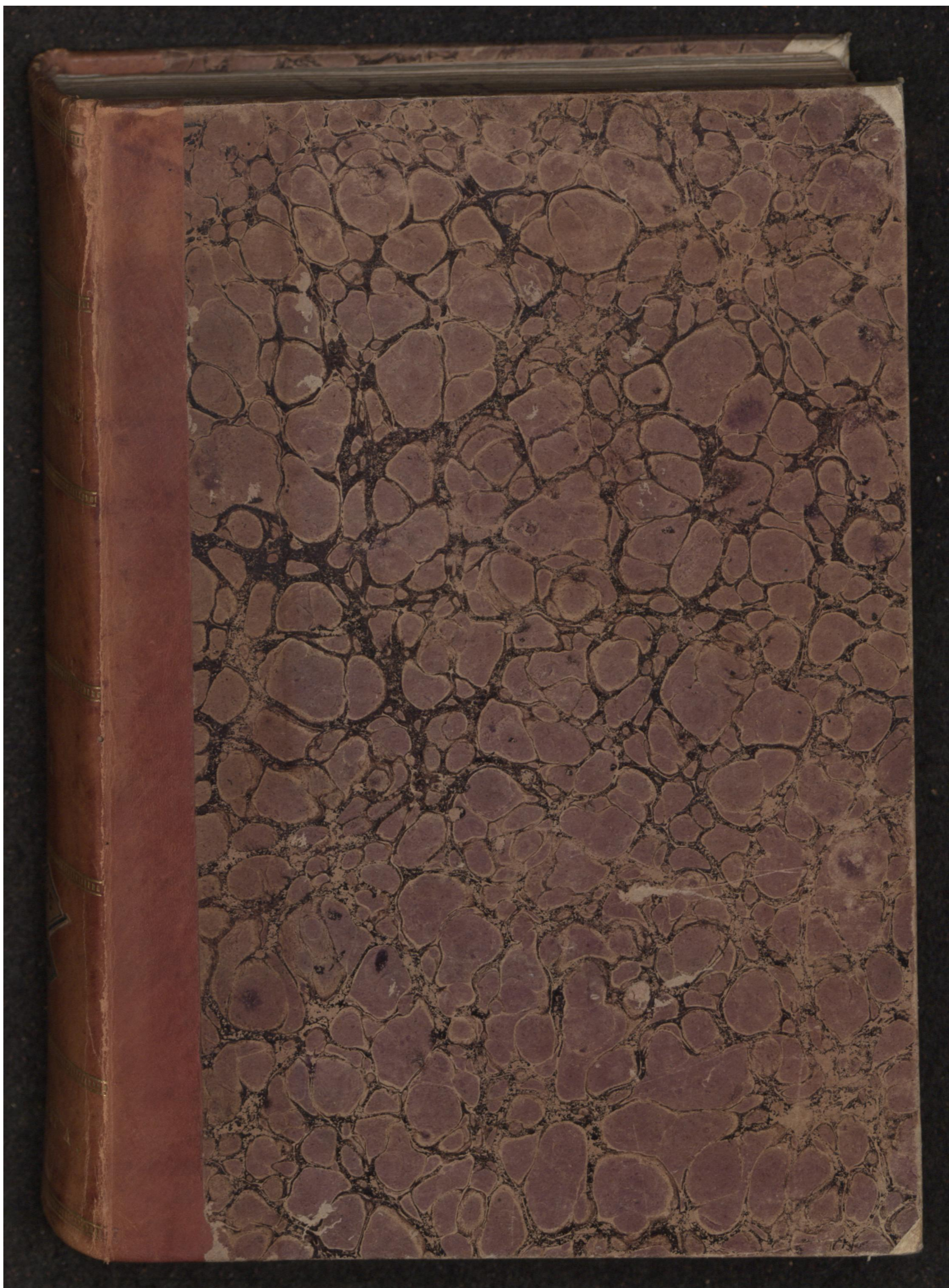
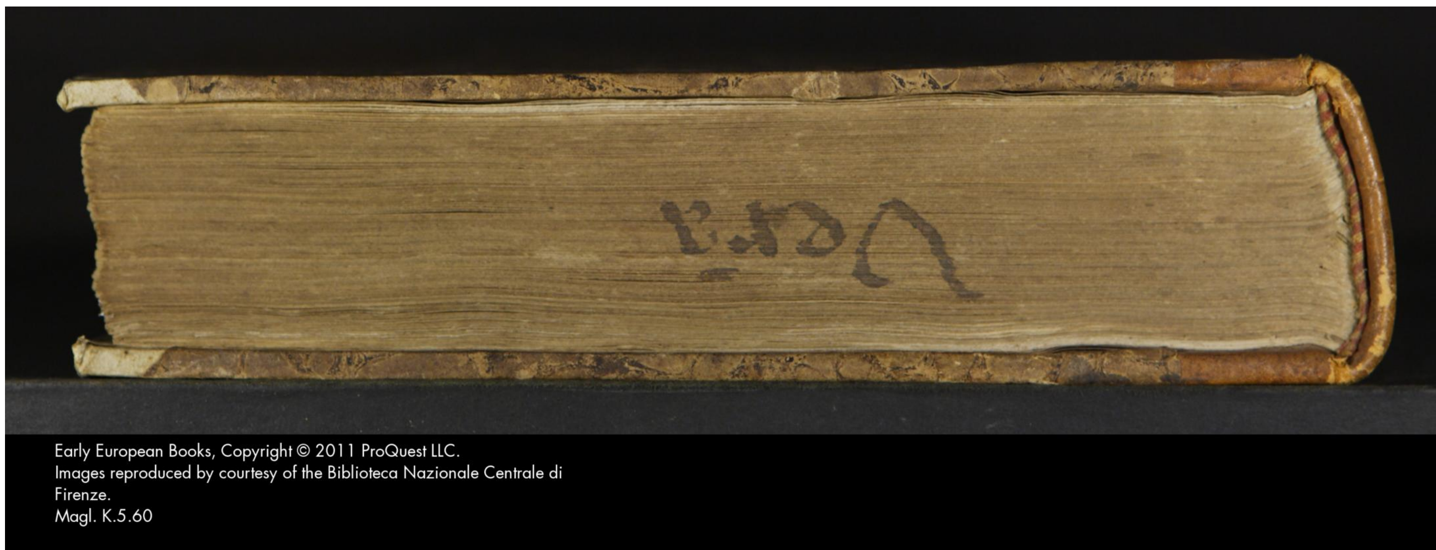

VI
CARACCIOLI
QUADRAGESIMALE
61
K5
60
S. L, ET A.

61

Hec est tabula omniũ sermonũ contentorũ in hoc volumine.

Dñica in.70.	De facilitate bonoꝝ operum.sermo.1. Folio	1
Feria secunda.	De q̃litate ꝯditiõib⁹ seu regula bonoꝝ operũ.sermo.2.	6
Feria tertia.	De his q̃ moueñ habẽt pctõres ad obediẽdũ deo.s.3.	9
Feria quarta.	De infinita misericordia dei.sermo.4.	13
Feria quinta.	De cõplacẽtia dei qñ pctõres ꝯuertũt ad pniaꝫ.s.5.	16
Feria sexta.	De inflãmato ⁊ ardẽtissimo amore dei erga pctõres.s.6.	18
Sabbato do.in.60.	De dilatione penitentie.sermo.7.	21
Dñica in.60.	De fructuoso ⁊ vtili verbo dei.sermo.8.	23
Feria secunda.	De verbo dei ⁊ eius auditione.sermo.9.	27
Feria tertia.	De seueritate diuine iusticie.sermo.10.	29
Feria quarta.	De seueritate dine iusticie ꝯtra origenistas.s.11.	32
Feria quinta.	De grauitate pene dãnatorum.sermo.12.	35
Feria sexta.	De grauitate pene damnatorum.sermo.13.	38
Sabbato.do.in.50.	De grauitate pene dãnatorum.sermo.14.	40
Dñica in.50.	De potentia dei sermo.15.	44
Feria secunda	De timore dei.sermo.16.	46
Feria tertia.	De ieiunio.sermo.17.	48
Feria quarta cinerũ.	De ieiunio.sermo.18.	50
Feria quinta.	De vsu ⁊ laudibus sanctissime oratiõis.sermo.19.	54
Feria sexta.	De ꝯditionib⁹ que requirũt in orõne.sermo.20.	57
Sabbato.1.do.in.40.	De impedimentis orationis.sermo.21.	58
Dñica.1.in.40.in mane.	De tpe bene dispensando.sermo.22.	60
Post prandium.	De vita hominis.sermo.23.	63
Feria secunda.	De veritate tremendi iudicij.sermo.24.	65
Feria tertia.	De formidabilibus iudicij signis.sermo.25.	67
Feria quarta.	De ordine ⁊ ꝯditionibus iudicij.sermo.26.	69
Feria quinta.	De necessitate sanctissime confessionis.sermo.27.	71
Feria sexta.	De sanctissima confessione.sermo.28.	75
Sabbato do.2.in.40.	De fructuosa ⁊ vtili cõfessione.sermo.29.	77
Dñica.2.in.40.i mane.	De fetidissimo luxurie vitio.sermo.30.	80
Post prandium.	De execrando adulterij vitio.sermo.31.	84
Feria secunda.	De fuga peccati.sermo.32.	88
Feria tertia.	De superbie vitio.sermo.33.	90
Feria quarta.	De periculoso ambitionis vitio.sermo.34.	94
Feria quinta.	De vitio vane glorie.sermo.35.	98
Feria sexta.	De inobedientia.sermo.36.	101
Sabbato.3.do.in.40.	De vitio contentionis.sermo.37.	104
Dñica.3.in.40.i mane.	De ira dei.sermo.38.	105
Post prandium.	De discordie vitio.sermo.39.	109
Feria secunda.	De diuitijs.sermo.40.	113
Feria tertia.	De execrando symonie vitio.sermo.41.	115

61 16

Feria quarta.	De cogitationibus malis vitandis. sermo. 42.	117
Feria quinta.	De religioso votorũ emissione. sermo. 43.	119
Feria sexta.	De misericordia ꝓximis exhibenda. sermo. 44.	122
Sabbato. 4. do. in. 40.	De simulato adulationis vitio. sermo. 45.	125
Dñica. 4. in. 40. in mane.	De sacro cultu dierũ festorum. sermo. 46.	126
Post prandium.	De pietate defunctis exhibenda. sermo. 47.	129
Feria secunda.	De purgatorio ⁊ atrocissimis eiꝰ penis. sermo. 48.	133
Feria tertia.	De iudicio curioso ⁊ temerario. sermo. 49.	135
Feria quarta.	De sacratissimis ecclesie indulgentijs. sermo. 50.	137
Feria quinta.	De viduitate seruanda: ⁊ eius laudibꝰ. sermo. 51.	140
Feria sexta.	De diuinitate dñi nostri ihu xp̄i. sermo. 52.	141
Sabbato. do. de pas.	De aduentu antixp̄i. sermo. 53.	144
Dñica de pas. in mane.	De honore parentum. sermo. 54.	146
Post prandium.	De maledictionibꝰ diuersarũ creaturaꝝ. sermo. 55.	149
Feria secunda.	De inuidie vitio. sermo. 56.	151
Feria tertia.	De detractionis vitio. sermo. 57.	153
Feria quarta.	De periurij vitio. sermo. 58.	155
Feria quinta.	De Maria magdalena. sermo. 59.	157
Feria sexta.	De horrendo homicidij vitio. sermo. 60.	159
Sabbato do. palmaꝝ	De sacratissima cõmunione. sermo. 61.	161
Dñica palmarum.	De contemptu mundi. sermo. 62.	164
Feria secunda.	De mysterijs sacramenti eukaristie. sermo. 63.	170
Feria tertia.	De veritate sacramenti eukaristie. sermo. 64.	173
Feria quarta.	De sacramẽto eukaristie. sermo. 65.	176
Feria q̃nta in cena dñi.	De exemplis a xp̄o nobis exhibitis. sermo. 66.	178
Feria q̃nta in cena dñi.	De missa. sermo. 67.	180
Feria q̃nta in cena dñi.	De baptismo. sermo. 68.	183
Feria sexta in parasceue.	De passiõe dñi nr̃i ihu xp̄i: ⁊ eiꝰ doloribꝰ. sermo. 69.	190
Sabbato sancto.	De morte dñi nostri ihu xp̄i. sermo. 70.	202
Dñica resurrectionis.	De ipsa resurrectiõe dñi nr̃i ihu xp̄i. sermo. 71.	205
Feria secunda.	De resurrectiõis dñi q̃litate q̃litate. ⁊c. ser. 72.	207
Feria tertia.	De resurrectiõe gñali omniũ defunctoꝝ. sermo. 73.	210
Sermo in festo annũciationis virginis Marie.		215
Sermo de predestinatorũ numero ⁊ damnatorum.		221
Sermo de cathenis.		224
Sermo de spe bona.		232
Sermo de virginitate.		235
Sermo de iudicio pestilentie.		236

Sacre theologie magistri necnon sacri eloquij p̄conis celeberrimi fratris Roberti episcopi Aquiñ. ordinis minorū professoris opus quadragesimale perutilissimum: quod de penitentia dictum est: feliciter incipit.

Dñica in septuagesima de facilitate bonorū operū. seu bene operandi ꝓpter quā peccatores ad pniam redire debēt.

Sermo. j.

Multi sunt vocati pauci ṽo electi. Habent hec verba Math. 20. c. ꝛ i euangelio hodierno Propt̄ nimiā caritatē suā q̄ diligit de⁹ rōnalē creaturā non desinit vocitare miseros pctōres post lapsū atq̧ ruinā pcti vt ad eū redeant per pniam. Monet eos ꝛ expectat blande multifariā multisq̧ modis attrahit: ꝛ allicit illos vt nō desperēt: ꝫ currāt cōfidenter ad fontē clemētie sue. Plerīq̧ ṽo negligūt renuūtq̧ obedire voci eius suauissime existimātes opa bona i quibus penitētes exerceri oportet nō solū difficilia ꝛ dura: sed oio impossibilia. Quo errore firmato i eoꝝ mēte licētiā in malo pseuerandi suscipiūt: in diesq̧ deteriores fiunt. qua ꝓpt̄ existimaui rem fructuosissimā facē si apuero quāta sit ad bene opādū recteq̧ viuēdū facilitas ꝛ suauitas. vñ i h̄ s̄mone ad excitāda corda dura pctōꝝ quos de⁹ vocat ut p pniaȝ electoꝝ numero ascribāt̄ de facilitate bonoꝝ operū ero ṽba factur⁹: qm̄ sapiētissim⁹ mūdi redēptor in themate iam ꝓposito explicat māifeste tarditatē penitētiū q̇bus salus eē nō p̄ot: asserēs mltos fore vocatos: paucos ṽo electos q̇a pauci sūt fortes aio ad virtutū opa aggrediēda: q̇bus facilitatē actuū virtuosoꝝ ostēdēdā duxi maxime ꝓpt̄ tria

p̄. propter causam originalem.
2°. propter adiutoriū diuinale.
3°. propter premiū eternale.

Quare facile est vnicuiq̧ opari bonū ꝓpter cām originalē que est hois volūtas libera que nō cogit. Caplm. j.

Primo ondo facile eē vnicuiq̧ opari bonū ꝓpter cāȝ originalē. Nam si recte cōsiderem⁹ vnde ē ꝙ aliq̇ boni: aliq̇ mali sint. nōnulli recte nōnulli ṽo pniciosissime viuāt. inueniemus pfecto id ꝓuenire ab vniuscuiusq̧ libero arbitrio ꝛ spōtanea volūtate. hoc asserūt oēs sapiētes siue phi siue sancti. Vñ Ar. 5°. ethi. c. 1°. ait. Justum opari eē volūtariū ē. Et in. 3°. ethi. c. 3°. Virtus voluntariū est. ꝛ nihilomin⁹ ꝛ malicia volūtariū ē. Et ibidē. Btūs inq̇t null⁹ nolens est. Et Señ. li°. de moribus ait Oē pctm̄ actio est voluntaria. ꝛ idē ad Lucillū. Valentior oi fortūa anim⁹ est ꝛ i vtrāq̧ ptē ipse res suas ducit: btēq̧ ac misere vite sibi causa ē. ꝛ Salusti⁹ i iugurtino. Dux atq̧ impator vite mortaliū anim⁹ est. Hinc Aug⁹ li°. 5°. de ci. dei. x. c. dic̄. Sūt nr̄e volūtates in nobis ꝛ ipse faciūt quicq̇d volēdo facim⁹ siue bonū siue malū. In li°. ṽo de libero arbitrio. pctm̄ asserit vsq̧ adeo fore volūtarium ꝙ si nō eēt volūtariū nullū esset pctm̄. qd̄ dictū etiā sacri canones sepi⁹ ꝯfitēt̄. sicut pȝ. 45. dis. c. de iudeis. ꝛ. 15. q. i. c. merito. c. illa. c. nō est. ꝛ. 33. q. 5. c. sic̄ eni. ꝛ. 23. q. 4. c. Nabuchodonosor vbi dicit̄. Vasis ire nūq̄ deus redderet interitū si nō spōtaneū inueniret̄ hō habere pctm̄. Et idē h̄ēt̄ de snia excoica. c. cū volūtate. 50. dis. c. si qua femina. c. si q̇s. c. quātū. c. hi qui. c. sepe ꝯtingit. ꝛ. C ad. l. corneliam de siccarijs. l. 1. ꝛ. ff. de furtis. l. q̇ i iure. i p̄n°. ꝛ h̄ retulit Tulli⁹ in. 2. rethorī. noue inq̇ens. Volūtatem i oibus reb⁹ spectare ꝯuenit. ꝛ Señ. ad Lucillū. Actio ait recta nō erit nisi recta fuerit volūtas. Ad hoc enim auctor Gratian⁹ insup cōfirmat qd̄ dicim⁹ de pe. dis. 2°. c. si. n. §. liberi arbitrij. Nec ad ṽtutē nec ad vitia necitate trahimi ꝫ volūtate. Hieronym⁹ aūt i q̇onib⁹ ad Helbidiā sic pulchre loquit̄. Hoies suo arbitrio derelicti sunt. neq̧ enim bonū

necessitate faciūt: ꝫ volūtate ut creden-
tes coronā accipiāt. icreduli supplicijs
mācipēt. ⁊ iterū ibidē ait. Deus eq̄li cū-
ctos sorte gnāuit ⁊ dedit arbitrij liber-
tatē vt faciat vnusq̄sq3 qd̄ vult siue bo-
nū siue malū. Intātū aūt dedit hoībus
libertatez vt vox impia disputet contra
creatorē suuz: ⁊ cāus volūtatis illi᷒ per-
scrutet̄. h̄ ille. que oīa sapiēs breui snīa
collegit Ecc̄. 15°. c. vbi ait. Deus ab ini-
tio ꝯstituit hoīem ⁊ reliq̄t eū i manu cō-
silij sui. ⁊ paulo p᷒ subdit. Apposuit ti-
bi ignē ⁊ aquā: ad qd̄ volueris porrige
manū. Qꝫ āt hō liberi sit arbitrij. ꝓbat
scūs Tho. i. pte sūme. q. 83. qm̄ nisi sic
eēt frustra essent cōsilia exhortatiōes ⁊
p̄cepta. ꝓhibitiōes p̄mia ⁊ pene. Insup
idipsū colligit̄ a sufficiēti agentiū diui-
sione. Quedā eni sūt q̄ agunt absq3 iu-
dicio sicut lapis mouet̄ deorsū absq3 co
gnitione. Quedā agūt iudicio sed non
libero sicut aīalia bruta. Iudicat q̄dez
ouis videns lupū eū esse fugiendū nāli
iudicio ⁊ nō libero. q̄a nō ex collectione
ꝫ ex nāli instinctu. Et silr̄ est de q̄libꝫ
brutoꝝ aīaliū. Sꝫ hō agit iudicio: q̄a ꝑ
vim cognoscitiuā iudicat aliq̄d esse fu-
giendū uel ꝓsequēdū. Et q̄a iudicium
illud nō est ex nāli instinctu i ꝑticulari
oꝑabili: ꝫ ex collectiōe rōnis. ideo agit
libero iudicio potens in diuersa ferri.
Ratio q̄ppe circa ꝯtingētia habet viam
ad opposita: ut pꝫ in dialecticis syllogis-
mis. ⁊ rhetoricis ꝑsuasiōibus. Particu-
laria aūt oꝑabilia sūt quedā ꝯtingētia
⁊ iō circa ea iudicium rōnis ad diuersa
se habet ⁊ nō est determinate ad vnū. Et
ꝓ tanto necesse ꝙ hō sit liberi arbitrij eo
ipso ꝙ ē rōnalis. hec Tho. Que ꝟo sit
drīa inť liberū arbitriū hoīs aut āgelo-
rū uel beatorū siue ipsius sūmi dei. nō ē
ꝓpositi nr̄i cū intendā tm̄ clare patefacē
cūctis: qd̄ ꝓbatū est ꝑ iā dicta: videlicꝫ
ꝙ q̄ volūt bn̄ oꝑari ⁊ boni esse id facile
pn̄t: q̄a ex eoꝝ volūtate id depēdet. Qui
ꝟo mali sūt ⁊ mala facē nō formidant
iō sic faciūt: q̄a sic volūt. ⁊ ex ꝯsequenti
si ꝓpter pctā dānant̄ mali: ⁊ ꝓpť iusticie
oꝑa saluant̄ boni. null᷒ dānat̄ neq3 sal-
uat̄ inuit᷒. Sꝫ n̄ imerito ꝓpť ea q̄ dicta
sꝰ circa tria dubitare ꝯtigit. p̄ circa libi
arbitrij violētiā. 2° circa liberi arbitrij
excellētiā. 3° circa liberi arbitrij ꝑuiam
Prio dubitat̄ circa liberi arbitrij vio
lentiā. vtrū scꝫ liberū arbitriū cogi pos-
sit aut violētari. Et q̄busdā videt̄ ꝙ sic
p̄ a ꝓpria nā. 2° ab alia creatura. 3° a
creatrice diuina essentia. Primo vi-
det̄ quibusdā nō bene intelligētib᷒ ꝙ li-
berū arbitriū i q̄busdā cogi possit ⁊ vio-
lētari ab eoꝝ ꝓpria nā ꝓpter vehemētes
q̄sdā passiōes ⁊ nālē ꝯcupiaz q̄bus q̄si
videnť impelli ad maliciā iuolūtarij sic
patet de q̄busdā q̄ nulla disciplina: nul
la correctiōe: nulla monitōe: timore pu
nitione castigatiōeq3 emēdant̄. Quare
videnť talib᷒ adeo ānexa vitia ⁊ pctā
vt etiā si velint abstinē nō possint. Ego
ꝟo dico cū Giraldo odonis sup 3° ethi.
ꝙ nulla nālis ꝯcupia quātūcūq3 intē-
sa ꝑ natiuitatē uel ꝑ etatē necessitat uel
cogit hoīem ad eē malū ⁊ vitiosū inuo-
luntarie eo ꝙ ꝑ rōnez vnusq̄sq3 suꝑare
pōt quascūq3 passiōes etiā potētissimas
inclinātes ad malū. Et h̄ ꝯstat nō solū
ex scripture sacre testimonijs ꝫ etiaꝫ ex
dictis atq3 exēplis moraliū ph̄oꝝ. Sūt
Sene. verba ad Lucillū. d. Erras eni
si existimas nobiscū vitia nasci. supue-
nerūt. ingesta sūt. nl'li nos vitio nā ꝯci-
liat. nos illa itegros ac liberos genuit.
h̄ ille. Qualit̄ aūt hi qui maliciosissimi
videnť esse si volūt boni fieri pn̄t ōndit
Valeri᷒ maxim᷒ li° 6° de mutatiōe moꝝ
⁊ fortune. Ibi. n. de Lucio sylla sic loq̄t̄
Luci᷒ sylla vsq3 ad questure sue comi-
tia vitā libidine vino ludicre artis amo-
re inq̄natā ꝑduxit. Quaꝓpť. C. mariuꝫ
ꝯsulē moleste tulisse tradit̄ ꝙ sibi asper-
rimū in africā bellū gerenti tā delicat᷒
questor sorte obuenisset: Eiusdez virt᷒
q̄si ꝑruptis ⁊ disiectis neq̄tie q̄ obsidebat̄
claustris cathenas Iugurte iniecit ma-
nibus: Mitridatem cōpescuit: sociales
belli fluct᷒ repssit. Ibidē narrat de The-
mistocle ph̄o qui adolescens tāta fuit

pollutus infamia ꝙ ſe ab eo pater ab-
dicauit ⁊ mat̃ ꝓpter filiȷ turpitudinem
laqueo ſe ſuſpẽdit. Euaſit deinde robu-
ſtiore etate phs clariſſim⁹ ⁊ athenaruꝫ
ꝑnceps. Apparet ḡ ⁊ clarũ eſt ab hoie
volẽte ſupari poſſe oẽꝫ malã inclinatio-
nem prauãq; ↄſuetudinẽ. 2ᵒ videtur
aliȷs nõ recte ſapientibus ꝙ liberũ ar-
bitriũ cogi poſſit atq; compelli ab alia
creatura. utputa ab influentia celeſtiũ
corporuꝫ ſiue a malicia demonũ. Sed
de corporib⁹ celeſtib⁹ queãdmodũ nihil
poſſint ſuꝑ liberã arbitriuꝫ ad illud co-
gendũ diffuſi⁹ ſuo loco dicã. nũc audi-
re ſufficiat q̇d de diabolo ſit tenendum
Poſſet nãq; q̇s dicere ꝙ q̄ñcũq; aliq̇s
potẽs ⁊ ſapiẽs p̄liat̃ cũ debili ⁊ inſipiẽti
ꝙ de nccitate vincit ⁊ ſupat illũ. ⁊ p cõ-
ſequẽs cogit ⁊ violentat eũ. iuxta dictũ
phi. 9ᵒ. ethi. Qui habiles ſũt igenio na
turalit̃ ſũt dñi. qui ꝟo lubrici corpe na
turalit̃ ſunt ſerui. ꝫ diabolus potẽtior ⁊
ſapiẽtior hoie importune tẽptat illuꝫ vt
mala faciat. ḡ ſeq̇t̃ ꝙ de nccitate hoiem
vincat ⁊ ſupet. eiq; ſupato atq; deuicto
vim inferat ac violẽtiã. De ſapia ſiq̇dẽ
ſiue aſtutia hoſtis antiq̇ Aug⁹ loq̇t̃ in
li° de nã demonũ. d. diabolũ habẽ mille
nocẽdi modos. Qḋ etiã notat̃ i decret̃
26. q. 4. i. c. ſciẽdũ. De ptãte etiã ei⁹ lo-
quit̃ Job. 41. c. d. Nõ eſt ptãs ſuꝑ t̃raꝫ
que cõpet̃ ei. qḋ Job. Apoc. 12ᵒ. decla-
rauit cũ dixit. Ue terre ⁊ mari q̇a deſcẽ-
dit ad vos diabol⁹ habẽs irã magnã. i.
ptãtẽ. De importuna aũt ⁊ frequẽs ſit
ↄtra nos eius pugna Petr⁹ apl'oꝝ ꝑn-
ceps. i. epl'a. c. 5ᵒ. clamans audiat̃. So-
briȷ eſtote ⁊ vigilate: q̇a aduerſari⁹ ve-
ſter diabol⁹ tãq̇ leo rugiẽs circuit q̄rẽs
quẽ deuoret. ḡ vr̃ ꝙ null⁹ etiã volẽs ca-
uere ſibi poſſit a malo ⁊ opari bonum
cũ diabol⁹ indiſticte oẽs oppugnet. His
ita rñdeo ꝙ diabol⁹ nõ tẽptat hoieꝫ q̄tũ
põt. q̄tũ ſcit: ⁊ q̄tũ vult. ꝫ q̄tum a deo
nobis benigno pmittit̃. At ut gẽtiũ do-
ctor Pau. i. Cor. x. c. meminit. Fidelis
deus ẽ q̇ nõ patit̃ vos tẽptari ſuꝑ id qḋ
poteſtis: ꝫ facit cũ tẽptatione ꝓuentum
vt poſſitis ſuſtinere. Proptẽa debilis ẽ
hoſtis ⁊ nõ vincit niſi volẽtẽ. 3ᵒ inſtãt
aliq̇ ꝙ libeꝝ arbitriũ cogi poſſit ab ipa
creatrice diua eſſentia. ex eo ꝙ Joh. 6ᵒ.
ſcribit̃. Nemo põt venire ad me niſi pat̃
q̇ miſit me traxerit illũ. ꝫ tract⁹ eſt mot⁹
violentus ut dic̃ phs. ḡ liberũ arbitriũ
violẽtat̃. ⁊ ꝓu. 20. habet̃. Sic diuiſio-
nes aq̄rũ: ita cor regis in manu dñi q̇-
cunq; voluerit imutabit illud. Sꝫ talis
imutatio ẽ quedã coactio. ḡ de⁹ cogit
liberũ arbitriũ. P̄. Deus poteſt oĩa facẽ
q̇a eſt oipotẽs. ḡ põt ⁊ cogere ac violẽ-
tare libeꝝ arbitriũ. Propt̃ ꝫ declarãda
notãda ſũt tria ſꝫm dñm Boñ. i. 2. di.
25. ꝑnõndũ ꝙ de libero arbitrio poſ-
ſum⁹ loq̇ duplicit̃. ſ. q̄tũ ad actũ extio-
rem. ⁊ q̄tũ ad actũ intiorẽ. Si loq̄mur
ꝑmo modo reſpcũ talis actus põt intuẽire
coactio. põt eni q̇s cõpelli ut ipo nolẽte
genua corã idolo flectat. ſi ãt loquamũ
q̄tũ ad actũ interiorẽ qui. ſ. eſt velle eli-
gere ⁊ cõſentire. ſic nullo mõ põt cogi
nec ab agente creato: nec a deo creato-
re. 2ᵒ notãdũ ꝙ cũ dicit̃ liberũ arbi-
triũ a deo nõ poſſe cogi. dupliciť põt in-
telligi. aut ita ꝙ deus nõ poſſit auferre
libertatẽ ⁊ ſupinducẽ coactionẽ. ⁊ hoc
falſũ ẽ. q̇a ꝓ imenſitate potentie ſue non
ſolũ põt ↄditionem mutare nãe: ꝫ nãm
ipſã creatã in nihilũ etiã vertere. Alio
mõ põt intelligi ꝙ deus nõ poſſit liberũ
arbitriũ cogẽ ſalua ꝓprietate libertatis
⁊ eius nã. ⁊ ꝫ mõ verũ ẽ ꝙ impoſſibile
eſt deũ liberũ arbitriũ violẽtare poſſe ꝓ
eo ꝙ implicat in ſe duo ↄdictorie oppo-
ſita. ex hoc enim ꝙ liberum eſt ſi aliquid
vult libere vult. ⁊ ex ꝫ ꝙ volũtariũ eſt ſi
aliq̇d vult volũtarie vult. ⁊ ſeipſo mo-
uente vult. q̇a ſꝫm Ari. 3ᵒ. ethi. c. 3ᵒ. Uo-
luntariũ vtiq; videt̃ eẽ cui⁹ ꝑncipiũ in
ipſo eſt. Ex ꝫ aũt ꝙ libeꝝ arbitriũ cogit̃
ſi q̇d vult ſeruilit̃ vult ⁊ ſi q̇d vult iui-
te vult. ⁊ ſi q̇d vult ab alio vult. q̇a iux̃
ſnĩam Ari. 3ᵒ. ethi. c. ꝑ. Uiolẽtũ eſt cui⁹
ꝑncipiũ eſt extra tale exiſtẽs in q̊ nihil
ↄfert opans vel patiẽs. ḡ libeꝝ arbitriũ
a deo cogi nõ eſt aliud q̄ actũ eius ſit̃ ⁊

ſemel eſſe liberū ⁊ ſeruilē. eſſe volūtariū
⁊ nō voluntariū. eē a ſe ⁊ nō a ſe. ſi ḡ eſt
impoſſibile ꝙ claudat i ſe vtrāqꝫ ꝑtem
ꝯdictōis. nō tm̄ eſt ipoſſibile creature ſ;
ipſi optio deo. q̇a illud poſſe nō ē poſſe.
Et ſic rn̄dendū ē ad tertiū obiectū. 3º
nōndū ꝙ differt dicē voluntatē induci
volūtatē mutari. ⁊ volūtatē cogi. Tūc. n.
iduci dr̄ qn̄ aliq̄ ꝑſuaſio ei fit q̄ diſponit̄
vt ad aliq̇d appetibile iclinet̄. q̄ ſi valde
itēſa ē nomē coactiōis ſortit̄ ꝙuiſ nō ſit
ꝟa coactio. Tūc aūt volūtas mutat̄ qn̄
ipſa nolente vnū potenti ꝟtute affectio
ſmittit̄ ei in ꝯtrariū. ⁊ de nolente fit vo-
lens: ita ꝙ vna affectio expellit̄ ⁊ ꝯ̄ria
inducit̄: ſic cū de⁹ amatorē tpaliū facit
tpaliū ꝯtēptorē. ⁊ de h̄ dic̄ Dauid i ꝓs.
Hec mutatio dextere excelſi. ⁊ h̄ dicit̄ eē
quedā cōpulſio ⁊ tractio diña. Tūc ꝟo
volūtas dr̄ cogi qn̄ intelligit̄ ipſaꝫ iuitā
aliq̇d velle: ⁊ repugnāte actu volūtatꝫ de
liberatiuo aliena ꝟtute mouēte ⁊ repu-
gnantia manēte ad aliq̇d inclinari no-
lendo. Volūtas ḡ induci pōt ab agēte
creato. mutari ꝟo ab alio nō pōt niſi ab
agēte increato. ⁊ ꝓ hac mutatiōe ſumit̄
tractio illa de qua dictū eſt opponendo
cogi aūt volūtas a nullo pōt. ⁊ h̄ Bern̄
tenuit i libro de libero arbitrio cū dixit.
Volūtas ꝓ ingenita ſui nobilitate nul
la cogit̄ nccitate. 2º dubitat̄ circa li-
beri arbitrij excellētiā: qm̄ hoc q̇d hoi cō
ceſſū eſt ab opifice ſūmo ad decorem ⁊
gloriā q̇dā ꝓbare nitūt̄ ei cedere ad dā-
nū dedecus ⁊ detrimētū. Arguūt q̇ꝑe
ſic. Optimū ē optima queqꝫ facē ut ait
Dio⁹ in li. de diui. no. ſ; de⁹ eſt optimus
ḡ debuit hoiem optimū facē. ſ; in ꝟtibi-
litate arbitrij nō fecit eum optimū: qm̄
melius eēt hoi peccare nō poſſe ꝙ peccā-
di facultateꝫ habē. ḡ deus rectū mime
ꝯdidit hoieꝫ. His ergo rn̄deo ſm̄ Alex.
de ales. 2ª pte ſu. ⁊. d. Bon̄. di. 23. ſe-
cundi libri. ꝙ optimū dupliciť dr̄. ſcꝫ
ſimpliciter ⁊ in ordine. deus oia q̄ fece-
rat vidit ⁊ erant valde bona. i. optima
Gen̄. ꝓ. Nō ſimpliciť ſ; in ordine ⁊ i cō-
ꝑatione ad totū vniūſū in q̄ nihil ē ſu-
ꝑfluū: nihil diminutū: nihilqꝫ iordina-
tum. Formica optima eſt non ſimpliciť
⁊ in ſe: q̇a leo melior eſt illa atqꝫ nobi-
lior in genere aialiū brutorū ⁊ irrōna-
biliū. ſ; in cōꝑatiōe ſm̄ ordinē vniuerſi
ſicut leo optimus eſt: quo tn̄ dignior ē
hō. ſic homo optim⁹ eſt: q̄ tn̄ dignior eſt
angel⁹ in ſua nā. oia tn̄ iſta ⁊ cūcta que
fecit deus ſm̄ ordinē ꝯſiderata optima
ſūt: ⁊ optima eē dicūt̄. Scōm hunc igit̄
ordinē deus cōdidit hoiem optimū qn̄
ei libertatē dedit arbitrij: eo ꝙ finis ho-
minis eſt ipſa btitudo. ad btitudinē ꝟo
ꝯſequēdā voluit de⁹ hoieꝫ diſpoſitū fore
aliq̄ ſuo merito inueniēte ut ſic hō bti-
ficabilis ampliore gl'ia refulgeret ⁊ dei
liberaliſſimi iuſticie ſatiſfieret. Accedit
itaqꝫ liberi arbitrij ꝯditio ad dei viuētiſ
ꝑconiū: q̇ iuſte ſaluat bn̄faciētes ⁊ de-
linquētes eťnaliť puuit. Facit ⁊ ad ho-
minis laudem q̇ potuit mala facē ⁊ nō
fecit. ex quo Lact. in 6º. li. di. inſti. ait.
Nulla laus ē nō facē q̇d facē nō poſſis.
Hieronym⁹ ꝟo diffuſi⁹ cōprobat ea q̄
dico i epl'a ad Demetriadā ꝟ. quā ſic al
loq̇t̄. Jam ꝓuidendum ē ne forte illud
remordeat te in q̄ temere impitū vulg⁹
offendit. vt id nō vere bonū factū hoiem
putes eo ꝙ is facē malum pōt: nec ipſa
nā aſtringat̄ ad imutabilis boni neceſ-
ſitatē. nā ſi diligēter rem tractes ⁊ ad
ſubtiliorē intellectū aiuꝫ cogas hic tibi
melior ac ſupbior hois ſtat⁹ apparebit:
vn̄ putat̄ inferior. in h̄. n. gemini itinerꝭ
diſcrimie. in hac vtriuſqꝫ libtatis parte
rōnalis aie decus poſitū eſt. hic inquaꝫ
totus nāe nr̄e honor ꝯſiſtit. hic dignitaſ
hic premiū. hic deniqꝫ optimi q̇qꝫ laudē
merent̄. nec eſſet hois vlla ꝟtus i bono
ꝑſeuerātis ſi is ad ima trāſire nō poſſet.
hec ille. 3º. dubitat̄ circa liberi arbitrij
pniam. vtrū. ſ. pctōres oēs ꝙdiu i ſtatu
ſūt vie ad pniam poſſint redire: q̇d ſi nō
faciāt an ſuo libero arbitrio ⁊ voluntati
male ſit iputandū. Et rn̄deo ſm̄ ꝟitatē
rei affirmatiue ꝙ ſic. ad q̇d iduco Aug.
doc. egregij ſniaꝫ iuincibilē q̄ i li. de li.
ar. exempla affert i mediū Pharaonis

⁊ Nabuc. d. Nabuchodonosor pniam
meruit fructuosam. nõne pꝰ inumeras
impietates flagellatꝰ rex iste vere peni-
tuit ⁊ regnũ qd̓ pdiderat rursus accepit
Pharao aũt ipsis flagellis durior ẽ ef-
fectꝰ ⁊ perijt? Hic mihi rõnẽ reddat q̇
diuinũ ꝯsiliũ nimiũ alto ⁊ sapiẽti corde
dijudicat: cur medicamẽtũ vnius me-
dici manu ꝯfectũ alij ad interitũ. alij ad
vitã valuerit ⁊ salutẽ nisi q̇a xp̄i bonus
odor alijs ẽ odor vite i vitã alijs odor
mortis in mortẽ? Quãtũ ad nãm ãbo
homies erãt. q̄tũ ad dignitatẽ ãbo reges
q̄tũ ad cãm ambo captiuũ dei populuȝ
possidebãt. q̄tũ ad penã ambo flagellis
clementer admoniti. Quid ḡ fines eoꝝ
fecit eẽ diuersos nisi ꝙ vnus manũ dei
sup se sentiẽs in recordatione ꝓprie ini-
q̇tatis ingemuit. alter ꝓ libero ꝯtra dei
misericordissimã ꝟitatẽ pugnauit arbi-
trio? hec ille. Et notaṫ. c. supiꝰ alle. Na-
buch. 23. q. 4. in q̇bꝰ ꝟbis inuit Aug.
ꝙ Pharao a deo pcussus decẽ plagis
hũiliare se noluit. ⁊ suo arbitrio pniaȝ
spreuit. Nabuchodonosor ꝟo vt dr̄ Da-
niel. 4°. pꝰ septennẽ sui castigatiõeȝ qua
fuit mutatꝰ q̄si in bestiã leuauit oculos
ad celũ ⁊ se deo humiliãs ⁊ ꝓ suis ini-
q̇tatibus ingemiscens pctõꝝ veniã ꝫm
Nico. de lira. ⁊ regni fastigiũ simul ade
ptus ẽ. necꝫ alia cã potuit assignari q̄re
ad deũ ꝯuertit cor suũ nisi q̇a voluit. vo-
lens Nabuch. ⁊ nõ inuitus pꝰ pctm̄ sa-
lutẽ est assecutus. volẽs Pharao mentẽ
indurauit ⁊ perijt. Sũt silia exẽpla di-
scipuloꝝ xp̄i. Petri negãtis. ⁊ ꝓditoris
iude. quoꝝ alẽ pꝰ pctm̄ flendo ⁊ lachry-
mando xp̄i misericordiã inuenit ⁊ i apo-
stolatũ restitutꝰ factꝰ est aplõꝝ ꝑnceps
regni celorũ clauiger: ⁊ i empyreo celo
dignꝰ assistere ihesu xp̄o filio dei. Alter
aũt. s. Judas desperatione victus laq̄o se
suspẽdit. Quis eũ ad desperationẽ ad sus-
pendiũ ⁊ suimet crudelẽ occisionẽ idu-
xit nisi eius ꝓpria volũtas? Sȝ penituit
inq̇es Judas: ut pȝ i euãgelio Math.
27°. vbi dr̄ ꝙ pnia ductus retulit tri-
ginta argenteos ꝑncipibꝰ sacerdotũ ⁊
seniorib. d. Peccaui tradẽs sanguineȝ
iustũ. ḡ vr̄ ꝙ dãnari nõ debuit. Sȝ Jo.
os aureũ. de pe. di. 3. i. c. Judas. r̄ñdẽs
d. Judas penituit ꝫ male. q̇a laqueo se
suspẽdit. dicit etiã in. c. nemo. de pe. di. i.
Nemo potest bñ agere pniaȝ nisi spaue-
rit indulgentiã. Hinc Leo papa i ꝟmõe
quodã Judã sic alloquiṫ. Sceleratior
oibus o Juda ⁊ infelicior extitisti. quẽ
nõ pnia reuocauit ad dñm: ꝫ desperatio
traxit ad laqueuȝ. Fuit itacꝫ falsa pnia
Jude quã ꝯsecuta ẽ desperatio. nec dubiũ
est ꝙ si ad pedes dñi cucurrisset inenis-
setcꝫ eũ siue i medio derisorũ ⁊ pcutien-
tũ decorã faciẽ eius ac caput angelicis
spiritibus tremebundũ siue colũne in-
herentẽ ⁊ in ea dure ligatũ ac ꝓpẽ flagel
la terrã suo sanguie madefacientẽ siue
inter duos latrones pendentem i cruce
nudatũ vulneratũ ⁊ totũ cõfusũ: ⁊ hu-
mili corde indulgẽtiã postulasset nũq̄
ei fuisset negata. Paratissimꝰ erat xp̄s q̇
ꝓ pctõribꝰ patiebaṫ: ꝓ pctõribꝰ sangui-
nem suũ fundebat: ꝓ pctõribꝰ moriebaṫ
in cruce Judã si pniam verã agere vo-
luisset ad se pio amore suscipe: ⁊ indul-
gere gratiãcꝫ imptiri. Est de ꝫ dictum
Gratiani. de pe. di. i. c. his ptãtis. vbi ait
Arbitror ꝙ etiaȝ Judas potuisset tãta
misatiõe dñi nõ cõcludi a venia si peni-
tẽtiã nõ solũ apud iudeos. ꝫ apud xp̄m
agẽ voluisset. q̄re volũtati eiꝰ ascribenda
est desperatio illa que sup oia pctã displi-
cet misericordissimo deo. Quid Petri
aiuȝ mouit vt pꝰ tam grãde pctm̄ ab eo
cõmissũ nõ desparet. ꝫ ꝯfideret in boni-
tate incarnati dei dulcissimi sui mgr̄i?
Certe gr̄a eiꝰ fuit quã ipse Petrꝰ volens
acceptauit. volens nõ recusauit. Egres-
sus inq̇t euãgelista foras fleuit amare
Luc. 22. Quid flebat? q̇d dicebat? q̇d
cogitabat in corde? q̇d sonabat i ore?
Uide o aia mea ⁊ ꝯsidera Petrũ flentẽ
⁊ lachrymantẽ: q̇a negauerat xp̄m hu-
mano timore deuictus. dicebat forte. o
quãta est iniq̇tas mea. o q̄ graue pctm̄
negaui me scire ihm quẽ vidi quẽ ama
ui. q̇ me dilexit. vidi eũ sup aq̄s ãbulare

mortuos suscitare. cecos illuminare. 7
mundare leprosos: 7 iure iurando dixi
me eum nõ nouisse. heu me magister mi
dulciss. me negaui nosse te quem asperi
oculis ꝓprijs trãsfiguratũ ĩ mõte: 7 ca-
ptus pulchritudine 7 splẽdore claritat
tue dixi: Faciam⁹ hic tria tabernacula
O pijssime saluator mũdi. o fons inde-
ficiens oĩs mãsuetudinis. tu me ad tuã
societatẽ vocasti. tu mihi reuelasti secre-
ta tua. tu mihi familiarẽ te 7 affabilem
exhibuisti. tu lauisti hũilit pedes meos
exemplũ humilitatis me docẽs. tu innu-
mera mihi bñficia ꝯtulisti 7 ego nega-
ui te. O bone ihũ peccaui. inique egi. tu
ꝓ misericors indulge pctĩs meis: 7 nõ
me despicias penitentẽ. O q̃ libent pe-
percit ei xp̃s cui tñ nullã intulit violẽ-
tiã. Sume 7 tu peccatrix aĩa exẽplũ. 7 si
volueris cũ Petro gratiosũ tibi, ꝓpitiũq
dñz ihm xp̃m hebis. Si ꝓ pctã tua di
mittere nolueris: tuã dãna tuã accusa
durissimã volũtatẽ. Intellexit b Aug⁹
postq̃ ad lucẽ grẽ dei venerat q̇ in libro
ꝯfes. dicebat ad eum. Uocasti me 7 non
erat q̇ rñderet tibi dicenti mihi. Surge
q̇ dormis 7 exurge a mortuis. ligat⁹. n.
erã nõ alieno ferro sed mea ferrea volũ-
tate. O quãtus est numer⁹ pctõrũ q̇ ca-
thena diaboli trahũt ad iferna volẽtes.
o miseri. o negligẽtes. o vobisipsis cru-
delissime belue. surgite a mortuis. sol-
uite vincula vitiorũ vestrorũ 7 ad deuz
reuertimini. nec vos terreant opa bona
q̃ facile est exercere dũmodo adsit ipsa
voluntas.

Qz facile est opari bonuz, ꝓpter auxi-
liũ diuine gratie q̃ adiuuat oẽs illã vo-
lentes: licz neminẽ cogat. Capl'm. z.

SEcũdo oñdo facile eẽ vnicuiq
opari bonũ, ꝓpter adiutoriũ diui
nale. Parat⁹ eñ idẽ de⁹ ẽ adiuua-
re grã sua oẽs volẽtes 7 cupiẽtes facẽ
bene. Uerũtñ solent pleriq de ipsa grã
bñdicta dubitare hoĩez adiuuãte maxie
circa tria. p̃ circa necitatẽ. z°. circa li-
beralitatem. 3°. circa impeccabilitatem

p̃ dubitant aliq̇ de grã ipsa circa ne-
cessitatẽ. vtrũ sit necessaria hoi ad bene
opandũ ita q̃ absq illa nõ possit opari
bonũ. Et ꝑ vna pte stat sñia theologoꝝ
q̇ in secũdo sñiarũ attribuũt oẽm motũ
volũtatis 7 liberi arbitrij ad bñfaciẽdũ
grẽ: dãnantq pelagianos hereticos q̇
dixerũt liberũ arbitriũ solũ 7 ꝑ se suffi-
cere hoi ad opa bona. Hinc 7 magister
sñiarũ. z8. di. z. li. iducit Aug. li. i. re-
tractationuz. c. Heretici pelagiani sic li-
berũ asserũt volũtat arbitriũ: vt grẽ dei
nõ relinquant locũ quã ſm merita nr̃a
dari asserũt. At 7 prefat⁹ Aug⁹ in ple-
risq locis pelagianos virilit expugnat
oñdens grẽ necitatẽ. vñ ad Bonifaciũ
papã. c. Non põt hõ aliq̇d boni velle nisi
iuuet ab eo q̇ malũ non põt velle. Et in
li. de p̃destinatione scõꝝ. Prius inq̇t est
cogitare bonũ q̃ credẽ. 7 ipsũ cogitare
bonũ ex deo est. Et idẽ i libro de corre-
ptione 7 grã. Sine grã dei nullũ ꝓrsus
siue volendo siue agendo faciunt hoĩes
bonũ. 7 idẽ ad Ualentinũ. Cogitare ul'
agere ſm deũ nulla rõe sine grã dei pos-
sumus. 7 idẽ in Ench. Gratia p̃uenit
ut velimus bonũ. Et idẽ in li°. de eccl'ia-
stic. dog. Monet adq̃ redũ salutẽ liber-
tas arbitrij: ſ mouẽte prius deo. 7 idẽ
i soliloquijs ad deũ loquẽs. Uelle etiã
qȯ bonũ est nõ possũ nisi tu velis. h idez
dicit Bern. in li°. de li. ar. cũ ait. Tria in
nobis opat deus cogitare. s. bonũ. velle
7 ꝑficere. primũ sine nobis. secũdũ no-
biscũ. tertiũ ꝑ nos. Ad idẽ est illud Isi-
dori in li°. oĩarũ. Gratia est diue mĩe do
nũ ꝑ qȯ bone voluntatis est exitus. 7 h
magister i textu sic scribit. Bona volũ-
tas comitat grãm nõ grã voluntatem.
Et doctor gentiũ Paulus. z. Cor. 3°. c.
candẽ sñiam approbãs inq̇t. Nõ sumus
sufficientes cogitare aliq̇d a nobis q̃si
ex nobis. Ex q̇bus oib⁹ colligim⁹ vsq
adeo grãm fore necessariã ad explenda
ꝟtutis opa. vt etiã sine illa nec cogita-
re nec velle ea q̇s possit. Ex pte altera
ꝯriũ ostendi potest 7 rõne 7 expimento
Rõne sic. Magis se habet vnũquodq
ad illud ad qȯ natalit ẽ ordinatũ q̃ ad

illud ad qͦ n̄aliter nō est ordinatū. ẜ hō
n̄aliter ad bonū ordinatꝰ est: nō aūt n̄a-
liter ad malū. gͦ magis se habꝫ hō ad bo
nū ꝙ̄ ad malū. si itaqꝫ potest facē malū
ꝑ se: poterit etiā facere bonū per se. gͦ gr̄a
nō est necessaria ad h̄ ꝙ operet̄ bonū. In-
super oīs creata nā pōt in suū actum ⁊
illū educē absqꝫ adminiculo gr̄e: sicut
ignis lucet: ⁊ calefacit. canis latrat. ce-
lū mouet̄. aque fluūt. ⁊ cetera hꝰ. i qbꝰ
gr̄a nō est. gͦ aut hō poterit absqꝫ gr̄a per
nām i suū actū ⁊ illū educere. aut peiorꝭ
ꝯditiōis erit ꝙ̄ cetere creature. ẜ hoc est
falsū. gͦ ꝑ nām pōt hō suū actū educere.
sed actus eius est viuē ẜm rōnē rectā: ⁊
opari bonū. ut patꝫ ex ꝓ ethi. gͦ vr̄ ꝙ gr̄a
nō sit ei necc̄ia. Expimēto hoc adhuc cla
rissimū est. qn̄ qdē inuēti sūt tot gētiles
idolatre ⁊ infideles q̄ ꝟtutis opa miro
mō sūt ꝓsecuti. qs neget bonā fuisse iu-
sticiā Bruti. fidelitatꝫ Marci reguli.
ꝯstantiā Mucij. pauptatē Ualerij pu-
blicole. ꝯtinētiā Scipiōis. ⁊ phoꝝ mo-
rales actꝰ? Non opꝰ nūc est eoꝝ recen-
sere gesta. de qbus tn̄ i historijs multa
legimꝰ laudabilia ⁊ memoratu digna.
Opati sūt gͦ illi opa bona plurima: ⁊ tn̄
in eis nulla erat gr̄a. Pro huiꝰ difficul-
tatis solutiōe afferā in mediū rn̄sionꝫ
dn̄i Bon̄. qui in 2ͦ sniarū di. 28. di-
stinguit triplex bonū qͦ hō pōt operari.
ꝑmū moralis ꝯditōis. secūdū dispositi-
onis. tertiū ordinatiōis. ¶ Primū bonū
est cū actus trāsit sup nām debitā. non
tn̄ ordiat̄ ad finē vltimū ad sūmū bonū
ad btitudinē siue ad ipsū deū. sicut cuꝫ
qs nō ꝓpter deuꝫ nec ut ꝓceptis eiꝰ obe-
diat. ẜ tantū qa rō dictat: subuenit mise
ro ⁊ indigēti. fidelit̄ seruata restituit. iu-
sticiā inferioribus administrat. ⁊ hꝰ. ut
testat̄ phs in liͦ. pol. d. ꝙ homo ē aial po-
liticū: qa indiget diuersaꝝ opationū. iō
nā ꝑmisit nos sil̄ habitare ut alt̄ alteri
subueniret. ⁊ iō dic̄. ꝑ. Solitariꝰ hō aut
deꝰ aut bestia. Ad talia bona pōt liberū
arbitriū absqꝫ gr̄a exire coopāte sibi deo
sic̄ coopat̄ alijs creaturis. nā sine ꝑmo
agēte nullū agēs pōt agere. ¶ Secūdū
bonū dr̄ dispositiōis. ⁊ est illud qͦ fit ꝓ
amore dei: licꝫ extra caritatē. qͦ qdē de
ꝯgruo disponit ad finē vltimū: vt dicet̄
insequēti sermone. In tale bonū nō pōt
liberū arbitriū absqꝫ munē gratie gratꝭ
date ꝑ qͦ illuminet̄ dirigat̄ ⁊ excitet̄ ut
velit aliquid facere quod sit deo placitū
¶ Tertiū bonū dicit̄ ordinationis: qͦ
scilicꝫ ordinat̄ in finē ⁊ fit in caritate. ⁊
i h̄ nō potest liberū arbitriū lapsū absqꝫ
auxilio gratie gratū faciētis. Ex hac gͦ
distinctiōe respōdeo ad obiecta in ꝯriū
ꝙ licꝫ hō possit opari bonū morale. sicut
fecerūt gētiles ⁊ phi absqꝫ gr̄a dei. non
tn̄ bonū meritoriū siue sit meritoriū me-
rito ꝯgrui siue merito ꝯdigni. Et sic etiā
soluūt̄ rōnes opposite q̄ ꝯcludūt de bo-
no morali non meritorio. 2ͦ. nōnulli
dubitāt de gratia ipsa circa liberalitatē
vtꝝ. s. deus det gratiā ipsam faciēti qͦ
est i se ex necitate aut ex liberalitate. Et
ꝙ ex necitate arguēdo posset oñdi sic. ꝑ
qa Augꝰ sup illō. 2. ad Thi. 2ͦ. Nega-
re seipsū nō pōt. ait. Cū sit iustus nō pōt
negare suā iusticiā. gͦ cū sit bonꝰ ⁊ mise-
ricors nō pōt negare suā bonitatē ⁊ mi-
sericordiā: qa ꝓnior est ad largiēdū de
mīa ⁊ bonitate ꝙ̄ ad puniēdū de iusti-
cia. si gͦ nō pōt suā iusticiā negare faciē-
tibus malū. mlto magis nec suā mīam
illis q̄ reqrūt eā. Sed q̄ facit qͦ in se est
reqrit bonitatē eius ⁊ mīaꝫ. gͦ de necita-
te dat illi. 2ͦ. qa Augꝰ sup illud Ro.
5ͦ. Iustificati ex fide pacē habeamꝰ ait
Deus recipit ꝯfugientes ad se. aliter in
eo eēt iniqtas. gͦ impossibile ē ꝙ nō reci
piat fugientes ad se: qa ipossibile ē ꝙ in
eo sit iniqtas. ẜ faciēs qͦ in se ē ꝯfugit
ad ipsū. gͦ necē est ꝙ ipsuꝫ recipiat. Sꝫ
ipsū recipe est ꝑ infusionē gr̄e. gͦ ⁊c̄. 3ͦ.
impossibile ē sūmā veritatē mētiri ẜ ne-
cesse hꝫ implē illud qͦ dic̄. ẜ dicit ꝙ cō-
uertenti ad ipsum ꝯuertet se. Zacha. ꝑ.
Cōuertimī ad me ⁊ ego ꝯuertar ad vos
ergo cū faciens qͦ in se est ꝯuertat̄ ad
ipsam ꝟitatē ꝑmā. necesse ē ꝙ deus cō-
uertat̄ ad illū. ẜ h̄ nō ē nisi ꝑ gr̄aꝫ gͦ ⁊c̄.
Soluit̄ hec qͦ ẜm Alex. i 3ͦ. volumine

ſiime. ꝙ deus dat grãm ſuã ſola libali-
tate. ⁊ cũ ꝯcludit̃ ex his q̃ dicta ſunt ꝙ
dat illã de necitate. diſtinguẽda eſt du-
plex necitas. Prima vocat̃ coactiõis ⁊
ꝓhibitiõis: qua aliq̃ res cogit̃ uel ꝓhi-
betur eẽ uel nõ eẽ. ⁊ hec nullo mõ cadit
in deo. Secũda neceſſitas dr̃ imutabi-
litatis que deo ꝯuenit. ⁊ ſic dicim⁹ necẽ
eſt deũ eẽ imortalẽ. nõ ꝙ aliq̃ vis̃ cogat
eũ eſſe imortalẽ: ⁊ neceſſe ẽ nõ eẽ iiuſtũ
nõ ꝙ aliq̃ vis ꝓhibeat eũ eẽ iniuſtũ. ſed
qm̃ nulla res põt facere ut nõ ſit imorta
lis ſeu ut ſit iiuſtus. nõ dat igit̃ de⁹ grãꝫ
de necitate coactionis ⁊ ꝓhibitiõis. q̇a
deus nõ põt cogi. ſ; bñ de necitate imu-
tabilitatis. q̇a imutabilit̃ ſe hꝫ dina bo-
nitas ad donũ grẽ oĩ volẽti recipe faciẽ-
do qȯ in ſe eſt. ſicut ſol imutabiliter dat
lumẽ ſuũ oĩ volẽti ſuſcipe. ſ. diſpoſito ad
hoc ⁊ ſe hñti i recta diſpoſitiõe ad ſolẽ.
que oĩa reducũt̃ ad illã affluentiſſimaꝫ
liberalitatẽ dei q̇ q̃tũ ex ſe eſt creature
rõnali coopat̃ ut bona ſit: ut bñ opetur
ut deniq; ſalua fiat. O indeficiens pela-
gus caritatis dine q̃ tãta eſt ut oĩbus
ſe offerat. neminẽ abiiciat niſi eã nolẽtẽ
⁊ reſpuentẽ. Hinc Cyprian⁹ in epl̃a ad
Donatũ ſic ſuauiſſime loq̇t̃. Proflueẽs
largiter ſpũs null' finib⁹ ꝑmit̃. nec vllis
cohercẽtib⁹ clauſtris intra certa metaꝝ
ſpacia refrenat̃: manat iugiter: exuberat
affluent̃. noſtrũ tm̃ pect⁹ ſitiat ⁊ pateat.
q̃tũ illic fidei capac̣ afferim⁹: tãtũ inde
grẽ inundãtis haurim⁹. hec ille. Quã ģ
excuſationẽ habẽ poterũt q̇ bene opari
nolũt: qñ deũ ſciũt ad ſe adiuuãdũ pa-
ratũ? Qȯ negari nõ põt cum in ꝓmptu
ſint tot ſcõꝝ exempla q̇ carnẽ ſuã cruci
fixerũt cũ vitiis ⁊ ꝯcupiſcẽtiis. ieiunã-
do. orando. vigilãdo. oberrãdo in ſoli-
tudinib⁹: ⁊ ferociſſimos cruciat⁹ etiam
vſq; ad mortẽ ferẽdo. Hoĩes fuert̃ mar-
tyres. hoĩes ꝯfeſſores. hoĩes etiã ⁊ deli-
cate ꝟgines que ſeipſas mũdũ ac tyrã-
nos oẽs ⁊ dira tormẽta ſupare potuert̃
Eiuſdẽ nãe erant cui⁹ nos ſum⁹. tm̃ q̇a
obtulerũt corda ſua dñõ: iuenerũt ad-
iutoriũ abũdãtis grẽ eius q̃ mediãte ⁊

aſſiſtẽte illis reliquerũt poſteris tot vir-
tutũ exẽpla. O vere dãnabilis multorũ
malicia q̇ ſuã fragilitatẽ accuſant ex q̃
recuſant opari bonũ: ſupaddẽtes ꝙ de⁹
ſaluat quos vult ſine aliq̃ eorũ diſpõe
ſiue cõſenſu. ſ; audiãt Aug̃. in li°. de li.
ar. d. Qui fecit te ſine te nõ ſaluabit te
ſine te. nec ꝯ̃ria ſũt eiuſdẽ ꝟba q̃ i eodẽ
libro ſcribit cũ aſſerit. Uirtutẽ de⁹ i nob̃
ſine nobis operat̃. q̇a ſ̃m Alex. de ales
Unus idẽq; ſenſus cõtinet̃ i oĩbus. nã
cum Aug⁹. d. De⁹ opat̃ ꝟtutẽ ⁊c̃. notat
duo ad ſalutẽ hoĩs ꝯcurrẽtia. Cauſam
effectiuã que ẽ ipſa grã dei: ⁊ cãm ſuſce-
ptiuã ſeu diſpoſitiuã: que ẽ ipſa volũtas
ꝯſentiẽs ⁊ nõ repugnãs. vñ ꝟba Aug̃.
ſic exponũt̃. Uirtutẽ de⁹ in nob̃ ꝯſentiẽ-
tibus opat̃ ſine nob̃ efficiẽtib⁹. Idipſũ
cõplectit̃ ꝑmũ dictũ: qȯ ſic expõit̃. Qui
fecit te ſine te efficiẽte nõ ſaluabit te ſine
te ꝯſentiẽte. 3°. alii dubitãt circa ipec-
cabilitatẽ. utrũ ex pñtia grẽ poſſit hõ in
hac vita eẽ ſine pctõ. Et ſ̃m Aug̃. i li°.
de ꝑfectione iuſticie. heretici quidã ar-
guebãt. d. Aut deus vult nos eſſe ſine
pctõ aut cũ pctõ. non vult ꝙ ſum⁹ cum
pctõ: q̇a hoc incõueniẽs eſt. ģ vult ꝙ ſi-
mus ſine pctõ in pñti vita. ģ aut poſſu-
mus eẽ ſine pctõ: aut deus vellet aliq̇d
qȯ nõ poſſet eẽ. qȯ ẽ incõueniẽs magnũ
Et p⁹ m̃lta recitata ꝑfat⁹ doctor Aug⁹
firmit̃. d. ꝙ nullus in hac vita põt eſſe
ſine pctõ veniali de cõi lege. ⁊ h̃ ꝓpt̃ fo-
mitẽ pcti q̇ eſt inclinãs ad malũ ⁊ auer-
tens a bono. ꝓpter qȯ exclamabat apl̃s
Ro. 7°. dicẽs: Qȯ nolo malũ hoc ago.
⁊ iterũ. Uideo aliã legẽ i mẽbris meis
repugnãtẽ legi mẽtis mee. Ad dictum
ꝟo hereticoꝝ rñdet idẽ Aug⁹ ꝙ hõ põt
eſſe ſine pctõ mortali i vita iſta p grãꝫ.
põt etiã eẽ ſine pctõ in gl'ia. Quãtũ ꝟo
ad pñtẽ ſtatũ licꝫ poſſet q̇s vitare pctã
venialia in ꝑticulari: ⁊ ꝑ aliq̃ interuallo
tpis. nõ tm̃ in vniuerſali nec oĩ tpe. ideo
Io. i. cano. c. i. inq̇t. Si dixerimus quia
pctm̃ nõ habem⁹ ipſi nos ſeducimus ⁊
veritas i nob̃ nõ ẽ. Et. ſapiens ꝓꝟ. 20.
Quis põt dicere: mũdũ eſt cor meum

Et Ro.3. Est aũt deus verax: ois autẽ
homo mendax. Et Greg⁹ in pastorali.
Nemo est q̇ ita viuat ut aliquaten⁹ nõ
delinq̃t. Et in aut̃. de monach. §. triẽnij
humana nã labit̃ ad delicta. Sz pro-
pterea nõ ẽ diffidẽduz de bõitate dei. q̇a
venialia pctã caritatem nõ excludũt: ⁊
grãz ab aĩa nõ eijciũt: neq̃ ianuã clau-
dũt regni celorũ. De quorũ qualitate ⁊
ꝯditione in tractatu de pctis pleni⁹ eri-
mus dicturi. nũc vero satis esse debet ꝙ
de⁹ bñdictus tantã gratiã nobis cõfert
quanta sufficit ad pctã mortalia depo-
nendũ ⁊ euitandũ: quãtaq̃ nccĩa ẽ ad
ṽtuosos act⁹ excercẽdos. iõ salubre est
ꝯsiliũ vtileq̃ remediũ ⁊ documẽtũ ut p̱
sepe inuocemus deum eiq̃ mentez offe-
ramus intentione recta.

// Qr facile debet esse vnicuiq̃ oparí bo-
nũ ꝓpter indeficiens premiũ eterne vite
qd̓ datur benefacientibus. Caplm̃. 3.

T Ertio ostẽdo facile eẽ vnicuiq̃
opari bonũ ꝓpter p̃miũ etn̄ale.
Promittit̃ eteni oib⁹ bñ opanti-
bus p̃miũ eterne vite: de q̃ q̃nq̃ ĩ trib⁹
accidit dubitare. p̃ in ꝯdignitate. 2° i
difficultate. 3° in supioritate. p̃ solet
dubitari i ꝯdignitate. Utx̱. s. aliq̇s pos-
sit de ꝯdigno mereri vitã etn̄ã. Et ꝙ nõ
videt̃ p̃. q̇a apls Ro. 8. ait. Nõ sũt con-
digne passiões h⁹ tpis ad futurã gl̃iam
q̄ reuelabit̃ in nob. Et idẽ ad Titũ. 3. c
Nõ ex opib⁹ iusticie q̄ fecim⁹ nos ƺ ƀm
suã mĩam saluos nos fecit p̱ lauacrum
regenerationis ⁊ renouatiõis spũs sci
quã effudit in nobis abũde p̱ ihm xp̄m
saluatorẽ nr̃m ut iustificati grã ipsi⁹ he-
redes sim⁹ vite etn̄e. 2° arguit̃ p̱ dictũ
glo. Ro. 6. sup̱ illo ṽbo grã dei vita etn̄a
que sic inquit. Posset recte dicẽ: Stipẽ-
diũ iusticie vita eterna. ƺ maluit dicere
gratia dei vita etn̄a. ut itelligerem⁹ deũ
i etn̄ã vitã ꝓ sua miseratiõe nos p̱ducẽ
non meritis nr̄is. Et his ṽbis appet ꝙ
hõ nõ mereat̃ ex ꝯdigno vitã etn̄ã. quia
illud qd̓ ex ꝯdigno q̇s meret̃ nõ ẽ ex mi
seratione dei. 3° obijcit̃: q̇a illud meri-
tũ videt̃ eẽ ꝯdignũ qd̓ equat̃ mercedi. ƺ

null⁹ p̄ñtis vite act⁹ põt equari vite etn̄e
q̄ cognitionẽ ⁊ desideriũ nostrũ excedit
Excedit etiã caritatẽ uel dilectionẽ vie
g̃ nõ põt hõ mereri vitã etn̄ã de ꝯdigno.
In oppositũ adhuc posset dici: quia
illud qd̓ reddit̃ ƀm iustũ iudiciuz videt̃
eẽ merces ꝯdigna. Sz vita etn̄a reddit̃
a deo ƀm iustũ iudiciũ. iux̄ illud apl̄i. 2
Timot̃. 4. In reliq̃ reposita est mihi co-
rona iusticie: quã reddet m̄ dñs in illa
die iust⁹ iudex. Ergo videt̃ ꝙ hõ mereat̃
vitã etn̄ã ex ꝯdigno. R̃ndeo ad istã. q.
ƀm Tho. in. 2. q. vlt̃. ꝙ op⁹ meritoriuz
hois dupliciť ꝯsiderari põt. Uno° ƀm ꝙ
ꝓcedit ex libero arbitrio. Alio° ƀm ꝙ ꝓ-
cedit ex grã spũs sci. Si ꝯsidet̃ ƀm sbaz
operis: ⁊ ƀm ꝙ ꝓcedit ex libero arbitrio
sic nõ põt eẽ ꝯdignitas ꝓpt̃ maximã in-
equalitatẽ: ƺ est ibi cõgruitas ꝓpt̃ quã-
dã equalitatẽ ꝓportionis. Uidet̃ eni cõ-
gruũ ut hoi opanti ƀm suã ṽtutẽ de⁹ re-
cõpenset ƀm excellentiam bonitatis sue
Si ãt loquamur de ope meritorio ƀm
ꝙ ꝓcedit ex grã spũs sci: sic ẽ meritoriũ
vite eterne ex ꝯdigno: q̇a tũc valor me-
riti attẽdit̃ ƀm ṽtutẽ spũs sci mouẽtis
nos in vitã etn̄ã. ƀm illud Joh. 4. Fiet
in eo fons aque salientis in vitã etn̄ã.
Attendit̃ etiã p̃ciũ opis ƀm dignitatẽ
grẽ p̱ quã hõ ꝯsors fact⁹ diuine nãe ado-
ptat̃ in filiuz dei cui debet̃ hereditas ex
ipso iure adoptiõis. ƀm illud apl̄i Ro.
8. Si filij ⁊ heredes. Ad p̃mã g̃ au-
ctoritatẽ apl̄i dicẽdũ ꝙ loq̇t̃ de passiõi-
bus scõꝝ ƀm eoꝝ sbam. Ad auctorita-
tẽ ⁊ ad dictũ glo. rñdeo ꝙ intelligunt̃
q̄tũ ad primã cãm pueniẽdi ad vitam
eternã que ẽ miseratio dei. Meritũ aũt
nr̃m ẽ cã subseq̄uẽs. Ad ẽtiũ dicẽdũ
ꝙ grã spũs sci quã in p̄ñti habem⁹ ⁊ si
nõ sit equalis gl̃ie i actu: ẽ tñ equalis ĩ
ṽtute: sicut ẽ semẽ arboꝝ in quo est ṽt⁹
ad totã arborẽ. Silr̃ p̱ gratiã inhabitat
hoiez spũs scũs q̇ ẽ sufficiẽs cã vite etn̄e
vnde dr̃ pign⁹ hereditatis nr̃e. 2. Cor. 1
2° solet dubitari de p̃mio vite eterne
in difficultate. Utx̱ qui cũ maiori diffi
cultate operat̃ bonũ magis mereatur ⁊

ampliore dono glorie remunereꝛ a deo
Et omissis obiectionibꝰ q̄ ꝓ vtraqꝫ ꝑte
fieri possent dico cū doc. seraphico Bonā
in libello quodā qui apologia pauperū
aduersus calūniatorē intitulaꝛ ab ipso
ꝙ triplex ē difficultas. Prima ex gnē
opis. sicut difficiliꝰ ē oia vendē ⁊ pau/
peribꝰ erogare ꝙ̄ mīmū aut minutū de
suis bonis erogare paupibꝰ. Et diffici/
lius ē pati mortē ꝓ xpo ꝙ̄ absqꝫ ipa q̄s/
cunqꝫ alios labores. Talis difficultas
simpliciꝛ auget meritū q̇a magis mereꝛ
q̇ maiꝰ opaꝛ bonū. Et de hac dic̄ hieroꝰ
ad Exupantiū hec ṽba. Nudū xp̄m nu
dus sequere durū grāde difficile: ꝫ ma
gna sūt p̄mia. Secūda difficultas ad
bn̄ opandū ē ex circūstantia extrinseca
originē trahēs. sicut difficiliꝰ ē abstinē
a cibis ⁊ ieiunare vbi multi sūt ꝯuiuā/
tes ⁊ comedētes ꝙ̄ in solitudine. Et hec
difficultas ꝑ accidēs auget meritū: qn̄
s. q̇s tales occasiōes ab abstinētia retra
hentes euitare nō pōt. Sꝫ si q̇s hiꝰ tem/
ptatiōes declinare nollet nō ꝓpt̄ea q̇a
difficiliꝰ opaꝛ bonū: magꝭ mereretꝛ. Hinc
hieroꝰ adūsus Uigilātiū q̇ ei dicebat:
cur ꝑgis ad heremū? rn̄dit. ut te nō vi/
deā: ut te nō audiā ut tuo furore nō mo
uear: ut tua bella non patiar: ne me ca/
piat oculꝰ meretricꝭ: ⁊ pulcherrima ad
illicitos deducat amplexꝰ. Rn̄debis. ꝫ
nō est pugnare: ꝫ fugē. Sta in acie. ad/
uersarijs armatꝰ obsiste. fateor imbecil/
litatē meā. nolo spe pugnare victorie
ne ꝑdā aliqn̄ victoriā. si fugero gladiū
euitaui. Tertia ē difficultas ex vitio
ꝑsone agētꝭ ꝓueniēs. sic difficiliꝰ ē ſua/
re castitatē ei q̇ diu libidini deseruiuit
ꝙ̄ illi q̇ ꝯtinenꝛ vixit. ⁊ talis difficultas
meritū nō auget. qḋ hieroꝰ expss̄e testaꝛ
i ep̄la ad Eustochiū ad quā sic scribit.
Soror tua Blesilla etate maior ꝫ ꝓpo/
sito minor: septimo mēse pꝰ acceptū ma
ritū viduata ē. O infelix hūana ꝯditio ⁊
futuri nescia. nā ṽginitatꝭ coronā ⁊ nu/
ptiarū ꝑdidit voluptatē. ⁊ ꝙ̄ꝙ̄ secundū
pudicitie ḡdū teneat q̄s illā existimas ꝑ
momēta sustinē cruces spectātē q̄ttidie

in sorore qḋ i se videt amisisse: ⁊ cū dif/
ficilius expta careat voluptate: minorē
tū ꝯtinētie habere mercedē. hec ille. 5°
dubitari solet circa bonū etne vite i su/
perioritate: an supiꝰ sit copiosiꝰ ⁊ afflūē/
tius bonū q̇buslibet tp̄alibꝰ bonis. ⁊ q̇a
de illo diffusiꝰ tractaturi erimꝰ loco suo
ꝓ pn̄ti sufficiat audire sic dicētē Greg.
in omel. Si ꝯsideremꝰ frēs carissimi q̇ ⁊
quāta sūt que nobis ꝓmittūꝛ i celis vi/
lescūt aio oia q̄ habēꝛ i terris. Terrena
nāqꝫ sb̄a supne felicitati cōpata pondꝰ ē
nō sb̄sidiū. tp̄alis vita etne vite cōpata
mors ē potiꝰ dicēda ꝙ̄ vita. Ipse. n. q̄t/
tidianꝰ defectꝰ corruptiōis q̇d est aliud
ꝙ̄ quedā ꝓlixitas mortꝭ? Que aūt lin/
gua dicē uel q̇s intellectꝰ cape sufficit
illa supne ciuitatis quāta sint gaudia
angelorꝫ choris interesse. cū btissimis spi/
ritibus glie ꝯditoris assistē. pn̄tem dei
vultū cernē. incircūscriptū lumē videre
nullo mortis metu affici. incorruptio/
nis ꝑpetue munē letari? hec ille. O vere
bonū desiderabile: bonū amabile: bonū
q̇etū: bonū pfectū: bonū ab oi malo sepa
tū qḋ deꝰ pijssimꝰ parat laborātibꝰ ꝓ suo
amore. O bonū indeficiens. bonū exce/
dens quecūqꝫ tp̄alia cōmoda: q̄libꝫ hꝰ
scl'i blandimēta qḋ negligētes pctōres
⁊ miseri ꝓ momētanea hꝰ tp̄is breuissi/
mi ꝓsꝑitate amittūt. Quid dici pōt ma/
gis ingratū ꝙ̄ dei iugū refugē ad quod
seq̄ꝛ tā copiosa merces? O surdi. o stul/
ti ⁊ tardi corde ad credenduꝫ. nō sit vob̄
difficile opari bonū. nō vos terreat actꝰ
virtutū. Estote fortes. estote cōstantes
ad benefaciendū ⁊ audite vocē benigni
ih̄u clamātis in euāgelio Math. 5. c.
Merces vr̄a copiosa ē i celis. Ad quā
nos perducat ipse filius dei: qui cū pa/
tre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat ꝑ eter
na seculorum secula. Amen.

¶ Feria secunda post dn̄icam in. 40. de
qualitate conditionibus seu regula bo/
norum operū quibus peccatores scien/
tes quid eos oporteat facere ad peni/
tentiam animantur. Sermo. 2.

Ulti sunt vocati pauci vero electi iterū vbi ſ. Exiſtimaui neccīuȝ eē his q̄ volūt bn̄ facē ſcire q̄lit̄ habeāt in bonis opib⁹ regulari: qm̄ dubia ⁊ ꝑplexitates q̄ ſup id poſſent oꝛiri faciunt qn̄q̄ ignoꝛātes viā dn̄i ⁊ ſalutis ꝓpꝛie a cepto ꝓpoſito bono deficē. Quare in pn̄ti ſermōe de ꝯditōib⁹ bonoꝝ opeꝝ dicere ſtatui: ut ſic null⁹ excuſare ſe poſſit d. neſcire q̄d ſibi eēt agēdū. Declarabimus itaq̄ q̄ opari bn̄ volētib⁹ expediat noſcē ut ex h̄ mag̃ excitet̄ vnuſq̄ſq̄ ad opa v̄tutū amplectēda: qm̄ ad illa vocat de⁹ pctōꝛes q̄ niſi nouerint illoꝝ oꝛdinē. de electoꝝ numero eē minime pn̄t. Id circo ad tria ꝯſiderāda de bonoꝝ operū necītate ⁊ q̄litate ſermo ē extendēdus.

Primū dr̄ extrinſeca operatio.

Secundū exemplaris imitatio.

Tertiū caritatiua infoꝛmatio.

// Qꝛ ad bene opandum cum facultas adeſt neceſſarius ē actus extrinſec⁹ nec ſufficit intentio ſola. Capl'm. j.

P Rimo ꝯſiderādū circa regulaȝ neceſſariā bonoꝝ opeꝝ dr̄ extrinſeca opatio. Pro cuius declaratione q̄rit̄. Utꝝ ad bn̄ opādū neceſſari⁹ ſit act⁹ extrinſec⁹. Et videt̄ ꝙ nō. ⁊ ꝙ ſola intētio bn̄ opandi ſufficit ad ſalutem ꝓbat̄ ꝑ ſcōꝝ dcā. Inq̄t. n. Greg⁹ i omel'. Nūq̄ vacua ē man⁹ a munē cuȝ archa coꝛdis repleta fuerit bona volūtate. Et Bern̄. de h̄ ait. Intētio ſufficit ad meritū: bona actio req̄rit̄ ad exēplū. Et glo. ſup illud p̄s. Dixi ꝯfitebor adūſū me. votū ꝓ opatiōe iudicat̄. Et Aug⁹. 14. q. 5 c. ſi q̄d. De⁹ interrogat coꝛ nō manū. Et Ioh̄. Criſo⁹. 22. q. 5. c. q̄ piurare. De⁹ nō ex opib⁹ iudicat ſ; ex cogitationib⁹ ⁊ ex coꝛde. Et de pe. di. i. c. ſi cui. §. ſequēti Uolūtas remunerat̄ nō op⁹. Et. 15. q. 6 c. ſi a ſacerdotib⁹. Mag̃ inſpectoꝛ coꝛdis ē de⁹ q̄ opis. ⁊ volūtas ꝓ facto reputat̄. ſic p; i. c. homicidioꝝ. i. c. ois. in. c nūq̄d. i. c. noli. i. c. homicidiū. ⁊ i. c. ſi ꝑ ea. de pe. di. i. His ⁊ ſīlib⁹ auctoꝛitatib⁹ q̄dā inhęrētes dicūt nō eē hoi expediēs ut laboꝛet i actib⁹ extrinſeċ bonoꝝ opeꝝ ſ; ſufficit hr̄e coꝛ bonū ⁊ mētē bn̄ diſpoſitā. S; in ꝯtrariū induci pn̄t alia dicta ſcōꝝ. Ait. n. Iac. 2. c. Fides ſine opib⁹ moꝛtua ē. Et Amb⁹ i li. de officijs. Nō ſatis ē bn̄ velle ſ; etiā bn̄ facē: nec ſatis iterū bn̄ facē niſi id ex fonte bono ꝓcedat. h̄ ē ex bona volūtate ꝓficiſcat̄. q̄ verba notāt̄. 86. di. in. c. nō ſatis. Et Paul⁹ ad Gal'. 6. Dū tēp⁹ habem⁹ opem̄ bonū Et Apoc̄. 22. inducit̄ de⁹ iudex oiuȝ. d Ecce venio cito ⁊ merces mea mecū eſt dare vnicuiq̄ ſ̄m opa ſua Et Apoc̄. 14 dr̄ de bonis. Opa. n. illoꝝ ſequūt̄ illos. Et Math̄. 16. c. Reddet vnicuiq̄ ſcd̄m opa ſua. Ex q̄b⁹ oib⁹ colligit̄ ꝙ aſtrigūt̄ oēs ſalutē volētes acq̄rē nō ſoluȝ ad bn̄ volēdū intrinſec⁹: ſ; etiā ad bn̄ opandū extriſec⁹. Inſup pn̄s euāgeliū explicat manifeſte ꝙ oparijs tm̄ dn̄s mercedē tribuēdā deſig̃t. Pro h⁹ q̄ōnis ſolutiōe notāda ē ſnia. d. Bon̄. diſ. 40. ſecundi vbi ait. ꝙ volens opari bonū aut pōt in actū extrinſecū: aut nō pōt. Si nō pōt: volūtas reputat̄ ꝓ facto. ⁊ intētio bona ſufficit ad ei⁹ meritū: q̄a ut dr̄. ff. de re. iu. l. impoſſibiliū. Ad impoſſibile nemo tenet̄. ⁊ h̄ atteſtat̄ Greg⁹ in omel'. ſupra Math̄. Eſtimationē regnū dei nō h;. tātū valet quātū habes q̄tū potes. Si v̄o q̄s dic̄ ſe velle opari bonū ⁊ potēſ illō nō opat̄ credēs ꝓficē decipit ſeipſū: q̄a tal' volūtas ſemiplena ē ⁊ pigra: nec rōnē v̄tutꝫ h; niſi ducat̄ ad op⁹. O q̄t ſūt tali erroꝛe deluſi q̄ cū admonēt̄ ut bn̄ faciāt rn̄dē ſolēt. ſufficit nob̄ intētio nr̄a ſic̄ dic̄ vſurari⁹ valēs vſuras reſtituē ⁊ nō reſtituēs. ſufficit m̄ intētio mea: ſcio ꝙ bonā habeo volūtatē. ⁊ tn̄ illā nō exequūt̄ i re. Sic faciūt adulti. ſic foꝛnicatoꝛes. ſic ⁊ alij pctōꝛes q̄ plimi. O miſerabilē erroꝛē q̄ fit ut inſenſati ⁊ ſtupidi ſuas infirmitates ſanare nō curāt.

Qꝛ volētes bn̄ opari debēt ſeq̄ xp̄m in gn̄āli. ſ. q̄ ad obſeruātiā dinoꝝ p̄ceptoꝝ ex debito. ⁊ ꝯſilioꝝ de conſilio. Cap̄. 2.

Secundũ cõsiderãdũ circa regu-
lam necessariã ⁊ q̃litatẽ bonoꝝ
operũ dicit̃ exemplar[is] imitatio.
Ubi dubiũ nõ imerito declarandũ oc-
currit. Utrũ .s. necessariũ sit volenti bene
facere sequi xp̃m in opibus bonis ea fa-
ciendo que ipse fecit. Et ꝓ vna pte ꝓbo
ꝙ sic ꝑ dicta scõꝝ. Inq̃t eni Petrꝰ .i. ca-
no. z. c. Xp̃s passus est ꝓ nobis: vobis
relinquẽs exemplũ ut sequami vestigia
eius. Et Joh. i. cano. z. c. Qui dicit se
in xp̃m credere debet quõ ille ãbulauit:
⁊ ipse ambulare. Et Augꝰ in li. de do-
ctrina xp̃iana. Ex sacro vnctiõis xp̃ia-
noꝝ omniũ vocabulũ descẽdit ⁊ nomẽ
qd nomẽ ille frustra sortit̃ q̇ xp̃m mime
imitat̃. Et Gregꝰ i omel. Qui vestigia
xp̃i dedignant̃ seq̇ qua temeritate sperãt
ad eiꝰ claritatis gaudia cõtuenda ꝑue-
nire? Et in. c. cũ venisset. ex̃ de sacra vn-
ctione. A xp̃o xp̃iani dicũt̃. tanq̃ vncti
deriuant̃ ab vncto ut oẽs currãt i odo-
rem vnguẽtoꝝ illiꝰ cuiꝰ nomen oleũ est
effusũ. Et Joh. 8. xp̃s ipse dicebat. Ego
sũ lux mũdi: qui seq̇t̃ me nõ ambulat in
tenebr[is]: ſ3 habebit lumẽ vite. Et Joh. iz
Exemplũ eni dedi vob̃ ut quemadmo-
dũ ego feci ita ⁊ vos faciatis. Ergo per
auctoritates ꝓ̃dictas ꝯcludẽ possumus
homies de necessitate teneri ad seruãda
opa xp̃i. ⁊ sic cũ xp̃s fuerit pauꝑ ⁊ mul-
ti sint diuites. xp̃s v̾ginitatẽ seruauerit
multi sint ꝯiugati. xp̃s ꝑ noctes orauer-
rit: multi in suis lectulis dormiant. xp̃s
sine calciamẽtis incesserit: multi calcia-
mẽta deferãt. xp̃s passus fuerit ⁊ mor-
tuus in cruce violẽta morte atq3 terri-
bili: ab oibus derelictꝰ: multi moriant̃
morte nãli int̃ manꝰ ⁊ amplexꝰ caroꝝ.
Ergo tales ⁊ oẽs aliȷ̃ q̇ vitã suã aliter
ducũt q̃ xp̃s salui eẽ nõ pñt. Et ex ꝯñti
sequeret̃ ꝙ dãnabit̃ totꝰ mũdꝰ. ⁊ ꝙ nec
sci eẽnt in ꝑadiso: q̇a nec ipsi fecerunt q̃
fecit xp̃s. Nõ fuit ad calũniã flagellatꝰ
Paulꝰ ut xp̃s. Nõ spinis coronatꝰ Pe-
trus. Nõ clauis ꝯfixus Paulꝰ p̃mꝰ her-
remita. Nõ nudus pendẽs i cruce inter
duos latrones magnꝰ Antoniꝰ. Non
felle ⁊ aceto potatꝰ Hieroꝰ. Nõ derisus
a transeũtibꝰ Augꝰ. Igit̃ cu3 ipsi ⁊ aliȷ̃
aliũ modũ in suis opibꝰ aliãq3 regula3
tenuerit q̃ xp̃s nõ sũt btitudinẽ assecuti
si auctoritates ad hãc ꝑtẽ inducte alit̃
saniꝰ nõ exponãt̃ ⁊ itelligãt̃. Pro altera
ꝑte arguere possumꝰ ꝙ nõ sit neccĩu3 ad
salutẽ seq̇ xp̃m ih̃m. neq3 teneam̃ opa
eiꝰ facẽ. Et arguo sic. Unusq̇sq3 tantũ
oꝑari bonũ meritoriũ p̃ot quãtũ coicat̃
ei grã. S3 nulli coicat̃ tanta grã quãta
coicata fuit aie xp̃i. Ergo nullꝰ tenetur
imitari xp̃m: q̇a illud ipossibile eẽt. Ad
solutionẽ hꝰ difficultatis induco dñm
Boñ. d. in apologia pauperũ. ꝙ in xp̃o
cõtingit repire triplices actꝰ. Primi re-
spiciũt dignitatẽ excellẽtie. Secũdi cõ-
descensionẽ misericordie. Tertiȷ̃ infor-
mationẽ vite ꝑfecte. Primi actꝰ respi-
ciunt dignitatẽ excellentie ut illi in q̇bꝰ
appet sua potẽtia: sicut opa miraculosa
uel sapia: sic̃ reuelatio secretoꝝ cordis
uel seueritas iudiciȷ̃: sic̃ eiȷ̃cẽ vendẽtes ⁊
emẽtes de templo: dura increpatiõe ar-
guere pontifices. uel auctoritas officiȷ̃:
sic̃ sacr̃m cõficẽ ⁊ manꝰ imponẽ ac rela-
xare pctã: q̃ oia xp̃o ꝯueniũt: quia ipse
erat deꝰ oipotẽs. erat hõ. ⁊ ex grã vniõis
oia sciẽs. erat iudex ⁊ erat sacerdos. In
hiꝰ opibꝰ velle sequi xp̃m fatuũ eẽt ⁊ te-
merariũ nisi ab ip̃o q̇s uel ab aliq̇ a xp̃o
auctoritatẽ habẽte ad talia exequenda
foret deputatꝰ. Uñ si q̇s dicẽt: volo mi-
racula facẽ: q̇a sic xp̃s fecit: ꝓ̃sũptuosꝰ
censendꝰ eẽt nisi ab ipso ih̃u xp̃o ptãtẽ
hãc accepisset sic̃ apl̃i. de q̇bꝰ dr̃ Math
zo. Cõuocatis ih̃s. iz. discipulis suis
dedit illis potestatẽ spirituũ imũdoꝝ ut
eiȷ̃cerẽt eos. ut curarẽt oẽm languorẽ ⁊
oẽm infirmitatẽ. Silr̃ nõ licẽt alicui re-
uelare secreta cordiũ ⁊ futura ꝯtingen-
tia q̃ nesciret: q̇a ⁊ si xp̃s id egit sciebat
illa. Nec recte facẽt si q̇s ꝯficẽ vellet sa-
cramẽtũ q̇a ⁊ xp̃s id egit: nisi ad h̃ ordi-
natꝰ eẽt uel a xp̃o sic̃ apl̃i ul̃ ab aliȷ̃s q̃s
xp̃s designauit ⁊ deputauit. Uñ ut bre-
uiter dicã. xp̃s nõ ẽ sequẽdꝰ in opibꝰ ex-
cellentie ⁊ dignitatis nisi ꝓut est tactũ.

Secundi. actus in xp̄o respiciũt cõ-
descẽsiõez mĩſicordie. ut nuptijs interesse
inter hoies familiarit̃ ꝯuersari. in domo
ph̃ei Magdalene ⁊ Marthe Mathei
publicãi ⁊ Zachei publicanoꝝ ꝓncipis
comedẽ ⁊ bibẽ cibaria ⁊ pocula coia q̃
sibi dabãt. tunicã icõsutilẽ nõ hispidã
rudẽq; deferre ⁊ hꝰ mõi. que oia facere
voluit nõ ut sensualitati pareret: cuiꝰ i
eo nulla ꝯdictio iueniebat̃ nõ ut volu-
ptati deseruiret corpusq; suũ nutriret i
delitijs q̇ ꝑ nobis oibus pati venerat: s̃
ut i talibus exẽplis cõdescẽdẽt ipfectis
Quoniã si oẽs actꝰ eiꝰ ꝙtũ ad apparen-
tiã extitissent pfecti facile potuissent he-
retici asserere passim ⁊ indistincte ad p-
fectiõis opa oẽs teneri. sicq; dãnassent
ꝯiugiũ: dãnassent ciuilẽ vitã: dãnassẽt
tpales dignitates: dãnassent artificum
officia: dãnassent possidẽtes diuitias:
dãnassent deniq; oẽs q̇ pfectiõis vitam
nõ obseruarẽt. Verũtñ aduertẽdũ ẽ ꝙ
licz actꝰ ipfectiõis q̇ fuere i xp̄o viderẽt̃
impfecti ꝙtũ ad apparentiã: erãt tamẽ
pfecti pfectiõis actꝰ ꝙtũ ad existentiã
qm̃ sicut bonũ dicit̃ tripliciť ⁊ malũ tri-
pliciť: ⁊ pfectũ triplicit̃: ita ⁊ ipfectũ di-
citur tripliciť. p̄ bonũ dicit̃ triplicit̃: q̇a
est bonũ ex gnẽ: sicut actꝰ trãsiẽs sup de-
bitam mãm. ut ire ad ecc̃liam. ieiunare
orare. ⁊ similia. Est bonũ ex circũstãtia
sicut actꝰ circũstãtijs debitis informa-
tus. ut occidẽ hoiez q̇a lex ita iubet. Est
⁊ bonũ s̃z se: q̇d nullo mõ põt fieri male
sicut diligẽ deũ ex caritate. 2°. malũ dr̃
tripliciť. p̄ est aliq̇d malũ ex gnẽ ut actꝰ
trãsiẽs sup mãm indebitã. ut occidẽ ho-
minẽ. Est ⁊ malũ ex circũstãtia. sic dare
elemosynã diuiti: paupibꝰ fame pire p-
missis. ⁊ ieiunare p inanem gl̃iam. Est
etiã malũ s̃m se: q̇d nullo modo põt fieri
bene. sicut odire deũ ⁊ de facto mortalit̃
peccare. 3°. pfectũ dicit̃ tripliciť. Est eni
quoddã pfectũ ex gnẽ. ut actꝰ difficilis
⁊ excellẽs. sicut oia relinq̃re ⁊ religiõez
intrare. Est q̇dđã pfectũ ex circũstãtia
sicut est actꝰ debitis circũstãtie pfectio-
nibus informatꝰ: sicut fugẽ mortẽ non

ex infirmitate ⁊ timore s̃ ꝓ meliori bo-
no siue ꝙtũ ad deũ: siue ꝙtũ ad ꝓximũ
Est q̇dđã pfectũ s̃m se. sicut int̃ blãdi-
tias ⁊ vana ꝓmissa acerbitatẽq; pena-
rum forti ⁊ leto aio mortẽ subire ꝓ xp̄o
4°. impfectũ dicit̃ tripliciť. Est q̇dđaz
impfectũ ex genere. ut est actꝰ facilis ad
quẽ humana infirmitas coiter iclinat̃
ut possidere pecuniã. habẽ vxorẽ s̃z suũ
statum. vti vestibꝰ delicatis. ⁊ sĩl'ia. Est
q̇dđã impfectũ ex circũstantia. sicut di-
mittere vestẽ illã violẽter accipienti ꝓpt̃
fugã maioris iiurie. Est ⁊ q̇dđã impfe-
ctũ s̃m se: q̇d nullo mõ põt stare cũ euã-
gelica pfectiõe. sic fugẽ pauptatẽ. Bo-
nũ g̃ s̃m se nullo mõ põt eẽ malũ ⁊ ecõ-
uerso. neq; pfectũ s̃m se põt eẽ impfectũ
⁊ ecõuerso. Sed bene bonum ex gnẽ põt
eẽ malũ ex circũstãtia. sicut si aliq̇s iret
ad ecc̃liam uel facẽt elemosynã ut pla-
ceret hoibus ⁊ nõ deo. Et malũ ex gnẽ
põt eẽ bonũ ex circũstãtia. sicut si iudex
maleficos iuxta legũ sanctiones occi-
deret. Ita etiã pfectũ ex gnẽ põt eẽ imp-
fectũ ex circũstãtia. sicut itrare religio-
nem cã alicuiꝰ cõmodi tpalis ꝯsequẽdi
Impfectũ adhuc ex gnẽ põt pfectũ fieri
ex circũstãtia. sicut facẽ aliq̇d opus ad
debitũ finẽ caritatꝫ ordinatũ: ex radice
intime caritatis ꝓcedẽs. sicut declinare
mortẽ nõ ꝓpt̃ timorẽ s̃ ꝓpt̃ maius bonũ
⁊ magꝫ necessariũ: quẽadmodũ Paulꝰ
fecit qñ euitauit etiã fugiẽs furorẽ iu-
deorũ: ⁊ a fribꝰ p murũ submissus fuit
i sporta. h̃ mõ xp̄s bñdictꝰ oia pfectissi-
me fecit: ⁊ oẽs actus illius i quibꝰ ap-
paret aliq̃ impfectio pfectissimi erãt ex
circũstãtia caritatꝫ sue. Quo fit ut ma-
ioris pfectiõis fuerit in ipso cibꝰ ⁊ potꝰ
ꝙ in Johe baptista illoꝝ abstinentia:
maioris pfectiõis in eo ꝯuersatio cum
hoibus ꝙ solitudo Johãnis in heremo
qm̃ hec ⁊ similia ꝓueniebãt ex fonte sue
ardẽtissime caritatis. nã sicut humanã
assumẽdo naturã in nr̃is q̇dẽ factꝰ ẽ hu-
milis s̃ in ꝓprijs remãsit excelsus. sic ex
sũme caritatis dignatione ad actꝰ q̇sdã
nostre imbecillitati ⁊ ipfectiõi ꝯformes

deprimit̃ ⁊ a sũme ꝑfectiõis rectitudie
nõ curuat̃. ⁊ ideo talia opa i ipſo ꝑfecta
fuerũt. neqꝫ acceptãda ẽ ſnia falſa illo-
rum q̃ dicũt ꝙ ꝑfectio ⁊ imꝑfectio dif-
ferunt ſicut duo ꝯ̃ria. ut rectitudo ⁊ di-
ſtorſio. iuſticia ⁊ pctm̃. glĩa ⁊ ig̊minia.
vita ⁊ mors. ſ; bñ veꝝ ẽ ꝙ mag̃ differũt
ſic̃ magis bonũ ⁊ minꝰ bonũ. mag̃ me-
ritoriũ ⁊ minꝰ meritoriũ. ideo nullo mõ
valet cõſequẽtia. virginitas eſt cõmẽ-
dabilis. g̊ mr̃imoniuꝫ vitupabile. Uir-
ginitas eſt bona. g̊ mr̃imoniũ eſt malũ.
q̇a h̃ duo nõ differũt ſicut bonũ ⁊ malũ
ſed ſicut bonũ ⁊ meliꝰ. ideo Augꝰ in li.
de bono ꝯiugali ait. Bonum erat quod
Martha faciebat occupata circa mi-
niſteriũ ſanctoꝝ: ſ; meliꝰ qd̊ Maria eiꝰ
ſoror. Bonũ Suſanne i ꝯiugali caſti-
tate laudamꝰ: ſ; tñ ei bonũ vidue Anne
ac multo magis Marie virginis ante-
ponimꝰ. Bonũ erat qd̊ faciebãt qui de
ſubſtãtia ſua xp̃o ⁊ eius diſcipulis mi-
niſtrabãt: ſ; melius qd̊ faciebant q̇ oẽm
ſubſtãtiã dimiſerũt ut xp̃m expeditius
ſequerẽt̃. hec ille. Tertij actꝰ i xp̃o re-
ſpiciunt informationẽ vite ꝑfecte: ſicut
ꝟginitatẽ ⁊ pauꝑtatẽ extremã ſeruare
⁊ ſiĺia. In his opibꝰ nõ tenemur xp̃m
ſequi: niſi uel inꝗ̃tũ volumꝰ: ſicut ſi vo-
to nos aſtrigeremꝰ ad obſeruãtiã diui-
norũ ꝯſiliorũ: uel in caſu quo extrema
neceſſitas expoſtularet: velut ſi aliquis
mortẽ patẽt̃ ut nõ negaret xp̃m. idcirco
mali iudices ſũt q̇ ex opibus ꝑfectiõis
in xp̃o aut ſcĩs eius ꝯſideratis: eos la-
cerant in quibus talia opa nõ relucẽt.
Si. n. vidẽt ſacerdotẽ aut clericũ veſtes
ſibi ꝯueniẽtes ferentẽ ꝓtinus ſuſurrã-
tes illũ redarguũt ⁊ dicũt. nõ ſic fecit
xp̃s. Si vidẽt p̃latũ ſ̃m ſui gradus di-
gnitatẽ honorata familia aſſociatũ ꝓ-
tinus aſſerũt. nõ fecit ſic xp̃s nec Petrꝰ.
Si vidẽt religioſũ appoſita ſibi cibaria
licꝫ q̃nqꝫ delicata: nec ꝯ̃ ſue regule aut
ſtatutoꝝ ſuoꝝ ꝓhibitionẽ comedẽtẽ ſeu
veſtimenta ſibi ꝯceſſa habẽtẽ aut eq̇tãtẽ
interueniente legitima cã ſtatim clamãt:
Nõ ſic fecit Dñicus. nõ Benedictꝰ. nõ

deniqꝫ ipſe Franciſcꝰ. Reputant ex his
malos ⁊ dãnandos p̃latos clericos re-
ligioſos tꝑales dños ciues nobiles ⁊
artifices oẽs qui nõ faciũt q̃ xp̃s fecit ⁊
ſancti. O rudes intellectus o arida in-
genia. o temerariũ dãnabileqꝫ iudiciũ
qd̊ diui Hieronymi verbis confunditur
Inq̇t. n. ipſe ad Demet̃. ꝟ. ſcribẽs. Pro-
hibent̃ mala: precipiũt̃ bona: cõcedũt̃
media: ſuadẽt̃ ꝑfecta. In duobꝰ p̃mis
oẽ pctm̃ ꝯcludit̃. reliqua ꝟo in nr̃a po-
ſita ſũt ptãte ut aut vtamur cõceſſis ac
licitis. aut ob maius p̃miũ ea q̃ nobis
ꝑmiſſa ſũt reſpuamus. hec ille. Dicendũ
igit̃ ꝙ tenemur ſeq̇ xp̃m in gnãli non in
ꝑticulari. i. ut bñ faciamꝰ ſeruãtes mã-
data dei qd̊ ipſe docuit q̃n adoleſcẽtulo
eũ interrogãti ⁊ dicẽti. magiſter bone q̇d
boni faciã ut habeã vitã eternã? R̃ndit
Si vis ad vitã ingredi ſerua mãdata.
ideo in quolibꝫ ſtatu volẽtes ſ̃uare dei
mandata poterũt obtinẽ vitã et̃nã. Hoc
dico de regibꝰ. h̃ de p̃ncipibꝰ. h̃ de mili-
tibꝰ. h̃ de mercatoribꝰ. hoc de religioſis.
h̃ de ſecularibꝰ. h̃ de ꝟginibꝰ. hoc de ꝯiu-
gatis. hoc de oĩbꝰ deniqꝫ mundi hoĩbꝰ.

// Qꝛ ſemꝑ hõ debet benefacere etiã ſi
ſit extra caritatẽ. ⁊ de vtilitatibꝰ bonoꝝ
q̃ fiũt in pctõ mortali. Capl̃m. 3.

TErtiũ ꝯſiderandũ circa regulã
neceſſariã ⁊ q̃litatẽ bonoꝝ opuꝫ
dicit̃ caritatiua iformatio. So-
lent eni quidã trepidare ⁊ in ſeipſis nõ
ꝯfidẽtes. quia faciles ſe cognoſcunt ad
ruendũ in pctã: ne benefaciendo laborẽ
⁊ tempꝰ amittãt. Pro q̇bus in hac vlti-
ma ꝑte diſputãdũ eſt. Utrũ bona facta i
mortali pctõ ſint alicuius valoris. Et
argui poſſet ꝙ non. p̃ ex ꝟbo Greg̃. in
omel̃. Nec habet aliq̇d viriditat̃ ramꝰ
boni opis ſi nõ mãſerit i radice caritat̃.
2°. q̇a Apl̃s ait. 2. Cor. 13. Si liguis
hoĩuꝫ loquar ⁊ angeloꝝ. caritatẽ auteꝫ
nõ habeam: factꝰ ſũ velut es ſonãs aut
cimbalũ tinniẽs. Et ſi habuero ꝓꝑhiaꝫ
⁊ nouerim myſteria oĩa ⁊ oẽm ſciam. ⁊
ſi habuero oẽm fidẽ ita ut mõtes tranſ-
ferã. caritatẽ aũt nõ habuero nihil ſũ.

⁊ ſi diſtribuero in cibos pauperꝝ oēs fa-
cultates meas. ⁊ ſi tradidero corpꝰ meū
ita ut ardeā. caritatē aūt non habuero
nihil mihi ꝓdeſt. Et ad idē ē textꝰ. i. q. i.
c. vide. ⁊ i. c. teneamꝰ. ⁊ ē tritū vſitatūqꝫ
dictū. Opa in pctō mortali facta ad ni-
hil eē ꝓficua. Sed i oppoſitū eſt au-
ctoritas Aug. in li. de li. arb. d. Nullū
malū impunitū: nullū bonū irremune-
ratum. Pro huiꝰ dubij declaratiōe tria
ſūt vidēda. Primū ꝙ diu dicit̃ q̇s extra
caritatē eē in ſtatu pcti. Secūdū q̇d eſt
bonū in caritate factū eē meritoriū vite
etne. Tertiū an illi q̇ ſūt i ſtatu pcti ad-
hortādi ſint ut bñfaciāt. Primū vidē-
dū ꝙ diu dicat̃ q̇s eē in ſtatu pcti ⁊ ex̃
caritatē. Et i h̄ nō pauci ſolēt grauiter
errare tenētes ꝙ pꝰ pctm̄ mortale com-
miſſū vſqꝫ ad ꝯfeſſionē ſequētē ſemꝑ hō
pctōr ſit extra caritatē. Sꝫ ego dico ꝙ
pꝰ pctm̄ mortale vſqꝫ ad cōtritionē ſe-
quentē hō ē i ſtatu pcti. ita ꝙ ſi vnꝰ nūc
peccet. ⁊ hinc ad vnā horā: uel ad vnā
diē: uel ad vnū annū: uel ad plures nō
ꝯterat̃: ꝙ diu nō ꝯterit̃ ſemꝑ eſt ex̃ grām
⁊ caritatē: ⁊ bona ꝑ eū facta i pctō fieri
dicunt̃. Si q̇s ṽo pꝰ mortale cōmiſſuꝫ
ſtati aut paululū pꝰ eēt ꝯtritꝰ ⁊ a cōtri-
tione vſqꝫ ad cōfeſſionē ſequētē vł vſqꝫ
ad aliqd̄ aliō pctm̄ mortale ꝑ eū nouit̃
ꝑpetratū bona aliq̄ facēt illa eēnt facta
in caritate. Qualit̃ aūt ꝑ ꝯtritionē aīa
iuſtificet̃ ⁊ q̄re cōfeſſio ultra illā ſit ne-
ceſſaria pleniꝰ dicet̃ in ſequētibꝰ. Se-
cundū vidēdū ē q̇d eſt bonū in caritate
factū eē meritoriū eterne vite. ⁊ dico ꝙ
cū i btitudine ſcōꝝ ſint gradꝰ: q̇a nō oēs
eq̄lit̃ illā ꝑcipiūt. quāto plura q̇s i ca-
ritate opat̃ bona tāto plures illiꝰ btitu-
dinis gradꝰ meret̃. utputa ſi aliq̇s opat̃
decē in bona caritate: poſſibile eſt ipſū i
btitudine ſublimari ad eq̄litatē āgeloꝝ.
Si idē ſupaddēt alia decē bona poſſet
equari glīe archangeloꝝ. ⁊ quātomagꝭ
in bono ꝓficēt. ⁊ bonis bona addēt. tāto
altiꝰ ꝯſcēdēt ad altiorē btitudinis ſtatū
De illo ḡ q̇ in pctō mortali opat̃ bonuꝫ
dico ꝙ nihil meret̃ de ꝯdigno ꝙtum ad
meritū vite etne. vnde poſito ꝙ aliq̇s in
ſtatu pcti opatus eēt tot bona quot oēs
ſci ſimul. ſi ad pniam rediens ꝓpter illa
moriat̃ i ſtatu ſaluꝫ. nihilominꝰ ex opi-
bus illis nullū gradū btitudinis obti-
nebit. ⁊ licꝫ in ſtatu pcti fecerit illa bōa
q̄ fecerūt illi q̇ meruerūt eē cū angelis:
aut illi q̇ meruerūt eē cum archangelis
aut illi qui meruerūt eē cū ṽtutibꝰ do-
minatiōibꝰ ꝑncipatibꝰ ptātibꝰ thronis
cherubin ⁊ ſeraphin. tū ꝓpter illa talis
nō merebit̃ eē etiā in infimo angeloruꝫ
loco ⁊ ordine. Et hoc mō bonū in pctō
mortali factum dicit̃ nihil eſſe: nihilqꝫ
ꝓdeſſe. ſ. q̇ ad meritū etne vite. Tertiū
videndū an illi qui ſūt in ſtatu peccati
mortalis monēdi ſint ⁊ adhortandi ut
bñ opent̃ ⁊ bñ faciāt. Et dico ꝙ ſic dū-
mō opent̃ bona aīo ⁊ intentiōe honorādi
deū: eiqꝫ ac eiꝰ eccłie obediēdi. q̇a talia
bona ſemꝑ vtilia ſūt ſemꝑqꝫ fructuoſa.
nec patit̃ deꝰ liberaliſſimꝰ inanē eē labo
reꝫ q̄rūcūqꝫ opantiū bene. q̇nimo ut pꝫ
i ſmone ꝑcedēti. c z. Ipſe ē q̇ obſtina-
tos ⁊ duros ſua gr̄a gratis data monet
ut velint ⁊ opent̃ bonū. A deo ē a deo o
pctōres nequiſſimi. Si qñ vobis firmā-
tibus mentē in aliq̄ vr̄o delicto: de quo
emēdari nō vultis: veniat i corde ut fa-
ciatis aliqd̄ bonū: ut ieiunetꝫ: ut oretis:
ut viſitetis eccłias: ut elemoſynas pau
peribus erogetis. ⁊ ſilia: Audite voceꝫ
dei ⁊ facite qd̄ imittit in aīo vr̄o. non la-
borabitꝫ etiā i pctō bñfaciēdo abſqꝫ mer
cede. Et ut id clariꝰ videat̃ oibus aſſi-
gnabo nouē vtilitates q̄ ꝓueniūt ex bo-
no facto in mortali pctō que ponūt̃ ab
Alex. de ales. i. 4. volumīe ſūme. Prima
dr̄ delectatiōis. 2ª ſatiſfactiōis. 3ª dimi-
nutiōis. 4ª augmētatiōis. 5ª libatiōis
6ª diſpoſitiōis. 7ª ꝯtinuatiōis. 8ª alle-
uiatiōis. 9ª glificatiōis. Pria vtilitas
q̄ ꝓuenit ex bono fcō i pctō mortali dr̄
delectatōis Valet nāqꝫ tale bonū ad de-
lectatōeꝫ ⁊ iocūditatē mētis. Hinc Ariſ.
ait i. 4. eth. Nullꝰ ē q̇ nō gaudeat bonis
opatiōibꝰ Et i. 2. reth. Bñfacē ⁊ bñ pa-
ti delectabiliſſimū ē ſm nām. Et. 9. eth.

nota

Boni oꝑatio studiosa delectabilis est ſm ſeipſam. Et Tulliꝰ i liᵒ. de ſenectute Cõſcia bñ acte vite mltoꝝq̃ bñfactoꝝ recordaᵒ. iocũdiſſima ẽ. Secũda vtilitas ꝓueniẽs ex bono qᷓ fit i pctõ mortali dicit̃ ſatiſfactio. ꝑ illud qdẽ ſatiſfit ꝑceptis dei ⁊ eccl'ie. ⁊ inobediẽtie pctm̃ vitat̃. nã ſi qs in pctõ mortali exiſtens tenet̃ officiuꝫ diuinũ dicẽ ſi illud omittit mortalit̃ peccat. ſi ꝟo illud ꝑſoluit ſatiſfacit ꝑcepto. Sicut etiã ſi laicꝰ obligat̃ diebꝰ feſtiuis audire miſſam licꝫ i pctõ ſit ſi illã ex cõtemptu omittat aliud peccatũ mortale incurrit. ſi ꝟo audiat ꝑceptum impleuit: ⁊ ſic de reliq̇s eſt dicendũ. Tertia vtilitas dicit̃ diminutio. Ualet bonũ i pctõ mortali factũ ad diminutionẽ tꝑalis pene. Merent̃ ſiq̇dẽ pctõres q̃nq̧ nõ ſolũ puniri etn̄aliter ſ3 tꝑaliter flagellari: S3 ꝓpter bona q̄ faciũt deus tꝑalis pene mitigat ſeueritatẽ. qᷓ putamꝰ eẽ ſodomitas. vſurarios ⁊ ſacrilegos. homicidas. ꝑiuros. blaſphemos. ⁊ ſceleratiſſimos hoies quos niſi ſuarẽt bona q̄ faciũt: extmiaret de t̃ra potentiſſimꝰ deꝰ. ſed eos ſuffert: eos tolerat: eiſq̧ q̄ mala i pñti vita mererẽt̃ ſuſpẽdit. iõ quãto magis q̇s volũtatem ſuã ſentit ad pniam minꝰ diſpoſitã. tãto magis conari debet facẽ aliqᷓ bonũ: ut ſic ſaltẽ vitare poſſit t̃ribilia iudicia dei.

Quarta vtilitas dicit̃ augmẽtatiõis Adauget ſiq̇dẽ deꝰ his q̇ i pctõ mortali aliq̃ ſua ꝑcepta ſuare ꝯtendũt tꝑalia bona q̇bus dat ſalubrẽ aerem. fertiles agꝛ̃s. armẽta fecũda. vberes fructꝰ. letã familiã. amicoꝝ copiã. ſanitatꝫ leticiã. honorꝫ excellẽtiã. ⁊ alia ſi'lia. Propt'ea dicit deꝰ pctõribus oibus illud Yſa. i. Si volueritis ſ. adhuc i pctõ exñtes benefacere ⁊ audieritꝫ me: bona t̃re comedetis. Quinta vtilitas dr̃ liberatiõis Liberat ꝑfecto bonuꝫ a pctõribꝰ opera tũ a ptãte diabolica. quãto eni q̇s magꝫ abũdat peccatis: tãto maiorẽ auctoritatẽ ſumit diabolꝰ ꝯ eũ. ⁊ ſm multitudinem pctõꝝ ita iuſto dei iudicio ꝑmittit̃ vexare ⁊ moleſtare malos aiaꝫ ⁊ corpꝰ ſimul q̃nq̧ ledẽdo: ſ3 cum inter tot pctã interſerit̃ aliqᷓ opꝰ bonũ piiſſimꝰ deus reſtringit audaciã eiꝰ: tamq̧ magna ẽ opis boni vis etiã in pctõribꝰ ut nõ ſolũ diabolo reſiſtere: ſ3 illũ vincere valeat ⁊ expugnare. Eſt de h̄ exemplũ Greg. in dial. li. de iudeo illo nõ baptizato q̇ nocturno tꝑe exiſtẽs ſub quodã antiquo tecto: ⁊ in heremo ſito idolis cõſecrato ſigno crucis tm̃ cõmunitꝰ demões oẽs q̇ ibidẽ cõuenerãt terruit atq̧ fugauit. cui demones ipſi ꝓpt̃ ſignũ crucis tm̃ nullã moleſtiã inferre potuerũt. Sexta vtilitas dr̃ diſpoſitio. Ualet adhuc bonũ factũ a pctõribꝰ ut magꝫ diſpoſiti ſint ad ſuſcipiẽdã gr̃aꝫ dei vocãtꝫ ⁊ eos illuſtrãtis ad pniam. vnde de eo q̇ non eſt paratꝰ pctã dimittere Gregꝰ ait de pe. di. 5. i. c. falſas. Nec tñ deſpet ⁊ interim quicq̇d poterit boni facẽ hortamur ut faciat. ut oĩpotẽs deꝰ corꝫ illiꝰ illuſtret ad pniaꝫ. Hinc Alex i 4ᵒ. volumie ſũme ꝯſulit his q̇ nõ ſũt parati ſua pctã relinquere ut ſemel in ãno ſm eccl'ie ſtatutũ ſacerdoti ſe repñtent eiq̧ dicãt: ora ꝓ me ad deũ pater q̇a tale pctm̃ habeo qᷓ dimittẽ nõ ꝓpono. Ex h̄ inq̇t ipſe poſſibile eẽt ut qui credebat ꝓpoſitũ malum mutare nõ poſſe. tãtã a deo aſſeq̄t̃ gr̃ãm ut mutet̃ in alterũ virũ ⁊ de nõ contrito fiat cõtritꝰ. Sic ⁊ Ric. in. 4. diſ. 20. cũ querit. an valeãt exñtibꝰ in mortali indulgentie ſacre ⁊ relaxationes quas facit eccl'ia. rñdit ꝙ ꝗuis nõ poſſit fieri remiſſio pene manẽte culpa ⁊ ex conſequenti exiſtentes i mortali indulgentiã nõ ꝯſequãt̃. tñ ſi faciũt illud qᷓ cõtinet̃ in forma indulgẽtie prudent̃ faciũt: q̇a bona facta i mortali pctõ pctõrẽ de cõgruo diſponũt ad pniam ⁊ illa mediãte ad ſuſceptionẽ gr̃e ⁊ remiſſiõis pctõꝝ per diuinã miam. h̄ Ric. Et qᷓ ipſe doctiſſime loq̇t̃: Marie egyptiace peccatricis exemplũ roborat ⁊ cõfirmat q̄ ex alexandria vbi. 17. ãnis libidini publice deſeruierat diſceſſit ut iret Hieroſolymam cũ his q̇ ibant ad adorãdũ crucẽ xp̄i nõ eo ꝓpoſito ut a turpitudine ſua

resisteret s͠ tm̄ ut modicum illud bonū
ipa cū alijs opareť. In itinē nauigādo
nautis suū corp⁹ ꝓstituit. cū tandē hiero
solymā aduenisset terq; tēptās ingredi
tēplū ⁊ tāq̄ mētrix repulsā passa a dn̄o
tacta se ꝯuertit ad lachrymas peccata
deflere cepit q̄ iā cognoscebat illa abhorre
bat illa detestabať illa ampli⁹ non ꝓseq̄
cōfirmabat clamabat ad dn̄m Miserē
mei q̄a peccaui nimis. clamabat ad vir
ginē matrez. Succurre ⁊ tu m̄ clemen-
tissima genitrix dei. Ecce iā tˀtio ingredi
volui ecclesiaz ut adorarē crucē filij tui
in qua pepēdit ꝓ me peccatrice ⁊ viriliť
ut mereor eiecta sum. Succure tu mihi
o fons pietatis. o misericordie speculū. ⁊
audiuit vocē d̄ celo dicētē sibi. Si trāsi-
eris Jordanē salua eris. Qua voce ꝯfor
tata iterū ad ecclesiā accessit ac eā libē
itrauit absq; ꝯdictiōe. ⁊ cū lachrymis ⁊
ꝯpūctiōe cordis deosculata cruce foras
ꝓdijt: affuitq; illi ꝑsona q̄dā venerabiť
tot nūmos illi afferēs q̄t ad tres panes
emēdos sufficere potuē. Quib⁹ emptis
trās Jordanē petijt. ibi. 41. annis orōni
ꝯtēplatiōi ⁊ deuotōi isistēs tres tm̄ illos
panes ꝯsūpsit. Multiplicabāť siqdē ex
miraclo dei ita q̄ toto illo tpe illā ciba-
rūt. Ibi etiā. 41. alijs ānis supuixit sine
cibo ⁊ potu gr̄a dei ⁊ cibo celesti recreata
Ibi abbatē Zosimā deꝰta ꝑcurrētē spū
ꝓphetico nouit. noie ꝓprio eū vocauit:
bn̄dictionē ab eo petijt ⁊ vitā suā illi re-
uelauit: postulauitq; ut scō dn̄ice resur-
rectiōis die ad ripā Jordanis scissimū
sacrm̄ dn̄i ferret ibiq; illum expectaret.
Distabat loc⁹ ille a Jordanis flumie ꝑ
dietas trigita. Recessit Zosimas fecitq;
q̄ Maria humiliter petierat. ⁊ ipsa die
pasce stās i ripa Jordanis vidit eā ve-
nientē ⁊ fcō cruč signo sup aquā siccis
pedib⁹ ambulātē. Et cū ꝑuenisset ad eū
reuerētissime coione suscepta ꝑ eādē viā
redijt ad locū vnde recesserat. Eadē eni
die ꝑ angelos deportata fuit ꝑ oē spaciū
illud quo distabat loc⁹ ad quē redijt a
Jordane. Sequēti ꝰo āno ad locū illū
Zosimas ꝑuenit viditq; i terra Mariā
iacentē corpusq; ei⁹ exanime. ad caput
ꝰo scripturā quādā dicētē: Sepeli Zo-
sima Marie corpusculū q̄ die pasce q̄
a te sacrm̄ venerabile suscepit migrauit
ad dn̄m. itellexitq; q̄ nō nisi āgeli porta
uerant eā qn̄ per. 30. dietas vna die iter
ꝑfecit. Et cū de sepultura ei⁹ sollicitus
Zosimas cogitaret: nec haberet moduz
effodiēdi trā vidit leonē ferocissimū ad
se gradiētē q̄ fortiť cepit fodē sepulcq;
locū ꝯuenietissime ꝑparauit. In q̄ recō
dito corpe scē leo viā suā tenuit. ⁊ Zosi-
mas ad suā cellā redijt in dn̄o cōsolat⁹.
O admirabilis bonitas patris nostri dei
que nō respicit pctā hoīuz cū redeūt ad
pniaz. nō negligit etiā pctōres ad pniaz
illustrare si ⁊ ipi bonis opib⁹ se adiuua-
re voluerint. Septima vtilitas diciť
ꝯtinuatio. Valet bonū in mortali pctō
factū ad ꝯtinuādū ⁊ ꝑseuerādū in bona
vita. facili⁹ eni pōt ꝑseuerare in bono q
bn̄facē ꝯsueuit q̄ q̄ bn̄facē nūq̄ didicit
sicut diffusi⁹ dixi in tractatu de ꝰtutib⁹
ꝑmcē. i. c. 2. Hinc sapiēs Ecc̄. 12. c. ait.
Non est ei bene qui assidu⁹ est in malo.
Octaua vtilitas diciť alleuiatio. Po-
sito. n. q̄ q̄s i pctō mortali faciēs bonū
ꝓpter suā ipenitētiā eēt dānat⁹: virtute
illi⁹ boni penā forti⁹ sustineret leuiorq;
ei fieret. vn̄ Aug⁹ i encħ. ait. Tale bonū
facit ut tolerabilior fiat dānatio. No-
na vtilitas dr̄ glorificatio. Nā si pctōr
ꝑ pniam moriať in statu salutis ⁊ ꝑ illā
obtineat vnū tm̄ gradū btitudinis. i eo
gradu erit cū āpliori gaudio accidētali
ꝓpter bonū qd̄ in pctō mortali fecit q̄ si
illud omisisset. Animenť ḡ oēs ⁊ iusti ⁊
pctōres ad bona opa ꝓpť q̄ pijssim⁹ de⁹
ꝓuocať ⁊ ipe etiā pctōres eq̄nimiť ferre
eisq; sua bn̄ficia inumera iptiri largiēs
h̄ graz ⁊ i futuro gloriā i q̄ viuit ⁊ regt̄
per infinita secula seculoꝝ. Amen.

Feria tertia post dominicā in septua
gesima de his que mouere habent pe-
nitentes ad obediendū deo. ⁊ qualiter
oēs hoīes studere debent ad seruandū
precepta altissimi. Sermo. 3.

MUlti sunt
vocati pauci vero ele-
cti. iterũ vbi. s. Data
ẽ ab oĩpotẽti deo suo
digito conscripta lex
mãdatorũ ad q̃ obser
uãda oẽs hoies ꝯuocauit. s; paucissimi
repiũt q̇ ut decet tã excelso ⁊ gloriosis-
simo dño obedire velint. nec recte excu-
sare se pñt diuorũ p̃ceptorũ trãsgressores
q̃s oẽs voces scripturarũ excitant ⁊ iuitãt
ad obediẽtiã dei. Et q̇a ut p̃missũ est in
s̃mõe p̃cedẽti. merces eťne vite nõ dat
nisi seruãtibꝰ dei mãdata. idcirco in hoc
s̃mone de his q̃ merito iducũt nos ad
ferendũ iugũ obediẽtie diuine ero dicturꝰ
ut sic hi q̇ ad pniam redire se disponũt
magis animent ad exequenda opa bona
⁊ eẽ valeãt de numero illorũ paucorũ
q̇ electi erũt. Notabimꝰ ergo tria eẽ illa q̃
nos ad dei obediẽtiã p̃cipue ⁊ p̃ncipa-
liter debent animare.
Primũ est legis excellentia.
Secundũ dei reuerentia.
Tertiũ obedientie efficacia.

De excellẽtia mosayce legis. ⁊ quare
non seruatur a nobis nisi quo ad pre-
cepta moralia. Caplm. j.

PRimũ qd̃ nos animare ⁊ indu-
cere debet ad obediẽtiã dei dicit
legis excellẽtia. Mandat quidẽ
nobis ⁊ iniũgit seruare legẽ excellẽtis-
simã continentẽ p̃cepta virtutũ. ut dicit
Alex. de ales in .3. volumie sũme. Sz p
clariori intelligẽtia huiꝰ ptis tria erũt du
bia declarãda. Primũ utrũ lex diuorũ
p̃ceptorũ sit a bono deo data. Secũdũ
vtrũ lex Moysi sit a nob ꝯuenient ob-
seruata. Tertiũ vtrũ i p̃ceptis decalogi
sit regula salutis sufficienter assignata.
Primũ dubiũ declarãdũ vtrũ lex di-
uinorũ p̃ceptorũ sit a bono deo data. q̇a
lex illa ẽ ea quã Moyses dux ppli he-
breorũ tulit ⁊ pmulgauit. Et stati offe-
runt se heretici asserẽtes illã legẽ esse nõ
a deo s; a p̃ncipe tenebrarũ Et arguebãt
s̃m q̃ Augꝰ dicit in li. ꝯ aduersarium
legis ⁊ pphãrũ dicẽtes. Dei pfecti sunt
opa. s; lex Moysi erat impfecta. Heb. 7
Nihil ad pfectũ adduxit lex. ergo nõ erat
opus dei. Sz scũs Tho. 1. 2. q. 88. rñdit
q̃ lex illa p illo tpe bona erat ⁊ optima
licz impfecta sit respcũ tpis euangelij ⁊
legis grẽ. Qz aũt fuerit a bono deo: pbat
triplicit. p̃ ex Moysi scitate. 2°. ex xp̃i
auctoritate. 3°. ex legis bonitate. p̃ pbat
ex Moysi scitate. Ipse eq̇dẽ legislator
scissimꝰ ⁊ amicꝰ dei fuit amator virtutis
⁊ iusticie sanctior Nũma Põpilio qui
s̃m Isidorũ. 6. ethimol. leges dedit ro-
manis. ⁊ Foroneo q̇ grecis. ⁊ Mercu-
rio Thermegisto q̇ egyptijs. ⁊ ipso Li-
gurgo q̇ leges tulit Lacedemonijs. de
q̇bꝰ oibꝰ ẽ. c. Moyses. dis. 7. decretorũ.
De scitate vero Moysi loq̇t sapiẽs Eccl.
45. cũ de eo dicit. Dilectꝰ deo ⁊ hoibus
cuiꝰ memoria in bñdictioẽ ẽ. Similem
illũ fecit i glia scõrũ. ⁊ magnificauit eũ i
timore iimicorũ: ⁊ in verbis suis mõstra
placauit. Glificauit eũ in ꝯspcũ regũ. ⁊
vnxit illũ corã pplo suo ⁊ oñdit illi glo
riã suã. In fide ⁊ lenitate ipsiꝰ scm̃ fecit
illũ ⁊ elegit eũ ex oi carne. Audiuit eni
vocẽ ipsiꝰ ⁊ induxit illũ i nube. Et dedit
illi cor ad p̃cepta ⁊ legẽ vite ⁊ disciplie.
⁊ Numeri. 12. c. de eo dr̃. Erat Moyses
vir mitissimꝰ sup oẽs hoies q̇ morabãt
in terra. Et Exo. 34. recitatur historia
q̃lit Moyses ieiunãdo. 40. dies ⁊. 40
noctes legẽ accepit a dño. Et Act. 7.
Stephanꝰ leuita accusantibꝰ eũ quasi
male sensisset ꝯ lege ⁊ de Moyse rñde-
bat. d. Moyses fuit gratꝰ deo ⁊ eruditꝰ
in oi sapia egyptiorũ potens in verbo ⁊ in
opibus suis. ⁊ infra. Hic ẽ Moyses de
q̃ dixit deꝰ filijs isrl. Prophãm vob su-
scitabit de fribus vr̃is tãq̃ meipsũ au-
dietis. Et infra. Accepistis legẽ i dispo-
sitione angelorũ. Et Gal. 3. apl'us in-
quit. Lex data ẽ p angelos i manu me-
diatoris. 2°. pbat q̃ lex Moysi a bo-
no deo fuerit data ex xp̃i auctoritate.
nã Math. 5. dixit. Non veni soluẽ legẽ
sed adimplẽ. Si igit fuisset lex a p̃ncipe
tenebrarũ non ipleuisset eã. Et Luc. 2°.

dr. Postq̄ impleti sūt dies purgatiōis
Marie ſm legē Moysi tulerūt illū in
hierusalē ut sisterent eū dño sic scriptū
est i lege dñi. Et Luc 16. Hñt Moysē
⁊ ꝓphas audiant illos. Et Luc. vlt. c.
Necesse ē ipleri oīa q̄ scripta sūt in lege
Moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me. Et
apl'i sciētes volūtatē xp̄i de lege Moysi
eis predicata illā cōmendarunt. Unde
Paulus ad Ro. 7. ait. Lex q̇dē sancta
⁊ mādatū ſcm̄ est. Et. i. Thi. p̄. Scim⁹
autē q̇a bona est lex si q̇s ea iuste vtat.
3°. ꝓbat ꝙ lex fuerit bona ex legis bo-
nitate: quia lex illa hoīes ordinabat ad
bonū illud precipiēdo ⁊ malū ꝓhibēdo
nō eni diabolus legē tulisset ꝑ quā hoīes
fierent boni ⁊ diabolus ipse esset cōfun-
dendus. Secundum dubium decla-
randum erat. vtrū lex Moysi sit a nob
ꝯuenienter obseruata. Et videt ꝙ non
quia nos illius legis sum⁹ manifestissimi
violatores. nā in lege illa multa dant
precepta que non obseruantur a nobis
utputa preceptū de ſcificatione sabbati
Exo. 20. de celebratōe scenophegie pa-
sce p̄tecostes. ⁊ de esu agni pascalis. de
lapidatiōe filij inobedientis. mulieris
adultere. ⁊ violātis sabbatū. ac de alijs
oībus. de q̇bus habet in li°. Leuit. Nu-
merorū. ⁊ Exo. in pluribus cap'lis. Si
lex illa bona erat. ⁊ xp̄s illam impleuit
ea faciens que ⁊ iudei faciūt ꝑseuerāt
quō p̄nt ea xp̄iani dimittē absq3 pctō?
Ad hāc difficultatem ego r̄ndeo ſcōm
Alex. de ales. in. 3. volumie summe. Et
Tho. in. 2. q. 99. ꝙ in lege Moysi tria
erant gnā p̄ceptoꝝ. Judicialium. Ceri-
monialiū. Moralium. P in lege illa
erāt p̄cepta iudicialia quib⁹ plectebāt
delinquētes ⁊ puniebant rei. Sz seueri-
tas taliū p̄ceptorū finē habuit i aduē-
tu ihu xp̄i redēptoris ꝑ quē facta ē pax
inter deū ⁊ hoīes pctōres. Et h inquit
Hiero⁹ ad Damasū papā de filio prodi-
go. Lex quippe iusticie tenax clementiā
nō habebat: h q̇cunq3 adult fraudator
homicida. ⁊ ut breuiter dicā mortali cri-
mine detinebat nulla venia pnie laxa-
batur a crimine. oculū ꝓ oculo. dentē3
ꝓ dente. aīam ꝓ aīa videbat exoluere. h
misit deus filiū suū natū ex muliere fa-
ctum sub lege q̇ austeritatē legis euan-
gelij gratia temꝑauit. vñ apl's ecclesijs
scribēs. Gratia inq̄t vobis ⁊ pax a deo
p̄re ⁊ dño ihu xp̄o gratia que nō ex me-
rito retributa ē h ex donāte ꝯcessa. Pax
ꝟo qua deo recōciliati sum⁹ habentes
ꝓpitiatorē dñm nr̄m ihm xp̄m: ⁊ ipse est
ꝓpitiatio ꝓ pctīs nr̄is. h ille. Jō dicēdū
ꝙ ꝑ xp̄m dñm liberati sum⁹ ab onere iu-
dicialiū p̄ceptoꝝ ⁊ a timore penaꝝ leg̃
que nō obligabāt q̄tū ad hec nisi vsq3 q̄
xp̄s venisset qui adultere dixit Joh. 8.
c. Nec ego te ꝯdēnabo. vade ⁊ amplius
noli peccare. 2°. in lege erant p̄cepta
cerimonialia. de q̇bus scribit Exo. 18. c
Esto ꝓpl'o i his que ad deū sūt. ondasq3
ei cerimonias ⁊ ritū colendi. hec p̄cepta
ꝯtinebāt oīa ad dei cultum ꝑtinētia. de
quib⁹ in tractatu de legibus deo dante
tractabo distincte. Jdeo nūc sufficit de-
clare quare illa obseruare p̄termittim⁹
Et dico quia id facimus rōnabiliter ⁊
absq3 pctō qm̄ oēs cerimonie vetīs leg̃
vmbra erant ⁊ figura eoꝝ q̄ ꝑ xp̄m erāt
gerenda. iō aduenīete ꝟitate cessat figu
ra. vnde apl'us ad Heb. x. dicebat. Um-
brā hn̄s lex futuroꝝ bonorū nō ipsam
imaginē rerū. Umbra siquidē min⁹ ē q̄
imago. tāq̄ imago ꝑtineat ad nouā le-
gem. vmbra ad veterē. Et iterū Col. 2.
Nemo vos iudicet in cibo aut in potu:
aut in ꝑte diei festi. aut neomenie aut
sabbatorū q̄ sūt vmbra futurorum. Et
Aug⁹ i. 7. li. de ciui. dei. c. 32. de hac re
sic pulchre loq̇t. Oēs eni nō solū ꝓphie
que in verbis sunt nec tm̄ p̄cepta vite q̄
mores hominū pietatemq3 conformāt
atq3 illis litteris continent: verū etiam
sacra sacerdotia tabernaculū siue tem-
plum cerimonie ⁊ dies festi ⁊ oīa alia
que a d eam religione3 ꝑtinent que deo
debetur ⁊ grece ꝓprie latria dicitur ea
significarūt ⁊ ꝓnūciarūt que ꝓpt' eternā
vitā fidelium impleta in xp̄o credimus
impleri cernim⁹ ⁊ iplēda ꝯfidim⁹. h ille

Sed ꝯtra arguere possum⁹: q̇a cerimo-
nie veteris legis nō cessauerūt i xp̄i ad-
uentu. ꝓ. q̇a Baruch. 4. dicit᷑. Hic ē lib
mandatoꝝ dei: ⁊ lex q̄ est in etnū. ꝭ ad
legem ptinebāt cerimonie. g̊ durature
erāt i etnū. 2.º obijcit᷑ q̇a oblatio lepsi
mundati ad legis cerimonias ptinet. ꝭ
etiā in euāgelio p̄cipit᷑ leproso mūdato
ut huiusmodi oblatiōes offerat. g̊ ceri-
monie legis veteris non cessauerūt xp̄o
veniente. 3.º obijcit᷑ ex eo ꝙ circūcisio
erat instituta i signū fidei Abrahe. ob-
seruatio autē sabbati ad recolēdū bn̄-
ficiū creationis. ⁊ alie solēnitates leg̃
ad recolendū alia dei bn̄ficia. sed fides
Abrahe est semp imitāda etiā a nobis
⁊ bn̄ficiū creationis ⁊ alia dei bn̄ficia
semp sūt recolēda. g̊ ad min⁹ circūcisio
⁊ solēnitates legis cessare nō debuerūt
Respōsio ad hec oia ꝭm Tho. i. 2. q. 103

Ad p̄mū ꝙ lex vet⁹ dicit᷑ esse in etnū
ꝭm moralia q̇dem simplicit᷑ ⁊ absolute
ꝭm cerimonialia v̄o q̄ꝙtū ad v̄itatē per
ea figuratā. Ad secūdū dicēdum ꝙ
mysteriū redēptionis humani gn̄is cō-
pletū fuit in passiōe xp̄i. vnde tunc dn̄s
dixit. Cōsūmatū ē. Joh. 19. iō tūc tota-
liter debuere cessare legalia iam v̄itate
eoꝝ cōsūmata. in cui⁹ signū in passiōe
xp̄i velum tēpli scissuz est. Math. 27. ⁊
iō añ passionē xp̄o p̄dicāte ⁊ miracula
faciente currebat lex ⁊ euāgeliū. q̇a iā
mysteriū xp̄i erat inchoatū ꝭ nōdū cō-
sūmatū. ⁊ ꝓpter h̄ mādauit dn̄s añ pas-
sionē suā leproso ut legales cerimōias
obs̄uaret. Post passiōez v̄o xp̄i vsq ad
tēp⁹ euāgelij diuulgati legalia cū euā-
gelio currebāt. nō de necitate: ꝭ ex q̄dā
ꝯgruitate ne scādaliçarent᷑ iudei. ideo
Paul⁹ circūcidit Timotheuz q̇ ex mr̄e
iudea erat. Titū vero q̇a simplicit᷑ erat
gētilis circūcidere noluit: ut in circūci-
sione Timothei ostēderet sacra legalia
nō debere dānari. ⁊ in h̄ ꝙ Titū cicūci-
dere noluit oñderet ea non eē neccia. P⁹
diuulgatū aūt euāgeliū sūt oia ꝓhibita
⁊ mortifera. Cōcordat his Alex. i. 4.
volumine sūme. ⁊ Ric. in. 4. di. i. Ad
tertiū obiectum sic rn̄dit Tho. ꝙ fides
Abrahe fuit cōmendata in h̄ ꝙ credi-
dit dine ꝓmissiōi de futuro semie i quo
bn̄dicerent᷑ oēs gētes. ⁊ iō ꝙ diu h̄ erat
futurū oportebat ꝓtestari fidē Abrahe
in circūcisione. ꝭ postꝙ iā hoc ē pfectuz
oportet alio signo declarari. s. baptismo
qui in h̄ circūcisioni succedit. ꝭm illud
apl'i Col. 2. c. Circūcisi estis circūcisiōe
nō manifesta. ꝭ i circūcisiōe xp̄i ꝯsepulti
ei in baptismo i quo ⁊ resurrexistis p fi-
dem opationis dei. hec ille. De sabbato
aūt qȯ significabat p̄mā creationē dici-
mus q̇a mutatū ē in diē dn̄icū in quo
cōmemorat᷑ noua creatura inchoata in
resurrectiōe xp̄i. Similit᷑ alijs solenni-
tatibus veteris legis noue solēnitates
succedunt. q̇a bn̄ficia illi ꝓp'o exhibita
significāt bn̄ficia nob̄ p xp̄m concessa.
vn̄ festo pasce succedit festū passiōis xp̄i
⁊ resurrectiōis. festo pent̄. in quo data
fuit vetus lex successit festū pent̄. i quo
data fuit lex sp̄ūs vite. Festo neomenie
succedit festū btē virginis in q̄ p̄mo ap
paruit illumiatio solis. i. xp̄i p copiam
gr̄e. Festo tubarū succedūt festa apl'oꝝ
Festo expiatiōis succedūt festa martyꝝ
⁊ ꝯfessorū. Festo tabnaculoꝝ succedit
festū ꝯsecratiōis ecclie. 3.º i lege Moysi
erāt p̄cepta moralia. de q̇b⁹ dr̄ Ecc̄. 17.
Addidit illis disciplinā ⁊ legē vite he-
reditauit illis. vbi glo. ait. Disciplina est
eruditio moꝝ. Talia g̊ p̄cepta mora-
lia a nobis obs̄uari debēt que Exo. 20
c. cōmemorātur. Et hec duratura erūt
vsq ad cōpletū numeꝝ electoꝝ. Ter-
tiū dubiū declarādū erat. vtꝝ i p̄ceptis
decalogi sit regula salutis sufficienter
assignata. nam ex. 20. c. exodi colligūt᷑
tm̄ decē mādata. videlicet. Primū. Nō
habebis deos alienos. Secundū. Non
assumes nomē dei tui in vanū. Tertiū
Memēto ut diē sabbati scifices. Quar
tū. Honora p̄rem tuū ⁊ matrē tuā ut sis
longeu⁹ sup terrā. Quintū. Nō occides
Sextū. Non mechaberi. Septimū. Nō
furtū facies. Octauū. Nō loq̄ris cōtra
ꝓximū tuū falsū testimoniū. Nonū. Nō

cõcupiſces domũ proximi tui. Decimũ Non deſiderabis vxorẽ eius. In q̇bus ꝑceptis plene ꝯtinentur oĩa ꝑ que poſſit hõ eternã ſalutẽ accipe. Q̃m ut iq̇t Bon. in.3. diſ.37. Oĩs lex mãdat iuſticiã que coiter dicta nil aliud eſt niſi ut hõ ſit ad deũ ⁊ ad ꝓximũ ordinatus. vñ Luc.x. ⁊ Math.22. xp̃s dixit. Diliges d.d.t ⁊ ꝓ.t. ſicut teipſũ. in his duob⁹ ꝑceptis tota lex pẽdet ⁊ ꝓphe. Ex h̃ Moyſi date fuerũt due tabule lapidee. in quarũ ꝑma ꝯtinent̃ mãdata ad deũ nos ordinantia. in ſecũda mãdata nos ad ꝓximũ ordinãtia. Sufficientia ṽo mandatorũ ꝑme tabule ſumi põt tripliciter. ex ꝑte obiecti. ex ꝑte ſubiecti. ex ꝑte act⁹ medij. ꝑ ſumit̃ ex ꝑte obiecti ſic. nam cum in deo ſint tres ꝑſone. ⁊ tria appropriata. ⁊ triplex genus cãe ſm q̃ cõpat̃ ad creaturã triplex ẽ ꝑceptũ ſm q̃ creatura rõnalis ordinari habet ad deum. nam ſm rõnẽ maieſtatꝫ que approꝑat̃ patri ⁊ cõuenit deo ſm q̃ ẽ cã efficiens creature ordinat̃ ꝑ illud preceptũ: Non habebis deos alienos. ſm rõnẽ ṽitatꝫ que appropriat̃ filio ⁊ ꝯuenit deo ſm q̃ ẽ cã formalis ⁊ exẽplaris creature ordinatur ꝑ illud: Nõ aſſumes nomẽ dei tui i vanũ. ſm rõnẽ bonitatis q̃ appropriat̃ ſpiritui ſcõ. ⁊ conuenit deo ſm q̃ ẽ cã finalis ordinat̃ hõ ꝑ illud ꝑceptum Memẽto ut diẽ ſabbati ſcifices. ita ut ꝑ hec tria ſubiaceat ſũme maieſtati: credat ſũme ṽitati: ⁊ adhereat ſũme bonitati. 2°. ſumit̃ ſufficiẽtia ex ꝑte ſubiecti ordinabilis: qḋ eſt aia rõnalis i q̃ eſt triplex vis motiua ſm quã hꝫ i deũ ordinari. videlicꝫ rõnalis. cõcupiſcibil̃ ⁊ iraſcibilis. Mãdatũ de adoratiõe reſpicit ipſam iraſcibilẽ. mandatũ vero ſecũdũ ipſam rõnalẽ. ⁊ mandatũ tertiũ de ſcificatiõe ſabbati reſpicit ipſam concupiſcibilẽ. 3°. ſumit̃ ſufficiẽtia ex ꝑte actus medij. Triplex eni eſt actus ſm quẽ hꝫ hõ in deũ ordinari. videlicꝫ cordis. oris. ⁊ opis. Penes actũ opis attendit̃ primũ mandatũ de adoratione. Penes actũ oris attendit̃ ſecũdũ mandatum quo ꝓhibet̃ falſa iuocatio nois diuini. ſm actũ cordis attẽdit̃ tertium mandatũ: in quo ꝑcipit̃ ſcificatio mẽtꝫ. ⁊ ſic mandata ad deum nos dirigẽtia ſufficiẽtiſſime tradita eſſe ꝯſtat. Sufficientia autẽ mandatoꝝ ſecũde tabule haberi poteſt ex ꝑte act⁹ medij. nam ad ꝓximũ ordinari habemus ſm bñficentiã ⁊ ſm innocẽtiam. i. ut ei bñfaciam⁹ ⁊ illi nõ noceam⁹. que ſũt duo precepta iuris nãe. de q̇bus dicit̃ diſ.i. decretorũ c.i. Ius nãle ẽ qḋ in lege ⁊ in euãgelio ꝯtinet̃: quo q̇ſq; iubet̃ alij facẽ que ſibi vult fieri: ⁊ ꝓhibetur alij inferre qḋ ſibi nõ vult fieri. Unñ xp̃s in euãgelio. Oia q̃cũq; vultis ut faciãt vob̃ hoies ⁊ vos facite illis. h̃ eſt eni lex ⁊ ꝓphe. Scdm bñficentiã igit̃ ordinat̃ hõ ad ꝓximũ ꝑ illud ꝑceptũ. Honora p̃rem tuũ ⁊ m̃rem tuã. ſm innocentiã ṽo neceſſe ẽ triplicẽ ordinẽ obſeruare. ſ. opis. oris. ⁊ cordis i. ut ꝓximo nõ noceam⁹. nõ ope. nõ ore nõ corde. Nocẽ autẽ q̇s põt ꝓximo ſuo tripliciť ope. Aut in ꝑſona ꝓpria. ⁊ hoc ꝓhibet̃ ꝑ illud ꝑceptũ. Nõ occides. Aut in ꝑſona ꝯiũcta. ⁊ ꝑ hoc ẽ illud ꝑceptũ Nõ mechaberis. Aut in poſſeſſiõe trena ⁊ ꝑ h̃ eſt aliud ꝑceptũ: Nõ furtũ facies 2°. põt proximo nocumẽtũ inferri ore. ⁊ ad id reprimendũ dat̃ illud ꝑceptuꝫ Non loquaris ꝯ ꝓximũ ⁊c̃. 3°. ſm actũ cordis ꝓximus ledi põt. Aut ꝯcupiſcẽdo eius vxorẽ. ⁊ ſic ẽ illud ꝑceptũ. Non ꝯcupiſces vxorẽ eius. Aut inordinate deſiderando eius bona tpalia. ⁊ de hoc dat̃ vltimũ ꝑceptũ. Nõ ꝯcupiſces rem ꝓximi tui. ⁊ ſic pꝫ ſufficiẽtia mãdatorũ Sꝫ ſtati ẽ q̇ obijciat ⁊ dicat. q̃ cũ ſeptẽ ſint capitalia pctã ⁊ nõ niſi de duobus fiat prohibitio. ſ. luxuria ⁊ auaritia. nihilq; dicat̃ de ſuꝑbia de accidia de gula de inuidia ⁊ de iracundia. Aut ergo iſta nõ ſũt pctã aut regula ꝑceptorum deficiet: q̇a illa nõ ꝓhibet. Rñdet dñs Bon. q̃ oĩa hec pctã ꝓhibẽt̃ in ꝑceptis decalogi implicite. Nã ſuꝑbia prohibet̃ in adoratione dei. Inuidia ⁊ ira in fuga homicidij. Accidia in ſanctificatiõe

ſabbati.⁊ gula in deteſtatione luxurie.
Luxuria aūt ⁊ auaritia ꝓhibent̃ expli-
cite.ꝓpter maiorē ꝓnitatē quā ad illam
oēs vniuerſalit̃ habēt. Et ꝓpter dicta aſ-
ſerit Boñ.ꝙ in oībus ꝑceptis qñ deus
explicite aliqd ꝓhibet:implicite precipit
ei⁹ ꝯtrꝰ.⁊ qñ aliqd explicite ꝑcipit: im-
plicite ꝓhibet ei⁹ ꝯtrꝰ. Eſt igit̃ ꝑceptoꝝ
decalogi regl'a cōpēdioſa breuis ⁊ ſua-
uiſſima ꝯtinēſqꝫ oia ad ſalutē ſpectātia
Ab ei⁹ obligatione nulli⁹ excipit̃ ſꝫ oēs
illā ſeruare tenēt̃. Uerūtñ dolēdū puto
de xp̄ianoꝝ ignauia ignorātiaqꝫ mltoꝝ
q̇ nō ꝑcepta dei trāſgrediunt̃. verū etiā
illa ſcire nō curāt. Hi ſūt q̇ ſi interrogēt̃
que ⁊ quot ſūt legis ꝑcepta rñdē mime
ſcient. O vere deteſtabilis cecitas. o re-
prehenſibile malū. o dānabilis deniqꝫ
negligentia. Uerificat̃ certe in talibus
illud Oſee.4.d. Audite verbū dñi filij
iſrl'.q̇a iudiciū dñi cū habitatorib⁹ t̃re.
nō eſt ꝟitas nō eſt mīa ⁊ nō ē ſcia dei in
terra. Maledictū enī ⁊ mendaciū: ho-
micidiū ⁊ furtū ⁊ adulteriū iundauert̃.
Sanguis ſanguinē tetigit.ꝓpt̃ h̄ luge-
bit t̃ra.⁊ infirmabit̃ oīs qui habitat in
ea. h̄ ille. Que enī cōfuſio q̄ verecūdia
ineſſe debet ïgrātib⁹ ſaluꝫ ſue regulā cū
ſciāt tot cātilenas vanas: tot iutilia ⁊
curioſa. ⁊ illud qḋ dei ſeruitiū reſpicit
dei honorē deiqꝫ obiam addiſcē nolūt.
Qꝛ oēs debēt ꝓmpto aīo ſuare ꝑcepta
dei:ob reuerētiā dıne maieſtatꝭ.⁊ quare
de⁹ hoīeꝫ obligauit ad illa. Cap̄.2.

SEcundū qḋ nos aīat ⁊ inducit
ad obiam dei dicit̃ dei reueren-
tia. Dictat eq̇dē ipſa nā reuerē-
tiam exhibēdā fore ſūmo impatori celi
t̃re angeloꝝ ⁊ hoīuꝫ oīuꝫqꝫ creaturaꝝ
Hoc aūt maxime fit cum eius mādata
ſeruant̃ ad que ipſe hoīes ligauit rōna-
biliter maxime ꝓpter tria. ꝑ ꝓpter auxi-
liationē. 2°.ꝓpter iuſtificationeꝫ. 3°.ꝓpt̃
humiliationē. ꝑ de⁹ rōnabiliter obli-
gauit hoīes ad obſeruātiā mandatorū
ꝓpt̃ auxiliationē.vt ſic auxiliuꝫ haberet
liberū arbitriū qḋ poſſꝫ a bono deficere
⁊ i malū declinare. Qm̄ ut inq̇t Hiero⁹
ad Demet̃.ꝟ. Utrunqꝫ nos poſſe voluit
optim⁹ creator: ſꝫ facē tm̄ qḋ ipauit. Et
ſi obijcēt̃ ꝙ obligatio repugnat libtati
Et ut Aug⁹ dicit ſup̄ Gen̄.ad litteram
Meliores iudicauit hoīes q̇ ei libalit̃
deſeruirent. Si ḡ a ꝑncipio deus reliq̇t
hoīem i manu ꝯſilij ſui dādo ei libtateꝫ
arbitrij.videt̃ ꝙ nullo mō debuerit ad-
dere obligationē ꝑcepti. Rñderi pōt ſm
Boñ.ꝙ obligatio ad bonum nō repu-
gnat libtati ſimplicit̃: ſꝫ repugnat libta
ti peccādi. Quāto aūt q̇s magis inhe-
ret ꝟtutib⁹ ⁊ euitat pctā: tanto liberior
eſſe cenſet̃.qḋ plene oñdi in ſermōe.ꝑ.de
ꝟtutibus. Et h̄ expͤſſe aſſeruit Tulli⁹ in
ꝑadoxis. Dictū inq̇t ē ab eruditiſſimis
neminē niſi ſapientē liberū eē.nā cū ſer-
uitus ſit obia fracti aī atqꝫ abiecti ⁊ ar-
bitrio ſuo carentis q̇s neget oēs leues:
oēs cupidos: oēs deniqꝫ imꝓbos eē ſer-
uos? h̄ ille. 2°. de⁹ rōnabilit̃ obligauit
hoīes ad obſuātiā ꝑceptoꝝ ꝓpt̃ iuſtifi-
cationē. Decēs nāqꝫ ē iuſtū iudicē ſm
merita retribuē. ſꝫ meritū ⁊ demeritum
nō habet locū vbi nulla cadit obligatio
legis.q̄re ꝯueniēs fuit ut de⁹ hoīem cui
ꝯtulerat liberū arbitriuꝫ ſm iuſticiā re-
muneraret. Qꝛ ſi obijceret̃ ꝙ maioris
libalitatis dare eſt aliqd ſine merito q̄ꝫ
cū merito ⁊ de⁹ ē libaliſſimus. ḡ videt̃
ꝙ debuit hoī dare btitudinē ſine merito
⁊ ꝑ ꝯñs ſine mādatoꝝ obligatiōe. Dici
pōt ꝙ licet hoc verū ſit ex parte dei dātis
btitudinē ſine merito.nō tñ ē tante glïe
⁊ excellētie ex ꝑte ſuſcipiētꝭ. Et qm̄ dñs
in ꝯferendo ꝑmiū nō tm̄ attendit ſue li-
beralitatis māifeſtatōeꝫ imo etiā ⁊ glïe
nr̃e ꝓmotioneꝫ.hinc ē ꝙ maluit nobis
dare etnā btitudinē ꝑ impletionē man
datorū ⁊ meritū obie q̄ꝫ nullo merito
ꝑcedēte.neqꝫ ꝓpt̃ea merita nr̃a derogāt
dıne libalitati: q̇a de⁹ remunerat vltra
ꝯdignū. Ob qḋ Hiero⁹ i qōnib⁹ ad Hel-
bidiā exclamat.d. O quāta btitudo ꝓ
paruis mag̃ recipē.etna ꝓ breuibus ꝓ
morituri ſp viuētia.⁊ hr̄e deū debitorē.
Et idē ad Celātiā inq̇t. Quid tā ingr̄ū
quid tam ſupbū videri pōt q̄ꝫ aduerſus

eius viuere voluntatē q̇ iđ aliq̄d impat
ut causas hēat remunerādi ?. Neq̄ꝫ eni̅
obsequij nr̅i de⁹ indiget. ꝭ nos illi⁹ indi
gemus impio. hec ille. 3º. rōnabiliter
de⁹ obligauit hoies ad obseruāda man-
data ꝓpter humiliationē. Decēs nanq̄ꝫ
erat ut hō deū cognoscēt supiorē ⁊ dn̄m
suū. se aūt seruū ⁊ inferiorē. Et si ad ei⁹
famulatū cūcta mouēt eiq̄ꝫ obediūt ut
insensibilia elemēta. terra. aq̄. aer. ignis
planete. herbe. arbores. ⁊ pecora campi
fontes. flumina. maria. volucres celi.
pisces maris. sol. luna. stelle. ⁊ celestia
corpa: quāto magis hō sui creator℥ im-
perio parere debet. Sed heu heu q̇a i or-
dine creaturaꝝ nulla ē tam ptinax. tam
p̄sumptuosa tamq̄ꝫ temeraria ad ꝯtem
nendū deū q̄ꝫ ingratissim⁹ hō. Quia ut
ait Aug⁹ ad heremitas. Ad nutū dei
sol sua via nō deuiat. nō luna. nō stelle.
Campi decorant̄ florib⁹. frondib⁹ cri-
spatur silua. in nemore cythariçat aui-
cula. Insēsibilia ⁊ irrōnabilia obediūt
deo. solus hō dei volūtati resistit. hec ille
Expgiscimini itaq̄ꝫ o pctōres ⁊ audite
loquētē deū Deut.º 4. c. dicētemq̄ꝫ. Cu-
stodite mādata mea q̄ ego p̄cipio voꝭ.
⁊ de ħ xp̄s de⁹ noster Joħ. 14. dicebat:
Si diligir℥ me mandata mea seruate.

Q2 deo est obediendū: q̇a p obedien-
tiam assequitur homo bona temporalia
spūalia ⁊ eterna. Caplm. 3.

Ertiū qđ nos inducere debet ad
ad obediendū deo est obediētie
efficacia. Est quidē obia effica-
cissima ad ipetrādū maxime tria bona.
Primū tpale. Secūdū spūale. Tertiuꝫ
eternale. p obia est efficax ad ipetrā-
dū bonū tpale. s. ꝓsperitatē ⁊ reꝝ tpaliū
abundantiā. Q̄ꝫ imortalis de⁹ Leuitꝭ.
26. sic declarauit. d. Si in p̄ceptꝭ meis
ambulaueritꝭ ⁊ mādata mea custodie-
ritis ⁊ feceritꝭ ea: dabo voꝭ pluuias tē-
porib⁹ suis. Terra gignet germē suū ⁊
pomis arbores replebūt. Apprehendet
messiū tritura vindemiā: ⁊ videmia oc-
cupabit semētē. ⁊ comedetꝭ panē vr̄m i
saturitate. ⁊ absq̄ꝫ pauore habitabitꝭ in
t̄ra vr̄a. Dabo pacē in finibus vr̄is. dor-
mietis ⁊ nō erit q̄ exterreat. Auferā ma-
las bestias ⁊ gladius nō trāsibit t̄mios
vr̄os. Perseq̄mini inimicos vr̄os ⁊ corruēt
corā voꝭ. Persequēt̄ q̄nq̄ꝫ de vr̄is cētū
alienos ⁊ cētū ex voꝭ decē milia. Cadēt
inimici vr̄i i ꝯspcū vr̄o gladio. Respiciā
vos ⁊ crescē faciā ⁊ multiplicabimi. Et
firmabo pactū meū vobiscū. Comedetꝭ
vetustissima veterū: ⁊ vetera nouis supue-
nientib⁹ ꝓijcietꝭ. Ponā tabnaculū meū
in medio vr̄i ⁊ nō abijciet vos aīa mea
Ambulabo int̄ vos ⁊ ero vr̄ deus vosq̄ꝫ
eritis popul⁹ me⁹. ħ ibi. He sūt ꝓmissio-
nes q̄s audiuim⁹ a deo factas in quib⁹
tpalia bona offerūt̄ possidēda obsuan-
tib⁹ dei mādata. Sꝫ ecōtra inobedien-
tibus i dicto. c. sic de⁹ oipotēs cōminat̄
d. Si spreueritis leges meas ⁊ iudicia
mea ꝯtēpseritis: ut nō faciatꝭ ea q̄ a me
ꝯstituta sūt: ⁊ ad irritū pducatis pactū
meū: ego ħ quoq̄ꝫ faciā vobis. Uisitabo
vos velocit̄ egestate ⁊ ardore q̇ cōficiat
oculos vr̄os ⁊ ꝯsumat aīas vr̄as. fru-
stra seretis sementē: q̄ ab hostib⁹ deuo-
rabit̄. Ponā faciē meā ꝯ̄ vos ⁊ corrue-
tis corā hostib⁹ vr̄is ⁊ subijciemini his
q̇ oderūt vos: fugietisq̄ꝫ nemine psequē-
te. Sin aūt nec sic obedieritꝭ mihi. addā
ad correptiōes vr̄as septuplū ꝓp̄ pctā
vr̄a: ⁊ ꝯterā supbiā duritie vr̄e: daboq̄ꝫ
voꝭ celū desup sic ferrū ⁊ t̄rā eneā. Cō-
sumet̄ i cassū labor vr̄. nō ꝓferet t̄ra ger-
men suū. nec arbores poma p̄bebūt. Si
ābulaueritꝭ ex adūso m̄ nec volueritꝭ au
dire me. addā ad plagas vr̄as vsq̄ꝫ i se-
ptuplū ꝓp̄ pctā vr̄a. Immittā i voꝭ be-
stias agri q̄ ꝯsumāt vos ⁊ pecora vr̄a ⁊
ad paucitatē cūcta redigant: deserteq̄ꝫ
fiāt vie vr̄e. Q2 si nec sic volueritꝭ recipe
disciplinā ꝭ ābulaūitꝭ ex adūso m̄: ego
q̄ꝫ ꝯ̄ vos incedā ⁊ pcutiam vos septies
ꝓp̄ pctā vr̄a: inducāq̄ꝫ sup vos gladiū
vltorē federis mei. Cūq̄ꝫ cōfugeritis in
vrbes mittā pestilētiā i medio vr̄i ⁊c̄. ibi
2º. obedientia est efficax ad impetrā-
dū bonū spūale dei. s. grām. amicitiam
⁊ beniuolentiā. Hec fuit illa decora ꝓt⁹

ꝓpter quā Abrahā meruit audire an-
gelū sibi.d. Per memetipsū iuraui dic
dñs: q̇a fecisti rē hāc ⁊ nō pepcisti filio
tuo vnigenito ꝓpter me bñdicam tibi ⁊
multiplicabo semen tuū sic stellas celi
⁊ velut arenā q̄ ē i littore maris. Pos-
sidebit semen tuū portas inimicoꝝ suo-
rū. ⁊ bñdicent in semine tuo oēs gētes
tre. q̇a obedisti voci mee. Grāde admi-
randūqꝫ obsequiū deo pstitit Abrahā
ut ei obediret: ſ maiora ꝯsecutꝰ ē diuine
libalitatis bñficia. Tēptauit siquidē
deꝰ illū. sicut scribit Geñ. xx. id ē expe-
rientiā fecit ſm Nico. de lira. nō ꝓpt se
sed ꝓpter alioꝝ exēplū: ut filiū suū dile-
ctum ⁊ vnigenitū imolaret in mōte: qḋ
vtiqꝫ grauissimū erat imperiū. ꝓ q̇a iniun-
gebat ei ut re sibi carissima se priuaret
2°. ꝙ filium suū occidi ⁊ mori violēta
morte pateret. 3°. ꝙ ad hoc exequendū
⁊ cōmittēdū suis ꝓprijs manibꝰ astrin-
gebat. 4°. q̇a filiꝰ ille vnigenitꝰ erat neqꝫ
aliū ex libera vxore filiū habebat. 5°. q̇a
miraculose illū genuerat senex iā centū
annoꝝ cū vxore vetula ⁊ sterili. 6°. quia
magna ꝓmissio facta erat Abrahe de
ipso. 7°. q̇a ipse Jsaac solatiū erat mrī
sue: ⁊ baculus senectutꝫ pr̄is. 8°. q̇a de-
bebat eū non solū occidē ſ etiā in igne
vrere. 9°. q̇a noluit deus eū stati audito
p̄cepto illud pficere: ſ triduo pseuerare
quousqꝫ venirēt ad montem ad quē po-
tuissent citiꝰ ꝓperare. Sꝫ iḋ deo volēte
vsqꝫ in t̄tiū diē ibidē nō puenerūt ut sic
magꝭ lucescēt firmitas volūtatꝭ Abra-
he ſm Nico. de lira. Unde ⁊ glo. Geñ.
xx. ait. Non ē iussus Abrahā statim
occidere filiū: ſ p triduū ducē ad imo-
latiōis locū: ut longitudine tpis tēpta-
tio augeret ⁊ crescentibus curis patna
viscera cruciaret. Accepto itaqꝫ p̄cepto
tā difficili Abrahā nō se excusauit nec
p̄cepti cām introgauit. neqꝫ i eiꝰ execu-
tione filij blādiētis dulci pñtia mutatꝰ
est a ꝓposito. Jbant simul erātqꝫ cū eis
duo famuli domus q̇ ligna inciderāt ꝓ
holocausto. ⁊ die tertio remanētibꝰ illis
cum asino tulit Abrahā ligna ⁊ impo-
suit sup Jsaac filiū suū q̇ ſm Josephū
agebat tūc annū. 25. Ipse ṽo Abra-
ham portabat in manibꝰ suis ignem ⁊
gladiū. O ꝙ reuerēter cū pgerent duo
simꝉ dicebat Jsaac pr̄i suo. Ecce ignis
⁊ ligna vbi est victima holocausti? O
ꝙ ardent r̄ndebat ei pr̄ seipsū superans
seipsū vincens. Dñs ꝓuidebit sibi victi-
mā holocausti fili mi. voluntate sensua-
litatis forte secū tacite colloquēte atqꝫ
dicēte. Tu es victima quem ego ꝓprijs
manibꝰ interficiā quē adurā sup altare
ut satisfaciā deo nr̄o. O q̄le spectaculū
o quale ṽtutis exemplū mēte inspicere
illos postꝙ venerūt in montē. postꝙ ibi
ꝯstruxerīt altare: postꝙ deniqꝫ sup illud
ligna cōposuere. Inq̇t eni Josephus in
ꝓ antiq̇tatū li°. ꝙ Abrahā anꝙ filiū li-
gasset aduocauit illū ad se dixitqꝫ illi.
O puer quem inumeris votis optaui a
deo mihi ꝯferri. ⁊ dū puenisses ad vitā
nihil est qḋ ꝓ alimēto tuo nō feci. Neqꝫ
me feliciorē magis arbitrabar ꝙ cū te
ad hāc viderē etatē successorē mei ṗn-
cipatus relinq̄re. Cōgaudebam q̇a dei
volūtate tuꝰ pr̄ sū factꝰ. denuo ſm eius
placitū te reponā. Hanc fortit porta di-
cationē. Deo nāqꝫ te cedo q̇ mihi p oia
placidus fuit ⁊ suffragator. Natꝰ ergo
morere nō cōi mō hac vita egrediens:
ſ a pr̄e ꝓprio oblatꝰ cunctoꝝ ob legiti-
mū sacrificiū. Reor eni q̇a te dignū iu-
dicauerit non egritudine nec bello: nec
qualibet alia passione q̄ solet hoibꝰ ac-
cidere: hac vita libare. ſ cū igni ⁊ sacri-
ficijs tuā aiam suscipe ⁊ apud se retinē
Eritqꝫ de cetero mei curā hñs senectutē
regēs q̄ gr̄a te maxime nutriebā. Audi-
tis his Jsaac humili voce pr̄i r̄ndit. O
pr̄ mi colendissime rē audio grandē ac
durā. Asseris te pr̄em meū velle me ꝓ-
prijs manibꝰ interficē ⁊ igne adurē ut
obediat deo. Doleo nēpe grauissime iuuē-
tutis mee florē amittē. doleo pr̄is mei
me diligētis expiri in me gladiū seuiētꝫ
Doleo insup tali mō deserere dilectam
matrē ⁊ te patrē meū cui parauerā i
hac senectute sua in oibus subuenire.

O care genitor.o pat amantissime cre-
debā me esse baculū senectutꝫ tue ⁊ ecce
mihi dicis ut fortiē ferā mortē p te mihi
inferendā. O inaudita res.o admirādū
nouū quo viscera mea cōmouētur aīa
turbatur ⁊ cor vndiqꝫ vexat angustia.
Verūtñ pr mi dulcissime: q̇a sic placet
deo ita fiat. Et si nunq̄ h̄ fieri ille man-
dasset ⁊ tu tm̄ iuberes adhuc ꝓmptissi-
mus obedirem.nō fugiam a tua pn̄tia.
nō me defendā.⁊ huiusmōi ꝟbis ꝓstra-
uit se in trā patrēqꝫ adhuc alloquebat.
d. Habes me filiū tuū ad vota pr: strīge
man⁹ meas ⁊ pedes meos funib⁹. inter-
fice me sicut tibi ⁊ deo nr̄o placet. O q̇d
erat videre venerandū senē illū mirādo
feruore ligare manus ⁊ pedes filij: ele-
uantēqꝫ euagiatū gladiū ut illū pimēt.
O inaudita obedientia patris ⁊ filij.o
vtriusqꝫ ardētissima volūtas ad obse-
quēdū deo. O deniqꝫ imensa dīne lar-
gitatis bn̄ficia eisdem collata. Multo
q̇dē susceperūt ābo āpliora dona a libe-
ralissimo deo q̄ fuerit illoꝝ ad obediē-
dum cōmendabilis feruor voluntatis.
3° obediētia est efficax ad impetrandū
bonū etnale. diximus eni in p̄cedētib⁹
sermonib⁹ quēadmodū de⁹ bn̄dict⁹ lar-
gitur etne vite p̄miū oib⁹ seruantib⁹ ei⁹
mādata. sed tāta est humana nequitia
q̄ magis hoīes diabolo obedire volunt
q̄ deo. Clamat de⁹. Nō habebis deos
alienos. Et diabol⁹ dicit. Sint tibi dij
tui tpalia bona q̄ magis q̄ deū diligas.
Noli scripturis credē. Noli debita vota
cōplere. supstitiones incātatiōes ⁊ di-
uinationes sectare. Cultū dei negligas
⁊ cōtemnas. Sacris locis atqꝫ psonis
reuerentiā nullā exhibeas. Ecclesiasti-
cas leges atqꝫ cēsuras despicias dociqꝫ
mee obedias ut deū mīme colas. Cla-
mat deus. Nō assumes nomē dei tui in-
uanū. Et diabol⁹.d. Sis piurus. blas-
phema sepius. maledic nomē scm̄ dei ⁊
oiuꝫ scōꝝ suorū ac mr̄is ei⁹: nomenqꝫ
meū i oib⁹ tuis opib⁹ frequētius cōme-
mora ⁊ dei nomē iturpibus cātilenis
admisce. Clamat deus. Sabbata scifi-
ces. Et diabolus.d. Dieb⁹ festiuis nll'a
sit in te memoria dei: nulla recordatio
salutis ꝓprie ⁊ eternoꝝ bonoꝝ. Eccl'ias
fugias ⁊ p̄dicatōēs euāgelij: ad quas si
accesseris nullā modestiā serues. Vano
aspectu mulieres ⁊ viros circūspice. ve-
stibus inhonestis illis dieb⁹ vtere. ludo
choreis atqꝫ tripudijs temp⁹ expendas
⁊ ꝓ lucro tpali si q̇d operis facē poteris
facias. Clamat de⁹. Honora prēm ⁊c̄.
Et diabol⁹ dicit. Parentib⁹ tuis infest⁹
sis. disciplinā eorū ⁊ correctionē fuge.
pietatē reuerētiā ⁊ obediētiā eis dene-
ga. ꝯtumelijs illos affice. ⁊ si potes ver-
bis verbera adde: atqꝫ de domo illos ex-
pelle. Clamat de⁹. Nō occides. Et dia-
bolus.d. Iniuriā noli sufferre. sume de
iīmicis vindictā. da locū ire. pcute. inter-
fice. ⁊ q̄ nō potes manu ꝓsequere corde
Clamat de⁹. Non mechaberis. Et dia⁹
dicit. Nullū sit pratū qd̄ nō ptrāseat lu-
xuria tua. Nō erubescas adulterari for-
nicari icestū mollicie sacrilegiū ⁊ sodo-
miā nefandissimā ⁊ inoiabilē ppetrare.
Clamat de⁹. Non furtū facies. Et dia⁹
dicit. Rape depredare furare q̄tū potes
Nulla sit tibi ꝯscia ꝓpt lucrū de piurijs
de mēdacijs de fraude de simulatiōib⁹
de iiusticia de vsuris de extorsionibus
de malis ꝯtractibus ⁊ de excoicatiōib⁹
Clamat de⁹. Nō dices falsū testimoniū
ꝯtra ꝓximū tuū. Et diabol⁹ ait. Loq̄re
sine mēsura in dedec⁹ alioꝝ. detrahe vi-
cinis extraneis sacerdotibus religiosis
p̄latis dn̄is virginibus viduis ⁊ cōiu-
gatis. Clamat de⁹. Nō ꝯcupisces vxorē
ꝓximi tui. Et diabol⁹ dicit. Oēs mulie-
res quas vides ꝯcupisce ⁊ voluptuosa
mente desidera. Clamat de⁹. Nō ꝯcupi-
sces rem ꝓximi tui. Et dia⁹ dicit. Ap-
pone cor tuū ad aliorum bona. desidera
mortē ꝓpinquorū tuorum ut eoꝝ bona
ad man⁹ tuas pueniāt. Et tñ sine com-
patione magis audit vox diaboli q̄ dei
O extrema demētia. o stulticia pnicio-
sissima seruire diabolo ꝓ etnis incēdijs
⁊ relinq̄re deū liberalē ⁊ munificentis-
simū q̄ seruis ⁊ amicis suis pollicetur

gaudia ꝑadisi ad q̄ nos ꝑducat xp̄s dei fili⁹ q̇ viuit ⁊ regn̄t ꝑ infinita sc̄l'a Amē.

Feria quarta p⁹ dn̄icā in septuagesima. De infinita mīa dei qua ipse pater piissimus dulcissime vocat aīam ad penitentiā: omnes etiā pessimos pctōres ꝓmittens eis liberaliter indulgentiam ⁊ remissionē. Sermo.4.

VOx dilecti mei pulsant̄. Aperi mihi soror mea spōsa. Hec peccatrici ad pniaꝫ redire disposite verba sunt ista originaliter Cant̄.5.c. Piissim⁹ oīuꝫ pr̄ de⁹ offert peccatorib⁹ ut occasionē habeāt ad eū reuertēdi vberrimū fontē ⁊ indeficientem. ⁊ inhauribilē mīe sue. Neqꝫ vnq̄ tam grādis pctōr inuēt⁹ ē q̇ ad eū ꝯfugere volēs nō fuerit benigne misericordissimeqꝫ suscept⁹. Hec ē illa mīa q̄ fiduciā p̄stare debet cūctis pctōrib⁹ ne vnq̄ desperēt. Hec ē illa decora ⁊ formosa regina q̄ sp̄ astat a dextrꝭ dei in vestitu deaurato circūdata varietate. hec ē que blanda voce humili s̄mōe delinquētes admonet ut ad fontem aque viue deū ꝓpitiū atqꝫ benignū currāt sitiētes. Et q̄m multoꝝ corda molliri nolunt. ⁊ duriora saxis in dies obstinant̄ in malo: statui in hoc sermōe v̄ba facē de iocundissima voce mīe dei q̄ ipse dilect⁹ aīarū spōsus illas in pctīs errātes libalissime aduocat: ut de erratis cōpuncte veniā ⁊ indulgentiam suscipiāt. Q̄ō bn̄ sensit aīa peccatrix disposita iam p̄terita mala corrigē ⁊ de cetero a futuris cauere. d. in v̄bis nōtis i themate. Vox dilecti mei q̇ creauit me: q̇ me fecit: q̇ me redemit: q̇ mihi pollicet̄ gaudia ꝑadisi pulsantis. ꝑ intrinsecas inspiratiōes: ꝑ extrinsecas monitiōes: ꝑ spūales illuminationes: ꝑ sacroꝝ dispositionē. Aperi mihi.s.cor tuū o soror mea. o aīa mea ad meā imaginē ⁊ silitudineꝫ facta. O sponsa mea quā desponsaui mihi in fide cū sacrū suscepisti baptisma. ⁊ ego tibi meā gratiā sū largit⁹. Aperi iquā mihi ut audias me exhortātē te q̄ten⁹ pniam agas ⁊ pctōꝝ tuoꝝ veniā indulgētiāqꝫ a mīa mea abunde suscipias. In q̇bus v̄bis de voce mīe dei aīam vocātis tria mysteria ꝓponimus contemplanda.

Primū dicit̄ reuelationis.

Secundū ampliationis.

Tertiū accelerationis.

De preconiis ⁊ laudib⁹ mīe dei que pctōrib⁹ demōstrant̄ in scripturis. figuris ⁊ exemplis. Caplm̄.j.

PRimū mysteriū cōtemplanduꝫ dicit̄ reuelatiōis in q̄ exquirere licet qualiter dei mīa q̄ pctōres allicit reuelata ⁊ p̄coniçata ē. Et ad h̄ dico q̄ mīa ipsa maxime manifestat̄ in tribus. p̄ i scripturis. 2° in enigmatib⁹ ⁊ figuris. 3° in exēplis. P̄ manifestat̄ ⁊ reuelat̄ p̄coniū mīe dei i scripturis q̄ vident̄ cē littere q̄si quedā familiares ⁊ domestice ex cancellaria celi ad miseros pctōres ex ꝑte viuentis dei misse ac destinate. Iō reuerēt̄ atqꝫ iocūde illarū lectio a cūctis ē audiēda. Dicāt igitur ꝓphe ⁊ sci q̇d ferūt de mīa dei. Moyses ad deū loquēs Exo.34. inq̇t sic. Dn̄ator dn̄e de⁹ misericors ⁊ clemēs patiēs ⁊ multe miseratiōis. Et Deut°. 4°. Reuerteris ad dn̄m deū tuū ⁊ audies vocem eius: q̇a de⁹ misericors dn̄s de⁹ tu⁹. Et sapiēs Ecc̄.2. Pius ⁊ mīsicors est de⁹ ⁊ remittit in die tribulatiōis pctā. Et.c 17. Q̄ magna mīa dn̄i ⁊ ꝓpitiatio illi⁹ ꝯuertētib⁹ ad se. Et.c.18. Quis adiiciet enarrare mīam ei⁹? Et.51.c. Letet̄ aīa v̄ra i mīa eius. Et Sap̄. xi. Misereris oīuꝫ q̄m oīa potes. Et.15. Tu autē dn̄e suauis ⁊ verus es patiēs ⁊ i mīa disponens oīa. Et ꝑ Ysa.55. dn̄s ait. Derelinquat impi⁹ viā suā ⁊ vir iniqu⁹. co.s. ⁊ re.ad.d.⁊ mi.e.⁊ ad.d.n.q.m. est ad ignoscendū. Et.58. Inuocabis ⁊ dn̄s exaudiet. clamabis ⁊ dicet: Ecce adsū q̇a misericors sū dn̄s de⁹ tuus. Et.54. In mīa sempiterna mīsicors sū tui dic̄ redēptor tu⁹ dn̄s. Et Iohel.2. Cōuertimini ad dn̄m deū v̄rm: q̇a benignus ⁊

misericors est patiens ⁊ multe miẽ ⁊ ꝑ-
stabilis sup̱ malicia populi. Et Jonas
4. Scio inq̇t q̇a tu deꝰ clemẽs ⁊ miseri-
cors es patiẽs ⁊ multe miŝaniõis. Et
Dauid. ps. 99. Laudate nomen eiꝰ qm̃
suauis ẽ dñs i etnũ miã eiꝰ. Et ps. 29
Magnificata ẽ usq̃ ad celos miã tua
Et ps. 85. Tu aũt dñe suauis ⁊ mitꝭ ⁊
multe miẽ oibꝰ inuocãtibꝰ te. Et ps. 50
Miserere mei deꝰ ꝛm magnã miãꝫ tuã
Et ps. 129. idẽ habet. Et Petrꝰ. i. epl'a
i. c. Bñdictus deꝰ ⁊ pr̃ dñi nr̃i ihu xp̃i q̇
ꝛm magnã miam suã regenerauit nos
i spẽ viuã. Et Pau. Eph. 2. c. Deꝰ diues
est in miã. Et. 2. Cor. p. Bñdictꝰ deus
⁊. p. d. n. i. x. pr̃. m. ⁊. d. t. cõ. q̇. cõ. n. in. o
tri. nr̃a. Et cytharista spũs sci ꝟgo glo-
riosissima Luce. 2. Et miã eiꝰ a ꝓgẽie
in. p. n. eũ. ⁊ Luc. 6. Estote mĩicordes
sicut ⁊ pr̃ vr̃ celestis misericors est. Et
Hieroꝰ. de pe. dis. i. i. c. Quia diuinitatis
nã ait. Diuinitatis nã clemẽs ẽ ⁊ pia ma-
gisq̃ ad indulgẽtiã ꝓna q̃ ad vindictã
q̃ nõ vult morte pctõris. ꝫ ut magis cõ
uertat ⁊ viuat. Et idẽ Hieroꝰ. in. c. vide
de pe. di. i. Uide benignũ dñm miam cũ
seueritate miscẽtẽ. Et Ambroꝰ li. de pe.
Deꝰ miam suã oibꝰ ꝓmisit. ⁊ relaxandi
licẽtiã sacerdotibus suis sine vlla exce-
ptione ꝯcessit. Et. 26. q. 6. c. His q̇. Mi-
sericordie dñi nec mẽsuras possumꝰ po-
nere: nec tp̱a diffinire. Ex q̇bus o. bus
apprehẽdimꝰ deũ nr̃m benignũ esse mi-
sericordẽ ⁊ piũ. 2º. manifestat ⁊ reue-
latur ꝓconiũ miẽ dei i enigmatibꝰ ⁊ fi-
guris. Loq̇bat sepe dñs ihs in pabolis
ꝛm morẽ palestinorũ: ut dicit Nicolaꝰ
d lira. Qm̃ sic clariꝰ potuit ꝟitas eluce-
scere maxime idiotis ⁊ rudibꝰ ꝓ ut te-
stat Dioꝰ. i. c. cele. hierar. ⁊ iõ ad suã ⁊
pr̃is eiꝰ miãꝫ notificãdã vsus ẽ triplici
enigmate seu metaphora i pabola p eũ
dicta. Prima fuit de egroto patiente
de q̃ Math. 9. c. vbi audiẽs murmura-
tiões phcoꝝ q̇ ei detrahebant q̇a cũ pu-
blicanis ⁊ pctõribꝰ mãducaret ait. Nõ
est opꝰ valẽtibꝰ medicꝰ ꝫ male hñtibus
eũtes aũt discite: q̇d ẽ miam volo ⁊ nõ
sacrificiũ. Nõ eni veni vocare iustos ꝫ
pctõres. Secũda pabola ẽ de pastore
pditã ouẽ req̇rente. de qua Luc. 15. scri-
bitur. q̃ dimissis. 99. alijs ouibꝰ in de-
serto sollicitꝰ pastor oberrantẽ vnã ouẽ
i. deꝰ peccatricẽ aiam pq̇siuit diligenter
inuentãq̃ custodiuit intactã iposuitq̃
sup humeros suos gaudens remittẽdo
s. sibi penitẽti potentia sua oia pctã atq̃
delicta. Tertia pabola ẽ de filio ꝓdi-
go ad pr̃em postq̃ oia dissipauerat re-
uertẽte. p quẽ ut Hieroꝰ inq̇t ad Dama-
sum papã de filio ꝓdigo. pctõr hõ vere
penitẽs intelligit. quẽ cũ vidisset a lõge
pr̃ miã motꝰ occurrit illi cadẽsq̃ supra
collũ illiꝰ osculat ẽ eũ nihil illi impꝓpe-
rauit: nõ tristem vultũ aut turbulentã
faciẽ oñdit: nõ aspis ꝟbis cõtristauit: ꝫ
q̃ letãter in domũ eũ introduxit. afferri
fecit vestimẽta ⁊ ãnulũ. ꝯuiuiũ solenne
ꝑpauit. chorcasq̃ cantꝰ ⁊ sonorũ melo-
dias in domo eẽ iussit: q̇a recupauerat
filiũ mortuũ ⁊ pditũ: p quẽ intelligimꝰ
pctõrẽ cõpunctũ cui deꝰ se ĝtiosissimũ
exhibet. 3º. manifestat ⁊ reuelat ꝓco-
niũ miẽ dei i exẽplis. Quotq̇t. n. inuẽti
sũt pctõres q̇ ab illo veniã postularunt
omnes fuerunt exauditi sicut patet in
veteri ⁊ nouo testamẽto. Dauid equidẽ
p penitẽtiã adulterij simul ⁊ homicidij
a misericorde deo veniã impetrauit. De
cuius penitentia Hieronymꝰ ad Sabi-
nianũ diaconẽ lapsũ ita scribit. Totã
penitentiã oñdit psalmus. 50. quando
ingressus est Dauid ad vxorẽ Urie ⁊ a
Nathan ꝯplexta correptꝰ rñdit dicens
Peccaui. statimq̃ meruit audiri. ⁊ dñs
abstulit pctm̃ tuũ a te. Adulterio enim
iunxerat homicidiũ ⁊ inde cõuersus ad
lachrymas. Miserẽ ait mei deꝰ ꝛm ma
gnã miam tuã. Magnũ eniꝫ pctm̃ ma-
gna indigebat miã. vnde iungit ⁊ dicit
Multũ laua me ab inquitate mea ⁊ a
pctõ meo mũda me. qm̃ iniq̇tatẽ meam
ego cognosco ⁊ delictũ meũ ꝯ me ẽ sp.
tibi soli peccaui. Rex eni aliũ non time-
bat. ⁊ malum coram te feci ut iustificerꝭ
in ꝛmonibꝰ tuis ⁊ vincas cũ iudicaris.

Conclusit deꝰ oia sub pctõ vt omnibus misereaṫ. tãtũqꝫ ꝓfecit ut dudũ pctõꝛ ⁊ penitẽs trãsierit in magistrum ut dicat Docebo iniq̃s vias tuas. hec ille. Et idẽ ad Oceanũ de Dauid loq̃ns inq̃t. Dauid sci ⁊ mansuetissimi viri hõicidiũ piꝫ ⁊ adulteriũ septẽ dieꝝ emẽdauit fames Jacebat i t̃ra volutabaṫ in cinẽ. ⁊ oblitus regie maiestatis. lumẽ q̃rebat in tenebris. illũqꝫ tm̃ respiciens quẽ offenderat lachrymabili voce dicebat: Tibi soli peccaui. ⁊ malũ corã te feci. ⁊ redde mihi leticiã salutaris tui. ⁊ spũ ṗncipali ꝯfirma me. Atqꝫ ita factũ est ut qui me docuerat ꝟtutibꝰ suis quõ stans nõ cadere doceret ꝑ pniam quõ cadẽs resurgere. h̄ ille. Que oia notãṫ. z. Reg. iz᷑. c. Est ⁊ de niniuitis exemplũ: de quibꝰ habeṫ li᷑. Jone per totũ. ⁊ de pe. di. i. c. Niniuite. vbi diciṫ. Niniuite quos dñs in euãgelio cõmẽdat pniam egerunt in p̃dicatiõe Jone. ⁊ ex mĩa dñi indulgẽtiã ꝯsecuti subuersiõis interitũ subterfugere meruerũt. hec ibi. Et ut breuiter ꝑstringã exempla adduco illud dictuꝫ Bern. sermõe. zz᷑. ad ih̄m de sua mĩa loquẽtis vbi ait. O io ꝓpter mãsuetudinẽ q̃ de te p̃dicaṫ curremꝰ pꝰ te dñe ih̄u audiẽtes ꝙ pauperẽ nõ spnas: pctõreꝫ nõ horreas: nõ horruisti ꝯfitentẽ latronem: nõ lachrymãtẽ peccatricẽ: nõ chananeã supplicãtẽ: nõ deprehẽsaꝫ i adulterio: nõ sedentẽ in theloneo: non supplicantẽ publicanũ: nõ negãtẽ discipulũ: nõ ꝑsecutorẽ discipuloꝝ: nõ ipsos crucifixores tuos. h̄ ille. Expgiscimini igiṫ o peccatrices aie. Audiuistis o peccatores vocẽ dei q̇ mĩam suã infinitam vobis declarauit. Nolite obdurare corda vestra deponite pctã atqꝫ delicta. Accedite ad eũ ⁊ veniã obtinebitis: q̇a ipe est deus mĩarũ q̇ ꝑ Ezechielẽ ꝓphetã. c. i8᷑. inq̃t. Si autẽ impius egerit pniam ab oibus pctis suis q̃ opatus est ⁊ custodierit oia p̃cepta mea ⁊ fecerit iudi diciũ ⁊ iusticiã vita viuet ⁊ nõ morieṫ. oiũꝫ iniq̃tatũ eius q̃s opatus est nõ recordabor. Jn iusticia sua quã opatus ẽ viuet. Nunq̇d voluntatis mee est mors impijꝰ q̃si dicat nõ. ⁊ infra. Nolo mortem morientis. s. peccatoris: s ut ꝯũtaṫ ⁊ viuat. Reuertimini ⁊ viuetis.

De amplitudine ⁊ magnificẽtia mĩe dei q̃ remittit oia pctã grauia replicata ⁊ antiq̃ta pctõribꝰ penitẽtibꝰ. Cap. z.

SEcundũ mysteriũ cõtẽplandũ circa mĩam dei pctõres vocãtis ad pniam diciṫ ampliatio. in q̃ patefaciẽdũ eẽ duxi quõ ampla lata ꝓfũda ac copiosa sit ipsa mĩa dei bñdicti q̃ licet in se sit infinita: q̇a sit nihil aliud ꝙ ipse deus est. ꝭm illud Aug. de fide ad Petrũ. Quicq̇d est i deo est ipse deꝰ: tm̃ etiã i suo effectu ꝯsiderata tã grãdis inueniṫ ꝙ oia nostra superat pctã atqꝫ vincit. Tria eni sũt in peccatis horrẽda ⁊ timẽda valde: que tamẽ a mĩa dei superanṫ. Primũ grauitatis ꝯditio. Secundũ frequẽs iteratio. Tertiũ diuṫna detentio. Primũ qõ in pctis ꝯsideraṫ horrẽdũ diciṫ grauitatis ꝯditio. quãdo s. pctm̃ ex sua cõditione ⁊ ex suo genere graue ẽ ⁊ nefandũ. Verũtñ tãta est mĩa dei ꝙ nulluꝫ est pctm̃ adeo execrandũ de quo si q̇s pniam egerit indulgentiaꝫ nõ recipiat. Quinimo clemẽtissimꝰ deꝰ mĩa sua illud penitenti plene remittit. Hinc Crisoꝰ. de pe. di. z. in. c. Talis. ait. Talis mihi crede talis ẽ erga hoies dei pietas ꝙ nũq̃ spernit pniaꝫ si ei pure ⁊ simpliciṫ offeraṫ. etiã si ad sũmũ q̃s perueniat malorũ: ⁊ inde tñ reuerti velit. suscipit. n. deus illũ libẽter ⁊ amplectiṫ. Et hoc est qõ diciṫ de pe. di. i. c. in actiõe Cor ꝯtritũ ⁊ humiliatũ deus nũq̃ spnit

Sed circa h̄ dubitaṫ de pctõ in spm̃ scm̃. vtrũ deus mĩsicors remittat illud penitẽtibus. Et videṫ ꝙ nõ. q̇a pctm̃ in spm̃ scm̃ est irremissibile. Vñ Augꝰ in li᷑. de fide ad Petrũ ait. Hi qui peccãt in spm̃ scm̃: neqꝫ hic neqꝫ in futuro remissionẽ pctõꝝ accipiũt. Et idẽ in libro de sermone dñi in monte. Peccare in spm̃ sanctũ est ꝑ maliciã ⁊ inuidiã fraternã impugnare caritatẽ pꝰ acceptã spũs sci grãm: qõ pctm̃ neqꝫ hic neqꝫ in futuro

remitti dicim⁹. Hoc ipſũ magiſter ſniaꝝ cõfirmat. 43. di. 2. li. ꝙ videť ꝙ dei mĩa nõ ſupat de pctm̃. Rñdet ad hoc Alex. de ales in 2° ⁊ in 3° ſũme vbi tractat de irremiſſibilitate peccati Ade. ꝙ peccatũ tripliciter diciť irremiſſibile. ſ. negatiue. priuatiue. contrarie. Negatiue dicitur irremiſſibile qḋ nullo mõ poteſt remitti: ſicut pctm̃ luciferi aliorũq; dãnatorũ. Priuatiue dr̃ irremiſſibile pctm̃ qḋ non habet aliqd dignuꝫ ut remittať. ⁊ ſic oẽ pctm̃ mortale eſt irremiſſibile: qa nullũ pctm̃ mortale habet aliquid per quod ſit remiſſione dignũ. Contrarie ꝟo diciť irremiſſibile: qa habet ꝯriã diſpoſitionẽ ad grãꝫ ſine qua pctm̃ nullo mõ poteſt remitti. ⁊ ſic eſt irremiſſibile peccatũ in ſpm̃ ſcm̃: qa directe eſt ꝯ effectũ ſpirit⁹ ſci qui quidẽ diciť gr̃a pnialis. Sunt aũt hui⁹ pcti ſex ſpẽs ut patet ꝑ Aug. i Ench. ⁊ de fide ad Petrũ. ⁊ de ſermone dñi in mõte. ⁊ de baptiſmo paruuloꝝ. ſ. deſpatio. p̃ſumptio. inuidẽtia fraterne gr̃e. obſtinatio. finalis impenitentia. ⁊ impugnatio ꝟitatꝫ agnite. quarũ ſpẽꝝ numer⁹ ſꝫm Boñ. in di. 43. 2. li. ſic aſſignať. Oẽ pctm̃ in ſpm̃ ſanctũ eſt cõtra pnialẽ grãm. tunc eni aut eſt ꝯtra ipſaꝫ rõne ſui. aut rõne añcedentiũ. aut rõne ſubſequẽtiũ. Si rõne añcedentiũ cũ ad pniam antecedãt tanꝙ due mole ſpes ⁊ timor. ꝯ timorẽ eſt p̃ſũptio. ꝯtra ſpem eſt deſperatio. Si rõne ꝯſequentiũ cum ad pniam ꝯſequať emẽdatio q̃ ꝯſiſtit in duob⁹. videlicꝫ in vera ꝯfeſſione ⁊ bona ſatiſfactione. ſic ſumũť due ſpẽs: quarũ vna eſt ipugnatio ꝟitatis agnite. altera deteſtatio boni. Si rõne ſui ſic eſt obſtinatio que ꝯp̃hendit etiã finalẽ ipniam. Diciť ꝙ peccatũ in ſpm̃ ſcm̃ irremiſſibile magis ꝙ̃ alia peccatoꝝ genera: qa ſꝫm magiſtrum. vix aut raro aut difficulter remittiť. ꝓ eo ꝙ non tm̃ repugnat gr̃e ſꝫ etiã diſpoſitioni ad veniã ⁊ grãm ſuſcipiẽdã. Remiſſibile ꝟo ẽ ſꝫm Boñ. tum rõne dine potentie remittẽtis. tũ qa hõ põt de illo penitẽ excepto finalis impnie que etiam dupliciť ſumiť. Uno modo ꝓ ꝓpoſito nõ penitẽdi. Alio mõ ꝓ ꝯtinua ꝑmanẽtia i malo. Impnia ꝓ mõ ſũpta ẽ pctm̃ irremiſſibile ꝯrie nõ negatiue eo ꝙ claudit viã ad gratiã ⁊ ipedit igreſſũ ſpũs ſci. tñ poſſibile ẽ ut de illa hõ peniteat ⁊ remiſſibilis fiat. Impnia 2° mõ dicta nullo mõ põt remitti. Hec aũt nemini ẽ attribuẽda vſq; ad illud inſtãs in quo dici de aliq̃ poſſet ꝙ finaliter ſit impenitẽs. Hinc Leo papa de pe. di. 1. c. Nemo. ait. Nemo deſperandus eſt dum in hoc corpe cõſtitutus eſt. Idem diciť 32. q. 2. c. Ancillam ⁊. 24. q. 3. c. Corripianť. Patet ꝙ omne pctm̃ per pniam liquefieri ad ꝯſpectũ miſericordie dei q̃ nihil tantũ abhomiať quãtũ impniam ⁊ deſpationẽ. Hinc Hiero⁹ ad Ruſticũ monachũ ait. Nihil ſic offendit deũ ſicut cor impenitẽs. Solũ deſpatiõis crimẽ ẽ qḋ veniã cõſeq̃ nõ põt. Secũdũ qḋ i pctis ꝯſiderať horrendũ ⁊ ꝑiculoſum ẽ pctõꝝ frequẽs iteratio. qñ. ſ. frequenti⁹ iteranť. Tamẽ tãta ẽ mĩa dei ꝙ ſi quis icipet peccare a p̃ma hora diei: ⁊ pacto pctõ ſtatim pniam ageret: ⁊ pnia facta ſubito laberet ⁊ poſt lapſũ iteꝝ ſurgeret ⁊ poſt ſurrectionem iteꝝ caderet ⁊ poſt caſuꝫ denuo ꝯtritionẽ habẽt ſp deũ immobiliť ꝓpitiũ iueniret ad remittendũ. Hinc Aug⁹ de pe. di. 3. i. c. adhuc inſtãt. ait. Quoniã q̃ttidiana ẽ offẽſio oportet ꝙ q̃ttidiana ſit remiſſio. Cur docuiſſet dñs orantes dicẽ. dimitte nobis debita noſtra. niſi ipſe nobis miſericors ꝑſeueraret qui nos ab hac petitione nõ vult deſiſtẽ? ⁊ Leo papa de pe. di. i. c. Multiplex mĩa dei. inq̃t. Multiplex mĩa dei ita lapſibus humanis ſubuenit ut non ſolũ ꝑ baptiſmi gratiã: ſꝫ etiã pnie medicinã ſpes vite repareť eterne: ut qui regeneratiõis dona violaſſent, ꝓprio ſe iudicio ꝯdẽnantes ad remiſſionẽ criminũ ꝑueniręt. Et Lactãti⁹ in li° di. inſti. ad g. ſic loq̃ť. Nemo põt eſſe tam circũſpect⁹ tam prudens q̃ nõ aliqñ labať. idcirco de⁹ imbecillitatẽ noſtrã ſciẽs apuit hoĩ portũ ſaluťꝫ. ut huic neccitati cui fragilitas nr̃a ſubiecta eſt medicina penitẽtie

ſubueniat. Et Hieronym⁹ ad Ruſticū
monachū de pe.di.4.c.ſepties. ait. Se-
pties in die cadit iuſtus ⁊ reſurgit. Si
iuſt⁹ quō cadit? ſi cadit quō iuſt⁹? Sed
iuſti vocabulū nō amittit q̇ per pniam
ſemper reſurgit. Et nō ſolū ſepties: ſed
ſeptuagies ſepties delinquēti ſi ꝯuertat̄
ad pniam pctā donant̄. Hoc xp̄s Petrū
docuit Mat.18.c. Sꝫ nōnulli heretici
temē aſſeruerūt duo falſa ⁊ merito re-
probanda. Primū ꝙ ſi hō cadat a pnia
ꝙ nō ꝟe penituit. Cōtra qđ dictū Alex.
de ales.i 4°.volu. ie ſūme adducit diſtin-
ctionē de ꝟitate pnie.d.ꝙ dupliciť pōt
ſumi. Uno mō ut pnia vera dicat̄ q̄ veꝛ
habet ꝟtutis actū q̇ eſt deteſtari maluꝫ
ꝯmiſſū ⁊ pro illo tp̄e nullū cōmittere ⁊
ꝓponē nō ꝯmittē de futuro. in quo ſtatu
ſi q̇s decedēt ſalu⁹ eſſet. Et ab hac pōt hō
cadere ⁊ in pctā labi. Alio mō ut dicat̄
pnia vera que ꝑducit in finē: ut finalis
⁊ ꝯtinuata. ⁊ ab hac nō eſt cadere. Sed
adhuc heretici ad ſui erroris robur au-
ctoritates ⁊ dicta ſcōꝝ adducunt. Et ꝑ̄
illud Amb°. in ſermōe q̄dragesime.d.
Pnia ē mala ꝑ̄terita plangē. ⁊ plāgēda
iteꝝ nō ꝯmittē. ḡ qui iteꝝ peccat veram
pniam non fecit. 2° ad idē allegant
Greg̃. ſic.d. Qui ita alia pctā deplorat
vt tn̄ alia ꝯmittat adhuc pniaꝫ agē aut
ignorat aut diſſimulat. Inſuper ad hoc
ꝓpoſitū hūt Iſidoꝝ in li° de ſūmo bono
ſic loquētē. Irriſor eſt nō penitens qui
adhuc agit qđ penitet. nec videt̄ deum
poſcē ſubdit⁹: ſ; ſubſānare ſupb⁹. Et his
ꝯcordat Aug⁹ in li°. ſoliloq̇oꝝ. qn̄ dic.
Inanis ē pnia quā ſequēs culpa inq̇-
nat. Que auctoritates ⁊ alie ſil'es ha-
bent̄ in decret̄. de pe.di.3. de q̇b⁹ ꝓ ſolu-
tiōe Gratian⁹ ibidē in.§.ſ; ꝟba. ait. Qꝛ
illa ꝟba auctoritatū nō ad diuerſa tpa
ſ; ad idē tēp⁹ referūt̄. vt.ſ. eo tp̄e quo q̇s
deflet mala q̄ cōmiſit ⁊ pniam facit nō
peccet ⁊ ſcelera non cōmittat. Qꝛ aūt in
diuerſis tēporib⁹ poſſit q̇s facē pniam
verā: ⁊ p⁹ illā iterū poſſit peccare. ꝓbat̄
rōne eo ꝙ pnia habet eē i libo arbitrio
ſm ſtatū vie. qđ ꝟtibile eſt ⁊ pōt a bono
in malū: ⁊ a malo in bonū ſepius exire.
Hoc etiā apparet euidēti exemplo. nam
niniuite ꝓpter verā pniam grām ꝯſecuti
ſunt: ſ; poſt ad vomitū redeūtes deū pro-
uocarūt ad iracundiā ⁊ coꝝ ciuitas ut
Herodot⁹ ſcribit a rege medoꝝ ſubuerſa
eſt. apud hebreos regnāte Ioſia. Eſt ⁊
de hoc exēplū ꝯueniēs peccat̄ Dauid q̇
pnia quā fecit de pctō mortis Urie deū
ſibi placabilē fecit. ⁊ tn̄ p⁹ peccauit iteꝝ
i numerādo populū ꝓ ut habet̄. 2. Reg̃.
c. penult̄. Quare ſileāt heretici ⁊ ꝯfun-
dant̄. Secūdū falſū qđ ipſi ꝑdicant ē
ꝙ de⁹ nō niſi ſemel pctā dimittit. Quib⁹
⁊ ſi obſtēt auctoritates allegate i ꝑnci-
pio hui⁹ ſecunde ꝑticule: tn̄ ipſi curioſe
ſuū errorē ꝯfirmare conant̄ dicūtq̧. Qꝛ
ſi baptiſm⁹ nō iterat̄. ḡ nec pnia. Ad qđ
dn̄s Bon̄. in 4. diſ.14. ſic reſpōdet.d. ꝙ
pnia pōt iterari. baptiſm⁹ aūt nō. ꝑ̄ q̇a
i baptiſmo impͥmit̄ caracter q̇ ē indele-
bilis. in pnia nō. 2°. q̇a baptiſm⁹ eſt ꝯ̄
morbū nō iterabilē q̄lis eſt morb⁹ origi-
nalis. Sed pnia ꝯtra morbū iterabilē
q̄lis ē morb⁹ peccati actualis. Et medi-
cina debet aptari morbo. ⁊ iō baptiſmus
nō iterat̄. pnia ꝟo iterat̄ ſm ꝙ volūtas
nr̄a ꝯuertit̄ ⁊ reuertit̄ Cōcludim⁹ ḡ ꝙ
de⁹ bn̄dict⁹ miſericordiť ſubuenit noſtre
fragilitati. Quiſnā nō niſi impie de illo
ꝯqueriť? O pctōr negligēs. o pctōr ob-
duratiſſime diſrūpe vicula colligatiōis
agn̄ſce blādientē tibi dn̄m q̇ nō tm̄ ſemel
ſ; millies milliū ⁊ totiēs quotiēs poſtu-
laueris indulgentiā tibi cōfert indefeſſe
Tertiū qđ i pctis ꝯſideraт̄ horrēdū dr̄
diuturna detētio qn̄ pctā diu retēta ſūt
ita vt de illis pniam q̇s differat vſq̧ ad
decrepitā ſenectutē extremūq̧ tēp⁹ vite.
⁊ licet ꝑiculoſū ſit ſic differre. poſito tn̄
ꝙ aliq̇s excedēt ānos Mathuſalē q̇s
expendit in iniuriā dei; ꝓpoſuitq̧ in aīo
nūq̄ bn̄ facē. cū aīa tn̄ a corpe egreditur
vere igemiſcit ⁊ dolet. tāta ē dei mīa ꝙ ei
libaliſſime parcit. Hic Hiero⁹ ad Pau-
lā de dormitiōe Bleſille. Secura eſto o
mi Bleſilla. Cōfidim⁹ ꝓbātes vera eſſe
q̄ dicim⁹ nūq̄ eſt ſera cōuerſio. Uox ſ;

p̄miū in latrone dedicata ē. Amen dico tibi: hodie mecū eris i paradiso. Et idē ad Damasū papā ⁊ ponit̄ de pe. di. 3. c. Importuna. Xp̄us de cruce in paradisū latronē tulit: ⁊ ne q̇s aliq̄n serā ꝯuersionē putaret: fecit homicidij penā martyriū. Et Juli⁹ papa. 26. q. 6. c. Si presbyt̄. Uera eni ꝯfessio i vltimo tp̄e pōt esse. q̇a dn̄s nō solū tp̄is ſ; etiā cordis inspector est. sic latro vni⁹ momenti pn̄ia meruit esse i paradiso in hora vltima ꝯfessiōis. Et Celestin⁹ papa i. c. cognouim⁹ eadē cā. 2. q. ait. Perdidisset latro in cruce p̄miū ad xp̄i dexterā pendēs si illū hore vni⁹ pn̄ia nō iuuisset. Cū esset i pena penituit: ⁊ ꝑ vni⁹ ꝯfessionē ſmōis habitaculū paradisi eo ꝓmittēte ꝓmeruit. Uera ḡ ad deū ꝯuersio i vltimis positoꝝ mente poti⁹ ē estimāda q̄ tp̄e: ꝓba hoc taliter asserēte. Cū ꝯuersus igemuerį tūc salu⁹ eris. Et ad idē facit illud dictū Cypriani in epistola 2ᵃ ad Demetrianū. In isto mūdo manenti pn̄ia nulla sera ē. Patet ad idulgētiā dei adit⁹. ⁊ querentib⁹ atq; intelligentib⁹ v̄itatē facilis est accessus. O āplissima mīa dei. O largissima caritas sūmi creatoris: que tāta ē ut si daret̄ hō viator secū ferēs pctā oīa q̄ diaboli ꝯmiserūt ⁊ oēs hoīes q̇ in iudicio dānabunt̄. imo quot sūt in celo stelle ⁊ i mari aq̄ gutte. in nemore frondes. ⁊ i pratis lilia ⁊ de illis pn̄iā facēt ac hūili mēte deū exoraret ꝑ ꝟeia sp̄ audiret̄ benigne.

Qr de⁹ remittit penitētib⁹ ꝓpter mīam suā pctā sine dilatiōe. ⁊ de iustificatione impij ac eius cōditiōib⁹. Capl̄m. 3.

Tertium mysteriū cōtemplandū circa misericordiā dei dicit̄ accelerationis. Nō enim differt deus remittere pctā penitentib⁹. non temp⁹ aliq̇d interponit̄. Uidet̄ q̄si sitire salutē peccatoꝝ quib⁹ q̄ primū fuerint contriti uł ꝯpūcti stati eis parcit illosq; iustificat. De ipsa v̄o pctōris ⁊ impij iustificatione solet a doctoribus dubitari maxime circa tria. ꝑ circa tēporis circūstantiam. 2° circa opis excellētiā. 3° circa miraculi relucentiā. ꝑ solet dubitari circa tp̄is circūstātiā. vtrū. s. impi⁹ iustificet̄ i instāti. Et ad h̄ intelligēdū notāda sūt tria. Primū notādū ſm Tho. p̄ma. 2. q. 112. q̄ iustificatio ē q̇dā mot⁹ q̄ aīa mouet̄ a deo a statu culpe i statū iusticie. Justicia aūt dr̄ tripl̄r. Uno mō ꝓut importat rectitudinē ordinātē actū hoīs in ꝯpatiōe ad aliū singularē hominē. ⁊ sic ē iusticia ꝑticularį ⁊ virt⁹ ꝑticularis: ⁊ virtus cardinalis. 2° mō dr̄ ꝓut iportat rectitudinē ordinantē actū hoīs in ꝯpatiōe ad bonū cōe multitudinis. ⁊ sic dicit̄ iusticia legał. 3° mō dicit̄ iusticia ſm q̄ iportat rectitudinē ordinātē actū hoīs i cōpatiōe ad bonū ꝓpriū. cū hō subijcit̄ deo ⁊ vires inferiores aīe subdūt̄ rōni. Et hāc iusticiā ph̄us. 5. ethi. appellat metaphoricam. Ab hac igit̄ iusticia tertio mō sumpta sumit̄ iustificatio passiue accepta. s. pro fieri iustū nō ꝓ facē iustū. Et hoc etiam nō ꝑ modū simplicį generatiōis: quia sic posset ꝯpetē ei q̇ nō esset in pctō dū iusticiā accipet a deo sicut Adam i p̄ncipio accepit iusticiā originalē cū adhuc nō haberet pctm̄. S; sumit̄ ꝓut h⁹ iustificatio i hoīe includit rōnē mot⁹ de ꝯrio i ꝯriū. s. iusticia ad iniusticiā. Secūdū notādū q̄ ad iustificationē ipij ꝯcurrūt q̄tuor ꝑ ordinē. Primū ē gr̄e ifusio. Secūdū mot⁹ liberi arbitrij ꝑ fidē firmatā i deū. Tertiū mot⁹ libi arbitrij i detestationē pccati. Quartū ē remissio culpe. Tertiū notādū ſm Ric. i 4° di. 17. Q̄ iustificatio impij q̄tū ad ea q̄ sūt de ei⁹ eēntia. s. q̄tū ad remissionē pctōꝝ ⁊ gr̄e ifusionē fit instāti. q̇a ſm glo. Actꝫ. 2. c sup illo v̄bo. Fact⁹ ē repēte de celo son⁹ tāq̄ aduenietꝫ spūs vehemētꝫ. Nescit tarda molimia spūs sci gr̄a. 2°. cōtingit dubitare de iustificatiōe ipij circa opis excellētiā. vtrū sit maximū op⁹ dei. Et videt̄ q̄ sic. nā i psal. dr̄. Miſatiōes ei⁹ sup oīa opa ei⁹. Et ecclīa cātat. De⁹ qui oipotētiā tuā pcēdo maxie ⁊ miserādo mānifestas. Et Aug⁹ exponēs illd̄ Joh. 14. Maiora hoꝝ faciet. ait. Mai⁹ est ut ex impio iust⁹ fiat q̄ creare celū ⁊ terrā

Sed in cõtrariũ arguere possum⁹. ꝓ
q̇a per iustificationẽ impij cõsequit᷑ ali-
quis gratiã vie. sed ꝑ glorificationẽ cõ-
sequit᷑ aliq̇s gratiã patrie q̄ maior est.
ḡ glorificatio angeloꝝ ul' hoiuz ẽ mai⁹
opus ꝙ̄ impij iustificatio. 2° argui-
mus qm̄ iustificatio impij ordinat᷑ ad
bonũ particulare vnius hois. sed bonuz
vniũsale. s. vniuersi est maius ꝙ̄ bonuz
vnius hois ut pꝫ in ꝓ ethi. ḡ maius op⁹
est creatio celi ⁊ t̃re ꝙ̄ iustificatio impij
Rñdet Tho. p̃. 2. vbi. s̃. ꝙ op⁹ aliq̇d
pōt dici magnũ dupliciť. Vno modo ex
ꝑte modi agẽdi. ⁊ sic maximũ est opus
creationis in quo ex nihilo fit aliquid
Alio mõ pōt dici magnũ aliquid ꝓpter
eius magnitudinẽ q̇d fit. ⁊ ꝭm h̄ mai⁹
opus est iustificatio impij q̄ termiatur
ad bonũ eternũ diue participationis ꝙ̄
creatio celi ⁊ terre que terminat᷑ ad bo-
nũ nature mutabilis. Unde Aug⁹ cuz
dixisset: ꝙ maius ẽ ut ex impio fiat iu-
stus ⁊c̃. subiũxit. Celũ eni ⁊ terra trãs-
ibit. predestinatorũ autẽ salus ⁊ iustifi-
ficatio ꝑmanebit. Ad primũ aũt ar-
gumentuz q̇d infert᷑. ꝙ glorificatio an-
gelorũ ⁊ hoiuz est mai⁹ op⁹ ꝙ̄ impij iu-
stificatio. dicendũ ꝙ aliq̇d magnũ di-
citur dupliciť. Uno mõ ꝭm ꝙ̄titatẽ ab-
solutam. ⁊ hoc mõ donũ g̃lie est maius
ꝙ̄ donũ gratie iustificantis impium. Et
ꝭm hoc glorificatio iustorũ ẽ mai⁹ op⁹
ꝙ̄ iustificatio impij. Alio mõ dicit᷑ ali-
q̇d magnũ quãtitate ꝓportionis: sicut
dicit᷑ mons paruus ⁊ miliũ magnum.
Et hoc mõ donũ g̃re iustificantis impiũ
est mai⁹ ꝙ̄ donũ glorie btificãtis iustũ
q̇a plus excedit donũ g̃re dignitatẽ im-
pij qui erat dignus pena ꝙ̄ donum g̃lie
dignitatẽ iusti: q̇a ex h̄ ipso ꝙ ẽ iustifi-
catus est dign⁹ g̃lia. ⁊ iõ Aug⁹ vbi. s̃.
dicit. Judicet qui potest vtrũ maius sit
iustos angelos creare ꝙ̄ impios iusti-
ficare. Certe si equalis est vtrũq̧ potẽ-
tie. hoc maioris est misericordie. Ad
secũdũ dicendũ ꝙ bonũ vniuersi ẽ mai⁹
ꝙ̄ bonũ particularis vni⁹ si accipiatur
vtrũq̧ in eodẽ genere. ß bonũ g̃re vni⁹
est maius ꝙ̄ bonũ nature toti⁹ vniuersi
3° ꝯtingit dubitare de iustificatione
pctõris. Utrũ sit miraculosa. Et dicũt
Ric. ⁊ Tho. ꝙ iustificatio impij ⁊ si fiat
ꝑ potẽtiã supnaturalis agentis: tamen
miraculosa non ẽ loquẽdo ꝓprie de mi-
raculo eo ꝙ nãliter aia est gratie capax
Eo eni ipso ꝙ facta est ad imaginez dei
capax est dei ꝑ grãm. ut Aug⁹ dicit. 14.
de tri. Si ṽo deus qñq̧ tam vehemẽter
aiam moueret. ut statim quãdã ꝑfectio
nem iusticie assequeret᷑: sicut fuit in cõ-
uersione Pauli. adhibita etiã exterius
admirabili visione ⁊ prostratiõe alijsq̧
circũstantijs miraculosis: tũc talis iu-
stificatio miraculosa diceret᷑. Jõ ꝯũsio
Pauli tanꝙ̄ miraculosa in eccl'ia com-
memorat᷑ celebrit᷑. Quare ṽo deus nõ
ꝯcurrat sꝑ ad iustificãdos impios cuz
silibus signis nõ intẽst nr̃a diiudicare.
Nobis satis esse debet: q̇a p⁹ facinora ⁊
delicta postq̧ inueťata mala qñcũq̧ vo-
luerimus gratiã ei⁹ ⁊ caritatem nobis
ꝯciliare semꝑ ad vota illũ iueniem⁹ pa-
ratũ nõ differre aiam peccatricẽ: si eam
cõpunctã viderit iustã facere. Redite ḡ
ꝑuaricatores ad cor ⁊ cognoscite mi-
seriã aiaꝝ vr̃aꝝ. Uidete ꝑicula inferni
que vobis iminẽt. cogitate clementiam
mãsuetudinẽ pietatẽ ⁊ miam oipotentꝭ
dei. ⁊ exuentes veterẽ hoiem reuertimi
ad illũ ⁊ agite pniam ut sic obtineatis
g̃ram in pñti ⁊ i futuro etnã g̃l'az. Am̄

Feria q̇nta p⁹ dñicã in septuagesima
de cõplacentia quã habet deus quãdo
pctõres reuertũt᷑ ad pniam. Sermo. 5

Vox dilecti
pulsantis. Api mihi
soror mea spõsa. Ite-
rũ vbi s̃. Excogitat
creator noster deus
semꝑ homies saluos
facere: nõ solũ iustos: ß pctõres si eorũ
malicia nõ obsistat. Quos ⁊ si vocet cũ
mĩa ut dictũ est i ꝑcedẽti sermõe excitat
adhuc ut ad pniam reuertant᷑ cũ voce

cōplacentie. Ostendit eni signis mani-
festissimis summā habere cōplacentiā
de cōuersione pctōꝝ. nam nō solū illis
pctā remittit: ꝫ adhuc copiosa bñficia
illis clementissime tribuit. Quāobrē
in pñti sermone colligere volo qui sint
effectus diuine complacētie q̄ sequunꝰ
pniam aie audientis vocē dilecti spōsi.
Et notabo tres principales effectus.
Primus dicitꝰ bonorū restitutio.
Secundus angeloꝝ letificatio.
Tertius peccatoꝝ exaltatio.

Qr deus restituit pctōribus peniten-
tibus ꝓpter complacentiā quā habet
de illorū cōuersione oia bona q̄ fuerāt
ꝑ pctm̄ mortificata. Caplm. j.

PRimus effectus q̄ cōsequitꝰ ad
cōuersionē peccatoris i q̄ relu-
cet cōplacētia dei dicitꝰ bonorū
restitutio. Scdm eni doctrinā theolo-
gorum Ric. de media villa. dñi Boñ.
ꝛ alioꝝ. di. 4. q̄rti li. Deus restituit peni
tenti opa ꝑ culpā mortificata q̄ antea
viua fuerant. Ad quod clarius intelli-
gendū notāda sunt tria. Primo no-
tandū ꝙ oia opa bona i caritate facta
adueniente mortali culpa mortificanꝰ
ꝛ deꝑdunꝰ. ꝭm illud Ezech. 18°. Si auer
terit se iustꝰ a iusticia sua ꝛ fecerit iniq-
tatē ꝭm oēs abhomiationes quas opa-
ri solet impius nunq̄d viuet? Oēs iu-
sticie eius quas fecerat nō recordabūꝰ.
Secundū notādū ꝙ cū dicitꝰ in scri-
pturis deū nō recordari: ut in prefata
auctoritate. aut nescire ut Math. 25°.
Nescio vos. sic est intelligendū ꝙ non
recordetꝰ aut nesciat illos quos nō ap-
probat ut remuneratione dignos. nā
ut inq̄t dñs Boñ. in p̄. dis. 39. Duplex ē
scientia in deo. Una que dicitꝰ simplicis
noticie q̄ cognoscit oia bona ꝛ mala. in
quā nulla cadit ignorātia. Alia vocatꝰ
scia approbationis: ut dicatꝰ scire aliq̄d
qñ illud approbat: ꝛ nescire cū reꝓbat.
Sic etiā nō recordari dicitꝰ nō ꝙ obli-
uio cadat i eo: ꝫ q̄a nō recordatꝰ maloꝝ
que quis fecit: ꝛ de illis penituit ut ea
puniat. nec recordatꝰ bonoꝝ q̄ q̄s fecit ꝛ
ꝑ pctm̄ ab illis cecidit ut ea remuneret
Tertiū notandū ꝙ si q̄s añ peccatū
ꝓpter bona ꝑ eum in caritate facta me-
ruisset esse de secūdo aut de tertio uł de
ultimo ordine angelorū: ꝛ postea pctō
adueniente tale meritū ꝑdidisset ꝛ talis
ad pniā rediret reuiuiscūt ei bona pre-
terita que fuerāt mortificata eo ꝙ i tali
statu meriti est in q̄ erat anteq̄ caderet
utputa si erat i merito ꝑueniendi ad se-
cundū ordinē btōrū ad pniam veniens
in tali merito se recipet. ꝛ sic de omnibꝰ
gradibus btitudinis. Quod expresse
saluator noster innuit i pabola de filio
ꝓdigo Luc. 15. Quē cū vidisset pater se-
minudū vestes laceratas habētē ꝛ dis-
calciatū. i. ꝓpter suā culpā priuatū me-
rito p̄cedēti. dixit ad seruos suos. Cito
proferte stolā primā ꝛ induite illum ꝛ
date annulū in manu eiꝰ ꝛ calciamēta
in pedes eius. ꝑ que oia p̄cedēs meritū
deꝑditū ꝑ pctm̄ bonitate dei penitētibꝰ
restitutū verissime intelligitꝰ. Sed ꝯ hoc
nōnulli arguūt ꝑ quoddā Ugonis di-
ctū. Nemo inq̄t in spe correctionis pec-
care debet: quia qd̄ semel amittitꝰ ipsum
ampliꝰ nō recupatꝰ. Ad ꝫ rñdet Boñ.
vbi s̄ ꝙ dictū Ugonis intelligitꝰ de illo
ope bono qd̄ homo potuisset facere uel
fecisset illo tpe quo peccauit: qd̄ quidē
nō recupabitꝰ: q̄a si alio tpe velit facere
qd̄ omisit perdit opus qd̄ deberet facere
ꝓ illo tpe. Et si adhuc instetꝰ ꝑ illud qd̄
Hieroꝰ ait in. c. Quicūq̄. dis. 50. Redti
in pristinū gradū difficile est. Possumꝰ
rñdere ꝙ Hieroꝰ loquitꝰ ibi de gdu tpalꝰ
dignitatis: aut spūalis ꝛ ecclīastice. sic
patet i v̄bis eius ꝛ in plerisq̄ capitulis
p̄cedentibus ꝛ ꝯsequētibus. nos autē
loquimur de statu eterne salutis ꝛ me-
rito triumphantis ecclesie.

Qr deus facit angelos letari in ꝯuer
sione pctōrū. ꝛ de augmento gaudij in
angelis beatis. Caplm. 2.

SEcundus effectus q̄ ꝯsequitur
cōuersionē peccatricis aie in q̄
relucet cōplacentia dei dicitur
angelorum letificatio. Facit utiq̄ deus

angelos omnes iubilare ⁊ exultare cū
peccator ↄuertit̃ ad pniam. Vñ Luc. 15
dicit̃ ꝟbo xp̄i. Gaudiū ē āgelis dei sup
vno pctōre pniam agente. Ad quod
intelligendū nōndū ſm Bon̄. di. 21. 2.
li. ꝙ gaudiū āgeloꝝ creſcē. pōt itelligi
dupliciter. Aut extēſiue. aut intenſiue.
Extenſiue dicit̃ creſcere qñ q̇s de pluri-
bus gaudet. Intenſiue ꝟo qñ affectus
eius de aliquo copioſius gaudet. Si g̃
loquimur de cremento gaudij ſm p̄mū
modū. ſic verū eſt. ⁊ doctores coit̃er ſen-
tiunt ꝙ ipſis btīs angelis accreſcit gau
diū ex ſalute pctōꝝ: q̇a de pluribꝰ gau-
dent ſm ꝙ plures ſaluant̃. Si autē lo-
quamur de cremēto gaudij q̄ṫū ad in-
tenſionē. ſic ē diſtinguēdū. nā gaudiū
duplex ē. Quoddā ē gaudiū in q̄ ↄſiſtit
p̄miū ẜbale. ⁊ illud ē gaudiū ō bono in-
creato: qȯ angelꝰ hꝫ de deo. ⁊ ē in deo.
Eſt iterū gaudium quoddā accidētale
⁊ illud ē gaudiū qȯ angelꝰ hꝫ de bono
creato ſiue ꝓprio ſiue alieno. De hꝰ ꝟo
gaudij augmento triplex fuit opinio.
Prima eoꝝ q̇ dixerūt ꝙ i angel' btīs
accreſcit vtrūq; gaudiū intēſiue: q̇a nō
dū ſūt ꝑfecte bti q̄ꝙuis ſint cōfirmati in
grã. Sed hec opinio falſa ē. qm̄ ꝑfecta
btītudo in viſione ↄſiſtit diuine eſſentie
Et Math. 18. dicit̃. Angeli eorū ſemp
vidēt faciē p̄ris mei q̇ i celis eſt. Se-
cunda opinio fuit eoꝝ q̇ dixerūt ꝙ neu
trū gaudiū creſcat in angelis intenſiue
ẜ ſolū extenſiue: ſicut caritas eorū non
eſt maior q̄ꝙ fuit ab initio q̄ꝙuis plures
nūc diligāt q̄ꝙ tūc. Sed iſtud nō videt̃
ꝓbabile: q̇a ſi angelis accreſcit materia
gaudij accreſcit ⁊ ipſū gaudiū. Ter-
tia opinio catholica ⁊ ſecura eſt eorū q̇
tenēt ꝙ in angelis nullo modo accre-
ſcit gaudiū in quo ↄſiſtit p̄miū eēntiale
q̇a q̄ṫū ad illud ꝑfecte ſūt btī. Sꝫ gau-
diū in quo ↄſiſtit p̄miū accidentale ac-
creſcere pōt nō ſolū extenſiue verū etiā
intenſiue: ⁊ rōne boni ꝓprij: ⁊ rōne boni
cōiūcti. q̇a miniſtrando alijs bona opa
faciūt in q̇bꝰ p̄miū accidētale mereñt. ⁊
q̇a etiā ↄciues ſuos ad btītudinē ꝑdu-
cunt ſup quibꝰ ↄgratulant̃. O q̄ꝙ vigi-
lanter itaq; atq; ſollicite debent curare
pctōres miſeri de ſuis pctis pniāꝫ facē
quos expectāt oēs angelici chori quos
inuitant angeli ad ꝑadiſi delitias. Ve-
nite inquiūt peccatores fetidi venite ad
poſſidendam ciuitatem oīuꝫ bonorum
vbertate refertiſſimā. Venite ꝑ ſanctaꝫ
pniam ad cenā magni dei. Quid que-
ritis male opando cum tenebrarū prin-
cipe? quid cum cōmertio demonū? q̄le
premiū de peccatis ⁊ malis commiſſis
ſpectare poteſtis? Stipendia inq̇t apl's
peccati mors eſt. Ro. 6. Noſtra ſit vob̃
grata ſocietas ut ſimul cōuiuamus in
feliciſſimo regno dei. O pctōres duri. o
peccatores obſtinati. vos expectamꝰ ut
agatis pniam: que tantū placet deo no-
ſtro ut ⁊ nos velit etiā in veſtra cōuer-
ſione letiſſimos fieri atq; iocundos.

Qr deꝰ etiā in eccl'ia militāti exaltat ⁊
ſblimat ad dignitates ſpūales pctōres
ſi reuertant̃ ad pniam. Caplm̄. 3.

TErtius effectus q̇ cōſequit̃ cō-
uerſionē pctōris dicit̃ pctōrum
exaltatio. Voluit quidem deus
oſtendere q̄ꝙ gratū ſibi eſt cum pctōres
ad pniam ↄuertunt̃ eos mirū in modū
ſublimando ⁊ exaltando in vtraq; ec-
cleſia militanti. ſ. ⁊ triumphāti. Et licꝫ
ſm rigorem diſcipline qñq; factū ſit ut
ab eccl'iaſticis dignitatibꝰ ꝓpt̃ crimina
nōnulli caderēt ad quos etiā pꝰ pactaꝫ
pniam nō liceret redire. ut ſcribit̃. 50. di
c. Vt cōſtitueretur. ⁊ c. Si lapſis. ⁊ c.
Qui ſemel. ⁊ c. Preſbrm. ⁊ c. Miror. ⁊
c. Clericū. ⁊ c. Clerico. ⁊ c. Si ep̄s. Ve-
rūtñ hoc nō dicit̃ ex deſpatōe indulgētie
Quinimo inuenti ſūt q̄ꝙ plures q̇ poſt
lapſuꝫ ꝑ pniam reſtituti ſūt ad ſpūales
ordines ⁊ eccl'iaſticas dignitates. Fuit
p̄nceps apl'oꝝ Petrus reſtitutꝰ ꝑ pniaꝫ
ad apl'atū ⁊ p̄ncipatū apl'oꝝ nō obſtā-
te p̄cedenti peccato. ſicut ſcribit̃. 50. diſ.
c. Ponderet. ⁊ c. Conſiderandum. ⁊ c.
Fidelior. In c. ꝟo ſi poſt ordinationeꝫ
§. Si ꝟ. alia pctōrū penitētiū inducūt̃
exempla. Dicit̃. n. ibi ſic. Maria ſoror

Aaron postq̄ lepra ꝑcussa est: quia in Moysen murmurauerat acta penitentia a peccato mundata est: ⁊ pristinam gratiam ꝓphetandi recepit. Aaron p⁹ conflatum vitulũ in summũ sacerdotẽ consecratus est. Dauid post adulteriuꝫ ⁊ homicidiũ ꝓphetie spiritum recepit ⁊ ĩ ꝓprio gradu permansit. Achab quoq; post mortem Naboth viri sanctissimi ꝑ pniam humiliatus in regia sede remãsit. Et ut pretereamus multa exempla veteris testamẽti Petrus negauit xp̄m: ⁊ postea p̄nceps aploꝝ factus ẽ. Paul⁹ Stephanũ lapidauit: ⁊ tamen a deo in aplm est electus. Multi q̄q; ab heresi ad vnitatẽ fidei catholice reuertẽtes in suis ordinibus sũt recepti. Alij v̄o ad episcopalẽ etiã gradũ sunt promoti ut pote Aug⁹ ⁊ alij plurimi. hec ibi. Verũ tñ inter omnes pctõres ꝑ penitentiam restitutos ad precedentes gradus siue ad alios aliquos de nouo eis collatos efficaciorem nobis fiduciam ⁊ animũ prestant tres illi nequissimi viri. Paul⁹ superbissimus. Dauid luxuriosissimus. Matheus vero cupidissimus ⁊ auar⁹ Horum tamen voces magis q̄ aliorũ voluit spiritus sanctus in ecclesia resonare. Licꝫ eni scripserint euãgelia Johannes Lucas ⁊ Marcus. tamẽ frequentius legit̃ euangeliuꝫ ẜm Math. Et licꝫ inueniant̃ psal. aliorũ multorũ non solũ illi quos Dauid cecinit. tamẽ ecclesia illos Dauid sepi⁹ decantat. licꝫ etiam Petrus Jacobus ⁊ Johannes ac Judas Thadeus suas eplas canonicas scripserint: tñ eple Pauli magis in diuinis officijs habent̃ in vsu. quod ideo factuꝫ esse credendũ est ut omnes percipiant q̄ cara deo sit cõuersio peccatorum quos tam sublimiter per penitentiam in ecclesia sua dignatus est exaltare. Quanta aũt erit taliũ in regno celorum gloria a redemptore mũdi dictum est Math. xxi. Meretrices inq̄t ⁊ publicani precedent vos in regno celorum. Et hoc exemplo monstratũ ẽ in Tharsi meretrice pulcherria ⁊ formosa que postq̄ multoꝝ animas illaqueauerat dedissetq; multis occasionem se ipsos interficiendi. accedẽte ad eã Panutio sanctissimo viro contritionem ⁊ compunctionem suorum scelerum habuit adustisq; omnibus vanitatibus in platea publica ut daret exemplum his cum quibus peccauerat: ĩ cellula quadam paruula se inclusit in qua per fenestram paululum panis ⁊ aque quibus sustentaret̃ die qualibet accipiebat. Cum ergo tribus annis fuisset inclusa profectus Panutius ad abbatem Antonium cui multa reuelabant̃ a deo ut ab eo inquireret si ei deus sua peccata remisisset. Narrata causa sanctus Antonius conuocatis discipulis p̄cepit ut illa nocte orarẽt. statimq; abbas Paulus maior discipulus Antonij vidit ĩ celis lectum speciosis ac preciosis vestibus ornatuꝫ quem tres virgines sacre facie clara custodiebãt. Cũq; Paulus diceret gloriam illam esse Antonij audiuit vocem dicentẽ sibi. Non est Antonij sed Tharsis meretricis. Q̄d cum mane audisset Panutius cũ gaudio discessit. ⁊ cum illã eduxisset de cella quindecim diebus superuixit post q̄s meretrix penitens quieuit in domino. Audiuimus igit̃ ex tribus effectibus enarratis q̄ summa est in deo complacentia ut peccatores reuertant̃ ad illũ ⁊ tamẽ cum ipse hac voce melliflua incitet omnes nescio vnde fiat nisi ex humani cordis duritia ut non audiatur. O infelix anima peccatrix. o seua ĩmanis ⁊ crudelior omni belua. desine iam male facere. impone finẽ delictis tuis. quere dominũ deũ tuũ dum ĩueniri p̄ot ut accipias ab eo gratiã ĩ presenti ⁊ in futuro perpetuam gloriam. Amen.

Feria sexta post dominicã in septuagesima. de inflammato ⁊ ardentissimo amore dei quẽ ipse clementissim⁹ pater peccatoribus exhibet ⁊ ostendit ut illos ad se trahat ac reuocet ⁊ inducat ad penitentiam. Sermo. 6.

AMore lan-
gueo. Habent̄ h̄ u̾ba
in ꝑsona xp̄i dei ⁊ ho-
minis salutē pctōꝝ
sitientis originaliter
Cant̄.5.c. Si cogi-
tarēt excecati pctōres quāta dilectiōe
ꝯplectit̄ illos pijssimus deus. ꝑfecto oī
studio ⁊ vigilantia deposita delictorum
sarcina ad diligentē se ꝓperarēt. Neqꝫ
enī inueniri quispiā pōt non pater non
mater nō frat̄ nō soror nō filia nō fili⁹
nō deniqꝫ domesticus q̇libet amic⁹ siue
ꝓpinquus q̇ tantū diligat eos quātum
amat ipse mitissim⁹ pater celestis. Q̇d
cōsiderans Hugo in li. de arra sponse sic
alloq̇tur aīam peccatricē. Sponsū ha-
bes ⁊ nescis. pulcherrimū oīuꝫ: ⁊ faciē
ei⁹ nō vidisti. Ille te videt. q̄a nisi te vi-
disset nō te diligeret. Noluit adhuc se-
ipsum tibi presentare: s̄ munera misit:
arram dedit pign⁹ amoris. hec ille. Est
vtiqꝫ aīe legitimus ⁊ imaculatus spon-
sus deus dei filius q̇ in cruce exaltatus
clamat grandi ⁊ amorosa voce dicitqꝫ
aīe ꝓpter pctā ꝑeunti: ⁊ ad inferna cur-
renti illud Hiere. z. Tu aūt fornicata
es cū amatoribus multis: tū reuertere
ad me: ⁊ ego suscipiā te. Quidnā dulci⁹
q̇d suauius q̇ due clemēti⁹ pōt audiri?
Ostēdit nempe multis diuersisqꝫ modis
rex regū deus noster ꝙ hominē diligit
eiusqꝫ salutē etiā p⁹ pctā ⁊ nephanda
facinora ardentissime sitit. Qua ꝓpt̄ ut
euigilent somnolēti peccatores ⁊ exper-
giscant̄ ad vocē beniuolētie sūmi dei in
p̄ñti sermone de amore quē deus pctō-
rib⁹ exhibet nōnulla erunt videnda. ut
verificet̄ in corde oīuꝫ q̇d dictū est i the
mate in ꝑsona illi⁹: q̄a s. amore lāgueo.
In q̇b⁹ u̾bis de amore illo tria myste-
ria ꝑncipaliter ꝓponim⁹ declaranda.
Primū de ipsius veritate.
Secundū de eius voluntate.
Tertiū de illius copiositate.
Qualiter de⁹ ex amore malis ⁊ pec-
catorib⁹ copiosissima bñficia sua lar-
gitur: Et quid est amor siue dilectio dei
PRimū mysteriū / Capl̄m. j.
Preclarandū de amore quo de⁹
pctōres diligit dicit̄ u̾itat̄. Nā
posset nō imerito aliquis dubitare. an
verū sit ꝙ deus pctōres diligat. Q̄m si
diceret̄ ꝙ sic. stati occurrerēt dicta scri-
pture sacre q̇bus insinuari videt̄ ꝯ̄riū.
vnde i ꝑsona dei. ꝓu̾. 8. c. dicitur. Ego
diligentes me diligo. Et Joh̄. 14. Xp̄s
dixit. Qui diligit me diliget̄ a p̄re meo
⁊ ego diligā eū. s̄ pctōres nō diligunt
deū. ḡ nō deus diligit illos. Et Eccl̄. 12.
sapiens inq̇t. Altissimus odio h̄ꝫ pctō-
res. Et Judith. 5. c. scribit̄. Deus pctō-
ruꝫ odit iniq̇tatem. Et Aug⁹. 12. li. de
ci. dei. c. 3. ita asserit. Dicunt̄ in scriptur̄
inimici dei oēs qui eius aduersant̄ im-
perio: nō natura sed vitijs nihil ei no-
cere valentes: sed sibi. Inimici enī sunt
ptāte nō resistendi: s̄ voluntate ledēdi
Et idē Aug⁹ in li. de pnīa refert: q̇d etiā
ponit̄ de pe. di. 3. in. c. Sūt plures. Scio
dn̄m inimicuꝫ oī criminoso. Et Dauid
in psal. ad deū sic loquit̄. Odisti omnes
obseruantes vanitates. i. pctā. Et Sap̄
14. c. similiter dicit̄. Sūt deo odio impi⁹
⁊ impietates eius. Si itaqꝫ int̄ deum ⁊
pctōres est inimicitia ⁊ odium. ḡ deest
amor. q̄m simul ista stare nō possūt. Sꝫ
ꝯ̄ est dictū sapientis Sap̄. z. c. qui deo
dicit. Diligis oīa que sūt. ⁊ nihil odisti
eorū que fecisti. Pro huius dubij decla
ratione notanda est snīa dn̄i Boñ. di.
32. tertij. li. que talis ē. Q̄ de⁹ nō dicit̄
creaturā diligere ratione affectiōis aī:
s̄ rōne coīcationis alicui⁹ boni. Ita ꝙ
dilectio dei dicit̄ potius esse dilectio ef-
fectus q̄ꝫ affect⁹. Coīcatio aūt bonitat̄
diuine si attēdat̄ q̄ꝫtū ad effectū grē non
se extendit ad pctōres. ideo ꝓpter huius
boni subtractionē dicitur illos odire. ⁊
sic intelligūt̄ auctoritates supius alle-
gate. Sꝫ coīcatio aliorū bñficiorꝫ ⁊
bonis ⁊ malis eadeꝫ est. ob q̇d ⁊ malos
etiā diligit. nō ut malos: s̄ sua illis bñ-
ficia tribuēs ut boni fiant. Sūt autem
inter cetera tria beneficia pctōrib⁹ a deo

collata. Primũ creatiõis. Secũdũ gu-
bernationis. Tertiũ sociatiõis. Pri-
mũ beneficiũ qđ deus pctõribus cõfert
ex dilectione ⁊ amore dicit̃ creationis
Quisnam estimat quantũ bonũ est esse
in numero creaturarũ nõ quarũcũqȝ: ſȝ
rõnabiliũ? Nullo quidẽ precio emi pos-
set vnꝰ ex oculis uel alijs mẽbris nr̃is:
multo magis nec aliqua potẽtia aie. ⁊
qs est q̇ dedit aiam cũ potẽtijs: ⁊ corpꝰ
tam bonis q̃ȝ malis nisi deus? Et cur
dedit nisi ex mera caritate ⁊ liberalitate
sua? Hoc ẽ qđ Lactan. in. z. li. di. insti
ait. Deꝰ veri pr̃is officio functꝰ est. ipse
corpus effinxit. ipse aiam qua spiramꝰ
infudit. Illius est totum quicq̇d sumꝰ.
Et Bern. in ser. Parũ ne tibi videt̃ o hõ
cogita qualẽ te fecit. Nempe ſm corpꝰ
egregiã creaturã. ſm aiam magis ima-
gine creatoris insignẽ. rõnis pticipem:
btitudinis eterne capacẽ. Porro ambo
sibi coherere fecit artificio incõprehẽsi-
bili ⁊ sapiẽtia ĩinuestigabili. Nec h̃ añ
ꝓmeruit qui ante nõ fuit. nec spes retri-
butiõis fuit: qm̃ bonoꝝ nr̃orũ nõ eget.
H̃ ille. Sȝ q̇ nõ recte de deo sentiũt de eiꝰ
bñficijs ingratissimi conqueruñt. dicunt
eteni ꝙ licȝ magnũ bonũ sit esse qđ per
creationẽ pctõres acceperunt a deo: tñ
cũ deꝰ p̃scierit eos futuros malos atqȝ
dãnandos cur illos creauit. Quibus
sic respõdet Augꝰ. z. li. de ciui. dei. c. 18
Neqȝ eni deus vllũ nõ dico angeloruȝ
sed uel hoiuȝ crearet quẽ malũ futuruȝ
esse p̃scisset nisi pariter nosset q̇bus eos
bonorũ vsibus cõmodaret atqȝ ita ordi
nem seculorũ tãq̃ȝ pulcherrimũ carmẽ
ex quibusdaȝ q̃si antithetis honestaret.
Antitheta eni que appellant̃ in orna-
mentis elocutionis sũt decentissima q̃
latine appellant̃ apposita: uel quod ex-
pressiꝰ dicit̃ ꝯtraposita. Non eni ẽ apud
nos huiꝰ vocabuli ꝯsuetudo. cũ tamen
eiusdẽ ornamẽtis elocutiõis etiã ſmo
latinus vtat̃. imo lingue oiuȝ gentium
his antithetis. ⁊ Paulus aplus in. z.
epla ad Corĩ. illũ locũ suauit̃ explicat
vbi. d. Per arma iusticie a dextrĩ ⁊ a si-
nistris. ꝑ gloriã ⁊ ignobilitatẽ. ꝑ infa-
miã ⁊ bonã famã. ut seductores ⁊ vera-
ces. ut qui ignoramur ⁊ cognoscimur
quasi morientes ⁊ ecce viuimus. ut tẽ-
ptati ⁊ nõ mortificati. ut tristes semper
aũt gaudẽtes. sicut egẽtes multos aũt
locupletantes. tanq̃ȝ nil habẽtes ⁊ oia
possidentes. Sicut eni ista cõtraria cõ-
trarijs opposita sermonis pulchritudi-
nem reddunt. ita quadã non ꝟborũ sed
rerum eloquẽtia ꝯtrariorũ oppositione
seculi pulchritudo componit̃. hec Au-
gustinus. Et si adhuc arguerẽt impij ⁊
maligni ꝙ ſm Augustini ꝟba videret̃
q̃si necessariũ fore: ut aliqui mali eẽnt
ut sic seculi pulchritudo ꝑficeret̃. Ego
dico ꝙ licȝ deus ſm Aug. in li. de li. ar
nouerit ex quocũqȝ malo bonũ eligere:
tamẽ si nullus vnq̃ȝ peccasset siue ange
lus siue homo adhuc vniuersũ ꝑfectuȝ
esset nihilqȝ quod ad eius ornatuȝ spe-
ctaret siue decorẽ inueniret̃ diminutuȝ
Neqȝ ꝓpterea culpãdus est sapiẽtissimꝰ
artifex deus q̇ creauit illos qui dãnari
debebãt. qm̃ nõ ꝓpterea dãnant̃ q̇a sunt
creati: ſȝ qm̃ pꝰ creationẽ sua voluntate
facti sunt mali. Quinimo in hoc maxi-
me relucet immensa bonitas dei ꝙ tam
grande bñficiũ cõferre dignatꝰ ẽ etiam
illis quos p̃sciebat futuros ingratos ⁊
malos. Secũdũ bñficium qđ deus
pctõribus ꝯfert ex dilectione ⁊ amore
dicit̃ gubernationis. Indiget equidem
homo auxilio oiuȝ creaturarũ celi. s. ⁊
terre celestiũ inferiorũqȝ corpoꝝ sine q̇-
bus viuere mime posset. Omnia tñ ista
dei sũt. de quo in p̃s dicit̃. Dñi ẽ terra ⁊
plenitudo eiꝰ. or. ter. ⁊ vni. q̇ habi. i eo.
Nihilominꝰ ex clemẽtia largiflua ⁊ af-
fluentissima sua libere donat fructum
horũ oiuȝ etiam impijs ⁊ malis. Inde
Ugo i li. de arra spõse ait. Respice vni-
uersũ mũdũ istũ ⁊ cõsidera si aliq̇d i eo
sit quod tibi nõ seruiat. Ois nã ad hunc
finẽ dirigit cursũ suũ ut obsequijs tuis
famulet̃ ⁊ vtilitati deseruiat tuisqȝ ob-
lectamentis pᵃiter ⁊ necitatibus ſm af-
fluentiã indeficiẽtẽ occurrat. Hoc celũ

hoc terra hoc mare hoc aer cū his q̄ sūt in eis vniuersis explere nō cessant. hec ille. Et xp̄us in euāgelio Math. 5. ait. Pluit sup iustos ⁊ iniustos. ⁊ solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos. Terciū beneficiū qd̓ deus erogat ⁊ largitur ex dilectione ⁊ amore ipsis peccatorib9 dicit̄ sociatiōis. Magnū quippe donū est ut vnusq̄sq3 habeat sociū angelū. Hinc mḡr sniarū. di. 2. secūdi li. allegat hiero. sup Math sic. d. Magna dignitas aiaꝝ ut vnaqueq3 ab ortu natiuitatis sue in sui ꝑfectū ⁊ custodiā habeat angelū specialiter delegatū. Ex q̄ auctoritate ſm docto. theo. colligūt̄ tria catholica documēta. Primū documētum ſm Alex. de ales in. 2°. volumine summe. ⁊ Archidia. canonistā. sup. c. firmissime. de ꝯse. di. 4. ꝙ duplex ē hōis natiuitas s. in vtero ⁊ ex vtero. Prima est qñ aia creatur simul ⁊ infundit̄ corpi. Secūda vero quādo exit de ventre mr̄is. Angelus aūt deputat̄ hōi a p̄ma natiuitate s. in vtero. Ratio aūt q̄re nō debeat ante infusionē aie angelus deputari ad custodiā corpis ſm Boñ. in. 2. di. xi. in declaratione littere. est q̇a illa custodia principalius respicit spiritū q̄ corpus Et ideo nō debet spāliter angelū ad suā custodiā habē anteq̄ spūs infundatur Nō debet etiā differri vltra aie infusionem. q̇a extunc defendē pōt ⁊ adiuuare Utrū autem q̄diu paruul9 caret rōnis vsu aliquē occultū effectum habeat custodia angeli q̄tū ad habitationem ⁊ directionē i bonū. assignare est difficile. ꝟ negare nō est tutū. Secundū documentū ē ꝙ angelus btūs ꝓpt̓ custodiam hōis non est hōie inferior viatore neq3 indignior: cum id fiat ex dulcedine sūmi dei. Tertiū documentū est ꝙ angelus non deserit obstinatū in pctis vsq3 ad mortē. Ratio ē ſm Boñ. quia ꝓnior ē bonus angel9 ad iuuādū q̄ malus ad perdendū. Si ḡ malus angel9 nō derelinquit vsq3 ad mortē hominem etiā quātūcūq3 sanctū. nec bonus hōiē quātūcūq3 sceleratū dimittit vsq3 i finē

Sz ꝯtra hoc instāt nōnulli. qm̄ glo. sup illud Hiere. 51. Curauim9 babylonem ⁊ nō est curata: derelinquam9 eam. ait Medici sunt angeli q̄s a nobis repellimus dū eoꝝ cōsilio nō acquiescimus. Itē Dama. d. ꝙ antixp̄s carebit angelico p̄sidio. Ex q̄bus colligi posse videt̄ ꝙ angelus qñq3 subtrahit ab hōie ꝓpt̓ pctā custodie bñficiū. R̄ndet ad h̄ dñs Boñ. qd̓ coiter tenet̄ a doctorib9 sacre scripture. ꝙ āgel9 nō oio deserat obstinatos q̄diu sūt viatores: nec tñ iō diligenter custodit bonos aut mediocrit̄ malos. Ideo coiter dicit̄ ꝙ quodāmō deserit ⁊ quodammodo semp custodit. Explicatio aūt huius pōt diuersimode fieri. Nam aliquē custodiri ab angelo pōt dupliciter intelligi. uel ſm habituz uel ſm actū. Uoluerūt ḡ aliq̄ dicere ꝙ angelus obstinatū ſm actū custodiēdi relinq̄t pro eo ꝙ ipse custodiēti angelo nō obedit imo ꝯtra monita mentē obfirmauit. q̄tum vero ad habitū non deserit q̇a semp ꝓmpt9 est ei subuenire si quo modo ipsuz ad viam veritatis videat inclinari. Sz hic mod9 dicēdi nō sufficit q̇a nullus ē adeo malus ⁊ ꝑuersus q̇n angelus bonus possit ei aliqd̓ bñficium custodiendo largiri. Ergo si semp est ei promptus facē bonū videt̄ ꝙ nūq̄ subtrahat oēm actū. Et ideo ē secūd9 mod9 dicendi. s. ꝙ duplex ē custodie angelice actus. vn9 respectu corpis. alter respcū spiritus. vnus ꝯsistit in repulsioē hostis ne opprimat corpa. alter arcendo ipsū ne ꝑuertat aias. primi actus efficacia est in angelo. secūdi vero nō solū est i angelo sed etiā in nobis. Quātū ad p̄mū actū bonus angel9 hōiem usq3 ad mortem nō derelinquit. q̇a nō patit̄ ipsum a demone opprimi uel occidi nisi quādo aliter exigit fieri sentētia diuini iudicij Quātū vero ad secūdū actū. q̇a illi9 efficacia nō tm̄ est in angelo: ꝟ etiā in nob subtrahit custodie bñficiū ab his circa quos videt se frustra exerceri: utpote ab excecatis ⁊ obstinatis. qui nec recipiūt instructionē nec exhortationē. Sed cū

custodia magis respiciat aiaȝ ꝙ corpꝰ adbuc nõ videt̃ oio ꝓbabile ꝙ angelꝰ omnẽ actũ custodie subtrahat respectu aie. Et ideo adbuc est tertiꝰ modꝰ dicẽdi ꝓbabilioꝛ istis. s. ꝙ effectꝰ angelice custodie est respcũ boni ⁊ mali. respectu boni cõseruandi uel acquirendi uel augendi. respectu ꝟo mali discernendi uel euitandi uel diminuendi. bonus ğ angelus obstinatos non deserit ꝙ̃tum ad actũ custodie q̇ respicit malũ: q̇a semꝑ retrahit hoĩes ne labant̃ in peius. ꝙ̃tuȝ ꝟo ad actũ q̇ respicit bonuȝ obstinatos deserit ⁊ antixp̃m nõ custodiet. h̃ Boñ

Considera nũc aĩa peccatrix quanta fecit tibi deus ⁊ cuȝ admiratione dic ei illud Job. 7. Quid ẽ hõ q̇a magnificas eũ: aut filius hoĩs: q̇a reputas eũ: ⁊ q̃re apponis erga eum coꝛ tuũ? Cur o magne deus creare voluisti hoĩem paulominus ab angelis minoꝛatũ q̇buslibet alijs a te creatis conditisq̃ naturis excellentioꝛẽ imagine tua decoꝛatuȝ precotatũq̃ insignibꝰ potẽtijs aĩe rõnalis quẽ p̃sciebas tibi futuꝝ rebellẽ atq̃ cõtrariũ? Cur tot beneficia inumera creaturarũ tuarũ pꝛestas his q̇ te fugiunt. qui te despiciũt. q̇ te contẽnũt? Grandis ꝓfecto numerꝰ est eoꝛuȝ q̇ te dereliquerũt venã aquarũ viuentiũ. Dereliquerũt inquã te ⁊ auerterũt se a te q̇ es via recta omnes infideles. idolatre. iudei. heretici. scismatici. ⁊ xp̃iani diabolicis opibus seruientes. excoĩcati. sacrilegi. ꝓditoꝛes. seditiosi. iracundi. odiosi crudeles. detractoꝛes. murmuratoꝛes. bilingues. falsarij. cursoꝛes. periuri. deceptoꝛes. mendaces. cupidi. raptoꝛes. fures. vsurarij. soꝛtilegi. malefici. incãtatoꝛes. elati. superbi. hypocrite. ambiciosi. arrogantes. inanis gloꝛie cupidi gloꝛiosi. blasphemi. lusoꝛes. foꝛnicatores. adulteri. sodomite. ⁊ alijs scelceribꝰ nephãdissimis inuoluti. Et tñ tu deus meus imperasti terre ut sustineret illos ꝓduceretq̃ fructꝰ q̇bus sustẽtare se possent. Jussisti soli lune ⁊ stellis ut suos motꝰ exercerent ad illoꝛũ vtilitatẽ. mãdastiq̃ omnibꝰ que in celis terrisq̃ reperiunt̃ ut se coĩcent p̃noĩatis inimicis tuis. Cur insuꝑ ⁊ angelos cuȝ talibus conuiuẽ etiã vsq̃ ad moꝛtẽ ad illoꝛum custodiam disposuisti? Cur ita blandiris tu deus iustus ⁊ rectꝰ pctõꝛibꝰ ⁊ iniquis? O pectoꝛa dura. o ferreas mẽtes o saxea ⁊ adamantiua coꝛda eoꝛũ qui intelligere nolũt ꝙ̃ ardens sit amoꝛ dei etiam ad pctõꝛes quibꝰ ut tactũ est bñficia sua gratiosissime ipartit̃: ut sic occasionẽ habeãt cõfident̃ ad illũ redire.

Qualiter deꝰ ꝙ̃tũ de se est vellet oẽs pctõꝛes esse saluos. ⁊ quare si sic vult nõ omnes saluantur. Caplm. 2.

Secundũ mysteriũ declarandũ de amoꝛe quo deus pctõꝛes diligit dicit̃ de eiꝰ volũtate. Uellet eñi deus ex caritate sua oẽs homines nõ solũ bonos sed etiam malos saluos fieri. ẜm illud apl̃i. i. Thimot. 2. Oẽs hoĩes vult saluos fieri ⁊ ad agnitioneȝ venire. Uerũtamẽ ex h̃ apl̃i dicto ꝑplexa poterit eẽ dubiaq̃ mens nõ multuȝ recteq̃ intelligẽtiũ. Nã si deus vult oẽs hoĩes saluos fieri. ğ omnes hoĩes saluabunt̃. Quia ut inquit psal. Oia q̃cũq̃ voluit fecit dominus i celo ⁊ in terra in mari ⁊ i omnibus abyssis. sed non oẽs homines saluabuntur. igitur non vult deus omnes homĩes saluos fieri. Soluitur hec difficultas ꝑ doc. sacros qui apostoli auctoꝛitatẽ tripliciter exponere solent. Prima expositio est Aug. quam inducit mḡr in tex. dis. 46. p̃mi li. ꝙ dictum apostoli potest intelligi ut in eo sit distributio accomodata: sicut cum diciñꝰ. omnis homo timet in mari. scdm cõmunem modum loquẽdi intelligendum est qui est in mari. Similiter si dicatur. magister iste docet omnes pueros huius ciuitatis. intelligitur ꝙ docet eos qui addiscũt. Nullus enim docetur nisi per ipsum. Sic i pꝛoposito potest esse sensus: ꝙ deus vult saluos fieri omnes homines qui saluãtur. quia nullus saluatur nisi velit deꝰ.

Secũda expositio est magistri in tex.

q̄ dicit ꝙ ibi est distributio ꝓ generib⁹ singuloꝝ ⁊ nō ꝓ singulis generū. sicut cū dicit̄. Omne aīal fuit in archa noe: q̄a de oībus generibus aīaliū fuerunt ibi aliqua indiuidua. Et sic deus de oī genere vult aliq̄s saluari. de grecis. de latinis. de iudeis. de p̄latis. de subditis ⁊ de alijs. Tertia expositio ē scḋm Jo. Dama. d. ꝙ de⁹ vult oēs hoīes saluos fieri volūtate an̄cedente nō ↄ̄sequente. Volūtas aūt an̄cedēs ſm eundem reliquosq̄ theo. est q̄ q̄s vult aliq̄d absolute. Voluntas vero ↄ̄sequēs est q̄ quis vult aliq̄d cōsideratis circūstātijs. Voluntas ergo an̄cedēs in deo ē voluntas respcū eius ꝓpter qḋ deus hoīem facit ⁊ est irrefragabiliter bonoꝝ. Volūtas cōsequēs est qua vult aliq̄ ſm p̄sciaꝫ meritorū non que sequit̄ merita. Prima. s. an̄cedens dicit̄ a magistris volūtas cōdition alis siue volūtas qua deus vult q̄tū in se est. Secunda aūt. s. ↄ̄sequens dicit̄ absoluta. Differentia aūt int̄ hāc voluntatē ⁊ illā nō est ſm diuersitatem affectiōis siue modi volēdi qui sit i deo: ſ ſm rōnē cōnotādi ⁊ intelligēdi. ꝓut eni deus dicit̄ velle oīuꝫ salutē q̄tū in se est: ⁊ an̄cedent̄ cōnotat̄ i oīb⁹ hoībus ordinabilitas ad saluteꝫ: tum ex parte nāe date: tū ex p̄te gr̄e oblate. Dedit. n. deus nām ſm quā possent hoīes cognoscere illū ⁊ cognitū querē ⁊ q̄situ inuenire ac inuēto inherere ⁊ p hoc salutem obtinē. Gr̄ām silr̄ obtulit dū filium misit cui⁹ meritū oīuꝫ saluti sufficit. Leges ⁊ mādata salutis tribuit ⁊ ostēdit. Ipse etiā p̄sto est oīb⁹ inq̄rentib⁹ ⁊ inuocantibus eū. Velle ḡ hoīem an̄cedēter saluare ē ordinatū ad salutē facē ⁊ saluari volenti non deesse. Vnde velle an̄cedenter saluare nō cōnotat salutē sed ordinabilitatē ad salutē. Velle aūt cōsequent̄ siue absolute saluare est velle dare salutē ei quē p̄scit ad salutē puenturū p suū auxilium ⁊ gr̄am. ⁊ cōnotat salutis euentū. Et sic nō ē dicē ꝙ deus velit oēs hoīes saluos fieri. Et h̄ tertia expositio magis efficax est ad clare intelligēda ap̄li v̄ba. Ex quib⁹ elicitur ꝙ amorosus de⁹ nec in minimo deest ad succurrenduꝫ subueniendū fauendūq̄ pctōribus ut saluent̄. Qui si nō saluāt̄ ipsi soli sunt accusandi meritoq̄ rep̄rehendendi qui bibere noluerūt aquam fontis indeficientis amoris diuini.

Qualiter deus ostendit amorē suū pctōribus illos supportando vocando ⁊ offerendo filium suū vnigenitum ac sanguinem eius. Capitlm. 3.

Tertiū mysteriū contemplandū de amore quo de⁹ pctōres diligit dicit̄ de ipsius copiositate. Nam p̄ter ea q̄ dicta sunt in p̄mo ⁊ secundo mysterio p̄cedentib⁹ inuenio adhuc p̄cipue tria signa exprimentia copiosissimū amplissimūq̄ amorē diuinū erga pctōꝝ salutē. Primū dicit̄ supportatio. Secūdū vocatio. Tertiū oblatio

Primū signū dicit̄ supportatio. Supportat equideꝫ de⁹ ⁊ expectat patienter pctōres: qui p⁹ cōmissa pctā iuste meritoq̄ puniri posset. Oīs eni q̄ pctm̄ facit ⁊ mortaliter peccat meret̄ subito p̄uari q̄buslibet b̄n̄ficijs corporalib⁹ tp̄alib⁹ ⁊ sp̄ūalibus. Meret̄ adhuc descēdere viuens in infernū. Et q̄d est ꝙ deus hūc rigorē iusticie ↄ̄ pctōres nō exercet. q̄n imo differt vltionē nō solū p dies sed p mēses ⁊ ānos? O quot repiunt̄ in hac mortali vita q̄ p. x. aut. 20. aut. 30. aut plures ānos sp̄ in pctīs dormierūt: ⁊ tn̄ illos nō exterminauit de⁹. An forte putamus id factū eē: q̄a sibi pctā non displicēt uel q̄a iiust⁹ illa punire negligat uel q̄a ignorās illa nō videt: aut impotēs fact⁹ illa vindicare nō valet? Absit ut ista cogitem⁹ de deo magno ⁊ immortali q̄ optim⁹ abhoiat̄ oē maluꝫ. iustusq̄ nullū relinq̄t ipunitū. sapiēs oīa videt. oīa noscit. oīa p̄scrutat̄. cui⁹ potētie nulla creatura resistere possit. Cur ḡ tā diu punire pctā dissimulat nisi quia lāguet amore? Hinc ē ꝙ Petr⁹. 2. ep̄la c. 3. ait. Dn̄s patienter agit nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reuerti. Et Salomon Sap. xi. c. dicit.

Miſereris omniū dn̄e q̄m oīa potes ꝛ
diſſimulas pctā hoīuꝫ ꝓpt̄ pniaꝫ. Se-
cundū ſignū exprimēs copioſiſſimum
amorē diuinuꝫ dicit̄ vocatio. Apparet
vtiqꝫ q̄ꝫtū velit deus pctōꝝ ſalutem q̄n
nō ſolū illos nō punit ꝛ ſuffert. vex etiā
multipliciter inuitat ꝛ vocat. Quid nā
ſūt tot dei bn̄ficia pctōꝛibus collata de
quib⁹ paulo ante memoriā fecim⁹ niſi
voces blande ipſos pctōres allicientes?
Quid ſunt ſcripture ſacre? q̇d ſanctoꝝ
exempla? q̇d doctoꝝ tam diffuſa dicta
q̇d promiſſiones? q̇d cōminatiōes? q̇d
p̄cepta leg̃? q̇d eccl'ie ſacrā? q̇d deniqꝫ
viue voces tot p̄dicatoꝝ ꝛ bꝛ⁹? Oīa ſi-
quidē iſta clamoꝛ quidā ſūt ad pctōꝝ
aures foꝛtiter ſonās. ꝛ tandem ab alto
crucis auditur vox illa nō ꝑuipendēda
pendentis in ea crucifixi ihu. Sitio. ſi-
tio ſitio. Sitiebat. n. ut Bern̄. ꝛ Aug⁹
exponūt noſtrā ſalutē. Un̄ ꝛ Bern̄. ait.
Aſcendit i altū crucis ut ab oībus vi-
deret̄. voce magna clamauit ut ab oī-
bus audiret̄. clamoꝛi lachꝛymas addi-
dit: ut homo ei cōpateret̄. Qui ad ei⁹ cla-
moꝛem nō excitat̄ ad vocē nō cōpungit̄
grauioꝛ eſt t̄ra. durioꝛ petra. ꝛ fetidioꝛ
ſepulchꝛo. Tertiū ſignū in q̄ relucet
erga nos amoꝛ diuin⁹ dicitur oblatio.
Pro ſalute nāqꝫ pctōꝝ obtulit deus p̄r
vnigenitū filiū ſuū illūqꝫ miſit i mūdū.
Un̄ Joh. 3. Sic deus dilexit mūdū ut
filiū ſuū vnigēitū daret: ut oīs q̇ credit
in illū nō pereat: ſꝫ habeat vitā eternam
Ipſe ꝓo dei filius incarnat⁹ ſeipſū ob-
tulit in ligno crucis holocauſtuꝫ ꝛ ho-
ſtiam ſanguinē ꝓpꝛium fundēs i remiſ-
ſionē pctōꝝ q̇ tante fuit efficacie ut ſuf-
ficere poſſet ad ſalutem infinitoꝝ hoīuꝫ
ſi tot darēt̄. Un̄ Apoc. p̄. dr̄. Dilexit nos
ꝛ lauit nos a pctis nr̄is i ſanguine ſuo
Sanguinē itaqꝫ illū paſſim ꝛ indiſticte
offert oībus pctōꝛibus. Offert inquaꝫ
de capite ſuo ſpinis pungētib⁹ coꝛona-
to. de facie ſua decoꝛa alapis dure per-
cuſſa. de manib⁹ ꝛ pedib⁹ clauis in cru-
ce infixis. de toto coꝛpe ad colūnā cru-
deliter flagellato. ꝛ de latere ſuo lancea
aperto ꝛ vulnerato. Propt̄ que oīa de-
uotus Bern̄. ſermone. 22. ſup Cant̄.
ait. Ad cumulū pietat̄ tradidit i moꝛte
aīam ſuā ꝛ de ꝓpꝛio latere ꝓtulit p̄ciuꝫ
nr̄e ſatiſfactiōis. Un̄ ad ſe ꝓſiculū illū
traxit. Apud dn̄m mīa ꝛ copioſa apud
eū redēptio. O amoꝛ vere incōꝑabilis
o amoꝛ incogitabilis. Stat i cruce dei
filius ꝛ pctōꝛibus dicit. ſi ſaluari cupit̄
ſi ſalutē queritis. ꝛ ego ꝓ vobis ut ſal-
uemini patri meo ſanguinē innocētēqꝫ
vitā offero. Sed tāta ē humani coꝛdis
duritia ut paucilſimi inueniāt̄ q̇ velint
ſua pctā coꝛrigere deoqꝫ ſūmo bono fir-
miter inherē. Qui autē redire nō negle-
xerint ſaluabunt̄ ꝑ mīam ꝛ clementiā
illius qui eſt benedictus in ſecula ſecu-
loꝛum. Amen.

Sabbato dn̄ice ſexageſime. de dila-
tione penitentie. ꝛ quare multi tardant
ſeu differunt ad penitentiam redire au-
dientes deū benignū ſic miſericoꝛditer
ipſos vocantem. Sermo. 1.

DVm tem-
pus habem⁹ opemur
bonū. Doctoꝛis gen-
tium ꝟba ſūt iſta oꝛi-
ginaliter Gal. 6° ca°.
Cuꝫ audiūt pctōres
q̄ꝫ plurimi ea q̄ dicta ſūt de benignitate
beniuolentia ac dilectiōe dei vocantis ꝛ
inuitantis illos ad pniaꝫ: ſtatuūt i aīo
ſuo oīo ad illam redire: Sed diabolica
fraude decepti interponunt tp̄m ſpacia
aſſerentes ſe pniam facturos nō i p̄nti
ſed in futuro cū uel infirmitas aliqua
uel languoꝛ grauis aduenerit uel cum
ſenecta iam ſeculi delitias ampli⁹ non
guſtabit. Talibus autē ſic opinantib⁹
videt̄ tutā ducere vitā eſſeqꝫ in ſtatu ſa-
lutis ꝛ gr̄e. Verūtn̄ q̄ꝫ ꝑiculoſiſſime er-
rent i h̄ ſermōe aꝑire cenſui in q̄ de di-
latione pnie aliq̄ pulchꝛa ꝛ vtilia deo
duce ꝑcurrā: q̄m nō ē ꝓcraſtinandū ut
benefaciamus ſꝫm apl'i documentū. qui
dicit in verbis in themate nr̄o ꝓpoſitis:
Dū tēpus habemus. ſ. nūc ꝛ nō poſtea

hodie ꝛ nõ cras operemur bonū ad deū
ꝑ pniam reuertentes. Ubi de dilatione
penitentie seu prolongatiõe tria myste-
ria occurrunt declaranda.
Primū dicit̄ causalitatis.
Secundū fatuitatis.
Tertiū iniquitatis.
Or multi differunt penitere seducti a
diabolo aut per timorē aut ꝓpter pudo-
rem aut ꝓpter spem aut desperationem.

Primū mysteriū / Capłm. j.

P dicit̄ causalitatis. In q̄ exq̄rere licet que est causa cum pctõres efficaciam ꝛ nccitatē pnie cognoscētes illā differre volūt. Et pñt assignari p̄n-cipalit̄ q̄ttuor cāe potissime ac p̄ncipa-les q̄bus hoies pctis inuoluti ꝓcrasti-nāt penitere. Prima dicit̄ timor. 2ª pu-dor. 3ª spes. 4ª desperatio. Prima cā di-citur timor. Timēt eni multi ad pniā redire. q̄a cogitāt laboriosū esse de suis culpis atq̄ pctis satisfacē. Sꝫ his tria remedia ad timorē repellendū dari pñt
Primū ē ꝯsideratio pñtꝫ pene facilitatꝫ.
Secūdū ꝯsidēatio pñtꝫ pene modicitatꝫ
Tertiū ꝯsideratio pñtis pene breuitatꝫ.
Primū remediū ē ꝯsideratio facilitatꝫ ꝛ possibilitatꝫ pene quā exigit satisfac-tio. de qua tria dico nõnda ẜm Tho. in 4. dis. 15. Primū notādū ꝙ licꝫ pnia īfructuosa sit sine satiffactiōe: tñ aliud est facē equalens. aliud possibile. Deus nõ exigit a pctõrib⁹ equiualēs uel eq̄le: q̄a h̄ ē impossibile. Nā ẜm phm. i. ethi. in his honorib⁹ q̄ sūt ad deū ꝛ ad parē-tes nõ tenet̄ hõ ad equalēs ſ ad possibi-le. iõ tenet̄ hõ satiffacere ẜm possibilita-tem suā. Uñ Apłs ad Titū. 3. Non ex opibus iusticie q̄ fecim⁹ nos. Secū-dū nõnduꝫ ꝙ q̄uis hõ totū posse suum debeat deo. nõ tamē exigit̄ de necessitate ut totū qȯ possit faciat: q̄a hoc est impos-sibile ẜm statū pñtis vite. cum oporteat hoiem circa multa sollicitū esse. Ter-tiū nõndū ꝙ facē aliq̄d acceptū deo põt intelligi dupliciť. Aut ꝟtute ꝓpria ꝛ sic nulli⁹ põt satiffacē de pctis i deū cõmis-sis. aut ꝟtute alterius: ꝛ sic vnusquisq̄ merito xp̄i põt satiffacere qȯ ē infinitū. Et si obijceret̄ ꝙ xp̄s liberauit nos a pe-na debita pro pctis nr̄is. iuxta illud. i. Pet. 2. c. Pctā nr̄a ipse ꝑtulit in corꝑe suo suꝑ lignū. Quod expõnēs magister sniarū in. 3. dis. 19. ait. Pctā portare est penā illoꝝ exoluere. ꝛ ad h̄ ē dictū Ysa. 53. Uere lāguores nr̄os ipse tulit. ꝛ do-lores nr̄os ipse portauit. g̃ nulla satis-factio penalis erit necessaria. uel si erit nccīa non plene xp̄s satiffecit ꝓ nobis. Rñderi põt ẜm Boñ. i. 3. dis. 19. ꝙ pas-sio xp̄i liberat nos a pena pnie q̄tuꝫ est de se: q̄a ẜm ꝙ dicit magister i lrā. in ba-ptismo ois pena q̄ ꝓ pctō debet̄ penitus relaxat̄. Sꝫ cum hõ pctā iterat reddit se indignū tāto bñficio. Et ꝑ passionē nõ remittit̄ ei tota pena: ſ minorat̄ ẜm ꝙ dicit magister i lrā quātū decet ꝛ expe-dit salua dina iusticia. Est g̃ possibilis facilisq̄ pena satiffactoria. qm̄ ut scri-bitur. ff. de re. iur. l. impossibiliū. ad im-possibile nemo tenet̄. Et ut Aug⁹. dicit in sermõe. De⁹ seruū pigrū nõ dānaret si ea que nullo mõ fieri poterāt imꝑaret
Secundū remedium cõtra timorem satiffactionis est consideratio modici-tatis ipsius pene. Ois eteni pena tꝑalis modicū ē ꝛ q̄si nihil respcū future pene nõ solū iferni: ſ etiā purgatorij. de cui⁹ q̄uitate suo loco disputabit̄. Tertiū remediū ꝯ timorē ꝑtactū est ꝯsideratio breuitatꝫ pene satiffactorie. Nā sic bre-uis ē vita ita breuis ē pnia ꝑ quā salui eē valemus. Quare nullo timore pnia est differēda. Secūda cā q̄re pleriq̄ differūt pniam agē dicit̄ pudor siue ve-recūdia. Erubescūt eni ꝛ verecūdantur bñfacē. qm̄ solēt utplurimū hoies mali q̄rū mult⁹ ē numer⁹ volētes benefacere suāq̄ malā vitā emēdari i derisū haberi Sꝫ ad ꝯfutationē erroris hui⁹ triplicē pudorē nõre debem⁹. videlicꝫ. Primus dicit̄ cõmēdabilis. Secūdus vituꝑabil' Terti⁹ abhoiabilis. Prim⁹ pudor seu verecūdia dicit̄ cõmēdabilis. cū. s. quis erubescit male facē. nā ẜm Jo. Dama. Uerecūdia ē timor alicui⁹ turpitudinis

Q̄ȯ Ari.explicauit in.3.ethi.Qui timet
deceñs ⁊ verecūdus ē.q̇ aūt nō timet in-
uerecundus.Et de verecūdia loq̇t Va-
leri⁹ li.4.d.Verecūdia ē parēs oīs ho-
nesti ↄsilij.tutela solēnīū officiorū.ma-
gistra innocētie.cara ꝓximis.accepta
alienis.oī loco oī tp̄e fauorabilē pre se
ferens uultū. Et sapiens Eccl.32.ait.
Ante grādinē p̄ibit coruscatio:⁊ ante
verecūdiā p̄ibit grā. Hec verecūdia re-
frenat sensꝰ.moderat̄ gestꝰ.librat ꝟba
ponderat s̄mones.ornat senes.decorat
iuuenes.magnificat reges.sbleuat sb-
ditos.extollit p̄latos.⁊ mores deaurat
qm̄ q̇ erubescitiui sūt hac erubescentia ⁊
rubore declināt mala. Sed de mūdo a
scādalis qm̄ rarissima ē hec erubescētia
īter hoīes deprauatos.nā nō erubescūt
publice plasphemare.ludere.rapere.fe-
nerari.ꝑiurare.lasciua verba ⁊ scurrilia
nō solū dicē s̄ cātare.ihonesta vestimē-
ta deferre.⁊ p̄cipue mulieres pectꝰ colla
brachiaq̄ȝ nudātes:⁊ ornatu meretri-
cio corā hoībus exeuntes.⁊ turpissima
scelera adulterij fornicatiōis stupri so-
domie ⁊ sacrilegij ꝑpetrare. Secūdꝰ
pudor dicit̄ vituꝑabil̄.cū.s.q̇s omittit
ꝟtuosos actꝰ etiā ad salutē necessarios
ne mali irrideāt eū.certū eni ē ꝙ displi-
cet malis vita bonoꝝ.Vn̄ sapiens.ꝓꝟ.
21 ait.Aia impij desiderat malum.Et
29.c.idē ait.Abhoīant̄ impij eos q̇ in
recta sūt via.Et.14.c.Ambulans inq̇t
recto itinere ⁊ timēs deū despicit̄ ab eo
q̇ infami gradit̄ via.Et.13.c.Detestant̄
stulti eos q̇ fugiūt mala.Et h̄ id est q̇a
ut dicit̄ Job.3.Oīs qui male agit odit
lucē.Q̄ȯ ꝟbū ponit̄.18.q.2.i.c.ꝑnicio-
sum.Verūtñ fatui sūt ⁊ abhoiabiles q̇
ne irrideant̄ a malis maloꝝ socij effici
patiunt̄.Q̄ñ eteni mali irridēt eos qui
boni sūt.idē est ac si ceci irriderēt eos q̇
vidēt aut claudi eos q̇ recte ambulant
aut laceratas vestes h̄ñtes illos q̇ regio
h̄itu sunt amicti. Tertiꝰ dicit̄ pudor
abhoiabilis qñ.s.quis ad pniam redire
recusat eo ꝙ sua peccata turpit̄ cōmissa
ↄfiteri ↄfundit̄.De isto ꝟo pudore lati-
us dicā i tractatu de ↄfessiōe. Tertia
cā q̄re multi pniam in longū ꝓtrahūt
dicit̄ spes.hec aūt triplex ē. Prima diu
viuendi. Secunda tꝑalia degustādi.
Tertia mīaȝ ↄsequēdi. Prima ē spes
diu viuendi.de qua inumerabiles deci-
piunt̄.ꝓmittētes sibipsis longitudineȝ
dierū. Nam ut inq̇t Cicero in li.º de se-
nectute.Nemo ē eni tā senex q̇ se nō pu
tet annū viuē.Et Hiero.ad Beruntiā.
Nemo ē tā fractis viribꝰ ⁊ tā decrepite
senectutꝫ ut nō se putet adhuc ānū pos-
se suꝑuiuē.Vn̄ subrepit obliuio ↄditio-
nis sue:ut t̄renū aial iam iāq̄ȝ soluēdū
erigat̄ in supbiā ⁊ aīo celū teneat.Ve-
rūtñ sic quātūcūq̄ȝ excogitare q̇s velit
diuturna vita sꝑ breuis erit.Vn̄ ⁊ Ja-
cobus.4.c.ait.Que ē vita nr̄a?Vapor
ad modicū parēs ⁊ deinde extīminabit̄.
De vite aūt breuitate plene scribā i ser-
mone de vita hoīs ⁊ ↄtēptu mūdi.⁊ in
s̄mone de tp̄e.⁊ i tractatu de ꝟtutibus.

Secunda spes ē tꝑalia degustandi.
Sperāt eni diligētes mundū mūdanis
bonis ꝓ libito posse diutiꝰ iocūdari. Et
tm̄ expientia docet ꝙ cūcta hꝰ scl'i falsa
⁊ desiderata bona caduca sunt ⁊ vana
nullā i se stabilitatē firmitatēq̄ȝ retinē-
tia.Hinc Sene.ad Lucillum ait.Noli
huic trāq̇llitati cōfidē.Memēto mare
euertit̄ ut eodē die vbi luserūt nauigia
sorbeāt̄.Propterea a dn̄o ih̄u xp̄o ꝑpul-
chra dicta ē ꝑabola quā Lucas scribit
12.c.Hoīs inq̇t cuiusdā diuitis vberes
fructꝰ ager attulit.⁊ cogitabat int̄ se.d
Quid faciā:q̇a nō habeo q̄ ↄgregē fru-
ctus meos?Et dixit.h̄ faciā:Destruam
horrea mea ⁊ maiora faciā:⁊ illuc con-
gregabo oīa q̄ nata sūt m̄ ⁊ dicā aīe mee
Aia mea habes multa bona posita i an
nos plīmos.Requiesce.comede.bibe ⁊
epulare.Dixit aūt illi dn̄s.Stulte hac
nocte aiaȝ tuā repetēt a te.Que āt pa-
rasti cuiꝰ erūt?Sic est qui sibi thesauri-
ꝫat:⁊ nō ē i dn̄o diues Tertia ē spes
mīam ↄsequēdi.nā pleriq̄ȝ deliberāt oē
suū tēpꝰ in iniuriā creatoris sui exponē
⁊ tandē ab eo misericordiā impetrare.

hanc spem refrenat sapiēs : cum dicit
Eccl.5. Ne dixeris : peccaui. ⁊ q̇d mihi
accidit triste. Altissimꝰ est patiēs reddi-
tor. de ꝓpiciatu pctōꝝ noli esse sine me-
tu neqꝫ adijcias pctm̄ sup pctm̄. Et ne
dicas Miseratio dn̄i magna est. mul-
titudinis pctōꝝ meoꝝ miserebit᷑. Mīa
eni ⁊ ira ab illo cito ꝓximat ⁊ i pctōres
respicit ira eius. Ne tardes cōuerti ad
dn̄m. Subito enī venit ira illiꝰ ⁊ in tpe
vindicte disperdet te. Quarta cā q̄re
pctōres pniam retardāt dicit᷑ despatio:
ad quā inducunt᷑ ꝓpter tria. videlicet. ꝓ
ꝓpter pctōꝝ magnitudinē. 2°. ꝓpt᷑ pctō-
rum multitudinē. 3°. ꝓpter pctōꝝ vicis-
situdinē. Sꝫ ꝑ ꝑcedentia que dicta sūt
in s̄mone de mīa dei oīa ista dissoluūt᷑.
Nō sūt itaqꝫ ꝑtacte cāe sufficiētes ⁊ ne-
cessarie ad retinendū pctōres ne cōuer-
tantur ad deum.

Qr̄ fatue agunt q̇ differūt pniā ꝓpt᷑
impedimenta que pn̄t differendo ꝓue-
nire ꝓpt᷑ que exponūt se ꝑiculo maximo

Secundū mysteriū / Capl'in. 2.
declarandum de dilatione pnie
dicit᷑ fatuitas. Qui eni sic diffe-
rūt q̄ druplici fatuitate laborāt. Prima
dicit᷑ ꝑiclitationis. Secūda abbreuia-
tionis. Tertia ruinatiōis. Quarta ces-
sationis. Prima fatuitas dicit᷑ peri-
clitationis. q̇a illi q̇ pniam nō faciunt
cū pn̄t exponūt se ꝑiculo nō facere illaꝫ
posse cū credunt. Hinc Hieroꝰ ad Sal-
uiniā de Nebridio ⁊ viduitate sic ait.
Cauendū est vulnꝰ qḋ ꝑiculo ⁊ dolore
curat᷑. Aliud est integra naui ⁊ saluis
mercantijs portū intrare salutis. aliud
nudū herendo tabulis ⁊ crebris cursi-
bus fluctuū ad asprima saxa collidi. h̄
ille. Pōt equidē euenire ut post diutur-
nā pctōꝝ ꝯsuetudinē malus habitꝰ nō
ita de facili amoueat᷑. sicqꝫ pctōr impe-
nitens fiat. Unde ⁊ Job. 20.c. de tali
sic loquit᷑. Ossa eiꝰ implebūt᷑ vitijs ado-
lescentie sue: ⁊ cū eo i puluere dormient
Et sapiēs ꝓꝟ. 22. ait. Adolescēs am
bulās iux̄ viā suā etiā cū senuerit nō re
cedet ab ea. Et Hiere. 13. c. inq̇t. Si mu-
tare pōt ethiops pellē suā ⁊ pardus va-
rietates suas. sic vos poteritis bn̄facē
cum didiceritis malum. Ex hoc ē q̄ pec
catū ex ꝯsuetudine cōmissū morti La-
zari cōꝑat᷑. Propt᷑ qḋ Augꝰ de pe. di. 2
c. sicut. ait. Sicut tribus gradibꝰ ad pec
catum ꝑuenitur suggestiōe delectatiōe
ꝯsensu. ita ipsius pcti tres sūt differētie
s. in corde. in facto. ⁊ i cōsuetudine. tāq̄
tres mortes. Una q̄si in domo id est cū
in corde cōsentit᷑ libidini. altera quasi
ꝓlata iam extra portam cum in factum
procedit assensio. tertia cū in vitio con-
suetudinis male tanq̄ mole t̄rena pre-
mitur animus q̄si in sepulchro iam pu
tens. Que tria genera mortuorum dn̄s
resuscitasse quisq̇s euāgeliū legit agno-
scit. hec ibi. In glo. ꝓ̄o ponūt᷑ hi versus
sup verbo tāq̄. Mens mala mors intꝰ
malus actus mors foris vsus. Tuba
puella puer laçarus ista notant. Hanc
ꝟbo hunc motu lachrymando suscitat
illum. Xp̄s ⁊ in medico nascit᷑ eger hō.
In Laçaro aūt resuscitando quattuor
erant ꝯditiōes. Prima q̇a fetebat. Se-
cunda q̇a lapis erat eiꝰ sepulchro sup-
positus. Tertia quia ligatos habebat
pedes ⁊ manꝰ. Quarta q̇a sudario ve-
lata erat facies eius. Joh. xi. c. Sic re-
periunt᷑ spiritualiter ista quattuor i pec-
catore qui longo spacio pctā retinuit.
ꝓ fetet deo angelis ⁊ hominibꝰ. 2°. est ei
lapis suppositus id est mala ꝯsuetudo.
Unde glo. Joh. xi. ait. Dn̄s fremuit ⁊
lachrymatꝰ ē ⁊ clamauit voce magna.
q̇a difficile surgit quē mola male ꝯsue-
tudinis premit. h̄ est qḋ Juuenal᷑. pul-
chre decantat li. 3. satyra. i. Cōsuetudo
mali tenet insanabile vulnꝰ. Et Mar-
cialis cocus. Mens assueta malo fir-
mius heret ei. Et Ouidiꝰ de arte amādi
Fac tibi cōsuescat nil ꝯsuetudine maiꝰ
Rō ē. q̇a s̄m Ar̄. li°. de memo°. ⁊ remi-
niscen°. Cōsuetudo est altera nā. Et. li.
1°. ethi. Consuetudo nature assimilat᷑.
Et li. ꝓ. rethꝰ. Similis ē cōsuetudo nāe
ꝓpe eni qḋ sepe ei qḋ semꝑ ē. Est autem
nā eiꝰ qḋ sꝑ ꝯsuetudo eiꝰ qḋ sepe. hec ille

Tertio habet man⁹ ⁊ pedes ligatos: quia impotēs fact⁹ est p⁹ pctm̄ ad bene opandū. 4ᵒ pctōꝛ habet faciē velatam sudario: quia ex quo in tenebris pctōꝝ fuit spūalē visū amisit. De talib⁹ nanqꝫ pctōrib⁹ inqt Sophonias .i.c. Ambulabūt ut ceci q̇a dn̄o peccauerūt. ⁊ Sap. z .c. sapiēs ait. Excecauit illos malitia eoꝝ. Quare piculosū ē frequētare pctā ⁊ pniāꝫ plongare. zᵃ fatuitas illoꝝ q̇ differūt ꝯūti ad pniam dicit̃ abbreuiatiōis. q̇a cū tēp⁹ breue sit nō curant sibi de salute necessaria prouidere. Fatuus nāqꝫ nō imerito reputari posset si quis iter cepisset ad locum aliquē ad quem longa esset via ⁊ vix ibi ambulans per totā diem vsqꝫ ad noctē peruenire valeret. ⁊ tn̄ post ceptū iter stans quiesceret dicēs: hora vespitina uel hora cōpletorij perficiā iter meū. Sic fatuus est qui ad regnū celoꝝ debet accedē horā tardā pstolās qua se ad pniam cōuertat. 3ᵃ fatuitas eoꝝ q̇ differūt pniāꝫ facē dicit̃ ruinatiōis. qm̄ pctā nō deponens facile ad alia trahit̃. Et quāto peccata magis multiplicant̃. magis grauāt aīam ⁊ ex ꝯsequēti cū maioꝛi difficultate resurgit. Ideo legit̃ in vitis patrū. Qꝫ venit vox ad beatū Arseniū .d. Egredere ⁊ ostēdā tibi opa hoīuꝫ. Et egress⁹ vidit ethiopē nigrū cedentē ligna securi ⁊ facientem grandē sarcinā ⁊ temptabat leuare eā ꝫ pre magnitudine non poterat. Et iteꝝ cedebat alia ligna ⁊ addebat sarcine: Innitebat̃qꝫ adhuc leuare illā ⁊ min⁹ q̄ pri⁹ poterat. Quā deponebat ⁊ iterū cedēs alia ligna sarcine adiungebat ⁊ fatigabat̃ sicut pus illā leuare ⁊ ꝓpter mai⁹ pond⁹ maioꝛēqꝫ g̃uitatē nequibat illā mouere. Fuit hec visio sibi exposita sic. Qꝫ qui cedebat ligna ⁊ addebat sarcine homo pctōꝛ ē q̇ pctis onerat⁹ sepi⁹ illa leuare nō sufficit ꝫ supaddēs ⁊ alia intra se dicit. Postq̄ ꝯgregauero mlta pctā plura poꝛib⁹ tūc illa leuabo ⁊ de illis pniam faciā. 4ᵃ fatuitas dicitur cessatiōis. Cessat equidē multotiens ⁊ deficit illud q̇ȯ fuerat homo p̄meditat⁹ Premeditati nāq̄ fuerāt multi moꝛi in senectute ⁊ moꝛtui sūt i iuuētute. ⁊ moꝛi i domo ⁊ moꝛtui sunt extra domū. moꝛi inter suos ⁊ moꝛtui sunt int̃ extraneos. moꝛi loquētes ⁊ moꝛtui sūt lingue vsu puati. moꝛi in diuitijs ⁊ moꝛtui sunt in egestate. moꝛi cum pnia ⁊ moꝛtui sunt obstinati. O vita fallax. o vita fragilis o vita mutabilis cui⁹ exituꝫ null⁹ pscire moꝛtaliū pōt. Vn̄ sapiens Ecclesiastes 9.c. ait. Nescit hō finē suū ꝫ sicut pisces capiūt̃ hamo ⁊ aues ꝯphendūt̃ laqueo sic capient̃ homines in tēpoꝛe malo cū eis extemplo superuenerit.

Qꝫ iniqui sunt q̇ pniam tardāt ⁊ cōuerti ad dn̄m. ⁊ agūt ꝯ deū ⁊ angelos ⁊ ꝯ seipsos ⁊ ꝯ oēm creaturā. Caplm̄. 3.

Tertiū mysteriū ꝯtēpladū circa pnie dilationē dicit̃ iniquitas. Peccatoꝛ nanqꝫ qui penitentiā differt iniquus ē quadruplici iniq̇tate. Prima est cōtra deum. Secunda cōtra angelos. Tertia ꝯtra seipsū. Quarta ꝯ oēm creaturā. Prima iniq̇tas est ꝯtra deū cui apponit fel in escam. iuxta illud psal. Dederūt in escā meā fel ⁊ i siti mea potauerūt me aceto. Velut .n. esca dn̄i ē opus bonū. q̇a in eo dn̄s delectat̃ tanq̄ int̃ floꝛes. ꝫm illud Cant. z .c. Pascitis int̃ lilia .i. int̃ mūda opa. Esce ergo dn̄i fel apponit q̇ bonis operib⁹ q̄ agit amaritudinē pcti admiscet pniamqꝫ refugit. Talis etiā q̇ senectutē ad pniāꝫ agēdā expectat deterioꝛē ptē vite sue deo reseruat ⁊ melioꝛē diabolo imolat. Secūda iniq̇tas est i angelos. Impenitentes vtiqꝫ ꝓ suo modo quātū de se ē angelos affligere nō erubescūt. Nam licꝫ angeli bti impassabiles sint ⁊ oī iocūditate repleti: tamē ut diximus in p̄cedentibus de maloꝝ ꝯuersiōe. gaudiū aliq̇ȯ accidētale suscipiūt. Hoc ꝓ eis deesse necesse ē cū pctōꝛes n̄ ꝯuertūt̃. Tertia iniq̇tas peccatricis aīe ipenitētis ē in seipsāꝫ. Nā dū pctōꝛ differt cōuerti vult poti⁹ habē se malū q̄ bonū infirmū q̄ sanū seruū q̄ liberꝝ in statu latronis q̄ in statu regis nihil habentē q̄ oīuꝫ bonoꝛum ecclesie

ꝑticipē inutilē q̄ multū valentē. Pctm̄
nempe facit hoīez malū īfirmū mortuū
seruū. latronē: q̄a furaꝛ bona dei. pau-
perē ⁊ inutilem. Quarta iniq̄tas est
in omnē creaturā. q̄a ꝓpē duritiā hoīuz
pctōꝝ creature irrōnabiles quodāmō
puniūꝛ. Obscuratꝰ ē eni sol tpe passio-
nis ꝓpter iudeoꝝ crudelitatē. Perierūt
in diluuio tot aīalia ⁊ volucres celi ꝓ-
pter pctā hoīuz. Maledicta fuit terra
ꝓpter pctā primoꝝ parentū. Expgisci-
mini igr̄ o pctōres tardi. ecce nūc tempꝰ
acceptabile inq̄t apl's. 2. Cor. 6. Ecce
nūc dies salutis. Nemini dātes vllam
offensionē nec deo nec angelis: nec vo-
bismetipsis: nec etiā creaturis ꝑ tardi-
tatē ꝯuersionis vr̄e ⁊ sic facientes acci-
pietꝭ hic a deo grāz ⁊ i futō glīaz. Amē
Dn̄ica in sexagesima de fructuoso ⁊
vtili ꝟbo dei q̄ mediāte oēs gētes credi-
derūt in xp̄m saluatorē nr̄m. Sermo. 8

Semen est

verbū dei. Scribunꝛ
hec ꝟba Luc. 8. c. ⁊ i
euangelio hodierno
p̄ntis dn̄ice. Nihil tā
efficax eē pōt ad ꝯuer
sionē cuiuslibet pctōris. ⁊ cuiuslibꝫ vir
tuosi ꝯfortationē sicˀ deuota ⁊ frequēs
auditio ꝟbi dn̄i. Scimꝰ eteni ꝑ p̄dica-
tionē euāgelij mūdū totū ab idolatrie
errore reuocatū. Nā antea oēs gentes
vna excepta ꝓpl'i iudeoꝝ deos falsos cū
dānatissimis supstitionibꝰ excolebant
At ubi vox euangtlij audita ē in oī t'ra
ois error ab eiꝰ ꝯspectu fugatꝰ est tanq̄
si tenebre a lucis radijs fuissēt depulse
Ex hoc inq̄t Eusebius pamphili. li. i de
euāgelica ꝑpatiōe. Nō eni perse q̄ xp̄m
secuti sūt mr̄es suas nephādis nuptijs
cognoscūt. nō humanis vescunꝛ carni-
bus scythe qm̄ ad eos vsq̄ p̄dicatio xp̄i
peruenit. nec carissimos falsa religione
ipulsi filios iugulāt. Hec certe ac talia
pene infinita hoīuz quondā vita vexa-
bant. Massagete ac derbices tradunꝛ

ꝓpinquos atq̄ affines suos q̄ senectu-
te ꝯficiebanꝛ miserrimos putasse. ac iō
imolatas carnes eoꝝ q̄s plurimi fece
rant deuorabant. Tibareni viuos se-
niores suos p̄cipitarūt. Hyrcani rapa-
cis generis auibus ac canibus ꝓijcere
soliti. Que q̄dē cuncta irreligiosissime
faciebant. nūc ꝟo sola euāgelica ꝟtute
vndiq̄ truculentissima h̄ pestis expul-
sa est. hec ille. Et ut pleniꝰ intelligaꝛ ab
oībus quāta sit virtus diui verbi. in h̄
sermone de ipso ꝯuenienter tractabimꝰ
eo q̄ saluator oīuz in ꝟbis allegatꝭ in
themate dixit ꝟbū dei fore semē. s. spūa-
lium carismatū ⁊ donoꝝ. In q̄bus ver
bis tria mysteria sunt declaranda.
Primū ē de ꝟbi dei p̄dicati dignitate.
Secūdū de predicantis ꝟbū q̄litate
Tertiū de auditionis eius vtilitate.
De q̄nq̄ sūt egregie ⁊ excellētissime
dignitates ꝟbi dei ⁊ officij p̄dicandi.
Primū mysteriū Capl'm. i.
declarandū est de dignitate ꝟbi
dei p̄dicati seu officij p̄dicandi.
Et ad h̄ intelligēdū subnotabimꝰ q̄nq̄
excellentias de dignitate eiꝰ. pª. dr̄ xp̄i
exercitatio. 2ª. apl'oꝝ electio. 3ª. mira-
culoꝝ coruscatio. 4ª. p̄dicatoruz de-
fensio. 5ª. eccl'ie sublimatio. Prima
excellētia ꝟbi diui ⁊ officij predicandi
diciꝛ xp̄i exercitatio. Dn̄s quidez ih̄us
deus dei filius p̄dicare voluit ⁊ p̄dica-
tionis officiū exercē. Vn̄ Math. 4. dr̄
Cepit ih̄s p̄dicare ⁊ dicē pn̄iam agite.
Et Luc. 8. de ipso dr̄. Iter faciebat per
ciuitates ⁊ castella p̄dicans ⁊ euāgeli-
çans regnū dei. Et ut colligiꝛ ex dictis
euāgelistaꝝ. p̄cipue Joh. 8. ⁊. 18. c. sepiꝰ
docebat p̄dicādo in tēplo ⁊ i synagoga
Verūtn̄ nō imerito q̄rē q̄s pōt. Vtrum
xp̄s debuit solū iudeis ⁊ nō gentilibus
p̄dicare. Ad q̄ō rn̄det Tho. 3. pte. q. 42
Q̄ ꝯueniēs fuit p̄dicatioēz xp̄i tam per
apl'os q̄ ꝑ ipsū a p̄ncipio solis iudeis
exhiberi triplici rōne. p̄ rōne impletiōis
2ª. rōne ordinatiōis. 3ª. rōne triūphatio
nis. Prima rō diciꝛ impletiōis. Pre-
dicauit enim xp̄us iudeis ut impleret

promissiones factas antiq̄s p̄ribus. nō aūt gentilib⁹: q̄m ꝑplus ille iudeorū tm̄ viuebat sb̄ dei veri cultu. Uñ ap̄ls Ro. 15. ait. Dico x̄pm fuisse ministruȝ circūcisionis. i. p̄dicatiōis iudeoꝝ ꝓpt̄ veritatē dei ad ꝯfirmādas ꝓmissiōes patrū Et ut etiā Hiero⁹ dic̄ sup illud Math. x. In viā gentiū ne abieritis. Oportebat p̄mū aduētū x̄pi nūciari iudeis ne iustā haberēt excusationē. dicētes ideo se dn̄m reiecisse q̇a ad gentes transierit Uerūtm̄ sic nō debuit a p̄ncipio indifferenter suā doctrinā gentib⁹ coicare. ita etiā nō debuit gentiles oio repellere ne spes salutis eis precluderet̄. Ideo aliq̇ gentiliū p̄ticularit̄ sūt admissi. sicut samaritana Joh. 4. ⁊ chananea Math. 15. propter excellētiā fidei ⁊ deuotiōis earū. Secūda rō q̄re x̄ps tm̄ iudeis ⁊ nō gētilib⁹ p̄dicauit dicit̄ ordinationis. Exigebat nāq̧ debit⁹ ordo ut iudeis q̇ erāt ꝓpinq̇ores p̄ fidē ⁊ cultum vni⁹ dei p̄us doctrina x̄pi ꝓponeret̄ ⁊ p̄ eos trāsmitteret̄ ad gentes: sicut in celesti hierarchia p̄ sup̄iores āgelos ad inferiores dine illuminatiōes p̄ueniunt. Uñ Hiero⁹ sup illud Math. 15. Nō sū missus nisi ad oues q̄ p̄ierūt dom⁹ isrl̄. Nō inq̇t hoc dicit quin ad gētes missus sit. sed q̄ primū ad isrl̄ missus ē. Et hoc p̄dixit Ysaias. vlt̄. c. Mittā ex eis qui saluati fuerūt s. ex iudeis ad gentes. in mare in africā in lydiā tenētes sagittā. in italiā. in greciā. ad insulas longe ad eos q̇ nō audierūt de me. ⁊ nō viderunt gloriā meā ⁊ ānūciabūt gloriā meam gentib⁹. Tertia rō quare x̄pus voluit iudeis ⁊ nō gentilib⁹ p̄dicare dicit̄ triūphationis. ut ōnderet triūphū ⁊ victoriā crucis ⁊ passiōis sue p̄ quā meruit potestatē ⁊ dn̄iuȝ sup gentes. s̄m illud Math. vlt̄. Data est mihi ois p̄tās in in celo ⁊ in t̄ra. Maioris siq̇dē p̄tātis ⁊ v̄tutis ōnsiuū fuit p⁹ passionē suā p̄ ap̄l̄os reducē gētes q̄ si añ passionem ipse p̄sonalit̄ eis p̄dicasset. Secunda excellētia v̄bi dini ⁊ officij p̄dicandi dr̄ ap̄l̄oꝝ electio. Ad h̄ siq̇deȝ illos elegit x̄ps ut ad p̄dicādū illos mittēt. Unde Joh. 15. dicebat eis. Ego vos elegi de mūdo ut eatis ⁊ fructū afferatis ⁊ fructus vr̄ maneat. P⁹ passionē v̄o suā ⁊ resurrectionē dixit eis illud Mar. vlt̄. Euntes in mūdū vniūsū p̄dicate euangeliū oi creature. Et illud Math. vlt̄. Eūtes docete oēs gentes. Qō ⁊ ipsi p̄fecerūt de q̇bus dr̄ i p̄s. In om. ter. ex. so. eo. ⁊ in fi. or. ter. v̄. eo. Ipsa v̄o experientia docet q̄ ex eoꝝ doctrina mūdus tot⁹ illuminat⁹ est. Sed hic queri ab aliq̄ pōt. Utrū ap̄li ex dine gr̄e p̄ñtia aut aliqua vi seu arte ꝓpria p̄dicādo ꝑpl̄orum corda mentesq̧ attraxerūt ad x̄pm. Et dico q̄ nō potuissent tam cito euāgeliū oibus gentib⁹ cū illoꝝ emēdatiōe p̄dicare nisi eis affuisset v̄tus dina ⁊ sp̄us sci gr̄a. s̄m illud Marci vlt̄. Predicauerūt vbiq̧ dn̄o coop̄ante ⁊ sermoneȝ ꝯfirmāte sequētib⁹ signis. Nā tria sunt illa que p̄ nām uel artē hoies inducere p̄nt ad aliquid credendū uel op̄anduȝ q̄ tm̄ in ap̄lis x̄pm p̄dicantib⁹ non sunt inuenta. Primū est dialetica ⁊ loicalis argumentatio. Secūdū est rhetoricata p̄suasio. Tertiū ē honoꝝ t̄p̄aliū ꝓmissio

Primū est dialetica ⁊ loicalis argumentatio. Argumētū nāq̧ ut loici tradunt est rō rei dubie faciēs fidem. His argumentis cōmoti sunt pleriq̧ ad sequendū Platonē. alij Ar̄s. alij Pythagorā. alij reliquos phos. ⁊ eoruȝ discipuli facti. Similibus insup argumentationib⁹ Arrius. Apollinaris. Manicheus Ualentinus Cherinthus Fotinus. Hebion. Paulus Samositanus Carpocarches Appelles Marchion. Hermogenes Nouatus Macedonius Florianus Tertulianus Pelagi⁹ Nestorius. ⁊ ceteri alij suarū heresū venena pestifera disseminauerūt: q̇bus cōtaminati fuere ⁊ ppl̄i ⁊ natiōes. Secunduȝ qō potest homines inducere ad aliq̇d credendū uel op̄randū dicit̄ rhetoricata p̄suasio. Inq̇t eni Sen̄. ad Lucillū. Incredibile est q̄ facile magnos viros dulcedo oratiōis abducat a vero

Et idem de ꝯsolatione ad Paulinū ait.
Pōt eloquētia que parua sūt approba-
re. ꝓ magnis. rursū magna attenuare ⁊
ad ima deducē. Et Tulli⁹ li. z. de ora-
tore sic loqꝛ. Quid admirabili⁹ ꝙ res
splendore illustrata ꝟboꝝ? Tantā vim
habet illa que recte a bono poeta dicta
est vox atq; nimirū regina reruꝫ oratio
ut nō modo inclinātē erigere aut stātē
inclinare: ſ etiā aduersantē atq; repu-
gnantem ut impator bon⁹ ac fortis ca-
pere possit. hec ille. Sūt ad hoc ꝓposituꝫ
exempla. Nam recitat Valeri⁹ quanta
sit vis eloquētie. Et Tulli⁹ i q̄ōnibus
tuscul'. ꝙ Egesias Cyrenaicus phus
quidā cyrene ciuitatis egypti adeo co-
piose disserebat de bono mortis mala
vite plenissime demonstrando ꝙ multi
auditis illis sibi inferebāt mortē. qua
ꝓpter a rege Ptolomeo ꝓhibitus ē illa
amplius edocere. Refert adhuc Vale-
rius ď studio ⁊ idustria. ꝙ Cato censo-
rinus tam eloquēs fuit ꝙ nūꝙ ab aliꝗ
grauatus ꝑ aliū defendi voluisset. Et ut
Plini⁹ dicit i li. de viris illustrib⁹ qua-
dragesies quater accusatus ꝑ se solum
cām dixit optimeq; fuit absolutus. Et
ut Tulli⁹ in. i. q̄ōnū tusculanaꝝ scribit
fuit in eo tanta eloquētia quanta illis
tꝑibus dici potuisset. De Tullio insuꝑ
sic ait Lactan. li. 3. di. insti. Tulli⁹ sūm⁹
phs secte achademice pfect⁹ orator sua
eloquētia corda hoiuꝫ in manib⁹ suis
habuit ut quicq̄d usꝙ eloquij ꝑ latino-
rum alueos fluxit: ab hoc fonte ꝓgressū
est. Quāta aūt vis dicendi fuerit in eo
apte ponit Plutarchus vitā eius descri
bens. Dicit eni. cum Cicero venit Rho-
dum ad Apolloniuꝫ Milonis claris-
simū oratorē. ⁊ Possidoniuꝫ phm glo-
riosū. tradiꝛ Apolloniū cū esset expers
latine lingue rogasse Ciceronē ut gre-
ce aliquid declararet. qḋ Cicero libens
fecit. Ex illa declaratione omnes i stu-
porem versi nō poterāt saturari de lau-
dibus Ciceronis. Sed ⁊ Apollonius
venit in tantā admirationē ꝙ velut per
extasim tractus non intelligebat. ⁊ per
multā morā tacitus sedit. dixit tandem
Te nēpe Cicero laudo ⁊ admiror. Sꝫ
me fortuna grecoꝝ misit ut videā eru-
ditionē ⁊ eloquētiā que sola honorum
nobis relicta erat ꝑ te Romā accessisse
Subdit ⁊ idem Plutarch⁹ de facūdia
Ciceronis. ꝙ dum orauit apud cesarē
ꝓ Quinto ligario q̇ ex aduersarijs ce-
saris erat. tanta grā admirabilis fuit
ut cesar i plurimos colores vultū ver-
terit. manifestūq; fuit ꝙ anim⁹ cesaris
mutabaꝛ. Pharsalicā tū pugnam cum
orator attingeret cesar velut amēs cor
pore ac mente alienat⁹ est: quosdamq;
e manibus suis fluxisse libellos dicūt.
Quare cesar dulci oratione vict⁹ eum
crimīe liberauit. Tertiū qḋ pōt hoīes
inducere ad aliquid credēdū uel opan-
dum diciꝛ tꝑaliū bonorū ꝓmissio. Sic
Maumeth demulsit aures oiuꝫ coꝝ q̇
ipsū colunt ⁊ venerāꝛ. Promisit eis di-
uitias. cōcessit lasciuias. ⁊ ad omnē vo
luptatē libere laxauit habenas. Quid
igiꝛ de aplis ꝑdicantib⁹ euangeliuꝫ te-
nendū est? An ipsi dialetici aut rheto-
rici uel forte tꝑalia ꝓmittentes? Absit
De illis eteni ait Aug⁹ li. zz. de ciui.
dei. c. 5. Ineruditos liberalib⁹ discipli-
nis ⁊ oio ꝙtuꝫ ad eorū doctrinas atti-
net impolitos nō ꝑitos grāmatica non
armatos dialetica nō rhetorica infla-
tos piscatores xp̄s cum retib⁹ fidei ad
mare hui⁹ seculi paucissimos misit atq;
ita ut ex omni genere tā multos pisces
⁊ tanto mirabiliores quanto rariores
etiā phos cepit. ħ ille. Neq; insuꝑ tꝑale
aliq̄d pollicebāꝛ apl'i ꝑdicādo: q̄nqui-
dem ⁊ ipsi aspnabanꝛ tꝑalia cūcta sper-
nendaq; pro eterna imortaliq; vita cla
mabant. Fuerunt igiꝛ ipsi tube spūs sci
suꝑno munere dei ad officiū ꝑdicatōis
deputati. Tertia excellentia ꝟbi dei
⁊ officij predicandi diciꝛ miraculorum
coruscatio. Cōcomitaꝛ quippe sepenu-
mero verbū dei claritas miraculorum.
nam ſm Tho. z. z. q. i78. de⁹ facit mi-
racula maxime ꝓpter tria. ꝓ ꝓpter sci-
tatis alicuius demōstrationē. z°. ꝓpꝛ

fidei approbationem. 3°. ꝓpter veritatis predicate cōfirmationē. Primo facit deus miracula ad oñdendā scitatē alicuiꝰ quē ꝓ merito vite vult ꝑponē alijs in exemplū ꝟtutis: sicut fecit de magno Antonio Machario ⁊ alijs. 2°. facit deus miracula ut fidē approbet. vñ glo. sup illud ps. Ut det illis hereditatē gentiū. ait. Hec fuit intentio miraculorū ut crederēt gentes. 3°. facit deus miracula ad cōfirmandā ꝟitatē ꝑdicatam. Et sic facta sunt miracula ⁊ signa ꝑdicātibꝰ apostolis apostolicisq; viris. Quisnā explicet quot signis claruit cōfessor dñi glīosus scūs Antoniꝰ de ordine minoꝝ ꝑdicator egregiꝰ? Referā ex multis qd̄ in eius legēda magna cōtinet. Dū eni quadā die in ciuitate Bituricensi ipl'o ꝑdicaret. tā ingēs multitudo ad eū audiendū ꝯuenit: q̇a nullꝰ locus ciuitatis illā capere posset: vnde canonici ciuitatis ꝓcessionalit̄ ciuitatē exeuntes cū ipl'o ad quoddā pratuz latissimū ꝑuenerunt. Dū aūt btūs Antonius ꝑdicare cepisset subito tēpꝰ surrexit ⁊ tēpestas valida adeo q̄ oēs timere ceperūt tā de pluuia futura q̄ȝ de coruscationibus ⁊ tonitruis. ⁊ sic ceperunt fugere ⁊ velle abire. Qd̄ cernens beatꝰ Antoniꝰ dixit eis. Ego ꝓ parte dñi nr̄i ihu xp̄i vobis dico. q̄ nullꝰ vestꝝ aliq̇d mali habebit. stetis firmi ⁊ nō timeatis Qui eius verbis fidentes imobiles ad audiendū ꝑdicationē eiꝰ steterūt. Et cū grando grossissima descēdisset sup t̄rā: circa audientes nec grando nec pluuia descendit. cū tñ grando ex nimietate ad altitudinē magnā oēm locū ambijsset. Quo viso miraculo cūcti grās deo dederunt. Et h̄ miraculū sculptū est in lapide i frontispicio eccl'ie maior̄ bituricēn. Quid dicā de scō Petro martyre? Quid de scō patre nr̄o Frācisco? Quid de scō Dominico? Quid deniq; de scō Bernardino? Longū certe esset singillatim coꝝ miracula ꝓ ꝯfirmatiōe euāgelij diuinitus facta enarrare. Quarta excellentia diui ꝟbi ⁊ officij ꝑdicādi

dicit̄ ꝑdicatoꝝ defensio. Defendit eq̇dē illos deus q̇ nomē eius ꝑdicant maxie a tribus. ꝑ ab emulis. 2°. a diabolis. 3°. a ꝑiculis. Primo defendit deꝰ ꝑdicatores ab emulis. Nā ut scribit̄. 2. q. 3. in. c. Quicūq;. Quicūq; ꝯtristauerit doctorē ꝟitatis. peccat in xp̄m. ⁊ p̄rem oīuz exacerbat deū: ꝓpter qd̄ ⁊ vita carebit. Hic legit̄ i vita bti Amādi ep̄i q̄ cū ꝑdicaret. quidā ioculator irridebat eū q̇ arreptus a diabolo iniuriā factā scō ex ꝟbis eius fatebat̄: ⁊ se discerpēs ⁊ lacerās vnguibus ⁊ dentibꝰ expirauit. Legit̄ adhuc de btō Frācisco q̄ dū ꝑdicaret in castro Citerne. quedā mulier supueniens cū cymbalo pulsabat ⁊ eius predicationē irridebat: ⁊ a sancto Francisco ꝑmonita ut desisteret noluit obedire. Tandē scūs Franciscus dixit: Tolle tolle diabole qd̄ tuuz est. Et stati capta est mulier misera ⁊ i aerē leuata ac deinceps amplius nō visa. 2°. defendit deꝰ ꝑdicatores ꝟbi sui a diabolis Legimꝰ eni de btō Antonio de padua q̄ ultima q̄dragesima ante obitum suū vacans ꝑdicationibꝰ ⁊ ꝯfessionibꝰ audiendis in ꝑncipio ipsius quadragesime a diabolo temptatꝰ ē suffocari. Qui nomē virginis Marie deuote inuocās ⁊ crucis signū fronti impmens totam cellā luie diuino circūfulsam ꝯspexit ⁊ diabolꝰ stati aufugit 3°. defendit deus ꝑdicatores a ꝑiculis: sic patz i Paulo q̇ de seipso dicit in epl'a hodierna. q̄ fuit in ꝑiculis fluminuz. ꝑiculis latronum ꝑiculis ex gnē. ꝑiculis ex gentibus ⁊c̄.

Quinta excellentia ꝟbi dei ⁊ officij ꝑdicādi dicit̄ eccl'ie sublimatio. Sublimat eni eccl'ia scā officiū ꝑdicandi tripliciter. ꝑ mulierū exceptiōe. 2° laicoꝝ ꝓhibitione. 3° ꝑlatorū obligatiōe. ꝑ eccl'ia excipit mulieres ab officio predicādi. iux̄ illud. i. Cor. 14. Mulieres i eccl'ia taceāt. Et. i. Thimot. 2. Docē mulieri non pmitto. Et de con. di. 4. c. mulier. Mulier q̄uis docta ⁊ scā viros in ꝯuentu docē uel baptiçare aliq̄s nō ꝑsumat. Ad idē facit. c. mulierē. 33. q. 5

Et.c.mulier.23.di. Ratio aũt q̃re mulierib⁹ interdicit act⁹ p̄dicãdi.ƀm Tho. 2.2.q.177.põt esse triplex. Prima ꝑp̃ cõditionẽ sexus feminei cui ꝓpter pctm̃ ꝯuenit subiici viro. Docere aũt publice nõ ptinet ad subditos:ƀ magis ad platos. 2ª ratio ẽ ne ai̇ꝺ hoĩu₃ alliciant ad libidinẽ.qm̃ ut ait sapiẽs Eccl.9.c.Colloquiũ mulieris q̃si ignis exardescit.ꝛ speciẽ ei⁹ admirati reprobi facti sũt. 3ª ratio assignat̃ q̃a ut coiter mulieres sũt insipiẽtes ꝛ nõ sunt in sapiẽtia pfecte ut eis posset ꝯueniẽt publica doctrina cõmitti. Priuate tñ p̄nt mulieres docẽ que sciũt. 2ᵒ eccl'ia magnificat officiũ p̄dicandi laicoꝝ ꝓhibitõe: q̃a ꝓhibet laicis oib⁹ publice p̄dicare. Vñ Greg. nonus archiep̄o mediolanensi ait illud q̃d nõ extra de here.c.sicut i vno. Cũ nõnulli laici p̄dicare p̄sumãt: ꝛ verendũ existat ne vitia sb̃ sp̃e ꝟtutũ occulte subintrẽt: Nos attẽdẽtes q̃ doctoꝝ ordo ẽ quasi p̄cipu⁹ i eccl'ia dei: mãdam⁹ quaten⁹ cũ alios dñs ap̄los dederit alios ꝓphas alios ꝟo doctores interdicum⁹ laicis vniuersis cuiuscũq̃ ordinis cesẽat̃ officiũ p̄dicãdi. Ad ƀ ꝓpositũ diffuse loquit̃.c. cũ ex iiuncto. extra.c. Nõ aũt assignat̃ i glo.sup.d.c. Cũ ex iiuncto. q̃a singula officia singulis debẽt eẽ ꝯmissa.sic̃ etia₃ apte patet.89.di.c. singula. Et nõ solũ de p̄dicatiõe ƀ etiã de q̃buslib₃ aliis negociis ecclasticis se itromittẽ laici non debẽt sicut patet ex de iudi.c.decernim⁹. ꝛ de reb⁹ eccle.nõ alie.c.Cum laicis.ꝛ de arbi.c.Cõtingit.ꝛ de cõsti.c.Eccl'ia. ꝛ.96.di.c.Bñ q̃dẽ. 3ᵒ eccl'ia magnificat ꝟbũ dei ꝛ sublimat illud p̄latorũ obligatiõe. Obligat eni p̄latos ut de p̄dicatiõe sollicitã curã habeãt. Vñ ex de offi.iudi.ord.c.inter cetera.sic habetur Inter cetera q̃ ad salutẽ spectãt populi xp̄iani pabulu₃ ꝟbi dei pmarie sibi noscit̃ necẽu₃: q̃a sicut corp⁹ mãli: sic aĩa sp̄ãli cibo nutrit̃. eo q̃ nõ i solo pane viuit hõ: ƀ in oi ꝟbo q̃d ꝓcedit de ore dei Vñ cũ sepe ꝯtingat q̃ ep̄i ꝓpter occupatiões multiplices uel inualitudines corporales aut hostiles incursus seu occasiões alias.ne dicam⁹ defectũ sciẽ q̃d in eis reprobandũ ẽ oĩo nec de cetero tolerandũ.p seipsos nõ sufficiũt ministrare ꝟbũ dei ꝑ ꝓ ma xie p amplas dyoceses ꝛ diffusas: gn̄ali ꝯstitutiõe sancim⁹ ut ep̄i viros idoneos ad scẽ p̄dicatõis officiũ salubrit̃ exequẽdũ assumãt potẽtes in ope ꝛ sermone q̃ plebes sibi cõmissas vice ipsoꝝ cũ p se idẽ nequerint sollicite visitãtes eas ꝟbo edificẽt ꝛ exẽplo q̃b⁹ ipsi indignerint cõgrue necessaria subministrẽt ne ꝓ necessarioꝝ defectu ꝯpellant̃ desistẽ ab icepto.hec ibi. In clemẽ. ꝟo.dudũ.de sepult. ap̄lica auctoritate ꝯcedit̃ p̄dicatorib⁹ ꝛ minorib⁹ ut i eoꝝ ecclesie locis ꝛ plateis oib⁹ ꝓ ꝓ ꝛ clero libẽ valeãt p̄dicare ea hora dũtaxat excepta qua ipsi ordinarii locoꝝ p se p̄dicarẽt aut corã se facerẽt solẽnit̃ p̄dicari nisi contrariũ ex eoꝝ volũtate maneret. Arbitror aũt ꝛ ego disp̄õne sp̄ũs sancti actũ esse ut p̄fata licẽtia p̄dicãdi minorib⁹ ꝛ p̄dicatorib⁹ impẽdet̃.qm̃ nisi ipsi ceteriq̃ mẽdicãtes excolerent vineã dñi sabaoth: ꝟtice de pres ꝛ spine iã iplerẽt illã: cũctaq̃ erroib⁹ multiplicib⁹ ꝛ heresib⁹ essent maculata. Hi paupes frẽs desudãt studiis litteraꝝ ut p̄dicationũ suaꝝ fulgore orbem illuminẽt.

Quinq̃ sũt ꝯditiões necessarie i vnoquoq̃ qui vult bene fructuose ꝛ vtiliter p̄dicare ꝟbũ dei. Capl'm.2.

Secundũ mysteriũ declarãdũ est de qualitate seu ꝯditiõe p̄dicãt ꝟbũ dei. Et notabim⁹ q̃nq̃ p̄cipuas ꝯditiões quas habẽ debet q̃ officiũ p̄dicatiõis exercet. p̄ma dicit̃ scia. 2ª mũdicia. 3ª sapia. 4ª caritas. 5ª patiẽtia. Prima ꝯditio que i vnoquoq̃ p̄dicãte inueniri debet dicit̃ sciẽtia. Vbi aduertẽdũ est ƀm Alex.de ales i 3ᵒ volumie sũme q̃ triplex est doctrina. p̄ª simplicis exhortatõis. 2ª assũpte professiõis. 3ª p̄dicatõis. Prima est doctrina simplicis exhortatiõis qua potest vnusq̃sq̃ fraterna ad monitiõe corrigẽ ꝛ docere proximũ suũ.ꝛ hec cois ẽ oiu₃

ſm quã oẽs ſcire tenent ſymbolũ: ora-
tionẽ dñicã: ꝑcepta decalogi: pctã ca-
pitalia: opa miſericordie: ⁊ eccl'ie ſacra.

Secũda doctrina dicit aſſumpte ꝓ-
feſſionis. Et ſm hãc vnuſqſq ſcire de-
bet ea que ptinent ad facultatez ſuã ad
minus cõpetenter. Sic medici ſcire de-
bent regulas medicine. ⁊ nõ iuriſte. Iu-
riſte ṽo ſcire debẽt ſnias legũ ⁊ nõ me-
dicine. ⁊ ſic de alijs. Tertia doctrina
dicit ꝑdicationis. cui' miniſtri. i. ꝑdica-
tores ſcire tenent nõ tm̃ credẽda: ſ etiã
expoſitiões preceptorũ. ita ut ſaltẽ cõpe-
tent docti poſſint alios inſtruere ⁊ docẽ
Vñ ex̃ õ heret. c. ex iniũcto. dicit. Scia
valde necc̃ia ẽ ſacerdotib' ad doctrinã:
q̃a iux̃ ṽbũ ꝓphetičũ labia ſacerdotꝫ cu-
ſtodiũt. i. cuſtodire debẽt ſciam. ſm glo.
Que ṽba etiã notant. 43. di. Sit rector.
et. 8. q. i. c. Oportet. vbi ſic habet. Opor-
tet eũ q̇ docet ⁊ inſtruit aĩas rudes eſſe
talẽ ut ꝓ ingenio diſcentiũ ſemetipſum
poſſit aptare. ⁊ ṽbi ordinẽ ꝓ audientiũ
capacitate dirigẽ. Debet g̃ apprime eſſe
erudit' ⁊ doct'. Et. 16. q. i. c. Sic viue.
⁊. c. Si clericat'. dicit. Multo tp̃e di-
ſce ⁊ poſtmodum doceas. Et. 38. diſ. c.
Ignorantia. Sacrũ ↄciliũ inq̇t. Igno
rantia mat̃ cũctoꝝ errorũ maxime i ſa-
cerdotib' vitanda ẽ q̇ docẽdi officiũ in
ꝓpl'o dei ſuſceperũt. Sacerdotes eni ad-
monẽt legere ſanctas ſcripturas: Pau-
lo apl'o dicẽte ad Timotheũ. Attende
lectioni exhortationi ⁊ doctrine. Et ad
hoc facit. c. Si i laicis. ⁊. c. Nulli ſacer-
dotum. ⁊. c. Si iuxta. ⁊. c. Qui ea. ꝑfata
di. 38. Et. 39. di. c. Ordinatos. dr̃. Qui
minime litteris opam dedit ꝑceptor eẽ
non poteſt litterarũ. Et Hiero. ad Ne-
potianũ ita ſcribit. Diuinas ſcripturas
ſepius lege. imo nunq̃ de manib' tuis
ſacra lectio deponat. Sermo ſacerdotꝫ
ſcripturarũ ſale conditus ſit. Nolo te
declamatorẽ eſſe ⁊ fabulũ garruliũq: ſ
miniſterij peritum ⁊ ſacramentoꝝ dei tui
eruditiſſimũ. Uerba voluẽ ⁊ celeritate
dicendi apud impitũ vulgus admira-
tionem ſui facere indoctorum hominũ

eſt. Ex quibus omnib' colligit q̄ null'
predicare debet niſi ſit doctus: ita ut ſal-
tem in eo ſit mediocris ſcientia: ⁊ ſi nõ
multũ eminens: ut hr̃ extra. de electꝫ. c.
Cũ nobis. Sꝫ ut Hiero. inq̇t ad Pau-
linũ. Quod medicorũ eſt promittunt
medici. tractãt fabrilia fabri. Sola ſcri
pturarũ ars eſt quã ſibi omnes paſſim
vendicant. Scribimus indocti doctiq
poemata paſſim. Hanc garrula anus:
hanc delirus ſenex: hanc ſophiſta ṽbo-
ſus: hanc vniuerſi preſumunt lacerant
docẽt anteq̃ diſcant. Alij adducto ſu-
percilio grandia verba trutinantes int̃
mulierculas de ſacris litteris philoſo-
phantur. hec ille. Sed nonnulli imperi-
ti illiterati ⁊ idiote preſumptionis ven-
to tumefacti ſcientiam damnãt: ſtudia
litterarum ſacrarum vituperant. Lau-
dant vere ignorantiam ⁊ ruſticitatem.
aſſerũt enim xp̃m humilimos piſcato-
res ſcilicet apoſtolos ad predicandum
miſiſſe. Quod Paulus. i. Cor. 2. c. ap-
probat dicẽs. Que ſtulta ſũt mũdi ele-
git deus ut ↄfundat ſapientes. Si igit̃
apoſtoli omnino rudes ad predicatio-
nem euangelij ſunt electi. non videtur
rationi conſonũ dicere ſcientiam fore
predicãtibus neceſſariam. Talibus ſic
arguẽtib' reſpõdet Hiero. ad Paulinũ.
Sacra quippe ruſticitas ſolũ ſibi pro-
deſt. ⁊ quãtũ edificat ex vite merito ec-
cleſiã xp̃i: tantũ nocet ſi deſtruẽtib' nõ
reſiſtat Malachias ꝓpha. imo ꝑ Ma-
lachiã dñs interogat ſacerdotes legẽ. i
tãtũ ſacerdotis officiũ ẽ interogatũ rñ-
dere de lege. Et i Deut° legim'. Intro-
ga patrez tuũ ⁊ ãnũciabit tibi. ſeniores
tuos ⁊ dicẽt tibi. In ꝑs q̃z. 118. Canta-
biles mihi erãt iuſtificatiões tue i loco
ꝑegrinationis mee. Et in deſcriptione
viri iuſti cũ eum arbori vite Dauid que
eſt in paradiſo compareret int̃ ceťas ṽtu
tes hoc etiã intulit. In lege dñi volun-
tas eius. ⁊ in lege eius meditabit die ac
nocte. Daniel in fine ſacratiſſime viſio-
nis iuſtos ait fulgẽ quaſi ſtellas. ⁊ itel-
ligentes. i. doctos quaſi firmamentũ.

Uides q̄ tū inter se distant iusta rustici-
tas ⁊ docta iusticia. Alij stellis. alij ce
lo cōpant. Quāq̄ iuxta hebraicā veri-
tatē vtrūq̧ de eruditis possit intelligi.
Ita eniꝫ apud eos legim⁹. Qui autem
docti fuerint fulgebunt q̄si splendor fir-
mamenti: ⁊ qui ad iusticiā erudiūt mul
tos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates.
Cur dicit̄ Paulus apl's vas electōis?
nempe q̄a vas legis ⁊ scripturarū scāꝝ
armariū erat. Pharisei stupēt in doctri-
na dn̄i: ⁊ mirant̄ in Petro ⁊ Iohanne
quō legē sciāt cū nō didicerint litteras
Quicquid eni alijs exercitatio ⁊ quoti-
tidiana i lege meditatio tribuere solet. h
illis spūs scūs suggerebat ⁊ erāt. iuxta
qō scriptū est docibiles deo. hec ille. Ex
cui⁹ v̄bis clare deprehendim⁹ q̄ licꝫ apl'i
scientiā nō habuerit acq̄sitā: tn̄ illā ha-
buerunt infusam. Similit̄ ⁊ pat̄ noster
Franciscus ex dono spūs sci tantā ple-
nitudinē grē ⁊ scie accepit ut predicans
omnes in stuporē ꝯuerteret audientes
Un̄ dn̄s Bon̄. 3. ꝑte legēde maioris de
eo sic ait. Erant eloq̄a ei⁹ nō iania nec
risu digna: s; v̄tute spūs sci plena. erant
medullas cordis penetrantia ita ut in
vehementē stuporē audiētes ꝯuerterēt.
Et in .12. ꝑte legende inq̄t. Erat verbū
eius velut ignis ardēs penetrās intima
cordis. oiūq̧ mētes admiratiōe reple-
bat cū nō humane inuentiōis ornatū
p̄tenderet: sed diuine reuelatiōis afflatu
redoleret. Secūda cōditio quā p̄di-
cator hr̄e debet dicit̄ mundicia. Debet
eni eē mund⁹ ⁊ imaculat⁹ nō solū in se
s; ꝓximis exēplo bono illos edificans.
q̄a ut inq̄t Greg⁹ in omel. Cui⁹ vita de-
spicit̄ restat ut eius p̄dicatio cōtemnat̄.
Et hiero. ad Nepotianū ait. Nō cōfū-
dant opa tua s̄monē tuū. ne cū i eccl'ia
loqueris. tacit⁹ q̄s rn̄deat: Cur g̃ que
dicis ipse nō facis? Delicat⁹ magister
est: qui ventre pleno de ieiunijs dispu-
tat. Et Iohēs Criso⁹ di. 40. c. Multi.
ait. Si bn̄ vixeris ⁊ bn̄ docueris: ꝓpl'm
instruis. Si bn̄ docueris ⁊ male vixeris
tui solius ꝯdemnator es. nā bn̄ viuēdo
⁊ bn̄ docēdo ꝓpl'm instruis quō debeat
viuere. Bn̄ aūt docendo ⁊ male viuē-
do deū instruis quō te debeat ꝯdēnare.
Ad h̄ ꝓpositū etiā Lactan. in. 4. li. di.
insti. ait. Hoies malūt exēpla quā v̄ba
q̄m loqui facile ē p̄stare difficile. Utinā
quidē tā multi bn̄ facerēt. q̄ multi bene
loquūt̄. Et idē in. 3. li. inq̄t. Qui docent
tm̄ nec faciūt: ipsi p̄ceptis suis detrahūt
pondus. h̄ ille. Nec sufficit extrinsecus
exemplū bonū prebere. nisi ⁊ mens ipsa
p̄dicatoris intrinsecus fuerit munda.
q̄a ut inq̄t Greg⁹ sup Ezech. Sermo
dulcedinē nō habet quē infra ꝯscientiā
vita reproba remordet. Tertia ꝯdi-
tio predicatoris v̄bi dei dicit̄ sapia siue
prudentia. Debet nāq̧ prudent̄ doctri-
nam coicare. ita ut nō sp̄ oia dicat: nec
semꝑ oia taceat. s; ꝓ loco ⁊ tp̄e s̄m q̄ vi
derit auditorū vtilitati melius ꝯuenire
hinc Greg⁹ in pastorali ait illud quod
ponit̄. 43. di. c. sit rector. Sit rector di-
scretus in silentio: vtilis in v̄bo. ne aut
tacenda ꝓferat aut ꝓferenda reticescat
Nam sicut incauta locutio in errorē ꝑ-
trahit. ita indiscretū silētiū eos q̄ erudi-
ri poterāt i errore derelinq̄t. Sepe nāq̧
rectores imꝓuidi humanā grāꝫ amittē
formidantes loq̄ libere recta ꝑtimescūt
hec ille. Et licꝫ in quolibet officio publi
co exigat̄ ꝓuidentia: ipsa tn̄ multuꝫ est
necc'ia his q̄ p̄dicāt v̄bū dei. ita ut locis
ꝑsonis ⁊ tp̄ibus suos sciant aptare ser-
mones. nā s̄m apl'm. Sapiam loq̄mur
inter ꝑfectos. paruulis aūt lac damus
in potū. Uerū tn̄ ꝑsepe ꝯ̄rarium fieri videm⁹
ab insipientibus. Predicauit quidā tp̄e
meo corā vetulis. 7. uel. 8. de ludo alea-
rum. ⁊ ebdomada sequenti de vitio so-
domie. Alter v̄o in die spūs sci coram
ingenti multitudine doctoꝝ viroꝝ. lau
des narrauit sci Bernardini: ⁊ similia
m'lta omitto. ne videar ꝓbos p̄res velle
corrigē. Illud tn̄ silētio nō ē p̄tereūdū
q̄ quidā q̄ feruētes s; vere poti⁹ furētes
vocari p̄nt gl'iant̄ sub sp̄e detestationis
vitioꝝ. talia publice tāq̄ sordida ⁊ ob-
scena spurcissimaq̧ v̄ba fantur. qualia

minus q̇libet histrio ioculator satyra
⁊ fetidissimus leno loq̇ erubesceret. Ex
quoꝝ imprudenti doctrina q̄ꝑ plures ne
dū pctā quedā q̄ ignorabāt didicerunt
verū etiam ⁊ illa ꝑpetrare conati sūt. O
reprehensibiles. o vitiosi. o deniq; nephā-
di vitioꝝ corruptores. Audite bti Frā
cisci ꝯsiliū in regula sic. d. Moneo q̄ȝ
⁊ exhortor frēs meos i dn̄o ihu xp̄o. ut
in p̄dicatione quā faciūt sint examinata ⁊
casta eoꝝ eloq̇a. ad vtilitatē ⁊ edifica-
tionē ppl'i. ānūciādo eis vitia ⁊ ꝟtutes
penā ⁊ gl'iam cum breuitate sermonis.
Nōnulli gl'iant̄ populū induxisse ad ri-
sum ⁊ truffas. Cōtra q̄s Hiero⁹ ad Ne-
potianū ait. Lachryme auditoꝝ laudes
tue sint. h̄ ille. Tales aūt magis dicēdi
sunt truffatores q̄ꝑ p̄dicatores: q̇ q̇bus-
dam gesticulatiōibus ⁊ truffis conant̄
ppl'm in risū vertere. Igit̄ q̇ prudens est
vitia hec reprehensibilia de q̇bus diximus
vitare curat. Quarta ꝯditio p̄dican-
tiū dr̄ patiā. Euenire q̇ppe solet ut int̄
multos q̇ laudāt p̄dicatores inueniāt̄
nonnulli detractores q̇ȯ dina agit̄ dis-
pensatione ut pondē detrahētiū fumus
deprimat̄ inanis gl'ie. qui oriri posset ex
ꝟbis blandiētiū. Hinc Greg⁹. 6. q. i. c.
Sūt plurimi. inq̇t. Sūt plurimi q̇ vitā
bonoꝝ ampli⁹ q̄ꝑ debēt laudāt. ⁊ ne qua
elatio de laude subrepat: ꝑmittit oipo-
tens de⁹ malos in obtrectatoē ⁊ obiur-
gatione prorumpe: ut si q̄ culpa ab ore
laudantiū in corde nascit̄: ab ore vitu-
perantiū suffocet̄. hec ille. Patient̄ itaq;
⁊ equo aio ferēdi sūt rumusculi plebis
nec curandū ē de oib⁹ q̄ dicūt̄. nisi talia
essent ꝓpter q̄ si nō cōfutarent̄. infamia
notabilis in p̄iudiciū aiarū oriri posset
Vn̄ Hiero⁹ ad Nepotianū ait. Caue ne
hoiuȝ rumusculo aucuperis ⁊ offensam
dei ppl'oꝝ laude cōmutes. Per infamiā
⁊ bonā famā xp̄i miles gradit̄. nec lau-
de extollit̄. nec vituꝑatoē frangit̄ ⁊ leta
ꝯtēnit ⁊ tristia. Per diē sol non vrit eū
neq; luna ꝑ nocteȝ. hec ille. Et vere nisi
p̄dicator patiēs extiterit. multā sentiet
amaritudineȝ. q̄n q̇ȯ vn⁹ laudat alter
vituꝑat. Laudāt docti subtilitates ⁊ ꝓ-
funda dubia scripturarū. vituꝑāt ista
vulgares ⁊ ignorātes. Extollūt igno-
rantes ⁊ muliercule vulgaria q̄dā exē-
pla siue ꝑabolas. ⁊ de illis viri ꝑiti q̇ nō
habēt deuotionē risū suscipiūt. ⁊ sic ꝓ
ꝟitate audientiū varia est opinio: va-
riusq; appetitus vnoquoq; b̄m suū mo
dū referente. Quita ꝯditio p̄dicato-
ris euangelij nūcupat̄ caritas. Hec fa-
cit predicatores querē nō q̄ sua sūt: ƀ q̄
ihu xp̄i. Et. i. Cor. 13. ⁊. x. capitulis do-
ctor gentiū ait. Nō querēs quod mihi
vtile est. ƀ q̇ȯ multis: ut salui fiāt. Que-
runt que sua sūt q̇ p̄dicant: aut cupidi-
tate glorie: aut appetitu ambitionis ho-
noris ⁊ dignitatis: aut amore lucri ⁊
spe quest⁹. aut deniq; respcū cuiuslibet
cōmodi tp̄alis. Nō stant ista cū carita-
te que deū diligere facit ꝓpter se: ⁊ pro-
ximū ꝓpter deum.

De q̇nq; fructibus ⁊ vtilitatib⁹ ꝟbi
dei. ⁊ q̄re vtile ē oib⁹ illud audire libent̄

Tertiū mysteriū / Capl'm. 3.
declarādū ē de vtilitate audiē-
tiū ꝟbū dei. Et lȝ multi sint fru-
ctus ⁊ vtilitates deuote audiētiū ꝟbū
dei. tn̄ nos i p̄n̄tiaꝝ tm̄ q̇nq; explicabi-
mus q̄tenus his fructib⁹ excogitatis
vnusq̇sq; animet̄ ad libent̄ ⁊ deuote au-
diendū illud. p̄a. dicit̄ illumiatio. 2a.
ꝯfortatio. 3a. fortificatio. 4a. delecta-
tio. 5a. exēplatio. Prima vtilitas ꝟbi
dei dicit̄ illumiatio. Illumiat q̇ppe itel
lectū hoīs. sicut sol illuminat mūdū. Et
ƀ inq̇t Dauid i p̄s. Declaratio ƀmonuȝ
tuoꝝ illuiat: ⁊ itellectū dat ꝑuulis. Et
iterū. Lucerna pedibus meis ꝟbū tuū
⁊ lumē semitis meis. Illumiat̄ siquidē
mēs attēte audiētiū ⁊ cū vtilitate. p̄ re-
spectu credēdoꝝ ut sciāt fidei rudimen-
ta. 2o. respcū colēdoꝝ ut deū colāt crea
torē. 3o. respcū abhorrēdoꝝ ut vitia ab-
horreāt ⁊ vitēt. 4a. respcū acceptādorū
ut virtutes acceptēt ⁊ insequāt̄. 5o. re-
spectu sꝑnendoꝝ ut mūdū sꝑnent ⁊ ei⁹
bona. 6o. respcū angeloꝝ ut oꝑa agant
que mādant̄ in lege. 7o. respcū timēdoꝝ

ut penas inferni timeãt. 8°. respectu de-
siderandoꝝ ut btitudinẽ etnã desiderẽt
nam nisi hec ⁊ huiusmõi ppl'is ꝑdicarẽt
oẽs velut ceci varijs inuoluerent erro-
ribus. Secũda vtilitas quã ꝯsequũt
ꝟbũ dei audientes dicit ꝯfortatio. Nã
licz multi sciant bona que opari tenent
⁊ mala a qb⁹ sibi cauere debẽt. tñ q̃nq̧
nec bona faciũt nec mala fugiũt deuicti
quadã tepiditate uel poti⁹ sensualitate
⁊ delectatiõe hoꝝ tpaliũ. Alij etiã q̃uis
sciant penas inferni fore timendas de-
siderandũq̧ celũ pieq̧ xp̄i passionẽ de-
flendã. tñ cor habẽt isipidũ sine timore
sine desiderio ⁊ sine vlla pietate. Cum
ꝑo tales audiũt ꝟbũ dei frequent ꝯfor-
tant ad deponendã oẽm tepiditatez. ad
amplectendas ꝟtutes. ad surgẽdum a
pctis. ad cõpatiẽdũ xp̄o passo. ad timẽ-
dos gehẽne cruciat⁹: ⁊ ad desiderandũ
regnũ dei. Quia ut Hiero. ait ad Pau-
linuz. Habet nescio q̇d latentis energie
viue vocis actus. ⁊ in aures discipuli ⁊
doctoris ore trãsfusa fortius sonat. Vñ
⁊ Heschines cũ Rhodi exularet ⁊ legẽt
illa Demosthenis orõ quã adũsus eum
habuerat mirãtib⁹ cũctis atq̧ laudan-
tibus suspirans ait. Quid si audissetis
ipsam bestiã sua ꝟba resonãtẽ? hec ille.
Quãta aũt sit vis in ꝟbo dei predicato
apparet vndiq̧ ex mirãdis exẽplis tam
apl'oꝝ q̃ alioꝝ. Petr⁹ nãq̧ p⁹ susceptũ
spm̃ scm̃ vna ꝑdicatoẽ tria milia aiarũ
cõuertit ad xp̄m Act. z. c. Quid fecit
Paul⁹ vas electiõis? q̇d reliq̇ oẽs apl'i
⁊ discipuli xp̄i? Et dieb⁹ nr̃is vnde q̃si
renouata videt religio xp̄i sustẽtata ec-
clesia ⁊ pctõres ad pniam aiati nisi ex
auditu ꝑdicãtiũ? O ꝟbũ dei benedictũ
o ꝟbũ salutifeꝝ. o ꝑdicatio fecũdissima
o istrumẽtũ salubre. quo cõmoueri pñt
mentes dure ad agendũ pniaz ⁊ corda
oĩuz ad ꝟtutes sectãdas. Tertia vti-
litas audientiũ ꝟbũ dei dicit fortifica-
tio. Fortificat eni eos q̇ boni sunt ut in
melius ꝓficiant ⁊ ꝑseuerẽt. ita ꝙ ex ꝟbo
dei q̃si ꝯseruant ⁊ nutriunt. sicut plan-
tula que ut viriditatẽ ꝑuet irrigat aq̇s.

Ideo xp̄s ait Math. 4. Nõ in solo pa-
ne viuit hõ: s̲ in oĩ ꝟbo qd̕ ꝓcedit de ore
dei. Quarta vtilitas dicit delectatio.
Delectat eteni ꝟbũ dei ⁊ recreat spũalit
audiẽtes. nã oĩs aĩa bona letant audit
magnalia sũmi impatoris celoꝝ. ⁊ qui-
cunq̧ aliquẽ diligit de ipso libent loqt.
⁊ libent audit bñ de illo loquẽtes. Sic
qui deũ amant ⁊ ex ipso sunt ꝟba eius
audiunt. ut dicit Job. 8. c. Et Maria
magdalene quẽ dilexit multũ Luc. 7.
saturari non poterat audiendo ꝟba mel-
liflua xp̄i ibu. Luc. x. c. Quita vtili-
tas dicit exemplatio. Prebent nãq̧ au-
dientes ꝟbũ dei exemplũ bonũ ꝓximis
suis. nam sepe cõtingit ut hi qui infime
sũt ꝯditiõis vidẽtes viros g̃ues. utputa
religiosos. viros doctos. nobiles ⁊ ho-
nestos ciues ad ꝑdicationẽ ꝯfluẽ. ani-
ment ⁊ ipsi ad eã audiendã diligenter
Ergo ut finem huic sermoni faciã cum
tam grandia tamq̧ mirifica sint priui-
legia verbi diuini oẽs aduoco. cunctos
inuito. singulisq̧ clamo: Venite ⁊ au-
dite ut audiendo ꝟbũ dei acq̇rere possi-
tis eius graz. ⁊ deinde ꝑuenire ad btãz
gloriam. in qua xp̄s benedictus viuit ⁊
regnat in secula seculorum. Amen.

Feria secũda p⁹ dñicã in sexagesima
de ꝟbo dei ⁊ ei⁹ auditione. Sermo. 9.

IN corde
bono ⁊ optimo audi-
entes ꝟbũ retinent ⁊
fructũ afferũt i pati-
entia. Verba sũt xp̄i
ihu saluatoris origi-
naliter Luc. 8. c. Quis multa dicta sint
in supiori sermoẽ de ꝑdicato ꝟbo dei. re-
stant tñ adhuc de ei⁹ auditiõe aliq̃ dis-
serenda. Opus eni ẽ ꝯfutare illos q̇ uel
audire respuũt. uel negligent audiunt.
aut audiẽtes nõ custodiũt verbũ. Et re-
uera satis supq̧ necessaria ẽ hec ꝯfabu-
latio ut inducãt hoĩes ad audiẽdũ ꝟbũ
diuinũ cũ affectu. ⁊ vtilitate salutꝭ sue.
Nam nõ desunt diaboli tẽptamenta ad

remouendas mētes ab auditu spūalis
doctrine. cū ipsa sit quasi sagitta vulne-
rans astutiā eius. Idcirco de auditio-
ne verbi dei dicere volentes: notabim⁹
in hoc sermone principaliter tria myste-
ria declaranda.
Primū dicit̄ inductio.
Secundū modificatio.
Tertiū obligatio.
Qualit̄ oēs inducunt̄ ad audiēdum
v̄bū dei a scriptura a nā ꝛ ab exēplis.

PRimū mysteriū / Caplm. j.
declarandū de auditiōe v̄bi dei
dicit̄ inductio. Ad illud eteniꝫ
audiendū inducimur ꝑpter tria. p̄ ꝑpt̄
nām. 2°. ꝑpter scripturā. 3° ꝑpter ex-
empla. Primo inducimur ut libenter
audiamus v̄bū dei ab ipsa nā. Nam ut
Sen̄. ad Lucillū ait. Docibiles nā nos
edidit. Et s̄m Ciceronē i sua rhetorica
Is docilis est: qui vult attente audire.
Et ut idē Cicero i q̄ō. tuscul̄. ait. Inest
mentib⁹ nostris insatiabilis quedā cu-
piditas veri videndi. Q̄ō in p̄ de offic.
ꝯfirmat. d. Oēs trahimur ꝛ ducimur
ad cognitiōis ꝛ scie cupiditatē. in qua
excellere pulchrū putam⁹. Et hoc ipsuꝫ
Arꝭ. explicauit i. i. metha. iquiēs. Oēs
hoies nā scire desiderāt. Et in. 3. ethi. ꝛ i
ix. p̄te ꝓbleumatū asserens. Addiscere
quidē facile ꝛ delectabile nā oibus est.
Cū g̃ q̄si incredibilis sit numer⁹ igno-
rātiū viā dn̄i. ꝛ p̄dicatores illā docēāt:
natura ipsa mouere debet oiuꝫ aios ad
illos audiendū. Nec valet quorūdā de
se supba presūptio: q̇ se credunt omnia
scire: qm̄ ut ait sapiēs ꝓv̄. i. Audiens
sapiens sapientior erit. Quinimo null⁹
est adeo ꝑitus qui ꝑitior fieri nō possit.
Hinc Lactan. de ira dei. de Socrate ait
Socrates cū esset oiuꝫ phorū doctissi-
mus. ut ceterorū argueret inscitiā q̇ se
aliquid tenere arbitrabant̄ ait se nihil
scire nisi vnū. q̇a nihil sciret. Et Mer-
curi⁹ thermegist⁹ ph̄s maxim⁹ dicebat.
Maxima ps eoꝝ q̄ scim⁹ ē minima pars
eoꝝ q̄ ignoram⁹. Iō nōnda valde sunt
hiero. v̄ba q̇ ad Palmachiū ꝛ Oceanū

ita scribit. Dū eēm iuuenis nimio ferue-
bā amore discēdi. nec iux̄ quorūdā p̄-
sumptionē ipse me docui. Apollinareꝫ
audiui Antiochie frequēt̄ ꝛ colui. Iā
canis sp̄gebat̄ caput: ꝛ magistꝛ poti⁹ q̄
discipulū docebat. Perrexi tn̄ Alexan-
driā. audiui Didimū. i mult̄ ei gratias
ago. q̇a q̇ō nesciui didici. q̇ō sciebā illo
docēte nō p̄didi. Putabāt me hoies finē
fecisse discēdi. Ueni rurs⁹ hierosolymā
ꝛ bethleē. q̄ labore quo p̄cio. Baraniā
nocturnū habui p̄ceptorē. Timebat. n
iudeos. ꝛ alterū m̄ exhibebat Nichode-
mū. hec ille. Si itaqꝫ tant⁹ doctor luce
scie predit⁹ audire ut addisceret nō eru
bescebat. q̄ p̄sūptio illa ē eoꝝ q̇ ul' igno-
rantes uel parū docti sūt dicētiū se p̄di-
cationē nō velle audire q̇a illa nō egēt.
Propt̄ tales vtiqꝫ Sen̄. li. d̄ trāq̇llitate
ai ait. Puto m̄ltos ad sapiam venire po
tuisse si non putassent se puenisse. 2°
inducimur ut ꝓmpte audiam⁹ v̄bū dei
ab ipsa scriptura. Cōcordāt q̇ppe voces
oiuꝫ scripturaꝝ nedū dinaꝝ. veꝝ etiā ꝛ
moraliū phoꝝ. q̄ vnusq̇sqꝫ sollicit⁹ esse
dꝫ ad discēdū. Un̄ Arꝭ. p̄. ethi. ait. Qui
neqꝫ ipse intelligit. neqꝫ aliū audiēs in
aio p̄oit. h̄ iutilis nat⁹ ē. Et Macrobi⁹
li. 2. saturnaliū. Sine doctria vita ē q̄si
mortis imago. Et Tulli⁹. li. 2. q. tus.
Ut ager q̄uis fertilis sine cultura fru-
ctuosus eē nō p̄ōt. sic sine doctrīa anim⁹
Et idē li. i. de oratore. Nō ignoro ea q̄
bona sunt meliora fieri posse doctrina.
Et iuris cōsultus. ff. de fidei cōmis. lib. l.
apud iulianū. inq̇t. Cupiditas discēdi
ē optima rō viuēdi. Un̄ Iulian⁹ dixisse
fert̄. Etsi alteꝝ pedē i sepulchro haberē
adhuc discē q̇d vellē. Hic ē q̄ etiā sapiēs
Eccꝭ. 6. ait. Si iclinaueris aurē tuā acci-
pies doctrinā: ꝛ si dilexeris audire sapiēs
eris. ꝛ iō ꝓv̄. i2. Qui diligit disciplinā
diligit sciaꝫ. ꝛ ꝓv̄. i3. Qui euitat disce-
re incidit i mala. ꝛ ꝓv̄. i9. Suscipe di-
sciplinā ut sis sapiēs i nouissimis tuis
Et: 22. ibidē. Inclina aurē tuā ꝛ audi
v̄ba sapiētū. Sūt ꝛ alie hi⁹ scripturaꝝ
voces q̄si inumerabiles: hortātes hoies

ut ꝓmpto aīo audire velint ꝟba doctoꝝ
⁊ sapientū ut ⁊ ipi ꝑ exercitiū discipline
docti euadere possint. 3º. inducim̄ ad
audiēdū eos q̄ docent bn̄ btēq̄ viuere
ab exēplis. Scribit.n. Valeri⁹ maxim⁹
R u. de studio ⁊ industria. qđ etiā refert
Tulli⁹. li. de senectute. ꝙ Solon phs si-
gnificauit ꝟsib⁹ se quottidie senescētē
aliq̄d discere. Supmo ꝟo die vite assi-
stentib⁹ amicis quedāq̄ inter se ꝯferē-
tibus satis iam ꝑssū caput erexit inter-
rogatusq̄: qua ꝓpt̄ id fecisset. rn̄dit ut
cum istud quicq̄d est de quo disputatis
ꝑcepero moriar. At ⁊ hiero. ad Pauli-
num inducit multoꝝ phoꝝ exēpla qui
auiditate discendi nullū timuerunt la-
boꝛē. Legimus inq̄t in veterib⁹ histoꝛijs
q̄sdā lustrasse ꝓuincias. nouos adijsse
ꝑplos. maria trāsisse. ut eos quos ex li-
bꝛis nouerāt coꝛā q̄ꝫ viderēt. Sic Py-
thagoꝛas mēphiticos vates. sic Plato
egyptū. ⁊ Architā tarentinū: eāq̄ oꝛā
italie que quondā magna grecia dice-
batur laboꝛiosissime peragrauit. ut qui
Athenis magister erat ⁊ potēs: cuiusq̄
doctrinas Achademie gymnasia ꝑso-
nabant fieret ꝑegrinus atq̄ discipul⁹:
malens aliena verecūde discere. ꝙ sua
impꝛudent̄ ingerē. Deniq̄ cū lr̄as q̄si
toto fugiētes oꝛbe ꝑsequit̄ capt⁹ a pira-
tis. venundatus tyranno crudelissimo
paruit captiuus vinctus ⁊ seruus. Tn̄
q̄a phus maioꝛ emēte se fuit. Ad Titū
liuiū lacteo eloquentie fonte manantē
ex vltimis hispanie galliarūq̄ finibus
quosdaꝫ venisse nobiles legimus: ⁊ q̄s
ad sui cōtēplationē Roma nō traxerat
vnius homis fama ꝑduxit. Habuit illa
etas inauditū oib⁹ seculis celebrādūq̄
miraculū: ut vrbeꝫ tantā ingressi aliud
extra vrbē quererēt. Apolloni⁹ ille ma-
gus ut vulg⁹ loq̄t̄ siue phs ut Pytha-
goꝛici tradūt. intrauit persas. ptrāsiuit
caucasū albanos scythas massagetas
opulentissima indie regna penetrauit:
⁊ ad extremuꝫ latissimo Phison amne
transmisso ꝑuenit ad brachmanas ut
Hyarcham in thꝛono sedentē aureo: ⁊
de tantali fonte potantē int̄ paucos di-
scipulos. de natura. de moꝛib⁹. de cursu
dierū ⁊ siderū audiret docentē. Inde ꝑ
helamitas: babylonios: chaldeos: me-
dos: assyrios: parthos: syros: fenices:
arabes. palestinos. reuersus alexādriā
ꝑrexit ethiopiam: ut gymnosophistas
⁊ famosissimā solis mensam videret in
sabulo. Inuenit vir ille vbiq̄ q̄d discēt
⁊ semꝑ ꝓficiens: semꝑ se melioꝛ fieret.
Scripsit suꝑ hoc plenissime octo volu-
minibus Philostratus. hec ille. Et idē
hiero. ad Nepotianū cōmendās sapie
studiū ait de Demosthene. Sapiens vir
ille grecie Demosthenes cū expletis cē-
tum septē ānis se moꝛi cerneret dixisse
fert̄ se dolere ꝙ tūc egrederet̄ e vita cum
saꝑe cepisset. His igit̄ exemplis dānari
pōt temeritas illoꝝ qui se existimāt oia
scire. oia saꝑe. oia deniq̄ itelligē. Quo
fit ut p̄dicatoꝛes doctos nō solū audire
recusent. verū etiā ⁊ ꝑuipendant sepe ⁊
aspnent̄. Ex dictis tn̄ clarissime cōstat
nil vnicuiq̄ tātū ꝯuenire posse ꝙ̄ tū au-
dire disciplinā ⁊ eruditionē. Nā ex eius
auditu fructū nō mediocrē suscipiunt
viri ⁊ mulieres. senes ⁊ paruuli. boni ⁊
mali. docti pariter ⁊ indocti.

Qr ꝟbū dei ē audiendū cū sollicitu-
dine deuotiōe ⁊ humilitate. Cap. 2.

SEcūdū mysteriū ꝯtēplādū dicit̄
modificatio. in q̄ apire licet q̄lit̄
ꝟbū dei sit ab oib⁹ audiendū ut
in oib⁹ seruet̄ oꝛdo debit⁹ ⁊ mēsura. Et
ad h̄ intelligēdū dico ꝙ ꝟbū dei dꝫ au-
diri triplicit̄. ꝓ sollicite. 2º. deuote. 3º.
hūiliter. ꝓ ꝟbū dei ē audiēdū sollicite
ut q̄ fructū ei⁹ hr̄e cupit. conet̄ a ꝓnci-
pio int̄esse sermoni. nā sūt nōnulli q̄ ad
p̄dicationem ꝯfluūt: s; tn̄ ob pigritiā ⁊
somnolētiā raro integrā illam audiūt.
Alij ꝟo auaricia victi. dieb⁹ ferialib⁹
nolūt p̄dicatoēs audire. timētes amittē
tēp⁹ ⁊ lucra. Quib⁹ ego dico ꝙ nō bn̄
faciūt. q̄m si audirēt q̄nq̄ginta p̄dicati-
ones nō expendet̄ i illis audiēdis triuꝫ
dierū spaciū. Et tn̄ maius esset lucrum
aie quod inde euenire posset. ꝙ̄ lucruꝫ

omniũ tꝑaliũ bonoꝝ. Sꝫ ſi aliq̇s tan-
ta neceſſitate conſtringeret̃ ꝙ niſi labo-
rando victũ acquirere non poſſet. tunc
illum ad audiendũ v̄bũ dei nõ compel-
lerẽ. qm̃ ut ait Arĩ. 3. topicoꝝ. Meliꝰ ẽ
philoſophari ꝙ̃ ditari. ſed nõ indigẽti
neceſſarijs. 2° eſt audiendũ v̄bũ dei
deuote. Et hoc dico aut ꝓpter eos qui in
ꝑdicatione dormiũt aut ꝓpter illos qui
inter ſe confabulant̃. aut ꝓpter alios q̇
deambulando cũ ſuo ſtrepitu ⁊ irreue-
rentia predicatorẽ ipſũ ⁊ audiẽtes tur-
bant. aut ꝓpter laſciuos ⁊ vanos iuue-
nes. leueſq̃ mulierculas. qui dum ꝑdi-
catur mutuo ſeſe iocando: ꝯcupiſcẽdo
ridendoq̃ conſpiciunt. In quibꝰ nulla
eſt cõpũctio. nulla fides. nulla religio.
Et ꝓ his oibus facit illud dictũ Aug
i. q. i. c. Interrogo. ſic. d. Vos frẽs uel
ſorores dicite mihi: quid plus eẽ videt̃
vobis corpus xp̄i an verbũ xp̄i? Si ve-
rum vultis rñdere hoc dicere debetis:
quia nõ ſit minus verbũ dei ꝙ̃ corpus
xp̄i. Et iõ quãta ſollicitudine obſerua-
mus quãdo nobis corpꝰ xp̄i miniſtrat̃
ne ex ipſo de manibus noſtris aliq̇d in
terrã cadat: tanta ſollicitudine obſer-
uemus ne v̄bũ dñi qd̃ nobis erogatur
dum aliud cogitamus aut loquimur:
de corde puro depereat: q̇a non minus
reus erit qui v̄bũ dei negligent̃ audie-
rit: ꝙ̃ ille qui corpꝰ xp̄i ſua negligentia
in terrã cadere ꝑmiſerit. h̄ ille. Archi.
v̄o ſuꝑ hoc. c. d. ꝙ cõꝑatio corꝑis xp̄i ⁊
v̄bi predicati nõ ſit reſpectu dignitatis
⁊ excellentie. ſed reſpectu efficacie. qm̃
non minorẽ efficaciã ꝯſequit̃ qui cũ de-
uotione audit v̄bum dei. ꝙ̃ q̇ cũ reue-
rentia ſuſcipit corpꝰ xp̄i. Unde glo. ſuꝑ
dicto v̄bo. d. Verbũ id eſt ꝑdicatio que
plures conuertit: ⁊ plus facit cõpungi
hoiez ita ut oia pctã ꝑ eam tollant̃. Sꝫ
ꝑ corpus xp̄i tollũt̃ venialia. ut de ꝯſe.
di. 2. c. Iterat̃. 3° eſt audiendũ verbũ
dei humiliter. Conſiſtit aũt humilitas
in auditore ut bñ interp̄tet̃. ⁊ in bonam
partẽ ſuſcipiat ea que predicant̃. Nam
reꝑiunt̃ ⁊ quidem plurimi qui vellent

oia ſ̄m appetitũ ſuũ dici. nec cogitãt ꝙ
in ꝑdicatiõe ſatiſfaciendũ eſt tot varie-
tatibus ꝑſonarũ. Alij aũt ſi nõ ſentiũt
euangelij textũ de v̄bo ad v̄bũ explicari
ſtatim detrahũt murmurãt arguunt. d.
xp̄m miſiſſe aplõs ad ꝑdicandũ euan-
gelium. Et tñ quicq̇d reducit̃ ad dei ⁊
ꝓximi caritatẽ. quicq̇d inducit homines
ad deum colendũ timendũ ⁊ diligẽdũ.
quicq̇d deniq̃ ipſos a vitijs retrahit ⁊
ad virtutes hortat̃ recte euãgeliũ dicit̃.
Vñ Hiero. i epl̃az ad Gal̃. ſcribit illud
qd̃ ponit̃. i. q. i. c. Marchion. Marchi-
on ⁊ Baſilides ⁊ cetere hereticoꝝ ſecte
nõ habent dei euangeliũ: q̇a nõ habent
ſpiritũ ſcm̃ ſine quo humanũ fit euan-
geliũ qd̃ docet̃. Nec putemus in v̄bis
ſcripturarũ eſſe euangeliũ: ſed in ſenſu
nõ in ſuꝑficie: ſed in medulla. nõ in ſer-
monũ folijs: ſed in radice rõnis. hec ibi
Nõnulli inſuper egre ferũt ſi qñq̃ vitia
reprehendant̃: eo ꝙ ⁊ ip̄i vitioſi ſũt. nec
de ſuis vitijs corrigi patiunt̃. Pro q̇bꝰ
eſt illa Hiero. ſnĩa ad Nepotianuz. Ne-
minẽ ſpecialiter meus ſermo pulſauit.
Generalis de vitijs diſputatio ẽ. Qui
mihi prius itaq̃ iraſci voluerit. ipſe de
ſe ꝙ talis ſit ꝯfitebitur. hec ille. Cõclu-
do igitur dicendo omnibꝰ illud Iac. i.
In manſuetudine ſuſcipite inſitũ verbũ
quod ſaluare poteſt animas veſtras.

Qr obligant̃ hoies pro loco ⁊ tꝑe au-
dire verbũ dei. ⁊ memoriter retinere ac
opere implere. Capl̃m. 3.

Tertiũ myſteriũ declarãdũ dicit̃
obligatio. Obligant̃ ſiquidem
hoies circa auditionem v̄bi dei
maxime ad tria. ꝑ ad illud audiendũ.
2° ad retinendum. 3° ad faciendum.

Primo obligant̃ hoies ad verbuz dei
audiendũ. Qd̃ accipi p̄ot: tũ q̇a vnuſ-
quiſq̃ ſuaz ſalutẽ deſiderare debet quã
aſſequi p̄ot v̄bo dei mediante: tũ q̇a ad
hoc inducit ſcriptura ut ſuꝑius viſũ eſt
Sꝫ queri p̄ot. cur nõ ꝑcepit eccl̃ia au-
diri diuĩũ v̄bũ ita expreſſe ſicut ⁊ miſſas
cũ tante vtilitatis ſit audire ꝑdicatiões
Et dicimus ꝙ hoc fit ꝓpter tria. ꝑ ꝓpter

obligationē curatorū. 2°. ꝓpter pauci-
tatē pdicatorū. 3°. ꝓpter incōmoditatē
ꝓploꝝ. Prima rō ē ꝓpter obligatiōēȝ
curatoꝝ. Nā q̇ curā aiarū habet: tenet
suo ꝓplo pdicare. sicut pȝ in. c. supi⁹ all.
i ſmone pcedēti. int cet̄a. de officio iu-
dicis ordi. Et. 36. di. c. Ecce. Et. 16. q. i
c. Adijcimus. c. Ecce. Si g̃ plati obli-
gant suo ꝓplo pdicare. g̃ ꝓpli ꝓ loco ꝛ
tpe pdicatiōēs debēt audire. Vñ de ɔſe.
di. i. c. Sacerdote. dr̄. Sacerdote verbū
i ecclia faciēte: si q̇s egressus fuerit de
auditorio excoicet. Et in. c. oēs fideles.
dr̄. Omnes fideles q̇ ɔueniūt in solen-
nitatibus sacris ad ecclesiam. ꝛ scriptu-
ras aploꝝ ꝛ euangeliū audiāt. 2°. nō
obligauit ecclia ad audiendū vbuȝ dei
determiate sic ad audiendū missas, ꝓpt
paucitatē ꝛ raritatē pdicatorū: q̇a rari
sūt q̇ pdicēt. ꝛ multi q̇ celebrāt missas.
3°. rō ē ꝓpter incōmoditatē ꝓploꝝ. Nā
multi sūt rurales ꝛ i mōtib⁹ habitātes
ꝛ i alijs locis q̇b⁹ difficile eēt sic audire
pdicationes sicut ꝛ missas. Nō tamen
excusant hi⁹ ꝓ loco ꝛ tpe addiscē p ali-
quā viā q̇ sūt ſm statū suū eis nccia ad
salutē. 2°. obligāt hoies ad vbū dei re-
tinendū. Debet nāq; vnusq̇sq; facē q̇d
in se est: ut si nō oiuȝ qui predicāt saltē
aliqua memoriter teneat. Ad q̇d mul-
tū ꝓdesse pōt domestica confabulatio ꝛ
coicatio cū vxore filijs aut amic̄ de his
que pdicata sūt. 3°. obligant hoies ad
vbū dei faciendūȝ. Nā ut dr̄ Luc. xi. c.
Bti q̇ audiūt vbū dei ꝛ custodiūt illud
Et Math. 7. xp̄us intulit. Ois q̇ audit
vba mea ꝛ facit ea. assilat viro sapiēti
q̇ edificauit domū suā supra petram: Et
descēdit pluuia ꝛ venerūt flumia ꝛ fla-
uerunt venti: ꝛ irruerūt in domū illam
ꝛ nō cecidit. Fūdata eni erat sup̄ firmā
petrā. Et ois q̇ audit vba mea ꝛ nō fa-
cit ea: similis est viro stulto q̇ edificat
domuȝ suā supra arenam: Et descendit
pluuia ꝛ venerūt flumina. ꝛ flauerunt
venti ꝛ impegerunt in domū illā: ꝛ ceci-
dit ꝛ fuit ruina eius magna. Hinc etiā ꝛ
Jacobus. p̄. c. alt. Estote factores vbi
ꝛ non auditores tantū fallētes vosmet-
ip̄os: q̇a si q̇s auditor ē vbi ꝛ nō factor
hic compabit viro ɔsideranti vultū na-
tiuitatis sue in speculo. Cōsiderauit eni
se ꝛ abijt. ꝛ stati oblit⁹ ē qualis fuerit.
Ergo seruent oia que tacta sunt de au-
ditione vbi dei. ut sit semē cadēs in bo-
nā terrā nō secus viā. nō sup̄ petrā nec
inter spinas. afferēs fructū ꝓut salua-
tor benign⁹ i lectiōe euāgelica explica-
uit. quā ꝛ ꝓposuit p silitudinē loquens
indeq; illā exposuit: sicut patȝ in tex. sa-
pienter cōcludēs. Or q̇ bono corde de-
uotaq; mēte dei vbū audiunt. fructū in
presenti suscipiūt gr̄e. ꝛ i futuro pennis
glorie in qua xp̄us saluator oviȝ sedet
ad dexterā p̄ris: cū quo viuit ꝛ regnat
in secula seculorū. Amen.

Feria tertia post dñicā in sexagesima
de seueritate dine iusticie q̄ mouē debet
pctōres ad pniaȝ. Sermo. x.

Reddet uni-
cuiq; ſm merita sua.
Dñi nr̄i ihu xp̄i verba
sunt ista originaliter
Math. 16. c. Letant
plurimi i malis suis
neq; de illis penitentiā agē ullo pacto
ꝓponūt. qm̄ nō arbitrāt deū pctōꝝ suoꝝ
vltoreȝ: Quinimo falso sibi blādiūt ꝛ
psuadēt: nullā p⁹ hanc vitā obstinatis
pctōrib⁹ penā a iusto iudice fore patā.
Quo fit ut i dies deteriores fiāt: ꝛ ad vi-
tia q̄libȝ sine timore labāt. Qua ꝓpt in
p̄nti ſmōē aliq̄ de dine iusticie seuerita-
te dicere statui: ut per eius tremendam
ɔsideratione dura pctōꝝ corda molle-
scant: q̇b⁹ ondem⁹ q̄ seue si se nō corre-
xerit punient a deo. qm̄ ipse ut vba ꝓpo-
sita dicūt: reddet vnicuiq; ſm opa sua
bonis. s. gaudia padisi. ꝛ malis gehenne
cruciatū. In q̇b⁹ vbis de dine iusticie
seueritate tria mysteria sūt ɔsideranda
Primū dicit punitio.
Secundū restrictio.
Tertiū permissio.

Qualiter deus punit malos pꝰ hanc
vitā si se nō correxerint. ꝯ eos q dicunt
non esse aliud malū neqꝫ bonū ꝙ illud
quod experimur in pn̄ti. Caplm̄. j.

PRimū mysteriū ꝯsiderandū de
seueritate diuine iusticie dicitꝰ pu
nitio. In q̄ declarāda est falsa ⁊
erronea sn̄ia ⁊ opinio eoꝝ q̄ dicūt non
expedire pctōribꝰ ad pn̄iam reuerti: q̄a
pꝰ hāc vitā nullū ampliꝰ sentiet malū.
Cōtra tales ḡ theologi sacri sic potētis
sime arguūt. Ubicūqꝫ est sūma iusticia
ibi dꝫ eē iusta meritoꝝ retributio. Sed
cū nō puniat malos in hac vita. ḡ pu
niet illos pꝰ hāc vitā. Maior ꝓpositio
ꝯstat ex dictis Tullij in ep̄l'a de casu rei
publice. d. Iusticia est ꝯstans ⁊ ꝑpetua
volūtas ius suū vnicuiqꝫ tribuēs. ⁊ hec
est diffinitio iusticie q̄ hr̄. ff. de iusticia ⁊
iure. l. iusticia. ⁊ Instituta de iusticia ⁊
iure. l. iusticia. Probare etiā debemꝰ tria
q̄ ꝯtinent̄ i rōne p̄tacta. ꝑ iusticie diuine
ꝟitatē. 2º malоꝝ in hac vita īpunita
tem. 3º ꝯ ipsos rigidā asꝑitatē. Prio
ꝓbare debemꝰ diuine iusticie ꝟitatē. Et
ad h̄ sūt scripture sacre copiosissima di
cta. Unde Dauid i p̄s. 100. ait. Iustꝰ dn̄s
⁊ iusticiā dilexit eq̄tatē vidit vultꝰ eius
Et p̄s. 18. Iusticie dn̄i. r. l. c. Et p̄s. 30.
In iusticia tua lib̄a me. Et p̄s. 39. An
nunciaui iusticiā tuā in eccl'ia magna
Et p̄s. 10. Memorabor iusticie tue so
lius. Et p̄s. 84. Iusticia an̄ eū ābula
bit. Et p̄s. 47. Iusticia dn̄i plena ē dex̄tra
Et p̄s. 88. Iusticia ⁊ iud. ꝑ. se. t. Et p̄s
110 Iusticia eius manet in scl'm scl'i. Et
Ysaie. 51. dicit dn̄s. Iusticia mea nō de
ficiet. Et Ysa. 59. Indutꝰ est iusticia ut
lorica. Et Baruch. ꝑ. Dn̄o deo nostro
iusticia. Et Hiere. 12. Iustꝰ quidē tu es
dn̄e. Et. i. Thimot̄. 2. In reliq̄ reposita
est mihi corona iusticie quaꝫ reddet m̄
dn̄s i illa die iustus iudex. Sꝫ aliq̄s
p̄t argueꝛ ꝙ in deo nulla sit iusticia. ꝑ
q̄a ſm p̄hm. 5. ethicoꝝ. c. 2. Dn̄i ad ser
uū nō ē iusticia. q̄a iusticia in q̄dā eq̄li
tate ad alteꝝ ꝯsistit. h̄ deus ē dn̄s oiuꝫ
ḡ in ipso nō ē iusticia. 2º arguit̄. quia
iusticia respicit debitū. deꝰ aūt nulli debi
tor est. ḡ i ipso nō ē iusticia. Hāc. q. sol
uit Ric. de media villa. 46. di. 4. q. Dr̄
iusticia p̄t accipi ꝑ rectitudine volūtat̄
qua vult aliq̄s reddere vnicuiqꝫ in di
stribuendo uel cōmutādo q̄d ei debetur
⁊ ſm h̄ duplex ē iusticia. s. distributiua
qua aliq̄s vult oibus qui sūt de coitate
distribuere bona coia ſm debitā ꝓpor
tionis equalitatē. Et cōmutatiua qua
aliq̄s in cōmutādo vult seruare debitā
equalitatē ſm quātitatē. Cōmutatiua
iusticia ꝓprie loquēdo in deo nō est: q̄a
nulli est debitor ex legis necitate. ⁊ de
bono retribuit vltra meritū. ⁊ de malo
citra demeritū. Iusticia ꝟo distributi
ua i deo ē. Oibꝰ eni distribuit bona sua
ſm debitā ꝓportiōis equalitatē. Ad
primū ergo argumētū dicēdum ꝙ licꝫ
dn̄i ad seruū nō sit iusticia cōmutatiua
ſm plenā rōnē eiusdē: q̄a int̄ dn̄m ⁊ ser
uū nō est equalitas eo ꝙ oia que sunt
serui sūt dn̄i. tn̄ dn̄i ad seruos p̄t eē iu
sticia distributiua q̄ nō requirit equa
litatē q̄ntitatis. h̄ ꝓportionalitatis: que
est equalitas duaꝝ ꝓportionū q̄ cōsistit
in hoc ꝙ seruis ꝓportionalit̄ retribuit
ſm merita sua. Ad secūdū dicēdū ꝙ
etsi deus nulli creature sit debitor ex re
cepto: tn̄ debitor ē ex ꝓmisso. Nulli eni
est debitor nisi cui vult. Si aūt querat̄
quare vult: nō respondebo nisi q̄a vult
q̄a voluntas sua est prima cā. hec Ric.
Ergo q̄uis deꝰ nihil patiat̄ ex peccat̄
cōmissis nihilqꝫ eiꝰ infinite bonitati ad
augeat̄ ex bonis cōmissis. tn̄ malos pu
nire: bonos premiare ex iusticia distri
butiua debet: quoniam sic ipse promi
sit. Dixit enim per prophetam psal. 36.
Qui malignantur exterminabuntur.
Et Apoc̄. 20. Ecce venio cito ⁊ mer
ces mea mecum est dare vnicuiqꝫ ſm
opera sua. Propter hoc dicit sapiens
ꝓū. 50. Iniquitates sue capient impi
um: ⁊ funibus peccatorū suoruꝫ con
stringetur. Et Prouerbiorū. xi. Sim
plicitas iustorum diriget eos. ⁊ sup
plantatio peruersorum vastabit illos.

Et ꝓũ.12.c. Peccatores ꝑſequet̃ malũ
⁊ iuſtis retribuent̃ bona. Et ꝓũ.14. Do
mus ĩpiorũ delebit̃: tabernacula iuſto-
rum germinabunt. Et Job.34. Opus
hõis reddet illi deus: ⁊ iuxta vias ſingu
lorũ reſtituet. Et Paulus Gal̃.6. ait.
Que enĩ ſemiauerit hõ: hec ⁊ metet. Et
i.Cor.3. Unuſq̃ſq; ꝓpriã mercedẽ ac-
cipiet ſ̃m ſuũ laborẽ. Et Eph.6. Unuſ-
quiſq; quodcũq; fecerit bonũ h̃ ꝑcipiet
Que auctoritates ⁊ ſanctoꝝ dicta iu-
ſticiam diſtributiuã ſũmi dei narrant.
2°. ꝓbare debemus pctõꝝ impunita-
tem. ſ. q̃ in hac vita non oẽs pctõres de
ſuis malis puniũt̃. Et ad h̃ ẽ auctori-
tas Job.12.d. Abundãt tabernacula
predonũ. Et Hiere.c.12°. q̃ ſic deũ allo-
quitur. Quare via impiorũ ꝓſperatur
bene eſt oĩbus qui preuaricãt̃ ⁊ inique
agũt? Plantaſti eos ⁊ radicẽ miſerũt
ꝓficiunt ⁊ faciũt fructũ. Et Abacuc
idem.d.i.c. Quare nõ reſpicis ſuꝑ iniq̃
agentes ⁊ taces deuorante ĩpio iuſtio-
rem ſe? Et ne multa dicamꝰ. experien-
tia oĩuʒ rerum magiſtra docet qualiter
multi iniqui in via ſua mala ꝓſperant̃.
3°. ꝓbare debemus ꝯ illos ſic ꝓſperan-
tes p̃paratã eſſe poſt hanc vitã rigidaʒ
ſeueritatẽ penãq; horribilẽ damnatio-
nis eterne. Et ad h̃ ꝓpoſitũ ſic.d. Augꝰ
20.li.de ciui.dei.c.2. Nũc aũt ⁊ mala
ferre equo animo diſcimus q̃ patiunt̃
⁊ boni. ⁊ bona nõ magnipendere q̃ adi-
piſcunt̃ ⁊ mali. Ac ꝑ hoc etiã ĩ his rebꝰ
in quibꝰ nõ apparet diuina iuſticia ſa-
lutaris eſt diuina doctrina. Neſcimus
enĩ quo iudicio dei bonus ille ſit pauꝑ:
malus iſte ſit diues. iſte gaudeat quem
ꝓ ſuis perditis moribꝰ cruciari debuiſſe
meroribus arbitramur: contriſtet̃ ille
queʒ vita laudabilis gaudere debuiſſe
ꝑſuadet. exeat de iudicio nõ ſolũ inultꝰ
verũ etiã damnatus innocẽs aut iniq̃-
tate iudicis preſſus: aut falſis obrutꝰ
teſtimonijs. ecõtrario ſceleſtꝰ aduſ̃ariꝰ
eius nõ ſolũ ĩpunitꝰ: veꝝ etiã vindica-
turus inſultet. Impius optime valeat
pius languore tabeſcat. Latrocinẽtur

ſaniſſimi iuuenes: ⁊ qui nec ꝟbo quẽq̃
ledere potuerũt diuerſa morboꝝ atroci-
tate affligant̃ infantes. Utilis rebꝰ hu-
manis ĩmatura morte rapiat̃. ⁊ q̇ videt̃
nõ naſci debuiſſe diutiſſime ĩſuꝑ viuat.
Plenus criminibus ſublimet̃ honoribꝰ
⁊ hominẽ ſine querela tenebre ignobi-
litatis abſcondant. ⁊ cetera huiꝰ q̃ quis
colligit q̇s enumerat? Que ſi haberent
in ipſa velut in obſurditate conſtantiã:
ut ĩ hac vita in qua hõ ſicut ſacer pſal.
eloquit̃. Uanitati ſimilis factꝰ ẽ ⁊ dies
eius velut vmbra p̃tereũt. nõ niſi mali
adipiſcerent̃ tranſitoria iſta bona atq;
terrena: nec niſi boni talia paterentur
mala. poſſet hoc referri ad iudiciũ iuſtũ
dei: ſiue etiã benignũ ut qui nõ erant aſ-
ſecuturi bona eterna que faciũt beatos
tꝑalibus deciperet̃: uel pro malicia ſua
uel pro dei miſericordia cõſolarent̃ bo-
nis. ⁊ qui non erant paſſuri eterna tor-
menta tꝑalibus: uel ꝓ ſuis quibuſcũq;
uel quãtuliſcũq; pctis affligerent̃: uel
ꝓpter implendas virtutes exercerentur
malis. hec ille. Et idem in p̃ de ci.dei.c.
1. ait. Placuit quippe diuine ꝓuidentie
p̃ꝑare in poſterũ bona iuſtis q̇bus non
fruent̃ iniuſti: ⁊ mala impijs: q̇bus nõ
excruciabunt̃ boni. Iſta ꝟo tꝑalia bõa
⁊ mala vtriſq; voluit eſſe coĩa: ut nec
bona cupidius appetãt̃ que mali quoq;
habere cernũt̃: nec mala turpiter euitẽt̃
quibꝰ ⁊ boni plerunq; afficiunt̃. Intẽeſt
aũt plurimũ qualis ſit vſus uel earum
rerũ que ꝓſꝑe: uel earũ q̃ dicũt̃ aduer-
ſe. Nam bonus tꝑalibꝰ nec bonis extol-
litur: nec malis frangit̃. Malus autẽ
huiuſcemõi infelicitate punit̃: q̇a felici-
tate corrũpit̃. Oſtendit tñ deꝰ ſepe etiã
in his diſtribuendis euidentiꝰ oꝑatio-
nem ſuã. Nã ſi nunc oẽ pctm̃ manifeſta
plecteret pena. nihil ultimo iudicio re-
ſeruari putaret̃. Rurſus ſi nullũ pctm̃
nũc puniret apte eius diuinitas. nulla eẽ
diuina ꝓuidẽtia crederet̃. Similit̃ ĩ rebꝰ
ſecũdis ſi nõ eas deus q̇buſdã petẽtibꝰ
euidẽtiſſima largitate cõcederet. nõ ad
eũ iſta ꝑtinere diceremꝰ. Itẽq; ſi oĩbus

ea petentibus daret nõ nisi ꝓpter talia premia seruiendũ illi eẽ arbitraref:nec pios nos faceret talis seruit⁹: sed poti⁹ cupidos ⁊ auaros.hec ille. Non letenf ḡ pctõres ⁊ inimici dei qb⁹blandus est mund⁹:si ꝓspera viderint sibi cũcta succedere: q̇a nõ est abbreuiata man⁹ dñi qui pctã que nũc impunita relinq̇t stri/ctius punienda reseruat p⁹ hanc vitã. O ꝑfidi pctõres ad vos clamo vobisꝙ dico. nolite ꝯfidere i iniq̇tate. nolite inebriari dulcedine bonoꝝ hui⁹ mũdi: q̇a oĩa tꝑalia cito deficiẽt. ⁊ illoꝝ gaudiũ qḋ in presenti gustatis vobis cõuertef in luctum. Non ꝯtristenf insuꝑ hi qui deo seruiũt si in pñti aliqḋ patianf laboriosum: q̇a p⁹ laborẽ calamitates ⁊ erũnas subsequef quies ⁊ pax: oĩuꝫꝙ bonorum affluẽtia in repromissa felici ac beata vita.

Qr ꝓ vno solo pctõ mortali iust⁹ de⁹ damnat eternalif aiaꝫ. nec sufficit pnia de omnib⁹ alijs si vnũ solum retineat.

SEcundũ mysteriũ/ Caplm. 2. declaranduꝫ de seueritate diuine iusticie dicif restrictio. In quo disputãdũ ẽ ꝯtra nõnullos qui multa pctã relinquentes aliqḋ tamẽ sibi in q̇ delectenf reseruãt ꝯfidentes per talẽ penitentiã posse saluari. Querif ḡ vtrũ tam restricta tamꝙ arcta sit dei iusticia ut ꝓpter vnũ solũ pctm̃ mortale dãnare velit eum q̇ de oibus alijs pniaꝫ egerit illo solo reseruato puniens illũ ⁊ ꝓ illo ⁊ ꝓ oibus alijs. Et rñdeo ꝙ sic. ita ꝙ si vnus mille pctã mortalia cõmisisset: ⁊ pro illis oibus tandẽ vno duntaxat excepto longã fecisset pniaꝫ morerefꝙ cuꝫ illo pctõ mortali dãnat⁹ vtiꝙ foret ⁊ punireť ꝓ illo ac ꝓ alijs de q̇b⁹ pniaꝫ egerat illo vno stante. Probaf aũt hoc qḋ dicimus tripliciter. ꝑ auctoritate. 2°. rõne. 3°. exẽplis. Primo auctoritate. Unde sapiens Eccl. 19. ait. Qui i vno peccauerit multa bona perdet. Et Iac. 2. c. habef illud qḋ põif de re. iur. c. defleat. Qui totã legem seruauerit: offendat aũt in vno fact⁹ ẽ oĩuꝫ reus.

Et de pe. dis. 3. c. pniam agere. ꝓpe. c. si apls. Greg⁹ ait. Quid eni ꝓdest si peccata luxurie q̇s defleat. ⁊ tñ adhuc auaritie estibus anhelat? Et Aug⁹ in li. de penitentia inq̇t illud qḋ ponif de pe. di. 3. c. sunt plures. Sũt plures quos penitet peccasse: sed nõ oĩno: reseruantes sibi quedã i q̇bus delectẽf. nõ aiaduertentes dñm mutũ simul ⁊ surdum a demonio liberasse ꝑ hoc docens nos nũꝙ nisi de oibus posse saluari. Si eni vellet pctã ex ꝑte reseruari. habentẽ septẽ demonia ꝑficere poterat sex expulsis. Expulit autẽ septem ut oia crimina simul eijcienda doceret. Legionẽ aũt ab alio eijciens neminẽ reliquit de omnib⁹ q̇ liberatũ possiderent ostẽdens ꝙ si etiã peccata sint mille oportẽ de oibus penitere

2°. ꝓbaf rõne ꝙ deus nec penitentiã acceptat illoꝝ qui sibi aliqḋ pctm̃ reseruãt: nec si eos dãnat illoꝝ penã remittit. Et est prima rõ dñi Boñ. ⁊ Ric. de media villa in. 4. di. 15. Quia cũ pctm̃ mortale contrariaf grẽ gratũ facienti: sine qua peccata remitti non possunt. ⁊ quia in aia non põt esse simul peccatum ⁊ gratia predicta vno pctõ mortali tm̃ huic gratie ꝯtrariante. non põt de alijs venia impetrari. ⁊ dicif ratio ista ꝯtrariationis. Secunda rõ dicif falsificationis quã tangit Tho. in. 3. ꝑte. q. 86. Nam deus pctã non dimittit sine pnia vera. Sed pnia que est in aia adhuc uł actu uel voluntate peccante mortaliter est pnia falsa. ḡ deus ꝑ talem pniaꝫ falsam minime peccata dimittit. Ideo ait Isidorus. de pe. di. 3. c. irrisor. Irrisor est ⁊ nõ penitens qui adhuc agit quod penitet. nec videf deũ poscere subditus: sed subsannare suꝑbus. ⁊ de pe. di. 5. c. fratres nostros. dicif. Falsam pniam esse constat cum spretis plurib⁹ de vno solo pnia agif. Tertia rõ ſm p̃fatos theologos dr̃ ꝑfectionis: q̇a deus ꝑfectissimus nihil facit impfectũ. Cũ ergo iustificatio impij sit opus dei debet esse opus perfectum. Aut ḡ nihil dimittit ſm ordinem sue iusticie: aut totum ſm

ꝯdescensionē sue infinite mīe. Et h̄ inq̄t
Augꝰ in ꝑalleḡ. c. sunt plures. Quedā
impietas infidelitatꝫ ē ab eo q̄ iustus. ⁊
iusticia ē dimidiā sꝑare veniam. Nec
ꝓpterea tn̄ despandi sunt pctōres qui de
multis pniam agūt vno reseruato. cuꝫ
facilꝰ possint ad gratiā ⁊ verā pniam
redire si multa pctā uel aliqua licꝫ nō
oia deponāt. 3° ꝓbaꝛ ꝙ tam arcta sit
dei iusticia ut ꝓpter vnū solū pctm̄ mor
tale dānet eū qui cū illo ex hac vita mi-
grauerit. manifestis exemplis. Narrat
q̄dē Gregꝰ i. 4. dial. li. Qz fuit i mona-
sterio quodā monachꝰ vnꝰ q̄ cū appꝑeret
vir ꝓbus ⁊ totꝰ religiosus exteriꝰ longe
aliꝛ ꝙ apparebat fuit. Nā cū se ieiunare
cū fratribꝰ demōstraret: occulte mādu-
care ꝯsueuerat. Corpis aūt supueniēte
molestia ad vite extrema pducꝰ ē. Qui
cū iam esset in fine fratres oēs ad se qui
erant in monasterio vocari fecit. At illi
putabāt viro moriēte magnū q̄d ac de-
lectabile se ab eo audire. Quibus ipse
afflictꝰ ⁊ tremens ꝯpulsus est ꝓdere cui
hosti traditꝰ cogebaꝛ exire. Nam dixit
qn̄ me vobiscū ieiunare credebatꝫ occul
te comedebā. ⁊ ecce nūc ad deuorandū
draconi suꝫ traditꝰ q̄ cauda sua genua
mea pedesq̄ꝫ colligauit. caput ꝟo suum
intra os meū mittēs spm̄ meū ebibens
abstrahit. Quibꝰ dictis statim defunctꝰ
est atq̄ꝫ ut penitendo liberari potuisset a
dracone quē viderat expectatꝰ nō ē. qd
nimirꝫ cōstat: q̄a ad solā audientiū vti-
litatē viderit. Ad idē est exemplū quod
recitat Cyrillꝰ scribēs ad Augꝰ de tran-
situ Hiero. Nepos inq̄t q̄dē meꝰ Rufus
noie vtroq̄ꝫ ꝑuatꝰ parēte a teneris ānis
ad meas deuenit manꝰ q̄ vtinā ex vtero
nō exisset ne illi qd sustinet contigisset:
quē tāta diligētia enutriui ut a pluribꝰ
a me genitꝰ putareꝛ. Crescēs itaq̄ꝫ ifelix
puer etate quidē nō sapia: ingenti pul-
chritudine corpis decoratus s̄ nō aie:
a cunctis dilectione supflua colebatur
Js naq̄ꝫ. 18. etatis sue anno ibecillis ⁊
miserrimꝰ expirauit: de cuiꝰ morte tantꝰ
ab oibꝰ insonuit luctꝰ ꝙ vix ꝑ mēseꝫ po-
tuit quietari. At ego nimie eiꝰ incūbens
dilectiōi pluries rogaui gl'iosū Hiero.
ut mihi q̄d acciderat nepoti meo reuela
ret. Orāti āt m̄ die q̄dā hora nona tātꝰ
affuit fetor ꝙ nullatenus potui susti-
nere. ⁊ dū tacitꝰ mirarer vnde tātꝰ fetor
esset sup̄ meū ꝟticē: eleuatis oculis in-
felicē nepotē meū vidi terribili visione
ita ꝙ visum in eū imprimē nō audebā.
nā cathenis igneis circūligatꝰ flāmas
fetidissimas erūpebat. Ad hāc terribilē
visionē subito me tātꝰ timor inuasit ut
dū plurimū loq̄ vellē formare vocē pe-
nitꝰ nō valerē. Postremo aliquātulū ad
me rediēs si meus erat nepos voce cepi
perquirere tremebūda. Ad hec inq̄t ille
vlulatibꝰ ⁊ suspirijs. Utinā nō essē ne tā
diris esseꝫ cruciatibꝰ deputatꝰ. nā scias
me ꝑpetuis tpibꝰ mansionibꝰ tartareis
ꝑmāsurū. Heu q̄d dicā? His dictꝫ tantꝰ
mihi dolor affuit ut ꝑpluries sim mira-
tus quod e vita ꝓtinꝰ nō decessi. Longꝰ
aūt expletis colloquijs ab eo sciscitatꝰ
fui: cur ita dinam mīam ꝑdiderat cum
tot ꝟtutibꝰ videreꝛ pollere. Pro nulla
inq̄t me scias causa fore dānatū nisi q̄a
i ludis maxie delectabar. Atq̄ꝫ i morte
volūtarie postposui cōfiteri. Quibꝰ dictꝫ
disparuit: ⁊ tantꝰ fetor remāsit ut i locū
illū per magnū spaciū nullus ausus sit
introire. Hec Cyrillꝰ. Ue igiꝛ his q̄ cū
talia uel legunt uel audiūt nō timēt nō
mutāꝛ nō ꝯuertūꝛ ad dn̄m deū suū. Nā
si ꝓ vno pctō solūmō hoiem dei iusticia
eternaliꝛ dānat. quid faciet ꝓ multis?
O somnolenti pctōres. o ꝑegrini velo-
cissimi ⁊ aduene in hoc seculo ꝯsiderate
q̄ ventura sūt: ⁊ cognoscite quāta vobis
impenitentibꝰ ⁊ in peccatis obstinatis
dina iusticia ꝯminaꝛ mala. Nec sufficit
aliq̄ pctā relinquere: ut patet ex dictis
nisi oia pariter relinquanꝛ.

Qualiter deꝰ iusto iudicio permittit
eos q̄ pniam differunt vsq̄ꝫ ad extremū
vite impugnari varijs impedimentis.

Tertiū mysteriū / Capitulū. 3.
TErtiū mysteriū
cōtemplandū de seueritate dine
iusticie ꝯ peccatores ipenitētes

dicit̄ ꝑmissio. Consueuerūt nāq; in pec
catis suis aliqui esse securi ꝓmittentes
sibi in extremo vite pn̄iam se facturos.
Verūtn̄ iusticia dei seuera q̄ frequen-
ter ꝑmittit tales impugnari maxime a
tribus quibꝰ eorū penitētia impeditur.
Primo a passionibꝰ. 2° a demonibꝰ
3° a parentibus. Primo permittit
deꝰ tales pctōres ipugnari a passionibꝰ
Nam ut inq̄t Scotus in .4. Solet eue-
nire ꝙ in extremo vite qn̄ pctōres infir-
mant̄ in sensitiua ꝑte adest maximꝰ do-
lor ⁊ maximꝰ timor. Dolēt relinquere
mūdū quē cū suis bonis magis dilexe-
rūt q̄ deū. Timēt mortē que ꝓuat eos
oī terreno bono ⁊ vita t̄pali quā ꝑposue
rūt eterne. O quātus labor eoꝝ corda
mentesq; occupat. Alterat̄ ex hiꝰ passi-
onibꝰ ratio: q̄a ſm Aug. passiōes tri-
stabiles plꝰ rōnē suffocāt q̄ delectabi-
les. Inde fit ut ⁊ ipsi miseri q̄ ꝓposuerūt
malefaciēdo in extremo vite ad pn̄iam
venire: nihil de deo cogitēt: nullāq; de
ꝓpria salute memoriā habeant: quia ut
Augꝰ i sermōe de inocētibꝰ ait: Percutit̄
hac aīaduersione pctōr ut moriens ob-
liuiscat̄ sui qui dū viueret oblitꝰ est dei.
Sūt de hoc quottidie exempla clarissima
Nam ⁊ ego vidi quēdā in extremis la-
borātē qui ditissimꝰ erat ⁊ diuitias non
sine pctīs cōgregauerat. Cūq; monerē
eū ut iam aīe salutē q̄reret: male libēter
audiebat hiꝰ verba. q̄nimo in lectulo in
q̄ iacebat se voluēs suspirabat gemebat
imo rugiebat. d. O quantū laboraui ut
thesauriçarē: ⁊ alij gaudebūt de thaurꝭ
meis. o diuitie mee. o pecunie mee. o io-
calia mea: q̄s vos possidebit ⁊ q̄bꝰ vos
relinquā? Et i his ⁊ silibꝰ retinēs cor ⁊
animū miserrimꝰ expirauit. In ciuitate
etiā Spoletana puella quedā formosa
fuit q̄ vanitatibꝰ sꝑ intēta nil de futura
vita cogitabat. Hec infirmitate ꝑcussa
monitiōes ⁊ hortamēta salutis abhor-
rebat: sicut mihi retulerūt qui viderūt ⁊
audierūt illā. Tandē inualescēte morbo
cū cerneret infelix iuuencula de ꝓximo
sibi iminere mortē rogauit instant̄ ma-

nota exemplum

trē ut eam vestiret ⁊ preciosis indumētꝭ
q̄ ferre cōsueuerat ornaret poliretq; illā
tāq̄ si ad nuptias esset accessura. An-
nuit ei mater fecitq; quod filia volebat.
O terribile iudiciū. o stupendū ⁊ admi
rabile dictu. Sic ornata: sic induta sus-
pirando clamare cepit iuuencula vana
Heu q̄a moriar ego sic pulchra. moriar
ego sic decora. moriar ego i tam tenera
etate. Dicebāt illi circūstantes. Cōmitte
te deo filia: quia benignus ⁊ clemens ē
At illa magis lamentabiliter respōde-
bat. Et quid mihi cū deo? veni tu dia-
bole suscipe tu animā meaꝫ. Inter que
verba expirauit damnata ⁊ desꝑata.
2° ꝑmittit deus impugnare peccato-
res impenitentes in extremo vite a de-
monibus. Ipsi etenim spiritus maligni
etsi a circūstantibus nō videant̄: appa-
rent tn̄ his qui moriuntur aspectu hor-
ribilissimo temptātq; infestāt ac conāt̄
durissimo certamie: ut de misericordia
desꝑerent. Unde Beda refert de gestis
anglorū. ꝙ rex quidam anglie Adoue-
rendus noīe habuit militē i armis pro-
bū: sed corruptū in moribus. Cū autē
īprouisa īfirmitate feriret̄: a rege visitat̄
⁊ monet̄ ad pn̄iam. q̄ renuit. d. ꝙ vide-
ret̄ hoc facē ex timiditate cordis. Cū ꝓo
ad mortē deducet̄ tēnios iteꝝ rex visita-
uit eū cōfortās ut peniteret. At ille. O
dn̄e mi rex tarda hora est cū iā iudicatꝰ
sim ⁊ damnatꝰ. Nā paulo ante q̄ huc
intrares ingressi sunt duo clarissimi iu-
uenes: quorū vnus sedit ad pedes lecti
mei: alter ad caput: ⁊ dixerunt. Iste ad-
iudicatus est morti: videamus si aliq̄d
ius habemus in eo. ⁊ vnꝰ extraxit librū
speciosissimū: ſ valde puulū de sinu suo
litteris aureis ⁊ fulgentibus ꝯscriptū:
in quo legens vidi aliqua parua bona
que feceram in iuuentute mea anteq̄
mortaliter peccassem. Et cū miro modo
exultarē ī visione horū: ecce duo teter-
rimi demones intrauerunt: ⁊ attulerūt
vnū magnū libꝝ litteris nigris scriptū
in quo vidi omnia peccata mea. Et di-
xerunt demones angelis qui ibi erant.

Quid hic facitis cũ in eo nullum ius habeatis: ⁊ liber vester nihil valeat: sed noster? Et rñderunt angeli q̄ verũ est ⁊ recesserũt. ⁊ hi duo demones cruciãt me. Quibus dictis infelicissimus expirauit. Est ergo molestꝰ diabolus morientibus nõ solũ impijs atq̧ puersis: sed etiã scis ⁊ amicis dei. Scribit eniȝ Cyrillus ad Aug. in trãsitu hiero. q̄ Eusebius vir scissimus quõdã hiero. gl'iosissimi discipulꝰ cũ esset de hac vita migraturꝰ adueniẽte die q̃ se ex hiero. reuelatione migrare sciebat. die tertio p̃euntc labore febrium ꝯcussus valde se sup t̃rã magistri non imemor nudũ deferri fecit a fratribus ⁊ a singulis osculum accipiẽs benigna eos cõsolatione ꝯfortauit: ut i scõ maneret ꝓposito. Deinde saccũ quo opiebaᵗ gl'iosus hiero. deferri ⁊ supra se poni fecit: ordinauitq̧ sm̃ iustar mg̃ri sui hiero. gl'iosi extra ecclesiaȝ in q̃ iacebat sci hiero. corpus sepeliri. post hec corpe sacratissimo dñi se muniens deo ⁊ beato hiero. deuote se cõmendauit: ⁊ sic p triduũ locutiõe corporali ac visione priuatus circũstãtibꝰ fratribus psalteriũ ac passionẽ dñi ac alia scã legẽtibꝰ. Die v̄o quo moriturꝰ erat ante btẽ aie exitũ p duas horas venerabilis Eusebius cepit ita t̃ribiles actus pagere q̄ circũstantes monachi pauore pterriti velut amẽtes in t̃ra iacebãt. Nã qñq̧ trãuersis oculis manibus simul iũctis voce dira facieq̧ terribili clamabat: Nõ faciã. nõ faciã. Mẽtiris. mentiris. Post hec ad terrã rediẽs faciẽ in terra firmabat q̄tuȝ poterat clamans: Adiuuate me frẽs ne peream. Q̃ monachi videntes lachrymantibꝰ oculis eum int̃rogauerũt q̇d esset. Ad quos ille. Nõne videt̃ demonũ agmina q̇ me deuorare cupiũt Et illi. Quid te facturũ volebãt cũ dicebas. Nõ faciã mentiris. At ille. Conabãᵗ nãq̧ ut nomen dei blasphemareȝ: ⁊ ego hoc nolle facẽ acclamabã. Dicebant insup ut de dei mĩa desperarẽ eo q̄ essem dãnatus. Quibꝰ ego rñdebã q̄ mentirenᵗ. Abscondebã aũt faciẽ meã ne viderẽ eorũ aspectuȝ qui tã terribilis est ut sustineri non possit. Si g̃ hic dei amicꝰ tã durum p̃liũ a demonibus sensit q̇d faciẽt pctõres nephãdissimi q̇ tã diu diabolo s̃uierunt? 3º. pmittit deus pctõres impenitentes ĩpugnari ĩ extremo vite a parentibꝰ a domesticis ⁊ ꝓpinquis. Ipsi equidem sũt q̇ egrotãtibꝰ ꝯfessionem noiare nõ audẽt. sacerdotes ⁊ religiosos noiare volẽtes indignãᵗ expellũt. notarios si cõparuerint ut testã ꝯficiãt turpiᵗ eijciunt. O amici carnales o iĩmici aiarũ carorũ vestrorꝫ. de vobis dr̃ Math. x. c. Inimici hois domestici eius. Proptea salubriᵗ ꝓuisuȝ ẽ p. c. cũ infirmitas. de pe. ⁊ re. Dicit eni sic. Cũ ĩfirmitas corporalis nõ nũq̄ ex pctõ ꝓueniat dicẽte dño languido quẽ sanauerat. Uade ⁊ amplius noli peccare ne deterius tibi cõtingat. pñti decreto statuimus ⁊ districte precipimus medicis corporꝫ ut cuȝ eos ad infirmos vocari ꝯtigerit ipsos ante oĩa moneãt ⁊ inducãt ut medicos aduocent aiarꝫ. ut postq̄ infirmo fuerit de spũali salute ꝓuisũ ad corpalis medicine remediũ salubrius ꝓcedaᵗ. cum cessante cã cesset ⁊ effectꝰ. hec ibi. Sed pmittente deo ad puniendã negligentiã impenitentiũ: nec ipsi medici statutuȝ h' saluberrimũ eccl'ie obseruãt. Timendũ igiᵗ est oibus pctõribꝰ ne seuiat in eos iusticia dei. Iõ i tpe opportuno sine dilatione studeãt ad pniam redire ut illa mediãte faciãt se dignos gr̃a ⁊ ꝯsequẽti btã gl'ia i q̃ viuit deꝰ i scl'a sclorꝫ. Amẽ.

Feria q̃rta pꝰ dñicã in sexagesima de seueritate diuine iusticie. ꝯ origenistas q̇ dicũt in fine oẽs diabolos ac homines fore saluandos. Sermo. xi.

Reddet unicuiq̧ secũdũ opera sua Sapientissimi filij dei verba sunt ista Math. 16. c. originaliter scripta. Offert se nobis ex

omni parte magis ac magis tremenda
iusticia dei q̄ nō respicit ꝑsonas hoīuz:
nō curat angeloꝝ dignitatē: sed oībus
peccantibus ⁊ de pctō nō penitentibus
cōminat̄ indifferēter dānationē eternā
Sūt tamē origeniste q̇dā ꝑtinacit̄ asse-
rētes ꝙ i fine de⁹ lapsis angel̄ ⁊ dānat̄
veniā dabit ꝙꝙ infideles oēs reuoca-
bunt̄ ad celū. ⁊ ꝙ xp̄iani q̇libet hitabūt
i ꝑadiso ita ꝙ dei mīa supabit oēm rigi-
ditatē iusticie eius. Contra tales i p̄nti
sermōe dicere statui ōndereqꝫ ꝙ̄ fortis ⁊
aspera sit dīna iusticia ꝯtra peccatores
quoscūqꝫ. Ad qḋ intelligendū ꝯsidera-
damqꝫ illā ꝓponim⁹ ex triplici ꝑte.
p̄ ex ꝑte angeloꝝ maloꝝ.
2° ex ꝑte infideliū excecatoꝝ.
3° ex ꝑte xp̄ianoꝝ falsoꝝ.

¶ Qualit̄ errauit Origenes circa sal-
uatiōez maloꝝ āgeloꝝ. ⁊ quō tāt⁹ error
ꝑ sacras scripturas roborat̄. Caplm̄. i.

PRimo ꝓponim⁹ ꝯsiderandā dei
iusticiā terribilē ⁊ seuerā ex ꝑte
angeloꝝ maloꝝ. Nā eos excel-
lētissimos nobilissimos ꝑfectissimosqꝫ
i donis nāe multos ⁊ q̄si inumerabiles
ꝓpter vnū solū pctm̄ supbie a ꝑadiso seu
empyreo celo eiectos etnalit̄ ꝯdēnauit.
Uerꝫ ꝓ clariori noticia h⁹ ꝑtis tria du-
bia emergūt disputanda. Primū vtꝝ
Origenis opinio fuit ꝙ mali angeli sal
uabūt̄. Secūdū vtꝝ mali angeli sint i
inferno. Tertiū vtꝝ ꝑ scriptas ꝓbari
possit ꝙ āgeloꝝ maloꝝ pena nūꝙ̄ finiet̄
Circa p̄mū dubiū ē triplex mod⁹ dicēdi
Prim⁹ ē quorūdā q̇ Origenē excusare
volūt. d. nūꝙ̄ eū falsa aut rep̄hensione
digna: nō solū scripsisse: sed nec docē po-
tuisse: sed inuidie quorūdā attribuunt
oīa q̄ de Origene erronea ⁊ hētica pre-
dicāt̄. Inuidi aūt talia Origeni ut illū
criminarēt̄ iposuerūt. Mouent̄ aūt isti
defensores Origenis ad sic tenendū: tū
ꝓpter eius scimoniā: tum ꝓpter ꝓfundā
sciam: tū ꝓpter feruētissimū çelū. Nā ut
colligit̄ ex dictis Eusebij in histoia ec-
clesiastica. ⁊ Hiero. i li. de viris illustrib⁹
Origenes habuit patrē Leonidā xp̄ia-
nū ⁊ martyrē: p⁹ cui⁹ martyriū cū reb⁹
p̄rimonialib⁹ ob ꝯfessionē nois xp̄i esset
p̄uat⁹: cū matre vidua ⁊ sex frib⁹ pauꝑ
derelict⁹ habēs ānos circirter. 17. etatis
studio litteraꝝ intent⁹ se matrē ⁊ frēs de
eo qḋ docens lucrari poterat sustētabat
⁊ sepius martyr migrasset ad dn̄m nisi
mater ei⁹ pia fraude nocte vestes ei⁹ sur-
ripuisset. Cōsecut⁹ tandē est a deo scie
grām: eratqꝫ potētissim⁹ in grāmatica ⁊
oībus secularib⁹ litteris: in oī q̊qꝫ ph̄ia ⁊
nāli eruditiōe ꝑfect⁹: ꝟ instruct⁹ maxie
in lectione ⁊ doctrina dīnoꝝ voluminū.
Uñ ꝓ incredibili scie sue p̄rogatiua do-
ctor ecclīe alexādrine a Demetrio ipsi⁹
loci ep̄o institut⁹ est cathedrāqꝫ doctoris
p⁹ Pāthenū ⁊ Clementē terti⁹ obtinuit
Cui⁹. s. Clemētis ⁊ ipse auditor extiterat.
Ubi dū ꝟbū dn̄i doceret palā: tā viros
ꝙ̄ feminas istruxit. Et ut ois maledicti
turpis occasionē ifidelib⁹ tolleret qḋdā
min⁹ ꝑfecti sens⁹: ꝟ feruēt̄ fidei castitat̄
op⁹ exercuit. Nā illud euāgelicū atten-
dens: Sūt eunuchi q̇ se castrauerūt ꝓpt̄
regnū celoꝝ. mox illud in se cōpleuit.
Tūcqꝫ nulla aduersarijs detrahēdi oc-
casiōe relicta vigilant̄ doctrine ⁊ p̄dica-
tiōi vacauit i abstinētia plurima i ieiu-
nijs in vigilijs. Ex eius ꝟo auditorib⁹
mlt̄i martyres sc̄ effecti. Et nūꝙ̄ ꝑmisit
ea q̄ in ecclesijs disserebat a notatorib⁹
excipi nisi qñ sexagesimū etat̄ sue annū
agēs multo vsu ⁊ labore plurimū i ꝟbo
dei fiducie accepat. Isido⁹ aūt i. 6. ethi.
li. sic de ipso ait. Origenes i scripturarū
labore tā grecos ꝙ̄ latinos operū suoꝝ
magnitudie supauit. Deniqꝫ Hiero⁹ sex
milia libroꝝ ei⁹ se legisse fatet̄. Propter
hec oīa ꝟ nō videt̄ qbusdā ut dixim⁹ ꝙ
Origenes tā grauit̄ potuerit errare ut
diceret etiā dānatos angelos fore sal-
uandos. Sed his ego rñdeo ꝙ nullus
est tā sanct⁹: tā iust⁹: tā doct⁹ in lege dn̄i
tāqꝫ exercitat⁹ i via ei⁹ ut cadē nō possit
ꝟm cōem legem. Sapiētior certe mun-
diorqꝫ ipso Origene erat in celo empy-
reo lucifer: ⁊ tn̄ ꝓpter peccata expulsus
est inde. Quare aūt deus ꝑmittit ruere

cos q̇ diu in ꝟtutibus ꝑseuerarũt peni-
tus ignoramꝰ: q̇a iudicia dei abyssus
multa. Secũdꝰ modꝰ dicẽdi de Ori-
gene est aliorũ q̇ tenẽt ipsũ errasse: ꝫ pꝰ
errorẽ ad pniam venisse. Ostẽdunt autẽ
planctũ quẽdã qui ascribit̃ Origeni: tñ
planctꝰ ille int̃ apocriphas scripturas
ãnumerat̃. ut p3. 15. di. c. scã ro. ecclesia.

Tertiꝰ modꝰ dicẽdi de Origene ẽ ꝙ
in ꝟitate errauerit. Vñ Augꝰ. 21. li. de
ci. dei. c. 17. uel. 21. ait. Nũc iã cũ miseri-
cordibꝰ nr̃is agẽdũ eẽ video: ⁊ pacifice
disputandũ q̇ uel oĩbꝰ illis hoĩbꝰ quos
iustissimꝰ iudex dignos gehẽne supplicio
iudicauit: uel q̇busdã eorũ q̇ nolũt cre-
dere penã sempit̃nã futurã: ꝫ post certi
tp̃is metas ꝓ cuiusqꝫ pcti quãtitate lõ-
gioris siue breuioris eos inde estimant
liberãdos. Qua i re misericordior ꝓfe-
cto fuit Origenes qui ⁊ ipsũ diabolum
⁊ angelos eius pꝰ grauiora ꝓ meritis
⁊ diuturniora supplicia ex illis crucia-
tibꝰ eruendos ⁊ sociãdos scis angelis
credidit. Sed illũ ꝓpt̃ hoc ⁊ ꝓpt̃ alia nõ-
nulla nõ imerito reprobauit eccl̃ia. hec
ille. Et Hieroꝰ ad Palmachiũ inq̇t. Si
mihi creditis origenista nunq̃ fui: ⁊ si
nõ creditis nũc eẽ cessaui. Male sentit
de filio: peius de spũ scõ: aiarum de celo
ruinã impie ꝓtulit: verã totiꝰ carnis re-
surrectionẽ negauit. Et idẽ ad Deside-
rium ait. Origenes melior i boĩs peior
in malis fuit: cuiꝰ hereses in libris Peri-
archon quos ipse cõposuit maxime iue-
niri dicũt̃. Et idẽ adũsus Vigilãtiũ sic
loq̇t̃. Opis mei ẽ ⁊ studij multos legẽ
ut ex plurimis diuersos flores carpam
nõ tam ꝓbaturꝰ oĩa q̃ q̄ bona sint ele-
cturꝰ. Assumo multos i manu mea: ut
a multis multa cognoscã. Origenes he-
reticus q̇d ad me ? q̇ illũ in plerisqꝫ he-
reticũ eẽ nõ dubito. Errauit eñi de dia-
boli pnia: errauit ⁊ de aiaꝝ statu: ⁊ q̇d
his deterius ẽ p̃rem ⁊ spm̃ scm̃ in com-
mentarijs Ysaie seraphin eẽ testatꝰ est.
Si errasse nõ dicerẽ: ⁊ hec quottidie nõ
anathematiçarẽ eẽm erroris illiꝰ sociꝰ.
Neqꝫ eñi ita debemus illiꝰ bona suscipe:
ut mala quoqꝫ suscipe videam̃. At idẽ
in multis scripturis bñ interp̃tatus ẽ ⁊
ꝓphetarũ obscura disseruit: ⁊ tã noui q̃
veteris testi reuelauit maxima sacra. ꝫ
ille. Secundũ dubiũ erat vtrũ mali
angeli sint i inferno. Et ad ꝫ rñdet dñs
Boñ. di. 6. 2. li. d. cũ Alexãdro de ales
in. 2. volumine sũme. ꝙ locꝰ demonuꝫ
pꝰ lapsũ vsqꝫ ad diẽ iudicij nõ ẽ locus
subterraneꝰ quẽ vocamꝰ infernũ: ꝫ aer
caliginosus in quo gnãlit̃ demonũ ha-
bitat mlt̃itudo. Vtrũ aũt aliqui detru-
si sint i infernũ: ꝫ ego nescio nec iuenio
determiatũ a scis. hoc aũt bene credo ꝙ
aliqui descẽdẽt ad torquẽdas aias ꝫm
ꝙ habẽt inter se deputata maledictiõis
officia. Si etiã in isto aere puniãt̃ pena
ignis diuersi sentiũt diuersa. Quidam
dicũt ꝙ sic. licꝫ minus intẽse q̃ pꝰ iudi-
ciũ. Alij aũt dicũt ꝙ talis pena differt̃
eis usqꝫ ad iudiciũ. ⁊ interim grauẽ pe-
nã suscipiũt: ex eo ꝙ sũt in isto aere ca-
liginoso: q̇a locus i quo cõditi sũt erat
celum empyreũ quod est luminosũ ⁊ est
eis locus nãlis ad quẽ nõ pñt ampliꝰ
reuerti. Tertiũ dubiũ ꝓpositũ ẽ vtrũ
ꝑ scripturas ꝓbari possit ꝙ nũq̃ diaboli
saluabunt̃. Et ad ꝫ Augꝰ. 21. li. de ci.
dei. c. 23. inducit duas auctoritates.
Una est Joh. Apoc. 20. d. Diabolus q̇
seducebat eos: missus est i stagnũ ignis
⁊ sulphuris: vbi bestia ⁊ pseudo ꝓphe
cruciabũt̃ die ac nocte i scl̃a scl̃oꝝ. Alia
est auctoritas xp̃i qui Math. 25. ait.
Ite maledicti in ignẽ et̃nũ: qui parat̃
est diabolo ⁊ angel' eiꝰ. Ex q̇bꝰ sic Augꝰ
d. ꝙ hic dr̃ in et̃nũ: ibi dr̃ in scl̃a scl̃oꝝ.
Quibꝰ ꝟbis scriptura dina nihil aliud
significare ꝯsueuit: nisi ꝙ finẽ tẽporis
nũq̃ hꝫ. Jõ Augꝰ audacter i li. de fide
ad Petrũ sic loq̇t̃. Firmissime crede dia
bolũ ⁊ angelos eius in ignẽ et̃nũ a xp̃o
eẽ mittẽdos vbi nũq̃ carebũt pẽa quã
eis p̃parauit dina iusticia. Si igit̃ deꝰ tã
dure puniuit angelos q̇a peccauerũt ⁊
in malicia sua obstinati ꝑmãserũt. quõ
securi sũt trãsgressores hoĩes diuinorũ
p̃ceptoꝝ? O reꝓbi offensores maiestat̃

diuine. o ꝓ̄sumptuosi ⁊ temerarij execu
tores diuꝫ malarũ affectionũ: cur non
timetis? cur nõ pauescitis? cur deniqꝫ
nõ cõpũgimini ad cõminātē vocē summi
dei? Ipse q̇dē ut in sermone ꝓ̄cedēti pꝫ
ad vos clamitat. Nisi ꝯuersi fueritis sicut
angelis nõ pepci nec vobis parcā. sicut
angelos a sedibꝰ celi eieci ita ⁊ vos eij-
ciam. sicut illos ꝑpetuo cruciandos dā-
naui: ita ⁊ vos dānabo. O tremēda iu-
sticia dei cui resistere nullꝰ pōt: nõ hoies
nõ angeli spũs potentissimi.

Qualiter iusticia dei dānabit oēs in-
fideles. ⁊ q̇d sentiendũ ē de paruulis. de
phis ⁊ alijs infidelibus. Caplm. 2.

SEcundo ꝓponimꝰ ꝯsiderandaꝫ
terribilē iusticiā dei ex ꝑte infi-
deliũ pctōꝝ. q̇s oēs quotq̇t fue-
rũt quot sũt uel erũt cũ infidelitate mo
rientes damnationi ꝑpetue deputauit.
Sciendũ tñ ꝙ triplex ē infidelitas. pᵃ
puuloꝝ. 2ᵃ phoꝝ. 3ᵃ maliciosorum.

Prima est ĩfidelitas puuloꝝ: ⁊ h̄ di-
citur ſm purā negationē: ex hoc solo ꝙ
puuli nõ habēt fidē. Et h̄ ſm Tho. 2. 2
q. x. nõ habet rōnē pcti: ſ; magis pene.
q̇a talis ignorātia diuoꝝ ex pctō ꝓ̄moꝝ
parentũ secuta ē. Jdō q̇ cum tali infide-
litate moriũt dānāt quidē nõ ꝓpter in-
fidelitatis pctm̄: ſ; ꝓpt originalē culpā
ab illis ꝯtractā: ita ꝙ oēs puuli sine ba
ptismo morientes: ⁊ in lege veteri sine
alijs remedijs ꝯtra pctm̄ originale ad-
hibitis erant de numero dānatoꝝ. Ve-
rũtñ de illis dubitari solet vtrũ puniē-
di sint pena mālis ignis: qm̄ Augꝰ de
fide ad Petrũ ait. Firmissime tene puu-
los q̇ sine sacro baptismatis de hoc sclo
trāseũt eterni ignis supplicio sempitno
puniendos. Et idē in Encħ. cõtrariuꝫ
videt dicere. Mitissima inq̇t sane eorũ
erit pena q̇ pret̄ pctm̄ qd̄ originalit̄ cõ-
traxerũt nullũ insuꝑ addiderunt. sed si
punirent pena ignis: nõ esset mitissima
Jdō dicit. d. Bon̄. i. 2. dis. 33. Vel quidā
attēdentes rigorē diue iusticie ac sniaꝫ
qua deus hoieꝫ ꝑ vno modico mortali
in quo momētanea ⁊ q̄si nulla fuit de-
lectatio cruciat et̄naliter dicũt ꝙ puuli
cremabunt igne māli. longe tñ minus
ꝙ̄ illi qui peccauerũt pctō actuali. ⁊ hoc
dicũt sensisse Augꝰ. cum dixit in Encħ.
penā puuloꝝ eē mitissimā. Et i li. d̄ fide
ad Petrũ ait. Paruuli cruciabũt et̄no
supplicio. Mitissimā eni illā vocat non
absolute: ſ; respcũ alioꝝ. Sed cũ valde
durũ videat ꝙ deus tā dure tam aspe
agat cum puulis sic decedentibꝰ. idō alia
extat positio mitior que magis ꝯcordat
pietati fidei ⁊ iudicio rōnis. Vel q̇a par-
uuli decedētes cũ originali culpa carēt
iusticia ⁊ spũs sci gr̄a que est pignꝰ he-
reditatis eterne priuant in et̄nũ visiōe
dei. Quia nõ in carne fuit feditas: ideo
ponent in loco vili utpote infernali. Sꝫ
q̇a nõ habuerũt i se actualē delectatōēꝫ
pcti nec in spũ neci carne: idō nõ sentiũt
pene ignis acerbitatē. Et huic opiniōi
inheret magister i lrā ⁊ in tex. Ad dictũ
ꝟo Augꝰ. palł. in li. de fide ad Petrum
dicere possumꝰ ꝙ ipse sic locutꝰ ē nõ in-
tendens dicē ꝙ puuli sensibiliter cru-
cient: ſ; potiꝰ manifestare voluit penam
eoꝝ ꝙ̄tũ ad carētiā visiōis dei ⁊ ꝙ̄tum
etiā ad vilitatē loci. Et h̄ valde abun-
dant exꝓ̄mit plus dicēs ⁊ minꝰ volens
intelligi. Nec sine cā sic loq̇t. Facit eni
h̄ ad extirpandā illā heresim q̇ dicebat
puulos nulla pena puniri. Unde sicut
in moribꝰ documentũ est: ꝙ qui vult ab
vno extremoꝝ ꝑuenire ad mediuꝫ debet
declinare ad aliud extremuꝫ sicut docet
phs. 2. eth. c. 9. Nõ puniēt ḡ puuli pēa
sensus ⁊ māl ignis: ſ; pēa dāni ⁊ carētia
visiōis diue. Utꝝ āt isit eis aliq̇s dolor
intior satis apud doctos dubiũ ē. Qui-
dā n. voluerũt dicē ꝙ carebũt cognitōē
⁊ dolore. Cognitōē q̇dē exigēte dei iusti
cia: ⁊ dolore exigēte mīa diua. Justicia
nāqꝫ exigit ut ñ det eis pꝰ hāc vitā donũ
aliq̇d cognitōis qd̄ i hac vita ñ habue-
rũt. Uñ sic caruerũt cognitōē fidei ⁊ oī
gnē cognitiōis itellectiue illi q̇ mortui
sũt añ vsũ rōnis sic etiā carebũt pꝰ hāc
vitā nec diuturnitate tpis addiscēt. Mīa
exigit ut nõ hēant penā actualē dolorij cũ

non habuerint maculã actualis culpe.
⁊ ideo iusto suo iudicio priuat eos deꝰ
oi eorũ cognitione q̃ pñt eis inferre do‑
lorẽ. Meliꝰ ẽ eni talia ignorare ꝙ̃ scire
Sꝫ q̇a difficile ẽ itelligere ꝙ aia sepata
nõ habeat vsũ rõnis: ⁊ non cog̃scat ea
saltẽ quoꝝ cognitio ẽ ei nãliter inserta
cũ ex ꝑte corꝑis ipedimentũ nõ habeat
Jõ alij alit̃ opinant̃. s. ꝙ aie paruulorũ
⁊ habebũt cognitionẽ: ⁊ habebũt dolo‑
rem. Sciẽt eni ꝓpter q̇d facte sũt: ⁊ sciẽt
se ab illo bono merito originalis culpe
esse priuatos: ⁊ tñ nõ habebũt dolorem
q̇ mereat̃ dici vermis q̇a nõ habebũt re‑
morsũ ꝙ ꝑdiderint illud bonũ ꝓpt̃ ꝓpriã
negligentiã ⁊ ꝯtẽptũ. Et ꝓ tanto dolor
eorũ erit multo mitior ꝙ̃ dolor adul‑
torum. Sed opinio ista bene stare non
põt: tũ ꝓpter h̄ ꝙ dolor ille ẽ absq; spe. ⁊
ita cũ murmure ⁊ desꝑatiõe: tũ etiã q̇a
dolor aie redundat in carnẽ. Et si talis
dolor ex deliberatoẽ procedit non videt̃
eẽ absq; actuali obligatione. Propt̃ea
est tertius modꝰ dicẽdi ꝓbabilior ⁊ cõ‑
munior. Qr aie ꝑuuloꝝ carebũt actua‑
li dolore ⁊ afflictione: nõ tñ carebũt co‑
gnitioẽ. ⁊ h̄ põt satꝭ rõnabilit̃ intelligi ꝑ
hũc modũ. Decedẽtes eni in solo origi‑
nali mediũ tenẽt int̃ hñtes grãm ⁊ cul‑
pam actualẽ. Et qm̃ statꝰ retributiõis
dꝫ rñdere statui vite pñtis: in tali statu
debẽt aie ꝑuulorũ poni: ut q̃si mediũ te‑
neant inter btõs ⁊ eťnis ignibꝰ crucia‑
tos. Qm̃ g̊ bti carent malo pene sensibi‑
lis: ⁊ cũ hoc habẽt dei visionẽ. dãnati
ecõtrario sũt in tenebris ⁊ puniũt̃ pena
sensibili. Paruuli ſm ordinẽ rectũ dine
equitatis debẽt coicare in vno cũ dam‑
natis ⁊ in alio cũ btis. Sed nõ possunt
coicare cũ btis in hñdo diuinã pñtiam
q̇a tũc in nullo coicarẽt cum dãnatis.
Pñtia eni visionis dei non stat cũ pena
sensibili. Jõ cũ btis coicant in h̄ ꝙ ca‑
rent oi afflictione exťiori ⁊ inťiori. cuꝫ
dãnatis ṽo in hoc ꝙ priuãt̃ visione dei
⁊ lucis corꝑalis. Paruuli igit̃ sic dino
iudicio inter btõs ⁊ simpliciter miseros
quasi in medio ꝯstituti h̄ nouerunt. Et

cum ex vna ꝑte ꝯsideratio generet deso‑
lationẽ. ex altera cõsolationẽ: ita equa
lance dino iudicio eoꝝ cognitio ⁊ affe‑
ctio librant̃ ⁊ in tali statu ꝑpetuant̃ ut
nec tristicia deijciat nec leticia reficiat.
Et in h̄ mirabilis ostendit̃ ordo diuine
sapie que cuncta nouit suis locis dispo
nere ⁊ ad suã gloriã ordinare. Nã sicut
in btis potissime manifestat̃ mĩa ⁊ i dã‑
natis iusticia: ita i istis mĩa simul ⁊ iu‑
sticia. ⁊ ex hoc patꝫ ꝙ nõ facit deꝰ aias
frustra quas nouit de corꝑe ante susce‑
ptionẽ baptismatꝭ egressuras. Oia eni
facit deus ad suã gloriã manifestandã.
Uñ si tu queras quid ꝑuuli faciũt vtꝝ
addiscant uel ꝯferãt uel aliq̇d opꝰ exer‑
ceant. breuiter ego rñdeo ꝙ dine iusti‑
cie eq̇tas ⁊ imutabilitas in eodẽ statu
ꝙ̃tum ad corꝑa ⁊ ꝙ̃tũ ad aias siue ad
cognitiuã. ⁊ quo ad effectiuã ꝑpetualit̃
eos ꝯsolidat: ut nec ꝓficiãt: nec deficiãt
nec letent̃: nec tristent̃: ſ ſp sic vniformi
ter maneãt: ut sint maťia laudãdi dinũ
iudiciũ: q̇d sic equũ ⁊ iustũ ẽ ut nulluꝫ
malũ relinq̇t ipunitũ ⁊ nullũ bonũ ir‑
remuneratũ ⁊ ꝑfectissime teneat mediũ
int̃ suꝑfluũ ⁊ diminutũ. hec Boñ. Ego
aũt dico ꝙ difficile ẽ assignare ꝑuuloꝝ
dãnatoꝝ q̇litatẽ ⁊ ꝯditionẽ. Nobis tñ
sufficere debet ꝙ dei iusticia eos ꝑpetuo
ꝯdẽnabit. Et in h̄ redarguende sũt libi‑
dinose matres fornicarie ⁊ adultẽ imo
filicide quarũ culpa fit sepenumero ut
ul' in vťo ul' extra vterũ ꝑuuli inťficiãt̃
O nephãdissimũ scelꝰ. o detestãdũ ma‑
lum q̊ fit ut aie sil' ⁊ corpora ꝑimant̃.
2ᵐ. infidelitas ẽ moraliũ phoꝝ q̇ ſm
rõnis regulã vixerũt extollẽtes ṽtutes
vitia ṽo reꝓbãtes: tñ fidẽ nõ habuerũt
nec implicitã nec explicitã. Qui ꝓfecto
oẽs ex dina iusticia cũ dãnatꝭ sũt depu‑
tati. Nec durũ videri dꝫ ista sentire de
sapiẽtibꝰ hꝰ sc̃li. Qm̃ ut inq̇t Paulꝰ ad
Ro. i. Inexcusabiles sũt q̇a cũ cog̃uis‑
sent deũ nõ sic̃ deũ g̃lificarũt aut grãs
egerũt: ſ euanuerũt i cogitatiõibꝰ suis
⁊ obscuratũ ẽ insipiẽs cor eoꝝ ⁊ dicen
tes se eẽ sapiẽtes stulti facti sũt. 3ᵐ est

infidelitas maliciosoꝝ: que ſm Tho. z
z. q. x. eſt p ꝯtrarietatem ad fidē: qñ. ſ.
aliqs repugnat auditui fidei uel ipſam
ꝯtēnit. ⁊ in h̄ ꝓprie ꝑficit rō infidelitatꝪ
q̄ pctm̄ eſt mortale. Et i hac implicati
ſūt iudei idolatre machometani: ⁊ alij
ꝯdicentes xp̄iane fidei quoꝝ ꝓch dolor
grādis ē numerꝰ: ideoq; dei iuſticia dam
nabit ad inferos etiā ſi alia pctā nō ha-
berent. Nec valet opinio illoꝝ q̄ dicunt
vnūquēq; in ſua fide uel lege ex q̄ credit
eam bonā poſſe ſaluari: qa ut ſcribit ex
de ſūma tri. ⁊ fi. ca. vna eſt fideliū vl'is
eccl'ia extra quā nullꝰ oio ſaluat. Et de
hac Cyprianꝰ. z4. q. i. c. loquit. Hanc
vnā eccl'iaȝ in cātico cāticoꝝ ſpūs ſcūs
ex ꝑſona xp̄i dn̄i deſignat. d. Una ē co-
lumba mea: formoſa mea. Hāc eccleſie
vnitateȝ ⁊ btūs Paulus docet ⁊ ſacrm̄
vnitatis oñdit. d. Unus deꝰ vna fides
vnū baptiſma. vnū corpꝰ. ⁊ vnus ſpūs
vna ſpes vocatiōis nr̄e. Ad idē ē. c. qm̄
vetꝰ. z4. q. i. ⁊. c. aliud. de ꝯſe. di. 4.

Qualit̄ iuſticia dei dānabit omnes
malos xp̄ianos ſine penitētia morien-
tes. ⁊ q̄re pena eoꝝ grauior erit aliorū.

Tertio ꝓponimus/ Caplm. 3.
ꝯſiderandā acerrimā iuſticiam
dei ex ꝑte xp̄ianoꝝ falſoꝝ quos
cū diabol' ⁊ infidelibꝰ ſi in pctō moriāt
ꝯdēnabit. Et ad h̄ clarius intelligēduȝ
de illoꝝ dānatiōe nōbimus tria. p̄ ve-
rificationē. z°. rōnē. 3°. grauationem

Primo nōbimꝰ verificationē. Uñ. ſ.
verificari pōt q̄ xp̄iani mali cū impnia
moriētes ſaluari nō poſſint. Ad h̄ ſuffi-
ciat audire Aug. i li. ō fide ad Petꝝ. d.
Firmiſſime tene ⁊ nullatenꝰ dubites: nō
oēs q̄ intra eccl'iam catholicā baptiçāt
accepturos eē vitā eternā: ſꝫ eos q̄ per-
cepto baptiſmate recte viuūt. i. q̄ abſti-
nuerūt ſe a vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs carnis
Regnū eni celoꝝ ſicut heretici infideleſ
atq; ſciſmatici nō habebūt: ſic catholici
criminoſi poſſidē nō poterūt. Et ſic ani-
moſe locutus ē Augꝰ. ꝓpter v̄ba xp̄i. d.
Math. 7. Nō ois q̄ dicit mihi dn̄e dn̄e
intrabit in regnū celoꝝ. Multi dicent
m̄ i illa die dn̄e: nōne in noīe tuo ꝓpha-
uimus: ⁊ in noīe tuo demonia eiecimꝰ
⁊ in noīe tuo v̄tutes multas fecimus?
Et tunc ꝯfitebor illis: q̄a nūq̄ noui vos
Diſcedite a me omnes q̄ operamini iniq-
tatem. z°. notabimꝰ rōnē q̄re. ſ. bapti-
çati xp̄iani damnabunt. cū Mar. vlt̄.
dicat. Qui crediderit ⁊ baptiçatꝰ fuerit
ſaluus erit. Et ad hoc rn̄det Jacobꝰ. z
c. q̄ fides ſine operibus mortua eſt. Jō
notāda eſt illa Ambꝰ. ſnia q̄ ponit. zz
q. 5. c. Cauete frēs. Cauete inq̄t fratres
mendaciū: q̄a oēs qui amant mēdaciū
filij ſūt diaboli. Mēdaciū nāq; ē xp̄ia-
nū ſe dicere ⁊ opa xp̄i nō facere. Men-
dacium nō ſolū in falſis v̄bis: ſꝫ i ſimu-
latis conſiſtit operibus. Et ut Aug. dic
in. 4. de doctrina xp̄iana. Ex ſacro vn-
ctionis xp̄ianoꝝ oiuȝ vocabulū deſcen-
dit ⁊ nomē: qd̄ nomē ille fruſtra ſortit
qui xp̄m minime imitat. Quid mirum
igit ſi ꝯ malos xp̄ianos ſeuiet iuſticia
diuina qñ ⁊ ipſi criminoſi flagitioſi vi-
tioſiſſimi repiunt? Heu heu nō ſoluȝ de
infidelibus: ſꝫ ⁊ de xp̄ianis dici pōt illud
ꝓphete. Corrupti ſunt ⁊ abhominabiles
facti ſūt in ſtudijs ſuis. nō eſt qui faciat
bonū. nam baptiſmate dūtaxat excepto
tpibus iſtis deteriores ſūt i malis mo-
ribus xp̄iani q̄ iudei ſiue gentiles. Nō
eſt in eis hoc eſt ꝓ maiori ꝑte in pluribꝰ
fides: nō religio: nō pietas: nō reuerētia
nō timor: nō amor dei: nō çelus: nō iu-
ſticia: nō ſimplicitas: nō rectitudo: non
veritas: nō innocentia: nō cōpaſſio: nō
libalitas: nō humilitas: nō māſuetudo
nō modeſtia: nō cōtinentia: nō ſobrie-
tas: non pudicitia: nō caſtitas. Quin-
imo vbiq; regnāt vitia ꝯria: hereſes: ſu-
ꝑſtitiōes erronee: crudelitates: irreuerē-
tia ad ſacra: p̄ſūptio: amor ſcl'i: tepidi-
tas: iīuſticia: duplicitas: fraudulētia
falſitas: nequitia: auaritia: ſymonia: ſu-
perbia: inuidia: odiū: incōtinētia: laſci-
uia in omni abhominatiōe: blaſphemie
ſacrilegia ⁊ hꝰ. O xp̄iani tm̄ noie ⁊ nō
re. o xp̄iani oi dolo ⁊ malignitate pleni
quo itis. quo itis? quoue ſpatis ire cū

mendaciū

tanta mole vitiorꝫ vrorꝫ? certe vobis di-
co ꝙ nisi redieritis ad ꝟtutū semitā ⁊ ad
pniaȝ habitabitis i inferno qm̄ ut dictū
ē sic exigit dina iusticia. 3.º nobim⁹ de
dānatōe xpianorꝫ falsorꝫ ḡuatione. Nā
ceteris parib⁹ ḡui⁹ i inferno punientur
xpiani falsi ꝙ ifideles dānati. qḋ ꝯstat
exemplo Macharij alexādrini in cui⁹
vita legiť ꝙ q̄dā die dū ipse deābularet
i heremo repit caput cuiusdā defūcti: ⁊
dū orasset: interogauit cui⁹ caput illud
fuerit. ⁊ rn̄dit se fuisse pagani cuiusdā.
Dixit ei Mach. Ubi ē aīa tua? Rn̄dit
in inferno. Cūqꝫ reqreret si multuȝ i ꝓ-
fundo eēt. rn̄dit ꝙ tantū quātū distat ce
lum a t̄ra. Cui Machari⁹. Sūt ne ali-
qui ꝓfūdiores? Cui ille. Profūdiores
sunt oībus falsi xpiani qui xpi sanguīe
redempti. ⁊ sacro baptismate mundati
tot bn̄ficia ꝑuipendunt. Sollicite ḡ cu-
remus oēs errata corrigē de pctis que
cōmisim⁹ dū facultas adest: dū temp⁹
dať verā agere pniam: ut sic euadam⁹
mortē gehēne a q̄ nos liberet bn̄dictus
deus dei fili⁹ xpus ihs: qui est bn̄dict⁹
in secula seculorū. Amen.

Feria quinta p⁹ dn̄icā in sexagesima de grauitate pene damnatorum. contra illos q̇ dicūt leui cruciatu terreri damnatos. Sermo. iz.

CRuciabū-
tur die ac nocte i se-
cula seculorū. Scri-
bunť hec ꝟba Apoc.
zo. c. Satis dura ⁊
isensibilia sūt corda
illorꝫ q̇ nō pauescūt: nō timēt neqꝫ mo-
uenť ad vocē t̄ribilis iusticie dei cui ꝑ-
fecto nulla ꝟtus creature resistere nec
i mīmo q̇dē pōt. Nā licȝ in supioribus
mlťa dicta sint de illa: tn̄ adhuc nō nul-
la occurrūt declarāda q̇b⁹ merito com-
pūgi dȝ vniuscuiusqꝫ pctōris mens ex-
cecata. Nō loq̇m̄ somniū nō recitamus
fabulas cū narram⁹ seueritatē iustissimi
⁊ oīpotētis dei q̇ oīuȝ iniq̇tatū asprim⁹
vltor ē. Idcirco cū timore audiēda sūt
eloq̇a dinarū scripturarꝫ q̄ ꝑ emēdatiōē
nr̄a manifestant nobis ꝙ ḡuis ⁊ dura
erit dānatorū pena de q̇bus diciť i the-
mate. Cruciabunť in penis atrocissi-
mis ꝑ infinita secula. In q̇b⁹ verbis de
ḡuitate pene dānatorū assignabimus
triplicem rationem

Prima diciť localitatis.
Secunda horribilitatis
Tertia eternitatis.

Cur grauissima erit dānatorꝫ pena. ꝓpť horribiles ꝯditiōes inferni. ⁊ de inferni veritate ⁊ qualitate. Capl'm. j.

PRima rō quare ḡuissima ē dā-
natorū pena diciť localitatis.
Nā ꝯcludēť in loco satis iepto
s. in iferno. in q̄ tres sūt penales ꝯditio-
nes videlicȝ. p.ª diciť vilitatis. z.ª te-
nebrositatis. 3.ª pauptatis. Prima pe-
nalis ꝯditio inferni ⁊ loci dānatorꝫ dr̄
vilitatis. Est infern⁹ loc⁹ vilissimus in
cētro t̄re velut carcer dānatorꝫ a deo sa
pientissimo ordinat⁹. Neqꝫ fictio est sic
Tulli⁹ inuectiuarū i Catilinā. li. 4. vi-
deť asserē. Ut inq̇t aliqua formido im-
probis esset posita apud inferos. antiq̇
supplicia impijs ꝯstituta eē voluerunt.
In q̇b⁹ ꝟbis q̄si videť inuere ꝙ ad t̄ro-
rem ipiorꝫ sapiētes ficte de inferis sunt
locuti. Sȝ talem errorē elimināt ⁊ de-
struūt maxime tria q̇b⁹ ꝓbať iferni ve-
ritas merito cū timore excogitāda. Pri
mū est theologicalis rō. Secūdū scri-
pture ꝯfirmatio. Tertiū fidei cōfessio.
Primū qḋ ondit inferni ꝟitatem est
theologicalis rō. nā ut colligiť ex dictis
sci Tho. Ric. de media villa. ⁊ d. Bon.
in. 4. di. 44. Sicut se habȝ mīa dei ad
electos: ita se hȝ eius iusticia ad repro-
bos ⁊ malignos. ḡ mīa dei ꝑpauit electis
locū deliciosū ⁊ amenū. celū. s. empyreū
in q̄ eťnaliter ꝑmanebūt. Ergo iusticia
ꝑpauit repbis ⁊ malignis locū vilissi-
mū ⁊ horrēdū in quo eťnaliť cruciabūť
Ista rō fūdať sup dictis Aug. q. 19. li. de
ci. dei. c. 13. ait. Ordo ē pariū dispariūqꝫ
rerū sua cuiqꝫ loca tribuens dispositio.
Et li. 5. ibidē. c. 9. d. De⁹ nihil iordina-

tum relinq̇t. Ergo vnicuiq; rei locū tri-
buit suo ponderi conuenientem. Sed
qḋ ē pondꝰ in corpibꝰ ē amor i spiritibꝰ
⁊ creaturis rōnalibꝰ. Uñ idē Augꝰ. xi
li. de ciui. dei. c. 28. inq̇t. Ita corpꝰ pōdē
sicut animus amore fert. Et. 13. li. ꝯfes.
Amor meꝰ pondꝰ meū eo feror q̄cūq;
feror. Ergo sicut deꝰ ordinat corpa in
suis locis ſm exigentiā suoꝝ nālīū pon
derū: sic ordinat creaturas rōnales in
locis ſm exigētiā amoꝝ. Ex q̄ sic electi
sūt in celo: q̇a celestia terrenis ꝑposuert
i suo amore: ita reprobi ⁊ erūt ⁊ sūt in
loco infimo: q̇a in suo amore infima ⁊
t̄rena supiorībꝰ ⁊ celestibus ꝑposuerūt
Locus aūt oiuz infimꝰ ē in cētro terre.
Jō sub t̄ra in cētro infernꝰ est. Uñ Isi-
dorꝰ li. 14. ethimol. Infernꝰ dicit̄ q̄i in-
ferius. Et hāc rōnē secutꝰ ē Zeno phs
de q̄ sic inq̇t Lactā. in. 6. li. di. insti. Esse
i. [illegible] Zeno stoicꝰ docuit ⁊ sedes pioꝝ
ab [illegible] esse discretas: ⁊ illos q̇dē quie-
tas ac delectabiles incolē regiōēs. hos
ꝟo penas luere i tenebrosis locis atq;
i ceni voraginibꝰ horrēdis. Et Señ. in
tragedijs. Ingens vorago faucibꝰ va-
stis patet. latūq; pādit oibus ꝑplis iter

Secūdū qḋ ostendit inferni ꝟitatez
est scripture testificatio. Ois nāq; scri-
ptura tā ꝟtis q̄ꝫ noui testi: tā doctoruz
sacroꝝ q̄ꝫ ⁊ gentiliū moraliūq; phoꝝ
infernū ꝑdicat. Uñ Geñ. 38. Jacob. d.
Descendā ad filiū meū lugēs i infernū.
Et Job. 7. Qui descēdit ad inferos nō
ascēdit. Et idē. 17. c. Si sustinuero in-
fernus domꝰ mea ē. Et idē. 14. Quis m
h tribuat ut i iferno ꝓtegas me. Et idē
21. In pūcto ad inferna descendūt. Et
Dauid i ps. 6. In iferno q̇s ꝯfitebit̄ tibi
Et. ps. 9. Cōuertant̄ pctōres i infernū.
⁊ ps. 15. Nō derelinq̄s aiaz meā i iferno.
Et ps. 17. Dolores iferni circūdederūt
me. Et ps. 30. Erubescāt impij ⁊ dedu-
cant̄ i infernū. Et ps. 48. Sicoues in
iferno positi sūt. ⁊ ps. 87. Uita mea in-
ferno appinq̄uit. Et ps. 114. Pericula
inferni inuenerūt me. Et sapiēs ꝓꝟ. 9.
In ꝓfūdū inferni ꝯuiue eiꝰ. Et Eccle-
stes. 9. Corda filioꝝ hoiuz implent̄ ma
licia ⁊ ꝯtēptu i vita sua. ⁊ pꝰ h ad infe-
ros deducēt̄. Et Cant. 8. c. Dura sicut
infernus emulatio. Et Ysa. 14. Infer-
nus subtꝰ ꝯturbatꝰ ē in occursū aduē-
tus tui. Et ibidē. Ad infernū detraheris
in ꝓfundū laci. Et Ezech. 32. Oēs in-
circūcisi interfectiq; gladio descendūt ad
infernū. Et Apoc. 20. Mors ⁊ infer-
nus dederūt mortuos suos. Et Act.
2. Quē deꝰ suscitauit solutis iferni do-
loribꝰ. Et. 2. Pet. 2. Deus angelis pec-
cātibꝰ nō pepcit: ꝫ rudentibꝰ inferni de-
tractos in tartarū tradidit cruciādos.
Et ad Phil. 2. In noie ihu oē. g. fl. c. t.
⁊ infernoꝝ. Et in glo. 13. q. 2. c. tēpꝰ. sup
ꝟbo abdit. Infernꝰ ē ſb t̄ra ⁊ celū sup.
⁊ nō t̄ etiā. 23. q. 4. c. h aūt vita. ⁊ Luc.
16. Mortuꝰ ē diues ⁊ sepultꝰ ē i iferno
⁊ Math. xi. ⁊ tu Capharnauz usq; ad
infernū descēdes. ⁊ Uirg. i. 6. eneidos.
Facilꝭ descensus auerni. Et Señ. i tra-
gedijs. Nūq̄ꝫ stygias fert̄ ad vmbras
iclyta ꝟtꝰ. Nec lethęos seua ꝑ āmes vos
fata trahēt. Sūt ⁊ alie inumē q̄i aucto-
ritates ꝓbātes q̄ꝫ ifernꝰ sit locꝰ subt̄ra-
neus deputatꝰ dānatꝭ q̄s breuitatꝭ cā di
mittimꝰ. Sꝫ icreduli q̇dā stati ſbriden-
do rñdēt scōs ḋ inferis ita fuisse locutos
ut hoies t̄rerēt̄ ꝓut paulo añ cōmēora-
uimꝰ q̇ audire debēt Hiero. ad Palma-
chiū ⁊ Oceanū sic scribētē. An putamꝰ
frēs q̄ꝫ iocādo ꝓphe ꝑdicent. ridēdo lo-
quāt̄ apli. Xp̄s iudiciū infantilit̄ cōmi
net̄: ꝫ ioci nō sūt vbi supplicia intēdūt
Si iocādo passi sūt credāt̄ ⁊ iocādo lo
cuti. Ysaias serra secat̄. Daniel leonibꝰ
deputat̄. Paulꝰ trūcat̄ gladio. Petrꝰ in
crucē dñi exemplo suspēdit̄. ⁊ h totū ut
nos a pctis sua doctria reuocarēt. h ille
O igit̄ ipia. o pūsa. o fraudulenta. o de-
niq; diabolica cogitatio coꝝ qui existi-
mant infernū nō esse: quibꝰ sufficere de-
bent ⁊ satisfacē tot clarissima testimōia

Tertiū qḋ oñdit inferni veritatez est
fidei cōfessio. Nā in symbolo aplorum
dicit̄ de xp̄o. ⁊ scribit̄. c. i. de sūma trini.
⁊ fide catholica. Descendit ad inferos.

Secūda ꝯditio penalis inferni dicit tenebrositas. Est eni infern⁹ locus tenebrosus ⁊ totus obscur⁹. Vñ Math. xx. dicit rex de nō habēte vestē nuptialē. Mittite eū in tenebras exteriores. ⁊ Job. x. Dimitte me inqt ut plangā paululū dolorē meū anteq̄. u. ⁊. n. r. ad. t. t. ⁊ op. m. c. t. m. ⁊. t. u. vm. m. ⁊ nullus or. s. s. horror inhabitat. Nōndū ſm Ric. in. 4. di. 15. q lumē p se est delectabile. p accidēs ṽo pōt esse tristabile. inq̄tū aliquid ostendit qd displicet. ⁊ qa infern⁹ locus est omnis tristicie: idō simplicit locus tenebrosus est in q nō ē aliqd pur lumē qd visū delectet.. Est tñ ibi aliqd lumē obscuritati pmixtū quo damnati vidē possint vnde doleāt. ⁊ h inqt Greg. 9. li. mor. versus finē. d. Ignis inferni q̄uis ad ꝯsolationē nō luceat: tamē ut magis torqueat ad aliqd lucet. Nam sequaces q̄sq3 suos secū i tormēto repbi flamma illustrante visuri sūt: quorū amore deliquerūt. Hoc ipsū in snia dic Isidor⁹ li. i. de sūmo bono. Ignē gehēne ad aliqd lumē habē: ad aliquid ṽo nō habere: hoc est habē lumē ad dānatiōē ut videāt impij vnde doleāt. ⁊ nō habē ad ꝯsolationē ne videāt vnde gaudeāt Apta fuit ꝯpatio de camio triū puerorū ad exemplū ignis gehēne. Nā sic ignis ille nō arsit ad triū puerorū suppliciū: ⁊ arsit ad cōburēda ligamia viculorū: ita ignis gehēne lucebit miserij ad augmētū penarū: ut videāt vnde doleāt: ⁊ non lucebit ad cōsolationē ne videāt vnde gaudeāt. Inter hui⁹ vite ⁊ future infelicitatis miseriā multa discretio ē. Illic eni miseria est pp̄ter cruciationē dolorū ⁊ tenebre pp̄t lucis auersionē: q̄rū vnū in hac vita est. i. miseria. ⁊ aliud nō est. in inferno aūt vtrūq3 est. hec ille. Simpliciter g̃ locus inferni tenebrosus erit ad quē sol nō expandet lumen suū. nō luna nec stelle. in quo nihil videbit nisi qd habet incutē terrorē. sic Exo. x. dr de tenebris egypti. Facte sūt tenebre horribiles i vniuersa t̄ra egypti trib⁹ dieb⁹. nemo vidit frēm suū. nec mouit se d loco in quo erat. Sup que ṽba. d. Nico. de lira. q tenebre ille ideo dicunt horribiles: qa inter illas videbant egyptij visione imaginaria fantasmata quedā ⁊ figuras turpes que nō paruū eis ingerebant timorem. Ita ⁊ in inferno erunt horribiles tenebre: qa damnati int illas ⁊ vere videbūt se mutuo int tormētorū angustias laborantes. ⁊ visione imaginaria inspiciēt malignos spūs q damnatis diuersis modis ⁊ figuris horrendissimis apparebunt. O q̄ dolenda erit hora illa qua miser pctōr intrabit infernum nūq̄ visurus lucē per tot annorū milia ⁊ p⁹ iudiciū p infinita secula. O quātus timor tunc cor eius inuadet cū videbit noctē sine die tam longissimam sibi factā. Nam si hoc in mūdo viderēt hoies noctē ptrahi vsq3 ad mensem uel annū cūcti clamarēt ad sidera: mīam. Inqt Virg. p georgicorū de obscurato sole p⁹ Cesaris mortē. Ille etiā extincto miseratus Cesare romā. Cū caput obscura nitidū ferrugine texit. Impiaq3 etnā timuerūt secula noctem. Que igit mens qualisue anim⁹ fiet damnatis in tenebris iferni vbi nō solū priuati erūt in eternū oi splendore ⁊ luce delectabili verū etiā ut diximus quicqd vidē poterūt accedet eis ad merorē ⁊ luctū. Tertia penalis ꝯditio inferni dr paupertatis Oēs quidem ibi habitantes paupertate affligent ⁊ egestate nimia. ⁊ q in h mūdo affluebāt diuitijs: abūdabāt tpalib⁹ bonis: possidebāt thesauros: ⁊ impabāt alijs: induebant purpura ⁊ bysso: dormiebāt in lectis eburneis: nutriebāt canes: ⁊ pascebāt aues celi: gaudebant in sonis canticis ⁊ choreis: ⁊ letos ducebant dies. oibus his in inferno penitus expoliati guttam aque concupiscent: ⁊ illam habere non poterūt prout expsse redemptor noster aperuit Luc. 16. c. asserens de diuite Epulone q instanter rogabat Abraham quatenus mitteret Laçarū ut intinctū in aquā digitū: non totum: sed extremā partē ad eum deferret: oriq3 ei⁹ iponeret: nec fuit exaudit⁹.

exēplū

De quo Greg. in omel. dicit. Guttam aque petijt q̄ micas panis Laçaro negauit. Jō audiet flebilis vox diuitū z potentū in inferno sic lamētantiū. ut dr̄ Sap. 5. Errauimus a via v̄itat. z iusticie lumen nō luxit nobis z sol intelligentie nō est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniq̄tatis z pditionis: z ambulauimus vias difficiles. viā aūt dn̄i ignorauim⁹. Quid nobis pfuit supbia nr̄a: aut diuitiaꝝ iactantia q̄d cōtulit nob? Transierūt oia illa tanq̄ vmbra z tāq̄ nunci⁹ pcurrēs: z tanq̄ nauis q̄ ptrāsit fluctu antē aquā: cuius cū ptrāsierit nō est vestigiū inuenire neq̄ semitā carine illius i fluctibus: aut auis q̄ trāsuolat in aere nullū inuenit argumētū itineris illius: s̄ tm̄ sonitus alarū v̄berans leuē ventū z scindēs p vim itiner aerem cōmotis alis trāsuolauit: z post hoc nullū signū itineris inuenit illius: aut tanq̄ sagitta emissa i locū destinatum diuisus aer cōtinuo in se reclusus est ut ignoret trāsitus illi⁹. Sic z nos nati ꝯtinuo desinimus eē z v̄tutis q̄dē signū nullū valuim⁹ ostēdere. Jn malignitate aūt nostra ꝯsūpti sum⁹. h̄ ibi.

// De grauissima erit damnatorū pena ꝓpt lamēta z blasphemias q̄ sūt i inferno z ꝓpt societatē demonū. Capl'm. z.

Secunda rō quare grauissima erit damnatorꝝ pena dicit horribilitatis. Naꝫ inter cetera q̄bus miseri illi afficient dolore tria erūt maxime horribilia. Primū horribilis lamentatio. Secūdū horribilis blasphematio. Tertiū horribilis sociatio. Primū horribile erit lamentatio. Jbi inquit xp̄s erit fletus z stridor dentiū. Scōm v̄o Ric. in. 4. di. 50. Nō erit ibi corpalis fletus inq̄tū est quedā resolutio corpaliū lachrymarū: q̄a talis resolutio tunc non erit. sed pertinet ad corruptibilē statuꝫ: tū erit ibi maxim⁹ dolor intior q̄ significabit p signa i facie z oculis cū turbatione z motu capitis. z cū stridore dentiuꝫ vultusq̄ tristicia. Quisnā explicet quātus meror erit in cordibus dānatorum inter illos strepitus vlulat⁹ atq̄ querelas? O bti qui nunc lugent. ut ait xp̄s Math. 5. q̄m ipsi cōsolabunt. Et Luc. 6. Ue vobis q̄ nūc ridetis: q̄a lugebitis z flebitis. Secūdū horribile erit blasphematio. Pro desperatiōe vtiq̄ blasphemabunt dānati seipsos pentes suos deū z angelos z oēm creaturam Un̄ Apoc. 16. Job. ait. Blasphemauerunt deuꝫ celi p̄ doloribus z vulnerib⁹ suis. Ad h̄ est exemplū q̄d legit i sūma de septē donis. Cū quidā vsurari⁹ infirmaret ad mortē: nec sacerdos vellet ei sacra ꝓferre nisi restituēt uel cautioneꝫ faceret: ille q̄ recusaret. hortabāt ad hoc filij ne ad infernū descenderet moriens Jlle v̄o r̄ndebat. Nescitis q̄d petatis. Si vellem mala ablata restituē: relinquerē vos paupes z egenos. meliusq̄ ē se cōmittē mīe dei q̄ mīe hoiuꝫ. z i hac ptinacia mortuus est vsurarius ille ac in inferno sepultus. Ex filijs aūt eius duobus dixit alter ad alterū. Pater nr̄ damnat⁹ est nō imitemur eū retinendo vsuras p illū extortas: s̄ reddam⁹ creditorib⁹ ut saluari possim⁹. At ille respōdit. Ego meā partē retinebo nec illā restituē curo. Si pr̄ noster vsuras fecit z nō restituit. ipse nō ego penā portem. Alter ergo portionē suā restituit z seculum deserēs dei obsequio se totū tradidit. Dum aūt qui in seculo remāserat mundanis se imergeret. infirmatus ad mortē: nec penitēs secut⁹ est prem. Quō frater audiēs rogauit deū ut pr̄is z fris eius statū ei dignaret oñdere. Una igit dierū cum oraret: vidit trā aptā: z i inferno patrē i flāmis penitus sepultū: z filiū eius fratrē suū iacentē sup eū. maledicebatq̄ pr̄ filiū dicens. Maledicta sit hora in qua te genui fili: z tu sis maledict⁹ q̄a ꝓpter te feci vsuras: nec volui restituere ne te paupem relinquerē: z ꝓpter h̄ erucior i hac flāma. Et filius r̄ndebat. Maledictus sis tu pat z maledicta dies i qua me genuisti: q̄a exemplo tuo docuisti me fenerari: z vsuras extortas noluisti reddere. propter quod

crucior i inferno. Et p⁹ ambo pariter eiu-
lantes blasphemabant cuncta creata ⁊
creatorem illorũ. Qd cernẽs ille seru⁹
dei grãs deo egit qui eũ liberauit de tãto
malo. Tertiũ horribile erit sociatio.
Erunt nãq̧ socij damnatorũ neq̃ssimi
spũs ⁊ maligni diaboli. Quantũ eni sit
eorũ societas dira atq̧ molesta põt co-
gnosci p effect⁹ pestilẽtes quos exercẽt
in illis quos deo pmittẽte obsidẽt i hac
vita. Nam adeo illos turbãt: ⁊ sic gũit
vexant: ut qñq̧ sic obsessi muti aut sur-
di fiant: qñq̧ manib⁹ ꝓprijs seipsos la-
cerẽt ⁊ discerpãt. qñq̧ nisi cathenis cõ-
stringerent̃ etiã domesticos ⁊ amicos
conent̃ opprimere. Quid igit̃ faciẽt dia-
boli cũ illis quos in inferno volẽte deo
ꝓ libitu suo vexare poterũt: si talia agũt
hic cũ his q̃ de eoꝝ manib⁹ ⁊ ptãte pñt
penitus liberari? Null⁹ ꝑfecto aut cogi-
tare aut dicere põt q̃ importabilis erit
dãnatis miseris societas diabolorũ.

// Qr rõnabiliter punit deus dãnatos
pena et̃na seu infinita p duratione licz
actus pcti ƀm se sit finitus ⁊ temporal̃.

Tertia ratio quare / Capl̃m. 3.
grauissima erit dãnatorũ pena
dicit̃ eternitas. Duratura q̧ppe
in scripturis scis ponit̃ pena dãnatorũ
i et̃nũ. ut pz ex dict̃. Verũtñ ut Aug⁹
dicit. xxi. li. de ci. dei. c. xi. Quidã iniustũ
putãt ut pctis quãtũlibz magnis pro
s. tpe ppetrat̃ pena q̃sq̧ dãnet̃ et̃na q̃si
ullius id vnq̃ iusticia legis attẽdat: ut
tanta mora tpis q̃sq̧ puniat̃ quãta mo
ra tpis vnde puniret̃ admisit. Octo ge-
nera penarũ in legib⁹ eẽ scribit Tulli⁹
Damnum. vincula. verbera. talionem.
ignominiã. exilium. mortem. seruitutẽ.
Quid horũ est qd in breue tempus pro
cuiusq̧ pcti celeritate coaptet̃ ut tanta
vindicet̃ morula: quãta dephẽdit̃ ppetra-
tum nisi forte talio? Id eni agit ut hoc
patiat̃ q̃sq̧ qd fecit. Vñ illud est legis.
Oculũ ꝓ oculo dentẽ ꝓ dente. Fieri eni
põt ut tam breui tpe q̃sq̧ amittat oculũ
seueritate vindicte q̃ tulit ipe alteri im-
ꝓbitate pcti. Porro aũt si aliene femie
osculũ infixũ rõnis sit verbere vindicare:
nõne q̃ illud pũcto tpis fecerit incõpabi
li horarũ spacio verberat̃ ⁊ suauitas volu
ptatis exigue diuturno dolore punit̃?
Quid in vinculis? Nũq̃d tamdiu q̃sq̧
iudicãdus ẽ in illis eẽ debere q̃diu fecit
vnde meruit alligari? Hec Aug⁹ Qui
etiã de dãno ignominia exilio ⁊ ƀuitute
ꝯtendit q̧ plerũq̧ infligunt̃ ꝓ momẽ-
taneo quasi delicto lõgo tpe duratura
que iõ eterna eẽ non pñt: quia pñs vita
nõ põt eẽ eterna. Quanto magis g̃ ap-
probanda est dei seuera iusticia q̃ pctã
punit eterna pena: licz i tpe sint cõmissa
Verũtñ ut tante veritati melius anim⁹
acquiescat ex dict̃ scõꝝ tres ƥncipales
rõnes aptissime ꝓducũt̃ q̃bus liq̃do cõ
stat iuste deũ facere cum punit malos
et̃no supplicio. p̃ᵃ rõ ẽ ꝓpt̃ voluntatem.
2ᵃ ꝓpt̃ obiectũ. 3ᵃ ꝓpt̃ cõtemptum.
Prima rõ est ꝓpter voluntatẽ. Nã si
ꝯsideremᵒ in pctõ voluntatẽ. iustũ est ut
pctm̃ dãnatoꝝ eterna pena puniat̃: q̃a
tñ pctm̃ tãtũ graue est: quãtũ voluntas
ad illud ardentiᵒ se inclinat. Et q̃a vo-
luntas maloꝝ q̃diu in hac vita sũt ita
se iclinat ad pctm̃ q̧ semp velit peccare
Ergo iustus iudex q̃ cor aspicit magis
q̃ op⁹ dz eos pena i et̃nũ duratura pu-
nire. Quidnã est q̧ tã multi se sentiunt
morituros: ⁊ tñ peccare non desinũt?
Veniũt ad ianuas mort̃ ⁊ de pctis nõ
dolẽt nisi q̧ sp peccare vellent? qd vtiq̧
ipse deus scrutator cordiũ oculo sapie
sue clarissime intuet̃. Hanc rõnẽ tangit
Greg⁹ 4. li. dial̃. vbi Petrus interrogat
eũ ⁊ dicit. Scire vellem quõ iustũ est ut
culpa q̃ cũ fine ppetrat̃ sine fine pũiat̃.
Et Greg⁹ rñdet. Hoc recte Petre dicẽt̃
si iust⁹ iudex non corda hoiuz sed facta
pensaret. Iniq̃ eni iõ cũ fine deliquerũt
q̃a cũ fine vixerũt. Nã voluissent vtiq̧
si potuissent sine fine viuere. ut potuis-
sent sine fine peccare. Ostendũt eni q̃a
in pctõ sp viuere cupiũt q̃ nũq̃ desinũt
peccare dũ viuũt. Ad magnã g̃ iusticiã
iudicãtis ptinet ut nũq̃ careant suppli-
cio: qui in hac vita nũq̃ voluerũt carẽ

pctō.h ille. Que vba etiā habent̄ de pe.
dis.i.c.voluissent. Et ad h facit illud qd
scribit̄.93.di.c. Diaconi sūt. vbi sic h̄r.
Moderatio dei ac pietas solū nostruz
reditū q̄rit ac nos cupit longa bonitate
sua saluari. Si nō conuertimur.si duri
colli sumus.si in pctis vsq̄ ad mortem
illicite pduramus.assidue peccātiuz nō
miseret̄ deus. Ad idē est.c. Legat⁹.14.
q.2. Aug⁹ insup de pe.di.7.c.vlt̄.in fi.
ait. Qui impenitēs morit̄.oio morit̄ ⁊
eternaliter cruciat̄. Qui aūt impenitēs
finit̄: si sp viueret semp peccaret. Se-
cunda rō quare de⁹ iuste et̄nalit̄ dānat
⁊ punit iniquos.ē ppter obiectū. Que-
libet eni offensa ɔsiderat̄ nō solū respcū
actus: s respcū dignitatis illi⁹ q̄ offen-
ditur. Quāto etenim psona q̄ offendit̄
dignior ē:tāto culpa i illā cōmissa gra-
uior.⁊ p ɔñs pena dz esse durior. Sic
q̄ regē offendit grauius punit̄ q̄ q̄ offen-
dit suū famulū uel aliquē rusticū. Qui
g̃ mortaliter peccat: deū q̄ est infinituz
bonū offendit.⁊ caritatē p quā ē socie-
tas btōr.g̃ tam visione dei q̄ btōr so-
cietate et̄naliter priuari debet ⁊ eterna
pena puniri. Bernard⁹ āt sup Cant̄.d.
q̄ q̄ mortaliter peccat vult nō esse deū.
qd sic pbat. Qui vult deū aut impoten
tem aut iniustū aut insipientē esse vult
deū nō eē. s q̄ mortalit̄ peccat vellet deū
aut sua pctā nescire: aut vindicare non
posse: aut vindicare nolle.g̃ vellet deuz
nō eē deū.⁊ q̄ vult deū nō eē deū: merito
puniend⁹ ē eterno supplicio. 3ª rō q̄re
iuste de⁹ malos et̄nalit̄ dānat.ē ppt̄ cō-
tēptū. Pctōres nāq̄ ɔtēnūt ifinitū bo-
nū ⁊ et̄nū gaudiū qd potuissent eligē: ⁊
q̄a volūtarie elegerūt eternū malū iuste
illis et̄na supplicia cōdonāt̄. Vñ Aug⁹
21.li.de ci.dei.c.12.inq̄t. Fact⁹ est malo
dign⁹ eterno qui in se pemit bonū qd eē
posset et̄nū.h ille. Audiūt siq̄dē pctōres
scripturas clamātes,pmittentesq̄ tā fe-
licissima ⁊ copiosa bona atq̄ iocunda
in regno celor amicis dei.⁊ ipsi de his
nō curāt. Vocat eos deus p dicta scōr
p hortamenta pphārū: p instructiones
doctor: p terrores cōminationū: p sua-
uitatemq̄ bñficiorū. Venite inquit ad
cenam magnā: ad iocunda gaudia: ad
paradisi delicias: vbi bonū absq̄ malo
⁊ leticia est absq̄ merore. Et tamē im-
pij sic blandientē deū nolūt audire. q̄n-
imo ipsū q̄ntū possunt suis malis operi-
bus impugnāt ⁊ psequūt̄. O benedicti
dei ordinata iusticia que malos et̄nis
cruciatibus deputasti. null⁹ pfecto de
te conqueri pōt. O miserabilis dānato-
rum conditio que tantā expit̄ seuerita-
tem: ut finem illorum pena nunq̄ susci-
piat. Duruz esset homini sano p diem ⁊
noctem assidere lecto: ⁊ i eius mollitie
volutari. Durū esset cuiq̄ dissoluto iu-
ueni p lōga spacia cū formosis iuuen-
culis puellisq̄ ornatissimis choriçare.
Dur esset muliercule cuicūq̄ corporis
ornamēta nō deponere. Et ut expientia
docet h ⁊ hi⁹ q̄ solatiose ⁊ delectabiliter
fieri solēt fastidium inducūt assiduitate
sui. Heu inq̄ heu cur dormiūt pctōres?
Cur nō euigilāt? Cur nō corrigūt ma-
lā vitā? Cur nō ɔsiderāt q̄ eis pati sūt
in inferno cruciat⁹ horrēdi? Et tñ semp
ibi hitabūt p⁹ cētū ānos: p⁹ mille: post
milia miliū: imo nūq̄ pena ipsor termi
nabit̄. O aīa sterilis. o aīa dura. o aīa
insensata. o aīa vitiosa q̄d agis? quo-
ue tendis iter. quare ad infernū pperas
ut ibi in et̄nū infelicit̄ viuas? Reuertē
g̃ ad dñm deū tuū q̄ te liberet a piculis
dānatiōis.⁊ tibi ɔcedat grām in pñti ⁊
in futuro glīam: in q̄ viuit ⁊ regnat de⁹
p infinita secula seculorū. Amen.

Feria sexta post dñicā in sexagesima de grauitate pene dānatorū. cōtra illos qui plus timent mala vite presentis q̄ future. Sermo.13.

Cruciabūtur die ac nocte i secula sclor. Apoc̄.20. Magna profe-
cto detestabilisq̄ est crude-
litas eorū q̄ cog̃scētes ppt̄ sua pctā imi
nē sibi ītitū dānatiōis et̄ne nō timēt: n̄
formidant: nō corrigūt suā vitā malā.

Quidnã mag vnusqsq; ꝯtimescẽ debꝫ ꝙ̃ cruciatus acerbissimos. atrocesq; penas ac luct⁹ intolerabiles inferni? Timent pleriq; in hac vita exñtes labores angustias. pauꝑtatẽ. egritudines. illatas ꝯtumelias. damna. ſuitutẽ. exilia. carceres. tẽpestatẽ aeris. vehemẽtiã ventoꝝ. aliaq; ꝑicula qb⁹ vexari solet mortaliũ gen⁹. Sed reuera si recte saperent magis timẽ deberẽt ad inferna descẽdẽ vbi labores. angustie. tormẽta. calamitas. luctus. gemit⁹. suspiria. clamores lamẽta. blasphemie. fames ⁊ sitis. ignominia. ⁊ ardor ignis ⁊c̃. quib⁹ dãnati molestabũť ⁊ nũq̃ deficiẽt. Et qm̃ nõ parũ ꝓdesse põt vnicuiq; talia cogitãti ad contritionẽ ⁊ delectionem pctõꝝ: idcirco adhuc in pñti sermone de grauitate pene dãnatoꝝ aliquid ꝓsequemur. Et notabim⁹ tres rõnes ꝓcipuas qb⁹ itelligere valemus dãnatoꝝ penã fore grauissimam.

Prima rõ diciť cognitionis.

Secunda contrariationis.

Tertia desperationis.

// Qꝫ grauissima est dãnatorũ pena eo ꝙ nihil cognoscẽt preť illud q̃ ꝯtristari pñt. ⁊ de illorũ scia. Caplm. j.

PRima rõ ostendens grauitatẽ pene dãnatoꝝ diciť cognitiõis: qa nihil cognoscũt aut cognoscere pñt nisi ea vnde dolere possint atq; ꝯtristari. Ad qȯ pleni⁹ intelligẽdũ tria dubia ꝓponim⁹ declaranda. Primũ est de dãnatoꝝ scia. Secũdũ de nr̃a distãtia. Tertiũ de btõꝝ glĩa. Primũ dubiũ est de dãnatorũ scia. Utrũ. s. damnati vtanť scia i hoc mũdo acq̃sita. Et arguiť ꝙ nõ. ꝑ. qa i vsu scie magna est delectatio. vñ phus. 4. ethi. c. 8. Videť inq̃t phĩa magnas delectationes habẽ ⁊ Lact. in. i. li. di. insti. Nullus est suauior aie cibus ꝙ̃ cognitio ṽitatis. sed damnati nullã habẽt delectatiõẽꝫ sicut nec hñt tristiciã. g̃ nõ vtunť aliqua scia.

2°. arguiť ex illa maxima phi. Si de quo minus videť inesse ⁊ inest. g̃ ⁊ de q̃ magis. sed ꝑ aliquas penas hui⁹ mũdi que minime sũt respectu penarũ inferni ꝑditur vsus scie. g̃ multo forti⁹ deficiet ad penas inferni que maxime ꝓdicanť.

3°. arguiť. qa damnati magis possent cogitare de deo ꝙ̃ de quocunq; alio intelligibili: qa ꝓpinquior est intellectui eorũ. Sed sicut dicit magister sniaꝝ in 4. di. 50. dãnati p⁹ iudiciũ in ꝓfundioribus tenebris erunt vbi nullã lucẽ dei videbunt. g̃ multo minus de quocũq; alio intelligibili cogitabunt. Sed ꝯ̃ argui põt. ꝑ qa Luc. 16. hr̃ ꝙ Abrahaꝫ dixit diuiti dãnato. fili recordare qa recepisti bona i vita tua. qȯ sibi nõ dixisset nisi ille vti potuisset scia acq̃sita in hꝫ mundo. 2°. arguiť. qa dãnati odiunt deũ. sed nullus odit illud de quo nõ cogitat. g̃ dãnati de deo cogitant. ⁊ a simili pñt de alijs cogitare. 3°. arguiť. quia dãnati habẽt remorsũ ꝯscie ⁊ vermem. hꝫ ꝯscia nõ remordet nisi de pctis que cognoscunť. g̃ in dãnatis est vsus scientie Rñdent ad hãc. q. Ric. de media villa ⁊. d. Boñ. in. 4. di. 50. ꝙ dãnati vtunť scia acquisita i hoc mũdo maxime ꝙ̃tũ ad aliq̃. Considerãt eni mala q̃ fecerũt ⁊ bona oꝑa que omiserunt. ut hic vsus scientie sit ad maiorẽ eorũ afflictionẽꝫ.

Ad primũ g̃ argumẽtũ in oppositũ ẽ dicẽdũ ꝙ ꝙ̃uis vsus scie sit ꝑ se delectabilis: tñ ꝑ accidẽs põt eẽ tristabilis In dãnatis eni p⁹ iudiciũ erit eorũ nã ita plene cõprehensa tristicia ut oio sint indispositi ad aliquã delectationeꝫ. Et qa sicut dicit phs. 2°. de aia. Act⁹ actiuorũ sunt in patiente bñ disposito. ideo vsus scie nullã i eis delectationẽ poẽt generare. Nõduꝫ tñ ꝙ demones ante iudiciũ possũt habere ⁊ interdũ hñt aliquas modicas delectationes vanas ⁊ multũ respsas amaritudine. Hic auteꝫ dãnate nullã penit⁹ vnq̃ habebũt delectationẽ. Ad secũdũ argumẽtũ dicẽdũ ꝙ ꝙ̃uis ille pene sint maiores ꝙ̃ iste tñ nõ ita poterũt auferre dãnatis vsum scie: sicut pñt alique pene hoibus in hoc mũdo: qa organa corpoꝝ illorũ ex voluntate dei seruabunť incorruptibilia

ad maiorē afflictionē. Que organa hic
p vehementiā penarū aliqn̄ ɔtingit cor-
rumpi. Damnati tamē multo min⁹ erūt
apti ad vsū scie nisi respcū eorū quorū
ɔsideratio erit ad augmētū sue tristicie.
Ad tertiū argumentū dicendum ꝙ
ꝗuis de⁹ sit ꝓpinquior intellectui eorū
p essentiā ꝙ alia obiecta: nō tn̄ sb rōne
obiecti nisi inꝗtū est puniēs. ⁊ sic de eo
maxie cogitās: nō ex amore ſ ex odio.
Inꝗtū aūt est dulcis ⁊ misericors mi-
nime de eo cogitant. Secunduȝ du-
bium ē de nostra distātia. vtrū videlicȝ
dānati distantes a nobis cognoscāt ea
que circa nos fiūt. Et videt̄ ꝙ sic ut hr̄
Luc. 16. Dixit ille diues damnatus ad
Abraham se qnqȝ fratres habere. ergo
sciebat adhuc illos superuiuere. In
ɔtriū est auctoritas Aug. in li. de cura
ꝓ mortuis agenda. que ponit̄. 13. q. 2. c
Fatēdū. vbi ait. Fatēdū est nescire qd̄ē
mortuos quid hic agat̄. Rn̄det̄ ḡ ſm
Ric. in. 4. di. 50. ꝙ dānatos cognoscē
que circa nos fiūt pōt intelligi tripliciť
Per sciaȝ. Per ɔiecturā. p reuelationē
Primo mō nō cognoscūt ea q̄ circa
nos fiunt. qa cognoscere sic nō possent
nisi accipiendo siitudines a rebus: ad
quas accipiendas reqrit̄ ꝓportionata
ꝓpinquitas intellectus ad ipsam rem.
Quis aūt distātia nō impediat cogni-
tionē intellectus respectu rei cui⁹ iam
habet speciēȝ: tn̄ ꝓportionata distantia
q̄lis est inter aias q̄ sūt in inferno ⁊ ea
que circa viuos fiunt in hoc mūdo im-
pedit cognitionē intellectus: respcū rei
cuius nō habet spēm. qa ꝓhibet spēi ac-
quisitionē. 2°. mō dānati cognoscūt
multa que circa nos fiūt. Ex statu eni
ɔterito in quo hoies viderūt postea cō-
iecturant multa que accidūt circa eos.
Et sic cognoscebat ille diues damnat⁹
qnqȝ frēs suos adhuc viuere: qa secum
in tormentis illos nō videbat: nec cum
reqescentibus i sinu Abrahe. tamē nō
erat cognitio certa: qa mortui ex spāli
ꝓuilegio qnqȝ pniam faciūt in locis in
qbus peccauerūt. 3°. mō cognoscunt
aliqua que circa nos fiūt: uel p reuela-
tionem demonū: uel aiarum ad eos de-
scendentiū. Sed nūꝗ fit eis aliqua re-
uelatio nisi talis vnde tristēt̄. Et sic pȝ
solutio ad obiecta. Tertiū dubiū est
de sanctorū gloria. vtꝝ. s. dānati videāt
scōrū gl'iam i celo. Et ad h̄ rn̄det Ric.
vbi s̄. ꝙ damnati gloriā scōrū nō vidēt
qa visio est cognitio intuitiua ⁊ clara
ꝓprie loquēdo de visiõe. Sic eni nō pos-
set videri gl'ia btōꝝ quin viderent̄ beati
⁊ ipse deus. Cum ḡ gloria i pfecta eoꝝ
ɔiūctiōe cū deo ɔsistat. Nō eni pōt vide-
ri imediate ⁊ clare ɔiunctio aliquoruȝ
quin videant̄ ipsa ɔiūcta. In generali
tn̄ ⁊ ptim in spāli cognoscūt gl'iaȝ btōꝝ
quasi arguendo. Nullū eni vidēt dam-
natū q̄ tenuerit fidem ⁊ bonos mores.
Unde cogit̄ intellect⁹ eorū assentire ꝙ
vera ē sacra scriptura: ⁊ ex ɔñti ꝙ boni
habeāt ea que ipis in sacra scriptura ꝓ-
mittunt̄. Et qa btitudo i sacra scriptu-
ra ꝓmittit̄ iustis non solū in gnāli sed
etiā partim in spāli: inꝗtū est bonū trā-
scendēs oia tpalia bona: Jō dānati co
gnoscunt gloriā btōrū: nō tn̄ in gnali
sed partim i spāli. De hac ṽo cognitiõe
damnati tristāt̄ ꝓpter inuidiā felicitatꝭ
aliene. ⁊ carentiā btitudinis ꝓprie. P⁹
iudiciū tn̄ damnati eo ꝙ ad ꝓprias pe-
nas q̄si totaliť eorū cognitio reflectet̄:
cognitionē istā nō habebūt nisi forte in
esse gnālissimo: qa p cōplemētū doloris
intellectus eorū p̄dicte argumentatiōi
nō vacabit. O quāta igit̄ erit in dānatꝭ
angustia: quāta amaritudo: quanta ue
tristicia: quādo cognoscēt distincte oia
pctā p illos cōmissa. quātus dolor qn̄
cognoscēt bona que facē potuerunt. qn̄
cognoscent mala que patient̄. quando
reuelabunt̄ eis ea que in hoc mūdo fiūt
ut displicentiā habeāt. qn̄ cōsiderabunt
ꝙ boni ⁊ amici dei sūt in ꝑhenni gloria
Propter hec ⁊ huiusmodi omnis eorū
cognitio erit eis dolorosa.
Qualiter grauissima erit damnato-
rum pena. eo ꝙ illorū desiderium nūꝗ
implebitur. ⁊ quid est qd̄ ipsi appetunt.

S Ecunda ratio / Cap^m.2.
ostendēs grauitatē pene dam-
natorum dicit̃ cōtrariationis.
Fertur nanq; eorum voluntas ad desi-
derandum ea quorum contrariuȝ sem-
per eueniet. Primum est beatitudinis
participatio. Secundum peccati dele-
ctatio. Tertiuȝ sui annihilatio. Pri-
mum quod damnati appetunt est bea-
titudinis participatio. Nam ſm Ric.
in.4.dis.50.cū peccatuȝ ut Augustin⁹
dicit.19.de ciuita. dei.c.12. delere non
possit extrema nature vestigia: in dam-
natis remanet aliqua naturalis cogni-
tio ⁊ appetitus naturalis. Cum ergo
primus motus naturalis appetitus sit
respectu finis in generali. quia ſm phi-
losophū.1.ethicoꝝ.c.12. Finis ē prin-
cipiū in appetibilibus ⁊ agibilibus. se-
quitur ꝙ damnati naturaliter appetūt
finem in generali. Sed vltimus finis
est beatitudo. sequitur ergo ꝙ natura-
liter appetunt beatitudinem in generali
q̄uis appetitu debili ⁊ exili. Sȝ hic na
turalis appetitus in his ex deliberatiua
voluntate quo ad hoc peruertitur: quia
bonū quod naturaliter appetūt sub cir-
cūstantijs malis appetunt. Nec est iste
appetitus ad eoꝝ completionē: ſȝ mag
ad afflictionē. Naturaliter eni appetere
qđ appetens videt se nō consequi posse
magna ē afflictio appetētis. Scđm aūt
Tho.2.2.q.11. In damnatis nulla est
spes beatitudinis consequēde: quoniā
sicut de rōne beatitudinis est ut in ipsa
quietet̃ voluntas taliter ꝙ beati sciant
certitudinaliter se nunq̄ beatitudinem
amissuros. Ita de ratione damnatiōis
est ut in ipsa molestet̃ volūtas sicut dā-
nati certitudinaliter sciant se nūq̄ bti-
tudinem adepturos. Secundū quod
damnati appetūt est peccati delectatio.
Vellent eniȝ se non peccasse: ⁊ illud est
impossibile. Verūtñ dicit dñs Bona.
dis.50. quarti li. ꝙ mala voluntas di-
citur dupliciter. s. actus ⁊ habitus. Ti-
mor ergo seruilis damnatis nō aufert
habitū male volūtatis: sed aufert actū

Iste enim non vult luxuriari quia ti-
met puniri. de ipsa tamē voluntate ha-
bitum nō aufert: quia si separet̃ impu-
nitas vellet utiq; luxuriari. Sic est in-
telligendū in dānatis. ꝙ dolor penalis
aufert ab ipsorū voluntate actū volen-
di peccare: quia reuera dānati nō ap-
petunt luxuriari nec dominari propter
penas quas ex illis actibus sentiunt se
incurrisse. Habent tamē habitum male
voluntatis ꝑ quā appeterent peccare si
nō crederent ex hoc puniri. Damnati ḡ
vellent se non peccasse: non ꝓpter hoc ꝙ
peccatuȝ eis displiceat: q̇a iniustū: sed
quia displicet eis pena iusta. Et iō ma-
lam habent voluntatem hoc volendo: ⁊
ideo adhuc viuit in eis voluntas peccā-
di: licet dolore penarū impediat̃ ne ex-
eat in actum suuȝ. Tertiū qđ dānati
appetunt est sui annihilatio. Et circa h̃
varie opinati sunt etiam magni docto-
res. An. s. dānati vellēt nō esse. Quidā
nanq; dicunt ꝙ dānati nō possūt velle
non esse: quia hoc nō est appetibile nec
ꝑ accidens: nec ꝑ se. ⁊ allegāt Aug. in
libro de libero arbitrio. d. Si quis di-
xerit nō esse q̄ miserū esse me mallem:
respondeo: mētiris. Insuꝑ ⁊ Ari. in.2.
de anima. d. Omnia appetūt esse ⁊ illi⁹
causa agunt quicq̇d agunt ſm naturā.
Et idem Aug⁹ libro de libero arbitrio.
Cōsidera q̄tum bonū ē esse quod ⁊ bti
⁊ miseri volunt. Et idem.xi.li. de ci.dei.
c.21. inq̇t. Ita ꝓ quadā vi naturali
ipsum esse iocundū est: ut nō ob aliud
⁊ hi qui miseri sunt nolint interire. Et
Paulo īferius ait. Quid animalia oia
⁊ irrationabilia quib⁹ nō est data ista
cogitare ab imensis draconibus vsq;
ad exiguos vermiculos. nōne se esse vel-
le atq; ob hoc interitū fugere omnibus
quibus possunt motibus indicāt? Est
adhuc in promptu ratio talis. ꝙ ꝺelec-
tio presupponit electionem. Sed non
esse nō est eligibile: q̇a omne eligibile hȝ
apparentiaȝ boni. sed ipsum nō esse non
habet apparentiam boni: quia qđ appa-
ret bonū apparet esse. ergo ⁊c̃. Alij aūt

doctores ut doctor subtilis. Ric. de me-
dia villa. ⁊ dñs Bon. di. 5i. q̃rti. dicũt
ꝙ damnati vellent nõ esse nõ voluntate
naturali: quoniã id velle nõ possunt. q̇a
esse in pena melius est q̃ꝫ nihil esse: cum
in nihilitate nulla penitus sit bonitas.
Et sicut dicit phus. 2. de generatione
In omnibus in quibus est esse: meli⁹
est desiderare naturã. loquendo de me-
lioritate naturali. Volunt ergo dam-
nati se non esse voluntate deliberatiua:
nõ ꝑ se: sed ꝑ accidẽs. inq̃ꝫtum. s. ad nõ
esse sequit̃ carentia pene quã ꝑ se appe-
tunt. Vident eni ex suo esse ꝙ nõ possũt
consequi delectationẽ nec vtilitatẽ. nec
ꝑ suuꝫ esse vident posse acquirere aliq̇d
bonũ: ideo non est mirũ si tali esse vellẽt
carere ut malis que essendo patiuntur
carerent. Nam non tm̃ bonũ est ꝑ se ob-
iectum voluntatis: sed etiam carentia
mali q̃ꝫuis non ꝑmo. Qua ꝓpter dicit̃
5. ethi. c. 6. ꝙ in boni ratione fit minus
malũ ad maius malũ: quia minus ma-
lum magis ẽ eligibile maiori. Et rõne
huius carentie mali nõ esse ꝑ esse appre-
hensũ potest esse dãnate voluntatis ob-
iectum. Ex quibus colligimus hãc se-
cundã opinionẽ sequẽtes: ꝙ tanta pe-
na dãnati vexant̃ ut si possibile esset vel-
lent non esse. Et hoc est quod Joh. dixit
Apoc. 9. In diebus illis querẽt hoies
mortẽ: ⁊ nõ iuenient eam: desiderabũt
mori ⁊ fugiet mors ab eis. Et Aug. li.
de miseria huius mundi dicit. O mors
q̃ꝫ dulcis es quibus tam amara fuisti.
Te solam desiderant qui te vehementer
oderũt. Et si querat̃ cur deus damna-
tos esse nõ priuat ⁊ ad nihilum redigit
respondet Tho. i. 2. q. 81. ar. 4. in solu-
tione primi argumenti ꝙ hoc est ꝑ tres
causas. Prima est quia redigi i nihilũ
eum qui peccat nõ conuenit diuine iu-
sticie: q̇a repugnat ꝑpetuitati pene que
est scḋm diuinam iusticiam. Secunda
est quia esse presupponit̃ ad meritum ⁊
demeritũ. Tertia ratio ẽ q̇a ꝑ inordina-
tionẽ peti esse nõ tollitur uł corrũpitur
⁊ ideo priuatio esse non potest esse pena
debita alicuius culpe. Dicit̃ tamen me-
taphorice in nihilum redigi. scḋm illud
ps. Ad nihiliũ deductus est in cõspectu
eius malignus. q̇a. s. spiritualib⁹ bonis
priuatur. Unde ⁊. i. Cor. 13. Si cari-
tatem nõ habuero nihil sum.

Qz grauissima erit pena dãnatoruꝫ
eo ꝙ erũt desꝑati. nec suffragia ecclesie
pñt eis ꝓdesse aut coicari. Caplm. 3.

Tertia ratio ostendẽs grauita-
tem pene damnatorũ dicit̃ de-
speratio. Nam inter tot asperri-
ma mala hoc eis vnuꝫ supadditum ad-
auget ipsorum dolorem: quia videlicꝫ
desperati sunt scientes ⁊ exꝑientes nul-
lo ecclesie suffragio eorum penam posse
mitigari. Nam si collig eret̃ in vnũ oẽs
lachryme: omnes orationes: omnia ie-
iunia: omniaq; pietatꝫ oꝑa quorũcũq;
iustorum qui in hoc mundo placuerũt
deo. ⁊ offerrẽt̃ pro vno damnato nihil
ei prodessent. Et licꝫ quidam canoni-
ste dixerint ꝙ suffragia ecclesie licꝫ nõ
prosint damnatis q̃ꝫtum ad liberatio-
nem a pena: prosunt q̃ꝫtuꝫ ad aliquam
mitigationem siue alleuiationẽ. Con-
tra eos est sententia theologorum. 45.
di. q̃rti libri. dicẽtiũ ꝙ suffragia ecclesie
nullo modo ꝓsunt damnatis eo ꝙ sũt
extra caritatem: ⁊ cum non sint ad vi-
tam ordinati: nec possint beatitudine
participare nõ sunt ex caritate diligen-
di. Caritas autem est que facit suffra-
gium acceptabile: ob quod suffragia
ipsis nihil prosũt. Hec Ric. Ideo dicit̃
13. q. 2. c. pro obeuntibus. Pro obeunti-
bus quippe consuluisse cognosceris: si
liceat pro eis oblationes offerri. San-
cta sic tenet ecclesia ut q̇sq; ꝓ mortuis
vere catholicis offerat oblationes atq;
presbyter memoriam eorum faciat. Et
q̃ꝫuis omnes peccatis subiaceam⁹: cõ-
gruit ut sacerdos pro mortuis catho-
licis memoriam faciat ⁊ intercedat:
non tamẽ pro impijs q̃ꝫuis christiani
fuerint tale quid agere licebit. hec ibi.
Et idẽ ponit̃ in. c. Cuꝫ arce. de cele. mis.

Sed ꝯtra hāc opinionē inducunt aliq̄
exemplū Traiani. de quo legiť in vita
bti Gregꝰ. ꝙ cū quodā die ipse festina-
ret ad bellū: vidua quedā occurrit ei. d
Obsecro ut sanguinē filij mei inocēter
ꝑempti vīdicare digneris. Cūq; Traia-
nus si sanꝰ reuerteret dixisset se vindi-
care: vidua dixit. Et q̇s mihi h̄ ꝑstabit
si tu in prelio mortuus fueris? Traia-
nus rn̄dit. Ille qui pꝰ me imꝑabit. Cui
vidua. Et quid tibi proderit si alter m̄
iusticiam fecerit? Traianus dixit. vtiq;
nihil. Et vidua. Nonne inq̄t melius est
ut tu mihi iusticiā facias q̄ꝫ alteri hanc
trāsmittas? Tunc Traianus pie com-
motꝰ de equo descēdit: ⁊ vidue iusticiaꝫ
ministrauit. Ferť nāq; ꝙ dn̄i filiꝰ Tra-
iani ꝑ vrbem equitando nimis lasciue
discurreret filiū vidue intemit. ⁊ Tra-
ianus filiū suū qui hoc fecerat vidue lo
co filij sui defuncti tradidit: ⁊ magnifi-
ce ipsam dotauit. Dum igiť quadā vice
defuncto Traiano Gregꝰ. ꝑ forū Tra-
iani trāsiret: ⁊ eiꝰ māsuetudinis recor-
datus fuisset: ad sci Petri basilicam ꝑ-
uenit: ⁊ ibidē ꝓ eius errore amarissime
fleuit. Tunc sibi diuinitꝰ rn̄sū est. Ecce
petitionem tuā cōpleui ⁊ Traiano pe-
nam eternā pepci. De cetͦo autē caue ne
ꝓ dānato aliquo preces fūdas. Dama-
scenus aūt in quodā suo sermone dicit
ꝙ Gregꝰ. audiuit vocē eū diuinitꝰ allo-
quentē. Vocem tuā audiui ⁊ Traiano
veniā do. Patet ergo ex hoc exemplo ꝙ
orͦo Gregꝰ. ꝓfuit Traiano dānato. Sꝫ
supͤ h̄ diuersi diu̾sa sūt opinati. Aliqui
enī dixerūt ꝙ Traianus fuit reuocatꝰ
ad vitā vbi grām ꝯsecutus ē: ⁊ veniam
meruit: ⁊ sic gloriā obtinuit. Alij autē
dixerūt ꝙ aīa Traiani nō fuit simpli-
citer a reatu pene eterne absoluta: s̄ eiꝰ
pena vsq; ad tēpꝰ. s. vsq; ad diē iudicij
fuit suspēsa. Alij āt inq̄unt sic ē Iohēs
diaconus q̇ vitā beati Gregꝰ. descripsit
ꝙ nō legiť orasse: s̄ fleuisse. ⁊ frequenť
deus misericͦ ꝯcedit qđ hō q̄uis deside-
rans petere nō p̄sumit. Iđ aīa Traiani
nō fuit ab inferno liberata ⁊ in paradi-
so reposita: s̄ tm̄ ab inferni cruciatibus
facta exempta. Pōt enī aīa ⁊ in inferno
existere: ⁊ inferni cruciatꝰ ꝑ dei mīam
nō sentire. Alioꝝ tn̄ opinio cōmunior
est ⁊ verior. ꝙ Traianus ⁊ a pena libe-
ratus: ⁊ ad gloriaꝫ sit assumptꝰ orͦone
btī Gregꝰ. Q. ō nō est factū s̄m cōem le-
gem: s̄ s̄m dispēsationē diuine sapiētie
q̄ preuidens Gregꝰ. oraturū ꝓ Traia-
no nō dānauit ipsū ꝑ diffinitiuā sn̄iaꝫ.
Et iđ nō est dicēduꝫ ex illo exēplo vno
⁊ singulari: ꝙ dānatis ꝑ diffinitiuam
sn̄iaꝫ ecclie suffragia ꝓsint: cū nec i mi-
nimo possint fauere. Quinimo audiē-
dum est salubre documētū ⁊ obseruan-
dum sapientis Eccliastes. 9. Q. ōcūq;
inq̄t pōt manꝰ tua facere: instanť oꝑare
q̇a nec opus nec rō nec scia nec sapien-
tia erūt apud inferos quo tu ꝓperas. O
igiť dolenda dānatorū pena q̄ mitigari
⁊ adiuuari nullo mō poterit: nō ꝓprijs
viribus: nō lachrymis: nō diuitijs: nō
amicorū suffragijs: nō amicorū potētia
nō deniq; aliqua oīuꝫ creaturaꝝ indu-
stria. O timenda vindicta dei ad cuiꝰ
conspectū velut cera ante faciem ignis
pctōres eliquescēt. O pctōres inebriati
dulcedine honoꝝ huiꝰ seculi. fugite irā
dei ⁊ nolite pugnare cuꝫ oīpotenti deo:
qui dānatis ut dictū est tam tremenda
cōminať mala: a quibꝰ nos ipse ꝑ suā
clemētiā liberet: cui ē honor ⁊ oīs laus
⁊ glīa ꝑ infinita seculoꝝ secula. Amē.

Sabbō pꝰ dn̄icā i sexagesima. de q̄ui-
tate pene dānatoꝝ ad errorē icorrigibi-
liū ⁊ obstinatoꝝ. Sermo. 14.

CRuciabū-
tur die ac nocte i se-
cula seculoꝝ. Apoc.
20. c. Cum mēte re-
uoluo quāte erūt in
inferno angustie re-
proborū: admirari plurimū cogor cur
tā diu pctōres dissimulāt agere pn̄iam
Et certe si de his malis de q̇bus loq̄m̄:
aut nunq̄ꝫ: aut post longissima spacia

tempoꝝ̃ traheret̃ aliqualē de sua ipeni-tētia excusationē haberēt. Sed cū tam exiguū velocissimūq; sit huꝰ labilis vite tempꝰ: pꝰ qd̊ mali incorrigibiles descen dunt ad tartara. nescio quid ipsi dicere possint. Reprehēsibiles quidē sūt: ⁊ pro sua tarditate merito redarguēdi. Et lꝫ in p̄cedentibꝰ explicauerimꝰ multa que duras mētes domare sufficiūt: tñ adhuc de grauitate pene dānatoꝝ nōnulla oc-currūt cōsiderāda: quoꝝ cōsideratione diligēti molliant̃ ꝑtinaces mētes obsti natoꝝ pctōꝝ. Dicemꝰ ḡ ꝙ grauissima ē ⁊ satis acerba pena damnatoꝝ adhuc triplici ratione.

Prima dicit̃ cōbustio.
Secūda dicit̃ sup̱atio.
Tertia dicit̃ priuatio.

Qualiter dānati patiūt̃ acerbissimā penā ꝓpter ignē inferni. ⁊ de illiꝰ ignis terribilissimis ꝯditōibꝰ Caplm. j.

PRima rō q̄ oñdit̃ ḡuitas pene dānatoꝝ dicit̃ ꝯbustio. Tradēt̃ nāq; dānati misere cremis igni-bus ꝯburēdi. Et hoc colligit̃ ex scriptur̄ sacris. Vñ Job. zo. dicitur. Deuorabit eos ignis qui nō succēdet̃. Et Judith vlt̃. c. Dabit ignem ⁊ vermes in carnes eorum. Et Abacuc. z. c. Laborabunt populi in multo igne. Et Ysa. vltimo. c. Vermis eoꝝ nō moriet̃. ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet̃. Et Dauid i ps. io. Pluet sup̱ pctōres laqueos ignis. Et Ezech. zz. In igne ire mee ꝯsumpsi eos. Et Apoc̄. i8. In vna die veniēt plage eius: mors ⁊ luctus: ⁊ fames: ⁊ igni cōburetur. Et Apoc̄. zo. Qui nō est iuentꝰ i libro vite scriptus: missus est in stagnū ignis. Et Math. i3. Exibunt angeli ⁊ sep̱abunt malos de medio iustoꝝ: ⁊ mittent eos i caminū ignis. Et Math. 7. Ois arbor que non facit fructū bonū excidet̃: ⁊ in ignē mittet̃. Et Math. i8. Bonū ē tibi cū vno oculo in vitam intrare: ꝙ̄ duos oculos habētē mitti in gehennā ignis. Et Math. io. Eū timete q̇ habet ptātē corpus ⁊ aīam perdere in gehennā. Et Math. z5. Ite maledicti i ignē eternū.

Verūtñ de hoc igne dubitat̃ circa tria. p̄ circa veritatem z° circa ptātē. 3° circa qualitatē. Primo ꝯtingit dubi-tare de iferni igne circa veritatē. An. s. sit ignis verus habens formā ⁊ naturā ⁊ speciē ignis. Et respondet Ric. in 4. sentētiaꝝ ꝙ quorūdā opinio fuit ꝙ ille ignis non est corporeus sed est quedam spūalis pena: que ꝓpter suū acumē me-taphorice dicit̃ ignis: q̇a ut ipsi dicunt Cum dina potētia reprobos possit cru-ciare sufficienter spūali pena: superfluū fuisset in inferno ponere corporeū ignē Et ad hoc adducūt illud Luc̄. i6. de di-uite q̇ dicebat linguā suā cruciari i hac flāma. Cū eni constet aīam illiꝰ diuitis linguā corporalē non habuisse videt̃ ꝙ sicut scriptura ibi de lingua loquit̃ me-taphorice aliq̇d spūale vocans linguā: ita aliquam penam spūalē metaphorice vocet ignē. Sed opinio ista falsa est ⁊ ꝯtra scripturā que distinguit inter ignē ⁊ dānatoꝝ penā spūalē: que vocat̃ noie vermis. Vnde Ecc̄. 7. Vindicta carnis impij ignis ⁊ vermis. Jd̊ coiter docto-res oēs ꝯcludūt. 44. di. q̄rti. ꝙ i iferno est ignis corporeus a p̄ncipio mūdi cū alijs creaturis productꝰ ⁊ ordinatus ad reprobos cruciandū. Et hoc asserit Augꝰ in li. de mirabilibꝰ sacre scripture Et idem i li. zi. de ci. dei. c. io. ait. Gehē-na illa qd̊ ⁊ stagnum ignis ⁊ sulphuris dicit̃ corporeus ignis erit. Cui ꝯsonat illud Greg̃. i 4. dial̃. li. d. Jgnē gehēne corporeū esse non ambigo. Et ꝑm theo-logos. ignis ille ꝙ̄tuꝫ ad illud quod in eo est de essentia ignis ē eiusdem speciei cū igne elemētali: q̇a sicut ois aqua oi aque est eadē spē ꝑm phm p̄ tho. ita ois ignis omni igni est idē spē. Diuersificat̃ tñ quo ad dispositionē ⁊ op̱ationē: quia sibi cōpetit aliqua actio q̄ igni elemen-tali nō cōuenit. Nam ignis i aliena mā̃ multū diuersificat̃ in op̱ationibꝰ suis: ꝑm exigētiā dispositionis materie. Qd̊ apte patet in fulgure: vbi ignis respectū habet ad diuersas mā̃s: ꝑm diuersitatē celestis influentie in materia icorp̱ate.

Unde aliquãdo nõ ledit mãm mollem
⁊ dissoluit durã. ⁊ ecõuerso. qñq₃ cale-
facit ⁊ nõ comburit: ⁊ econuerso. Aliq
tñ opinãť q i inferno sit ignis in mã ꝑ-
pria: ꝗuis ibi nõ luceat nisi ad modicũ
⁊ satis impfecte. Patet ğ q i iferno ver⁹
est ignis ad malorũ cruciatũ dispsit⁹ ⁊
reputat⁹. 2°. ꝯtingit dubitare de igne
inferni circa potestatem. Utruȝ .s. possit
icorporeos angelos ⁊ spiritus sepatos
cruciare. Et ad istam questionez multi
multipliciter responderũt. Nam quidã
dixerũt spũs sepatos igne non affligi
nisi ꝑ priuationez boni desiderati. Ex q̃
priuatione tanq̃ quodã malo presenti
in eis vehemens tristicia generatur. Et
hec fuit opinio Algaçelis .6. li. phicoꝝ
Sed cõtra hãc sũt dicta scõruȝ .d. spũs
incorporeos posse pena corꝑalis ignis
affligi: sicut apte .d. Greg. in .4. li. dial.
Et Aug⁹. 21. li. de ciui. dei. c. x. Jõ alij
dicũt spirit⁹ sepatos cruciari igne cor-
poreo inq̃tũ videt ipsum preparatum
ad hoc ut eo crucienť in corporib⁹ suis
sicut latro suspendendus patibulo ipsũ
videndo cruciať anteq̃ suspẽdať in eo.
Et hec opinio nõ sufficit: q̇a nullo mõ
potest ad angelos malos applicari: q̇
tamẽ illo igne in ꝑpetuũ cruciabunť.
Quidã autẽ alij dicunt q cruciabũtur
igne corporeo inq̃tum eorũ intellectui
imprimetur superexcellens illius ignis
similitudo. Sed hoc dictũ deficit: quia
ƀm phm .3. de anima. Nõ sic excellentia
intelligibilis ledit intellectum sicut ex-
cellentia sensibilis ledit sensum: quia p⁹
excellens sensibile sensus impeditur in
sentiendo: sed intellectus post excellens
intelligibile non minus intelligit infi-
ma sed magis: quia sensus apprehẽdit
ꝑ organũ corporeũ. intellectus autẽ nõ
Nõnulli insuꝑ tenent q spiritus sepati
igne corporeo crucienť: nõ inq̃tũ ipsũ
apprehendunt apprehensione simplici:
sed cum firma estimatione q est ꝯrius
sue nature: ꝗuis estimatio falsa sit. Unũ
Auic. 9. meth. loquens de dispositione
animarũ a corporibus separataꝝ dicit
sic. Anime male videt penã quã imagi-
nauerant in hoc mundo ⁊ affligunť in
ea. Forma eni imaginata nõ ẽ debilior
sensibili: sed est maior impressiõe ⁊ cla-
ritate: sicut videm⁹ in somnijs. Fortasse
eni somniatũ maius est ꝓ modulo suo
q̃ sensibile. tũc quãto magis illud qḋ ẽ
in alio seculo est forti⁹ q̃ quod ẽ i som-
nijs ꝓpter paucitatẽ impedĩetiũ ⁊ expe-
ditionẽ aie ⁊ claritatẽ recipiẽtis. Sȝ h
opinio incõueniẽs videť: q̇a ƀm h spũs
nõ paterenť ab igne corporeo: sed a sua
falsa estimatione. Preterea nõ videtur
ꝓbabile q demones qui subtilitate in-
genij vigent: illum ignem estimarẽt sue
naturre ꝯtrariũ ⁊ lesiuũ nisi ita esset in
re. Alij adhuc dicũt q spiritus patiũť
ab igne corporeo nõ ꝑ virtutem illius
ignis absolute: sed inq̃tũ est instrumẽ-
tum diuine iusticie. Uidemus eniȝ res
multas habere actiones in virtute pn-
cipalis agentis que eis non cõpeterent
absolute. Uerbi gr̃a. calor naturalis in
virtute aie ꝯuertit nutrimentũ i carnẽ.
Lumẽ solare a luna receptũ ⁊ cũ ꝟtute
lune ab eo deriuatũ in virtute lune ge-
nerat humiditatẽ. ⁊ fantasma i virtute
luminis intellectus agẽtis mouet itel-
lectum possibilẽ. Corꝑa celestia cũ in-
animata sint. tñ i virtute intelligẽtiarũ
motricũ generãt in his inferiorib⁹ vitã
ut pȝ i gnãtis ꝑ putrefactionẽ. Securis
in ꝟtute motoris scindit arborem. Te-
nendo ğ q ignis affligat spũs inq̃tuȝ
ẽ instrm dine iusticie. adhuc ꝑquirẽdũ
est magis in spãli. ꝑ quẽ modum dicũt
aliq̇ q supnãliter impressa. est igni in-
fernali quedã spãlis ꝟtus: ꝑ quã spũs
affligit naturali ꝟtute ignis ad hoc nõ
cooꝑante nec disponẽte: q̇a ut dicunt
nõ est possibile ut aliqua ꝟtus naturał
cooꝑeť in supnãli actiõe. cum ꝑ se ad eã
nullo mõ nec cõplete nec incõplete pos-
sit attingere. Pro tãto ğ ille ignis affli-
gere dr̃ spũs: q̇a supnãlis virt⁹ existẽs
i eo sicut in subiecto illos affligit: sicut
aliq̇ sba supnãliter dealbata posset dici
visũ disgregare. Sed hec opinio i trib⁹

deficit. Unū est ꝙ ſm eā ignis nō affli-
git illos spūs ut instrm : qa oportet ꝙ i
instro sit aliq̄ nālis aptitudo ad illam
actionē ad quā applicaṫ a virtute mo-
toris : ut pȝ in securi respcū actus scin-
dendi : ⁊ i malleo respcū actus ꝯterēdi.
Aliud est qa nō videṫ ꝓbabile virtuteȝ
spūalē eē immediate in re corꝑali sicut
in subiecto : ita ut sit ibi manēs ⁊ nō in
fieri : sicut ponit opinio ꝑdicta. Tertiū
est ꝙ videmus nāle lumen rōnis ꝑ qḋ
solū intellectus nullo mō pōt attingere
ad visionē dei. cooꝑari cū lumie glorie
ad illā visionē. Uerūtñ qa i actiōe suꝑ-
nāli que a deo nō ē mediate finita ꝟtu-
te : sed tm̄mō imediate : ut creare : nō pōt
cooꝑari virtus suꝑnālis. Idcirco dicit
Ric. ꝙ ignis ifernalis nō obstāte ꝙ sit
corporeus : spūs seꝑatos affligit inq̄ tū
est dine iusticie instrm : eos affligit affli-
ctione ad quā disponit nālis virtus illꝰ
ignis : nec tñ qualēcūq̄ afflictionē pōt
causare i illis spiritibꝰ : nisi i ꝟtute icrea-
te iusticie ꝑncipaliṫ illos spūs punientꝭ
mouētis ⁊ dirigētis illū ignē ad illorū
spirituū cruciatū. In illo eni igne ē nāl
aptitudo ut eiꝰ spēs recipiaṫ i intellectu
spūs seꝑati. ẜ ꝙ ꝑ talē modū i illo itelle
ctu imꝑmaṫ ⁊ vehemētia tal ꝙ ita ad se
reuocat seu ꝯuertit intētionē ipsiꝰ spūs
ꝙ ꝑ h̄ ita nōbiliṫ impediaṫ in illaꝝ rerū
ꝯsideratiōe ꝯ suā voluntatē ⁊ ꝙ tale im-
pedimētū sit sibi ꝓ graui onere : hoc ē ꝑ
ꝟtutē iusticie indite. In illo etiā igne ē
nālis aptitudo ut i ipso sit spūs seꝑatꝰ
sicut in loco diffinitiue. Sed ꝙ spm̄ se-
paratū detineat ꝯ suā volūtatē h̄ ei cō-
uenit i ꝟtute iusticie indite. Illa autem
inuolūtaria detētio est ipsi reprobo spi-
ritui inexplicabilis cruciatꝰ. q̄uis etiā
ille ignis sua virtute nāli tm̄ nō posset i
spū seꝑato causare dispositiōeȝ repugnā-
tem illi dispositioni que cōuenit eē spūs
ſm debitū statū sue nāe : tamē i eiꝰ cau-
satione cooperatur ꝟtute indite iusticie
inq̄ tū est instrm eius. Ex apprehensiōe
aūt ꝑdicte dispositiōis que ꝯria est bono
statui nāe : generaṫ in ipso reprobo spū

cruciatus expimentalis. Uñ Greg. 4.
dial. d. ꝙ aīa nō solū vidēdo : sed etiam
experiēdo incēdiū patiṫ. Per pctm̄ aūt
in spū est dispositio ut igni ifernali mō
ꝑdicto in patiendo subdaṫ. Et sic pȝ ꝙ
deo volēte poterit ignis affligē spiritus
seꝑatos. 3°. ꝯtingit dubitare de igne i-
ferni circa q̄litateȝ seu ꝑpetuitatē. Uñ
s. erit ꝙ pꝰ gnālē resurrectionē corpora
dānatoꝝ i illo igne ꝑpetuo patiēṫ ⁊ nec
ignis deficiet : nec corꝑa illa cōsumenṫ.
Et licȝ possint multa dici : tñ ꝑncipalis
rō est ordo dine iusticie. Ut eni inquit
Ric. ille ordo exigit illa corꝑa in eēnis
supplicijs fore ꝑmāsura. ⁊ iō assistente
influētia dei generali : ad h̄ ut ignis ille
infernalis illa corꝑa fortiṫ calefaciat ⁊
affligat. nō adest tñ ad h̄ ut consumat.
Sicut aūt creatura nō pōt manē in esse
suo : nisi in supposita influētia dei gnāli
ſm ꝙ. d. Aug. 4. suꝑ Gen̄. ad lrāȝ. Et
cōmētator suꝑ ꝑma ꝓpositiōe de causis.
sic dico ꝙ actiōeȝ suā hr̄e nō pōt : nisi illa
influētia gnāli assistēte : sicut patuit in
passiōe ihu xp̄i qñ fuerūt tenebre super
vniūsam terrā : nō suꝑ trā iudeoruȝ tm̄
ut aliq̄ senserūt ⁊ male. Eclipsis aūt sol
q̄ ad vniūsū orbē nō potuisset eē ꝑ solaȝ
intꝑpositionē lune. vñ cū interpositione
lune fuit alia cā. s. qa influentia gnālis
cāe ꝑme tūc nō affuit soli ad irradiādū
Et sicut hec influētia adesse pōt ad hoc
ut res sit ⁊ nō opeṫ. ita aliqñ adest ad h̄
ut creatura habeat vnā sui actiōeȝ : ⁊ nō
aliā. Et hec ē ꝑncipalis rō quare ignis
infernalis calefaciet dānatoꝝ corpora
⁊ affligat nec tñ ꝯsumet. hec Ric. Augꝰ
ꝟo. 21. li. d̄ ciui. dei. omnes huiusmodi
opatiōes ignis infernalis attribuit vo-
lūtati ⁊ potētie dei a quo sūt de nihilo
in esse cūcta ꝓducta : diuersisq̄ nature
sue ꝓprietatibꝰ ⁊ legibꝰ regulata. Uñ. c
2. eiusdē li ait. Ostendā vnde ꝯuincāṫ
increduli posse hūana corꝑa aīata atq̄
viuētia nō solū nūq̄ morte dissolui : ẜ
i eēnoꝝ q̄ȝ igniū durare tormētis. Nō-
lūt. n. h̄ ad oipotētē nos referre potētiā
ẜ aliq̄ exemplo ꝑsuaderi sibi flagitant.

Quibus si rñdebimus esse aialia ꝓfe-
cto corruptibilia q̃a mortalia: que tñ i
medijs ignibus viuant. nõnullũ etiam
genus vermiũ in calidarũ aquarũ sca-
turigine reperiri: q̃rũ feruorẽ nemo im-
pune ꝯtrectat. Illos aũt nõ solum sine
vlla sui lesione ibi esse: ẜ ext̃ eẽ nõ posse
Aut nolũt credere si ostẽdere nõ vale-
mꝰ: aut si valuerimꝰ siue oculis demõ-
strare res ipsas: siue per testes idoneos
edocere: non satis esse ad hoc exemplũ
rei de qua questio est: eadeꝫ infidelitate
ꝯtendent. Quia hec aialia nec semꝑ vi-
uunt: ⁊ i illis feruoribus sine doloribꝰ
viuũt. sue quippe nature ꝯuenientibus
vegetant̃ illis: nõ cruciant̃ elemẽtis. q̃si
nõ incredibilius sit vegetari q̃ cruciari
ri talibꝰ rebus. Mirabile est eni dolere
in ignibus ⁊ tamẽ viuẽ: ẜ mirabilius i
ignibꝰ nõ dolere. Si ãt h̃ credũt: cur nõ
⁊ illud? Et. 4. c. dicti li. idẽ ait. Quid
adhuc a nobis rerũ poscũt̃ exẽpla qui-
bus doceamus nõ eẽ incredibile ut ho-
minuꝫ corꝑa sempit̃no supplicio puni-
torũ ⁊ in igne aiam nõ amittant. ⁊ sine
detrimẽto ardeãt: ⁊ sine int̃itu doleãt?
Habebit eni tũc ista corꝑis sb̃a q̃litateꝫ
ab illo inditã: qui tam miras ⁊ varias
tot rebus indidit quas videmꝰ: ut eas
quia multe sũt nõ miremur. Nam sicut
scripserunt q̇ naturas aialiũ curiosius
indagarũt. Salamãdra in ignibꝰ viuit
Et quidẽ notissimi sicilie mõtes q̇ tãta
tꝑis diuturnitate ac vetustate vsq̧ nũc
ac deinceps flãmis estuãt: atq̧ integri
ꝑseuerãt: satꝭ idonei testes sũt nõ omne
quod ardet absumi ⁊ oĩo indicãt: non
oẽ qd̃ dolere põt posse etiaꝫ mori. Quis
eni nisi deꝰ creator oĩuꝫ dedit carni pa-
uonis mortui ne putresceret? Qd̃ cum
auditu icredibile videt̃: euenit ut apud
carthaginem cocta nobis apponeretur
h̃ auis. de cuiꝰ pectore pulparũ quantũ
visum est decerptũ seruari iussimꝰ. Qd̃
pꝰ dierũ tantũ spaciũ quantũ alia caro
quecũq̧ cocta putresceret perlatũ atq̧
oblatũ nihil nostruꝫ offendit olfatum.
Itẽq̧ repostuꝫ pꝰ dies amplius q̃ tri-
ginta. idem quod erat inuẽtũ ẽ. idemq̧
post ãnũ: nisi ꝙ aliquãtulũ corpulen-
tie siccioris ⁊ contractioris fuit. Quis
palee dedit uel tam frigidã vim ut ob-
rutas niues seruet: uel tam feruidã ut
poma imatura maturet? De ipso igne
mira quis explicet? quo queq̧ adusta
nigrescũt cũ ipse sit lucidus. ⁊ pene oia
q̃ ambit ⁊ lambit colore pulcherrimo
decolorat atq̧ ex pruna fulgida carbo-
nem teterrimũ reddit. Neq̧ id quasi re-
gularit̃ diffinitũ est. Nam ecõtrario la
pides igne candente decocti ⁊ ipsi fiunt
cãdidi. ⁊ q̃uis magis ille rubeat illi al-
bescant. congruit tamẽ luci qd̃ albũ est:
sicut nigrũ tenebris. Cũ itaq̧ ignis in
lignis ardeat ut lapides coquat: ꝯrios
habet nõ in cõtrarijs rebus effectꝰ. etsi
eni lapides ⁊ ligna diuersa sint. ꝯtraria
tñ nõ sunt sicut albũ ⁊ nigrũ: q̃rũ vnũ
in lapidibus alterũ facit in lignis clarꝰ
illos clarificans h̃ obfuscãs: cũ i illis
deficeret nisi in istis viuẽt? Quid i car-
bonibus? Nõne miranda est ⁊ tãta in-
firmitas ut ictu leuissimo frangãt̃ ꝑssu
facillimo cõterant̃. ⁊ tanta firmitas ut
nullo humore corrumpãt̃ nulla etate
vincãt̃: vsq̧ adeo ut eos sbsternẽ soleãt
qui limites figũt. ad ꝯuincendũ litiga-
torẽ: quisq̧s pꝰ tꝑa quãtalibet extiterit
fixũq̧ lapidẽ limitẽ nõ esse cõtenderit?
Quis eos i terra humida infossos vbi
ligna putrescerẽt tãdiu durare incorru-
ptibiliter posse: nisi rerũ ille corruptor
ignis efficit? Intueamꝰ etiã miraculũ
calcis: excepto eo d̃ quo iam satis dixi-
mus: ꝙ igne candescat quo alia tetra
reddunt̃. etiã occultissime ab igne ignẽ
cõcipit: cumq̧ iam gleba tangentibus
frigida tam latẽt̃ seruat ut nulli nostro
sensui prorsus appareat: ẜ cõpertꝰ expe-
rimento etiã dum non apparet sciatur
esse sopitus. ꝓpter qd̃ eam viuã calcẽ lo-
quimur: velut ipse ignis latens: anima
sit inuisibilis corꝑis. Iam ṽo q̃ miruꝫ
est ꝙ cũ extinguit̃ tunc accenditur. Ut
eni occulto igne careat aqua infundit̃:
aq̃ue ꝑfundit̃. ⁊ cũ ante sit frigida. inde

feruescit vnde feruētia cūcta frigescūt. velut expirante ꝗ illa gleba discedens ignis q̄ latebat apparet: ac deinde tāq̄ mortua sic frigida est ut adiecta vnda non sit arsura. ꝛ quā calcē vocabamus viuā vocemus extinctā. Quid est quod huic miraculo addi posse videat̄? ꝛ tm̄ addit̄. Nā si nō adhibeas aquā ſ; oleū quod magis fomes est ignis: nulla ei⁹ perfusione uel infusione feruerscit. Hoc miraculū si de aliquo indico lapide legeremus siue audiremus ꝛ in nr̄m experimentū venire nō posset: ꝑfecto aut mendaciū putarem⁹: aut certe grandit̄ miraremur. Quaꝝ ꝟo rerū añ nostros oculos quottidiana documēta versant̄ non genere minus mirabili: ſ; ipsa assiduitate vilescūt: ita ut ex ipsa india que remota ē pars orbis a nobis desierim⁹ nōnulla mirari: que ad nos potuerunt mirāda ꝑduci. Adamantē lapidē m̄lti apud nos habent: ꝛ maxime aurifices īsignitores gēmarū. qui lapis nec ferro nec igne nec alia vi vlla perhibet̄ preter hircino sanguine vinci. Sz qui eū hn̄t atq̄ nouerūt nunq̄d ita mirant̄: sicut hi quibus primū ostendit̄ potentia eius? Quibus autē nō oñdit̄ fortasse nec credunt: aut si credūt inexꝑta mirant̄. ꝛ si ꝯtigerit expiri adhuc q̄dē mirant̄ insolita. Sz assiduitas expiendi paulatim subtrahit admirationis incitamentum. Magnetē lapidē nouimus mirabilez ferri esse raptorē: qd̄ cū ꝑmū vidi vehementer inhorrui. Quippe cernebā a lapide ferreū annulū raptū atq̄ suspensū. Deinde tāq̄ ferro qd̄ rapuerat vim dedisset suā coēmq̄ fecisset: ideq̄ annul⁹ admot⁹ ē alt̄i eūdēq̄ suspēdit atq̄ ut ille ꝑor lapidi sic alt̄ ānul⁹ ꝑori ānulo coherebat. accessit eodēq̄ mō terti⁹. accessit ꝛ q̄rt⁹: iāq̄ sibi ꝑ mutua circul' nexis nō implicatorū intrinsec⁹: ſ; extrisecus adherētiū q̄i cathena pepēderat ānuloꝝ. Quis istā vim lapidis nō stuperet q̄ illi nō solum inerat. verū etiā ꝑ tot suspensa trāsibat ꝛ inuisibilib⁹ ea vinculis subligabat? Sz multo ē mirabili⁹ qd̄ a frē ꝛ coepō meo Seuero Mileuitano de isto lapide cōꝑeri. Se ipsū nāq̄ vidisse narrauit: queadmoduz Bathanarius q̄ndā comes africe cū apud eū cōuiuaret eps̄ eundē ꝓtulerit lapidē: ꝛ tenuerit sb̄ argēto: ferrūq̄ suꝑ argētū posuerit. deinde sicut subt̄ mouebat manuz q̄ lapidem tenebat ita ferrū desuꝑ mouebat̄. atq̄ argēto medio nihilq̄ patiente cōcitatissimo cursu ꝛ recursu infra lapis ab hoie suꝑ ferrū rapiebat̄ a lapide. Dixi qd̄ ꝛ ipse ꝯspexi. dixi qd̄ ab illo audiui: cui tanq̄ ipse videri credidi. Quid etiā de isto magnete legerim dicā. Qñ iuxta eū ponit̄ adamas nō rapit ferrū. ꝛ si quādo rapuerit: ut ei ꝓpinquauerit mox remittit. India mittit hos lapides ſ; si eos iam cognitos nos desistim⁹ admirari: quāto magis illi a q̄b⁹ veniūt? Et. c. 5. idē ait. Agrigentinū sicilie salē ꝑhibet cum fuerit admot⁹ igni velut in aqua fluere. cum ꝟo ipsi aque: velut in igne crepitare. Apud Garamantas quēdā fontē tā frigiduz dieb⁹ ut nō bibat̄: tam feruidū noctib⁹ ut nō tangat̄. In Epiro aliū fontē in quo faces ut in ceteris extinguūt̄ accēse: ſ; nō ut i cet̄is accendunt̄ extincte. Albeston arcadie lapidē ꝓpterea sic vocari q̄ accēsus semel iam nō possit extingui. Lignū cuiusdā ficus egyptie nō ut ligna cetera i aquis natare: ſ; mergi: ꝛ qd̄ est mirabilius cū in imo aliquandiu fuerit: inde ad aque suꝑficiē rursus emergere qñ madefact⁹ debuit humoris pondere ꝑgrauari. Hec Aug⁹. Que ꝟba ob sui ꝓlixitatē nō sūt textualiter recitanda: ſ; tm̄ vulgariter. Ex q̄bus manuducimur q̄ oipotentia dei cui⁹ ꝟtute facta sūt oia ꝛ mouentur: dānatos in inferno et̄nis ignib⁹ faciet cruciari. O q̄ vrens. o q̄ ardens. o deniq̄ q̄ laboriosa ē illa flāma i q̄ miseri lugebūt. clamabūt. suspirabūt: ꝛ nō exaudient̄. O si possibile esset ut aures ad os ponerem⁹ inferni: audirem⁹ ꝑfecto diuitē Epulonez. imo secū oēs auaros oēs suꝑbos. oēs luxuriosos. oēs deniq̄ pctōres clamorosis vocib⁹ lamentātes

atq̧ dicētes. Heu heu ꝙ ardens est ista flamma. Quis dabit nobis ad refrige- riū guttulā aque? Quis nos liberabit a cruciatibꝰ gehēne? Quis nos ꝯsolabit᷑ in tot merorībꝰ? Et vbi sunt amici? vbi beniuoli. vbi diuitie. vbi virtꝰ. vbi potē- tia? O vita nostra plena oī dolore oīq̧ āgustia. o vita destituta oī auxilio oīq̧ solatio. Credite credite o incorrigibi- les pctōres. Non parcet vobis iusticia dei nisi pctā deposueritis: qnīmo vos ꝓij- ciet in ignē etnū. O q̇d erit eē i igne illo qn̄ ad modicū sustineri nō pōt coctura candele? Et ut Ysaias. 33. dicit. Quis poterit habitare de vobꝫ cū igne deuorāte? Quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis?

Qualit᷑ pena dānatoꝝ supat omnez aliā penā seu purgatoriā seu p̄ntē que i hac vita haberi pōt. Caplm. z.

SEcūda rō q̄ ostendit᷑ grauitas pe- ne dānatoꝝ dr̄ supatio. Supe- rat eni omnē aliā penā. Q̇ō ut melius intelligat᷑ triplex pena ē distin- guēda. p̄ᵃ est pena mūdi. zᵃ pena pur- gatorij. 3ᵃ est pena inferni. Prima pe na est mūdi q̄ in hac vita sentit᷑. Et licz multiplex sit ut expiētia docet: tn̄ terribil᷑ fuit illa quā ꝓ xp̄o sci sustinuerūt: de q̇- bus dicit᷑ Heb. xi. Ludibria ⁊ v̄bera ex- perti sūt: insup ⁊ vincula ⁊ carceres. La- pidati sūt: secti sūt: tēptati sūt: i occisiōe gladij mortui sūt. Circuierūt in melot᷑ ⁊ in pellibus caprinis egētes. angustiati afflicti. Quisnā explicet q̄t tormētorū gnā exq̇sierūt tyrāni qbꝰ cruciari man- dabāt martyres scōs? Quis enarrare sufficiat: q̄t disciplinis: ieiunijs: ⁊ orō- nibus carnē suā amici dei crucifixerūt cū vitijs? Et tn̄ oīa ista mīma sūt ⁊ q̄si nihil in cōpatione pene dānatoꝝ. Ideo Greg. i. 3. moral᷑. li. ait. Ecce aūt dum bti Job vulnera cruciatusq̧ cōsidero repēte mētis oculos ad Johēz reduco ⁊ nō sine grauissima admiratiōe ꝑpēdo: ꝙ ille ꝓphetie spū intra matris vteꝝ re- pletꝰ: atq̧ ut ita dixerim anteꝙ nascet᷑ renatus. Ille amicꝰ spōsi: ille q̄ int᷑ na- tos mulierū maior nemo surrexit. Ille sic ꝓpha ⁊ plus ꝙ ꝓpha: ab iniq̇s i carcē mittit᷑: ⁊ ꝓ puelle saltu capite truncat᷑. Et vir tante sobrietatis ꝓ risu turpiuz morit᷑. Nūq̇d credimꝰ aliq̇d fuisse i eius vita q̇ō illa sic despecta mors tergeret? Sed qn̄ ille uel in cibo peccauit: q̄ locu- stas solummō ⁊ mel siluestre comedit? Quid deo uel de q̄litate sui tegminis deli- quit: qui cameloꝝ pilis corpꝰ operuit? quid de cōuersatiōe sua offendē potuit q̄ de heremo nō recessit? q̇d illū loq̄cita tis reatus polluit q̇ disiunctꝰ longe ab hoibꝰ fuit? qn̄ illū uel silentij culpa at- tingit q̇ ad se venientes tā vehement᷑ in- crepauit dicēs: Genimina viperaꝝ quis docebit vos fugē ab ira ventura? Quid est g̊ ꝙ Job dei testimonio prefert᷑: ⁊ tn̄ plag̃ vsq̧ ad sterq̇liniū sternit᷑? Quid est q̇ō Joh. dei voce laudat᷑: ⁊ tn̄ ꝓ te- mulētis v̄bis i saltatiōis p̄miū morit᷑? Quid est ꝙ ops deꝰ sic vehemēter in h̄ sclo despicit quos sic sublimit᷑ an̄ scla elegit: nisi h̄ ꝙ pietati fideliū patz: qm̄ idcirco sic eos p̄mit in infimis q̊s videt quō remunēt i sūmis? Hic g̊ vnusq̇sq̧ colligat q̇d illic passuri sint q̊s repbat: si hic sic cruciat q̊s amat? Aut quō fe- rient᷑ q̇ i iudicio arguēdi sūt: si sic eorū vita premit᷑ q̇ ipso iudice teste laudāt᷑? hec ille. Et ad idem est illud Hiero. ad Palmachiū ⁊ Oceanū. d. Job sanctꝰ in temptatiōe ad gl'iaz suā deuotꝰ sic i suo dolore clamabat: Quid ꝓdest i tormē- to meo lux. Ut quid mihi iuncta sūt ge- nua? Ut q̇d vbera suxi? Cur nō i vētre mr̄is mortuꝰ sū ⁊ mox ut de vtero exiui nō ꝓtinꝰ obij? Si h̄ dei amicꝰ dicebat i luie q̇d ab inimicis eiꝰ dicet᷑ in tenebris? Si ille dolet genua sibi fuisse cōiuncta cuiꝰ pedes i dei timore semꝑ cucurrerūt q̇d dicturꝰ ē cuiꝰ nūꝙ i v̄itate steterūt? Si ille ingemiscit quē febris vrebat q̇d dicturꝰ ē quē gehēna ꝯsumet? Displicet ⁊ illi ꝙ natꝰ ex vēo vixit: q̇ bn̄ vixit: q̇a illū vermis moriturꝰ edebat: q̇d faciēt q̊s ignis etnus ⁊ v̄mis nūꝙ moriturꝰ expectat? Secūda ē pena purgatorij

de qua suo loco dicemꝰ. Tertia ē pena
inferni cui oīs alia pena tam mundi ꝙ̄
purgatorij nō est compabilis.

Qr grauis erit dānatorū pena ꝓpter
carentiā visiōis diuine. ⁊ de differentia
pene sensus ⁊ pene damni. Caplm. 3.

T
Ertia rō q̄ ōndit grauitas pene
dānatoruz dicit priuatio. Pri-
uabunt siquidē dānati ietnuz
visiōe dei. Et ut. d. Ric. vlti. di. 4. li. Int
penas dāni carētia visiōis dei ē maxia
⁊ tristicia causata ex illa carētia appre-
hēsa ut ꝓueniēs ex actuali malicia ꝓ-
prie voluntatis est maxima inter penas
sensus: qa ꝙ̄uis dānati nō appetāt vi-
dere deū ꝓpter amorez sue bonitatis: tn̄
vehemētissime illud appetunt ꝓpter desi-
deriū ꝓpe delectatōis: eo ꝙ credē firmi-
ter cōpellunt ex illa visiōe maximā dele-
ctationē in vidēte causari. Carētia eni
visiōis illiꝰ apprehēsa ut ex actuali ma-
licia ꝓprie voluntatis ꝓueniēs: maior ē
pena ꝙ̄ pena sensꝰ. In puulis tn̄ mitior
ē pena dāni. qa ipsaz apprehēdūt nō eē i
eis causatā ex actuali malicia sue ꝓpe
voluntatis. Procurēt ergo pctōres duz
tempꝰ ⁊ facultas dat ad verā redire pe-
nitētiam: qm̄ ut tactū est i precedētibꝰ
irrepabilis erit inferni iactura: in q̄ nō
semel sufficit introisse. Semel q̄ppe dā-
nat malos deꝰ. semel sniam irreuocabi-
lē ꝓfert. O ꝙ̄ amara erit illa dies: imo
illa hora qn̄ peccatrix aīa terrenū h̄ cor
pus derelinquēs p̄ntabit etiā inuita ⁊
nolēs coram maiestate sūmi dei: susci-
pietqꝫ punitionē ⁊ penā delictorū suoꝝ
Jō dico ꝙ nō ē expectāda: ꝫ potiꝰ timē-
da dies illa. Ergo cōuertimini pctōres
⁊ agite pniam ut deꝰ misereat vr̄i: q̄ est
bn̄dictus in secula seculorū. Amē.

Dn̄ica i q̄nquagesima. de potētia dei
ꝓpt quā humiliari debēt pctōꝝ corda ut
ad pniaz redeant. Sermo. 15.

O
Mnis ple
bs ut vidit dedit lau-
dem deo. habent hec
v̄ba Luc. 18. ⁊ in euāgelio p̄ntis dn̄ice
Ex miraculo ceci illumiati per xp̄m. de
quo Luc. meminit i euāgelio hodierno
cōmoti fuere vniuersi qui rem tā gran-
dem viderūt magnificare oīpotētē deū
cuius solius v̄tute cecus ille potuit il-
lumiari. Clamat inq̄t euāgelista: Jhu
fili Dauid miserē mei. Et ad vocem xp̄i
d. sibi: Respice fides tua te saluū fecit:
subito videndi bn̄ficiū obtinuit ⁊ acce-
pit. Neqꝫ alia vis ꝙ̄ increata diuinalis
talē potuisset effectū ꝓducere. Jō admi-
rantes illi q̄ h̄ inspexerūt deū extollēdo
laudabāt. Nos v̄o qui nō solū h̄ vnuz
sed tot dei miracula ⁊ videmꝰ ⁊ audimꝰ
magis ac magis laudibꝰ eiꝰ debemꝰ in-
sistere. Quod vtiqꝫ plene exoluimꝰ cū
ob eius reuerētiā timorē parit ⁊ amo-
rem pctā relinquimꝰ v̄tutibꝰ inherēdo.
Et qm̄ ad id faciendum satis efficax est
ꝯsideratio altissime potētie dei Jdcirco
in p̄nti sermone de illa erimꝰ tractaturi
quatenꝰ illā cōmemorātes ad penitētiā
reuertamur. ⁊ corde cōpūcti cum plebe
pariter collaudemus imortalē deū. De
cuius potētia tria mysteria principalia
ponimus ꝯtemplanda.
Primū dicit vniuersalitas.
Secundū qualitas.
Tertium claritas.

Qr deꝰ possit nō solū oē possibile sed
etiā oē ipossibile agenti creato dūmodo
illud nō dicat impfectionē. Caplm. 1.

P
Rimū mysteriū ꝯtēplādū de po
tentia dei dicit vniūsalitas. In
q̄ disputādū ē. Utrū deꝰ sit oīps
Et ꝓ pte v̄a ⁊ affirmatiua ē ꝯfessio fidei
Nā in vtroqꝫ symbolo patrū. s. ⁊ aploꝝ:
deū oīpotētē decātamꝰ. Et h̄ colligit ex
vtriusqꝫ testamēti pagina. Un̄ Gen̄. 17.
dixit deꝰ ad Abrahā. Ego sū deus oī-
potēs ābula corā me. Et Gen̄. 35. dixit
deus ad Jacob. Ego sum deꝰ omnipo-
tens cresce ⁊ mltiplicare. Et Gen̄. 44.
q̄a Jacob remisit filios in egyptuz. ait
Deus meus omnipotens faciat eū vob
placabilem. Et Exo. 15. Oīps nomen
eius. Et Thobie. 13. Non est alius deus

oipotens preter eū. Et Judith.16. De⁹
oipotēs tradidit Holofernē in man⁹ fe-
mine ⁊ cōfudit eū. Et Job.13. Ad om-
nipotentē loquar ⁊ disputare cum deo
cupio. Et.23. Deus molliuit cor meuz
⁊ omnipotēs əturbauit me. Et Hester.
13. Mardocheus orans dixit ad deū:
Dñe rex oipotēs i ditiōe tua cuncta sūt
posita: ⁊ nō ē qui possit resistere volūtati
tue. Et sapiēs Ecc.1. Unus ē altissim⁹
creator oiuz ops rex ⁊ metuendus ni-
mis. Et Apoc.1.c. Ego sū alpha ⁊ ome
ga. principiuz ⁊ finis. dicit dñs deus q
est ⁊ qui erat: ⁊ qui venturus ē omnipo
tens. Et Apoc.4. Clamabāt quattuor
aialia: Scūs scūs scūs dñs deus ops
Et Apoc.15. Magna ⁊ mirabilia sunt
opa tua oipotens dñe de⁹. Et.16. Au-
diui alterū angelū dicentē: Etiam dñe
deus oipotens vera ⁊ iusta sunt iudicia
tua. Sed ɔtra hāc veritatē instari pōt
tripliciter. p̄ quia deus nō potest omne
possibile. 2°. quia nō pōt quodlibet im-
possibile. 3°. quia i deo nihil est defecti-
bile. p̄ instaī q deus nō sit oipotens
ex eo q nō pōt omne possibile. Nā mul-
ta sunt possibilia agenti creato: ut posse
pati. posse currē. posse peccare. posse mo-
ri. posse mentiri: que tamē nullo mō pōt
deus. ergo nō est omnipotēs. Ad h rñ-
det dñs Boñ. di.42. primi. q ſm phi
sniam: quedā sunt que dicūt potentiam
q tum ad modū dicendi. dicūt tñ impo
tentiā a pte rei: ut posse mori: posse cor-
rumpi. Nam si introgarē aliquez quid
magis eligēt. an potentiā habē morien
di: aut illa priuari. rñdēt protin⁹ mag
velle potentia illa carere. Propē hoc in-
telligendū nōndū est. q quedā sūt que
posse est potentie simpliciter ⁊ pfecte: ut
posse intelligere diligere ⁊ opari. Que-
dam sūt que posse est potentie tñ ipfecte
ut currere ⁊ ambulare. Isti eniz actus
dicūt simul actionē ⁊ passionē siue de-
fectū in agente. Quedā que posse ē im-
potentie simplicit: ut priuatiōes: ut pos-
se peccare: posse mori. ⁊ hi⁹. Scōm h in-
telligendū q cū potētia dei sit potentia

pfectissima: illa pōt deus p se ⁊ in se que
sunt potentie simpliciter ut itelligere ⁊
opari. Illa vo que sūt impfecte potētie
potest quidē nō in se: sed p se potest. Ex
hoc qd est ibi pfectiōis in se nō pōt, ppter
illud quod est ibi ipotētie ⁊ impfectiōis
que in eo nō cadunt. Illa aūt que sunt
simplicit impotētie nec pōt in se nec p se.
P se non pōt. qa nihil est a deo qd nō sit
a deo p se ⁊ imediate. Hoc autē qd ē de-
fectus nō pōt esse in deo nec a deo: quia
deus nō deficit in essendo nec in agēdo
Ideo Aug⁹ ut recitat magister in tex.
remouet a deo qttuor. s. mori. falli. mi-
serū esse. ⁊ mentiri. qa ista dicūt defectū
ipsius hois. Nam quadruplex est actus
⁊ quadruplex est potētia. Prima est po-
tentia viuificatiua: ⁊ hui⁹ act⁹ ē viuē.
⁊ ɔ hunc ē defect⁹ mori. Secūda est co-
gnitiua: cui⁹ actus ē noscere. ⁊ ɔtra hūc
est defectus falli. Tertia ē potentia af-
fectiua: ⁊ hui⁹ act⁹ ē velle siue amare ⁊
delectari. ⁊ ɔ hūc ē miserū eē. Quarta
ē potētia opatiua. ⁊ hui⁹ act⁹ est agere.
⁊ ɔ hūc est vinci ⁊ supari. Ex his autez
quattuor genera actuū remouēt a deo.
s. corpales siue instrumētales: ut currē
⁊ ambulare. actus culpabiles: ut pec-
care ⁊ mētiri. act⁹ passiui: ut vinci ⁊ su-
perari. act⁹ defectiui: ut mori ⁊ falli. Et
tales actus habēt potentiā ɔiunctā de-
fectui. Et sic pz solutio obiectiōis p̄me
2°. instaī ⁊ obijcit q de⁹ nō sit omni-
potens: qa nō pōt cē impossibile. Nā im
possibile dicit tripliciī. uel ſm naturaz
ut de ceco fieri videntē. ul ſm temp⁹: ut
te nō fuisse ex quo fuisti. ul ſm discipli-
nam: ut idē esse nigrū ⁊ albū: qa omnis
scia supponit illud pncipiū qd duo op-
posita nō pñt eē simul vera. Sed deus
nō pōt impossibile ſm nām: qa ut dicit
Aug⁹ in li. de vera innocētia. De⁹ ita
est oipotens ut nunq rōni sue instituta
euellat. Et idē Aug⁹ sup Geñ. ad lrāz
Tam nō pōt de⁹ facē ɔ nām quā bonaz
istituit: q nō pōt facere ɔ volūtatē suā.
Nō pōt etiā deus facē impossibile scōm
temp⁹: qa ut inqt Hiero. ad Eustochiū

Cum cetera poſſit deus non pōt de cor-
rupta facere virginē. Quod dictū non
eſt intelligenduꝫ: qn deus poſſit repare
clauſtra: ſꝫ quia que corrupta eſt impoſ-
ſibile eſt non fuiſſe corruptā. Item non
pōt deus impoſſibile ſm diſciplinā. ſ. ut
duo oppoſita ſint ſimul in eodē ſbiecto
ut patet omnibꝰ ſapientibus. ğ ſeqtur
ꝙ deus nō ſit oīpotens. Rn̄det dominꝰ
Bon̄. ꝙ nos iudicamus aliqd impoſſi
bile qdruplicit̄. Uno mō ꝑ limitationē
naturalis potētie. ut virginem parere.
Alio mō ꝑ limitationē nāe intellectiue
ut duo corpa eſſe ſimul in eodem loco:
uel idem corpꝰ eſſe in diuerſis: uel maiꝰ
corpus eſſe in minori loco. que nullo
modo poſſumꝰ cape: cū noſtra imagi-
natio ſemp dicat oppoſituꝫ. Unde etiā
quādo deus ſic facit i ſacramēto altarꝭ
neceſſe eſt ut ratio ſupra ſe eleuet̄ ⁊ cre-
dat. 3º. mō iudicamus aliqd ipoſſibile
ꝓpter ꝓportionē oīs exiſtentie ſm omnē
comparationē. ſ. pncipij. medij. ⁊ vltimi:
ut preteritū nō fuiſſe preteritū. Omnis
eni potentia q̄ intelligit̄ aliqd facere re-
ſpicit ens uel in rōne pncipij ul̄ termini
uel vtroqꝫ modo. Unde deus poteſt fa-
cere de ente nō ens ⁊ de nihilo aliquid:
⁊ de vno aliud. Sed nō pōt de vno ente
facere non ens: qa hoc nullius eſt potē-
tie. Quarto modo iudicamꝰ aliquid
impoſſibile ſm illuſtrationem veritatis
eterne ⁊ ordinem diuine ſapīe. Nam ꝙ
duo oppoſita inſint eideꝫ ⁊ ſm idē: hoc
ipſa veritas eterna eo ipſo ꝙ veritas eſt
indicat ⁊ illuſtrat ut iudicet̄ ipoſſibile:
ſicut duo ⁊ tria non eſſe quinqꝫ. Qn̄ ğ
dr̄ ꝙ deus nō pōt quodlibet impoſſibile
qa nō pōt ipoſſibile ꝑ limitationē nālis
potentie. Reſpondemꝰ ꝙ hoc ē falſum ſic
experientia docet in opibus miraculoſis
Et ad illud quod obijcit̄ ex dictꝭ Augꝭ
dicēdū ꝙ ē duplex ordo nature. ſpālis
⁊ generalis. Ordo nature ſpecial̄ traſ-
mutari poteſt ⁊ deſtrui: qa poteſt i alterā
differentiā res relabi. Sꝫ generalis nō
ſic. Specialis ordo attendit̄ ſm poten-
tiam nature ſpecialis. Generalis ordo
ſm potentiā obedientie que ē generalis
Cōtra hūc ordinē nō facit deus ſꝫ ꝯtra
alium. Quia ut Augꝰ. 19. li. de ci. dei.
ait. Illud eſt vnicuiqꝫ rei nāle: quod de
ipſa facere diſpoſuerit omnipotētis vo-
luntas. Et de h̄ diffuſius dixi in ſermoē
de miraculis in qōne: Utꝝ potentia dei
in miracula faciēdo ſit ꝯtra nature. Iō
ſufficit nūc ꝯcludere ꝙ deus pōt omne
ipoſſibile ſm limitationē nāe. qa poten-
tia dei non eſt limitata ſed infinita. ⁊ iō
ſupra naturā. 2º. pōt deus qōlibet im-
poſſibile ꝑ limitationē noſtre intelligen
tie: qa potentia eius ſupat noſtrā intel-
ligentiā. Ideo Baſilius dicit ⁊ Hila-
rius. Plura pōt deus facere q̄ intellectꝰ
poſſit intelligere. Qđ Paulus etiam ad
Eph. 3. confirmat. d. Potens ē omnia
facere ſupabūdant̄ q̄ petimus aut in-
telligimus. Impoſſibile ꝓ tertio mō nō
pōt deus: qa illud facere eſt nihil facere
Et ideo cum preteritū nihil ſit: deus nō
pōt facere pteritū nō fuiſſe pteritū. Im-
poſſibile etiā quarto mō nō pōt deꝰ: qa
illud eſſet poſſe inordinata ꝯ ordinē ſa-
pientie ſue. Et quoniā deus ſic eſt om-
nipotens ut nihil poſſit niſi quod ſuam
potentiā decet: ⁊ nō deordinat ſapiētiā:
Ideo hec impoſſibilia nō pōt. 3º. inſtat̄
ꝙ deus nō ſit omnipotēs: qa in eo nihil
ē defectibile. Si potentia eſſet i deo tūc
eſſet aliquod impfectū. quia ſm Ariſ. 9.
meth. Qualibet potentia melior eſt eiꝰ
actus. Nam forma melior eſt materia:
⁊ actio q̄ potentia actiua. Eſt eni finis
eius. Sed nihil eſt melius eo qđ eſt in
deo. ğ nulla potentia ſibi erit attribuen-
da. Ad hoc rn̄det Tho. pte. i. q. 25. ꝙ
duplex eſt potentia. actiua. ſ. ⁊ paſſiua.
Prima eſt principium agendi in aliud
Secūda eſt pncipiū patiēdi ab alio. ut
pꝫ. 5. meth. Potētia paſſiua nō eſt i deo
ſed actiua tm̄: eo ꝙ ſibi maxime cōpetit
eſſe pncipiū actiuū: ⁊ nullo modo pati.
Iō ad auctoritatē Ariſ. dicenduꝫ eſt ꝙ
quando actus aliud eſt a potētia opor-
tet ꝙ actus ſit nobilior potentia. Sed
actio dei nō eſt aliud a potentia eiꝰ: ſꝫ eſt

vtrūq; eſſentia diuina: quia ſm Aug.
libro de fide ad Petruʒ. quicquid eſt in
deo eſt ipſe deus. Conuenit igiť omni-
potentia ipſi deo ſm fidei ſancte ⁊ ſcri-
pturarum ſacrarum dogmata. Et idō in-
ſtantie pretacte cum iam ſint ſolute et
ꝓiudicare non poſſunt.

Qualiter omnipotentia dei eſt incō-
municabilis: ⁊ tamen ab illa dependet
omnis alia potētia. ⁊ ipſa nūꝙ deficiet
sed durabit in eternū. Caplm. 2.

Secundū myſteriū contemplan-
dum de potentia dei diciť qua-
litas. In quo notabūť tres eiꝰ
qualitates ſeu ꝯditiones. Prima diciť
incōmunicabilitas. Secunda princi-
palitas. Tertia dr durabilitas. Pri-
ma qualitas ſeu conditio potentie dei
diciť incōmunicabilitas. Nam licʒ deꝰ
multa dederit tam angelis ꝙ hominibꝰ
tamē nūꝙ coicauit omnipotētiā ſuam
Nam ut dicit. d. Boñ. diſ. 14. tertij li.
Omnipotentia coicari nō poteſt alicui
creature: quia omnis creatura eo ipſo
ꝙ ex nihilo eſt: deficit a ſua ſtabilitate:
vnde nō exiſtit ꝑ ſe ipſam. deficit a ſum-
ma ſimplicitate: vnde nō agit ꝑ ſe totā.
deficit a ſumma immenſitate: vnde di-
ſtare poteſt in ipſa virtus a ſubſtantia.
⁊ quoniā ꝑ ſe non ſubſiſtit nec in ſe niſi
ſuſtenteť a diuina potentia: quoniā non
poteſt ſe ipſaʒ ſuſtinere. ideo impoſſibile
eſt ipſam eē omnipotentē. Rurſus qm̄
ex ſeipſa tota non agit: non poteſt i to-
tam rei ſubſtantiam: ⁊ ideo non poteſt
eſſe omnipotens cum non poſſit totum
producere. Poſtremo quia ꝟtus eius
diſtat a ſubſtātia. tantū pōt elongari ꝙ
oio deficiet. vnde nō poteſt i oia. Sicut
ergo ſoli deo conuenit ſūma ſtabilitas
ſūma ſimplicitas ſumma imenſitas: ſic
etiā omꝑotentia que neceſſario requirit
hec tria. Sed dubiū ē de anima xpi. an
ei cōmunicata fuerit oipotētia: quoniā
videreť ꝙ ſic ex verbis eius Math. vlt.
Data eſt mihi inquit omnis poteſtas in
celo ⁊ in terra. Ubi glo. hoc non de coe-
terna patris deitate: ſed de aſſumpta di-
citur humanitate. Et iterum glo. ſuper
illud Luc. ꝓ. Hic erit magnus. d. Non
ꝙ ante partum virginis magnus non
fuerit: ſed quia potentiaʒ quā dei filius
naturaliter habet: homo ex tēpore erat
accepturus. Uerūtamen Ric. de media
villa in. 3. diſ. 14. concordans cū Boñ.
ceteriſq; theologis dicit ꝙ anima xp̄i
nō eſt omnipotens: quia omnipotentia
includit actiuam potētiā infinitam in-
tenſiue. In anima autē xp̄i cum ſit crea
tura nō eſt nec eſſe poteſt actiua poten-
tia infinita intenſiue. quia cū vnūqđq;
agat ſm ꝙ eſt in actu: ⁊ patiať inꝙtuʒ
ē in potētia: quantū res habet de actiua
potētia tātū habet de actualitate. Ergo
potētia actiua infinita includit actua-
litatē infinitam in habente illaʒ poten-
tiam. Actualitas autē infinita i nulla
creatura eſſe poteſt: quia omnis actua-
litas creature cū paſſibilitate ꝑmixta
eſt. Poſſumus tamē dicere ꝙ aīe xp̄i cō
municata ſit omnipotētia eo modo quo
cōmunicať ei nomē ⁊ exiſtentia deitať
hoc eſt ꝑ cōmunicationē idiomatū: q̄
ortum habet ex ꝑſonali vnione. Sicut
enim poſſumꝰ dicere ꝙ homo eſt deus:
ita poſſumus dicere ꝙ homo eſt omni-
potens. Et ſic intelliguntur gloſe ſuꝑius
allegate ſcdm. ſ. illum moduʒ loquendi
quo idiomata cōmunicať. Secūda
conditio ſeu qualitas potentie dei diciť
ꝑncipalitas. Ipſa eni vna ſola ꝑncipa
lis ⁊ ſingularis eſt potētia que a nullo
dependet. a qua ſunt omnes alie. Unde
xp̄s in euangelio Joh. 19. dixit Pilato
Non haberes in me poteſtatem niſi tibi
datum eſſet deſuꝑ. Et Paulus Ro. 13.
Non eſt inquit poteſtas niſi a deo. Que
verba ponūtur. 23. q. i. c. Quid culpať.
Ideo nihil poteſt creatura niſi qđ deus
iubet uel ſinit. Et tam diu potuerūt ho-
mines ⁊ poterunt dominari ꝙ diu ſibi
placuerit. Tertia conditio diuine po
tentie diciť durabilitas. Ipſa quidē eſt
que ſemꝑ durabit ⁊ non deficiet. Unde
Daniel. 7. Poteſtas eius poteſtas etna
que nō auferet: ⁊ regnuʒ eius quod nō

corrumpetur. Et reuera ita est qm̄ oīa
regna mūdi que potētissima olim fuere
ad nihilū deuenere: de quibus latiꝰ di-
cemus cū tractabimus de contemptu
mundi.

De potentia dei cognosci pōt ꝑ crea-
tionē ⁊ cōseruationē rerum ac ꝑ puni-
tionem omniū maloꝝ tam angeloꝝ
ꝙ hominū. Capl'm. 3.

TErtiū mysteriū contemplandū
de potentia dei dicitur claritas.
Nam licȝ sit infinita: tamē ma-
gnitudo eius i triplici effectu nobis de-
claratur. Primus dicit̄ creatiōis. Se-
cundus cōseruationis. Tertius puni-
tionis. Primꝰ effectꝰ i q̄ declarat̄ nobis
potētie dei magnitudo dicit̄ creatiōis.
Nam totum hunc mūdum cōstat eius
virtute esse factum. Ipse enim deus po-
tentia suā cūcta creauit de nihilo i quo
admirari cogimur ineffabilem potētiaȝ
eius. Naȝ si omnes philosophi omnes
viri docti: omnes huius seculi sapiētes
omnes deniqȝ reges ⁊ principes terre:
quo: quot fuerūt vsqȝ in hanc horam: ⁊
quot sūt etiam ⁊ quot erūt vsqȝ ad cō-
summationē mūdi ꝯgregarent̄ insimul
⁊ deliberarent siue ꝯtenderent de nouo
in esse producere vnū minimū flosculū
campi: aut minimū vermiculum terre:
uel pisciculū aque: aut auiculam celi:
profecto laborarēt in vanū. Et quis est
qui creauit oīa: qui fundauit terrā: qui
mari eam circūdedit: qui cōdidit celos
solē ⁊ lunā: ⁊ cūcta sidera que sūt i eis
qui angelos ⁊ hoies fecit ad btitudineȝ
ordinatos? Nempe dei potētia. O ma-
gne deus tibi nō inmerito loquit̄ Dauid
in ps. d. Potens es tu ⁊ veritas tua in
circuitu tuo. Tu dn̄aris ptāti maris:
motū aūt fluctuū eius tu mitigas. Tui
sūt celi: ⁊ tua est t̄ra: orbē t̄re ⁊ plenitu-
dinē eius tu fūdasti: aqlonē ⁊ mare tu
creasti. Secūdus effectꝰ in q̄ relucet
potētia dei dicit̄ ꝯseruatio. Naȝ ut inqt
Gregꝰ. Cuncta in nihilū tenderēt nisi
manus ꝯditoris ꝯseruaret. Que verba
ponūt̄ in tex. a magistro. di. 37. z. li. Et
sicut creaturas in eē ꝯseruat: ita cū vult
illaꝝ ꝓprietates imutat. Ipsa eadē po-
tentia dei diuisit mare rubꝝ i diuisiōes
Exo. 14. c. Ipsa fuit q̄ tot signa ostēdit
populo iudaico i deserto. ut pȝ Exo. in
capitulis sequētibꝰ. Ipsa tēꝑauit ignē
ut nō vreret pueros positos in fornace
babylonis. Daniel. 3. c. Ipsa deniqȝ su-
perna potētia dei q̄scunqȝ miraculosos
effectus supnāliter est oꝑata. Tertiꝰ
effectꝰ in q̄ declarat̄ nobis magnitudo
diuine potentie dicit̄ punitio. Puniuit sꝑ
equidē qm̄ voluit deꝰ oēs inimicos suos
⁊ nullꝰ vnqȝ inuētꝰ est q̄ valuerit se ab
illo defendē. Nō āgeli nō hoies q̄ ꝯfide-
bant ⁊ gl'iabāt̄ in ꝟtute sua. Et q̄s an-
gelos malos de celo empyreo ⁊ de illa
deliciosa hitatiōe ꝓuatos oi btitudine
exire fecit? Potentia dei. Quis a t̄restri
ꝑadiso ꝓmos hoies q̄ ipabāt au. bꝰ celi
piscabꝰ maris ⁊ bestijs t̄re ad hāc vallē
lachrymaꝝ eiecit? Potentia dei. Quis
gigantes potētissimos ⁊ robustos sub-
mersit i aq̄s diluuij? potētia dei. Quis
tot reges ⁊ tyrānos: tot malos homies
crudeles ⁊ impios: q̄t i mūdo sepiꝰ fuere
ut Senacherib. Pharao. Holofernes.
Antiochꝰ. Nero. Domitianꝰ. Julianꝰ.
Antoniꝰ. Seuerꝰ. Cesar. Pōpeiꝰ. Han-
nibal: ⁊ reliq̄s extīminauit de t̄ra? Potē-
tia dei. Quis oēs hoies mūdi stare coget
aū tribunal iudicātꝭ rōnē de suis opibꝰ
reddituros? Potētia dei. O mihi mor-
tales. o ꝟmiculi. o ꝓsumptuosi pctōres
an ꝯfiditꝭ i viribꝰ vr̄is? An igr̄atis ꝙ
magna sit potētia dei nr̄i? Et cur illum
ꝯtēnitis? Cur eiꝰ ꝓceptis nō obeditis?
Cur eiꝰ monitis nō acq̄escitis? Cur a
pctis q̄ sibi displicēt nō abstinetꝭ? Hu-
miliamini inqt Petrꝰ. i. ep'la. i. c. sb potēti
māu dei ut vos exaltet: qm̄ q̄ se hūiliat
exaltabit̄: ⁊ q̄ se exaltat hūiliabit̄. Ergo
ut finis sit huiꝰ ꝟmōis id agē vnusq̄sq̄
dȝ ut ꝯsiderata potētia dei reuertat̄ ad
pniām: ⁊ cū plebe collaudet illū q̄ ꝑatꝰ
est penitentibꝰ liberaliter indulgere: cō-
cedens h̄ grām ⁊ in futō gl'iam. in q̄ vi.
⁊ reg. d. ꝑ infinita secula seculoꝝ. Amē

Feria secunda post dn̄icam in quin-
quagesima. de timore dei qui est effica-
cissima medicina ad ꝯuertēdū pctōres
ad penitentiā. Sermo .16.

OMnis ple-
bs ut vidit dedit laudē
deo Luc.18. h̄ ꝟba scri-
bunt̃. Que dicta sūt in
p̄cedētibꝰ mouere debēt
oiuȝ hominū corda ad
deum omnipotentē ut illū timeāt ꝛ ve-
reant̃. Qm̄ aūt paucissimi sūt qui eius
timorē hūc sanctū habeant. Idcirco in
hoc sermone de ipso erimus tractaturi.
Ipse eteni deū optime laudat qui eum
ut decet timet ac colit. Nam vbi timor
est ibi ꝛ fuga mali siue pctī: q̈a ut dicit
Aug. super .10. c. Joh. Timor est fuga
mali sp̄ūalis ne perdat homo qȯ amat
Ut igit̃ plenam de ipso habeamus no-
ticiam tria principalia mysteria ꝓponi-
mus declaranda.
Primū dicit̃ ratio.
Secundū distinctio.
Tertium duratio.

Cur deus q̇ sūme bonus est ac totus
suauis ꝛ dulcis timeri debeat ꝛ possit
a nobis. Caplm̄ .1.

PRimū mysteriuȝ declarandum
dicit̃ ratio. In quo disputandū
est cur deus timeri debeat. Naȝ
videt̃ quibusdā id nullo pacto ꝯuenire
eo ꝙ obiectū timoris est maluȝ. Unde
Ari. 2. rhetor. Illa inquit timemus ex
quibꝰ nobis mala ꝓueniūt. Sed deꝰ ē
sūmū bonū a quo nō egrediūt̃ nisi bona
ſm Dionysiū in li. de di. no. g̊ deus nō
potest esse timoris obiectū. ꝛ p ꝯn̄s non
erit timendus. Sed in ꝯtrariū ē omnis
scriptura q̄ ut deū timeamꝰ amplissime
cōmēdat ꝛ clamat. Un̄ Deut. 4. dei vi-
uentis hec sunt ꝟba ad Moysen. Con-
grega ad me populū ut audiat sermões
meos: ꝛ discat me timere omni tēpore.
Et ibidem .6. c. Dominū deū tuū timeb
ꝛ illi soli seruies. Et Josue .23. Timete
deū ꝛ ſuite illi corde pfecto. Et .1. Reg.
12. Timete dn̄m ꝛ seruite illi soli in ve-
ritate. Et Thobie .4. Multa bona ha-
bebimus si timuerimꝰ deū. Et Judith.
16. Qui timent te magni erūt apud te p
omnia. Et David ps. 2. Seruite dn̄o i
timore. Et ps. 5. Adorabo ad templuȝ
scm̄ tuū in timore tuo. Et ps. 118. Con-
fige timore tuo carnes meas. Et sapiēs
Eccl. p. Timor dn̄i gloria ꝛ gloriatio ꝛ
leticia ꝛ corona exultatiōis. Et ibidem
Timēti deū bene erit in extremis: ꝛ i die
defunctiōis sue bn̄dicet̃. Et iterum ibi.
Initium sapientie timor dn̄i. Et .2. c.
Fili accedens ad seruitutē dei sta in iu-
sticia ꝛ timore. Et .c.x. Gloria diuitū
honoratorū ꝛ pauperū timor dei est. Et
19. Da locū timori altissimi: q̇a omnis
sapiētia timor dn̄i. Et .23. Nihil meliꝰ
ꝙ̄ timor dei. Et .25. Beatꝰ vir cui da-
tum est habere timorem dn̄i. Et ꝓv. 14.
Timor dn̄i fons vite ut declinet quis a
ruina mortis. Et .24. Time deum fili
mi ꝛ regē. Et Malachie .p. Si ego dn̄s
vbi timor meus? Et Nee. 5. Quare nō
ambulatis in timore dn̄i? Et Hiere. x.
Non est silis tui dn̄e. magnus tu ꝛ ma-
gnum nomen tuū in fortitudine. quis
nō timebit te o rex gentiū? Et Michee
6. Salus erit omnibus timētibꝰ nomē
tuū. Et .2. Cor. 5. Scientes timorem
dn̄i hoibus suademus. Et xp̄s Math.
x. Eum timete qui habet ptātē corpus
ꝛ aiam pdere in gehēnā. Et ꝓpter h̄ oia
Joh. Apoc. 14. ait. Uidi alterū angelū
volantē p mediū celū habentē euāgeliū
eternū ut euangeliçaret sedentibꝰ super
terrā ꝛ sup omnē gentē tribū ꝛ linguā
ꝛ populuȝ dicens magna voce: Timete
deū ꝛ date illi gloriā ꝛ honorem. Ex his
auctoritatibꝰ apparet ꝙ deꝰ est timēdꝰ.
Et p solutiōe obiectiōis facte notandū
est ſm Tho. 2. 2. q. 19. ꝙ timor duplex
obiectū habere pōt: quorū vnū est ipsuȝ
malū qȯ homo refugit. Aliud auteȝ est
illud a quo malū ꝓuenire pōt. Primo
mō deus qui est ipsa bonitas obiectum
timoris esse nō potest. Secūdo aūt mō

potest esse obiectũ timoris inquãtũ ab ipso uel p cõpatione ad ipsũ nobis põt aliqḋ maluȝ iminẽ. Ab ipso quidẽ põt iminẽ malũ pene: quod nõ ẽ simpliciter malũ: ß ſm quid. bonũ aũt simpliciter: cũ bonũ dicat in ordine ad finẽ. maluȝ aũt iportat hꝰ ordinis ꝑuationẽ. Illud aũt est malũ simplicit qḋ excludit ordinẽ a fine vltimo: qḋ ẽ malũ culpe. malũ aũt pene ẽ qdẽ malũ inq̃tũ ꝑuat aliqḋ pticulare. est tñ bonũ simplicit inq̃tuȝ depẽdet ab ordine vltimi finis. Per cõpationẽ aũt ad deũ potest nobis malũ culpe prouenire si ab eo sepemur. Ideo dicere possumꝰ q̃ triplici ratione deus merito sit timendꝰ a nobis ⁊ ab omnibꝰ hoibꝰ. Primo rõe sepatiõis. 2º ratiõe flagellatiõis. 3º ratiõe damnationis.

Primo timendꝰ ẽ deꝰ rõne sepatiõis qa licȝ ipse sit bonꝰ: grãde tñ malũ ẽ ipsi aie cũ ꝓpt suã culpã ab illo sepat. maiꝰ etenim malũ est p culpam separi a deo q̃ sine illa oẽs atrocissimas penas sustinẽ. Unde Ansel. in li. de similitudinibꝰ ait. Si hic cernerẽ peccati pudorẽ ⁊ ibi inferni horrorẽ ⁊ necessario vni eorũ haberẽ imergi priꝰ me in infernũ mergerẽ q̃ in me peccatũ dimitterẽ. mallem eni purꝰ ⁊ inocẽs gehennã intrare q̃ sorde polutꝰ ⁊ sorde indut celestia regna tenere. hec ille. Et nimirũ ita ẽ q̃ oẽ dãnũ incõpabile est sepatiõi ab ipso deo. Q̇ṡ cõsiderãs Dauid post cõmissionẽ pcti dicebat. Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte dũ dicit mihi quotidie vbi est deꝰ tuꝰ? Cognoscebat se quippe a deo sepatũ ⁊ dolebat. cõsiderabat dãnũ ⁊ tristabat. audiebat suã ↄsciam sibi dicẽtẽ. Ubi est deꝰ? Ubi fons ois boni? Ubi q̇ te creauit ut sui pticipẽ in eterna gloria faceret? ⁊ tũc amarissime flebat. Heu me q̇a pdidi illũ: perdidi iquã qñ p pctm̃ ab illo discessi ⁊ me spõte sua gra ꝑuaui. O flendũ malũ. o dolẽdũ dãnũ pdidisse deũ. O peccatrix. o vana creatura cur peccare non times qñ certissima eẽ potes p pctm̃ ꝑuari deo? Times perdẽ tpalia hec ⁊ caduca bona: cur nõ times pdere deũ celi? Timẽdꝰ ẽ itaq̃ ut dictũ est deꝰ ne p pctm̃ aia sepet ab illo.

Secũdo timendꝰ est deꝰ ratiõe flagellatiõis. Ipse eqdẽ ẽ q̇ ⁊ sepe ⁊ multipliciter ꝓpt pctã pctõres flagellat. Multa inq̇t ps. flagella pctõris. Ab illis autẽ nullus ut in supiori sermoẽ tractatũ est se defendẽ valet. Nõ valuit se defendere Senacherib cũ centũ octuagintaq̇nq̃ millibꝰ armatorũ: qñ vna nocte angelꝰ dñi oẽs illos interemit. ⁊ filij ipsiꝰ Senacherib iudicio dei pcusserũt euȝ gladio: ⁊ interfecerũt i tẽplo: ut dicit. 4. Regũ 19. c. Nõ valuit se defendẽ Antiochus cũ oi potẽtatu suo quem supbia repletũ ignẽ spirãtẽ i iudeos manꝰ dei horribili plaga pcussit ⁊ de curru cecidit. Isq̃ q̇ sibi videbat etiã fluctibꝰ marɨ impare sup̃ humanũ modũ superbia repletus ⁊ montiũ altitudines i statera appendere humiliatꝰ ad terrã in gestatorio portabat: manifestã dei virtutẽ in semetipso ↄtestans ita ut de corpore impij vermes scaturirẽt ac viuẽtes in doloribꝰ carnes eiꝰ effluerẽt: odore etiã illiꝰ ac fetore exercitꝰ g̃uaret. Et q̇ paulo añ sidera celi tãgere arbitrabat: eũ nemo poterat ꝓpt intolerãtiã fetoris portare. In doloribꝰ etiã suis dicebat. Iustũ est subditũ esse deo ⁊ mortalẽ non paria sentire de deo. Igit homicida ⁊ blasphemꝰ pessime percussus: ⁊ ut ipẽ alios tractauerat pegre in mõtibꝰ miserabili obitu vita defũctꝰ est ut habet. 2. Machab. 9. Nõ valuit se defendẽ ↄtra deũ Herodes agrippa cũ suis delitijs: de quo refert Eusebiꝰ i. 2 eccle. historie li. ⁊ Iosephꝰ. 9. liº antiq̇tatũ. q̃ cũ regnasset tribꝰ ãnis i imperio iudeoꝝ: venit Cesareã ciuitatẽ q̃ prius Turris stratõis appellabat: vbi in honorẽ Cesaris spectacula omnibꝰ edidit Ad quã ciuitatẽ maxia nobiliũ ciuiũq̃ multitudo cõuenerat. Secũda ꝟo spectaculoꝝ die indutꝰ veste fulgẽti mirabili auro ⁊ argẽto ↄtexta: incipiẽte die ꝓcedit ad theatrũ: vbi cũ primos solis radios argẽtee vestis gremio suscepisset repcussio splẽdorɨ duplicatã spectãtibꝰ

lucē fulgoꝛ metalli vibꝛātis effudit: ita
ut intuētibꝰ ꝑstringeret aciē terrorꝭ aspe
ctus. ⁊ ꝑ hoc plꝰ aliqͥd de eo ꝙ humana
nā est artifex arrogātia mētiret. Ilico
ḡ adulātis vulgi ꝯcrepāt voces honorē
sonātes hinc atqꝫ illinc deū acclamant
Post paululū ꝟo mortiferā corde pas-
sionē suscipiēs ⁊ vehemēter vteri dolore
ꝑcussus cū festinatiōe a suis ad regalia
portat. quos ipse respiciēs dicebat. heu
ego vester deꝰ ducoꝛ ad mortē. Pꝰ qͥnqꝫ
ꝟo dies nimio ventrꝭ dolore ꝯfectꝰ vita
ꝓuatꝰ est. Quid dicam de herode asca-
lonita? Quid de Diocliciano ⁊ Maxi-
miano? Quid de Domiciano? Quid de
herode? Quid deniqꝫ de omnibꝰ ꝓsum-
ptuosis ⁊ arrogantibus peccatoribus
q̄s dei manꝰ humiliauit? Longū certe
esset singulorū exēpla recēsere. Idcirco
nullꝰ i seipso ꝯfidere debet. nō i delicijs:
nō in pulchritudine: nō in fortitudine:
nō in dn̄io: nō vtiqꝫ i q̄cūqꝫ tꝑali ꝓsidio
Ab oībꝰ timēdus est deꝰ: qͥa pōt oēs etiā
tꝑalit̄ asꝑa disciplia castigare. Tertia
ratio quare timendꝰ est deꝰ dicit̄ dāna-
tionis. Ipse nāqꝫ ut diximꝰ in supioribꝰ
dānabit iīquos etn̄is ignibꝰ cruciādos
Et licꝫ dānatio iīquorū mala sit eis q̄s
affligit: verūtn̄ bona est iꝙtū prouenit
a iusticia dei ordinata ad malos puni-
endos. Iō ut rōnes ꝓtacte bn̄ cōcludūt
deꝰ merito est a nobis timendus.

De multiplici timore ⁊ sufficiētia eiꝰ ⁊ q̄liter pōt homo in timore deficere aut proficere peccare uel mereri. Caplm. 2.

Secūdū mysteriū declarādū di-
citur distinctio. Ut eni colligit̄
ex dictis magistri i. 3. dis. 34. tri-
plex timoꝛ pōt distingui. pꝰ dicit̄ natu-
ralis. 2ꝰ vitiosus. 3ꝰ dicit̄ virtuosus.
Primꝰ timoꝛ dicit̄ naturał. q̄ orit̄ ab
ipsa natura: quo q̄libet timet naturalit̄
quelibꝫ ꝯ̄ria atqꝫ nociua. Qui timoꝛ nō
est meritoriꝰ nec demeritoriꝰ. Hic timoꝛ
fuit in xp̄o de quo dicit̄ Math. 26. Ce-
pit ihesus pauere ⁊ tedere ⁊ mestꝰ esse.
Secundꝰ timoꝛ dicit̄ vitiosus. q̄ na-
scit̄ a cōcupiscētia. ⁊ h̄ duplicit̄: qͥa aut
a cōcupiscentia sui. aut a cōcupiscentia
suorū. Si a concupiscentia sui dicit̄ ti-
moꝛ humanꝰ. si a cōcupiscentia suorꝫ
vocat̄ timoꝛ mūdanꝰ. Timoꝛ humanꝰ
est cū aliquis timet plus debito corpori
suo. Hic prohibet̄ Math. 10. ex ꝟbo xp̄i
d. Nolite timere eos qui occidūt corpꝰ.
Et Joh. 12. Qui amat aiam suā ꝑdet
eam. Et sumit̄ ibi aīa ꝓ vita. sicut etiā
sumit̄ Math. 2. Joh. 10. ⁊ in plerisqꝫ
scripture sacre locis. Pro h̄ timore co-
hibendo. d. Jo. Crisoꝰ. xi. q. 3. c. Nolite
timere. Nolite timere eos qui occidunt
corpus ne forte propter timorē mortis
nō libere dicatis que audistis. Ideo nō
excusant̄ qui veritatē quam predicare
tenent̄ tacent timore deuicti. Non excu-
sat̄ Petrꝰ qui tali timore negauit dn̄m
xp̄m. Non excusant̄ deniqꝫ qui peccant
ꝓpter timorē alicuius personalis nocu-
menti: quia ut dicit Augꝰ in li. de ciui.
dei. ⁊ ponitur. 32. q. 5. c. ita ne. Potius
debet q̄s quelibꝫ mala tolerare ꝙ malo
cōsentire. Et de hoc dicit̄. 31. q. 2. c. Lo-
tarius. Nec etiā occisores corporis sūt
timendi cōtra iusticiā hoīes impellētes.
Sunt de hoc exempla martyrū ⁊ virgi-
nū aliorūqꝫ amicorū dei qui potiꝰ mori
elegerunt ꝙ negare xp̄m aut facere cō-
tra bonos mores. Sic Susanna passa
ē potius falso crimine accusari condē-
nariqꝫ ad mortē: ꝙ libidinosis senibus
in adulterio cōsentire. ut habet̄ Daniel.
13. c. Sic sancta illa vidua tēpore An-
tiochi ꝓelegit cuꝫ septē filijs quos ipsa
ad martyriū monuit ⁊ induxit crudelit̄
vitā finire ꝙ contra legē carnes mādu-
care porcinas. Sic Katherina: sic Lu-
cia: sic Cecilia: sic Agnes: sic relique
tādē ꝟgines magis elegerūt ad mortē
tendere ꝙ a suo sponso xp̄o viuētes di-
scedere. O nequā ⁊ subdola excusatio
coꝝ q̄ mortalit̄ peccāt asserētes id facē
ꝓpter humanū timorē. Nūquid cuꝫ dei
adiutorio nō pōt a volētibus supari?
Eiusdē q̄ppe nature cuꝰ ⁊ nos sumꝰ fue-
rūt sci ⁊ scē iq̄bꝰ humanꝰ timoꝛ locū nō
habuit. Est alius timoꝛ q̄ dicit̄ mūda-

nus qui nascit᷑ a cõcupiscentia suorum
Et est quãdo aliquis nimis timet de re-
bus suis. quo fit ut magis q̇s velit ꝑdẽ
deum ꝙ̃ hec mũdialia bona. Iste timor
fuit i iudeis cũ occiderũt xp̄m. Dicebãt
eni ut scribit᷑ Joh̄. iz. Si dimittim⁹ eũ
sic omnes credẽt in eũ ⁊ venient roma-
ni ⁊ tollent locum nostrum ⁊ gentem.

Terti⁹ timor dicit᷑ virtuosus qui na-
scit᷑ a gratia. Et si a gratia gratis data
dicit᷑ timor seruilis. Si a gratia inchoa
ta dicit᷑ timor initialis. Si a gratia cõ-
sũmata dicit᷑ timor filialis. Timor ser-
uilis est ut ait Aug⁹ cum ꝓpter timorẽ
gehẽne homo abstinet a pctõ. Et de hoc
timore dicit. d. Boñ. di. 34. tertij li. ꝙ
est donũ spũs sci. q̇a ut dicit Aug⁹ quẽ
allegat magister in lrã. Bon⁹ est timor
seruilis ⁊ vtilis ꝑ quẽ fit paulatim con
suetudo iusticie. Insuꝑ sicut donum dei
est nosse siue credere penas futuras ꝓ
eo ꝙ est ibi quedã cordis illumiatio ⁊
directio: sic donũ dei ẽ illas pẽas etñas
refugẽ ⁊ timere ꝓ eo ꝙ ex tali dono est
quedã cordis illuminatio ⁊ flux⁹ con-
cupiscentialis restrictio ⁊ in hoc quedã
rectificatio. Sed posset aliquis ꝯtra h̄
obijcere sic. Omne donũ spũs sci potest
stare cum spiritu sancto: quia spũs scũs
non repugnat suis donis. h̄ qñ spiritus
sanctus infundit᷑ tũc timor seruilis ex-
pellit᷑. sicut dicit Aug⁹ quẽ magister al-
legat in textu. Ergo timor seruilis non
est donũ spũs sancti. Rñdet. d. Boñ. ꝙ
dona spirit⁹ sancti sũt in multiplici dif-
ferẽtia. Quoddã nanq̄ donuz est a spũ
sancto sed nõ cum spiritu sancto: quia
preparat ad spiritũ salutis. ⁊ tale donũ
est timor seruilis. Quoddam donũ est a
spũ sancto ⁊ cum spũ sancto: q̇a ꝑ ipsuz
consecrat᷑ habitaculũ spũs sancti. sicut
est donũ caritatis. Quoddã vero ẽ donũ
quod est a spũ scõ ⁊ aliquãdo cum spũ
sancto. ⁊ aliquando sine spiritu sancto
sicut donũ quod est ad spũs sci manife-
statione. ⁊ est ordinatũ nõ solũ ad pro-
priam sed etiã ad alienã vtilitatez. sicut
donũ ꝓphetie ⁊ donũ scientie: que aliqñ
in bonis: aliquãdo i malis reperiri ha-
bent. Cum ergo dicit᷑ ꝙ donuz spũs sci
compatit᷑ secũ spm̃ scm̃. dicẽdũ ꝙ istud
habet instantiã in secundo dono: qȯ or-
dinat᷑ ad habitationẽ spũi scõ p̄parãdã

Est ali⁹ timor ꝓueniens a gratia in-
choata qui dicit᷑ initialis: qui ẽ cũ per-
fecta caritate: quia ꝑ hũc timorez timet
puniri aliq̇s. ⁊ timet a deo separi quem
iam amat. sed timor sepationis princi-
palior est. Alius est timor filialis qui
est cum caritate ꝑfecta quo quis cauet
offensam patris celestis: sicut bon⁹ fili⁹
etiam si sciret ex illa offensa nihil mali
sibi accidere. Sed vtinã hoies munda-
no ⁊ humano timore postposito modi-
cum de illo seruili timore tenerent. Sed
de mundo a scandalis: quia nõ ẽ timor
dei ante oculos hominũ. nõ filialis: nõ
initialis: nõ vtiq̄ seruilis. Perpetrant
quippe mala letãtes ⁊ gloriãtes: riden-
tes: ⁊ ꝑuipendentes t̃ribilia iudicia dei
Quis aiunt hodie populi pctõres potit
nos offendẽ? Quid nob̄ mali aut no-
cumẽti potest euenire? Et si quãdo au-
diũt pctõres cõminãtẽ irã ⁊ idignatio-
nẽ dei videt᷑ eis audire insomniũ aut fa
bulã. O fatuitas rep̄hẽsibilis. o p̄sũptio
detestabil̄ nõ timẽ deũ. Nam i diluuio
periere gigãtes eo ꝙ deũ timẽ noluerũt

De vsu timoris q̇ est in p̄ria. qui dicit᷑
timor reuerentialis. Caplm. 3.

Ertiũ mysteriũ declarãdũ dicit᷑
duratio. Vidẽdũ nãq̄ ẽ si i p̄ria
vbi sci viuũt i ꝑpetua pace quiete
securitate ⁊ leticia erit aliq̇s timor dei.
Et h̄ ꝓpt᷑ vba ꝓphe. d. Timor dñi scũs
ꝑmanet i. s. s. Et omissis obiectiõib⁹ au-
diẽda ẽ snia. d. Boñ. q̇ p̄fata. z4. di. 3.
li. dic̃ ꝙ timorᷓ ẽ facẽ tria. videlz. Penã
ut fugiat. Offensionẽ ut ipsam caueat.
Maiestatẽ sũmã ut illi subiaceat. ex hi-
beat debitã reuerentiã. Et ſm h̄ triplex
ẽ doni timoris drĩa. Un⁹ timor ẽ q̇ p̄n-
cipalit᷑ respicit penã. ⁊ iste est seruilis ut
supi⁹ dictũ est. Alius vero q̇ vnũ oculũ
habet ad penã: sed tñ p̄ncipaliorẽ habz
ad offensam vitãdã. Et hic ẽ initialis.

Tertius autẽ qui vnũ oculuz habet re-
spectu offense vitande: aliũ respectu re-
uerentie exhibende. Et hic est filialis.
Cuius 7 si vsus sit in refugiendo ut se-
paret a deo: excellẽtior tamẽ 7 magis
pcipuus vsus est in reuerendo deũ 7 in
resiliendo a summa maiestate p ppriaz
prauitatẽ. Et hic quidẽ vsus fuit i xpo
de quo dicit Ysa. xi. Requiescet sup eũ
spiritus timoris dñi. Et est in sanctis
angelis: 7 erit in oibus beatis. q etiam
noiari pōt timor reuerentialis. Et qñtũ
ad istum oculũ 7 vsum manet donuz ti-
moris i patria. Quãtũ vo ad alios in-
feriores tollit: qa isti pptũt ei sm statũ
impfectiōis. Quia vo remanet ei vsus
pncipalis: hinc est q nō dicit euacuari
sed magis pfici 7 saluari. h Boñ. Ergo
ut inqt ps. Beatus vir qui timet dñm:
qa timor dñi expellit pctm Eccl. p. c. Et
qui timẽt dñm pparabunt corda sua: 7 in
cōspectu illius scificabũt animas suas
Eccl. z. c. Et q timet deum faciet bona.
Eccl. 15. c. Et ut hiero. inqt i epl'is. Ti-
mor vtutũ custos ẽ securitas ad lapsũ
facilis. Ergo pcuret vnusqsq timẽ deũ
ut sic illũ collaudet 7 bñdicat q timen-
tibus se largit in pñti grãz 7 in futuro
gloriã: in qua oẽs sci exhibebunt ei cuz
gaudio timorẽ 7 reuerẽtiam p infinita
secula seculorum. Amen.

Feria tertia post dñicam in qnqua-
gesima. de ieiunio: ad quod penitentes
debent animari. Sermo. i1.

Conuerti-
mini ad me i toto cor-
de vestro: i ieiunio 7
fletu 7 planctu. Dei
viuentis ad pctōres
vba sũt ista origina-
liter Johel. z. c. Prope iam ẽ sancte q-
dragesime deuotissimuz temp9 in q scã
mater ecclesia cunctos fideles inducit
ad pniam hortaturq maxime ut com-
missas culpas ieiunãdo abluant 7 ex-
purgent. Uerũtñ ut hiero. d. ad Pal-
machiũ 7 Oceanũ. Quoruz deus vent-
est cultũ nolũt amare ieiuniũ. Sũt nō-
nulli q ieiunia spnũt: ieiunare nolunt
irrident ieiunãtes: 7 qd his deterius est
de ieiunio falsa pdicãt 7 loquũt. Aiũt
eni ad nihil fore vtile ieiuniũ: neq deo
gratũ stomachũ affligẽ fame abstinẽq
a cibis quos deus creauit ad vtendum
neq sapientis est: aut boni viri eẽ dicũt
ut se fame macerando corp9 velit pimẽ
ante temp9: Qua pter in hoc sermone
de ieiunij laudibus verba facere arbi-
tratus sum putile ac necessariũ. Nã ad
illud p os pphe Johelis inuitat nos spi-
ritus sanctus. ut pz i vbis premissis in
themate. In quib9 de ieiunio tria my-
steria pponimus ptemplanda.
Primũ dicit distinctio.
Secundũ institutio.
Tertiũ cōmendatio.

De multiplici ieiunio. 7 quid est ieiu-
niũ prout est pars penitẽtie siue actus
satisfactionis. Caplm. j.

Primũ mysteriũ ptemplandum
de ieiunio dr distinctio. Ut eni
potest colligi ex dictis Alex. in
4. volumine sũme. 7 Ric. in. 4. di. 15. tri-
plex est ieiuniũ. Primũ dicit naturale.
Secũdũ generale. Tertiũ spāle. Pri-
mũ est ieiuniũ naturale cũ quis nō co-
medit in nocte nec mane cũ statim sur-
git de lecto: nec in loco aut tpe quo edẽ
nō licet nisi vrgẽte necessitate. Tale ie-
iuniũ nō est meritoriũ: qa in his q insũt
a natura nec laudamñ nec vitupamñ: ut
pz ex. z. ethi. Secundũ est ieiunium
generale: qñ. s. abstinemus a pctis 7 ab
offensione dei. Et de hoc inqt Aug. sup
Joh. 7 ponit de cōse. di. 5. c. Jeiunium.
Jeiuniũ magnũ 7 gnāle est abstinẽ ab
iniqtatibus 7 ab illicitis voluptatibus
seculi. Et de hoc loquit Pius papa. de
pse. di. 5. c. nihil. d. Nihil pdest hoi ieiu-
nare 7 orare 7 alia bona religiōis agẽ
nisi mens ab iniqtate 7 ab obtrectatio-
nibus lingua cohibeat. Glo. vo sup. d
c. in vbo pdest. dicit ad vitam eternam

ut de pe.di.2.c. Opponit̃.c. Siquis āt.
Tñ ⁊ nos declarauimꝰ ad q̇d valēt bo-
na opa i pctõ mortali facta. De ieiunio
etiā isto gnāli Ambᵒ in omel'.di.86. sic
loq̇t̃. Quid ꝓdest ieiunare visceribus ⁊
luxuriari venatibus. abstinere a cibis ⁊
errare pctis? An putatꝫ illum ieiunare
frēs q̇ p̄mo diluculo nõ ad ecclesiā vi-
gilat nõ beatoꝝ martyꝝ scā loca perq̇rit
sed surgēs conuocat seruulos disponit
retia canes ꝯducit saltus syluasq̃ ꝑlu-
strat? De h̃ siquidē sic loquit̃ Gregꝰ in
omel'.q̃dragesime. In cassũ caro atterit̃
si a prauis voluptatibꝰ animꝰ nõ refre-
nat̃. Hiero. etiā de h̃ sic scribit. Tũc ꝓcla-
ra est apud deũ abstinētia corꝑis cum
animꝰ ieiunat a vitijs. Tertiũ est ie-
iuniũ spāle. Qd̃ sic Alex. diffinit in.4.
sũme. Ieiuniũ ē abstinētia a cibo ⁊ potu
s̃m formā ecclesie intuitu satisfaciēdi:
uel vitādi pctm̃: ul' acq̇rendi vitā et̃nā
Ex q̃ diffinitiõe habet̃ ꝙ māle i ieiunio ē
abstinē a cibo ⁊ potu s̃m formā eccl'ie.
Formale v̾o ut id bono aio ⁊ recta in-
tentiõe fiat. Propt̃ea ieiunātes cũ intē-
tiõe corrupta ⁊ vitiosa ⁊ deprauata dā-
nat̃ a xp̄o q̇ ait Math.6.c. Cũ ieiunatꝫ
nolite fieri sic hypocrite tristes. ext̃minãt
eni facies suas ut ap.ho.ie. Amē dico
vob: q̇a receperũt mercedē suā. Tu.a.cũ
ie.vn.ca.tu.⁊.f.t.la.ne.vi.ho.ie.s.p.t.q̇
est i ab. Et.p.t.q̇.vi.i ab.red.t. Ieiuniũ
g̃ hypocritaꝝ infructuosũ est: q̇a deficit
in eo rõ formalis v̾tuosi ieiunij. Ieiu-
nātes v̾o cũ intētiõe recta ad repmēda
vitia carnis: ⁊ ad satisfaciēdũ deo vir-
tuose facē ꝓprobant̃. q̃m s̃m Tho.2ᵃ2
q.147. Abstinētia h̃ modo ꝯsiderata ē
pars subiectiua temperantie: ⁊ habet
rationē timoris.

De institutiõe ieiunij quadragesimal'
⁊ q̃tuor tēporũ aliorũq̃ ieiunioꝝ.
Secũdũ mysteriũ / Caplm.2.

Secũdũ mysteriũ p̄ncipale dicit̃ institutio. Possu
mus eni distinguē triplex ieiu-
niũ ab ecclesia istitutũ. videlꝫ. Primũ
dicit̃ quadragesimale. Secundũ tem
porale. Tertiũ ꝑticulare. Primũ ē
ieiuniũ q̃dragesimale qd̃ cõgrue insti-
tutũ est adhuc triplici rõne. p̄ ratione
tp̄is. 2ᵒ numeri. 3ᵒ termini. Primo
quidē ratiõe tp̄is q̃dragesimale ieiuniũ
est ꝯuenīeter tp̄e veris institutũ. p̄ ratiõe
trāsgressiõis primoꝝ parētũ q̇ peccarũt
in vere s̃m Alex. in.2. volumie sũme. Et
si dicēt̃ vnde ꝓbari posset ꝙ tēpꝰ veris
fuit illud in quo peccauit Adam. Ego
rñdeo ꝙ hoc colligi põt ex quadā histo-
ria quā memi me legisse Rome in q̇dā
Isidori ethi.li.8. existente i bibliotheca
de ara celi. Qd̃ ideo dico: q̇a in alijs li-
bris eiusdē Isidori h̃ nõ videri. Dicit̃ g̃
ibi. ꝙ pꝰ ascensionē dñi saluatoris apl'i
occupati in p̄dicatiõe euāgelij nihil de
obseruātia pasce. q̃.s. die celebrari debe
ret tradere potuerũt. Cũ v̾o ipsi ex hoc
mũdo trāsijssent ꝑ vniuersũ orbē diũsa
introducta fuere ieiunia: ⁊ ois Gallia
vnuꝫ diē anni idest octauo kal'. aprilis
pasca tenebat. Orientales v̾o sicut hi-
storia Eusebij cesariensis narrat q̇cũq̃
die mēsis martij luna.14. venisset pasca
celebrabant. In italia autē alij plenos
q̃draginta dies ieiunabāt. Alij viginti
Alij dicebant octo dies i quibꝰ mundꝰ
ꝯcludit̃ sibi sufficē ieiunare. Alij q̇a dñs
q̃draginta dies ieiunasset: alij q̃dragita
horas abstinē deberent. Cũ he tales ob-
seruatiões ꝑ singulas ꝓuincias tenerēt̃
Rome meror erat sacerdotibus ut vbi
erat vna fides dissonarēt ieiunia. Tũc
papa victor Romane vrbis ep̄s direxit
ut daret auctoritatē ad Theophilum
Cesaree Palestine ep̄m: q̇a tũc i hiero-
solyma ecclesia metropolis dicebat̃ ut
inde pascal' ordinatio ꝓueniret: vbi xp̄s
in carne fuisset versatus. Accepta itaq̃
auctoritate Theophilꝰ tantũ opus sibi
iniũctũ ꝯsiderans nõ solũ sue patrie: s̃
⁊ aliaꝝ ꝓuinciaꝝ q̃plures ep̄os ⁊ viros
sapiētes ad ꝯciliũ ꝯuocauit. Cũq̃ grā-
dis illa m'ti:udo eruditissimorũ viroꝝ
fuisset i vnũ collecta ꝓtulit Theophilꝰ
ep̄s auctoritatē ad se directā: ⁊ qd̃ erat
sibi iniũctũ patefecit. Tunc pariter oẽs
illi viri docti dixerũt. Primũ nobis dic

quid a nobis petis. Theophilꝰ dixit eis Quẽ diẽ primũ creditis i mũdo creatũ? Et ꝯcordarũt oẽs de dñico. Theophilꝰ epũs dixit. Quõ h̃ ꝓbare potestis? Rñderũt illi. Ex auctoritate diuine scripture que ait. Factũ ẽ mane ⁊ vespe dies primus. deinde. 2. deinde. 3. 4. 5. 6. ⁊ septimus in q̃ qeuit deꝰ ab oĩ ope suo. quem diẽ sabbatũ appellauit. Cũ g̃ sabbatuꝫ dies sit nouissimꝰ q̃s põt eẽ p̃or nisi dñicus? At Theophilꝰ acceptauit. Sꝫ iterũ interogauit. De tpe q̃d vobis videt̃? Quattuor eni tp̃a ĩ ãno accipiũt̃: Ver estas autũnus ⁊ hyems. Quõ g̃ tempꝰ credimꝰ p̃mũ factũ? Epi rñderũt Ver Theophilꝰ. d. Probate qd̃ dicitis. Et illi Habemꝰ scripturã q̃ ait: Germinet t̃ra herbã virentẽ ⁊ afferentẽ semẽ s̃m genꝰ suũ: lignũq̃ pomifer faciẽs fructũ. ⁊ h̃ tpe veris videmꝰ fieri. Theophilꝰ dixit. Verũ ẽ. tñ qm̃ tribꝰ mensibꝰ veris tẽpꝰ accipit̃. q̃ loco mũdꝰ cepit eẽ i principio medio uel in fine? Epi rñderũt. In eq̃noctio. i. octauo kal. apl. Theo. dixit. ꝓbate qd̃ dicitis. At illi. Ex scriptura dicẽte: Fecit deꝰ lucẽ ⁊ vocauit diẽ. fecit tenebras: ⁊ vocauit noctẽ. ⁊ diuisit deꝰ lucẽ a tenebris. Theo. dicit. Ecce de die ⁊ tpe ꝓbastis: de luna q̃d vobis videt̃? Quõ dicitis fuisse creatã crescentẽ: an plenã: an minuẽtẽ? Epi rñderũt. plenã d. scriptura: Fecit deꝰ duo luiaria magna ⁊ posuit ea in firmamẽto celi ut lucerẽt sup t̃rã. Lumiare maiꝰ ut preesset diei: ⁊ lumiare minꝰ ut p̃esset nocti. Et cũ tali inuestigatiõe ĩ illo ꝯcilio statuerũt pasca nõ debere celebrari añ. xi. kal. aprilis. Multaq̃ alia ordinauerũt ad pasce celebritatẽ ꝑtinẽtia. Quare clare pꝫ ꝙ p̃mi pẽtes tpe veris i p̃ncipio mũdi q̃ i p̱adiso t̃restri fuerãt collocati diuinũ cõtẽpserũt p̃ceptũ. Et iõ tali tpe xp̃s mortuꝰ ẽ ⁊ i carne cũ hoibus ꝯuersatus

2ᵒ. tẽpꝰ veris ꝯueniẽs fuit q̃dragesimali ieiunio: q̃a tũc maxime insurgunt ⁊ inualescũt motꝰ carnales. Tertia rõ ẽ ꝓpter memoriã dñice passiõis q̃ celebrat̃ in vere. Nã ut inq̃t Augꝰ. 18. li. de ciui. dei. c. 55. Mortuꝰ ẽ xp̃s. 8. kal. apl.

2ᵒ. ieiuniũ q̃dragesimale ẽ ꝯuenienẽ istitutũ rõne numeri dieꝝ. Nã numero q̃dragenario institutũ ẽ: q̃a deo tenemr̃ reddẽ decimas. ⁊ decima ps dieꝝ anni sũt. 36. dies. ⁊ q̃a tenemur satisfacẽ pro trãsgressione decalogi s̃m iordinatiõeꝫ q̃ttuor affectionũ: supaddũt̃. 4. dies ad designãdũ ieiuniũ purgatiuũ eẽ iordinationis q̃ttuor affectionũ. Et oĩa hec colligũt̃ ex dictis Greg. in. c. q̃dragesima. de ꝯse. dis. 5. Propt̃ea numerꝰ ille q̃dragenariꝰ ẽ penalitatis ⁊ afflictiõis. Quadraginta eni diebus ⁊ q̃draginta noctibꝰ pluit deꝰ aq̃s diluuij i penã mũdane corruptõis. ut pꝫ Gen. 7. c. Quadraginta ãnis p deserto vagauerũt filij isrl. vbi mali afflicti sũt ⁊ mortui: ⁊ alij p illã pegrinationẽ meruerũt. ut patꝫ i li. Numeroꝝ. Quadraginta diebꝰ ieiunauit Moyses ut legẽ dñi mereret̃ accipe. sic scribit̃ Exo. 24. Quadraginta dies dati sũt Niniuitis ad penitẽdũ. sic nõt̃ Jone. 3. Quadraginta diebꝰ Helias pegrinatꝰ ẽ vsq̃ ad montẽ dei Oreb 3. Reg. 19. Quadraginta diebꝰ xp̃s ieiunauit in deserto Math. 4. Quadraginta diebꝰ stetit pꝰ resurrectionẽ añq̃ celos ascẽdẽt. Act. i. c. Jõ s̃m hũc numerũ q̃dragenariũ dieꝝ q̃dragesimale ieiuniũ ẽ institutũ. De q̃ sic cãtat eccl'ia Lex ⁊ ꝓphe p̃mitꝰ h̃ ꝑtulerũt pꝰ moduꝫ xp̃s sacrauit oiuꝫ rex atq̃ factor tẽpoꝝ.

3ᵒ. ieiuniũ q̃dragesimale fuit ꝯueniẽt̃ institutũ rõne t̃mini: q̃a intpolatim nõ cõtinuũ. det̃minatũ ad tẽpꝰ nõ ꝑpetuũ. Quõ factũ est s̃m Alex. in. 4. tũ ꝓpt̃ humane infirmitatis debilitationeꝫ: tum ꝓpt̃ fastidiũ ꝯtinue afflictiõis: tũ ꝓpter ãnihilationẽ deuotiõis. nã ꝯtinuũ ieiuniũ ⁊ ꝑpetuũ debilitas hoĩs sustinẽ non posset: s illũ discrimini disponẽt. Fastidiũ afflictionis nimis fatigaret ⁊ impatientiã inducẽt: ⁊ deuotio ieiunandi piret. Si aũt q̃reret̃ q̃re die dñica nõ ieiunamꝰ. Rñdet Alex. ꝙ h̃ fit in memoriã leticie dñice resurrectiõis. Dicit̃ eni in decreto. c. Jeiuniũ. de ꝯse. dis. 3.

Jeiunium dñice dici ⁊ q̇nte ferie nemo celebrare debet. ut inter ieiuniũ xpianorum ⁊ gentiliũ ⁊ veracis credentiũ ⁊ infidelium atq̃ hereticoꝝ vera ⁊ nõ falsa discretio habeat. hec ibi. Tempore tñ q̃dragesimali dieb⁹ dñicis abstinemus a carnib⁹ ⁊ lacticinijs ut ieiuniũ nostruʒ conforme sit ieiunio xpi q̃ntũ congruit. 2°. pncipaliter institutũ fuit ieiuniũ tpale. s. quattuor tpuʒ ab eccl'ia. de quo sic. d. Calist⁹ papa. 16. di. in. c. Jeiuniũ. Qd̃ ter i anno apud nos celebrare didicisti conuenientius nũc per quattuor tpa fieri decernimus. ut sicut annus p quattuor voluit tpa: sic nos quaternũ solẽne agamus ieiuniũ p quattuor anni tempora. Assignat ãdo a doctoribus rõ quare in istis quattuor tpibus ieiunam⁹ videlʒ ut emẽdem⁹ q̃ i istis q̃ttuor tpibus pctã cõmisimus. Et fiunt p tres dies ut satisfaciamus in die qd̃ deliquim⁹ in mẽse. ⁊ fiunt in feria quarta: q̇a tũc dñs a Juda traditus fuit. In sexta q̇a crucifixus In sabbato q̇a iacuit i sepulchro ⁊ tristes fuerũt apl'i de nece dñi. 3°. institutũ est ab eccl'ia ieiuniũ pticulare. s. i vigilijs quarũdã festiuitatũ. Nam ut scribit Johẽs Beleth. Mos fuit antiquitus ut in p̃cipuis festiuitatib⁹ scõrũ hoies cũ vxoribus ⁊ filiab⁹ ad eccl'iam venirent ⁊ ibi cũ luminarib⁹ pnoctarẽt: s; quia multa adulteria in his vigilijs fiebant: statutũ fuit ut vigilie i ieiunia conuerterent. Rome tñ antiquũ retentuʒ est: q̇a nõ ieiunia s; vigilie appellant.

De laudibus ieiunij: qd̃ verbis ⁊ exemplis cõmendat ab oibus scis tã veteris q̃ noui testamẽti. Caplm. 3.

Tertiũ mysteriũ contemplandũ de ieiunio dicit cõmendatio. Naʒ licʒ multa sint q̇bus ieiuniuʒ ⁊ abstinẽtia cõmendari posset: tñ laudes eius accipiem⁹ a trib⁹. p̃ a gentilibus ⁊ phis. 2° a p̃ribus ⁊ p̃phis. 3° a doctoribus ⁊ scis. p̃ accipim⁹ laudes ieiunij ⁊ abstinẽtie a gẽtilib⁹ ⁊ phis. Jp̃i eteni suo modo abstinentiã magnificare studuerũt. Vñ Valeri⁹ maxim⁹ cõmendat mulieres romanas q̃ abstinebant a vino. Inquit eni li. 2. Fuit antiquorũ illa simplicitas in cibo capiendo humanitatis simul ⁊ cõtinentie index certissima. Nã maximis viris prãdere ⁊ cenare in p̃patulo nõ erat verecundie quia nec illas epulas habebãt q̃s ocul' populi subijcere erubescerẽt. Vini vsus olim romanis feminis ignot⁹ fuit: ne. s in aliquod dedecus p̃laberẽt: q̇a p̃xim⁹ a libero p̃re intpantie grad⁹ ad incõcessam venerẽ eẽ consueuit. Dicearch⁹ ut ait Hiero. ꝯ Jouinianũ i li. antiq̇tatũ laudat aurea secula Saturni. qñ cũ tunc oia hum⁹ funderẽt null⁹ comedebat carnes: s; vniuersi viuebãt pomis ⁊ herbis q̃ t̃ra spõte gignebat. Xenocrates phs de Triptolemi legib⁹ tria tñ p̃cepta in templo Eleusine residere scribit. Venerandos deos: honorandos pentes: carnibus nõ vtendũ. Tulli⁹ in. q. tus. commemorat q̃ Lacedemonij magis parsimonia delectant. Hui⁹ rei Xenophõ Theophrast⁹ : ⁊ pene oẽs greci scriptores testes sũt. Cherimon historicus vir eloquẽtissim⁹ narrat de vita antiquoꝝ egypti sacerdotũ q̇ oib⁹ mũdi curis p⁹positis sp dũ i templo fuerũt ⁊ rerũ nãs cãsq̃ ac rõnes siderũ contẽplati sũt nũq̃ se mulierib⁹ miscuerũt nũq̃ cognatos seu p̃pinq̇s ac liberos q̇dẽ viderũt ex eo tpe quo cepissent diuino cultui deseruire: ⁊ carnib⁹ ⁊ vino sp abstinuerũt. Pane raro vescebãt ne onerarẽt stomachũ. ⁊ si qñ comedãt tunsũ piter hisopũ sumebãt in cibo. ut escã grauiorẽ illi⁹ calore decoq̃rẽt. Eubol⁹ q̃ʒ q̇ historiã Mitridatis mult; volumib⁹ explicauit: narrat apud psas tria eẽ magoꝝ gnã: q̃ꝝ p̃mi q̇ sũt doctissimi ⁊ eloquentissimi. excepta farina ⁊ olere nihil ampli⁹ in cibo sumebãt. Euripides i creta Jouis p̃phas nõ solum carnib⁹ s; coctis cibis abstinuisse refert Barçafrines vir babylonicus in duo gnã apud indos gymnosophistas diuidit: quoꝝ vnũ appellat Bragmanas: alterũ Samaneos q̇ tante continẽtie sũt ut pomis arborũ int̃ gangẽ fluuiũ alãt

De Bragmanis etiā ſcribit Didymꝰ in
epl'a ad Alex. ꝙ pura ⁊ ſimplici vita vi
uunt. nullis rez capiūt̕ illecebꝛis. nihil
ꝯpetūt amplius ꝙ̄ nature rō flagitat.
Nulla apud eos moꝛboꝝ genera. nullꝰ
medicine vſus: q̇a pſimonia ē illis me-
dicina. Si ġ tātū gētiles hoies abſtine-
bāt ut mūdanā ſapiam acq̇rerēt: quid
nos agere debemus ut in vera ſapiētia
ꝓficiamꝰ? Audiuimꝰ enī quanti apud
illos habita ſit abſtinētia. 2º. accipi-
mus laudes ieiunij a patribꝰ ⁊ ꝓphetis
veteris teſtamēti apud quos nō paruz
celebꝛe eſt reputatū. Vñ ps. 34. Dauid
ait. Humiliabā in ieiunio aīam meam
Et Johel. i. Scificate ieiuniū. ⁊ Tho-
bie. 12. Bona ē orō cū ieiunio. Et Iu-
dith. 4. dr̄ de filijs iſrl' qñ timebāt īpetū
Holofernis. Humiliauerunt aīas ſuas
in ieiunijs ipſi ⁊ mulieres eoꝛuz. Et de
Iudith. 8. c. dr̄. Ieiunabat oībus diebꝰ
vite ſue: ꝑ̄ter ſabbata ⁊ Neomenias ⁊
feſta domꝰ iſrl'. Et. i. Reg. 7. qñ filij iſrl'
ꝯ̄gregati erāt cū philiſteis: ieiunauerūt
inq̇t ſcriptura ī die illa ⁊ dixerūt: Tibi
peccauimꝰ dñe. 3º. accipimus laudes
ieiunij ⁊ abſtinētie a doctoꝛibꝰ ⁊ ſanctꝭ.
Oēs nāqꝫ doctores eccl'ie abſtinētiā ⁊
ieiuniū miris efferūt laudibꝰ q̄rū dicta
elegātiſſima adducent̕ in ſequēti ſmōe
cū dicet̕ de fructibꝰ ieiunij. Nūc ṽo tm̄
cōtemplari ſufficiat ſcōꝝ exempla q̇ ie-
iunādo ⁊ orādo carnē ſuā crucifixerūt
cū vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs. Refert Euſebiꝰ
ī 4. li. eccl'. hiſtoꝛie. ꝙ int̕ ſcōs egyptios
quos euāgeliſta Marcꝰ inſtituit vinū
aut carnes nemo guſtat. tm̄ aqua ē eis
potus: ⁊ panis cū ſale ⁊ hiſopo cibus.
Itē Hiero. ad Euſebiū. cū vitā cōmen-
daſſet cenobitarū ꝙ apud eos viuitur
pane leguminibꝰ ⁊ oleribus. ſubiunxit
Ad tertiū genus veniā q̄s anachoꝛitas
vocant. q̇ de cenobijs exeuntes excepto
pane ⁊ ſale amplꝰ ad deſerta nihil ꝑfe-
rūt. Huiꝰ vite auctoꝛ Paulꝰ: illuſtratoꝛ
Antonīꝰ ⁊ ut ad ſupioꝛa ꝯſcendā pꝛin
ceps Joh. baptiſta fuit. Et idē ſcribēs
vitā Pauli ꝑmi heremite ſic inq̇t de illo.
Oēm in orōnibꝰ ī ſolitudine duxit eta-
tē. Cibū ⁊ veſtimētū ei palma ꝑ̄bebat.
Qđ ne cui īpoſſibile videat̕. ihm teſtoꝛ
⁊ ſanctos āgelos vidiſſe me monachos
e quibus vnus per. 30. annos pane oꝛ-
deaceo ⁊ aqua lutulenta vixit. Quid
dicemus de abſtinētia oīum cōfeſſoꝛū
xp̄i Ilarionis. Agathonis. Amonis.
Serapionis. Baſilij. Bñdicti. Fran-
ciſci oīumqꝫ alioꝝ? Nullꝰ etenī inuētꝰ
eſt qui in delitijs ſeruierit deo. Ideo pꝫ
ꝑ oīa exēpla tā xp̄ianoꝝ ꝙ̄ iudeoꝝ ſiue
etiā gentiliū ꝙ abſtinētia ſublimadā ē
⁊ nō ſpernenda. Habemus exēpla auiū
que fame ⁊ abſtinētia amicabiles fiunt
hoībus ⁊ familiares. Ergo ſm intētio-
nem ſpūs ſci ſcām eccl'iaz diligētis diſ-
ponamꝰ mentē ⁊ aīuz ut inchoemus hꝰ
ſacratiſſimū quadrageſimale ieiuniuz
quo mediāte obtinebimꝰ hic grām ⁊ in
futuro gloꝛiā quā nobꝭ largiat̕ clemen
tiſſimus deus cui eſt honoꝛ ⁊ gloꝛia ꝑ
infinita ſecula ſeculoꝛū. Amen.

Feria quarta cinerū. de ieiunio: ad
quod maxime tali die eccl'ia cōuocat ⁊
inuitat fideles. Sermo. 18.

THeſauri-
çate vobꝭ theſauros ī
celo. Verba ſūt ſalua-
toꝛis nr̄i oꝛiginaliter
Math. 6. ⁊ in euan-
gelio hodierno. Ecce
aduenerūt dies pnīe ad redimēda pctā
ad ſaluādas aīas. Hodie nāqꝫ initiū ē
ſacri q̄drageſimal' ieiunij d̕ quo cantat
eccl'ia. Paradiſi poꝛtas ieiunij tēpꝰ nobꝭ
apꝛuit: idcirco cuꝫ oī ſollicitudine ⁊ de-
uotione vigilare debemꝰ ad ieiunia ve-
neranda: qm̄ ꝑ ipſa acq̇rimꝰ theſauros
regni celoꝛū. Et qm̄ ſapientiſſimꝰ oīum
magiſter in ṽbis allegatis in themate
ꝯuocat nos ut de futa vita nobꝭ ꝓuide-
amꝰ. ideo in hoc ſmōe fideles xp̄i ad ie-
iunij reuerētiā ꝑ̄cipuā merito īducemꝰ
Videbimus aūt de ipſo ieiunio adhuc

tria myſteria principalia.
Primũ dicitᷣ conditionis.
Secundũ obligationis.
Tertiuꝫ fructificationis.
De cibis a quibꝰ abſtinẽdũ eſt i ieiu-
nio. ⁊ de tp̃e ſiue hora comedẽdi diebus
ieiuniorũ. ⁊ q̃re nõ ẽ determinata quã-
titas cibi ſicut viciſſitudo comedẽdi.

PRimũ myſteriũ / Caplm̃. j.
videdũ de ieiunio dicitᷣ ꝯditio.
Scdm̃ eni eccl'ie ordinationeꝫ
triplex ꝯditio ponitᷣ de ieiunio. pᵃ dicitᷣ
qualitas. zᵃ tp̃alitas. 3ᵃ quantitas.
Prima ꝯditio dicitᷣ qualitas. q̇a i ie-
iunio ſm̃ formã eccl'ie abſtinendũ ẽ ab
aliq̇bꝰ cibis: utputa carnibꝰ ouis ⁊ la-
cticinijs. Oua ṽo ⁊ lacticinia intᷣdicũtᷣ
ieiunãtibꝰ inq̃ptuꝫ ſũt orta ab aialibus
carnes habẽtibꝰ: ſicut pꝫ di. 4. c. deniqꝫ.
Nõndũ tñ ꝙ i ieiunio q̃dragefime intᷣ-
dicũtᷣ vniũſalitᷣ oia ſupᷣdicta. ſic nõtᷣ de
ꝯſe. di. 3. c. Nõ oportet. Piſciũ tñ eſus ut
ſit infirmitatꝭ ſolaciũ nõ ut luxurie pa-
riat incẽtiuũ ꝯceditᷣ. Et lꝫ eẽt a marinis
beluis abſtinẽdũ: tñ õ ꝯſuetudine ẽ to-
lerandũ. qm̃ q̇ nimis emũgit elicit ſan-
guinẽ. ut pꝫ in. d. c. deniqꝫ. In alijs vero
ieiunijs abſtinẽtia a carnibꝰ ſemꝑ pre-
cipitᷣ. Ab ouis aũt ⁊ lacticinijs nõ niſi
ſm̃ ꝯſuetudinẽ p̃rie. Nã dicit Hiero. 76
di. c. Utinã. ⁊ ex̃ de ſepulturꝭ. c. Certifi-
cari. Unaq̃qꝫ patria abũdat i ſuo ſenſu
Concordat his Ric. in. 4. ⁊. Tho. z. z
q. 147. ar. 8. in rñſione ad. 3. ar. Sed
dubitari põt cur ieiuniorũ tp̃e nõ pᷣcipitᷣ
abſtinẽtia ab vſu vini cũ de illo tot ma-
la dicantur. Nam ſapiens ꝓṽ. z o. ait.
Luxurioſa res vinũ. Et Eccl. 3i. Mul-
tos exterminauit vinũ. Et Paulꝰ Eph̃.
5. Nolite inebriari vino in q̃ ẽ luxuria.
Et Hiero. ad Euſtoch̃. Hoc moneo hoc
obteſtor ut ſponſa xp̃i vinũ fugiat ꝑ ve-
neno. Et idẽ ad Furiã. O filia ſi apl'us
caſtigauit corpꝰ ſuũ ⁊ i ſᷣuitutẽ redegit:
quõ tu iuuẽcula adhuc i feruore iuuẽ-
tutis poſita dapibus ⁊ vino plena po-
teris eẽ de caſtitate [illegible]ura? Ideꝫ inſuꝑ
inter ceteras ſcẽ Paule laudes hãc ipſe
enumerat ſingularẽ. q̇a. ſ. a vino abſti-
nentiſſima fuit. Inq̇t eni in deſcriptiõe
eius vite. Sic referam qõ exꝑtus ſum.
Mẽſe iulio feruẽtiſſimis eſtibꝰ incidit
in ardorẽ febris. ⁊ pꝰ deſꝑationẽ cũ dei
mĩa reſpiraſſet ⁊ medici ſuaderent ob
refectionem corꝑis vino eẽ opꝰ tenui ⁊
ꝑuo ne aquã bibens in hydropẽ ṽteretᷣ.
⁊ ego clam btm̃ Epiphaniũ papaꝫ ro-
garem ut eã monẽt imo cõpellẽt vinuꝫ
bibẽ ut erat prudens ⁊ ſolertis ingenij
ſtati ſenſit inſidias ⁊ ſubridẽs inimicũ
eſſe qõ ille diceret intimauit. Quid plu
ra? Cũ [illegible] btũs põtifex pꝰ multa hortamẽ-
ta exijſſet foras querẽti mihi q̇d egiſſet:
rñdit. Tm̃ ꝓfeci ut ſeni hoi ꝑne ꝑſuaſe-
rim ne bibat vinũ. Similitᷣ ad laudem
abſtinẽtie multoꝝ ſcõrũ vita inducitᷣ ꝙ
vinũ nõ guſtauerint. Ergo ſi tã celebrꝭ
eſt illa abſtinentia videretᷣ ꝙ ſalubriter
fuiſſet pᷣceptũ ut ieiunãtes vinũ nõ bi-
berẽt. Rñdet ad hoc Alex. in. 4. ſũme. ⁊
Ric. di. 15. q̃rti. ꝙ eſus carniũ magꝭ cõ-
mouet ꝯcupiſcẽtiã q̃ꝫ vini potus: q̇a cũ
ad incitationẽ ꝯcupiſcẽtie ꝯcurrãt tria
ſ. abundãtia caloris ⁊ ſpirituũ ⁊ ſemis
Ex eſu carniũ multiplicatᷣ ſemen: q̇a in
eis ẽ multũ de nutrimẽto: ⁊ iõ ex earũ
eſu maxime m'tiplicatᷣ ſuꝑfluitas t̃tie
digeſtionis q̃ ſemis ẽ mã. Ex eſu ṽto-
ſorũ multiplicatᷣ abũdãtia groſſorum
ſpirituũ. Ex potu vini abũdãtia calorꝭ.
Et abũdãtia ſemis magꝭ ẽ incẽtiua cõ-
cupiſcentie q̃ꝫ abũdãtia caloris maxie
cauſati ex potu vini: q̇a illa cito euane-
ſcit. ⁊ calor in ſemine manet. Licꝫ g̃ vi-
nũ ꝓuocatiuũ ſit ad libidinẽ. non tñ ſic
carnes. Iõ eccleſia iniũxit abſtinẽtiã a
carnibꝰ ⁊ non a vino. Et ſi adhuc q̃ratᷣ
quare nõ a vino. dic Alex. ꝙ hᵒ factũ ẽ
ꝓptᷣ infirmoꝝ renuitionẽ: q̇a multi fuiſ-
ſent obie ꝯtẽptores: cũ tolerabilius ſit
a carnibꝰ q̃ꝫ a vino abſtinẽ. Etiã ſic in-
ſtitutũ ẽ ꝓptᷣ nccitatẽ digeſtiõis. M'ti
eteni habẽt debilẽ ſtomachũ q̇bꝰ neceſ-
ſarius eſt vſus vini ꝓptᷣ digeſtionẽ per-
ficiendã. Secũda ꝯditio ieiunij dicitᷣ
tẽporalitas. Nam ſm̃ Tho. z. z. vbi ſ̃.

Ieiunantibꝰ assignatꝰ tempꝰ comedēdi
s. hora none. Cū eni ieiuniū ordinetꝰ ad
deletionē ⁊ cohibitionē culpe: oportꝫ ꝙ
aliqd addatꝰ sup̄ cōem ꝯsuetudinē. ita tñ
ꝙ ex hoc nō multū nā grauetꝰ. Est autem
debita ⁊ cōis ꝯsuetudo hoībꝰ comedēdi
circa horā sextā: tum qa iam videtꝰ esse
cōpleta digestio nocturno tpe naturali
calore internꝰ reuocato ꝓpter frigꝰ noctꝭ
circūstātis. tū etiā qa tūc nā corpis hūa
ni idiget iuuari. Ut ḡ ieiunātes aliquā
afflictionē sentiant. ꝯueniēt eis taxatꝰ
hora nona q̄ ꝯueniēs ē mysterio passio
nis xp̄i que cōpleta fuit hora nona qñ
inclinato capite tradidit spm̄. hora aūt
illa determinatꝰ ſm grossam estimatōeꝫ
Si ꝟo dicetꝰ ꝙ statꝰ veteris testi ē pfe
ctior ꝙ̄ noui. Sꝫ in veti testō ieiunabāt
a vespe diei p̄cedētis vsqꝫ ad vespā diei
sequētis. ut pꝫ Leuitꝭ .23. Ergo sic dꝫ
fieri in nouo testō. Rñdet Tho. ꝙ statꝰ
vetis testi cōpatꝰ nocti. statꝰ ꝟo noui cō
paratꝰ diei. ſm illud Ro. 13. Nox p̄cessit
dies aūt appropinquit. Iō in veti testō
ieiunabāt vsqꝫ ad noctē. nō aūt i nouo
Notādū tñ ſm Alex. ꝙ hora nona nō
est in p̄cepto: uel si sit in precepto: quia
hꝫ magnā latitudinē nō ē determiata:
ideo si qñqꝫ p̄ueniatꝰ uel ꝓlongetꝰ causa
necciā uel rōnabili nō ex hoc ieiunās pec
cat mortalitꝰ. Uñ qñqꝫ religiosi possent
ita mane surgē ⁊ tantū fatigari añ horā
sextā ꝙ ex dispēsatōe ordinis possent an
ticipare horā nonā. De ꝓlōgatiōe autē
hore: qa ex cōmestione pꝰ horā nonā nō
aufertꝰ pena: ſ potiꝰ augetꝰ ⁊ ē magꝭ sup
erogare ꝙ̄ a debito deficē. Silr q̇ nulla
hora comedit nō deficit. ſ magis super
erogat. hec Alex. 3ª ꝯditio ieiunij dr
quātitas. Ordinauit eni eccl'ia ꝙ semel
comedatꝰ i die nō āt pluries ⁊ q̄libꝫ vice
parū. qa nō potuit determinare in ieiunio
quātitatē p̄oderꝭ cū vnꝰ ſm nāe sue q̄li
tatē magis cibo indigeat ꝙ̄ alius. ſ hñ
quātitatē vicissitudinis. Excessus aūt
i quātitate lꝫ minuat meritū: nō tñ sol
uit ieiuniū. nisi eēt nimiꝰ ⁊ imoderatꝰ ut
si aliqs excederet i quātitate cibi nota

biliter multiplicādo fercula comedēdo
varia cibaria deuorando: vsqꝫ ad sum
mū ventris. ut retineat tēpꝰ ne affligatꝰ
Talis inquā soluit ieiuniū ⁊ decipit se
ipsū. Uñ Augꝰ in ſmōe de q̄dragesima
ait. Sūt qdā obseruatores q̄dragesime
deliciosi potiꝰ ꝙ̄ religiosi q̇ vasa i quibꝰ
cocte sūt carnes tāq̄ imūda horrentes
deuitāt: ⁊ in sua carne ventris aut gut
turis luxuriā nō formidāt. Ieiunāt āt
nō ut solitā ieiunādo minuāt edacitatē
ſ ut imoderate i differēdo augeāt aui
ditatē. Artificiosis ⁊ ꝑegrinis cōdimē
torū diuersitatibꝰ gulā irritāt tātūqꝫ ca
piunt mādūcādo quātū digerē pñt nō
ieiunādo. Et Hiero. ad Furiā ait. Nō
nulli vitā pudicā appetentes in itinere
medio corruūt dū carniū abstinētiam
ieiuniū putāt: ⁊ stomachū leguminibꝰ
onerant. Oia tñ intelligenda sunt cum
discretione: qa ut scribitꝰ. i. q. 5. c. pñtiū.
Discretio mater ē oiuꝫ ꝟtutū. Qō ideo
dixerim qa multi indiscretas ieiunioꝝ
regulas ꝯsiderantes qñqꝫ nimis arcta
imo eis ipossibilia sumūt ieiunia. Pro
qbus q̇etandis stat snia illa Hiero. ad
Rusticū monachū. d. Balneaꝝ fomē
ta nō queras q̇ calorē corpis ieiunioꝝ
frigore cupis extinguē. q̄ ⁊ ipsa mode
rata sint ne nimia debilitēt stomachū ⁊
refectionē maiorē poscētia erumpāt in
cruditatē q̄ parēs libidinū est. Et idem
ad Nepotianū de vita clericoꝝ ait. Tā
tū tibi ipone ieiunioꝝ quātū ferre potes
Sint pura: casta: simplicia: moderata
⁊ nō supstitiosa ieiunia. Et ideꝫ ad De
metriadē ꝟ. inquit. Neqꝫ ꝟo imoderata
tibi ipamꝰ ieiunia ⁊ enormē ciboꝝ absti
nētiā qbꝰ stati corpa delicata frangūtꝰ
⁊ añ egrotare incipiūt ꝙ̄ scē ꝯsūatiōis
possint iacē fūdamēta: Phoꝝ qꝫ snia est
moderatas eē ꝟtutes. Et idē ad Rusti
cū monachū ita scribit. Sūt q̇ humore
cellulaꝝ imoderatisqꝫ ieiunijs tedio so
litudinis ac nimia lectione dū diebꝰ ac
noctibꝰ auribꝰ suis ꝑsonāt: vertūtꝰ i me
lancoliā ut Hippocratꝭ magis fomētis
ꝙ̄ nostris indigeant monitis. Idcirco

seruāda est regula Fulgentij q̄ ita scri-
bit ad Probū. Jeiunijs sic est adhibēda
temperies ut corp⁹ nr̄m neq₃ saturitas ex-
citet: nec inedia immoderata debilitet.
Saturitas facit ut in cassū ieiunem⁹:
debilitas vō ne ieiunare possim⁹. h̄ ille.

Qr obligantur hoīes ad ieiuniū uel
ꝓpt̄ p̄ceptū ecc̄lie uel ꝓpt̄ īpositā pniam
uel ꝓpt̄ indictionē ep̄oꝝ. Capl̄m. z.

Secundū mysteriū videndū₃ de
ieiunio dicit̄ obligatio. Obli-
gant̄ siq̄dē hoīes ad ieiunia sub
pena pcti maxime ꝓpt̄ tria. p̄ ꝓpt̄ ecc̄lie
p̄ceptionē. z°. ꝓpt̄ pnie ac voti imple-
tionē. 3°. ꝓpt̄ ep̄alē indictionē. p̄ ob-
ligant̄ ad ieiuniū ꝓpt̄ ecc̄lie p̄ceptionē:
q̄a sc₃ ecc̄lia p̄cepit ut aliq̄ ieiunia a fi-
delib⁹ obseruent̄. q̄a ut scribit̄. 14. q. i. c.
q̄sq̄s. Quisq̄s p̄ceptis nō obtēpat re⁹ ē
τ debitor pene. Et paru₃ p⁹ inferi⁹. Qd
p̄cipit̄ impat̄: τ qd impat̄ necē est fieri.
Et di. 12. c. p̄ceptis. dr̄. Preceptis apl̄icis
nō dura supbia resistat̄: s₃ p obediētiā
q̄ a scā romana ecc̄lia τ apl̄ica aucto-
ritate iussa sūt salutifere impleātur. Et
eadem di. c. nō decet. Calist⁹ papa ait.
Sic̄ fili⁹ dei venit facē volūtatē pr̄is: sic
τ vos iplete volūtatē mr̄is vr̄e q̄ ē eccle
sia. Ad idē ē. c. Sic oēs. 19. di. vbi sic dr̄
Sic oēs apl̄ice sedis sāctiōes accipiēde
sūt tāq̄₃ ipsi⁹ diuina voce Petri formate.
τ idē hr̄ i. c. in memoriā. i. c. eniuero. τ i
c. nulli phas. eade₃ di. Et h̄ colligit̄ ex
vbo xp̄i. d. Math. 18. Qui ecc̄liam non
audierit sit tibi sic̄ ethnic⁹ τ publican⁹.
Scā g̃ mr̄ ecc̄lia instituit ieiunia q̄da₃
sub p̄cepto fidelib⁹ obseruāda. Et p̄ in-
stituit ieiuniū q̄dragesimale de q̄ supi⁹
dixim⁹. Cleric̄ āt q̄buscūq₃ iiūctū ē ieiu
niū a q̄nq̄gesima. sic̄ p₃ di. 4. c. statuim⁹
τ. c. deniq₃. s₃ ꝯsiliū ē nō p̄ceptū s̄m glo.
z°. p̄cipit̄ ieiuniū q̄ttuor tpu₃. sic̄ nōt̄
16. di. c. ieiuniū. c. ꝯstituim⁹. τ. c. de ieiu-
nio. 3°. p̄cipit̄ ieiuniū in oībus vigilijs
apl̄oꝝ Philippi τ Jacobi. τ Joh. euā-
geliste duntaxat exceptis. ut apparet ex
de obseruatione ieiunioꝝ. c. consilium.
4°. p̄cipit̄ ieiuniū in vigilia natiuitat̄
dn̄i. q̄ si venerit feria sexta hi q̄ nec voto
nec regula ad abstinētiā carniū astric-
ti sūt tali die carnib⁹ vti pn̄t s̄m ꝯsuetu-
dinē ecc̄lie gn̄alē. nō tn̄ rephēdēdi sūt hi
q̄ ab eis ob deuotionē voluerit abstinē
ex de obseruatiōe ieiunioꝝ. c. explicari.
5°. p̄cipit̄ ieiuniū i vigilia pent̄. 76. di.
c. nosse credo. 6°. p̄cipit̄ ieiuniū in vi-
gilia assūptiōis v̄gis Marie. ex de ob-
s̄uatiōe ieiunioꝝ. c. i. 7°. p̄cipit̄ ieiuniū
in vigilia Joh. baptiste τ bti Lauren-
tij. Et hoc de ꝯsuetudine approbata q̄
ligat τ tenet. ut p₃ di. i. c. Cōsuetudo. τ
di. xi. c. ecc̄iaꝝ. τ. c. i bis. Nā s̄m Astēs
i sūma sua. Si i aliq̄ regiōe uel dioc̄. sit
aliq̄d ieiuniū ꝯsuetū: qd tn̄ nō ē p̄ceptū
p ius scriptū: nihilomin⁹ ab extn̄tib⁹ ibi-
dē ē obs̄uādū. Nec h̄ puto intelligēdū
ꝓ illis tm̄ q̄ i loc̄ illis domiciliū hn̄t: s₃
etiā ꝓ alijs forēsib⁹ τ pegrinis q̄ eo tpe
ibi se repirēt. Vn̄ Aug⁹. 12. di. c. illa āt
ait. Mat̄ mea mediolanū me secuta i-
uenit ecc̄iam sabbo nō ieiunātē cepat
fluctuari quid agēt. Tūc ego ꝯsului de
hac re btissime mēorie Ambrosiū ep̄m
At ille ait. Cū romā vēio sabbo ieiuno
cū mediolani sū nō ieiuno. Sic τ tu ad
quā forte ecc̄iā venerꝭ ei⁹ morē s̄ua si n̄
vis relinquē cuiq₃ scādalū nec quēq₃ t̄
Hec cū mr̄i renūciassem libēt āplexa ē.
Glo. vō i. d. c. sup vbo venerꝭ dic̄. Viato
res tenēt̄ seq̄ ꝯsuetudinē loci ad quē ve-
niūt. Et h̄ idē colligi videt̄ ex. c. q̄ ꝯ mo-
res. di. 8. i tex. τ i glo. τ i. c. q̄sq̄s. 41. di.
8°. p̄cipit̄ ieiuniū i vig̃. sci Bartholo-
mei. q̄ s̄uari d₃ s̄m ꝯsuetudinē festi. d. c
ꝯsiliū. ex de obser. ieiu. Jeiunia aūt triū
dierū rogationū an̄ ascēsiōe₃ dn̄i q̄ po-
nūt̄ de ꝯse. di. 3. c. rogatōes. s₃ glo. ibidē
sūt d ꝯsilio nō de p̄cepto nisi vbi eēt ꝯtrū
de ꝯsuetudie approbata. Silr̄ ieiuniū ad-
uēt⁹ si ē i pr̄ia d ꝯsuetudie ē p̄ceptū. alit̄
nō s̄m Host̄. l₃ hōestū sit q₃ ieiunēt cl̄ici
τ maxie p̄sb̄ri. Jn decret̄ etiā iuenit̄ q₃
sit ieiunandū feria q̄rta. sex̄. τ sabbo. de
ꝯse. di. 3. c. ieiunia. τ. c. sabbo. Tn̄ istud
ꝯsiliū ē nō p̄ceptū. nisi d ꝯsuetudine ap-
pbata. Jn dieb⁹ tn̄ sabbatis a carnib⁹

abstinēdū eē dicit.c.Quia dies.de ɔse.
di.5.Et hͦ vtiqꝫ ɔsiliū ē nisi adhuc ɔtriū
videref p ɔsuetudinē. In oibus ṽo vi-
gilijs festoꝝ que secūda feria veniūt ie-
iunandū est i sabbato.ut patz in.c. Ex
pte.7.d.c. Cōsiliū.extra de obseruatiōē
ieiunioꝝ. Nōndū tñ ꝙ a p̄cepto ieiunij
excusanf 7 absoluūf qui legitimā cām
habēt siue necessitatē ut nō ieiunent.qͣ
ut scribif in sepe allegato.c.cōsiliū.Ne-
cessitas legi nō subiacet.7.i.c.remissio-
nem.Necessitas nō habet legē.i.q.i.Sz
caueat vnusq̇sqꝫ ne decipiat seipsū: qm̄
si quis posset ieiunare ꝓ vno floreno lu
crando: posset etiā ieiunare ut impleret
ecclesie preceptū. Pñt tñ aliq̇ rōnabilif
excusari a ieiunio. Et p̄ excusanf pueri
q̇ f̄m Tho.7 Ric.ꝓpter debilitatem nāe
indigēt frequēti cibo nō mlto simul sū-
pto. Indigēt multo nutrimēto ꝓpf vir-
tutē augmēti. Ideo vsqꝫ in finez t̄tij se-
ptennij.id ē.zi.āni ieiunare nō obligāf
Et ꝓ his ē dictū illud hiero.ad athletā
Ante ānos robuste etatis piculosa est
tenerꝭ abstinētia 7 grauis. Tñ ɔueniēs
ē ut ante dictā etatē inducāf hoies ad
ieiuniū: tū ꝓpter generalē cōmonitionē
7 mīe dei impetrationē.sicut dr̄ Johel.
z.Coadunate senes:ɔgregate puulos
7 suggētes vbera. Tū etiā ꝓpter vitioꝝ
refrenationē: q̇a ut plurimū 7 maxime
temporibus his iuuenes sunt lasciui 7
dissoluti. Ego ṽo dico 7 teneo ꝙ cōsi-
derata malicia q̄ in multis supplet eta-
tem.7 corruptela detestabili nephādis-
simorū facinoꝝ que ppetranf tā a ma-
sculis q̄ꝫ a feminis.ꝙ tales nō solū in-
ducendi sūt ieiunare imo stringēdi sūt
quos valētes onus ferre ieiunij etiam
añ.zi.ānū.ad illud credo fore obliga-
tos sub ṽtute p̄cepti. z°.excusanf a p̄-
cepto ieiunij paupes q̇ nō hñt ad come
dendū in vna cōmestiōe sufficienf. 3°.
excusanf pegrinantes q̇ ꝓpf laborē ni-
miū cōmode ieiunare non valent. Nec
obstat si dicaf ꝙ p̄ceptū ɔsilio nō ē post-
ponēdū. Cū ḡ ieiunare sit i p̄cepto: per-
egrinari ṽo ad indulgētias ē de ɔsilio.

ḡ nō videf ꝙ ꝓpter pegrinationem sint
soluēda ieiunia: q̇a ut dicūt Ric. 7 Tho
Intētio dātis p̄cepta de ieiunijs exclu-
dere non fuit alias pias 7 necessarias
cās. Secus tñ est de p̄ceptis legis nāe.
4°.excusanf senes 7 debiles. 5°. ifirmi
6°. mēse nobiliū seruitores. de q̇bus.d.
Ric.ꝙ si ex cā neccīa ɔueniūt aliquātu-
lū comedēdi horā ex toto uel modicum
p̄bibēdo ne seruiēdo deficiāt: 7 hͦ faciāt
iā positis mēsis uel modicū ante ita ꝙ
ꝓpter tpis ɔtinuationē vna mensa hēat
deputari: nō peccāt.sicut nō peccāt qui
surgunt de mēsa ut ꝓ vino vadant.uel
enxenia deferant: 7 iterū reuertētes ad
mēsā ɔtinuāt. 7°. excusanf laborātes q̇
dietim viuūt.nec pñt laborare sil' 7 ieiu
nare. 8°.excusanf mulieres p̄gnātes: 7
que lactāt filios 7 gnālif oēs q̇b⁹ legiti-
ma adsūt impedimēta. De dispēsatiōe tñ
ieiunij f̄m Alex. nōndū ē ꝙ si euidens
cā sit pōt stati hō p seipsuz statuti obser-
uātiā p̄terire: p̄serti si nō possit de facili
habē recursū ad supiorem. Si aūt cā sit
dubia dz hō ad supiorē recurrē q̇ aucto
ritatē habet in talib⁹ dispēsare. z°. ob-
ligāf hoies ad ieiuniū ꝓpf pnie uel voti
impletionem.qñ.s.q̇s teneref ieiunare
cum sibi fuisset iniūctū ꝓ pnia.aut voto
se obligasset. 3°. obliganf hoies ad ie-
iuniū ꝓpter ep̄alē indictionē.qñ.s.ep̄us
in sua dioc̄.indicēt aliq̇d gñale 7 distri-
ctū ieiuniū puta ꝓ pace: pro serenitate
aeris.ꝓ pluuia postulāda 7 hui⁹modi:
tūc oēs eius cure subiecti obedire tenēf
ut exp̄sse ponif de ɔse.di.3.c.ꝓnūciandū
7 dis.5.c. Ieiunia.vbi dicif. Ieiunia in
eccl'ia a sacerdotib⁹ ɔstituta sine nccita-
te rōnabili non soluanf.hec ille.

Qꝫ ieiuniū fructuosū ē 7 vtile ad bōa
tpalia 7 bona corpalia 7 ad bōa spūalia
Tertiū mysteriū. Caplm.3.

Tvidēdū de ieiunio dr̄ fructifica-
tio. Possum⁹ nāqꝫ triplicē eius
fructū ānotare. p̄⁹ dr̄ corpal'. z⁹ tpal'
3⁹ spūalis. Prim⁹ ieiunij fruct⁹ dicif
corpal'. Ipsi eteni corpi ꝓdest tripl'r. p̄
refrenādo. z° sanādo. 3°. fortificādo

Primo ieiuniū ꝓdest corpi ipsuȝ re-
frenando. Nam nullū remediuȝ est ita
efficax ad reprimēdū carnis rebellionē
ad spiritū: sicut macerare ⁊ affligē illaȝ
⁊ potissimū ꝑ ieiuniū. Et quis nō indi-
geat tali medicina qñ oēs pungunt̄ ve-
xant̄ ⁊ agitant̄ stimulo carnis? Ideo
Paulus.2. Cor.9.c. dicebat. Castigo
corpus meū ⁊ i seruitutē redigo. Et h̄
hiero. ad Rusticū monachū inqt. Uas
electionis in cu⁹ pectore xp̄s sonabat:
macerat corp⁹ suū: ⁊ subijcit seruituti. ⁊
tñ cernit nālez carnis ardorē sue repu-
gnare snie: ut qd̄ nō vult h̄ agē compel-
latur. ⁊ quasi vim patiēs vociferat̄. ⁊. d.
Miser ego hō qs me lib̄abit de corpore
mortis hui⁹: Et tu te arbitraris absq̧
lapsu ⁊ vulnere posse trāsire: nisi oi cu-
stodia seruaueri cor tuū? Et idē i ep̄la
ad Furiā de viduitate seruanda. Ap̄ls
inquit macerat corp⁹ suū: ⁊ aīe subijcit
impio ne qd̄ alijs p̄cipit ipse nō seruet:
Et tu adolescētula feruēte cibis corpe
de castitate secura es? q̄si. d. nō. Et ideȝ
in ep̄la ad Eustochiuȝ. ⁊ ponit̄ in .c. Si
Paulus.32.q.5. Si Paul⁹ inqt ap̄lus
vas electiōis ⁊ p̄patus in euāgelio xp̄i
ob carnis aculeos ⁊ incentiua vitiorū
reprimit corp⁹ suū ⁊ i seruitutē subijcit
ne alijs predicās ipse reprobus efficiat̄
⁊ tñ videt aliā legē in mēbris suis repu
gnantē legi mentis sue ⁊ captiuantem
se in lege pcti: Si post nuditatē ieiunia
famē carceres flagella supplicia i semet
reuersus exclamat: Infelix ego homo
quis me lib̄abit de corpe mortis hui⁹:
tu te putas securā esse debere? In ep̄la
ꝟo ad Saluinā de nebridio ⁊ viduita-
te idē hiero. sic loquit̄. Sicut irasci ho-
minū est ⁊ irā nō p̄ficere xp̄iani: sic ois
caro cōcupiscit quidē ea q̄ carnis sūt ⁊
q̄busdā illecebris ad mortiferas aīe vo
luptates trahit. Sȝ nostrū ē voluptatꝭ
ardorē maiore xp̄i amore restringere ⁊
lasciuiens iumentuȝ frenis inedie sub-
iugare: ut nō libidinē: sed cibos querat
ac desideret ⁊ sessorē sp̄m scm̄ moderato
atq̧ cōposito portet incessu. Quorsum
ista? Ut hoiem te esse noueris ⁊ nisi ca-
ueas passionibus humanis subiacere.
De eodē cuncti facti sumus luto hisdeȝ
cōpacti exordijs. ⁊ i serico ⁊ pānis ea-
dem libido dn̄at̄. Nec reguȝ purpuras
timet nec mēdicoꝝ sp̄nit squalorē: me-
liusq̧ est stomachū te dolere q̄ꝫ mentem
imp̄are corpi q̄ꝫ seruire gressu vacillare
q̄ꝫ pudicitia. Et i ep̄la ad Demetriadē
ꝟ. idē. d. Ignita sūt diaboli iacula que
simul vulnerāt ⁊ inflammant: ⁊ a rege
babylonis tribus pueris prep̄āt̄: h̄ quō
ibi quartus sp̄ēm habēs filij dei intēsos
mitigat ardores: sic in aio ꝟginali rore
celesti ⁊ ieiuniorū frigore puellaris ca-
lor extinguit̄: ⁊ hūano corpi angelorū
ꝯuersatio p̄pat̄. Itē in ep̄la ad Eusto-
chiū sic refert. Sollicite ꝓuidēdū est ut
quos saturitas a paradiso expulit esu-
ries reducat: nō q̄ deus intestinoꝝ nr̄o-
ruȝ delectet̄ rugitu: h̄ q̄ aliter pudicitia
tuta eē nō possit. Propt̄ea ⁊ ipse hiero.
in seipso ostendit quod alijs p̄dicauit.
Eius ꝟba sūt ad Eustochiū loquētis.
Quotiēs in heremo ꝯstitut⁹ ⁊ i illa va-
sta solitudine que exusta solis ardorib⁹
horridū monachis prestat habitaculuȝ
putabā me romanis intēesse delitijs: se-
debam solus: q̇a plen⁹ erā amaritudine
Horrebāt sacco mēbra deformi. ⁊ squa
lida cutis situȝ ethiopisse carnis obdu-
xerat. Quottidie lachryme q̄ttidie ge-
mitus. ⁊ si qñ repugnātē somnus imi-
nens oppressisset: nuda humo vix ossa
herentia collidebā. De cibis ꝟo ⁊ potu
taceo cū etiā languētes monachi aqua
frigida vtāt̄. ⁊ coctū aliq̄d accepisse lu-
xuria sit. Ille igit̄ ego q̇ ob gehēne me-
tū tali me carceri dānauerā. scorpionū
tm̄ socius ⁊ ferarū. sepe choris intererā
puellaꝝ. pallebāt ora ieiunijs. ⁊ mens
desiderijs estuabat. ⁊ in frigido corpe ⁊
sicca iam carne p̄mortuo sola libidinū
incēdia bulliebāt. Itaq̧ oi auxilio de-
stitutus ad ihesu iacebā pedes. rigabā
lachrymis ⁊ crine tergebā. ⁊ repugnātē
carnē ebdomadaꝝ inedia subiugabam
Nō erubesco confiteri infelicitatis mee

miseriã .q̃n potius plãgo nõ eẽ q̃ꝺ fueri.
Memini me clamãtẽ ꝺiẽ crebro iũxisse
cum nocte. nec prius a pectoris cessasse
verberibus ꝙ̃ rediret ꝺño impante trã-
quillitas. Ipsam ꝗ̃ꝫ cellulã meã quasi
cogitationũ mearũ ꝯsciam ptimescebã
Et mihimet iratus ⁊ rigidus solus ꝺe-
serta penetrabã. Sicubi cõcaua valliũ
aspa montiũ rupiũ prerupta cernebam
ibi mee oꝛonis locus. Et ut mihi testis
est ꝺñs. pꝰ multas lachrymas post celo
oculos inherẽtes nõnũꝙ̃ videbar mihi
interesse agminibꝰ angeloꝝ. hec hiero.
Sed q̃d ꝺe alijs oibus scis ꝺicã. Nõne
p abstinentiã afflictionẽq̃ꝫ ieiunioꝛum
supauerũt luxuriã? Et ut ꝺe alijs taceã
ꝺicaꝫ tm̃ q̃ꝺ ꝺe btõ Francisco scribit in
sua legẽda. ꝺ. Boñ. Inq̃t eni sic. atten-
ꝺens illud apl̃i ꝟbũ. Qui autẽ sunt xp̃i
carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs ⁊ cõcu-
piscentijs. Ut crucis armaturã iugiter
suo ferret in corpe tanta ꝺiscipline rigi-
ꝺitate sensuales appetitꝰ arcebat ut vix
necessaria sumẽt sustentatiõi nãe. Diffi-
cile nãq̃ꝫ foꝛe ꝺicebat necessitati corpis
satisfacẽ ⁊ ꝓnitati sensuũ nõ parẽ. Pro-
pter q̃ꝺ cocta cibaria sanitatis tpe vix
admittebat ⁊ raro. Admissa ꝟo aut cõ
ficiebat cinere aut cõꝺimẽti saporẽ ad-
mixtiõe aque ut plurimuꝫ reddebat in-
sipidum. De potu vini q̃d ꝺicã cũ ꝺe aq̃
ꝺũ sitis estuaret ardoꝛe vix ad sufficien
tiam biberit? Patet g̊ ꝙ p ieiuniũ coꝛ-
pus anime inimicũ maxime refrenatur
2.° ꝓdest ieiuniũ coꝛpi ipsũ sanando.
nam visũ est p expiẽtiã ꝙ magis ꝓdest
sanitati coꝛpis abstinẽtia moderata ꝙ̃
nimiꝰ ⁊ excessiuꝰ ciboꝝ vsus. Quinimo
ut plurimũ ex gula oẽs egritudĩes eue-
nire solẽt. Uñ ꝺe ꝯse. ꝺi. 5. c. Ne tales. ꝺr̃
Morbi saturitate nimia concitant̃. Et
Seneca ad Lucilluꝫ sic ait. Medicina
quondã paucaꝝ scia fuit herbaꝝ q̃bus
sisteret̃ fluens sanguis vulnera coirẽt
paulatim. Deinde i hãc ꝑuenit tã mul-
tiplicem varietatẽ. Nec ẽ mirũ tunc illã
minus negocij habuisse: firmis adhuc
solidisq̃ꝫ coꝛpibꝰ ⁊ facili cibo nec p artẽ

voluptatẽq̃ꝫ coꝛrupto q̊ postꝙ̃ cepit nõ
ad tollendã: ſʒ ad irritandã famẽ: quare
inuente sũt mille ꝯditure q̃bus adbibit̃
excitaret̃. Que ꝺesiderantibꝰ alimenta
erant onera sunt plenis. Inde palloꝛ ⁊
neruoꝝ vino marcentiũ tremoꝛ ⁊ mise-
rabilioꝛ ex cruciatibus ꝙ̃ ex fame ma-
cies. Inde incerti labentiuꝫ pedes ⁊ sp
q̃si in ipa ebrietate titubatio. Inde ⁊ in
totã cutẽ humoꝛ admissus ꝺistentusq̃ꝫ
venter ꝺum male assuescit plus cape ꝙ̃
poterat. Et tandẽ ꝯcludit multos moꝛ-
bos multa fercula fecisse. Et Iohẽs os
aureũ. ꝺe ꝯse. ꝺis. 5. in . c. Nihil. hoc ipsuꝫ
ꝯfirmat. ꝺ. Abundantia moꝛbũ facit ⁊
molestias ingerit ⁊ egritudines gnãt.
Iõ hiero. ꝯ̃ Iouinianũ ait. Egrotanti
tibi nõ aliter sanitas restituit̃ nisi tenui
cibo victuq̃ꝫ castigato que ꝺieta ꝺicitur
Et idẽ hiero. in. c. Legimꝰ. ꝺe ꝯse. ꝺis. 5.
Legimꝰ q̃sdã moꝛbo articulari ⁊ poda-
gre humoꝛibꝰ laboꝛãtes: ꝓscriptioẽ bo-
noꝛũ ad simplicẽ mensam ⁊ paupes ci-
bos redactos cõualuisse. Caruerũt eni
sollicitudine ꝺispẽsande ꝺomꝰ ⁊ epulaꝝ
largitate: q̃ ⁊ coꝛpꝰ frangũt ⁊ aiaꝫ. 3.°
ꝓdest ieiuniuꝫ coꝛpi ipsum foꝛtificãdo.
Nam moderata ieiunia ex ꝯñti coꝛpa
magis sana ⁊ magis robusta reddunt.
Et si ꝺicat̃ h̃ nõ esse verũ: q̃m p ieiunia
ꝺebilitantur coꝛpis vires. ſm illud p̃s
Genua nr̃a ĩfirmata sũt a ieiunio. Rñ-
ꝺere possumꝰ q̃ꝺ Paulꝰ ꝺicebat. 2. Coꝛ.
xi. Cũ ĩfirmoꝛ tũc foꝛtioꝛ sũ. eo ꝙ infir-
mitas ⁊ ꝺebilitas coꝛpis reddebat eum
foꝛtẽ ⁊ ꝓmptũ ad ꝺei obseq̃a. Secũdꝰ
ieiunij fructꝰ ꝺr̃ tpalis. ꝓdest eni adhuc
tripliciter tpalit̃. p̃ placãdo. 2.° libe-
rando. 3.° impetrãdo. p̃. ꝓdest tpalit̃
placãdo ꝺeũ: q̃n iratꝰ ꝓpter pctã populi
tpali flagello eos ꝑcutere cõminat̃. sic
pꝫ Ione lib.° p totũ ꝺe Niniuit̃. ꝺe q̃bꝰ
ita ait hiero. li. 2. ꝯ̃ Iouinianũ. Niniue
ciuitas magna irã ꝺei ieiunioꝛũ mise-
ratioẽ retoꝛsit. quã vtiq̃ꝫ Sodoma atq̃ꝫ
Gomoꝛra placassent si pniam agẽ la-
chrymasq̃ꝫ pnie fundere ieiunio patro-
cinãte ꝺeũ ꝯciliare voluissent. Missus

siquidē fuit ad Niniuitas Jonas ⁊ audierūt illi vocē eius ⁊ timuerūt deum ⁊ ieiunātes ⁊ orantes irā ei⁹ placauerūt.
2°. ꝓdest hoī ieiuniū tꝑalit̄ liberādo. s. a ꝑiculis ⁊ aduersitatib⁹ hui⁹ sc̄li. sic pꝫ ō multꝫ q̄ ieiunātes ob reuerētiā v̄ginis ⁊ alioꝝ sc̄orū liberati sūt a multꝫ ꝑicul̄ celi t̄re ⁊ mariū. 3°. ꝓdest ieiuniū tꝑaliter impetrādo. s. tꝑalia bn̄ficia ut pluuiā tꝑe siccitatis. sanitatē tꝑe ifirmitatꝫ serenitatē tꝑe imbriū. pacē tꝑe guerraꝝ ⁊ silia. Terti⁹ fruct⁹ ieiunij dr̄ sp̄ualis. Prodest eni sp̄ualiter tripliciṫ. p̄ clarificando. 2°. cibando. 3°. glorificando.
p̄ ꝓdest clarificādo. Nā ad ꝑspicacitatē ⁊ puritatē ōronis ⁊ cōtēplationis miro mō disponit. Nōne lectio ōro p̄dicatio ieiuno stomacho meli⁹ capiūtur ⁊ exercentur? Hinc Hiero. ꝯ Jouinianū ait. Daniel atqꝫ tres pueri interp̄tatiōēꝫ somnioꝝ ieiunio reuelant pastiqꝫ leguminib⁹ prudentiores ⁊ pulchriores inueniunṫ. hec ille. Jobi euāgeliste i insula pathmos ieiunāti reuelata sūt secreta celestia. Ap̄li ieiunantes sp̄ūs sc̄i lumine sūt illustrati. Actꝫ. 2. 2°. ꝓdest ieiuniū sp̄ualiter cibādo. Cū eni mens fuerit illuminata ⁊ diuine ꝯtēplatiōi intēta. ex ꝯn̄ti delectatiōe sp̄uali inebriaṫ.
3°. ꝓdest ieiuniū sp̄ualiter glorificādo q̄a ꝑ illud introducimur in btām vitaꝫ sicut Helias p⁹ ieiuniū rapt⁹ est in celū. 3. Reḡ. 2. Jn hui⁹ aūt mysteriū p⁹ ieiuniū q̄dragesimale stati resurrectōis celebraṫ gl̄ia. Ergo aio feruēti vnusq̄sqꝫ s̄m facultatē suā hodie ieiuniū incipiat ut sic i fine adipiscaṫ et̄nā gloriā. Amē

Feria q̄nta post diē cinerū de vsu ⁊ laudib⁹ scīssime ōronis. ꝯ eos q̄ dicunt nō esse orandū neqꝫ ꝓ bonis acq̄rendis neqꝫ ꝓ malis euitandis. Sermo. 19.

ACcessit ad eū Centurio rogans eū. Notanṫ hec verba Math. 8. c. ⁊ i euangelio hodierno. Promptissim⁹ deus sꝑ est ad liberalit̄ exhibēdū nobis bn̄ficia sua. q̄ iō sepe nō accipim⁹ q̄a negligētes sumus ad fiducialit̄ postulandū. Nā q̄ petit accipit: ⁊ q̄ q̄rit inuenit: ⁊ pulsanti apieṫ. ut dr̄ Luc̄. xi. Et vtiqꝫ satis claꝝ est in historia sc̄i euāgelij die hodierno recitati in q̄ cōmemoraṫ sanitatis donū a xp̄o collatū puero Centurionis paralitico ⁊ male habēti. Qō vtiqꝫ xp̄s fecit cōmot⁹ fidelib⁹ p̄cib⁹ Centurionis humiliter eū deprecātis. Qm̄ āt apud aliquos incredulos ⁊ indeuotos ōronis vsus vilis ⁊ inutilis reputaṫ: idcirco in p̄n̄ti sermone de cōmēdatiōe ⁊ laudib⁹ ōronis erim⁹ tractaturi: ut sic oīs vere penitēs audeat cū Cēturione clamare securi⁹ ad dn̄m ihm xp̄m. Notabim⁹ ḡ tria ꝑ que p̄ncipalit̄ ōndem⁹ vsū ōronis cōmēdabilē eē. ⁊ i hac vita oīb⁹ ꝯuēire.
Primū diciṫ ꝯtrarioꝝ debilitas.
Secundū diciṫ sc̄orū dignitas.
Tertiū diciṫ omniū indigentia.

Confutatio debiliū rōnū q̄s pleriqꝫ adducere solēt ad ostendēdū q̄ sit sup̄fluum orare. Cap̄m. j.

PRimū q̄ ōndiṫ cōmēdabil̄ vsus ōronis dr̄ ꝯrioꝝ debilitas. Nā q̄ dicūt nō eē orandū neqꝫ ꝓ bonis acq̄rēdis neqꝫ ꝓ mal̄ amouēdis assumūt ad defensiōēꝫ erroris sui triplicē rōnē. videlꝫ. p̄ᵃ est diuine ꝓuidētie. 2ᵃ. diuine ꝑmanentie. 3ᵃ. diuine clementie.
Prima rō est diuine ꝓuidentie. Dicunt eni q̄ facta nr̄a ⁊ ista oīa inferiora nō regūṫ a ꝓuidētia dei. ⁊ ex ꝯn̄ti ꝓsꝑa ⁊ adūsa bona ⁊ mala ab ip̄o nō ꝓuenire. Si āt interrogenṫ a q̄ ḡ ista gub̄nāṫ. aliq̄ rn̄debūt q̄ a fato. aliq̄ q̄ a fortūa. aliq̄ q̄ a nulla ꝓuidētia: s̄ veniūt sic. Primi dicūt q̄ oīa ista q̄ i h̄ mūdo fiūt: ⁊ que hoīb⁹ accidūt veniūt a fato. noīe fati intelligēdo influētiā celi ⁊ planetarū s̄m quā asserūt oīa regulari. Et h⁹ opinionis fuit Ouidi⁹ q̄ i li. de tristibus dixit. Nō fatū vincē nulla valet. Jdē ꝯfirmauit Sen̄. i t̄gedijs. d. Fatꝫ agim̄ credite fatꝫ: q̄cq̄d agit mortale gen⁹ vēit ex alto

Et de ꝯsolatione ad Paulinū.d. Mu-
tare fata nō possumꝰ.stant dura ⁊ inex-
orabilia. Et Lucanus.li.6. inq̇t. Pre-
ceps agit oia fatū. Nec medij dirimunt
morbi vitāq; necēq;. Et Juuenalis li.3
satyra.i. Seruis regna dabūt captiuis
fata triūphos. Et Tullius li.i.de diui-
natiōe. Fato oia fiunt. Et Quintilianꝰ
in declamatiōibꝰ. Fato viuimꝰ langue-
mus cōualescimꝰ morimur. Medici-
na q̇d p̄stat nisi ut vita nemo desperet?
Inde est ꝙ quidā astrologi ingerunt se
ad iudicādū de futuris euentibꝰ hoīuȝ
de vita ⁊ moribꝰ regū:ď pace ⁊ guerris
populorū:de diuitijs ⁊ paupꝑtate: de fe-
cunditate ⁊ sterilitate vxorū:de honori-
bus ⁊ dignitatibꝰ acq̇rendis:⁊ similibꝰ
q̄si ista oia dependētiā habeāt sicut a cā
necessaria:ab influentia planetaꝝ ⁊ ce
lestium corpoꝝ. Et ex hoc ꝟsū est in pro-
uerbiū inter vulgares:ꝙ nō iuuat ora-
re deū cū iam diffinitū sit: qď vnusq̇sq;
aut boni habere aut mali pati habeat.
Cōtra quos Augꝰ li.5.de ciui.dei.c.i.
sic ait. Prorsus diuina ꝓuidētia regna
ꝯstituūt humana.q̄ si ꝓpterea q̇sq̄ fato
tribuit ꝙ ipsam dei voluntatē uel ptātē
fati noie appellat: sniam teneat linguā
corrigat. Cur nō hoc primū dicit: quod
dicturus est cum ab illo quisq̄ q̄sierit
quid dixerit fatū? Nam id hoīes qñ au-
diūt vsitata loquēdi ꝯsuetudine nō in-
telligunt nisi vim positionis siderū q̄lis
est qñ q̇s nascit̄ siue ꝯcipit̄.qď aliq̇ a dei
voluntate alienant. aliq̇ etiā ex illa hec
pendere ꝯfirmāt. Sed illi q̇ sine dei vo-
luntate decernere opināt̄ sidera qualis
quisq; sit id bonoꝝ habeamꝰ malorū ue
patiamur: ab auribꝰ oīuȝ repellēdi sūt
nō solū eorū qui verā religionē tenent:
sed qui deoꝝ qualiūcūq; volūt eē culto-
res. Hec eni opinio quid agit aliud nisi
ut nullus oio colat̄ aut roget̄ deus? Et
paulo inferiꝰ subdit. Quale deinde iu-
diciū de hoīuȝ factis deo relinquit̄ q̇bꝰ
celestis necessitas adhibet̄ cuȝ dñs ille
sit ⁊ siderū ⁊ hoīuȝ? hec ille. Si q̇s vero
obijceret ꝙ astrologi ꝑsepe vera dicūt:

audiat Aug. ꝯ fati.li.c.1.d. Nō imerito
credit̄ cū astrologi multa vera respōdēt
occulto istinctu fieri spirituū nō bonoꝝ
quorū cura est falsas ⁊ noxias opinio-
nes de astralibus fatis inserere huma-
nis mentibꝰ atq; firmare. Iď friuola ē
mathematicorū snia qui nos nostrosq;
successus astris subdē moliūt̄. Secū-
di asserūt oia ista inferiora moueri ad
imperiuȝ fortune ⁊ disponi. Vñ Plu-
tarchus.li. de remedio ire. d. ⁊ inducit
Euripidē sic loquētē. Deus magna re-
git:parua ꝟo i fortune manibꝰ derelin-
quit. Hanc fortunā rudes hoīes ⁊ ido-
latre gentiles deam quādā eē putaue-
runt. Vñ Lact.li.3. Crediderūt inq̇t po
puli fortunā quādā deam esse res hu-
manas varijs casibus illudentē: quia
nesciebāt vnde sibi aut bona aut mala
venirēt. Hos tñ sic opinātes Augꝰ li.
4.de ciui.dei.c.i8.sic deridet. Fortuna
dea putat̄ ⁊ colit̄? Certe oēs deos vtri-
usq; sexus ⁊ si sexū habēt nō nisi bonos
estimare debemꝰ. Hoc Plato dicit.h alij
ph'i.h excellētes reipublice populorūq;
rectores. Quō ḡ dea fortuna aliquādo
bona est aliqñ mala? An forte quando
mala est dea nō est:ꝫ in malignū demo-
nem repente ꝯuertit̄? Sȝ Arī.li.z.phi.
dicit fortunā eē cām ꝑ accidēs in agē-
tibus ſm ꝓpositū. Et tūc ut dicit Tho.i
z.sūme ꝯ gentiles. Et.d. Boñ.di.31.
secūdi li. Licȝ aliq̇d sit casuale uel for-
tuitū respectu agētis ꝑticularis:utpote
ꝑticularis nature ⁊ intellectꝰ creati: ni-
hil tñ est casuale aut fortuituȝ respectu
ꝓuidentie dei: a qua omnia preuisa sūt
⁊ p̄ordinata. Tertij ꝯtendūt ꝓuidētiā
dei nullā esse circa ista iferiora ⁊ hoīuȝ
facta: ꝫ oia currere sic sine vlla ꝓuidē-
tia regulāte. Qui error ꝑnicitiosissimꝰ
est ⁊ dānat̄ tū rōne: tū auctoritate. Et
licȝ multe rōnes ad h possent induci: tñ
dicā eam quā Tho. ponit in.3.ꝯ gētiles
c.63. Ait eni sic. Impossibile est ꝙ aliq̇
nō cognoscētia finē opent̄ ꝓpter finem
⁊ ordinate ꝑueniāt in ipsū nisi sint mo-
ta ab aliquo habēte finis cognitionem

sed oia corpa nãlia mouenť ꝛ opantur
ꝓpter finẽ licꝫ illũ nõ cognoscant. Ergo
oportꝫ ꝙ tota opatio nature ab aliqua
cognitione ordineť. Pretea oia q̃ sunt
nã distincta in vnũ ordinẽ nõ ꝯueniũt
nisi ab vno ordinãte colligãť in vnum.
In vniũsitate aũt rex sũt res distinctas
ꝛ ꝯ̃rias nãs habẽtes que tñ in vnuꝫ or-
dinẽ ꝯueniũt. Ergo oportet ꝙ vnus sit
vniũsox ordinator ꝛ gubernator. Sũt
ad hoc etiã scripture sacre auctoritates
Ait.n. sapiẽs Sap.14.c. Tu aũt sapia
tua gubernas oia. Et Ecctiastes .5. Ne
dicas corã angelo tuo nõ ẽ ꝓuidentia
Et Math.6. rephẽdẽs xp̃s imoderatã
sollicitudinẽ eox qui diffidũt gubnari
posse a deo. oñdit qualiť ipse ꝓuidentia
sua decorat tñã floribꝰ: pascitqꝫ aues ꝛ
volucres celi. Jõ Lactan. li.i. di. insti. ꝯ̃
dei ꝓuidentiã negãtes sic pulchre loqť.
Suscepto igiť illustrãde ṽitatis officio
nõ putaui adeo necessariũ ab illa qõne
initiũ sumere que videť ꝑma esse nã sit
ne ꝓuidẽtie que rebꝰ oibꝰ ꝯsulat an for-
tuitu uel facta sint oia uel geranť. Cuiꝰ
snie auctor est Democritꝰ confirmator
Epicurꝰ. quos tñ ceteri phi ac maxime
stoici acerrime retulerunt docentes: nec
fieri mũdũ nec ꝯstare nisi sũma rõne po
tuisse. Sꝫ ꝛ Marcꝰ Tulliꝰ q̃uis acha-
demice discipline defensor eẽt de ꝓuidẽ-
tia gubernatrice rex ꝛ multa ꝛ sepe dis-
seruit: qõ facit tñ in oibꝰ phie sue libris:
tum maxime in his q̃ sunt de nã deorũ.
Nec difficile sane fuit paucox hominũ
praua sentientiũ redarguere mendacia
ceteris phis in hac vna re nõ dissidẽti-
bus. Nemo eni ẽ etiã tã rudis tã ferus
moribus qui oculos suos i celũ tollẽs
tametsi nesciat cuiꝰ ꝓuidentia dei regať
h omne qõ cerniť nõ aliquã tñ eẽ intel-
ligat ex ipsarũ motu magnitudine pul-
chritudine vtilitate tẽpatione nec fieri
posse q̃n illud qõ mirabili rõne constat
ꝯsilio aliquo maiore sit instructũ. h ille
Dicimus g̃ ꝛ catholice tenemꝰ ꝙ oia re-
gunť ꝭm ꝓuidẽtiã dei q̃ bona uel mala
hoibꝰ iuste distribuit ꝭm ꝙ iudicat me-

lius ꝯuenire. Secũda ratio q̃re dicũt
aliqui nõ eẽ orandũ. ẽ diuine ꝑmanẽtie
Dicũt eni ꝙ lꝫ oia fiãt ꝭm diuinã ꝓui-
dentiã cũ ipsa nihil aliud sit q̃ ipse deꝰ:
ꝛ deꝰ sit imutabilis. ꝭm illud Numeri
23. Nõ est deus q̃i hõ ut mẽtiať neqꝫ ut
filiꝰ hominis ut muteť Et Malachie.3.
Ego dñs ꝛ nõ mutor. Et Jac.i. Apud
quẽ nõ est trãsmutatio. Et Augꝰ in.li.
de nã boni. Solꝰ deꝰ imutabilis ẽ. Ergo
si disposuit bñfacẽ hoibus indigẽtibus
absqꝫ orone illorũ illud implebit. Et si
deliberauit mala aliq̃ impꝑtiri. non ꝓpter
orones cessabit. Sed ꝯ̃ istos ẽ auctori-
tas hiere.18. vbi deꝰ sic loq̃ť. Repente
loquar aduersũ gentẽ ꝛ aduersũ regnũ
ut eradicẽ ꝛ destruã ꝛ dispdã illud. Si
pniam egerit gẽs illa a malo suo: quod
locutꝰ sũ aduersũ eã: agã ꝛ ego pniam
sup malo qõ cogitaui ut facerem ei. Et
subito loquar de gẽte ꝛ de regno ut edi-
ficem ꝛ plantẽ illud. Et iterũ Ezechiel
33. deꝰ.d. Si dixero iusto ꝙ vita viuat
ꝛ ꝯfisus in iusticia sua fecerit iniq̃tatẽ:
oẽs iusticie eius obliuioni tradenť ꝛ in
iniq̃tate sua quã opatus est morieť. Si
aũt dixero impio morte morieris ꝛ ege-
rit pniaꝫ a pctõ suo: vita viuet ꝛ nõ mo
rieť. Et h ẽ qõ diciť. 22.q.4.c. Unus-
q̃sqꝫ. Ipse dñs frequẽť suã mutat sniaꝫ
Et in.c. incõmutabilis. idẽ hr̃. ꝛ de pe.
di.i.c. nouit. Nouit deꝰ mutare sniam si
tu noueris emẽdare delictũ. Ex quibus
verbis pꝫ ꝙ ꝭm ꝙ nos mentẽ nostraꝫ ꝛ
voluntaria opa siue in bonũ siue i malũ
dirigimꝰ. ita ꝛ ipe sniaꝫ suã aut reuocat
ꝛ imutat aut exequiť sine sui imutatiõe
Nã ut dicit Ari.8. phi. ꝛ .xi. methaph.
Deꝰ ẽ mouens oia imobilis. Et Boetiꝰ
Stabilisqꝫ manẽs das cuncta moueri
Jõ dicit. d. Boñ. dis.8. ꝑmi li. ꝙ dina
eẽntia ẽ imutabilis. Nã nõ mutať loco
q̃a vbiqꝫ ẽ. nõ tpe: q̃a eẽnitas simul ẽ. nõ
forma: q̃a pure actꝰ est. Uñ mutationẽ
ꝭm formã tollit simplicitas. ꝭm tẽpus
tollit eẽnitas. ꝭm locũ tollit imensitas.
ꝛ iõ i deo ẽ sũma stabilitas: ꝛ inde oĩs
motꝰ cãlitas. Sine sui itaqꝫ mutatiõe

produxit deus in tēpore mūdū: sine sui mutatiōe carnē nostrā assumpsit. Sine sui etiā mutatiōe petentib⁹ ⁊ orātib⁹ sua dona largit̄. Nā ut inquit Tho.2.2.q.83. Ex diuina ꝓuidentia nō solū disponit̄ q̄ effectus fiant: sed etiā ex quibus causis ⁊ q̄ ordine ꝓueniāt. Inter alias eteni cās sūt etiā quorūdā effectuū cāe actus humani. Vñ oportet hoies agere aliq̄ nō ut ꝑ suos actus dinā dispositionē imutent: s̄ ut ꝑ actus suos impleāt quosdā effect⁹ s̄m ordinē a deo dispositum. Et idē etiā est i naturalib⁹ causis. Nā neq̄ qui plantat est aliq̄d neq̄ q̄ rigat: s̄ qui incremētū dat de⁹ ut dicit̄ i.c. Cū nō sit in hoie. extra de decimis. ⁊ tñ si hō nō plantat aut nō seminat. de⁹ non dat incremētū. Simile ē de orōne. Nō eni ꝓpter h̄ oram⁹ ut dinā dispositionē imutem⁹: s̄ ut illud iṗtrem⁹ quod deus disposuit mediātib⁹ oratiōib⁹ nob̄ donare. ut Greg̃. d. i. dial̄. li. 3⁹ rō quā assumūt negātes ⁊ dānantes oratiōis vsū est diuine clementie. Deus inquiūt clementissimus est ⁊ liberalissimus: ideo cū noscat oia quib⁹ indigem⁹ non opus est oratiōib⁹ ab illo ea petē: quia ut inq̄t Seneca. Nulla res cari⁹ emit̄ q̄ q̄ precibus empta est. Ideo sūme liberalitati eius nō cōuenit bñficia p̄stare rogat⁹. Ad hoc rñdet Aug⁹ ad ꝓbū. de orādo deū. Qz de⁹ multa nobis ex sua liberalitate prestat nō petita. Sz q̄ aliqua vult prestare nobis petentibus hoc est ꝓpter nostrā vtilitatē ut. s. fiduciā quādaz acpiam⁹ recurrēdi ad deū ⁊ ut recognoscamus eū esse bonoꝝ nostroꝝ actorē. Et sic interimūt̄ oēs obiectiōes supradicte quib⁹ orōnis vsus ipugnabat̄. q̄a debiles sūt ⁊ nulli⁹ roboris aut momenti.

Qz vsus orōnis ꝯmēdat̄ auctoritate ⁊ exemplo scōꝝ veterꝭ ⁊ noui testamenti ⁊ p̄cipue dñi nr̄i Ihesu xp̄i. Capl̄m. 2.

SEcundum quo cōmendabilis oratiōis vsus dicit̄ est sanctoꝝ dignitas. Oēs eteni sancti v̄bo parit̄ ⁊ exemplo orare nos docuerunt. Vñ Dauid in p̄s. 31. orationē ꝯmēdās ait. Subdit⁹ esto dño ⁊ ora eū. Et p̄s. 5 Qm̄ ad te orabo dñe mane exaudies vocē meam. Et p̄s. 33. Exquisiui dñm ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex omnib⁹ tribulatiōib⁹ meis eripuit me. Et sapiens Ecc̄l. 35. Orō humiliant̄ se nubes penetrat. Et Thobie. 12. Bona ē orō cū ieiunio. Et Hiere. 33. Clama ad me ⁊ ego exaudiā te. d. dñs. Et. i. Pet̄. 3. Oēs vnanimes i orōne estote. Et Iac̄. 5. Orate ꝓ iuicē ut saluemi. Et doctor gentiū Paulus Ro. 12. Spe gaudentes in tribulatione patiētes oratiōi instantes. Et. i. Corꝭ. 7 Vacetis oratiōi. Et phil̄. 4. Nihil solliciti sitis: s̄ in oi oratiōe ⁊ obsecratiōe cū gratiaꝝ actiōe petitiōes vestre inotescant apud deū. Et Col̄. 4. Oratiōi instate vigilātes i ea. Et. i. Thi. 2. Volo viros orare in oi loco leuantes puras man⁹. Et. i. Thessa. vlt̄. Sine intermissione orate. Et xp̄s i euangelio Luc̄. xi. Petite ⁊ accipietis. q. ⁊ in. p. ⁊ ap. vob̄. Et Luc̄. 18. Oportet semꝑ orare ⁊ non deficere. Et Luc̄. 22. Et Math̄. 26. Vigilate ⁊ orate ne intretis i tēptatiōez Et Math̄. 24. Orate ne fiat fuga vestra hyeme uel sabbato. Et Marci. 13. Videte vigilate ⁊ orate. Et q̄d docuerūt sancti verbis opere compleuerunt atq̄z orando amplissima dei munera iṗtrauerunt. Vñ Gen̄. 25. Isaac deprecat⁹ est deū pro vxore sua Rebecca eo q̄ eēt steril̄. qui exaudiuit eū: ⁊ dedit Rebecce conceptū. Et Exo. 8. 9. ⁊. 10. c. Orauit Moyses pro amotione plagarum ab egypto ⁊ exaudit⁹ est. licz illi mali eēnt. Et Exo. 17. In bello quod habuerunt filij isrl̄ contra Amalechitas plus fecit Moyses orando q̄ Iosue pugnando. Et Exo. 32. Post adorationem vituli qñ videbat̄ dñs velle delere populum: Moyses per orōnis instantiā obtinuit veniam. Et Numeri xi. Per orationem Moysi absortus est ignis qui deuorabat castra murmurantiū. Et Numeri 12. Per orationem Moysi curata est Maria a lepra. Et Numeri. 21. ꝑ orationē etiam Moysi liberatus ē popul⁹

a ſerpentibus. Et .i. Reg. .i. Anna que
ſterilis erat orauit dominũ ⁊ concepit
⁊ peperit filium ⁊ vocauit nomen eius
Samuel eo ꝙ a domino poſtulaſſet eũ
Et .i. Reg. .7. Orante Samuele filij iſrl'
debellarunt philiſteos. Et Thobie .6.
Raphael angelus monuit Thobiam
iuniorem ne demones haberent poteſta
tem in eũ ut oraret. Et Judith .4. Tem
pore perſecutionis Holofernis filij iſra
hel orabant deum ut viſitaret populum
ſuum. Et Judith .13. Armis orationis
munita illa mulier vidua caput ampu
tauit Holoferni. Et Yſaie .38. Orantez
cũ lachrymis Ezechiam exaudiuit de⁹
⁊ addidit diebus eius annos .15. ⁊ Da-
nielis .13. Suſanna per orationem libe
rata eſt a criminatione falſa ⁊ damna-
tione mortis. ⁊ Jone .2. De ventre pi-
ſcis per orationem ad littus maris ad-
ductus eſt Jonas. Et .i. Machabeoꝝ
xi. Uidens Jonathas ꝙ omnes exce-
ptis paucis dereliquerunt eum pugnã-
tem contra alienigenas: ſcidit veſtimẽ-
ta ſua ⁊ rogauit dominũ ⁊ poſtea miſe-
ricordiam obtinuit ⁊ victoriam. Et .2
Machabeorũ .3. Onias ſummus põti-
fex orauit ꝓ Heliodoro diuina virtute
grauiter flagellato eo ꝙ voluerat era-
rium expoliare. Deus autẽ illi vitã do-
nauit. Quid referã de orationibus apo
ſtolorum aliorumq; ſanctoruz q̃ oran-
do tot mira fecerũt? Sed omnibus di-
miſſis breuitatis cauſa ad xp̄m eſt de-
ueniendu3. De ipſo ſiquidẽ dr̃ Math.
p̄. Abijt in deſertũ locum ibiq; orabat.
⁊ Luc .6. Erat pnoctans in orõne dei.
⁊ Luc .x. Facta ẽ dum oraret ſpẽs eius
altera. ⁊ Luc .23. ⁊ Math .26. legitur
ad patrẽ oraſſe. Et ad Hebr .5. de ipſo
dicitur. Cum clamore valido ⁊ lachry-
mis exaudit⁹ eſt ꝓ ſua reuerẽtia. Sz
circa hoc nõnulli dubitãt cur xp̄s ora-
uit: cum Aug⁹ dicat li. de correptiõe ⁊
grã. Nemo querit ab alio qδ per ſe põt.
ſed xp̄us oĩa poterat p ſe. ergo nihil de-
bebat ab alio petere nec orare. Ad hoc
rñdet .d. Bona .di .17. tertij li. ꝙ decens
fuit ⁊ ꝯueniens orare xp̄m propt' tria.
p̄ ꝓpter meritum. 2° propter exemplũ
3° propter argumentum. Primo ꝓ-
pter meritum. quia ſua petitiõe ⁊ poſtu-
latione merebatur nobis qui min⁹ ido-
nei eramus ad ſuſceptionẽ beneficiorũ
dei. 2° orauit propter exemplum. ſ. ut
in ſeipſo inuitaret nos ad oratiõis ſtu-
dium. in cuius exercitio maxime ſupat'
aduerſari⁹. 3° orauit ꝓpter argumen-
tum. ut oſtenderet ſe eſſe verũ hominem
⁊ vere a deo miſſũ. Petere g̃ ⁊ orare cõ-
petit xp̄o ƀm naturam aſſumptã. Et ſic
ſoluit' quod dicebat' in ꝯtrariũ. Cõclu-
denda eſt g̃ hec ſecunda pars principal'
noſtri ſermonis in qua probatũ eſt per
exẽpla ⁊ auctoritates ſanctoꝝ ꝙ orõ-
nis exercitiũ apprime eſt cõmendabile.
Or omnes indigẽt auxilio dei ad ac-
quirendam beatitudinem ad vitanda
pericula ⁊ ad bona tpalia impetranda.

Tertiũ quo oſten- Caplm .3.
demus ad orationẽ omnes ob-
ligari debere dicitur indigentia
Omnes eteni cuiuſcũq; ſtat⁹ gradus ⁊
conditionis exiſtant egent a deo adiu-
uari maxime q̃tũ ad tria. p̄ q̃tum ad
beatitudinem acquirendã. 2° q̃tũ ad
pericula vitanda. 3° q̃tũ ad tẽporalia
bona impetranda. Primo indigẽt oẽs
a deo adiuuari q̃tum ad beatitudinem
acquirendam eo ꝙ nullus illã viribus
ꝓprijs aut virtute valet adipiſci. Jdeo
vnuſquiſq; orare debet cum Petro. d.
Domine ſalua nos. quia ut iquit pſal.
Grãz ⁊ gloriã dabit dñs. 2° indigẽt
oẽs a deo adiuuari ꝓpter picula euitan-
da quibus fragilis noſtra ꝯditio ſubie-
cta eſt. Et de his ſic elegant' loq̃t' Aug⁹
22. li. de ci. dei. c. 22. Sz preter pueri-
les penas ſine quibus diſci non põt qδ
maiores volũt: qui vix aliq̃d vtilit' vo-
lunt: quot ⁊ quantis penis gen⁹ agitet'
hũanũ que nõ ad maliciã neq̃tiãq; ini-
quoꝝ: ƀ ad cognitiõez ꝑtinẽt miſeriãq;
cõem quis vllo ſermone digerit? Quis
vlla cogitatiõe cõprehẽdit q̃tus ẽ met⁹
quanta calamitas ab orbitantib⁹ atq;

luctu a damnis ⁊ a dānationibꝰ ⁊ dece
ptionibus ⁊ mēdacijs hoīuz a suspicio-
nibus falsis : ab oībus violentijs faci-
noribus ⁊ sceleribus alienis: qñquidē
ab eis ⁊ dānatio ⁊ captiuitas ⁊ vincula
⁊ carceres: ⁊ exilia ⁊ cruciatꝰ ⁊ āputa-
tio mēbrorū: ⁊ ꝓuatio sensuū: ⁊ oppres-
sio corpis ad obscenā libidinē opprimē
tis explendā: ⁊ alia multa horrēda sepe
ꝯtingūt? Quid ab inumeris casibꝰ qui
forinsecꝰ corpi formidāt̃ estibꝰ ⁊ frigo-
ribus : tēpestatibꝰ imbribꝰ illuuionibꝰ
coruscatione tonitruū grādine fulmie
motibus hiatibusq; t̃rarū oppressiōibꝰ
ruinarū: ab offensiōibus ⁊ pauore: uel
etiā malicia iumētoꝝ a tot venenis fru-
ctuū aquarū auraꝝ bestiarūq; ac feraꝝ
nō tm̄mō molestis: ſ; etiā mortiferis mor-
sibus a rabie que ꝯtigit a rabido cane :
ut etiā a blanda ⁊ amica suo dño bestia
nōnūq̃ vehementiꝰ ⁊ amariꝰ: q̃ leones
draconesq; metuat̃: faciatq; hoīem quē
ꝯtaminauerit ꝯtagione pestifera: ita ra
biosū ut a parentibꝰ filijs ⁊ ꝯiuge peiꝰ
oī bestia formidet̃? Que mala patiūtur
nauigātes ? Que t̃rena itinera gradiē-
tes? Quis ambulat vbicūq; nō inopi-
natis subiacēs casibꝰ? De foro qdā do-
mū rediēs sanis pedibꝰ suis cecidit pedē
fregit: ⁊ ex illo vulnere finiuit hāc vitā
Quid videt̃ sedente securiꝰ? De sella in
q̄ sedebat Hely sacerdos cecidit ⁊ mor-
tuus est. Agricole imo ꝟo oēs hoīes q̄t
⁊ quātos a celo ⁊ terra uel a ꝑiculosis
aīalibꝰ casus metuūt agrorū fructibꝰ ?
Solēt tm̄ de frumētis tandē collectis ⁊
reconditis esse securi. Sed qbusdā qͦs
nouimꝰ ꝓuentū optimū frumētoꝝ flu-
uius improuisus fugientibꝰ hoībꝰ : de
horreis eiecit atq; abstulit. Cōtra mille-
formes demonū incursus qs in inocē-
tia sua fidit? Qñquidē etiā puulos ba-
ptiçatos qbus certe nihil ē inocentius
aliqñ sic vexant ut in eis maxie deo ista
sinente monstret̃ huiꝰ vite flenda cala-
mitas ⁊ alterius desideranda felicitas.
Jam ꝟo de ipso corpe tot exeūt morbo-
rum mala: ut nec libris medicoꝝ cūcta
cōprehēsa sint : in quoꝝ pluribꝰ ac pene
oībus ⁊ adiumēta ipsa ⁊ medicamenta
tormenta sūt : ut hoīes a penaruz exitio
penali eruant̃ auxilio. Et licz ī prefata
auctoritate multa dixerit Augꝰ ꝓpter
que nullus viuē securꝰ debet nisi q ꝯfi-
dit in deo. Nos tm̄ diebꝰ nr̄is tāta vidi-
mus euenisse q̄ merito fatuus reputari
posset q ꝑ orōnes ad dñi auxiliū nō cō-
fugit. Tempore nāq; iubilei anno dñi
1450. regnāte Nicolao quinto pōtifice
maximo hora. 23. cū ingens multitudo
ꝓpl'i euntꝫ ⁊ redeuntꝫ ꝯgregata eēt apud
pontē sub castro sci angeli adeo int̃ sese
exñtes ibi cōpressi sūt ut illis exceptis q
in flumie cadētes submersi sūt ducētoꝝ
⁊ septē hoīuz suffocatorū ī ponte ꝑdicto
corpora sunt inuēta. Tpe Alfonsi regꝫ
arragonie ⁊ vtriusq; sicilie ex nocturno
⁊ repentino t̃re motu in ciuitate Nea-
politana alijsq; ciuitatibꝰ regni ⁊ terris
ruentibus ex improuiso domibꝰ ⁊ edifi-
cijs multa milia hoīuz ꝑiere. Anno dñi
1465. in dominica de passiōe in ciuitate
Venetiarū preter morē in lacunis illis
nauicule plurime submerse sūt: ml'tisq;
vtriusq; sexus parit̃ naufragiū passis.
Noui ⁊ ego epm̄ Brixieñ. q morsu ca-
niculi sui quē in camera detinebat post
40. dies in rabiē ꝟsus extinctꝰ ē. Noui
ego nō vnuz sed plures quos fulgur de
celo veniēs ex improuiso vita ꝓuauit.
Vidi tot ⁊ tāta ꝑicula q̄ si illa enume-
rare vellem longissima ꝑfecto temporū
spacia occuparē. O vita labilis. o vita
inumerabilibus periculis circūdata. o
vita misera ⁊ laboriosa ī qua nullꝰ secu-
rus esse pōt: nō ꝓpter diuitias : nō ꝓpter
celsitudinē gradus : nō ꝓpt̃ amicoꝝ co-
piam: nō ꝓpter acutā prudētiā. Ideo ſ;
vnū nobis debet esse singulare refugiuꝫ
ut orātes recurramus ad deū. 3ͦ. in-
digent hoīes a deo adiuuari q̄tū ad bo-
na tp̄alia impetrāda : que etsi tanq̃ ꝓn-
cipalia petenda nō sint. ut Augꝰ inquit
ad Probā. postulari tm̄ possūt tanq̃ qdā
adminicula quibꝰ adiuuamur ad ten-
dendū ad btitudinē inq̄tū. s. per ea vita

corpalis sustentat: et inquantum nobis orga nice deseruiunt ad actus virtutum. ut etiam phs. d. in p ethicorum. Centurio etenim orauit pro sanitate pueri. et exauditus est. Accedamus ergo et nos cum ipso orantes deum omnipotentem et oronibus insistentes ut dignetur nobis salutem aie: deinde si ei placuerit et corpis impartiri concedens hic gratiam suam et in futuro gloriam. Amen.

Feria sexta post diem cinerum. de conditionibus que requirunt in oronibus ut debito modo fiant. Sermo. 20.

ORate. Verba sunt dni nri ihu xpi in euangelio hodierno Mathei. 5. c. Puto multos ex his qui audierunt considerauerunt diligenter ea que diximus in sermone precedenti iam deliberasse de cetero feruentius solito oroni vacare. Sed scire vellet qualiter orandum est ut oro ipsorum non sit inanis et infructuosa. Ea propter hodierna die de modo oronis aliqua et quidem necessaria declarare curabo. Nam audimus xpm saluatorem in verbis in themate allegatis ad oronem nos exhortantem. Ut igitur voci eius promptiore aio vnusquisque pareat et obediat: triplicem modum in oratione obseruandum ostendemus.

Primus modus dicitur expressionis.
Secundus modus dicitur attentionis.
Tertius modus dicitur ordinationis.

Qualiter in orone necessaria est vocalis expressio ut in pluribus. et quare non sufficit orare tantum mentaliter. Capitulum. i.

PRimus modus qui seruandus est in orone dicitur expressionis. quia debet orans exprimere voce quod gerit in corde. secundum illud ps. Voce mea ad dnm cla. voce m. ad. d. deprecatus sum. Effundo in conspectu eius oronem meam et tribulationem meam ante ipsum pronuncio. Et Math. 6. Xps docuit orantes voce dicere Pater nr. etc. Et ad inflamandum fidelium corda que rerum varietate satis mouentur scta eccla vltra oronem dnicam: hymnos: ps. et alias diuinas laudes in officijs in quibus oratur deus statuit decantari. Sed contra hoc argui potest quod oro non debet esse verbo aut voce expressa. Sunt ad hoc auctoritates sctorum doctorum. Unde Ambrosius li. de sacris. Qui oras inquit noli verbis clamare. Et glo. Math. 6. In fide interiori oratur deus non strepitu labiorum: sed deuotione cordium. Et Isidorus li. de summo bono. Oro cordis est non labiorum. Non enim verba deprecantis deus attendit: sed orantis cor inspicit. Et Aug. in li. de sermone dni in monte. Vos autem cum oratis introite in tabernacula vra. que sunt ipsa corda. Et iterum ibidem ait. Claudendum est hostium. i. corporali sensui resistendum ut oro spualis dirigatur ad patrem que fit in hymnis cordis vbi pater oratur in abscondito. Et iterum ibi. Agere debemus apud deum: non verbis: sed rebus quas aio gerimus cum deuotione pura et simplici affectu. Et Aug. ad Probum. Multum loqui in orando est rem necessariam superfluis agere verbis. Et Greg. Veraciter orare est amaros in compunctione gemitus non composita verba resonare. Ergo secundum tantorum doctorum documenta non videtur in orone vox fore necessaria. Rndent ad hanc difficultatem tollendam Alex. de ales i. 4. volumine summe. et Ric. in. 4. dis. 15. et Tho. 2. 2. q. 83. quod duplex est oro. Prima est cois que. s. fieri habet per ministros ecclesie in persona totius populi quantum ad horas dicendas obligantur. ut in. c. psbr. de cele. mis. Et talis oro debet innotescere populo. propter quod offertur ut excitetur ad deuotionem. Ideo clerici qui obligantur ex statuto eccle et religiosi qui tenentur ex voto regule aut statutorum vigore dicere horas debent illas voce exprimere et si quando contingat ut extra chorum per se illas persoluant: tam alte debent verba proferre ut ipsi saltem intelligant quod loquuntur. Et in. c. dolentes. reprehenduntur illi qui sincopizando et sine deuotione diuinum officium celebrant. Secunda est oro singularis. s. que offertur ab hoie inquantum est singularis persona: siue oret pro se siue pro alio. Et quamuis non sit

necessariũ talẽ orõnẽ esse sensibili voce:
tñ vox ei adiungit̃ triplici rõe. p̃ rõne
deuotiõis excitãde. 2°. rõne reuerẽtie
exhibẽde. 3°. rõne affectiõis explicãde.
p̃ rõne deuotõis excitãde. ut. s. p voce ⁊
v̾boꝝ sonũ cor excitet̃ ad deũ magis ti-
mendũ colendũ diligẽdũ siue desiderã-
dum. Ex quadã eni nãli vnione aie ad
corpus motus corpis diuersimode aie
affectiones excitãt. ⁊ affectiões aie ma-
xime si sint fortes diuersas mutationes
faciũt i corpe. Jdõ cũ qñq3 ⁊ q̃i sepiꝰ ꝯtin
gat ꝙ orare volẽtes: ⁊ ꝓpt̃ pondꝰ carnis:
⁊ ꝓpter occupatiões seculi: ⁊ ꝓpter dia-
boli temptamẽta mentẽ habeant aridã
insipidã debilẽ ⁊ de deo parũ cogitantẽ
aut certe nihil adiungẽda est taliũ ora-
tioni vox viua in q̃ noiat̃ magnꝰ ⁊ ex-
celsus bonꝰ pius clemens misericors ⁊
hꝰ. ut p talẽ ꝓlationẽ euigilẽt q̃si sensꝰ
interiores. Jdẽ dico de genuflexionibꝰ
de ꝓstratiõe ad terrã de tunsiõibꝰ pecto-
ris. ⁊ similibꝰ. Nõ indiget his qui oĩu3
corda scrutat̃ ⁊ videt: s3 ideo fiũt ut per
tales motꝰ gestusq3 corpis torpor ment3
excitet̃: ⁊ mens magis inflãmata effica
tius p orõnẽ vniat̃ deo. 2° adiungit̃
vox orõni rõne reuerẽtie exhibẽde. ut. s.
deo reuerẽtiã ipendamꝰ nõ tñ corde: s3
etiã lingua. qm̃ ut ait Jo. dama. in. 4.
li. q̇a ex duplici nã cõpositi sumꝰ intelle-
ctuali. s. ⁊ sensuali duplicẽ honorẽ debe-
mus deo offerre. s. spũalẽ ⁊ corpalẽ. Si
tñ in casu adeo q̇s esset in ꝯtẽplatione
pfectus ꝙ vocalis oratio remitteret in-
teriorẽ feruorẽ: tunc non esset vocaliter
orandũ oratiõe singulari. 3° adiungit̃
vox orõni rõe affectiõis explicãde. Nã
ex abũdãtia cordis os loq̇t̃. ut dicitur
Math. 12. Q̃nq3 ita feruet interiꝰ aia
itaq3 inflãmat̃ in dei amore aut humi-
liat̃ i eiꝰ timore aut obligat̃ in eiꝰ recor-
datione bñficioꝝ ꝙ q̃si vim patiens in
verba ꝓrũpere cogit̃. Sicut legit̃ de btõ
Francisco quẽ semel audiuit btũs frat̃
Leo eius sociꝰ ⁊ ꝯfessor p longũ spaciũ
in oratione eleuatũ a t̃ra clamantem ⁊
dicentẽ. Quis es tu ⁊ qui sum ego? Et
dũ hec eadẽ verba sepiꝰ replicaret suspi-
rabat lugebat: ⁊ totꝰ videbat̃ liquefactꝰ
amore. Nã ut ipse postea interrogãti eũ
fratri Leoni p̃dicto q̇ eũ explorauerat
retulit p̃dicta v̾ba ideo sic dixisse: qm̃ i
corde suo tã ꝓfunda ꝯ̾sabat̃ sui cogni-
tio sue. s. puitatis ⁊ dei magnitudinis a
q̊ ipse puulꝰ ⁊ minimꝰ tã copiosa bñfi-
cia susceperat sperabatq3 se vberiora susce-
pturũ ꝙ ex vehementia animi cũ admi-
ratiõe deũ cõpellebat̃ laudare ⁊ bñdicẽ
dicẽdo sibi. Quis es tu deus meus qui
nullo indiges in q̊ est oẽ bonũ. ⁊ q̇ sum
ego q̇ nihil boni habeo nec habẽ possũ
nisi tu deꝰ meus dederis? q̇s es tu qui
teipsũ etiã mihi dare ꝓmittis? Et mlta
alia bulliebãt i corde eiꝰ. ꝓpter q̄ verba
predicta ingemiabat. Similit̃. d. Ber.
miles ⁊ doctor de assisio qui fuit primꝰ
quem sanctus Franciscꝰ traxit ad xp̃m
anteq̃ mũdũ reliq̇sset iuitassetq3 quodã
sero in domo sua paupere Franciscũ cũ
in p̃ma vigilia noctis obseruasset eum
q̇d faciebat. audiuit eũ in orõne positu3
cũ suspirijs ⁊ lachrymis sepiꝰ replicãtẽ
Deꝰ meus ⁊ oia: deꝰ meꝰ ⁊ oia. Jn q̇bus
v̾bis ut ipse postea declarauit domino
Ber. ꝓfũdissime ꝯtẽplabat̃ excessũ ma-
iestat3 diue ⁊ infinitã bonitatẽ sũmi dei.
Oz in orõne necessaria ẽ attentio s̃m
vim p̃me intentiõis. ⁊ q̃lit̃ hoc mõ orõ
est fructuosa l3 nõ sit per oia attenta.

Ecũdꝰ modꝰ q̇ seruã / Cap. 2.

Sdus est i orõne dicit̃ attentiõis
Debet nãq3 orõ quantũ fieri põt
esse attenta. qm̃ ut. d. Hiero. ⁊ ponit̃ de
ꝯse. di. 5. c. Nõ mediocrit̃. Nõ verbis tñ
s3 corde orãdꝰ est deꝰ. Qua ꝓpter melior
est q̇nq3 psalmoꝝ decantatio cũ cordis
puritate ac serenitate ⁊ spũali hilarita-
te q̃ psalterij modulatio cum anxietate
cordis atq3 tristicia. Et ad hoc facit. c.
nũq̃. de ꝯse. dis. 5. ⁊. c. qñ. de ꝯse. di. i. Et
ad idẽ sunt apli v̾ba. i. Cor. 14. dicent3
Nam si orẽ lingua spũs meꝰ orat: mẽs
aũt mea sine fructu ẽ. Quid g̃ ẽ? Ora-
bo spũ orabo ⁊ mẽte. Sz satis durũ h̃
videt̃ qñ etiã ⁊ sci viri orantes mentis

euagationē patiunť.ſm illud ps. Cor meū dereliquit me. Quō ğ qui imperfecti sunt poterūt orando ſp eſſe attenti ? Et ſi orō ſine attētiōe infructuoſa ē. qs poterit orādo mereri ? Idcirco ad h clare itelligēdū tria ſūt notāda. ſm Ric. Tho ⁊ Alex. vbi s. Primo nōndū ꝙ ſi adſit intētio debita ⁊ actualis in principio orōnis vocalis ꝗuis poſtea nō cōcomiteť: tñ orō vocalis ē meritoria ⁊ impetratiua p ꝟtutē pme intētiōis niſi interrūpať poſtea p intētiōez ꝯtrariā. ſicut cū aliqs ex bona intētiōe incipit peregrinari uel elemoſynā dare. totus act⁹ ſequens meritori⁹ ē virtute pme intētiōis ꝗuis ceſſet ſua intētio actualis. Secūdū notādū ꝙ triplex ē orōnis effect⁹. pm⁹ merendi. ⁊ ad hunc effectū nō ex neccitate requiriť ꝙ attētio adſit orationi p totū: ſed vis prime intētionis ſufficit ut dictū eſt. Secund⁹ effect⁹ ē impetrādi. ⁊ ad hunc etiā ſufficit intētio ut i pmo. Terti⁹ effectus ē ſpūaliter delectandi: inꝗtū orās ſpūali delectať cōtēplatiōe dei. ⁊ ad talē effectū neceſſaria ē attētio ⁊ ꝗto maior eſt tāto maiorē delectatiōnē ⁊ ſpūalē guſtū ſentit ille qui orat. Si tñ aliqs hoc guſtu bona intentione orās eo ꝙ nō eſſet attentus etiā contra volūtatē ſuā gauderet. non propterea tāꝗ infructuoſā orōnē relinquere debet. qm̄ rariſſimi ſunt q orādo ſp poſſint mētē attentā habē. Iō diciť in legenda ſci. Berñ. ꝙ qdā vice cum ipſe eqtans i itinere cuidā ruſtico obuiaſſet. mā ſic ſe offerente de cordis inſtabilitate i orōne Berñ. cōqueſtus eſt. Quod ruſtic⁹ audiens mox eum deſpexit ⁊ in oratiōib⁹ ſuis cor fixum ⁊ ſtabile dixit ſe habere. Volens aūt Berñ. eū ꝯuincere ⁊ a ſua temeritate cohercere dixit. Sequeſtrare parūp a nobis ⁊ tota qua poteris attentione orationē dñicā inchoato. quam ſi ſine aliqua cordis euagatione finiri poteris equum cui inſedeo. pculdubio tibi dabo. Tu aūt mihi in fide tua ſpōdeas ꝙ ſi aliquid ibidē cogitaueris: hoc aliquatenus nō mihi celabis. Letaťille ⁊ tanꝗ ſe lucratū iam reputans audacť ſecedit. Et ſeipſum recolligens orōnem dñicā dicere inchoauit: vix aūt oratiōis expleuit dimidiū: ⁊ ecce importuna cogitatio de ſella cordi ſuo ſe ingerit vtrū habere eam debeat cū iumēto. Quod ille aduertens concitus ad Berñ. rediit: ⁊ qd in ipſa oratione ſollicite cogitauerit idicauit: ⁊ de ſe ut pri⁹ temere nō pſumpſit. Tertiū notandū ꝙ triplex ē attentio que orōni vocali pōt adhiberi. Una quidē q attendiť ad verba ne quis in eis erret. Secūda q attendiť ad ſenſū verboꝝ. Tertia qua attendiť ad finem orōnis. ſ. ad deū ⁊ ad rē ꝓpter quā orať que eſt maxime neceſſaria. ⁊ hāc habē poſſūt etiā idiote. Quicūqȝ ğ ad orōnē accedit ea intētiōe ut honoret deū ſeqȝ orādo ſibi ſubiiciat ⁊ cōmendet. ſi volēs ⁊ male ꝯtent⁹ mēte patiť vagationē nō pdit orōnis fructū ꝗtū ad effectū meriti ⁊ ipetratōis. lȝ pueť effectu delectatiōis Idcirco deponēdi ſūt ſcrupuli extremitates ꝯſcie qb⁹ nōnulli diabolo iſtigante deuicti ab orōne deſiſtūt exiſtimātes eo ꝙ attenti nō ſūt i vanū orōni vacare

De ordine in orōne ſeruando. ⁊ qliť poſſum⁹ rogare ſcōs tāꝗ interceſſores ⁊ aduocatos noſtros. Caplm. 3.

Tertius mod⁹ in orōne ſeruandus dicitur ordinatiōis. Debet orō eſſe ordinata ut orās itēdat ipetrare a deo omne donū qō poſtulat: qa ut inquit ps. Gratiā ⁊ gloriā dabit dñs. Sanctis do pces ſunt porrigēde tāꝗ interceſſorib⁹ ⁊ aduocatis noſtris apud deū. Nam ut inquit Boñ. di. 45. qrti li. Deus inſtituit ⁊ voluit ꝙ ſcōs rogarem⁹ triplici ex cā. p°. ꝓpter noſtram inopiam. 2°. ꝓpter dei reuerentiam 3°. ꝓpter ſanctoꝝ gloriā. Prima propter noſtrā inopiam: ſiue in cōtēplando ſiue in amādo ſiue i merēdo. Sum⁹ inopes i ꝯtēplando ſūmā lucē q ipſe de⁹ ē. Sumus iopes i amādo: qa miſer hō magis qñqȝ ſentit ſe affectū ad vnū ſcm̄ ꝗ ad ipſū deū. Sumus inopes in merēdo eo ꝙ exigua ſunt ⁊ parua merita noſtra.

Ideo deus voluit nos rogare scõs ut in
ipsis eũ ꝯtemplemur. ut ꝑ ipsos fiduciã
habeamus ⁊ ꝑ eoꝝ merita indigentiam
nr̃am suppleamus. Secũda cã est ꝓpt̃
dei reuerentiã. ut hõ pctõr ad deũ quasi
ꝓ reuerẽtia nõ audens ꝯfugere implo-
ret auxiliũ amicoꝝ eius. Tertia cã ẽ
ꝓpter scõꝝ gloriã. ut ipse deus glorificet̃
i scis suis quoꝝ amore deuot̃ eoꝝ grãs
dona ⁊ bñficia plurima dignat̃ cõferre
Necꝫ audiendi sũt illi q̇ dicũt superfluũ
esse ad scõs ꝑ orões ꝯfugere qñ ecclĩa
scis orões porrigẽ ꝯsueuit. Quinimo
quottidie expimur quantuz ꝓdest nobꝭ
deuotionẽ scis dei exhibere. de quibꝰ dr̃
in ps. Leuaui ocu. m. i. m. vn. ve. aux. m̃
Pijs nãcꝫ scõꝝ p̃cibus ⁊ p̃cipue v̄ginis
gl̃iose liberati sũt multi a ꝑiculis maris
Alij ab vlceribus ⁊ egritudinibus de-
spatissimis sanati. Alij a diaboli tẽpta-
tionibus penitꝰ mundati. Alij ab infa-
mijs ⁊ criminibus falsis plene purgati
Alij a varijs diuersisc꜄ tribulationibꝰ
⁊ angustijs ad quietẽ ⁊ tranquillitatẽ
ꝑducti. Narrẽt ista q̇ exꝑti sunt. Dicant
deuoti sci Nicolai. sci Francisci. sancti
Antonij. sci Bernardini. sci Petri mr̃is
⁊ alioꝝ scõꝝ quid acceꝑunt quid obti-
nuerunt illos inuocando. Clamẽt pijs-
sime virginis fideles deuoti q̃t munera
dei ad inuocationẽ nõis Marie abun-
danter ip̃etrauerũt. De qua Bern̄. ait.
In ꝑiculis in angustijs Mariã cogita
Mariã inuoca. Ergo simꝰ ꝓmpti ⁊ fi-
ducialiter orando inuocemus sanctos
quoꝝ p̃rocinio obtinere poterimus hic
grãm ⁊ i futuro gloriã in q̃ viuit deꝰ tri-
nus ⁊ vnꝰ ꝑ infinita scl̃a sclõꝝ. Amen.

Sabbato pꝰ diẽ cineruz. de imp̃edi-
mentis ꝯtrarijs oroni ꝓpter que orãtes
nõ exaudiuntur. Sermo. xi.

Erat enim
ventus ꝯtrarius eis.
Scribũtur hec verba
Marci. 6. c. ⁊ in euã-
gelio hodierno. Con-
querũt plurimi ⁊ qui-
dem absꝫ vlla rõne ꝙ in suis oronibꝰ
nõ exaudiũt̃ a deo: nec imp̃etrãt orãdo
quod volunt. Sed non intelligũt ꝙ ut
Augꝰ inq̇t. 16. q. i. c. decime. Bñfacere
deus semꝑ est promptꝰ: ẜ hoĩuz malicia
ꝓhibet̃. Cessante g̃ ex ꝑte hoĩuz defectu
nõ est correpta ad dandũ manꝰ oĩpotẽt̃
dei libalissima. Querit nãcꝫ ipse ut sua
bñficia eroget mẽtes nr̃as bñ dispositas
Vñ naufragiũ timẽtibꝰ discipul' in na-
uicula ꝯstitut̃: sicut in euãgelio hodier-
no legit̃ xp̃s dixit. Cõfidite. Nã ꝓpterea
iminebat eis ꝑiculũ ⁊ cõtrariebãt̃ venti
q̇a erat cor eorũ obcecatũ: nec ut dece-
bat ꝯfidebãt in v̄tute magistri sui. Sic
⁊ orãtibꝰ euenire solet ꝙ qñcꝫ nõ exau-
diunt̃: qm̃ nõ orãt cum ea spe ⁊ fiducia
quã habẽ debẽt i benignissimo deo. Ve-
rũtñ ut magꝭ q̇etet̃ animꝰ eoꝝ q̇ dolẽt ꝙ
eoꝝ p̃ces deꝰ nõ iplet: in p̄nti sermõe de
imp̃edimẽtis oronis erimus tractaturi
videbimusc꜄ q̃lia sint imp̃edimenta que
ꝯtrariant̃ orantibꝰ ne exaudiant̃: sicut
venti ꝯtrariebant̃ in mari discipulis. ⁊
notabimꝰ tria principalia imp̃edimẽta.
Primũ dicit̃ iniusticia.
Secundũ dicit̃ iniq̇tas.
Tertiũ dicit̃ impatientia.

De ꝓpter iniusticiam uel orantis uel
oronis uel eoꝝ ꝓ quibꝰ orat̃ qñcꝫ deus
orões nõ exaudit. Caplm. i.

Primũ imp̃edimẽtũ q̃re multo-
tiens deus nõ exaudit orantes
dicit̃ iĩusticia. que triplex eẽ põt
Prima est ex ꝑte orãtis. Secũda ex ꝑte
oronis. Tertia ex ꝑte eius ꝓ quo orat̃.
Prima iĩusticia ẽ ex parte orãtis: qñ
orans adeo est iĩustus ut exaudiri non
mereat̃. Sz ꝓ clariori noticia queritur
vtrũ pctõres imp̃etrẽt aliq̇d a deo suis
oronibus. Et arguit̃ ꝙ nõ ex v̄bis scri-
pture. Scribit̃ nãcꝫ Ysaie. i. Cũ extẽde-
ritis manꝰ vestras auertã oculos meos
a vobis. ⁊ cũ multiplicaueritis orõnez
nõ exaudiã. manꝰ eñi vr̃e sanguine ple-
ne sũt. Et Ysa. 59. Ecce nõ ẽ abbreuia-
ta manus dñi ut saluare nequeat necꝫ
aggrauata est auris eiꝰ ut nõ exaudiat

h iniq̄tates vr̄e diuiserũt int̄ vos ⁊ deũ
vestrũ: ⁊ pctā vr̄a absconderũt faciē ei⁹
a vobis ne exaudiret. Manus eni vr̄e
sanguine plene sũt ⁊ digiti vr̄i iniq̄tate.
Labia vr̄a locuta sũt mendaciuꝫ ⁊ lin-
gua vr̄a iniq̄tatē fatur. Et hiere. Tre-
noꝝ.3.c. Nos inique egim⁹ ⁊ ad iracũ-
diā ꝓuocauim⁹ te idcirco tu es iexora-
bilis. Et Dauid i ps. Iniq̄tatē si aspexi
in corde meo nō exaudiet dn̄s. Et ꝓu.
28.c. Qui declinat aurē suā ne audiat
legē or̄o eius erit execrabilis. Et Iob.
9. Scimus q̄a pctōres de⁹ nō exaudit.
Et Criso. sup Math. Qui orat ⁊ pec-
cat nō orat deũ: h deludit. Et ꝓu.15. Lō
ge ē dn̄s ab impijs ⁊ or̄ones iustorum
exaudiet. At ꝯ ē auctoritas Criso. qui
sic glosat dictũ xp̄i Luc.xi. Omnis qui
petit accipit siue iust⁹ siue pctōr. Et ad
idē Aug⁹ sup Iob. ait. Si pctōres nō
exaudiret de⁹ frustra publican⁹ dixisset
Deus ꝓpitius esto mihi pctōri. R̄ndeo
ꝓ hui⁹ dubij solutione sequēdo Alex.
in.4. volumie sũme. ꝙ orantes hoies in
triplici varietate pn̄t inueniri. Nā aliq̄
licꝫ valde pauci iusti sũt. i. sine peccato
mortali. ⁊ or̄o eorũ potentissima est ut
ostēdim⁹ in sermōe de vsu or̄onis i ip̄o
Moyse. Et iō Iac.5. dicit̄. Multũ eni
valet deprecatio iusti assidua. Aliqui
sũt pctōres obstinati qui diuti⁹ in malo
ꝑseuerātes nō se voluerũt corrigē. a deo
vocati nō se voluerũt emēdare. obdura-
uerũt corda sua spernentes dei iudicia.
hi cum qn̄qꝫ ꝓpter suā duriciē dei ma-
nũ eos castigantē sentiāt. in tribulatiōē
positi clamant: Dn̄e dn̄e. ⁊ dn̄s auertit
faciē suā ab eis. quib⁹ dicit Illud ꝓu.
p. Vocaui ⁊ renuistis. extendi manum
meā ⁊ nō fuit qui aspiceret. despexistis
oē cōsiliũ meũ ⁊ increpatiōēs meas ne-
glexistis. Ego quoqꝫ i iteritu vr̄o ride-
bo ⁊ subsānabo vos cũ vob̄ qd̄ timebatꝭ
aduenerit: cum irruerit repentina cala-
mitas ⁊ interit⁹ q̄si tēpestas ingruerit:
qn̄ venerit sup vos tribulatō ⁊ angustia
tũc inuocabũt me ⁊ nō exaudiā: mane
ꝯsurgēt ⁊ nō inueniēt me: eo ꝙ exosam
habuerint disciplinā. Aliq̄ orātes sunt
peccatores humiliati: q̄a licꝫ qn̄qꝫ pec-
cent: nō tñ semp retinēt ꝓpositũ male vo
lũtatꝭ. hũiliāt̄ deo. timēt illũ: ob eiusqꝫ
reuerentiā aliqua bona opa faciunt. Hi
in suis necessitatib⁹ orāt deũ: suāqꝫ im-
plorant clemētiā. Confortādi sũt cer-
te tales ut sperēt i dn̄o qui ex misericor-
dia sua eos audit: nec in uanũ orare ꝑ-
mittit. qm̄ ut Aug⁹ inq̄t in. c. adhuc in-
stant. de pe. di.5. Cur docuisset dn̄s orā-
tes dicere. Dimitte nobis debita nostra
nisi misericors ipse nobis perseueraret
qui ab hac petitione nō vult nos deficē
h ille. Peccator erat publicanus. ⁊ hu-
miliatus exauditus est Luc.18. Pecca-
tor Ezechias. ⁊ orationē eius propter
humilitatem exaudiuit deus. Pctōres
niniuite. ⁊ orantes ⁊ ieiunantes dei iu-
dicium euaserunt. Iō qui pctōres sunt
dũmodo nō sint obstinati ⁊ obdurati in
malicia sua fiducialiter orent ad deum
Auctoritates autē in ꝯtrariũ allegate
intelligende sũt de pctōribus obstinatis
aut de illis q̇ petũt aliq̄d a deo ƀm desi-
deriũ pcti. q̄s de⁹ aliq̄n ex mīa nō audit
qn̄qꝫ v̄o ex vindicta exaudit permittēs
eos amplius ruere in pctā: q̄a ut dicit
Aug⁹. Deus quedā negat ꝓpitius que
ꝯcedit iratus. Secunda iiusticia est
ex pte or̄onis. qn̄. s. or̄o nō hꝫ rōnē v̄tutꝭ
Nam ut dicit Boñ. di.11. tertij li. In q̄-
libet or̄one duo sũt ꝯsiderāda. materia
s. ⁊ forma. Materia or̄onis respicit de-
sideriũ petentis. Forma v̄o respicit di-
scretionē ꝓponētis qn̄. s. ille q̇ orat com-
mittit oīa volũtati diuine sicut faciebat
xp̄s qn̄ orās dicebat ad p̄rem. Pater si
po. ē. t. a. m. ca. iste. verũtñ nō m. v. fi. sed
tua. Qui sic orat ⁊ si nō semp ipetret qd̄
petit ⁊ desiderat: nũꝙ tñ orat sine meri-
to: qm̄ sic orando deũ honorat. q̇ qn̄qꝫ
denegat tpalia ista bona petentib⁹: quia
videt illa aie saluti eē ꝯ̄ria. Ex h legit̄ i
vita scē Petronille quā scũs Marcell⁹
scripsit ꝙ cũ ipsa filia esset Petri apl̄i ⁊
speciosa nimis deo volente febrib⁹ labo
rare cepit. Discipuli aũt Petri dixerũt

ad eū. Cum oēs a te sanenꝫ infirmi. cur
Petronillam iacere permittꝭ? Quibus
Petrus rūdit. Quia sic expedit ei. verū-
tū ne puteꝫ impossibilitas sanitatis ei⁹
in noīe ihū xp̄i illam sanabo. Dixitq̄ʒ ei
Surge petronilla velocius ⁊ min stra
nob̄. Que statim sanata surrexit ⁊ mi-
nistrauit eis. Completo aūt ministerio
Petr⁹ dixit ei. Petronilla redi ad lectū
tuū. Que statim rediit ⁊ ut prius febri-
bus laborare cepit. At vbi in dei amo-
re cepit esse ꝑfecta: eam ꝑfecte sanauit.
Simile est qđ legiꝫ in vita sc̄i Tho. can
tuarieñ. Cū eni quidā quem sc̄ūs Tho.
dum viuebat valde dilexerat grauiter
īfirmareꝫ: iuit ad eius tumbā ⁊ ꝓ sani-
tate rogauit impetrauitq̄ʒ illā ad libitū
Sed dum sanatus rediret cogitare ce-
pit ꝙ illa sanitas forsan aīe sue nō ex-
pediret. Vñ iterū ad sepulchrū rediens
orauit ut si nō esset vtile aīe sue ꝯtinuo
ipsa infirmitas rediret: statimq̄ʒ rediit
sicut prius. Propterea dicim⁹ ꝙ q̇ bene
orare volunt oīa tandē cōmittere debēt
voluntati diuine. Tertia iniusticia ē
ex ꝑte eius ꝓ quo oraꝫ. Fiunt eni q̄ñq̄ʒ
orōnes ꝓ aliquib⁹ q̇ nō merenꝫ bñficia
que postulāꝫ ꝓ ipsis. Vñ deus dixit ad
Hiere. de populo iudaico pessimo ⁊ in-
durato. Tu noli orare ꝓ populo h̄: nec
assumes ꝓ eis laudē ⁊ orōnē ⁊ nō ob-
sistas mihi: q̇a ego nō exaudiā te. Sed
ad hoc facit exemplū sc̄i Bartholomei:
de quo in sua legēda sic habeꝫ. De anno
dñi. 801. sarraceni Siciliā inuadentes
Liparitanā insulam vbi corpus sancti
Bartholomei quiescebat vastauerunt
ac eius sepulchrū ꝯfringētes ossa ipsi⁹
dispserūt. Apparuit aūt sc̄ūs cuidā de-
uotissimo dicens: Surge collige ossa
mea que dispsa sunt. Cui ille. Qua rōe
colligere aut aliquē tibi honorē exhibē
debem⁹ cum deleri pmiseris nec auxiliū
nobis impēderis? Cui ille. Per multū
temp⁹ meritis meis dñs huic ꝑplo pe-
percit: ꝫ eorū pc̄tis nimiū inualescētib⁹
⁊ ad celum clamātib⁹ iam ꝓ eis nō va-
lui veniā īpetrare. Sʒ ex his dubitari

solet an ꝓ omnib⁹ ī hac vita existentib⁹
sit orādū. Et rñdet Tho. vbi ꝫ ar. 1. in
rñsione ad tertiū argumentū. Qz ꝓ pec-
catoribus orandū ē ut ꝯuertanꝫ. q̇a sic
nulli ꝙ diu hic viuit subtrahēdū ē cor-
reptionis bñficiū: quia nō possum⁹ di-
stinguere predestinatos a reprobatis:
ut Aug⁹ dicit. li. de correptiōe ⁊ gratia:
ita etiā nulli est denegandū orōnis suf-
fragiū. Pro iustis etiā est orandū ut ꝑ-
seuerent ⁊ ꝓficiant ⁊ ut nō supbiāt dū
ꝯsiderant se alioꝝ suffragiis indigere.
Qz sepe deus nō exaudit orantes: q̇a
ipsi veniā petentib⁹ dare nolūt aut cru-
deles sunt pauperibus aut diffidentes
de deo. Caplm. 2.

Secundū impedimentū ꝯtrariū
orantibus ne exaudianꝫ dicit
iniq̇tas. quādo inueniūꝫ in eis
potissime tres iniq̇tates videlʒ. p̄ᵃ. dr
irremissibilitas. 2ᵃ. diciꝫ crudelitas.
3ᵃ. diciꝫ infidelitas. Prima dicitur
iniquitas irremissibilitatis. qñ orātes
nolūt ꝓximis suis qui eos leserūt veniā
petentibus idulgere ⁊ offensas remittē
Jō dr Eccl. 28. Relinque proximo tuo
nocenti tibi: ⁊ tunc deprecanti tibi pc̄tā
soluenꝫ. Xp̄s aūt in euāgelio Math. 5
orari iussit ꝓ ꝑsequētibus ⁊ calūnian-
tibus. Sʒ circa hoc satis in dubio ver-
satur anim⁹. ꝓ q̇a ī sacra scriptura in-
ducūꝫ multe imprecatiōes ꝯ inimicos.
Diciꝫ eni in p̄s. Erubescāt ⁊ cōturbenꝫ
oēs inimici mei. Et alibi. Erubescāt ipii
⁊ deducanꝫ ī infernū. muta fiant labia
dolosa. Et alibi. Cōfundanꝫ ⁊ reuereāꝫ
inimici mei ⁊c̄. 2° q̇a vindicari de ini-
micis in malū inimicorū cedit. ꝫ sancti
vindictā de inimicis petunt: sicut patet
Apoc̄. 6. vbi martyres xp̄i inducunꝫ. d
Vsq̄ʒ quo nō uindicas sanguinē nostꝝ
de his qui habitant ī terra. Et Helyas
rogauit ut ignis descenderet de celo q̇
consumeret duos principes q̇nquage-
narios. ⁊ exauditus est 4. Reg. i. 3°
q̇a opatio hominis ⁊ eius oratio nō de-
beret esse cōtraria. sed homines q̄ñq̄ʒ li-
cite impugnant inimicos alioquin oīa

bella essent illicita. Ergo videt̃ ꝙ nō sit
ꝓ inimicis orandū. R̄ndet Tho. ubi. s̄.
Qꝛ eo modo quo tenemur diligere ini-
micos tenemur ⁊ ꝓ eis orare. Diligimꝰ
enī i eis naturā nō culpā. Diligere etiā
inimicos in generali est in precepto. nō
aūt in speciali. ut. s. homo s̄m p̄parationē
animi sit paratus etiam specialiter ini-
micum diligere ⁊ eum iuuare in neces-
sitatis articulo: uel si veniā peteret. Sꝫ
in speciali inimicos diligere absolute ⁊
eos iuuare ꝑfectionis est. Similiter ⁊
necessitatis est ut a cōmunibꝰ nr̄is orō-
nibus quas ꝓ aliis facimus inimicos
nō excludamus. Qꝛ aūt specialiter ore-
mus ꝑfectionis est nō necessitatis nisi i
aliquo casu speciali. Ad primū ḡ di-
cendū ꝙ imprecationes q̄ in sacra scri-
ptura ponūt̃ quadrupliciter possunt in-
telligi. Uno mō s̄m ꝙ ꝓphe solent figu-
ra imprecātis futura p̄dicere. ut Augꝰ
dicit in li. de sermone dn̄i in monte. 2°
modo. ꝓut quedā t̄palia mala pctōribꝰ
quādoqꝫ a deo ad correptionē mittūt̃.
3° mō intelligunt̃ petere non ꝯtra ipsos
homines: s̄ cōtra regnū pcti. ut. s. corre-
ptione hominū peccatū destruat̃. 4° mō
ꝯfirmādo voluntatē suam diuine iusti-
cie circa damnationem ꝑseuerantiū in
pctō. Ad secūdū dicendū ꝙ sicut in
eodē libro Augꝰ. ait. Uindicta sanctoꝝ
est ꝓpter diuinā iusticiā. q̄a ut iquit p̄s.
Letabitur iustus cum viderit vindictā
Ad tertium dicendum ꝙ licitum est
impugnare inimicos ut compescantur
a peccatis eo ꝙ cedit in bonū eorū. Et
sic etiam licet orando petere aliq̄ t̄palia
mala inimicorum ut corrigant̃. Et sic
oratio ⁊ operatio non erunt contraria
Secūda iniquitas dicit̃ crudelitatis
quando orantes deum liberalem inue-
nire volunt ⁊ ipsi proximis suis auari
sunt ⁊ crudeles. Ideo Thobie. 12. dicit̃
Bona est oratio cum ieiunio ⁊ elemo-
syna. Tertia iniquitas dicit̃ infideli-
tatis. Orant multi sine fide. sumēdo fi-
dem pro fiducia siue confidentia. Ideo
dicitur Jacobi. i. Si quis idiget sapia
postulet illam a deo. postulet autē i fide
nihil hesitans. Nam ut inquit psalmi-
sta p̄s. 32. Oculi domini in eis qui spe-
rant sup misericordia eius. Et ꝓṽ. 30.
Clypeus est dn̄s sperantibus in se. Et
Eccl. 2. Respicite filii ⁊ scitote natiōes
hominū: quia nullus sperauit in deo ⁊
confusus est.

Qꝛ deus quādoqꝫ nō exaudit oran-
tes ꝓpter illorum impatientiam. ⁊ q̄lit̃
orandum est ꝑseueranter. Capl̄m. 3.

TErtium impedimentū cōtrariū
orantibus ne exaudiāt̃ dicitur
impatientia. Sunt enim multi
qui si statim non exaudiant̃ cum orant
efficiuntur impatientes murmurant de
deo ⁊ ad deum amplius redire nolunt:
deum esse durum tenacem ⁊ auarū. d.
Quibꝰ sonare debet vox euangelica xp̄i
d. Luce. xi. Quis vestrum habebit ami
cum ⁊ ibit ad illum media nocte dicēs
Amice accomoda mihi tres panes: q̄a
amicus meus venit de via ⁊ non habeo
quod ponam ante illū. Et ille deintus
respondens dicat. Noli mihi molestus
esse. Jam clausū est hostiū: ⁊ pueri mei
sunt in cubili nō possum surgere ⁊ dare
tibi. Et ille ꝑseuerauerit pulsans. Dico
vobis ⁊ si non dabit illi surgens eo ꝙ
amicus eius sit. propter importunitatē
tamē eius surget ⁊ dabit illi quotquot
habet necessarios. Et ego dico vobis.
Petite ⁊ dabitur vobis. Ubi xp̄s docet
nos ꝑseueranter orare: quia ꝑseueran-
tia cōtinua in quolibet opere arduo satꝫ
prodest. Ideo ait Ouidius libro. 2. de
ponto. Percussu crebro saxa cauantur
aq̄s. Et libro. 4. dicit. Gutta cauat la-
pidem non vi sed sepe cadendo. Et. li. i.
de arte amandi. Quid magis ē durū
saxo? quid mollius vnda? Dura tamē
molli saxa cauantur aqua. Et Job. 14.
Lapides excauant aq̄. ⁊ alluuiōe pau-
latim t̃ra ꝯsumit̃. Nec ꝓpterea q̄a repli-
catis vicibꝰ deꝰ vult exorari illiberalis ⁊
iurbanꝰ ē cēsendꝰ q̄ iō q̄nqꝫ sua bn̄ficia
rogatꝰ differt cōferre ut nos humiliet:

ut corda nostra magis inflāmet ut bñ-
ficia sua sapidiora reddat. Amoueanť
ergo impedimenta predicta ⁊ erit tran-
quillitas in aīa orantis: Cui xp̄us hic
dabit gratiam ⁊ postea gloriā. Amen.

Dñica p̄ma ī quadragesima ī mane
de tp̄e bñ dispensando. Sermo .zz.

Ecce nunc
tempus acceptabile.
Doctoris gentiū ver-
ba sūt ista. z. Cor. 6
⁊ ī ep̄la p̄ntis dñice.
Ponderāda sūt v̄ba
ap̄li que de tp̄e dicit ī lectiōe occurrenť
ep̄le. qm̄ nulla grauior ꝑiculosiorq̄ ia-
ctura q̄ꝑ ꝑditio tp̄is. Illud nāq̄ datum
est nobis a deo ut possimꝰ mereri regnū
eternū. Si tñ defecerit sine merito defi-
ciet etiā spes nr̄e salutis. Diximꝰ enī in
p̄cedentibꝰ sermonibꝰ de iusticia dei q̄liť
hi qui in inferno sūt extra oēm statum
ōēq̄ tempꝰ merendi dolent se eē positos.
Solerter itaq̄ vnusq̄sq̄ studē debet ut
tēpꝰ sibi cōcessū fructuose dispenset. qȯ
quia pleriq̄ negligūt idcirco ī presenti
sermōe de tp̄e erimus locuturi de q̄ p̄n-
cipaliť tria mysteria ꝓponimꝰ ꝯtēplāda
Primū diciť conditio.
Secundū diciť noīatio.
Tertiū diciť obseruatio.

De tribꝰ ꝯditionibꝰ tp̄is .s. breuitate
mobilitate ⁊ irreuocabilitate. Cap̄. j.

PRimū mysteriū ꝯtemplandum
de tp̄e dr̄ cōditio. In quo attēte
ꝯsiderare debemꝰ quot sūt p̄nci-
pales tp̄is cōditiōes. Et reducimꝰ illas
ad tres videlicz. p̄ͦ. diciť breuitaťs. zͦ.
mobilitatis. 3ͦ. irreuocabilitaťs. Pri-
ma ꝯditio tp̄is diciť breuitas. q̄a ut in-
q̄t Paulꝰ. i. Cor. 7. Tempꝰ breue ē. Et
hoc tripliciter. p̄ respcū sui. zͦ. respcū
dei. 3ͦ. respcū nostri. Primo tempus
breue est respcū sui. q̄a incepit esse ⁊ de-
sinet eē. Qr tempꝰ incepit esse pz ꝑ dicta
doctoꝝ. Vñ Cassiodorꝰ sup ps. 54. ait.

Tempꝰ tunc cepit qñ mundus sumpsit
initiū. Et Origenes li. i. sup Geñ. Tē-
pus nō erat anq̄ꝫ mundꝰ nō esset: ꝫ esse
cepit. Et Isidorꝰ li. i. de sūmo bono. Nul
la ante principiū mūdi fuerūt tp̄a: quia
cum ipsū sit creatura in p̄ncipio mundi
factū eē credēdū ē. Et Augꝰ. li. 5. de tri.
Tempꝰ nō cepit in tp̄e. Nō eni erat tē-
pus anteq̄ꝫ eēt tempꝰ. Et si diceret q̄ꝫ oē
qȯ cepit eē: aut cepit eē in tp̄e: aut ī eter-
nitate. Si ḡ tempꝰ cepit eē ⁊ nō cepit eē
in eternitate. ḡ cepit esse ī tp̄e. Rñdet. d.
Boñ. z. di. secūdi li. in declaratiōe lr̄e.
Qr ꝫm Augꝰ. differt dicē aliq̄d fieri ex
tp̄e ⁊ in tp̄e ⁊ cū tp̄e. Q.ȯ eni importat
ordinē iportat cōtingentiā cū importat
simultatē. ⁊ iȯ nihil factū est in tp̄e nec
ex tp̄e: nisi qȯ excediť a tp̄e. Quia ergo
tempꝰ ⁊ ea que in primordio tp̄is crea-
ta sūt a tp̄e nō excedunť: ideo. d. Augꝰ
ea esse creata cū tp̄e nō in tp̄e nec ex tp̄e
Scȯm aūt Bedā: quē magister īducit
ī textu quattuor fuerūt a p̄ncipio crea-
ta .s. materia p̄ma. angelica natura. ce-
lū empyreū. ⁊ tempꝰ. Dicit tñ. d. Boñ.
q̄ꝫ tempꝰ accipi ꝯsueuit in scripturꝭ scōꝝ
quadrupliciter .s. cōmunissime. coīter.
ꝓprie. ⁊ magis ꝓprie. Cōmunissime tēpꝰ
dicit mēsurā cuiuslibet duratiōis crea-
te. ⁊ sic accipit illud Beda. Coīter dicit
mēsurā cuiuscūq̄ mutatiōis: siue illiꝰ
que est de nō esse in esse: siue alteriꝰ q̄ est
de vno esse ī aliud esse. Et sic accipit tē-
pus Ric. de scȯ Victore in glo. sup. i. c.
Geñ. vbi dicit. Omne qȯ cepit ex tp̄e ce-
pit. Tertio mȯ accipitur proprie. Et sic
dicit mēsurā variatiōis successiue: siue
sit successiua successiōe regulari ⁊ cōti-
nua siue non. Et sic. d. Augꝰ ad Horo-
sium q̄ꝫ affectiōes varie angeloꝝ mēsu-
rantur tp̄e ⁊ oīs variatio reꝝ. Quarto
mȯ accipiť magis ꝓprie. ⁊ sic diciť men
sura motus siue variationis successiue
cōtinue ⁊ regulate ꝫm regulam motus
octaue spere. ⁊ sic consueuit accipi ab
Aristotele ⁊ cōmentatore. 4. phisicoꝝ.
Et ista ē coarctata temporis acceptio.
Et sicut tempꝰ cepit esse ita desinet esse

Vñ Apo.x. Iob.ait. Angelꝰ quē vidi
stantē supͣ mare ⁊ supͣ terrā leuauit ma-
nū suā ad celū: ⁊ iurauit ꝑ viuentē i se-
cula seculoꝝ q̇ creauit celū ⁊ ea que in
ea sunt. ꝙ tempꝰ ampliꝰ nō erit. Quē-
admodū aūt cessante motu celi cessabit
etiā ⁊ tempꝰ: pleniꝰ dicam in ſmone de
ꝯtemptu mūdi. 2°. tempꝰ est breue re-
spectu dei. nam deꝰ ē eťnus sine tpe sine
successiōis mēsura: qm̄ ut inq̇t Arı̇.4.
phi. Ea dicūť tpe mensurari q̄ ꝑncipiū
⁊ finem hn̄t. Est aūt reperire principiū ⁊
finem i omni eo qđ moueť: qđ vͦo ē oīo
imutabile: sicut nec successionē ita nec
ꝑncipiū nec finē hr̄e pōt. Ideo cū deꝰ sit
maxime imutabilis. sibi maxime ꝯpetit
ut sit eťnus: q̇a deꝰ ē suū esse vniforme.
Vñ sicut est sua essentia ita est sua eťni-
tas. Et hoc expressit Augꝰ. d. ad Mar-
cellinū. Deus solꝰ ē qui exordiū nō hȝ.
Sȝ ꝙ soli deo nō cōpetat eťnitas ꝓba-
re posset aliq̇s ꝑ dicta scripture. Unde
Daniel'.12.dr̄. Qui ad iusticiā erudiūt
multos fulgebunt q̄si stelle in ꝑpetuas
eternitates: ꝟ si solus deꝰ esset eternꝰ nō
essent plures eťnitates. Et Dauid i ps
montes vocat eťnos. Illuminās inq̇t
tu mirabiliť a montibꝰ eťnis. Et Deut°.
23. colles vocāť eterni. Et Math.25.
Ignis inferni adhuc noiať eťnꝰ. Ergo
nō ē solus deꝰ eťnus. Rn̄det Tho. pte.i
sūme. q.x. ꝙ eternitas vere ⁊ ꝓprie i solo
deo ē eo ꝙ ꝯseq̇ť imutabilitatē ut dictū
ē. Solꝰ āt deꝰ ē oīo imutabil'. Scōm tn̄
ꝙ aliq̄ ab ipso imutabilitatē recipiūt:
ſm h aliq̇d eťnitatis eiꝰ ꝑticipāt. Que-
dā vͦo q̄ꝗtū ad h imutabilitatē sortiūť a
deo: q̇a nūq̄ desinūt eē. Et sic dr̄ Eccle
siastes.i. Terra vͦo i eťnū stat. Quedā
etiā eťna in scripturı̇ dicūť ꝓpť diutur-
nitatē duratiōis: lȝ corruptibilia sint
sic in vͦbis allegatı̇ dicūť eťni mōtes ⁊
colles. Quedā ampliꝰ ꝑticipāt de rōne
eternitatis inq̄ꝗtū hn̄t intrāsmutabili-
tatē uel ſm esse ut ignis inferni uel ſm
suā opationē: sicut angeli ⁊ bti vidētes
deū. i quibꝰ nō erūt q̄ꝗtū ad visionē bti-
ficam volubiles cogitationes ut docet

Augꝰ.4. de trinitate. Unde dicūť hr̄e
vitā eternā. ſm illud Ioh.17. Hec ē vita
eťna ut cognoscāt te verū deū. Multe
ḡ eternitates sūt: q̇a multi sūt ꝑticipā-
tes eťnitatē ex ipsa dei ꝯtemplatiōe. Di-
cimus ḡ ꝙ sicut solus deꝰ ē bonꝰ ꝑ suaȝ
essentiā. ut. d. Boetiꝰ in li. de ebdoma-
dibus. Sicut oīa alia sūt bona ꝑ ꝑtici-
pationē ita solus deꝰ est eternꝰ ꝑ suam
eēntiā. Alia vͦo dicūť eterna ꝑ ꝑticipa-
tionē. 3°. tempꝰ est breue respectu nr̄i.
Quid eni de tpe dicā ad vitā pn̄tē nob
ꝯcesso? Audiamꝰ sapientū scōꝝq̄ vo-
ces. Inquit eni Iob.8.c. Sicut vmbra
sūt dies nr̄i sup terrā. ⁊.13. Hō natus de
muliere breui viuēs tpe repletꝰ multis
miserijs. Qui.q.fl.cō.⁊.f.u.vmbra. Et
14. Breues dies hoīs sūt. Et Greg.15.
li. moral'. Oīs longitudo tpis vite pn̄tı̇
punctus eē cognosciť cū fine termineť.
Et Isidorꝰ li.i. soliloquioꝝ. Quottidie
dies vltimꝰ appropinquat quottidie ad
finē tendimꝰ ad mortē quottidie ꝓpera-
mus. Et Iacobi.4. Que est vita nr̄a?
Vapor est ad modicū parens: ⁊ deinde
exterminabiť. Et Seneca ad Lucillum
Punctū ē qđ qđ viuimꝰ ⁊ adhuc puncto
minus. Et iterū ad eundeȝ. Quottidie
morimur quottidie demiť aliq̄ ps vite:
⁊ tūc q̇ȝ cū crescimus vita decrescit. Et
idē de ꝯsolatiōe ad Martiā. Oīa hūa-
na breuia ⁊ caduca sunt ⁊ infiniti tpis
nullā ꝑtē occupantia. Et idē i ťgedijs.
Etate fruere mobili cursu fugit. Et idē
in q̄ōnibꝰ nālibus. Fugit tēpꝰ ⁊ auidis-
simos suos deserit ꝑeundo. Eleganter
lelio cuidā dicēti. sexagita ānos habeo
Hos inq̇t sexaginta dicis q̄s nō habes.
Et Ouidiꝰ li.3. de fastis. Tempora la-
bunť tacitisq̄ senescimꝰ annis. Et celer
admissis labiť annꝰ equis. Et in.x. me-
tha. Labiť occulte fallitq̄ volatil' etas.
Et nihil ē annis velociꝰ. Hinc sapiēter
phs quidā quasdā sibi q̄ōnes ꝓpositas
soluit. Inťrogatꝰ eteni. Cū q̇bꝰ socijs ē
hō. rn̄dit. Cū septē qui euȝ assidue mole-
stant. Hi sunt fames sitis calor frigus
lassitudo ifirmitas ⁊ mors. Inťrogatꝰ

breue tempus

nota

vbi est homo. Rn̄dit in bello multiplici
⁊ diuerso. Intra se habet bellū mordētꝫ
ꝯscie. In ꝓprio corpe hꝫ bellū quattuor
elementoꝝ q̄ secū pugnāt ad inuicē per
ꝯtrarias q̄litates. Extra se habet belluꝫ
rerū cōcupiscibiliū ⁊ diabolice tempta-
tionis. Interrogatꝰ tertio quō se hꝫ homo:
Rn̄dit: ut lucerna ad vētū q̄ cito extin-
guitur: ut scintilla in mari que cito ab
vndis absorbet᷑: ut spuma gracilis que
cito a ꝓcella dispgit᷑: ut fumꝰ q̇ cito dif-
fundit᷑. Interrogatꝰ quarto cui silr̄is ē hō
Rn̄dit aceruo niuis: q̇a aceruus niuis
modico calore cito in aquā de q̄ fuerat
resoluit᷑: Sic hō genitꝰ de putredine mo
dica infirmitate i eā redit᷑. Silr̄is ē etiā
hō rose matutine. q̄ dum colligit᷑ mane
pulchra videt᷑: i sero ṽo marcida īuenit᷑
Sic homo in iuuētute apparet floridus
in senectute ṽo marcescit. Silr̄is ē etiā
pomo nouo qḋ dū i arbore pendens ad
icrementū debitū ꝑuenire credit᷑: modi-
co tn̄ verme interius exorto corrodit᷑ ⁊
subito corruēs efficit᷑ iutile: Sic homo
in pueritia sua aut i adolescētia sepius
subita infirmitate ꝑuentꝰ morit᷑ ⁊ iutil᷑
efficit᷑. Interrogatꝰ q̇nto q̇d ē hō. Rn̄dit:
Mancipiuꝫ mortis hospes loci viator
transiens. Mancipiū dicit᷑: q̇a manum
mortis nequit euadere. Hospes loci: q̇a
recipit᷑ cū gaudio: ꝫ cito obliuioni t̄dit᷑.
Viator ṽo trāsiens vocat᷑: q̇a dormiēs
aut vigilās sedēs aut abulās: uel q̇cq̇d
aliud faciēs semꝑ ad mortem ꝓperat.
Absoluit g̃ phs optime dicta sua ostē-
dens vite humane dolendā breuitatem
Et quid prodest esse i delicijs possidere
diuitias sedē i throno regni florē i iu-
uētute letari pulchritudine ⁊ q̇buscūq̧
tꝑalibꝰ bonis ꝑfrui qn̄ tā cito vita cessa-
bit? Aut quō n̄ erūt irrisiōe digni q̇ deū
derelinquētes i illa ꝯfidūt? Hic Augꝰ
i li. de miseria hꝰ mūdi exclamās ait. O
vita pn̄s q̄ multos decipis q̄ dum co-
gnosceris nihil es: dū exaltarꝭ fumꝰ es.
Sapientibꝰ amara es insipiētibꝰ dulcꝭ
es. Qui te querūt nō te cognoscūt. q̇ te
cognoscūt ipsi te fugiūt. Iō Paulꝰ hāc
breuitatē vite ꝯsiderās. i. Corꝭ. 7. c. di-
cebat Qui habēt vxores tāq̄ non ha-
bentes sint. ⁊ q̇ emūt tāq̄ nō possidētes.
⁊ q̇ flent tanq̄ nō flentes. ⁊ q̇ vtūt᷑ hoc
mūdo tanq̄ nō vtāt᷑. ⁊ q̇ gaudēt tanq̄
nō gaudētes. Preterit. n. figura hꝰ mū-
di. Secūda cōditio tꝑis dr̄ mobilitas
Semꝑ enī tēpꝰ ē mobile ⁊ nūq̄ q̇escit:
Sic ⁊ ꝯditio nr̄a mutabil᷑ ē ⁊ mouet᷑ sꝑ
cū tꝑe. Iō Job dicebat. 14. c. loquēs de
hoie. Nunq̄ i eodem statu ꝑmanet. Et
Ouidiꝰ li. 15. metha. iq̇t. Nec spēs cuiq̧
manet rerūq̧ nouatrix. Et alijs alias
reꝑat nā figuras. Nil eq̇dē cōstare diu
sb̄ imagie eadē crediderī. Et i Auten̄.
de nō alie. §. ut autē. dr̄. Quid ē stabile
int᷑ hoies ⁊ ita imobile ut nullaꝫ patiat᷑
īmutationē cū ois noster statꝰ sub ꝑpe-
tuo motu ꝯsistat? Et. C. de vetī iure enu
cleando. l. z. §. sed q̇a diē. Humani iurꝭ
ꝯditio sꝑ ī infinitū decurrit. ⁊ nihil ē in
ea qḋ stare ꝑpetuo possit. Et Cassiodo-
rus. li. 3. epl̄arū. Humane res mutabi-
litatē patiūt᷑. Iō Seneca ad Lucillum
ꝑpulchre sic loq̇t᷑. Noli huic trāq̇llitati
ꝯfidere. Momēto mare euertit᷑. ⁊ eodē
die vbi luserūt nauigia sorbēt᷑. Videmꝰ
oia ista quottidie ꝑ experientiā deficē: ex-
perimurq̧ oia vanitati fore subiecta. ⁊
tn̄ oēm opam adhibemꝰ ad h̄ tꝑalia bo-
na assequēda. Pro celesti autē mercede
que in etn̄ū est duratura: nec i minimo
laborare sumꝰ pati. Tertia ꝯditio tꝑis
dicit᷑ irreuocabilitas. Perditū nāq̧ tē-
pus adeo irreuocabilit᷑ euolat: ut āplꝰ
recuꝑari non possit. Vn̄ Ouidiꝰ in. 3. de
arte amandi. Nec q̄ ꝑterijt hora redire
pōt. O q̄ ꝑciosū est tēpꝰ cū quo lucrari
possumꝰ etn̄itatē. Iō Sen̄. ad Lucilluꝫ
dicebat. Oia mi Lucille aliena sūt. tēpꝰ
tm̄ nostrū est. Ex h̄ Hiero. sic scribit ad
Eustochiū. Oē tempꝰ in q̄ te meliorem
non senseris existima ꝑdidisse. Et Ber.
vidēs ociosoꝝ incredibilē numerū. i li.
de ꝯtēptu mundi sic loq̇t᷑. Heu heu nihil
preciosius tempore: nihil hodie vilius
reputatur. hec ille.

De triplici vocabulo expssiuo tpis .s.
nunc tunc ⁊ olim. Capl'm.z.

Secundū mysteriū cōtemplan-
dum de tpe dicit̃ noīatio seu ex-
pressio. Nam ſm Tho.i scripto
sup.z.etbi.⁊ sup.5.phi. Temp⁹ triplici
vocabulo expmi ⁊ noīari solet. Primū
vocabulū est nūc. Secundū vocabulū
est tūc. Tertiū vocabulū ē olim. Pri-
mū vocabulū quo temp⁹ exprimit̃ dicit̃
nūc.in quo signat̃ temp⁹ pn̄s seu pn̄tis
vite: quādo possum⁹ dūtaxat opari bo-
nū. Nam in inferno opatio bona nulla
erit: vbi aīe sunt irreuocabiliter ɔdem-
nate. In paradiso nulla erit operatio
laboriosa necessaria: vbi anime sūt bti-
ficate. In purgatorio etiā nulla pōt eē
opatio meritoria: ſꝫ tm̄ pena satisfacto-
ria. Ideo cum audimus nūc euigilare
debemus ⁊ intelligere ꝙ tm̄ pn̄s temp⁹
ē opportunū ad agendā pniam. Et qui
futurū expectat mūdi allect⁹ dulcedine
grandi se exponit periculo. Ideo dixit
scūs Barlaā ꝙ q̇ delectationes corpa-
les desiderant: ⁊ in pn̄ti dissimulāt agē
pniam ⁊ puidere sibi de futura vita: si-
miles sunt cuidā homini qui dū a facie
vnicornis ne ab eo deuoraret̃ velocius
fugeret: in q̄ddā baratrū magnū ceci-
dit. dum aūt caderet manibus arbuscu
lam quādam apprehendit ⁊ base qua-
dam lubrica ⁊ instabili fixit pedes. Re-
spiciens ꝟo vidit duos mures: vnum
album ⁊ alium nigrum incessanter ra-
dicem arbuscule quam apprehenderat
corrodentes: ⁊ iam ꝓpe erant ut ipsam
abscinderent. In fundo aūt baratri vi-
dit draconē terribilē spirantem ignem
⁊ aperto ore ipsum deuorare cupientē.
Sup basem ꝟo vbi pedes tenebat vidit
quattuor aspidum capita inde ꝓdeun-
tia. Eleuans aūt oculos vidit exiguuꝫ
mellis in ramis illius arbuscule: obli-
tusqꝫ piculi in quo positus erat seipsum
totum ad mel comedēdū ɔuertit. Uni-
cornis mortis tenet figurā que hoiem
semp psequit̃. Baratrum ꝟo mundus
est omnib⁹ periculis plenus. Arbuscu-
la vniuscuiusqꝫ est vita q̄ per horas diei
⁊ noctis quasi p murem album ⁊ nigꝝ
incessanter consumitur. ⁊ incisioni ap-
propinquat. Basis quattuor aspidum
corpus est ex quattuor elementis com-
positum: quibus inordinatis corporis
compago dissoluitur. Draco terribilis
est os inferni cūctos deuorare cupiēs.
Dulcedo ramusculi delectatio fallax
mundi qua multi decipiunt̃ detinent̃qꝫ
ne i pn̄ti dū temp⁹ adest ⁊ facultas dat̃
clament ad dn̄m ⁊ toto corde ɔuertant̃
ad illū. Secundū vocabulū q̄ temp⁹
exprimit̃ dicit̃ tūc. ⁊ significat illud qd̄
est remotū a pn̄ti. ⁊ ꝑcipue futuruꝫ. In
scripturis ꝟo diuinis septem tunc nob
se ingerunt iugiter meditanda. Primū
tunc horribilis visionis: quādo. s. dā-
nati miseri iudicem omniū i sua maie-
state videbunt. Et de hoc sic dicit̃ Luc.
zi. Tunc videbūt filiū hoīs venientē in
nube cū ptāte magna ⁊ maiestate. Se-
cundū tūc est gnālis lamentationis qn̄
cōis erit ⁊ infructuosa lamētatio dam-
nādorū. Et de h̄ dicit̃ Math.z4. Tūc
plangent se oēs trib⁹ tre. Tertiū tūc est
iocunde associationis. de quo dr̄ Sap.
5.c. Tūc stabūt iusti i magna ɔstantia
aduersus eos q̇ se a. ⁊ q̇ abstu. la. eoꝝ.
Quartū tūc est timende locutiōis. de q̄
Dauid in ꝑs.z. ait. Tunc loquetur ad
eos in ira sua: ⁊ i furore suo ɔturbabit
eos. Quintū tunc est dulcis vocatiōis
qn̄ vocabunt̃ electi ad possidenduꝫ glo-
riosissimū regnū dei. Et de hoc Math.
z5. Tūc dicet rex his q̇ a dextris eius
erūt. Uenite benedicti patris meis p. r.
paratū. v. a. cō. mundi. Sextuꝫ tunc est
eterne damnatiōis. de quo Math.z5
Tunc dicet ⁊ his qui a sinistris erunt:
Discedite a me m. in ig. etnuꝫ: q̇ parat⁹
est diabolo ⁊ angelis eius. Septimum
tūc ē plene btificatiōis. de quo Ysa.60.
Tunc videbis ⁊ affiues ⁊ mirabitur ⁊
dilatabitur cor tuuꝫ. Si quis igitur h̄
septem tunc sepius mēte reuoluēt: hui⁹
mundi fallacijs ꝑfecto nō deciperetur.

Tertiũ vocabulũ quo tempꝰ exꝑmiť dicif olim. qḋ preserti ꝑterita nobis hꝫ denotare. Inť oia autẽ significare nob debet bñficia dei que suscepimꝰ et quibꝰ ad pniam inducimur in pñti. Ideo xp̃s dicebat Math. xi. Ve tibi Chorocaim ve tibi Bethsaida: q̇a si in tyro ⁊ sidone facte eẽnt ꝟtutes que. f. s. in vob olim in ci. ⁊ cili. p. egissent.

De triplici obꝟuatiõe tp̃is. s. naturali supstitiosa. ⁊ virtuosa. Caplm. 3.

TErtiũ mysteriũ contemplandũ de tpe dicif obseruatio. Nam a multis diuersimode tẽpꝰ obseruaf. Ideo triplex eiꝰ obseruatio notari pt̃. pᵃ dicif nãlis. 2ᵃ supstitiosa. 3ᵃ virtuosa. Prima est obseruatio nãľ. qñ quis comedit bibit dormit suaq; negocia facit tpe debito. Sic agricole seruant tempꝰ frumẽta serendo tpe autũnali nõ estiuo. Naute seruant tempꝰ nauigando cũ venti adsunt secundi. Medici ꝟuãt tẽpꝰ egrotꝫ medicinas tpe oportuno mĩstrãdo: q̇a Eccl'iastes. 3. dr̃ Oia tempꝰ habẽt. Et Ouidiꝰ li. i. de remedio amoris. Temporibus medicina valet. data tpe ꝓsunt. Et data nõ apto tpe vina nocent. Secũda tp̃is obseruatio dr̃ supstitiosa. de qua loq̇f Augꝰ in Ench. ⁊ ponif. 26. q. 7. c. Quis existimet. Quis existimet inq̇t ꝙ magnũ peccatum sit dies obseruare ⁊ mẽses ⁊ annos ⁊ tp̃a. sicut obseruãt q̇ certis diebꝰ siue mensibꝰ siue ãnis volunt uel nolũt aliquid ichoare eo ꝙ ꝟm varias doctrinas hoiꝫ fausta uel infausta existimẽt tp̃a. Similif repl̃hendif obseruatio tp̃is supstitiosa eadẽ cã. ⁊. q. i. c. nõ licet. in. c. si quis. ⁊ in. c. nõ obseruetꝫ. Quia inq̇t apľus: siue mãducatis siue bibitis siue aliq̇d aliud facitis in noie dñi nr̃i ihesu christi facite: in quo viuimꝰ mouemur ⁊ sumꝰ. Modernis ꝟo tp̃ibus exaspãdi maxime sunt astrologi q̇dã q̇ omniũ hoiꝫ facta ꝟm astrorũ regulã iudicãt esse regulanda. Quos Augꝰ li. 5. de ci. dei. c. 7. deridet sic exclamãdo. O singularem stulticiã. Eligif dies ut ducatur vxor. Credo ꝓpterea: q̇a pt̃ in diem nõ bonũ nisi eligaf incurri ⁊ infeliciť duci. Vbi est ġ ꝙ nascẽti iam sidera decreuerunt? An pt̃ hõ qḋ ei iaꝫ ꝯstitutũ ẽ dici electione mutare? Et qḋ ipse in eligẽdo diẽ cõstituerit nõ poterit ab alia ptãte mutari? Et paulo inferiꝰ sequif Augꝰ. Si aũt ꝓpterea valent ad has res dies electi: quia ċtenis oibus corpibus siue aiantibꝰ ꝟm diuersitates tp̃aliũ momẽtorũ siderũ positio dñaf. ꝯsiderẽt ꝙ innumerabilia sub vno tp̃is puncto uel nascanf uel morianf uel inchoenf: ⁊ tã diuersos exitus habeãt ut istas obseruationes cuiuis puero ridẽdas esse ꝑsuadeant. hec ille. Et reuera q̇ oia inchoanda aut agenda ꝑsuadẽt ꝟm mathematicorũ dogmata. nõ solũ peccãt: verũ etiã ⁊ sepius iueniũt se delusos. Nã ⁊ ego ipse noui astrologũ quendã in ciuitate Camerini: qui vix domuꝫ exire volebat absq; ãnotatiõe cursus siderũ ⁊ planetarũ. Hic ut a fide dignis in ꝑfata ciuitate mihi relatuꝫ ẽ oblatas sibi vxores ꝑ plures ãnos respuit: qm̃ ꝟm suã astrologiam non videbaf sibi tempꝰ salubre: tandẽ ut ipse dicebat ꝟm astrorũ fauorem vnã accepit: illãq; duxit cui ꝑdicabat diu secũ in leticia victurũ. Sꝫ vix ꝑ ebdomadã steterunt simul ⁊ statim rixe discordieq; pestilentissime exorte sũt inť ipsuꝫ ⁊ vxorẽ. ⁊ modico post tpe elapso vxor in infirmitatẽ cecidit ⁊ mortua ẽ. Astrologo ꝟo mentita ẽ vis sidex. Idẽ etiã societatẽ quãdã cũ mercatoribus quibusdã fecit: ⁊ septingẽtos florenos ad negociandũ ꝓ parte sua deputauit. Emerũt aũt mercatores maximã ꝙtitateꝫ croci. Qḋ cũ vellẽt Venetias destinare noluit astrologꝰ mulos onerare: donec vidit ꝑ suã artẽ sibi astra blandiri. Fatebafq; copiosũ lucrũ ex croco illo sibi ac socijs ꝓuenturũ. Verũtñ cũ ex ancona nauis quedaꝫ croco ꝑdicto alijsq; mercibꝰ onusta discessisset flãtibus ꝯtrarijs ventis tẽpestateq; iualescente naufragiũ passa est. Quod cum audisset astrologꝰ nũq; deinceps astris

credere voluit. Jdeo abstinēdū est a ta-
lib⁹ obseruātijs: ⁊ in oi ope nostro dinū
est implorādū auxiliū ⁊ inuocādū nomē
dñi nostri ihū xp̄i. qm̄ ut dicit. 26. q. 2
Qui sine saluatore salutē vult habere:
⁊ sine vera sapiētia existimat se prudētē
fieri posse. nō sanus: ſ eger: nō prudēs
ſ stultus: in egritudine assidua labora-
bit: ⁊ in cecitatis noxia ⁊ dementia per-
manebit. 3ª obseruātia tp̄is dicit vir-
tuosa. co᷑. s. qui ꝯsiderātes ea qui dixi-
mus cogñscūt tēpus visitationis sue. Hi
siq̇dē dū illud habēt conāt opari bonū
audiētes vocē dei. de qua Paul⁹ in ep̄la
dicit. Tp̄e accepto exaudiui te. ⁊ in d e
salutꝫ audiui te. Ecce nūc. s. in p̄nti vita
tēp⁹ acceptabile orandi ieiunādi pegri-
nādi plangēdi ⁊ lachrymādi ꝓ delictis
aliena restituēdi cōfitendi pctā satiffa-
ciēdi deo ⁊ ꝓximo virtutūqꝫ act⁹ aggre-
diendi ꝓpter que cōsequi valebim⁹ ⁊ in
hoc seculo dei gratiam ⁊ in futuro eius
leticiā in qua cū xp̄o regnabim⁹ per oia
secula seculo᷑. Amen.

Dominica prima in quadragesima
infra diem. de vita hois ſm triplicis sta
tus consideratione. Sermo. 23.

Non in solo

pane viuit hō. Uerba
sunt redēptoris nostri
originalit̄ Math. 4. c
⁊ in euāgelio hodierno
Naturale est aiantibus
cunctis ut sup oia se vitāqꝫ suā tueant
Jō Boeti⁹ in 3° de ꝯsolatiōe ait. Omne
nāqꝫ aial tueri salutē laborat: mortem
ꝑniciēqꝫ deuitat. Habet q̇ppe vita ab ho-
minib⁹ rationabilib⁹ carior ac p̄ciosior
cūctis reb⁹. Pro illa eteni conseruanda
nullū laborē refugiūt: quelibꝫ alia mala
patiēt tolerāt: ⁊ sollicitissime oia oppor-
tuna remedia ipsam vitā adiuuātia ex-
cogitāt ⁊ iueniūt. Uerūtñ nullo igenio
nulla vi: nullaqꝫ arte fieri pōt ut nō fi-
niat ⁊ terminet. Ea ꝓpter elaborādū est
ut illa acq̇rat vita: q̄ in etnū erit dura-
tura. qm̄ ut dicit saluator nr̄ in verbis
p̄missis: Non in solo pane viuit hō. q̇a
nō ħ sola vita ē q̄ sustentat mālī pane:
ſ ⁊ alia longe felicior: lōge melior: lon-
geqꝫ diuturnior q̇ reficit btā visiōe dei.
Cū ḡ paucissimi repiant q̇ ad illā desi-
derandā suā mētē inflāmēt: ꝓpterea in
hoc sermone de vita hois erimus verba
facturi. quā ꝯsiderandā ꝓponimus ſm
triplicē statum videlicꝫ
p̄ ſm statū nature cōdite.
2° ſm statū nature lapse.
3° ſm statum nature beate.

De vita hois ſm statū ei⁹ añ pctm̄ q̄
erat sine passiōe sine labore: ⁊ sine mori-
endi necitate ⁊ obligatiōe. Cap̄lm. j.

PRimo cōsideranda ꝓponit hois
vita ſm statū nature cōdite siue
inocētie uel originalis iusticie:
ante. s. q̄ꝫ p̄mi parētes peccassent. Et in
tali statu reꝑim⁹ triplicē cōditionē hu-
mane vite. p̄ª ꝯditio dicit impassibili-
tatis. 2ª tranq̇llitatꝫ. 3ª imortalitatꝫ.
Prima illi⁹ vite cōditio dicit ipassi-
bilitatꝫ. q̇a viuebat tūc hō sine passione:
nulliūqꝫ ꝯtrariū eum ledere poterat. Un̄
Jsidor⁹ i li. de trinitate. quē magister. 19
di. secūdi li. allegat. sic inq̇t. Si homo i
ꝑadiso inocent viuēt nec ignis eū vre-
ret: nec aq̄ mergeret: nec aeris absentia
suffocaret: nec oia que nocēt mortalib⁹
ipedirent. Et Aug⁹ 14. li. de ci. dei. c. 26
ait. Uiuebat itaqꝫ hō in ꝑadiso sicut vo-
lebat: q̄ꝫdiu hoc volebat quod deus ius-
serat. viuebat fruens deo ex quo bono
bonus erat. Uiuebat sine vlla egestate:
semper ita viuere habens in potestate.
Cibus aderat ne esuriret. pot⁹ ne sitiret.
lignū vite ne illū senecta dissoluēt. Ni-
hil corruptiōis in corpe uel ex corpore
vllas molestias: vllis ei⁹ sensib⁹ ingere-
bat. Null⁹ intern⁹ morb⁹: nullus ictus
metuebat extrinsec⁹. Sūma in corpore
sanitas erat: in aio tota tranq̇llitas. ħ
Aug⁹. Sꝫ ꝯtra ista instare possum⁹ ⁊
arguere multipliciť. p̄ sic. Nulla dos
corpis gloriosi ꝯpetē poterat corpi non
gl̄ioso. sed corp⁹ p̄mo᷑ parentū nō erat

gloriosū: q̇a corpus efficit gloriosū per
redundantiā anime btē. Et aīa ꝑmorū
ꝑentū nō erat btā: q̇a nō videbat essen-
tiam dei. Ergo corꝑibus illis nō potuit
competē aliqua dos corꝑis gľiosi. Sʒ
impassibilitas ut docent theologi. 49.
di. quarti. dos est glorificatoꝝ corpoꝝ.
ğ dos talis in ꝑmis ꝑentibꝰ eē nō potuit
2° arguit. Quia sentire ⁊ intelligere
est quoddā pati. Sed in statu inocētie
homo sentiebat ⁊ intelligebat. ğ patie-
batur. 3° arguit. quia oē molle nālit
ꝑassibile est a duro. Ergo si corꝑi hoīs
ꝑmi obiectū fuisset aliqd̄ durū ꝑateret
ab eo. ⁊ sic fuisset passibilis. Ad pri-
mū argumentuʒ rn̄det Scotus. dis. 19.
secūdi li. ꝙ impassibilitas sumit dupli-
citer. Quedā est q̄ priuat ⁊ potentiā ⁊
actū patiendi. Et hec dos est corporum
gľificatoꝝ que nec patiūt nec pati pn̄t.
Et hec nō fuit in ꝑentibꝰ primis. Que-
dam vero est impassibilitas que priuat
actū ⁊ nō potentiā. ⁊ hec nō est dos que
fuit i hoībus ꝯditis. qm̄ licʒ possent pati
tn̄ ꝙ diu diuinū seruassent iꝑiū nūꝙ
passi fuissent. Ad secundū obiectuʒ
rn̄det scūs Tho. parte. i. q. 97. ꝙ passio
dicit dupliciť. Uno mō ꝓprie. ⁊ sic pati
dicit qd̄ a sua nāli dispositiōe remouet.
Passio eni est effectus actionis. In re-
bus autē nāliter ꝯria agunt ⁊ patiūtur
ad inuicē: quoꝝ vnū remouet alteruʒ a
sua nāli dispositione. Et sic. d. Dama. ꝙ
passio est motus ꝑter nām. Alio modo
dicit passio coiter ſm quācunq; imuta-
tionē etiā si ꝑtineat ad ꝑfectionē nāe.
⁊ sic intelligere ⁊ sentire ⁊ hꝰ q̄ ordināt
ad bonū nāe largo modo dicūt passiōes
Cū aūt dicit ꝙ erat hō impassibilis. in-
telligendū ē ꝙ hō nō patiebat passione
ꝑmo modo dicta. Ad tertiū argumē-
tum rn̄det prefatꝰ doctor. ꝙ i illo statu
poterat homo ꝓseruare corpꝰ ne patēt ab
aliquo duro: ꝑtim quidē ꝑ ꝓpriā rōnem
ꝑ quā poterat vitare nociua: parti etiā
ꝑ diuinā ꝓuidentiā que sic ipsū tuebat
ut nihil ei occurrēt ex improuiso a quo
lederet. Actus ğ cuiuscūq; agentis ꝯ-
trarij in corpus hoīs fuisset impeditus
ne illud lederet a potētia dei. Ipsa eadē
suspendit vim ignis ut nō offendēt nō
vreret nec calefaceret tres pueros mis-
sos i fornacem succensam nimis iussu
Nabuchodonosor. ut pʒ Daniel. 3. Si-
militer scissima ꝟgo Agnes flāmis in-
iecta nihil nocumēti passa ē. Et Johēs
euangelista iussu Domiciani crudelissi-
mi Rome i doliū feruentis olei missus
diuina se ꝓtegente gratia illesus exiuit
Quibus exemplis ⁊ silibꝰ manuducim̄
ut vera esse indubitant credamꝰ ea que
dicunt de impassibilitate hoīs in statu
innocentie. Secūda ꝯditio vite hoīs
in statu nāe ꝯdite dicit tranquillitatis.
Uiuebat equidē i trāquillitate in q̇ete
absq; aliquo penali labore. Non erat ei
opus fodere terrā. serere cāpos. colere
agros. plātare vineas. ꝯstruere domos
ꝑagrare ꝓuincias. nauigare maria. te-
xere linū aut lanā. uel alia facere: que
cū sudore a nobis fiūnt ut vita nr̄a mi-
sera sustentet. Habitabit in ꝑadiso deli-
ciarum. ut inq̇t Dama. li. 2. Et Augꝰ
14. de ciui. dei. vbi aeris puritas ⁊ sere-
nitas aderat: vbi humꝰ sponte suos fru
ctus gignebat: vbi aīalia ⁊ volucres celi
hoi deo obedienti obediebāt. Et si dicēt
qd̄ Gen̄. 2. dicit ꝙ deꝰ posuit eū i ꝑadi-
so voluptatis ut oꝑaret. ğ posset dici ꝙ
posuit eū ad laborē. Rn̄det Augꝰ super
Gen̄. ꝙ oꝑatio illa non laboriosa: non
tediosa: sed solatiosa ⁊ delectabilis erat
qualis nunc esse solet in his qui plan-
tulas quasdā irrigant: aut flores colli-
gunt. Tertia ꝯditio vite hoīs in statu
nāe cōdite dicit imortalitatis. Erat eni
absolutꝰ hō ab obligatione mortis quā
ꝓpter pctm̄ inobedientie incurrit. Unde
Augꝰ in. qd̄. no. ⁊ ve. te. inquit. Deus
hoiem fecit qui ꝙ diu nō peccaret imor-
talitate vigeret. Et li. 13. de ciui. dei. c. 3.
ait. Fatendū est ꝑmos homies ita fuisse
istitutos ut si nō peccassent nullū genꝰ
mortis experirent. Sed eosdē primos
patres ita fuisse morte mulctatos: ut
quicq̇d eoꝝ stirpe eēt exortū. eadē pena

tenēť obnoxiū. Pro magnitudine q̄ppe culpe illius naturā dānatio mutauit in peius: ut qđ penaliter ꝓcessit i peccātibus primis hoibus. nāliter sequereť i nascentibus ceteris. Si aūt diceretur quō poterat corpus illud ex elementis ꝯtrarijs cōpositū īdissolubile ꝑmanere cum compositū ex ꝯtrarijs naturaliť sit dissolubile. q̇a ut dicit Auicēna Contraria semꝑ appetūt ire in regiōes ꝯrias Rn̄det Hugo li. de sacris. d. ꝙ in ꝑadiso celesti homo pōt nō peccare ⁊ nō potest peccare. pōt nō mori. ⁊ nō pōt mori: q̇a ibi ē peccādi ⁊ moriēdi omnimoda impossibilitas. Et in mūdo pōt hō peccare: ⁊ non pōt nō peccare. pōt mori ⁊ nō pōt nō mori: q̇a est ibi peccandi ⁊ moriendi necessitas. In ꝑadiso ṽo terrestri homo potuit peccare ⁊ potuit nō peccare. potuit mori ⁊ potuit non mori. ita ꝙ in eo fuit moriendi ⁊ peccādi possibilitas sine necessitate. Scđs āt Tho. i. ꝑte. q. 97. dic̄ ꝙ aliquid pōt dici incorruptibile tripľr Uno mō ex ꝑte mãe. eo. s. ꝙ nō hʒ mãʒ sicut angelus: uel hʒ mãm que non est in potentia nisi ad vnam formā: sicut corpꝰ celeste. ⁊ hoc diciť incorruptibile ꝺm naturā. Alio mō diciť aliquid incorruptibile ex ꝑte forme. q̇a. s. rei corporali inheret aliqua dispositio ꝑ quam totaliter a corruptione ꝓhibeť. ⁊ hoc dr̄ incorruptibile ꝺm gloriā. quia ut dicit Augꝰ in epľa ad Dioscorū. Tam potēti natura fecit deus aiam: ut eius btitudine redūdet in corpus plenitudo sanitatis ⁊ incorruptionis vigor. Tertio mō diciť aliquid incorruptibile ex ꝑte cause efficientis. Et hoc mō in statu innocentie fuisset incorruptibilis homo ⁊ imortalis. quia ut Augꝰ dicit i q̄ōnibꝰ noui ⁊ veter testamēti. Immortalitas illa erat ꝺm vim quādā suꝑnālē in aia residentē: nō aūt ꝑ aliquā dispositionē corꝑi inherētē. ita ꝙ mors ⁊ corruptio homini nō nocuisset: q̇a deꝰ ita statuerat. Ideo dicit adhuc Augꝰ in li. de baptismo ꝑuulorꝫ. Fiebat ordo iusticie ut sicut aia dn̄o suo: ita corpꝰ ei obediret.

O damnosa transgressio. o grauis inobedientia ꝑmorū parentū qua ⁊ ipsi ⁊ nos cū eis illiꝰ statꝰ oia iura ꝑdidimꝰ.

De vita hois ꝺm statū eius pꝰ lapsuꝫ ⁊ qualiter ꝓlongata fuit vita hoiuꝫ ad multos annos: ⁊ ante ⁊ post diluuiū ⁊ modo abbreuiatur. Capľm. z.

Secundo ꝯsiderāda ꝓponiť hois vita ꝺm statuꝫ nature lapse. Et q̄ntum ad ꝓpositum spectat: tria de illa inquirere debemus. Primū diciť ꝓlongatio. Secūdū dubitatio. Tertiū abbreuiatio. Primū de vita hois inq̇renduꝫ diciť ꝓlongatio. Nam licꝫ post pctm̄ data sit plena ptās horrēde morti ut cūctos hoies vita ꝑuaret: tn̄ de multis legimꝰ ꝙ longissimis annis vixerūt Un̄ Gen̄. 5. habeť ꝙ Adam vixit ānis nongentis triginta. ⁊ Seth nongentis duodecim. ⁊ Enos nongentis q̇nq̧. ⁊ Caynan nōgentis sexagita q̇nq̧. ⁊ Iareth nōgentis sexaginta duobꝰ. ⁊ Mathusalē nōgentis sexaginta nouē. Sꝫ de his annis apud plerosq̧ satis dubitatū est. An tales fuissent quales ⁊ nūc sūt anni nr̄i. Nā ut inq̇t Augꝰ. li. 15. de ciui dei. Plinius secundꝰ cū audisset homines ad tot ānos ꝑuenisse. hec omnia in scientia temporū venisse est arbitratꝰ inquiens quosdā ťminasse annū estate alios hyeme. Archades triū mensium annos habuisse. Egyptios quattuor. Lauinios tredeci. Acarnanas sex. Ex hoc quidam dicere voluerunt ꝙ decem anni illius tꝑis accipiunť ꝓ vno anno nostro. volētes ꝙ nōgenti anni ex illis essent ex nostris nonaginta. Uerūtamē falsum eē constat. q̇a ut ex codicibꝰ hebraicis colligiť centū triginta annorū erat Adam quando tertiū filiū genuit qui anni ꝺm illos tredecim ex nostris essent. Et hō tredecim annorū non potuisset filios generare. Sꝫ omittamus Adam qui fortasse etiā q̄n creatus est potuit. Quid de Seth qui ꝺm hebreos erat centū q̇nq̧ ānorꝫ q̄n genuit Enos. ac ꝑ hoc nōdū habebat vndecimū ānū?

l z

Enos vero septuaginta annoꝝ erat qñ
genuit Malalehel ⁊ sic erat septē ānoꝝ
rū. Quis hō septennis generat: si tunc
anni septuaginta nūcupāẜ ꝙ septē fue
rūt? Et ꝓpterea dicimꝰ cū p̄fato Aug.
ꝙ tales erāt tūc anni quales ⁊ nūc. qḋ
ꝓbari pōt via triplici videlicꝫ. p̄ aucto
ritate. 2° rōne. 3° experientia. Primo
ꝓbaẜ auctoritate. Nā. 14. p̄fati li. Augꝰ
inducit scripturā dicentē. Sexcentesi-
mo anno vite Noe mēse secūdo die se-
ptimodecimo mensis: rupti sūt omnes
fontes abyssi magne. Et iterū Gen. 8.
Requieuit archa mense septimo. 21. die
mensis super mōtes Armenie. At vero
aque ibāt ⁊ decrescebāt vsq₃ ad decimū
mensem. Et pꝰ subdiẜ. Sexcentesimo p̄
āno vite Noe p̄mo mense p̄ma die mē-
sis iminute sūt aque sup̄ terrā. Ex qbꝰ
verbis apte deduciẜ ꝙ inter sexcētesimū
annū ⁊ sexcentesimū p̄mū vite Noe flu-
xerunt menses duodecim. 2° ꝓbaẜ ꝙ
anni illi tales erāt quales sūt nr̄i. rōne.
Josephꝰ eñi in p̄ antiquitatū li. afferēs
Hieronymū egyptiū Berosiū chaldeū
⁊ Manetan i libris quos de antiq̇tate
scripserūt de ānis illis ꝯcordare nobis-
cū. inducit rōnes quasdā ꝑsuadentes
hoies antiquos potuisse tam diu viuē.
Et has rōnes assumpsit sibi Nicolaus
de lira sup. 5. c. Gen. Prima rō sumiẜ
ex bonitate complexionis p̄moꝝ ꝑentū
qui fuerūt a deo imediate formati ⁊ per
ꝯn̄s optime cōplexionati: ⁊ sic ad lon-
giorē vitā dispositi. Et illa bonitas cō-
plexionis magis venit ad hoies ꝓpinq̇s
illius tempori: q̄ ad remotos tp̄is mo-
derni. Secūda rō sumiẜ ex modo tem
perate viuēdi. Ut eñi diximꝰ i sermōe de
ieiunio. Uictꝰ sobriꝰ facit ad corporis sa-
nitatē. ⁊ p̱ ꝯn̄s ad ꝯseruationē ⁊ ꝓlon-
gationē longioris vite. Tertia rō su-
mitur ex bonitate nutrimēti. q̇a ante di
luuiū terre nascētia fuere meliora q̄ pꝰ
q̇a inundatio diluuij fuit ꝑ maiori ꝑte
ex aquis oceani salsis: que inducūt ste-
rilitatē terre: ⁊ p̱ ꝯn̄s reddūt peiora t̄re
nascentia ex q̇bus breuiaẜ vita hoīs.

Quarta rō sumiẜ ex ꝑfectione sciētie
Ade q̇ cognouit v̄tutes fructuū herbarū
lapidū p̄ciosorū ⁊ oiu₃ rerū naturaliū
que faciūt ad ꝯseruādā sanitatē: ⁊ vitā
ꝓlongandā₃. ⁊ de h̄ docuit hoies illius
tp̄is. Quinta rō sumiẜ ex bono aspectu
siderū sup̱ regionē illā in qua manebāt
qui aspectus multū facit ad longitudi-
nem vite. Sed p̱ motū celi ꝯtinuū mu-
tatus est tp̄e ꝓcedēte. Sexta ratio su-
mitur ex dispositiōe diuina h̄ ordināte
ut p̱ longā vitā hoiu₃ multiplicareẜ ge-
nus humanū. 3° ꝓbaẜ ꝙ illi anni ta-
les erāt quales sūt nr̄i. experientia. Nam
ut inq̇t Augꝰ. 8. c. li. 15. de ci. dei. Nō po-
tuissent tot hoies ex vno adhuc viuente
p̱ ordinata ꝯiugia ⁊ honesta mr̄imonia
multiplicari: nisi illius vita fuisset diu-
turna. Ut eñi dicit mgr̄ historiaru₃ sup̱
x. c. Gen. Philo. in li. qōnū. sup̱ Gen.
narrat ꝙ ex tribus filijs Noe adhuc eo
viuente pꝰ diluuiū nati sunt. 24 milia
virorū ⁊ centu₃ exceptis mulieribus ⁊
paruulis. Uixit quippe Noe pꝰ diluuiū
ānis trecentis q̇nquaginta. ⁊ fuere oēs
āni vite eius nongenti q̇nq̄ginta. ut p₃
Gen. 9. c. Dicit etiā Augꝰ vbi s̄. Dꝫ ex
vno Abrahā nō multo ampliꝰ q̄drin-
gentis ānis numerositas hebree gētis
tāta ꝓcreata est: ut i exitu eiusdē ꝓp̄li ex
egypto sexcēta milia hoiu₃ fuisse referāẜ
bellice iuuentutis. Secundū inq̇ren-
dum de vita hoīs lapsi diciẜ dubitatio.
Dubitant nanq₃ quidā vtrū pꝰ diluuiū
vixerint hoies vltra centū ⁊ viginti an-
nos ꝓpter v̄ba que Gen. 9. dixit deꝰ ad
Noe. Nō ꝑmanebit inq̇t spūs meus in
hoie: q̇a caro ē. Erūtq₃ dies illius cētū
20. annorū. Et rn̄det Augꝰ. c. 24. li.
de ciui. dei. supius allegati. Dꝫ iste non
fuit terminꝰ humane vite pꝰ diluuiū: s̄
terminꝰ assignatus ad pn̄iam his q̇ in
diluuio erāt perituri. Et ut testaẜ mgr̄ in
historia scolastica deꝰ dixit illa v̄ba añ
ānos. 20. q̄ cepisset archa fieri. q̇ legiẜ
facta in centū annoru₃ spacio. Uel s̄m
Strabū eo āno dixit deꝰ v̄ba illa quo
cepit archa fieri. Sed quia in malicia

ꝑseuerauerũt añ prefixũ terminũ.l. an-
no centesimo deleti sũt. Or etiã pꝰ dilu-
uium vixerũt hõies sup̄ centũ ⁊.zo. an-
nos pꝫ i scriptura. Ut enĩ habet Geñ.
xi.c. Sem centũ ãnorum erat qñ genuit
Arphaxat biennio pꝰ diluuiũ: ⁊ pꝰ vi-
xit ãnis q̇ngentis q̇nquaginta q̃ttuor.
Thare vixit ãnis ducẽt q̇nq̃. Et Geñ
z5. habet q̄ Abrahã vixit annis cẽtũ
septuaginta q̇nq̃. Isaac etiã vixit ãnis
centũ octuaginta. ut pꝫ Geñ.35. Et sic
inuenti sũt q̄plures alij qui pꝰ diluuiũ
vixerũt vltra cẽtũ viginti ãnos. Ter-
tiũ inquirendũ de vita hõis lapsi dicit
abbreuiatio. Nã omissis illorũ tẽporũ
que preterierũt ꝯditionibus: cõsidera-
re debemus q̄ fragilis q̄ debilis q̄ue
breuis sit vita hoiuꝫ tp̄is nr̄i. Uix vnꝰ
reꝑit e mille qui centenariũ imo octo-
genariũ aut sexagenariũ numerũ attin
gat ãnoꝝ. Deficit nẽpe ut in pluribꝰ ni-
mis repente vita. Quis nã nõ videat q̇t
quottidie infantes: quot pueri: q̇t ado-
lescentuli robustimi iuuenes ⁊ decore
puelle cum luctu ⁊ lachrymis ducant
ad sepeliẽdũ? O vana spes. o deceptrix
fiducia eoꝝ qui ꝯfidunt in iuuẽtute. in
diuitijs. in magnificẽtijs ⁊ silibꝰ hono-
ribus dominijs ⁊ solatijs. Pretereunt
nanq̃ oia ista velut vmbra. Oiuꝫ vita
breuissima ẽ. Faciãt hõies quiq̇d velint
ut ad senectutẽ attingant: ⁊ in etate de-
crepita moriãt: adhuc satis angustum
satisq̃ breue videbit sapientibus omne
tempus vite huius.

De vita hominis i btitudine que erit
cum plena satietate absq̃ admixtione
cuiuscũq̃ contrarij ⁊ cum ꝑpetuitate.

Tertio ꝯsideranda / Caplm.3.
est vita hõis ſm statum nãe btẽ
qm̄ tandẽ illa sola desideranda
ẽ: illa amabil: illa deniq̃ omni studio
ꝑquirẽda. Pro illa sollicitatissime est
cogitandũ q̄ vere vita est. In qua potis-
sime tres cõditiones excellentissime re-
ꝑiunt. pª dicit satietas. zª puritas
3ª eternitas. Prima excellentissima
ꝯditio vite btẽ dicit satietas: q̇a in illa

ex plena oiuꝫ bonoꝝ ꝑticipatione plene
satiabitur animꝰ. ſm illud ps. Satia-
bor cũ apparuerit glia tua. Et de hac sa-
tietate copiosius disseremꝰ in sermone
de btitudine in libro de ꝟtutibꝰ. Se-
cunda ꝯditio excellentissima vite beate
dicit puritas: q̇a pura erit ⁊ mũda ab
oi malo siue ab oi ꝯtrio. Unñ Io. Apoc.
zi. de btis sic ait. Absterget deꝰ oẽm la-
chrymã ab oculis eoꝝ ⁊ mors vltra nõ
erit neq̃ luctus neq̃ clamor neq̃ dolor
erit vlt. Et.7.c. idẽ ait. Nõ esuriẽt neq̃
sitient ampliꝰ: neq̃ cadet sup illos sol
neq̃ vllus estus. Tertia cõditio ex-
cellentissima vite btẽ dicit etnitas. Ui-
ta nanq̃ illa durabit in etnũ ⁊ nõ defi-
ciet. Propterea sic pulchre in scripturis
sanctis nominat eterna. Unñ.z. Ma-
chabeorũ.7.c. Rex mũdi defũctos nos
ꝓ suis legibꝰ in etne vite resurrectione
suscitabit. Et Sap.5. Iusti autẽ i ꝑpe-
tuũ viuẽt. Et.i. Pet.5. Deus ois gratie
vocauit nos in etnã gliam suã. Et z.c
i. Abundant ministrabit nob itroitus
in etnũ regnuꝫ dñi nr̄i: ⁊ saluatoris ihu
xp̄i. Et ad Gal.6. Qui seminat i spũ: de
spũ metet vitã eternã. Et Ioh.3. xp̄s. d.
Sic deus dilexit mundũ ut filiũ suum
vnigenitũ daret: ut ois qui credit i illũ
nõ ꝑeat: ſ habeat vitam eternã. Et.6.c.
Hec est volũtas patris mei q̇ misit me:
ut ois qui videt filiũ ⁊ credit in eũ non
ꝑeat: ſ habeat vitã etnã. Et.x.c. Oues
mee vocem meã audiũt: ⁊ ego agnosco
eas: ⁊ sequũt me. ⁊ ego vitã etnã do eis
Et Math.19. Omnis q̇ reliq̇rit domũ:
uel fratres aut sorores: aut patrem: aut
matrẽ: aut vxorẽ: aut filios: aut agros
ꝓpt nomẽ meũ centuplũ accipiet ⁊ vitã
etnã possidebit. Et Math.z5. Ibũt hi
in suppliciũ eternũ: iusti aũt i vitã etnã
Mirũ certe cur tãta sit multoꝝ vecor-
dia imo insipientia: qui tã mira tã alta
tamq̃ iocũda audiẽtes de btã vita ad
eam ꝓperare nõ cogitant. Nam si tãta
faciũt ꝓ ꝯseruatione vite p̄ntis. cur etiã
eadẽ ⁊ silia facere recusant ꝓ adeptiõe
future vite? Hec vita laboriosa est. illa

deliciosa. hec inqeta. illa tranquilla. hec
istabilis. illa firma. hec piculosa. illa se-
cura. h dubia. illa certa. h piculis ple-
na. illa picula nõ formidans. hec cõmu
nis bonis ⁊ malis. illa ꝓpria tm̄ bono-
rum. Hec tandem breuissima mome̋ta-
nea ⁊ caduca. illa ṽo ut dixim⁹ ꝑpetua
⁊ sempiẽna. O igit̃ dãnabil' reprehensi-
bilisq̄ imprudẽtia hoīuz hui⁹ seculi: q̄
tãtũ ꝓcurãt panẽ ut viuãt: viuãt iquã
ad modicũ ⁊ q̄si nihil: ⁊ nõ q̄rũt virtu-
tes: nõ pniam: nõ bona opa p que viuẽ
possint vita illa btã perēni. Inquit xp̄s:
Non in solo pane viuit hõ. qa nõ hec so-
la vita est magnifacienda cui panis est
necessarius: s alia exquirenda in q̄ de⁹
p̄ñtia sue claritat̄ pascit intuentiũ oīuz
tam angelorũ q̄ hoīuz desideria ⁊ appe-
titus. vbi oẽs parit̃ collaudabim⁹ ipsũ
deũ fontẽ bonoꝝ oīuz: qui sit bñdictus
p infinita secula seculoꝝ. Amen.

Feria secunda post p̄mã dominicã in
quadragesima. de veritate tremendi iu-
dicij contra eos qui de illo male sentiũt
Sermo. 24

Quum uene
rit filius hoīs in maie-
state sua ⁊ oẽs angeli
eius cũ eo: tũc sedebit
sup sedẽ maiestat̄ sue
⁊ cõgregabũt̃ ante eũ
oẽs gentes. Saluatoris nostri ṽba sũt
ista originaliter Math. 25. c. ⁊ in euã-
gelio hodierno. Diem t̃ribilẽ vltimi iu-
dicij ↄsiderantes satis supq̄ timere de-
bemus: ne simul cũ dãnatis ⁊ diabolis
ꝓijciamur in ignẽ eternũ. Sũt tñ multi
qui letant̃ cum male faciũt: ⁊ deum nõ
timẽt ac hoīes nõ verẽt̃ qui credẽ nolũt
q̄ filius hoīs ṽtur⁹ sit ad iudicãdũ oẽs
rõnẽq̄ ab oībus exigendã. Ea ꝓpter ut
ait Aug⁹. li. 20. de ci. dei. c. i. De die vl-
timo iudicij dei qd ipse donauerit locu-
turi: eũq̄ asserturi aduersus impios ⁊
incredulos tanq̄ in edificij fundamẽto
prius ponere debem⁹ testimonia diuina
hec ille. In h itaq̄ sermõe desudabim⁹
omni ingenio vincere curiosos: incre-
losq̄ ↄfundẽ: qb⁹ ṽitatẽ iudicij p scãrũ
scripturarũ sacrorũq̄ doctoꝝ dicta di-
lucida oñdem⁹. Et ut ordinate veniam⁹
in campũ: notabim⁹ in h sermõe triplex
testimoniũ q̄ ꝓbatur futurũ vniuersale
iudicium.
Primũ ẽ patrũ ⁊ ꝓphetarum.
Secundũ xp̄i ⁊ apl'orum.
Tertiũ ecclesie ⁊ doctorum.
Qz oẽs p̄res ac ꝓphe veteris testi di-
uinit⁹ inspirati p̄dixerũt xp̄m eẽ venturꝫ
ad iudicãdos viuos ⁊ mortuos. Cap̄. i

Primũ testimoniũ q̄ ꝓbat̃ futurꝫ
iudiciũ vniũsale dicit̃ patꝝ ⁊ ꝓ-
phetaꝝ. Et licz Aug⁹. 5. c. p̄fati
li. 20. de ciui. dei. dicat p̄us eligẽda esse
testimonia noui testi q̄ ṽtis: qm̄ q̄uis
ṽta priora sint tp̄e. noua tñ anponẽda
sũt dignitate. Uerũ in h dicendi gñe m̄
pl⁹ satisfacit ut a ṽtis testi pagina su-
mã originẽ. Jd audiam⁹ qd ibi ponit̃ de
iudicio. Geñ. 15. c. De⁹ ad Abrahã lo-
quẽs. ait. Ego iudicabo. Et Deut⁹. 32.
Judicabit dñs ꝓp̄lm suũ ⁊ i seruis suis
miserebit̃. Et Job. 19. Fugite a facie gla
dij: qa vltor iniq̄tatũ gladi⁹ ẽ. ⁊ scitote
eẽ iudiciũ. Et. i. Reg. 2. Dñs ascẽdit in
celos ⁊ intonuit ⁊ ipse iudicat orbẽ ter-
rarũ. Et p̄s. 9. Parauit in iudicio thro-
nũ suũ. Et p̄s. 71. Judicabit paupes po-
puli ⁊c̃. Et p̄s. 109. Judicabit i natiōi-
bus iplebit ruinas ⁊c̃. Et ꝓṽ. 22. Ju-
dicabit dñs. Et. 29. A dño egredietur
iudiciũ singuloꝝ. ⁊ Eccl'iastes. 3. Justũ
⁊ impiũ iudicabit dñs. ⁊ temp⁹ oīs rei
tunc erit. Et Sap̄. 3. Fulgebunt iusti ⁊
tãq̄ scintille ⁊c̃. Et Judith. 16. Ue gẽti
insurgẽti sup gen⁹ meũ. dñs eni oīpotẽs
iudicabit in eis: in die iudicij visitabit
illos. Et Jsa. 3. Stat ad iudiciũ dñs ⁊
stat ad iudicãdos ꝓpl'os: dñs ad iudi-
cium veniet cuz senatorib⁹ populi sui ⁊
p̄ncipib⁹ eius. Et. xi. c. Nõ ṡm visionem
ocl'oꝝ iudicabit neq̄ ṡm auditũ auriũ
arguet: s iudicabit i iusticia paupes: ⁊
ar. i equi. ꝓ mã. t̃re. ⁊ pcutiet t̃rã virga

oris sui. Et. c. 13. Ecce dies dn̄i veniet cru
delis ⁊ indignationis plen⁹: ⁊ ire furo-
risq̄ ad ponēdā terrā i solitudine: ⁊ pec-
catores eius cōterendos de ea. Et. 51. c.
Brachia nr̄a populos iudicabunt. Et
Ezech. 7. Judicabo te iuxta vias tuas
⁊ Daniel. 7. Judiciū sedebit. Et Johel
2. Cōturbent oēs hitatores terre: quia
venit dies dn̄i: q̄a ꝓpe ē dies tenebrarū
⁊ caliginis: dies nebule ⁊ turbinis. Et
Michee. 4. Judicabit ꝑplos multos ⁊
corripiet gentes fortes. Et Sophonie. i
Juxta ē dies dn̄i magn⁹: iuxta ⁊ velox
nimis. Dies ire dies illa dies tribulatio-
nis ⁊ angustie: dies calamitatis ⁊ mi-
serie. dies tenebrarū ⁊ caligis: dies ne-
bule ⁊ turbinis: dies tube ⁊ clangoris
sup ciuitates munitas ⁊ sup āgulos ex-
celsos: ⁊ tribulabo hoies: ⁊ ambulabūt
ut ceci: q̄a dn̄o peccauerunt: ⁊ effundet
sanguis eoꝝ sicut hum⁹: ⁊ corpa eoꝝ
sicut stercora. Sed ⁊ argētū eoꝝ ⁊ auꝝ
eorū nō poterit liberare eos i die ire dn̄i
In igne zeli eius deuorabit ois t̄ra: q̄a
ꝯsūmationē cū festinatione faciet cūctis
habitantib⁹ t̄rā. Scd̄m aūt Aug. tēp⁹
iudicij aliquādo dies iudicij: aliquādo
dies dn̄i nuncupat. Hūc ꝟo vltimi iu-
dicij diuini diē dicim⁹ nouissimū tēp⁹.
Nam ꝑ quot dies h̄ iudiciū tendat in-
certū est. Sed scripturaꝝ more dies so-
let poni ꝓ tpe. Si ꝟo aliq̄s obijceret ꝯ
auctoritates predictas quib⁹ iudiciū
assseritur. q̄ aliter essent intelligende eo
q̄ ut habet Naum. i. Non iudicabit de⁹
bis in idipsum. Sed nūc deus iudicat
de singulis opibus hoiu: cum cuilibet
post mortē retribuat penā uel gloriam.
ergo iterū eos nō iudicabit. Respondet
Ric. 47. di. quarti. Qꝛ iudiciū quo nūc
iudicat deus cuiuslibet ꝑsone singulare
nec est omnibus manifestū: nec tribuit
totū premiū nec totum suppliciū: quia
punit aias nō in corpibus: ⁊ similiter
premiat de cōi lege. Illud aūt iudiciū
quod futurū est erit omniū simul ⁊ oib⁹
manifestū: ⁊ reddet cuilibet sui premij
⁊ sui supplicij cōplementū. ⁊ cōpositū ex
anima ⁊ corpe iudicabit. Sic ergo pꝫ
q̄ nō iudicabit bis in idipsū: quia penā
quā aiabus ante inflixerat iterum non
infliget: h̄ qd̄ deerat supaddet. Hic Aug⁹
li. 20. de ci. dei. c. i. ait. Iste dies iudicij
proprie iam vocat eo q̄ nullus ibi erit
imperite querele locus cur iniustus ille
sit felix. ille iustus infelix. omniū nanq̄
tunc non nisi bonorū vera ⁊ plena feli-
citas. ⁊ oium non nisi malorū digna ⁊
sūma infelicitas appebit. h̄ ille.

Qꝛ xp̄us ⁊ eius apostoli predixerunt
aperte vniuersale iudiciū esse futurū q̄
omnes boni ⁊ mali congregabūt ante
tribunal iudicis. Caplm. 2.

SEcundū testimoniū quo ꝓbat
futurū iudiciū est xp̄i ⁊ aplorū
Ipse nanq̄ saluator cū obiur-
garet ciuitates in quibus virtutes ma-
gnas fecerat neq̄ crediderant. Math.
xi. ait. Ve tibi Corozaim. ve tibi Beth-
saida: quia si in Tyro ⁊ Sidone facte
essent virtutes que facte sūt olim in vo-
bis: i cilicio ⁊ cinere penitentiā egissent
Verūtn̄ dico vob: Tyro ⁊ Sidoni re-
missi⁹ erit q̄ vob i die iudicij. Et Math
12. Viri Niniuite surgēt i iudicio cū ge-
neratione ista ⁊ ꝯdēnabūt eā: q̄a pniā
egerūt i p̄dicatōe Jone. Nōndū tn̄ ꝓ in-
telligētia istoꝝ ꝟboꝝ ꝭm Ric. i q̄rto. di.
47. Qꝛ extendēdo nomē iudicādi. q̄nq̄
modis pōt alicui ꝯuenire iudiciū. p̄ ex
ordinaria ptāte. ⁊ sic iudicabit tota tri
nitas. 2° delegata ptāte. ⁊ sic iudicabit
fili⁹. s. xp̄s inq̄ntū hō. Joh. 5. Pr̄ oē iudi-
ciū dedit filio. Et Daniel. 7. Aspiciebā
donec throni positi sūt: ⁊ antiqu⁹ dierū
sedit. Et infra. Aspiciebā i visiōe noctis:
⁊ ecce cū nubib⁹ celi q̄i fili⁹ hois veniebat
⁊ vsq̄ ad antiquū dieꝝ ꝑuenit ⁊ i ꝯspcū
ei⁹ obtulerūt eū: ⁊ dedit ei ptātē ⁊ hono-
rē ⁊ regnū: ut oēs trib⁹ ꝑpli ⁊ lingue ipsi
seruirēt. ⁊ ptās ei⁹ ptās et̄na q̄ nō aufe-
ret. ⁊ regnū ei⁹ qd̄ nō corrūpet. 3° asses-
soria dignitate. ⁊ sic iudicabūt viri pfe-
cti qui erūt ꝓ pfectiōe meritorū suorū
assistentes iudici. Vn̄ de aplis Luc. xi.
xp̄s ipse dixit. Jō ipsi iudices vr̄i erunt.

Et Math.19. apl'is ipis rettulit. Amē
dico vobis ꝙ vos q̇ secuti estis ⁊c̄. 4°
approbatione. ⁊ sic iudicabūt oēs electi
Oēs eni approbabūt iudicis sententiā.
Vn̄ Apoc.19. Joh. ait. Audiui quasi
vocē tubarū multaꝝ in celo dicentium
alleluia. Laus glia ⁊ ꝟtus deo nr̄o: q̇a
vera ⁊ iusta sūt iudicia eius. 5° cōpatōē
q̇a min⁹ mgli iudicabūt mag̃ malos.
⁊ sic sumit̄ iudiciū in auctoritate ꝑalle-
gata de Niniuitis. Predicauit insuper
xp̄s futurū iudiciū Math.13. vbi post
ꝑabolā de bono semine i agro seminato
⁊ ciçaniis exortis tandem illā sic expo-
suit. Qui seminat bonū semē est fili⁹ ho-
minis. Ager aūt est mundus. Bonū
ꝟo semē hi sūt filij regni. ciçania āt sūt
filij nequā. Inimic⁹ aūt q̇ supseminauit
ea ē diabol⁹. messis ꝟo ꝯsumatio sc̄li ē.
messores angeli. Sicut ḡ colligent ci-
çania ⁊ igni cōburunt: sic erit in cōsu-
matione sc̄li. Mittet fili⁹ hois angelos
suos ⁊ colligēt de regno ei⁹ oia scādala
⁊ eos qui faciūt iniq̄tatē ⁊ mittēt eos i
caminū ignis: ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dē-
tium. Tunc fulgebūt iusti sicut sol i re-
gno patris eorū. Qui habet aures au-
diendi audiat. Vt aūt scribit Aug⁹. 6.
c. 20. li. de ciui. dei. xp̄s in hac auctori-
tate iudiciū q̇dē uł diē iudicij nō noia-
uit: ſ eū multo clarius ipsis rebus ex-
pressit. ⁊ in fine seculi futurū esse predi-
xit. In eodē etiā loco euāgelij xp̄s iudi
ciū fatet̄. qn̄ sequit̄: Simile ē regnū ce-
lorū sagene misse in mari ⁊c̄. vsq̧ ibi. ⁊
stridor dentiū. Et ut breui⁹ hāc ꝟitatē
futuri iudicij ꝑ xp̄m ꝑdicatam accipia-
mus: adest lectio sc̄i euāgelij hodierna:
in qua nō solū de futuro iudicio: ſ ⁊ de
modo de quo in sequētib⁹ ꝟmonib⁹ di-
cemus fit specialis mentio. Apl'i insuꝑ
hoc iudiciū ꝑnūciauere. Vn̄ Petrus. 2.
epl'a. 3. c. ait. Venięt i nouissimis dieb⁹
in deceptione illusores iuxta proprias
ꝯscias ambulantes ⁊ dicētes: Vbi ē ꝓ-
missio aut aduentus ei⁹? Ex q̇ eni p̄res
dormierūt oia sic ꝑseuerāt ab iitio crea
ture. Latet eni eos hoc volentes ꝙ celi
erant prius ⁊ terra de aqua ⁊ ꝑ aquam
cōsistens dei ꝟbo: ꝑ que ille nūc mūdus
aqua inundatus perijt. Celi aūt q̇ nunc
sūt ⁊ t̄ra eodē ꝟbo repositi sūt igne reser
uandi in diem iudicij ⁊ perditionis im-
piorū hoiū. Vnū ꝟo h̄ non lateat vos
carissimi: q̇a vn⁹ dies apud dn̄m sicut
mille anni: ⁊ mille anni sicut vn⁹ dies
Nō tardat dn̄s ꝓmissionē suam: sicut
quidā existimāt. Aug⁹ aūt hāc aucto-
ritatē. 18. c. 20. li. de ciui. dei. exponēdo
dicit. Celos istos aereos intelligimus
quoꝝ locū ac spaciū aq̄ diluuij crescē-
do supauit: nō aūt illos supmos vbi sol
⁊ luna ac sidera ꝯstituta sūt. Et Jac.5.
ait. Patiētes estote fr̄es vsq̧ ad aduen-
tū dn̄i. Ecce agricola expectat ꝑciosum
fructū terre: patiēter ferens donec acci-
piat tpaneū ⁊ serotinū. Patientes esto-
te ⁊ vos ⁊ ꝯfirmate corda vr̄a: q̄m ad-
uentus dn̄i approrinq̄bit. Et Paulus
2. Cor. 5. sic ait. Oēs eni nos manife-
stari oportet ante tribunal xp̄i ut refe-
rat vnusquisq̧ ꝓpria corpis ꝓut gessit:
siue bonū siue maluz. Quid dicent am-
plius increduli vbi tam validissima ⁊
fidedigna de venturo iudicio audiunt
testimonia? O ptinaces pctōres. o ver-
miculi debilissimi credite credite. Non
sūt locuti ꝓphe: nō apl'i: nō deniq̧ xp̄us
ꝟba mendacij qui ꝟitatē tantope dile-
xerūt: ut ꝓ illa etiā mori nō recusarent.
O somnolēti. o pigri ⁊ carnales hoies
recordemini de primo aduentu ih̄u xp̄i
filij dei: de quo ꝑ tot annoꝝ milia accla
matum est. Veniet veniet ad redimēdū
populū ⁊ ad saluandas gentes: ⁊ tādē
venit. ⁊ que ꝑdicta fuerāt de ipso i scri-
pturis plene cōpleuit. De secūdo modo
aduentu scriptura sacra ꝓclamat ois ⁊
loquit̄. Jō firmit̄ est tenendū ꝙ oio ve-
niet. Veniet inquā fortis ⁊ terribilis ex-
celsus ⁊ gl'iosus in maiestate ⁊ gl'ia ad
humiliandos supbos: ad reprobandū
luxuriosos: ad arguendū auaros: ad
cōdemnādū tandē eternis cruciatibus
cū corpe ⁊ aia quoscūq̧ miseros pctō-
res. O anima sterilis q̇d agis? Quid

dormis? Cur venturū iudicē tā seue tibi
ↄminātē nō times? quare pctā tua nō
corrigis non dimittis non emendas?
Quō cū illis cōparere corā iudice au-
debis tam equissimo? Propterea Joh
Apoc.14. audiuit angelū voce magna
clamantē. Timete deū ꝛ date illi glīam
ꝛ honorē: qa venit hora iudicij eius. O
ꝑlati ꝛ magni viri ecclīe. o impatores
o reges. o pricipes. o barones o duces.
o milites. o doctores. o iudices. o phi.
o eloquentes oratores. O delicati iu-
uenes. o formose puelle. o ānosi senes
o solliciti mercatores. o artifices. O iu
dei. o gentiles. o xp̄iani. o ꝟgines. o vi-
due. o cōiugati. Timete deū timete deū
timete deuz: qa veniet ꝛ nō tardabit.

De oēs doctores ecclesie scē loquant
terribilia ꝛ tremenda valde de futuro
iudicio generali. Caplm. 3.

Tertiū testimoniuz quo ꝓbatur
futurū iudiciū dicit ecclesie ꝛ sa
crorū doctoꝝ. Ipsa nāq; ecclīa
in vtroq; symbolo tā aplorꝝ q̄ȝ patrum
venturū xp̄m ad iudiciū ↄfitet. Et h̄ est
septimus articulus fidei. ut dicit glo. c.
i. de sūma tri. ꝛ fi. ca. sup ꝟbo venturus.
Jō Aug⁹. c. i. 20. li. de ciui. dei. ait. Te-
net oīs ecclīa dei veri xp̄m de celo eē vē-
turū ad iudicādos viuos ꝛ mortuos.
Insup de hoc iudicio clare ꝛ sepius lo-
quunt sacri doctores. Vn̄ Bern̄. i q̄dā
epla ait. Veniet dies illa qn̄ plus vale-
bunt pura corda q̄ȝ astuta verba. ↄscia
bona q̄ȝ marsupia plena: qm̄ q̄dē iudex
ille nō flectet donis nec fallet ꝟbis. Et
Hiero⁹ ad Sabinianū diaconū lapsū.
Parce queso aie tue ꝛ crede dei futurū
iudiciū. Et idē ad Asellā de fictis ami-
cis. Ante tribunal xp̄i stabim⁹. ibi pa-
tebit qua mente q̄s vixerit. Et idem ad
Heliodorū de ↄtemptu mundi. Veniet
veniet dies illa qua corruptiuum hoc ꝛ
mortale induat incorruptionē ꝛ imor-
talitatē. Btūs seru⁹ quē inuenerit dn̄s
vigilantem. Tūc ad vocez tube pauebit
t̄ra cū ꝑplis. Tu gaudebis cū iudicatu
ro dn̄o. lugubris mūd⁹ imugiet ꝛ trib⁹
ad tribuz pectora ferient. Potentissimi
quondā reges nudo latere palpitabūt.
Exhibebit cum prole sua Venere tunc
ignit⁹ Jupit. Adducet ꝛ cū suis stult⁹
Plato discipul. Aristotelis argumen-
ta nō proderūt. Tūc tu rustican⁹ ꝛ pau
per exultabis gaudebis ac dices: Ecce
crucifixus deus me⁹. Ecce iudex q̇ ob-
uolut⁹ pannis i presepio vagijt. Hic est
operarij ac questuarie fili⁹. hic m̄ris ge-
status sinu hoiem deus fugit in egyptū.
Hic vestitus coccino. hic sentib⁹ coro-
natus. hic magus demoniuz h̄n̄s ꝛ sa-
marites. Cerne man⁹ iudee q̄s fixeras
Cerne latus romane qd̄ foderas. Vi-
dete corp⁹ an idē sit qd̄ dicebatis clam
nocte sustulisse discipulos. hec ille. Et
idē ad Palma. ꝛ Oceanū. Aderit illa
dies in qua facta n̄ra q̄si i quadā tabu-
la depicta monstranda erūt. O quātis
in die illa expedisset si ꝛ sensu corꝑis ꝛ
viscerū vigore caruissent. quāti pasto-
res phis: quāti rustici oratorib⁹: quāti
hebetes ꝛ muti argutijs preferendi sunt
Ciceronis. Et Greg. omel. 39. Pn̄tis
tꝑis si q̄ est ita est agēda leticia: ut nūq̄ȝ
amaritudo sequentis iudicij recedat a
memoria. Quis ↄtradicē pōt q̇s audet
q̇s debet tā ꝓbatissime ꝟitati? Ecce iā
audiuim⁹ tā p̄clarissimas voces q̄ pec-
catorib⁹ t̄ribile dei iudiciū cōmināt fu
turū. Nō letēt nō securi viuāt: si nō pu-
niunt in hac vita. Non sūt vane voces
scripturarū q̄ de pctōrib⁹ ꝛ malefaciē-
tib⁹ nūciāt. Ve ait sapiēs Ecc̄. 2. dis-
solutis corde. Et. 41. Ve vobis viri ipij
qui dereliq̄stis legē dn̄i. Et Isa. i. Ve
gēti peccatrici. Et. 3. Ve ipio i malis fu-
is. Et. 45. Ve q̇ ↄ̄dicit factori suo. Et
Apoc. 18. Audiui vocē vni⁹ aq̄le volāt͛
ꝑ mediū celū voce magna clamantis ꝛ
dicētis. Ve ve ve habitātib⁹ in t̄ra. id est
iniq̄s pctōribus ꝛ malis hoib⁹. O hu-
mana p̄sumptio. o detestabilis ꝛ ꝑicu-
losa ↄfidentia eorū q̇ in sua mala vita
dei iudicium nō formidāt. O insensati
pctōres cogitate diligēt q̇d acturi erit͛
vel q̇d r̄n̄suri i extremo iudicij die. ꝛ dn̄

cognoscitis nullā esse in vobis astutiā
nullāq virtutē quib⁹ iudici eterno pos-
sitis obsistere reuertimini ad pniam ut
sic esse valeatis de numero electorum q̄
ꝑcipient regnū etnū. in quo deus cū oī-
bus scīs viuit ⁊ regt ī scl'a scloꝝ. Amē

Feria tertia secūde ebdomade in q̄dra-
gesima. de formidabilib⁹ iudicij signis
Sermo. 25.

DIcebat omnes ementes ⁊ vendētes
de templo. Math. 21. ⁊
in euangelio hodierno.
Q̄ terribilis apparebit i
iudicio xp̄s clare oñdit nob̄ sacra euā-
gelica lectio hodierna: in q̄ narrat̄ cele-
lebre ac famosū iudiciū ⁊ signū ptātis
que erat in xp̄o q̄ solus potuit flagello
facto de funiculis grandē multitudinē
foras tēplū eijcere. Cōuenerāt quidez
ibi ut solet fieri ꝑpl'i in magno numero:
neq inuēt⁹ ē quisq̄ q̄ potuerit resistere
ꝟtuti q̄ erat ī vno solo hoīe ih̄u xp̄o. ꝑpt
late ntē ei⁹ diuinitatē. Ipse ḡ ut potuit eij-
cere adhuc in nr̄a humilitate cōsistens
oēs vendētes ⁊ emētes de tēplo: ventur⁹
est in maiestate sua ad segregādū a cō-
sortio iustoꝝ cūctos pctōres impenitē-
tes. An̄ tñ aduentū ei⁹ ꝑcedēt terribilia
signa q̄ in h̄ sermone merito ꝯtemplari
debem⁹ ut ꝑ illoꝝ recordationem deum
timentes ⁊ ad pniam redeūtes: nō iue-
niamur ī numero illoꝝ q̄s xp̄s tā acrit̄
a sua facie eiecit ⁊ etnalit̄ cōdemnabit.
De ipsis ergo signis iudicij tria myste-
ria principalia erūt declaranda.
Primū dicit̄ conditio.
Secundum ratio.
Tertium cōclusio.

Q̄ iminēte iudicij tp̄e mlt'a signa fiēt
in sole luna stellis ī celo ⁊ ī tra: ī angel'
⁊ q̄si in oīb⁹ alijs creaturis. Caplm. 1.

PRimū mysteriū cōtemplādū de
signis dicit̄ ꝯditio. In q̄ videre
debem⁹ qualia erūt ⁊ cui⁹ cōdi-
tionis signa iudicij. Vñ Ric. ī q̄rto. 48
di. inducit hiero. qui ī ānalib⁹ iudeoꝝ
scribit se legisse. 15. signa q̄ sūt h̄. pª die
oīa maria exaltabunt̄. 15. cubitis supra
oēs mōtes. 2ª die oīa eq̄ra ꝓsternēt̄ ī
ꝓfundū ita ut vix possint videri. 3ª die
redigēt̄ ī statū antiquū. 4ª. oēs belue q̄
mouēt̄ ī aq̄s ꝯgregabūt̄ ⁊ eleuabūt̄ sup
aq̄s mugiētes. 5ª. oīa volatilia celi ꝯgre
gabūt̄ ī cāpis ⁊ ñ gustabūt neq bibēt: s̄
emittēt voces q̄sdā q̄si flebiles. 6ª. fla-
mina surgēt ab occasu solis ignea ꝯ fa-
ciem firmamēti vsq ad ortū currentia.
7ª. oīa sidera erratica ⁊ fixa spgēt ex se
igneas comas sicut comete. 8ª. magn⁹
tremot⁹ erit ita ut oīa alta edificia pro-
sternant̄. 9ª. oēs lapides scindēt̄ ⁊ vna
petra collidit aliā. 10ª. oēs plante fluent
sāguineū rorē. 11ª. oēs mōtes ⁊ colles
⁊ edificia ī puluerē redigent̄. 12ª. oīa
aīalia venīēt ad cāpos de siluis ⁊ mon-
tibus rugiētia ⁊ nihil gustātia. 13ª. oīa
sepulchra ab ortu solis vsq ad occasū
patebūt cadaueribus⁹ ad resurgēdū. 14ª.
hoīes ō habitaculis suis recedēt discurrē-
do attoniti velut amētes ⁊ nō audētes
loq̄. 15ª. oēs hoīes morient̄ ⁊ resurgēt cū
mortuis lōge an̄ defūctis. Et q̄uis icer-
tū sit vtrū talia sig̃ sint ꝑcessura iudiciū
cū hiero⁹ ea nō affirmet: s̄ tm̄ legisse se
asserat: tñ ex euāgelico textu tria signa
ifallibilit̄ ⁊ certitudinalit̄ colligūt̄. Pri-
mū dr̄ corporū celestiū imutatio. Se-
cūdū angelicaꝝ ꝟtutū cōmotio. Tertiū
signi redēptoris apparitio. Primū si-
gnū hr̄ Math. 24. ubi dr̄. Sol obscu-
rabit̄ ⁊ luna nō dabit lumē suū: ⁊ stelle
cadēt ō celo. Et Luc. 21. Erūt signa in
sole ⁊ luna ⁊ stell'. Et h̄ ꝑdixit Isai. 13. c
Stelle celi ⁊ splēdor earū nō expādent
lumē suū. obtenebrat⁹ ē sol ī ortu suo: ⁊
luna nō splēdebit ī luīe suo. Et Apoc̄. 8
Quart⁹ angel⁹ tuba cecinit ⁊ ꝑcussa ē
tertia ps sol': tertia ps lune: ⁊ tertia ps stella-
rū ita ut obscuraret̄ tertia ps eaꝝ. Circa
obscurationē solis notādū ē s̄m Alex.
1. 3. pte sūme: ⁊ Ric. q̄ sequūt̄ mgr̄m. 48
di. q̄rti li. Q̄ solē ⁊ lunā obscurari pōt
intelligi uel in ipso aduētu iudicij. ⁊ sic
dicūt̄ obscurari nō sui lumis ꝑuatione

ꝫ sup̄ueniēte maioris luminis claritate
Et hꝫ ꝑdixit Jsaias.24.c. Erubescet lu-
na ꝛ ꝯfundet̃ sol cū regnauerit dn̄s ex-
ercituū in mōte syon ꝛ in ir̃lm. ꝛ i con-
spectu senū suoꝝ fuerit glorificat᷒. Pōt
etiā intelligi solē ꝛ lunā obscurari ante
iudicis aduētum. ꝛ sic patient̃ eclipsim
sup̄nālit̃: qm̄ si pateret̃ ꝑ nām nō opor-
teret hꝫ poni int̃ signa. cū multotiēs hoc
accidērit. Sꝫ credēdū ē ꝙ ꝯ nāꝫ patiēt̃
sil' eclipsim ad t̃rorē hoīuꝫ. Per nām enī
iꝑossibile esset ꝙ sil' pateret̃ eclipsim. q̇a
nāl' eclipsis sol' causat̃ ꝑ int̃ꝑositionem
lune inter aspectū nr̃m solisq̈. Et nālis
eclipsis lune ꝑ int̃ꝑositionē t̃re diame-
tralit̃ int̃ solē ꝛ lunā. De illa ḡ eclipsi sic
ꝓphauit Johel.2.c. Sol ꝯ̄tet̃ i tenebras
ꝛ luna i sanguinē: anq̄ꝫ veniet dies ma-
gnus dn̄i ꝛ horribil'. De casu etiā stella-
rū ꝫm Aug.20. de ci. dei.c.24. creden-
dū ē ꝙ tropica sit illa locutio q̄ dr̃ stel-
las cadē de celo eo ꝙ ꝓprie loquēdo ve-
rificari nō posset. q̇a corꝑa celestia non
sūt ḡuia nec corruptibilia. ut. d. Ar̃. i.
de celo ꝛ mūdo. Jō dicunt̃ cadē de celo
q̇a videbūt̃ lumie suo ꝓuari sup̄ueniēte
claritate maiori. Vl' pōt itelligi ꝙ stelle
cadēt ō celo q̄ītū ad appitiōēꝫ q̇a inflā-
mati vapores i tāta al̃titudie descēdēt
ꝙ videbit̃ aspiciētib᷒ ꝙ sint stelle de celo
cadētes. Secūdū signū erit angelicaꝝ
ꝟtutū cōmotio. De q̄ Math.24. Vir-
tutes celoꝝ mouebūt̃. Et hꝫ ꝫm doctores
ꝑfatos pōt dupl'r intelligi. aut ꝑ ordine
ꝟtutū q̇ ꝫm Dio. li. ō an. hierar. ē medi᷒
in media hierarchia. aut ꝑ oib᷒ celestib᷒
spiritib᷒. ꝓ mō ꝑ tāto ꝟtutes celoꝝ cōmo
uebūt̃: q̇a angeli illi᷒ ordinis q̄ꝝ officiū
ē circa mūdū regimē gerē: faciēdo aliq̄
facta isolita ad reuocādū mētes hoīuꝫ
i deū: ꝑ modicū tēp᷒ an̄ xp̄i aduentū fa-
ciēt fc̄ā maiorꝫ admiratiōis q̄ꝫ vnq̄ꝫ āte
fecerit. Et i ip̄o xp̄i aduētu mouē cessa-
būt corꝑa celestia. Accipiēdo ꝓ ꝟtu-
tes ꝑ oib᷒ angel' btīs dicūt̃ moueri ꝫm
mg̃rm nō metu dānatōis uel aliq̄ ꝑtur-
batiōe pauorꝫ: sed q̄dā admiratiōe corū
q̄ videbūt. Et sic itelligit̃ illud Job.26

Colūne celi pauēt ꝛ ꝯtremiscūt ad nu-
tū ei᷒. Tertiū signū dr̃ signi redēptorꝫ
appitio. ō q̄ i euāgelio. Tūc appebit si-
gnū filij hoīs. qō multipl'r pōt itelligi ꝫm
Alex. i. 3. Vno᷒ signū illō pōt dici signū
crucꝫ. de q̄ cātat ecc̄lia. Hoc signū crucis
erit i celo: cū dn̄s ad iudicādū venerit.
Et Criso. Crux apparebit sole lucidior
exn̄s. 2᷒ mō pōt dici signū passiōis in
carne xp̄i. iux̃ illud Zach. 12. Videbūt i
quē trāsfixerūt. Et Apocꝫ. i. c. Videbit
eū oīs ocul᷒: ꝛ q̇ eū pupugerūt. 3° mō
pōt itelligi signū crucꝫ imp̄ssū mētib᷒ fide
liū. Hec sūt signa q̄ colligūt̃ ex euāgelio
Tn̄ ut Lucas addit. in t̃ris erit ꝑssura
gētiū pre ꝯfusiōe sonit᷒ marꝫ ꝛ fluctuū
vsq̈ꝫ vniūso orbi. Jō nō ē dubitandū ꝙ
an̄ diē iudicij videbūt̃ t̃ribilia signa nō
solū i sole luna ꝛ stell': vez etiā i aere. in
auib᷒. i t̃ra. in arborib᷒. i mari. in aīalib᷒
in aq̇s. i fluminib᷒: ꝛ i oib᷒ abyssis.

Qr signa ꝑdc̄ā i ꝑcedēti capitulo fient
ad significādū t̃ribilitatē iudicꝫ. ꝛ ad ac-
cusandū pc̄tā uel q̄si ad cōpatiēdū suo
modo miseris damnatis. Capl'm. 2.

Secūdū mysteriū ꝯtemplādū dr̃
ratio In q̄ ꝯsiderare debem᷒ q̄re
ꝑdc̄ā sig̃ fiēt an̄ dieꝫ iudicij. Et
dici pōt ꝙ ꝓpt̃ tres rōnes. ꝑ̇ dr̃ ōn̄siōis
2ᵃ accusatiōis. 3ᵃ cōpassiōis. ꝑ̇ rō dr̃
ōn̄siōis. ad ōn̄dēdū q̄ꝫ t̃ribil' erit aduēt᷒
filij dei iudicātꝫ qn̄ creat̃e sue tātū t̃rorē
icutiēt hoīb᷒. Jō Greg̃. i omel'. d. Mlta
debēt mala ꝑcurrē ut malū valeāt sine
fine nūciāe. Nā si timēt hoīes isolitā sol'
obscuratōēꝫ: sic Vir᷒. d. i. geor. Jlle etiā
extīcto mīꝫat᷒ cesare romā. Cum caput
obscura nitidū ferrugie texit. Jmpiaq̈ꝫ
et̃nā timuert̃ sc̄la noctē. Si timēt nō cō
suetas tenebras. sic egyptij. de q̄b᷒ dicit̃
Exo. x. Facte sē tenebre horribiles i vni-
ūsa t̃ra egypti. trib᷒ dieb᷒ nemo vidit fra
trē suū nec mouit se de loco i q̄ erat. Si
timēt t̃remotū si vētoꝝ vehemītiā si noct-
nos strepit᷒ si draconū aut ꝫp̄tū sibilos
leonūq̈ꝫ rugit᷒ ꝛ hi᷒: q̄ꝫto mag̃ timebūt
tremēdā vocē seuerissimi iudicꝫ dānātꝫ ꝛ
exprobrātꝫ malos. 2ᵃ rō illoꝝ sig̃ꝝ dr̃

accusatiõis. Oẽs eni fere creatẽ imutabunẽ parate ad vindictam ꝯ pctõres iuxta illud Sap. 5. Armabit creaturã ad vindictã inimicoꝝ suorũ. Nam cuȝ deus oẽs creaturas fecerit ad hoĩs vtilitatẽ: ⁊ oẽs deo obedierint hoĩ seruiendo: ipse ṽo homo rebellis ⁊ inobediens creatori suo extiterit: ideo accusabunt eum quasi ingratũ. Clamabit nãqꝫ suo modo celum. O deus oĩpotens ego hoĩ ministraui cũ planetis meis influendo sup terrã ⁊ alia opãdo que iussisti. ipse ṽo te offendit. ḡ vindica iustissime iudex. Clamabunt sol ⁊ luna ⁊ stelle. O deus magne nos dedim⁹ pctõrib⁹ lucẽ: ut tuũ. psequeremur imperiũ. Illi ṽo in oĩb⁹ te cõtempserũt: fac ergo vindictã. Clamabit hoc modo aer. clamabit terra clamabũt aque ⁊ oĩa que in eis sũt. Jõ Ugo de scõ Uic. ait. In die illa vltiõis nihil habebit qȯ rñdere possit hõ pctõr: vbi celũ ⁊ t̃ra: sol ⁊ luna: dies ⁊ noctes ⁊ totus mũd⁹ stabũt aduersũ nos in testimoniũ pctõrũ nostrorũ. Tertia rõ illoꝝ signoꝝ dicit̃ cõpassionis. Mouebunẽ vtiqꝫ quasi quodã affectu pietatꝭ ⁊ cõpassiõis oẽs creature ad cõpatiendum dãnatis miseris. Uñ Criso⁹ super Math. ait. Patrefamilias moriẽte domus eius turbaẽ: familia plangit ⁊ nigris se vestib⁹ induit: Sic humano gñe circa finẽ ꝯstituto celi misteria lugent ⁊ candore deposito tenebris induũtur. Planget ḡ sol dãnationẽ hoiuȝ: plãget luna: plangent stelle: plangent oĩa elementa: ⁊ vniuersa que creata sũt. O q̃ durus es o tu pctõr q̃ ferreus: q̃ tibi ipsi crudelis qui te dãnandũ cõspicis ⁊ morti sempiterne adiudicandũ: ⁊ tamẽ nõ ploras. Plange q̇a sol te plãget: plãge q̇a planget te luna: plange q̇a plangent te stelle. Sed melius plange ut nõ plangas. plange q̇ offendisti deũ ut tibi indulgeat. Plange p ꝯtritionẽ ⁊ postula veniã. plange p timorẽ ut sic penam effugias. O saxeũ pec⁹. o adamantinũ cor. o insensibilis mens peccatricis aĩe que audiẽdo ea q̃ dicim⁹ nõ cõmoueẽ: nõ cõpũgiẽ: nõ excitaẽ: nõ deponit pctã: nec reuertiẽ ad dominũ deum suum.

// Oz terribil' erit vox tube vocantis mortuos ad iudiciũ. ⁊ q̃ ṽtus diuina erit cã efficiens reformationis corpoꝝ ⁊ resurrectionis mortuorũ. ⁊ vox tube erit causa instrumentalis. Caplm. 3.

Tertiũ mysteriũ ꝯtemplandũ de signis iudicij dicit̃ conclusio. Cõcludenẽ nãqꝫ oĩa signa t̃roris in illo vno pauescendo: qȯ erit vox tube. de qua. i. Cor. 15. Canet eni tuba ⁊ mortui resurgent incorrupti: ⁊ nos immutabimur. Scõm aũt Ric. di. 43. q̃rti li. Uox tube nõ erit cã efficiẽs reformatiõis corpoꝝ ⁊ vnionis aiarũ ad illa: s ṽtus dĩna. Erit tñ cã instrumẽtal'. Jõ i. Thes. 4. In iussu ⁊ in voce archãgeli ⁊ ĩ tuba dei descẽdet ȯ celo. Ubi ponũẽ tria que ꝯcurrent ad resurrectionẽ mortuoꝝ. Primũ erit iussio. Secũdũ reformatio. Tertiũ sonatio. Primuȝ erit iussio: q̇a xp̃s iubebit pulueres seu ptes q̈scũqꝫ corpoꝝ motuorũ recolligi p ministeriũ ãgelicũ. Et h̃ nõuit apl's cũ. d. In iussu. Secũdum erit reformatio. Precipiet etiã xp̃s ex ill' puluerib⁹ recollectꝭ corpa reformari ⁊ reformatꝭ aias vniri. que duo fient p ṽtutẽ diuinã. Et istud notaẽ ab apl'o cũ. d. In tuba dei.

Tertiũ dicit̃ sonatio. Archangeli. n. q̇ fuerũt custodes ꝓuinciaꝝ ĩ ꝓuincijs q̃s custodierũt. clamabũt fortit̃ ⁊ sensibilit̃ sono articulato: ⁊ mediante aliq̃ sensibili creatura formata. clamabunt inquã q̃ oẽs corã iudice cõpareãt diffinitiuã sñiam ⁊ irreuocabilẽ audituri. Et h̃ nõuit apl's cum dixit. In voce archangeli. De hac aũt sonorosa tuba sic inq̇t Criso⁹ sup Math. Uere vox mag̃ vox tube t̃ribil' cui oĩa obediũt elemẽta q̃ petras scidit. iferos apit. portas tartareas frãgit. vicula mortuoꝝ disrũpit. ⁊ ȯ ꝓfundo abyssi aias corpib⁹ suis assignat. Hec aũt oĩa citi⁹ cõsumãẽ ĩ ope q̃ sagitta transit in aere. dicente apostolo In momento in ictu oculi ĩ nouissima tuba. Et Hiero. sup Math. sic loquitur

Quotiens diem iudicij cōsidero: toto corꝑe ꝯtremisco. Siue eni comedā siue bibam siue aliquid aliud faciā sꝑ videt illa tuba terribilis i sonare auribꝰ meis Surgite mortui venite ad iudiciū. Et idē ad Cromatiū ⁊ Heliodoꝝ. Ego i scelerū meoꝝ latēs sepulchro ⁊ pctōꝝ vinculis colligatꝰ q̄ttidie dn̄icū illū clamo rē expecto. Hiero. vei foras. Ego veniq̄ oia tuta timeo. Quid audis peccator? Quid Hieronymꝰ dicit? Ecq̄s ipe erat Nōne scūs? Nōne probus ⁊ ꝟtuosus? nōne a curis terrenis ꝑnitꝰ absolutꝰ? nōne pnia maceratꝰ? nōne in dei opere assiduus? Et tn̄ clamat: ego timeo. Et cur nō times tu o amator seculi? O negligens in via dn̄i? O pctōr neq̄ssime ꝯtremisce ⁊ ꝯcutiat viscera tua: depone fatuitatē mētis tue q̄ fit ut nō timeas: ⁊ sepius mente reuolue Hiero. ꝟba. d. Ego timeo. Ad h̄ facit exemplū quod Barlaā dixit de Josaphat. Dr rex q̄dā magnus xp̄ianus tn̄ ⁊ deuotus ut plurimū mestus oibꝰ appebat ⁊c̄. O amara vox. o dura. o tediosa pctōribꝰ oibus qn̄ dicet eis. Surgite ⁊ venite ad iudicium. Ergo ꝓuideamꝰ ut dū tempus adest ⁊ facultas dat: ꝑ pniaʒ recōciliemur deo quē offendimꝰ ut bonitate sua ipse absoluat nos a pctis: ānumeretq̄ societati scōꝝ: ꝯcedens h̄ nobis gratiā ⁊ in futuro gloriam qui sit benedictus ꝑ infinita secula seculorum. Amen.

Feria quarta secunde ebdomade in quadragesima. de ordine ⁊ ꝯditionibꝰ iudicij generalis. ⁊ de snia cōtra dānanatos ferenda: ac de suaui vocatione electorum. Sermo. z6.

Viri Nini-uite surgent i iudicio. Verba sūt ista dn̄i nr̄ ihu xp̄i Math. iz. c. ⁊ in euangelio hodierno. Commemorabat frequentiꝰ saluator nr̄ dilectissimi dieʒ iudicij: qm̄ nihil terribilius pctōribꝰ pōt dici. Quisnā tā demēs tā stultus: tāq̄ obstinatissimus eē pōt ut cum audit se iudicandū dino iudicio reseruari timere nō debeat? Judicabit deus oēs hoies oēsq̄ angelos q̄ peccauerūt: ⁊ ꝯtra eos sniam ꝓferet irreuocabilē. Qm̄ tn̄ pret ea que dicta sūt d futuro iudicio gnāli: nō parū vtile ē meditari ⁊ ꝯsiderare ea q̄ in illo iudicio fienda sunt: idcirco in pn̄ti sermone adhuc de ipso erimꝰ aliq̄ tractaturi. De quo tria mysteria adhuc ꝓponimus contemplanda.

Primū dicit ordinatio.
Secundū reuelatio.
Tertiū premiatio.

De ordine iudicij tā ꝫm locū q̄ modum. ⁊ qualiter ab oibꝰ siue bonis siue malis videbitur xp̄s in maiestate sua.

Primū mysteriū. Caplm. j.

Primū ꝯtemplādū de iudicio generali dicit ordiatio. Ordinabit eteni ꝫm doc. q̄ntum ad tria. p° q̄ntū ad locuʒ z° q̄ntū ad modū. 3° q̄ntū ad aspectū. p° ordinabit q̄ntū ad locū. de q̄ aliqui dicē voluerūt q̄ erit vallis Josaphat ꝓpter ꝟba Johelis. 3. c. d. Adducā oēs gētes i valle Josaphat ⁊ disceptabo cū eis. Sed magister sniarū. 48. di. q̄rti li. quē etiā ceteri theologi subsequūt repꝛhendit illos qui dictū illud ꝓphicuʒ volunt intelligi. qm̄ oēs hoies in valle illa cōprehendi nō possent. Et ꝓpterea ē potius intelligēdū mystice ⁊ spūaliter: eo q̄ vallis Josaphat interpretat vallis iudicij. Dicit ergo magister q̄ xp̄us descendet ad iudicādū supra montē Oliueti de quo in celū ascēdit: ⁊ sedebit in aere in loco alto: ⁊ forte circa locū illū in quo apli desierūt ipsuʒ corꝑaliter videre qn̄ ascendebat in celū. Hoies autē congregabuntur in valle Josaphat cui ꝑeminet mons oliueti. Et quot in illo poterūt capi tot erūt ibi. Alij circa vallem. quidā ꝓpinquius: quidā ꝟo remotius. Electis ꝟo existentibus ad dexteram iudicis nō in terra sed in aere. Juxͣ illud .i. Thes. 4. Rapiemur cuʒ illis in

nubibus obuiã xp̄o in aera. Si eni nō
raperent in aera nisi p⁹ iudiciū qñ cum
iudice ibunt in celū. nō dicerentur rapi
obuiã xp̄o: ꝫ p⁹ xp̄m. Uiri tamē perfecti
magis eminentius ꝛ ꝓpe iudicem erūt.
Magis aūt congruū erit ꝙ xp̄s veniat
ad iudicandū in aere sup montē oliueti
ꝙ̄ sup locū i quo passus est: q̇a passus
est in forma infirma ꝛ iudicabit in for-
ma gloriosa sicut in gloriosa ascendit.
2° ordinabit iudiciū q̄tum ad modū
De sūmis nãqꝫ celorū descendet fili⁹ dei
cum ptāte magna ꝛ maiestate cuꝫ oib⁹
angelicis choris. ꝛ sua gloriosissima mr̄e.
Deferent ante eum angeli passionis in-
strumenta ex miraculo reformata. vi-
delicet colūnã. coronã spineam. cruceꝫ
clauos. spōgiam ꝛ lanceam. Et omnes
electi reassumptis corporib⁹ ꝓcedent ei
obuiam. Quorū ꝓcessionē ꝛ ordinem
pie contemplari possumus ꝫm ꝙ Joh.
i Apoc. describit. Ait eni. 7. c. Audiui
numerū signatorū centū quadraginta
q̄ttuor milia sigt̄i. Ex tribu Juda. 12.
milia signati. Ex tribu Ruben. 12. mi-
lia sigt̄i. Ex tribu Gad. 12. milia sigt̄i.
Ex tribu Aser. 12. milia signati. Ex tri
bu Neptalim. 12. milia signati. Ex tribu
Manasse. 12. milia signati. Ex tribu
Leui. 12. milia sigt̄i. Ex tribu Syme-
on. 12. milia signati. Ex tribu Jsachar
12. milia signati. Ex tribu Zabulon. 12
milia sigt̄i. Ex tribu Joesph. 12. milia
signati. Ex tribu Beniamin. 12. milia
signati. Post h̄ vidi turbã magnã quã
dinumerare nemo poterat ex oibus gē-
tib⁹ ꝛ tribubus ꝛ linguis ꝛ ꝑplis: stan-
tes ante thronum in ꝯspectu agni ami-
cti stolis albis: ꝛ palme in manib⁹ eo-
rum. Et clamabãt voce magna dicen-
tes: Salus deo nr̄o qui sedet sup thro-
no ꝛ agno. Jn qua visione ponit Joh.
numeꝝ electoꝝ accipiēdo more scripꝫe
numeꝝ deťmiatū ꝓ indeterminato: de-
scribendo illū p noia tribuū filioꝝ isrl̄:
p que mystice designãť status illoruꝫ q̇
erunt saluandi. Prim⁹ ergo status ex
tribu iuda: qui interpretatur confessio
compebit in iudicio. ꝛ sigt̄ oēs pctōres
omnesqꝫ peccatrices q̇ post multa scele-
ra ꝛ pctã cōmissa redierūt ad pniam. de
quibus xp̄s dixit. Meretrices ꝛ publi
cani precedent i regno celoꝝ. Secūd⁹
status cōpebit ex tribu Ruben: qui inť-
pretať filius visiōis. ꝛ signat oēs viros
doctos ꝛ illuminatos scia qui deum in
omnib⁹ magnificauerūt. Terti⁹ stat⁹
cōpebit ex tribu Gad: qui interp̄tatur
accinctus latrunculus. ꝛ signat quosli-
bet ꝯiugatos: qui in scō mr̄imonio cum
dei timore ꝛ obediētia vixerūt. Quar-
tus status compebit ex tribu Aser: qui
interpretať btūs uel diuitias habens. ꝛ
signat omnes sacerdotes diuites q̇ mi-
nistri sūt sacramētoꝝ. Quintus stat⁹
cōparebit ex tribu Neptalim: qui inter-
pretať dilatatio mea. ꝛ signat oēs reli-
giosos q̇ se dilatant nō solū ꝓpter deū
adseruanda precepta: ꝫ etiam consilia
Sextus stat⁹ apparebit ex tribu Ma-
nasse: q̇ interpretať obliuio. ꝛ sigt̄ oēs
monachos ꝛ solitarios: q̇ obliti cuius-
cunqꝫ cure tp̄alis: etiã ꝛ actionis spūaľ
p ꝯtemplatiuã vitã deo placere studue-
runt. Septim⁹ status cōpebit ex tribu
Symeon: qui interpretať obediētia. ꝛ
signat omnes filios qui mortui sunt
sub cura parentum quibus in vita fue-
runt obedientes. Octau⁹ stat⁹ cōpebit
ex tribu Leui: qui interp̄tať assumptus
ꝛ signat oēs p̄latos eccl'ie q̇ assumūtur
ad regimē aiarū. Nonus stat⁹ cōpebit
ex tribu Jsachar: q̇ interp̄tať vir mer-
cedis. ꝛ signat mechanicos ꝛ artifices
oēs q̇ laborant ꝓ mercede. Decimus
stat⁹ cōpebit ex tribu Zabulon: qui in-
terp̄tať ꝓpugnaculuꝫ fortitudinis. ꝛ si-
gnat oēs impatores reges principes ꝛ
alios q̄scūqꝫ dn̄os: qui ob rempublicã
defendendã augendã tuendãqꝫ habue-
runt primatū. Undecim⁹ stat⁹ compe-
bit ex tribu Joseph: qui interpretať au-
gmētū. ꝛ signat oēs bonos mercatores
qui sua industria sollicitudine ꝛ labore
ciuitatū bona multiplicãt ꝛ augmētãt.
Duodecimus stat⁹ compebit ex tribu

Beniamin: qui interpretatur cõtinentia. ⁊ signat oēs cõtinentes qui vitia carnalia maxie sūt detestati. Post quos veniēt oēs martyres confessores ⁊ apli ⁊ pñtabūt se coram altissimo imperatore dño ihu xpo laudātes ⁊ bñdicentes cum leticia nomē sanctū eius. Ex alio vero latere dānati omnes reassumptis corporibus suis vna cū diabolis compebūt. Primi erūt omnes desperati: quorum capitanei erunt Cayn qui interfecit fratrem: ⁊ Judas qui vendidit xpm. Secundi erunt omnes viri docti qui fuerunt sapientes ut facerent mala: bene aūt facē nescierunt. Ibi erūt inflati theologi. ibi erunt curiosi ⁊ vani phi. ibi arrogātes iuriste. ibi pcuratores ⁊ aduocati dolosi. ibi notarij falsi. ibi oratores mendaces: ⁊ adulationibus veritatē despicientes. Tertij erūt omnes vxorati q matrimonij federa violauerūt. ibi erūt qui cōtraxerūt in gradibus prohibitis aut cum ordinibus sacris: aut post continentie vota. ibi erūt mulieres adultere que de bonis virorum nutrierūt filios alienos. Quarti erunt omnes mali sacerdotes qui curā aiarum acceperūt cum essent insufficiētes. qui nō dixerūt officiū ad qd tenebāt. qui celebrarūt in mortali pctō. qui tenuerūt secrete ul' publice concubinas ⁊ sacra pro precio vendiderūt. Quinti erūt omnes mali religiosi qui nō seruauerūt regulas suas quas pmiserūt deo obseruare q priores fuerūt in morib⁹ q̄ stipendarij. superbi psumptuosi. hypocrite. inuidi. maliuoli iniqui. prosipelles. dolosi. detractores. susurrones. bilingues. mēdaces. sacrilegi excoicati. ⁊ quidā damnabiles heretici Sexti erūt oēs mali monachi ⁊ solitarij. ociosi. pigri. comedētes bñ. parū loquentes cū deo ⁊ min⁹ cū hoibus. stantes in solitudine, ppter gloriā mūdi. pleni fantasijs ⁊ cogitatiōib⁹ etiā ⁊ factis turpissimis ⁊ pre verecundia talia confiteri omittentes. Septimi erunt oēs supbi filij q parentibus suis inobediētes eos spreuerunt afflixerūtq: ⁊ molestauerunt contumelijs conuitijs improperijs ⁊ qñq verberibus. nec debitā impenderunt reuerētiam. Octaui erūt omnes lupini prelati qui nō intrauerūt p hostium in ouile neq vocati fuere a deo: sicut Aaron: sed munere precio arte dolo importunitate tpaliq fauore: ⁊ alijs indebitis modis eccl'iasticos rapuerūt honores: ⁊ bona eccl'iarū nō pauperib⁹ quorū sūt: sed ppinqs ⁊ amicis: ⁊ qd peius est lenonib⁹ ⁊ meretricib⁹ distribuerūt ⁊c.

Noni erūt oēs mali mercatores fraudulenti. falsarij. simulati. piuri. deceptores ⁊ vsurarij. Decimi erūt oēs tyrāni ⁊ mali dñi qui seipsos deificātes nō timuerūt deū. ⁊ suos subditos grauarūt iiuste. Undecimi erūt oēs artiste neq q suas artes cū iiusticia ⁊ aliorū dāno exercuerūt. Duodecimi erūt oēs incōstātes ⁊ luxuriosi ⁊ oēs alij pctōres q a pte sinistra pñtabūt corā iudice clamātes ac dicētes. Heu heu cur nati sum⁹? O q̄ amara ē dies ista. o miseri nos q trahimur? Ve nob q a pgim⁹ ad rigorosū iudiciū. 3° ordinabit iudiciū q̄tū ad aspectū. Scdm enim Alex. in. 3. Ric. ⁊ Bon. di. 48. qrti li. Boni ⁊ mali visuri sūt iudicē viuor ⁊ mortuor. Mali in forma q fili⁹ hois ē: sed tñ in claritate q iudicabit. nō i infirmitate q iudicat⁹ ē. Fiet eni virtute dina supnālit: ut videāt formā gl'iosā corpis xpi ad āpliorē illorū cōfusionē. q2 quibz eor tristabit ac cōfūdet vidēdo gl'iaz ei⁹ quē vehemēt odit Dānati. n. vehemēt odiūt deū nō sb rōne q bon⁹ ē: sed sb rōne q eos punit. Cognoscēt insuper damnati diuinitatē xpi non per clarā visionē: sed p effectus. Boni vero videbunt gloriam corpis xpi cum gaudio ⁊ leticia oculo corpali: ⁊ gl'iaz aie oculo mētali: ⁊ etiā clare videbunt diuinitatē. Fietq adhuc supnaturalit ut ita cum videant ⁊ audiant qui sūt a remotis sicut ppinq. Tūc sicut dic Criso⁹ sup Math. plangent iudei vidētes viuentē ⁊ iudicantē quē q̄si hoiez mortuū existimabant: ⁊ conuincentes se corpe vulnerato scelus suū negare nō poterūt

Plangent ⁊ gentiles qui vanis disputationibus decepti phoꝝ irrōnabilem stulticiam putauerūt eē deū colere crucifixū. Plangent se xp̄iani pctōres: qui magis dilexerūt mundū ꝙ xp̄m. Plangent se heretici q̇ purū hoīem crucifixū dixerunt: cū videant ipsū esse iudicē in quē iudei trāsfixerūt. hec ille. O quāta erit etiā in damnatis afflictio: quātusqꝫ meroꝛ cū videbūt multitudinē electoꝝ. Tunc ut scribit̃ Sap. 5. stabūt iusti in magna constātia aduersus eos qui se angustiauerūt ⁊ q̇ abstulerunt labores eoꝝ. Videntes turbabūt̃ timore horribili ⁊ mirabunt̃ in subitatione insꝑate salutis dicentes intra se pniam agētes ⁊ ꝓ angustia spūs gementes: Hi sūt q̄s aliquādo ha. i deri. ⁊ in si. impro. Nos insen. vitā illoꝝ estimabam⁹ insa. ⁊ fi. illoꝝ sine. ho. Ecce quō cōpu. sunt int̃ fi. dei. ⁊ inter scōs sors illoꝝ est.

Qualiter accusabūt̃ in die iudicij ⁊ nota fiēt pctā oīuz. nec poterit quis defendere se aut excusare. Capl̃m. 2.

Secundū mysteriū ꝯtemplādū de iudicio vocat̃ reuelatio. Reuelabunt̃ q̇ꝑpe oīa dānatoꝝ peccata: tam publica ꝙ secreta. Circa quā reuelationē occurrēt tria. Primū dicit̃ accusatio. Secundū testificatio. Tertium arctatio. Primum accusatio. Stabunt nanqꝫ tres accusatores ꝯtra pctōres. Primus erit diabol⁹ qui dicet: Equissime iudex iudica istū esse meū q̇ noluit eē tuus. Tuus erat ꝑ nāz. meus est fact⁹ ꝑ suā maliciā. Tibi inobediēs mihi obediens. Judica ḡ istū esse meū mecūqꝫ damnandū. Cognoscēt eni tūc fatui pctōres: ꝙ grauit̃ errauerūt acquiescere diabolicis suasionib⁹ quādo videbunt oēs demones cōtra illos clamantes. Secund⁹ accusatoꝛ erit ꝓprium scelus. Nam ut inq̇t Ric. in. 4. dis. 43. In iudicio cognoscet q̇libet hō pctā que fecit tā iusti ꝙ reprobi. Mali eni cognoscēt ut ex illa afflictōe ampli⁹ crucient̃. Boni ṽo q̇a ex cognitiōe remissionis ⁊ indulgētie ampli⁹ ꝯsolabūt̃ ⁊ diuinā miāz collaudabūt. Non solū aūt ipsimet: ſ; singillatim vnicuiqꝫ manifesta erūt oīuz bona ⁊ mala. Sed noticia illa ⁊ diuulgatio pctōꝝ q̇ fecerūt electi: nō generabit eis ꝑenā nec ignominiā nec cōfusionem. q̇nimo cedet ad eoꝝ gloriā, ꝓpter ꝑenitentiā quā fecerunt. Et h̃ dicit Greg. 4. moral̃. ṽsus finē qui ait exponens illud ps. Misericordias dñi in eternum cantabo. Quō miās dñi cantat in eternū: qui miserum se ignorat fuisse? Et si miserie trāsacte nō meminit: vnde largitori miſicordie laudes reddit? Manifestatio ḡ pctōꝝ ꝙtum ad reprobos nō ꝙtum ad iustos erit accusatio. Terti⁹ accusatoꝛ erit totus mund⁹. Vñ Criso⁹ sup Math. In illa die vltionis nihil est qd̄ rñdeamus: vbi celū ⁊ terra aqua sol ⁊ luna dies ⁊ noctes ⁊ totus mundus stabūt aduersū nos in testimoniū pctōꝝ nr̃oꝝ.

Secundū qd̄ occurret in reuelatione pctōꝝ erit testificatio. Tres enim testes habebit tūc ꝯtra se pctōꝛ. Vnū supra se .s. deū. Secundū intra se .s. ꝯsciam ꝓpriā. Tertiū iuxta se .s. ꝓpriū angelum hoi ad custodiā deputatū: qui tanꝙ ꝯsci⁹ oīuz que homo fecit cōtra eū testimoniū ꝑhibebit. Vñ Job. 20. Reuelabunt celi id est angeli iniq̇tatē eius. Tertiū qd̄ occurret i reuelatiōe pctōꝝ erit arctatio. Arcte eni erūt tūc ⁊ stricte vie oīuz pctōꝝ q̄n nō poterūt negare: nō excusare: nō appellare: nō fugere: nō impetrare veniā: nō habere refugiū. O ꝙ flebilis erit tūc dānatoꝝ ꝯditio. Nō valebūt eis preces: nō clamores: nō gemit⁹: nō parentes. nō amici: nō deniqꝫ quicꝙ aliud. Vnde Criso⁹ sup Math. Nō erit tunc resistendi virtus ꝯ deū: nec fugiendi facultas ante faciē eius: nec pnie locus nec satisfactionis tempus. Et Greg. in omel̃. inq̇t. O ꝙ anguste erūt tunc vie reproboꝝ: supi⁹ erit iudex iratus: inferi⁹ horrēdū chaos: a dextris pctā accusantia: a sinistris infinita demonia ad suppliciū trahentia: intus ꝯscientia vrens: foris mundus ardens: miser pctōꝛ sic

ꝯphensus ꝗ fugiet: ⁊ latē erit īpossibile: appere ītolerabile. hec ille. Poterit tūc vnusqsqꝫ dicē illud ps. Quo ibo a spū tuo ⁊ ꝗ a fa. t. f. Si ascē. i ce. t. il. es. si de. ī infer. ades. Si sū. pē. m. di. ⁊ ha. i extre. ma. Eteni il. m. t. dedu. me. ⁊. t. m. de. tu.

Qualiter in iudicio xp̄us alloquetur electos blāde atqꝫ benigne. malos vero aspe satis ⁊ dure. ⁊ quō impij sepabūt̄ a iustis Capitulū. 3.

TErtiū mysteriū ꝯtemplandū de iudicio dicit̄ ꝑmiatio. Circa qd̄ adhuc tria debem⁹ attentissime ꝯtēplari. Primū dr̄ electoꝝ allocutio. Secūdū dānatoꝝ ꝯtristatio. Tertiū oiuꝫ sepa.ͦ Primū dr̄ electoꝝ allocutio. Loqt̄ nāqꝫ xp̄s electꝭ suis tria suauissima ꝟba. Primū ꝟbū erit dulcis vocationis: qn̄ facie leta ⁊ vultu hilari ad dexterā ꝑtem se vertēs aspiciet suam dulcissimā matrē ⁊ ceťos electos ⁊ scōs poteritqꝫ dicē licꝫ in euāgelio nō ponat̄ O genetrix mea. o venerāda ⁊ dignissima regina celoꝝ: ecce iā tēp⁹ est ut cūctꝭ hoib⁹ qui fuerūt in mūdo inotescat glīa tua. videantqꝫ oēs merita tua. Tu nēpe es illa que humilitate caritate ceterisqꝫ ꝟtutib⁹ ad tuū vterū me inclinasti. Tu me nouē mēsib⁹ i ventrī tui tabnaculo tenuisti. Tu me natū deū hoiem ī psepio adorasti. inuoluisti pannis: ⁊ lacte tuo mellifluo me pauisti. Tu cū lachrymātē me cernebas lachrymabarī. Cū vigilāte vigilabas: cū patiēte patiebarī. Tu me i brachijs sepe portasti. ⁊ corde ⁊ ope semꝑ mecū fuisti. Mecū pre dolore cū crucifigebar in cruce crucifigebarī i aīa Et cū a toto mūdo essem derelictus: tu sola firma in mea fide māsisti. Iunxisti volūtatē tuā volūtati mee. Scā humil ⁊ deuota celestia sꝑ desiderasti. En iam toto mūdo pariter cōgregato: ⁊ ego excelsam gloriā tuā quam tibi dare volui patēter mōstrabo. Postmodū ꝟo aplīs referet. Vos discipuli mei filij ⁊ fatres dilecti: qui reliqstis oia ꝓpt̄ nomē meū ⁊ paupes ⁊ ꝑegrini ꝑ terraꝝ orbē fidelit̄ laborastis: ⁊ tandē patienť mortē sustinuistis. Et p⁹ martyrib⁹ dicet. O vos feruētes martyres: ꝗ pro meo amore tormēta ⁊ penas horribilissimas sustinuistis: ⁊ mori potius ꝙ̄ me negare elegistꝭ Deinde alloquet̄ ꝟgines. O vos ꝟgines mūdi ꝗ scām illibatāqꝫ castitatē tātoꝑe amastis. Et vos o sancti ꝯfessores: qui corꝑa vestra arctissima pnia macerastꝭ. O vos oēs sancti religiosi ꝗ abnegastis ꝓpriā volūtatē. O deniqꝫ vos ꝗ mīe opa ꝓximis vestrī exhibuistis. Esuriui enī ⁊ dedistꝭ m̄ mādúcare. Sitiui ⁊ dedistꝭ m̄ bibē. Hospes erā ⁊ collegistꝭ me. Nud⁹ erā ⁊ cooꝑuistis me. Infirm⁹ erā ⁊ visitastis me. Venite ad me vos diligentem Venite ad me fontem oiuꝫ bonoꝝ. Ad me summū gaudiū. Ad me sūmaꝫ pulchritudinē. Ad me sūmū solatiū. Veni o cara genitrix. Venite o oēs electi. O dulce venite. o vox dulcior super mel ⁊ māna. Ecquid facient tūc dānati ꝗ nō vocabunt̄. Audiēt tn̄ xp̄m vocātē electos suos. Percutient ꝓfecto pectora: clamabūt ⁊ dicent. Ve nobis cur nati sumus? Ve qa vocati sūt illi. ⁊ nos nō vocamur. ⁊ nob̄ nihil dicit̄. Quinimo expectātes sum⁹ audire sniam horribil̄ dānatiōis. Secūdū ꝟbū suauissimū qd̄ loquet̄ xp̄s electꝭ suis dr̄ bn̄dictiōis Nā p⁹ vocationē subiūget eis bn̄dictionē suā: dicetqꝫ ut pie credo ꝑmo matri sue. Bn̄dicta sis tu: bn̄dicta sit aīa tua: bn̄dictū sit corp⁹ tuū: bn̄dicti sint oēs labores tui. Deinde dicet ⁊ ceteris. Benedicti sitis vos oēs electi mei. O ꝙ̄ grata erit bn̄dictio illa o h⁹ illis. O ꝙ̄ grauis ipsis dānatis ꝗ tūc intelligēt ꝙ̄tū ꝓfuit bn̄facē amare deū ⁊ odire pctm̄ Tertiū ꝟbū suauissimū qd̄ loquet̄ xp̄s electꝭ suis dicit̄ remuneratiōis. qn̄ subiūget: Possidete paratū vob̄ regnū a cōstitutione mūdi. Regnū in quo est ois iocūditas: ois plenitudo bonoꝝ: ois suauitas: ois trāquillitas: ois pax: ois cōcordia: ois leticia: ois quies: oēs diuitie. ois satietas: oē deniqꝫ bonū. Nullū incōmodū. nulla tristicia: null⁹ dolor: null⁹ labor: nulla infirmitas: nullū fastidiū:

nullus meror: nulla discordia: nullũ denique malũ. O pctõres insensati. cur nõ conamini et vos regnũ illud acquirere cui totus mundus cũ oibus bonis suis cõparari nõ põt? Secundũ contemplãdũ dicitur dãnatorum contristatio. Nã pus oia que supdicta sũt vehement pctõres contristabunt propter tria. p° propter exprobrationẽ. Acriter nãque xps exprobrabit illos. d. illud vel simile qd Criso⁹ sup Math. ait. Ego propter vos homo fact⁹ sũ: alligatus et derisus: cesus et crucifixus. Ubi est tantarum iniuriarũ mearum fruct⁹? Ecce preciũ sanguinis mei quẽ dedi pro redemptiõe aiarũ vestrarũ. Ubi est servit⁹ vr̃a quã mihi pro precio sanguinis mei dedistis? Ego sup gloriã meam vos habui cum eẽm de⁹ apparẽs homo. et viliorem me oibus reb⁹ vr̃is fecistis. Nam oẽm rem vilissimã terre amplius dilexistis qz iusticiã meã et fidẽ. h Criso. O scelerati et ingrati pctõres: qd mali feci vob? Quid pro vr̃a salute facẽ debui quod nõ feci? Uidete caput meũ splẽdidũ. h est illud qd pro vobis spinis fuit coronatũ. habui faciẽ meã nũc sole lucidiorẽ: fetidissimis sputis pro vob deturpatã. Corpus h gloriosum qd inspicitis pro vobis fuit dure flagellatũ et in cruce confixũ Ecce signa. aspicite loca clavorum. aspicite manus. aspicite pedes. aspicite latus Inqt eni Criso⁹. Ueniet xps i iudicio nõ solũ vulnera: s exprobratissimã mortem ostendẽs. 2° contristabunt pctõres propter cõtrariationez. In tantis eni angustijs constituti oẽs scõs priores habebũt 3° contristabunt propter sententiationez: qñ audiũt tonitruũ illud grande et formidabile. vocẽ. s. ihu xpi indignant ipsis d. Ite maledicti in ignẽ eternũ qui pat⁹ est diabolo et angelis ei⁹. Tertiũ contemplandũ dr̃ oiuz separatio. O si vellemus contemplari qñ separabunt iiusti a consortio iustorum et a visiõe dei: quãta erit illorum lamentatio qz flebiles voces: prumpem⁹ certe i lachrymas. Ibũt quidẽ ipsi dãnati eiulantes et querelantes in ignem etnũ. Iusti aũt i vitã etnã: in q regnabũt cũ xpo p ifinita scl'a scl'orum. Amen.

Feria qnta secũde ebdomade i quadragesima. de necessitate sanctissime cõfessionis. contra eos qui dicunt superfluum esse aut inane confiteri peccata sua sacerdoti. Sermo. 21.

ACcedentes discipuli eius rogabant eum. d. Dimitte illã: qa clamat post nos Math. 15. c. et i euãgelio hodierno. Ordinauit christus sacerdotes suos mediatores fore futuros inter ipsum et pctõres penitentes: voluitque ut absolutiõis bñficiũ ipsi sacerdotes p cõfessionẽ sacramẽtalẽ largirent. Qd mystice inuit in euãgelica lectione in qua narrat quẽadmodũ apl'i p quos significant sacerdotes supplicabunt xpo pro Chanaee filia: sanitatẽ postulante. p quã peccatrix aia denotat. Qm̃ vo apud nõnullos curiosos extat opinio quedã falsa: qua asserũt nõ fore opportunũ imo superfluũ et iane sacerdotibus cõfiteri pctã. Idcirco in pñti sermone de necessitate cõfessionis tractare curabim⁹: quã necessariam esse cunctis penitentibus ostendem⁹ triplici rõne.

Prima ratio, propter doctorũ et scripturarum testificationem.

Secũda, propter xpi institutionem.

Tertia, propter ecclesie preceptionem.

Qr p dicta scõrũ doctorum probari potest qualiter cõfessio pctorum sit penitentib⁹ ad salutem necessaria. Caplm. 1.

PRima rõ qua ostendit qz cõfessio sit necessaria ad salutem est propter doctorũ et scripturarum testificationẽ. Et anteqz inducant testimonia. pmittenda ẽ de cõfessione distinctio quedã quã ponit Alex. in. 4. volumine summe. et Tho. 2. 2. q. 3. q dicũt qz triplex ẽ cõfessio. pa eorũ q sũt fidei. et ista est, prius actus fidei de q Paulus Ro. x. ait. Ore aũt cõfessio fit ad salutẽ.

2ª est ꝯfessio grãrũ actionis siue laudis. ⁊ est actus latrie: q̃a ordinat̃ ad honorẽ deo exteri⁹ exhibendũ. de q̃ Dauid in ps. Cõfitemini dño q̃m bon⁹. 3ª ẽ cõfessio sacralis q̃ fit sacerdoti. Et de hac Ray. ait. in sũma. de pe. Cõfessio ẽ corã sacerdote legittima ꝓ priorũ pctõrũ declaratio. Et de hac sci dicũt. ꝙ loco ⁊ tpe expediat ad salutẽ. Vñ de pe. di. i. c. non põt. inducit̃ Ambro⁹ li. de padiso sic loquens. Nõ potest q̃sꝙ iustificari a pctõ nisi pctm̃ fuerit ante confessus. Et idem Ambro⁹ in sermone quadragesime inq̃t. Ecce nũc temp⁹ acceptabile in quo confessio a morte animam liberat. Cõfessio padisũ apit. Cõfessio spem saluandi tribuit. Vñ scriptura dicit. Dic tu iniq̃tates tuas: ut iustificeris. Item Iob. os aureũ. i. c. pfecta. In corde cõtritio. in ore ꝯfessio. in ope tota humilitas: hec ẽ fructifera pnia. Et idẽ de pe. di. i. c. nõ põt. Non põt quisꝙ grãm vite celestis accipe: nisi purgat⁹ fuerit ab oi sorde peti p pnie ꝯfessionẽ. Et Aug⁹ li. de pnia. Agite pniam qualis agit̃ i ecclesia ut oret. p uobis ecclia. Nemo sibi blãdiatur ⁊ dicat: Occulte ago apud deũ ago. Nouit deus qui mihi ignoscit q̃ in corde ago. Ergo sine cã dictuȝ est: Que solueritis i tra erũt soluta ⁊ i celo Ergo sine cã claues date sũt ecclie dei? q̃si dicat. nõ. Et idẽ i eodẽ li. Quẽ penitet oio peniteat. dolorẽ lacħymis ondat. presentet vitã suã deo p sacerdotẽ. ꝑueniat iudiciũ dei p ꝯfessioẽȝ. Et Aug in li. de pnia. Cõfessio ẽ sal⁹ aiarũ. dissipatrix vitiorum. oppugnatrix demonũ Quid pl'a? Obstruit os iferni ⁊ portas apit padisi. Et de pe. dis. i. c. Multiplex mĩa dei. Leo papa inq̃t. Mediator dei ⁊ hoiuȝ xp̃s ih̃s: hãc ꝑpositis ecclie tradidit ptãtẽ: ut ꝯfitẽtib⁹ pnie satisfactioẽȝ darent: ⁊ eadẽ salubri satisfactiõe purgatos: ad coionẽ sacramẽtoꝝ p ianuã recõciliatiõis admitterẽt. Et idẽ in sermonib⁹. Nõ remanet in iudicio condẽnandũ qõ fuerit ꝯfessione purgatũ. Ex q̃bus colligit̃ ꝙ penitentes ad ꝯfessioẽȝ sunt obligati. Sed cõtra posset quis arguere. Primo quia nullus tenet̃ manifestare inhonesta corporis sui. g̃ multo minus nec anime. Secũdo quia ut dicit Ambrosius sup Lucam: Petrus doluit ⁊ fleuit: q̃a errauit ut homo. Non inuenio quid dixerit: scio ꝙ fleuerit. Lacħymas lego: satisfactionem non lego. Et Criso⁹ ait. Lachryme lauãt delictum quod voce pudor est confiteri.

Tertio arguit̃. quia si esset necessariũ homines confiteri sacerdoti. hoc nõ videretur esse nisi ad taxandam emendã peccati. Sed homo potest sufficiẽter taxare emendam pro peccato suo. g̃ videt̃ ꝙ confessio nõ sit necessaria. Rñdet ad hec Ric. in. 4. di. 17. dicẽs ad pmũ. ꝙ inhonesta corpis expedit aliquãdo manifestare medico ad sanitatẽ ꝯseq̃ndã iuxta illud Boetij. Si opa medicantis expectas oportet ut vuln⁹ detegas. Sic etiã inhonesta aie manifestãda sunt sacerdoti tãꝙ medico spirituali. Ad secundũ ꝓ dicit Ric. ꝙ multa facta sũt que scripta non sunt. Et q̃n dicit̃ ꝙ lachryme lauãt delictũ. excluditur ꝯfessio publica: non aũt secreta que cum ipsis lachrymis intelligit̃. Ad tertiũ isup argumentũ. d. Ric. ꝙ ille qui est nimis familiaris vni pti. iudex nõ debet esse in illa causa. ut notat̃ ex de officio ⁊ potestate iudic̃ dele. c. insinuãte. Quia dicit glo. ibidẽ. Familiaritas affectio ꝑitatẽ impedire solet. Hõ autẽ nimis familiaris est carni sue. ⁊ ideo non est rationabile ꝙ sit iudex in illa cã in qua agendũ ẽ de punitione carnis sue: q̃uis illa punitio sit ad aie correctionẽ. Multi insuper si seipsos iudicare deberẽt: de grauissimis peccatis sibi ꝯscientiã nõ facerẽt: repirentꝙ vsurarij q̃ vsuras nõ ꝯdẽnarẽt: raptores ⁊ fures qui restitutionẽ non approbarent: adulteri ⁊ fornicatores q̃ luxuriam excusarẽt. ⁊ hui⁹ modi. Quare oppoꝛtune prouisum est: ut in foro ꝯscientie. alij. scilicet sacerdotes de peccatis nostris quando illa ꝯfitemur habeant iudicare.

// Qd cõfessio ē de necessitate salutis eo q tpe legis gratie fuit instituta a dño ihu xpo. et quō intelligit q sit de iure na ture. et qlit in lege scripta fuit figurata. Capl'm. 2.

Secunda rō qua ostendit q cõfessio sacramētal' sit ad salutē necēia. est pter xpi institutionē. Instituta quippe fuit pfessio in lege grē a dño ihu xpo sm Ric. vbi s. implicite et explicite. Implicite in figura cū dixit leproso mūdato. Math. 8. Uade et ostende te sacerdoti. Et etiā explicite sine figura. in hoc q nō tm̄ potestatem iudicādi i foro exteriori dedit discipulis accipiendā ab alijs mediāte Petro: cui eam promisit ante passionē cuz sibi dixit illud qd scriptū ē Math. 16. Tibi dabo claues regni celoruz. Et dedit p9 resurrectionē cum dixit Joh. 21. Pasce oues meas: Sed etiam dedit eis ptātem iudicandi in foro pscie: nō tm̄ apl'is quorū sūt epi successores: sed etiā alijs discipulis quorū sūt successores inferiores sacerdotes. Et illā ptātē oibus imediate dedit p seipsū. cuz p9 resurrectionē suā dixit eis: Quorū remiseritis pctā remittunt eis. Quib9 autē dat ptās iudicādi de aliqua cā. dat eis ptās cognoscendi de illa. Null9 eni pōt iudicare et esse bonus iudex de his que ignorat. Sacerdos aūt non pōt cogscē sufficient facta pctōris pscie: nisi pctōri pfessione psciaz aperiat. Alex. aūt in 4. sūme dicit q duo sunt in confessione Unū formale et cōpletiuū. et hoc est absolutio uel potestas absoluendi uel medicandi. Et hoc dñs instituit qui ptātē clauiū pcessit. Et penes h residet pōtus Aliud aūt ē mat'iale. et h ē detectio peccati siue morbi. Et hoc dñs nō instituit s insinuauit. qa sufficit egroto exponere medicū et medicinā. Uñ Aug9 li. p. de pnia. et ponit ō pe. di. i. Quē penitet. Lazarū ait de monumēto iam resuscitatū obtulit discipulis soluendū xps p hoc ostendēs ptātez soluendi sacerdotibus fuisse concessam. Et h queri pōt. vtrū pfessio instituta fuerit in lege nature et in lege scripture sicut in lege gratie. Et de lege nature dicere possum9 sm Bon. in 4. dis. 17. q dupliciter sūt aliqua de dictamine iuris nāe. s. aut in gnāli. aut in speciali. In spāli ut honorare parentes In gnāli pō dictat nā ea que supaddit lex euangelica. Intelligendū ē g q est confessio de peccato mentalis et vocalis Mētalis pfessio ē recognitio peccati et offense dei. et hoc ē de dictamine nature in spāli: sm q cognitio offense est de dictamine nature. Cognitio autē offense humane ē de dictamie nāe p se sm q ē rōnalis. Sz cognitio diuine offense ē de dictamine nāe adiute aliquo mō per fidem. Quō autē scit homo se offendisse deū quē nō videt: nisi p aliquē radium fidei h cognoscat? Cū g deū cognoscit homo se p preuaricationez inhonorare: natura dictat q ab ipso mīa ē humilit petenda. Et h nūq est nisi recognoscat culpa. Uocalis pō cōfessio est duplex s. que fit deo. et que fit hoi. Uocalit confiteri deo dictat nā nō simplicit: h i casu utputa qn̄ de9 exigit. sic exegit ab Adā et Cayn. de qb9 scribit sic ō pe. di. i. §. deniqz. 2pe. c. voluissent. Deniqz ut pspicue appareat neminē sine cōfessione a pctō mundari. ab ipsi9 humani generis principio sumam9 exordiuz. Peccati transgressiōis pmi parentes corrupti a dño sūt requisiti de culpa: ut pctm̄ qd transgrediendo cōmiserāt pfitendo delerent. Serpens aūt de culpa reqsitus non est qa p cōfessionē nō reuocabat ad veniā Cayn quoqz cū pme puaricationi fratricidium addidisset: similiter a dño de culpa est reqsitus cum ei dicit. Ubi est Abel frater tuus? Sed qa supb9 capiti suo pctm̄ suū pfiteri noluit: potius mēdaciter negando dñm suum fallere conatus est. d. Nunqd custos fratris mei sum ego? indign9 venia iudicat9 ē. Uñ i despationis profundū mersus est dum ait. Maior est iniqtas mea q ut veniā merear. et vagus et pfugus exijt a facie dei. significās eos qui pctm̄ suū pfiteri dissimulāt: respectu diuine miseratiōis

indignos haberi. hec ibi. Uocaliter vero
cōfiteri hoi nō dictat nā nisi i gnāli. Di-
ctat eni oibus modis recōciliari oportē
deo quibꝰ ipse statuit. Jō natura dictat
ꝗ si deus arbitrum ꝯstitueret inter se ⁊
pctōrē: ꝗ ipsi eēt culpa reuelāda. ⁊ ita
dictat i gnāli. De lege aūt scripture dic̄
Boñ. ꝗ duo ꝑncipaliter sūt in ꝯfessiōe
ꝓpter que oportuit ⁊ cōueniēs fuit ꝯfes-
sionē institui. Primū ē ꝓpt̄ declaratio-
nem pcti ⁊ manifestatiōez. ⁊ ille ē finis
ꝯfessionis in se. Secundꝰ finis est ꝓpter
recōciliationē faciendā deo ⁊ eiꝰ eccl'ie
Primo ḡ fit ꝓpter pcti detestationē. Pec
cator eni dum mala agit odit lucē. ⁊ iō
in reuersione ad iusticiā oportet redar-
gui infructuosa opa tenebraꝝ. Que āt
arguunt̄ a lumine manifestant̄. h̄ aūt ē
ꝑ ꝯfessionē. Et ideo debuit in ea lege in-
stitui cōfessio in qua ē manifestatio ve-
ritatis. In qua verbū caro factū est: ut
itelligibile fieret sensibile ⁊ manifestū.
hec quidē est lex gratie. Ideo ꝗtum ad
ꝑmū finē sibi cōpetit cōfessiōis istitutio
Alius finis ē ad reconciliationē faci-
endā humano arbitrio mediāte. Ideo
fit hoi ut homo sit iudex ⁊ arbiter inter
pctōrem ⁊ deum. Arbiter autē talis dꝫ
esse: q̇ possit apponere manū in vtrunqꝫ
Talis āt nō potuit eē quousqꝫ deꝰ factꝰ
est homo. Et tunc homo deificatꝰ datus
est nobis mediator ⁊ arbiter xp̄s: q̇ po-
tuit arguere ⁊ manū ponere in vtrūqꝫ.
Hic reliquit in eccl'ia successores quos
arbitros cōstituit ⁊ rectores eccl'ie: q̇bꝰ
cōmisit auctoritatē recōciliādi. Et qm̄
hec auctoritas ꝑ fuit in xp̄o ⁊ in nullo
potuit esse anꝗ̄ veniret. iō tm̄ in lege no
ua debuit institui ꝯfessio. Cōfessio ergo
ꝓ ut sacramentū nō fuit in lege scripta
nisi in figura. precessit aūt in h̄ ꝗ sacer-
dotibꝰ data erat ptās ⁊ auctoritas dis-
cernendi int̄ leprā ⁊ nō leprā: sanctū ⁊
ꝓphanū. Sed hec quidē erant corꝑalia
⁊ non spiritualia.

Or hoies obligant̄ de necessitate con-
fiteri: nō solū ꝓpter primā institutionez
s̄ etiā ꝓpter preceptū eccl'ie a quo nullꝰ
excipit̄: nisi q̇ eēt absqꝫ pctō. Capl'm. 3.

Tertia rō qua ōndit̄ ꝗ confessio
sit necessaria ad salutē est ꝓpter
eccl'ie ꝑceptionē. Precepit nāqꝫ
eccl'ia ut hoies ꝯfiterent̄. in. c. ois. extra
de pe. ⁊ re. vbi dicit̄. Omnis vtriusqꝫ se-
xus fidelis postꝗ̄ ad ānos discretiōis
ꝑuenerit: oia sua solus pctā saltē semel
in āno fideliter cōfiteat̄ ꝓprio sacerdoti
⁊ iniunctā sibi pniam studeat ꝓ viribꝰ
adimplere. Propter que v̄ba. d. Boñ.
ꝗ oēs siue boni siue mali obligant̄ ad
confessionē saltē semel in āno. Teneri
quidē ad cōfessionē est dupliciter. Uel
ex institutione ꝑma: q̇a instituta est sub
precepto ut patuit. Uel institutiōe sup-
addita que est a generali cōcilio in. c. ꝑ-
all'. ois. Rōne mandati ꝑme institutio-
nis qm̄ instituta est directe ꝯ mortale
pctm̄: tenebāt̄ oēs qui pꝰ baptismū pec-
cauerūt mortalit̄. Rōne v̄o secūde insti
tutionis tenent̄ omnes saltē ad semel i
anno. Rō autē huiꝰ institutiōis triplex
est. Prima est vl'is indigentia. Omnes
eni peccauerūt ⁊ oēs egent grā dei. ideo
quilibet debet deū glorificare cōfitendo
se pctōrē. Qui eni pctōrē se ꝯfitet̄: deū
glorificat: ostendēs se deū offendisse. ⁊
eius mīa se indigere. Secunda ratio
fuit sacre coionis reuerētia: q̇a omnes
tenent̄ in pasca coicare tā ꝑfecti ꝗ̄ im-
ꝑfecti. Et tūc q̇a agnus pascalis man-
ducandꝰ est cum solennitate. ut mundi
essent manducātes ⁊ digni: oportuit ꝑ-
mitti remediū purgationis ⁊ ꝓbatiōis
⁊ hoc ē in pcti cōfessiōe. Tertia rō fuit
discretio gregis dñici: ne lupi abscon-
derent̄ in grege q̇ manducarēt agnos.
Ideo institutū est ut vultus ꝯsciarum
suarū sacerdotibus ostēderēt: ⁊ ne he-
retici innocētiā palliarēt. ⁊ sub pelle in-
nocētie se absconderēt. Uñ si q̇s nullū
haberet pctm̄ mortale: cōfiteri debet ve-
nialia: nō ꝗ homo obliget̄ illa ꝯfiteri de
se ut declarabit̄ inferiꝰ ꝓpter vinculum
pcti. s̄ ꝓpter obligationē ꝑcepti. Si aūt
aliquis diceret ꝗ nō haberet remorsuz
pcti venialis. Dicit Boñ. ꝗ impossibile

ē ꝑm statū viatorꝫ ut aliq̇s vnū diē uel
septimanā trāseat sine remorsu venial̄:
tñ ꝙ totū annū trāseat illud magis est
impossibile ut vix credat̄ ꝙ fuerit h̄ do-
nū in aliquo nisi in xp̄o ⁊ eius matre.
Et ideo vnusq̇sq; uel habet ↄsciam de
venialib⁹ uel debet habē̈. ⁊ ois hō petē̈
debet: Dimitte nobis debita nostra. Vix
eni est homo in vita ista sine veniali: tñ
ꝓpter ignorātiā: q̇a in multis venialit̄
peccamus ⁊ ignoramus ⁊ nō cōsidera-
mus: tñ ꝓpter adherentiā. qm̄ venialia
ista magne sunt adherentie. Et iō q̄tū-
cunq; aliq̇s sit ꝑfect⁹ debet recognoscē̈
⁊ ope ↄfiteri se pctōrez. Si tamen quis
reꝑiret̄ q̇ nō habē̈t venialia pctā ꝓpt̄ su-
ꝑabundantē gratiā: talis non tenet̄ ad
illud mandatū: q̇a solis pctōrib⁹ ⁊ via-
toribus datū est. ipse ṽo iam habitat i
celis qui venialit̄ nō peccauit. h̄ Boñ.
Addit his Ric. ꝙ regulariter oēs tam
fideles q̄ infideles tenent̄ ad ↄfessionez
faciendā sacerdoti xp̄iano: inq̄tū istud
p̄ceptū est preceptū dei q̇ ptātē hꝫ vni-
uersaliter sup oēs: ⁊ preceptū vniuer-
saliter dedit. Si aūt nō eēt preceptū nisi
ab eccl̄ia: ad eius obseruationē non te-
nerē̄t nisi illi q̇ sacr̄m baptismi suscepe-
runt. Quia vicario xp̄i nō fuit cōcessa
directe ptās sup illos q̇ sacr̄m baptismi
nō susceperūt: quod ē ianua q̄ intratur
in ecclesiā militantē. Et tāte obligatio-
nis ē p̄ceptū de ↄfessione ut si q̇s nō pōt
loqui: confiteri debeat nutu ul̄ signo eo
modo quo pōt. put notat̄. 26. q. 6. c. qui
recedūt. Istud etiā preceptū cū sit euā-
gelicū q̄tū ad institutionē: q̄tum vero
ad circūstantiā sit de iure positiuo: pōt a
papa dispensari q̄tū ad circūstātiā. Sꝫ
ꝙ aliquis nullo mō teneat̄ ↄfiteri: papa
nō pōt: q̇a nō pōt dispensare ↄtra euan-
geliū. Vñ Urban⁹ papa. 25. q. i. c. sunt
quidā. ait. Sūt quidā dicētes romano
pontifici sp licuisse nouas condere le-
ges: qō ⁊ nos nō solū nō negam⁹: ꝫ etiā
valde affirmam⁹. Sciēdū ṽo sūmope ē
qm̄ ⁊ ide nouas leges cōdere pōt: vnde
euāgeliste aliq̇d nequaq̄ dixerint. Ubi

ṽo apte dñs uel eius apl'i ⁊ eos sequē-
tes sci p̄res sn̄ialiter aliq̇d diffinierunt:
ibi nō nouā legē roman⁹ pontifex dare:
sed potius qō p̄dicatū ē: vsq; ad aiam ⁊
sanguinē ↄfirmare debet. Si eni qō do-
cuerunt apl'i ⁊ ꝓph̄e destruē: qō absit ni-
teret̄. nō sn̄iam dare: ꝫ magis errare cō
uinceret̄. hec ille. Iō vsq; nūc i hoc p̄ce-
pto nō ē dispensatū: nec q̄tū ad institu-
tionē: nec q̄tū ad circūstātiā. Ego aūt
dico ꝙ i hoc p̄cepto: licꝫ male: tñ aliq̇s
dispēsauit. Nā vidim⁹ plerosq; stetisse ꝑ
x. 20. aut. 30. ānos sine ↄfessiōe. Et q̇s
dispēsauit cū istis? Nō de⁹. nō āgel⁹. nō
papa. nō legat⁹ a latē. nō ep̄s. nō sacer-
dos: nec q̇sq̄ alius cleric⁹. Sed q̇s fuit
ille dispēsator? Rñdeāt ipsi. Dic inquā
mihi o infelix xp̄iane q̇ ꝑ tot ānos sine
ↄfessiōe stetisti. Quare nō es cōfessus?
q̇s dispēsauit tecū? Et stati dicet. Ego
nō ↄfiteor ꝓpt̄ luxuriā. Alt̄ dicet. Ego
ꝓpter auaritiā. Alter ꝓpter discordiā.
Ergo cū his ⁊ sil'ib⁹ dispēsat diabolus.
Cū luxuriosis diabol⁹ luxurie. cū aua-
ris diabolus auaricie. cū odiosis diabo-
lus rixaꝝ ⁊ discordie. O iniqua cōditio
malorū xp̄ianoꝝ. o ꝑtinacia dānabilis-
sima. o venenata synagoga inferni. Cur
tam diu o fatui vestrā salutē negligitꝭ?
Exꝑgiscimi igit̄ ⁊ ↄfitemi pctā vr̄a: ut
ꝑ ↄfessionem in p̄nti efficiami digni dei
gr̄a: ⁊ in futuro eterna gloria. Amen.

Feria sexta secūde ebdomade i q̄dra-
gesima. de ↄfessiōe scissima. Sermo. 28

RESPONDIT
ei languid⁹. Dñe ho-
minē nō habeo ut cū
turbata fuerit aqua
mittat me in piscinā.
Joh. 5. ⁊ in euāgelio
hodierno. Egebat adhuc auxilio hois
ut ponē̄t i piscinā infirm⁹ ⁊ lāguid⁹ q̇ si
ibi descēdisset. nō hois: ꝫ dei ṽtute sani-
tatē fuisset ↄsecutus. Ut mystice innuat̄
ꝙ lꝫ de⁹ cā sit efficiēs pctōꝝ nr̄oꝝ sani-
tatꝭ: tñ opportunū ē ad eā assequendā

ministeriũ sacerdotũ. Ipsi equidem ex auctoritate sibi cõcessa pctõres penitẽtes p absolutionẽ adiuuãt ut saluentur. Quã aũt in pcedenti sermõe multa diximus ꝓpter que nõnulli sua pctã ꝯfiteri disposuerũt: ut etiã feruenti⁹ animent̃ ad suũ ꝓpositũ exequendũ. idcirco hodierna die adhuc de cõfessione erimus dicturi: De qua tria mysteria ꝓponem⁹ contemplanda. videlicʒ.

Primũ dicit̃ tꝑalitas.
Secundũ qualitas.
Tertium integritas.

Qualiter excusant̃ aliqui si nõ confiteant̃ semel in anno. ꝛ an p⁹ pctm̃ necessarium sit cõfiteri. Caplm. j.

PRimũ mysteriũ declarandũ de ꝯfessione dicit̃ tꝑalitas: in quo videre debemus qñ sit ꝯfitẽdũ. Circa hoc aũt triplex tẽpus subdistinguemus. Primũ dicit̃ temp⁹ assignatũ. Secundũ festinatũ. Tertiũ determiatuʒ.

Primũ temp⁹ dicit̃ assignatũ. de quo fit mentio in. c. omnis. de pe. ꝛ re. quãdo dicit̃. semel in anno. Ex quo colligitur ꝙ de iure cõi saltem semel in anno oẽs hoies confiteri tenentur. Notãdũ tamẽ ꝙ ab istius precepti obligatione aliqui excusant̃: aut ꝓpter infatuationem: aut ꝓpter locutionem: aut propter sacerdotis priuationem. Primi excusantur ꝓpter infatuationẽ: cum eẽnt fatui aut mente capti: qui in eo statu nõ possunt mereri nec demereri. Sed sũt i eo statu siue dãnationis siue saluatiõis: in quo reperti sũt quãdo ꝑdiderũt sensũ. ut dr̃ extra de baptismo ꝛ eius effectu. c. maiores. in fine. Obligantur tamen tales ad cõfessionẽ qñ habent lucida intualla. Secũdi excusantur ꝓpter locutionẽ: quia sũt muti: aut ignorãt idioma patrie in qua morant̃. tales confiteant̃ eo modo quo pñt. s. ꝑ signa aut per interpretem si potest inueniri. ꝛ tũc interpres ꝛ sacerdos pro vna persona computantur. Tamen dicit Ric. in. 4. dis. 17. ꝛ videt̃ aliquibus. ꝙ confiteri ꝑ interpretem non est constitutuʒ iure diuino nec positiuo. ꝛ cum confiteri sit multuʒ difficile nõ videt̃ tutũ plus artare confessionem ꝙ̃ artet̃ ꝑ ius diuinũ uel positiuũ. Ut eni dicit̃ ꝓ ꝟ. penultĩ. ꝛ dis. 4. c. deniqꝫ. Qui nimis emungit elicit sanguinem. Tertij propter priuationem seu absentiã sacerdotis excusant̃: quem tamen debent penitentes diligenter requirẽ. ut dicit magister i. 4. di. 17. c. nũc prius. Et illud dictũ magistri videlicʒ Si defuerit sacerdos ꝓximo uel socio facienda est cõfessio: exponendum est de congruitate: nõ de necessitate ẜm Ric. Utrum ꝟo absente sacerdote penitens debet ei ꝑ litteras confiteri. Dic̃ Ric. ꝙ non. quia hoc nõ inuenit̃ institutuʒ. Et q̇a immineret ꝑiculũ ne eẽt defectus in examinatione pctõrũ: quã facere debet sacerdos ut possit salubria ꝓbere remedia. ꝛ ne reuelarent̃ pctã alicuius. Litere enim faciliter possunt perdi. ꝛ ꝑ nũcium maliciose apiri: aut ꝑ nuncij ignorantiã tradi illis quib⁹ nõ mittunt̃: qui eas apirent. ꝛ etiã q̇a alias maliciosus sacerdos posset contra penitenteʒ agere ostendendo scripturã suam. Secũdũ tempus circa confessionẽ dicit̃ festinatũ. Pro quo dubitari solet. an peccator statim teneat̃ confiteri habita oppoꝛtunitate sacerdotis. Et circa hoc sunt varie opiniones. Prima est Innocẽtij sup. c. omnis. de pe. ꝛ re. ꝛ Archidiaconi sup. c. ille rex. de pe. di. 5. qui videntur dicere ꝙ omnis qui cecidit in peccatum mortale: tenet̃ ꝙ̃citius poterit ex debito necessitatis cõfiteri. Idem dicit Hosti. in summa sua. li. 5. titulo. de pe. ꝛ re. ꝟ. qñ ꝯfitentẽ. Cui opiniõi quidam inherẽtes dicunt ꝙ. c. omnis. non subuenit negligentibus ut nõ obligentur ad cõfessionem nisi semel in anno: sed potius punit negligentiam illoruʒ qui sic saltẽ nõ ꝯfitentur. Ratio autem est. quia qñcunqꝫ fit aliqȯ preceptũ absqꝫ determinatione temporis debet impleri ꝙ̃citi⁹ cõmode fieri potest. Cuʒ g̊ hõ obligetur ad ꝯfessionẽ post pctm̃ mortale ex ꝓcepto diuino. g̊ ꝙ̃citius cõfiteri tenetur.

z⁹ addunt rõnẽ aliã. q̇a oẽs deberent
vitare ꝑiculũ. ẜ differre ꝯfessionẽ est eẽ
in ꝑiculo. ⁊ nõ vitaꝛ ꝑiculũ ꝓpter impe-
dimenta que pñt euenire. ⁊ q̇a differre
ꝯfiteri facit hoiem obliuisci pctõꝝ suoꝝ
q̇ꝺ põt eẽ nociuũ. Secũda est opinio
Ric. qui. i7. di. q̄rti li. d. ꝙ pctõꝛ nõ te-
neꝛ ꝯfiteri statiꝫ habita opportunitate
preter ꝙ̄ in aliquibus casibus. Prim⁹
rõne sacr̄i. qñ. s. aliquis vult celebrare
seu coicare. Secũd⁹ est rõne ꝑiculi qñ
aliquis eẽt in expͣsso ꝑiculo mortis uel
ꝓpter egritudinẽ uel aliã cãm. Terti⁹
est rõne ꝯsciẽ qñ aliquis haberet ꝯsciaꝫ
dictantẽ sibi ꝙ statim teneaꝛ. Quart⁹
est rõne dubij qñ quis verisimiliꝛ dubi-
taret illo anno se non posse plus habere
copiã sacerdotꝭ. Quint⁹ casus ẽ rõne
statuti: q̇ ꝯpetit religiosis. Ipi eni rõne
statutoꝝ suoꝝ ⁊ sui status teneꝛ ꝯfiteri
frequenti⁹ ꝙ̄ statuat ꝯciliũ gnãle. Nec
tñ ꝓpter ẜ sequiꝛ ꝙ stati teneanꝛ ꝯfiteri
hĩta opportunitate sacerdotꝭ nisi adsit
dies: quo ẜm statũ religionis sue confi
teri teneñꝛ. Qꝛ aũt pctõꝛ regulariꝛ non
teneatur statim cõfiteri pꝫ. q̇a ad ẜ non
obligaꝛ ex iure nature. q̇a ꝯfiteri sacer-
doti nõ ẽ ꝺ iure nature absolute. nec ad
hoc obligaꝛ diuina lege: q̇a si xp̄s con-
fiteri sacerdoti precepit implicite nõ sta
tim tñ p̄cepit ẜ fieri. nec ad hoc obligaꝛ
iure positiuo: ẜ tm̄ semel in anno. Ter-
tia ẽ opinio dñi Boñ. i7. dis. q̄rti. q̇ ait
ꝙ de cõfessiõe ẽ loqui dupliciꝛ. uel ꝙ̄tũ
ad ꝓpositũ interius. uel ꝙ̄tũ ad verbũ
exterius. Si ꝙ̄tũ ad ꝓpositũ interi⁹. sic
coĩter cõceditur ꝙ pctõꝛ teneꝛ ꝓponere
confiteri: qñ ⁊ conteri. Ad ẜ autẽ te-
netur quãdo recogitat culpã cõmissam
⁊ dei offensam. uel qñ temp⁹ se offert in
quo recogitare debet. sicut ĩ hora mortꝭ
uel ꝑiculo uel aliquo alio simili. Si ãt
loquam̃ ꝙ̄tũ ad actũ dico ꝙ opportu-
nitas loci tp̄is ⁊ sacerdotis potest se añ
pasca offerre: aut ita ꝙ timeꝛ ne vnꝙ̄
se offerat: sicut est in his qui grauiꝛ in-
firmãꝛ. ⁊ tales teneñꝛ absq̧ dubitatoẽ
ad ꝯfessioẽꝫ: aut ita ꝙ maioꝛ opportu-
nitas expectaꝛ uel ꝙ̄tũ ad tempus: uel
ꝙ̄tuꝫ ad sacerdotẽ. ⁊ sic põt sine aliquo
pctõ differri. Quia g̊ tẽp⁹ q̄dragesima-
le ẽ tẽp⁹ pnie ⁊ aptũ ad deuotionẽ: pñt
laici temp⁹ illud rõnabiliter expectare:
nec peccãt: dũ tamẽ ꝓponãt firmiꝛ con-
fiteri. hec Boñ. Alex. aũt in. 4. non de
necessitate sed quadã ꝯgruitate laudat
illos qui statim ⁊ sepius confiteñꝛ cum
possunt. Asserit eni cõfessionem illã ad
nouem vtilitates valere. Prima ẽ pcti
cognitio. Secunda satisfactio. Tertia
mẽtis securatio. Quarta pene diminu-
tio. Quinta intcessorũ multiplicatio.
Sexta gratie augmentatio. Septima
culpe remissio. Octaua pctõꝛũ euitatio
Nona dei glorificatio. Prima vtilitas
diciꝛ pcti cognitio. Nã sacerdos teneꝛ
ꝯfitentẽ instruere: eiq̧ ostendere ꝙ̄tum
potest pctõꝛũ qualitatẽ: qñ. s. aliq̄d pec-
catum mortale est: aut veni:le. Et sic ẽ
ex ꝯñti qui sepius ꝯfiteꝛ clari⁹ sua pctã
cognoscit. Secũda vtilitas ẽ satisfa-
ctio. Verecundia nanq̧ cum qua quis
peccata ꝯfiteꝛ sacerdoti est quasi palliũ
preciosũ pctm̃ coopiens. Vñ Aug⁹ li.
de pnia. ⁊ põiꝛ de pe. dis. i. c. quẽ penitet
ait. Qui ꝑ vos peccastis ꝑ vos erubesca
tis. Erubescẽtia eni ipsa partẽ habꝫ re-
missiõis. Et iteꝝ ibi. Dignus est inquit
misericordia qui spirituali labore q̄rit
gratiam. Laborat eni mens patiendo
erubescentiã. Et qm̃ verecũdia magna
est pena: qui erubescit ꝓ xp̄o fit dignus
venia. Tertia vtilitas ẽ mentis secu-
ratio. Valet cõfessio ad quãdã mentis
securitatẽ ex cogitatione venie accepte
Unde psal. In voce exultationis ⁊ cõ-
fessionis son⁹ epulantis. Quarta vti-
litas ẽ pene diminutio. Nam sacerdos
ex vi clauiũ põt aliquid pene debite rela
xare: licꝫ nõ omnẽ penã. Quinta vti-
litas est intercessoꝝ multiplicatio. Te-
neñꝛ nãq̧ sacerdotes orare ꝓ eis q̇ sibi
ꝯfiteñꝛ. Sexta vtilitas est gratie au-
gmentatio. Sepe eni ĩ cõfessiõe deuota
dñs augmentat gratiã collatã in con-
tritione. Septima vtilitas est culpe

remissio. Quandoq; eni nõ cõterit ho-
mo ante cõfessionẽ: et cõfitendo pctã fit
cõtritus et remittunt ei. Octaua vti-
litas est pctõrũ euitatio. Propter fre-
quentẽ eni ↄfessionẽ melius euitantur
pctã. Nona vtilitas est dei glorifica-
tio. quia quotienscũq; qs sua pctã i spe
venie cõfitet. deum clementissimũ et mi-
sericordẽ glorificat. Quare laudabile
est ut qui frequent peccãt. nõ tm̃ semel i
anno: s frequẽter etiã cõfiteant. Ter-
tiũ temp⁹ qd notat in cõfessione dicitur
determinatũ. In quo videndũ est. qua
etate determinate obligat quis ad con-
fessionẽ. Et ad hoc dixerũt aliqui. q in
etate. 7. ãnorũ. quia in glo. in. c. ois. sup
vbo. discretiõis. dr. Anni discretionis
dicunt cũ quis est doli capax. qa tunc
põt peccare. Et idem habet. C. si aduer-
sus delictũ. l. i. Et. C. si minor se maio-
rem dixerit. l. 3. Et glo. sup verbo. gran-
diusculis. ex de delictis puerorũ. c. pue-
ris grandiusculis. dicit. i. doli capacib⁹
videlicz. 7. annor. Tales eni mentiri et
verũ dicere et fateri et negare põt. ut dic
Aug⁹ in epl'a ad Renatũ epm. ut habet
in glo. sup. c. puuli. de cõse. di. 4. Hosti.
vo in sũma sua. li. 5. de pe. et re. Doli in-
quit capax est cum quis est proxim⁹ pu-
bertati. ff. de actõ. et obli. l. i. Et fm eũdẽ
li. 4. sũme ti. de despon. impu. Pubertas
incipit i muliere i. 12. ãno. In masculo
vero in. 14. Sed addit Hosti. q quãdo
quis ẽ doli capax in exteriora vir bon⁹
estimabit. Vñ extra de psum. in. c. ex stu
dijs. dicit. Ex studijs suis cognoscitur
puer. Inuenit nãq; in li. dial. q qdam
puer. 5. annorũ iurans et blaffemans a
diabolo raptus fuit. Sed in illo scdm
Hosti. li. 5. de delic. pue. malicia supple-
bat etatez. Si g pueri nõ sũt doli capa-
ces. nõ tenent cõfiteri. Tales enim fu-
riosis comparant. quia eor etas quic-
quid videt ignorat. ff. de acquirẽ. pos. l. i
§. furiosus. Et. C. de falsa moneta. l. i.
in fi. Nec tamen in pueris ante. x. uel
14. annũ negandũ est peccatũ. eo q pec-
care nõ põt carnaliter. quia preter car-
nalia peccata reperiũt et alia. Unde in
c. i. de delic. pue. dr. Pueris grandiu-
sculis peccatũ nolunt tribuere quidã
nisi ab annis quattuordecim cum iam
pubescere ceperint. quod merito credere-
mus si nulla essent peccata nisi que mẽ-
bris genitalibus cõmittunt. Sed quis
audeat affirmare furta mẽdacia et per-
iuria non esse peccata? At his plena ẽ
puerilis etas: Quis non ita in eis ut in
maioribus punienda esse videãt. h ibi.
Sz heu pch dolor. quid referã? Tãta
ẽ hodie in pueris et puellis malicia: ut
etiã in pctã carnis ante ãnos pubertatis
libidinosissime inardescant. Quare so-
lerti cura a parentibus ad confessionẽ
sunt inducendi.

Qualiter sacerdos audiens confes-
sionem debet habere auctoritatẽ: sciam
et bonitatem. et quis dicatur proprius
sacerdos. Caplm. 2.

SEcundum mysteriũ declaran-
dum de cõfessione dicit qlitas.
In quo notande sunt qualita-
tes seu conditiones que requiruntur in
sacerdote: cui peccator ↄfiteri debet. Et
colligunt maxime tres. Prima dicitur
ptãs. Secunda sanctitas. Tertia cla-
ritas. Prima cõditio cõfessiõis dicit
potestas. Nam fm Durãdũ in sũma li.
i. pte. i. dis. i. Ad absoluẽdũ i foro pnie
tria requirunt. Primũ q confessor ha-
beat auctoritatẽ clauiũ. Secundũ q
habeat auctoritatis executiõez. Tertiũ
q executio sit libera non ligata. Et ppt
h dicit in. c. ois. de pe. et re. q vnusqsq;
dz cõfiteri ppro sacerdoti. qa sibi inest
hui⁹modi ptãs. Sz notãdũ fm Ric.
di. 17. qrti. q ppri⁹ sacerdos põt accipi
multipliciter. Uno mõ ẽ ppri⁹ sacerdos
alicuius habens sup ipsũ iurisdictionẽ
ordinariam in foro pnie: modo tamen
inferiori. et sic est pprius sacerdos ille
qui coĩter vocat presbyt parrochialis.
Secundo mõ dicitur proprius sacer-
dos habens iurisdictionem ordinariaz
modo principali. et sic eps ẽ pprius sa-
dos omniũ existentiũ in suo episcopatu

Nota tamē ꝙ archiep̄i non habent au-
ctoritatē absoluendi subditos suffraga
neorum suorū excepto casu: qn̄ visitāt
prouinciam. extra de censibus .c. ꝑpe-
tuo.li.6. 3ᵒ modo dicit̄ ꝓpri⁹ sacerdos
habēs iurisdictionez mō ꝑncipalissimo
Et sic papa est ꝓprius sacerdos omniū
xp̄ianoꝝ. 4ᵒ modo dicit̄ ꝓprius sacer-
dos habens iurisdictionez delegatā ab
aliquo istoꝝ uel a legato dn̄i pape. 5ᵒ
modo dicit̄ ꝓprius sacerdos habēs iu-
risdictionē ex cōi ꝯcessione iuris. Et sic
sūt ꝓprij sacerdotes illi quos episcopi ⁊
abbates exempti sibi eligunt in confes-
sores. Talibus eni ꝑmittitur ex lege cōi
eligere sibi discretum ⁊ prouidū cōfes-
sorem. extra de pe. ⁊ re. c. ne ꝓ dilatione.
Sic etiam ē ꝓprius sacerdos illi⁹ quez
quis audit ꝯstitutū in articulo necessi-
tatis. in quo casu quilibet sacerdos pōt
hoiem absoluere. sicut patet. 26. q. 6. c.
si presbyter. ⁊ .c. sequenti. Et ex̄ de furt̄.
c. fures. Hoc etiā modo est ꝓprius sacer-
dos vagabundorū q̇cunq; presbyt̄ par-
rochialis: in cui⁹ parrochia voluerint
confiteri: q̇a tales nunq̄ habent domi-
cilium propriū. ff. ad municipa. l. labeo
Similiter dico de illis q̇ domicilio reli-
cto nauigant: uel iter faciunt querētes
quo se trāsferant. Nam ⁊ tales sine do-
micilio sunt. ff. ad municipales. l. eius.
§. celsus. Et similiter ꝺm Inno. super.
c. omnis. Scholares pn̄t confiteri illi
quem elegerint in loco i quo student si
moram ibidem contraxerint: uel cōtra-
here intendant ꝑ vnum annū. Accipiē-
do ergo propriū sacerdotem ꝓ sacerdo-
te habente iurisdictionē aliquo p̄dictoꝝ
modorū: qui sibi confitet̄ cōfiteri dicit̄
ꝓprio sacerdoti. Sed hic orit̄ dubiū
Utrum illi qui confitent̄ alicui habēti
ptātem ⁊ auctoritatem audiendi con-
fessiones ab episcopo: teneant̄ illo eodē
anno cōfiteri suo presbytero ꝑrochiali
Et aliquibus videt̄ ꝙ sic. quia ut ꝓbat̄
xi. q. i. c. ꝑueīt. Si sua vnicuiq; episcopo
iurisdictio ⁊ ptās nō seruat̄: eccl'iastic⁹
ordo cōfundit̄. ergo similiter si non ser-

uatur presbytero parrochiali. Insuper
ꝺm Bern̄. li. 3. de consideratione. c. 13.
Ecclesiastica hierarchia est ad exēplar
angelice hierarchie. Sz i angelica hie-
rarchia id quod ꝯuenit angelis alicui⁹
ordinis ex officio nunq̄ cōmittit̄ an-
gelis alterius ordinis. g̊ similiter fieri
debet in eccl'ia. R̄n̄det Ric. vbi s̄. ꝙ ep̄s
habet ordinariā iurisdictionez sup sub-
ditos sacerdotum parrochialiū. Illud
autē quod cōuenit alicui ex ordinaria
iurisdictione: ipse potest cōmittere alij
habenti ordinem cōuenientem ad illud
officium exequendū. extra de ꝓse. eccle. c
aliqua. Illi ergo qui cōfitent̄ legitime
habenti potestatē episcopi: ⁊ absoluunt̄
ab eodem: vere sūt absoluti. nec eadem
pctā in numero tenent̄ suis presbyteris
ꝑrochialibus cōfiteri. Unde ep̄s cōce-
dens ptātem alicui audiendi cōfessiōes
nō aufert curato iurisdictionē: sed sibi
seruat dans ei coadiutorē. ⁊ sic soluitur
primū argumentū. Ad secundū ꝺo
de similitudine eccl'ie ad angelicaz hie-
rarchiam: rn̄dendū est. ꝙ in h̄ nō est si-
mile. q̇a angelus sufficit plene ad exe-
quendū actus cōuenientes officio suo
Nō sic aūt vere pōt dici de quolibet infe
riore curato. Secunda cōditio ꝯfes-
soris dicit̄ sanctitas. Ut eni dicit Du-
randus in sūma ubi s̄. Tantā debet ha
bere confessor habilitatē affectionis: ut
sit dignus xp̄i minister. Unde de pe. di.
6. c. qui vult confiteri. dicit̄. Sacerdos
cui omnis offert̄ pctōr ante quē statuit̄
omnis languor in nullo sit iudicand⁹
que i alio prompt⁹ ē iudicare. Iudicās
eni aliū qui est iudicand⁹: cōdemnat se-
ipsū. Cognoscat g̊ se ⁊ purget in se: qd̄
alios videt sibi afferre. Ex quib⁹ verbis
sumit̄ argumētū ꝺm Durā. ꝙ existēs i
mortali pctō: peccat mortalit̄ absoluē-
do: nisi prius peniteat. Nec solū debz eē
sanct⁹ cōfessor: s̄ i scītate solidus ⁊ fir-
matus: ꝓpter ea que audiunt̄ i cōfessiōe
Ideo Ber. sup cantica sermone. 18. ait
Tu frater cui firma caritas nōdū est: s̄
adeo tenera ⁊ arūdinea: ut omni cedat

flatui:qua fronte aliena vulnera cura-
re aut ambis aut acquiescis? Noli esse
nimis iustus. Sufficit tibi si diligis ꝓ-
ximū sicut teipsū. Non eni salutē ꝓximi
debes querere:in salutis ꝓprie detrimen
tum. hec ille. Caueāt tm̄ qui cōfiteri vo-
lunt ne fiant cōfessorū iudices curiosi
sed eis tm̄ sufficiat nō cōspicere malam
vitā expresse. Tertia cōditio ꝯfessorꝫ
dicit̄ claritas. Debet vtiqꝫ habere clari-
tatē cognitiōis ꝛ scientie. ut dicit̄. in. c.
omnis. §. sacerdos. Et in glo. in dicto
c. sup ꝟbo sacerdoti. Et in glo. sup ꝟbo
prouidum. in. c. ne ꝓ dilatione. de pe. ꝛ
re. Ideo dicit̄ de pe. di. 6. in. c. qui vult
ꝯfiteri. Caueat spiritualis iudex: ut sic
nō cōmisit crimē nequitie: ita nō careat
munere scie. Oportet eni nt sciat cogno
scere quicq̇d debet iudicare. Judiciaria
nāqꝫ ptās expostulat ut qȯ dꝫ iudicare
discernat. Diligens ergo inq̇sitor sbtilis
inuestigator sapient̄ ꝛ q̄si astute inter-
roget a pctōre qȯ forsitan ignorat uel
verecūdia velit occultare. hec ibi. Opor
tet ḡ ut cōfessores sciant discernere qȯ
debeāt iudicare. sicut in veteri lege iudi-
cabant de lepra ꝛ nō lepra. Leuit. 14.
Hinc ē qȯ Greg⁹ li. i. pastoral̄. c. i. ait.
Nulla ars doceri p̄sumit̄: nisi prius in-
tenta meditatiōe discat̄. Ab imperitis
ḡ pastorale magisteriū qua temeritate
assumit̄: cū sit ars artiū regimē aiarū?
Facit ad h̄. c. Cum sit. de etate ꝛ q̄litate
ordinandoꝝ. Cōfessor ergo ƀm Durā-
quoticus se ingerit ad confessiōes au-
diendas: totiens offert se ad rn̄dendū
de peccatis mortalibus ꝛ preceptis. de
contractib⁹ ꝛ vsuris. de restitutionib⁹.
Debet itaqꝫ habere sciam saltē cōpeten-
tem. Vocat̄ aūt cōpetēs que necessaria
est ad executionem cuiuscūqꝫ ordinis.
Vnde inq̄tū sacerdos deputat⁹ est ad
diuinū officiū celebrādū: tenet̄ tātū scire
de grāmatica ꝙ sciat ꝟba ꝓferre: ꝛ ꝙ
intelligat saltē lrāliter ea que legit. In-
q̄tū ꝟo est minister sacroꝝ: tenet̄ scire
que sit debita mā uel forma cuiuslibet
sacri. ꝛ modū recte singula dispēsandi.

Inq̄tū doctor est: tenet̄ scire saltē fidei
rudimenta. Et inq̄tuꝫ ē iudex in foro
cōscie: tenet̄ scire discernē inter leprā ꝛ
nō leprā: saltē in his pctis que sūt oib⁹
notiora. In alijs ꝟo de quibus etiā sa-
pientes dubitāt sciat dubitare: ꝛ querē
supioꝝ cōsiliū. Debet scire que sint mor
talia: que capitalia saltem in cōi: ꝛ que
venialia in genere. Debet etiā scire cano
nes pniales: nō tm̄ propt̄ hoc ut pnias
iiungere: cum pnie hodie sint arbitra-
rie. ut dicet̄ in sequenti sermone: sed ut
p hoc sciat culparum pnias agnoscere.
hec Durandus. Ego tamē credo ꝙ pōt
quis dum nō est nimis peritus: in trib⁹
casibus sine piculo cōfessiones audire.
Primus est quādo piculū mortis imi-
neret ꝯfitenti: nec ali⁹ posset haberi. Tūc
quilibet potest ꝛ debet audire ꝓpter effi-
caciam sacramēti ne ea priuet̄. Secūd⁹
est quādo cōfitens est pitus sufficienter
ita ꝙ ipsū confessorē docet. Tertius qn̄
ꝯfitentes sunt psone spiritualiter viuen-
tes ꝛ crebro confitentes que non cōsue-
uerunt habere nisi venialia.

// Qualiter cōfessio debet eē integra ut
penitens confiteat̄ oia pctā mortalia ꝛ
circūstantias trahentes i aliud genus
pcti. ꝛ in casu venialia. Capl̄m. 3.

TErtiū mysteriū de ꝯfessione de-
clarandū dicit̄ integritas. Nā
ut dicit. c. ois. sepius allegatuꝫ
De oibus pctis cōfessio ē facienda vni
sacerdoti ut integra sit ꝛ nō diuisa. Sꝫ
in hoc solet dubitari q̄tum ad tria. p̄
q̄tū ad pctoꝝ differentiā. 2° q̄tum ad
eorū circūstātiā. 3° q̄tū ad pctā venia-
lia. p̄ solet dubitari q̄tū ad pctōrum
differentiā. Vtrū necesse sit differentiā
omnis pcti mortalis siue latentis siue
manifesti. siue sit cordis. siue sit oris cō
fiteri. Et rn̄det Boñ. di. 17. quarti. ꝙ sic
Et de pctō mā̄ifesto dicit ꝙ necessariuꝫ
est ut dicat̄ in cōfessiōe. duplici ex causa
Vna ex pte audientis. alia ex pte confi-
tentis. Ex pte audientis. qm̄ sic ē i iudi-
cio forensi ꝙ iudex aliq̇d nouit ut pri-
uata persona: qȯ tm̄ non nouit ut iudex

nec ꝓcedit ad sentētiā quusq; inotescat
ei ut iudici.qa ut dicit̄.3.q.7.c.iudicet.
Judex dꝫ iudicare ſm allegata.Sic ē i
iudicio pniali.qa pctā pblica q̄uis sint
manifesta sacerdoti sic̄ hōi:nō tn̄ sūt ma
nifesta sic̄ dei vicario.iō sunt cōfitenda.
Secūda rō ē ex pte ꝯfitentis.qa p suā
humilē cōfessionē hꝫ iustificari.Vn̄ de
pe.di.i.§.aliȷ.Dic tu prius iniquitates
tuas ut iustificerȷ.Dū ḡ pctōr cōfitet̄:
oia mortalia secreta ⁊ publica que fecit
debet dicere sacerdoti.⁊ si non recorda-
ret̄ oiuꝫ p̄cedēts sufficiēti p̄patiōe.suffi
cit ei q̄ in genere doleat ⁊ cōfiteat̄ se in
multis offendisse quoꝝ nō recordat̄.qa
ut scribit̄ in glo.sup.c.porrecta.ex̄ de
confir.uti.uel inuti.Et.C.de veteri iure
enucleādo.l.ij.§.si qd aūt.Oiuꝫ habē
memoriā ⁊ i nullo penit⁹ oberrare di-
uinitatis est potius q̄ humanitatis.Si
aūt pctōr recordet̄ ⁊ nolit dicere ul̄ nō
dat opam ut recordet̄:ꝯfessio sua infru
ctuosa ē.ut colligi pōt ex dictꝭ in.c.frēs
nr̄os.de pe.di.5. 2° solet dubitari q̄tū
ad pctōꝝ circūstantias.Vtrū circūstā-
tie sint ꝯfitēde.Et dic̄ dn̄s Hoſt̄.p̄fata
17.di.q̄rti q̄ tria sūt circūstantiaꝝ gnā
quedā sūt alleuiātes.quedā aggrauā-
tes.quedā ad aliud genus trahentes.
Prime circūstantie alleuiāt pctm̄:ut si
q̇s peccasset cuꝫ muliere ab ipsa tn̄ tem-
ptatus ⁊ ꝓuocat⁹ ⁊ hi⁹.Has circūstā-
tias ꝯfiteri nō ē bonū nisi ꝓpt̄ h̄ ut satis-
faciat aliene inq̇sitioni:uel ut ꝓuideat̄
eius scādalo ⁊ pturbationi:utpote si ti-
meret ꝯfessorē ex h̄ accipe occasionēꝫ ⁊
exēplū malū uel si tātū circūstātia mi-
nuat pctm̄ ut sit in genere venialis aut
nullū pctm̄.sicut comedere carnes i q̄-
dragesima ꝓpter infirmitatē.h̄ excepto
pctōr nō debꝫ tales circūstantias refer
re.qa in cōfessione habet se accusare nō
excusare. Secūde circūstantie dicūt̄
aggrauātes q̄ aggrauāt pctm̄:nō tamē
trahūt in aliud genus uel i aliā specieꝫ
pcti.ut si quis lusisset ad taxillos mul-
tum libent̄.⁊ fuisset fornicatus cū mul
ta delectatione:uel cōmisisset aliqō pec-
catum ex ꝓpria malicia nulla tēptatiōē
p̄cedente.⁊ tales circūstātias nō est de
necessitate ꝯfiteri ſ; de ꝯgruitate. Ter-
tie circūstantie dicunt̄ ad aliud genus
trahentes eo q̄ trahūt in aliud genus
uel in aliam spēm pcti.⁊ has ꝯfiteri est
necessariū. Scōm h̄o dicta scōꝝ octo
ſ t tales circūstātie.p̄ª psone.2ª loci.3ª
modi.4ª tpis.5ª numeri.6ª qualitatis.
7ª inductionis.8ª cōsequētie. Prima
circūstantia dicit̄ psone.Notificanda
nāq; ē psona cū qua uel ꝯtra quā pctm̄
ē cōmissū.Aliud eni ē peccare cū vna
moniali.aliud cum vna seculari.aliud
cum soluta.aliud cū cōiugata.aliud cū
ꝯsanguinea.aliud cum extranea.aliud
pcutere laicū.aliud clericū uel sacerdo-
tem.⁊ hi⁹. Secūda circūstātia dicit̄
loci.Nā si pctm̄ cōmittat̄ i loco sacro
iducit aliā spēm pcti qō dicit̄ sacrilegiū
sic̄ nōt glo.de pe.di.5.c.cōsidet̄. Ter-
tia ē modi.Posset enim q̇s tali mō pec-
care q̄ pctm̄ traheret̄ in aliā spēm.ut si
q̇s cū muliere peccaret cōtra naturam.
Quarta ē tpis.qn̄ eni pctm̄ cōmittit̄
in die festo inducit aliā spēꝫ.s.trāsgres-
sionē tertȷ p̄cepti ut dicit Nico.de lira
sup 20.c.Exodi.Iō pctā i festis com-
missa cū tpis circūstantia sūt ꝯfitenda.
Quinta dicit̄ numeri.q̇a quotiēs hō
peccat totiēs distincta ⁊ plura peccata
cōmittit.ꝓpterea oportet dicere quotiēs
pctm̄ ē cōmissū. Et si q̇s nō recordetur
dicat numerū quē pōt estimare ſm pro-
babilē opinionē.⁊ si nō pōt estimare nu
merum estimet quāto tpe in pctō stetit.
Sexta dicit̄ qualitatis.Oportet eni
ꝯfiteri qn̄ pctm̄ eēt publicū:q̇a inducēt
aliā speciē h̄ est scādalū proximi. Se-
ptima dicit̄ inductionis.qn̄ aliq̇s non
solum ipse peccauit:ſ; alios induxit ad
peccandū:dans cōsiliū:auxiliū uel fa-
uorem. Octaua dicit̄ ꝯsequentie.De-
bet peccator etiā dicere pctā que conse-
quūtur ad alia pctā:utputa q̇a in vno
peccato occurrerent mendacia.piuria
adulatiōes.deceptiōēs.⁊ similia que in
ꝯfessione nō sūt omittēda:ſ; ꝓpalanda.

Tertio dubitari solet q̄ꝫtum ad pctã venialia. an expediat illa cõfiteri. Et de h.d. Boñ. ubi s̃. De ꝯfiteri venialia nõ ẽ p̄ceptũ. eo q̄ absq̃ confessione multipliciter remittũt. Et p̄ ꝑ dignã eukaristie sumptionẽ. de ꝯse. di. z. c. cuꝫ omne crimen. ⁊. c. si quotiẽscũq̃. z°. ꝑ aque bñdicte aspsionẽ. ut patet de ꝯse. di. 3. c. aquã sale cõspersam. 3° ꝑ ieiunia ⁊ per elemosynaꝝ largitionẽ ut hr̃. 8z. dis. c. presbr. Et de pe. di. i. c. medicina. ⁊. c. q̄ obrem. ⁊ di. 3. c. sane cauendũ. 4° per dñicam oronẽ. de pe. dis. 3. c. de q̃ttidianis. 5° ꝑ deuotã pctõris cõfessionẽ. de pe. di. i. c. tres actiões. ⁊ di. z. c. si ẽ inq̃t. 6° ꝑ gnãlem cõfessionẽ in ecc̃lia factã ut de pe. di. 3. c. de quottidianis. In cãu tñ ꝯtingit q̄ homo teneat̃ venialia confiteri. siue ꝓpter dubiũ. siue ꝓpter ecc̃liasticũ statutũ. Propter dubiũ tñ qñ q̇s ꝓbabiliter de aliquo pctõ dubitat vtrũ sit mortale uel veniale: q̇a pctõr si nõ penitet de illo sicut de mortali. discrimi se exponit. Et ideo debet ꝯfiteri. Simuliter ꝓpter statutũ ꝯfitenda sũt venialia: sicut dictũ est supius de necessitate cõfitendi semel in ãno: uel de religiosis. Q̃m ṽo multi hoc audiẽtes scrupulosi satis efficiunt̃ dubitantes nescire confiteri sua pctã ut decet. Ego dico ⁊ teneo q̄ si q̇s cum voluntate se emendandi ⁊ ꝓposito bono ad confessionẽ accedit faciens qd̃ in se est ut bene cõfiteatur. ⁊ nulliꝰ pcti recordaret̃ ⁊ nullã diceret circũstantiã ⁊ multa omitteret que ad cõfessionem necessaria eẽ dicunt̃: cõsiderata voluntate bona ⁊ pensata humana infirmitate vel ignorantia: talis fructu ꝯfessiõis minime priuaret̃. Ergo cũ bona ad deũ fiducia disponãt se oẽs pctõres ꝓut poterunt ⁊ scient peccata sua confiteri: ⁊ a xp̄o sanitateꝫ ⁊ salutem simul cum languido quem sanauit in euangelio firmiter obtinebũt. hic ꝑ gratiã ⁊ in futuro per gloriam: in qua viuit in eternũ deus qui est benedictus. Amen.

// Sabbato secunde ebdomade i quadragesima. de fructuosa ⁊ vtili confessione peccatorum. Sermo. z9.

Hic est filius meus dilectꝰ i q̃ mihi bñ cõplacui: ipsum audite Math. i7. ⁊ in euangelio hodierno. Seruanda sũt xp̄i p̄cepta aio leto ⁊ libenti corde: quẽ verũ deũ credimus saluatorem nostrũ. Testat̃ nanq̃ euãgeliũ hodiernũ qualit̃ xp̄s trãsfiguratus est in monte a deo patre ⁊ spũ scõ vestimentũ diuinitatis accepit. Ipse g̃ nobis viam salutis apuit: pniamq̃ post cõmissa pctã illam esse predicauit. Ipse sacerdotibꝰ claues ecclesie consignauit quibus possent pctõribꝰ apire ianuam regni celorũ. Ipse sanguinẽ suuꝫ offert omnibus: quibꝰ merita ꝓpria nõ sufficiũt: ut illiꝰ merito veniã assequãt̃ ⁊ remissioneꝫ. Q̃m ṽo hoies saluare sic voluit ꝑ gratiã suã: ut etiã ipsi faciãt quod in se est: ⁊ p̄cipue pctã sua sacerdotibꝰ ꝯfitendo: Idcirco vnusq̃sq̃ illũ audire debet. Vox enim eius est Math. 4. d. Penitentiã agite. Et q̇a hec pnia cõfessioneꝫ includit: Id circo pret̃ ea que in precedentibꝰ dicta sũt: adhuc i hoc sermone tria mysteria ponemꝰ ꝯtẽplanda.

Primũ dicit̃ humiliationis.
Secundũ occultationis.
Tertium iterationis.

// Quõ pctõr debet humiliter ꝯfiteri. p̄ examinãdo ꝯsciam. z° accusando pctã 3° suscipiendo iniunctã sibi penitentiaꝫ a sacerdote. Caplm. i.

Primũ mysteriũ de confessione declarandũ dicit̃ humiliatiõis. Qui eni ꝯfitet̃ ꝯfiteri debet cum humilitate: que precipue ꝯsistit in tribꝰ p̄ in diligẽti examinatiõe. z° in pctõrum accusatione. 3° in pnie susceptiõe. p̄ ꝯsistit humilitas penitẽtis i diligẽti examinatione. Nã q̇ humilis est. ante confessionem in aliquo secreto loco examinat seipsũ: cogitans beneficia que a deo

accepit: bona q̄ omisit. ⁊ mala que cō-
misit. d. illud Isaie. 38. c. Recogitabo t
oēs annos meos i amaritudine anime
mee. Sȝ multi sūt q̇ ad ꝯfessionē acce-
dūt indeuoti ip̄remeditati: sine vlla cō-
punctione: sine cogitatiōe aliq̄ aut re-
cordatiōe pctōꝝ suoꝝ: q̇bus ꝯfessores
qñ eos tales inueniūt ꝑsuadere debent
ut prius se p̄parēt: ⁊ pᵒ ea redeāt ad pe-
nitendū. qui monēdi sūt ut ꝑ decē cōsi-
derationes discurrēdo conent̄ sua pec-
cata colligere. pᵃ ꝯsideratio est status
in q̄ pctōr est. ⁊ in q̄ fuit. puta v̄ginitatꝭ
viduitatis. aut m̄rimonij. 2ᵃ ē etatis in
qua pctōr est ⁊ in q̄ fuit. 3ᵃ est fortune
ꝓspe vł aduerse. 4ᵃ officij artis seu ex-
ercitij. 5ᵃ societatis cōmemorando so-
cios uel socias cū q̇bus hō ꝯuersat⁹ est.
6ᵃ est locoꝝ in q̇bus hō fuit. 7ᵃ tēpoꝝ
puta pacis guerre aut solennitatū aut
dieꝝ ferialiū. 8ᵃ cordis. speculādo sub-
tilit̄ q̇d ꝯ deū ⁊ p̄rimū ē corde cōmissū.
9ᵃ est v̄boꝝ notanſ in seipso q̇d i v̄bis
male loquēdo potuerit errare ꝯsiderās
10ᵃ ē factoꝝ ⁊ opeꝝ. His modis discur-
rēdo pōt hō inl'ta pctā q̄ fecit ad memo-
riā reuocare. ⁊ ꝓpt̄ q̄ in sua cellula aut
camera sic sol⁹ ex̄ns pect⁹ suū ꝑcutiēdo
dicere dȝ cū publicano Luc. 18. Deus
ꝓpiti⁹ esto m̄ pctōri. Et cū filio ꝓdigo
Luc. 15. Pater peccaui in celū ⁊ corā te.
Et cū Dauid. Miserē mei deus. s. m. m
tuā. Et q̄ntū pōt conet̄ detestari pctōꝝ
suoꝝ magnitudinē turpitudinē ⁊ mul-
titudinē: deprecās oīpotentē deū ut di-
gnet̄ ꝑ vulnera sui filij idulgere sibi de-
licta sua. Sicq̧ cū tali dispositiōe reuer-
tatur ad sacerdotē. Sacerdos v̄o vbi
videt illū deficē: diligent̄ adiuuet ⁊ ex-
aminet. 2ᵒ ꝯsistit humilitas in pctōꝝ
accusatione qñ pctōr licet cum rubore:
tñ libere ⁊ manifeste accusat pctā sua.
Nā ut dr̄ de pe. di. i. c. qui domū suā. Ta
citurnitas pcti ex supbia nascit̄ cordis
Iō eni pctm̄ suū celare quisq̧ desiderat
ne iniquitas sua alijs manifesta fiat. ne
talis reputet̄ apud hoīes foris qualiter
se iam dudū exhibuit dīno conspectui:
qd̄ ex fonte supbie nasci nullū dubiū ē
Spēs supbie est se velle iustū videri qui
pctōr ē. Sed excusāt se ⁊ maxime mu
lieres. d. Nolle ꝯfiteri pctā nō ꝓpt̄ sup-
biā. ſ ꝓpt̄ verecundiā. ꝓ quib⁹ Ber. ait
O insania nimia hoīuȝ. pudet ablui ⁊
nō pudet inq̇nari. pudet sordes abster-
gere. ⁊ nō pudet ꝯhere. abstergit̄ caliga
⁊ cōtemnit̄ aīa. Propt̄ istos etiā de pe.
di. i. c. nūc aūt. ait Criso⁹. Nūc aūt si re-
corderis pctōꝝ tuoꝝ: frequent̄ ea in cō-
spectu dei ꝓnūciās. ⁊ ꝓ eis clemētiā ei⁹
deprecer̄is: citius illa delebis. Si āt nūc
obliuiscer̄is pctōꝝ tuoꝝ: tūc eoꝝ recor-
daberis nolens qñ in toto mundo pu-
blicabunt̄ ⁊ in ꝯspcū ꝓferent̄ oīuȝ tam
amicoꝝ tuoꝝ q̄ inimicoꝝ ⁊ scōꝝ ange-
loꝝ celestiūq̧ spirituū. hec ibi. Nulla g̃
verecūdia multo min⁹ nec supbia tacen
da sūt i cōfessione pctā. q̇nimo illa hu-
militer ⁊ dolent̄ sacerdoti sūt reuelāda
sine duplicitate. sine mēdacio. sine excu
satione. Nec eni incipiēdū est ut multi
faciūt a ꝓpria laude asserētes: Ego ie-
iuno. do elemosynas. adiuuo pauperes
nō sū blasphem⁹ aut homicida. lȝ qñq̧
ut homo carnalit̄ peccē ⁊ bi⁹. Nō pura
est nec deo accepta talis ꝯfessio. Dicēda
etiā sūt pctā ꝓpria nō aliena. ut dicit. c.
ois. de pe. ⁊ re. Nōndū tñ ſm Ric. i. 4.
dis. 21. q̄ exp̄ssio aliene ꝑsone seu alieni
pcti: aut est necc̄ia ad exp̄ssionē pctōꝝ
aut nō. Si sic. tenet̄ eā exprimē ꝯfessori
Vñ mulieri cū q̄ ꝯcubuit frater ei⁹ non
sufficit dicē q̄ vn⁹ vir cōcubuit cū ea ſ
dȝ exprimē q̄ ille est frater ei⁹. Et si nō
habeat nisi vnū frēm: tūc scit sacerdos
q̇s ē ille. Et si ē religiosus: dȝ exp̄mere
q̄ est religiosus. Et si ē laic⁹ ⁊ ē ꝯiugat⁹
debet exp̄mere. ⁊ sic de alijs. Si autē ex-
pressio ꝑsone nō ē necessaria ad exp̄ssio
nē quātitatis pcti. tūc distingue. Quia
aut ē vtilis ad correctionē illi⁹: uel pre-
ſuationē a recidiuo. aut nō. Si sic. tūc
credo q̄ penitēs bñ facit si extra ꝯfessi-
onē h̄ dicit alicui ꝑsone: que illi pctōri
possit ⁊ velit ꝓdesse ⁊ nō obesse. Sȝ pro
alia cā noīare ipsū i ꝯfessiōe nō expedit

nec oportet. qa p talē noīatiōnē pfessor nō posset, pcedere ad correctionē illius Si aūt noīatio illa nō ē vtilis ad illius correctionē. tunc subdistinguit. Quia aut pōt eē vtilis ad pseruādū a recidiuo aut nō. Si sic. tūc bonū ē 7 expedit penitenti ut illā psonā exprimat pfessori. Pōt eni cōtingere q̄ confessor p cognitionē psone sciet iniūgere penitēti pniam talē 7 talia dare documenta 7 tales facere monitiōes q̄ meli⁹ 7 securi⁹ penitēs poterit a recidiuo pseruari. Si autē noiatio psone nō ē vtilis ad magnitudinis pcti expressionē: nec ad alterius correctionē: nec ad pseruandū a recidiuo penitentē. tunc credo q̄ penitēs teneatur psonā celare. Quilibet eni teneť nō generare malā opinionē de pximo suo in corde alteri⁹ sine rōnali 7 vtili cā. 3° ɔsistit humilitas adhuc in humili pnie susceptiōe. Ut eni dicit Criso. de pe. di. 3. c. pfecta. Perfecta pnia cogit pctōrē oia libēť sufferre. Sȝ dubiū ē vtrū penitēs teneať tentiōe necitatis acceptare 7 explere pniaȝ sibi iniūctā a sacerdote. Et rñdet Ric. di. 18. qrti. Qȝ sacerdos aut iiūgit pniaȝ rōnalē 7 discretā. aut non. Si secūdo mō. penitēs nō teneť eā recipere nec complē. qa sacerdos indiscretas pnias iniūgēdo abutiť claue scie 7 ptāte. Si pmo mō. dico q̄ teneť tentiōe necessitatis eā recipe. 7 p virib⁹ adimplere. qa talē pniam iiungēdo clauib⁹ vtiť recte. Quilibet aūt teneť sui iudicis iustā sniam seruare. Unū si penitēs taleȝ pniam scienť 7 ex deliberatione implere omiserit. mortaliť peccat cū facit absq̄ legittima cā. Scdm eni Hosti. in sūma de pe. 7 re. pro quolibet pctō mortali regulariter deberet pnia septēnis imponi. ut pȝ. 33. q. 2. c. hoc ipsū. 2. § sequenti. et. 22. q. 1. c. predicandū. Et est rō vna quia deus precepit Mariam sororem Aaron lepra pcussaȝ poni extra castra p septem dies. 7 sic accipiť dies. p anno Alia rō est. ut sicut pctōr p pctm̄ septiformē spūs sancti grām amisit: sic per septennē pniam recupet. Unū pōt sacerdos in penitentijs dispēsare cōsideratis criminis quātitate 7 qualitate. 7 psone dignitate. ɔditione. sexu. officio. paupertate. infirmitate. debilitate. cōsuetudine cōplexione. societate. causa. animo. voluntate. 7 sic. p arbitrio pnias taxare 7 iponere. ut. pbať plene extra de pe. 7 re. c. significauit. 7. c. is qui. 7. c. omnis. §. sacerdos. 7 extra de homicidio. c. sicut dignum. 7 extra de eo qui co. psan. vxoris sue. c. transmisse. et. xi. q. 3. c. absit. 7 15. q. 6. c. Si a sacerdotibus. et. 26. q. 7. c. tempore. et de pe. dis. 1. c. mensuram. et de cōse. di. 3. c. de penitentibus. Ideo dicat penitēti sacerdos. Carissime frať tu cōmisisti tot 7 talia peccata pro q̄b⁹ deberes pro q̄libet sic penitere. Sȝ forte vita tua ad h̄ agēdū tātū nō extēdereť: Iniungo tamen tibi talem pniam pro omnibus. 7 elemosynas quib⁹ peccata redimunť. 7 omnia alia bona que feceris 7 mala que pro christo sustinueris: accepta loco penitētie. 7 q̄ prosint tibi in remissionē pctōrū tuorū. Et si interim moriaris: auctoritate dei 7 btōrū apostolorū Petri 7 Pauli 7 sancte ecclesie 7 nostra te absoluimus ab omnib⁹ his que confessus es. 7 ab alijs de quibus non recordaris inq̄ntum possum⁹ 7 debemus. Et si quid purgandum remanserit in purgatorio purgetur iuxta misericordem dn̄i voluntatem. Caueant autem sacerdotes q̄ sic arbitrentur ne vilis fiat auctoritas ecclesie. 7 potestas clauium contemnatur. Unde dis. 50. c. absit. diciť. Absit a romana ecclesia rigorē suū tam pphana facilitate dimittere. 7 neruos seueritatꝭ fidei auersa maiestāte dissoluere: ut cum adhuc nō tm̄ iaceant in peccatis: sed etiam cadant euersorum fratrum ruine: properata nimis remedia communicationū vtiq̄ nō profutura presteniť. Quomodo eni poterit penitentie medicina prodesse: si etiā ipse medicus intemptata penitētia indulget periculis. hoc non est curare: h̄ si verū dicere volumus: occidere. Et extra de vi. 7 hone. cle. dicitur. Facilitas

venie tribuit incentiuũ delinquendi. Et ad hoc facit. c. cum iusta. 23. q. 4. Et. c. loci. 35. q. 8. Et. c. ꝑuenit. 90. di. Et. c. si quis ꝑpostera. di. 50. Studeat etiã sacerdos ut pctõri penitenti sꝑ in contrarium pniam imponat: ut suꝑbo iniũgat humilẽ orõnẽ: auaro elemosynarũ largitionẽ: accidioso ꝑegrinatiões: guloso ieiuniũ: luxurioso carnis macerationẽ maledico bñdictionez ⁊ hꝰ. hec Hosti. Addit Ric. vbi s. Qr si penitẽs sentiat pniam sibi nimis grauẽ ⁊ ad obseruandũ ꝑiculosam: sua infirmitate pensata debet ad illũ cõfessorẽ cui confessus est uel ad alium si illum habere non potest recurrere: ⁊ alleuiationem uel cõmutationẽ petere. Et confessor debet ꝯcedere etiã si videat ꝙ pnia alleuiata nõ sufficiat plenarie ad emendã pcti: sed postea ĩnexpletũ adhuc remaneat aliqd ĩ purgatorio purgandũ. Tutius eni ẽ reseruare purgatorio penitentẽ puniendũ ꝙ̃ ipsũ exponere ꝑiculo cadendi ĩ mortale pctm̃, ꝓpter pnie transgressionẽ iniũcte. Hec Ric.

Qualiter confessio debet esse secreta respectu circũstãtiũ: respectu cõfessoris ⁊ respectu pctõris. Caplm. 2.

Secundũ mysteriũ declarandũ de confessione dicit̃ occultatio. Debet cõfessio esse occulta atq3 secreta triplici occultatione. pᵃ est ꝙ̃tũ ad circũstantes. 2ᵃ ꝙ̃tũ ad cõfessores 3ᵃ ꝙ̃tũ ad cõfitentes. Prima occultatio est ꝙ̃tũ ad circũstãtes. ut cõfessio fiat in secreto: nõ in publico nec coram alijs. Rõ ãt ẽ ſm Boñ. di. 21. qrti. Prima. qa in confessione manifestant̃ pctã sacerdoti. nõ ut manifestẽt̃: ſ ut deleãt̃ ⁊ occultent̃. qa caritatis confessio operit multitudinẽ pctõꝝ. Secũda rõ. quia manifestãt̃ sacerdoti ut deo: ad testimoniũ cõscie iterne. Et iõ ut hõ totã ꝯsciaz reuelet hoi tanꝙ̃ deo nõ debet alius admitti ſ sacerdos q̃ teneat locũ xpi. 3ᵃ ratio. qa publicare peccatũ corã alijs eẽt onerosũ ⁊ ĩgnominiosũ. Vñ si oporteẽt publice cõfiteri nemo auderet confiteri pctã sua. 4ᵃ rõ. qa si cõfessio fieret corã alijs: infinita mala orirent̃. ⁊ rixe ⁊ discordie: ac infamie. hec Boñ. Sz ista ocultatio intelligẽda est respectu ꝑsone nõ respectu loci. Nam ego nescio laudare illos qui audiũt ꝯfessiones mulierũ in locis secretis. in cellulis. in cameris. ĩ angulis latebrosis. in q̃bus etiã qñq3 ⁊ sepe qui boni ⁊ iusti credunt̃ ad enormissima sacrilegia ⁊ vituꝑabiles dissolutiones labunt̃. 2ᵒ debet cõfessio eẽ occulta quãtũ ad cõfessores. qa ut ait Greg. ⁊ hr̃. i. 4. sen. di. 21. ꝓ nullo scandalo ẽ cõfessio reuelanda. Et magister ibi. d. Caueat sacerdos ne pctã penitẽtiũ alijs prodat: alioqn deponat̃. Et de pe. dis. 6. c. sacerdos. dicit̃ ꝺ cõfessore reuelante pctã. ꝙ deponat̃. ⁊ oibus diebꝰ vite sue ignominiosus ꝑegrinãdo ꝑgat. In. c. õ ois. de pe. ⁊ re. scribit̃ sic. Qui pctm̃ in pniali iudicio sibi detectũ presũpserit reuelare: nõ solũ a sacerdotali officio deponendũ decernimꝰ: verũ etiã ad agendã pniam in arctũ monasteriũ detrudendũ. Iõ omnes theologi in. 4. di. 21. ꝯueniũt. d. Qr in nullo casu licet sacerdoti reuelare ꝯfessionẽ siue ꝯfitẽs penitcat: siue nõ: siue ꝯfiteat̃ pctm̃ ĩ oꝑe ꝑpetratũ siue ꝑpetrãdũ: siue sit pctm̃ in fide siue in moribus. Hec rõ est. qa si licitũ eẽt reuelare cõfessionẽ. pᵒ confessio vilis redderet̃ in ꝓplo. 2ᵒ ꝓpl's a re sibi necessaria retraheret̃. 3ᵒ via fraudibꝰ apiret̃. qa cum multũ credat̃ hoi in sua ꝯfessione: multi mali se ĩ ꝯfessioe iustos ostẽderẽt: ut a sacerdote pꝰca laudarẽt̃ ut sic possent promoueri ⁊ honorari. 4ᵒ reuelans mentiret̃. qa eadez ꝑsona ſm naturã vere affirmare põt aliquid ĩ ꝑsona alterꝰ loquẽs: qð vere negat loquẽs in ꝑsona ꝓpria. Unde angelus loquẽs Moysi in ꝑsona dei vere dixit: Ego suz dñs deꝰ tuꝰ qui eduxi te de terra egypti Exo. 20. quod vere negasset in persona ꝓpria loquens. g̃ a simili hõ repñtãs dei ꝑsonã in foro ꝯfessionis: vere aliq̃d põt affirmare: qð extra forũ cõfessionis qñ

loq̄r ut ꝑsonā ꝓpriā gerens vere negat.
Uerū ḡ dicit negādo se audisse ul' scire
que ad noticiā eius non deuenerūt.nisi
inq̄ꝰtū eis repñsentabat ꝑsonā dei. Ergo
extra forū ꝯfessiōis dicēdo se illa audi-
uisse uel scire mentiṙ. Sȝ ꝯtra h̄ instaṙ
multipliciter.⁊ arguiṙ p̄.quia Bernā.in
li.de p̄cepto ⁊ dispensatiōe.c.4.ait. Ini-
quū ꝓculdubio foret si statuta ꝓ sola
caritate cōtra caritatē tenerenṙ. Cum ḡ
celatio cōfessiōis instituta sit ꝓ sola ca-
ritate.si aliqñ esset vtile aīe cōfitētis : ut
eius cōfessio reuelareṙ.ḡ iniquū esset si
celareṙ. Respondet ad hoc Ric. ꝙ ⁊ si
aliqñ esset vtile cōfitēti ut sua confessio
reuelareṙ.tñ nūq̄ꝫ p̄ot esse vtile cōi vtili-
tati cuiꝰ bonū p̄ncipalius respicit cari-
tas q̄ꝫ ꝑsone singular̄ bonū.iuxta dictū
1.q.i.c.scias. Plurimorū vtilitas vniꝰ
vtilitati p̄ferēda ē. 2ᵒ arguiṙ. q̄a vnus-
quisq̄ꝫ teneṙ obedire pape. Ergo si papa
p̄ciperet alicui ꝙ reuelaret ꝯfessionē.ille
deberet ei obedire. Rñdet Ric. ꝙ sacer-
dos nō tm̄ teneṙ celare ꝯfessionē p̄cepto
eccl'ie:ꝫ iure nature ⁊ diuino. Papa aūt
⁊ si sit supra omne ius positiuū:non tñ
est supra ius nāle uel diuinuȝ. Ideo in
tali casu pape nō est obediendū. 3ᵒ ar-
guiṙ ꝙ eēt possibile ut sacerdos haberet
aliq̄d pctm̄ mortale: de quo non posset
ꝯfiteri q̄n reuelaret illi cui ꝯfitereṙ con
fessionem sibi factam.ḡ in tali casu licet
reuelare cōfessionē. Rñdet Ric.ꝙ non
⁊ ꝙ tali casu durante sacerdos non dȝ
illud pctm̄ ꝯfiteri: sed sufficit sibi de illo
ꝯteri cum voluntate ⁊ ꝓposito ꝯfitendi
qñ hoc facere poterit sine reuelatiōe illiꝰ
ꝑsone que sibi ꝯfessa est: sine quocunq̄ꝫ
p̄iudicio sigilli cōfessionis. Fortiori eñi
vinculo obligaṙ ꝯfessor ad celandū q̄ꝫ
penitēs ad ꝯfitendū. 4ᵒ arguiṙ.ponē-
do casū ꝙ aliquis in cōfessione audiat
hereticū nolentē desistere ab heresi ⁊ uo
lentē corrūpe alios:tūc videṙ ꝙ magis
sacerdos teneṙ seruare fideȝ xp̄o q̄ꝫ ipsi
heretico.ḡ magis dȝ ꝯfessionē illiꝰ de-
tegere q̄ꝫ p̄mittat eū gregē dñi corrū-
pere. Rñdet Boñ.⁊ Scotus.ꝙ ꝓptea
sacerdos nullo mō dȝ illius ꝯfessioneȝ
reuelare. potest tñ sine reuelatiōe ꝯfessio-
nis supiori dicere : Uigila sup gregem
quia lupus querit inuadere.⁊ tūc cōfi-
tenti ⁊ deo seruaṙ fides. Ex hoc Scotus
i mprobat versiculū illū. Est heresis cri-
men q̄d nec ꝯfessio celat. 5ᵒ arguitur
ponendo casū videlicȝ. Si duo euntes
cum suo sacerdote ordinassent ipsū oc-
cidere in nemore ꝑ q̄d eēnt transitū fa-
cturi.⁊ parū ante nemoris introitū vnꝰ
pnia ductus sacerdoti hoc in cōfessione
reuelaret. tunc licitū videreṙ tali se sub-
trahere ab igressu nemoris: q̄a aliṙ cor-
pali morti se exponēt ⁊ daret alij oppor
tunitatē crimē cōmittendi. Sȝ subtra-
hendo se crimen sibi cōfessum suo socio
reuelaret.ḡ in tali casu licet reuelare cō
fessionē. Rñdet Ric. ꝙ in tali casu sa-
cerdos posset renuere intrare nemꝰ cuȝ
illis .s. pretendendo aliquā causam ne-
cessariā. Si tñ ponereṙ casus ꝙ oporte-
ret sacerdotē aut mortē subire aut re-
uelare cōfessionē.teneṙ mortē subire ne
confessionē reuelet. 6ᵒ arguiṙ ponēdo
casum aliū.s.ꝙ aliquis prior de ordine
monachorū ꝯfiteṙ abbati ⁊ q̄ꝫdiu est in
prioratu habet occasionem trahēteȝ ad
peccatū a quo nō vult desistere. Si p̄la-
tus ergo habet curā aīe sue debet illum
inde amouere: ꝫ amouendo innotescit
ipsum peccasse.ergo videtur ꝙ cōfessio
possit aliq̄ mō reuelari. Rñdet Boñ.
ꝙ abbas debet ꝑsuadere tūc priori vo-
luntariā ꝯfessionē ⁊ ꝙ ipse petat absol-
ui ab onere officij. Q̄d si nō vult facere
debet eum sustinere nisi sit talis religio
i qua subditi trāsmutari ⁊ trāsferri pñt
sine nota infamie. 7ᵒ arguiṙ ꝙ mul-
tociens posset esse ꝙ penitēs licentiaret
ꝓ sua vtilitate ꝯfessorē ut cōfessionē re-
uelet.ergo in tali casu nō esset peccatū.
Rñdet Ric. ⁊ Boñ. ꝙ sacerdos de li-
centia ꝯfitentꝭ p̄ot licite pctm̄ sibi ꝯfessū
alij reuelare q̄ sibi necessariꝰ ē ul' vtilis
ad ꝑficiendū que requirūṙ ad illud forꝫ
q̄a q̄ꝫdiu hoc pendet adhuc gerit ꝑsonā
vicarij dei. Sed de licentia cōfitentis ꝫ

reuelare alij ꝑsone nõ licet nisi ille q̇ cõ-
fessus ē hoc iterũ diceret cõfessori extra
confessionē. Sed ꝗtũcũq; penitēs hāc
licentiã det ꝯfessori. confessor tamē val-
de debet vitare scandalũ. s. ne fractio si-
gilli reputet᷑. ⁊ q̇a si dicat se licentiatũ a
penitēte ꝙ de peccatis eius possit loqui
⁊ penitens negat: ꝯfessori incumbit ꝓ-
bare ꝙ ꝑdictã licētiã a penitēte habue-
rit. qḋ si probare nõ posset tanꝗ̃ reuela-
tor confessiõis puniret᷑. Qñ ṽo cõfessor
aliquid nouit extra cõfessionē ⁊ postea
illud audiuit in cõfessione pōt illud re-
uelare alteri: ita tamē ꝙ modus sciēdi
ꝑ cõfessionē sꝑ maneat ī occulto. Quia
tamē posset ex hoc scandalum generari
maxime apud penitētē ⁊ apud alios: de
bono ⁊ equo mag̃ debet celare cõfessor
ꝗ̃ vnus alius. Et iḋ ꝓpt̃ uitandũ scan-
dalũ penitentis debet ei ꝓtestari in con-
fessione quoḋ nõ debet illud celare: non
q̇a ꝑ illã ꝓtestationeȝ acq̇rat᷑ ius reue-
landi: ẜ q̇a ꝓprimo aufert᷑ nota scãdali.
Debet etiam cõfessor pctã illa reuelare
ꝓpter necessitatē nõ ꝓpter suã voluntatē
Et sic patet quãta est vis sigilli ꝯfessio-
nis. Addit etiã Ric. ꝙ sub sigillo ꝯfes-
sionis cadit etiã ꝑsona cuȝ qua penitēs
confitet᷑ se peccasse. Ratio est. quia cuȝ
pnĩa sit sacramentũ sacerdos tenet᷑ ce-
lare omne illud quod necessariũ est ad
integritatē sacramēti. Sed penitēs non
posset sufficienter exprimere aliquando
peccatũ suũ nisi notificãdo ꝑsonã cum
qua peccauit. s. cum cognouit filiã suaȝ
⁊ nũꝗ̃ habuit nisi vnã. ⁊ similia. Insuꝑ
tenetur sacerdos celare oē illud sibi di-
ctum in confessione quo cõfitens posset
prodi uł mala suspitio de illo generari
ī cordibꝰ alioꝝ. Sȝ qñq; detegēdo per-
sonã cũ qua penitēs peccauit proderet᷑
ꝯfitens: q̇a si detegeret᷑ filiã cõcubuisse
cũ patre suo ꝓderet᷑ pater q̇ cõfessus est
ꝯcubuisse cũ ea. Adhuc licitũ nõ ē facē
aliq̇d qḋ sit occasio retrahēdi hoies a re
sibi ad salutē necessaria. Sed reuelatio
ꝑsone cum qua penitens cõfitet᷑ se pec-
casse esset occasio retrahendi hoies a re
necessaria. s. a ꝯfessione: quia nõ tñ q̇s
retrahitur a re aliqua ꝓpter timorē le-
sionis ꝓprie fame: ẜ etiã ꝑsone sibi cõ-
iuncte vinculo amicitie. Quarta rõ
subsequit᷑. q̇a dicēs extra forũ ꝯfessiõis
se audisse crimen de ꝑsona sibi ī ꝯfessiõe
accusata qḋ nullo mõ audiuit extra cõ-
fessioneȝ mentiret᷑. ut pȝ ex dictis. Pctã
ḡ ipsius penitentis in relatiõe ad ipsum
cadunt sub sigillo cõfessiõis de necessi-
tate ⁊ absolute ⁊ ꝑmo ⁊ directe ⁊ expli-
cite. ⁊ ex omnibꝰ causis. ꝑsona aũt cum
qua cõfitens ꝯfitet᷑ se peccasse cadit sub
sigillo ꝯfessionis de necessitate ⁊ abso-
lute. nõ ꝑmo: ẜ ex ꝯñti ⁊ indirecte ⁊ im-
plicite. nec ex omnibꝰ causis: ẜ ex aliq̇-
bus. Peccata enī ipsius penitentis non
referendo ea ad ꝑsonã determinatã: sic
cum aliquis dicit: Ego audiui tale q̇d
qḋ tñ nõ audiuit nisi in ꝯfessione: cadũt
sub sigillo cõfessionis de necessitate. nõ
tñ absolute: ẜ sub cõditione. s. si ex ꝓla-
tione taliũ ṽborũ ꝑ se uel ꝑ accidēs di-
recte uel indirecte aliqua verecũdia uel
confusio uel suspitio mala: uel aliquod
aliud nocumentũ illi q̇ ꝯfessus ē posset
ꝓuenire. Ea ṽo q̄ penitēs inserit nõ cõ-
fessione q̄ nõ sunt pctã nec circũstantie
pcti: nec que deducũt in manifestatiõeȝ
ꝯfitentis. utpote si interserat ī ꝯfessione:
In tali tr̃a sũt blada ⁊ biꝰ. non cadunt
sub sigillo cõfessionis nisi de ꝯgruitate
Si in dicēdo illa nõ dãt intelligere cõ-
fessori ꝙ talia velit celare. Vñ cõfessor
d. se talia audiuisse mendax nõ est. quia
ꝑ cõꝑationē ad ea nõ repꝑsentauit per-
sonã dei: ẜ hois. Similit᷑ ⁊ si aliq̇s aliꝰ
a cõfessore audiret aliq̇d ab aliq̇ dum
ꝯfitet᷑ debet illud tenere secretuȝ ex lege
nãe q̄ dicit: Qḋ tibi nõ vis fieri: nõ fa-
cias alijs. 3.º cõfessio debet eē occul-
ta ꝗtũ ad cõfitentē: ut non reuelet ea q̄
sibi ꝓ sua salute in confessione uł dicta
uel imposita sunt: ex quoꝝ reuelatione
scandaluȝ oriret᷑. De pnĩa aũt imposita
dicit Ric. ꝙ aut penitēs manifestando
pniam sibi iniunctã a cõfessore faceret
ꝑiudiciũ absq; vtilitate: aut ꝓprie fame ei

aut cōfessori q̇ forte talē iniūxit pniam
pro qua si sciret̄ incurreret alicuius uł
aliquorū maliuolentiā. utpote q̇a iniū-
xit mulieri ut abstineret a familiaritate
alicuius viri piculosa. Aut penitēs ma
nifestando suā pniam: nec fame ꝓprie
nec ꝯfessori: nec alicui p̄iudiciū gnāret.
In primo casu penitēs tenet̄ pniaz suā
celare. ⁊ in secūdo siłr. Si enī illud q̄ꝺ
ꝯfessor sibi iniūgit seu cōsulit bona fide
ꝓ salute aīe sue ⁊ secreto alij reuelaret in
ꝯfessoris p̄iudiciū: crimē ꝓditionis in-
curreret ⁊ sigilli secreti fractionem. In
tertio casu nō tenet̄ tacere nec dicere: ſ
de hoc irreprehensibilit̄ pōt facere quod
illorū duorū sibi melius placuerit.

De confessio est reiteranda qn̄ quis
male cōfessus fuisset ꝓpter suam negli-
gentiam: aut quādo fraudulent̄ diuisit
ꝯfessionē. uel quādo cōfessus est cū de-
liberatione peccandi. Capłm. 3.

T Ertiū mysteriū cōtemplanduz
de cōfessione dicit̄ iteratio. Est
enī qn̄q₃ necessariū reiterare cō
fessionē pctōruz alias factā: ⁊ dicē illa
eadem pctā in numero: que quis fuisset
ꝯfessus. maxime ꝓpter tria. p̄ ꝓpter ne-
gligentē electionē. 2° ꝓpter cōfessiōis
diuisionē. 3° ꝓpter malicie ꝯtinuatiōez
p̄ est necessariū reiterare ꝯfessionē ꝓpt̄
negligentē electionē. Qn̄ quis ē negli-
gens querere sacerdotē pitū ⁊ absoluē-
di auctoritatē habentē: ⁊ ꝯfessus fuisset
alicui q̇ eū aut nesciuit aut non pōt ab-
soluē: Talis ꝓfecto ꝙ primū sibi ꝯstat
de impitia ⁊ facultate sacerdotꝫ cui cō-
fessus est. ⁊ de negligētia ꝓpria q̄ mag̃
sufficiētē querē noluit: tenet̄ eadē pctā
in numero cōfiteri sacerdoti discreto ⁊
euz absoluē valēti. Propterea dr̄ de pe.
di. 6. c. cui aūt. Qui vult confiteri pctā
sua ut iueniat grām: querat sacerdotē
sciētem ligare ⁊ soluere ne cū negligēs
circa se extiterit: negligat̄ ab illo qui eū
misericorditer monet ⁊ petit. ne ambo in
foueā cadāt. 2° iterāda ē cōfessio rōne
diuisionis. Qn̄ enī q̇s fuisset confessus
aut ꝑ maliciā: aut ꝑ verecūdiā ptē pec-
catorū vni sacerdoti ⁊ partē alteri. cū a
nullo sit absolut⁹: nec talis cōfessio fuit
fructuosa: debet si vere vult ꝯfiteri eadē
pctā in numero vni tm̄ sacerdoti se ac-
cusando narrare. Nam ut scribit̄ de pe.
dis. 5. c. cōsideret. Cautus sit penitēs ne
verecundia duct⁹ diuidat apud se ꝯfes-
sionē: ut diuersa diuersis velit sacerdo-
tibus māifestare. Quidā enī vni celāt
que alij manifestanda cōseruāt. q̄ꝺ ē se
laudare ⁊ ad hypocrisim tēdere ⁊ semꝑ
venia carere ad quā frustra putāt totā
ꝑuenire. hec ibi. Sz dubitat̄ vtrū con
fitens alicui sacerdoti omnia pctā sua
de quibus est memor si diu p⁹ acceptaz
remissionē recordet̄ alicuius pcti mor
talis de quo nō fuerit cōfessus q̄ꝺ ante
suam cōfessionē cōmiserat: teneat̄ ten-
tione necessitatis illud peccatū cōfiteri
illi eidem sacerdoti. Rn̄det Ric. di. 17.
quarti. d. Mihi distinguendū videt̄. ꝙ
aut tempore confessionis penitens ad-
hibuit debitā diligentiā ꝓut de lege cōi
humana ꝑmittit fragilitas ut memoriā
haberet omniū suorū pctōrū mortaliū.
Aut fuit negligens ⁊ ignorās ignorā-
tia affectata uel crassa. Si secūdo mō.
credo ꝙ recta ratio exigit ut illud idem
pctm̄ cōfiteat̄ eidē sacerdoti si illū cō-
mode pōt inuenire: ⁊ nō sit illi sacerdoti
postea interdicta absolnendi potestas:
aut predictū peccatū ⁊ omnia alia pec-
cata mortalia priori sacerdoti confessa
ꝓut potest recolē cōfiteat̄ alij sacerdoti
Si primo modo. nō credo ꝙ priori sa-
cerdoti teneatur tentione necessitatis il
lud peccatum confiteri. Tenetur tamē
illud peccatum confiteri absq₃ aliorum
confessione alij sacerdoti. Cuius enī de
isto fuerit absolutus ꝙtū ad iudicium
eccłie triumphantis ⁊ militantis: quia
sacerdos absoluere potest de cōfessis ⁊
de predicto modo oblitis. tamen q̇a ab-
solutio de oblitis debet intelligi sb̄ hac
conditione. ut. s. quādo reducta fuerint
ad memoriā dicant̄ illi sacerdoti i con-
fessiōe qui ab illis pōt absoluere: tenet̄
illud ꝯfiteri p⁹ eius remotā obliuionē.

3° necessariũ ẽ iterare ꝯfessionẽ ꝓpter
malicie ꝯtinuationẽ.qñ.s.ꝯfessus ẽ pec-
cata sua semel aut pluries tm̃ ut faceret
qđ ecclesia mandat: Cõtinuãdo tamẽ
ꝓpositũ male volũtatis.qm̃ nõ erat dis-
posit⁹ ab aliq̃ pctõ se corrigere ⁊ emen-
dare. Talis eteni ad verã pniam reuer-
sus si debite vult cõfiteri oia eadẽ pctã
que pri⁹ fuerat cõfessus debet reiterare
Sũt tamẽ aliqui scrupulose.d. Qz si q̇s
i pctõ mortali existẽs cõfiteat̃ sacerdoti
accusans malã voluntatẽ suã.⁊ ꝯfitẽs
oia alia pctã q̃rũ recordat̃ exquo pat⁹
ẽ ⁊ prompt⁹ adhuc peccare: sic ꝯfitẽdo
peccat mortaliter: q̇a q̃tũ in se est facit
irreuerentiã sacramẽto: ⁊ sine sacri con
temptu esse nõ videt̃. Sed ꝯ istos est.c.
ꝙ quidã. de pe.⁊ re. vbi dicit̃. Qz q̇dam
ad cõfessionẽ de crimib⁹ veniũt ⁊ q̃uis
ꝓfiteri velint: se tm̃ asserũt abstinere non
posse: ꝯsultatiõi tue talit̃ rñdem⁹.ꝙ eoꝝ
ꝯfessionẽ recipe debes ⁊ eis de crimini-
bus cõsiliũ exhibere.q̇a licz non sit vera
illa pnia: admittenda ẽ tamẽ eoꝝ ꝯfes-
sio.⁊ crebris ⁊ salubris monitis ẽ pnia
inducẽda. hec ibi. Dicit tm̃ Ric.ꝙ tales
absoluendi nõ sũt. Unde si absolutiõez
nõ recipiant: nõ cõtemnit̃ sacr̃m nec a
ꝯfessore nec a cõfesso. Si aũt cõfitẽs in
pctõ mortali attritus ẽ de pctõ suo ita
ut ꝓbabiliter possit presumere se eẽ dis-
positũ nõ peccat absolutionẽ recipiẽdo
imo frequẽt̃ virtute clauiũ ꝑ susceptio-
nem absolutionis format̃ sua attritio
Hec Ric. Dent igit̃ opam oẽs pctõres
ut bene cõfiteant̃. qm̃ cõfitentib⁹ largit̃
deus in hoc seculo gratiam ⁊ in futuro
gloriam: in qua ipse viuit ⁊ regnat per
eterna secula. Amen.

// Dñica secũda in q̃dragesima i mane
de fetidissimo ac perniciosissimo vitio
luxurie q̃ q̃si maxima ps virorũ ac mu-
lierũ demergit̃ in infernũ. Sermo.30

Hec est uo-
lũtas dei sanctifica-
tio vr̃a ut abstineat̃
vos a fornicatiõe. Doctoris gentiũ ver-
ba sũt ista.i. Thes.4.c.⁊ in epl̃a pñtis
dñice. Cogitanti mihi ꝙ multa milia
miliũ hoiuz p̃cipitãt̃ in infernũ ob feti-
dissimũ luxurie vitiũ: stati venit i mẽ-
tem aureũ illud dictũ ⁊ notabile Aug.
doctoris magni in li. de agone xp̃iano.
Inter oia xp̃ianoꝝ certamina duriora
sũt p̃lia castitatis: ubi quottidiana pu-
gna ⁊ rara victoria. hec ille. Maximũ
aũt in eo pctõ piculũ est. qm̃ cũ grauis-
sime ledat aiam non sentit̃. q̇nimo vsq₃
adeo ꝙ plures facti sũt ceci ut ipsi tur-
pissimi ⁊ abhomiabiles dicere nõ erube-
scant aut nullũ aut satis leue pctm̃ esse
illudq₃ deo aut nihil aut satis modicũ
displicere: sicq₃ cũ tali falsissima dam-
nataq₃ opinione corrupti sũt ⁊ abhoia-
biles facti in studijs suis. Quappẽ ad-
uersus eos q̃tuz poterimus modeste ⁊
sine auditorũ offensiõe de ipsa luxuria
in generali v̄ba faciemus. de q̃ loquit̃
apl̃s in themate p̃allegato monẽs oẽs
ut illã euitẽt. De ipsa ergo tria myste-
ria erunt cõtemplanda.
Primũ dicit̃ offensio.
Secundũ conditio.
Tertium punitio.

// Confutatio illoꝝ errorũ q̇ dicũt lu-
xuriã nõ eẽ pctm̃.quib⁹ contrariũ ꝑ au-
ctores: rõnes ⁊ exempla tã scõꝝ ꝙ etiã
phoꝝ ostendet̃. Capl̃m.j.

Primũ mysteriũ contemplãdũ
de luxuria dr̃ offensio. In quo
declarandum est ꝙ graue pctm̃
ꝙue pniciosũ sit ip̃a luxuria qua deus
offendit̃ ⁊ aia maculat̃. Oñdem⁹ autẽ
hoc tripliciter videlicet. p̃ auctoritate.
2° rõne. 3° exemplis. Primo oñdi-
mus luxuriã esse pctm̃ graue aut mor-
tale auctoritate. Inq̇t eni Sene. i ꝓhe-
mio declamationũ. Nihil tã mortiferũ
ingenijs ꝙ luxuria. Et idẽ i tragedijs.
Luxuria est pestis blanda. Et idem ad
Lucillũ. Uanas fuge voluptates bre-
ues ⁊ penitendas. Et idẽ li.2. declama-
tionuz. Adolescens luxuriosus peccat
senex luxuriosus insanit. Et Tullius. p̃

de officijs. Luxuria cuz oi etati turpis
sit senibus tñ fetidissima est. Et idē. i. de
officijs. Si cōsiderare volumus que sit
in natura excellētia ⁊ dignitas: intelli-
gem⁹ φ sit turpe defluere luxuria ⁊ de-
licate atq; molliter viuere quãq; hone-
stum parce cōtinent seuere ⁊ sobrie. Et
Ualerius maximus. li. 9. Blandũ ma-
lum luxuria. Et Tobie. 4. c. Attende
fili mi ab omni fornicatione. Et ut dr̄
3z. q. 1. c. nō soluz. Ois imunda pollu-
tio fornicatio dicit: φuis qsq; diuersa
turpitudinis voluptate ꝓstituat. Et ad
Heb. i3. c. Fornicatores ⁊ adulteros iu
dicabit deus. Et. i. Corĩ. 6. c. Nescitiꝭ qa
iiqui regnũ dei nō possidebũt. Nolite er
rare. neq; fornicarij: neq; idolis seruien
tes: neq; adulteri: neq; molles: neq; ma
sculorũ cōcubitores regnũ dei possíde-
bunt. Et i eodē. c. Fugite fornicationē
Omne enim pctm̃ qd cũq; fecerit homo
extra corpus est: q aũt fornicat i corp⁹
suũ peccat. An nescitis qm̃ mēbra vr̃a
tēplũ sũt spũs sci? Et Eph. 5. Ois for-
nicator aut imund⁹ aut auar⁹ ⁊c̃. non
habet ptē in regno xp̄i ⁊ dei. Et Gal. 5.
Manifesta aũt sũt opa carnis: que sũt
fornicatio. imundicia. luxuria. ipudici-
tia ⁊c̃. que predico vobis sicut predixi:
qm̃ q talia agũt regnũ dei nō cōsequē-
tur. Et Petrus. i. epl'a. c. i. Obsecro vos
tãφ aduenas ⁊ ꝑegrinos abstinete vos
a carnalib⁹ desiderijs que militant ad-
uersus aiam. Et Apoc. zi. Timidis ⁊
incredulis ⁊ excecatꝭ ⁊ homicidis ⁊ for
nicatorib⁹ ⁊c̃. erit pars illoꝝ in stagno
ardenti igne ⁊ sulfure. Et Aug⁹ in li. de
cōflictu vitiorũ. O φ ꝑua concubitus
hora ꝓ qua ꝑditur eterna vita. Et Isi-
dorus in pall. c. nō solũ. 3z. q. 1 Int ce-
tera septē vitia vitiũ fornicationis ma-
ximi sceleris ē: quia ꝑ carnis imũdiciã
dei tēpluz violat. Ex cuius ꝟbis colli-
gitur φ luxuria vnũ est de septē vitijs
capitalib⁹. Oz etiã pz. zz. q. i. c. p̃dicã-
dum. Et. z5. di. c. vnũ orariũ. § alias
Un̄ Claudian⁹ ait. Luxuries p̃dula
malũ q dedita semꝑ. Corꝑis arbitrijs
ebetat caligie sensus. Et Hiero. ad Su
sannam. O φ acerbus ē luxurie fruc-
tus amarior felle ⁊ crudelior gladio. Et
Greg⁹. 3z. li. moral. Diaboli ꝓprie cor-
pus sunt qui suggestionũ turpiũ blan-
dimentis decepti ei ꝑ luxurie fluxũ suc-
cumbũt. Et Hiero. ad Damasũ papaz
de filio prodigo. Luxuria inimica deo
inimica ꝟtutibus ꝑdit oẽm sbaz patris
⁊ a patris voluntate delirans futuram
pauꝑtatē cogitare nō sinit. Et idem ad
matrē ⁊ filiam in gallijs cōmorantes.
Qui luxuriat viuens etiã mortuus est
Ferreas mētes libido domat. Quid ad
tot dicta ⁊ moraliũ phoꝝ ⁊ scōrum dei
carnales poterũt r̃ndere? Quō ampli⁹
suaz luxuriã poterunt excusare? Sed
ut fortius ꝯuincant. rōnes suꝑaddant.

z° ostendimus luxuriã esse peccatũ
mortale. rōne. Nam multi qñq; dicere
solent luxuriam nō esse peccatũ: qa act⁹
eius est naturalis ⁊ ad illuz natura in-
clinat. Pro quibus triplicē rōnem assi-
gnabimus quare luxuria peccatũ ē. p^a
dicitur cōtempt⁹. z^a excessus. 3ª dãni

Prima ratio dicit cōtempt⁹. Ubi eni
est cōtemptus ⁊ transgressio mãdatoꝝ
dei ibi ē pctm̃. ut dicemus die sequenti.
Sed in luxuria est cōtempt⁹ dei ⁊ trãs-
gressio mãdatoꝝ eius. g ibi est peccatũ.
Mandauit nãq; deus homini. d. Exo.
zo. Nō mechaberĩ. Et ut dr̄ ab Aug.
3z. q. 4. c. Meretrices. Profecto noie
mechie ois illicit⁹ ꝯcubitus atq; illoꝝ
mēbroꝝ nō legittimus vsus ꝓhibitus
debet intelligi. Secũda rō dicit exces-
sus. Nam ſm Tho. z. z. q. i53. ideo lu-
xuria pctm̃ est: qa modũ rōnis excedit
circa venerea: in quibus ordo rōnis ē
ut causa procreande prolis ⁊ fornica-
tionis euitande vir habeat vxorē suaz
ut dicit. i. Corĩ. 7. ⁊ mulier habeat virũ
suum. Omnis g actus qui non est ſm
legē matrimonij circa venerea deficit a
rōne. iō est pctm̃. Tertia rō est quare
luxuria est pctm̃. damni. Ut eni inquit
Ric. 33. di. qrti. Cōcubit⁹ ꝯcubinarius
seu fornicarius ē ꝯtra legē naturalem

nō a natura generis ꝟ̄ spēi. Naturalis enī rō dictat carnalē ꝯcubitū nō debere fieri in preiudiciū ⁊ dānū boni prolis. Sed cōcubitus cōcubinariꝰ seu fornicarius ē in notabile preiudiciū ⁊ dānū boni ꝓlis. Sicut enī dicit Augꝰ. 9. sup Geñ. Bonū prolis ē ut amanter suscipiat: benigne nutriat: religiose edoceat. quo bono ut in pluribꝰ caret proles genita per cōcubitū concubinariū. Nam ꝑmo bono caret sepissime eo ꝙ nō suscipit. Quisnā explicet que fornicatores ⁊ adulterātes sacrilegi ⁊ incestuosi ne detegat eoꝝ malicia proli genite aut generāde inferāt mala? Audiamꝰ Hieronymū ad Eustochiū sic. d. Pudet dicē ꝗt quottidie ꝟgines ruant: quantas de suo gremio ꝑdat mater ecclesia: super quot sidera supbus inimicꝰ ponat thronū suū: quot petras excauet ut habitet coluber i foraminibꝰ earū. Videas plerasqꝫ viduas anteꝙ̄ nuptas ⁊ infelicē cōsciam mentita tantū veste ꝓtegere q̄s nisi tumor vteri ⁊ infantū ꝓdiderit vagitus erecta ceruice ⁊ ludentibus ꝑdibus incedūt. Alie ꝟo sterilitatē prebent. ⁊ nōdū nati hoīs homicidiū faciūt Nōnulle cū senserint cōcepisse de scelere abortiuo venena meditant ⁊ frequēter etiā ipse cū mortue fuerint triū criminū ree ad inferos ꝑducūt: xp̄i adultere. sui homicide: ⁊ nōdum nati filij parricide. Iste sūt que solēt dicere oīa mūda mūdis. Sufficit mihi ꝯscia mea. Cor mūdum desiderat deus. Cur me abstineaꝫ a cibis q̄s deꝰ creauit ad vtendū? Et si quādo limpide ⁊ festiue videri volūt ⁊ se vino īurgitauerint ebrietati sacrilegiū copulātes aiunt: Absit ut me a xp̄i sanguine abstineā. Et si quā viderit tristem atqꝫ pallentē: miserā ⁊ manicheaꝫ vocāt ꝯsequēter. Tali enī ꝓposito ieiuniū heresis est. He sunt q̄ p publicū nuptialiter incedunt: ⁊ furtiuis oculoruꝫ nutibus adolescētiū gregē pꝰ se trahūt que semp audiūt p ꝓp̄ham. facies meretricis facta est tibi. hec ille. Si honestas pateret ut oīa possent dici: multa que diebꝰ meis euenerūt scandala apꝑirē: sed melius ē silentio ꝓterire. Quid referam quidue dicā de mōasterijs? Quid de puellis in domo parentuꝫ? Quid de viduis vanis atqꝫ lasciuis? q̄d de alijs que sanctū nomē ꝓfitēt: ⁊ quottidie cū patribꝰ spiritualibꝰ colloquūt? Taceo que scio. Certe si ponerent aures in latrinis i fluminibꝰ in hortis in foueis ⁊ cauernis terre: audirent voces ibi clamantiū puulorū inemptoꝝ ⁊ occisorū a crudelissimis matribus. O libidinose mulieres. o lasciue ⁊ incōtinētes belue. o ipie matres domite carneꝫ: refrenate libidinē: si nō vultis ut vterus intumescat. De sodomitis aūt quo sermōe impietatē loquemur? O inimici humani generꝭ. o abhoiabiles pctōres. o pessimi hoīes vbi sunt filij vr̄i? Perierūt. certe ꝑierūt. Et cur ꝑierūt? Ve ac iteꝝ ve vob̄ q̄a ꝑierūt ꝓpter iniq̄tatē vestrā. Similiť ꝓles si nascat aliūde ꝙ̄ de legitimo thoro: ut in pluribꝰ negligent nutrit. ⁊ ad ꝟtutes raro disciplinat. Et si qñ ꝯ̄triuꝫ apparet: illud ē satis rarū. Et ut scribit ff. de leg. l. nam ad eā. Nō solū ius scriptum: sed etiā naturale adaptat potius ad ea que ut in pluribꝰ ꝙ̄ ad ea q̄ ꝑraro eueniūt. Sūt ⁊ alia mala que incurrit proles genita ex adulterio: que cā breuitatis omitto. Naꝫ ut scribit. 56. dis. c vndecūqꝫ. dicit. Vndecūqꝫ hoīes nascāt si parentū vitia nō sectāt honesti ⁊ salui erūt. Et ea. di. c. nūꝙ̄. ait Criso. Nunꝙ̄ de vitijs erubescamꝰ parentū. Ad idem est. c. nasci. ea. dis. 3º. ōndimꝰ luxuriā eē pctm̄ exemplo. Ob nullā nāqꝫ cām sci corpa sua duris flagellatiōibꝰ castigarūt nisi ut luxuriā superarēt. Elegit siq̄dē Susanna falso criminari ⁊ accusari potiꝰ ꝙ̄ i pctō ꝯsentire. Daniel. 13. c. Et Ioseph passus ē criminari ab vxore Phutifar ꝑncipis eunuchorū Pharaonis ꝙ̄ ꝑeccare cū illa. Geñ. 29. Et Benedictꝰ ut carnis temptationē superaret: inter pungentes spinas ꝓiecit se nudū ut refert Greg. 2. dial. li. Et Hiero. in vita Pauli ꝑmi heremite recitat qualiť

feruente ꝑsecutione Decij ⁊ Ualeriani
quidam iuuenis etate florens in ame-
nissimos hortos ē adductus ibiq̧ i le-
ctulo inter candētia lilia ⁊ rubentes ro
sas ligatꝭ manibꝰ ē collocatꝰ. Quo cū
recedētibꝰ cunctis meretrix speciosa ve-
nisset cepit delicatis strigē colla ample-
xibꝰ. ⁊ qđ dictu q̄z scelus ē: manibꝰ cō-
trectare virilia ut corpe in libidinē exci
tato secū meretrix impudica supiaceret
Incipiebat voluptas iuuenē molestare
Tandē celitꝰ inspiratꝰ p̄cisam mordēs
linguā in osculantis se faciē expuit ac
sic libidinis sensū succedens dolorꝭ ma-
gnitudo supauit.

Qualiter luxuria infatuat hominē ⁊
obdurat cor eiꝰ ⁊ iducit scādala ac ma-
la plurima. Caplm̄. 2.

SEcundum mysterium contem-
plandum de luxuria dicit̄ con-
ditio. Est eni illius peccati pes-
simi triplex cōditio mala ꝑ quam eius
grauitas declaratur. Prima dicitur
infatuatio. Secūda obduratio. Ter-
tia scandaliçatio. Prima mala con-
ditio detestabilis luxurie dicit̄ infatua-
tio. Ex ipsa eteni infatuatur anima ut
nec deum timeat nec homines vereatur.
Unde Hieronymus contra Jouinia-
num inquit. Amor forme: rationis ob-
liuio est ⁊ insanie ꝓximus. Et Ouidiꝰ
in eplis. Quid deceat non videt vllus
amās. Propterea apud antiq̄s impu-
dicus amor cecꝰ depigebat̄. Et a Greg̃
3i. moral̄. prima luxurie filia ponit̄ ce-
citas mentis. Et de h̄ exemplū habemꝰ
Salomonis. de quo ait Greg̃. 32. q. 4
c. Salomon. Salomon quippe imode-
rato vsu atq̧ assiduitate mulieruꝫ: ⁊ ad
hoc vsq̧ ꝑductus ē ut templū idolis fa-
bricaret. ⁊ qui prius deo templū ꝯstru-
xerat: assiduitate libidinis etiā perfidie
subtractus idoloꝝ cōstruere tēpla non
timuit. Et de eo Hiero. ad Eustochiuꝫ
inquit. Rex eni erat Salomon. aliū nō
timebat. qui disputauit a cedris libani
usq̧ ad hisopū que exit ꝑ parietē. a dn̄o
tn̄ recessit: q̇a amator mulierū fuit. Nā
ut habet̄. 3. Reg̃. xi. Auerterūt mlieres
cor eius. Cūq̧ iam eēt senex deprauatū
est ꝑ muleres cor eius ut sequeret̄ deos
alienos: nec erat cor eius perfectum cū
dn̄o deo suo: sicut Dauid patris eius: s;
colebat Salomō Astarthen deā sido-
niorum. ⁊ Chamos deum moabitarū:
⁊ Moloch idolum āmonitarū. Edifi-
cauitq̧ Salomon phanum Chamos
deo ⁊ idolo Moab in monte qui ē ꝯtra
hierusalem. ⁊ Moloch idolo seruoruꝫ
Amon ⁊c̄. ibi. Sꝫ hic occurrit dubiū
quomodo Salomō dicat̄ senex quādo
deprauatus fuerat ꝑ mulieres. q̇a dicit
Rabbi Salomon. ꝙ erat tm̄. 12. an-
norum quādo regnare cepit. Et in tex.
biblie in fine. c. p̄allegati. dicit̄ ꝙ regna-
uit. 42. annis. Ipse aūt deprauatꝰ fuit
ꝑ mulieres ante mortē suā. p. 6. annos
uel circiter. quia edificauit pꝰ deprauia-
tionem templa idoloꝝ in quoꝝ edifica-
tione fluxerunt plures anni. Et sic qn̄
fuit deprauatū cor eius non videt̄ ha-
buisse vltra. 46. annos uel circiter. Ex
tali ꝟo etate nullus dicit̄ proprie senex.
Ad hoc rn̄det magister i historijs. d. ꝙ
Salomon regnauit. 80. ānis. ⁊ allegat
Josephū hoc dicentē. Scriptura tn̄ re-
gni sui tacet ānos. 40. sic̄ dr̄ de Saule
i. Reg̃. 13. ꝙ duobꝰ annis rrgnauit sup
israhel. s. bene ⁊ innocenter. ⁊ tacent̄. 18.
anni. in quibus male se habuit. Sed de
dicto magistri historiarū parum est cu-
randum qui cōtradicit sibiipsi ⁊ etiam
scripture. Dicit eni ꝙ Salomon. xi. an-
norum genuit Roboam. Et ꝙ Roboā
mortuo patre fuit. 41. anni. Et. 3. Reg̃.
14. c. dicitur ꝙ 41. anni erat Roboam
cum regnare cepisset. Et sic reuertitur
primū dictū scilicet ꝙ Salomon vixit
tm̄. 52. annis. Si autē diceret̄ ꝙ Ro-
boā regnauit viuēte patre quadragita
annis ita ꝙ principium regni sui com-
putatur ab illo tempore quo pater suus
incepit deprauari: sequitur ꝙ mortuo
patre fuit. 81. anni. quod est contra di-
ctum magistri ⁊ etiam scripturam que

iz.c.3.Reg̃.dicit.ꝙ Hierobuã audita
morte Salomõis reuersus ẽ de egypto
⁊ venit cũ alijs in sichen vbi cõgregat⁹
fuit ꝓpl's ad constituendum Roboã re-
gẽ. Ex quo videt̃ ꝙ nõ regnauit viuẽte
pr̃e. Insup dicit̃ de Roboã ꝙ derelicto
consilio senũ adhesit cõsilio iuuenuꝫ q̇
nutriti erant cũ eo. Ex q̃ pꝫ ꝙ tũc Ro-
boam erat adhuc iuuenis. qd̃ nõ potest
dici de hoie habente. 8i. annos. Ideo. d
Nico⁹ de lira. ꝙ Salomon postq̃. 40.
ãnis regnauerat mortu⁹ est. ⁊ successit
ei in regnũ fili⁹ eius Roboam habẽs. 4i
annos sicut dicit scriptura. Sꝫ quãdo
Salomõ incepit regnare scriptura nõ
exprimit: sed tñ exprimit annos regni
sui. Habuit ḡ. zo. uel plures annos in
principio regni sui. Et sic qñ mortuus
fuit. 6o. ãnos habuit ad minus. Et sic
ꝯuenienter põt dici ꝙ p⁹. 5o. ãnos etatꝫ
sue depratat⁹ fuit ꝑ mulieres. Et iam
tũc poterat dici senex: q̇a ⁊ leuite cõple-
to anno. 5o. etatis sue seruire cessabant
in tabernaculo tãq̃ senes. ut hr̃ Leuitꝫ.
9.c. Sꝫ Rabbi Salomon arguit ꝯtra
q̇a. 3.c.3. Reg̃. Salomon dixit in prin
cipio regni sui: Ego sum puer paruul⁹
ignorans exitũ ⁊ introitum meũ. Ergo
tunc erat. iz. annorũ. R̃ndet Nico. ꝙ
ṽbũ illud Salomonis intelligẽdũ est
respectu tanti regiminis sibi iposĩti. Vñ
Exo. 33.c. dicit̃. Josue fili⁹ Nun puer
nõ recedebat de tabernaculo. ⁊ tñ tunc
erat. 4z. annoꝝ. Preterea. z.c.3. Reg̃.
dixit Dauid Salomoni. Uir sapiẽs es
Uir aũt nõ dicit̃ ꝓprie nisi habẽs ãnos
3o. ul' circit̃. Et si adhuc dicat̃ ꝙ Hiero
in ep'la ad Uitalem presbyterũ videat̃
dicere ꝙ Salomon. xi. annorũ genuit
Roboam. ⁊ ꝙ. iz°. ãno etatꝫ sue accepit
regnũ. Dicendũ ꝙ Hiero. nõ loquit̃ ibi
assertiue. ut pꝫ ex fine eiusdẽ ep'le. Hec
de Salomõe sufficiãt. Quid dicem⁹ de
alijs luxuriosis ⁊ carnalib⁹? nonne ipsi
isaniũt: nũc coriçãdo: nũc cantãdo nũc
cõponẽdo vestes: nunc caput eleuando
ad fenestras mulierculaꝝ: nũc vana ⁊
ociosa loquẽdo. ⁊ hꝫ⁹. Que oia q̇d ali-
ud dixerim q̃ fatuitates ⁊ insanias fal
sas? Iuuẽtus siq̇dẽ est aliquis nocturno
tp̃e ꝑ longũ spaciũ sub quadã fenestra
stetisse ibiq̃ ꝯspexisse gattã quãdã quã
suã credebat amasiã. loq̇bat̃ illi. ⁊ illa
nõ r̃ndebat. Suspirabat. languebat. ge
mebat. ⁊ anxiebat̃. Tandeꝫ petrullam
quandã proiecit supi⁹: qua ꝑterritũ aial
mie mie clamãs aufugit. O ꝑditio tp̃is
o depuatio sensus. o cecitas fatue mẽtꝫ.
Quid dicaꝫ de illis mulieribus stultis
quas poete siue gentiles extollunt eo ꝙ
amore victe seipsas interfecerunt? O
fatua ⁊ libidinosa Medea: cur tibiipsi
mortẽ intulisti? Clamant poete tui ꝓpt̃
amorẽ Jasonis qui te rapuit: q̇ te edu-
xit a patria: qui te decepit ⁊ dereliq̇t. O
damnabilis amor q̇ ad tantã demen-
tiam te ꝑduxit. ut vno momento corp⁹
sil' ⁊ aiam interimeres. Et tu o Cleo-
patra egypti regina quãta scelera ꝑpe-
trasti pro amore Marci Antonij tui?
Scribit nãq̃ Plutarchus i vita eiusdẽ
Marci Antonij. ꝙ sepius i alexãdria
Marcus Antonius noctu famuloruꝫ
vestibus indut⁹ ꝑ vrbẽ ibat: domos po-
pulariũ obsidebat illudebatq̃ homines
⁊ reportabat qñꝫ ṽbera. Sꝫ ⁊ Cleopatra
sequebat̃ deferens ancille vestimẽta. Et
dũ bellũ nauale cõmitteret̃ int̃ Mar-
cum Antoniũ ⁊ Octauianũ: Cleopa-
tra affuit ibi i aurea puppi ⁊ purpureo
velo. Et post multas fatuitates deuicto
Antonio ⁊ a seipso ꝑempto gladio: ex
merore Cleopatra prolapsa ẽ i febrim
⁊ tãdẽ depulsis oĩbus preter duas sibi
amicissimas ml'ieres ianuas claudi fe-
cit acceptoq̃ aspide nudũ sibi brachiũ
dedit cuius morsu atq̃ veneno mortua
est. O q̃ libenter hec fatua exempla a fa
tuis amatoribus audiũt̃. Sꝫ vere si cogi-
tarent q̃ vana ⁊ trãsitoria imo ⁊ ꝑicu-
losa atq̃ nociua sint aie ista: deũ dilige-
rent sup omnia. sicut sapienter sanctissi-
ma illa Agnes dicebat qñ a filio p̃fecti
qui eã diligebat tꝑalia pollicebat̃: Di-
scede a me pabuluꝫ mortis: fomes pc̃ti
nutrimentũ facinoris. quia iam ab alio

amatore preuenta sum qui longe te no
bilior est genere ⁊ dignitate: cuiꝰ mater
virgo est: cuius pater feminā nescit: cui
angeli seruiūt: cuius pulchritudinē sol
⁊ luna mirant̄: cuiꝰ opes nūq̄ deficiūt.
O si considerarēt ista muliercule leues
nō ita defacili crederent ruffianis: nec
ita cito tangerent̄ in corde ad aspectum
cuiuscunq̄ speciosissimi aut formosissi-
mi iuuenis. Secunda cōditio imun-
de luxurie dicit̄ obduratio. Ex nullo si-
quidē pctō ita obdurant̄ corda multoꝝ
sicē ex maledicta luxuria. Propt̄ illā sūt
incantationes veneficia ⁊ diabolice ar-
tes. Unde. 32. q. 4. c. in eo. dicitur. Per
vitia fornicationis maxie demones in-
colunt̄. ꝓpter illā legunt̄ libri in q̄bus
blasphemat̄ ⁊ in vanū assumit̄ scissimū
dei nomē. Hoc aūt tpe i domibꝰ nobiliū
⁊ dn̄oꝝ magnoꝝ ad instructionē ribal
dam ut sic dicam ⁊ meretricalē nobiliū
filiarū habent̄ sonneti Petrarche. ꝓpter
luxuriā multi nō cōfitent̄. Alij ꝓo ficte
ꝯfitent̄. ⁊ celebrant aut coicant cū pctō
mortali. Et ut omittā reliqua. ꝓpter lu-
xuriam multi heretici fiunt nō credētes
infernū. negantes ꝑadisū ⁊ hiꝰ. Quin-
imo ꝓ maiori ꝑte oēs hereses aut ortuz
habent ab ipsa luxuria: aut termināt̄ur
ad illam: sicut factū ē diebus nostris in
illis qui dicebātur del Barilecto. ⁊ in
illis de anima simplici: ⁊ i fraticellis. de
opinione quoꝝ pessimi mores ⁊ nefan-
da oꝑa honestius tacent̄ q̄ referantur.
In clementina etiā. ad nostrā. de heretić
dicit̄ de begardis ⁊ beginis mulieribus
que fuerūt i alemania: ⁊ pꝰ multas he-
reses de quibꝰ ibidē fit mentio: dicebāt
carnalē actū nō esse peccatū. O vere de-
flendū malū quo vexat̄ humanū genꝰ.
Paucissimi eteni sūt q̄ animose velint lu
xurie vitiū expugnare. Tertia ꝯditio
execrande luxurie dicit̄ scandaliçatio.
Sequūt̄ quippe ex ipsa scandala pluri-
ma ⁊ ꝑiculosissima. Amon ꝓpt̄ violen-
tiam Thamar sororis sue ab Absalo-
ne fratre in ꝯuiuio occisus est. sicut pz
2. Reg. 13. c. Sichem ⁊ Emor cū omni
ꝓplo suo ꝓpt̄ violentiā Dine filie Jacob
a filijs Jacob occisi sunt ⁊ i captiuita-
tem ducti. Gen̄. 34. c. Semiranis regi-
na pꝰ mortē viri in libidine exardescēs
a ꝓprio filio cognita ꝓpter horrorem fa-
cinoris ab ipso tandem occisa ē. prout
recitat Paulus Orosiꝰ. Troia magna
ut scribit Phrygius vates ꝓpter raptū
Helene post bellum decennale: in quo ex
vtraq̄ ꝑte tā troianoꝝ q̄ grecorū mul-
ta milia hominū gladio corruerūt: in-
cēdio ꝑijt interfectis Priamo ⁊ Hec-
cuba regina alijsq̄ inumerabilibꝰ mu-
lieribus atq̄ viris. Nos insuꝑ videmꝰ
quottidie odia rixas scādala dissensio-
nes ⁊ homicidia que nō nisi ꝓpter luxu-
riam eueniunt.

Qualiter deus acriter punit luxuriā
ꝑ aquas diluuij: ⁊ ꝑ incendiuz ignis: ⁊
punit q̄ttidie ꝑ tꝑalia flagella. Cap̄. 3.

TErtiū mysteriū contemplandū
ō luxuria dicit̄ punitio. Punit
nanq̄ deus oīpotēs acerrime lu
xuriam in hominibꝰ: sicut pz in triplici
punitione. pᵃ generalis. 2ᵃ specialis.
3ᵃ pestilentialis. Prima punitio ge-
neralis fuit tꝑe diluuij: quādo excepto
Noe ⁊ vxore sua: Sem Chā ⁊ Japhet
cum vxoribus suis qui saluati sunt in
archa: cōsumpta est omnis caro q̄ mo-
uebatur suꝑ terram: nō tm̄ hominū: sed
etiā exceptis illis animalibꝰ ⁊ volucri-
bus que introierūt i archā: omniū vo-
lucrum animātiū bestiarū: omniūq̄ re-
ptilium que reptant suꝑ terrā: vniuersi
hoies ⁊ cuncta in quibꝰ spiraculuz vite
ē in terra mortua sūt. ut dicit̄ Gen̄. 7. c.
O terribile iudiciū. o aspera vindicta ⁊
crudelis que seuit in tam inumerabilē
multitudinē hoiuz ⁊ aialiū ac volucrū
celi. Et dicit Nico. de lira. q̄ interfecta
sūt aialia t̄re ⁊ aues celi: nō aūt pisces:
ad detestanduz pctā hominū que facta
fuerūt i terra ⁊ i aere: nō aūt in aquis.
Que vero fuerint illa pctā facile ex scri-
ptura colligi pōt. Dicitur nāq̄ Gen̄. 6.
Uidentes filij dei filias hoiuz q̄ essent
pulchre acceperūt sibi vxores ex oibus

quas elegerāt ⁊c̄. que ponunt ibi. Que
exponēdo Nico. de lira. d. q quorundā
opinio fuit. ut ꝑ filios dei intelligerent
demones incubi qui dicunt filij dei ꝓpt
naturā spiritualē. ⁊ isti in specie huma-
na cōmiscuerūt se cū mulieribus ⁊ inde
nati sunt gigātes. Et ꝓpterea indigna-
tus deus inundauit diluuiū. Sed hec
expositio non est rationabilis: quia di-
luuiū nō fuit in penā demonū: ſ hoīuz.
Alij ṽo dixerūt sicut Rabbi Salomō
q filij dei accipiunt ꝓ filijs iudicū aut
potētū qui qn̄ videbāt filias subditorū
pulchre ornari. ⁊ qn̄ dabāt ad nuptias
accedebant ad ipsas eas cognoscendo
carnaliter an̄q̄ mariti illas cognosce-
rent. Sz hic intellectus deficit. quia ut
dicit in scriptura. Oīs caro corruperat
viam suā sup terrā. ꝓpterea dicit Nico.
de lira. q filij dei intelligūt illi q̄ fuerūt
orti de Seth ⁊ ab eo descenderūt: qui a
patre suo fuerūt instructi i cultu dino:
ꝑ filias hoīuz intelligūt mulieres descē-
dentes de Cayn que erāt lubrice lasci-
ue ⁊ dissolute. Et de illis p̄cepat Seth
de voluntate dei filijs suis ut nō cōtra-
herent cum eis. Et ipsi ꝓcedente tpe fe-
cerūt ɔtrariū. Et pꝰ vsq adeo hoīes fa-
cti sunt dissoluti q̄tuz ad pctā fornica-
tionis ⁊ adulterij ac ɔtra naturā. ut dic
Nico. de lira ⁊ sanctus Methodiꝰ mar-
tyr. Aggrauabāt aūt hec pctā. q̄a non
fiebant ex passione tm̄: ſ ex certa mali-
cia ⁊ cū ɔtinuatione ⁊ ꝑseuerantia sine
hoīuz verecundia ⁊ absq dei timore. ꝓ-
pterea dicit q mlta malicia hoīuz erat
sup terrā. ⁊ q cuncta cogitatio cordis
intenta erat ad malū oi tpe. ⁊ q illi po-
tentes erāt a seculo viri famosi. i. male
fame qui gloriabant i malicia sua. O
inuincibilis manus oīpotētis dei. o po-
tentissimū brachiū. o insupabil dextera
Post fabricatā archā ⁊ p̄nūciatū dilu-
uiū ꝑ centū annos cū illi ꝑseuerarēt in
iniq̄tate sua sbmersi sūt i aq̄s. Vidisses
tunc repēte mutari celū: obscurari aerē
sonare ventos: tonare fulgura: ⁊ nubes
celi ⁊ cataractas apiri. ⁊ aquas abun-
dantissime fluere sup terram. Vidisses
attonitos cunctos trementes atq pal-
lētes. Vidisses mādūcātes masticādo
ruminare ⁊ nō posse cibum ꝓijcere aut
deglutire. Vidisses coruscantes ⁊ luxu-
riantes oēs pauore ꝑterritos. Audisses
⁊ post eoꝝ eiulatū ⁊ clamores virorū
mulierū. senū. iuuenū ⁊ puulorū mortē
expectātiū clamātiū ⁊ dicētiū: Heu heu
de nobis. Ad quid deuenimꝰ ut ꝑeamꝰ
in aquis? O quid erat inspicere inde ad
modicuz illos ab aquis sublatos ⁊ ibi
extinctos. in breui oēs ꝑiter deleti sunt
⁊ ꝓpt luxuriā grauit sic puniti. Se-
cunda punitio fuit spālis: qn̄ indigna-
tus deus Sodomā incendio destruxit.
Vt eni dr Geñ. 19. Pluit dn̄s sup So-
domā ⁊ Gomorrā sulphur ⁊ ignē de ce-
lo. ⁊ subuertit ciuitates ⁊ oēm circa re-
gionē: vniuersos habitatores vrbium
⁊ cuncta virentia terre. Scdm ṽo ma-
gistrū historiarū spāliter etiā punitum
fuit luxurie vitiū in sodomitis in nocte
natiuitatis xp̄i in qua oēs subita mor-
te ꝑierūt. Unde Hiero. sup illud Ysa. 9.
Habitantibꝰ in regione vmbre mortis
lux orta ē eis. ait. Lux illa oēs isto vitio
laborātes extinxit ne nā quā sumpserat
tanta imūdicia fedaret. Tertia ɔdi-
tio dicit pestilentialis. Vt eni colligitur
ex glo. i. c. flagitia. 32. q. 7. Et in auten.
ut nō luxuriet ɔtra nām. pctm̄ luxurie
⁊ p̄cipue sodomie tempestates ⁊ pestilē-
tias inducit. Et reuera ob nullā aliam
cām credo tpibus istis tā crebro italiā
peste fore vexatā nisi ꝓpt luxuriā. ⁊ ma-
xime sodomiā. O horrenduz facinus. o
fetidissimū malū. o execrandū flagitiū
q̄ pueri facti sūt meretricule. ⁊ vbi rōne
etatis tenere inueniri debet puritas ⁊ in-
nocētia: iam repheādēda ⁊ obiurgāda
se offert turpitudo ignominiosissime so-
domie. Vt g̃ deū habeamꝰ beniuolū no-
bisq semp ꝓpitiū mūditie ⁊ puritati va-
cemꝰ: abhorreamusq ⁊ euitemꝰ dāna-
tissima pctā luxurie: Sicq merito ob-
tinebimꝰ in hac vita dei grām ⁊ i futu-
ro sempiternā gloriā: in qua regt xp̄s

dei filiꝰ cū p. ⁊ s.s. ꝑ cūcta sꝑ scl'a. Amē.

// Dn̄ica secunda in quadragesima pꝰ prandiū. de execrando pctō adulterij q̄ maculata est magna pars ⁊ multitudo coniugatorum. Sermo. 31.

Hec enim ē volūtas dei sanctificatio vr̄a ut abstineatis vos a fornicatione. Iter̄ vbi s̄ Cōquerebat̄ dolēs hiere. c. 23. ⁊ dicebat. Cōtritū ē cor meum i medio mei. ⁊ ꝯtremuerūt oīa ossa mea. Factus sū quasi vir ebrius ⁊ q̄si hō madidus a vino a facie dn̄i ⁊ a facie ꝟborū scōrū eius: q̄a adulterijs repleta est terra. Qḋ profecto verificari pōt tꝑe isto quo mr̄imonia q̄si ꝓ maiori ꝑte ab adulteris siue viris siue mulieribꝰ polluta sūt ⁊ fedata. Quaꝑp̄t in h̄ sermōe ꝯtra adulteros aliqua declarabimꝰ ut intelligāt ipsi miserabilē statū ⁊ dānabilē cōditionē in q̄bus sese reꝑiunt. De adulterio igit̄ tractaturi tria ꝑncipalia mysteria ꝑ ordinē ꝓponimꝰ declaranda ⁊ ānotanda videlicz.

Primū dicit̄ diffinitio.

Secundū abhominatio.

Tertium punitio.

// Quid sit adulteriū ⁊ quō sumit̄ multiplicit̄ ⁊ q̄lit̄ multi credūt se i statu esse mr̄imonij q̄ sūt potiꝰ adulteri q̄ ꝯiugati. Capl'm. j.

Primū mysteriū de adulterio notādū dr̄ diffinitio in q̄ q̄d est adulteriū declaremꝰ Et dn̄s Host. i sūma sua. li. 5. ti. de adulterijs. ait. Adulteriū ē alieni thori violatio uel ꝓprij deturpatio. Que ꝟba sumi ꝑn̄t ex his q̄ dicunt̄. 36. q. i. c. lex. i. § cū g. Pro q̄rū ꝟbor̄ pleniore itelligētia nōndū q̄ adulteriū pōt sumi tripl'r. Et h̄ triplici rōne. ꝑ im̄ꝓprie. 2° ꝓprie. 3° ꝓprijssime. ꝑ sumit̄ adulteriū im̄ꝓprie int̄ virū ⁊ vxorē. ꝑ rōne ꝯriatiōis. 2° rōne iordinatōis. 3° rōne modificatōis.

ꝑ dr̄ adulteriū int̄ virū ⁊ vxorē rōne ꝯriatiōis q̄n sūt int̄ eos iꝑdimēta ꝯria ꝓpter q̄ mr̄imoniū stare nō pōt. Et ꝑmū impedimētū ē votū solenne. pꝰ qḋ si q̄s ꝯtraheret esset excoicatꝰ q̄n facēt illud scient̄. ⁊ mr̄imoniū nullū esset. ut i cle. eos. de ꝯsan. ⁊ affi. Secꝰ aūt ō mr̄imonio ꝯtracto pꝰ votū ꝯtinētie simplex. Nā ut dic̄ Ric. in. 4. di. 38. Qui ꝯtrahit pꝰ votū simplex ꝯtinētie ꝑccat mortaliter ꝯtrahēdo ⁊ etiā ꝯsūmādo. Tn̄ mr̄imoniū tenet. Quō aūt solenniçet votū. Et qḋ sit votū simplex aut solēne sp̄aliꝰ dicā i sermōe de votis. Secūdū impedimētū ē ordo sacer. de quo nō s̄m Ric. vbi s̄ q̄ ordines minores nō iꝑdiūt mr̄imoniū ꝯtrahēdū nec dirimūt ꝯtractū. nec iꝑdiūt vsū ipiꝰ mr̄imonij nisi ꝯtrahētes essent religiosi professi tacite uel expsse. Et lz ꝯtrahēs cū vnica ⁊ ꝟgine clericꝰ i miorībꝰ retineat ꝑuilegiū clericale si vestes ⁊ tonsurā deferat clericales. ex̄ de cleri. ꝯiu. li. 6°. c. i. Nō tn̄ retinet bn̄ficiū eccl'iasticū. nec pōt recipe. Ordines aūt maiores. s. subdiaconatus diaconatꝰ ⁊ ꝑsbratꝰ siue sacerdotiū iꝑdiūt mr̄imoniū ꝯtrahēdū ⁊ dirimūt ꝯctū: q̄a matrimoniū nullū ē sic p3. 32. dis. c. si q̄s eor̄ ⁊. c. erubescāt. Rō ē. q̄a sic ordinatꝰ i sacris tenet̄ s̄uare ꝯtinētiā. eo q̄ ordo sacer loquēdo de ordie maiori h3 iplicitū votū solēne ex ꝯstitutiōe eccl'ie. Vn̄ Petrus de Palude. i. 4. di. 37. dic̄ q̄ etiā si q̄s ante ānos discretiōis ordinaret̄ in sacris q̄ talis obligat̄ ad cōtinentiā ex statuto ecclesie. licz nō voto suo. Jo. ꝑo an. in nouella. dic̄ q̄ greco cui licitū est vti ꝯtracto: illicitū est i sacris ꝯstituto ꝯtrahere. Vn̄ ista ē dr̄ia int̄ cōstitutos i sacris eccl'ie occidētalis ⁊ eccl'ie oriental'. Nā ꝑmis nō licet vti cōtracto an̄ susceptū ordinē: secūdis ꝟo licet. Et q̄ ꝯtrahit in sacris ē excoicatꝰ. in cle. eos. ex̄ de cōsan. ⁊ affi. Sciendū tn̄ q̄ q̄uis ordo sacer ꝑcedēs ꝯctū mr̄imoniū dirimat illud. si tn̄ ordo sequit̄ ꝯctū mr̄imoniū nō dirimit. ut i extrauagāte Joh. 22. Et si sciente vxore ⁊ assentiente ordinatꝰ ē i sacris tenet̄ ad ꝯtinētiā vterq̄ ita q̄ etiā pꝰ mortē viri nō pōt ꝯtrahē. Intelligit̄

enim tacite cũ viro cõfessa cõtinentiã.
Si aũt ordinatus est. vxore inuita uel
sciente factuʒ sed ius ignorante ipso tñ
sciẽte ius: debet cogi p iudicẽ ad ingres-
sum religionis si nõdũ ẽ cõsũmatũ mrĩ-
moniũ ut sic illa possit cũ alio ↄtrahere
Et si ad hoc cogi nõ põt uel cõsũmatũ ẽ
mrĩmnoniũ debet exutus bñficio cleri-
cali restitui vxori etiã si esset episcopus
imo ⁊ papa. Et intelligit̃ si vxor cũ pe-
tit. Ipse tñ exigere nõ põt debitũ sed red
dere tenetur. hec Tho. ⁊ Pe. de palude. i
4. vbi s̃.   Tertiũ impedimentũ ẽ ma-
chinatio mortis. quãdo aliquis machi
natur i mortẽ viri alicuius ut possit cũ
vxore eius ↄtrahere: aut aliq̃ machina-
retur in mortem vxoris alicuius ut vir
eius acciperet si mors fuerit subsecuta.
Et si sic machinantes cõtraxerint mrĩ-
moniũ nullũ ẽ. Et tales sunt separandi
quia sunt in adulterio siue fornicatiõe.
ut nõt̃. 31. q. i. c. Si quis viuẽte marito
Et licʒ Ric. teneat hoc esse verũ cũ inter
eos precessit adulteriũ dũ pmũ stabat
ↄiugiũ. Tñ Inno. ⁊ Host. tenẽt q̃ sola
machinatio cũ effectu dirimit tam cõ-
tractũ q̃ cõtrahẽdũ. Rõ aũt ẽ ne adul-
teri ꝓpter adulterarũ amorẽ essent ꝓni
ad interficiendos maritos earũ ut eas
haberent vxores ⁊ ecõuerso. Tamen si
adulter interficit virũ adultere nõ hac
intentione ut habeat ipsam vxorẽ: ſ ex
alia causa ⁊ occasione: uel postea ↄtra-
hit cum ea mrĩmoniũ tenet. ut extra de
ↄuersione infideliuʒ in. c. laudabile. Et
extra de eo qui duxit in mrĩmoniũ quã
polluit p adulteriũ. c. sup eo. i glo. Uxor
etiã ꝓcurans maritũ interfici p infide-
lem cum quo adulterata est qui p⁹ ħ p
eius studiũ ad fidem ↄuertit̃: nõ põt cũ
illo contrahere. Et si postea ↄtrahat di-
rimendũ est matrimoniũ. q̇a ut. d. Ric
35. di. q̃rti. Tale dãnũ tali lucro ecclia
recõpensare nõ vult. extra de ↄuer. infi-
de. c. laudabile.   Sed quõ dicemus
de Dauid q̇ cõmisit adulteriũ cũ Ber-
sabee. ⁊ p⁹ea machinatus ẽ mortẽ viro
eius ⁊ duxit eam in vxorẽ. ut habet̃. 2.

Reg. xi. c. Ad qõ rñdeo ſm illud quod
scribit̃. 31. q. i. c. si q̃ vidua. §. ſ obijcit̃.
q̃ in veti testõ multa pmittebant̃ ꝓpter
infirmitatẽ: que in euangelij pfectione
eliminata sũt.   Quartũ impedimen-
tuʒ est adulteriũ. Ut eni. d. Ric. Si ad-
ulter dat fidem adultere viuente mari-
to de cõtrahẽdo cum ipsa: sciens ipsam
habere maritũ tpe quo contrahit cũ ea
uel dat sibi fidem de ↄtrahendo post ei⁹
mortẽ: nõ poterit eã ducẽ in vxorẽ. Et
si p⁹ mortẽ mariti eam de facto duxerit
separandi sũt. sicut nõt̃. 31. q. i. c. relatuʒ
Et extra de eo qui duxit in mrĩmoniuʒ
quã polluit p adulteriũ. c. si quis vxorẽ
Hui⁹ rõ ẽ ne adulter uel adultera ꝓni
essent ad interficiendũ maritũ adultere
ut postea possent mrĩmonialit̃ copulari
Si aũt adulter ignorat illã habere vir
potest cum ipsa cõtrahere p⁹ mortẽ ma-
riti. Sic est de muliere cõtrahẽte cũ vi-
ro quẽ ignorabat vxorẽ habere. extra
de eo qui dux. in ma. quam polluit per
adul. c. veniens. Tñ si vir dat mulieri
fidẽ de ↄtrahendo viuẽte illius marito
quã nec ãte nec p⁹ cognouit viuẽte suo
marito: si p⁹ illius mortẽ duxerit illam
in vxorẽ nõ sũt sepandi. ex̃ de eo q̇ dux.
in ma. quam polluit p adul. c. si quis.
Quintũ impedimentũ ẽ aliud matri-
moniuʒ. qñ. s. quis haberet vxorẽ ⁊ su-
meret aliã. Et nota diligent̃ q̃ illa aut
scit istũ hr̃e vxorẽ: aut nõ. si hñ ↄtrahit
cũ ipso: ⁊ scit illũ habere vxoreʒ nõ põt
stare mrĩoniũ: etiã si mortua pma vxo-
re de nouo ↄtrahat. Et idẽ iudiciũ est si
nesciuit qñ cõtraxit. si postea ipsa prima
vxore illius adhuc viuẽte sciuit: ⁊ pmi-
sit se cognosci ab eo cum quo de facto
cõtraxerat. Si ṽo ab initio qñ ↄtraxit
nesciuit illuʒ habere vxorẽ ⁊ semp stetit
in ista nescientia vsq̃ ad mortẽ vxoris
illius: ſ p⁹ morteʒ eius scit: est in ptãte
illius ignorantis mrĩmoniũ ratificare
ul' diuortiũ petere. Ita tñ q̃ si postq̃ sci-
uit se pmisit cog̃sci: nõ poterit diuortiũ
petere. ex̃ de eo qui dux. in matri. quam
polluit p adulterium. c. i. ⁊. c. veniens.

⁊ ꝺe cõiugio seruoꝛũ.c.ꝓposuisti.⁊.34.
q.2.c.si ꝟgo. Alias poterit pete͂ si vult.
Et qꝺ ꝺictũ ẽ ꝺe viro ꝺucente secundaȝ
vxoꝛẽ.ideȝ intelligiꝭ ꝺe muliere ꝺucẽte
secundũ maritũ. Si autẽ inde moꝛtua
pꝛima vxoꝛe vir nõ cognoscat illã ad-
ulterã secũdã carnaliꝭ que secũ ignoꝛãꝭ
ꝯtraxerat.sed ip̄e ꝺucat tertiã ꝭm Host.
ꝺebet remanere cum tertia:q̄uis etiã pᵘˢ
ea cognoscat secundã:q̇a ꝑma viuente
cõsensus habitus cũ secunda nullᵘˢ fuit
⁊ sic nõ impediuit cõsensũ tertie. Quin
etiã si pᵘˢ moꝛtẽ pꝛime cognouit carna-
liter secũdã que fuit ignoꝛãs istũ habe͂
vxoꝛẽ: ⁊ nũc etiã ignoꝛãs est:⁊ ipse vir
ꝯtrahat cũ tertia: adhuc remanebit cũ
tertia.Diciꝭ aũt mulier ꝭm Hosti.inscia
qñ habet iustam causam ignoꝛandi: ut
q̇a vir ꝺe remotis ꝺeniens:asserebat se
nõ habere vxoꝛem.ex̄ ꝺe spon.c. cuȝ ad
publicum. Jdeo aũt inscia nõ cõmittit
adulteriũ:q̇a nõ cõmittitur sine ꝺolo.ut
pȝ.33.q.2.c.in lectũ. Sextũ impedi-
mentũ est affinitas que ꝭm Ray.ẽ pꝛo-
ximitas ꝑsonaꝝ ex carnali copula ꝓue-
niens oĩ carens parentela. Contrahiꝭ
aũt nõ solũ ꝑ copulã cõiugalẽ:ꝭ etiam
ꝑer copulã foꝛnicariã.ut nõꝭ.35.q.4.c.
nec eam. Et ꝺe eo qui cognouit cõsan-
guineã vxoꝛis sue.c.ꝺiscretioneȝ.Hec
affinitas opaꝭ ꝙ oẽs ꝯsanguinei vxoꝛi
Petri sunt sibi affines in eoꝺẽ gradu in
quo sunt cõsanguinei vxoꝛis. Similiꝭ
omnes cõsanguinei Petri sunt affines
vxoꝛis sue in eodem gradu in quo sunt
sibi consanguinei. Et qꝺ ꝺiciꝭ ꝺe vxoꝛe
idem intelligas ꝺe quacũq; muliere car
naliter cognita. Sed cõsanguinei Peꝭ
nõ sũt affines cõsanguineis vxoꝛis sue
nec inter eos ꝓhibeꝭ matrimoniũ. extra
ꝺe cõsan.⁊ affi.c.suꝑ his. Unde germani
pñt cõtrahere cum ꝺuabᵘˢ mulieribus
germanis.Et pater ⁊ filius pñt ꝯtrahe͂
cũ matre ⁊ filia. Et relicta viri qui fuit
germanus vxoꝛis mee vxoꝛe mea moꝛ
tua põt eẽ vxoꝛ mea. Qui ergo cõtrahit
scienter i aliquo gradu affinitatis vsq;
ad quartũ gradũ est excoĩcatus.ut hꝭ

ex̄ ꝺe ꝯsan.⁊ affi.i cle.eos. Septimũ
impedimentũ est cognatio siue nãlis q̄
ꝺiciꝭ ꝯsanguinitas.siue spũalis q̄ ꝺiciꝭ
compaternitas.⁊ legalis que ꝺiciꝭ ad-
optio uel arrogatio. Quelibet hoꝛũ ipe-
ꝺit ⁊ ꝺirimit mr̄imoniũ. Qualiter aũt
id fiat: q̇a longũ esset hic pone͂: Et que
sint alia mr̄imoniũ ipedientia:ꝺerelinq̄
pticulariter explicanda audiẽtibus cõ-
fessiões: qui si periti sũt ut ꝺecet nõ ꝺebe͂t
talia ignoꝛare. 2ᵒ sumitur adulteriũ
impꝛopꝛie rõne inoꝛdinationis : qñ.s.
inter virũ ⁊ vxoꝛẽ inoꝛdinatᵘˢ est amoꝛ
⁊ adulterinᵘˢ.ꝺe q̄ sic loquiꝭ Hiero.32.
q.4.c.oꝛigo.ꝺ. Oꝛigo q̇dẽ amoꝛis erat
honesta: ꝭ magnitudo ꝺefoꝛmis. Unde ⁊
Sextus pythagoꝛicus i sententijs ait.
Adulter est in sua vxoꝛe amatoꝛ arde͂-
tioꝛ. Jn aliena quippe vxoꝛe oĩs amoꝛ
turpis ẽ. in sua nimius. Sapiens ꝺebet
iudicio amare cõiuge͂ nõ affectu.s.libi-
ꝺinis. Non regnet i eo impetᵘˢ voluptatꝭ
nec pꝛeceps feraꝭ ad coitũ. Nihil ẽ in-
felicius q̄ vxoꝛẽ amare q̄si adulteram.
hec ille. Põt autẽ amoꝛ viri ad vxoꝛẽ ⁊
econtra turpis ⁊ adulterinᵘˢ vocari: aut
rõne intentionis.aut rõne modi. Rõne
intentionis fit turpis cũ q̇s cognosce͂-
ꝺo vxoꝛeȝ suã mente ⁊ cogitatione exit
ꝭminos matrimonij aliam cogitãdo ⁊
appetendo uel ita ꝙ vellet facere etiã si
nõ eẽt sua vxoꝛ. Unde Boñ.in.4.ꝺi.31.
ꝺ.ꝙ si quis cognoscit vxoꝛẽ ꝓpter ꝺele-
ctationẽ finalẽ:aut moueꝭ i ꝺelectatio-
nem tanto impetu ut cognoscat vxoꝛẽ
tãq̄ meretricẽ hoc est si ita cognoscit ac
si nõ eẽt vxoꝛ:q̇a tũc ponit ꝺelectationẽ
finẽ vltimũ.secus autẽ si vult in ea ꝺe-
lectari q̇a vxoꝛ.i ta ꝙ nullo mõ eam co
gnosceret si vxoꝛ nõ eẽt: q̇a tũc nõ ẽ oĩ-
moda inoꝛdinatio ẽ pctm̄ veniale:quia
excusaꝭ ꝑ bonũ mr̄imonij ut nõ sit moꝛ-
tale. Concoꝛdat Ric.in.4.ꝺi.31. Rõne
etiã modi amoꝛ ꝺiciꝭ turpis qñ ꝯiuges
modũ ⁊ regulã honestatis excedunt uel
pꝛetermittũt. Quõ pñt hec turpia absq;
verecũdia narrari? Quot inꝭ plerosq;
fiunt illiciti tactus? quot bestialia? q̄t

solatia inhonesta? qt nefandissima sce-
lera? Bonū est certe edificare domū ad
habitandū: s inconueniens videt ut in
fundamento ponat tectum. & ecōuerso.
O coniuges adulteri. quot crimina. qt
scelera ppetratis? Non expedit illa clare
loqui. Jdeo Amb°. i li. de patriarchis.
& notat. 32. q. 4. c. nulli. ait. Grauius
est crimen vbi celebrati cōiugij iura te-
merant & vxoris pudor soluit. hec ibi.
Talis autē adulterini amoris sūt signa
cuz vir plus q̄ debet ad vanitates apit
manum. cum eam vanis oculis aspicit
inhonestisq verbis alloquit. cū ppt eas
parentes despicit. & eam ociosam in do-
mo esse nō curat. 3° sumit adulterium
improprie int virū & vxorē rōne modi-
ficationis: qñ cōiuges & cōtrahendo &
ꝯsūmando mrimoniū modū & regulaz
honestatis excedūt: aut ptermittūt. Pro
quibus dixit angelus Thobie: qñ time-
bat Sarā accipe in vxorē eo q tradita
fuerat successiue septē viris & demoniū
occiderat illos. ut dr Thobie. 6. Audi
me & ostendā tibi qui sūt quib⁹ pōt pre-
ualere demoniū. Jn eos q cōiugia ita
suscipiūt: ut deū a se & a sua mēte exclu
dant: & sue libidini ita vacēt: sicut equ⁹
& mulus quib⁹ nō est intellect⁹: hz ptā-
tem demoniū. Tu aūt cū accepis vxorē
ingressus cubiculū p tres dies cōtinēs
esto ab ea: & nihil aliud nisi orationib⁹
vacabis cū ea. Hic Petr⁹ de palude. i. 4
ait. q ꝯtrahētes i pctō mortali si ꝯtra-
hant p verba de pñti peccāt mortaliter
nisi cōfiteāt. Quia ut Aug⁹. d. Sacra
talia fiunt vnicuiq cum quali conscia
accedit ad ea. Et ut idē dicit. Jn omni
susceptione sacri p⁹ baptismū necessaria
est vnicuiq cōfessio si credit se peccasse.
Jdeo reprehensibiles sunt qui sine vllo
timore dei: sine vlla deuotione mrimo-
nia cōtrahunt. Magis aūt reprehensi-
biles q p⁹ cōtractū mrimoniū ea exercēt
que exercere nō licet. Nec expedit talia
clare loqui. Qui habet aures audiendi
audiat. Hic Amb°. i li. de priarchis ait
Grauius ē crimē &c. vbi. s. 2° potest

sumi adulteriū ppie. cum s. aliqs vxo-
ratus accedit ad aliquā psonā solutaz
uel aliqua cōiugata miscet se cum aliq
libero & soluto. Sed ut in plurib⁹ plus
in hoc deficiunt viri q̄ vxores. Et tamē
quidam adeo fatui sūt ut existimēt viris
ad pctm nō imputari si sic adulterētur.
Cōtra quos est dictū Jnno. pape. 32.
q. 5. in. c. Xpiana religio adulteriū in
vtroq sexu pari rōne cōdemnat. Et de
s Hiero. ad Oceanum ait. Qd nō licet
feminis: eque nō licet viris. & eadez ser-
uitus pari rōne censet. Et Amb°. 32.
q. 4. c. nemo. Nec viro licet qd mulieri
nō licet. Et eadem a viro que ab vxore
debet castimonia. Et Aug⁹. 32. q. 6. c.
si dicturi. Si dicturi estis vxorib⁹ vris
seruate vos. Quales vultis eas inueni-
re: tales & ipse vos inueniāt. Quis iuue-
nis est qui nō velit castā ducere vxorē?
Et si acceptur⁹ est virginē: qs nō inta-
ctam desiderat? Jntactaz queris inta-
ctus esto. purā queris purus esto. Nō
eni illa pōt si tu nō potes. Sz his rō. ad-
di pōt. qa sm aplm. i. Cor. 7. Mulier
nō habet ptātem corporis sui: sed vir. &
vir nō habet ptātē sui corpis: s mulier.
Sz arguūt multi de plurib⁹ veteris testi.
qui habuerūt cōcubinas. ut Abrahaz
& Jacob. Abrahā eni habuit filium de
ancilla. ut dicit Gen. 16. & Gal. 4. Et
Jacob habuit duas vxores & duas cō
cubinas. & tñ nō fuit illis imputatū ad
peccatū. Rñdet Bon. dis. 33. qrti li. q
istud factū est ex dispēsatione diuina q
cōueniens fuit ppter quattuor. p ppt
congruitatem. 2° ppter necessitatem.
3° ppter vtilitatem. 4° ppter honestatē
p ppter congruitatem. Congruū qdē
fuit. qm tempus illud erat figure. & qa
xps generare debebat liberos & filios p
baptismū in ecclesia catholica & in here-
ticis diuerticulis: Jdeo i figura debuit
precedere generatio ex libera & ancilla.
Et rursus qm inter illos qui ab hereticis
baptiçant quidā heresim sequūt. quidā
ad ecclesiā reuertūt. Jd vtriusq figura
precessit. Primi in Hismaele de q dictū

est. Eijce ancillā ⁊ filiū eius. Secundū
in ancillis Jacob: quarū filij sūt inter
liberos computati. ut habet ab Aug. i
li. de baptismo puulorꝝ. ⁊ ab eodē super
Job. ⁊ notat. 32. q. 4. c. recurrat. 2°
fuit ꝯueniens dispensatio illa ꝓpter ne-
cessitatē. Pauci nāq; erant deū colētes
⁊ ne cultus diuinus periret necesse fuit
ut filios multiplicarent. ⁊ ꝯtigit ꝙ vxo
res steriles habebant: ideo necesse erat
ipsos plures habē uel vxores uel ꝯcu-
binas. 3° fuit illa dispensatio ꝯueniēs
ꝓpter vtilitatem. q̇a filij erudiebantur a
parentibꝰ. ⁊ ut plurimū mores patruꝫ
seruabant. Et ideo quāto plures tanto
dei cultus celebrior. 4° fuit cōueniens
ꝓpter honestatē. quia nō affectu libidi-
noso: sed casto. nō affectu adulteri: sed
mariti concubinas cognoscebant. Vñ
Amb° in li. de patriarchis de Abrahā
ait. Non ardore aliquo vage succēsus
libidinis. nō petulātis forme captꝰ de-
core ancille contuberniū pꝰ habuit thoꝛ-
rum: sed studio querende posteritatis ⁊
ꝓpagande sobolis. Ad idē ē. c. obijciūt.
32. q. 4. Non sunt itaq; antiqui patres
in h̄ imitādi. quoniā alia fuit illiꝰ tꝑis
ꝙ nostri cōditio. Repiuntur tñ ⁊ nunc
pleriq; adulteri peccatum excusare vo-
lentes ꝓpter vxorū sterilitatē ⁊ appeti-
tū habendi filios. Cōtra q̄s Augꝰ. 32
q. 4. c. Sic. ait. Sic nō sūt faciēda adul
teria etiam voluntate filios generādi:
quēadmodū nec furta volūtate pascēdi
paupes scōs. Et idē. 32. q. 5. c. si quis.
Si quis vxorē habeat sterilē siue cor-
pore deformē siue membris debileꝫ uel
cecam uel claudā uel surdā: uel si quid
aliud siue morbis siue laboribus dolo-
ribusq; confectā: ⁊ quicq̇d excepta for-
nicatiōis causa cogitari pōt vehement
horribile ꝓ fide societateq; sustineat. h̄
ille. Malū ergo ē ⁊ rep̄hensibile si vxo-
rem quis relinq̄t ob eius sterilitatē uel
infirmitatē uel deformitatē: ⁊ alteri ad-
hereat. Sed pessimū est. ⁊ iniquū si pul-
chram vxorem. si fecundā. si bene natā.
si moribus decorā. si virū amantē: ipse

condemnat pro quacunq; alia ꝑsona.
Audi queso o vir infatuate quid ad te
sapiens loquit̄ ꝓv. 5. Letare inq̄t cum
muliere adolescentie tue. i. cū vxore. Et
Eccl. 7. Noli discedere a muliere sensa-
ta ⁊ bona quā sortitus es in timore dñi
Grā eni verecundie eius suꝑ aurū. Vi-
di ego plures venerabiles honestas pu-
dicas formosas māsuetas benignasq;
vxores ab ingratis maritis derelictas
ipsosq; amatores factos turpissimarū
meretricū. O ꝑditores viri. o demētes
⁊ stulti. nōne vxores vr̄e corona sūt ca-
pitis vr̄i? Nullū vtiq; ornamētū ꝑpa-
le potest eē in domo: qd̄ vxori bone com-
paret. Nō vasa argentea. nō aurea. nō
eburnei lecti. nō late porticus. nō regie
aule. nō alia queq; decora. Nā omnia
ista sūt quasi stelle ⁊ luna in domo sua.
Sꝫ ꝟtuosa cōiunx est q̄si sol. Vñ Eccl.
27. dicit̄. Sicut sol oriens mundo: sic
mulieris bone species in ornamētū do-
mus sue. Ipsa est que data est in adiu-
toriū viro. nō cōcubina. Cōsidera nāq;
mulieris bone in cunctis diligentē so-
lertiam. Hec eni blada ⁊ frumenta or-
dinat ⁊ gubernat: tuetur oleum. salsas
carnes in domo esse ꝓcurat: pannos la
neos ne a tineis corrodantur ventilat.
Lineos quoq; pro necessitate procurat
⁊ lauat. dissipata ⁊ q̄si cōsumpta resar-
tit. ꝑvigiles oculos menteq; prudentē
ad oēm substantiā domꝰ habet. Colūna
viri ⁊ filiorꝝ ē. Si maritꝰ languet cū in-
firmo infirmat̄. cibū p̄ dolore nō sumit.
somni oblita q̇escē nescit. Erudit filios
⁊ omneꝫ familiā in timore dei: ⁊ bonis
moribꝰ instruit. Sꝫ q̇d ꝯcubina facit?
Verba certe loquit̄ blanda h̄ venenosa
fingit se plus amare ꝙ amet. nūc mesta
facie. nunc leta. Aliquid sp̄ q̄rit. Si in
domo eiꝰ vxore absente ingredit̄: q̇cq̇d
pōt rapere rapit. Si sibi in amicitie ⁊ fi-
delitatis signū aliq̇d adult̄ seruādū tra
diderit: aut ꝑdidisse se mētiet̄: aut pro-
cacissima iportunitate ꝟborū ad se arri-
piet. Euacuat bursam: denigrat famā
⁊ ad peccatum ligat animā amatoris.

Hinc ē q̇ sapiens ꝓu. 5.c. ait. Ne inten-
deris fallacie mulieris. Fauus eni stil-
lans labia meretricꝭ. ⁊ nitidiꝰ oleo gutt
eius. Nouissima aūt eius amara quasi
absinthiū ⁊ lingua eius acuta q̄si gladiꝰ
Pedes eiꝰ descendunt in mortē ⁊ ad in-
feros gressus illiꝰ penetrāt. Per semitā
vite nō ambulāt: vagi sunt gressus eiꝰ
⁊ inuestigabiles. Nūc ergo fili audi me
⁊ ne recedas a verbis oris mei. Longe
fac ab ea viā tuā ⁊ ne appropinques fo-
ribus domus eius. hec ille. Docet itaqꝫ
sapiens qualiter vnusq̇sqꝫ cognoscē dꝫ
mulieris fornicarie fraudē ⁊ dolū. Sꝫ
de mūdo a scandalis: quia viri pleriqꝫ
his scelestiora nefandioraqꝫ cōmittunt
Hi sūt q̇ ꝓpt̄ pueros ⁊ masculos abhor-
rent vxores. O pessimū. o dānatissimū
genus hoīuꝫ. Quid turpiꝰ q̇d abhoīabi-
lius q̇d ue fedius dici pōt audiri uel co-
gitari? Tales siquidē sunt ꝓpter quos
venit ira dei in filios diffidētie. 3° pōt
sumi adulteriū ꝓprijssime. cū. s. ꝯiugatꝰ
accedit ad ꝯiugatā. q̇d p cm̄ ē ḡuissimū
scdm̄ Tho. 2.2.q.154. eo ꝙ fit iniuria
tam ꝓprie vxori ꝙ̄ etiā viro adultere.

Quare abhominandū est adulteriū eo ꝙ
contrariatꝰ bono matrimonij ⁊ inducit
scandala multa ⁊ implicat adulteros
multis laqueis. Caplm̄. 2.

SEcūdū mysteriū ꝯtemplanduꝫ
de adulterio dicit̄ abhomiatio.
Abhominādū q̇dē fugiendūqꝫ
⁊ detestandū ē adulterij malū maxime
ꝓpter tria. P̄ ꝓpter cōtrariationeꝫ. 2°
ꝓpter scandaliçationē. 3° ꝓpter implica-
tionē. P̄ ꝓpter cōtrariationē. q̇a ꝯtra-
riatꝰ oī bono mr̄imonij. Scdm̄ .n. Aug̃
in li. de bono ꝯiugali. ⁊ nōt. 27.q. 2.c.
omne. Tria bona inueniūtꝰ i mr̄imonio
s. fides. proles. sacr̄m. Quoꝝ sufficiētia
ſm Astesanū in summa. li. 8. ti. 9. sumi
pōt a causa instituēte uel efficiente. Nā
vno mō mr̄imoniū ē a dictamine nāe.
ut. s. vir cohereat cū muliere ad nature
ꝯseruationē. ⁊ sic ē bonū prolis. Alioꝰ
a dictamine rōnis recte. s. ut vir cohe-
reat cum vxore sua nō cū aliena. ⁊ sic ē
bonū fidei. 3° a dictamine gratie. ⁊ sigt̄
vnio dīne nāe ⁊ humane. ⁊ sic ē bonuꝫ
sacramenti. Adulteriū ḡ ꝯ̄riatꝰ bono fi-
dei. q̇a p illud frangitꝰ fides q̄ quidē i h̄
attēditꝰ ꝙ vir cū alia: nec mulier cū alio
cōmisceatꝰ. ad quaꝫ fidē se mutuo obli-
gant corde ore ⁊ ope. Corde cuꝫ a viro
annulus imponitꝰ digito vxoris. Unde
Isidorꝰ. 30.q.5.c. femine. ait. In p̄mis
annulus a sponso spōse datꝰ. fit nimirū
ꝓpter mutue dilectionis signū. Uel ꝓpt
id magis ut pignore eoꝝ corda iūgātꝰ.
Unde ⁊ quarto digito annulus infert
eo ꝙ in eo vena quedaꝫ ut fertꝰ sanguis
ad cor vsqꝫ ꝑueniat. hec ibi. Ore se obli-
gant. quia ore uel signo capitis vbi est
os exprimitꝰ cordis cōsensus. Opere se
obligāt cum sibi mutuo consentiūt in
copulā carnalē. ex quo int̄ eos cōstās
debet esse fides cordis oris ⁊ opis. ꝯ̄ q̇d
facit adulteriū. Cōtrariatꝰ etiā adulte-
riū bono ꝓlis. Nam sollicitudo nālis ē
p̄ris ut de ꝓle sua certitudinem habeat
Sed p adulteriū talis certitudo hr̄i nō
pōt. Et mlta ex hoc mala ꝓlē subsequūtꝰ
ut dictū ē in precedēti sermone. Cōtra-
riatꝰ adhuc tertio adulterium bono sacr̄i
quia mr̄imoniū significat desponsatōeꝫ
xp̄i cum ecclia: quā nūq̄ dimisit. Sꝫ p
adulteriū vxor dimittitꝰ eo ꝙ apl's eph.
5. ait. Uiri diligite vxores v̄ras sicut ⁊
xp̄s ecclesiā. 2° abhominādū ē adul-
teriū ꝓpter scandaliçationem. Inducit
siq̇dē ad multa piculosissima scandala
adulterātes. e quibꝰ vnū referā. Retu-
lit mihi quidā frater fide dignꝰ ꝙ i ciui-
tate Asisij fuit quedaꝫ adultera que ut
suū amatorē in virū posset habere ordi-
nauit cū eo ut maritū interficeēt. Et sero
quodā cum vir istius domū ingrederetꝰ
ab vxore sua statim capitꝰ ⁊ stricte am-
plexans illū tā diu tenuit donec adulē
qui latebat ibi exiens cuꝫ securi ꝑcussit
caput eius ⁊ occidit. Quo facto clam
sepelierūt corpꝰ i domo quadaꝫ vetusta
Mane auteꝫ surgens mulier visitauit
ecclesias asserens virū suū nocte reces-
sisse a domo ⁊ versus sanctum Jacobū

de galicia iter arripuisse. mirabãť sui h
audiẽtes tam maťꝙ reliqui quõ nihil
rettulisset de ꝑegrinatione sua. Elapsis
aũt quibusdã diebus mulier hec virici-
da in domo sua plorando eiulare cepit
Heu vir mi dilecte. heu me ĩfelicẽ ⁊ mi-
serã. Ad quã ꝑueniẽtes vicini causam
petierunt meroris sui. Que rñdit ꝙ vir
suus mortuus erat in via: quia sic ac-
ceperat a quodã ꝑegrino qui de scõ Ja
cobo reuertebať: sibi tñ incognito. Quõ
cũ ꝑuenisset ad aures parentũ viri: sta-
tim suspicari ceperũt de malitia mulier.
Ad que etiã vehementius mouebãtur
ꝓpter nimiã adulteri sui familiaritatem
cũ illa. Recurrentes autẽ ad officiales
indicauerũt factũ. qui ordinauerũt ut
mulier illa maligna poneret in torturã.
Quõ cũ factũ fuisset veritatẽ cõfessa est.
Qua de re territ⁹ amicus eius fugã pe-
tijt extra ciuitatẽ. Et mane quodã data
snia mulier hec pessima igni adiudicata
est. Et dũ cõbureret: ille existens extra
ciuitatẽ sup montẽ quẽdam vnde vidẽ
poterat spectaculũ respiciebat ⁊ adeo i
fatuitatẽ versus est ꝙ sponte sua redijt
ad locũ in quo sua fuerat dilecta com-
busta. Unde cũ nollet discedere etiaꝫ a
multis monitus captus ẽ ⁊ die sequẽti
in eodem loco decapitatus. 3° abho-
minãdũ est adulteriũ ꝓpter implicatio-
nem. Implicat eni i multos errores in
quib⁹ difficile est: imo impossibile con-
sulere ⁊ prouidere. Quot nã filij illegi-
timi matre sciente succedũt in heredita-
tem? Quot vxores adulteras cũ qbus
adulterabãť alijs maritis viuentib⁹ p⁹
illoꝝ mortẽ retinẽt cũ pctõ: licꝫ sub co-
lore ⁊ noie mrimonij? Reperi ego in
vna italie ciuitate hoieꝫ qui ex alterius
vxore tres habebat filios: que tñ adul-
tera duos alios habebat de viro ꝓprio
qui credebat oẽs simul esse filios suos
Adulteri autẽ cũ diu sit familiaritatẽ
habuissent. lꝫ secrete. decreuerũt viꝝ in-
terficere. Quõ cũ fecissent accepit eam in
vxorem ⁊ bona omnia viri ꝑ qnqꝫ filijs
quoꝝ tñ duo legitimi erant dispẽsabat

O quot vinculis erat iste ligat⁹. pecca-
uerat adulterando: peccauerat in ꝯtra-
hendo mrimoniũ: peccauerat i ꝯtracto
ꝑsistendo: peccabat etiã bona coicando
duorũ filioꝝ viri interfecti alijs tribus
qui erant ex adulterio.

Qr oẽs leges tam diuina ꝙ ecclesia-
stica ꝙ etiam ciuilis puniunt grauiter
adulterium. Caplm. 3.

Tertiũ mysteriuꝫ notandum de
adulterio diciť punitio. Puniť
adulteriũ ꝗuit ꝧm triplicẽ legẽ
ꝑ ꝧm legẽ diuinã. 2° ꝧm legẽ eccl'ia-
sticam. 3° ꝧm legẽ ciuilẽ. ꝑ ꝧm legeꝫ
diuinã. Nam Leuit. 20. scribiť. Si qs
mechatus fuerit cum vxore alterius ⁊
adulteriuꝫ ꝑpetrauerit cũ ꝯiuge ꝓximi
sui: morte moriať ⁊ mech⁹ ⁊ adultera.
Sed quero an liceat viro ꝓpter adulte-
riũ interficẽ vxorẽ. Ad qõ rñdet Ric.
in. 4. di. 37. ꝙ occidẽ vxorẽ ꝓpter adul-
teriũ põt intelligi dupliciter. Aut quia
ipsam cõuictã ⁊ ꝯdemnatã ꝑ iudicium
vir ꝓcurat occidi a iudice. Et hoc viro
licitum est amore iusticie ⁊ nõ libidine
vindicte. hoc tñ non licet fieri in iudicio
ecclesiastico: ꝟ ciuili vbi lex talis posita
est ꝑ illũ qui eam punire de iure potuit.
Aut quia eam occidit extra iudicium.
Et h nunꝙ facere licuit ꝧm legẽ diuaꝫ
licꝫ in aliquo casu ꝑmittať ꝧm legẽ hu-
manaꝫ. Jõ mgr sniarũ. di. 37. quarti li.
ait. Scã eccl'ia mũdanis nũꝙ stringiť
legibus. gladiũ nõ hꝫ nisi spũaleꝫ. Quõ
etiã poniť. 33. q. 2. c. res. Scõꝫ ꝟo Ric.
in. 4. Si ꝯtraxissent nõ semp dirimẽdũ
est mrimoniũ ꝯtractũ. 2° puniť adul
teriũ ꝧm legẽ eccl'iasticã q illud punit
ꝑ sepationẽ. Scõm aũt Ric. in. 4. di. 35
sepatio põt dupliciter intelligi. aut ꝙtũ
ad vinculũ. aut ꝙtũ ad cohitationeꝫ ⁊
thorũ. ꝑ modo vir nõ põt separi ab vxore
ꝓpter adulteriũ: sed bene secundo mõ. in
penã mulieris que fidẽ fregit ⁊ in fauo-
rem viri qui fidẽ seruauit. Excipiuntur
tñ casus septẽ in quib⁹ nõ licet viro ꝓpť
adulteriũ vxorẽ dimittere. Prim⁹ est
si ipse fuerit fornicarius. Et de h Aug⁹

in li. de sermōe dñi i mōte. Et. 32. q. 6. c
nihil. ait. Nihil iiquiꝰ ꝙ cā fornicatiōis
dimittē vxorē si ⁊ ipse ꝯuincit fornicari.
Occurrit eni illud. In ꝗ alterū iudicas
teipsū ꝯdemnas. Eadē eni agis ꝗ iudi-
cas. Quapropt̄ ꝗſꝗs cā fornicationis
vult dimittere vxorem ꝑus debet esse a
fornicatione purgatꝰ. Secūdꝰ casus
si vxor vi oppressa fuit. ꝑ ꝙ facit. c. ita ne
32. q. 5. Cuiꝰ rō ē: ꝗa ut scribit̄. 34. q. i.
c. cū ꝑ bellicā. Nullo mō ad opprobriū
malevolūtatis trahit̄ qđ ꝯditio necitaꝫ
extorsit. Tertiꝰ casus si credebat ma-
ritū eē mortuū ⁊ ꝯtraxit cū alio. ꝗa tal'
ꝑ ignorantiā ꝓbabilē excusat̄. ut dicit̄
in ꝑfato. c. cū ꝑ bellicā. Quartꝰ casꝰ
si alter sub spē mariti cognouit eā. ⁊ tal'
ꝑ ignorātiā excusat̄. 34. q. 2. c. in lectū.
Quintꝰ casus si maritꝰ tradidit eam
adulterandā ꝑsertim inuitā. ex̄ de eo ꝗ
cognouit ꝯsan. vx. sue. c. discretionē. ꝗa
in illo casu adulterium magis imputat̄
viro ꝙ̄ vxori. Sextꝰ casus si maritꝰ
pꝰ adulteriū cognouit eam ⁊ tolerauit.
ꝗa crimē ꝑ recōciliatōeꝫ dimissū ampliꝰ
obijci nō debet nisi recidiuum sequatur.
Septimꝰ casꝰ ē si mrīmonio vtriusꝙ
in infidelitate cōtracto vir dedit vxori
libellū repudij ⁊ vxor alrī nupsit. Tūc
eni si vterꝙ reuertat̄ ad fidē vir tenetur
eam recipe. extra de diuor. c. gaudemꝰ.
Cuiꝰ rō ē ꝗa cū dedit sibi libellū repudij
qđ face illicitū erat ꝫm iudiciū dei. inter-
pretatiue tradidit eam adulterandam.
Aliqui addūt octauū casū. s. si vir ꝯtra
volūtatē vxoris abstinēdo ei occasiōeꝫ
adulterandi dederit. Aliꝗ tñ dicunt ꝙ
ꝓpter h̄ nō excusaret̄ mulier adulterās.
Nōndū tñ ꝫm Ric. ꝙ dimittere vxoreꝫ
ꝓpter adulteriū ordinat̄ ad correctiōeꝫ
adultere. Aut ḡ mulier que adultera ē
est correcta uel ꝑata se corrigē aut ꝓba
bilit̄ ꝑsumit̄ icorrigibilis. Si correcta
ē nō tenet̄ eā dimittē: ꝗa nō ē pena cor-
rigens vbi correctio iā ꝑcessit. Similit̄
si parata ē se corrigere ut iustū ē nō te-
netur eam dimittere: ꝗa nō ē necessariū
apponere penā grauiorē ad corrigendū

delictuꝫ qñ mitiori mō pōt expiari. Si
aūt ꝓbabiliter ꝑsumit̄ incorrigibil' tūc
credo ꝙ eam tenet̄ dimittere ne suo cri-
mini videat̄ cōsentire dū correctionem
nō appōit. Vñ Crisoꝰ sup Math. et. 32
q. i. c. sicut crudelis. Sicut crudelis est
⁊ iniquus ꝗ castā dimittit: sic fatuꝰ ē ⁊
iniquus ꝗ detinet meretricē. Patronus
eni turpitudinis ē ꝗ celat crimē vxoris
Presumit̄ aūt tunc vxor incorrigibilis
aut qñ ꝑtinaci animo se corrigē renuit:
aut qñ emendationē ꝓmittens ex ꝯsue
tudine labit̄. Sciendū insuꝑ ꝙ ꝙ̄tū ad
seꝑationē a thoro. pōt vir dimittere vxo-
rem ꝓprio arbitrio statim cū scit ipsam
adulterasse. Nec tenet̄ reddē debitū exi-
genti nisi per eccl'iam cōpulsus. Sed sic
reddendo nō preiudicaret sibi ꝗn posset
agere ad diuortiū maxime si ꝓtestatio-
nem ꝑmisit ꝙ ad illā copulam accedet
nō ut velit cedere iuri suo: sed tm̄ ne sit
ecclesie inobediēs. Tñ ꝫm aliꝗs eccl'ia
nō debet ipsaꝫ cōpellere nisi cognouerit
de cā ⁊ diffinierit. Si aūt loꝗmur ꝙ̄tū
ad seꝑationē a cohitatiōe. tūc distiguo
Quia aut mrīmoniū est clandestinū ⁊
absꝙ testibꝰ. ⁊ tūc licite pōt vxorē dimit
tere: aut cōtractū in facie eccl'ie uel sal-
tem corā testibꝰ. ⁊ tūc nō licet dimittere
eā sine iudicio eccl'ie. Et sicut vir potest
ab vxore adultera separari: ita ⁊ vxor a
viro adultero. Tñ in seꝑatiōe duo cō-
siderant̄. ut. d. Ric. s. ipsa dimissio cōiugꝭ
⁊ accusatio que ē via ad hāc dimissiōeꝫ
Quātū ad primū vir ⁊ vxor iudicāt̄ ad
paria. ꝗa sic vir pōt vxorē dimittē ꝓpter
adulteriū: ita ecōuerso: ꝙ̄uis ad h̄ iudi-
cent̄ ex ineꝗli cā. Nec est h̄ ꝯ iusticiā ꝗa
mior de illis causis sufficit ꝙ̄tū ad illū
effectū: Sicut videmꝰ ꝙ duo latrones
quorū vnus plus furatꝰ ē ꝙ̄ aliꝰ iudi-
cant̄ ad suspēdiū. ⁊ ita ad eandē penam
ex ineꝗli cā: ꝗa ille ꝗ minꝰ fuit furatus
meruit hāc penā. Quātū ad secūdum
vir ⁊ mulier nō sūt equalis cōditionis.
Fauorabiliꝰ eni recipit̄ accusatio viri ꝯ
vxorē ꝙ̄ ecōuerso. Tū ꝗa vir est caput
vxoris. Tū ꝗa mulier adultera magis

ↄfundit virũ ꝙ ecõuerso. Tñ qa adul-
teriũ mulieris magis ledit mrimoniuz
qa causat icertitudinẽ ꝓlis. Et hac rõ-
ne grauius ẽ adulteriũ in muliere ꝙ in
viro: licꝫ fornicatio simplex ḡuior sit in-
viro eo ꝙ in ipso magis viget vsus rõ-
nis. 3° punit adulteriũ lege ciuili pena
mortis. C. de adul. l. ꝙuis. Ex qb⁹ oib⁹
appet tãti pcti ḡuitas. qd cõiugati eui-
tare debẽt ut habeãt in h seculo dei grãz
ɀ i futuro beatã gloriã: in qua viuit be-
nedict⁹ de⁹ ꝑ infinita scl'a scloꝝ. Amen

Feria secũda secũde ebdomade i qdra-
gesima. de fuga pcti qd magꝭ fugiẽdũ ẽ
ꝙ quelibet hui⁹ seculi mala. Sermo. 32

1 IN peccato
vestro moriemini. Uer-
ba sũt redemptoris nri
originalit' Joh. 8. c. ɀ in
euãgelio hodierno. Ad
oñdendũ ꝙ ḡue maluz
sit eẽ in statu pcti replicauit saluator nr
loquẽs phariseis pctõrib⁹ ꝑ eadẽ ṽba
eandẽqꝫ sniam. s. ꝙ in pctis morerẽt. ut
sic cognita ifirmitate atqꝫ ꝑiculo solli-
citi essent querẽ salutẽ ɀ medicinã: qm̃
nihil ẽ qd magꝭ detineat in pctis alliga-
tas aias ꝙ erronea cogitatio eoꝝ q ar-
bitrãt pctm̃ aut nihil aut paruꝫ obesse.
Jd Seneca ad Lucillũ dicebat: Nõ est
extrinsec⁹ malũ nrm. int' nos ẽ. i visceri-
bus nris sedet. id difficulẽ ad sanitatẽ
venim⁹: qa nos egrotare nescimus. Et
Aug⁹ sup ps. 50. Nemo ẽ insanabilior
eo q sibi san⁹ videt'. ꝓpterea in h sermõẽ
de fuga pcti dicẽdũ ẽ. de q sapiẽs Eccl.
2i. dicebat. Quasi a facie colubri fuge
pctm̃. Assignabim⁹ aũt triplicẽ princi-
palem rõnẽ quare pctm̃ ẽ fugiendum.
Prima rõ dr̃ cõplacentie.
Secunda nocentie.
Tertia displicentie.

Qr pctm̃ ẽ fugiendũ eo ꝙ placet dia-
bolo. ɀ q̃liter ipse indirecte cã est pctõꝝ
ɀ quõ leticia uel delectatio potest esse in
demonibus. Caplm̃. i.

PRima rõ q̃re pctm̃ ẽ fugienduz
dr̃ cõplacẽtie. Placet eni multũ
iimicissimo nre salutis diabolo
De q circa tria dubitare ↄtingit. p̃ circa
causalitatẽ. 2° circa gnãlitatẽ. 3°. cir-
ca iocunditatẽ. p̃ contingit dubitare
circa causalitatẽ. Utrũ diabol⁹ sit dire-
cte cã pcti. Et videt' ꝙ sic. qa pctm̃ dire-
cte ↄsistit i affectu. Sꝫ Aug⁹ dicit i. 4.
d tri. Diabolus sue societati malignos
affect⁹ inspirat. Et Beda sup act⁹ apl'o-
rũ. Diabol⁹ aiaꝫ i affectũ malicie trahit
Et Jsidor⁹ li. de sũmo bono. Diabolus
corda hoiuꝫ occultꝭ cupiditatib⁹ replet
ḡ videt' ꝙ ipse sit cã pcti. Sꝫ ↄ est qd
Aug⁹ ꝓbat i p̃ ɀ 3°. de li. ar. ꝙ nll'a alia
re mẽs fit s'ua libidis nisi ꝓpa volũta-
te. ḡ cã pcti nõ ẽ diabol⁹: s ꝓpa volũtas
Rñdet Tho. i. 2. q. 80. ꝙ cuꝫ oẽ pctm̃
volũtariũ sit. nihil põt directe eẽ cã pcti
nisi qd põt mouẽ volũtatẽ ad agenduꝫ.
Uolũtas ãt a duob⁹ põt moueri. Uno°.
ab obiecto. sic dicit' ꝙ appetibile appre-
hẽsũ mouet appetitũ. Alio° ab eo q in-
teri⁹ inclinat volũtatẽ ad volẽdũ. h aũt
nõ ẽ nisi uel ipsa volũtas ul' deus. Deus
aũt nõ põt eẽ cã pcti. qa ut. d. Augꝭ. li. 83
q. Deo auctore nõ fit hõ deterior. Relin
quit' ḡ ꝙ ex hac pte sola volũtas hoĩs sit
directe cã pcti ei⁹. Ex pte ãt obiecti põt
intelligi ꝙ aliqd moueat voluntatẽ tri-
plicit'. Uno mõ ipsũ obiectũ ꝓpositũ. sic
dicim⁹ ꝙ cib⁹ excitat desideriũ hoĩs ad
comedẽdũ. Alio mõ ille q ꝓponit hui⁹-
modi obiectũ. Tertio mõ q ꝑsuadet ob-
iectũ ꝓpositũ hr̃e rõnẽ boni: qa ɀ h aliq-
liter ꝓponit ꝓpriũ obiectũ voluntati: qd
est rõnis bonũ verũ uel apparẽs. p̃ mõ
res sensibiles exteri⁹ apparẽtes mouẽt
volũtatẽ hoĩs ad peccãdũ. 2°. mõ. ɀ 3°. mõ
uel diabol⁹ uel etiam hõ põt incitare ad
peccãdum uel offerẽdo aliqd appetibile
sensui: uel ꝑsuadẽdo ratione. Sꝫ nullo
istorũ triũ modoꝝ aliqd põt esse cã pcti:
qa volũtas nõ mouet' ex necessitate ab
aliquo obiecto nisi ab vltimo fine. Uñ
nõ est sufficiẽs causa peccati. Neqꝫ res

exterius oblata neq ille qui eaz ꝓponit
nisi qui ꝑsuadet. Jdeo cum diabol⁹ sug-
gerēdo uel aliqua appetibilia ꝓponen-
do inducat in affectū pcti. nō est directe
causa pcti: sed soluz ꝑ modū ꝓponentis
uel ꝑsuadentis appetibile. Et sic pꝫ ad
obiecta solutio. Ex quibus colligimus
ꝙ null⁹ pōt si peccat de diabolo cōqueri
sed tm̄ seipsuz debet inculpare uel accu-
sare eo ꝙ oē pctm̄: ut ꝓbatū est in p̄mo
sermone huius opis: est uoluntarium.
2°. ꝯtingit dubitare circa generalita-
tem. vtrū oia pctā hoiuz ꝓueniāt ex dia-
bolica suggestione. Et ꝙ sic videt. quia
dicit Dio⁹ in li. de diui. no. Multitudo
demonū est cā omniū maloꝝ sibi ⁊ alijs
Et Dama. d. Ois malicia ⁊ ois imun-
dicia a diabolo sūt excogitata. Sed ꝯ
est illud qd̄ dicit Aug⁹ in li. de eccl'iasti-
cis dogmatibus. Nō oēs cogitationes
male a diabolo excitant. ſ aliquotiens
ex motu liberi arbitrij emergunt. Rn̄det
Tho. i. pte. q. 114. Et. i. 2. vbi d̄. ꝙ aliq̄d
dicit cā alicui⁹ dupliciť. vno mō directe
alio mō indirecte. Jndirecte q̄dez sicut
cum aliquod agens causat aliquā dis-
positionē ad aliquē effectū dicit esse oc-
casionaliter ⁊ indirecte cā illius effect⁹
sicut si dicat ꝙ ille qui siccat ligna ē oc-
casio cōbustionis ipsoꝝ. Et h̄ mō dicē-
dum ē ꝙ diabolus est cā oiuz pctōrum
nostroꝝ. q̇a ipse instigauit primū hoiez
ad peccādū ex cui⁹ pctō ꝯsecuta ē i to to
humano genere quedā pronitas ad oē
peccatū. Et ꝑ hūc modū intelligēda sūt
ꝟba Dio. ⁊ Dama. Directe aūt dicit eē
aliq̄d causa alicui⁹ qd̄ opat directe ad
illud. Et h̄ modo diabolus nō est causa
omnis pcti. Nō eni oia pctā cōmittunt
diabolo instigante: sed quedā ex corru-
ptione carnis ⁊ libertate arbitrij. q̇a ut
Origenes dicit. Si diabolus nō eēt ad-
huc hoies haberent appetitū cibi ⁊ vene-
reorū. 3° ꝯtingit dubitare circa iocun-
ditatē. Utrū demones possint in aliquo
iocūdari. Et videt ꝙ sic: q̇a Aug. ꝯtra
manicheos dicit. Ptātē habet i eos qui
dei p̄cepta cōtemnūt ⁊ de causa infelici

letat. Jtē ꝓꝟ. 13. dicit. Desideriū si com
pleatur delectat aiam. Sed ipsi multa
mala desiderāt que eueniūt. ergo i illis
delectāt. Preterea ph's. x. ethicoꝝ. c. 8. d.
ꝙ phia hꝫ mirabiles delectationes pu-
ritate ⁊ firmitate. sed mali angeli multū
sciunt de phia. ergo habēt magnas de-
lectationes. Sꝫ ꝯ arguit. p̄mo. q̇a dic̄
idē Ari. ꝓ. ethicoꝝ. c. 18. Delectatio si sit
fortis expellit omnē tristiciā ⁊ que sibi
ꝯtraria est ⁊ que contingens. ḡ a simili
tristicia si sit fortis expellit omnez dele-
ctationē ⁊ que sibi ꝯtraria est. ⁊ q̄ ꝯtin-
gens. Sed tristicia maloꝝ angelorū est
valde fortis. ḡ nullā cōpatit secū i eis
delectationē. Jtē in angelis bonis leti-
cia nullā cōpatit tristiciā. ḡ a simili nec
tristicia i angelis malis cōpatit leticiā.
Jtem in nobis nō pōt simul eē leticia ⁊
tristicia. quia leticia est cum dilatatiōe
cordis ⁊ tristicia cum quadā cordis cō
strictione. Constrictio autē ⁊ dilatatio
motus sunt cōtrarij. ergo a simili in an-
gelis non pōt esse leticia simul ⁊ tristicia
sed semꝑ habēt tristiciā. ḡ nullā habent
leticiā. Rn̄det ad hāc. q. Ric. in. 2. di. 6
ꝙ de pena maloꝝ angeloꝝ cōtingit loq̇
aut ꝓ statu ante iudiciū. aut ꝓ statu p⁹
iudiciū. Primo mō adhuc pena eoꝝ nō
ē completa q̄uis sit grauis ⁊ multa. idō
capaces sunt alicuius vani gaudij ꝓ-
uenientis ex euentu maloꝝ q̄ desiderāt.
Unde Aug⁹ de ciui. dei. li. 4. Praua do
cent. turpibus gaudent. Loquēdo vero
de pena eoꝝ ꝓ statu p⁹ iudiciū sic nō cō-
patit secū in eis aliquod gaudiū: quia
tūc pena eorū eēt cōpleta. Et idō natura
eorū esset ita indisposita ad susceptionē
gaudij ꝙ nullū agens creatum habebit
ꝓportionalē virtutē ad causandū dele-
ctationē in subiecto indisposito. Agēs
aūt icreatū ex ingēte sua iusticia nullū
causabit in eis gaudiuz. Pretea Aug⁹
14. de ci. dei. c. 13. ait. Elationis vitium
in dei aduersario qui ē diabol⁹ maxime
dn̄ari sacris l'ris edocet. Sꝫ ſm phm. 3
ethi. c. 9. Qualis ē vnusq̄sq tal' ⁊ finis
eius. Uidet ḡ ꝙ diabolus finem suum

ꝯstituit in excellentia. Cum ꝙ̃ ſm pħm
6. ethi. c. 6. fines ſint ꝑncipia opabiliū
quicq̇d malus angelus appetit ꝓpt ex-
cellentiā appetit. Sed pꝰ iudiciuꝫ nihil
eueniet de quo ꝯſequat̃ excellētiam nec
verā nec eſtimatā. Cū ꝙ̃ ex euētu rei de-
ſiderate nullū ꝓueniat gaudiū ſi deſide
rans nō ꝯſequit̃ finē ꝓpter quem illud
deſiderabat nihil eueniet poſt iudicium
ex cuius euentu aliq̇ȯ in eis gaudium
oriat̃. Ad primū argumētū dicēdū
ꝙ ante iudiciū nō ē malorū angelorū
triſticia ita fortis ꝙ expellat omnē dele
ctationē ⁊ magnā ⁊ ꝑuā. Ad ſecūdū
dicendū ꝙ angeli boni eo ꝙ ita ſūt cō-
iuncti cū diuina volūtate ut nihil eue-
niat ꝯtra eorū voluntatē abſolutam. ⁊
q̇a habent ſubſtātialis glorie comple-
mentū: ideo in eis nulla pōt eē triſticia.
Sed in angelis malis nō eſt adhuc to-
ta pena completa quā ꝑpetuo habituri
ſūt pꝰ iudiciū: ideo interdū in eis ē ali-
qȯ gaudiū. Gaudēt eni de malis euē-
tibus que euenire deſiderāt. Ad ter-
tium dicēdū ꝙ cū i hoie ſimul ē triſticia
⁊ leticia tūc ē ꝯſtrictio cordis i vna ꝑte
⁊ dilatatio i alia. Vel pōt dici ꝙ ſi leti-
cia maior ē ꝙ̃ triſticia cor dilatabit̃ mi-
nus ꝓpter triſticiā. Si āt triſticia ē ma-
ior ꝙ̃ leticia eēt ecōuerſo. Si ṽo eq̃rēt̃
tunc cor nō ꝯſtringeret̃ ꝓhibēte leticia:
nec dilataret̃ ꝓhibente triſticia. h̃ Ric.
Rōndū tñ ſm Tho. ꝑte. i. q. 64. ꝙ dolor
⁊ gaudiū ſm ꝙ ſūt paſſiōes in demoni-
bus eē nō pn̄t. Sic eni ſūt ꝓprie appetit⁹
ſenſitiui q̇ ē ṽtus i organo corꝑali. Sꝫ
ſm ꝙ noīant ſimplices act⁹. ſic pn̄t eſſe
in demonib⁹. ⁊ ſic dolor nō eſt aliud ꝙ̃
recurſus ad illud qȯ eſt uel nō ē. Mul-
ta eni vellent nō eē ut oēs hoies fore dā-
natos q̃ tñ nō ſūt: q̇a multi ſaluāt̃. iȯ i
eis eſt dolor. ⁊ q̇a multos vellēt peccare
⁊ eoꝝ deſideriū implet̃. iȯ i eis ē gaudiū
eo mō quo ſupius eſt dictū. Cū ꝙ̃ pctm̃
diabolo ſūme ſit gratū: que demētia eſt
illi complacere peccādo? An neſcitis o
excecati pctōres ꝙ iſe vos q̃rit ꝑdē cu-
pitq; btā vita ꝓuatos ſecū trahere i in-
fernū? O infelices aīe peccatrices cōſi-
derate quid facitꝭ cū diabolo obtēperatꝭ
Profecto cōtentatis: letūq; facitꝭ hoſtē
peſtilentiſſimū: q̇ nullo placat̃ obſeq̇o:
quinimo ſeruientes magis crudeliuſq;
torquebit.

// De pctm̃ eſt fugiēdū eo ꝙ ꝓuat hoieꝫ
dina grā ⁊ ſꝑ ei eſt ānexus cruciatus ⁊
pena ac inficit ipſam aīam. Cap᷑ m z

Secūda rō q̃re pctm̃ ⁊ delictū ē
fugiendū dr̃ nocentie. Nocet ſi-
q̇dē hoi plus ꝙ̃ cetera mala q̃
dici aut cogitari pn̄t. potiſſimū ꝓpt tria
ꝑ ꝓpter priuationē. 2ᵒ ꝓpt cruciatōeꝫ
3ᵒ. ꝓpt interfectionē. ꝑ pctm̃ nocet hoi
ꝓpter priuationē eo ꝙ priuat illū bono
nature qȯ ꝑeminet cūctꝭ bonis fortune.
hoc dicit Aug⁹ in. 3. ⁊. 7. cōfeſſionuꝫ. ⁊
in li. de fide ad Petruꝫ. Sed ꝯ poſſet
quis arguere. q̇a. d. Dio⁹ in li. de di. no.
ꝙ bona nature in demonib⁹ manēt in-
tegra p⁹ pctm̃. Sꝫ pctm̃ hois nō ē gra-
uius pctō demonis. ꝙ̃ ꝓpter illud nō dꝫ
priuari bono nature. Rn̄det Tho. i. 2.
q. 85. ꝙ bonū nature humāe pōt dici tri-
pliciter. ꝑ ipſa ꝑncipia nature ex q̇bus
natura ꝯſtituit̃ ⁊ ꝓprietates ex his cau
ſate: ſicut potentie aīe ⁊ hi⁹. 2ᵒ dicit̃
bonū nature donū origīalis iuſticie qȯ
fuit in primo hoie collatuꝫ toti humane
nature. 3ᵒ dr̃ bonuꝫ nāe nālis hois di-
gnitas que ē ꝙ hō ſit rōnis ꝑticeps. ſm
quā hꝫ nālē inclinationem ad ṽtutes.
Primū bonū nature neq; tollit̃ neq; di-
minuit̃ ꝑ pctm̃. Secūdū totalit̃ ē abla-
tū ꝑ pctm̃ primi parētis. Tertiū ṽo di-
minuit̃ ⁊ aufert̃ ꝑ pctm̃. q̇a ut inq̇t Ps.
hō cū in honore eēt nō intellexit: cōpa-
ratus ē iumentis inſipientib⁹ ⁊ ſimilis
factus ē illis. In h̃ eq̇dē ꝙ hō rōnalis
eſt dignior cunctis volucrib⁹ celi: ⁊ no-
bilior beſtijs terre ⁊ piſcib⁹ mariꝭ. merito
reputat̃. In eo ṽo ꝙ peccādo rationem
ſubijcit ſenſualitati: viuitq; more bru-
toꝝ ipſis recte iuſteq; cōꝑat̃. Propterea
loquēs de⁹ ad aīam peccatricē hiere. 2
c. ait. De vilis facta es nimis iterās vi-
as tuas. Similiter ip̃a nālis inclinatio

ad virtutē diminuit̄ p pctm̄. Naȝ ex hoc
ꝙ aliquid inclinat̄ ad vnū ꝯtrarioꝝ di-
minuit̄ inclinatio ei⁹ ad aliud. Vn̄ cuȝ
pctm̄ sit ꝯtrariū virtuti ex h̄ ipso ꝙ hō pec-
cat diminuit̄ bonū nature qḋ ē inclina-
tio ip̄a ad virtutē. Per septē q̄ppe grad⁹
ꝯscia diminuta bone nāe ruit in ꝓfūdū
pctōꝝ. In p̄mo gradu pctm̄ ē importa
bile. Mēs eni insueta pctis cū peccare
incipit appet ei adeo importabile onus
ut videat̄ viuens esse in inferno. In 2⁹
gradu pctm̄ est graue. Nam lapsu tp̄is
ꝑpter precedens pctm̄ iterū peccare nō
iam videt̄ importabile sed tm̄ graue. In
tertio gradu pctm̄ est leue. Qḋ eni p̄ma
vice fuit importabile. in secunda graue
in tertia fit leue. In quarto ḡdu pctm̄
est insensibile eo ꝙ iam onus ei⁹ nō sen-
titur nec ei⁹ grauitas estimat̄. In q̇nto
gradu est delectabile eo ꝙ cū maximo
studio, ꝑpter eius delectationē cōmittit̄
In sexto pctm̄ est desiderabile: q̇a post
diuturnaȝ in illo ꝑseuerantiā adeo ad
ipsū inclinat̄ volūtas ut sine ulla tem-
ptatione carnis aut diaboli queratur ⁊
desideret̄ ut posset committi. In septimo
pctm̄ fit defensabile tanq̄ bonū ⁊ iustū
ut verificet̄ qḋ sapiēs ait ꝓu̇. 18. Pctōr
cū in ꝓfundū pctōꝝ venerit ꝯtēnit. Cō-
temnit siq̇deȝ dei iusticiā atqꝫ iudicia ⁊
pctm̄ ridēs ⁊ ludēs cōmittit. Et si redar
guitur. illud excusat atqꝫ defendit. O q̄t
vsurarij erroneā sibi fecere ꝯsciam qua
impijssime vsuras exercēt ⁊ dicūt nō eē
pctm̄. O q̄t adulteri fornicatores ⁊ so-
domite letant̄ cū male fecerint. ut dicit̄
ꝓu̇. 2. c. ⁊ exultāt i reb⁹ pessimis. luxu-
riamqꝫ suā tāq̄ bonā defendētes dicūt
impossibile fore quēpiam viuē sine illa.
Ecce q̄lit̄ isti ⁊ sil̄es ꝑuati sūt bono nāe
inclinatiōe. s. quā ad bonos act⁹ hēbāt.

2° nocet pctm̄ hoi ꝑpter cruciationē
Est siq̇dē sp̄ ⁊ etiā i h̄ sclo mortali cul-
pe ānexa pena insepabilit̄. Et sumit̄ rō
s̄m Boñ. i. 2. di. 36. triplicit̄. p̄ ex ꝑfe-
ctione diue eq̇tatis. 2° ex pulchritu-
dine vniuersitatis. 3° ex inordinatiōe
culpe ⁊ ꝯditione peccātis. p̄ sumit̄ rō
ex ꝑfectione diue equitatis. Tāte enim
equitatꝭ ē de⁹ q̇ est iudex oiūȝ ut nō pa-
tiat̄ dedec⁹ pcti ad modicū eē sine deco-
re iusticie. Omni modo iusticia dȝ iniu-
sticiā supare. 2° rō sumit̄ ex pulchri-
tudine vniu̇sitatis. Vniu̇sū nāqꝫ ex or-
dine pulchritudinē habet. ⁊ talis ē ista
pulchritudo qualē decuit fieri ad ostē-
sionē sūme sapie dei. ⁊ ꝓpter h̄ nec ad
momētū eē i ea aliqḋ inordinatū ⁊ ita
nec pctm̄ a pena sepet̄. 3° sumit̄ rō ex
corruptione culpe ⁊ ꝯditiōe peccantis.
Nūq̄ eni culpa cōmittit̄ q̇n mod⁹ sp̄ēs
⁊ ordo circa actionē volūtatis priuet̄.
Et dum volūtas volūtarie in suo actu
deordinat semetipsam incuruat. Et dū
incuruat̄ modo sp̄ē ⁊ ordine ꝑuat̄ q̄tū
ad habilitatē ad bonū. Talis aūt ꝑua-
tio ē in aīa magna dānificatio ⁊ lesio.
Vn̄ Aug⁹ i s̄mōe ḋ inocētib⁹. Nemo hȝ
iniustū lucꝝ sine iusto dāno. Ubi lucrū
ibi dānū. Lucrū i archa dānū i ꝯscia.
Tulit vestē ⁊ ꝑdidit fidē. Accepit pecu
niā ⁊ amisit iusticiā. Preterea volūtas rō-
nal' q̄ ē cā pcti ē q̄i media int̄ sinderisum
⁊ sensualitatē. Media ē etiā int̄ deū ⁊
alias creaturas. Et cū se cōuertit ad h̄
inferiora ab eo recedit q̇ sursū ē. ⁊ dum
acq̇rit ꝑuū bonū ut nūc amittit magnū
bonū simpl'r. ⁊ q̄ erat media fecit se infi-
mā. ⁊ dū cū sinderisi discordat icurrit
ex illa repugnātia remorsū quēdā ⁊ af-
flictionē internā. Jō Aug⁹ li. i. confes.
Jussisti dn̄e. ⁊ sic ē ut p̄ea sua sibi sit ois
inordinat⁹ anim⁹. Ex q̄ cōcludit̄ ꝙ ad
culpā insepabilit̄ sequit̄ pena siue pena
dicat̄ dānificatio quedā: siue quedam
afflictio siue inuoluntaria passio. Sed
pena que ē dānificatio sp̄ sequit̄ ⁊ actu
⁊ habitu: q̇a nūq̄ hō ē in culpa q̇n sp̄ sit
in damno. Afflictio v̄o siue remorsus
sp̄ sequit̄ in habitu saltē q̄uis ꝑpter de-
lectationē intensam uel incōsideratiōeȝ
siue distractionē aī nō sentiat̄. Talis āt
pena cōpetit statui in p̄nti. in futuro v̄o
subsequet̄ alia pena cōsūmata ⁊ ꝑfecta

3°. pctm̄ nocet hoi rōne interfectionis
Pctm̄ nāqꝫ interficit aīam ⁊ facit eam

mortuaꝫ modo suo. Vñ Aug. in .13. de ciui. dei. c. 2. inq̇t. Quis eni aīa humana veraciter imortalis ꝑhibeaṫ: habet tñ quādā etiā ipsa mortē suā. Naꝫ ideo dr̄ imortal': q̇a modo quantulocūq; nō desinit viuere atq; sentire. Corp⁹ autē mortale ideo diciṫ: q̇a deseri oī vita pōt nec ꝑ seipsū aliq̄ten⁹ viuit. Mors igiṫ aie fit cum eam deserit de⁹: sicut corꝑis cū id deserit aīa. g̊ vtriusq; rei. i. totius hoīs mors ē cū aīa a deo deserta deserit corp⁹. Ita eni nec ex deo viuit ipsa: nec corp⁹ ex ipsa. huiusmodi aūt totius hoīs mortē illa sequiṫ quā secundā diuinoꝝ eloquioꝝ appellat auctoritas. Hāc saluator significauit ubi ait. Eū timete q̇ habet ptātē aīam ⁊ corp⁹ ꝑdere in gehēnā. H ille. Ex q̇b⁹ ꝓbis habeṫ differētia triplicis mortis. P̄ª mors ē corꝑal' que fit ꝑ sepationem aie ab ipso corꝑe. Et hec ipsi aie q̄ imortalis ē conuenire nō pōt. 2ª mors est spiritualis q̄ competit anime cū ꝑ pctm̄ sepaṫ a deo. Vita nāq; aie est dei gratia sine qua mortua iudicaṫ. 3ª mors ē gehennalis q̄ ꝓuat dānatos nō oī vita: ꝫ vita btā. vita gloriosa. vita felicissima oī iocunditate repleta. O q̄tū reputati sūt crudeles qui seipsos interfecerūt sua corꝑa occidendo. Sed profecto crudelissimi sūt pctōres qui peccando occidūt ⁊ ꝑimūt aias suas. Propterea dixit i ps David. Qui diligit iniquitatem odit animā suam. Et Paulus Ro. 6. rationem subdit. d. Stipendia enim peccati mors: gratia autem dei vita eterna.

Qualiter peccatum est fugiendū: q̇a displicet deo: quia pctōr trāsgrediṫ precepta eius cōtemnit infinitū bonū ⁊ ꝓuocat iram eius. Capl'm. 3.

Tertia ratio quare peccatum est fugiēdū diciṫ displicentie. Displicet nanq; ⁊ abhominabile est omnipotenti deo propter tria. P̄ꝓpter trāsgressionē. 2° propter derelictionē. 3° propter prouocationem. Primo peccatum displicet deo propter transgressionem: q̇a ꝑ illud transgrediūtur homines: ⁊ contemnūt mandata eius. Propterea dixit Aug⁹ i libro ꝯtra manicheos. Peccatum est in veritatis preceptis uel in ipsa veritate errare. Et idē quem magister inducit in textu. 35. dis. secūdi li. Peccatum est dictuꝫ uel factū uel concupitum contra legem dei. Et Ambrosius li. de paradiso. Peccatum est preuaricatio legis diuine ⁊ celestiū inobedientia mandatorum. Si g̊ displicet patri ut filius eius sua precepta recuset ⁊ paruipendat. si cuiq; hoi mortali in aliqua superioritate constituto graue est a suis subditis despici atq; cōtemni: quantomagis abhominabile est excelso celorum regi si peccando hoies eiusq; mandata violādo maiestati sue iniuriā faciunt. O pctōres excecati cognoscite vias vestras. Cognoscite errores merite damnatiōis. Quotienscūq; peccatis mortaliter deum omnipotētē vilipenditis. Secūdo pctm̄ displicet deo ratiōe derelictiōis: quia quotienscunq; quis mortaliter peccat derelinq̇t ipsum qui est sūmū bonū. verum bonū desiderabile bonū. durabile bonum inquā quo solo anima repleri potest ⁊ satiari. pro bono vili pro bono momentaneo pro bono temporali pro bono quod sine deo nullū bonū est. Ut enim inquit Aug⁹ in li. de li. ar. Peccatum est spreto incōmutabili bono bonis cōmutabilibus adherere. Hinc per Hiere. 2. c. de peccatoribus deus conqueritur. d. Me dereliquerūt fontem aque viue. ⁊ foderunt sibi cisternas dissipatas que continere nō ualēt aquas. Fons aque viue dicitur ipse deus: quia i eo est oīs boni indeficiēs plenitudo. Hinc Aug⁹ 4. li. cōfess. ait. Redite preuaricatores ad cor ⁊ inherete ei qui fecit vos. state in eo ⁊ stabitis. quiescite in eo ⁊ quieti eritis. bonū quod queritis ab illo est. Cisterne autem dissipate vocanṫ hui⁹ seculi bona que absq; deo nihil sunt. Ideo Augustinus. 9. confess. dicebat.

Omnis copia que de⁹ meus nõ est ege-
stas mihi est. Displiceret utiq₃ cuicũq₃
formose puelle si sponsus suus ea dere-
licta turpissime meretricule adhereret.
Turbaret̃ ꝗlibet magn⁹ dñs gratiosus
⁊ liberalis si ei⁹ famuli eo spreto serui-
rẽt alicui dño paupi parcissimo ⁊ aua-
rissimo. Quãto magis indignari deb₃
deus infinitũ bonũ cũ a nobis deseritur
ꝓpter supbũ diabolũ: aut corruptibile₃
carnẽ uel trãsitoriũ ac labilem mundũ.
3ᵒ. pctm̃ displicet deo rõne ꝓuocatiõis.
Per illud vtiq₃ prouocat̃ ⁊ inducit̃ ad
indignationẽ ⁊ irã. Tot⁹ suauis ⁊ dulcis
est pius clemens ⁊ misericors atq₃ be-
nignus ⁊ ꝓpriũ eius est misereri: tamẽ
irascit̃ indignat̃ ⁊ q̃si cogit̃ ut reos dã-
net quos voluisset saluare. Cur dãna-
uit Cayn? ꝓpter peccatũ. Cur Judã?
ꝓpter pctm̃. Cur oẽs illos q̇ in iudicio
cũ diabolo iudicabũt̃ et̃nis ignib⁹ cru-
ciandi? ꝓpter peccatũ. O sũma ⁊ infini-
ta pietas dei. Ubi ẽ dulcedo tua? Cur
tam dur⁹ atq₃ seuer⁹ efficeris hoib⁹ q̃s
cõdidisti? Reuera si pctã nõ essent de⁹
nũq̃ cõmoueret̃ furore. Cũ g̃ tanta sit
in pctõ iniq̇tas tantũq₃ piculũ: merito
illud cũcti fugẽ debẽt ⁊ abhorrẽ. ut sic li-
berent̃ a morte dãnationis et̃ne ⁊ pue-
niant in regnũ btẽ vite: in quo viuit ⁊
regnat de⁹ p et̃na secula seculoꝝ. Amẽ.

Feria tertia secũde ebdomade i qua-
dragesima. de supbia: quã xp̃us v̈bo ⁊
exẽplo docuit ꝯtemnendã. Sermo. 33.

QUi autem
se exaltauerit humilia-
bitur: ⁊ q̇ se humiliaue-
rit exaltabit̃. Uerba sũt
redẽptoris nr̃i Math.
23. c. ⁊ in euãgelio hodierno. Domin⁹
⁊ saluator nr̃ p̃cipu⁹ humilitat̃ cultor
discipl'os suos ⁊ nos oẽs p̃sepe monuit
tam v̈bo q̃ exẽplo euitare supbiam. In
p̃nti v̈o euangelio detestatus ẽ scribas
⁊ phariseos eo q̃ ad nihil aliud vaca-
bant: nisi ut in ceteros supbirent. Non
timebãt deũ: despiciebãt ꝓximos: ⁊ re-
putabãt seipsos. Querebãtq₃ pu̇erse ⁊
inordinate ꝓpriam excellẽtiã. Et ut in-
q̇t Aug. 14. de ci. dei. c. 13. Quid ẽ aliud
supbia nisi pu̇erse celsitudis appetit⁹?
Peruersa eni ẽ celsitudo deserto eo cui
debet anim⁹ inherere p̃ncipio sibi quo-
dammõ fieri atq₃ eẽ p̃ncipiũ. Proptea
ipsi pharisei ⁊ scribe arguebant̃ a xp̃o: ⁊
eoꝝ opa cõdẽnabant̃. Nos v̈o si ad pe-
nitentiã redire querimus: a supbia dis-
cedere debem⁹: q̇a nõ p̃ot cũ illa dei grã
iueniri. Ea ꝓpt̃ in p̃nti sermone de ipsa
superbia vitiorũ oiu₃ venenosa regina
aliqua percurremus. de qua modo nr̃o
tria mysteria ꝓponem⁹ declaranda.
Primũ dicit̃ diña odiatio.
Secundũ specificatio.
Tertium distinctio.

Qualiter de⁹ ꝓpter odiũ supbie ange-
los malos eiecit de padiso. ⁊ p scriptu-
ras odiu₃ eius p̃dicat̃. ⁊ qualiter cõmi-
natur supbis. ⁊ quõ istos humiliauit.

PRimũ mysteriũ. Capl'm. j.
declarãdũ de supbia dicit̃ diña
odiatio. In quo cõsiderandũ ẽ
q̃ graue sit supbie vitiũ ex odio qõ de⁹
habet ad illud. Qõ quidẽ colligi p̃ot ex
q̃tuor. p̃ ex angeloꝝ deiectiõe. 2ᵒ. ex
scripture testificatiõe. 3ᵒ. ex multiplici
cõminatiõe. 4ᵒ. ex supboꝝ humiliatiõe.
P̃ colligit̃ odiũ dei ad supbos ex ange-
loꝝ deiectiõe. Deiecit q̇dẽ de⁹ ⁊ expulit
ãgelos malos a celo empyreo i q̃ cõdi-
derat eos egregios sublimes ac nobi-
lissimos spũs. ꝓptea dr̃ Ysa. 14. ipsi lu-
cifero. Quõ cecidisti de celo lucifer qui
mane oriebaris? corruisti i terrã q̇ vul-
nerabas gentes q̇ dicebas i corde tuo.
In celum ascẽdã sup astra dei exaltabo
soliũ meũ: sedebo in monte testamẽti in
laterib⁹ aquilonis. Ascẽdã sup altitu-
dinẽ nubiũ: ⁊ silis ero altissimo. Uerũ-
tamẽ ad infernũ detraheris in ꝓfũdum
laci. Et lic₃ aliq̇ exponant hãc auctori-
tatem ad lrãm de rege babylonis: tñ ut
dicit Nico. p̃ot intelligi de lucifero qui

videt̄ lucifer.i.pulchrior inter angelos
sicut lucifer que est stella matutina int̄
stellas. Iđ alio noie vocat̄ ven⁹ a venu-
state. Ex hoc Greg. de pr. di. z. Qđ ꝟo
reprobi. de lucifero ait. Hūc primū con
didit quē reliq̄s āgelis eminentiorē fe-
cit. Hui⁹ ꝑmat⁹ eminentiā respicit ꝓpħa
cū. d. Cedri nō fuerūt altiores illo ī pa-
radiso dei: abietes nō adequauerūt sū-
mitatē eius. platani nō fuerūt equales
frondib⁹ illi⁹. Oē lignū ꝑciosum ꝑadisi
dei nō ē assimilatū illi ꝛ pulchritudini
eius: qm̄ speciosū fecit eū ī multis con-
densis frondibus. Quid nāq; accipi in
cedris abietibus ꝛ platanis pōt nisi illa
ꝟtutū celestiū ꝓcere celsitudinis agmi-
na ī eťne leticie viriditate plantata que
ꝯuis excelsa sint condita: huic tn̄ nec
ꝑlata sūt nec equata. hec ille. Oriebat̄
mane hic lucifer: q̇a int̄ creationē eius
que vocat̄ hic ortus: ꝛ lapsū fuit modi-
cū temp⁹. ꝛ corruit ī terrā: q̇a ꝓiect⁹ fuit
in h̄ aere caliginoso. Vulnerabat gētes
i. alios angelos q̇bus ipse fuit occasio
cadendi. Angeli eni frequent̄ apparue-
runt boni ꝛ mali in spē humana. ꝛ ideo
noie gentiū ꝛ hoiuz noiant̄. sicut Act. i.
de duobus scis angelis dr̄. Ecce duo
viri astiterūt iuxta illos in vestib⁹ albis
Et de diabolo dicit saluator Math. iz.
Inimic⁹ hō supsemiauit ꝫiꝫania. ꝓiect⁹
fuit lucifer in terrā. i. in hūc aerē caligi-
nosum q̇ supbiēdo ascendē volebat suꝑ
astra celi. i. suꝑ alios angelos ꝛ sedere
ī mōte testamēti. i. in celo empyreo. uel
suꝑ eccl̄iaꝫ que dr̄ mōs. i laterib⁹ aq̇lo-
nis. i. in cordib⁹ frigidis. De ipso insuꝑ
Aug. xi. suꝑ Gen̄. ad lrām inq̇t. Fact⁹
ꝯtinuo se a luce ꝟitatis auertit: supbia
tumidus ꝛ ꝓprie ꝑtātis delectatiōe cor-
ruptus. Dic tn̄ Bon̄. i. z. di. 5. ꝙ pctm̄
luciferi inchoatū ē in ꝑsumptiōe. Sta-
tim eni ut suā pulchritudinē vidit pre-
sumpsit. Cōsūmatū est in ambitiōe: q̇a
presumens de se appetijt qđ oio supra se
fuit. ꝛ ad qđ ꝑuenire nō potuit. 3° cō-
sūmatū fuit ī inuidie ꝛ odij auersione:
q̇a ex quo obtinē non potuit qđ appetijt

deo inuidere cepit ꝛ affectū odij ꝯtrahē.
Et qm̄ dicit̄ ī auctoritate preallegata
Isaie ꝙ appetijt deo esse similis. distin-
guit Bon̄. duplicē silitudinē. pª dicit̄
equalitat̄. zª imitatiōis. Silitudo
imitationis pōt appeti ordinate ꝛ inor-
dinate. Ordinate. ut appetat̄ silitudo in
his q̄ nr̄e sūt aptitudinis ꝛ nr̄i dei acce-
ptatiōis: cuiusmōi sūt ꝑfectiōes ꝛ deco-
res ꝟtutū. Inordinate ꝟo ut hō appetat
id qđ nō decet uel deo nr̄o nō placet: ut
si appetat hoib⁹ ꝑesse uel se de aduersa-
rijs vindicare. Silitudo eq̄litatis nul-
lo mō pōt appeti ordinate: ꝫ inordinate
aliquo mō ē appetibilis aliq̄ mō nō. Nā
oimoda silitudo nō ē appetibilis: q̇a nō
pōt cadere ī cognitionē siue ī intellectū
ꝛ iđ nec ī appetitū. Et si aliq̄s fingat nō
appetit equalitatē: ꝫ suā fictiōeꝫ. Alio⁹
ē silitudo eq̄litatis ī aliq̄ ꝯditione. ut in
dina ꝑsidentia scia. Et sic credo ꝙ pōt
appeti. Notādū ģ ꝙ diabol⁹ q̇dā mō
appetijt silitudinē imitatiōis. q̇d ā mō
eq̄litatis. Et h̄ apparet si attēdat̄ appe-
tibile ꝛ mod⁹ appetēdi. Diabol⁹ eni ap-
petijt alijs preesse sua tn̄ auctoritate. ꝙ
appetijt ꝑesse: hoc fuit imitatiōis. Et hoc
q̇dē aliq̄n obtinuisset si stetisset. Unde
Ansel. i. li. de casu diaboli. ait. Nihil ap
petijt ad qđ nō ꝑuenisset. ꝙ aūt appetijt
sic ꝑesse ꝓpria auctoritate sine meritis ꝛ
sine datore: ꝛ ita ꝙ nulli subesset. h̄ est
soli⁹ dei: ꝛ h̄ ē eq̇parantie. Dicit ģ Greg.
ꝙ appetijt esse sui iuris: ita ꝙ nulli sub-
esset. Et Bern̄. d. ꝙ appetijt equalitatē
potētie. Et Anselm⁹. ꝙ appetijt preesse
sine meritis. Qui in snia idē dicūt. s. ꝙ
voluit oib⁹ ꝑesse ꝓꝑa auctoritate. An-
geli etiā miores peccauerūt pctō super-
bie adherentes lucifero: querētes eē hti
sine meritis. Propťea dicit Ugo de scō
Vic. Oēs in eandē maliciā ꝯsenserūt ꝛ
vnū ordinē ꝑuerse societat̄ fecerūt. Tūc
ut ait Job. Apoc. iz. factū est ꝑliū ma-
gnū ī celo. Michael ꝛ āgeli ei⁹ ꝑliabāt̄
cū dracone. ꝛ draco pugnabat ꝛ āgeli
ei⁹: ꝛ nō ꝑualuerūt. neq; locus inuēt⁹ ē
eoꝝ ampli⁹ ī celo. Et ꝓiect⁹ ē draco ille

magnus serpēs antiquus qui vocatur
diabolus: ⁊ sathanas qui seducit vni-
uersum orbem. ⁊ proiectus est in terrā
⁊ angeli eius missi sunt cum eo. Preliū
autem illud gestū fuit iuxta tria que in
spirituali natura reperiūtur: que sunt
ratio. facultas. voluntas. Per rationē
nempe electi ⁊ reprobi angeli contraria
sentiebant. Per voluntatem ad contra-
ria afficiebantur. Per facultatē vero ad
contraria nitebantur. Nam electi an-
geli sublimiter sentiebāt de deo ⁊ gratia
eius: ⁊ ad gratiam ⁊ gloriā afficieban-
tur: ⁊ pro facultate sibi data pro illis
nitebantur. Angeli vero superbientes ⁊
contēnentes gratiaꝫ ⁊ gloriā dei subli-
miter sentiebāt de bonitate nature sue:
⁊ ꝓpter hoc ad propriā gloriam afficie-
bantur: ⁊ toto nisu in contrariuꝫ elec-
tis spiritibus ferebantur. O seuissima
dei iusticia. o rectissimū eius iudicium.
o sapientissima dispositio. Tam exosa
fuit maiestati eius maloꝝ angeloꝝ sup-
bia: ut a celo empyreo semel depulsos
nūꝗ̄ amplius ibidem sinat eos redire.
Quinimo ut diximus i sermōe de iusticia
dei. dānauit eos eternalit̄ ꝑ sniam diffi-
nitiuā. Vn̄ Ago in li. de aia. Supbia i
celo nata est: sed velut imemor qua via
inde cecidit illuc postea redire nō potuit
2° colligit̄ odiū dei ad supbiā ex scri-
pturaꝝ testificatione. Scribitur nanqꝫ
Amos. 6. Dicit dn̄s exercituū: detestor
ego superbiā. Et ꝓv̄. 8. c. Arrogantiā ⁊
superbiā ⁊ viam prauam ⁊ os bilingue
ego detestor. Et Eccl̄. 10. Odibilis ē co-
ram deo ⁊ hominibus superbia. Et Jacō.
3. c. Deus supbis resistit: humilibus autē
dat gratiā suam. 3° colligit̄ odiū dei
ad superbiā ex multiplici cōminatione
Fiūt nāqꝫ i scriptura cōminatiōes plu-
rime contra suptos. Vn̄ Ysa. 2. Oculi
sublimis hōis humiliati sunt ⁊ icurua-
bitur altitudo viroꝝ. Exaltabit̄ autem
dn̄s solus in die illa: quia dies dn̄i ex-
ercituū sup omnē superbū ⁊ excelsum: ⁊
super omnē arrogātē. ⁊ humiliabit. Et
13. c. Requiescē faciā superbiā infideliū
⁊ arrogantiā fortiū humiliabo. Et idē
23. c. Dn̄s exercituum cogitauit hoc ut
detraheret superbiā omnis glorie ⁊ ad
igominiā reduceret ⁊ vniuersos iclytos
terre. Et idem. 28. c. Ve corone supbie.
Et ibidē. Pedibus cōculcabit̄ corona
superbie. Et ps. 17. Oculos superboruꝫ
humiliabis. Et sapiens Eccl̄. 3. Syna-
goge superboꝝ nō erit sanitas. Et Ma-
lachie. 4. Erunt supbi ⁊ oēs facientes
iniquitatē stipula. Et Osee. 7. Humili-
abit̄ supbia isrl̄. Et Ezech. 7. Quiescē
faciā supbiā potētū. Et Hiere. 50. Ecce
ego ad te supbe dicit dn̄s deus exercituū:
q̄a veniet dies tuus tēpus visitatiōis tue
⁊ cadet supbus ⁊ corruet: ⁊ nō est qui
suscitet eū. Et Abdie. 1. Superbia cor-
dis tui extulit te habitanteꝫ in scissuris
petraꝝ exaltantē soliū tuū. qui dicis in
corde tuo: Quis detrahet me in terrā?
Si exaltatus fueris ut aquila ⁊ si inter
sidera posueris nidum tuum: inde de-
trahā te dicit dn̄s. O superbi ⁊ inflati
corde qui cōfidentes in diuitijs: in de-
licijs: ⁊ in robore vestro ceterisqꝫ tēpalibus
bonis dicere cōsueuistis: Ecquis noce-
bit nobis? Audite scripturarum voces
rn̄dentes: Deus iuincibilis deus insupa-
bilis deus supboꝝ inimicus. de quo dicit̄
i ps. 30. Retribuet abūdanter faciētibus
superbiā. Ipse est etiā qui ꝑ Ysa. 47. c.
superbā ciuitatē alloquit̄. d. Audi hec
delicata ⁊ habitās cōfidenter que dicis
in corde tuo. Ego sum ⁊ nō est pret̄ me
amplius. Non sedebo vidua ⁊ ignorabo
sterilitatē. Veniēt tibi hec duo subito in
die vna sterilitas ⁊ viduitas. Vniuersa
venerunt sup te ꝓpter multitudinē ma-
leficioꝝ tuoꝝ. 4° colligit̄ odiū dei ad
superbiā ex supboꝝ hoīuꝫ humiliatiōe:
de quibus dixit virgo gloriosissima i can-
tico suo. Luc. 2. Deposuit potentes de
sede: ⁊ exaltauit humiles. Et hoc con-
firmat sapiens Eccl̄. 10. Initium super-
bie hominis est apostatare a deo: q̄m
ab eo qui fecit illū recessit cor eius: q̄m
initiū omnis peccati superbia est. Qui
tenuerit illam adimplebitur maledictis

⁊ subuertet eũ i finẽ. Propterea exone-
rauit dñs conuentũ malorũ ⁊ destruxit
eos vsq; i finem. Sedes ducum super-
borũ destruxit deus ⁊ sedere fecit mites
pro eis. Radices gentium superbaruʒ
arefecit de⁹ ⁊ plãtauit humiles ex ipsis
gentibus. Patet hoc in primis paren-
tibus superbis qui de paradiso fuerunt
eiecti propter superbiã. ut dicitur Geñ.
3. c. In gigãtibus qui perierũt in dilu-
uio propter superbiã. Geñ. 7. In filijs
filiorum Noe volentibus edificare tur-
rim que pertingeret vsqʒ ad celũ qui cõ-
fusi sũt ut nõ intelligeret vnus alterũ:
⁊ dispersũ est atq; confusũ labiũ eorum
Geñ. xi. c. In Pharaone q̇ supbe deti-
nebat populũ dei ⁊ indurauit cor eius:
⁊ submersus est in mari rubro. Exo. 14
c. In Senacherib qui deuʒ blaphema-
bat postq̃ ab angelo omnis eius exer-
citus fuit interemptus. 185. milia bella-
torũ. ⁊ ipse a filijs suis iudicio dei per-
cussus est gladio ⁊ interfect⁹. 4. Reg.
19. In Nabuchodonosor qui elatus in
superbiam cum deambularet i aula. d.
Nonne est hec babylon magna quam
ego edificaui in domũ regni in robore
fortitudinis mee ⁊ i glĩa decoris mei?
Qui eiectus a regno septem annis dis-
currendo per nemora ⁊ prata: fenũ q̈si
bos comedebat: mutatus quasi in be-
stiam. Daniel. 4. c. Quid dicã de An-
tiocho? quid de Herode agrippa? quid
de Herode ascalonita? Quid de oĩbus
qui superbe regnauerunt: aut in regno
assyriorũ siue babyloniorũ: aut in regno
persarum ⁊ medorũ: aut in regno gre-
corum: aut in regno egyptiorũ: aut in
regno sicyonorũ: aut i regno athenien-
sium: aut in regno iudeorum uel simi-
liũ? Nonne diuina virtus debellauit
eos ⁊ redegit ad nihiluʒ? Perijt inquit
ps. memoria eorum cum sonitu: ⁊ dñs
i eternũ pmanet. An omittẽdi sũt Ro-
mani de quib⁹ dic̃ Aug⁹ li. i. de ci. dei. c. i
hoc ꝓo quod dei est superbe quoqʒ aĩe
spiritus inflatus affectat amatq; sibi in
laudibus dici. Parcere subiectis ⁊ de-
bellare superbos. Ubi nũc latũ totius
orbis dominiũ? Ubi legiões ⁊ exercit⁹
victoriosissimi? vbi legati ⁊ nuncij pa-
cem petentes ⁊ venientes a finib⁹ terre?
Ubi oratores solennes: auri ⁊ argenti
tam multa pondera pro tributo feren-
tes? vbi senatores ⁊ patres cõscripti?
vbi ciues honesti? vbi triũphales arc⁹
⁊ iocundi ludi? Ubi alta palatia ⁊ edi-
ficia miranda? vbi deorũ templa tam
miro artificio ⁊ sapienti dispositiõe cõ-
structa? Tritum vsitatũq; est prouer-
biũ. Roma quanta fuit ipsa ruina do-
cet. O humana infirmitas. o conditio
fragilis hominũ. non est iustũ nõ equũ
superbire contra deum: quoniã non est
qui possit eius potestati resistere. Ipse
Romanos domuit qui totũ orbem vi
⁊ armis ac terrore subegerant. Fugien-
da est ergo superbia quã deus tam for-
titer execratur. De qua Cassiodor⁹ sup
ps. 18. ait. Superbia de angelo diabolũ
fecit ⁊ homini mortem intulit ⁊ cõcessa
beatitudine vacuauit: omniũ malorũ
mater: scelerum fons: vena nequitie.

// De superbia diuiditur in quattuor
species scilicʒ cum quis credit bonum
qḋ habet habere a se: uel a deo proprijs
meritis: uel habere quod nõ habet: uel
propter bonũ qḋ habet ceteros spernit.

Secundum. Capitulũ. 2.

Secundum misteriuʒ declarandũ de super-
bia dicit specificatio. in quo no-
tande sunt superbie species. Has autẽ
Greg. i moral. q̈tuor eẽ dicit. Prima
cũ q̇s existimat bonũ qḋ habet a seipso
habere. Secunda cum quis bonum
quod habet a deo ascribit meritis pro-
prijs. Tertia cum quis iactat se habẽ
bonũ quod non habet. Quarta cum
quis ceteris despectis singulariter vult
videri. Prima species superbie est cũ
quis ex inordinato appetitu proprie ex-
cellentie bonũ habitũ ut ingeniũ intel-
lectũ memoriã fortitudinẽ corporis pul-
chritudinẽ. uel bonũ tpale: ut diuitias
gloriã honorẽ potẽtiã. uł bonũ spũale:

ut gratiã: sciam: sapiam: ꝑdicationẽ:
ꝓphetiã: ⁊ hꝰ sibi attribuit uel a se hr̃e:
nõ aũt a deo. Notãdũ tñ ꝭm Tho. 2. 2
q. 162. ꝙ estimatio rationis existimat
vľe boni qd̕ hꝫ nõ hr̃e a deo: ꝫ a seipso.
Et hoc ꝑtinet ad infidelitatẽ. cum recta
fides habeat ꝙ deus ẽ auctor oĩuꝫ bo-
norũ. 2° corrumpiť estimatio rõnis in
ꝑticulari ꝓpter aliquã passionẽ. sicꝰ ṽbi
grã. si aliqͣs sentiret i vniuersali forni-
cationẽ nõ eẽ pctm̃ esset infidelis. Non
aũt infidelis censeť fornicator q̇ forni-
cationẽ eligit tanꝗ̃ bonũ ꝓpẽ ꝯcupiscen
tie passionẽ. Ita a siľi. si qͣs existimaret
vniuersaliť ⁊ absolute deũ nõ esse oĩuꝫ
creatorem esset heresis uel infidelitatis
pctm̃. Sꝫ ꝙ aliqͣs ꝓpter inordinatum
amorẽ ꝓprie excellẽtie ita de bonis suis
gloriet ac si ea a seipso haberet pertinet
ad supbiã nõ ad infidelitatẽ. Cõtra ta-
les sic supbientes dicit apľs. i. Cor. 4.
c. Quid habes qd̕ nõ accepisti? Si aũt
accepisti q̇d gloriaris q̃si nõ acceperis?
Et Jac. p. Oẽ datũ optimũ ⁊ oẽ donuꝫ
ꝑfectũ desursũ est. Et. 2. paľ. Tua sunt
oĩa. ⁊ que de manu tua accepimꝰ dedi-
mꝰ tibi. Secũda species supbie ẽ cũ
quis bonũ qd̕ habꝫ ascribit sibi ⁊ ꝓpriis
meritis credẽdo aliquã excellẽtiã eẽ in
natura uel grã uel fortuna. i. tꝑalibus
suis meritis ⁊ ṽtute. ꝑ qͣbus videť sup-
bo ꝙ deus sibi sit obligatꝰ. Cõtra quos
est dictũ apľi. 2. ad Titum. 3. c. Nõ ex
opibus iusticie que fecimꝰ nos: ꝫ scd̕m
suam mĩam saluos nos fecit. Tertia
spẽs supbie est cũ qͣs iactat se habere bo-
nũ qd̕ nõ habet: ut aptũ igeniũ: capacẽ
memoriã: industriã in agendis: prudẽ-
tiã in regimine: pulchritudinẽ in ꝑsona
sciam in mente: uel ꝑfectionẽ in vita ⁊
siƚia. de quibꝰ qͣs gloriať. cũ tñ illa non
habeat uel nõ tantũ sicꝰ existimat se hr̃e.
Et hec existimatio satis ꝑiculosa est in
his q̇ se scõs reputãt ꝓpter bonoꝝ operũ
exꝑientiã: ⁊ in sua scitate cõfidũt eo ꝙ
de facili ruunt. sicꝰ pꝫ in Petro q̇ dicebat
in seipso cõfidens Luc. 22. Et si opor-
tuerit me mori tecũ nõ te negabo. Sup
quo ṽbo Ambꝰ. ait. Si Petrꝰ lapsus ẽ
qui dixerat: Et si oẽs scãdalizati fuerĩt
in te sed nõ ego: qͣs alius de se iure pre-
sumat? Deniqꝫ ⁊ Dauid qui dixit: Ego
dixi in abundantia mea nõ mouebor in
eternũ: eam sibi iactantiã obfuisse con-
fiteť. d. Auertisti faciẽ tuã a me ⁊ factꝰ
sum cõturbatꝰ. Que ṽba nõnť. 6. q. i. c.
Imitare. Ad hãc spẽꝫ supbie ꝑtinet ex-
cusare suos defectus ⁊ alleuiare illos.
Quarta species supbie ẽ cũ qͣs ceterꝭ
respectꝰ singulariť vult videri. In hanc
ruit phariseus q̇ seipsũ iustificabat ⁊ dã
nabat publicanũ ⁊ ceťos pctõres Luc
18. c. Dicebat eñi: Deus grãs tibi ago
qͣ nõ sũ sicut ceteri hoĩes: adulteri: ra-
ptores: iniusti: velut etiã hic publicanus
Jeiuno bis i sabbato: decimas do oĩuꝫ
que possideo. Hac supbia periclitãť q̃si
tꝑibus istis oẽs qui se credũt bñ viuere
quoꝝ officiũ ẽ cõplacere mũdo: iudica-
re ꝓximos: detrahere ceteris: magnifi-
care seipsos: mẽdacia loqui: odia reti-
nere: ⁊ iactãter se noĩare: bonos reliqͣs
appellare malos: de quibꝰ expressiꝰ di-
ceť in sequẽti tertio mysterio.

De supbia ꝑlatorũ clericorũ religio-
sorũ ⁊ laicoꝝ qualiť vnusquisqꝫ in suo
gradu supbus existit. Caplm. 3.

Ertiũ mysteriũ cõtemplanduꝫ
de supbia diciť distinctio. Pos-
sumus eñi ꝭm varios hominũ
gradus distinguẽ q̃druplicẽ supbiam.
pͣ est prelatoꝝ. 2ͣ religiosoꝝ. 3ͣ cle-
ricorũ. 4ͣ laicorũ. Prima ẽ supbia
ꝑlatoꝝ qui in quattuor supbiunt. pͥ in
hoc ꝙ existimãtes meritis suis dignita
tem ꝑlationis fuisse adeptos: subditis
suis meliores se esse arbitrãtur. Unde
Greg. 34. moraľ. ait. Prelato i cogita-
tionibus supbia se ingerit: qͣ solo vite
merito super ceteros excreuit. Sꝫ q̃tũ-
cunqꝫ quis sit certꝰ ꝙ de voluntate dei
sit ꝓpositus aliis ⁊ videať bñ admini-
strare: nunꝗ̃ tamen potest esse securus
si debitũ suum faciat. nec aliis debet se
preferre. Quottidie nanqꝫ ꝯtingit mul-
tos subditos meliores eẽ ꝑlatis simplr.

Nec sanctiorē dicimus Sixtū Laurē-
tio qa Sixtus papa: Laurenti⁹ subdi-
tus eius. aut pfectiorem Ualeriū epm
Uincentio ei⁹ diacono. Et q̄uis apl's
dicat. Ro. 13. Non est ptās nisi a deo .s.
opante quo ad bonos: tn̄ pōt eē a deo si-
nente 7 pmittēte quo ad malos. Uñ. 8.
q. i. c. audacter. Hiero. ait. Audacē for-
tasse aliquid dicim⁹: sed tn̄ qd̄ scriptum
est dicim⁹. nō semp p̄nceps ppli 7 iudex
ecclesie p dei arbitriū dat̄: sed put me-
rita nostra deposcūt. 2°. supbiūt p̄lati
q̄ tanq̄ eēnt dij volunt i oibus etiā in-
debitis reuerētiā 7 obedientiā sibi exhi-
beri: magisq̄ dolent de inobediētia 7 ir-
reuerentia sibi facta q̄ de trāsgressione
p̄ceptorum dei. Tales multa seueritate
utunt̄ erga subditos illos pro leuibus
causis excoicando 7 alijs censuris ec-
clesiasticis cōpescendo. Pro qb⁹ dr̄. 45
di. in. c. vera iusticia. Uera iusticia com
passionē habet: falsa p̄o dedignationē.
Ideo hi qui de falsa iusticia supbire so-
lent: ceteros quosq̄ despiciūt. nulla in-
firmantib⁹ mīa cōdescendūt. 3° sup-
biunt prelati: qa sunt sui capitis 7 dedi-
gnant̄ audire ab alijs que ipsi nesciūt
vel sequi ꝯsilia alioꝝ ne minus eis sape
videant̄. Cōtra quos ē illud qd̄ scribit̄
22. di. c. de ꝯstantinopolitana. Stult⁹
est eni qui adeo se primū existimat: ut
bona que viderit discere contemnat. Et
38. di. c. null⁹ eps. dicit̄. Null⁹ episcop⁹
ppter opprobriuz senectutis uel nobili-
tatē generis a puulis uł minimis eru-
ditis: si quid forte est vtilitatis aut sa-
lutis inquirē negligat. 4° supbiūt p̄-
lati i eo q̄ nō patiūt̄ reprehēdi ab alijs
in his que min⁹ benefaciūt. Nō sic egit
Petr⁹ princeps aploꝝ qui reprehensus
a Paulo de nimia condescensione erga
iudeos in obseruatione legaliū eū au-
diuit ut dr̄ ad Gal'. 2. c. Secūda est
supbia religiosoꝝ qui quadruplicit̄ pec-
cant. p̄mo qa despiciūt seculares 7 pec-
catores credentes se inquinari ex eorū
ꝯsortio. similes iudeis de qbus dr̄ Joh.
18. q̄ nolebant introire in pretorium ut
nō ꝯtaminarent̄ timentes coinqnari co-
habitatione infideliū: nec sibi cōsciam
facientes de morte xp̄i pcurata. Cōtra
q̄s dicit deus Deut°. 23. Nō abhoiaberis
egyptiū. qa 7 ipse aduena fuisti in terra
eius. Egyptus interp̄tat̄ tenebre 7 sig̃t
seculares. Ad qd̄ etiā facit illud Hiero
45. dis. i. c. recedite. Recedite. s. inquiūt
q̄ p̄sumūt de sua bōitate ad pctōres pol-
lutos. recedite a nob̄ nolite nos tāgere
nolite nobiscū coicare. Hec locutio nō
illuiat cecū: nō sanat egrotū: nō curat
infirmū: sed magis occidit 7 in despera-
tionem piclitantē inducit. Debēt quoq̄
religiosi ꝯsiderare q̄ aliqñ in seculo sūt
aliqui deo magis grati q̄ aliqui i reli-
gione. Ex hoc legit̄ i vitis patrū de btō
Pannutio qui cum oraret sibi reuelari
cui assimilaret̄ i merito: audiuit a dño
q̄ similis erat cuidā symphoniaco qui
q̄rebat sibi victū ex arte cantādi. Quē
cum quesiuisset Pannuti⁹ 7 inuenisset
interrogauit q̄d boni egisset i mūdo isto
Rñdit q̄ semel cū esset latro 7 q̄dā mu-
lier fuisset rapta quā socij eius volebāt
opprimere ipse defendit eam 7 liberauit
de manib⁹ eoꝝ. Et alia vice cū inuenis-
set quandā mulierē p heremū discurrē-
tem 7 lamentantē eo q̄ marit⁹ ei⁹ 7 filij
ex debito tenerent̄ captiui. ipse errātem
reduxit 7 redēptionē dedit: 7 pecunias
tribuit quib⁹ maritū 7 filios redimeret
Cum aūt Pannutius hortaret̄ illuz ut
desereret mundū: acquieuit. 7 fact⁹ reli-
giosus in scā vita pseuerauit. Iterū p⁹
hec rogauit Pannuti⁹ cui similis esset.
Et dictū fuit sibi q̄ similis erat prima-
rio cuiusdaz vici qui erat in pximo. Et
cū venisset Pannuti⁹ ad eū 7 diligenter
inquisiuisset de vita eius: dixit se eē cō-
iugatū 7 vxorē nō cognoscē nisi causa
prolis. nō raptorē. nō ledentē alios. se-
dantē lītes 7 hospitalitatē seruātē. Qui
demū vxore mortua hortatu Pannutij
intrauit heremū: 7 sancte vitam finiuit
Itē tertio rogauit Pānuti⁹ cui assimi-
laretur. Et responsum fuit sibi q̄ cuidā
mercatori q̄ iuste lucrans subueniebat

paupibus. Que oīa sibi reuelata fuere
ne eleuaret̃ in supbiam. Quis aũt reli-
giosus nõ debeat despicẽ secularẽ vitaꝫ
uel abhorrere ꝯsortiũ cũ expedit: non tñ
debet extra necessitatẽ secularibꝰ nimis
familiaris existere uel plus debito con
uersari cũ eis. 2ᵒ. supbiũt religiosi ex
sua religiõe de pluribꝰ se iactantes. pre-
ferentes statũ suũ oībus alijs: q̇nimo
⁊ alios despicientes ⁊ multa mendacia
fingentes ad se exaltãdũ ⁊ alios depri-
mendũ. Monachi q̇dẽ gloriãt̃ se p̄rẽꝫ
habere Benedictũ p̄rẽꝫ oīuꝫ religioso-
rum in occidẽte ⁊ Basilium in oriente
multosq̃ scõs ac summos pontifices ex
monachis extitisse. ut Gregorium Na-
çãçenũ Eugeniũ Urbanũ Petrũ Cele-
stinũ. ⁊ alios multos optimãq̃ parteꝫ
elegisse. s. vitã contemplatiuam. Predi-
catores ⁊ miores multa dicũt suos or-
dines extollendo. Augustinũ sũme ve-
nerant̃ heremitani ut gemmã doctoruꝫ
induentes eum habitu suo. ⁊ canonici
regulares habitu suo. Seruite ꝟginis
se precipuos seruitores appellãt. Car-
melite a mõte carmelo sub Helia pro-
pheta initiũ habuisse suspicãt̃: partẽ re-
gule Basilij suscipientes. Et ita vnus-
quisq̃ suphe ⁊ passionate suũ ordinem
alijs p̄ferre conat̃. Sed aduertant oẽs
illud qȯ dixit Petrꝰ Actꝫ. 10. c. In veri-
tate compi q̃ nõ ẽ acceptor ꝑsonaꝝ deꝰ
sed in oi gente q̇ timet deũ acceptꝰ ẽ illi.
Notẽt insup illud Hiero. 40. di. c. nõ ẽ.
Nõ sunt filij scõꝝ q̇ tenẽt loca scõꝝ: sed
qui exercẽt opa eorum. Et illud Greg.
eadẽ. di. c. nõ loca. Nõ loca uł ordines
creatori nr̃o nos ꝓximos faciũt: ſ nos
ei merita bona cõiungunt aut mala dis-
iungũt. 3ᵒ supbiunt religiosi in eo q̃ se
sapiẽtes existimãtes seq̇ volũt i peniten
tijs sensũ ꝓpriũ ⁊ ꝓpriã voluntatẽ. 4ᵒ.
supbiũt religiosi qui gloriãt̃ de diuitijs
quas habuerũt in seculo: uel de nobili-
tate generis ⁊ hꝰ. Tertia ẽ superbia
clericoꝝ q̇ q̃druplicit̃ supbiẽdo peccant
p̄ i supfluo ornatu vestiũ. Qui audi-
re debẽt illud qȯ scribit̃. 41. di. c. clericꝰ.

Clericꝰ ꝓfessionẽꝫ suã etiã habitu ⁊ in-
cessu ꝓbet. iõ nec vestibus nec calciamẽ-
tis decorẽ querat. Qȯ cõfirmat̃. 21. q.
4. c. oīs iactantia. c. nullꝰ coꝝ. c. epi. ⁊
c. p̄cipimꝰ. Et xp̄us dixit: Ecce q̇ mol-
libus vestiunt̃ in domibꝰ regũ sunt. 2ᵒ
peccãt clerici supbiẽdo in amplitudine
ecclesiaꝝ suaruꝫ: in picturis sculpturis
marmoribꝰ ornamentis calicibꝰ vasis
aureis ⁊ argẽteis: que licꝫ ad dei hono-
rem fiant ⁊ diuino cultui applicent̃: tñ
quo ad supfluitates q̄ ibi sũt: ⁊ ad pau-
perũ necessitates reprehensilia sũt. Pro
q̇bus. 12. q. 2. c. aurũ. Ambᵒ. ait. Auꝝ
habet eccl̃ia: non ut seruet: ſ ut eroget ⁊
subueniat in necessitatibꝰ. Quid ẽ opꝰ
custodire qȯ nihil adiuuat? ⁊ c̃. ibi. Ad
qȯ facit ibidẽ. c. gl̃ia. ⁊. c. multi edificãt
3ᵒ peccãt supbiendo clerici de audiẽtia
ꝓfessionũ cũ habent magnũ ꝯcursũ esti-
mãtes se meliores ⁊ sciores q̃ sint. 4ᵒ
supbiũt clerici cũ vidẽt aut imissis aut
in p̄dicationibꝰ eccl̃ias suas ipleri. Et
multꝫ alijs modis inflant̃ vento supbie
quos omittimꝰ ꝓ honestate. Quarta
est supbia laicorũ q̇ q̃druplicit̃ supbiũt
p̄ de diuitijs. Jõ. i. Thimotꝫ. 5. apl̃s. d
Precipe diuitibus huiꝰ seculi nõ supbe
sape. Et Augꝰ. Uermis diuitiarũ sup-
bia est. Sed aduertãt illud diuites oẽs
qȯ dicit̃ in p̄s. Dormierũt somnũ suũ ⁊
nihil inuenerũt oẽs viri diuitiaꝝ in ma
nibꝰ suis. 2ᵒ. supbiũt laici de nobilita-
te generis. Uñ Salustiꝰ. Cõmune ma-
lũ nobilitatis ẽ supbia. Sꝫ tales cõsi-
derare debẽt: q̇a mors sceptra ligonibꝰ
equat. ⁊ moritur doctꝰ parit̃ ⁊ indoctꝰ.
3ᵒ supbiunt laici de opibꝰ ex gnẽ bonis
de elemosynis de ieiunijs ⁊ sil'ibꝰ cũ q̇bꝰ
cõmiscẽt multa pctã mortalia. ⁊ ꝓpter
illa bona opa reputãt se iustos: nõ cõsi-
derãtes illud Eccl̃iastes. 9. Qui i vno
peccauerit multa bõa pdet. 4ᵒ. supbiũt
laici erubescẽdo cessare a q̇busdã pctis
eis ꝯsuetis. Cõtra q̃s diximꝰ i sermone
de dilatiõe pnie. Sũt ⁊ alia multa i q̇bꝰ
oẽs p̄dicti ꝑ supbiã offendũt deũ. Nos
aũt h̄ pauca diximꝰ: q̇a alimẽta q̄ minꝰ

ſufficiũt auidi⁹ ſumũť.ut Greg.d.ğ pȝ
ex dictis ꝙ q̇ ſe exaltat ꝑ ſuꝑbiã humi-
liabiť a deo. Et q̇ ſe humiliat exaltabiť
hic ꝑ grãm ⁊ in futuro ꝑ gloriã. Amē.
Feria q̃rta ſecũde ebdomade. de peri-
culoſo vitio ãbitiõis. de q̇ xp̃s i euãge-
lio diſcipulos ſuos redarguit. Ser.34

S I quis uo-
luerit maior fieri inter
vos ſit veſter miniſter.
Math.20.c.⁊ i euan-
gelio hodierno. Repre-
henſibile valde ē atqꝫ fugiendũ ambi-
tionis vitiũ qḋ xp̃s redēptor nr̃ i lectiōe
euãgelica ťribiliť ⁊ ſapiētiſſime cõfuta-
uit. Querebãt nanqꝫ Jacob⁹ ⁊ Johes
filij Zebedei mr̃e mediãte ⁊ intcedente
hr̃e ꝓmatũ ſuꝑ ceteros in regno xp̄i: ut
vn⁹ ſederet ad dextrã: ali⁹ ad ſiniſtram.
Sapiebãt adhuc aliq̇d ťrenũ atqꝫ car-
nale. credebãtqꝫ p⁹ reſurrectionē xp̄m
tꝑaliť regnaturũ. Alij etiam diſcipuli
xp̄i adhuc debiles ⁊ nõdũ i ſpũ ſolidati
talia dici audientes indignabãť. ꝓpťea
ip̄e dñs humilitatis mgr̃ ⁊ illis duob⁹:
q̇a q̇d peterent neſcirēt: r̄ñdit. ⁊ alios ut
ambitionē euitarēt admonuit. Qm̃ ãt
ꝓpter illã ꝑiclitãť multi: i h̃ ſermōe aliq̃
ad ambitiõis deteſtationē explicabim⁹
de q̃ tria myſteria erunt declaranda.
Primũ diciť offenſio.
Secundũ diſtinctio.
Tertiũ abhominatio.
Qr ambitio ē pctm̃: tũ q̇a ꝓcedit a ſu-
perbia: tũ q̇a ꝯtrariať caritati: tũ q̇a op-
poniť magnanimitati. ⁊ quot modis ho-
nor appetitur. Capl̄m.j.

P Rimũ myſteriũ declarãdum de
ambitiōe dr̃ offenſio. Offendũt
ambitioſi ḡuiť deũ. qḋ ꝓbať ab
Alex.i.2. ſũme. ⁊ Tho.2.2.q.13. tri-
plici rõne. ꝑ rõne originatiõis. 2° rõ-
ne ꝯriatiõis. 3° rõne oppoſitionis. ꝑ
rõne originatiõis. Sic fruct⁹ ē infect⁹
q̇ ex infecta radice gnãť: ita ⁊ act⁹ hu-
man⁹ q̇ ꝓcedit ex pctõ oportȝ ꝙ ſit pctm̃

Sȝ ambitio q̃ ē inordinat⁹ appetit⁹ ho-
noris ꝓcedit ex pctõ. ğ ipſa erit peccatũ
Inq̇t eni Aug⁹ in li. de vera religiōe. ꝙ
ambitio ꝓcedit ex ſuꝑbia ⁊ cupiditate.
Sȝ ſuꝑbia ⁊ cupiditas ſunt pctã. Pro
ut aũt ꝑ potētiã ul' dignitatē intēdit q̇s
acquirē apparentē ⁊ excellētē honorifi-
centiã. ſic oriť ãbitio ex ſuꝑbia. Sȝ ꝓut
q̇s intēdit acq̇rē ꝑ hui⁹modi ſufficiētiã
ſeu rex abũdãtiã. ſic oriť ambitio ex cu
piditate. 2° ꝓbať ꝙ ambitioſi offen-
dũt ⁊ peccãt rõne ꝯriationis. q̇a omne
illud qḋ repugnat ⁊ eſt ꝯriũ caritati eſt
pctm̃. Sȝ ãbitio repugnat caritati. iõ ē
pctm̃. Dicit nãqꝫ apl's.i. Cor.13. Cari-
tas non ē ambitioſa. i. ſm glo. ibi. Non
vult alij ꝑponi. Caritas eni diligit ꝓxi-
mũ ſic ſeipſũ: ⁊ iõ nõ vult eũ ſubijcē ſibi
ſȝ ſotiũ eē. appetit ſuire ꝓximo: ⁊ nõ ſibi
ſuiri. ſic fili⁹ hoīs nõ venit miſtrari: ſȝ mi
niſtrare: ut dr̃ i p̄n̄ti euãgelio. 3° oñdiť
ꝙ ãbitioſi offēdũt ⁊ peccãt rõne oppo-
ſitiõis. Oē eni qḋ opponiť ꝟtuti morali
q̃ ē ſm regulã rõnis pctm̃ ē. Sȝ ãbitio
opponiť magnanimitati q̃ ē ꝟtus mo-
ralis ſm phm̄.4. ethi. ğ ē pctm̃. Ma-
gnanimitati ſiq̇dē aduerſať ambitio ſic
inordinatũ ordinato. Notandũ tñ ſm
Tho. ꝙ honor importat quandam re-
uerentiam exhibitam alicui in teſtimo-
nium excellentie uel ꝟtutis eius. Circa
excellentiã aũt hominis duo ſũt atten-
denda. ꝑ quidē ꝙ id in quo homo excel-
lit nõ hȝ a ſeipſo: ſȝ ē quaſi quoddã i eo
diuinũ. ⁊ ideo ex hoc nõ debeť ſibi ꝑncipa-
liter honor: ſȝ ipſi deo. 2° aũt attēden-
dum eſt ꝙ id in quo excellit dať homini
a deo ut ex eo alijs ꝓſit. Vñ in tãtũ dȝ
homini placere teſtimoniũ ſue excellen-
tie qḋ ab alijs exhibetur: inq̃ntum ex hoc
parať ſibi via ad hoc ut alijs ꝓſit. Tri-
pliciť ğ ꝯtingit appetitũ honoris eē in-
ordinatuȝ. Vno mõ q̇a appetit hõ teſti-
moniũ de excellētia quã nõ hȝ. qḋ ē ap-
petē honorē ſuꝑ ſuã ꝓportionē. ut ſi ma-
lus deſideret honorem ac ſi eſſet bonus:
⁊ nil curans de ꝟtute: deſideret regimē
⁊ preſidentiã q̃ nõ debeť niſi virtuoſis.

Ex hoc refert Aug⁹. li.4. de ci. dei. an-
tiquos romanos cũ dediti eẽnt idola-
trie: duo construxisse templa inter cet'a
vnum dee virtutis. aliud dee honoris. ⁊
contigua tamẽ ordinata ꝙ ad templũ
dee honoris nõ poterat esse accessus nisi
ꝑ templũ dee ꝟtutis. Qui ꝗ̃uis errarẽt
ut infideles i facto ⁊ opinione: tñ quo
ad ordinẽ cõstructionis temploꝝ nõ er-
rabant. Volebant eni cũctis oñdere ꝙ
ad honorẽ q̇ multũ appetiẗ recte ꝑueni-
ri nõ potest nisi ꝑ opa ꝟtutis. 2°. inor-
dinate appetitur honor inq̃ꝫtũ nõ refert
in deũ. iuxta illud apl'i. Soli deo honor
⁊ gloria. Sed cupit aliquis illũ honorẽ
ut quoddã bonũ. Sꝫ posset aliq̇s ob-
ijcere sic. Quilibꝫ põt absq̃ vitio appe-
tere illud qḋ sibi debeẗ ꝓ premio. Sꝫ ho
nor est premiũ virtutꝫ. ut. d. Ari. i. ethi-
corũ. Ergo quilibet ꝟtuosus sine vitio
potest honorẽ appetere. Hinc ẽ qḋ Juue-
nalis .li.4. satyra .i. ait. Quis enim vir-
tutẽ ãplectiẗ ipsam Premia si tollas?
Et Cassio .li.2. epl'aꝝ. Nutriũt ṗmioꝝ
exempla ꝟtutes. nec quisq̃ ẽ qui nõ ad
morũ sũma nitaẗ ascendere qñ irremu-
neratũ nõ relinq̇ẗ qḋ ꝯscia teste laudaẗ
Et Tul'. i. q. tus. Honos alit artes. Re-
spondet Tho. ꝙ honor nõ ẽ ṗmiũ ꝟtutꝫ
quo ad ipsũ ꝟtuosũ. ut. s. h ꝓ ṗmio expe
tere debeat. Sꝫ pro premio expetit bti-
tudinem que ẽ finis ꝟtutis. Diciẗ tamẽ
honor esse premiũ virtutis ex ꝑte aliorũ
qui nõ habent aliq̇d maius qḋ ꝟtuoso
retribuãt ꝗ̃ honorẽ q̇ ex hoc ip̄o magni-
tudinẽ habet qḋ ꝑhibet testimoniũ vir-
tuti. Unde patet ꝙ nõ ẽ sufficiẽs ṗmiũ
ut dr̃. 4. ethicoꝝ. 3° mõ appetiẗ honor
inordinate inq̃ꝫtũ appetit⁹ i ipso honore
quiescit nõ referẽs honorẽ ad vtilitatẽ
aliorũ. Appetere ergo honorẽ ẜm tres
modos ṗdictos ẽ appetẽ illũ inordina-
te ⁊ cũ pctõ. Magnanimitas ꝟo tendit
ad honores ordinate. cũ. s. q̇s ꝟtuosos
actus prosequiẗ intendens ex illis ho-
norare deum ⁊ adiuuare ꝓximos: licet
ex ꝯsequẽti sibi ꝓueniat honor de q̇ gau
det ⁊ contentatur.

Or in tribus solent hoĩes eẽ ambitiosi
s. in appetitu inordinato dignitatis ec-
clesiastice: aut grad⁹ magisterij uel tem
poralis dominij uel ptãtis. Capl'm. 2.

Secundũ mysteriũ cõtemplãdũ
de ambitiõe diciẗ distinctio. In
qua distinguem⁹ triplicẽ inor-
dinatũ appetitũ honoris ambitiosum.
Primus diciẗ ecclesiastice dignitatis.
Secundus magistralis sublimitatis.
Tertius tꝑalis ptãtis. Prim⁹ appe-
titus inordinatus honoris diciẗ eccl'ia-
stice dignitatis. Sunt quidẽ multi in-
habiles indocti illr̃ati insufficientes in-
digni qui sitiũt dignitates eccl'iasticas
illas querũt ꝑ fas ⁊ nefas: illas ꝓcurãt
ṗcibus ⁊ munerib⁹: ad illas habendas
⁊ acquirẽdas adhibẽt oẽ studiũ oẽmq̃
sollicitudinẽ. ⁊ qḋ dolendũ est: ut i plu-
rib⁹ ipsis cõferũẗ. Pro q̇bus diciẗ in. c.
nihil. extra de electione. Nihil est quod
ecclesie dei magis officiat ꝗ̃ ꝙ indigni
assumũẗ prelati ad regimẽ aiarũ. Et ꝓ
clariore ꝑticule hui⁹ noticia q̃tuor du-
bia occurrunt disputanda. Primũ est
vtrũ sit licitũ appetere ep̄atũ. Secũdũ
dubiũ vtrũ infra dignitatẽ ep̄alem sit
pctm̃ appetere alias dignitates. ut ab-
batum. prioratũ. deconatũ. ṗpositurã.
uel archidiaconatũ ⁊ similia. Tertiũ
dubiũ vtrũ prelat⁹ peccet in cõferendo
bñficiũ bono: pretermisso meliore: siue
peccẽt eligentes min⁹ bonũ pretermisso
meliori. Quartũ dubiũ vtrũ prelat⁹
eccl'ie possit cõmittere cõsanguineo suo
curã eccl'ie postposito meliore. Ad ṗ-
mũ dubiũ arguiẗ ꝓ vna ꝑte ꝙ nõ sit pec
catum: imo sit licitũ appetere ep̄atum.
Dicit eni apl's. i. Thi. 3. Qui ep̄atũ de-
siderat honũ opus desiderat. Sed licitũ
est ⁊ laudabile desiderare bonũ opus. g̃
est laudabile appetẽ ep̄atũ. 2° arguiẗ
q̇a stat⁹ ep̄oꝝ ẽ ꝑfectior ꝗ̃ stat⁹ religio-
sorũ. Sed licet appetẽ ꝓpter suã ꝑfectio
nem statum religionis. g̃ statũ ep̄alem.
3° arguiẗ ꝑ illud quod scribiẗ ꝓu̾. 15.
Qui abscondit frumenta malediceẗ in
ꝓpl'is. bñdictio aũt suꝑ caput vendẽtiũ.

Sed ille qui est idoneꝰ ꝓpt̄ vitā ⁊ sciam
ad episcopatū: videt̄ frumenta spūalia
abscōdere si se ab ep̄atu subtrahat. ꝑ hoc
aūt ꝙ ep̄atū accipit ponit̄ in statu fru-
mēta spūalia dispēsandi. Ergo videtur
ꝙ laudabile sit ep̄atū appetere: ipsūq;
vituꝑabile refuge̅. 4ᵒ arguit̄. q̇a facta
scōꝝ q̄ i scriptura narrāt̄: ꝓponūt̄ nob̄
i exemplū. scōm illud Ro.15. Quecūq;
scripta sūt ad nr̄am doctrinā scripta sūt
Sʒ legit̄ Ysa.6. ꝙ Ysaias se obtulit ad
officiū p̄dicatiōis qd̄ p̄cipue ꝯpetit ep̄is
g̊ videtur ꝙ appete̅ ep̄atū sit laudabile.
Sʒ i ꝯtrariū ē Augꝰ.19. de ci. dei. q̇ dic̄
illud qd̄ scribit̄. 8.q.i.c. qui ep̄atū. Locꝰ
suꝑior sine q̄ regi populꝰ nō p̄ōt: ⁊ si ita
retineat̄ atq; administret̄ ut decet: tn̄ nō
decent̄ appetit̄. R̄ndet Tho.2.2.q.185
ꝙ in ep̄atu tria p̄nt ꝯsiderari. Unū est
p̄ncipale ⁊ finale. s. ep̄alis oꝑatio ꝑ quā
vtilitati ꝓximoꝝ intēdit̄. ƀm illud Job.
vlt̄. Pasce oues meas. Secūdū ē altitu-
do gradꝰ. q̇a ep̄s suꝑ alios ꝯstituit̄. ƀm
illud Math.25. Fidel' seruꝰ ⁊ p̄ru. q. cō
d. s. f. suā. Tertiū est qd̄ ꝯsequent̄ se ha-
bet ad ista: ut reuerētia ⁊ honor ⁊ suffi-
ciētia tp̄aliū. ƀm illud. i. Thi.5. Qui bn̄
presūt p̄sb̄ri duplici honore digni habe-
ant̄. Appete̅ g̊ ep̄atū rōne hꝰ circūstan-
tiū honoꝝ: manifestū est ꝙ nō licet. eo
ꝙ finis cēt cupiditas ⁊ ābitio. Et dn̄s
reprehendit ambitiosos phariseos. d.
Math.23. Amāt p̄mos accubitus in
cenis ⁊ p̄mas cathedras i synagog̃: ⁊
salutatiōes i foro. Q̄tū aūt ad secūdū
s. ad celsitudinē gradꝰ appete̅ ep̄atū est
ābitiosū ⁊ p̄sūptuosū. Un̄ dn̄s Math.
20. arguit discipulos p̄matū q̄rētes. d.
Principes gētiū dn̄ant̄ eoꝝ. Ubi Criso.
d. Per h̄ ostēdit ꝙ gētile ē p̄matū sap̄e. ⁊
sic gētiū cōꝑatiōe animaꝝ eoꝝ estuati-
onē ꝯuertit. Sed appete̅ ꝓximis ꝓdesse
est scōm se laudabile ⁊ virtuosū. Verū
quia ꝓut episcopalis actꝰ habet annexā
celsitudinē gradus: p̄sūptuosū videt̄ ꝙ
aliq̇s preesse appetat ad hoc ꝙ subditis
ꝓsit nisi manifesta nccitate iminente. sic
Greg̃. d. i pastorali. Q tūc erat lauda-
bile ep̄atū appete̅ qn̄ dubiū non erat ꝑ
hūc quēq; ad maiora supplicia ꝑuenire
Un̄ nō de facili inueniebat̄ q̇ h̄ onꝰ assu
meret p̄serti cū ad h̄ aliq̇s çelo caritat̄
diuinitus fuisset icitatus. Pōt tn̄ quilibet
absq; vitio p̄sūptionis appete̅ talia oꝑa
face̅: si ꝯtingēt i tali officio ee̅. ul' appete̅
se ee̅ dignū ad talia oꝑa exercēda. ita ꝙ
bonū opꝰ cadat sub desiderio: nō autē
p̄matꝰ dignitat̄. Un̄ Crisoꝰ suꝑ Math
ait. Opus quidē desiderare bonū ē. pri-
matū aūt honoris cōcupisce̅ vanitas ē.
primatꝰ eni fugiētē se desiderat: deside-
rantē se horret. Ad primū g̊ dicēdū
ꝙ sicut Greg̃. d. i pastorali. Illo tēpore
ap̄lus dixit illa v̄ba q̄ ille qui plebibꝰ
p̄erat p̄mus ad martyrij tormēta duce-
bat̄. Augꝰ v̄o. 19. de ci. dei dicit ꝙ ap̄ls
expone̅ voluit q̇d sit ep̄atus: q̇a nomen
opis ē nō honor̄. Ad secūdū dicēdū
ꝙ nō ē eadē rō de statu religiōis ⁊ statu
ep̄ali ꝓpter duo. P̄ quidē quia ad statū
ep̄alē p̄exigit̄ vite ꝑfectio. ⁊ ꝑ hoc dn̄s a
Petro exq̇siuit si plus ceter̄ eū diligēt
anteq̄ ei cōmittēt pastorale officiū. Sʒ
ad statū religionis nō p̄exigit̄ ꝑfectio: ʒ
est via ad ꝑfectionē. Un̄ ⁊ dn̄s Math.
19. nō dixit si es ꝑfectꝰ: ʒ si vis ee̅ ꝑfectꝰ
vade ⁊ vēde oia q̄ habes. Et hꝰ differē-
tie rō est. q̇a ƀm Diony. ꝑfectio pertinet
actiue ad ep̄m sicut ad perfectiorē. ad
monachū aūt passiue sicut ad ꝑfectuʒ.
Req̇rit̄ aūt ꝙ sit ꝑfectꝰ aliquis ad h̄ ꝙ
possit alios ad ꝑfectionē adducere. qd̄
non p̄exigit̄ in eo q̄ debet ad perfectionē
adduci. Est autē p̄sūptuosū ꝙ aliq̇s se
ꝑfectū reputet. nō āt ꝙ aliq̇s ad ꝑfectio
nē tendat. 2ᵒ nō est eadē rō. q̇a ille qui
statū religiōis assumit: se alijs subijcit
ad spūalia capienda: ⁊ h̄ cuilibet licet.
Ille v̄o q̄ trāsit ad statū ep̄alē sublimat̄
ad h̄ ꝙ alijs ꝓuideat. Et hāc sublima-
tionē debet sibi nullꝰ assume̅. scōm illud
Hebr̄.5. Nemo sibi assumat honorē ʒ
q̇ vocat̄ a deo tāq̄ Aaron. Et ut Greg̃
d.8.q.i.c. in scripturis. Sicut locꝰ regi-
minis desiderantibꝰ negandꝰ ē. ita fugi-
entibꝰ offerēdꝰ. Ad tertiū argumētū

dicendũ ꝙ diſpenſatio ſpũaliũ frumẽ-
torum non eſt facienda ſm arbitrium
propriũ: ſed principaliter quidem ſm
arbitriũ ⁊ diſpoſitionẽ dei. ſecundario
aũt ſm argumentũ ſuꝑiorũ prelatorũ.
Ex quo nõ intelligit̃ ille abſcõdere fru-
menta ſpiritualia cui non competit ex
officio nec ei a ſuꝑiori iniũgit̃ ſi ab alio-
rum correctione aut gubernatione de-
ſiſtat: ſed ſolum tũc intelligit̃ abſcondẽ
ſi diſpenſationẽ negligit cum ei ex offi-
cio incumbat uel iniunctũ officiũ perti-
naciter recuſat. q̇a ut dicit̃ extra de re-
nunciatione in.c. Niſi cũ pridem. Tũc
in te verã humilitatem cuſtodies cum
ꝑ eam locũ ſublimem effugies ⁊ ꝑ obe-
dientiã nõ dimittes. Et.8.q.i.c.in ſcri-
pturis. Si is qui valet oĩpotẽtis dei re-
nuerit paſcere oues: oſtendit ſe ſummũ
non amare paſtorẽ. Ad quartũ ꝟo
argumẽtũ rñdet Greg. in paſtorali. ꝙ
Yſaias qui mitti voluit ad predicandũ
vidit ſe antea purgatũ ꝑ altaris calculũ.
Quia ḡ valde difficile ẽ quẽlibet pur-
gatum ſe cognoſcere. ideo nullus pre-
dicare debet niſi mittat̃. ꝑiculoſũ ergo ẽ
⁊ non ſine ambitiõe etiã viris idoneis
querere ⁊ petere epiſcopatũ. Sed quid
de illis in quibus nulla cõditio que in
ep̃o eſt requirenda: penitus inuenit̃ qui
inſtant ſatagunt ambiũt: ut ꝓmoueãt̃
ad dignitatẽ epiſcopalẽ? O temeraria
preſumptio. o inflata elatio. o diabolica
ſuꝑbia. Audiant tales id qd̓ ſcribitur
extra de elec.c.cum in cunctis. Cum in
cunctis ſacris ordinibus ⁊ eccleſiaſticis
miniſterijs: ſicut etatis maturitas: mo-
rum grauitas. ⁊ lrãrum ſcientia inqui-
renda: multo fortius hec in ep̃o oportet
inquiri: qui ad curam ponit̃ aliorũ: in
ſeipſo debet oſtẽdere qualit̃ alios opor-
teat in domo dñi conuerſari. Glo. vero
ſuꝑ ꝟbo lrãrũ. dic̃. Propt̃ defectuꝫ ſcie
repellitur aliquis ab epiſcopatu etiam
iam promotus. ut patet extra de etate ⁊
qualitate ordinandoruꝫ.c.vlt̃. ⁊ extra
de elec c. ꝯgregato. Et.i.q.i.c. viliſſimꝰ
dicit̃. Viliſſimus eſt amputandus niſi
precellat ſcientia ⁊ ſanctitate qui eſt ho-
nore preſtantior. Ad idem eſt.c. nõ oꝫ
i.q.i. Secũdũ dubiũ erat vtrũ vltra
epiſcopalem dignitatẽ ſit peccatũ appe-
tere aliquas dignitates ſeu officia uel
beneficia. ut abbatiam prioratũ ⁊c̃. Et
videt̃ ꝙ nõ. quia qd̓ non ẽ ꝓhibituꝫ per
aliquod ius videt̃ eſſe conceſſum. 13.q.
2.c. hebron. §. ſequẽti. Si iſta nullo iu-
re prohibentur. ergo ut licita concedũt̃
Contrariũ huiꝰ videt̃ eẽ rei veritas. Et
ratio eſt. quia vbi eadem ratio.l.⁊ ideꝫ
ius. Nam de ſimilibus idem eſt iudiciũ
ar.di.5.c.ad eius. Sed ratio quare illi-
citus eſt appetitus epiſcopatꝰ eſt ꝓpter
curam quam habet annexaꝫ. quia pre-
ſumptuoſum nimis eſt ut quis ſe repu-
tet idoneum ad regendas aĩas aliorũ.
Sed eadem ratio eſt in quolibet predi-
ctorũ. q̇a. ſ. in omnibus ẽ cura annexa.
nec differunt ab epiſcopatu niſi ſm ma-
gis ⁊ minus. q̇a ut pꝫ ep̃us habet curã
vniuerſalẽ totius dioceſis ſue: ſꝫ i pre-
dictis officijs conſtituti habẽt curam
particularẽ. ut pꝫ vnius parrochie uel
vniꝰ collegij. Taliũ aũt appetitus non
diuerſificat ſpẽm ſꝫ quidditatẽ pc̃ti: ſic
appetere furari vnũ florenũ eſt eiuſdem
ſpeciei cũ appetitu furandi mille: licꝫ ħ
ſit grauius. Sic in ꝓpoſito de appetitu
ep̃atus ⁊ aliorũ bñficiorũ curatorum.
Preterea ſm Tho. Ray. Hoſti. ⁊ Goff.
Qui petit ꝓ ſe aliqd̓ predictorũ ſi alias
ſit dignꝰ efficit̃ indignꝰ rõne p̃ſũptiõis
⁊ cõmittit ſymoniã. ḡ peccat mortalit̃.
Et ꝓ hac ꝯcluſiõe faciũt dicta ſanctoꝝ.
Vñ Criſoꝰ.40.di.c.multi.ait. Quicũq̄
deſiderauerit ꝑmatũ in t̃ra inueniet cõ-
fuſionẽ in celo: nec inter ſeruos xp̃i cõ-
putabit̃ q̇ de ꝑmatu tractauerit. Nullꝰ
aũt inuenit ꝯfuſionẽ in celo aut ſeꝑat̃ a
ꝯſortio ſeruoꝝ xp̃i niſi ꝓpter mortale. ḡ
⁊c̃. Et.i.q.i.c. Principatꝰ Leo papa ait
Principatꝰ.i. p̃latio quẽ aut ſeditio ex-
torſit aut ambitꝰ occupauit etiã ſi mo-
ribꝰ nõ offendat aut actibꝰ ipſius tñ ini-
tij ſui eſt ꝑnitioſus exemplo: ⁊ difficile
eſt ut bono ꝑagant̃ exitu que mala ſũt

incħoata principio. Sꝫ nõ dicitᷓ aliq̇d
pniciosũ nisi mortale. Sciendũ aũt ꝙ
id qḋ dictũ ē.s.ꝙ nõ licet petē bñficiuꝫ
curatũ:nec peti põt absq̄ vitio symonie
Aliq̇ illud nõ tenēt.ut Berñ.ꝛ Guil.
Hanc opi. sequi videtᷓ curiales : sed tñ
nõ ē tuta.Forte posset dici ꝙ qui inten-
deret deo seruire i clero:nõ ꝓpᷓ honores
maiores ꝯsequendos ꝛ diuitias in sc̄lo
ꝫ q̇a status ille melior ē ꝙ̄ secularis ꝛ
diuinis applicatꝰ ꝛ magis sibi gratus:
ꝛ in eo positus appetit sibi prouideri de
beneficio : ꝛ petit illud a supioribus ut
possit ſm ꝯditionē suā sustentari nõ ad
pompam : ꝫ ad decentiā.nõ habēs intē-
tionē ad curā : nec ad honores ꝛ gradꝰ
ꝛ ad pinguius bñficiũ : ꝫ ad sui guber-
nationē ita ꝯtentus de simplici bñficio
sicut de curato:dũmõ sibi sufficiēs esset
nõ peccaret. Appetit enī ꝛ querit qḋ est
de iure diuino debitũ.Videlicꝫ ꝙ q̇ altari
seruit de altari debet viuē.ut.d.apl̄s.qḋ
ē licitũ cuilibꝫ.Et ꝙ̄uis cura ānexa sit
ei qḋ sibi cõfertᷓ : oculus eiꝰ nõ est ad ħ
ꝑncipalitᷓ : ꝫ ad sustētationē sibi debitā
ex seruitio ecclesie. Illud autem.s.ꝙ sit
curatũ est accessoriũ ꝛ ꝑ accidēs. ꝛ ac-
cessoriũ naturā sequi cõgruit ꝑncipalᷓ
de re.iur.li.6. Sꝫ principale intentũ.s.
sustentatio sui iure ē licitũ.ḡ ꝛ qḋ inde
sequitᷓ. nõ aliquid illicitũ adiungendo

Tertiũ dubiũ erat vtrũ ꝑlatꝰ peccet
ꝯferēdo bñficiũ bono ꝑtermisso meliori
uel vtrꝫ peccent sic eligētes.Et videtᷓ ꝙ
sic.Quia.8.q.i.c.licet.Hiero.ait.Sciāt
oēs ꝛ certi sint:q̇a qui prestantior est ex
omni ꝑpl̄o.qui doctior.q̇ sanctior.q̇ oī
ꝟtute eminētior ille eligatᷓ ad sacerdo-
tium. Sed btūs Tho.in q̄dā.q.de quo-
libet dicit ꝙ aliq̇s põt dici melior dupli
citer.vno mõ simplicitᷓ.alio mõ ſm q̇d.
Simplicitᷓ aũt dicitᷓ melior qui est san-
ctior:ꝛ plus habēs de caritate. Scḋm
quid dicitᷓ melior qui est melior ſm ali-
quē respectũ. Contingit aũt aliquē esse
meliorem simpliciter.i.maioris scītatꝭ :
qui nõ est melior ꝙ̄tũ ad hoc ꝙ ꝑficiatᷓ
in eccl̄ia. Sed alius minoris scītatis
esset melior in regimine:quia forte ma-
gis eccl̄iam iuuare poterit uel per lumē
sapientie:uel per auxilium potentie: uel
q̇a diu in eccl̄ia deseruiuit. Nõ ḡ tenetᷓ
dare ꝑlatus officiũ uel bñficiũ meliori
simplicitᷓ : ꝫ meliori quo ad ħ.idõ si pre-
ferat vnũ alīi ꝓpᷓ aliquā cāꝫ q̄ ꝑtineat
ad honorem dei ꝛ vtilitatem eccl̄ie. iam
ꝙ̄tum ad hoc iste est melior. ꝛ prelatus
recte facit ꝓmouēs illũ: sic etiā ꝛ eligē-
tes.hec ille. Notādũ etiā ꝙ ꝙ̄uis minꝰ
bonus simplicitᷓ posset ꝑferri magis bo-
no in regimine eccl̄ie q̇a vtilior : nõ tñ
si scitur esse malus : ꝙ̄uis posset iuuare
eccl̄iaꝫ ꝑ sciam ꝛ potentiā : q̇a in hiꝰ ꝑ
maxime requiritᷓ bonitas vite.alias sine
peccato cura exerceri non põt. Hoc eni
nõ esset ꝑferre minus bonuꝫ : ꝫ simplicitᷓ
malum:ꝛ ꝑ ꝯsequēs q̇ nõ ē idoneꝰ. Vñ
Albertus magnꝰ dicit exꝑsse ꝙ ꝓmo-
uētes ad ordines uᷓl curā pastoralē:uᷓl
aliqḋ bñficiũ eccl̄iasticũ scientᷓ indignũ
absq̄ dubio peccāt mortaliter. Nec no-
bilitas excusare põt ꝙ ꝓmoueatᷓ malꝰ:
quia quanto nobilior tanto nociuior.
Et si dicatᷓ ꝙ alius nõ sit ita vtilis.dīo
ista ratio nihil valet : q̇a vtilitas spiri-
tualis tꝑali est preponenda.nec excusat
paucitas ministroꝝ eccl̄ie. hec Albertꝰ
Dicitᷓ ꝟo aliq̇s eo ipso bonus quo nõ ē
malus.extra de presumptiõibꝰ.c.dudũ

Quartũ dubiuꝫ erat. Vtrũ ꝑlatꝰ ec-
clesie possit cõmittere cõsanguineo suo
curā ecclesie postposito meliore. Videtᷓ
ꝙ nõ.q̇a Hiero.dicit loquēs de Moy-
se ꝙ substituit sibi successorē i regimine
iesũ naue.8.q.i.c.si ergo. Nulla cõsan-
guinitatis ratio:nulla ꝓpinq̇tatꝭ habi-
ta cõtēplatio ē. Ꝓpinquis agroꝝ ꝛ pre-
diorũ relinq̇tᷓ hēditas.gubernatio po-
puli illi tradatᷓ quē deus elegerit hoi.s.
tali qui hꝫ in semetipso spm̄ dei : ꝛ ꝑce-
pta dei in conspectu eius sunt. Et idem
Hieronymus.8.questione.i.c.moyses.
Moyses amicus dei cui facie ad faciē
locutus est deus potuit vtiq̄ successo-
res pricipatus filios suos facere ꝛ po-
steris propriā relinquere dignitatem :

Sȝ extraneus de alia tribu eligit̃ iesus
naue ut scirem⁹ ꝑncipatũ i populos nõ
sanguini referendũ eẽ: sed vite. Glo. d.
ibi sup̱ ṽbo tribu. Moyses fuit de tribu
Leui. Jesus naue siue iosue fuit ð tribu
Effraim. Ad hoc ꝓpositũ recitat etiam
Policratus. li. 4. ꝙ obsecrante senatu
ut Adrianus filiũ quẽ habebat augu-
stum faceret: respõdisse fertur. sufficere
debet ꝙ ego regnauerim cũ nõ merear.
Principatus eni nõ sanguini sed merit̃
dandus est. Jnutiliter quippe regnat q̃
rex nascitur nec meret̃. Uerũtamẽ Tho.
in quadaȝ. q. de quolibȝ. dicit ꝙ aliter ẽ
dicendũ de consanguineo eque idoneo
aliter de cõsanguineo min⁹ idoneo. Si
aũt consanguineus sit eque idone⁹ põt
ꝑlatus preferre ꝯsanguineũ: nisi ex hoc
forte scandalũ oriat̃: uel aliqui ex inde
malum exemplũ accipiãt. ut qñ ꝓbabi-
liter timet̃ ꝙ alij prelati inducerent̃ hoc
exemplo ad dandũ suis minus dignis
Ratio hec. q̇a in hoc ꝙ det ꝯsanguineo
eque digno nil deꝑit vtilitati ecclesie:
nec est contra caritatẽ. Et hoc figuratũ
est Geñ. 47. vbi Pharao Joseph lo-
quens de fratribus suis dixit. Si eẽ no-
sti in eis viros industrios ꝯstitue illos
magistros pecorũ meoꝝ. Si ṽo cõsan-
guineus prelati sit minus idoneus nõ
debet eum ꝑficere ad curã ecclesie post-
posito meliore. Et sic faciendo ⁊ prefi-
ciendo illũ grauiter peccat. Quid tem-
poribus his in beneficiorũ collatiõe ac
distributione fiat nõ opus est enarrare
cuȝ iam manifesta sit oibus ecclesie scẽ
iactura. Preficiunt̃ infames. ꝓmouẽt̃
ambitiosi. exaltãt̃ amici: ⁊ quasi nulla
est amplius cura de regimine animaꝝ.
Ꝑualuit ambitio ⁊ ad lucra tp̄alia mũ-
danamq̧ pompam oia sunt redacta. O
deus de celis. o deus oipotens. Jnspice
succurre: visita: ⁊ nõ derelinquas ꝓpter
pctã nostra sponsam tuã eccliam quam
tuo ꝑcioso sanguine redemisti. Jnua-
serũt lupi rapaces gregem tuũ: ⁊ nõ est
qui pascat oues tuas. Secũd⁹ appeti-
tus iordinat⁹ honoris dr̃ magisterialis

sublimitat̃. Appetunt nãq̧ multi inde-
bite magisterialẽ gdũ. Et licȝ ẽm Hosti
in sũma sua. li. 5. i rubrica de magistris.
preceptor cuiuslibet discipline vocari
possit magister. ut in .l. qb⁹ erga. ff. de ṽ.
sig. uel qui regimen habet ꝑ ceteris. ut
in .l. i. ff. de exactionib⁹. uel doctor legũ
ut in prohemio. ff. §. penult̃. Nos tamẽ
loquimur de magistris ꝓut sic appellãt̃
doctores theologie. in q̇b⁹ rephensibilis
eẽ põt magisterij gradus ⁊ ambitiosus
reputari quadruplici rõne. ꝑ rõne in-
sufficientie. 2° rõne repugnantie. 3°
rõne sup̱bie. 4° rõne finis. ꝑ rõne in-
sufficientie: qñ aliq̇s insufficiens est: q̇a
uel indoctus uel adeo paruȝ doctus ut
sibi gradus magisterij cõuenire nõ pos-
sit. Pro quib⁹ dicit̃. 61. di. c. miserũ. Mi-
serum est eũ fieri magistrũ q̇ nunq̃ fuit
discipul⁹. Et. 59. di. i. c. ordinat⁹. Debet
ante esse discipulus q̇sq̇s doctor esse de-
siderat. Et sic docẽ põt qḋ didicit. 16. q. i.
c. sic viue. Multo tp̄e disce que postmo-
dum doceas. Et. c. si clericatus. Si cle-
ricatus titillat desideriũ: discas qḋ pos-
sis docere. ⁊ rõnabilem hostiam offeras
deo miles anteq̃ tyro. nec prius magi-
ster sis q̃ discipul⁹. Et de electiõe. c. cũ i
magistrũ. Jn magistrum assumi nõ dȝ
qui formã discipuli nõ assũpsit. hec ibi.
Dicit autẽ Hosti. vbi supra ꝙ ꝓmouen-
dus ad magisteriũ cognosci põt legẽdo
⁊ disputando si sit idoneus. 2° ẽ re-
prehensibilis ⁊ ambitiosus magisterij
gradus rõne repugnantie: qñ aliquis
esset in aliqua religione que talia conti-
neret ꝙ sibi magisterij grad⁹ repugna-
ret. sicut de monacho. d. Hiero. 16. q. i. c.
monachus. Monachus non doctoris
sed plangentis habet officiũ. Ad quod
facit ibidem. c. si cupis. ⁊. c. alia causa.
Si aũt talis esset religio in qua possent
religiosi cum obseruantia regule ⁊ sta-
tutorũ suorũ vacare etiã studio littera-
rum ⁊ predicationi ⁊ instructioni alio-
rum possent hi⁹ viri religionis docti ẽm
Alex. in 4. sũme. ad graduȝ magisterij
ꝓmoueri. Quod ꝯfirmat̃ p̱ ea q̄ scribũt̃

iδ.q.i.c.doctos.c.moderamine.c.ſunt
nõnulli.c.nos aũt.c.i ꝓ̄ochia.c.cuȝ.ꝑ
vtilitate. Et h̄ apparet ꝑ expientiã: quia
quotidie ex ordinibꝰ mendicãtiũ multi
fiũt magiſtri i theologia. 3° eſt repre-
heñſibilis ⁊ ambitioſus gradꝰ magiſterij
rõne ſuꝑbie: qñ aliq̇s querit illũ gradũ
iportune ſe ingerẽdo ut excellat ⁊ appa-
reat gl'ioſus. qδ ꝓhibet xp̄s Math. 23.
d. Nec vocemini magiſtri. ſ. cum elatione
mẽtis: q̇a mgr̄ veſter vnꝰ eſt xp̄s. In q̇bꝰ
v̇bis nõ nomẽ aut gradũ dãnauit ma-
giſterij ſcδm oẽs doctores: ſ tm̃ ſuꝑbiã
ad quã multi cũ noie illo deueniũt q̇ eo
ꝙ mgr̄i ſunt ⁊ vocanꝫ credũt ſe oĩa ſcire
ſpernũt indoctos ⁊ qδ ipſi ſciũt alijs cũ
difficultate ⁊ labore vix coicare volunt
4° ẽ repheñſibilis ⁊ ambitioſus magi-
ſterij gradus rõne finis: qñ aliquis ma-
giſteriũ ſuſcipit nõ ꝓpter honorẽ dei: aut
ſalutẽ propriã uel vtilitatẽ proximoꝝ:
ſed ꝓpter tẽporalia lucra propter pre-
lãtiones obtinẽdas ⁊ acquirendas di-
gnitates. Tales ſiq̇dẽ q̇a a debito fine
deficiũt honorẽ idebite appetũt ⁊ iordi-
nate. Judicet ḡ vnuſq̇ſqꝫ ſeipſum. Ego
nõ audeo aliena facta culpare: precor
tm̃ deuȝ celi. ut magiſterij dignitas tam
multis ad ſalutẽ accedat q̇t cã ẽ dãna-
tiõis eťne. Tertiꝰ appetitꝰ iordinatꝰ
honoris ⁊ ambitiõis eſt ſecularȷ ꝑtãtis
quõ aliqui aſpirãt tyrãnice dñia tꝑalia
vſurpare. Rñdẽdũ ut meliꝰ itelligaꝫ no
tãdũ ꝙ q̃druplicíꝫ p̄õt aliq̇s recte ⁊ me-
rito eſſe ꝑnceps aut dñs. ꝑ̇ ex diuina
ordinatiõe. 2° ex eccleſie collatione.
3° ex legitima ſucceſſiõe. 4° ex po-
puli electiõe. Primo ex dina ordina-
tione: ſicut Saul fuit vnctus i regem a
Samuele de voluntate dei. ut habeꝫ. i.
Reg. 10. Qui cũ fuiſſet abſcõditꝰ domi
cucurrerũt illi de ꝑpl'o: ⁊ tulerũt eũ inde
ſicut fuerat diuinitꝰ reuelatũ ſtetitqꝫ in
medio ꝑpl'i. Et Samuel dixit: Certe vi-
detis quẽ elegit dñs: qm̃ nõ ſit ſilis ei in
oi ꝑpl'o. ⁊ clamauit cũctus ppl's: viuat
rex. 2° p̄õt aliq̇s eſſe ꝑnceps ex eccl'ie
collatiõe: qñ. ſ. eccleſia auctoritate dina

ꝯferret alicui ꝑncipatũ: ⁊ ꝑ̇cipue ipialẽ
dignitatẽ. Papa eni impatorẽ inſtituẽ
⁊ deſtituẽ debet ⁊ p̄õt rationalibꝰ cauſis
interuenientibꝰ: ſicut factũ fuit tẽpore
Stephani ſecũdi ut dr̄ i chronica mar-
tiniana quõ Arſtulphus rex longobar
doꝝ inq̇etabat romanos: quapropter
Stephanꝰ romanꝰ pontifex aduertens
ꝙ Conſtãtinꝰ quintꝰ cõſtãtinopolitanꝰ
impator nõ poterat iuuare Romanos
venit i Franciã ad Pipinũ regẽ frãcoꝝ
Qui cũ papa veniẽs liberauit Roma-
nos ab iiurijs longobardoꝝ. ⁊ ꝯtinuo i
premio v̇tuoſi laboris factꝰ eſt impator
⁊ reuerſus in Franciã impauit ãnis. 13.
Pipino aũt ſucceſſit in impio Karolus
eius filiꝰ manſitqꝫ impiũ apud francos
annis. 35. ⁊ mẽſibꝰ. 9. vſqꝫ ad tempora
Ludouici tertij. cuiꝰ tpe: q̇a francigene
nõ iuuerũt Romã ab iniurijs lõgobar
doꝝ fuit diuiſũ impiuȝ eo ꝙ vnus im-
pauit i italia. aliꝰ in alemania. ⁊ ſciſma
durauit vſqꝫ ad Ottonẽ. qui liberauit
eccleſiã ab impietate Joh̄. pape. 12. quẽ
cardinales ſuo adiutorio depoſuerunt.
quare Otto coronã imperij ſuſcepit: ⁊
eo mortuo impauit filiꝰ eiꝰ Otto ſecun-
dus: ⁊ pꝰ illũ. Otto tertiꝰ ꝑ hereditariã
ſucceſſionẽ. Sed pꝰ mortẽ Ottonis. 3.
fuit inſtitutũ ꝙ impator eligereꝫ ab ele-
ctoribꝰ. ſ. maguntinenſi. treuerenſi. co-
loniẽſi. marchione brãdeburgẽſi. pala
tino. duce ſaxonie. ⁊ rege bohemie. De
ꝑtãte v̇o pape ſuꝑ impatorẽ dixi in ſer-
mõe de ſacerdotali dignitate. 3° poteſt
aliq̇s eſſe ꝑnceps ⁊ dñs ex paterna ſuc-
ceſſiõe. ſic̄ de Salomõe dicíꝫ. 3. Reg. 2.
c. Salomõ aũt ſedit ſuꝑ thronũ Dauid
patrȷ ſui ⁊ firmatũ ẽ regnũ eius nimis.
4° p̄õt aliq̇s eẽ ꝑnceps ex electiõe: qñ
eligíꝫ vniformíꝫ ⁊ cõcordíꝫ ab illis q̇bꝰ
hȝ ꝑ̄eſſe. His modis exceptis qui dñari
cupit ambitiõis vitio tangíꝫ. Sȝ dubi-
taret aliquis. quid de officijs ⁊ dignita-
tibꝰ ſecularibꝰ ſi appetanꝫ ⁊ ꝓcurenꝫ ꝑ
preces ⁊ obſequia: ut officiũ poteſtatis
ſenatoris capitanei ⁊ hꝰ. nũq̇d ẽ pctm̃?
Rñdeo ꝙ ſi quis huiuſmodi appetat ⁊

querat mag̃ curãs de honore ⁊ lucro q̃
de iusticia seruãda q̃ talis peccaret. Si-
milit̃ si ignorat ea que spectãt ad execu-
tionẽ debitã dicti officij: nec iuuari per
aliũ põt. Similit̃ si paratus ẽ se intro-
mittere de his ad que sua potestas non
extendit̃ q̃uis ibi ↄsueuerit fieri. puta
si laicus velit de clericis iudicare uł de
ecclesia disponẽ. qđ eis ꝓhibet̃ di. 96. p
totũ. Si autẽ appeteret q̇s illos grad⁹
çelo iusticie ⁊ caritatis ꝓximorũ exigẽ-
te: nõ ratiõe ꝓprij cõmodi nõ peccaret.
Sꝫ q̇s est hic ⁊ laudabim⁹ eum. Jdeo
magn⁹ erit numerus dãnatorũ.

Qr abhominãda ẽ ãbitio: tũ q̇a indu-
cit m̃lta mala: tũ q̇a ois iust⁹ illã fugit:
tũ etiã q̇a tollit quietẽ mẽtꝭ. Capłm. 3.

Ertiũ mysteriũ declarandũ de
ambitione dicit̃ abhominatio.
Abhominãdũ q̇ppe ⁊ fugiendũ
ẽ hi⁹ pctm̃ ꝓpt̃ tria. ꝑ q̇a multa crimi-
na inducit. 2° q̇a ois iustus illã fugit
3° q̇a quietẽ mẽtis tollit. Primo am-
bitio multa crimia inducit. Hoc maxie
malũ habet ãbitiosus q̃ nec timet deũ:
nec veret̃ hoies: sepe ⁊ libenter mentitur
adulat̃ sepe simulat humilitatẽ iclinat̃
cũctis: seruus ẽ oiuꝫ ⁊ tributari⁹ crude-
lissimus ⁊ venenosus. Quãdoq; propt̃
ambitionẽ etiã suis. Romul⁹ quidẽ oc-
cidit fratrẽ Rhemũ ut solus regnaret.
Julius cesar Põpeiũ est ꝑ ꝑsecut⁹ vsq;
ad mortẽ cũ q̃ plurima bella gessit cupi
ditate impij. Absalon suũ prẽꝫ Dauid
tẽptauit pellere regno ut rex ipe ꝑficeret̃
Et q̇d historias querim⁹ qñ clara sunt
oia bella q̃ fuerũt in mũdo vsq; nunc?
Nec dubiũ est illa fuisse ꝓ maiori parte
ↄfecta ex liuore ãpliãdi dñia. Propt̃ea
Ninus rex assyrioꝝ bellis vexauit ꝓuin
cias. ꝓpterea magn⁹ Alexander duxit
exercitũ extra patriã ↄtra Dariũ imo ↄ̃
oẽs reges oriẽtales. ꝓpterea marciales
romani semper fuerunt in bello ab vrbe
cõdita vsq; ad tpa Constãtini: habue-
rũtq; bella plurima aduersus sabinos
ↄ̃ volscos coriolanos. veios. faliscos.
pelignos picentes. sannites. tarẽtinos.
carthaginenses. hyspanos. mitridatẽ.
egyptũ. germanos. cymbros ⁊ parthos
Et ut breuiter dicã cõtra totũ mundũ.
Et quis enumeret quãt⁹ hoiuꝫ sanguis
in tot prelijs sit effusus? quot milia mi-
liũ sint extincti: quot ciuitates depopu-
late: quot violate ꝟgines: q̃t vtriusq;
sexus precio venũdati? O ambitio tan-
torũ scelerũ mater. o venenosa radix ex
qua facile ꝓdit ois facinoris germẽ. o
bonorũ morũ dissipatrix. o inimica iu-
sticie. o seminatrix odiorum. o fons ois
scandali. o confusio religiosorũ. o tur-
batrix ecclesie. o desolatrix ciuitatum. o
deniq; destructrix generꝭ hũani. Propt̃
ambitionẽ nãq; vix põt aliquis ꝑ viam
rectã incedere ⁊ q̃nq; imo multotiens
qui boni credũt̃ ⁊ sancti ꝓpter ambitio-
nẽ efficiunt̃ reprobi ⁊ diaboli filij. 2°
abhominanda est ambitio: q̇a quilibet
iustus eã fugit. Dñs noster ihus xp̃us
cuꝫ facto miraculo de q̇nq; panib⁹ vo-
luissent eum sibi regẽ facere aufugit. ut
habet̃ Joh. 6. Moyses cũ esset annoꝝ
83. ⁊ mitteret̃ a dño ut esset dux populi
isrł multũ excusauit se. d. Qr esset ipedi-
tiorꝭ lingue Exo. 4. c. Hieremias cũ mit-
teret̃ a dño: ⁊ ↄstitueret̃ sup reges ⁊ re-
gna ad annũciandũ verbũ dei subtrahe-
bat se. d. Ha. ha. ha. dñe deus nr̃ nescio
loqui. Hiere. i. c. Marcus euãgelista ut
sacerdotio inhabilis esset ãputauit sibi
pollicem. Greg⁹ magnus a clero ⁊ po-
pulo acclamat⁹ in papã occulte fugit.
Ambrosius ne ꝓmoueret̃ in archiepm
magnã resistẽtiã fecit. Et sic oẽs boni ⁊
iusti viri ambitionẽ sunt detestati. 3°
abhominanda est ambitio: quia quietẽ
mentis tollit. Semꝑ eni ambitiosi ha-
bẽt in corde ignẽ. semꝑ sunt i cogitatio
nib⁹. semꝑ i desiderijs martyres: nõ dei
ꝫ ꝑncipis tenebraꝝ. Propterea Bern̄.
li. 3. de ↄsideratiõe ad Eugeniũ. ait. O
ambitio ambientiũ crux: quõ oẽs tor-
ques. oib⁹ places? Nil acrius cruciat
nil molestius iquietat nil tam apud mi-
seros mortales celebrius negocijs ei⁹.
Et idem in sermõe. 40. Ambitio subtile

malũ ſecretũ virus peſtis occulta doli
artifex mater hypocriſis liuoris parẽs
vitiorũ origo tinea ſanctitatis exceca-
trix cordiũ. hec ille. Propt̃ hec itaq; oĩa
vitari debet ãbitio: ut ſic obtineri poſ-
ſit ꝑ humilitatẽ diuina gratia ⁊ in fine
ſempit̃na gloria: in qua viuit regnatq;
glioſus de⁹ ꝑ infinita ſcloꝝ ſcl'a. Amẽ.

Feria quinta ſecunde ebdomade in
q̃dragesima. de vitio vane glorie: quo
laborabat diues ille damnatus: ⁊ qd
plurimũ timere debent penitẽtes: quia
oriri ſolet maxime ex operibus bonis.
Sermo. 35.

Induebatur purpura ⁊ byſſo. Verba
ſunt redẽptoris noſtri ori
ginaliter Luc. 16. c. ⁊ i euã
gelio hodierno. Audiui-
m⁹ ex lectione ſci euange-
lij damnatũ fuiſſe diuitez
in inferno: nõ quia diuitias poſſidebat
ſed quoniam male illis vtebatur. Erat
eni crudelis proximis ⁊ Laçaro men-
dico cuius vlcera canes lingebant aia-
lia bruta. ipſe homo nullam pietatẽ ex-
hibebat. Conſtituerat finem ſuũ in co-
pia bonorum temporaliũ: ⁊ propter illa
ſuperiorem non cognoſcebat deum. ex-
altabat ſeipſũ ⁊ elatus corde cupiebat
honorari. Et ꝓpt̃ea iducebat͛ purpura ⁊
byſſo gloriã querẽs i exceſſiuo ornatu
⁊ imoderato. Et qm̃ plurimi ſũt illius
diuitis ſequaces ⁊ imitatores q omne
deſiderium ſuũ inflãmãt ad hanc glo-
riam temporalẽ inanem ⁊ vacuam: id-
circo in preſenti ſermone de vane glie
vitio aliqua diſcutiemus de q̃ tria my-
ſteria occurrunt declaranda.
Primũ dicit͛ diffinitio.
Secundũ deteſtatio.
Tertium generatio.

Quid ſit vana gloria ⁊ quõ differt a
gloria ſancta que eſſe poteſt in bonis ⁊
virtuoſis ⁊ a gloria btã. Caplm. 1.

Primũ myſteriũ de vana gloria
dicit͛ diffinitio. in q quid ſit va-
na gloria videam⁹. Et Alex. in
2. ſũme diffinit eã ſic. d. Vana gloria ẽ
appetitus inordinat⁹ ⁊ iordinata dele-
ctatio humane laudis. Nã gloria cla-
ritatẽ quãdã ſignificat. Vñ glorificari
idem ẽ qd clarificari ut Aug⁹ dicit ſup
Joh. Et Amb. i li. de officijs. Gloria
ẽ clara cũ laude noticia. Et Tullius in
rhetoric. Gloria eſt frequens de aliquo
fama cum laude. Laus vero ut Ari. d.
p. rhetoric. eſt ſermo elucidans magni-
tudinem virtutis. Ideo nomen glorie
importat manifeſtationem alicuius de
hoc quod apud hoies decorum videtur
ſiue illud ſit aliquod bonum ſpirituale
ſiue temporale. Poſſumus tamen pro
clariori intelligentia diſtinguere tripli-
cem gloriã. Prima dicit͛ beata. Secũ-
da ſancta. Tertia vana. Prima eſt
gloria beata de qua in ps. Gloria ⁊ di-
uitie in domo eius. Et ps. 149. Exulta-
bunt ſancti in gloria. Et de hac diffuſi⁹
loco ſuo dicemus. Secũda ẽ gloria
ſancta. Et h ſm Tho. 2. 2. q. 132. ẽ cuz
qs cogñſcit bonũ ſuũ dignũ laude ⁊ ap-
probat illud cupiens ab alijs laudari
aut propter diuinũ honorem: aut ꝓpt̃
proximoruz ſalutem. Nam ſm Alex.
laudari ꝓpter deũ ⁊ ꝓpter bonũ ꝓximi
non eſt aliud q̃ deuz laudari in nobis
Vnde nõ errat͛: ſ ſancte appetit͛ gloria
cũ virtuoſe viuit͛ ⁊ nõ cõſtituit͛ ibi finis
Ad hãc hortat͛ nos xp̃s dicẽs Math.
5. Sic luceat. l. u. c. h. ut. ui. bo. opa. u. ⁊
glo. p. u. q. i. ce. ẽ. Et 1. Cor. 10. Sine of-
fenſione eſtote iudeis ⁊ gẽtib⁹ ⁊ eccleſie
dei: ſicut ⁊ ego oibus ꝑ oĩa placeo: nõ
querens qd mihi vtile ẽ: ſed qd multis
ut ſalui fiant. Et Ro. 12. Prouidentes
bona non tm̃ coram deo: ſ etiã coram
omnib⁹ ho b⁹. Et Eccl. 41. Curã habe
de bono noie. Et pv. 15. Fama bona im-
pinguat oſſa. Et Ouidius li. de triſtib⁹
Deniq; non paruas animo dat gloria
vires. Et fecunda facit pectora laudis
amor. Jõ Aug⁹ in ſermone de ꝯfeſ. ait.

Solet mouere carissimi ꝙ dñs noster
ih̄s xp̄s in sermone euangelico cū ꝓus
dixisset. Luceat lux vr̄a corā hoibus ut
videāt vestra opa bona ⁊ glorificēt pa-
trem vestruȝ qui in celis est. postea dixit
Attendite ne iusticiam vestrā faciatis
coram hominibus ut videamini ab eis
Turbat̃ eni mens parum intelligētis
⁊ precepto vtrūq; obaudire cupiētis ⁊
ꝑ diuersa ⁊ aduersa distendit̃. Tam ne-
mo eni pōt q̄uis vni dño obtemperare
repugnātia iubenti ꝙ nemo potest etiā
duobus dominis seruire. qđ eodem ser-
mone saluator ipse testatus est. Quid
ergo faciat animus nutās cum se ob-
temperare nō posse existimat ⁊ nō obtē-
perare formidat? Si eni opa sua i luce
posuerit hominibus intuenda ut faciat
quod preceptum est. Luceat lux vestra
coram hominibus: reum se teneri arbi-
trabitur quasi contra preceptuȝ fecerit
vbi dicit̃. Attendite ne iusticiam vr̄am
faciatis coram hominibus ut videami
ab eis. Qui aūt recte intelligit vtrunq;
implet ⁊ seruiet vni verissimo dño qui
seruum pigrum nō damnaret si ea que
nullo modo poterat imperaret. hec ille.
Et ibi concludit dicēs. Intentio q̇ppe
cordis humani quo dirigat̃ ⁊ quid ex-
pectet intuendū est. Ex quibus omnib⁹
colligitur ꝙ non sunt virtutis opa pre-
termittenda quoniā ad illa sequit̃ laus
multorum ⁊ redundāt in virtuosorum
famam dūmodo ibi intentio nō consti-
tuat finem suum. Tertia est gloria va-
na que ſm Alex. ⁊ Boñ. vbi. s̄. potest
esse triplex. Primo ex parte rei ꝓ qua
quis gloriaȝ querit. utputa si quis glo-
riam quereret de sapientia quā non hȝ
⁊ huiusmodi. uel de eo quod est pctm̄
Propter qđ i ꝑs dicit̃. Quid gloriaris
in malicia. Uel cum querit gloriam de
eo quod non est gloria dignū: ut de di-
uitijs. de pulchritudine. de dominijs ⁊
hi⁹. de quibus non est gloriandū eo ꝙ
transitoria sunt caduca ⁊ vana. Unde
Ysa. i. dicitur. Omnis caro fenū: ⁊ oīs
gloria eius quasi flos agri. 2° glia
est vana ex parte eius a quo quis glo-
riam querit: puta ab homie principalit̃
cuius iudiciū nō est rectum. Unde i ꝑs
Maledicta ossa eorum qui hoib⁹ pla-
cent. supple cuȝ ponitur ibi finis. Tertia
gloria est vana ex parte eius qui gl̃iaȝ
appetit: qui videlȝ appetitum glorie sue
non refert in debitum finē: puta ad ho-
norem dei ⁊ proximi salutem. Nam oīs
gloria finaliter ad deum est referenda.
Unde Dauid i ꝑs. Nō nob̄ dñe. n. no.
s. n. tuo da gloriā. Et xp̄s Joh̄. io. Ego
gloriam meam non quero. Si ego glo
riam meam quero gloria mea nihil est.

// Qr fugienda est vana gloria: tum q̇a
ꝑ illam offendit̃ deus: tum quia homo
ꝑ eam spiritualiter infatuatur: tū etiā
quia oēs iusti ipsam conati sūt vitare.

Secundū mysteriū Caplm. 2.
declaranduȝ de vana gloria dr̄
detestatio. Est siquidem vitiuȝ
graue ⁊ detestabile ꝓpter tria. ꝑ ꝓpt̃
offensionem. 2° ꝓpter infatuationem
3° ꝓpter exemplationē. ꝑ vana glo-
ria est vitium graue ⁊ detestabile ꝓpter
offensionem: q̇a ꝑ illam offendit̃ deus.
Notandū aūt ſm Boñ. vbi s̄. ꝙ aliqñ
est peccatuȝ veniale. aliquādo mortale
Ueniale est cum ex subito motu trahit̃
animus ad propriā laudem ⁊ gaudet
de bona hominuȝ opinione: tm̄ cū ratio
excitatur statim reprimit ⁊ subijcit mo
tum illum recognoscens deum ⁊ illi se
humilians. Difficile nanq; est primis
motibus glorie ut non veniāt posse re-
sistere. quia ut dicit Seneca ad Lucil-
lum. Nulla ē tam excelsa virtus q̄ dul-
cedine glorie non tangat̃. Et Hiero. ad
Sabinianum. Naturali ducimur ma-
lo ⁊ adulatoribus nostris libenter fa-
uemus. ⁊ q̄uis̄ respōdeamus nos indi-
gnos ⁊ calidus rubor ora perfundat:
tm̄ ad laudem suam intrinsecus letatur
animus. Et Criso⁹. d. sup Math. Cuȝ
cetera vitia locū habeant in seruis dia-
boli: inanis gloria locum etiam habet
in seruis xp̄i. Si ergo amor humane

gloꝛie ꝙuis ſit inanis nõ repugnat ca-
ritati neqꝫ ꝙtuꝫ ad id de quo ẽ gloꝛia:
neqꝫ ꝙtum ad intentionem gloꝛiã que-
rentis: non eſt peccatum moꝛtale: ſꝫ ve-
niale. Peccatum aũt moꝛtale eſt vana
gloꝛia: quãdo contrariatur caritati dei
dupliciter. Uno modo ratione materie
de qua quis gloꝛiatˀ: utputa de aliquo
falſo quod ꝯtrariatur diuine reuerẽtie.
ſm illud Ezech. z8. Eleuatum eſt coꝛ
tuũ ⁊ dixiſti. Deus ego ſum. Uel cum
quis bonuꝫ tp̱ale de quo gloꝛiatˀ p̃fert
deo. aut etiã cum q̀s pꝛefert teſtimoniũ
hominũ teſtimonio dei. ſicut ꝯtra quoſ-
dam dicitur Job. iz. Qui dilexerunt
magis gloꝛiam hominũ ꝙ̃ gloꝛiam dei.
Alio modo cõtrariatur caritati ex p̱te
ipſius gloꝛiantis qui intentionẽ ſuam
refert ad gloꝛiam tanꝙ̃ ad vltimũ finẽ
ad quem etiam oꝛdinat virtutis op̱a: ⁊
pꝛo illo conſequendo non pꝛetermittit
facere etiã ea que ſũt cõtra deũ. Sic fa-
ciebãt antiqui romani de quibus dicit
Aug⁹. 5. de. ciui. dei. c. iz. Ueteres igiˀ
pꝛimiqꝫ romani ꝙtũ eoꝛũ docet ⁊ com-
mendat hiſtoꝛia ꝙuis ut alie gẽtes ex-
cepta vna populi hebꝛeoꝛũ falſos deos
colerent ⁊ non deo victimas: ſed demo-
nijs imolarent: tamẽ laudis auidi pe-
cunie liberales erant: gloꝛiam ingenteꝫ
diuitias honeſtas volebant. Hanc ar-
dentiſſime dilexerũt. pꝛopter hãc viuẽ
voluerũt. ꝓ hac moꝛi nõ dubitauerũt:
ceteras cupiditates hui⁹ vnius ingenti
cupiditate pꝛeſſerũt. hec ille. z°. vana
gloꝛia ẽ vitiũ graue ⁊ deteſtabile rõne
infatuationis: quia ĩ hoc vitio magna
ẽ fatuitas. quã dñs explicauit Math.
z5. in parabola de decem virginibus
quarum quinqꝫ erãt fatue: ⁊ q̀nqꝫ pꝛu-
dentes. Et pꝛudentes intrauerunt cum
ſponſo ad nuptias: fatue ꝟo licꝫ eſſent
virgines: quia tñ oleũ recte intentiõis
ad dei gloꝛiã nõ habebant: excluſe fue-
runt a ſponſo. Pꝛo quib⁹ dicit Greg.
in omelˀ. Sepe vos fratres cariſſimi ad-
moneo pꝛaua op̱a fugere: mundi hui⁹
inquinamẽta deuitare. ſed hodierna ſci
euangelij lectione comp̱elloꝛ dicere. ut
⁊ bona que agitis cum magna cautela
timeatis: ne p̱ hoc quod a vobis rectum
geritur: fauoꝛ aut gratia humana re-
quiratur: ne app̱etit⁹ laudis ſubꝛepat:
⁊ quod foꝛis oſtenditˀ intus a mercede
euacuetur. Ecce enim redemptoꝛis vo-
ce decem virgines ⁊ omnes dicuntˀ vir-
gines: ⁊ tñ intra btitudinis ianuam nõ
omnes recepte: quia earum quedã dũ
de virginitate ſua gloꝛiam foꝛis expe-
tunt oleum in vaſis ſuis habere nolue-
runt. 3°. deteſtabile eſt ⁊ graue vitiuꝫ
vane gloꝛie ꝓpter exemplationẽ. Oẽs
quidem ſancti dederunt nobis exẽplũ
vanã gloꝛiam fugiendi: ut patꝫ ĩ eoꝛũ
geſtis. Cicero etiã. i. de officijs. d. Ca-
uenda eſt gloꝛie cupiditas. Eripit enĩ
animi libertatẽ: pꝛo qua magnanimis
viris omnis debet eſſe contemptio. i. cõ-
temptus. Legimus in vitis patꝝ ꝙ cũ
quidam ſenex in ſp̱elunca requieſceret
rogatus eſt multis pꝛecibus a quodaꝫ
ſeculari ut veniret oꝛationẽ facturus
ſup̱ filium ſuũ defunctuꝫ. Cũqꝫ ille iret
occurrerunt multi cuꝫ lampadibus in
eius occurſũ: quia homo ſanctus erat.
Quod cum p̱cepiſſet ſenex finxit ſe eſſe
ſtultum ⁊ expolians veſtimenta ſua in
flumen deſcẽdit ⁊ ſtans lauabat ea nu-
dus. Secularis aũt ille erubeſcẽs dixit
populo. Reuertimini. ſenex noſter infa-
tuatus eſt. Et veniens ad ſenẽ interro-
gauit eum. d. Quare ſic feciſti: q̇a oẽs
dicũt demoniũ habet ſenex? Qui rñdit.
Et ego volebam hoc audire. ⁊ ſic redijt
in ſp̱eluncã ſuã. Similiˀ fecit btũs fratˀ
Juniperus de q̃ ſep̱i⁹ ſcãs Franciſc⁹ di-
cebat. Utinã multi eſſent tales iuniperi
in hoꝛtis noſtris. Cum ergo ſemel p̃fat⁹
iret romam ⁊ multi obuiam ei venirent
ꝓpt̃ famã ſanctitatis ſue. eos declinare
volens iunxit ſe ad ludendum cuꝫ vno
puero ad vnam tabulam: que dum le-
uabatur de vno capite dep̱rimebatur ĩ
alio. Quõ illi videntes reputarunt eum
leuẽ ⁊ fatuum. Ipſe ꝟo ſub illa ſpecie
vanam gloꝛiam euitauit.

De ex vana gloria generant septē pec
cata que dicent septē ei⁹ filie. Caplm. 3

T Ertiū mysteriū declarandū de
vana glīa dr̄ generatio. Scdm
eni Greg. 31. moral. Inanis
gloria generat septē filias. pª est iactā-
tia. 2ª est presūptio nouitatū. 3ª hy-
pocrisis. 4ª ptinatia. 5ª discordia. 6ª
contentio. 7ª inobedientia. Nā ut dic
Tho. vbi. s. Uitia illa que de se nata sūt
ordinari ad finē alicui⁹ vitij capitalis
dicunt filie eius. Finis aūt inanis glīe
est manifestatio pprie excellētie ad quā
pōt hō tēdere dupliciī. Uno mō directe.
alio mō indirecte. Directe siue p verba:
et sic est iactantia. siue p facta. et si sint
habentia aliquā admirationē: ē psum-
ptio nouitatū quas hoīes solent mag
admirari. Si aūt facta sint simpliciī. sic
est hypocrisis. Alio mō nitit qs mani-
festare suā excellētiā indircē ostendēdo
se nō esse alio minorē. et hoc qdrupliciī
p qtum ad intentionē. et sic est ptina-
cia p quā hō nimis initit sue scie nolēs
credere meliori. 2º qtū ad voluntatē
et sic est discordia dū nō vult a ppria vo
luntate discedere ut alijs cōcordet. 3º
qtū ad locutionē. et sic ē ptentio: dum
aliquis vbis clamorosis cōtra aliquē
litigat. 4º qtū ad factū. et sic ē inobe-
dientia: dum. s. aliqs nō vult exequi su-
perioris pceptū. Nos aūt tres tm̄ filias
primas. s. tria pctā declarabimus. Pri-
mū est iactantia. Secundū nouitatum
psumptio. Tertiū hypocrisis. Primū
est iactātia de qua dicit Ari. in 4. ethi-
corum. q est ostētatio pprie laudis cū
veritas nō suadet. Naz sicut cū aliquis
a longe vult iactare aliquid manū i al-
tum leuat: ita qui cupit se laudare vbis
in altū extollit. Contra qd dicit pv. 27
Laudet te alienus et nō os tuū: extra-
neus et non labia tua. Et Tulli⁹ in. p.
de officijs. ait. Turpe est de seipso predi-
care presertim falsa. Notandū tamen
q aliquis potest seipsū laudare tripliciī
p meritorie. 2º venialiter. 3º morta-
liter. Primo meritorie. et hoc adhuc
tripliciter. aut ppter caritatem dei. aut
ppter caritatē pximi. aut ppter caritatē
sui. Primo propter caritatē dei: cū. s.
quis bona ppa laudat nō ppter iactā-
tiam: s ut pro illis referat gratias deo
sicut gloriosissima virgo i cantico suo
dicebat. Luc. 2. qa ref. hu. a. s. e. e. ex. b.
b. m. d. o. g. qa. f. m. m. q. p. e. et. s. n. eius.
Hinc est q Cyprian⁹ in epl'a ad Dona-
tū ait. Odiosa iactatio est qūis nō ia-
ctatum esse possit sed gratū quicqd nō
hominis vtuti ascribit: s de dei munere
predicat. 2º potest aliquis cū merito
laudare seipsū ppter proximi caritatē.
Est eni qnq necessariū ad reprimēdas
detractiones et falsas crimiatiōes ma-
lorum pro fame pprie pseruatiōe enar-
rare suas virtutes. qa ut scribit. 6. q. i. c
Sūt plurimi. Unde manifestū ē diabo-
lum qui sicut leo rugiēs circuit querēs
quem deuoret cordibus plebiū suadere
ut doctoribus suis atq pastorib⁹ detra-
bant. ut plebes languescētes nō tenen-
tibus pastoribus frena eax lasciuiant
atqz in ima ruant. Jō Aug⁹. 12. q. i. c.
nolo. dicebat. Cōscia necessaria ē mihi
fama proximo. In sermone quodā qui
legitur in festo eiusdē ipse ait. Caritati
vestre de nobis ipsis hodie sermo redden
dus est. Quia eni ut ait apostol⁹. Spe-
ctaculum facti sumus mūdo et angelis
et hominibus. Qui nos amāt querunt
quid laudent in nobis. Qui nos ode-
runt querūt qd detrahant nobis. Nos
aūt in vtroq medio pstituti: et vitam et
famam deo adiuuante sic custodire de-
bemus: ut non erubescant de detracto-
ribus laudatores. Et Pau. 2. Cor. xi.
et. 12. c. multis laudib⁹ predicat seipsū
nō ppter inanem gloriā: s ppt Corin-
thiorū salutem. Nam ut dicit Hiero. in
argumento in epistolā ad Corinthios
Corinthij sūt achaici. et hi ab aplo au-
dierunt verba veritatis et subuersi sūt
multiphariē a falsis apostolis. Quidā
a philosophie verbosa eloquentia. alij a
secta iudaice legis iducti. Hos reuoca-
bat apostolus ad veram et euangelicaz

sapientiã. hec ille. Quoniam pro multi illorum multa dixerũt Paulo detrahẽdo: ex opposito ipse multa loquitur seipsum laudando. 3° potest quis cum merito laudare seipsum propter caritatẽ sui: ut consoletur seipsum: quando est in aliqua tribulatiõe positus. sic dicebat Job. 29. c. de se loquẽs cũ amicis suis. Oculus fui ceco et pes claudo pater eram pauperum. 2° potest quis laudare se venialiter: cũ aliqua de se dicit ex quadã animi levitate que non sunt contra caritatem dei nec proximi. 3° potest quis laudare se mortaliter. et hoc ẽ sm Tho. 2. 2. q. 112. et sm Alex. in. 2. sũme. cũ quis laudat se de eo qđ est contra gloriam dei: utputa de aliquo pctõ mortali etiam si dicatur veritas: aut cũ quis nimis superbe profert de se falsa ut decipiat proximos uel causa cupiditatis uel glorie: aut cum quis refert aliqua de se in expressam proximi contumeliam sicut faciebat Goliath. i. Reg. 17. qui dicebat. Ego exprobraui agminibus isrl' hodie. Et sicut peccatum est his modis iactantia: ita etiam et ironia que est cũ quis de se minora dicit ut reputetur bonus. Quod sm Tho. 2. 2. q. 113. põt dupliciter fieri. Uno modo cum veritate ut si quis est ignorans et dicat se ignorantem et huiusmodi. et sic non est peccatum nisi per alicuius circũstantie corruptionẽ. Alio modo cum falsitate: cũ aliquis dicit illud quod in se nec recognoscit nec credit: ut si vir doctus dicat se indoctũ: aut fortis dicat se esse debilẽ et similia. et sic pertinet ad peccatũ. Un̄ Aug. 22. q. 2. c. cũ humilitatis. Cũ humilitatis causa mentiris si non eras pctõr anteq̃ mentireris mentiẽdo efficeris quod vitasti. Ueritas non est ite nisi ita te dixeris peccatorem ut etiam esse cognoscas. Et idem i. c. non ita. Nõ ita caueatur arrogantia ut veritas relinquatur. Et Greg. ibidẽ in. c. incauti. ait. Incauti sunt humiles qui se mentiendo illaqueant. hec ille. Debet tamen vnusquisq; semper estimare se peccatorem: et si non inueniat peccata de quibus possit se excusare saltem sciat q̃ nullus põt deo ita pfecte seruire quin in aliquo deficiat. Propterea dicitur dis. 5. i. c. ad eius. Bonarum mentium est ibi culpã timere vbi culpa nõ est. Secũdũ peccatum quod ex vana gloria nascitur est presumptio nouitatũ. Et consistit in hoc q̃ aliquis in actibus exterioribus aliquid inconsuetum facit sine causa rationabili. Sic sunt inuentores nouitatum qui nouos modos aut cerimonias scđm suũ caput in dei cultu aut in diuinis officijs adinueniunt. Pro quibus dicitur. 2. q. 5. c. consuluisti. Quod sanctorum patrum documento sancitũ non est superstitiosa adinuentione nõ ẽ presumẽdũ. Sic sunt inuentores nouitatum clerici qui in officiãdo obmissis antiphonis ut placeant populo cantant diaboli cantica in quibus omnia sunt vana mũdana atq; lasciua: et gloriantur in suo cantu artificioso et modulato. Cõtra quos est. c. cum autem. et. c. cantantes. 92. dis. in. c. vero in sancta. Gregorius ait. Deum manibus stimulat id est ad irã prouocat qui populum vocibus delectat. Sunt inuentores nouitatum religiosi qui non contenti cõmunibus ordinationibus aliquid singulariter agere volũt in orãdo comedendo loquendo: et in alijs austeritatibus ut pre ceteris reputẽtur. Sed tales confusi remanent nisi speciali instinctu moueantur: sicut Dominicus et Franciscus et alij. Sũt et q̃plures alij in quolibet genere hominũ etiam et mulierũ: qui propter superbiã presumũt semp ut singulares videantur adinuenire noua. Tertiũ peccatũ qđ ex vana gloria nascitur est hypocrisis. Et ut dicit Ysidorus ethimol'. Hypocrita greco sermone in latino simulator interpretatur qui dũ intus ẽ malus bonũ se palã oñdit nã in eo est defectus scitatis et bonitatis: et tñ simulat ipsam. Alex. in. 2. Hypocrisis est amor apparẽtis bonitatis ppter se. Hoc vitiũ maledictum impugnatur

a trib⁹. ꝑ a phis. 2° a scis. 3° a xp̄o.
ꝑ a phis. Scribit eni Ar̄.i.elec̄orū.
Quibusdā est magis opeꝑpreciū videri
esse sapiētes ꝙ̄ esse ⁊ nō videri. Et Señ
ad Lucillū. Qd̄ loquimur sentiam⁹: cō-
cordet sermo cū vita. Et idē ad eundez
Virtutē bona seq̄ᷓ fide q̄ se nō exornat
⁊ pingit. Sed idē siue ex denudato vi-
deaᷓ siue impatus ac subito nihil simu-
lando proficit. Veritas i omnē ꝑtē sui
eadē est. Et idem ad eūdē. Multomagꝭ
ad rem ꝑtinet qualᷓ tibi ꝙ̄ q̄lis alijs vi-
dearis. Et idem ibidē. Malū vbi se bo-
num simulat tūc est pessimū. Et iteꝝ ad
eundē. Illud te admoneo ne coꝝ more
qui nō ꝓficere ꝟ cōspici cupiunt facias
aliqua que in habitu tuo aut genē vite
nobilia sint. Et Tullᷓ.in li. de offi. To-
tius iiusticie nulla capitalior ē ꝙ̄ eorū
qui cū maxime fallūt id agunt: ut boni
viri eē videanᷓ. Et iterū i eodē li. Ficta
oīa celeriter tanꝙ̄ flosculi decidūt: nec
simulatū quicquā pōt esse diuturnū. Et
Oratius. Nunꝙ̄ te fallant ai sub vulpe
latentes. Impia sub dulci melle vene-
na latent.   2° reprobaᷓ ⁊ impugnaᷓ
hypocrisis a doctoribus ⁊ scis. Vñ sa-
piens Eccl̄.i.ait. Ne fueris hypocrita in
ꝯspectu hominū. Et Job.8. Spes hypo
crite peribit. Et.20. Gaudiū hypocrite
instar puncti. Et Isa.9. Ois hypocrita
est nequā. Et Aug⁹ sup ps.63. Simu-
lata equitas nō est equitas: sed duplex
iniquitas: q̄a ⁊ iniq̄tas ⁊ simulatio. Et
Criso⁹ sup Math. Nulla res sic exter-
minat bonū sicut simulatio. Nā maluz
sub specie boni celatū dū nō cognosciᷓ
nō caueᷓ. Et Petr⁹ rauēn.i quodā ser-
mone. Hypocrisis subtile malū secretuz
vir⁹ venenū latens tinea scitatꝭ.   3° re-
probaᷓ hypocrisis a dn̄o ih̄u xp̄o quez
sepe inuenimus ꝯtra hypocrisim recla-
masse. Vñ Math.5. dixit. Cū facis ele
mosynam noli tuba canere ante te sic
hypocrite faciūt. Et Math.6.c. Cum
ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tri-
stes. ⁊ Math.23. Ve vob̄ scribe ⁊ pha
risei hypocrite qui clauditis regnū ce-
lorum ante homines. Vos enim nō in-
troitis nec introeuntes sinitis intrare.
Qd̄ dictū est eo ꝙ scribe erāt doctores
legis ⁊ pharisei erant religiosi apparen-
tes boni existentes mali. q̄bus silᷓes sūt
hodie multi. Et ꝓ his. d. Aug⁹. 83. di. in
c. nemo. Nemo nocet i ecclesia ampli⁹
ꝙ̄ qui ꝑuerse agens nomē uel ordinem
sanctitatis ⁊ sacerdotis habz. Et iterū
Math.23. xp̄us ait. Ve vobis scribe ⁊
pharisei hypocrite qui comeditꝭ domos
viduaꝝ. orōnes longas orātes. Istis
similes sūt hodie qui ꝓmittūt dicē mis-
sas ⁊ psalteria: ⁊ plures orōnes ut ac-
cipiant bona alioꝝ. Et iterū subdit xp̄s
Ve vob̄ scribe ⁊ pharisei hypocrite qui
circuitis mare ⁊ aridam ut faciatꝭ vnū
proselitū ⁊ cū factus fuerit facitis eū
filium gehenne duplo ꝙ̄ vos. Proselit⁹
dicebatur qui ex gentilitate ꝯuertebaᷓ
ad iudaismū. ad qd̄ multū pharisei la-
borabant ꝓpter inanē gloriā: sicut ho-
die faciūt multi religiosi ⁊ p̄dicatores
qui passim ⁊ indistincte induūt habitū
religionis uel tertij ordinis quoscunꝙ
viros uel mulieres ⁊ multiplicāt gentē
ꝟ non magnificant leticiā. Et iterū xp̄s
ibi dicit. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hy-
pocrite qui decimatis mentā ⁊ anetū ⁊
cyminū: ⁊ reliquistis que grauiora sūt
legis. iudiciū ⁊ mīam ⁊ fidē. Silᷓes sūt
hodie illi qui curant de quibusdā leui-
bus: utputa fratres minores magnuz
pctm̄ reputātes si q̇s ꝓ necessitate por-
taret duas tunicas aut ferret calciamē
ta ⁊ similia. ⁊ tm̄ de odio ꝓximi: de iu-
dicijs falsis: de detractionib⁹ veneno-
sis: de liuore inuidie: de fastu arrogātie
de spiritu presumptionis: de ambitione
honoris ⁊ huiusmodi: aut nihil aut pa-
rum curant. Sequiᷓ ibi xp̄s. Ve vobis
scribe ⁊ pharisei hypocrite q̇ mūdatꝭ qd̄
deforis ē calic̄ ⁊ ꝑapsidis: int⁹ aūt ple-
ni estis imūdicia ⁊ dolo. Et iteꝝ ibi. Ve
vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite q̇ silᷓes
estis sepulchris dealbatꝭ q̄ foris parēt
hominibus speciosa. int⁹ vero plena sūt
ossibus mortuorum ⁊ omni spurcitia.

Et iterũ. Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite qui edificatis monumenta ꝓphetarum: patres aũt vr̃i occiderũt illos. Ex quib⁹ oibus habet̃ ꝙ acriter ꝗue duriter propter hypocrisim increpabat phariseos xp̄s. Modernis aũt tpibus o quãta diceret si nũc sicut tũc ꝯuersaret̃ in terra. Et q̃s explicet quant⁹ sit hodie hypocritarũ numer⁹: quãta vitia pctã ꝛ scandala sub sp̃e scitatis ꝛ bonitat̃ fiũt? O deus meus tu vides oia. Facile ẽ decipere idoctas plebes que exteriora tm̃ ↄ̃siderant. Sed tu intueris ꝛ penetras etiã intima cordis. Audeo dicere ꝙ in die iudicij multi qui nũc credunt̃ boni iusti. sobrij. cõtinentes. amatores paupertatis. puri. recti. ꝛ simplices: videbunt̃ in societate damnatoꝝ ꝓpter maliciam incontinentiã. lasciuiã. castimargiam. cupiditatem. ꝛ alia peccata que nũc hominibus abscondita sũt: tũc ꝓ oibus fient nota. O hypocrite antixp̄i discipli q̃ iõ ad ꝑpetrãda multa facinora estis ꝓmpti atq; securi eo ꝙ populus illa nõ videt: imo scõs esse vos arbitrat̃. Ecce in celo testis oiuz nostrũ de⁹ noster cui nihil est absconditũ. Hinc Seneca ad Lucillũ dicit. Quid ꝓdest aliquid ab hoie esse secretũ? Nihil deo clausũ est. Idcirco ois hypocrisis ẽ reijciẽda: viuendũq; recte atq; humiliter: qm̃ deus humilibus hic dat gratiam ꝛ in futuro sempiternã gloriam: in qua viuit ꝛ regnat per eterna secula. Amen.

Feria sexta secũde ebdomade i quadragesima. de inobedientia ꝓpter quam deus merito indignatur contra ipsos inobedientes ꝛ suorũ preceptorũ transgressores. Sermo. 36.

Auferetur a vobis regnum dei: ꝛ dabitur genti facienti fructus eius. Verba sunt saluatoris nostri originalit̃ Math. xxi c. ꝛ in euangelio hodierno. Irascit̃ valde omnipotens deus contra elatos superbos ꝛ inobedientes hoies. Et cũ eos absq; fructu humilitatis ꝛ bonoꝝ opeꝝ iuenit: merito suis bñficijs ꝑuatos in eternũ suppliciũ ꝯdemnat. Hoc mystice innuit̃ in lectione sci euangelij in q̃ xp̄s sapiẽtissim⁹ phariseos iduxit ut sniam ferrẽt ꝯtra malos agricolas: qui patrifamilias nõ dederũt fructũ vinee i tpe suo. Dixerunt aũt ꝙ malos male ꝑdet. At ꝛ ipse ihs supaddidit ꝙ regnuz dei esset auferẽdũ ab illis q̃ supbissimi erãt ꝛ inflati vane glorie vento: ob quã sine fructu vere obediẽtie legis dei viuebãt. Qm̃ aũt h̃ pestis virulenta inobedientie iam inuasit multos cũ ipsa sit vnum ex pctis descendẽtib⁹ a vana glĩa: ꝛ ꝓpt̃ ipsam de⁹ aufert ab hoibus regnũ grẽ ꝛ glorie sue: idcirco in hoc sermone de ea erimus tractaturi. Distinguemus autẽ triplicem inobedientiam.

Prima dicit̃ ꝓthoplastorum.
Secunda religiosorum.
Tertia excõmunicatorum.

De inobedientia primorũ parentum ꝓpter quam abstulit eis deus plurima beneficia que contulerat. ꝛ acriter puniuit pena multiplici. Caplm. j.

Prima ẽ inobedientia ꝓthoplastorum siue ꝑmoꝝ parentũ pro qua de⁹ abstulit eis regnũ suuz. i. gratiam suam ꝛ beneficia illa quibus eos priuauit qñ illos eiecit p⁹ peccatũ de terrestri paradiso. Ad qd̃ plent⁹ intelligendũ cõsiderem⁹ de illa inobedientia tria. ꝑ veritatẽ. 2⁹ grauitatẽ. 3⁹ penalitatẽ. ꝑ cõsiderem⁹ ṽitatẽ. Pro qua disputãdũ ẽst. vtꝝ primorũ parentũ pctm̃ fuit inobediẽtia. Et ꝙ sic. p3 ꝑ auctores scripture. Vñ apl's Ro. 5. ait Per vnius hois inobedientiam pctõres ↄ̃stituti sũt multi. ꝛ ꝑ vnius obedientiã iusti ↄ̃stituent̃ multi. Et Aug⁹ in li. de vera religiõe. Adam ꝓpter trãsgressionem obedientie de paradiso eiectus est. Et idem sup Geñ. ad lrãm. Non potuit melius ꝛ diligẽtius cõmendari quãtũ

malum sit sola inobediencia. cum ideo reus iniquitatis factus est homo: quia eam rem tetigit ꝯtra ꝓhibitionē quā si non ꝓhibitus tetigisset nō vtiqꝫ peccasset. Et idē. li. 4. de ci. dei. c. 12. Nō debet existimare quisquā leue ac paruū illud fuisse cōmissum: q̇a in esca factū est: nō quidē mala nec noxia nisi q̇a ꝓhibita. Nec enī quicq̄ mali deus in illa tante felicitatis paradiso crearet atqꝫ plātaret. Sꝫ obedientia cōmēdata est ī precepto. Que virtus in creatura rōnabili mater est quodāmō oīuꝫ custosqꝫ virtutū. Hoc itaqꝫ de vno cibi genere non edendo vbi alioꝝ tanta copia subiacebat tam leue preceptum ad obseruādū tam breue ad memoria retinendū presertim cum nondum voluntati cupiditas resistebat. Quod de pena trāsgressionis postea subsecutum est tanto maiore iniusticia violatum est quāto facilior posset obseruantia custodiri. Confirmari etiā potest quod dictuꝫ est. quia primi parentes ꝓpter inobedientiā originali iusticia sunt priuati. Inde Gen̄. 3. dixit deus Ade. Quis indicauit tibi ꝙ nudus esses nisi q̇a de ligno de quo p̄ceperā tibi ne comederes: comedisti?

Sed contra pōt quis arguē. Primo ꝙ peccatū illud fuit supbia. Nam Ecc. 10. dicit. Initium omnis pcti superbia est. Et eiusdem. 25. c. A muliere sumpsit initium omnis perditio. Et Aug' in li. de virginitate. Diabolus ī celo voluit esse sicut deus: cadens aūt psuasit homini similitudinem voluntatis sue.

Secūdo arguit ꝙ peccatū illud fuit auaricia largo modo sumpta. Scōm enī Greg. sup Ezechielem. Auaritia nō tm̄ pecunie est: sed etiam sciētie ⁊ altitudinis. Sed mulier appetijt scientiā quando diabolus dixit ei: Eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malum. g̃ peccatuꝫ id fuit auaritia. Tertio arguit ꝙ peccatum illud fuit gula: quia comederūt pomū ligni vetiti. Et Amb°. d. 35. di. c. sexto die. Gula regnāte a paradiso expulit. Et Hieronymus ꝯtra Iouinianum. Sollicite prouidēdum est: ut q̊s saturitas a padiso expulit: esuries reducat. Rn̄det Bon̄. di. 22. 2. li. ꝙ p̄ncipale peccatum hominis per quod lapsus ē: fuit inobediētia. Et ad hāc diabolus conatus est illum adducere. Sꝫ qm̄ nemo opat aliqđ malū aspiciens: nec appetit malū nisi sb̄ specie boni. Iō clare deprehendens diabolus ꝙ nō posset mulierem precipitare nisi ꝓponeret aliquod appetibile: illa temptādo proposuit ad que omnis homo naturaliter inclinatur. Naturaliter autē omnis hō appetit beatitudinem: que est bonū gloriosum copiosum ⁊ deliciosum. vn̄ oīs homo naturaliter appetit excellentiam sufficientiam ⁊ leticiam. Et in ordinato appetitu talium consistit iusticia. in īmoderato vero culpa. Gula enī est inordinatus appetitus cibi suauiter reficientis. Auaritia est inordinat' appetitus sufficientie. Superbia est īmoderatus appetitus excellentie. Diabol' ergo primo promisit mulieri dignitatis excellentiam cum dixit: Eritis sicut dij. 2° subiunxit cognitionis abundantiā cum dixit: Scientes bonum ⁊ malum. Postremo subiūxit suauitatis experientiam: cum ostendit lignū pulchrū visu ⁊ ad vescendum suaue. Quia ergo mulier diabolice suggestioni consensit in appetēdo primo esse sicut deus: fuit superba. Deinde appetendo scire bonuꝫ ⁊ malū: fuit auara. Postremo ī experiendo suauitatem ligni vetiti: fuit gulosa. Et in hoc fuit transgressionis rea ⁊ inobediētie culpa inuoluta. Nec ē incōueniens plura genera pctōꝝ scḋm ꝓgressū cōcurrere ad vnū flagitiū ꝑpetrandū. hec Bon̄. Ex cui' verbis accipimus ꝙ primi parētes ꝑ inobedientiā deliquerūt. 2° ꝯsiderem' de inobediētia primorū parentū grauitatē. Utrū. s. fuerit pctm̄ eoꝝ grauissimū oīuꝫ pctōꝝ. Ad qđ rn̄det dn̄s Bon̄. di. 21. 2. li. ⁊ 33. in declaratione littere. d. ꝙ vnū pctm̄ pōt dici grauius altero duodecim modis. P̄mo causalitate. ⁊ sic pctm̄ diaboli dicit

esse maximũ aliorũ. cuiꝰ inuidia mors intrauit in orbẽ terrarum. 2° mõ enormitate. ꝛ sic pctm̃ Jude dr̃ eẽ maximũ eo ꝙ vendidit xp̃m. 3° mõ ingratitudine ꝛ sic pctm̃ illiꝰ dicit̃ esse maius q̇ plura pcepit dona ꝛ bñficia. 4° mõ piculositate. ꝛ sic pctm̃ ignorantie dicit̃ eẽ maximũ: quia piculosũ. 5° mõ inseparabilitate. ꝛ sic pctm̃ cupiditatis dicit̃ eẽ maximũ: q̇a cũ cetera vitia senescente hoĩe senescant sola auaritia iuuenescit. 6° importunitate. ꝛ sic supbia dicit̃ eẽ maximũ: q̇a etiã ex ipsis bonis opibus cõsurgit. 7° mõ pronitate. ꝛ sic luxuria dr̃ esse maximuz ad quã hoĩes magis sunt proni. 8° mõ maioris gratie impugnatione. ꝛ sic pctm̃ in spm̃ scm̃ dr̃ esse maximũ. 9° mõ rõne maioris offense. ꝛ sic pctm̃ idolatrie dr̃ ẽ maximũ. x° mõ rõne maioris improbitatis atq̧ libidinis. ꝛ sic cuiuscunq̧ generis peccatum potest fieri maius altero. xi° mõ gnãlitate. ꝛ sic peccatuz primi parentis dicit̃ fuisse maius: q̇a i totũ genus humanũ se diffudit. 12° mõ rõne facilitatis resistendi. Et sic dicit mgr̃ sniarum i textu ꝙ pctm̃ Ade fuit grauissimũ. Vñ Augꝰ li. 14. de ci. dei. ait. Magna fuit in peccando iniq̇tas vbi tanta fuit in nõ peccãdo facilitas. Sz adhuc dubiũ ẽ q̇s eorum grauius peccauit: vir aut mulier? Ad quod. d. Boñ. ꝙ si loquamur de maiori grauitate q̃tũ ad ingratitudinẽ q̃ñ huiꝰ peccauit vir q̃ mulier. p eo ꝙ abũdantiora dona susceperat. Et ideo cum bñficiorum oblitus: bñfactorẽ suũ ꝯtẽpsit ꝛ offendit: magis ingratꝰ fuit ꝛ i sui ingratitudine maiori culpabilior extitit. Si autẽ loquamur de maioritate q̃tuz ad libidinẽ: sic ampliꝰ peccauit mulier q̃ vir. p eo ꝙ magis improba volũtate peccauit: dũ concupiuit deo assimilari. Et ardentiꝰ appetiuit dũ credidit hoc se obtinere posse q̇d diabolus ei suggessit. Et id̃ ꝓpt̃ volũtatẽ magis improbã mulier peccauit ex maiore libidine. ꝛ q̃tũ ad hoc culpabilior viro fuit. Si autem loquamur de maioritate culpe q̃tũ ad corruptionẽ ꝯsequentẽ. distinguendũ: q̇a aliquid p̃õt dici corrumpe dupliciť. aut p modũ cause: aut p modum occasionis. Si p modũ cause: sic q̇a peccatum viri fuit cã transfusionis pcti i posteros: ꝛ ita corrupit se ꝛ alios: maior ꝯsecuta est ex pctõ viri corruptio. ꝛ q̃tũ ad hoc culpa viri dicitur fuisse grauior. Si vero p modum occasionis: sic quia peccatũ mulieris fuit occasio pcti viri: ꝛ ita p ꝯsequens oĩuz aliorũ. hoc modo mulier p̃õt dici corrupisse ceteros. non solũ posteros: sed etiã virũ suũ. Vñ non solũ peccauit in se: sed etiã in proximũ. Et q̃tũ ad hoc dici p̃õt in muliere grauius fuisse pctm̃. 3° cõsideremꝰ circa pctm̃ pmorum parentũ inobediẽtie penalitatẽ. Puniuit nãq̧ deꝰ inobedientiam illã triplici pena. pª fuit tpal̃. 2ª corporalis. 3ª spũalis. Prima fuit pena tpalis: qñ eiecit eos de terrestri padiso in quo habitabãt in quiete ꝛ delicijs ac iocũditate: priuauitq̧ illos habitatiõe tam grata. ut dicit̃ Geñ. 3. Secũda pena fuit corpalis. Nam per illã inobedientiam introducte fuere oẽs penalitates. oẽs labores. oẽs ãgustie. oẽs egritudines. oĩa deniq̧ genera mortis quibus affligit̃ humanũ genꝰ. Ut eni docent doctores. i. 3. di. 30. Nisi fuisset culpa: non essent hec mala subsecuta. quia ut dicit Ansel. li. Cur deꝰ homo. c. x. Ei q̇ factus est iustus ad btitudinẽ nõ dz infligi pena sine culpa. Proptea dixit deꝰ mulieri: Multiplicabo erũnas tuas ꝛ ꝯceptꝰ tuos. i dolore paries filios. Ade ṽo dixit. Maledictta t̃ra in ope tuo: in doloribus comedes eã cunctis diebꝰ vite tue. Spinas ꝛ tribulos germinabit tibi ꝛ comedes herbas t̃re. In sudore vultus tui vesceris pane tuo donec reuertaris in terrã de q̇ sumptꝰ es: q̇a puluis es ꝛ in puluerez reuerteris. 3ª pena fuit spũalis: q̇a ꝓpt̃ illã inobedientiã puatꝰ fuit hõ originali iusticia ꝛ factꝰ indignꝰ btã visiõe dei. O quale fuit illud malũ ꝓpt̃ q̇d indignatꝰ deꝰ p tot ãnorum milia i ira ꝯtinuit mĩas suas

O grandis culpa que non nisi xp̄i san-
guine vnq̄ꝫ potuit deleri. O dānosa trās-
gressio diuini precepti que clausit oīb⁹
celū p tot annorū milia. Patet ergo q̄
ablatū sit dei regnū. i. cōcessa beneficia
ab hoīe instituto ꝓpter inobedientiā.

// De inobedientia religiosorū q̄ aliqñ
pōt excusari: aliqñ interpretari: aliqñ
p̄uo reprehendi ⁊ reprobari. ⁊ de septem
gradibus vere obedientie. Caplm. 2

SEcūda inobediētia est religio-
sorum in quib⁹ possum⁹ inueni-
re precipue triplicē inobediētiā.
p̄ᵃ dr̄ excusata. 2ᵃ interpretata. 3ᵃ re-
probata. Prima inobediētia est excu-
sata: qñ aliq̄s nō obediret prelato: aut
quia precipet aliquid ꝯtra caritatē dei:
aut ꝯtra caritatē proximi: aut manda-
ret qd̄ uel nullo mō cū magna difficul-
tate fieri posset. xi. q. 3. c. Nō semp malū
ē nō obedire p̄cepto. Cū eni dn̄s iubet
que deo ꝯ̄ria sūt: tūc ei obediēdū nō est.
Et i. c. si dn̄s. Si dn̄s ea iubet que ꝯtra-
ria nō sunt: uel aduersa scis scripturis
subijciat̄ dn̄o suo seruus. Secunda
inobedientia est interpretata: qñ aliq̄s
licȝ obediat: īterpretatiue tm̄ inobediēs
dici pōt: q̄a desunt ei veri obedientis cō-
ditiones. Scdm̄ eni Bern̄. septem sunt
obedientie gradus. Quoꝝ prim⁹ ē obe-
dire libenter. quem gradū ut ipse ait nō
pōt ascendere q̄ voluntatē precipientis
nō fecerit. Hoc dicit̄ ꝓpter mltos subdi-
tos qui prelatos stimulant: aut vexant
in multis. quib⁹ tūc obediunt cū prelati
ea que volunt ipsi subditi mandant. Et
si qñq̄ꝫ i alijs obediant. id facere vident̄
coacti. Secund⁹ gradus obediētie est
obtpare simplicit̄. Multos eni videm⁹
p⁹ p̄cipientis imperiū multas facē que-
stiones. dicēdo. Quare? Unde? Quis
pōt hoc facere? Inde sequit̄ murmura-
tio: excusatio: simulatio: ⁊ aduocatio
amicoꝝ. Terti⁹ grad⁹ ē obedire hila-
riter. Hilarē eni datorē diligit deus. 2.
Cor. 9. c. Quart⁹ grad⁹ est obedire ve-
lociter. in cui⁹ figurā xp̄s dixit Zacheo
Luc. 19. Festināns descende. Quintus
gradus est obedire viriliter. Inq̄t enim
sapiens in p̱sona obediētis aīe. Manū
suā misit ad fortia. Sextus gradus ē
obedire humiliter. iuxta regulaȝ xp̄i. d.
Luc. 18. Cū oīa feceritis que precepta
sūt vobis dicite: Serui inutiles sum⁹.
Septim⁹ grad⁹ est obedire indesinēt̄.
Quia ut. d. Bern̄. Quid cū regula p-
dest ⁊ ante cursus metā deficere. Notā-
dū tm̄ s̄m Boñ. in. 2. di. 44. q̄ de obe-
dientia exhibenda prelato a subdito re-
ligioso possum⁹ loqui duplicit̄. aut s̄m
p̱fectionē. aut s̄m obligationē. Si pri-
mo mō. sic dicit Bern̄. q̄ p̱fecta obedi-
entia finē nescit. Et p̱fect⁹ obediens nō
solū in his que mādat: ſꝫ etiā supra ea
que prelat⁹ mandat ꝓmptū hȝ officiū.
Si autē loquamur de obedientia scdm̄
obligationē: sic habet terminū ⁊ mēsu-
ram iuxta magnitudinē voti emissi. Nō
eni amplius tenēt̄ subditi obedire suis
prelatis nisi i his que ꝓmiserūt dn̄o ob
seruare ⁊ nō sunt ꝯ̄ria aīe ⁊ regule sue.
Unde si p̱latus aliq̄s p̄cipiat qd̄ sit sup̄
votū: subditus nō tenet̄ ad illud implē-
dum. Tertia est inobedientia repro-
bata. eoꝝ. s. qui de facto suoꝝ prelatorū
p̄ceptis que iusta que bona que discre-
ta sunt p̄sumūt repugnare. Et qñq̄ꝫ to-
talit̄ sine vlla causa: sine alicui⁹ sup̱io-
ris licentia totalit̄ a religione discedere
⁊ apostatare. a quib⁹ aufert̄ dei gratia:
⁊ dat̄ facientibus fructus obedientie.

// De inobedientia excoicatorū: ⁊ q̄re
pōt quis excoicari: ⁊ quō iiusta excoi-
catio ē timēda: ⁊ de septē penalib⁹ sepa-
tiōib⁹ q̄s excoicatio facit. Caplm. 3.

TErtia iobedientia ē excoicatoꝝ
eoꝝ q̄ ꝓpt̄ inobedientias ⁊ trās-
gressiōes suas merito ab eccl̄ia
excoicant̄. ꝓ quib⁹ de ipsa excoicatione
ꝯsiderem⁹ tria. p̄ causaȝ. 2ᵒ iiusticiā.
3ᵒ penam. P̄ cōsideremus cām. Utꝝ
s. soluȝ pctm̄ mortale sit cā ut aliq̄s ex-
coicet̄. Et videt̄ q̄ nō. q̄a qñȝ excoicat̄
inocēs: cū ꝓbat̄ crimen ꝯtumacie ꝯtra
eum i foro iudicij. nec tm̄ iudex ħ faciēs
reprehēdit̄ q̄uis in sua ꝯscia sciat illuȝ

innocentē. q̃ aliquādo debet homo ex-
coicari nō ꝑ mortali. Sʒ ꝯtra extra de
ꝟbo. sig. c. ex pte. i glo. dicit. Nemo ex-
coicatur nisi ꝑ mortali. ⁊ q̃a aliter nō
potest corrigi. Et. xi. q. 3. c. Nemo epoꝝ
dicit. Anathema nō nisi ꝑ mortali de-
bet imponi crimine. ⁊ illis qui aliter nō
pn̄t corrigi. Rn̄det Ric. in. 4. di. 18. ꝙ
excoicatio maior ē ꝗuissima pena quā
ecclesia possit inferre. Un̄ dicit in pall'.
c. Nemo. ꝙ anathema ē eterne mortis
damnatio. Et. 24. q. 3. c. Corripiat. dr̄
ꝙ excoicatione nulla maior pena ē in
ecclesia. Et ideo sicut dicit glo. ibidem
nō est infligenda ꝑ leuibus criminibꝰ.
Unde dicendū ꝙ iudex nullū debet ex-
coicare nisi ꝑ mortali pctō: nec ꝑ quo-
cunqȝ mortali: sed ꝑ pctō ꝯtumacie uel
cui ꝯtumacia est annexa. xi. q. 3. c. absit.
⁊ c. epi. Quadrupliciter aūt hō peccatū
ꝯtumacie incurrit. s. aut qn̄ sufficiēter
vocatus nō venit ad iudiciū. nec rema-
nendi habet legittimā causam. 24. q. 3.
c. de illicita. Aut veniens rn̄dere con-
temnit. ⁊ rationē reddere quare rn̄dere
non debet. Aut anteq̃ debeat discedit.
xi. q. 3. c. certum est. Aut snie nō obedit
ut. 2. q. 6. c. quisquis ꝑbatꝰ. Jlle autē q̇
ip̄edit aut fraudulēt ꝓcurat ne ad ipsū
citatio ꝑueniat. pro citato debet haberi.
Jlle etiā q̇ veniēs se nō rep̄sentat iudici
ꝫ se occultat reputandus est quasi nō
venisset. Ad argumentū in oppositū
dicendū. ꝙ etsi ille q̇ excoicat in p̄dicto
casu non sit in pctō mortali: tn̄ iudex
fert sniam sicut pro mortali. quia iudex
in foro ꝯtentioso nō debet iudicare ꝫm
sniam conscie ꝓprie: ꝫ ꝫm allegata. iō
iuxta leges ⁊ iura pronunciat. 2ᵒ de
ipsa excoicatione ꝯsideremus iiusticiā
Et querimꝰ vtrū excoicatꝰ iiuste debeat
excoicatus reputari. Et videt ꝙ non.
quia. 24. q. 3. c. certū. ⁊. §. illicita. dicit
Jllicita ergo excoicatio nō ledit eum q̇
notat: sed illū a quo notat. Et. xi. q. 3. c
Si cui ē illata. dicit. Si iniusta est tāto
curare eam nō debet quāto apud deū ⁊
eius ecclesiā neminē p̄ōt ꝗuare iniqua

snia. Contra est qḋ dicit. xi. q. 3. c. snia.
Sentētia pastoris siue iusta siue iiusta
fuerit timēda est. Rn̄det Ric. vbi. s̄. ꝙ
ut dicit. xi. q. 3. c. eps. §. si ergo. ꝙ snia
aliquando est iiusta ex aio proferentis
iusta ꝟo ex ordine ⁊ causa. Aliquādo
est iusta ex aio ⁊ ordine: ꝫ nō ex causa.
Tunc aūt ex cā est iniusta qn̄ nullum
delictū oio est in eo in quē fert excoica-
tio qḋ sit excoicatiōe dignū. Ex aio in-
iusta est snia qn̄ nō fert amore iusticie:
sed liuore odij uel p̄cio: aut fauore ad-
uersariorū. Ex ordine iniusta ē quādo
fert iudiciali ordine non seruato. ut dr̄
xi. q. 3. c. seruet. §. iteʒ snia. Jn omnibꝰ
his casibus snia excoicationis iniusta
timēda est quousqȝ ꝑ eū qui tulit eam
uel ꝑ alium supiorē fuerit reuocata. ex-
ceptis aliquibus casibus in quibꝰ nō ē
timenda. qui ponunt in glo. in p̄fato. c.
sententia. Unus est quando excoicans
nō habet ptātem excoicandi. Alius est
qn̄ fertur excoicationis snia pꝰ appella-
tionem legitimā ⁊ ꝯtinet intolerabilē
errorem. ut pʒ extra de appellatiōibus
c. ad nostram presentiā. ⁊ de snia exco.
c. ꝑ tuas. Tertius casus cuʒ ꝑ inde-
bitis exactionibus aliquis excoicatur.
extra. de excess. p̄la. c. cū ad quorūdā.
Ad auctoritates autē p̄mo allegatas
dicendū. ꝙ intelligūt de lesione quo ad
deum: ⁊ de illo qui excoicationē nō cō-
temnit: ⁊ qn̄ excoicatio est iniusta ex cā

Tertio consideremꝰ de excoicatione
penā. Nā excoicatio maior dicit ana-
thema: quod interpretat sepatio: eo ꝙ
sic excoicatus in penā cōtumacie ⁊ in-
obediētie sepatur a septē magnis bonis
p̄ sepat a celo: quia nūq̃ intrabit in
illud nisi absoluat ab ea. Un̄ xp̄s dixit
Math. 16. Quodcūqȝ ligaueris super
terrā erit ligatuʒ ⁊ in celis. Propterea
Crisoꝰ. xi. q. 3. c. nemo. ait. Nemo con-
temnat vincula eccl'iastica. Non est hō
qui ligat: sed xp̄s qui hanc ptātē dedit
⁊ dn̄os fecit hoies tanti honoris. 2ᵒ
sepatur excoicatus ab oi sacro ecclesie
ut patet. 3. q. 4. c. Engeltrudam. Et iō

o

nullius sacramenti talis est capax: q̃a sacraměta conferunt existentib⁹ in ecclesia. Unde talis nec absolui potest a peccatis i cõfessione q̃tůcunq; eět contritus ⁊ dispositus ad faciendũ oia nisi prius absoluat a vinculo excoicationis. sm Tho. in. 4. Et si absolueret non valeret: ꝫ oporteret eum postea absolui iterũ. Nec talis pot ptrahere matrimoniũ. Si tñ contraheret teneret quidě matrimoniũ: ꝫ peccaret mortaliter ptrahědo. Uel si recepit ordines sacros uel exeqt eoꝝ actus: uel celebrando uel cantãdo euãgeliũ ⁊ hi⁹. efficitur irregularis indigens dispensatione pape. 3° separatur excoicatus ab ecclesie suffragio. Dicit eni apl'us Ro. 12. Omnes sum⁹ vnuꝫ corpus in xp̃o. s. mysticuꝫ ⁊ spirituale. Clarũ est eni q̄ měbrũ separatũ a corpore nõ recipit partě nutrimẽti quod p cibum assumitur. Cibus h̃ corpis sũt orationes ⁊ alia bona que fiũt i ecclia. sed excoicatus est membꝝ separatũ ab ecclesia. Dicit eni Aug⁹ de v̄bis apl'i. xi. q. 3. c. Omnis xp̃ian⁹. Dilectissimi. q̃ a sacerdotibus excoicat: sathane traditur: q̃a. s. extra ecclesiam est diabolus sicut in ecclesia ẽ xp̃s. Et de hac etiã loquitur. 24. q. 3. c. apl'ice. c. tã sacerdos. c. secande. ⁊. c. corripiant. Ergo excõmunicatus nõ habet partě bonorũ que fiunt a fidelibus. Uñ diabolus hꝫ maiorem ptãtem seuiendi in eum. 4° separatur a diuino officio. Uñ Isidorus xi. q. 3. c. cũ excoicato. dicit q̄ non licet cum illo orare, ꝓpter quod dicit Ray. in sũma ⁊ alij doc. q̄ si excoicatus est i ecclesia quãdo dicit diuinũ officiũ debet admoneri ut exeat. Et si exire nolit. violenter debet emitti. Et si fieri non potest dimitti debet officiũ quousq; exeat: etiã missa si nõdũ incepit canoně. Secus si incepisset: q̃a tunc debet prosequi vsq; ad coionem sumptã: ⁊ postea residuuꝫ exeundo in sacristiã dicere. Hoc v̄o intelligendũ est quãdo excoicatio cět notoria. Nam si occulta est: nõ est euitandus excoicatus i publico ne prodatur crimen. Hodie tñ p decretũ cõstantieñ. ꝓhibita est huiusmodi pticipatio in diuinis quo ad excoicatos denunciatos in eccl'ia ⁊ noiatim. Ipse tamě excoicatus scienter pticipans in dinis nõ euadit mortale pctm̃. 5° separatur a fideliũ consortio: q̃a non pot pticipare cũ alijs fidelibus: nec ipsi cum eo i comedědo uel bibendo uel salutando uel loquědo exceptis casib⁹ qui ponũt. xi. q. 3. c. qm̃. in textu. ⁊ in glo. de quib⁹ loco suo plenius dicemus. 6° separatur excoicat⁹ a a quolibet actu legitimo. Uñ nec testificari pot nec excusare nec aduocare nec iudicare. Et iudicata p euꝫ cum notoriuꝫ esset non tenerět nec absoluere nec ligare nec eligi potest ad prelaturã seu dignitatě nec eligere. Soluꝫ ad p̃dicationem admitti pot: sicut ⁊ infidelis ut conuertat ex doctrina ad verã penitětiã ⁊ obedientiã. de ɔse. di. 4. c. eps. 7° separatur p⁹ mortě ab ecclesiastica sepultura: q̃a non potest sepeliri in ecclesia ul' in cimiterio sed extra sicut aialia bruta Nec debet deferri cũ modo ɔsueto fidelium ad ecclesiã. nec possunt pro eo fieri oratiões solẽnes seu officiũ nisi prius absoluerent p⁹ mortě a snia. Qd fieri pot qñ apparerent signa contritionis ante mortě ⁊ q̄ quesiuit absolutioně. Exemplum ẽ de illis scimonialibus q̃s btũs Benedictus excoicauit, ꝓpter loquacitatem suam que p⁹ mortě earũ sũt vise exire de sepulchris ⁊ de ecclia qñ celebrabat ⁊ dicebat officiũ. quas cũ btũs Benedictus reconciliasset nõ sũt amplius vise exire. sic refert Greg. 2. dial. li. Nõ sint igit xp̃iani obstinati ad obediendũ spnentes eccl'iasticas censuras ⁊ excoicatiões puipndětes. q̃a ut dr in c. nihil. xi. q. 3. Nihil sic debet formidare xp̃ianus q̄ separi a corpe xp̃i. A cõtumacibus itaq; ⁊ inobedientib⁹ ⁊ excoicatis aufert deus gratiã suã: quam nobis ei obedientibus largiatur in hac vita deinde perducěs ad etherea regna qui sit benedictus in eternũ ⁊ in secula seculorum. Amen.

Sabbato secunde ebdomade i qua-
dragesima. de pctõ contentionis quod
ut plurimũ ex vana gloria oriri solet.
Sermo. 31.

D Ixit patri
suo. Ecce tot ãnis ser
uiui tibi ⁊ nunꝙ̃ man
datum tuũ preteriui.
Luc. 15. c. ⁊ i euãgelio
hodierno. Propriũ est
eorum qui ianis glorie vento impellũt
libenter contendere. Quod vitiũ repre-
hensibile inuentũ est in filio seniore de
quo euangelium meminit. Nolebat eni
introire domũ sed contendebat nõ solũ
cum seruis: ſ etiam cum genitore suo.
Et quoniã ad penitentie integritatem
requirit ut omnia vitia deponant. Cuȝ
ꝓo cõtentio que ex vana gloria nascit
periculosa possit esse atq̧ damnabilis:
Idcirco de ipsa in hoc sermone dicemꝰ
de qua tria mysteria erunt declaranda.
Primũ dicit diffinitionis.
Secundũ abhominationis.
Tertium determinationis.
Quid sit cõtentio ⁊ quõ potest fieri
uel ꝓpt̃ emulationẽ: uel ꝓpt̃ disputa-
tionẽ: uel ꝓpt̃ litigationẽ. Caplm. 1.
P Rimũ mysteriũ declarandũ dr̃
diffinitionis. In quo q̇d sit cõ-
tentio videamus. Et nõ loqui-
mur de contentione que est orõ ad con
futandũ uel cõfirmandũ accomodata
qui color est rhetoricus. ut dicit Tulliꝰ
in rhetorica: sed loquimur de cõtentiõe
ꝓut ẽ vitiũ. Et sic diffinit ſm Alex. in
2. summe hoc modo. Contentio est im-
pugnatio ṽitatis cum confidentia cla-
moris. Est ergo cõtendere verbis ꝯtra
aliquem tẽdere. Hoc aũt fieri põt tripli-
citer. ꝑ ratione emulationis. 2° rõne
disputationis. 3° ratione litigationis
Primo potest aliquis contendere cũ
alio rõne emulationis ⁊ inuidie. Nam
aliqui sunt qui ita diligunt suos ⁊ glo-
riã eorum: ut non possint sine displicen-
tia famam ⁊ virtutes aliorum audire
⁊ dicentibus atq̧ narrãtibus obstant
⁊ contradicunt. Talis fuit cõtentio q̃
fuit in Corinthijs conuersis ad fidem.
quos Paulus reprehendit. 1. Cor. 1. d.
Obsecro vos frẽs ꝑ nomẽ dñi nr̃i ihu
xp̃i: ut idipsũ dicatis oẽs: ⁊ nõ sint in
vobis scismata. Sitis autẽ perfecti in
eodem sensu ⁊ i eadem scientia. Signi-
ficatum est enim mihi de vobis fratres
mei ab his qui sunt cloes: quia conten
tiones sũt inter vos. Hoc autẽ dico qḋ
vnusquisq̧ vestrum dicit. Ego quidem
sum Pauli. ego autem Apollo. ego ṽo
Cephe. ego autẽ xp̃i. Diuisus est xp̃s?
Et. 3. c. Cum sit inter vos zelus ⁊ con-
tentio: nõne carnales estis: ⁊ scḋm ho-
minem ambulatis? Cum eni quis dicit
ego sum Pauli. alius aũt ego Apollo
nonne homines estis? Quid ergo est
Apollo? quid autẽ Paulꝰ? Ministri
eiꝰ cui credidistis. Et vnicuiq̧ sicut dñs
dedit. Ego plãtaui: Apollo rigauit: ſ
deus incrementũ dedit. Itaq̧ neq̧ qui
plantat est aliquid neq̧ qui rigat: sed q̇
incrementum dat deus. Existimabant
nanq̧ illi Corinthij ꝙ qui a meliore ⁊
maiore esset baptizatus. ille maiorem
gratiam assequeret: quasi homines da-
rent gratias. Similiter etiã cõtendebãt
romani ⁊ iudei cõuersi ad fidem. Dicit
enim Hieronymꝰ i prologo in epl̃as ad
Ro. Romani qui ex iudeis ⁊ gentibꝰ
crediderunt hi supba contentione vo-
lebant se alterutrum exaltare. Nam iu-
dei dicebant. Nos sumus populus dñi
quos ab initio fouit ⁊ dilexit. Nos cir-
cũcisi ex genere Abraham ⁊ stirpe scã
descendimus. Nos de egypto signis ⁊
virtutibus liberati mare sicco pertran-
siuimus pede. Nos per. 40. annos ex-
perti sumus mirabilia magna dei. Nos
soli digni fuimus accipere legem: ⁊ vo-
cem dei loquentis audire. Nobis pro-
missus est christus ad quos ipe venisse
testat. Dicit enim: Nõ sum missus nisi
ad oues que perierunt domus isrl̃. cuȝ
vos canes potius ꝙ̃ hoies appellauerit

Non est ergo equuz ut vos hodie idola
deferentes cõparemini nobis, Ecõtra
gentiles dicebãt. Quãto maiora circa
vos dei bñficia narraueritꝭ: tanto ma-
ioris criminis reos vos esse mõstrabitꝭ.
Semꝑ eni his omnibꝰ ingrati fuistis.
Nam ipsis pedibus quibus ꝑtrãsistis
mare: postea ante idola ludebatꝭ. Mã-
na vobis fastidiũ fuit. ⁊ semꝑ in deserto
ꝯtra deũ murmurastis. Sepe deum ad
iram prouocastis. ⁊ ad vltimum xp̃m
in lege ⁊ ꝓphetis promissum occidistis.
Nos itaq̃ vobis digniores sumus qui
ut de xp̃o audiuimꝰ mox in eũ credidi-
mus. Ideo ꝑ ꝓpham de nobis dñs ait
Populꝰ quẽ nõ cognoui seruiuit mihi.
Unde constat nos nõ ex industria: sed
ex ignorãtia deliquisse. His ergo alter-
cantibus aplꝰus medius inter eos oẽs
eorũ contentiones dirimens ad vnam
concordiã eos adduxit oñdens nullos
eorũ meritis suis esse saluatos: q̇a oẽs
iudei ⁊ omnes gentiles sub pctõ tene-
banẗ: ꝫ ꝑ dei gratiã liberati sũt. Ideo d
Ro. z. Non eni est ꝑsonarum acceptio
apud deũ. Et. 3. c. Nõ est eni distinctio
oẽs eni peccauerẗ ⁊ egẽt grã dei. Et. io.
c. Omnis qui credit in illũ nõ ꝯfundeẗ
Non est eni distinctio iudei ⁊ greci. Nã
idem dñs oiuz diues in oẽs qui inuo-
cant illum. Sic ⁊ discipuli Johannis
baptiste forte ꝯtendebant de Johe ba-
ptista: ⁊ de xp̃o. Sic ⁊ quotidie ꝯtẽdũt
aliqui de predicatoribꝰ: de doctoribus
de fundatoribꝰ religionũ ⁊ de scis. Pro
quibꝰ facit exẽplũ illud qḋ poniẗ in le-
gẽda Johis baptiste. Qz duo doctores
erant famosissimi: quorũ vnꝰ i magna
deuotione habebat Johãnẽ baptistam
alius ꝟo Johannẽ euangelistã. Cum
quilibet satis scm̃ suũ cõmẽdaret ⁊ al-
terum alteri preferret: tandẽ ꝯcluserũt
se velle facere publicã disputationẽ ad
ꝓbandũ q̇s maior esset. Sz nocte pre-
cedenti disputationez Johes baptista
apparuit suo deuoto. ⁊ Johes euange-
lista suo: reuelantes ꝙ disputationem
talem dimitterẽt: q̇a ipsi bñ ꝯcordabãt
in celis: ita ⁊ ipsi deberent cõcordari in
terris: ⁊ demũ in suꝑnis viderent hanc
veritatem. z° põt quis contendẽ ꝯtra
aliũ rõne disputatiõis. Que ꝫm Alex.
si fieret pro declaratione mentis ⁊ ser-
uato modo debito: nullũ esset peccatũ.
Sz si fieret ex quadã titillatiõe honoris
⁊ glorie veniale pctm̃ esset. sicut fuit in
aplꝭis. de quibus dr̃ Luc. zz. Facta ẽ
cõtentio inter eos quis eorũ videretur
esse maior. Ipsi eni tunc ut dicit Tho.
z. z. q. 38. non ꝯtendebant cum inten-
tione impugnandi veritatem: q̇a q̇libet
defendebat qḋ sibi veruz videbaẗ. Erat
tñ in eoꝝ contentione deordinatio: q̇a
contendebãt de quo nõ erat cõtendẽdũ
s. de ꝓmatu honorꝭ. Nondũ eni erãt spi-
rituales. sicut dicit ibi glo. Iõ dñs cõ-
pescuit eos. Sz nũq̇d licitũ ẽ disputa-
re cũ hereticis? Ad ꝫ rñdet Alex. i. z.
ꝙ hereticus aut est ab ecclesia precisus
ꝓpter ꝑtinacẽ sñiam. aut non. Si ꝓmo
modo tũc non est cum eo habendũ cõ-
silium. iuxta illud ps̃. Nõ sedi cũ ꝯsilio
vanitatis. Et de hoc aplꝭs ad Titũ. 3. c.
ait. Hereticũ hominẽ pꝰ primã ⁊ secũdã
correctionez deuita. Unde heretici post
damnationẽ nõ vocanẗ ad consiliũ. sic
pz. z4. q. i. c. maiores. Si vero heretici
adhuc sũt corrigibiles: licitũ ẽ ꝯtendẽ
⁊ disputare cũ eis ut ad fidẽ reuocenẗ:
uel ut falsitas eoꝝ aliis manifesteẗ. Hoc
aũt intelligendũ ẽ de probatis i doctri-
na: quia ꝑiculosuz esset simplicibꝰ cum
hereticis disputare. 3° põt quis ꝯten-
dere cõtra aliuz rõne litigationis sicut
faciunt multi qui omnẽ sñiam proximi
querunt infringere: ⁊ clamorosis vo-
cibus multiplicatiõeq̃ ꝟborũ volunt
vincere. Et ꝫm Tho. z. z. vbi s̃. si cõ-
tentio fiat ꝓpter notabilem impugna-
tionem veritatis aut iniuriã uel dãnuz
proximi. sicut facẽ solent procuratores
⁊ aduocati: pctm̃ est mortale.

Qz abhominandã est vitium cõten-
tionis: tum quia reddit hominẽ exosũ:
tum ꝓpter honorẽ: tum etiã ꝓpẽ scãdala
que inde sequunẗ. Caplm̃. z.

Secundū mysteriū declarādū de
ꝯtentiōe dicit̄ abbominationis.
Est eni abbominabile ꝓpt̄ tria
hoc vitiū. p̄ ꝓpter ꝯfusionē 2° ꝓpter
honorationē. 3° propter deriuationē.
Primo ꝓpter ꝯfusionē. Cōtētio nāq̧
facit ipsos cōtentiosos abbomiabiles ⁊
exosos hoīb⁹: siles canib⁹ q̄ꝺtū ad actū:
⁊ demonib⁹ q̄ꝺtū ab maliciā. Quisnam
nō vitupabit hoīez semꝑ clamātē cōtē-
dentē paratū ad oīa ꝯtradicere sentētiā
suā verā uel falsam supbe ⁊ ptinacit̄ de-
fendentē: Jō Aug⁹ ait. Nihil ē ita sil'e
actib⁹ demonū sicut ligitare. Et ꝓṽ.16.
Homo ꝑuersus suscitat lites. Et.18.
Labia stulti miscēt se rixis ⁊ os ei⁹ iur-
gia ꝓuocat. Et iterū.16. Uir impi⁹ fodit
malū ⁊ in labiis eius ignis ardescit. Et
17.c. Semꝑ iurgia querit malus: ange-
lus autē crudelis mittet̄ ꝯtra eū. 2°
abbominādā est ꝯtentio ꝓpter honora-
tionē. Est quidē homo qui ꝯtentiones
fugit dign⁹ honore. Uñ ꝓṽ.20. Honor
est hoī qui sepat se a cōtentionib⁹. Oēs
aūt stulti miscēt se ꝯtumeliis. Et Pau.
2. Thi.2. Stultas aūt ⁊ sine disciplina
questiōes deuita: sciens q̄ generāt lites.
Seruū aūt dñi non oportet litigare. sed
mansuetū esse ad oēs docibilē patientē
cū modestia corripientē eos qui resistūt
veritati. Quāti autē meriti sit apud deū
nō contēdere. clarū esse pōt p illud quod
legit̄ in vitis patrū. Qr orāte scō Ma-
chario vox insonuit ad eum. d. Nōdū
ad mensurā duarū mulierū venisti que
habitant in ꝓxima ciuitate. Cūq̧ que-
siuisset Machari⁹ ⁊ inuenisset eas con-
uersationē earū interrogauit. Ipse ṽo
dixerunt q̄ erāt mulieres duorū fratꝝ:
⁊ p q̄nq̧ annos simul fuerāt nec verbū
cōtentiosū fecerāt: nec vnq̄ aliqua eaꝝ
dicto uel facto aliā contristauerat. Qd
audiens Machari⁹ bene edificat⁹ re-
cessit. 3° est abbominādā cōtentio ꝓpt̄
deriuationē. Ab illa siqdē sepe deriuāt̄
plurima scandala odia dissensiōes rixe:
quādoq̧ post verba venitur ad verbera.
Propterea dr̄ Ecc̄.xi. Ab vna scintilla
augetur ignis ⁊ a doloso auget̄ sanguis.
Et.28. Lis festinās effundit sanguinē
Qr nō est cōtendēdū cū potentiorib⁹
se: nec cū diuitibus: neq̧ cū loquacib⁹
⁊ linguosis. Capl'm.3.

Tertiū mysteriū contēplandū de
cōtentione dicit̄ determinatio.
Nam licz non sit cū aliquo cō-
tendendū: verūtm̄ sapiēs enumerat tria
hominū genera. Primi sunt potentes.
Secūdi locupletes. Tertii linguati.
Primi cū quib⁹ nō ē litigādū neq̧ cō-
tendēdū sunt potētes. Uñ Ecc̄.8. Non
litiges cū hoīe potente ne forte incidas
in man⁹ illius. Potentes aūt dicūt̄ oēs
superbi uel superiores dñi prelati ⁊ pa-
rentes cū quib⁹ nō est cōtēdēdū. Se-
cundi sunt locupletes ⁊ diuites. Unde
Ecc̄. vbi. s̄. dicit̄. Non ꝯtendas cū viro
locuplete ne forte econtra ꝯstituat tibi
litē. Multos pdidit aurū ⁊ argentū: ⁊
vsq̧ ad cor regū se extēdit ⁊ ꝯuertit. Et
licz piculosū sit cū talib⁹ cōtēdere ṽbis
tm̄ piculosius est litigare factis. O quot
paupes voluerūt cū diuitib⁹ in iudicio
ꝯtendere siue ꝓ possessionib⁹ ab eis oc-
cupatis siue pro pecuniis ⁊ aliis rebus
vsurpatis ⁊ tandē diuites p̄ualuerūt.
Ut eni dic̄ sapiēs ꝓṽ.19. Diuitie addūt
amicos plurimos: a paupe aūt ⁊ hi q̄s
habuerit separant̄. Et Jsidor⁹.xi.q.3.c
paup. ait. Paup dum nō habet q̄d offe-
rat. non solū audiri contēnit̄: sed etiam
ꝯtra ṽitatē opprimit̄. Cito violat̄ auro
iusticia nullāq̧ reus ptimescit culpam
quā redimere nūmis estimat. Nec tātū
pauperib⁹: verū etiā ⁊ diuitibus hi⁹ li-
tigia sūt dānosissima. qm̄ ut ait Criso⁹
li.4. epl'aꝝ. Longa questio litigantium
non tam auget patrimonia q̄ euertit.
Tertii cū quibus nō est cōtendendū
sunt hoīes linguati ⁊ sine ratiōe loquē-
tes. Uñ Ecc̄.8.c. Non litiges cum hoīe
linguato: ⁊ non struas in ignē illi⁹ li-
gna. Sūt de hi⁹ genere mulieres garru-
le loquaces ⁊ litigiose. Uix vna domus
repit̄ in qua non sit hi⁹ pestis macula.
Contēdit mulier nunc cū vno. nunc cū

alio. nunc cũ viro. nunc cũ socru. nunc cũ nuru. nunc cũ vicina. estq; contentio illi velut cibus. De hac sapiens ꝓv. 19. dicit. Tecta iugit ꝑstillantia litigiosa mulier. quasi dicat. Qui habitat i domo ꝑstillante qñ vult declinare stillicidiũ in vno loco inuenit in alio. ita ꝙ nõ inuenit requiem. Sic ⁊ ille qui mulierẽ habet litigiosam in domo. Ipsa equidẽ est venenũ amarissimũ turbãs oĩa bona q̇a ut scribit ꝓv. 17. Melior ẽ buccella sicca cum gaudio ꝙ̃ domus plena cum iurgiis. Quisnã valet exprimere quot odia aut scandala exorta sunt: ⁊ i dies oriri vident inter patrem ⁊ filium: inter fratrẽ ⁊ fratrem: inter vicinũ ⁊ vicinuz ꝓpter cõtentiones mulierũ? Sed audiant viri qui sensu ⁊ ratiõe mulieres superare debent salubre consiliũ qd̕ illis damus. Si in domo sũt duo germani simul cohabitãtes ⁊ iuenerint litigantes vxores caueant ne ⁊ ipsi litigent: ſ; potius vnusq̇sq; aduocet suã ⁊ verbis uel factis corrigat illã ꝓut necessitatib⁹ viderit expedire. Sic faciãt viri vxorib⁹ sic ⁊ paterfamilias subditis suis. Iustũ nãq; est inuicẽ supportare ⁊ non omni verbo cõtrariũ referre sermonem. Ideo apostolus Eph. 4. d. Obsecro vos ego vinct⁹ i dño: ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis cũ omni humilitate ⁊ mansuetudine cũ patientia supportãtes inuicẽ in caritate solliciti seruare vnitatẽ spũs i vinculo pacis: quã nobis largiat deus cõcedens hic grãm ⁊ in futuro gloriã. Amen.

// Dñica tertia in q̃dragesima in mane de ira dei que efficax remediũ esse potest ad inducendũ homines ad penitentiã.

Sermo. 38.

VEnit ira dei i filios diffidẽtie. Doctoris gẽtiũ verba sũt ista originalit ad Eph. 5. c. ⁊ in ep̃la ꝑ̃sentis dñice. Efficacissimũ remediũ arbitrat⁹ sum peccatorib⁹ ut ad penitentiã redeãt ante illorũ faciem, ꝓponere terribilitatẽ ⁊ horrorẽ iracundie dei. Nã ut Aug⁹ ait. 4. li. de doctrina xp̃iana. Plerosq; incredulos misericors dei patiẽtia longa peccare facit intrepidos: quia deũ non arbitrant peccatorũ suorũ vltorẽ. Nos igit huic periculo ꝓuidere volentes: in presenti sermone de ira dei erim⁹ verba facturi. Et licz multis infectũ gustum habẽtib⁹ grauia sint huiuscemodi ṽba: tñ humilib⁹ ⁊ deuotis videbunt aĩarũ languentiũ medicina. Inq̇t eni Aug⁹ 23. q. 4. c. ipsa quoq; pietas. Molest⁹ ẽ medicus furenti frenetico: ⁊ pater indisciplinato filio. Tñ nõ propterea neganda est infirmo medicina: nec a filio disciplina est auferenda. Ad hoc vocati sum⁹ ut clamem⁹ ⁊ arguam⁹ ⁊ detestemĩ delicta: annũciemusq; tremẽda iudicia dei. Per Ysa. eni. 58. c. dñs ait. Clama ne cesses: q̃si tuba exalta vocẽ tuã ⁊ annuncia ꝑplo meo scelera eoꝝ. Propt̃ea vtar verbis Hiero. ad Pamachium ⁊ Oceanum. d. Adulari nõ possum ne ⁊ fratrẽ meũ decipiã ⁊ me sermo ꝑcutiat Salomõis q̇ ait. Verba adulatoꝝ mollia sũt ⁊ hec feriũt interiora ṽtris. Pro salute itaq; ⁊ correctione peccatorũ de ira dei secure loquimur: de qua tria mysteria principalia erunt cõtemplãda.

Primũ dicit cõtẽptibilitas.

Secundũ terribilitas.

Tertiũ ꝓpinquitas.

// Qd pleriq; contẽnunt iram dei: uel quia cogitant deum non esse: uel quia credunt ipsum non irasci: uel quia diu expectauit illos deus. Capitulũ. j.

PRimũ mysteriũ contemplandũ de ira dei dicit cõtẽptibilitas. in q̃ videre libet quare est ꝙ multi audientes loqui de tremẽda ira dei: illa nõ timent: sed potius ut experientia docet ridendo contẽnũt. Et colligi possũt huius erroris tres ꝑ̃ncipales rationes

Prima dicit̃ stulte cogitationis. Secũ-
da false opiniõis. Tertia diuturne ex-
pectationis. Prima ratio q̃re a mul-
tis nõ timetur ira dei. dicit̃ stulte cogita
tionis. q̃m stulte cogitant deũ non esse.
Pro quibꝰ querimꝰ. Utrũ possit aliquis
cogitare non esse deũ. Et videt̃ ꝙ nõ. q̇a
ut ait Ansel. Deus ſm animi ꝯceptio-
nem est quo nihil melius nihilꝗ͞ maius
excogitari potest. Sed maius est ꝙ nõ
potest cogitari non esse q̃ꝙ quod potest.
Ergo cum deo nihil maius possit cogi-
tari deum esse: ita est qꝺ nullo modo põt
cogitari nõ esse. Sed cõtra arguit̃ ꝑ
textũ Job. Dmas. Dicit eni sic. In tan-
tum preualuit ꝑniciosa malicia hoiuꝫ:
ut dicant non esse deum. Et Tulliꝰ li. i.
de natura deorum ait. Quidaꝫ dixerũt
totam de diis imortalibus opinionem
factam esse ab hominibus sapientibus
rei publice causa. ut quos ratio nõ pos-
set eos ad officiũ regiuꝫ ducerent. Re-
spondet. d. Boñ. di. 8. ꝓmi li. ꝙ cogita-
re cum assensu aliquid nõ esse potest ꝓ-
uenire dupliciter. aut ex defectu intelli-
gentis: aut ex defectu intelligibilis. De-
fectus intelligentis est cecitas uel igno
rantia ob quã q̇a ignorat rem cogitat
ipsam non esse. Contingit aũt duplicit̃
esse cognitionem de aliquo ente. s. si est.
⁊ quid est. Intellectus autẽ noster defi-
cit in cognitione diuine veritatis q̃ꝙtuꝫ
ad cognitionem quid est. non aũt q̃ꝙtũ
ad cognitionẽ si est. Ex hoc ait Dama.
Cognitio existẽdi deũ nobis naturalit̃
est inserta. Et Augꝰ de fide ad Petrum
Nihil tantũ nouit mens q̃ꝙtum deũ eẽ
⁊ se. Et Ugo de sancto Uic. Sic deus
ab initio cognitionem suam in homine
tẽperauit. ut sicut nunq̃ꝙ q̇d esset possit
cõprehendi. ita nunq̃ꝙ quia esset possit
ignorari. Quia g̃ intellectꝰ noster nũq̃ꝙ
deficit in cognitione dei si est. iõ nec põt
ignorare ipsũ esse simpliciter. Quia ṽo
deficit in cognitiõe quid ẽ. ideo frequẽt̃
cogitat deuꝫ esse qꝺ nõ est: sicut idolum
uel creaturã. uel non esse quod est: sicut
deum iustum. 2ᵒ potest cogitari aliq̇d
non esse ꝑ defectũ a parte intelligibilis.
⁊ huiusmodi defectus potest eẽ duplex
aut defectus presentie. aut defectus eui-
dentie. Defectus ꝑ̃sentie utpote quia nõ
semꝑ: non vbiꝗ͞: non vbiꝗ͞ totaliter qꝺ
non semꝑ est: ſ aliquãdo est aliquãdo
nõ. aliquãdo ṽo potest cogitari nõ eẽ.
Similiter de eo quod non est vbiꝗ͞: q̇a
eadem ratione qua potest cogitari non
esse hic. potest cogitari nõ esse alibi. Si-
militer etiam de eo qꝺ ſm partem adest
scꝺm ꝑtem abest. Deus aũt est totus ⁊
vbiꝗ͞ ⁊ sꝑ. ideo non potest cogitari non
esse. Hanc rationem assignat Anselmꝰ
in libro contra insipientem. Non solum
ꝓpter defectum presentie potest aliquid
cogitari non esse: sed ⁊ propter defectũ
euidentie: quia nõ est euidens in se ⁊ in
probando. Sed deũ esse est veritas eui-
dens in se ⁊ in ꝓbando. in se: q̇a est quo
nihil maiꝰ excogitari potest. In ꝓbãdo
ṽo quia ⁊ ductu rõnis hoc probarunt
philosophi. ergo nõ potest cogitari nisi
insipienter ⁊ stulte ꝙ nõ sit deus. Unde
Dauid in ps ait. Dixit insipiẽs in corde
suo nõ est deꝰ. Stultꝰ g̃ ẽ q̇ cogitat uel
dicit nõ ẽ deꝰ quẽ ꝯfitet̃ intellectꝰ rõnis
nãle lumẽ. Uñ Berñ. in li. de diligẽdo
deũ. Inexcusabilis ẽ oĩo infidelis si nõ
diligit deũ toto corde. Clamat nẽpe intꝰ
eius inata iusticia: q̇a se ex toto illũ di-
ligere debꝫ cui se totũ debere nõ ignorat
hec ille. Clamat deuꝫ esse ois creata nã
angeli hoies celũ ⁊ terra ⁊ oia que ĩ eis
sũt. Uñ Aug. in li. de vtilitate credendi
ait. Non enim frustra intueri oportet ⁊
inaniter ordinem celi: pulchritudinem
siderũ: vicissitudines tempoꝝ: in quorũ
ꝯsideratione nõ curiositas ẽ exercẽda:
ſ gradus ad eterna faciendus. Et Job
12. Interroga iumẽta ⁊ docebunt te: ⁊
volatilia celi ⁊ indicabũt tibi. Loquere
terre ⁊ rñdebit tibi: ⁊ narrabunt pisces
maris. Quis ignorat ꝙ omnia hec ma
nus dñi fecerit? Mirabilis certe ĩ tãta
rerũ varietate ordo reꝑit̃. Est quidẽ or-
do situalis siue localis: q̇a q̄libꝫ crea-
tura tenet suũ locũ ſm suã dignitatem.

Nam tra ⁊ terrena sicut viliora i imis
locata sunt. Aqua ut dignior ei ẽmi-
net. Aer ut perfectior supior est. ⁊ ignis
ita actiuus ⁊ calidus a nobis elongat
sup alia elementa situatus. Celi incor-
ruptibiles : sol ⁊ luna ⁊ stelle lucentes
in speris suis altissime collocate sunt.
Et celũ empyreũ nobilissimũ vbi gau-
dent sancti cum xp̃o supremũ omniũ ẽ.
Subsequit ⁊ alius ordo qui temp⁹ põt
dici. Ordinatissime eñi sol facit cursum
suũ p signa çodiaci infra annũ integrũ
Et sic transeunt tempora veris. estatis.
autumni. hyemis cum effectibus suis.
Transeunt ⁊ dies naturales eadẽ tem
poris mensura ad motũ primi mobilis
completum. ⁊ ea que in hyeme mortua
videbant in vere reuiuiscunt ⁊ i estate
fru ctificant. Predicat insuper deũ esse
sacra scriptura tam veteris q̃ noui testi
⁊ ois scriptura ⁊ philosophorum ⁊ poeta-
rũ omniũq₃ gentiliũ. O qualis demen-
tia illorũ ergo q̇ tante ꝟitati acquiesce-
re nolũt. Tales vtiq₃ sunt q̇ dei iracun-
diam non formidant. Secunda rõ
quare a multis non timet ira dei. dicit
false opinionis. Nam cum multi nega-
re nõ possint esse deũ : opinant tñ false
q̃ in illo ira cadere non potest. Dicũnt
nãq₃ deũ esse clementissimũ : iram vero
clementie fore contrariã. ideo nec i deo
cadere posse. Pro quib⁹ dicit Lactanti⁹
in principio libri de ira dei. Aiaduerti
sepe Donate plurimos id existimare qd
nonnulli phorũ putauerunt. non irasci
deum : quoniã benefica sit tñmodo na-
tura diua. nec cuiq₃ nocere ꝑstantissi-
me atq₃ optime cõgruat ptãti. Arguũt
⁊ secũdo modo tales. quia nulla passio
cadit in deo. sed ira est passio quedam.
ergo nõ cadit in deo. 3° confirmant er-
rorem suũ. quia omne peccatum a deo
est remouendũ. sed ira est vnũ ex septẽ
vitijs capitalibus. ergo est a deo remo-
uenda. Verũtñ contra sic tenentes snut
auctoritates ⁊ dicta siue scripture sacre
siue gentiliũ ⁊ moraliũ philosophorũ.
Unde Exo. 15. In multitudine glorie
tue deposuisti omnes aduersarios nr̃os
Misisti iram tuam que deuorauit eos.
Et. 32. c. Moyses ad deum orans ait.
Quiescat ira tua : ⁊ esto placabilis sup
malicia ppl'i tui. Et. 4. Reg. 22. Ma-
gna ira dei succensa est contra nos. Et
Deut°. xi. c. Iratus domin⁹ clausit celu₃
⁊ pluuie non descendũt. Et. 2. Paral.
12. dicit de filijs isrl'. Quia humiliati
sunt auersa ẽ ab eis ira domini. Et. 24
c. Facta est ira dei cõtra Judam ⁊ hie-
rusalem. Et Job. 9. c. Deus cuius ire
resistere nemo potest. Et Dauid i ps. 2°.
Apprehendite disciplinã nequãdo ira-
scatur dñs. Et ps. 6. Domine ne in fu-
rore tuo arguas me : neq₃ i ira tua cor-
ripias me. Et ps. 17. Fundamẽta mon-
tium conturbata sunt ⁊ commota sũt
quoniã iratus ẽ eis. Et ps. 77. Ira dei
ascendit in israhel. Et ps. 78. Effunde
iram tuam in gentes que te non noue-
runt. Et ps. 89. Quis nouit potestate₃
ire tue : ⁊ p̃ timore tuo irã tuã dinume-
rare ? Et Eccl'iastes. 5. Ne dicas : corã
ãgelo nõ est prudẽtia ne forte irat⁹ dñs
dissipet cũcta opera tua. Et Ysa. 5. Ira-
tus est furor domini in populo suo. Et
Ysa. 4. Plangite ⁊ vlulate : quia nõ est
aduersa ira furoris domini a nobis. Et
Treñ. 4. Compleuit dñs furorem suũ :
⁊ effudit irã indignatiõis sue. Et Osee
5. Effundam quasi aquam iram mea₃.
Et Naum. i. Ulciscẽs domin⁹ in hostes
suos ⁊ irascens inimicis suis. Et Ro.
i. Reuelatur ira dei de celo. Et Ro. 3.
Nũquid iniqu⁹ est deus qui infert irã.
Et. i. Thes. 2. ꝑuenit ira dei super illos
vsq₃ in fine₃. Et Apoc̃. 15. Consũmata
ẽ ira dei. Et. 16. c. Audiui vocẽ magnã
de celo dicentem septem angelis : Ite ⁊
effundite septẽ phialas ire dei in terrã.
Et Ualerius maximus li. i. Lento eni
gradu ad vindictam sui diuina ꝓcedit
ira : tarditatẽq₃ supplicij grauitate cõ-
pensat. Et Ouidius de arte amãdi. Fle-
ctitur irat⁹ voce rogante de⁹. Et Aug⁹
18. de ciui. dei. c. 12. Apollini delphico
instituti sũt ludi musici : ut placaretur

ira eius qua putabant afflictas esse sterilitate grecie regiones: quia nõ defenderunt templũ eius. qd rex Danaus cũ easdem terras inuasisset bello incendit. Et i.i.li. vbi s.c.z. dicit de Junone que apud gentiles colebat̃ pro dea. Apud Uirgiliuз nempe Juno inducit̃ infesta troianis. Eolo ventorũ regi aduersus eos irritãdo dicẽ. Gens inimica mihi tyrrhenũ nauigat equor. Ilium in italiam portans victosq; penates. hec ille. Et idem Uirgilius cõmemorat in principio pmi libri Eneidos. ob iram Junonis Eneam profugũ fuisse cum reliquis troianis. d. Arma virũq; cano troie qui primus ab oris. Italiam fato profugus lauinaq; venit Littora. multum ille et terris iactatus et alto. Ui superũ seue memorem Junonis ob iram. At et Ualerius maxim⁹. li.i. rubrica de neglecta religione. multa narrat de iratis dijs. Nos vero talia exempla non inducimus ut errores gentilium comprobemus: sed tm̃ ut ostendam⁹ q; etiã s̃m illos ira ponenda sit i deo. Pro solutione itaq; obiectorũ tria sũt notãda Primũ s̃m Boñ. in.3. sen. di.33. et Ric. in.4. dis. 26. et Tho.i. parte. di.22. q; quandocũq; dicit̃ aliquid de deo qd in nobis denotat passionẽ de deo dicit̃ s̃m effectum et nõ s̃m passionis defectum. Odium ergo amor ira et similia que in nobis sunt passiões: in deo dicunt̃ s̃m effectum quo ad nos. ut tũc dicat̃ odire cum effectũ odij nobis exhibet. tunc irasci cum effectum ire nobis ostendit. Ipse aũt deus stabilis manẽs sine passione aliqua dat cuncta moueri. Secundũ notandũ q; non omnia que s̃m nomen sonãt virtutem dicunt virtuteз in re. nec omnia que s̃m nomen sonant vitiũ dicunt illud in re. Propterea inquit Juuenalis. Fallit enim vitiuз specie ꝟtutis et vmbra. Et Seneca ad Lucillum. Uitia in nobis sub virtutũ nomine repunt. Et Gregõ.4i. di.c. sepe vitia. ait. Sepe vitia se ingerunt et ꝟtutes esse mentiuntur: ut tenacitas ꝑsimonia effusio largitas crudelitas zelus iusticie remissio pietas velit videri. Jd non omne quod dicit̃ ira vitiũ est aut peccatum. Tertiũ notandũ s̃m Boñ. in 3. di.15. q; triplex ẽ ira. Quedã ẽ preter rationis imperium. primus. s. iracũdie motus. Secunda ira est ꝯtra rationis imperium quãdo quis concitatus i irã passioni rationem subijcit sequit̃q; inordinate impetum ire. Tertia est ira q̄ est s̃m rationis imperium quãdo quis irascitur s̃m q; merito irasci debet. Sic merito irascuntur patres filijs impijs: et prout exigit illoruз malicia ordinate corrigunt eos. Sic irascuntur prelati et domini quilibet subditis inobediẽtib⁹. Sic iratus est xp̃s quãdo eiecit omnes vendentes et emẽtes de templo. Dicim⁹ ergo q; deus qui est clementissim⁹ sine sui mutatione sine passiõe sine peccato sua exigente iusticia irascitur sepe peccatores obstinatos in ira conculcans quando eis effectus ire demonstrat. Hi sunt guerre pestilentie tempestates grãdines. sterilitates terre. fames. tremotus terrores de celo et signa magna. O presumptuosi peccatores. audiuistis iã q; falsa est opinio vestra. Dicebatis eni q; nõ irascitur deus. Et ecce tot preconia scripturarum clamant iram dei ab omnibus esse timendam. Tertia rõ quare a multis nõ timet̃ ira dei. dicitur diuturne expectatiõis. Cõsueuit equidem deus ꝓpter longanimitatem suaз sufferre peccatores iniquos ꝑ tempora longa: ut sic ꝑ dulcedinem eius attrabantur ad penitentiã. Sed inde multi sumunt audaciã et deteriores facti irã dei non existimant. Uerũtamen ut ait Hiero. in expositiõe Hiere. quanto maior est numerus temporũ quib⁹ obliuiscimur deũ: tanto maior est pena pcti qd nec longitudine temporum potuerit edomari.

Qr terribilis est ira dei eo q; seuit in paruulos et i iustos atq; oratiões supplicantium spernit et abhominatur. Caplm.z.

SEcundū mysteriū cōtemplādū
de ira dei dicit terribilitas. Cō-
siderandū nāq₃ est ꝙ cū irascit
deus. ⁊ prouocat etiā ad tēpaliter fla-
gellādū hoies sibi rebelles: seuer⁹ est ⁊
tribilis valde maxime ꝓpt tria. ꝑ ꝓpt
paruuloꝝ punitionē. 2° ꝓpter iustoꝝ
afflictionē. 3° ꝓpter oꝛonū detestatiōez

Primo deus iratus est terribilis ꝓpt
puuloꝝ punitionē. Punit nāq₃ puulos
pueros ⁊ innocentes ꝓpter pctā paren-
tū. Perierūt nempe ⁊ suffocati sūt in di-
luuio oēs infantes ⁊ puuli quotqt re-
periebant in mūdo. Adusti sūt in sodo-
mis ⁊ incendio cōcremati oēs qui erāt
i vteris matrū ⁊ qui sugebāt vbera. Et
tn̄ sepius vexat mund⁹ aut fame aut pe-
stilentia aut qualibet alia aduersitate:
q̄ nō nisi ꝓpter peccata veniunt. paruuli
qui ea nō cōmiserūt puniūtur pro illis
O formidabilis dei iusticia. o tremēda
dei iracundia cur eos qui te nō leserūt
exterminas? paruulos cur tam acriter
punis? ⁊ rn̄debit tibi protinus ꝙ ꝓpter
peccata parentum. Sed hic oritur du-
bium. Utrū filij ꝓpter peccata parentū
puniri possint. Et videt ꝙ non. Nam ꝑ
Ezech. 18. c. deus dixit. Filius nō por-
tabit iniqtatez pr̄is. ⁊ pater nō portabit
iniquitatē filij. iusticia iusti sup eū erit
⁊ impietas impij erit sup eum. Et extra
de his que fiūt a maiore pte capituli. c.
Quesiuit. in glo. dicit. Peccata suos de-
bent tenere auctores. Et idē. C. de penis
l. sancim⁹. ⁊. C. ne vxor ꝓ marito. l. ob
maritoꝝ. ⁊. xi. q. 3. c. illud. ⁊ de sen. exco.
c. a romana. §. vlt°. ⁊. 56. di. c. satis. Et
Aug⁹ ait. i. q. 4. c. nullius. Nullius cri
mē maculat nescientē. Ad h facit ibidē
c. placuit. ⁊. c. iudei. Sed cōtra arguit
quia Exo. 20. deus dixit. Ego suz dn̄s
deus tuus fortis zelotes visitans iniq-
tatem patrū in filijs in tertiā ⁊ quartaz
generationē eoꝝ qui oderunt me. Ad
idem facit. c. vergentis. extra de heretic
⁊ idem habet extra de filijs pres. nō or-
dinādis. c. i. c. ad presentiā. c. presentiū.
c. conquerente. ⁊. c. quoniā. ⁊. i. q. 4. §.
item. dicit. Cham peccāte Chanaā fili⁹
eius maledicit. Rn̄det dn̄s Boñ. di. 33
secūdi li. ꝙ duplex ē punitio. vna etna
alia temporalis. Filij non puniunt pro
pctō parētū pena eterna Unde Ansel.
de ꝯceptu virginali dicit ꝙ paruuli nō
damnāt ꝑ culpa Ade tm̄: ſ pro culpa
ꝓpria quā habent. licz non habeant eā
agendo: ſ contrahendo. Puniūt tamē
filij ꝑ peccato parentuz pena tpali eo ꝙ
filij sunt aliquid patris. Et hoc patz per
sacram scripturam in plurib⁹ exemplis
Ideo dicit Greg⁹. i. q. 4. c. paruulos.
Paruulos sodomitaruz non excusauit
ignorantia quin pro paterno scelere ce-
lesti igne consumerentur. Sed hoc igne
pena illis diminuta est quibus succes-
sio paterni sceleris est adempta. Parit
etiam demonstratū est peccatis paren-
tum paruulos aliquando corporaliter
flagellari. Secundo deus iratus est
terribilis propter iustorum afflictionē.
Affligit etiam ⁊ sepe bonos cum malis

Sed dubitat hic. Utruz possit esse in
aliquo pena sine culpa. Et videt ꝙ nō
quia Hiero. ait. Quicquid patimur pec
cata nostra meruerūt. ⁊ Greg⁹. d. i col-
lecta. Nulla eis nocebit aduersitas si
nulla dominetur iniquitas. Sed cōtra
est illud Job. 17. Non peccaui ⁊ i ama-
ritudinibus moratur oculus meus. Et
Joh. 9. Quis peccauit hic aut parētes
eius ut cecus nasceret? Et rn̄dit xp̄us
Neq₃ hic peccauit neq₃ parentes eius.
Et exponit Aug⁹ ꝙ hoc non dicit: quia
non peccauerit: sed quia cecitas nō erat
pena peccati. Preterea pro peccato ori-
ginali nō meretur quis nisi semel mori.
Sed Lazarus non tm̄ fuit mortu⁹ se-
mel: ſ bis. ergo videt ꝙ aut mors p̄ma
aut secunda fuerit ei absq₃ merito pcti
inflicta. Item xp̄s nullū habuit pctm̄:
⁊ tamen i eo fuit pena. Rn̄det Boñ. di.
36. secundi li. ꝙ malum pene dupliciter
potest ordinari. Uno modo ad malum
culpe qd̄ puniendo ordinat. Alio mō
in comparatione ad bonum quod deus
elicit ex illa pena. Si ergo aliqua pena

infligatur cuius ordinatio principalit̃
consistat in compatione ad malũ culpe
puniendum necesse est aliquam culpã
precessisse: nec tm̃ precessisse: ꝫ etiam
aliq̃ modo coicari inseꝑabiliter. Pena
eni aut ẽ directe ordinata ad punien-
dum: aut est ordinata principaliter ad
malũ excludendũ. ꝑ modo est pena in-
fernalis. 2° modo est pena purgatoria
Primo modo pena requirit presentiam
culpe scõm deformitatem ⁊ maculam.
Secundo modo requirit culpe pñtiam
ꝭm reatũ ⁊ sequelam. Si aũt pena in-
fligatur principaliter ꝓpter ordinẽ quẽ
habet ad bonũ quod inde elicitur. Aut
ergo ꝓpter bonũ propriũ: aut ꝓpt̃ alie-
nũ. Si propter bonũ ꝓpriũ: sic requirit
ꝙ i subiecto illo aliquãdo fuerit culpa
⁊ ꝙ possit esse de futuro. Si autẽ ꝓpter
bonũ alienũ: sic sufficit pene ut fuerit
culpa in alio ꝙ̃ in eo qui punitur. in eo
videlicȝ pro quo pena illa sustinet̃. per
quem modũ fuit in xp̃o cuius mors ⁊
passio ordinata erat ad redimendũ ge-
nus humanũ ⁊ liberandũ ⁊ reꝑandũ a
lapsu in quẽ ceciderat ex pctõ primi pa-
rentis. Et sic patet ꝙ ois pena aliquo
modo respicit culpã. Sed quedã ut pre
sentẽ i se utpote pena infernalis. Que-
dam ut preteritã in se: sed presentem in
reatu ⁊ sequela. sicut pena purgatoria.
Quedam ṽo solũ ut preteritã ⁊ hoc in
eo q̀ punit̃. Et sic ẽ omnis pena iustoꝝ
excepto xp̃o. Quedã ṽo respicit culpaȝ
nõ in se: ꝫ in alio. sicut in xp̃o. Põt etiã
pena ordinari ad bonũ qȯ inde elicitur
Et sic potest esse in aliq̃ sine culpa talis
pene meritoria: q̇a illud malũ pene re-
compensat̃ ꝑ maius bonũ qȯ inde elicit̃
sicut patet in ceco nato. in Job. in La-
çaro. in Tobia: ⁊ i quolibet viro iusto.
hec Boñ. Alex. autem in .3. summe al-
legando Job. Dama. dicit. Concedit
deus iustũ incidere i calamitates pro-
pter multas causas. Prima est ut eam
que in ipso latet virtutẽ alijs manife-
stam faciat. ut Job. i. Secunda est ut
non ex recta cõscientia cadat ꝑ supbiã
ut in Paulo. 2. Cor. 12. Tertia ut alij
erudiant̃. ut i Laçaro ⁊ diuite Luc. 16.
Quarta ꝓpter gloriã dei. ut in ceco na-
to Joh. 9. Quinta ꝓpter çelũ alterius
siue imitationẽ. ut gloria ei⁹ q̇ passus
ẽ magnificata i pugna alijs passio fiat
spes future vite ut i martyrib⁹ ad Heb.
xi. c. Propt̃ea dicit Aug⁹ li. i. de ci. dei
c. 8. Hec cũ ita sint: boni ⁊ mali pariter
afflicti sũt. nõ ideo ipsi distincti nõ sũt:
quia distinctũ nõ est qȯ vtriq; ꝑpessi sũt
Manet eni dissimilitudo passoꝝ etiã i
similitudine passionũ. Et licȝ sub eodẽ
tormento non est idem virtus ⁊ vitiuȝ
Nam sicut sub vno igne aurum rutilat
palea fumat. ⁊ sub eadem tritura stipu
le cõminuũtur: frumenta purgant̃. nec
ideo cum oleo amurcha confundit̃: q̇a
eodem preli põdere exprimit̃: ita vna
eademq; vis irruens bonos ꝓbat: pu-
rificat: eliquat. malos damnat: vastat
⁊ exterminat. Unde in eadẽ afflictione
mali deũ detestant̃ atq; blasphemãt. bo
ni autẽ ꝑcant̃ ⁊ laudant. Tertio de⁹
iratus est terribilis eo ꝙ qñ p⁹ diutur-
nam expectationẽ ꝓuocat̃ ad iracũdiã
nõ exaudit obstinatorũ voces peccato-
rum prout plene diximus i sermone de
impedimentis orationis.

Qr cognoscit̃ ira dei propinqua: tum
cum quia peccata sũt consũmata: tum
cum peccatores sunt obstinati: tum cũ
illam ꝓphete ⁊ amici dei ꝓnunciant ⁊
cõminantur. Caplm. 3.

TErtiũ mysteriũ contemplandũ
de ira dei dicitur propinquitas
Qꝛuis enim nesciamus certitu-
dinaliter quãdo ꝓpinqua sit ira dei ad
flagellandum peccatores: possum⁹ tñ
id cognoscere ex coniectura signorum
Sũt aũt de hoc tria principalia signa.
Primũ pctõrũ consũmatio. Secundũ
populorum obstinatio. Tertiũ ꝓph̃aꝝ
annunciatio. Primũ signum ad co-
gnoscendũ seu timendũ ne ꝓpinqua sit
ira dei est pctõrũ consũmatio. Quãdo
ꝯsũmata sũt pctã ⁊ impleta ẽ mensura

Possūt aūt notari septē signa cōsūma-
tionis peccatorū: qb⁹ signis adimpletꝫ
nihil aliud nobis expectandū ⁊ timen-
dū est ꝙ ira vindicta flagellum ⁊ vltio
diuina. Primū ē horribilitas pctōꝝ
multoꝝ. Secūdū multitudo peccātiū
Tertiū impunitas manifestoꝝ scelerū
Quartū aiadūsio i pctis. Quintū af-
fectio ad scelera. Sextū studiū peccādi
Septimū lōga pseuerantia i peccatis
he ꝯditiōes explicāt Gen.6.c. Pria
cōditio seu pmū signū: quia i mūdo tpe
diluuij erāt magna pctā ⁊ horrenda ni-
mis. ꝓptēa dr. Uidēs aūt de⁹ ꝙ multa
malicia. Quō vbū manifeste oñdit horri
bilitatē ⁊ turpitudinē multoꝝ pctōrum
2° cōmuniter homines talia ꝑpetra-
bant. ꝓptēa subdit: hominū. 3° insup
peccata illa inuerecunde ⁊ impune fie-
bant. ideo subiūctū est: esset in terra. i.
manifesta erāt ⁊ impunita. 4° fiebant
peccata tota mentis animaduersione.
ideo additur: ⁊ cuncta cogitatio. s. non
partim nō diuisim: sed i malis integra
⁊ ꝯiuncta. 5° fiebant tota cordis affe-
ctione. ideo subditur: cordis. 6° perpe-
trabantur toto studio. ideo subdit: in-
tenta esset ad malum. 7° fiebant pse-
ueranter. propterea addit: omni tēpore.
Timeo satis ne hec signa verificentur
in nobis. Tempore nāqꝫ isto nefandis-
sima scelera cōmitti solent: nec a paucꝭ:
sed a multis. neqꝫ puniūt aut corrigūt:
quoniaꝫ illi ad quos spectat corrigere
uel punire deteriores sunt alijs. Et nō
est veritas nō iusticia neqꝫ rectitudo in
filijs hominū. Fiūt peccata cū animad-
uersione mentis cum oi affectione stu-
dio ac pseuerantia. O fatui populi cur
non timetis? Cur nō expauescitꝭ? Cur
ad penitētiā redire negligitis? Audite
psal. dicentem. Nisi ꝯuersi fueritis gla-
dium suū vibrauit arcū suuꝫ tetendit ⁊
parauit illū. Secūdū signū ꝓpinq-
tatis ire dei dicit populorū obstinatio.
Quādocūqꝫ populi pctōres obstinant
⁊ obdurāt in corde nō moti beneficijs
dei nō cōminationib⁹ nō ꝑdicationib⁹
nō signis non deniqꝫ vllo alio modo: si-
gnū forte est ꝙ ꝓpe est eis flagelluꝫ dei.
Est de hoc exemplū obstinatissimi ppli
iudeoꝝ quē deus deleuit ꝓpter obstina-
tionē suā. Nam p⁹ multa mala a iudeis
ꝑpetrata xp̄s viuens in carne in medio
ipsoruꝫ vocauit eos ad pniam vita mi-
raculis ⁊ doctrina. Ipsi vō noluerunt
audire ipsū. In dñica aūt oliuarū cum
introisset hierosolymā. ut dr Luc.19.c.
Uidens ciuitatē fleuit sup illā dicens:
O ciuitas ampla. o ciuitas regia. o ci-
uitas digna. plena pplo. affluens diui-
tijs ⁊ abundās pctis. Ueniēt dies i te
⁊ circūdabūt te inimici tui vallo ⁊ circū-
dabūt te: ⁊ coāgustabūt te vndiqꝫ ⁊ in
trā ꝓsternēt te ⁊ filios tuos q̇ i te sūt. ⁊
nō relinquēt in te lapidē sup lapidē eo
ꝙ nō cognoueris temp⁹ visitatiōis tue.
Proptēa dic Hiero. in qōnib⁹ ad Hel-
bidiā. In tantū autē hierusalē amauit
dñs ut fleret eā ⁊ plangeret ⁊ pendens
in cruce loqueretur: Pater ignosce eis
quia nesciūt q̇d faciūt. Itaqꝫ impetra-
uit qō petierat ⁊ datū est eis temp⁹ pnie
vsqꝫ ad.42.annū. Post qō pseuerantī-
bus in blasphemia egressi sūt duo vrsi
de siluis romanoꝝ Uespasian⁹ ⁊ Tit⁹
⁊ eos interfecerūt atqꝫ lacerauerūt. hec
ille. Die autē qua crucifixus est ih̄s dei
filius cōuersus ad mulieres que plan-
gebant ⁊ lamentabant cum dixit. Filie
hierusalem nolite flere sup me: sed sup
vos ipsas flete ⁊ sup filios vestros: q̇a
venient dies in quibus dicetis: Beate
steriles que nō genuerūt: ⁊ vbera q̄ nō
lactauerūt. O saxea. o lapidea. o ada-
mātina iudeoꝝ corda. Nec verbis xp̄i
crediderunt nec susceperūt testimoniuꝫ
aplōꝝ: qui magna virtute ꝑdicabāt re-
surrectionē magistri sui: ſ; in dies cru-
deliores facti persequebantur ecclesiaꝫ
lapidauerunt Stephanum. interfece-
runt Jacobum iustum. ⁊ Paulo con-
uerso miraculose ac ceteris predicātib⁹
xp̄m impijssime restiterūt. Uoluit tamē
de⁹ añꝙ iram suā inferret i eos terrorib⁹
⁊ signis celi illos ad penitentiā vocare.

Et ut meminit Josephꝰ i libris de bello
iudaico. ⁊ Eusebius in historia eccle-
siastica. ⁊ Policratus i libro de nugis
curialiũ. Stella quedã sub forma gla-
dij stare visa est: quasi iminens desuper
ciuitati. Cometes exicialibus flãmis
ꝑ totũ ãnũ visus est ardere. Luna ecli-
psim ꝑ duodecim noctes passa ẽ conti-
nuas: cum die festi plurimi cõuenissent
octaua die mensis aplis noctis tꝑe ho-
ra nona tantus fulgor luminis aram
templũq circũdedit: ut dies clarissimꝰ
videret: mansitq spacio hore dimidie.
hoc quidẽ ignaris prosperũ visum ẽ: sed
ꝓbos ꝑitosq doctores portẽtũ exiciale
nõ latuit. Janua tẽpli q̄ erat ad orien-
tem cũ esset ere solido induta tanti põ-
deris ꝙ vix a viginti viris sũmo cona-
tu impellentibus clauderet. repente ho-
ra noctis sexta ꝑ seipsam apta est ꝙꝙ
ferreis vectibꝰ teneret. Die. 21. mai ꝓpe
occasũ solis: visi sũt currus ⁊ quadri-
ge in omnẽ regionẽ ꝑ aerem ferri ⁊ ar-
matorũ cohortes nubibus cõmisceri.
In nocte pentꝭ. sacerdotes ingressi tẽ-
plum ad diuina officia celebranda: ꝑmo
senserunt quosdã strepitꝰ: ⁊ paulo post
audierũt voces clamantes: Discedamꝰ
ab his sedibus. Ante quartũ ãnũ belli
in die festi tabernaculoꝝ: q̇dã rusticus
⁊ plebeus Jesus noie: filius Ananie
repente clamare cepit: Uox ab oriente
vox ab occidente. vox a quattuor vẽtis:
vox sup hierosolymã ⁊ templũ. vox sup
sponsos ⁊ sponsas. vox sup vniuersũ po-
pulũ. Sicq indesinenter die ac nocte
clamabat ꝑ vicos ⁊ plateas discurren-
do. Et flagellatus ac ꝑcussus etiã ante
iudicẽ flagris usq ad ossa laceratus
ut taceret: ipse quolibet die cũ eiulatu
semꝑ illud replicabat addens: Ue hie-
rosolymis. Ue mascul' ⁊ femellis. Nec
vnꝙ i tot ꝓdigijs atq signis ille dure
ceruicis populus errores suos corrigẽ
voluit. Ob quã obstinationẽ altissimꝰ
deus in illos iram suam effudit. O q̇s
explicet sine singultibꝰ? Quis audiat
sine lachrymis? Quis consideret sine

timore ciuitatis hierosolymitane exci-
dium ⁊ desolationẽ? Refert nãq Jo-
sephus in. 6. libro de bello iudaico. ꝙ
Titus ⁊ Uespasianꝰ cum exercitu va-
lidissimo a romanis missi in die solenni
pasce: qñ etiã ex circũiacentibus locis
inumerabilis populus iuerat hieroso-
lymam ciuitatẽ obsederũt fecerũtq in
circuitu vallũ munitissimũ. ita ut nullꝰ
ciuitatem exiens illud ꝑtransire posset.
Ob quã causam in breui ciuitas fame
cepit vrgeri: tantũq inualuit penuria
rerũ ꝙ ꝓpter famẽ hec que referam dĩc
Josephus fuisse mala secuta. Pͦ ꝙ pre-
dones ꝑ ciuitatẽ discurrentes vi intra-
bant domos ⁊ rapiebant si quid ibi in-
uenissent cõmestibile. 2º ꝙ filij ex ore
parentũ ⁊ econuerso violenter stricto
gutture masticatũ cibum extrahebant
⁊ velut rabidi comedebant. 3º ꝙ etiã
fimũ boum aliaq vilissima sũpserũt in
cibũ. 4º ꝙ multi ꝯtẽdebãt exire ut her-
bas colligerẽt. ⁊ capiebantur a roma-
nis: ⁊ tantus numerꝰ fuit captiuorum
ut tute custodiri non possent. quapropt
statutum fuit ut euulsis eorum oculis
aut amputatis illoꝝ manibꝰ cõpellerẽt
sic ad ciuitatem redire. 5º ꝙ ꝙplures
diuites ne iocalia sua ꝑuenirẽt ad ma-
nus romanoꝝ: quos verisimilit' crede-
bant ciuitatẽ debellaturos illa degluti-
uerunt. Cuius rei fama cum deuenisset
ad aures romanorũ: cõmouit eos ut
existimarent captiuos iudeos q̊s tene-
bant gẽmas in ventre adhuc retinere.
Quare vna nocte duoꝝ miliũ patefa-
cta sũt viscera. 6º ꝙ multi formosi iu-
uenes in via in plateis publicis i pro-
prijs domibus fame afflicti improuisa
morte cadebant. 7º ꝙ inuente sũt mu-
lieres q̄ filios ꝓprios comederũt. Uñ
refert Josephus de quadã. ꝙ cũ non
haberet ad comedendũ. lactentẽ filium
in manibus tenẽs dixit: Infelicis ma-
tris infelicior fili i bello in fame i dire-
ptione cui te reseruabo? Ueni ergo nũc
O mi nate esto cibus matri predonibꝰ
furor seculis fabula. Et his dictis filiũ

iugulauit ⁊ coxit. ⁊ dimidiū comedēs
ptem alterā occultauit. Et ecce ꝯfestim
predones odorez carnis cocte sentien-
tes in domū irruūt. ⁊ nisi carnē prodat
mortem minant. Tūc illa detegens in-
fantis membra: Ecce inquit vobis ptē
optimā reseruaui. At illos tātus hor-
ror inuasit ꝙ nec loqui potuerunt. Et
illa meus est inquit hic filius: meuz est
pctm̄. securi edite quia prior ego come-
di quē genui. Illi ꝟo trementes ⁊ triti
discesserunt. O qt erant in ciuitate illa
amara spectacula: vbi videbant quoti-
die tot morientes. O quot infantes ⁊
pueri extendentes manū ad vbera ma-
trum ⁊ panem petentes ad pedes illaꝝ
mortui deficiebāt. O quot erant ibi fle-
biles voces. quot lamēta. quot singultꝰ
quot gemitus ⁊ suspiria. Clauserat eis
deus ⁊ strinxerat venā misericordie sue
Tandē post biennū capta fuit ciuitas
⁊ in predā data: ⁊ muri ⁊ edificia que-
libet solo equata. ⁊ ut Josephus refert
decies centena milia iudeorum fame ⁊
gladio perierunt: ⁊ nouē milia vendita
fuerunt. O si possem in talem ascendere
speculam: de qua omnē italiā cernerem
omnesꝗ meā vocē possent audire: pro-
fecto clamarē. O italia plange. o italia
time. o italia caue ne ꝓpter obstinatiōez
tuam in te deseuiat ira dei. Uocauit ipe
te multis annis: dotauit amplis bene-
ficijs. Misit ad te predicatores suos.
Terruit te signis ⁊ prodigijs. Sensisti
terremotus pestilentias ⁊ temporū ste-
rilem ꝯditionē? Cōminatꝰ est tibi deꝰ?
Sic. Certe hoc fecit ut te induceret ad
penitentiam. Et tu in dies durior effi-
ceris in peccatis ⁊ malicia perseueran-
do. Fiunt iam vbiꝗ vsure publice. Uia
fedata sunt spurcissimis vitijs carnis
⁊ ignominiose sodomie. Supbia pom-
paruz iam occupauit omnes ciuitates
⁊ terras. Blasphemie dei piuria men-
dacia iniusticie violentie oppressiones
pauperū: ⁊ similia supabundāt. O ita-
lia decora. o regio diuitijs plena. Noli
contemnere deuz. noli exacerbare ma-
iestatem eius. Tertium signū ꝓpin-
quitatis ire dei dicit ꝓphetarū annun-
ciatio. Cognoscimus propinquam dei
iram: quādo ꝑ prophas suos deus illā
pronunciat. Diebus aūt istis multa di-
cuntur pronunciata ꝑ sanctam Brigi-
dam que spiritu claruit prophetico: per
sanctū Methodiū: ⁊ ꝑ nōnullos alios.
Ego aūt qui dicta ipsorum etiam ori-
ginaliter legi cuz illa clare nō intelligā
nō audeo quicꝗ temere diffinire. Hor-
tor tamen omnes populos ut cessent a
via sua mala: ne forte si in illa ꝑseuera-
uerint repente supueniat ira ⁊ indigna-
tio dei: a qua ipse nos liberet qui est be-
nedictus ⁊ laudabilis ꝑ infinita secula
seculorum. Amen.

Dominica tertia in quadragesima
infra diem. de vitio ⁊ peccato discordie
quod nullo pacto stare potest cum veri-
tate penitentie: ob qd penitētes ab illo
sibi maxime cauere debent. Sermo. 39.

OMne re-
gnum i seipsū diui-
sum desolabitur: ⁊
domus supra domū
cadet. Uerba sūt re-
demptoris nr̄i ori-
ginaliter Luc. xi. c.
⁊ in euangelio pn̄tis dn̄ice. Nō potuit
efficacius aut clarius explicari ꝙ per-
niciosum sit malū aut graue discordia
damnata: ꝙ in verbis dn̄i nostri ihu xp̄i
que dixit contra phariseos. Et licz sua
fuisset intentio ostēdere demones ꝯcor-
des eē ad omnē maliciā hominūꝗ per-
ditionem: verūtamē nos intelligimus
dissensiōes quelibet regna validissime
exterminare. Ad hoc autē astutus dia-
bolus innitit: ut caritate abiecta cū dis-
cordijs odijs ⁊ dissensiōibꝰ deū omni-
potentem offendamus. Ea ꝓpter ꝑ vti-
litate penitentium in presenti sermone
contra discordie vitiū stilum nostrum
exacuemus: quoniā redemptor noster
amarum illius effectum qui est regno-

rum resolatio aperuit in verbis allegatꝭ
in themate: in quibus de discordia tria my-
steria erunt declaranda. videlicet.
Primū dicitur originatio.
Secundū distinctio.
Tertium offensio.
Que tres possunt esse radices uel origina-
les cause damnabilis discordie. vana
gloria videlicet: auaricia: uel stulticia
siue leuitas. Capitulum .j.

P Rimū mysteriū declarandū de
discordia dicitur originatio. in quo
videndū est que sūt discordie ori-
ginales cause. Et assignari possunt tres cause
prima dicitur vana gloria. 2a dicitur auaricia. 3a dicitur
stulticia. Prima causa discordie dicitur vana
gloria. Secundum enim Greg. 32. moral. dis-
cordia est vane glorie filia. Nam ut dicit
Tho. 2. 2. q. 37. discordia importat quā-
dam disgregationē voluntatū: inquantum
scilicet voluntas vnius stat in vno: et voluntas
alterius stat in altero. Quod autem volū-
tas alicuius in proprio sistat: prouenit ex hoc
quod aliquis ea que sūt sua prefert his que sūt
aliorum. Quod cū inordinate fit: pertinet ad
inanē gloriā et ad superbiam. Et secundum cir-
cūstantias potest esse peccatum mortale aut ve-
niale. Sed aliquis posset arguere quod dis-
cordia nō est peccatum. Nam Act. 23. Pau-
lus posuit discordiam inter phariseos et
saduceos: quod nō fecisset si fuisset peccatum.
Item dicitur Act. 15. Facta est dissensio inter
Paulum et Barnabā. Sed Tho. respondet
ad primū. quod causare discordiā per quam
tollitur mala concordia est laudabile. et hoc
modo fecit Paulus. Xps etiā de seipso
dicit Math. x. c. Nō veni pacē mittere
sed gladiū. Ad secundū dicit Tho. quod
discordia que fuit inter Paulum et Barna-
bam: fuit per accidens et non per se. Uterque
enim intendebat bonū. sed vni videbatur hoc
esse bonū. alij aliud. quod ad humanū
defectū pertinebat. nec erat talis controuer
sia in his que sūt de necessitate salutis. Sed hic
oritur vnū dubiū. vtrū auditores diuersorum
magistrorū tenētiū diuersas opiniones ex-
cusentur a peccato si opiniones suorum magistrorū
tenent quando nō sūt bone. Et respondet Tho. in

quodlibetis. quod si diuerse opiniones do-
ctorum sacre scripture nō sūt contra fidē
uel bonos mores: absque periculo audi-
tores vtramque opinionē sequi possunt: sicut
varia fuit opinio inter Aug. et Hiero.
de obseruatione legaliū ante diuulgatio-
nem euangelij. In illis vero que pertinēt ad
fidem uel bonos mores: nullus excusatur
si sequatur erroneā opinionē alicuius ma-
gistri. In talibus enim ignorātia nō excu-
sat. Alioquin imunes a peccato fuissent qui
secuti sunt opinionē Arrij Nestorij et
aliorū heresiarcharū. Nec possūt excu-
sationē habere propter simplicitatem si in
talibus opinionē erroneā sequantur. In ta-
libus namque dubijs nō est de facili prestādus
assensus: sed potius ut dicit Aug. in. 3.
de doctrina xpiana. consulere quis debet
regulam fidei quā de scripturarum pla-
nioribus locis et ecclesie auctoritate per-
ceperit. Qui ergo assentit opinioni ali-
cuius magistri contra manifestum scri-
pture testimoniū siue contra illud quod
publice tenetur secundum ecclesie auctoritatem
non potest a vitio erroris excusari. Con-
cordat Monaldus et Hosti. Aliqua tamen
sūt que aliquando fuerūt in varia opi-
nione doctorū antequam per ecclesiam fieret de-
terminatio. Et pro illo tempore potuerūt excu
sari qui vnam uel contrariam tenebāt.
Sed postquam determinatū est per ecclesiam et
firmata altera earū: hereticū esset con-
trariū sentire. sicut est exemplū de pau-
pertate xpi: de qua ante Iohem. 22. erāt
varie et contrarie opiniones. vtrum xpus
cum apostolis habuit aliquid in cōi. Sed de-
terminatū fuit per ipsū Iohem. 22. imo
per ecclesiam quod habuit eo quod Ioh. 4. dicitur
Discipuli eius abierunt in ciuitatem ut
cibos emerent. Et Ioh. 12. de Iuda dicitur
Fur erat et loculos habens ea que mitte-
bantur portabat. Et hoc ipsum dicitur. 12. q.
i. c. habebat. Qui ergo contrariū assereret
pertinaciter hereticus haberetur. Addit Hosti.
quod quando sūt diuersa iura et opiniões. scilicet
nec contra deum nec bonos mores: hu-
manior sententia est preferēda ceteris
paribus. extra de transact. c. si alias.

Standum est ei que meliori innitit͛ rō-
ni.di.20. §.i. ⁊ extra de ferijs.c.capel-
lanꝰ. Adde etiā ꝙ in his que cōcernūt
forū conscie in dubijs tutior via est eli-
genda.extra de sponsalibus.c. iuuenis
Nec tamē de facili cōtraria opinio ē re-
probanda. Secūda causa discordie
dicit͛ auaritia. Inquit Seneca.in li.de
4.virtutibus. Quietissime viuerēt ho-
mines sup̱ terrā si h̄ duo ꝓnoia tolle-
rent͛ meū ⁊ tuū. Et Plato i Phedrone
Propter pecuniaꝝ possessionē vniuersa
bella nobis fiunt. Et Salustius in cati
linario. Imperij ⁊ diuitiaꝝ causa bella
atq̧ certamia oia int͛ mortales sūt. Et
Lucanꝰ li.3. Certamen mouistis opes.
Uidemꝰ h̄ p̱ experientiā oi die: qn̄ ꝓpter
auariciā filius discordat a patre: frat͛
a fratre: ⁊ amicus ab amico. Tertia
causa discordie dr̄ stulticia. Sunt nāq̧
multi stulti ⁊ leues qui oia credūt que
a susurronibꝰ eis dicunt͛. Susurratio
siquidē aptissimū ē instrumētū ad dis-
cordias seminādas. ꝓpt͛ea dixit sapiēs
ꝓu.26. Cū defecerint ligna extinguet͛
ignis: ⁊ susurrone subtracto iurgia cō-
quiescunt. Et Ecc͛.28.c. Susurro ⁊ bi-
linguis maledictus. Multos eni turba-
uit pacem habentes. Lingua tertia
multos cōmouit: ⁊ dispsit illos de gēte
in gentem. ciuitates muratas diuitum
destruxit: ⁊ domos magnatorū effodit:
virtutes populoꝝ concidit: ⁊ gētes for-
tes dissoluit: mulieres viratas eiecit ⁊
priuauit illas laboribus suis. Qui re-
spicit illā nō habebit requiem. nec hebit
amicū i quo requiescat. Flagelli plaga
liuorē facit. plaga aūt lingue cōminuet
ossa. hec ibi. Quis nā sufficeret enumerare
discordias que exorte sūt int͛ ciues int͛
vicinos inter dn̄os inter populos inter
vxorem ⁊ virū inter fratrē ⁊ fratrē ꝓpt͛
susurrantes? O lingua ignita? o lin-
gua venenata? o lingua imanior ⁊ cru-
delior oi fera pestifera? Tu lingua su-
surronū instrumentū es diaboli. tu illiꝰ
sagitta vulnerās: tu eius acutissimus
ensis. Propterea susurratio ponit͛ inter
gravia pctā que execrat͛ deus. de quibꝰ
sapiens dicit ꝓu.6.c. Sex sunt q̄ odit
dn̄s. ⁊ septimū detestat͛ aia eiꝰ. oculos
sublimes. linguā mendacē. manꝰ effun-
dentes inoxiū sanguinē. cor machinās
cogitatiōes pessimas. pedes veloces ad
currendū in maluꝫ. ꝓferentē mendacia
testem fallacem: ⁊ eum qui seminat int͛
fratres discordiā. Sed culpabiles ad-
huc sunt illi qui a susurronibꝰ sibi ca-
uere aut nesciunt aut nolunt.

De triplex ē discordia dānabilis: scis-
matice prauitatis: ciuilis parcialitatis
⁊ importabilis societatis. Caplm.2.

Secundū mysteriū declarandū
de discordia dicitur distinctio.
Distinguit͛ eni triplex discordia
damnabilis ⁊ p̱iculosa. videlicꝫ. pᵃ est
scismatice prauitatꝭ. 2ᵃ ciuilis parcia-
litatis. 3ᵃ iportabilis societatis. Pri-
ma discordia est scismatice prauitatis.
Est aūt scisma vitium quo quis sūmo
pōtifici subesse recusat ⁊ mēbris eccl'ie
sbiectis coicare nō vult. Scisma siq̄dē
grecū est nomē: qd̄ latine scissurā sonat
ut dicit͛.24.q.i.c. scisma. Est aūt pctm̄
mortale: q̄a ꝯtrariat͛ caritati eccl'iastice
vnitatis. Est autem dr̄ia inter heresim
⁊ scisma: q̄a heresis opponit͛ directe ⁊
p̱ se fidei.ut.d. Tho.2.2.q.39. ⁊ scisma
p̱ se opponit͛ eccl'iastice vnitatꝭ caritati.
Unde hiero.23.q.i.c. int͛ scisma. Int͛
scisma ⁊ heresim h̄ arbitror interesse ꝙ
heresis p̱uersū dogma habet. scisma aūt
ab eccl'ia separat. Contra scismaticos
dicit͛.i.c.i. de sūma tri. ⁊ fide catho. Una
est fideliū vniūsalis ecclesia extra quā
nullus oio saluat͛. Et.24.q.i.c. loquit͛
Cyprianus ait. Loquit͛ dn̄s ad Petrū
Ego dico tibi q̄a tu es Petrus: ⁊ super
hāc petrā edificabo eccl'iam meā. Sup̱
vnuꝫ edificat eccl'iam. Et ꝙuis apl'is
oibus pꝰ resurrectionē suā parē ptātē
tribuat ⁊ dicat: Sicut misit me pater ⁊
ego mitto vos: Accipite spm̄ sanctū:
tn̄ ut vnitatē māifestaret vnitatis eius-
dem originē ab vno incipientē sua au-
ctoritate disposuit. Ad idē est.c.alienꝰ.

c.omnib⁹.c.quoniã vetus.p̃fata causa
⁊ questione. Sed hic oritᷣ vnũ dubiuȝ
Quid cum duo uel plures sũt in ecclĩa
gerentes se pro papa.⁊ quilibȝ horum
habet suã sequelã. Quis eoꝝ dicetᷣ scis⸗
matic⁹ cũ suis sequacib⁹? Ratio. aut
constat aut coiter tenetᷣ ꝙ quilibet eoꝝ
intrusus ẽ.i.nõ canonice electus. Aut
constat vnũ eoꝝ canonice ⁊ rite electũ
videlȝ a duabus ptibus cardinaliuȝ ⁊
sine violentia.⁊ postea alius supindu⸗
ct⁹. Aut dubitatᷣ quis illoꝝ sit canoni⸗
ce uel rite electus vnus uel alter. Et in
primo casu null⁹ eorũ est papa:ꝫ q̇libȝ
eorum scismaticus cum his qui scientᷣ
sequũtᷣ ipsũ:⁊ excoicati sunt ipso facto
extra de elec.c.licet. Et de hoc loquitᷣ.c.
si duo.79.di.vbi dicitᷣ. Si duo forte ꝯ
fas temeritate cõcertantiũ fuerint or⸗
dinati in sũmos pontifices nullũ ex eis
futuꝝ sacerdotẽ.i.sũmũ pontificem per⸗
mittimus. Sed illũ solũ in sede aplica
pmansurũ cẽsemus quẽ ex numero cle⸗
ricorum.i.cardinaliũ noua ordinatiõe
diuinũ iudiciũ ⁊ vniuersitatis ꝯsensus
elegerint. Nec obstat ꝙ hoc statuit Ho⸗
norius augustus.⁊ ad impatorẽ non
spectat statuere aliquid de electionib⁹
ecclesie: sicut nec de rebus aliꝭ ecclĩa⸗
sticis.ut.96.di.c.bene.q̇a ut dicitᷣ i glo
in prefato.c. Si duo. Honorius fecit il⸗
lud rogatu ecclĩe.⁊ ecclĩa approbauit
ideo rõne approbationis statutuȝ illud
valet quasi fecisset ecclesia. Quando g̃
constat nullũ eorũ canonice electũ. ut
quia nõ a cardinalibus: ꝫ ab aliꝭ: in
quo casu loquitᷣ.c. si quis ex episcopis
⁊.c.si quis pecunia.79.di. Uel si a car⸗
dinalibus:nõ tamẽ a duabus ptib⁹ car
dinaliũ. ut in.c.licet.de elec. qui tali ad⸗
hereret vere scismaticus ẽ.⁊ p ꝯciliũ pro⸗
uidendũ esset cũ cardinales hui⁹modi
essent. Alias si ipsi cardinales aliũ eli⸗
gerent ille esset verus aplicus. Et nõ ꝙ
ex hoc ꝙ electio pape symoniace facta
esset a cardinalibus dũmodo alias rite
cessare nõ põt nec tolli q̇n sit ver⁹ papa.
Et similiter quãtũcunqꝫ criminosus ⁊
irregularis esset electus. ut.d.glo.in.c.
si quis pecunia. In secundo casu.s.cuȝ
constat vnũ canonice electum.⁊ postea
alius se intrudit. sicut Cornelius papa
qui Fabiano successit ⁊ p⁹ eũ canonice
creatum Nouatianus quidam papã se
fecit.ut dicitᷣ.7.q.i.c.factus est.⁊.c.no⸗
uatianus. Tunc prim⁹ ẽ verus papa:⁊
secund⁹ apostaticus ⁊ scismaticus cum
sequacibus ei⁹. Sic sub Eugenio.3°.fa⸗
ctum est scisma tpe bti Bern̄. Nã ipso
Eugenio rite electo alius intrusus est:
ꝫ meritꝭ ⁊ labore sci Bern̄. scisma illud
ablatũ fuit remanẽte Eugenio in aplĩ⸗
ca sede. Deinde sub Johe.22°. factũ est
aliud scisma. Nam cum ipse declararet
fore hereticos q̇ assererẽt xp̄m nihil ha⸗
buisse in cõmuni etiã mobile. quidã fra⸗
ticelli nuncupati de opinione. dixerunt
ipsũ papã Joh. hereticũ cũ successorib⁹
⁊ seq̃cib⁹ ei⁹ ⁊ fecerũt aliũ papã Pisis.
Greci aũt circa annũ dñi nõgentesimũ
scisma facientes in heresim inciderũt de
spiritu scõ dãnatã. de sũma trinitate ⁊
fide catholica.c.i.li.6. Sȝ reducti fuere
ad ecclesie vnitatẽ tẽpore Eugeniꝭ q̃rti
In tertio vero casu cum dubiũ ẽ quis
horũ duorũ sit canonice elect⁹: puta q̇a
electio p̃mi dicitᷣ facta p metũ q̇ cadit
i constantẽ virũ: q̃uis a duabus ptib⁹
cardinaliũ. postmoduȝ ab eis fit electio
sine violentia ⁊ metu quocũqꝫ sicut ac⸗
cidit casus circa annos dñi.1380. nam
mortuo Greg̃.xi. cardinales volentes
ꝓcedere ad electionẽ successoris: ut dr̄
fuerunt a romanis cõminati ꝙ occide⸗
rentᷣ si non eligerent italicũ aliquẽ. Ele
gerunt igitᷣ archiep̄m barensem: qui tũc
erat rome exprimentes ei ꝙ eligebant
eum ad vitandũ piculũ se fingebãt eli⸗
gere. Electo ergo illo qui Urbanus.6.
dictus ẽ: ille ut fertᷣ: dixit. ꝙ si volebant
eum eligere voluntarie eligerent q̇a in⸗
tendebat eẽ papa. Publicato igitᷣ Ur⸗
bano papa ⁊ a cardinalib⁹ ipsis ado⸗
rato ⁊ consecrato de cõsensu eorum ac
principib⁹ xp̄ianitatis ac p eos signifi⸗
cato ꝙ canonice eẽt elect⁹. inde ad aliq̃t

menses ipsi recesserunt ab eo: ꝛ fugientes ad ciuitatem fundensem que est in principio regni: ibi elegerũt alium qui dictus est Clemens. 6. qui trãstulit curiã suã in Auinione: illicq; venerata ẽ ꝓ papa tota frãcia ꝛ hispania ꝛ cathalonia. Alteri vero. s. Urbano adhesit italia alemãia ꝛ vngaria. ꝑseuerauitq; hoc pessimũ scisma vltra. 30. annos. Cũ ergo hic esset dubiũ ex ignorãtia facti quia exceptis cardinalibus ꝛ paucis alijs tunc presentib⁹. ceteri scire nõ poterant si talia sic processerunt uel aliter cum diuersi diuersimode referrẽt. ꝛ partim etiã ignorãtia iuris: quia dubium erat apud ꝑitissimos: vtrũ fuerit talis metus qui cadere posset in constantem virũ uel non: uel etiam quia p⁹ electionem habuerũt temp⁹ ad recedendum: ꝛ nõ fecerũt: imo ꝑ signa expressa ostenderunt voluntarie ꝛ libere factã electionem. In illo ergo scismate illi proprie erant scismatici: qui scientes factũ ꝯtra iura uel contra cõscientiã faciebãt ducti amore uel odio uel cupiditate uel ambitione. Alij ṽo excusabant etiam adherendo ei qui nõ erat ver⁹ papa: quẽ tamen ipsi credebãt verũ. Et q̃uis vna pars excoicaret alterã: tñ qui simpliciẽ inherebant excusari videbant. Durãte ṽo illo scismate p⁹ Urbanũ: successit ex altera pte Bonifaci⁹ non⁹. Bonifacio successit Innoc̄. 6. Innocentio. Greg̃ 12. ex alia pte Clementi successit Benedict⁹. 12. Sub his aũt scilicȝ Greg̃. 12. ex vna parte. ꝛ Benedicto ex alt̃a factum est aliud scisma ãno dñi. 1410. Nam recedẽtib⁹ cardinalib⁹ ab vtroq; papa: ꝛ ꝯuenientibus Pisis concilium celebrantib⁹ depositis illis duob⁹. scilȝ Greg̃. ꝛ Bene. sub eadem videlicȝ rõne. q̇a dicebãt scãdaliçare facto suo publico totã ecclesiã: cum nõ vellent cõuenire insimul ĩ aliquo vno loco: ut promiserant ꝛ iurauerãt. demũ creatus est pisis Alexander papa qui fuit Petrus de candia ordinis minorũ: cui successit Joh. 23. bononie electus. Et cuȝ pene oẽs reges ꝛ ꝑncipes xpianitatis dimissis Greg̃. ꝛ Bene. obediẽtiã dedissent Alexãdro ꝛ successori suo: tñ adhuc maximũ dubiũ erat vtꝝ causa ꝓpt̃ quã creat⁹ fuit Alex. videlicet. q̇a Greg̃. ꝛ Bñ. scãdaliçabãt ecclesiã eẽt vera: nihilomin⁹ ex q̈cũq; triũ ꝑtiũ q̇cunq; credebat simpliciter suũ verũ papã: ꝛ nõ alios motus conscientie dictamine: paratus etiã adherere alteri si hoc sibi cõstaret excusatus credit a vitio scismatꝭ ꝛ sententijs eius. cui⁹ signũ ẽ q͛ in qualibet obedientia erant multi ꝑitissimi ꝛ sancti viri: nam sub Urbano ꝛ Bonifacio fuit sancta Brigida ꝛ sancta katherina de senis. Sub Clemente ꝛ Benedicto ex alia parte fuit btũs Petrus de lucinburgo clarus miraculis. Sub Benedicto etiã fuit scũs Uincenti⁹ de ordine predicatoꝝ. Tandem ꝯgregato concilio ꝯstantie Greg̃. p̃fatus sponte renunciauit ꝑ Carolum de malatestis suũ ĩ hoc ꝓcuratorẽ. Joh. 23. fugã arripuit: sed captus ꝑ impatorẽ redijt ꝛ tãdem depositus fuit. Benedict⁹ etiã qui nec venire nec mittere voluit: depositus fuit vbi creatus fuit dñs Oldo de columna cardinalis: qui fuit Martinus papa. 5. Secũda est discordia ciuilis ꝑtialitatis: quãdo ciues relicto amore cõmunis boni: cõuertentesq; omnia ad ꝓpriũ cõmodũ discordant ad inuicem. Naȝ ut inquit Ari. 2. polit̃. Ciuilitas q̃dã coicatio ẽ. Et ibidẽ. Politica ẽ ordo quidam inhabitantiũ ciuitatẽ. Qñ ergo ciues nõ regũt ƀm ordinẽ nec sũt coicatiui: ad dissensiões veniũt. Tales sunt hodie quasi in omnib⁹ ciuitatibus italie tyranni quidã de quib⁹ dici potest qd̕ sapiẽs ait ꝓṽ. 29. Oẽs hoies pestilentes dissipant ciuitatẽ. Et ut idẽ ait. 11. c. In benedictione iustoꝝ exaltabit ciuitas: ꝛ ore impioꝝ subuertet. Impij equidem ꝛ ꝑtiales non reipublice ƀ ꝓprie vtilitati semꝑ inuigilãt. Contra q̇s ait Cassiodorus li. 3. eplarũ. Nobilissimi ciuis est patrie sue augmenta cogitare. Et Tulli⁹ ĩ ꝑ̃ de officijs. Omnino

qui reipublice presunt seruent duo pre-
cepta Platõis. Unũ ut vtilitatẽ ciuiuꝫ
sic tueant᷑: ut quecunqꝫ agunt ad eã re-
ferant obliti cõmodorũ suoꝝ. Alterum
ut totũ corpus reipublice curent nedũ
ꝑtem aliquã tueãt᷑ reliquas deserãt. Ut
eni tutela sic procuratio reipublice ad
eoꝝ vtilitatẽ qui cõmissi sũt nõ ad eoꝝ
quibus cõmissa est gerẽda est. Qui aũt
parti ciuiũ cõsulũt partẽ negligũt: rem
ꝑniciosissimã i ciuitatẽ inducũt seditio-
nem atqꝫ discordiam. Hinc apud athe-
nienses magne discordie orte. ⁊ in nr̃a
republica non solum seditiones: ꝫ etiã
pestifera bella ciuilia: q̃ grauis ⁊ fortis
ciuis in republica dignus principatu
fugiet atqꝫ oderit tradetqꝫ se totum rei-
publice neqꝫ opes aut potentiã cõsecta-
bit᷑ totãqꝫ eam sic tuebit᷑: ut oib⁹ cõsu-
lat necnõ criminib⁹ falsis in odiũ aut
inuidiaꝫ vocabit oio qꝫ ita iusticie hone-
statiqꝫ adherescet: ut ea cõseruet ꝗ̃uis
grauiter offendat: morteqꝫ appetat po-
tius ꝗ̃ deserat illa q̃ dixi. Miseria oio
est ambitio honorũqꝫ contentio: de qua
preclare est apud eundẽ Platonem. hec
ille. Nam ⁊ antiqui romani etiã ꝓpter
rempublicã domesticas iniurias dissi-
mulabant. Unde Ualerius maxim⁹ li. 4
rubrica de moderatione. Stagipp⁹ te-
ciates hortantibus amicis ut grauẽ in
administratione reipublice ⁊ emulum
sibi vehement᷑ aduersariũ: sed alioquin
ꝓbum ⁊ ornatũ virũ qualibet rõne uel
tolleret uel submouẽt: negauit se factu-
rum ne quem in tutelam patrie bonus
ciuis locum obtineret malus ⁊ impro
bus occuparet seqꝫ vehementi aduersa-
rio urgeri ꝗ̃ patriaꝫ egregio aduocato
carere preoptauit. In eodeꝫ libro Ua-
leri⁹. rubrica Qui ex iimicis iuncti sũt
amicitia. aliud refert exemplũ. Emili⁹
inquit lepidus bis ꝯsul. ⁊ pontifex ma-
ximus splendoreqꝫ horũ par vite graui-
tate diutinas iimicitias cũ Fuluio flac
co eiusdeꝫ amplitudinis viro gessit q̃s
simul ut censores renũciati sũt i campo
deposuit existimans eos nõ oportẽ pri-
uatis inimicitijs dissidere qui publice
sũma iũcti essent potestate. O damno-
sum virus in ciuibus italie a diabolo
disseminatũ. Jam iam vbiqꝫ partialita
tes abundant, ꝓpter quas omne bonũ
publicum penitus destructũ est ⁊ euer-
sum omnisqꝫ iusticia cõculcata ⁊ abie-
cta. Tertia est discordia iportabilis
societatis eorũ qui insimul conueniũt
aut i vna domo aut i vicinia aut i reli-
gione aut i aula principis aut i q̃cũqꝫ
collegio q̇ discordãt: nec vn⁹ aliũ recto
oculo respicẽ valẽt eo ꝙ nesciũt serua-
re regulã Pauli dicent̃ ad Eph̃. 4. Cũ
omni humilitate ⁊ mansuetudine cum
patientia supportantes inuicem in ca-
ritate solliciti seruare vnitatem spiritus
in vinculo pacis. O infelix tp̃is huius
conditio in qua ad modicũ tolerare so-
cius nescit sociũ: frater fratrẽ: ꝓximus
proximũ suuꝫ. Uix domus repit᷑ in qua
nõ regnet diabol⁹ discordie. vix etiã ut
sic dicã aliqua cõgregatio eoꝝ q̇ vocã-
tur iusti. Ubiqꝫ secte: vbiqꝫ dissensiões
vbiqꝫ volũtatũ ⁊ animoꝝ ꝯtrarietates.
O quantos decipit ꝑsũptio ꝓpria ⁊ sui
ipsius elata opinio: qui dũ suas discor
dias imo ⁊ odia ignita considerãt for-
mant sibi ꝯsciaꝫ: dicũtqꝫ çelo ⁊ caritate
odire ac discordare. Taceo qđ scio qđ
vidi quodue quottidie de mľtis qui sci
reputant᷑ expior. Unũ dico ꝙ vbi ꝯcor
dia nõ est nõ habitat ipse xp̃s. Dixit eni
Math. 18. Ubi fuerint duo uel tres cõ
gregati in noie meo: in medio eoꝝ sum
Et Eccl. 25. sapiens notabiliter ẽ locu-
tus. In tribus inquit beneplacituꝫ est
spiritui meo que sũt grata coram deo ⁊
hoibus. Concordia fratrũ: amor ꝓxi-
morũ: vir ⁊ vxor bñ sibi consentiẽtes.

De discordia offendit oẽ bonũ hois:
spirituale. s. corpale ⁊ tpale. Capľm. 3.

Tertiũ mysteriũ declaranduꝫ de
discordia dicit᷑ offensio. Offen-
dit nanqꝫ discordia tria deside-
randa bona. Primũ bonũ spũale. Se-
cũdũ bonũ corpale. Tertiũ bonũ tpale.

Primũ bonũ quod offendit discordia
dicit spirituale bonũ.s.aie. Nam nullũ
est peccatũ adeo graue qȝ discordãtibꝰ
nõ fiat facile. Ex illa siquidẽ ꝓuenerũt
ire.rixe.odia.inimicitie.⁊ lites.conten-
tiones.mẽdacia.ꝑiuria.blasphemie.ho
micidia.obstinationes.⁊ ꝯtemptus sa-
cramentoꝝ ecclesie. Propt illã plerīqȝ
ꝑ annos ⁊ annos nec ꝯfiteri nec coica-
ri curant. Propterea figurata ẽ discor-
dia ꝑ bestiam.de qua Joh. Apoc.13.ait
Uidi de mari.i.de amaro corde discor-
dantiũ.bestiã ascendentẽ.i.discordiam
habentẽ capita septẽ.i. septez capitalia
vitia.⁊ cornua decem.i. transgressionẽ
decẽ preceptoꝝ: ⁊ sup cornua eius dia-
demata decẽ.i.gloriã de malo: quoniã
discordãtes ⁊ partiales letãt in malis
suis. Secundũ bonũ qȝ offendit dis-
cordia dicit corꝑale. Facit nãqȝ discor
dia cor discordãtiũ triste. Et ut dr ꝓv.
17. Animus gaudens etatẽ floridã fa-
cit. Spiritꝰ tristis exsiccat ossa. Et Ecc.
30. Jocunditas cordis hec est vita ho-
minis.⁊ iterũ ibi. Ante tempꝰ senectã
adducit cogitatus. Tertiũ bonuz qȝ
offendit discordia dicit tꝑale. Ut enim
Salustius ait in iugurtino. Cõcordia
parue res crescũt.discordia maxime di-
labunt. Et Tulliꝰ de amicitia. Que do-
mus tam stabilis que ciuitas tam fir-
ma que non odijs ⁊ dissidijs funditus
possit euerti? Patet hoc ꝑ experientiã i ro-
mane reipublice desolatiõe. Cur destru
cta? cur desolata? cur ad nihilũ du-
cta romanoꝝ gloria atqȝ potẽtia? Fa-
tua certe falsaqȝ fuit opinio eorum qui
dixerũt romã defecisse eo ꝙ ibi accepta
tus sit cultus xp̄i: ob qȝ indignati ipoꝝ
dij ciuitatẽ ipsaz odio graui sũt ꝑsecuti
Et licz Augꝰ satis copiose cõtra sic di-
centes disputet in li.de ci.dei. Tamẽ nõ
desunt poete ⁊ historiographi qui dicũt
romanoꝝ regnũ amplissimũ fore deper
ditum ꝓpter ciuilia bella. Propterea Lu
canus in principio p̄mi sui libri sic can
tat. Bella per emathios plus ꝙ̃ ciuilia
campos. Jusqȝ datum sceleri canimus
populũqȝ potentẽ. In sua victrici ꝯuer-
sum viscera dextra. Cognatasqȝ acies ⁊
rupto federe regni. Certatuz totis con-
cussi viribꝰ orbis. In cõe nefas infestis
obuia signis. Signa pares aquilas ⁊
pila minãtia pilis. Quis furor o ciues
que tanta licentia ferri? Gentibus in-
uisis latiũ prebere cruorẽ? Cũqȝ suꝑ-
ba foret babylon spolianda trophees.
Ausonijs vmbraqȝ erraret crassus in-
ulta. Bella geri placuit nullos habi-
tura triumphos. Heu ꝙ̃tũ terre potuit
pelagiqȝ parari. Hoc quẽ ciuiles hau-
serũt sanguine dextre. Unde venit titan
⁊ nox vbi sidera fundit. Quaqȝ dies
medius flagrantibus estuat horis. Et
qua bruma rigens ⁊ nescia vere remitti
Astrigit scythicũ glaciali frigore pon-
tum. Sub iuga iam seres iam barbarꝰ
issset arares. Et in.2.li. idem ait. Sũ-
mũ brute nephas ciuilia bella fatemur
Qui igit considerat romane vrbis in-
teritũ de ꝙ̃ dicit. Roma quãta fuit ipsa
ruina docet. Facile cognoscere poterit
quãta sit discordie vis ad nocendũ ad
perdenduz ad destruendũ ⁊ annihilan-
duz omne regnũ. Sed adhuc nobis se
offerunt exempla tot florentissimarum
ciuitatũ italie: in quibꝰ vident palatio-
rum ruine desolatiões viarũ ⁊ plateaꝝ
paucitas populorũ ⁊ pristine dignitatꝭ
ac felicitatis antique omnimoda dimi-
nutio. O Bononia studioꝝ mat. o Ja-
nua regina maris. o Parma. o Esculũ
o Placentia. o Assisiũ. o Uiterbiũ. O
alie ciuitates ⁊ terre que discordijs ⁊
partialitatibꝰ locũ dedistis. Ubi ẽ glia
vestra. vbi populi multitudo. vbi antiq̃
diuitie? O discordia maligna. o discor
dia detestanda. Propt illã nempe ciuis
insurrexit in ciuem: frater in fratrem:
amicus in amicum: ⁊ platee ciuitatuz
humano sanguine sũt madefacte: atqȝ
in dies ciuitatũ cõditiones deteriorate
eo ꝙ omne regnũ ut dictũ est i ꝑ̄ncipio
in seipsum diuisũ desolabit. a qua deso-
latione liberet nos xp̄s ihs dei filiꝰ qui
cũ patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat

p infinita seculorum secula. Amen.

Feria secūda tertie ebdomade in q̄
dragesima. de diuitijs a quarum cupi-
ditate amoreq͡ inordinato retrahendi
sunt penitētes qui cupiūt eternas ⁊ ce-
lestes diuitias possidere. Sermo. 40.

EJecerunt
ihm̄ extra ciuitatem.
Scribunt hec verba
originaliter Luc. 4.
c. ⁊ in euangelio ho-
dierno. Horribile sa-
tis est audire q̄ naçareni eiecerūt xp̄m
foras mōtē ciuitatē. Sȝ multo mag̃ de-
testabile ē q̄ xp̄iani ipsū de suo corde re
pellāt. Et licȝ multa sint vitia atq͡ pctā
ppter que xp̄s a multis cōtemnit: verū-
tn̄ vnū est satis gnāle auaricia. s. ppter
quā pauci sūt hodie q̄ xp̄m velint habē
Ut eni dicit Hiere. 2. c. A maiore vsq͡
ad minorem oēs studēt auaricie: ⁊ a p-
pheta vsq͡ ad sacerdotē cuncti faciunt
dolū. Est aūt auaricia imoderat' amor
pecunie. ut dicit Aug'. p pecuniā itelli-
gendo quecūq͡ tpalia bona q̄ possideri
possūt. Nam. i. q. 3. c. totū. dicit. Totum
quicqd hoies habent in terra. oia quoꝝ
dn̄i sūt pecunia est. Propterea ut hoies
ad verā pniam p diuitiarū cōtemptum
pueniāt: i pn̄ti sermoē de diuitijs erim'
locuturi: in quo tria mysteria erunt de-
claranda.
Primū dicit damnatio.
Secundū conditio.
Tertium malignatio.

Quod amor inordinatus diuitiarū rep-
hendit ⁊ damnat verbo ⁊ exemplo: tam
a scis q̄ a phis moralib'. Caplm. j.

PRimū mysteriū declarandum
de diuitijs dicit damnatio. Dā-
nat siquidē non solū a sanctis:
verū etiā a gentilibus ⁊ moralib' phis
Et ut clarius habeat querit. vtrū diui-
tes diuitias habentes aut habere volē-
tes possint eternā salutȝ acquirere. Et
q̄ nō arguit. Pꝰ p testimonia scāꝝ scri
pturarū. Deinde p dicta ⁊ exempla phi
losophorū. Inquit sapiens Ecc. 3. c. Si
diues fueris non eris imunis a delicto
Et. prō. 28. Qui festinat ditari nō erit
inocēs. Et Dauid ps. 33. Diuites egue-
rūt ⁊ esurierūt. Et. i. Thi. 6. Qui volūt
diuites fieri incidūt i tēptationē ⁊ la-
queos diaboli ⁊ desideria multa stulta
⁊ noxia q̄ demergunt hoies i interitū ⁊
pditionē. Et Jac. 6. c. Agite nūc diui-
tes plorate vlulantes i miserijs vr̄is q̄
aduenièt vobis. Diuitie vr̄e putrefacte
sunt: ⁊ vestimēta vr̄a tineis cōmesta sūt
Aurū ⁊ argētū vr̄m eruginauit. ⁊ eru-
go eorū in testimoniū vobis erit ⁊ mā-
ducabit carnes vestras sicut ignis. Et
Aug' in li. 83. q. Caritatis venenū est
spes adipiscendorū. Et Hiero. ad Eu-
stochiū diuinis euāgeliuȝ vocib' into-
nat. Nemo potest duob' dn̄is suire. Et
audeat quisq̄ xp̄m mendacē facē: deo ⁊
māmone seruiēdo? Vociferat ille sepe
Qui vult veīre p' me abneget semetipsū
⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat me. Et ego
onustus auro arbitror me xp̄m sequi?
Et idem ad Julianū ait. Diuitē purpu-
ratū gehēne suscepit flamma. Laçarus
paup plen' vlcerib' cui' carnes putri-
das lābebāt canes. ⁊ vix de micis men-
se diuitis miserā sustinebat aiam. i sinu
Abrahe recipit ⁊ tāto pr̄iarcha parēte
letat. Difficile imo impossibile ē ut pre-
sentibus quis ⁊ futuris fruatur bonis
⁊ hic ventrem ⁊ illic menteȝ impleat ut
de diuitijs trāseat ad diuitias ut i vtroq͡
seculo primus sit. ut ⁊ in celo ⁊ in terra
appareat gloriosus. hec ille. At sanct'
scōꝝ xp̄s Luc. 6. c. ait. Ue vobis diuiti-
bus qui habetis cōsolationē vestrā. Et
idem Math. 5. Beati inquit pauperes
spiritu: qm̄ ipsoꝝ est regnū celorum. Et
Math. 16. Facilius est camelū intrare
p foramen acus: q̄ diuitē intrare in re-
gnū celorū. Genitrix xp̄o eius vgo scis-
sima Luc. 2. c. sic cecinit. Esurientes
impleuit bonis ⁊ diuites dimisit ianes
Satis etiā damnabiles fore diuitias

xp̄s ⁊ sc̄i exemplo pariter ⁊ ope demon-
strarunt. Paup siquidē xp̄s ex paupere
matre natus: usq ad patibuluz crucis
paupem vitā duxit. Vn̄ Ber. in sermō
quodā ait. Omniū bonoꝝ eterna in celis
affluentia suppetebat: ſ pauptas nō in-
ueniebat in eis. Hāc itaq dei filiꝰ ꝯcu-
piscens descendit ut eā sibi assumeret ⁊
sua estimatione illā faceret preciosam.
De pauptate aūt xp̄i dixi i sermone de
natiuitate. Paupres adhuc ipse voluit
esse apl'os suos. ꝓ quibꝰ dic̄ Crisoꝰ sup
Math. Si bonū esset aurū ħ vtiq de-
disset apl'is xp̄s: q eis ineffabilia cōtulit
bona. Nūc aūt nō solū nō dedit: ſ etiaz
habere ꝓhibuit. Vn̄ ⁊ Petrꝰ i pauptate
gloriat dicēs. Aurū ⁊ argentū non est
mihi. Phi insup atq gētiles suo modo
damnabiles ⁊ ꝑiculosas esse predicant
diuitias tp̄ales ⁊ illas fatētur noxias
Vn̄ Tulliꝰ in ṗ de officijs ait. Pecunie
fugienda cupiditas est. Nihil est enim
tā angusti animi tāq ꝑui q̄ amare di-
uitias. nihil honestius magnificētiusq
q̄ pecuniā ꝯtemnē. Et Seneca ad Lu-
cillū. Aude hospes ꝯtemnere opes: ⁊ te
quoq dignū finge deo. Nemo alius est
deo dignior q̄ qui opes contempsit. Et
idem in li. de tranq̄llitate animi inducit
exemplū ⁊ verba Zenonis. Zeno inquit
noster cum oia sua audisset submersa.
Jubet me dixit fortuna expeditiꝰ philo-
sophari. Et Valeriꝰ maximꝰ de Ana-
xagora dicit. q cū pꝰ longā ꝑegrinatio-
nem redijsset in patriaz oiaq sua dissi-
pata vidisset retulit. Nō eēm ego saluꝰ
nisi ista perijssent. Et de Crate thebano
dic̄ Hiero. ad Paulinū. ⁊ ponit. iz. q. z
c. gl'ia epi. Crates ille thebanus homo
quōdā ditissimꝰ cū ad ph̄andū athenas
ꝑgeret magnū auri pondus abiecit: nec
putauit se posse ⁊ virtutes simul ⁊ diui-
tias possidere. Et ꝯtra Jouinianū ideʒ
sic loquit. Legunt plurimi ph̄oꝝ diui-
tias nō tm̄ contempsisse: ſ etiā abiecisse
quasi impedimētū sapie ⁊ virtut. Fecit
hoc Socrates quē oiuz ph̄oꝝ secte tāq̄
sapientie ⁊ ꝟtutis vnicū fontē venerāt.

Et Lact. li. i. di. insti. ait. Nam ⁊ abie-
cisse quosdā res familiares suas ⁊ renū-
ciasse vniuersis voluptatibus cōstat ut
solā nudāq virtutē: nudi expeditiq se-
querent. Concludimꝰ ergo ꝑ oia dicta
q diuites cum quibꝰ virtutes stare nō
possunt eternā salutē nō habebunt. Sʒ
ꝯtra obijci pōt. Dicit eni ꝓṽ. iz. Redē-
ptio anime viri diuitie ꝓpe. Et ꝓṽ. z1.
Propter inopiā multi deliquerunt. Et
Salustius in catilinario. Semꝑ in ci-
uitate quibus opes nulle sūt bonis inui-
dent malos extollūt vetera odere noua
exoptant odio suaꝝ rerū mutari omnia
student. Et Ari. 4. ethicoꝝ. Diuitie sūt
utiliū. Et. z. rheto. Vnū aliquid neces-
sarioꝝ est substātia. Et ibidē. Omnis
indigentia mala est. Et. i. politice. Res
possessa organū ē ad vitā. Et. z. politice
Cōfert multitudo substātie. Et i euan-
gelio Luc. i9. de Zacheo diuite ⁊ prin-
cipe publicanoꝝ xp̄s dixit. Hodie huic
domui salus a deo facta est. Et Math.
8. c. Centurionē sub se milites habentē
nō damnauit: ſ potius approbauit fidē
eius. d. Non inueni tantā fidem in isrl.
Rn̄deo ad hāc qōneʒ. q diuitie possūt
haberi cum pctō ⁊ absq pctō. Cū pctō
habent triplici rōne. ṗ dicit inordina-
te affectionis. zª impie iiustificatiōis
3ª indebite dispēsationis. Prima rō
quare damnabiles sūt diuitie dicit in-
ordinate affectionis: cuʒ quis ad illas
inordinate afficit ꝯstituens i eis btitu-
dinis finē. Et sic intelligūt omnes au-
ctoritates que videt cōcludere q diui-
tes saluari nō pñt. scʒ qn̄ diuitias dili-
gunt tanq̄ summū bonū ꝑuipendentes
deū. Vn̄ in ṗs. Diuitie si affluāt nolite
cor apponere. Et Seneca ad Lucillū.
Diuitiarū tibi possessionē nō interdico:
sed efficere volo ut illas intrepide possi-
deas. Quod vno consequeris modo si
te etiā sine illis btē victurū persuaseris
tibi. ꝓpterea Augꝰ li. i. de ciui. dei. c. io.
ait. Cum apl's dicit: Qui volūt diuites
fieri incidunt in temptationē ⁊c̄. ꝑfecto
in diuitijs cupiditatē reprehendit: non

facultatē quā pcipit alibi dicens. Pre-
cipe diuitibus hui⁹ mūdi nō suplie sape
neq̧ sperare in incerto diuitiarū: s̄ i deo
viuo qui p̄stat nobis omnia abūdant
ad fruendū. Et Hiero. ad Saluinā de
Nebridio ꝛ viduitate. Nec diuiti obsūt
opes si eis bene vtat: nec pauperē ege-
stas cōmendabiliorē facit si inter sor-
des ꝛ inopiam pctā nō caueat. Vtrūq̧
nobis testimoniū ꝛ Abrahaz patriar-
cha ꝛ quottidiana exempla suppeditāt
quorum alter in sūmis diuitijs amicus
dei fuit. Alij quottidie i scelerib⁹ depre-
hensi penas legib⁹ soluūt. De Abrahā
insup idem ad Pamachium ita scribit.
Diues erat Abrahā auro argēto peco
re possessiōe: multāq̧ familiā habebat
ita ut ad subitum nunciū armare posset
exercituz iuuenibus electis. Et q̄ttuor
reges qui fugerāt in Delan secutus oc-
ciderat: tū p⁹ crebrū hospitalitatis offi-
cium dum homines nō recusat suscipe
meruit deum. hec ille. Damnat ergo nō
diuitiarū possessio: s̄ illarū nimi⁹ super-
fluusq̧ amor. Sunt aūt hec amoris vi
tiosi tria principalia signa. Primuz
cum quis sine rerum indigentia pl⁹ de-
bito in diuitijs acquirēdis se occupat
ꝛ affligit. De quo dicit Eccl'iastes. 4. c.
Unus est ꝛ secundū nō habet. nō fratrē
nō filiū. ꝛ tamē laborare non cessat nec
satiāt oculi ei⁹ diuitijs. nec recogitat. d
Cui laboro ꝛ fraudo aiaz meā bonis ?
In h̄ quoq̧ vanitas ē ꝛ afflictio pessi-
ma. Secundū signū ꝙ quis inordi-
nate diligit diuitias est: cum illas qb⁹
ipse non eget, ppter deuz paupibus dis-
pensare recusat. Et de h̄ diffusi⁹ loquemī
in sermōē de elemosyna. Tertiū signū
est cum quis se diuitiarum seruū facit.
Nam sunt nōnulli qui diuitias etiā ad
pprīū cōmodū necessitate vrgente expo
nere nolunt. Noui ꝛ ego Johānē fusco
venerabilis ecclesie scē Marie maioris
de vrbe canonicū ditissimū ꝙ plura bn̄-
ficia habentē: eratq̧ ei substātia multa
abundabat vino frumento armentis ꝛ
pecunijs. Remanserant etiā ei argētea
vascula indumenta panni libri ꝛ alia
plurima bona quondā fratris eius car-
dinalis sci Marci. Ipse tū miser ꝛ mi-
serior ceteris: auaricia victus: panem ꝛ
aquā sepius comedebat. Mulam cui
insidebat ne famulum precio detineret
ipse solus gubernabat. Ad dormiendū
sine lumine accedebat. calciatus in cul-
tum lectum intrabat. Dum infirmabat
vix p⁹ multos dies cuz mori iam timē
inciperet medicum aduocabat. Uestes
antiquas ꝛ laceratas deferebat. nec ca-
lorib⁹ aut frigore a labore poterat deti-
neri. pro vno denario paupes suffoca-
bat. Semp discurrebat semp circuibat
anxius ꝛ sitibundus ad thesauriçādū
Crudelis alijs crudelior sibi inimicissi-
mus deo. O reprobanda conditio. o fe
ralis natura. o deniq̧ reprehēsibile ma-
lum: amare plus diuitias ꝙ deū ꝙ pxi-
mū ꝙ propriā animā: ꝙ etiā ꝛ corpalē
vitā. Propterea Seneca in li. de beata
vita ait. Diuitie apud sapientem viruz
in seruitute sunt: apud stultū in impio.
Secūda rō quare dānabiles sūt di-
uitie dicit impie iiustificationis qn̄ aut
iniuste acquiruut aut iniuste possident
Tertia rō dicit indebite dispensatio-
nis qn̄ dispensant aut his quib⁹ dispen
sari nō debent. ꝛ de hoc dicem⁹ in sermōē
de elemosyna: aut qn̄ expendunt pdiga
liter in his in quib⁹ expendi non debent
ut in supfluis edificijs ꝯuiuijs ꝛ indu-
mentis ꝛ silibus. Absq̧ pctō habent
diuitie cum retinent in vsum: nec ppter
illas offenditur deus aut proxim⁹: sed
habent aut p iusta lucra acquisite: aut
p hereditariā successionē: illisq̧ homo
vtitur moderate nō constituendo i eis
finem vltimum.
Q̄r diuitie affligūt eos q̇ illas imode-
rate amant labore timore atq̧ dolore:
q̄re poti⁹ sunt cōtemnēde ꝙ diligende.

Secundū mysteriū / Capl'm. z
de diuitijs declarandū dicitur
conditio. Reperiuntur siqui-
dem in diuitijs cum plus debi-
to diliguntur tres pessime cōditiones.

pᵃ dicit laboris. 2ᵃ dicit timoris. 3ᵃ
dicit doloris. Prima ꝯditio dicit la-
boris. Affligunt eni diuitie se diligētes
triplici labore. Primꝰ dicit mentalis.
Secundꝰ corꝑalis. Tertiꝰ ꝯsciētialis.

Primꝰ dicit labor mentalis: q̇a mēs
eorū q̇ diuitias amāt: nūq̄ pōt eē quie-
ta eo ꝙ cū in diuitijs satietatē querant
illā in eis nūq̄ inueniūt. Propt̄ea dicit
sapiens Ecclīastes .5. Auarꝰ nō imple
bit pecunia. Et hiero. ad Demetriadē
virginem. Diuitiarū amor insatiabilis
est. Et Ambᵒ. 41. di. c. sicut hi. Nec sa-
tietas vnq̄ nec finis adheret cupiditati
Et Boetius in. 2. Si quātas rapidis
flatibus incitus pontus versat arenas
Aut quot stelliferis edita noctibꝰ celo
sidera fulgent. Tātas fundat opes nec
retrahat manū pleno copia cornu. Hu
manum miseras haud ideo genus ces-
sat flere q̄relas. Et Seneca ad Lucillū
Vidisti aliquādo canē missa a domino
frusta panis aut carnis aperto ore ca-
ptantem? Quicquid excipit ꝓtinus in-
tegrum deuorat ⁊ ad spem venturi hiat
Idem euenit nobis quicquid expectā-
tibus fortuna proijcit id sine vlla vo-
luptate dimittimus statim ad rapinam
alterius attoniti ⁊ erecti. Et idē ad eū-
dem. Congerant in te quicquid multi
locupletes possident. ⁊ vltra priuatum
pecunie modum fortuna te prouehat:
auro tegat: purpura vestiat. Et ad hoc
modus deliciarū ⁊ opū te perducat: ut
terram marmoribus abscondas: non
tm̄ trahere: sed calcare diuitias liceat.
Accedant statue ⁊ picture: ⁊ quicquid
ars vlla luxurie elaborauerit maiora
cupere ab his disces. Naturalia eni de-
sideria infinita sunt ⁊ falsa opiniōe na-
scentia: vbi desinant nō habent. Et Iu-
uenalis. Crescit amor nūmi quātū ipa
pecunia crescit. Quid igit prodest ei q̇
multas habet diuitias si nō quiescat ul
contentat? Inquit eni Cicero i para-
doxis. Contentuꝫ esse suis rebus maxi-
me sunt certissimeq̄ diuitie. Propterea
magis diues est q̇ scit contentari i pau-
cis q̄ qui in multis sꝑ aīo angustiatur
⁊ eget. Unde Seneca ad Lucilliū. Bre-
uissima ad diuitias ꝑ contemptū diui-
tiarum via est. Et iterū ad eundē. Qui
cum pauꝑtate bene conuenit diues est.
Et iterū ibi de contēptu pecunie multa
dicunt ⁊ longissimis orationibus hoc
precipitur ut homines in animo non in
patrimonio putent eē diuitias: eumq̄
locupletem esse qui paupertati sue co-
aptatus est. Et iteꝝ ibi. Quid miraris?
quid stupes? pompa est. Ostenduntur
iste res. nō possidentur. Ad veras potiꝰ
te conuerte diuitias. Disce paruo eē cō-
tentus ⁊ illam vocē magnus atq̄ ani-
mosus exclama. Habeamus aquā: ha-
beamus polentam. Secundus labor
quo diuitie se diligentes affligūt ē cor-
poralis. Propterea ait Oratius. Impi
ger extremos mercator currit ad indos
Per mare pauperiem fugies ꝑ saxa per
ignes. Et sapiens Ecclīastes. 2. c. Cū-
cti dies eius pleni sunt laboribꝰ ⁊ erū-
nis. Tertius labor dicit cōscientialis
de quo Augꝰ in sermone de inocentibꝰ
Lucrum inquit i archa. damnū in cō-
scientia. Quisnam explicet quot pctis
oneratur auarorum ꝯscientia misera?
Ob cupiditatē nanq̄ fiunt rapine fur-
ta symonie violentie depredatiōes vsu-
re fraudes proditiones iniusticie: ⁊ ut
sic dicā oia mala atq̄ facinora. Unde
Virgilius in .1. eneidos ait. Quid non
mortalia pectora cogis auri sacra fa-
mes? q̄si dicat. ad omnia mala. O vo-
ratrix aīarum auaritia. o ardens ignis
cupiditatis. O pestiferū venenū salutis
Magna siquidem incredibilisq̄ multi-
tudo gentium ꝓpter auariciam demer-
gitur in infernū. Secunda conditio
pessima diuitiaruꝫ dicit timoris. Cru-
ciant nempe se diligentes timore conti-
nuo. Nam q̇ nimis ad diuitias afficit
semꝑ est pauidus. timet inimicos. nō mi-
nus formidat amicos. non confidit in
vxore non in filijs nec in fortissimis se-
ris. Abscondit sepe aut in terra aut inť
muros pre timore pecunias. Terretur

ad ſonitū venti.ad motū feneſtre.ad ſal-
tum muris ſuſpicando ſemꝑ omnia la-
trones eſſe. In itineribus ei arborꝫ vm-
bre terrorem incutiunt:⁊ vbiqꝫ ſemper
viuit ſuſpectꝰ.Propterea exclamat Boe-
tius in.2.de conſolatiōe dicēs: O pre-
clara opum mortalium beatitudo quā
cum adeptus fueris ſecurus eē deſiſtis
Et Juuenalis dicebat. Cātabit vacuꝰ
coram latrone viator.Propterea beatus
Franciſcus pauꝑtatem complexus la-
trones non timuit dum irruerunt i euꝫ
quando ibat in principio conuerſionis
ſue de Aſſiſio verſus Eugubiū.ꝓpterea
de illo dn̄s Boñ.ſic dic̄ in rn̄ſorio.Dū
feminudo corꝑe laudeſ decātat gallice
çelator noue legis latronibꝰ in nemore
reſpōdet ſic ꝓphice.Preco ſum magni
regis. Audit in niuis frigore proiectꝰ
iace ruſtice futurꝰ paſtor gregꝭ. Ter-
tia conditio diuitiaruꝫ dicit̄ dolor.Af-
ficiunt nempe dolore incredibili ſe di-
ligentes cum dimittunt̄ aut relinquūt̄
in morte.Nam morientes nihil de illis
ſecū ferre poſſūt.Unde Dauid ip̄s.Dor-
mierunt ſomnū ſuū ⁊ nihil inuenerunt
omnes viri diuitiaruꝫ in manibꝰ ſuis.
Et Job.21.c.Diues cū dormierit nihil
ſecū affert.aꝑiet oculos ſuos ⁊ nihil in-
ueniet.Apprehendet eū quaſi aqua in-
opia.Et ut Greg.iquit.3.moral̄.Nūqꝫ
ſine dolore perditur qḋ cum amore poſ-
ſidetur.Propterea qui diuitias eſtimāt
ſicut debent ſi illas aut viuentes ꝑdant
aut morientes deſerant nō contriſtant̄:
Propterea Tullius i paradoxis ait de
Biante prenneo.Nec nō illū laudo ſepe
ſapientem qui noiatur ut opinor inter
ſeptem cuius cum patriam prienně ce-
piſſet hoſtis ceteriqꝫ ita fugerent:ut mul
ta de ſuis rebus ſecum aſportarent:cuꝫ
eſſet admonitus a quodaꝫ ut idem ipſe
faceret. Ego inquit facio. Nam omnia
mea mecū porto. Ille hec ludibria for-
tune nec ſua putauit que nos etiam bo-
na appellamus.

Qꝫ maligni ſunt diuitiarū amatores
eo qꝫ ſubijciunt ſe terre viliſſime ⁊ deui-
ant a regula omnis creature: efficiun-
turqꝫ ſimiles idolatris. Capl̄m.3.

TErtium myſteriū declaranduꝫ
de diuitijs dr̄ malignatio. Eſt
quidem peccatū malignū diui-
tias inordinate diligere.quia auaritia
ab auri cupiditate nūcupat̄. Grauitas
aūt eius apparet ex triplici ratione. Pͦ
ratione ſubiectionis. 2ͦ ratione deor-
dinationis. 3ͦ ratione idolatrationis.
Primo apparet grauitas auaricie ra-
tione ſubiectionis. Ut enim inqͭt Tho.
2.2.q.118.Omne peccatuꝫ ex ħ ipſo qꝫ
eſt malum in aliqua corruptiōe ſeu pri-
uatione alicuius boni cōſiſtit. Inqꝫtū
autē eſt voluntarium conſiſtit in appe-
titu alicuiꝰ boni.Dupliciter ḡ ordo pec-
catorū poteſt attendi. Uno modo ex ꝑte
boni quod ꝑ pctm̄ contemnit̄ uel corrū-
pitur:quod quāto maius eſt tanto pec-
catū grauius eſt. Et ſm̄ hoc peccatū qḋ
eſt ꝯtra deum ē grauiſſimū. Alio modo
poteſt attendi grauitas peccatorꝫ ex ꝑte
boni cui inordinate ſubdit̄ humanus
appetitus:quod quāto minꝰ eſt ac viliꝰ
tanto peccatuꝫ deformiꝰ. Inter omnia
aūt bona exteriora minimū eſt ⁊ infimū
quod ſpectat ad tꝑales diuitias. Nam
ſi recte conſideremus quid ſit argentuꝫ
quid aurum.quid gemme.quid iocalia
quelibet ꝑcioſa.quid domus.quid alta
palatia.quid famulorum turba.quid
greges.quid armenta.quid deniqꝫ oia
que diuitie vocari ſolent: ꝑfecto iueni-
emus non aliud eſſe preter terrā. Ter-
ra aūt in ordine creaturarū infimū hꝫ
locum atqꝫ viliſſimū eamqꝫ calcandaꝫ
deus pedibus hominū dedit. Uñ Hiero.
ad Demetriadem virginē ait. In acti-
bus apl̄orum qñ dn̄i noſtri ih̄u xp̄i fer-
uebat cruor.⁊ recens erat in credētibꝰ
fides:vendebāt omnes poſſeſſiōes ſuas
⁊ ponebant precia ad pedes apl̄orū: ut
docerent pecunias eſſe calcandas.ꝓpter
hoc inſuper Seneca ad Lucillum ait.
Nihil natura quo auariciam noſtram
irritaret poſuit in aperto.pedibus aurū

calcandũ ac premendũ dedit. ⁊ quicq̃d est propter qd̃ calcamur ac premimur. Illa vultus nostros erexit ad superos ⁊ quicq̃d magnificũ mirũq; fecerat videri a suspicietibus voluit ortus occasusq; ⁊ ꝑperantis mũdi volubilẽ cursũ tardos siderũ incessus si compares toti citatissimos si cogites quãta spacia nunq̃ intermissa velocitate circũeant. Alia deinceps digna miratu siue ꝑ ordinem subeunt: siue subitis causis mota prosiliunt: ut nocturni igniũ tractꝰ celi patescentes colũnas ac trabes defectus solis ac lune inuicẽ obstantiũ: hec supra nos itura disposuit. Aurum quidẽ ⁊ argentũ quasi male nobis cõmitteref abscondit. Nos fortune mala nostra tradidimus nos in lucem ꝑ que pugnaremus extulimꝰ nec erubescimꝰ sũma apud nos haberi: que fuerũt ima terrarũ. hec ille. 2° apparet grauitas auaricie rõne deordinationis. Deordinat siquidem auaricia hoies ut peiores fiant qualibet alia creatura. Nam ut .d. Augꝰ. Judiciũ maximũ diuine bonitatis est ꝙ q̃libet creatura cogif dare seipsaz Auari ꝟo oia vellent appropriare sibi Contra quorũ parcitatẽ ⁊ crudelitatẽ ad ꝓximos dicemꝰ in sermõe de elemosyna. 3° apparet grauitas auaricie rõne idolatrationis. Vñ Paulꝰ Eph. 5. d. ꝙ auaritia ẽ idolorũ seruitus. Qd̃ ſm Nicolaũ de lira intelligendũ ẽ ꝑ quãdã cõformitatẽ: q̇a ita se habet auarus ad nũmũ: sicut ad idola idolatra. ꝓpterea q̇a auari omnẽ spem suã ⁊ cõfidentiaz ponũt in diuitijs. Hec est itaq; illa auaritia nequissima perditionis mater: pietatis inimica: corruptrix animaꝝ: esca diaboli: ⁊ materia ois pcti. quã q̇ sequif eijcit a se xp̃m qui nobis sit ꝓpitiꝰ ut valeamus sua gratia t̃rena oia cõculcare atq; ad regna ꝯperare celestia vbi scis associati bñdicemus xp̃m gł̃iosũ ⁊ laudabilẽ ꝑ infinita secula seculoꝝ. Amẽ.

Feria tertia tertie ebdomade in quadragesima. de execrãdo ⁊ ꝑiculosissimo pctõ symonie: ꝓpter qd̃ nõ parũ damnificatur atq; cõfundif ordo eccl'iastice hierarchie. Sermo. 41.

Q Vecunq; solueritis sup̱ terram erunt soluta ⁊ in celo Verba sunt redẽptoris nr̃i originalit̃ Math 18. c. ⁊ in euangelio hodierno. Contulit saluator noster ministris ecclesie ⁊ sacerdotibus suis inestimabilẽ dignitatẽ cuz fecit eos spũaliũ dispensatores. Ideo tanto grauiꝰ estimatur si qñ peccãt eoꝝ delictũ: quanto plura donoꝝ dei incrementa sumpserũt Maxime aũt damnaf in illis vitiũ symonie: qd̃ ex auaricia ꝓcedere noscitur Illud siquidẽ ẽ cã multoꝝ maloꝝ ⁊ cõfusionis dãnosissime in eccl'iastica hierarchia. Ob eam cãm i pñti sermone ꝯ vitiuz symonie nõnulla erimꝰ disceptaturi. de quo cõtemplabimur tria mysteria principalia.

Primũ dicif diffinitio.

Secundũ inductio.

Tertium punitio.

Quid sit symonia ⁊ vnde denoiatur ⁊ quare ẽ pctm̃ graue: ⁊ quid intelligif ꝑ spũale aut spũalibus annexũ. Cap. 1.

PRimũ mysteriũ contemplãduz de symonia dicif diffinitio. Et Ric. i. 4. di. 25. ⁊ Tho. 2. 2. diffiniunt illã sic. Symonia ẽ studiosa volũtas emẽdi uel vendẽdi aliq̃d spũale uł' spũali ãnexũ. Que diffinitio cõtinef implicite in. c. qui student. i q. i. Pro clariore aũt declaratiõe notabimꝰ tria. ꝓ denominationẽ. 2° rõnẽ. 3° determinationẽ. ꝓ consideremꝰ denominationẽ. Nã symonia denoiaf a Symone. de q̃ habef Act. 8. c. ꝙ cuz vidisset q̇a ꝑ impositionẽ manꝰ apł'oꝝ daref spũs scũs: obtulit eis pecuniã. d. Date mihi hãc ptãtem ut cuicũq; imposuero manꝰ accipiat spm̃ scm̃. Petrꝰ aũt dixit ad eũ. Pecũia tua tecũ sit i ꝑditiõe ⁊c̃.

Sed nõ videt q̃ sit conueniens ista denoiatio; eo q̃ Symon noluit vendere spiritualia: sed emere. Et ut habetur 4 Reg. 5. Giezi spiritualia vendidit. Naaman syro. ergo non magis debet dici symonia q̃ giezia. Rñdet Ric. vbi. s̃ q̃ cõuenientius noiat symonia q̃ giezia: quia vitium tam emptionis q̃ venditionis q̃tum ad voluntatem fuit in Symone mago. Ad h̃ eni voluit emẽ pecunia donũ spiritus sancti ut postea alijs venderet. Si tñ distincte loqui volumus: possumus vendẽtes spiritualia appellare giezitas: ⁊ emẽtes symoniacos. 2° consideremus rõnem quare spiritualiũ emptio siue venditio sit illicita. Pª est ex pte vendentis. 2ª ex pte ementis. 3ª ex pte venditionis. Prima rõ ẽ ex pte vendẽtis: quia ille qui vẽdit spũalia non est illorũ dominus sed dispẽsator. Vñ. i. Cor. 3. c. apl's dixit. Sic nos existimet homo ut ministros xpi ⁊ dispensatores ministeriorũ dei. Secunda ratio est ex pte ementis. Ille qui emit rem multo minore p̃cio q̃ valeat iniuste emit. Sed spiritualia sunt tante nobilitatis ⁊ pfectionis ⁊ p ꝯsequens valoris q̃ nulli p̃cio tpaliũ rex possent adequari. Vñ ⁊ de sapia que est res spiritualis. dicit Sap. 8. c. Preciosior est cunctis opibus ⁊ omnia que desiderant huic nõ valẽt comparari. Tertia ratio est ex pte venditiõis: quia qui vtit aliq̃ actu ad illud: seu alio mõ q̃ ordinauerit deus inique facit: ⁊ tanto peius quãto illud est in se dignius. Ordinauit autẽ deus spiritualia gratis conferri debere hominibus p ministros eius. qd̓ xpus declarauit dicens Math. x. c. Gratis accepistis gratis date. s. sacramenta ⁊ alia spiritualia. Vñ in concilio Tolletano. i. q. i. c. q̇cquid. dicit. Quicquid inuisibilis gratie consolatione tribuit nunq̃ questibus uel quibuslibet p̃mijs venũdari penitus debet: dicẽte domino Gratis accepistis g̃tis date. Et sic colligitur q̃ symonia ppter dicta peccatũ est mortale. Et superaddit ratio q̃ nullꝰ debet excoicari nisi pro mortali pctõ ut dictũ est i sermone de inobedientia. Sz pro symonia debet q̇s excoicari. Unde i. q. i. c. quicũq̃ sacros. dr. Anathema danti. i. fiat s̃m glosaz anathema accipienti symonia. 3° ꝯsideremꝰ determinationem. quid intelligit p spũalia aut spũalibꝰ annexa. Et s̃m doctores spũalia dicũt sacra. s. baptismꝰ. chrisma. eucharistia. ordo. pnia. extrema vnctio. ⁊ bñdictio nuptiarum; p quibꝰ dare pecuniã uel recipe ut p̃ciũ eorum est phibitũ: quia symonia. Annexa vero spũalibus dicũt Dedicatio ecc̃liarum. ꝯsecratio virginũ ⁊ aliarum rerum ptinẽtiũ ad cultũ dinũ. bñdictio abbatũ. absolutio ab excoicatione uł alijs censuris ecc̃liastic̃. electio p̃latorum ecclesiasticorum. ꝯfirmatio eorum. renũciatio. visitatio ipsorum p̃latorum: correctio criminũ uel desistere a correctiõe i iudicio ecc̃lie. cura aiarũ. ingressus religionis seu monasterij. ecc̃lia seu bñficiũ simplex uł curatũ. p̃benda. dignitas ecclesiastica. ut archidiaconatꝰ. prepositura ep̃atus ⁊ hmꝰ. officiũ sepulture uel locꝰ ecc̃lie ꝯsecratꝰ ad sepulturã uel vbi iã ẽ sepultus aliq̇s. capelle. ius patronatus ius pcipiẽdi decimas. Officia ecc̃liastica ubi ẽ aliq̇d iurisdictiõis spũalis ut Iconimꝰ Vicedominꝰ ⁊ hmꝰ. Ferre sententiã i iudicio ecc̃liastico: permutatio dignitatis ecc̃liastice uel bñficij ⁊ silia. Paciscí g̊ p hmõi symonia ẽ. Vñ dr. i. q. 2. c. quaz pio. Cesset ois pactio cesset ois ꝯuẽtio. s. emptionis aut vẽditionis Nõdũ tñ q̃ si quis sine pactiõe expssa uel exactiõe ꝯferat aliq̇d spũale spũalit hac intentiõe ut pp̃t illud recipiat tẽporale: puta audit ꝯfessionẽ: uł dicit missam: uł ꝯfert ordinẽ siue bñficiũ ⁊ silia p̃ncipalit q̇a sperat ppt h̃ se habiturum pecuniã uel aliud p̃ciũ. Et silr q̇ dat temporale principaliter ut recipiat spũale: puta eucharistiã. ordinẽ sacrum. beneficiũ ⁊ hmꝰ symoniã cõmittit mentalẽ q̃ mortale est s̃m Ric. Tho. Ray. Hosti. ⁊ Innoc̃. Sz talis symonia mẽtal̃ tollit p pniaz. ex̃ de symonia. c. Mãdato.

Ubi autē nō fit pactio uel exactio uel pncipalis intentio ad tēporalia in collatione spiritualiū uel receptiōe: ſꝫ gratiſ ꝛ elemosynaliter detur aliqd ꝛ accipiat ad sustentationē nature uel reuerentiā sacramentoꝝ: uel ad seruandū laudabilē consuetudinē. licite ꝛ sine symonia dari ꝛ accipi pōt. Unde Greg. i. q. z. c. sicut epm. ait. Eius oblatio nullā culpe maculā ingerit que nō ex ambiētes petitione pcessit. Nec symoniaci sunt tm̄ qui spiritualia vendunt uel emunt. sed etiā illi qui i his mediatores sūt. quos ecclesia grauit punit. sicut patet. i. q. z. c. sicut episcopum.

De pecunia ē materia inductiua pcti symonie. ꝛ quō pecunia accipit multiplicit ꝛ multiplici munere. Capl'm. z.

Secundū mysteriū cōtēplandū de symonia dicit inductio. Est nāq̧ huius sceleris materia inductiua pecunia: sumēdo pecuniā large. ut in sermone pcedenti dictū est. pro oi eo qō potest tpaliter possideri. Potest etiā pecunia dici quicqd pcio temporali seu estimari pōt seu mensurari. Nō solū pecunia numerata in monetis auri argenti ꝛ eris uel ea que cōmuniter consueuerūt emi uel vēdi ut vasa aurea uł argentea aialia agri. ꝛ hꝰ: sed etiā pces ex quibus acquirit fauor popularis ꝛ obseqa tpalit pstita. Uñ dic Greg. i. q. i c. sūt nōnulli. Cū vir iustū pphā describeret ait. Beatꝰ q̄ excutit manꝰ suas ab oi munere. Quia aliud est munus ab obsequio: aliud a manu: aliud a lingua Munus ab obsequio est seruitꝰ idebite impensa. Munꝰ a manu pecunia est. Munꝰ a lingua fauor. s. mundanꝰ. Et per quodlibet hoꝝ munerū cū inueniit in spiritualibꝰ ꝯmittit symonia. ut ibidē Greg. d. Et ad idē. i. q. 3. c. saluator. Urbanus ait. Quisq̧s res ecclīasticas. i. spūalia q̄ dei dona sunt: nō ad h̄ ad qō institute sunt: sed ad ppria lucra munē lingue: uel indebiti obsequij: uł pecunie largiat uel adipiscit symoniacꝰ est. Et q̄ntū ad munꝰ a lingua sciendū q̄ si q̄s platus cōfert beneficiū ecclesiasticū seu dignitatē ecclīasticā: uł aliqō sacramētū ad pces alicuiꝰ hac intētiōe principali ut eiꝰ precibꝰ ꝯferēti laus uel fama acquirat: uł ut ꝯtrariū euitet symoniā cōmittit. Et si pces porrigunt ab alio pro indigno de beneficio curato uł simplici: ꝛ ille q̄ porrigit ꝛ q̄ exaudit symoniā cōmittit: si ad pces factas pncipaliter mouet. Si aūt preces porrigūt p digno: ꝛ ad idoneitatē respicit. nō ad pces pncipalit: nec rogans nec ꝯferēs male facit nec symoniā cōmittit. Si xo quis p se pces porrigat de bñficio simplici nō reputat symonia si alias est dignus. Nā si indignꝰ symoniacꝰ reputat. Et silr symoniā inducūt preces p se porrecte d bñficio curato. etiā si alias sit dignus: qa rōne ambitiōis ꝛ psūptiōis reputat eo ipso indignus scdm btūm Tho. in. 4 di. z5. ꝛ. z. z. q. centesima. ꝛ Ray. in sūma sua. Qētū ad munus ab obsequio reputat symonia qn̄ quis seruiret alicui plato obseqo inhonesto. Sed q̄ ad obsequia honesta videlꝫ ordinata uel ad vtilitatē ecclesie uel plati rationabilem nō reputat symonia ita tm̄ q̄ nō pncipaliter seruiēs faciat ꝑp illud ꝯsequendū Uā Greg. ait. Ecclesiasticis vtilitatibꝰ deseruientē ecclesiastica oportet remuneratiōe gaudere. iz. q. z. c. ecclesiastiq̄ Munus a manu ē cum dat pecunia ꝛ hꝰ. Ubi tamen notandū q̄ pecunia pōt dari ꝛ recipi licite pro spirituali ꝛ sine symonia qnq̧ rationibꝰ. pͦ rōne pmutatiōis. zͦ rōne sustentatiōis 3ͦ rōne prouocatiōis. 4ͦ rōne punitiōis. 5ͦ ratiōe vitande vexatiōis. Primo rōne pmutatiōis. pbat sic. Qui vult remissiōnē pctoꝝ ꝯseq̄ debet si pōt elemosynas facere. Unde Danielis. 4. Peccata tua elemosynis redime. Et Ambrosiꝰ de pe. dis. i. c. medicina. Peccatiſ tuis venūdatus es redime te pecunia tua. Debet etiā quis pro adeptione etne vite tēporalia cūcta dare. iuxta illud Math. 6. Facite vobis amicos de māmona iniquitatiſ.

2°. potest dari pecunia rõne sustenta-
tionis. sicut sacerdos ꝓ missa quã dicit
accipit pecuniam uel prebendã non ꝙ
illã accipiat ꝓ cõsecratione eucharistie
uel pro orationibus ⁊ huiꝰ quasi preciũ
sed ut stipendiũ sue sustentationis. Unñ
Augꝰ. i. q. i. in. c. iudices. ait. Accipiãt
necessitatꝭ sustentationẽ a populo: mer-
cedem ministratiõis a deo. Sic ⁊ ꝓphe
antiqui testamenti si aliqñ recipiebant
aliquid in prophetando accipiebant in
modũ elemosyne ad sustentationẽ non
ad preciũ ꝓphetie. 3° põt dari pecunia
⁊ accipi rõne prouocatiõis. Et sic dãt
elemosyne paupibus ad inducendum
eos ⁊ excitandũ ut orent ꝓ benefacto-
ribꝰ suis nõ loco precij. qa orõ spũalis
est ⁊ appreciari nõ põt. 4° rõne puni-
tionis. Exigitur quandoqꝫ ab eo q̇ ab-
soluitur ab excoicatione pecunia non
ꝓ ipsa absolutiõe: q̇a hoc esset symonia
sed in punitionez. 5° rõne redimende
vexationis. Nam anteꝙ̃ ius acquirat
alicui in bñficio uel dignitate non licet
dare ad redimendã vexationẽ suaz: q̇a
esset symonia. sed postꝙ̃ fuerit adeptus
⁊ ius sibi acquisitũ vexationẽ sibi iniu-
ste factã sup bñficio uel dignitate licet
pecunia redimere: sed nõ iustã vexatiõez
ut si iuste accusaret. ⁊ huiusmodi.

Qualiter puniunt symoniaci: tũ ꝑ
priuationem gratie diuine: tũ ꝑ suspen-
sionem ordinis ⁊ bñficij symoniace su-
sceptorum: tum etiã ꝑ obligationẽ ad
restituendum. Caplm. 3.

TErtiũ mysteriũ contemplandũ
de symonia dicit punitio. Pu-
nitur eteni hoc pctm̃ multiplici
pena. pª dicit gratie dei ꝑditio. 2ª iu-
sta suspensio. 3ª restitutiõis obligatio
Prima pena dicit gratie dei perditio.
Unde. i. q. i. c. qui studet. Gregꝰ naçã-
çenus ait. Judas omniũ redemptorez
vendidit. mox laqueo suspensus eandẽ
redemptiõis gratiã nõ obtinuit ⁊ me-
rito. q̇a nemo põt retinẽ quod vendidit.
Symon etiã magus cum eandẽ grãm
spũs sci emere vellet: damnationis sue
sniaz audiuit a Petro. Dicit etiã Augꝰ
i. q. i. c. Sicut. ꝙ ignis sacrificij q̇ ꝑ. 70
annos babylonice captiuitatis sub aq̃
vixerat extinctus est Antiocho Jasoni
vendẽte sacerdotiũ q̇ significauit ignez
id est gratiã spiritus sci non lucere i sy-
moniacis sacramẽtis. Secũda pena
qua puniunt symoniaci ẽ iusta suspen-
sio. Sunt eni notorij symoniaci suspẽsi
ab ordinibus ⁊ bñficijs symoniace su-
sceptis. ut. i. q. i. c. statuimus. ⁊. c. q̇sq̇s.
Et hanc suspensionez videt Ambrosiꝰ
vocare excoicationẽ in. c. reperiunt. i. q.
i. fm glo. Et tales. s. conferentes ordi-
nes uel beneficia ⁊ officia ecclesiastica
⁊ ista etiã recipientes ꝑ symoniã si sunt
clerici debent deponi ⁊ priuari oi officio
⁊ bñficio simpliciter si cõuincãt de hoc
i iudicio ecclesie. Si sũt laici ut media-
tores symonie debent excoicari. i. q. 2. c
si q̇s. Efficiunt etiã infames. ⁊ quilibz
criminosus admittit ad accusationem
eorũ. ex̃ de symonia. c. tanta. ⁊. c. si dñs
Tertia pena symoniacoꝝ est restitu-
tionis obligatio. Nam fm Tho. pecu-
nia recepta ꝑ symoniã retineri non põt
sed restitui debet. nõ conferenti: q̇a tur-
piter dedit. sed debet paupibus erogari:
uel illi ecclesie in cuiꝰ iniuriaz data est
applicari. ⁊ hoc i omni symonia. Et fm
Tho. ⁊ Innocentiũ ⁊ Ray. symoniacꝰ
q̇ ad bñficia simplicia ul' curata per sy-
moniam recepta ꝑdit fructus: q̇a non
põt illos recipere. ⁊ receptos tenet resti-
tuere: deductis expensis factis in vtili-
tatẽ ecclesie ⁊ gratia fructuũ colligen-
dorum. ⁊ hoc q̇a fur est ⁊ latro in illo be-
neficio. In veteri autẽ testamẽto. ut hr̃
4. Reg. 5. c. Giezi ꝓpter symoniã quã
cõmisit accipiendo pecuniã a Naamã
syro quẽ Heliseus ꝓpheta curauerat le-
pra ꝑcussus est cũ omnibꝰ posteris eius
Sed quid dicã? Quo me vertã? Qua-
liter verba cõcludam? Audiuimus ex
his que dicta sunt ꝙ̃ graue sit vitium
symonie. ⁊ tñ hodie vbiqꝫ regnat. vbiqꝫ
sua tela ꝓijcit. O ecclesia dei. o spõsa de-
cora agni imaculati xp̃i ihu: quis in te

p̄fecit tot ignaros idoctos ĩabiles ad curã aīarũ? Quis ordines dignitates ⁊ bñficia tua tam multis indignis tribuit? Audeo dicẽ ꝙ pessima illa ⁊ truculenta belua symonia mala h̄ omnia fecerit. Et ne descendam⁹ ad p̄ticularia tm̄ vnuz tenere firmiter possumus ꝙ si symonia cessaret a ministrĳ eccł'ie cuncta bene optimeq̄ disponerẽt ⁊ animas ĩ pctis alligatas absoluerẽt: ac de diaboli laqueis liberarent. se vero non illaquearẽt: sed potius velut ministri digni adipiscerẽt in hoc seculo dei grām. ⁊ in futuro sempiternã gloriã: in qua xp̄s viuit regnatq̄ p infinita secula. Amẽ.

Feria quarta tertie ebdomade ĩ quadragesima. de cogitationibus malis ⁊ vitiosis vitandis: ꝓpter quas solas ⁊ absq̄ effectu operum exteriorũ posset hō damnari. Sermo. 42.

De corde eni exeunt cogitatiões male Uerba sũt redemptoris nr̄i originaliter Math. 15. c. ⁊ ĩ euãgelio hodierno. Extat apud nõnullos opinio q̃dẽ satis falsa ⁊ piculosa: qm̄ nõ arbitrant̄ esse pctã que p opa extrinseca non ꝑpetrant̄: cũ tn̄ s̄m rei veritatẽ multo plura sint mala que latent in corde: in die iudicĳ manifesta fienda q̄ ea que nũc apparent forinsec⁹ ⁊ videt̄. Hoc aũt euidenter satis aperuit oĩuz doctor ih̄s xp̄s dei filius ĩ lectione scī euangelĳ. Qua ꝓpter ut qui verã pniam agere volũt totaliter mundent̄: ⁊ quelibz expellantur facinora: in p̄nti sermone de cogitationibus disseremus: de quib⁹ tria mysteria declarabo.
Primũ dicit̄ cognitio.
Secundũ offensio.
Tertium remediatio.

De cogitatiões cordiũ certitudinalit̄ cognosci non p̄nt nec a demonib⁹ neq̄ ab angelis beatis: sꝫ bene a solo deo quẽ nullũ latet secretũ. Capl'm. j.

Primũ mysteriũ declarandũ de cogitationib⁹ dicit̄ cognitio. in quo videnduz erit qualit̄ cogitationes nr̄oꝝ cordiũ cognosci p̄nt. Et h̄ tripliciť. p̄ respcũ demõis. 2° respcũ ãgeli. 3° respcũ dei. P̄ videndũ ē q̄liter cogitatiões hoĩuz cognoscũt̄ respectu demõis. De q̃ dubiũ ẽe p̄ōt. vtrũ cognoscat secreta ꝯscie. Et videt̄ ꝙ sic. P̄ qa officiũ demonũ est accusare. Unde Apo c̄. 12. Proiectus ē accusator fratrũ nostrorũ. Ergo si in iudicio arguere mur de secretissimis cogitationibus: videtur ꝙ he non lateant accusatorem nostrum. Secundo arguitur: quia dicit Aug⁹. 12. sup Geñ. ad litteram. Mali angeli cogitationes nouerunt: quia multa predicunt que non predicerent si cogitationes nõ nouissent. 3° arguit̄ ex dictis Arĳ. 2. de anima. Notior est operatio q̄ potentia ⁊ potentia q̄ substantia: quia p cognitionẽ operationis ⁊ potẽtie p̄uenit̄ in cognitionem sbe. Sed sba aie nõ p̄ōt latere diabolũ. g̃ neceius opatio nec p̄tus. g̃ si cogitatio ⁊ affectio sũt passiones aie. g̃ nõ p̄nt latẽ diabolũ. Sꝫ ꝯtra arguit̄ ex dicto Aug. d. in li. de eccl'iasticis dogmatib⁹ Internas aie cogitatiões diabolũ non videre certi sum⁹. R̄ñdet Boñ. ⁊ Ric. di. 8. 2. li. ꝙ duplex ē cognitio. P̄a certitudinalis. ⁊ tali cognitione demones nõ p̄nt sciarũ secreta rimari. 2a ē cognitio coniecturalis que est p aliquos motus seu per aliq̃ signa. Et qm̄ pauca sũt ita secreta q̃n ꝓdeant ĩ opa exteriora: uel appareãt p signa exteriora faciei uel p signa corpis q̃ȯ diuersimode mouetur s̄m diuersitatẽ affectionũ. Hinc ē ꝙ multe cogitationes nostre deꝓhendi p̄nt a malignis spiritib⁹: nisi arceantur virtute diuina. Hec aũt cognitio potius est coniecture q̄ certe scie. Ad p̄mũ g̃ argumentũ dicit Boñ. ꝙ in die iudicĳ nõ solũ demon erit accusator: imo

etiā ⁊ cor nostrū. Vñ de exterioribꝰ ac-
cusabit diabolus: de secretis ꝓo cōscia
ꝓpria. Ad secūdū pꝫ rñsio ꝑ dis. iam
factā de duplici cognitione. Ad tertiū
vero. s. ꝙ notior est operatio ꝗ̃ sba. dicit
Boñ. ꝙ verū ē de operatione extrinseca
De intrinseca autē aīa nō hꝫ semꝑ veri-
tatem. Multe enim res sūt nobis note
quarū virtutes ⁊ operatiōes nos latent.
Vel dicendū ꝙ illud hꝫ locū ī operatiōe
nāli: nō in operatiōe volūtaria. Operatio
eni nālis ſm ꝙ naturalˀ ē ita se nāliter
nata est repñtare. nec se occultare pōt:
sicut nec sba: imo ꝑ ipsaꝫ manifestatur
sba dū plus habet de rōne actualitatis
ac ꝑ hꝫ manifestatiōis ⁊ lucis. In opa-
tione aūt volūtaria secus ē. Nā cuꝫ sba
nāliter se repñtet: sicut nāliter ē ⁊ se oc-
cultare nō possit: operatio voluntaria sic
volūtarie exijt in eē: ita ⁊ volūtarie ma-
nifestatˀ. ⁊ ita occultari pōt. imo nō ma-
nifestatˀ nisi homo velit. Talia aūt sunt
q̄ latēt ī secreto nr̄e ꝯscie. Jō ꝗ̃uis dia-
bolꝰ videre possit aīam ꝓpria ṽtute: nō
tñ pōt illā ꝯspicere. Et sic ꝯcludit ꝙ cer
titudinalitˀ demōes archana pectorꝝ nr̄i
scire nō valent. 2º videndū ē q̄liter
cogitationes cognoscūtˀ respcū angeli.
Et licꝫ Hermes ī li. queꝫ fecit de q̄ttuor
materijs ⁊ q̇dā alij cōtendāt ꝓbare nō
latere ipsos angelos cogitatiōes nr̄as
verūtñ ī hac parte inherebo doctrine sci
Tho. Colligo itaqꝫ ex eius dictis ī pri-
ma pte sūme. q. 57. ⁊ in. 2. scripto sen.
dis. 8. ar. 5. ea que ꝓ solutiōe huiꝰ dubij
faciūt. Dico ğ ꝙ cogitationes pñt du-
pliciter ꝯsiderari. Vno mō ꝓut sūt ī sua
futuritione. Alio mō ꝓut sūt in sua ꝑ-
sentialitate. ꝑ mō. s. ꝓut cogitationes
sūt future. nālitˀ cognosci uel videri ab
angelo nec ab hoīe pñt. Cuiꝰ rō ē. quia
futa nō cog̃scūtˀ nisi ſm ꝙ hñt eē deter-
minatū ī sua cā. Sꝫ cogitatiōes cordis
nō hñt determiatū eē in volūtate: q̇a vo
lnutas se hꝫ ad vtrūlibet: ⁊ iō non pñt
cog̃sci. 2º mō cogitatiōes cordis pñt
ꝯsiderari ꝓut sūt in sua pñtialitate. Et
hꝫ duobꝰ modis. uel ꝓut sūt in suo ꝑnci-
pio. uel ꝓut sūt in signo. ꝑ mō ꝓut co-
gitationes sūt solū in suo ꝑncipio. s. co
gitationes ī intellectu: ⁊ affectiones in
affectu uel volūtate: ita ꝙ ex cogitatio-
nibus nō resultat aliq̇d exterꝰ signum:
puta aliq̇s effectꝰ uel motus in corde:
⁊ sic solus deꝰ cogitatiōes cognoscit. ꝑ
rōne cāsalitatis: q̇a ille solus cogitatiōes
cognoscit cui soli subiacet intellectꝰ ⁊
volūtas creatˀe rōnalˀ: ⁊ q̇ solꝰ pōt operari
in eam. ⁊ ē eiꝰ ꝑncipale obiectū ⁊ finis
vltimꝰ. Sꝫ hꝫ ꝓpriū ē dei. ğ nec angelo
nec hoī ꝯueīt: ꝫ soli deo. 2º hꝫ ꝓbatˀ rōe
entitatꝭ. Nā quāto aliq̇d minꝰ hꝫ de en-
titate: tāto minꝰ hꝫ de cog̃scibilitate. ꝫ
cogitatiōes mīmū hñt de entitate. ğ ⁊
minimū de cognoscibilitate. Additˀ ⁊
alia rō. s. intimitatꝭ. Nā quāto aliq̇d est
magꝭ secretū uel abscōditū: tanto minꝰ
cognosci potest. Sed cogitationes cor-
dis ipsi menti ⁊ intellectui ⁊ voluntati
sunt valde intime eo ꝙ sunt a ꝑncipio
intrinseco. s. intellectu ⁊ voluntate. Qō
patꝫ: quia cogitare dicit actionē intrin
secam. ⁊ ideo ille solꝰ cogitationes cor-
dis potest cognoscere qui ipsi menti pōt
se intimare. Talis autē est solus deus.

2º cogitationes considerari possunt
ꝓut sunt in exteriori signo. ⁊ sic cogno-
sci possunt ⁊ ab angelo ⁊ a demone: ut
dictū est. ⁊ ab ipso homine. 3º viden-
dum est ⁊ concludendum ex premissis
ꝙ cogitationes cognoscuntur ab ipso
deo. Ipsi nihil est absconditū nihil oc-
cultum. cognoscit ⁊ quicquid patet ⁊
quicquid latet. Vnde Job. 42. c. ait.
Scio q̇a omnia potes: ⁊ nulla te latet
cogitatio. Et Eccl. 7. Non te iustifices
ante deum: quoniam agnitor cordis
ipse est. Et ps. 93. Dominus scit cogi-
tationes hominuꝫ. Et. i. Paralˀ. penultꝭ.
Omnia corda scrutatur dominꝰ: ⁊ vni-
uersas mentium cogitationes intelli-
git. Et Heb. 4. Omnia nuda ⁊ aperta
sunt oculis dei. Et Job. i. canonice. c.
3. Maior est deus corde nostro ⁊ no-
uit omnia. Et. 32. dis. c. erubescāt. Se-
cretorum cogitator ⁊ iudex deus est.

Et Seneca ad Lucillū. Quid prodest aliqd ab homine esse secretū? Nihil deo clausum est. Ipse cogitationibus nr̄is interuenit. Sic interuenit dico: ut nūq̄ aliqñ inde discedat. Ex quib⁹ deprehendimus quāta sit illorū fatuitas q̇ gauderent delinquētes ab hominib⁹ nō uideri nec cogitant deū oiuʒ secretoꝝ oiuʒq̄ cordiū eē inspectorē. Vñ ꝛ poeta Ouidius li. 14. metamorphoseos ait. Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.

Qualiter in cogitatione pōt eē pctm̄ ꝛ q̄ alia est cogitatio nature. alia gr̄e. ꝛ alia culpe. Capl̄m. 2.

Secundū mysteriū declarandū de cogitationib⁹ dicit̄ offensio. In quo disputandū venit. vtrū in cogitatione possit homo peccare ꝛ offendere deū. Et arguit̄ ꝑ vna pte q̄ nō. Nam oē pctm̄ aut est in voluntate aut i actu voluntatis. Sed cogitatio est act⁹ intellect⁹. ḡ in cogitatione nō potest esse pctm̄. Sed in ꝯtrariū ē auctoritas ih̄u xp̄i i euangelio presenti. Et iteꝝ in scripturis sepius confirmat̄. Unde ꝓū. 15. Abhominatio dn̄i cogitationes male. Et Sap̄. i. Peruerse cogitatiōes sepant a deo. Et ꝓū. 6. Deus odit cor machinans cogitationes pessimas. Et Ysa. i. Auferte malū cogitationū vestraꝝ ab oculis meis. Et. 55. c. Derelinquat impi⁹ vias suas. ꝛ vir iniquus cogitationes suas. Et Hiere. 4. c. Usq̄q̄ morabunt̄ in te cogitatiōes noxie? Et Zach. i. Cōuertimini de vijs vestris malis ꝛ cogitationibus vestris pessimis. Et Math. 9. Cum quidā de scribis dicerent intra se de xp̄o. hic blasphemat. cum vidisset ih̄s cogitationes eorū: dixit. Quid cogitatis mala in cordib⁹ vr̄is? Rn̄deo itaq̄ ad hanc q̄stionē ex dictis Alex. i 2. sūme. ꝛ sancti Tho. di. 39. secundi li. ar. 2. distinguēdo triplicē cogitationē. Prima est nature. 2ª gratie. 3ª culpe.

Prima est cogitatio nature: qñ quis cogitat ea ad que nālīter inclinat̄. ut si q̇s sitiens cogitat de potu. si q̇s grauatus somno cogitat de dormitiōe ꝛ hi⁹. ꝛ in talibus cogitationibus nō est peccatū: quia ex his que insūt a natura nec laudamur nec vituperamur ut dicit̄. 2. ethi.

Secunda cogitatio dicit̄ gr̄e: cū q̇s cogitat bn̄facere. Nā ut dixim⁹ i primo huius opis sermōe. Nō pōt q̇s a seipso cogitare bonū. q̇a ut inq̇t Aug⁹ in li. de ꝑdestinatione scōrū. Prius est cogitare bonū q̄ credere. ꝛ ipsum cogitare bonū ex deo est. Notandū tn̄ q̄ nō ois cogitatio boni a gratia est inspirāte. Nā cū duplex sit bonū. s. quoddā de necessitate ꝑcepti. quoddā de superogatione perfectionis. licʒ ꝑmū bonū semꝑ sit homini inspiratū a deo. nō tn̄ semꝑ secundū. qn̄imo posset ꝛ qñq̄ diabolus permittente deo talia bona suggerere: ut sub illorū spē inducēt ad grauiora mala. puta posset tēptare aliquē ut pniaʒ faceret quā fecit btūs Franciscus. ut sub illa specie aut facēt illū de se multū ꝑsumere: aut ad fatuitatē peruenire. Propt̄ea laudo ut cum similes cogitationes ascēdunt in corde velit homo recurrere ad diuiʒ ꝯsilium piter ꝛ auxiliū ꝛ petere bonorū ꝛ scōrū virorū iudiciū.

Tertia est cogitatio culpe. quādo q̇s cogitat de pctō aliquo. Et h̄ cogitatio pōt eē aliquādo meritoria. aliqñ venialis. aliqñ mortal̄. Pōt esse cogitatio de pctis meritoria cū quis cogitat uel ut doleat uel conterat̄ sicut dicebat Ezechias Ysa. 38. c. Recogitabo tibi. o. a. m. i a. a. mee. Vel cogitat quis pctā ut illa cognoscat. sicut qui habet cōfessiones audire varia peccata recogitat qualit̄ illa possit detestari siue punire. Quādoq̄ cogitatio de peccatis pōt eē venialis. s. cum quis illa cogitat cū aliquali delectatione: nō tamē ex ꝓposito nec ex deliberatione: s̄ potius ex quadā subreptione. Qñq̄ insuꝑ cogitatio de pctis ē pctm̄ mortale: qñ videlicʒ quis cogitat illa cum sensu deliberato ex delectatiōe ꝛ cōplacētia pcti mortal̄. Et q̄uis nō seq̄t̄ act⁹ exterior: tn̄ volūtas deprauat̄ ꝛ maculat̄ inter⁹. ꝓpt̄ea graue piculū iminet his q̇ nullā sibi ꝯsciaʒ faciūt de cogitatiōib⁹ turpib⁹

⁊ imūdis. Idcirco seruanda est hiero. regula ad Demetriadē ꝟginē. d. Oium operū ⁊ cogitationū tuaꝝ speculatorē tuū deū crede. Ideo caue ne q̇d loquaris aut cogites qȯ oculos dīne maiestatis offendat. hec ille.

Qr vitari possunt pctā cogitationū ꝑ exercitiū orōnis. lectionis. opatiōis ⁊ ꝑ euitationē locutiōis ⁊ auditiōis ociosorū ꝟborū: ⁊ nutritiōis ipsarū cogitationū. ⁊ ꝑ amaritudinē. Caplm. 3.

Tertiū mysteriū declarandū de cogitatiōib⁹ dr̄ remediatio. in q̄ notabim⁹ tria ṗncipalia remedia: q̇b⁹ cogitationū pctā declinari possint. Primū ē exercitatio. Secundū euitatio. Tertiū amaricatio. Primū remediū ē exercitatio aut in lectiōe. aut ī orōne. aut ī corꝑali occupatiōe. Et de h̄ ita dicit hiero. ad Saluinā de nebridio ⁊ viduitate. Sꝑ ī manib⁹ tuis dīna sit lectio ⁊ tam crebre oratiōes ut oīuꝫ cogitationū sagitte q̇b⁹ adolescētia ꝑcuti solet huiuscemodi clypeo repellāt̃. Et idē ad Rusticū mōachū ⁊ de ꝯsecra. di. 5. c. nūq̄. Facito aliq̇d opis ut diabol⁹ te sꝑ iueniat occupatū. Et idē ad Demetriadē ꝟginē. Nec iō tibi ab ope cessandū est: quia deo ꝓpitio nulla re indiges: s̄ ideo cū oīb⁹ laborandū ut ꝑ occasionē opis nil aliud cogites nisi quod ad dn̄i ꝑtinet seruitutē. Proptea Ecc̄. 33. dicit̃. Multā maliciā docuit ociositas. Secūdū remediū dr̄ euitatio. Qui vult cogitationes malas aut fugere aut vincē euitet tria. Primo malā locutionē. s. ociosoꝝ verboꝝ. q̇a ut inq̇t apl's. i. Cor. 15. Corrūpunt bonos mores colloquia mala. Et Ari. 1. politicoruꝫ. Ex dr̄e de facili qȯcūq̄ turpiū fit: ⁊ ipsū facē. Et hiero. in epitaphio scē Paule. Immūdicia ⁊ turpe ꝟbū atq̄ lasciuū nūq̄ est de ore ꝟgineo ꝓferendū: q̇b⁹ signis libidinosus anim⁹ ondit̃. 2° euitet auditionē. ut nō solū nō loquat̃: verū etiā nō audiat que sordida sunt ⁊ vana. ⁊ cum viderit q̇sq̄ de silib⁹ colloquentes velut de serpētib⁹ discedat ab eis. 3° euitet nutritionē. ut si cogitatiōes irruāt non nutriat illas. nō retineat. nō ī delectationē illoꝝ ꝯsentiat. s̄ conet̃ eis repugnare ipsasq̄ a se repellē q̄ntū pōt. Un̄ hiero. ad Eustochiū inquit. Nolo sinas cogitatiōes crescere. nihil in te babylonicū uel confusionis adolescat. Dū ꝑuus est hostis interfice. neq̇tia elidat̃ in semine. Quia eni ipossibile est in sensu hoīs nō irruere motū medullaꝝ calore. ille laudat̃ ille ṗdicatur beatus q̇ stati ut cepit cogitar⁹ interficit ⁊ allidit eos ad petrā petra aūt erat xp̄s. Tertiū remedium dicit̃ amaricatiōis. Sicut mr̄es cum a dulcedine lactis filios ꝑuulos volētes retrahere suꝑ mamillas amara quedā apponē solēt: ut illoꝝ gustu cessent vbera suggere. Sic amaritudo mētis cogitatiōib⁹ imūdis admixta eas amaras ⁊ insipidas reddit. Est aūt triplex amara memoria. pᵃ mortis. de q̄ sapiēs Ecc̄. 41. O mors q̄ amara est memoria tua. 2ᵃ amara memoria est vltimi iudicij: de quo eccl'ia cātat ꝓpheticū illud. Dies illa dies ire dies calamitatis ⁊ miserie dies magna ⁊ amara valde. 3ᵃ memoria est amara dn̄i nr̄i ihu xp̄i passio. Cū ḡ q̇s stimulat̃ aculeis cogitationū malarū: si diligent̃ recogitat se moriturū: aut in dei iudicio rationē se redditurū: aut videat xp̄m ꝓ se ī cruce patiētē: facile victor euadet. Ergo retineamus corda nostra ne ipleāt̃ malicia malarū cogitationū: ut sic valeam⁹ adipisci ī h̄ sc'lo dei gratiā ⁊ ī futuro gl'iam. Amē.

Feria q̇nta tertie ebdomade in q̄dragesima. de religiosa votorum emissione illorūq̄ obseruantia: a qua multi deficiunt. q̇a p⁹ ipetratas gratias vota promissa nō soluūt. Sermo. 43.

IMperauit febri ⁊ dimisit illā. Scribunt̃ hec ꝟba originaliter Luc̄. 4. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Subuenit deus virtute sua infinita

necessitatibus hominũ: si tñ ipsi religiosa pietate ad eius auxiliũ confluant: sicut patet in lectione euãgelica in qua narraƚ benigna cõdescensio xpi ad sanãdũ socrũ Symonis a magnis febrib⁹. fecit tñ illud rogatus a suis: Sic ⁊ quotidie curanƚ infirmi a varijs languoribus: quib⁹ humanũ ꝑsidiũ succurrere minime valet: dei tñ adiutorio salutẽ recipiunt. Id aũt ut plurimũ impetraƚ nõ solũ per deuotas orõnes ꝟ etiã ꝑ fideliũ votorũ emissionẽ. Facto nãq₃ voto deo ⁊ sanctis eius ꝙ plurimi icolumitatis beneficiũ sũt adepti. Quia ꝟo magna est igratitudo emittere vota ⁊ illa non exoluere: ꝓpterea in hoc sermone de voto aliqua necessaria penitentib⁹ ꝑcurram⁹. Nam Deut°.23. dicíƚ. Cũ votũ vouerꝭ dño deo tuo nõ tardabis reddere q̇a reqret illud dñs deus tu⁹. Et in psal.49. Redde altissimo vota tua. Et.75. Vouete ⁊ reddite dño deo vestro. De voto itaq₃ tria mysteria ꝑ̄ncipalia erũt declarãda.

Primũ dicíƚ diffinitio.
Secundũ ꝓhibitio.
Tertiũ dispensatio.

Quid sit votũ. ⁊ de septẽ ꝯditionibus que requirunƚ ad hoc ut habeat rationem virtutis. Caplm.j.

PRimũ mysteriũ declarandũ de voto dicíƚ diffinitio. in quo q̇d sit votũ videamus. Et ex dictis sci Tho.2.2.q.88.⁊ Ric.di.38.quarti sumo hãc diffinitionẽ. Votũ ē ꝯceptio melioris ꝓpositi aĩ deliberatiõe firmata Ex qua diffinitiõe colliguntƚ septẽ conditiões que reqruntƚ i voto ut debite fiat videlicꝫ. ꝑ̄ª dr deliberatio. 2ª ꝓmissio 3ª superogatio. 4ª ordinatio. 5ª formatio. 6ª honestatio. 7ª distinctio.

Prima cõditio que requiriƚ i voto dr deliberatio. ut.s. fiat ex volũtate deliberata. Nam ut dicit Ric. vbi.s̃. Votum dicíƚ a volendo. Vñ sicut in nobis est duplex velle. scilicꝫ plenũ qd̕ ē velle deliberatiuũ. ⁊ semi plenum: qd̕ est velle ex subreptione. sic dico qd̕ est duplex votũ s. votũ quod habet plenã rõnẽ voti. ⁊ de rõne talis voti est ꝙ sit factum ex deliberatione: quia ut dicíƚ.20.q.3.c. pñs cleric⁹: Nullũ bonũ nisi volũtariũ. Et.15 q.1.c. nõ est. Volũtariũ sibi militẽ eligit xps. Et ē aliud votũ qd̕ nõ habet plenã rõnẽ voti. eo qd̕ non fit cũ deliberatione sed ex quadam subreptione: ⁊ ideo non obligat. Sed in hoc oritur dubiũ. an teneant vota que fiunt in angustijs: utputa a mulieribus tẽpore partus: ⁊ a nauigantib⁹ tempore tẽpestatis. ab infirmis tẽpore infirmitatꝭ ⁊ silia. Et quidã absolute. ⁊ male rñdent ꝙ nõ. Cõtra q̃s dicit Guil. Or est distinguendũ: q̇a aut vota ꝑ̄dicta fiunt ex intentõe deliberata ⁊ sic tenent ⁊ obligãt. ut patet i.c. sunt q̇ opes.15.q.4. Si ꝟo fiant ex subreptiõe nõ tenẽt: i angustijs tñ magis subripiƚ mens ꝙ i pace ⁊ quiete. eo ꝙ ꝫm Aug. in li.83.q. Passiones tristabiles pl⁹ habent alterare vsum ratiõis ꝙ passiones delectabiles. Secunda ꝯditio que requiriƚ i voto dr ꝓmissio. Scd̕m.n. Ric. ⁊ Tho. vbi.s̃. Propositũ solũ ad faciendũ aliqd̕ bonũ nõ facit votũ sed propositũ firmatũ ꝓmissiõe. Et si fiat corde etiã sine oris expressione: adhuc tenet ⁊ ligat in foro ꝯscie. Exꝑ̄ssio eni voti per vocẽ referƚ ad interiorẽ deliberationeꝫ.

Sꝫ hᷓ occurrit vnũ dubiũ disputandũ Vtrũ omne votũ publicũ ꝑ exꝑ̄ssionem vocis factũ corã alijs sit votũ solenne. Et rñdet Ric. ꝙ dr̃ia ē inter votũ publicũ ⁊ solẽne: q̇a qd̕libet votũ corã multꝭ ⁊ in publico factuꝫ publicũ dici potest: sed non quodlibet tale potest dici solẽne. Nõ eni dicíƚ votum solenne nisi qd̕ in se habet aliq̇d annexũ ut in publicũ debeat venire ⁊ per quod vouens poniƚ sub alteri⁹ hominis potestate. Et tale ē votum in susceptione sacri ordinis: per quem suscipiens constituitur minister ecclesie ad deo publice seruiẽdũ ⁊ poniƚ sub episcopi potestate. Unde tale votũ esset solenne: etiã si predictũ ordinẽ ab episcopo reciꝑet i secreto. Professio etiã

in religiōe facta in manu eius q̄ eā potest recipere habet in se aliquid annexū quo debeat in publicū venire. vñ talis ꝓfessio solenniçat votū etiā si fiat ī occulto. Solenniçat̃ ḡ votū ꝑ ꝓfessionē in religione ⁊ ꝑ sacri ordinis susceptionem. ut pꝫ extra. qui clerici uel vouētes c. rursus. in glo. ⁊. c. ꝙ votum. Notādum tñ ut dicit̃ in glo. 27. q. i. c. mulieres. ⁊ extra de ꝯuersa. ꝯiu. c. ex pte. ꝙ in ꝓpria domo uti vestibꝰ monachalibꝰ ⁊ votū facere nō solēniçat votū. Tertia ꝯditio q̄ requirit̃ in voto dicit̃ superogatio. Debet fieri votum de bono supererogatiōis ⁊ nō de bono necessario: q̇a ad bonū necessariū homo tenet̃ etiā sine voto. Sꝫ mḡr sniaꝝ. dis. 38. q̄rti. dic̄ ꝙ votoꝝ aliud ē cōe. aliud singulare. Cōe est qḋ oēs in baptismo faciūt. cū spōdēt renūciare diabolo. ut hr̃ de conse. di. 4 c. ṗma igit̃. ⁊. c. ṗmū interroget̃. Et tale votū fit de his que sūt necessaria ad salutē. Ibi tñ diminute īuenit̃ ratio voti Singulare votū ē cū aliquis spōte promittit se seruaturꝝ aliqḋ bonū ad qḋ nō tenet̃. q̄uis teneat̃ pꝰ votū. hinc dr̃. 17. q. i. c. sūt quedā. Sūt q̄dā que etiā non vouētes debemꝰ. q̄dā etiā que nisi vouerimus non debemꝰ. ħ postq̄ ea deo promittimꝰ necio reddē ꝯstringimur. Sꝫ hic emergit vnū dubiū. Utrū vota que fiunt sub aliq̄ ꝯditiōe: ꝯditione illa cessante sint obligatoria. Et r̄ndet Ray. ī sūma. ꝙ duplex est ꝯditio. Una gn̄alis ut si vixero. si potero. si deꝰ voluerit. que semꝑ intelligunt̃ etiā si nō apponant̃. ut pꝫ. 21. q. 2. c. beata maria. Alia ē cōditio spālis: puta cū quis vouendo dic̄ ꝓmitto facē tale bonū si impetrauero sanitatem. si ꝯditio deficiat votū nō obligat. Facit ad ħ qḋ scribit̃. 32. q. 8. c. nō solum. Et extra de conditione apposita in dispensatione. c. verū. ⁊ de resti. spo. c. olim. Quarta conditio que requirit̃ in voto dicit̃ ordinatio. Debet votū fieri ipsi deo. q̇a cū vouere sit actus latrie soli deo debet̃. Sꝫ dubitat̃ circa hoc. quia vota fieri solent etiā scis. Sꝫ dicit Ric. ꝙ vota que fiūt sanctis nō plene habēt rationem voti ꝑ comꝑatione ad scōs: ħ ad deum. Qui eni vouet scō Jacobo eiꝰ ecclesiā visitare. Locutio siue mētalis siue vocalis qua dicit se visitaturū scm̄ Jacobū fit sancto Jacobo. sed obligatio ad implendū illud quod dicit̃ ꝓprie ⁊ simpliciter loquendo non fit nisi deo. Unde quod est materiale ī illo voto fit sancto. ⁊ qḋ ē formale fit deo. Quita ꝯditio que requirit̃ in voto dicit̃ formatio. Hec nanq̧ est forma voti ut fiat deo de re bona ad bonū finem. ꝓpterea dicit Ric. ꝙ votum factū ꝓpter malū finem non tenet: nam magis dependet votum a suo fine q̄ a sua materia. q̇a ſm ph̄m 2. metaph̄. Finis est causa causaꝝ. sed votum factū de materia mala, ꝓpter finē bonū non tenet. Idcirco vouens se facturū aliquid qḋ ē absolute bonū: non tamen, ꝓpter hoc intendens nisi finē malū: grauiter peccat ⁊ nō tenet votū: q̇a tal' aut intendit ꝑ illud votū se posse ꝯsequi finē illū: aut nō. si nō iam nō obligat se, ꝓpter finē illū. q̇a sicut dicit ph̄s 3. ethicoꝝ. Electio nō est impossibiliū. ergo a simili nō est alicuiꝰ impossibilis ad ꝯsequēdū. Si sic errat. q̇a ſm Aug̃ in li. 83. q. Deo volente ⁊ auctore nō fit hō deterior. Deterior aūt fit hō ꝑ cōsecutionem finis mali. Sexta conditio q̄ requirit̃ in voto dicit̃ honestatio. Debet votū fieri de re honesta ⁊ mā bona. ꝓpt̃ea dicit̃. 22. q. i. c. i malis. In malis promissis rescinde fidē. in turpi voto muta decretū. qḋ icaute vouisti ne facias. impia ē ꝓmissio q̄ scelē adimplet̃. Sꝫ dubitat̃ hic de Jepthe: de q̄ hr̃ Judic. xi. ꝙ interfecit filiā suaꝫ sicut vouerat. Et tñ ad Heb. xi. numerat̃ inter illos qui per fidē vicerūt regna. ḡ videt̃ ꝙ possit fieri votū de re mala ⁊ inutili. R̄ndet Ric. ꝙ votum Jepthe nō fuit obligatoriuꝫ nisi ad īmolandū animal occurrēs īmolatitiū. Et quo ad ħ fuit licitū ⁊ placens deo: qḋ oñdit victoria subsecuta. vnde in ōccidendo filiā suā fuit fatuus ⁊ impius. de qua impietate postea penituit.

Septima conditio que requirit̃ i vo-
to dicit̃ discretio. Debet nanqꝫ fieri votũ
discrete prudenter ⁊ moderate. Nã sic
ꝓhibita est indiscreta penitẽtia. ita pro-
hibet̃ ⁊ votũ eius. Sꝫ qd de votis stultis
ut sunt vota illorũ qui vouent non co-
medere caput: aut nõ comedere pedes:
aut non comedere columbos. uel nõ la-
uare manus ⁊ similia? R̃ndet Tho. ꝙ
talia vota deridenda sunt potius ꝙ̃ ser-
uanda. Accipim⁹ ergo ex dictis quãta
in vnoquoqꝫ debet esse maturitas in vo-
uendo: quãta insuꝑ diligentia in com-
plendo quod voto promissũ est. Jõ dic
Ric. ꝙ omne votũ licitũ obligat vouen-
tem ad illud quod vouit adimplendũ
nisi in quattuor casibus. Unus est ꝓpt̃
impotentiam adimplendi. Secundus
ꝓpter auctoritatẽ supioris dispensandi
Tertius ꝓpter defectũ conditionis ap-
posite: ut dictum est supius. Quartus
quãdo illud qõ tpe voti facti fuit licitũ
postea fit illicitum.

De vouere interdicit̃ septẽ generibus
ꝑsonarum in quibus est limitata rõna-
biliter facultas vouendi. Capl'm. 2.

Secundũ mysteriuꝫ ꝑncipale de
voto declarandũ dicit̃ ꝓhibitio.
Nam ꝓhibent̃ septeꝫ gradus ꝑ-
sonarũ vouere. Primi sunt epi. Secũdi
clerici. Tertij religiosi. Quarti pueri.
Quinti filijfamilias. Sexti serui. Se-
ptimi vxores. Primi qui nõ pñt vouẽ
sũt epi. Ipsi eni nõ possunt facere votuꝫ
quo dissoluat̃ vinculũ eccl'ie sine licen-
tia dñi pape. extra de renũciatiõe. c. nisi
cum pridem. Est enim epus ecclesie sue
sponsus. ut dicit̃ in. c. inter corꝑalia. ex̃
de translatione epi ⁊ electi. Jdcirco nõ
potest emittere vota q̃ essent in ꝑiudiciũ
sue cure. extra de voto ⁊ voti redẽptiõe
c. magna. Secũdi qui nõ possunt vo-
uere sunt clerici bñficiati: qui nõ possunt
vouere ꝑegrinationẽ aut aliud ꝓpt̃ qõ
habeant relinquere eccl'iam sine licẽtia
ꝑlati sui. de conse. di. 5. c. nõ oportet. Ex-
cepto ꝙ possunt vouere ⁊ votũ implere
etiã epo ꝯtradicente de intrãdo religio-
nẽ. ut pꝫ. 19. q. 2. c. due sũt. Et similiter
de accipiendo crucem. ut habet̃ extra de
voto. ⁊ vo. re. c. ex multa. Tertij sunt
religiosi. pro quibus dicitur. 20. q. 4. c
monacho. Monocho nõ licet votũ vo-
uere sine consensu abbatis sui: si auteꝫ
vouerit frangendum erit. Rõ autẽ po-
tissima ſm Ric. quare religiosus nihil
vouere potest est. quia pensata humana
infirmitate ⁊ religiõis onere nõ posset
se ad aliquid vltra suã professionẽ ob-
ligare quod non posset implẽ sine qua-
licunqꝫ preiudicio uel ꝑiudicij ꝑiculo
obseruationis cuiuslibꝫ eorũ ad que ex
sua professiõe tenet̃. ⁊ absqꝫ ꝑiculo red-
dendi se interdũ onerosum prelato suo
uel alicui: seu aliquibus fratrũ suorum
ꝓpter sollicitudines ⁊ modos singula-
res quos interdũ haberẽt illi qui essent
ad plura ꝙ̃ alij obligati. Propt̃ea tãte
est altitudinis religionis votũ ꝙ omnia
alia i ipsũ cõmutari pñt. Et ideo eccle-
sia considerans hui⁹ voti altitudineꝫ ⁊
humane nature infirmitatẽ voluit au-
ctoritate dei voto religionis nullũ posse
votũ aliud suꝑaddi. ꝓpter ꝑiculũ trans-
gressionis vitandũ. Glo. tñ suꝑ dicto. c
monacho. dicit monachũ nõ posse vouẽ
esse intelligendũ de voto abstinentie per
qõ alij scandaliçãt̃. Quarti sũt pueri
ante annos pubertatis: q̇a pro illo tpe
nõ habent expeditũ vsum rõnis ⁊ liberi
arbitrij. Et ut dicit̃ extra de regu. ⁊ trãs-
euntib⁹ ad religionẽ. c. sicut tenor. Ca-
rens vsu liberi arbitrij vouere nõ potest
quia nõ potest consentire. Quinti sũt
filijfamilias. Nam filiusfamilias quia
subest patri in his que ad regimẽ dom⁹
⁊ familie ꝑtinent nõ potest de illis votũ
facere seu de ꝑtinentib⁹ ad illa sine pr̃is
auctoritate. Sexti sunt serui. qui nõ
pñt vouere aliquid eorũ que ipsos im-
pediant a seruitio dñoꝝ suoꝝ sine ipoꝝ
auctoritate ⁊ voluntate. sicut patꝫ. 54.
di. c. ex antiq̇s. ⁊. c. si seruus. Septimi
sunt vxores. Pro quib⁹ notandũ ꝙ vir
⁊ vxor sibi sũt mutuo debitores in red-
dendo debitũ carnale. Jõ quilibet eorũ

ꝓhibet vouere te nõ reddendo sine licẽtia alterius. Sed q̇a in dispensatiõe domus ⁊ regimine familie mulier ẽ subiecta viro ⁊ nõ ecõuerso. Ideo de ptinentibus ad illa mulier nõ põt emittere votum sine licentia viri. sicut p3. 33. q. 5. c. Manifestũ. §. ex premissis. ⁊ c. noluit. Ideo Numeri. 30. c. d. deus. Si vouerit vxor ⁊ iuramento se constrinxerit: ut p ieiuniũ uel ceterarũ rerũ abstinẽtiã affligat aiam suã: in arbitrio viri erit ut faciat siue nõ faciat. Et forte hec est cã eo q̇ mulieres magis ad vouendũ ꝓne sũt q̃ viri. Nec reprehẽdim⁹ eas q̇a vouent. sed quia indiscrete vota facẽ solẽt Sũt ⁊ sepe incõsiderate ac leues ⁊ vota emittunt irrõnabilia ⁊ stulta. ꝓ quibus nõ expedit ut sacerdotẽ ꝓ absolutione requirãt. Vir in hoc casu auctoritatem habet soluendi: nõ ex vi clauiũ que in ipso nõ est: sed auctoritate presidentie quã in vxorẽ habet. Et cum vxor obedire nollet viro dicenti sibi nolle eam sua vota complere: põt verbis sup addere verbera: ita tñ ut in oib⁹ modestiã gerat. Volui sic h̃ pauca dixisse: q̇a noui mulierũ importunitatẽ que viros q̃nq̃ affligunt ⁊ vexant ut sub votorũ occasiõe licentiam eis largiant̃ vagandi discurrendi ac expendendi pecunias dom⁹ cũ damno ⁊ detrimento familie.

De dispensatione votorũ ad declarationem dubiorum que sup illa possent oriri. Caplm. 3.

TErtiũ mysteriũ de voto declarãdum dicit̃ dispensatio. Pro cui⁹ pleniore declaratione septẽ dubia sunt disputanda. Primũ vtrũ expediat homini vouere. Secundũ utrũ sit magis laudabile ⁊ meritoriũ aliquid facere cum voto uel sine voto. Tertium vtrũ expediat inducere iuuenes ut voto se obligent ad religiõis ingressũ. Quartum vtrũ votũ possit cõiecturari. Quintum vtrũ quodlibet votũ cõmutari possit in votũ religionis. Sextũ vtrũ omne votũ sit dispensabile. Septimũ vtrũ sol⁹ papa possit i votis dispensare. Primũ dubiũ utrũ expediat hoi vouẽ. Et arguit̃ q̇ non. Primo q̇a null⁹ debet se priuare magno dono dei. sed libertas hois est magnũ donũ dei: qua i pte se priuat p votũ ḡ nõ debet homo vouere. 2° arguitur q̇a null⁹ debet se exponẽ piculo alicui⁹ transgressionis. sed vouens exponit se piculo cui non erat expositus añ votũ ḡ non expedit vouere. 3° arguit̃ quia nullus debet aliquid facere quo suũ aggrauetur pctm̃ si peccat. sed religiosus si peccat graui⁹ pctm̃ cõmittit q̃ secularis: sicut dicit Ansel in li. de silitudinibus. ḡ nõ expedit vouere religionis ingressũ ⁊ multo forti⁹ nec q̇dcũq̃ aliud bonũ. In ꝯtrariũ est ois scriptura ⁊ laudabil̃ vsus fideliũ. Rñdet Ric. q̇ vouere cũ discretione expedit homini p h̃ q̇ firmat amplius voluntatẽ suã in bono: ⁊ ꝓ magna pte excludit a se male faciẽdi libertatez ⁊ facit actũ v̾tutis latrie. ⁊ iõ vouendo meret̃. Ad primũ argumentũ rñdet Ansel. in li. de silitudinib⁹. q̇ obligatio ad bonũ non repugnat libertati simpliciter. ut etiã plene dictũ est in sermone de obedientia dei. Ad secundũ dicendũ q̇ vouens discrete nõ exponit se piculo transgressionis nisi p accidẽs. Ad tertiũ dicendũ q̇ lic3 religiosus grauius peccet q̃ secularis: tñ de pctõ penitẽs maiorẽ misericordiã ꝯsequitur q̃ secularis. Secundũ dubiũ vtrum magis sit laudabile ⁊ meritoriũ facere aliquid cum voto q̃ sine voto. Rñdet Ric. ⁊ Tho. q̇ sic. Q̇õ declarãt triplici ratiõe ⁊ vna similitudine. Prima rõ est. q̇ opus inferioris virtutis magis ẽ meritorium impatũ a supiori virtute q̃ nõ impatũ. Sed latria supior virt⁹ ẽ q̃ abstinentia. ⁊ op⁹ abstinentie ad q̇õ mouetur homo ex voto est impatum ab ea. Vouere enim actus est latrie. ḡ magis meritoriũ est opus abstinentie ad quod mouet̃ homo ex voto. Secunda rõ ẽ hec. Quanto opus ꝓcedit a voluntate magis firmata i bono: tanto ẽ v̾tuosius ⁊ ex cõsequẽti ẽ magis meritoriũ. Ad opari eni virtuose requiritur firmiter ⁊

imobiliter oꝑari. ut d. phus. 2° ethi. c. 4. Sed ceterꝭ paribꝰ voluntas firmior est in bono cũ voto ꝙ̃ sine voto. Tertia ratio ē hec. Deꝰ cũ acceptet opus propť operantē: tãto magꝭ acceptat illud: quãto est ab hoīe ad suũ seruitiũ specialiꝰ deputato. sed ceteris paribꝰ hō specialiꝰ deputatur ⁊ dedicať ad dei seruitiũ cũ voto ꝙ̃ sine voto. Ad idē etiã ē siłitudo quã posuit Ansel. in li. de siłitudinibus: in qua cōparat secularē faciētē bonũ opus illi q̇ dño dat ḋ fructu arborꝭ sue quãtũ vult: ⁊ religiosũ illi q̇ dño dat totã arborē cũ fructu: q̇ magis ē dño acceptꝰ ꝙ̃ primꝰ.

Tertiũ dubiũ. vtrũ expediat inducere iuuenes ut voto se obligēt ad religiōis ingressũ. Et rñdet notabiliť Ric. ꝙ sic. si adsint debite cōditiōes ex ꝑte iuuenis ⁊ ex ꝑte inductiōis ⁊ ex ꝑte obligatiōis. Qui eni vult inducere iuuenē aliquem ad obligationē ꝑdictã: debet diligenter ꝯsiderare ꝙ iuuenis debitã habeat etatem pro ingressu religiōis que ad minꝰ ꝯplectiť tēpꝰ. 14. annoꝝ. extra de regu. ꝑ. i. ⁊. c. significatũ est. Et ꝙ ꝓut patitur etas illa in ꝓpositis suis licitis ⁊ honestꝭ habeat stabilitatem: ⁊ ꝙ ad cōsiderãdũ quid illa religio pondēt ⁊ obligatio: habeat discretionē sufficientē. In iductiōē etiã debet esse diligens aꝑitatis religionis ad cuius obligationē inducitur explicatio: ⁊ oīs suggestionis ⁊ falsitatis exclusio: nec debet esse nimis importuna ꝑsuasio. Aꝑitatis eni religiōis celatio: ⁊ paucitatis suggestio operanť deceptionē. deceptio autē ratiōe ignorantie diminuit de ratione voluntarij. Tũc eni nimis est iportuna ꝑsuasio quãdo fit cum rerũ temporaliũ promissione uł cum indebita cōminatiōe uel cũ nimia sollicitudine. Debet aũt inducēs cauere a tali importuna ꝑsuasione. quia talis ꝑsuasio operať i iuuene uel ipsũ inclinat ad obligandũ se ex subreptione. Et predicta obligatio fieri nō debet nisi ex plena voluntate ⁊ deliberatiōe. Ex ꝑte etiã obligatiōis tria sunt obseruanda. s. ut fiat ꝑuia deliberatione. ⁊ stabilitatis ꝓpositi examinatione. Et ꝙ fiat cũ discretione. ut. s. obligans obliget se ad ingrediendũ ut eam experiať. Et si deꝰ dederit sibi gratiã remanēdi. ⁊ religioni placuerit remaneat. Aut si ꝓpositũ infra ãnũ mutatũ fuerit libere possit exire absqꝫ ħ ꝙ teneatur aliã religionē intrare. Debēt etiã obseruare ꝙ fiat cũ deuotione. Et debent obseruari predicta: quia obligatiōes facte sine deliberatiōe discretiōe ⁊ deuotiōe frequenť malos exitus habēt.

Quartũ dubiũ. vtrũ votuꝫ possit cōmutari. Et rñdeť ꝙ sic. ut hř in. c. magne de voto ⁊ voti redemp. Ratio est scōm Ric. quia scōm Berñ. in li. de precepto ⁊ dispensatione. Iniquũ proculdubio foret si ea que sũt pro sola caritate instituta cōtra caritatē tenerenť. Votũ autē fieri debet ex caritate ⁊ pro caritate. Vñ eius obligatio tenere non debet contra caritatē. Teneret aũt contra caritatē si nō liceret illud ꝯmutari in meliꝰ. Votũ ḡ potest in meliꝰ bonũ cōmutari. nō tñ hoc auctoritate ꝓpria fieri debet: ꝟ auctoritate suꝑioris: q̇a nullus fieri debet iudex in sua causa. Quintũ dubium vtrũ quodlibet votũ cōmutari possit in votum religionis. Rñdet Ric. ꝙ volēs facere ꝓfessionē in religione si actualiť uel habitualiť vult remanē obligatus ad vota que i seculo fecerat nō cōmutãť in votũ religionis: tñ pꝰ ꝙ̃ deuenerit ad noticiã ꝑlati sui hoc factũ. poterit ipsũ ab illis votis absoluē: maxime si ignorabat ipsũ esse ligatũ ipis votis tꝑe professiōis. Si aũt actualiter seu habitualiť intēdit amplius illis votis nō teneri: ꝟ solo voto religiōis sue: ab illis absoluiť ꝑ religiōis votũ ꝓpter religiōis voti altitudinem ⁊ ꝑfectionē. Vñ ex de vo. ⁊ vo. redēp. c. scripture. diciť. Reus fracti voti aliquatenus nō habeť qui tēporale obsequiũ i ꝑpetuã religiōis obseruãtiã nosciť ꝯmutasse Et de pe. di. i. c. mēsurã. §. his auctoritatibꝰ. Nō est necessaria certa satisfactio peccati: cuius totũ vite tempus impēdiť sui seruitio cōditoris. Et tamē si rex vnꝰ uel imꝑator vouerit

ꝙ vsq; ad trienniū uel septenniū milita
bit in terra sancta. ⁊ tenebit secum duo
uel tria milia militum: uel vnus alius
dux uel comes existens dux totius ex-
ercitus cruce signatorū: ⁊ de cuius ab-
sentia desolaret᷑. vellet religionē intrare:
in hoc casu videt᷑ mihi summ⁹ pontifex
consulendus. Certū tñ ē ꝙ ꝑsona me-
diocris a voto transmarino absolueret᷑
ꝑ religionis ingressum. Sextum du-
bium. vtrū omne votū sit dispensabile.
Et arguit᷑ ꝙ nō. Primo quia soluē ꝓ-
missum est de iure nature. sed ea que sūt
de iure nature sūt indispensabilia. ergo
nullum votum est dispensabile. Se-
cundo arguit᷑. q̇a qui nō facit quod ꝓ-
mittit mentit᷑. sed nullus potest in men-
dacio dispensare. quia ꝺm phm. 4. eth.
Mendacium ꝺm seipsum prauū est ⁊
fugiendum. Cum ergo omne votum sit
promissio. nullum votū est dispensabile
Tertio arguit᷑. q̇a extra de statu mo-
nachorū. c. cum ad monasteriū. dr̄. Ab-
renūciatio proprietatis ita monachali
regule est annexa ut nec contra illā sū-
mus pontifex valeat dispēsare. ergo nō
omne votū est dispensabile. Quarto
arguit᷑. q̇a nulluȝ votū est dispensabile
qḋ in melius cōmutari non potest. Sed
votum religionis non potest in melius
cōmutari cum oīa alia vota in ipsū cō-
mutari possint. g̃ nō oē votū est dispen-
sabile. Ad hāc qōnē licȝ multi multa
dicant. tamē Ric. in. 4. ⁊ Tho. ibidem
q̃uis aliter dicat. 2ª 2ᵉ. Jobes neapo-
litanus in quodlibetis. Inno. ⁊ Hosti.
⁊ coiter omnes doctores tenēt ꝙ omne
votum qḋ est de his que sunt superoga-
tionis est dispensabile: quia dispēsatio-
nis i quolibet tali voto potest causa rō-
nabilis inueniri. s. ꝓfectus maioꝝ boni
uel mali euitatio: siue ꝑ compationem
ad rem publicaȝ: siue ꝑ comparationē
ad vouentem. Reformatio enim pacis
inter regna maius bonū est cōmunitati
q̃ꝫ cōtinentia vnius ꝑsone. In tali etiaȝ
casu si ꝑsona que cōtinentiam vouerat
nubat per preceptum domini pape: sua
obedientia magis meritoria est sibi q̃ꝫ
continentia: q̃tuȝ ad premiū substan-
tiale. Unde Ari. i. ethicoruȝ. Amabile
ē bonū vni soli: melius ꝓo ⁊ diuinius
genti ⁊ ciuitatibus. Uitatio etiaȝ com-
munis mali: ut vitatio discordie inter
regna q̄ sunt in pace. ⁊ probabilis trās-
gressio voti si ꝓbabilitas sit vehemens
posset esse rationabilis causa dispensan
di in quocunq; superogationis voto.
Recta enim ratio dictare videt᷑ esse ali-
quem in ecclesia loco dei qui periculis
cōmunitatum ⁊ personarum pensatis
infirmitatib⁹ vtilitatib⁹ ⁊ damnis pos-
sit rationabiliter obuiare. Ad ꝑmū
argumentum dicenduȝ ꝙ obligatio in
votis non est de iure nature absolute:
sed sub hac conditione. scilicȝ quousq;
per superioreȝ ex causa rationabili fue-
rit relaxata. Ad secundum dicendū
ꝙ qui non soluit quod promisit menti-
tur si sibi nō remittat᷑ obligatio: ⁊ sol-
uere possit. sed obligatione remissa non
mentit᷑: quia amplius debitor non est.
Ad tertiū dicendum. ꝙ q̃uis sum-
mus pontifex non possit facere ꝙ sit mo
nachus absq; abrenūtiatione proprie-
tatis: quia hoc esset facere contradic-
toria simul: tamen pōt de monacho fa-
cere non monachum si causa rationa-
bilis affuerit. Ad quartū dicendum
ꝙ q̃uis votum religionis commutari
non possit in melius bonum priuatum:
potest tamen cōmutari in melius bonū
cōmune. Talis etiā conditionis posset
esse ille qui vouit ꝙ illud bonū siue vo-
tum commutari posset in aliud bonum
magis expediens sibi: q̃uis non posset
cōmutari in maius bonum simpliciter.
Septimū dubiū. vtrū sol⁹ papa possit
in votis dispensare. Et rn̄dent doc. ꝙ in
votis maiorib⁹: sicut sūt votū cōtinen-
tie religiōis ⁊ crucis: sol⁹ papa dispen-
sare potest: quia in votis istis nō est dis-
pensandū nisi propter ecclesie cōem vti-
litatē uel aliquā magnā necessitatē. Et
ideo ipsoꝝ dispensatio merito reseruari
debuit illi ad quē ꝑtinet toti⁹ eccl̄ie cura

Scdm ꝟo morem curie vota pegrinationis ad visitanda apłoꝝ limina ⁊ sci Jacobi in compostella videntꝛ romano pontifici reseruata. In oibus aūt alijs votis que respectu predictoruz dicūtur vota minora pñt epi dispensare. ut hꝛ extra de voto ⁊ voti redēp. c. i. Inferiores aūt epis in nullo voto dispēsare pñt nisi eis fuerit specialiter cōmissuz. exceptis ꝑlatis religiosis qui dispensare pñt in votis suoꝝ subditoꝝ. Religiose itaqꝫ curare debent omnes circa vota sua se gerere: ut illa discrete emittant emissa compleant: aut si complere nō pñt a supioribꝰ dispensationē ꝓcurēt. ut sic mereanꝛ in hoc seculo habere dei gratiaz ⁊ in futuro sempitnā gl'iam: in q̄ viuit ⁊ regnat deꝰ p infinita scl'oꝝ scl'a. Amen.

Feria sexta tertie ebdomade in quadragesima. de mīa ad ꝓximū habēda. ⁊ pia largitione el'yarū. Sermo. 44

Dicit ei ihesus. Da mihi bibē. Scribunꝛ hec ꝟba Joh. 4. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Censenda sunt duriora saxis pectora eoꝝ qui xp̄o ihu pietatez exhibere nolūt. Cōtulit quidē ipse nob inumerabilia bona: ⁊ qñqꝫ de illis a nobis petit ut sic ampliora supaddat. Petebat nanqꝫ hodie bibere a samaritana ut illā satiaret aqua admirabili ⁊ suauissima gratie sue. Sic ⁊ sepe ab hoibꝰ exigit mīam ⁊ clementiaz ꝓ suo amore ꝓximis exhibendā quatenꝰ largiaꝛ eis copiosius p̄mia eterne vite. Quia vero hoc maxime decet penitētes ut p el'yarū largitiones satisfaciāt ꝓ pctis suis. Idcirco in pñti sermone de el'ya aliq̄ pcurremus quā xp̄s a samaritana poscebat d. Da mihi bibē. De ipsa itaqꝫ el'ya tria mysteria principalia erūt declaranda.
Primū dicitꝛ inductio.
Secundū conditio.
Tertium distinctio.

Or septē sūt illa quibꝰ inducimur ad mīam ꝓximis exhibendā ⁊ ad prompte el'yas largiendum. Capl'm. i.

Primū mysteriū d el'ya declarādū dicitꝛ inductio. In q̄ videre debemꝰ atqꝫ notare septē rōnes ꝑcipuas q̄re vnusqsqꝫ ꝓmptꝰ esse dꝫ ad el'yas liberalit largiēdū. pª dꝛ auctoritas. zª ꝯformitas. ʒª exēplaritas. 4ª ꝓꝑetas. 5ª societas. 6ª gratiositas. 7ª felicitas. ¶ Prima rō inducēs oēs ad el'yas liberaliter largiendū dicitꝛ auctoritas. Ois eni auctoritas scripturarū hoc clamat. h dicit. h ꝑdicat. Vñ Dauid ps. 40. Btūs qui intelligit sup egenū ⁊ paupem in die. m. li. eum dñs. Et Thob. 4. Noli auertē faciē tuaz ab ullo paupe: ita eni fiet ut nō auertaꝛ a te facies dñi. Et. iz. c. Bona ē orō cuz ieiunio ⁊ el'ya. Et Ecc̄l. ʒ. c. Ignē ardētem extinguit aqua. ⁊ el'ya resistit pctis Et. 7. c. Facere el'yam ne despicias. Et z9. c. Pone thesaurū tuuz in preceptis altissimi: ⁊ ꝓderit tibi magis q̄ aurū. Conclude el'yam in sinu paupis: ⁊ hic orabit pro te ⁊ liberabit te ab oi malo. Et. pꝟ. 19. Feneraꝛ dño q̄ misereꝛ pauperis: ⁊ vicissitudinē suam reddet ei. Et Ysa. 58. Frange esurienti panē tuū. ⁊. e u. qꝫ. induc. i. d. t. cū ui. nu. opi. e. ⁊. c. tuā ne despexeris. Et Joh. i. canonica. ʒ. c. Qui habuerit sbaz huiꝰ mūdi ⁊ viderit frēm suū nccitatē hñtem ⁊ clauserit viscera sua ab eo. quō caritas dei manet i illo? Et Hiero. 86. di. c. qui clementiā Qui clementiaz nō hꝫ nec indutꝰ ē viscera mīe ⁊ lachrymarū. q̄uis sp̄ualis sit nō adimplet legē xp̄i. Et Ambꝰ. i li. de officijs. Natura ius cōe generauit. vsurpatio ꝟo ius priuatū fecit. Vñ sūt multi qui nullā habent in agris aut in vineis portionē: horū inopie de copia quā dedit dñs diuitibꝰ ē cōsulendū: ut ⁊ ipsi deo ꝓ t̄re fecunditate bñdicāt nobiscū: quos id sub diuersis molestijs laborare pmittit dei sapia ut ⁊ miseros ꝓ patia: misericordes ꝟo coronet ꝓ beniuolentia. Et idē. 47. di. c. sicut hi. Neqꝫ

eni minꝰ est criminis hñti tollere: ꝙ cũ
possis ⁊ habendas indigentibꝰ denega-
re. Esurientiũ panis est quẽ tu detines:
nudoꝝ indumẽtũ est qȯ recludis: mise-
roꝝ redemptio ẽ ⁊ absolutio pecunia
quã tu in terra defodis. Et idem. 86. di
e. in singulis. Misericordia cois ẽ vsꝰ:
iȯ preceptũ cȯe oibus officijs oibꝰ eta-
tibꝰ necessaria: ⁊ ab oibꝰ deferenda. Nȯ
publicanus. nȯ miles excipit. nȯ agri-
cola. nȯ vrbanus diues ⁊ paup. oẽs in
cȯe admonent ut ꝯferãt nȯ habenti. Et
xp̃s in euãgelio Luc. xi. Date elẏam ⁊
oia mũda sũt vobis. Et. c. 12. Uẽdite q̄
possidetis ⁊ date elẏam. Hoc ipsũ colli-
gitur ex dictis moraliũ phoꝝ. Hinc ẽ ꝙ
Tulliꝰ. i. de officijs ait. Quicqd sine de-
trimento cȯmodari pȯt id tribuat cuiqȝ
vł ignoto. Et Ouidiꝰ in li. de pȯto. Re-
gia crede mihi res est succurrere lapsis
Cȯueniens hoi est hoiem seruare volu-
ptas. Et Plato in thimeo. Bonos vi-
ros decet cȯmodos eẽ. Theologi insup
elẏam laudant. d. sup di. 15. quarti. li. ꝙ
ipsa ẽ tertia ps satisfactionis. Assignat
nanqȝ magister in textu tres ptes satis-
factionis. pª est ieiunium. 2ª oro. 3ª
elẏa. Que ẽm Ric. sufficient enumerãt
tam ex pte bonoꝝ p que satisfaciendũ ẽ
ꝙ ex pte cãrũ pcti: ꝙ etiã ex pte eoꝝ ꝯ
quos pctm̃ cȯmittit. De bonis eni nr̃is
debemus satisfacere. Et ẽm Ari. i. eth.
c. 20. Tria habemꝰ bona. s. bona fortu-
ne. bona corporis. ⁊ bona aie. De bonis
exterioribꝰ seu fortune satisfacimus p
elẏam. sub qua comprehendit totũ qȯ
expendit in ꝓximoꝝ vtilitatẽ. De bonis
corpis satisfacimꝰ p ieiuniũ. sub q̇ com-
prehendit quicqd ptinet ad corpis af-
flictionem. De bonis aie satisfacimꝰ per
orones. sub qua comprehẽdit quicquid
deo exhibet p latrie ṽtutẽ. 2º sufficiẽ-
ter enumerant satisfactiȯis ptes ex pte
causaꝝ pcti. Nam ẽm Ioh. i. cano. 2. c.
Tres sũt pctȯꝝ cause. s. cȯcupiscentia
carnis que prout possibile est exciditur
p ieiuniũ. ⁊ cȯcupiscẽtia oculoꝝ: cȯtra
quã ordinat elẏa. ⁊ supbia vite: ꝯ quã
ordinat oratio. 3º sufficienter enume-
rantur satisfactionis ptes ex pte eoꝝ
ꝯ quos peccat hȯ. Cȯtra deũ. ⁊ ꝯ h̄ ordi
natur oratio. peccat ꝯ seipsũ. ⁊ cȯtra h̄
ordinat ieiuniũ. peccat ꝯ ꝓximũ. ⁊ ꝯ h̄
ordinat elẏa. Et sic vndiqȝ resonãt elẏe
laudes. ¶ Secunda rȯ quare vnusqsqȝ
ꝓmptus debet eẽ ad elẏas liberalit lar-
giendũ dicit cȯformitas. Sumꝰ nanqȝ
ꝯformes ⁊ inuicem membra. Ro. 2. c.
Et ut dicit. i. Cori. 12. c. Si quid patit
vnũ membroꝝ compatiunt ei oia alia
membra. ꝓpterea ait sapiens Ecc. 17. c
Unicuiqȝ mãdauit deus de ꝓximo suo
Et h̄ suo modo Seneca ad Lucillũ ex-
plicauit. d. Nȯ pȯt quisꝙ beate degere
qui se tm̃ intuet: qui oia ad vtilitates
suas conuertit. Alteri viuas oportet si
vis viuere tibi. Et idē in li. de btã vita.
Ubicunqȝ hȯ est bñficio locus est. Sȝ
circa hoc dubitat. vtꝝ dare elẏaȝ cadat
sub precepto. Et rñdet Ric. ꝙ sic dicẽs
elẏam esse sub precepto legis nature. q̄
iubet alij esse faciẽdũ qȯ sibi quisqȝ fieri
vellet. Luc. 6. c. ⁊ di. i. decretoꝝ. c. i. ⁊
di. 9. c. sana. ⁊. x. q. i. placuit. Est etiam
elẏa sub precepto legis diuine: sicut pȝ
i ṽbis allegatis i prima rȯne vbi iducit
xp̃s. xi. ⁊. 12. c. Luc. qui dare elẏam iu-
bet. Est adhuc elẏa sub precepto legis
positiue. sic pȝ. 46. di. c. pasce. ¶ Tertia
ratio inducens homies ad elemosynas
liberaliter largiẽdũ dicit exemplaritas.
Exemplũ q̇dẽ habemꝰ a deo ab angelis
⁊ ab oi creatura ut coicatiui esse debea-
mus. Deus quidẽ preter illã coicatioẽȝ
intrinsecã que est in ꝓductiȯe diuinaꝝ
psonaꝝ voluit adhuc extrinsecꝰ cȯicare
seipsũ in ꝓductione ois create nãe. Un̄
Augꝰ i qȯnibꝰ ṽtis testi. inqt. Bonꝰ ẽ
q̇a fecit existere que nȯ erãt. Et in. 3. de
trini. Uolũtas dei est prima ⁊ sũma cã
omniũ specierũ ⁊ motionũ. Nihil enim
fit qȯ de itelligibili atqȝ aula sũmi ipa-
toris nȯ egrediatur. Angeli insup sunt
coicatiui: q̇a ut Dioꝰ dicit i li. de ange-
lica hierarchia. Per angelos supiores
coicant gradatim secreta mysteria dei

angelis inferiorib⁹. Oia etiā corpa celestia coicant influentiā suam corpib⁹ inferioribus. Omnia tandē que i celis que in terris sūt: sua beneficia coicant hoi rōnali. ut sic ⁊ ipse homo discat hoi se coicare. Nam qui potest ⁊ non vult esse benefic⁹: imanior atqꝫ crudelior omni belua esset habendus. ¶ Quarta rō inducens hoies ad promptā elȳaꝝ largitionē dicit̄ ꝓprietas. Quicquid eni fit paupib⁹ ꝑpt̄ xp̄m: ꝓprie fit ⁊ ipsi xp̄o. Vn̄ Hiero. ad Nepotianū. Mēsulā tuā paupes ⁊ ꝑegrini nouerunt: tu cū illis xp̄m cōuiuā noueris. Et xp̄s Math. x. Qui vos recipit me recipit. Et Math. 25. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Est de hoc exemplū in scō Martino. qui dum paupi nudo ꝑtem chlamydis sue dedisset: nocte sequenti vidit xp̄m illa vestitū: audiuitqꝫ eū dicētem: Martin⁹ adhuc cathecumin⁹ hac me veste ꝯtexit. ¶ Quinta rō ē societas Est quidē elȳa socius fidelis: qa aiam nūqꝫ deserit. imo sibi fauet ⁊ assistit: dū citat̄ ante tribunal eterni iudicis. Propterea legitur in vita Johis elȳarij. ꝙ fuit quidā thelonari⁹ diues valde: noie Petrus. hic paupib⁹ dur⁹: cū ad domū suā accedebant eos furibund⁹ expellebat. Cum ergo semel paupes inter se de eius auaricia ⁊ illiberalitate colloquerentur quidā coꝝ dixit. Quid vultis mi dare ⁊ ego hodie elȳam ab eo accipiā? Et facientibus cū eo pactum: ad domū eius venit ⁊ elȳaꝫ postulauit. At Petr⁹ domū rediens ⁊ paupem p̄ forib⁹ vidēs cū eius famulus panes siliginis in domū deferret. ille lapidē nō inueniēs: panem vnū ex illis arripuit ⁊ cum furore paupem ꝑcussit. Quē ꝓtinus accipiēs paup̄ ad socios rediȷ̄t. ⁊ ꝙ de manu ei⁹ elȳam accepit indicauit. P⁹ duos dies infirmatus ad mortē diues ille vidit se ante iudiciū stare: ⁊ mauros quosdam sup̄ staterā mala eius appendē. Ex altā qūt ꝑte statere quidam dealbati tristes stabant. eo ꝙ nihil qḋ ibi apponerēt inuenire valebant. Tūc vnus coꝝ dixit. Vere nihil habemus nisi vnū panē siliginis: quē ante duos dies vi coact⁹ dedit: quē duꝫ sup̄ staterā ponerēt eq̄litas ut sibi videbat̄ facta est. Dixerūt ei: adauge ad siliginem hāc: alioqn mauri te apprehendēt. Euigilans aūt ⁊ liberatus dicebat pape: si vna siligo quā ꝑ furorē iactaui: ita ꝓfuit: quāto magis omnia sua bona indigentib⁹ elargiri? Et extūc liberalissimus pauperibus semper fuit. ¶ Sexta rō inducens hoies ad elȳas ⁊ pietatis opa dicitur gratiositas. Facit equidē elȳa habilē hoiem ⁊ idoneuꝫ ad dei gr̄e susceptioneꝫ. Unde Actꝫ. x. tale ponit̄ exemplū. Vir quidā erat i cesarea noie Cornelius centurio cohortis que dicit̄ italica. religiosus ⁊ timens deū cū oi familia sua: faciēs elȳas multas plebi. ⁊ deprecās deū semp̄. Is vidit i visu manifeste q̄si hora diei nona āgelū dei introeūtē ad se ⁊ dicentē sibi: Corneli. At ille intuēs in eū timore correptus dixit. Quis es dn̄e? Dixit aūt illi. Orones tue ⁊ elȳe tue ascenderūt in memoriam i cōspectu dei: ⁊ nūc mitte viros in Joppen: ⁊ accersi Symonem quendā qui cognoiat̄ Petrus. ⁊ dicet tibi quid te oporteat facere. Obtinuit itaqꝫ Cornelius elemosynis mediātib⁹ gratiā ut ad ipsū baptiçādū mitteret̄ Petr⁹. ¶ Septima rō dicit̄ felicitas. Pro ipsa vtiqꝫ felicitatem eterne vite cōsequimur. Vn̄ i. Timotꝫ 4. ap̄lus ait. Pietas ad oia valet promissionē habens vite que nūc ē ⁊ future. Qḋ xp̄s declarauit Math. 25. vbi ad regnū celorum vocaturū se dixit eos q̄ misericordie opa dilexerūt.

De septē cōditiones requirūt̄ ad hoc ut elȳa debito modo fiat. Caplm. 2.

Secundū mysteriū declarandū de elȳa dicit̄ cōditio: in quo explicande sunt septeꝫ qualitates siue conditiones que notant̄ in verbis Zachei. d. Luc. 19. Ecce dimidiū bonorum meoꝝ dn̄e do paupibus. vbi innuit̄ ꝙ elȳa debet eē. p̄. ꝓmpta. 2ᵒ copiosa 3ᵒ bona. 4ᵒ ꝓpria. 5ᵒ ordinata. 6ᵒ li-

beralis. 1° discreta. ¶ elya debet esse prompta. propterea dicit: ecce. quasi dicat Zacheus. quia cum fieri potest elemosyna non est tardanda: non differenda: non procrastinanda: sicut multi faciunt qui non nisi post multas preces et diuturnum tempus elemosynas erogare volunt. propterea dicit sapiens. prover. 3. Ne dicas amico tuo: Uade et reuertere. Cras enim dabo tibi: cum statim possis dare. Et Seneca. li. 2. de beneficijs. Ingratum est beneficium quod diu inter dantis manus hesit. Et ut ait Macrobius libro. 2°. saturnaliorum Pars beneficij est quod petitur si cito neges Uerum tamen satis reprehensibiles sunt qui mortem expectant ut bona superflua quibus non egent pauperibus tribuant. Pro quibus facit sapiens verbum illud sancte Lucie que sue matri dixit. Quod moriens das ideo das: quia tecum ferre non potes. Solet etiam deo permittente sepius euenire quod auarorum diuitum bona que post mortem in pias causas distribuere disposuerunt rapiantur dilanientur et distrahantur a parentibus a domesticis a consanguineis litigantibus et quandoque ab extraneis versutia et calliditate illa querentibus. Quare consulendum est omnibus quibus supabundant diuitie ut velint ipsi per se collocare illas in celo: nec expectare ut post mortem id faciant alij. quia ut diximus sepe fallunt. 2° elemosyna debet esse copiosa: propterea dixit Zacheus: dimidium. Unde Tobie 4. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. Neque timenda est paupertas si elye ample fiant. Non enim deus vult superari ab aliquo in liberalitate: sicut videri potest exemplum de hoc in. 2. dial. li. de Bonifacio fundensi episcopo: Cui ex paucis vuis vinum collectum pauperibus largienti illud miraculose multiplicauit deus. 3° elemosyna debet esse bona. i. de bonis rebus non infectis aut marcidis: propterea dixit Zacheus: bonorum. 4° debet esse elemosyna propria: ut fiat de proprijs bonis. non de alienis. ideo dixit Zacheus: meorum. Unde. i. q. i. c. non est. Gregorius ait. Non est putanda elemosyna si pauperibus dispensetur quod ex illicitis rebus acquiritur. Glo. autem ibi dicit. Non enim causa pietatis facienda est iniquitas. ut patet. 14. q. 5. c. forte. 32. q. 4. c. sic non sunt. 33. q. 5. c. si dicat. 21. q. 2. c. si tu abstines. 22. q. 2. c. ne quis. Et. 14. q. 5. c. nolite. Augustinus ait. Nolite velle elemosynas facere de fenore et vsuris. Et i. c. elemosyna. Gregorius ait. Elemosyna redemptoris nostri oculis illa placet que non ex illicitis et iniquitate congeritur: sed que de rebus concessis et bene acquisitis impenditur. 5° elemosyna debet esse ordinata: ut. s. fiat pro dei honore: proximi salute: et propria vtilitate. non pro vana gloria ac huius seculi pompa. Unde Zacheus addidit: Domine i. pro tuo amore et honore qui dicens ei elemosynam facio. propterea christus Matth. 6. c. dixit. Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te. sicut hypocrite faciunt in synagogis et vicis: ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis receperunt mercedem suam. 6° elemosyna debet esse liberalis: ut non fiat pro susceptis seruitijs. Nam sunt plerique qui paupes laborare cogunt: et postea illis nomine elemosyne aliquid tribuunt: cum tamen merces laboris potius quam elemosyna debeat appellari. propterea dixit Zacheus: do. id est non vendo: sed liberaliter dono. 7° elemosyna debet esse discreta: ut detur his qui indigent et non his qui abundant. Quod dictum est propter illos qui habentes aut vicinos aut attinentes qui paupertate et egestate grauantur elemosynas faciunt: ad exornandas ecclesias: aut ecclesiastica ornamenta amplianda. Quod non damnamus: nisi dum fame perire permittuntur proximi indigentes Propterea dicit Ambrosius. 12. q. 2. c. aurum Aurum habet ecclesia. non ut seruet: sed ut eroget et subueniat in necessitatibus. Quid est opus custodire quod nihil adiuuat? An ignoramus quantum auri atque argenti de templo domini assyrij sustulerunt? Nonne melius conflat sacerdos propter alimoniam pauperum si aliqua subsidia desunt: quam si sacrilegus contaminet et asportat hostis? Nonne dicturus est dominus: Cur passus es

tot inopes fame mori? Et certe habe-
bas aurũ ministrasses alimoniã. Cur
tot captiui in cõmertiũ ducti: nec redẽ-
pti ab hoste occisi sũt? Meli⁹ fuerat ut
vasa viuentiũ seruasses q̃ metallorũ:
his nõ posset rursum referri. Quid enim
dices? Timeo ne templo dei ornat⁹ de-
esset. Rñdeo. aurũ sacramẽta nõ q̃rũt
neq; auro placent: que auro nõ emunt.
Ornatus sacrorũ: redemptio captiuo-
rũ ẽ. Et vere illa sũt vasa p̃ciosa que re-
dimũt aias a morte. Ille ver⁹ thesaur⁹
dñi qui operat qd sanguis ei⁹ operatus est.
Et Hiero. ad Demetriadẽ virginẽ inq̃t
Alij ecclias edificẽt: vestiant parietes
marmorũ crustis: h tibi aliud ppositũ.
xp̃m vestire i nudis: visitare in languen
tibus: 7 subuenire in oppressis. hec ille.
Or septẽ sunt opa mĩe q̃b⁹ necitatib⁹
primi est subueniendũ. Caplm. 3.

TErtiũ mysteriũ declarãdum de
elemosyna dicit distinctio. Di-
stinguit eãdẽ in el'yas spũales
7 corpales. El'ye spũales sũt cũ dat ul'
fit aliq̃d spũale ad subueniẽdũ spũali
indigentie primi. Et cõtinent i hoc vsu
Consule castiga doce solare remitte fer
ora. El'ye corpales sũt cum dat uel fit
aliquid corpale ad subuentionẽ corpal'
indigentie. Que sũt septẽ 7 ptinẽt in h
versu. Uisito poto cibo redimo tego col-
ligo condo. s. p̃ᵃ ẽ visitare infirmũ. 2ᵃ
potare sitientem. 3ᵃ cibare esurientem.
4ᵃ redimere incarceratũ. 5ᵃ vestire nu
dum. 6ᵃ recipe hospitẽ. 7ᵃ sepelire mor
tuũ. Et qm̃ corpales el'ye magis se offe
rũt 7 occurrũt necessarie: q̇a m'lto plu-
res sunt q̇ corpaliter q̃ qui spũalit' af-
fligunt. iõ corpales el'yas explicabim⁹
Prima itaq; elemosyna ẽ visitare in-
firmos 7 tribulatos. Et de hac sapiens
7. c. Ecc. ait. Non te pigeat visitare in-
firmũ: ex his eni in dilectiõe firmaberis
Et Iac. i. Religio munda 7 imaculata
apud deum 7 patrẽ hec est: visitare pu-
pillos 7 viduas in tribulatione eorũ.
Uñ in vitis patrũ. Frater quidã interro-
gauit quẽdã senẽ. d. duo frẽs sũt quorũ

vnus ieiunat sex dieb⁹ multũ laborãs:
alius vo seruit egrotantib⁹: Cui⁹ opus
magis acceptũ ẽ deo? Respondet senex
Si frater ille qui sex diebus laborãs ie-
iunat appendat se per nares non potest
esse equalis illi qui infirmantib⁹ deser-
uit. Secundũ opus misericordie seu
secunda el'ya est potare sitientẽ. Et de h
xp̃s Math. x. ait. Qui potũ dederit vni
ex minimis istis calicem aque frigide
tm̃ in nomine discipuli: Amen dico vo
bis non perdet mercedẽ suã. Tertia
elemosyna ẽ cibare esuriẽtẽ. Et de hac
Thobie. 4. Panem tuum cum egenis 7
esurientibus comede. Quarta el'ya
ẽ redimere captiuos. Et de hac Ecc. 4
Libera eum qui iniuriam patit de ma-
nu supbi. Quinta elemosyna est ve-
stire nudũ. Et de hac Luc. 3. xp̃s dixit.
Qui habet duas tunicas det vnã nõ
habenti. Sexta est colligere hospites.
Hec aũt hospitalitas multa bona facit.
Primo ad susceptionem gratie prepat.
quod figuratũ est Luc. vlti. in h q̃ duo
discipuli xp̃m cognouerunt cũ eum ad
hospitium inuitassent. Secũdo bona
temporalia multiplicat. ut patet in illa
vidua que Heliam in hospitio suo sus-
scepit cui farina 7 oleũ non defecerunt.
3. Reg. 17. c. Tertio a malo tpali ser-
uat. ut pz in Raab que recepit nuncios
filiorũ israhel. 7 ideo a morte saluata ẽ.
Quarto xp̃m recipit. Uñ in vitis pa-
trũ legit q̃ q̇dã Martin⁹ noie mona-
chus valde honorabilis in suo mona-
sterio visitatiõis grã ad aliud monaste
riũ tendebat. pergẽs itaq; leprosũ quen
dã in via volentẽ ad suũ hospitiũ redire
7 p̃ lassitudine nõ valẽtẽ repit. vir autẽ
dei eiusdẽ leprosi lassitudinẽ miseratus
paliũ quo vestiebat in terrã ptin⁹ piecit
7 expandit: ac desuper leprosum posuit
eũq; suo palio vndiq; cõstrictũ sup hu-
merũ leuauit secumq; reuertẽs detulit.
Cũq; iam monasterij forib⁹ appropin-
quaret. abbas eiusdem monasterij ma-
gnis clamare vocibus cepit. Currite 7
ianuas monasterij citius apite: q̇a frat

Martin⁹ venit portās dñm xp̄m. Statim v̄o ut Martin⁹ ad monasterij portam puenit. is qui leprosus eē putabat de collo eius exiliens: ⁊ i ea sp̄e apparēs qua recognosci ab hominib⁹ solet redēptor humani generis deus ⁊ homo ibs xp̄s ad celū Martino aspiciente rediit: eiq̄ ascendens dixit. Martine tu non erubuisti me sup terrā ego te non erubescam sup celos. Qui sanct⁹ vir mox ut esset monasteriū ingressus ei pater monasterij dixit: Frater Martine vbi est quem portabas? Cui ille rñdens dixit. Ego si sciuissem quis erat: tenuissem pedes eius. ⁊ narrabat: quia dum eū portasset mime pondus eius sensisset. Septima elemosyna est sepelire mortuos. Et de hac diffusius dicem⁹ cū agem⁹ de pietate defūctoꝝ. Ergo benigno corde impendamus nostris ꝓximis pietatis opa ut sic valeamus in hoc seculo acquirere dei grām ⁊ in futuro sempiternam gloriam: in qua viuit regnatq̄ deus p infinita seculoꝝ secula. Amen.

// Sabbato tertie ebdomade in q̄dragesima. de simulato vitio adulationis q̄ sepius pharisei vtebantur cum xp̄o loquentes. Sermo. 45.

Dixerunt ei Magister. Hec mulier modo deprehensa est in adulterio. Simulātiū phariseoꝝ v̄ba sūt ista originaliter Ioh. 8. c. ⁊ in euāgelio hodierno. Sequūt̄ plimi venenosos mores virulētosq̄ modos scribarū ⁊ phariseoꝝ qui xp̄m blande reuerēterq̄ magistrū vocantes: eius tamē doctrinā nō solum spernebant: verū etiā alijs vilem contemptibilē exosamq̄ reddere satagebant. Ipsorum autē vestigia retinent adulatores qui suis mellitis verbis veritate neglecta falsitatē fouēt. Ea propter in hoc sermone de vitio adulatiōis pulchra quedam ⁊ vtilia aperiemus: de qua tria mysteria sūt declaranda.

Primū dicit̄ diffinitio.

Secundū offensio.

Tertium remediatio.

// Quid sit adulatio: ⁊ qualiter potest quis quandoq̄ laudare aliquē cū merito: ⁊ quandoq̄ cū peccato. Caplm. j.

Primū mysteriū declarandū de adulatione dicit̄ diffinitio. In q̄ quid sit adulatio videam⁹. Et ex dictis Alex. in. 2. volumine sūme pōt sic diffiniri. Adulatio est peccatū ꝓueniens ex sermone vane laudis alicui facte intentione placendi. Pro cui⁹ declaratione notāda sūt tria videlicz. Primū notandū s̄m Tho. in scripto sup. li. 4. ethi. q̄ circa humana colloquia per que maxime homines ad inuicem conuiuunt ⁊ conuersant̄ s̄m nature sue ꝓprietatez respectu alioꝝ aialiū que sibi in cibis uel in alijs huiusmodi coicāt: non aūt in colloquijs in quibus ꝓprie consistit conuict⁹ humanus quo ad delectare aliū uel contristare: triplex differentia reperit̄. Quidā eni sūt qui i suis colloquijs tenent medium in laudādo uel contristando. ⁊ tales vocātur affabiles uel amici. Quidā v̄o alij sunt qui tenent excessum in contristando: ⁊ defectum in delectādo. ⁊ tales agrestes discoli uel litigiosi noiant̄. Quidā v̄o alij sunt qui tenent excessuz in delectando ⁊ defectū in alios contristādo. ⁊ tales placidi ul' adulatores vocāt̄. Primo. n. dico q̄ quidam sūt q̄ in suis colloquijs tenent mediū i delectādo uel ꝯtristādo alios eo q̄ tales delectant uel cōtristāt alios sicut oportet ⁊ qñ oportet ⁊ scd̄m alias circūstantias. ⁊ tales sūt laudabiles ⁊ vocant̄ affabiles uel amici. Habens eni hanc virtutē affabilitatis uel amicitie: qñq̄ laudat alios: ⁊ delectat s̄m q̄ exigit debitus ordo necessitatꝫ ⁊ rōnis. Quādoq̄ v̄o refugit delectare: ⁊ eligit contristare. ⁊ hoc duobus modis Uno modo ex pte ipsius qui contristat: puta si nō sit sibi honestū talia colloq̄a audire. ut cuꝫ aliq̄s loquit̄ v̄ba turpia

uel etiã si sit sibi nociuũ: puta cũ alius loquit̃ in detrimentũ eius. Alio modo ex pte illius quẽ cõtristat: puta si dicat uel faciat aliquid quod ad ꝓpriã ipsius magnã inhonestatẽ ptineat. uel etiam si multũ sit nociuũ. 2° quidã alij sũt q̇ tenent excessũ in cõtristando alios ⁊ defectum in delectando. Supabundant eni in alios ꝯtristando: ⁊ volunt ꝯ̃triari oibus que dicũt̃ uel fiunt ab alijs. Et isti agrestes vocant̃. 3° quidã alij sũt qui in suis colloquijs tenẽt excessũ in delectando ⁊ defectũ in ꝯtristando. Hi eni in suis sermonibus ⁊ in rebus alijs quibꝰ coĩcant ⁊ ꝯuersant̃ cuz alijs oĩa que ab alijs dicuntur uel fiunt laudãt siue bona sint siue mala ad hoc ꝙ delectabiles se eis exhibeant ⁊ in nullo ꝯ̃dicunt eis quibus cõuiuũt ne eos contristent: existimantes ꝙ oportet oibus ꝯuiuere sine tristicia. Et tales si hoc nõ faciunt ꝓpter aliud nisi ꝓpter delectationẽ vocant̃ placidi uel placenteri. Si aũt hoc faciunt ꝓpter adipiscendaz pecuniã uel quicq̇d aliud qḋ potest pecunia estimari blanditores seu adulatores vocant̃. Secundũ notandũ ꝙ cum adulatio cõsistat in sermone laudis alteri exhibite ut est dictũ: sic homo pt̃ aliquez laudare bene ⁊ male ꝓut. s. debite circunstantie seruant̃ uel pretermittunt̃. Nã pt̃ aliquis s̃m Tho. 2.2. q. 115. aliquẽ delectare laudando eũ tripliciter. p̄ ut deus honoret̃. 2° ut ꝓximus adiuuet̃ ne in tribulatiõe deficiat 3° ut virtus in ꝓximo augeat̃ uel ut etiã conet̃ in bono proficere. Tunc his tribus modis velle laudare aliquẽ uel velle placere qḋ est licitũ ⁊ meritoriũ ⁊ ptinet ad rõnẽ amicitie uel caritatꝫ nec adulatio dici pt̃. Alioꝰ pt̃ q̇s male laudare aliquez. p̄ qñ laudat de aliq̇ sibi dubio uel incerto. Vñ Ecc̣. xi. Nõ laudes virũ in specie sua. Ibi glo. Nec iuxta spẽm corpis existimes qualitatez mentis. 2° aliq̇s male laudat aliũ qñ laudat de futuro. Vñ Ecc̣. xi. Añ mortem ne laudes quenquã. 3° aliq̇s male laudat alium de illicito. s. qñ laudat de vitio. s̃m illud ps. Laudat̃ peccator in desiderijs aĩe sue. Vel s̃m Alex. in. 2. sũme pt̃ aliquis ꝑ adulationẽ laudari aut respectu mali: aut respectu boni. respectu mali duobꝰ modis. p̄ laudando malũ tanꝙ̃ bonũ. 2° malũ diminuẽdo Respectu boni fit ponendo ⁊ laudando bonũ esse qḋ nõ est. aut augendo bonuz ⁊ laudando ipsũ magis ꝙ̃ sit. Tertium notandũ ꝙ adulatio aliquãdo ẽ pctm̃ veniale aliqñ mortale. Veniale peccatũ est tribus rõnibus s̃m Alex. ⁊ Tho. Prima ratio est. cum aliquis adulat̃ sola auiditate alios delectandi ⁊ nõ intentione nocendi. Secũda est cum aliquis adulat̃ sola intentione vitandi aliqḋ malũ sine alterꝰ detrimẽto

Tertia cuz aliquis adulatur intentione cõsequẽdi bonũ aliqḋ necessariũ Sed peccatũ ẽ mortale duabꝰ rõnibus Primo ratione criminis: cũ. s. quis aliquem laudat de peccato. Talis agit ꝯ̃ caritatẽ proximi: q̇a prebet ei occasiõez in malo ꝑseuerandi. ꝓpterea Augꝰ sup illo ṽbo psal. Laudat̃ peccator. ⁊c̃. ait. Hec est magna ira dei ut desit correctio ⁊ adsit laudatio. Adulãtiũ eniz lingue ligant aĩas i pctis. Delectat eni illa facere i quibus nõ solũ nõ metuit̃ reprehensor: s̄ etiã laudatur peccator. 2° adulatio est pctm̃ mortale ratiõe intentionis cum aliquis adulat̃ alicui hac intentione ⁊ fine ut fraudulenter siue corpaliter siue spiritualiter ei noceat.

Qualiter se habet adulatio in comparatione ad homicidiũ ⁊ ad detractionem: ⁊ ad illum cui fit. Caplm. 2

Ecũdũ mysteriũ cõtemplandũ de adulatione dicit̃ offensio. in quo aperiendum est ꝙ̃ grauiter offendit ⁊ peccat adulator. Et ad h̄ clarius intelligẽdũ tria dubia disputemꝰ.

Primũ dubiũ. Vtrũ pctm̃ adulationis sit g̃uius pctõ homicidij. Et respõdet Alex. ꝙ adulatio ⁊ homicidium in grauedine se habent sicut excedentia ⁊ excessa. Qḋ pz. q̇a homicidiũ ẽ grauiꝰ

pctm̄ adulatione: duplici rōne. Pria
est quia lingua adulatoris non nocet
ita efficaciter sicut gladius ꝑsecutoris.
Qd̄ pꝫ. quia gladiꝰ ꝑsecutoris effectiue
occidit q̄si sufficiēs causa mortis. Lin-
gua aūt adulatoris nō ita efficacit̄ no-
cet. quia nullꝰ potest esse alteri sufficiēs
causa peccandi. Ergo cum gladiꝰ per-
secutoris sit causa mortis efficienter. ⁊
lingua adulatoris sit causa peccādi nō
efficienter sed occasionaliter: ideo ho-
micidium est grauius pctm̄ adulatiōe.
Secunda ratio est: q̄a malū irrecu-
ꝑabile est grauius malo recuperabili.
Sed nocumentuꝫ homicidij est irrecu-
perabile. nocumētū ꝟo adulationis ē
recuꝑabile. ḡ ⁊c̄. Ex alia ꝟo ꝑte adu-
latio ē grauiꝰ pctm̄ homicidio: duplici
ratione. Prima est. q̄a pctm̄ quanto
est magis nociuū in preciosioribꝰ rebꝰ:
tanto grauius est. Sed lingua adula-
toris plus nocet in preciosioribꝰ bonis
s. in bonis spiritualibus q̄ꝫ gladiꝰ ꝑsecu
toris qui nocet in corꝑalibus tm̄. ḡ ⁊c̄
Secunda ratio ē. q̄a peccatū quāto
occultius nocet ⁊ minus caueri potest
tanto est grauius. sed peccatuꝫ adula-
tionis occultius nocet. Magis enim
potest caueri a manu persecutoris q̄ꝫ a
lingua adulatoris. ḡ ⁊c̄. Secunduꝫ
dubium. Utrum adulator ita grauiter
peccet sicut ille cui adulatur. Respōdet
Alex. ubi s̄. duobus modis. Primo
simpliciter ⁊ absolute sine aliq̄ distin-
ctione. ꝙ ille qui adulatur altī ⁊ nocet
ei: plus peccat ⁊ plus nocet sibi q̄ꝫ illi
cui adulatur. Ratio est. quia sibi nocet
tanq̄ꝫ sufficiens causa peccandi. Alijs
autē nocet ⁊ est causa peccati occasio-
naliter tm̄. 2° rn̄det cum distinctiōe.
Nam distinguenduꝫ est de illo cui ali-
quis adulatur. Aut eni ille nō assentit
adulatiōi: aut assentit. Primo cū quis
non assentit adulationi: tunc adulator
peccat mortalit̄ ex intentione inducēdi
illum ad peccatum mortale q̄ꝫtuꝫ in eo
fuit. licet ille adulationi nō assentiret.
Secūdo vero cum aliquis adulationi
consentit ⁊ acquiescit: tūc de tali distin-
guo. Quia est quidā qui decipitur cre-
dendo adulatori plus de seipso q̄ꝫ sibi:
⁊ talis cum decipit̄ ab adulatore: minꝰ
peccat q̄ꝫ adulator. Est aliꝰ qui nō solū
credit adulatori: ſ; etiā fouet ipsū ⁊ ꝓ-
curat ut fiat adulatio. ⁊ talis plꝰ peccat
q̄ꝫ adulator. Tertiū dubium. vtrum
adulatio maius sit peccatū q̄ꝫ detractio
Rn̄det Alex. ꝙ detractio est grauius
pctm̄. Primo ex ꝑte radicis: q̄a detrac-
tio ex deteriore radice surgit q̄ꝫ adula-
tio. s. ex odio ⁊ ex inuidia. in quibus de-
tractor silitudineꝫ diaboli tenet. Adu-
latio ꝟo ex libidine placēdi ꝓcedit uel
ex vanitate cordis. Secundo detrac-
tio est grauius peccatū q̄ꝫ adulatio ex
parte finis: q̄a adulatio intēdit magni-
ficare nomē. detractio ꝟo nitit̄ auferre
uel deprimere nomē. uel adulator que-
rit delectationeꝫ eius cui adulatur. de-
tractor ꝟo querit diffamationem eius
cui detrahit. Sꝫ nescio quid dicam de
adulatione quādo tot inueniunt̄ adu-
latores: tot etiam adulatoribus aures
beniuolas accomodantes q̄ fit ut veri-
tas conculcet̄ ⁊ malicia suꝑabundet.

De tribus remedijs qubus est vten-
dum ut euitentur fraudes ⁊ deceptio-
nes adulatorum. Caplm̄. 3.

Ertiū mysteriuꝫ declarandum
de adulatione dicit̄ remediatio
Possunt eni tria remedia cōtra
adulatores apponi. Primuꝫ est dece-
ptiōis ꝯsideratio. Secūdū bone ꝯscie
cōditio. Tertiū ꝓꝑe miserie inspectio
Primū remediū est deceptionis con-
sideratio. Ab illo eni semꝑ cauendum
est qui semꝑ decipit. sed oīs adulator ē
talis. Uñ Augꝰ suꝑ ps. Adulatio ē fal
laci laude seductio. Et idē suꝑ ps. Plꝰ
ꝑsequitur lingua adulatoris q̄ꝫ manꝰ
ꝑsequētis. Et Hiero. suꝑ psal. Nihil est
quod tam facile corrumpat mentes ho-
minū sicut adulatio. Plus enim nocet
lingua adulatoris q̄ꝫ gladiꝰ ꝑsecutoris

Et Beda sup Luc. Ipa peccati nutrix
adulatio est que sicut oleū flāmis ita in
culpa ardētibus solet administrare fo-
mentū. Et Cassiodorus in epl'is. Adu
latio blāda oibus applaudit oib9 salue
dicit. prodigos vocat liberales. auaros
parcos 7 sapientes. lasciuos curiales.
garrulos affabiles. obstinatos cōstan-
tes. pigros maturos 7 graues. hec sa-
gitta leuiter volat cito infigit. Et Se-
neca ad Lucillum. Malū hoiez blande
loquentē agnosce tuū laqueū esse. Ha-
bet enim suū venenū blanda oratio. Et
pu. i. Si te lactauerit pc. ores ne acqe-
scas eis. Secundū remediū est bone
ↄscie conditio. Nam bona ↄscia semper
minus existimat de se. Propterea xpus
Luc. i7. dixit. Cū bona feceritis q̄ prece-
pta sūt vobis dicite: serui inutiles sum9:
quod debuim9 facere fecim9. Et Greg.
di. 5. in. c. ad eius. Bonarū mentiuz est
ibi culpam agnoscere vbi culpa nō est.
Tertiū remediū contra adulationē
est ppie miserie inspectio vl' recognitio.
Vn̄ Greg9 xi. q. 3. c. inter verba. ait Inē
vba laudantiū uel vitupantiū ad men
tem recurrendū est. Et si in ea nō iuenit
bonū qd de nobis dicit magnā tristiciā
generare debet. Et rursus si in ea nō in-
uenitur malū qd de nobis hoies loquūt
in magnā leticiam debemus ↄsilire. Et
Seneca ad Lucillū. Intus teipsū con-
sidera nō qual' sis alijs credas. Et idez
ad Lucillū. Alexander cū in obsidione
cuiusdā vrbis circuisset muros ictu sa-
gitte percussus cum represso sanguine
sicci vulneris dolor cresceēt 7 crus obstu-
puisset. Omnes inquit iurāt me eē filiū
Iouis: sed vulnus hoc me hoiem eē cla-
mat. Verūtn̄ hodie vificat dictū Hiero.
ad Sabinianū vbi ait. Naturali duci-
mur malo 7 adulatoribus nr̄is libent
fauemus 7 q̄q̄ respondeam9 nos indi-
gnos 7 calidus rubor ora ↄfundat: tn̄
ad laudem suā intrinsecus aia letat.
Idcirco ut dixi paulo an̄. Languet ve-
ritas 7 iusticia conculcat: qa adulatio
apud viros magnos 7 scī hui9 potētes
obtinet magnū locū. Abstineam9 igit
nos ab hoc dānabili vitio: ut mereamr
in h seculo pticipes fieri diuine gratie 7
in futuro sempitne glorie: in qua viuit
gloriosus de9 p ifinita scl'oꝝ scl'a. Amē

Dn̄ica quarta i quadragesima i ma-
ne. de sacro cultu dierū festorū illorūq3
debita veneratione. Sermo. 46.

Erat proxi
mū pasca dies fest9 iu-
deorū. Scribuntur hec
vba Ioh. 6. c. 7 in euā-
gelio pn̄tis dn̄ice. Ma
gnificat euāgelista miraculū factū a xpo
dum satiauit ex paucis panib9 atq3 pi-
sciculis tot milia hoiuz: ppter circūstā-
tiā diei festi. Cum vo inter xpianos sa-
crorū dierū obseruantia religiosa peni-
tus sit extincta: quib9 merito cōuenire
pōt: qd Ysa. p. dn̄s ait. Kl'as vestras 7
solēnitates vr̄as odiuit aia mea: Facta
sūt mihi molesta. laboraui sustinēs: Et
cum extenderitis man9 vestras: auertā
oculos meos a vobis. Idcirco in pn̄ti
sermone p reformatiōe presentiū de fe-
stis erimus tractaturi: de quibus tria
mysteria principalia declarabim9.
Primū dicit approbationis.
Secundū detractionis.
Tertium obseruationis.

De vsus sacrorū festorū approbat 7
commendat a gentilibus: a iudeis: 7 a
xpianis. Caplm. i.

Primū mysteriū de festis decla-
randū dicit approbatiōis. Naz
sunt multi asserentes vanū esse
vel inutile obseruare 7 celebrare festa:
quibus festorū vsū approbatū triplicit
ostēdemus. p p gentiles. 2o p iudeos
3o p xpianos. Primo ostendim9 vsū
festoꝝ approbatū p gentiles. Ipsi nāq3
licz sm errores suos festa tn̄ solenniter
celebrabāt. Vn̄ Varro i vltimo volūie
rerū dīnarū narrat q romani pma die
Ianuarij celebrabāt festū Iani. Ian9

ꝟo fuit quidā q̄ regnauit in partib⁹ illis vbi est Roma a q̄ mons Janicul⁹ dic⁹ est. Et ex dict̄ Ouidij de fastis colligit̄ ꝙ eodē mēse celebrabāt festū Minerue q̄ erat dea bellorꝝ. Et ꝙ i februario habebāt festū dee felicitat̄. ꝛ festū Fauni quē dicebāt deū montiū. Jn martio agebāt festū Martis dei bellorꝝ. Jn aprili festū fortune quā dicebāt de.i. Jn madio festum dee Flore: q̄ fuit ministra Veneris ꝛ dicebat̄ habē ptātē sup flores. Erant eis ꝛ alia festa q̄ causa breuitat̄ omitto Pro quib⁹ dicebat Tibull⁹. Luce sacra reqēscat hum⁹ reqēscat arator. Et graue suspenso vomē cesset opus. Et Seneca ad Lucillū. Festis maxime diebus aio impandū est: ut tunc voluptatibus solus abstineat: cum in illas oīs turba ꝓcubuit. Secūdo ondim⁹ vsū festoꝝ approbatū eē p iudeos. Jpsis eni festa custodienda frequent̄ p̄cepit de⁹. Unde Leuit̄.19. ait. Sabbata mea custodite ego dn̄s deus vester. Et.26.c. Ego dn̄s de⁹ vester. custodite sabbata mea ꝛ pauete ad sanctuariū meum. Et Deut°.5.c. Obserua diē sabbati ut sanctifices eū. Et Exodi.16. de manna colligēdo dixit Sex dieb⁹ colligite. i die āt septima sabbatū ē dn̄i. idcirco nō iuenietꝭ. Et Hiere.17. Sanctificate diē sabbati sicut p̄cepi patrib⁹ vr̄is. Et Ysa.56. Oēm custodientē sabbatū ne polluat illud: ꝛ tenētē fedus meū adducā in montē scm̄ meū: ꝛ letificabo eos i domo orōnis mee. Et Ezech.20. Ego dn̄s de⁹ vester: i p̄ceptꝭ meis ābulate: ꝛ mādata mea custodite ꝛ facite ea: ꝛ sabbata mea sanctificate: ut sit signū int̄ me ꝛ vos: ꝛ sciatis q̄a ego dn̄s. Pro declaratiōe tm̄ huius vocabuli sabbatū notādū. Qꝛ aliter denominant̄ dies a gentilib⁹. aliter a iudeis. aliter ab ecclesia. Gētiles eteni denominānt dies a planetꝭ. Ex hoc dicit Albert⁹ magn⁹ in suo introductorio in astronomia. Qꝛ sapientib⁹ egyptijs ꝛ chaldeis visum ē ꝙ luna dominaret̄ i p̄ma hora diei lune Jō diē illā voluerūt denomiare ab ipsa luna. Et ꝙ mars dominaret̄ i p̄ma hora diei martis. Et mercuri⁹ in prima hora diei mercurij. Et iupit̄ in p̄ma hora diei iouis. Et ven⁹ in p̄ma hora diei veneris Et saturnus in p̄ma hora diei sabbati. Et sol in prima hora diei dominice. Et sic scd̄m p̄dictos septē planetas. septem dies ebdomade noiabāt. Hebrei denominabant dies .s. prima sabbati. s. dn̄ica die. q̄si die p̄ma post sabbatū. Juxta illud. Uespe aūt sabbati que lucescit in p̄ma sabbati. Et sequentē diē dicebant secūda sabbati ꝛ sic ordinate alios t̄tia sabbati ꝛ cetera. vsqꝫ ad septimuꝫ diem quem appellabāt sabbatum. Quod s̄m magistrū i historia scolastica ꝛ Damascenū interpretat̄ requies. eo ꝙ illo die requieuit dn̄s ab oi opere qō patrarat: ut habetur Gen̄.2.c. Quandoqꝫ etiam apud hebreos tota ebdomada dicitur sabbatū. iuxta illud Luc.18. Jeiuno bis i sabbato. Septimū tm̄ diē ꝓp̄e dicebāt sabbatū quē ipsi sanctificabāt: ꝛ vltra istū diē habebāt ipi iudei alias solēnitates. Ecclesia aūt denominat dies .s. diē dn̄icū: de quo pleni⁹ i sequētib⁹ dicem⁹. ꝛ diē sequētē secūdā feriā. aliū tertiam. aliū quartā. aliū quintā. aliū sextam. ꝛ sequētē diē sabbati. Tertio ondimus approbatū vsum festoꝝ p xp̄ianos. Nā sancta mater ecclesia statuit sub p̄cepto aliquos dies festos a fidelib⁹ celebrandos qui ponunt̄ ꝑ maiori parte de cōse. di.3.c. pronūciādū. Et extra de ferij. in.c. ꝯquest⁹. Hi sūt. oēs dies dn̄ici p totum annū. Natiuitas dn̄i. sancti Stephani Johānis euāgeliste. Jnnocētū. Siluestri. Circūcisio dn̄i. Epiphania. Tres dies resurrectiōis. Ascēsio dn̄i. Pentꝭ. cū duobus diebus sequētibus. Quatuor solēnitates p̄cipales btē Marie ꝟginis. scilꝫ. natiuitat̄. purificationis. ānūciatiōis. ꝛ assūptiōis ei⁹. Natiuitas Johānis baptiste. duodeci apostolorū. sci Laurentij. dedicatiōis sci Michael. oiuꝫ scōꝝ. ꝛ sancti Martini. Celebrāde sunt etiam ille festiuitates quas singuli episcopi cū suo clero populo indixerint celebrandas. Jnsuper de conse. di.3. in

c.crucis.statuit Eusebius ꝙ festũ cruc in tertia die mai solenniter celebret. In clemẽtina ꝑo. Si deũ. de reliquijs ⁊ veneratiõe scõꝝ. mandat celebrari festũ corpis xp̄i. Sunt ⁊ alia festa ꝑ ꝯsuetudinez eccl'ie totius introducta. sicut sci Nicolai. sci Antonij abbatis. ⁊ quedã alia que ſm morẽ patrie celebrãda sũt. Quare religiosus laudabilisq₃ apparet sanctorum festorum vsus.

Quare sabbatũ mutatũ est in dñicã ⁊ cur alia festa sũt supaddita. ⁊ de pctõ illoꝝ q̇ festa nõ custodiũt. Caplm.2.

Secundum mysterium de festis declarandũ dicitur determinatio. In quo determinate dubitare cõtingit circa quedam nõ imerito apienda: ⁊ maxime ut iudeis nos reprehendentibus rñdere valeam⁹. Dubitat ergo de tribus. ꝓ de sabbati mutatione 2° de festoꝝ additione. 3° de peccato ⁊ offensione. Primo dubitat de sabbati mutatione. Nam ut p₃ ex dictis. De⁹ mãdauit sabbatũ custodiri. Exo. insuꝑ 20. dixit. Memẽto ut diẽ sabbi scifices Dicunt ergo iudei. Cur ecclesia sabbatum mutauit in dominicã? Respõdet Alexander de ales in 3° volumine summe ꝙ hoc factu₃ est iuste ⁊ sancte ꝓpter tria. Primo ꝓpter declarationem mysterioꝝ. Secũdo ꝓpter exclusionem erroꝝ. 3° ꝓpter multitudine₃ priuilegioꝝ. Prima ratio est ꝓpter declarationem mysterioꝝ. Nam assignatio septime diei est pure cerimonialis. ⁊ oẽs cerimonie veteris legis: ut diximus i sermone de obedientia dei: vmbra erant ⁊ figura legis gratie ⁊ euãgelij. Scđm ãt Aug. in. 4. suꝑ Geñ. ad lrãm. dici probabilit põt obseruandũ sabbatũ iudeis fuisse preceptũ i vmbra futuri que spiritualẽ requiẽ significabat: cuius q̇etis ipse dñs ih̄s xp̄s qui non nisi qñ voluit passus est in sepulture sue mysteriũ cõsũmauit. Cum g̊ ꝑ sepulturã xp̄i figura sit adimpleta: nõ ẽ ampli⁹ necessarium diẽ sabbati custodire: q̇nimo solẽnizare. i. in sabbato festũ facere more iudeorum ꝓhibitum est ⁊ peccatũ. Vñ de ꝯse. di. 3. c. peruenit. Greg⁹ ait. Peruenit ad me quosdã puersi spiritus hoies: praua inter vos aliqua ⁊ sancte fidei aduersa seminasse: ita ut in die sabbati aliquid opari ꝓhiberent: quos q̇d aliud nisi antixp̄i ꝑdicatores dixerim⁹ qui veniens diem sabbatum atq₃ dñicũ ab oi faciet ope custodiri? Quia. n. mori se ⁊ resurgere simulat haberi vult in veneratiõe dñicũ die₃. Et q̇a populũ iudaizare cõpellit. ut exteriorẽ ritum legis reuocet: ⁊ sibi iudeorũ pfidia₃ subdat: coli vult sabbatũ. Secunda rõ quare non seruatur sabbatũ sed mutatũ est in dñicã: est ꝓpter exclusionẽ erroꝝ. Nã gentiles dñica die consueuerãt colere ⁊ adorare solẽ. Vt itaq₃ ab hoc errore retraherẽt: sancta mater eccl'ia statuit diẽ dñicum sanctificandũ. Tertia rõ quare sabbatum mutatũ est in dñicam: est ꝓpter multitudinẽ priuilegioꝝ. Vt eni dicitur. 75. di. i. c. quod die dominico. Dies dñica tantis diuinarum dispensationũ mysterijs est consecrata: ut quicquid a dño insigne ẽ cõstitutũ: in hui⁹ diei dignitate sit gestũ. In hac mũd⁹ sũpsit exordiũ. In hac ꝑ resurrectionẽ ⁊ mors interitũ: ⁊ vita cepit ꝑncipiũ. Et de ꝯse. di. 3. c. sabbato. dicit. Diem dominicam ob venerabilẽ resurrectionẽ dñi nostri ih̄u xp̄i nõ solũ in pasca celebram⁹: verum etiam per singulas quasq₃ ebdomadas ipsius diei imaginẽ frequentam⁹. Colligunt autem duodecim priuilegia diei dñice. Primũ est quia fuit prima oiu₃ dierũ. Secundũ quia erit vltim⁹ dies presentis vite in seculi hui⁹ fine. Tertiũ est q̇a illã nulla ꝑcessit nox. Quartum q̇a sicut infra patebit: nulla ei nox subsequet. Quintũ quia in ea creauit celum ⁊ terram deus. Sextũ quia i ea oẽs angeli a deo creati sũt. ⁊ boni i celo glorificati fuere: ⁊ mali de celo expulsi sunt. Septimũ q̇a ſm Orosium i die illa primo precepta sũt data filijs isrl.

Octauũ quia in illa die incarnat⁹ est xp̃s. Nam ut testat᷑ magister historiarũ Et die qua dixit deus: fiat lux: visitauit nos oriens ex alto. Et xp̃s incarnatus est. In huius mysteriũ ⁊ figurã datum fuit manna in dñica die. sicut ait Origenes sup exodũ. Nonũ q̃a in die dñica xp̃us destructis inferni claustris captiuã ducens captiuitatẽ ac sanctoruz animas de limbo eripiens triumphalit̃ surrexit a mortuis. Decimũ q̃a i dñica die erit resurrectio mortuorũ: ⁊ reddet vnicuiq; iuxta opera sua. Undecimũ quia i die dominica spiritus sanctus in linguis igneis missus ẽ i apl'os. Duodecimũ quia in dñica die erit initium ⁊ continuatio sine fine laudum dei ⁊ dñi nostri ihu xp̃i. Secundo dubitat᷑ de festoꝝ additione: cur videlicz supaddita sunt vltra diem dominicũ alia festa. Et assignari potest triplex ratio. Pria dicit᷑ confutationis. Secũda gratificationis. Tertia imitationis. Prima ratio dicit᷑ confutationis. Supaddita sunt sanctoꝝ festa ut confutaretur error eoꝝ qui dixerunt ante diem iudicij animas sanctoruz non conscendere celum. Ad ostendẽdũ ꝙ tales mentiũt᷑ statuit ecclesia sanctorũ suffragia ⁊ patrocinia in eorũ solennitatibus implorari predicans ⁊ cõtestans illos i celo regnare cum xp̃o. Ad hunc etiã errorẽ eliminanduz ecclesia cantat. Gaudent in celis anime sanctorũ qui xp̃i. ⁊c. sunt se. Quod etiã colligi potest ex dictis scripture atq; doctorũ sanctoꝝ. Nam Luc. 23. xp̃s dixit latroni. Hodie mecũ eris in paradiso. Et glo. sup illo verbo. Luc. xi. Pueri mei mecum sunt in cubiculo. ait. Pueri sunt apostoli qui sunt in et̃na requie. Et Greg. in 4. dial'. Iustorum anime mox ut hui⁹ carnis claustra exeunt in celestibus sedibus recipiuntur. Et extra de celebratiõe mis. c. cũ marthe dicit᷑. De sanctis omnibus sentiendum est ꝙ non indigeant orationibus nr̃is pro eo ꝙ cũ sint pfecte beati omnia eis succedunt ad votuz. Et extra de baptismo ⁊ eius effectu. c. debitũ. scribitur sic Iudeus seipsum baptiçans si cõtinuo decessisset ad patriaz protinus euolasset. Et de pe. dis. 1. c. q̃ egerit. dicit᷑. Quicunq; bene post penitẽtiam vixerit sicut ante penitentiam viuere debuit: post reconciliationem quandocunq; defunct⁹ fuerit: ad deuz vadit: ad requiem vadit ⁊ regno dei non priuabitur. Secũdo superaddita sunt alia festa ꝓpter gratificationez. Nam ex debito gratitudinis cõmemorare debemus beneficia nobis collata. sicut sunt beneficia natiuitatis: passionis: ascensionis. ⁊ consimiliũ festiuitatum. In solẽnitatibus etiam btẽ Marie virginis feriandum est propt̃ summas pfectiões quas in se habuit: propter innumeras gratias quas ipsa impetrante suscipimus. Ceteras ꝟo solennitates sanctorũ quas statuit ecclesia catholica celebrari: obseruare insup obligamur: quia ⁊ ipsi impetrãt nobis misericordiã dei. Uñ David i psal. ait. Leuaui oculos meos in montes vnde veniet auxiliuz mihi. In montes. id est in sanctos. Tertia ratio quare vltra diem dominicum supaddita sunt festa sanctorum est propter imitationem: ut in eorum solennitatibus illorum gesta recolentes conemur eos q̃tum possumus imitari. Ideo Aug⁹ in sermõe de martyribus ait. Quotienscũq; fratres cariss.mi ⁊c. sanctorum martyrũ solennia celebramus: ita ipsis intercedentibus spectemus a domino cõsequi tẽporalia beneficia: ut ipsos martyres imitando accipere mereamur eterna. Ab eis eni in veritate sanctorum martyruz festiua gaudia celebrantur qui ipsoruz martyrum exempla sequũtur. Solennitates enim martyrum exhortationes martyriorum sũt: ut imitari non pigeat: quod celebrare delectat. Sz nos volumus gaudere cum sanctis ⁊ tribulationes mundi nolumus sustinere cum illis. Qui eni sanctos martyres uel in quantum potuerit noluerit imitari: ad eorũ beatitudinẽ nõ poterit peruenire.

Tertio dubitaꝛ̃ de pctō ⁊ offensione Utrū peccēt mortalit̃ nō seruātes festa. Et rn̄deo ꝙ sic. q̇a faciunt ꝯtra p̄ceptū dei. Hinc ē ꝙ in veti lege ut hr̄ Numeri. 15. Cum inuent⁹ esset homo colligēs ligna i die sabbati. p Moysen ⁊ Aaron reclusus est in carcerem. dixitq; dn̄s ad Moysen. Morte moriaꝛ̃ homo iste obruat eum lapidibus oīs turba extra castra. Cumq; eduxissent eum foras obruerunt lapidib⁹ ⁊ mortu⁹ est sicut p̄ceperat dn̄s. Potest tamē aliq̇s si laborat aut aliq̇d aliud faciat dieb⁹ festis excusari a pctō ꝓpter tria. P̄ ꝓpter necessitatē. ut pꝫ extra de ferijs. c. cōquest⁹. Et in glo. ibi sup v̄bo necessitas vrgeat diciꝛ̃. puta si res esset pitura. Et sūt pl'a exempla. ff. de ferijs. l. i. 2. et. 3. Et vbi res celeritatē desiderat. ff. de dāno ifec. l. i. Secundo excusanꝛ̃ laborantes in festis ꝓpꝫ pietatē. puta s̄m glo. in p̄all'. c. cōquestus. cā debiliū ꝑsonarū: q̇a in opibus misericordie dierum distinctio nō est habenda. ut patꝫ. 16. di. c. vtinā. Et de cōse. di. 5. c. vnꝙ. Tertio excusanꝛ̃ laborantes dieb⁹ festis ꝓpter modicitatē. qn̄. s. opus modicū esset ⁊ paruū q̇a s̄m theologos. Qḋ modicū ē rō apprehendit quasi nihil. Sꝫ quis explicet quant⁹ i xp̄ianis circa festoꝝ scificationem iueniaꝛ̃ abusus? Nam cupiditate ⁊ auaricia ducti diebus festis mercata frequētant ⁊ nundinas. qḋ ꝓhibeꝛ̃ in. c. i. extra de ferijs. Nōnulli etiā absq; necessitate vendunt ⁊ emūt: missas ⁊ alia officia negligentes cōducūt merces in curribus equis ⁊ mulis: ⁊ faciūt alia oꝑa seruilia nō sine pctō. Nec illud peccatū leue putandū est quo ingratus ⁊ miser homo dedignaꝛ̃ reddere deo partē temporis sibi concessi.

Qualiter festa seruanda sūt cum deuotione cordis oris ⁊ opis. quod tamē a xp̄ianis multis non fit: imo videtur contrarium. Capl'm. 3.

Tertiū mysterium de festis diciꝛ̃ obseruationis. Obseruāda sūt festa a fidelibus cū oī deuotione ⁊ scificanda tripliciꝛ̃. P̄ corde. 2° ore. 3° oꝑe. P̄ sūt scificāda festa corde. ut vnusq̇sq; memor sit dei ⁊ bn̄ficiorum eius. Nā in p̄cepto solo de scificatione sabbati positū est hoc vocabulum memento: ad denotanduꝫ ꝙ tali die ad sp̄ualiū cōtemplationē anim⁹ sit reuocandus. Hinc Isidor⁹ ait. Purgandus est primo anim⁹ atq; a tꝑaliuꝫ rerū cogitationib⁹ segregandus. utputa acies cordis ad deuꝫ vere ⁊ simpliciꝛ̃ dirigaꝛ̃ Optima aūt est regula a nobis tradita in tractatu de virtutib⁹ ⁊ in sermone de prudentia: in qua ponūꝛ̃ septē de quib⁹ vnusq̇sq; memor esse debet. Insuꝑ s̄m quosdā cū preceptū de scificatione festi sit affirmatiuū ⁊ obliget semꝑ: ꝟ nō ad semper: teneꝛ̃ homo ex debito die dn̄ico uel semel i ebdomada deo vacare atq; deum recognoscere in aliqua hora: licꝫ nō in qualibꝫ: aliter peccat mortaliter Proinde qui est in mortali culpa: ⁊ nō cōteriꝛ̃: uel dat oꝑā ut cōteraꝛ̃ in die dn̄ico: de nouo mortalit̃ peccat: quia trāsgrediꝛ̃ diuinū preceptū: quo p̄cipiꝛ̃ diebus dn̄icis esse vacandū deo: ⁊ maxime conteri oportet cōgruis horis: utputa dū dr̄ missa ul' dicūꝛ̃ vesꝑe. Teneꝛ̃ autē ad ꝓpositū ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi loco ⁊ tꝑe opportuno. Qḋ qui nō s̄uat nouam incurrit culpā trāsgressionis p̄cepti de scificatione sabbati atq; obseruatione in ꝓp̄a culpa. Secūdo festa sūt scificanda ore. ut in ipsis oremus ⁊ laudem⁹ deū: sibiq; de suscepꝰ bn̄ficijs grās referamus. Un̄ de ꝯse. di. 3. c. ieiunia. diciꝛ̃. Die dn̄ica nihil aliud agēdū est nisi deo vacandū. Nulla oꝑatio in illa die scā agaꝛ̃. ꝟ tm̄ in hymnis psalmis ⁊ canticis sp̄ualib⁹ dies illa trāsigatur. Tertio scificanda sūt festa oꝑe visitando ecclesias: audiendo diuina. De auditione v̄o missaruꝫ dicā diffusi⁹ i sermōe de missa. Sed de mūdo a scandalis: q̇a xp̄iani diebus festiuis magis inhonorāt deū ⁊ scōs ꝙ̄ diebus alijs. O quot pompis: quot vanitatibus: quot fastuositatibus in dieb⁹ festiuis ornaꝛ̃

corpus ⁊ cõfundit spiritus. Tunc q̇dẽ
felicior est qui exq̇sitiori excessu bellum
ordinat cõtra deũ. Tũc mulieres emu-
la ꝯcertatione insano studio ac conatu
altera alterã in vanitatibus supare cõ-
tendit. Tũc gestant stellas ac laminas
aureas vl' argẽteas vario fulgore splẽ-
dẽtes: necnõ perlarũ torques cingẽtes
collũ ⁊ similia. Tũc i ecclesijs dei mala
plurima ꝑpetrant. Tũc insistunt hoies
ꝓhibitis ludis. Tũc mulieres choreis
vacãt ⁊ dissolutiõib⁹. ꝓpterea dicit de
ꝯse. di. 3. c. irreligiosa. Irreligiosa ꝯsue-
tudo est quã vulg⁹ p scõrũ solẽnitates
agere consueuit. Populi qui deberẽt of-
ficia diuina attendere saltationib⁹ tur-
pibus inuigilãt: cantica nõ solũ mala
canentes: sed etiã religiosorũ officijs p-
strepunt. Sunt ⁊ alia plurima q̄ com-
mitti solent temporibus deo ac sanctis
dicatis. Nos ṽo conemur ab illis oĩb⁹
abstinere: solẽnitatesq; sacras reuerẽt
ac debite celebrare: sicq; impetrabimus
in hoc seculo dei grãm ⁊ in futuro sem-
piternã gloriã: ad quã nos ille pducat
qui viuit ⁊ regnat in scl'a scl'oꝝ. Amen

Dñica quarta i quadragesima infra
diem. de pietate quã viui exhibere debẽt
mortuis ac defunctis. Sermo. 41.

ACcepit er-
go ihs panes ⁊ cum
gratias egisset distri
buit discumbẽtibus.
Scribunt hec verba
Joh. 6. c. ⁊ in euan-
gelio hodierno. Qui de celo descẽdit in
vterũ virginis sola caritate motus: ipse
verbo pariter ⁊ exemplo docuit nos sup
omnia erga nostros ꝓximos beniuolẽ-
tiam pietatẽq; seruare. Ecce i promptu
est sacra lectio euãgelica i qua narrat
q̄ benigne q̄ clementer famelicã turbã
xp̄s pauit in deserto. nos ṽo si regni ei⁹
ac beatitudinis voluerim⁹ pticipes esse
debemus q̄tum possumus ꝓximoꝝ no-
strorũ indigentiã miseriamq; releuare.
Quoniã aũt circa defunctos multi sũt
inhumani atq; crudeles. cũ i supiorib⁹
dixerim⁹ de misericordia viuis exhiben
da: Idcirco in presenti sermone de pie-
tate que mortuis atq; defunctis debet
erimus locuturi. Distinguem⁹ ṽo hanc
in tres ptes principales.
Prima dicit sepulture exhibitio.
Secunda testamẽtorũ executio.
Tertia suffragiorũ coĩcatio.
Qr defunctorũ corpa sũt sepelienda. ⁊
qualiter ecclesiastica sepultura ꝓdesse
potest vel obesse. Cap̄lm. j.

PRima pars pietatis que debet
defunctis dicit sepulture exhi-
bitio. Et ꝓ hui⁹ declaratiõe tria
sunt disputanda. Primũ vtrũ defun-
ctorũ corpa sint sepelienda. Secũdũ
vtrũ ꝓsit moriẽtibus eccl'iastica sepul-
tura. Tertiũ vtrũ obsit i pctõ mortali
decedentib⁹. Circa primũ dubiũ pos-
set aliquis arguere q̄ corpa defũctorũ
nõ sint sepelienda. Nam dicit Virgili⁹
Facilis iactura sepulchri. Et Seneca
de remedijs fortuitorũ. Si nihil sentio
nõ ptinet ad me iactura corpis i sepul-
chro. Et idem in li. de tranquillitate aĩ.
minabat Theodoro phõ mortez inse-
pultã. Cui rñdet. Sanguis i tua ptãte
est. sed te ineptũ dico si putas mea inẽ-
esse supra terrã an infra putrefieri. In-
quit etiã Tullius in qõnib⁹ tusculanis
q̄ Socrates ⁊ Anaxagoras credide-
runt sepulturas supuacuas: nilq; mali
atq; inhonesti eẽ iacere cadauer squa-
lidum abiectũ ⁊ inhumatũ. quem ritũ
seruabãt Caspij omnes. Diogenes in-
sup Cinicus iussit se ihumatũ ꝓijci vo-
lucribus canib⁹ ⁊ feris. d. Quid ferarũ
mihi nil sentienti oberit laniatus? Re-
fert adhuc Eusebius li. i. de euangelica
preparatione. q̄ hircani rapacis generis
auibus ꝓijcere defunctoꝝ corpa ꝯsue-
uerũt. Sed contra tales damnatos
mores inhumanasq; sñias est omnis
scriptura tam scõꝝ q̄ moraliũ philoso-
phorũ. Vñ Geñ. 23. laudat de pietate

Abraham qui sepeliuit Saram mor-
tuam in hebron in terra chanaan: ⁊ se-
peliuit eam in spelunca agri. Et Geñ.
25. ⁊. 13. q. 2. c. hebron. dicit ꝙ Isaac
⁊ Ismael sepelierunt Abraham in spe-
lunca duplici. Et Geñ. 49. Jacob in
extremo vite benedictiōe data filijs su-
is precepit eis dicens: Ego congregor
ad populū meū. Sepelite me cum pa-
tribus meis in spelunca duplici que est
in agro hebron in terra chanaan quā
emit Abraham. Et Josue ultimo ha-
betur qualiter eo mortuo sepelierunt eū
filij israhel in finibus possessionis sue.
Ibidem etiam habet qualiter ossa Jo-
seph que tulerant de egypto sepelierunt
in sichem. ⁊ quō Eleaçarū filiū Aaron
sepelierunt in gabaad fratres ⁊ filij eiꝰ.
Et Judicū. 16. fit mentio de sepultura
Samsonis. Et. i. Reg. 25. ō sepultura
Samuelis. Et. 2. Paral. c. 9. de sepul-
tura Salomōis. Et. i. Machꝫ. 9. c. de se-
pultura Jude Machabei. Et. 2. Reg.
2. c. dixit Dauid viris Jabes Galaad
qui sepelierant Saulē. Benedicti vos
a domino: qui fecistis misericordiā hāc
cum dn̄o vestro Saul ⁊ sepelistis eum.
Et. 2 i. dis. decretorū. c. nūc aūt. in glo.
dicit. ꝙ si quis mandaret corpꝰ suū nō
sepeliri: qō ⁊ fecit Marcellinꝰ papa in
detestationē idolatrie cōmisse. nō ē im-
plendū. Et Valeriꝰ li. 5. rubrica de in-
gratis. reprehēdit athenienses q̇ Mel-
ciadem i carcere mortuū sepeliri nō per-
miserūt nisi Cymo eius filius carcerē
ꝓ eo intrasset. Unde Valerius ait. Nec
te Cymo silentio inuoluā quoniā pr̄i
tuo sepulturā volūtarijs vinculis emē
nō dubitasti. Et idem Valeriꝰ. li. i. ru-
brica de somnijs. narrat qualiṫ Symo
nides poeta ꝑegre vadēs cum nauis in
qua erat appulisset ad littus ⁊ corpus
inhumatū iacēs vidisset: sepulture mā-
dauit. huiusmōi beneficio is qui sepul-
tus fuerat motus nocte sibi in somnis
apparuit eūq̨ ne ꝓximo die nauigaret
monuit. qui somnio parens in terra re-
mansit. Illi xͦo q̇ inde recesserant naui-

gantes i eius cōspectibus ꝓcellis ⁊ flu-
ctibus absorti sunt ⁊ suffocati ⁊ ipse le-
tatus est qui vitā suam magis somnio
q̄ naui cōmiserat. Et idem Valeriꝰ li. 5
rubrica de humanitate. cōmēdat Cesa-
rem qui caput sui hostis Pompei sibi ꝑ
regem egypti destinatum honorifice cre
mari ⁊ sepeliri fecit. Ibidem etiā laudat
Hannibalem qui successiue tres roma-
nos Paulum Graccum ⁊ Marcellū
hostes ipsius honorifice sepeliuit. Re-
spondendū est ergo ad dubiū propositū
ſm Ric. in. 4. di. 45. ꝙ defunctoꝝ cor-
pora sunt sepeliēda ꝓpter tria. Primo
propter astruendā resurrectionē futu-
rā. propter quā Paulus mortuos vo-
cat dormientes. Ut ergo subleuet spes
ad resurrectionem vere fiendam corꝑa
sepulture tradunt. Secundo corꝑa
sepeliuntur propter āmouēdū horrorē.
Unde Quintilianus libro. 5. declama-
tionū ait. Ad operiendam feditatē sub-
trahendamq̨ dolori materiā mortuus
viuentiū causa sepelitur. Tertio cor-
pora defunctoꝝ sunt sepelienda propter
meritationē ut illa sepelientes propter
misericordiā mereant. Propter hec oīa
Augꝰ li. i. de ciui. dei. c. 14. ait. Nō sunt
contemnenda ⁊ abijcienda corꝑa mor-
tuorum maximeq̨ virorū iustorū atq̨
fidelium: quibus tanq̄ organis ⁊ va-
sis ad omnia opa bona sanctus vsus ē
spiritus. Si eni paterna vestis ⁊ ānulꝰ
ac si quid huiusmodi tanto carius ē po-
steris quanto erga parētes maior affe-
ctus. nullo modo ipa spernēda sūt cor-
pora: que vtiq̨ multo familiarius atq̨
ꝯiunctius q̄ quelibꝫ indumenta gesta-
mus. Hec enim non ad ornamentū uel
adiutorium quod adhibetur extrinsecꝰ
sed ad ipsam naturā hominis ꝑtinēt
Unde ⁊ antiquorum iustorum funera
officiosa pietate curata sunt ⁊ exequie
celebrate ⁊ sepultura ꝓuisa. Ipsiq̨ dū
viuerent de sepeliendis uel etiam trans-
ferendis suis corporibus filijs manda-
uerūt. Et Tobias sepeliendo mortuos
deum promeruisse teste angelo cōmen-

datur. Ipse quoqꝫ dominus die tertia
resurrecturus religiose mulieris bonuꝫ
opus predicat predicandūqꝫ ꝯmendat
ut vnguentum preciosum supra mem-
bra eius effuderit atqꝫ ħ ad eū sepelien-
dum fecerit. Et laudabilit̄ ꝯmemorāt
in euangelio qui corpus eius de cruce
acceptū diligēt atqꝫ honorifice tegēdū
sepeliendūqꝫ curarunt. hec Augustin⁹
Secundū dubium erat. vtruꝫ prosit
in caritate morientibus ecclesiastica se-
pultura. Loquor de his qui habēt ali-
quod purgabile. Et respōdet Ric. ꝙ nō
per se sed per accidens. ⁊ hoc triplici rō-
ne. Prima est propter inspicientium
excitationem in ꝙtum. s. inspicientes se-
pulturam memoriā retinent defuncto-
rum ⁊ pro eis orant. Unde Aug⁹ li. de
cura pro mortuis agēda ait. Monu-
mentum eo ꝙ moneat mentē. id est ad-
moneat nuncupatur. Hinc Greg⁹ li. 4
dial. Petro eum interroganti ⁊ dicenti
Putamus ne animabus eorū aliquid
prodesse posse si mortuorum corpora in
ecclesijs fuerint sepulta. Respondet cuꝫ
grauia peccata non deprimūt hoc. pdest
mortuis si in ecclesijs sepeliātur ꝙ eo-
rum proximi quotiens ad eadeꝫ sacra
loca cōueniunt suorū quoqꝫ sepulchra
aspiciunt recordantur: ⁊ pro eis domi-
no preces fundunt. Nam quos pecca-
ta grauia deprimunt non ad absolutio-
nem: sed potius ad maiorem damna-
tionis cumulum. eorum corpora in ec-
clesijs ponunt. hec ille. Secunda rō
ē propter ministrorū ecclesie orationē:
quia illi qui ecclesie deseruiunt tenētur
ceteris paribus pro illis frequentius ⁊
specialius orare. Tertia ratio ē pro-
pter sanctorum deuotionem. Credēdū
nāqꝫ est ꝙ sancti illi ad quorum hono-
rem fabricata est ecclesia: orant pro eo
qui sepelitur in illa: uel eius cimiterio
propter reuerentiam ⁊ deuotionē ipsi⁹
eligentis sepulturam ibidē. Unā Aug⁹
13. q. 2. c. non existimemus. ait. Cū vero
quisqꝫ apud memorias martyrum se-
peliatur. hoc tantum mihi videtur pro-
desse defuncto: ut commendans eum
martyrum patrocinio affectio pro illo
supplicationis augeatur. Notandum
tamē circa electioneꝫ sepulture ꝙ qui-
libet adultus compos sue mentis: libere
potest vbicunqꝫ voluerit in loco magis
religioso eligere sepulturam. Unā Gra-
tianus. 13. q. 2. §. 2. ait. Ubi quisqꝫ tu-
mulandus sit in voluntate eius ꝯsistit.
Excipiuntur religiosi qui non possunt
sibi eligere sepulturam: sed in suis mo-
nasterijs ⁊ ecclesijs sepeliuntur: nisi qn̄
moriuntur essent adeo remoti a mona-
sterijs sui ordinis ꝙ non possent com-
mode deportari ad illa: quia tūc possent
eligere. extra eo. c. religiosi. li. 6. Impu-
beres etiam non possunt sibi eligere se-
pulturam: sed parentes eorum possunt
eos sepelire vbicunqꝫ voluerint: si con-
suetudo terre ħ habeat. alias nō. extra
de sepul. c. in nostra. in tex. ⁊ in glosa.
⁊ in. c. de vxore. in glo. Insuper qui nō
est compos sue mentis: nō potest eligere
sepulturā. extra de success. ab intesta. c.
cum dilectus. Uxor vero si nō eligit se-
pulturam sepeliri debet vbi sepultus est
suus marit⁹. Et si plures habuit sepeli-
ri debet ubi sepultus ē vltimus. Et liceꝫ
multa dicantur de sepulture electione
tamen multum statur consuetudini. ut
dicit Ric. vbi supra. Potest etiaꝫ quis
eligere sepulturā in loco minus religi-
oso dimissa antiqua. ut patet extra eo.
li. 6. c. cum quis. Tertium dubium
erat. vtrū obsit ecclesiastica sepultura
in pctō mortali decedentibus: qa dicit̄
13. q. 2. c. quib⁹. ⁊. c. cū grauia. Impijs
nocet in loco sacro sepeliri. Respondet
Ricardus ꝙ impio non nocet ecclesia-
stica sepultura nisi in ꝙtuꝫ hanc sepul-
turam sibi indignam propter huma-
nam gloriam procurauit. Sed quid
dicemus de sumptibus ⁊ expensis que
fiunt in funere etiam honorum ⁊ in
caritate morientium? Nonne melius
esset si darentur pauperibus ⁊ indigen-
tibus ꝙ̄ sic illas exponere ad quan-
dam quasi pompā ⁊ inanem gloriam?

Respondet Ric. vbi sup ꝙ pompa exe-
quiarū si fiat ſm ↄſuetudinem patrie ⁊
nō cū nimio excessu nō ē reprehensibil.
Quinimo facit ad cōsolationē viuorū
⁊ subleuationē spei ad resurrectionē fu
turam. Nō.n. tenet homo de necessitate
facere omne bonū qd̄ potest. Faciēs aūt
sumptus in sepultura quos posset alibi
melius collocare. nō facit eos inquātū
est opus minus vtile: sed inq̄ptuȝ vtile.
Notandū tamē ꝙ nō debent in ecclesia
seu cimiterio vł loco sacro infrascripti
sepeliri. Primo nullus infidelis nec
iudeus: nec paganus nec hereticus. ut
pȝ de ↄse. di.i. in .c. eccl'ia. ⁊ .c. sequenti.
⁊ .24.q.2.c. sane. Et si sepulti essent ta
les in ecclesijs debent exhumari ⁊ ꝓijci
extra. Secundo interdicit sepultura
eccl'iastica morienti in torneamēto. Et
exponit Hosti. etiā si quis ibi vulnus le
tale accepit. licȝ postea supuixerit: qui
q̄uis peniteat ⁊ ei eukaristia nō negetur:
carebit tn̄ ecclesiastica sepultura. extra
de torneamētis.c.i. Hoc tn̄ de illo intel-
ligitur qui venit cā exercendi se in tor-
neamēto. Et etiā ſm Guil. de armigeris
eorū qui eis in armis seruiunt. extra de
torneamentis.c.2. Sec⁹ de astantibus
cuȝ curiositate. Tertio ꝓhibet sepul-
tura his qui seipsos occidūt. ut patȝ. 23.
q.2.c. quibus. ⁊ .23.q.5.c. placuit. Qd̄
intelligendum est ſm Guilielmū. si in-
terfecerūt se ex desperatiōe uel iracūdia.
Secus si ex fortuitate ⁊ hi⁹. Unde in .c.
ex pte. extra de sepul. dicit Bern̄. ꝙ si qs
ꝓpter fugaȝ p̄cipitaret se in aquā: quia
inde sic credebat euadē non imputatur
ei etiam si cōtrariū eueniat. Quarto
negat sepultura ei de quo certum est ⁊
manifestū nō fuisse ↄfessū vł nō coicas-
se semel in anno. extra de pe. ⁊ re. c. oīs.
Et hoc intellige nisi in articulo mortis
signa contritionis ⁊ huiusmodi emen-
datiōis ostendat. Quinto expellitur
a sepultura ecclesie monachus qui re-
perit proprietarius in fine vite qui dȝ
i sterquilinio sepeliri. extra de statu mo-
nachorū.c. sup q̄dā. Sexto blasphe-
mus dei si moriat absq3 penitentia p⁹ q̄
blasphemauerit nō sepelit in loco sacro
extra de maledicis. in fine. Septimo
generaliter quilibet notorius peccator
si moriat absq3 penitētia i ipso mortali
peccato priuandus est eccl'iastica sepul
tura. 13.q.2.c. nō estimem⁹. Ad ꝓ-
bandū aūt cōtritionē alicuius pctōris
morientis sufficit vnus testis. 26.q.5.
c. qui recedūt. Itē interdicit sepultura
tpe interdicti illis de illo loco vbi est po
situm interdictū dum durat. Item ex-
cōmunicatis excōmunicatione maiori
in illa morientibus ⁊ etiā minori scd̄m
Guil. quādo hoc est notorium. Sūt ⁊
alia multa circa hāc materiā que ideo
dimittimus: quia nō est necessariuȝ ut
populis predicent. Sacerdotes autem
⁊ curati: quia taliū debent habere sciam
videant tituluȝ de sepul. li.3. ⁊ .6. decre-
talium. Ideo hanc partem concludere
volentes: dicimus ꝙ magna est pietas
satisq3 cōmendabilis defunctoꝝ corpa
sepelire. Hinc p̄ter ea que dicta sūt lau-
datur ⁊ magn⁹ Alex. qui ut. Q. Cur-
tius refert. inuento Dario a suis derel-
icto vulnerato ⁊ extincto i vehiculo vi-
so corpore fudit lachrymas: fecitq3 eū
more regio sepeliri.

De executione testamentorū ⁊ ꝙ di-
latio eorū p̄iudicat animab⁹ testatoruȝ
si sint in purgatorio. Caplm.2.

SEcunda pars pietatis defūcto-
rum dicit testamētorū executio
in quo adhuc tria dubia occur
runt declaranda. Primū vtꝝ testamē-
ta possint infringi. Secūdū vtrū exe-
cutores teneant stati illa exequi. Ter-
tium vtruȝ dilatio executoris p̄iudicet
anime testatoris. Ad primuȝ dubiū
posset aliquis arguere ꝙ nullū testamē-
tum sit infringenduȝ. Nam ut scribitur
extra de testa.c. indicantis. Volūtas te-
statoris debet p omnia adimpleri. Sed
testamentū continet vltimā voluntateȝ
testatoris. ergo ⁊c. ⁊ .16.q.i.c. cōsidera-

tio.dicit᷑.Consideratio ecclesie vtilitatꝭ
hoc postulat ex iusta dispensatiõe testa-
toris seruandũ arbitriũ.Sed contra est
qḋ habet᷑.6.q.i.i.c.admonẽ.vbi Greg⁹
ait.Admonere te volumus ne pie defũ-
ctorum voluntates tua qḋ absit remis-
sione cassentur.Ibi dicit glo.sup̱ verbo
pie.secus si sunt iniuste.ergo testamẽta
iniusta sunt infringenda.Rñdet Ric.
in.4.di.45.ꝙ aut testamẽtũ ẽ rõnabi-
liter factũ: ita ꝙ nõ sit contra equitatẽ
iuris naturalis nec diuini nec positiui.
Et tunc nullo modo est infringendum.
Aut testamentũ est irrationabiliter fa-
ctum: ⁊ tunc licitum est ⁊ debituꝫ illud
infringere.Est aũt testamentũ irratio-
bile triplici ratione. ꝑ ratione testatorꝭ
2°ratione rei testate. 3°.ratione modi
testandi. Primo ratiõe testatoris: cũ
scilicꝫ nõ põt facere testamẽtũ.Nã neqꝫ
episcopus neqꝫ religiosus neqꝫ fatuus
põt facere testamentuꝫ.Dicit tñ Ric.ꝙ
ep̃s aut habet bona que sibi ꝓuenerunt
ex hereditate uel artificio aut doctrina
anteqꝫ esset episcop⁹.Aut nõ habet nisi
redditus ecclesiasticos ⁊ mobilia q̃ sibi
ex illis redditibus ꝓuenerũt.De ꝑmis
bonis: quia ꝓprietas illorum est sua põt
licite facere testamentũ.extra de testa.c
qiua nos.Et.c.relatũ.⁊.12.q.i.c.ep̃i.
Si tamẽ ep̃s eccl'iaꝫ leserit damnũ ec-
clesie debet de rebus eius resarciri.⁊ de
residuo si quid fuerit testari põt.De red-
ditibus aũt eccl'iasticis ⁊ de mobilibus
que post sui cõsecrationẽ acq̃sierint ep̃i:
quia talia dicũt᷑ cõseruari eidẽ ecclesie:
cui⁹ ratio est q̇a q̃ intuitu seu ꝯsideratu
ecclesie receperunt illorũ bonorũ ꝓprie-
tas sua nõ est: ꝫ illorũ sũt tñ dispensa-
tores ⁊ administratores: nõ possũt fa-
cere testamentũ.Et qꝫuis de reb⁹ eccl'ie
non possint aliquid donare iure testa-
menti: possunt tamẽ donare de mobilib⁹
causa elemosyne siue sint sani siue i egri
tudine etiã mortali constituti.Ex q̇bus
colligitur ꝙ non est idem dispensare ⁊
testari.Unde episcopus ꝑmittit᷑ de bo-
nis ecclesie elemosynam facere ⁊ non
testari.extra de testa.c.ad hoc.Testato-
rem eni oportet esse dominũ reꝝ de qui-
bus facit testamentum.Sed dispensa-
torem nõ oportet esse dominũ rerum de
quibus facit elemosynam.Unde extra
e.c.quia nos.in glo.dicit᷑.Clerici de re-
bus ecclesie nullũ p̃nt facere testamen-
tum cum earum proprietas nõ sit sua.
Similiter religiosus cum nõ habeat ꝓ-
prium non potest facere testamentũ.ut
patet.19.q.3.c.quia.⁊ in.c.relatum.Et
si dicatur de Paulo primo heremita ꝙ
in testamento reliquit collobium suum
i.tunicã sup̱iorem Athanasio alexan-
drino episcopo.⁊ tunicam interiorẽ btõ
Antonio.Respõdet Ric.ꝙ qꝫuis Pau
lus primus heremita fuerit religiosissi-
mus sanctitate: non erat tamen in reli-
giõis statu.Unde nõ est simile de here-
mitis ⁊ de illis qui sunt in statu religio-
nis.ut patet in.§.sequenti post prealle-
gatum.c.relatuꝫ.Adhuc fatuus non
potest facere testamentum.extra de suc-
cess.ab intesta.c.cũ dilectus.Et institꝫ.
quibus non est permissum facere testa-
mentum.§.furiosi.Illuꝫ enim qui fa-
cit testamentum oportet esse compotem
mentis sue ꝓ illo tempore quo facit te-
stamentuꝫ. Secundo testamentũ est
irrationabiliter factũ ratione rei testate
cum quis facit testamentuũ de re quaꝫ
non habet.Sicut dicitur de Lipethopo
Ipse enim cum in extremo vite venisset
testamentũ condidit in quo multa mi-
lia ducatoruꝫ in pios vsus dimittebat.
Cum vero circunstantes interrogarent
quis esset executor tante pecunie distri-
buende.Respondit truffatorie.hic est
punctus vnde tractum est vocabulum
illud aut vulgare prouerbiuꝫ.Qui sta
el puncto disse Lipethopo.Sunt ⁊ alij
qui testantur de bonis que habent tamẽ
ad illos nõ pertinentib⁹ eo ꝙ acquisita
sunt p̱ vsuras malos contractus rapi-
nas iniusticias fraudulentias ⁊ huius-
modi.⁊ detentur p̱sonis certis.Secus
vero quãdo illoꝝ restitutio eẽt incerta.
Tertio testamentũ est irrationabilit᷑

factum ratione modi testandi: puta cũ
quis exheredítat suos heredes qui ex-
hereditari non meruerunt dans totum
alijs. Talis facit cõtra equitatez iuris
naturalis etiam si det ecclesie. Et testa-
mentum tale nõ est seruandũ. ꝓpterea
dicit᷑ ab Aug. in sermõe de cõmuni vi-
ta clericoꝝ. ⁊. 17. q. vlt. c. q̇cunq̄. Qui-
cunq̄ exheredítato filio heredẽ facit ec-
clesiam. querat aliuz qui suscipiat non
Augustinũ. Et infra. Oẽ laudabile fa-
ctum sancti Aurelij carthaginẽsis epi
Quidã enim cum filios nõ haberet nec
speraret: res suas oẽs retento sibi vsu-
fructu donauit ecclesie. Nati sunt illi fi-
lij. Reddidit episcopus: nec opinãti ea
q̄ illi donauerat. In potestate habebat
episcopus nõ reddere: sed iure fori ⁊ nõ
iure poli. i. quadaz naturali equitate. ut
dicit glo. ibidem. Secundũ dubium
vtrum executores testamentoꝝ teneãt᷑
cito. s. infra annũ executionẽ complere
Et respondet Ric. in. 4. di. 45. ꝙ aut te-
stator tempus determinat infra q̇d te-
stamentum vult esse impletum. aut nõ
Si sic. non tenent᷑ executores tentione
necessitatis vsq̄ ad illud tempus testa-
mentum implere: nisi viderẽt citius ex-
plendo se posse facere aĩe defuncti vtili-
tatem maiorem. Tunc enim ⁊ si ĩ foro
iudicij compelli nõ possent ad citius im-
plendum: tamen ad hoc eos consciẽtia
deberet compellere: quia presupponẽdũ
est ꝙ voluntas defũcti fuit ut illo modo
⁊ illo tempore testamentũ implerẽt quo
esset expedientius anime sue. Si autem
non determinat tempus infra quod ve-
lit testamẽtũ impleri. tunc dico: q̇a aut
executores habent libere bona: de quib᷒
possint statim testamentuz implere. aut
nõ habent. Si habent. tunc implere te-
nentur q̃citius pñt: quia debitores sũt
illis quibus legata sunt facta. Et sicut
dicit᷑. ff. de re. iu. In omnib᷒ obligatiõi-
bus in quibus dies nõ ponitur presenti
die debetur. Unde illi executores qui ꝑ
longum tempus tardant suã executio-
nem implere: necatoribus egentiũ cõ-
parantur. propterea dicitur. 13. q. 2. c. q̇
obligationes. Qui obligatiões defun-
ctoꝝ aut negant ecclesijs: aut difficile
reddunt tanq̄ egentiũ necatores ex cõ-
municentur. Et ſm glosam ibidẽ h̄ nõ
intelligitur de obligatiõibus volunta-
rijs: sed de illis bonis que relicta sũt ec-
clesijs. Et. c. sequenti adhuc dicit᷑. Qui
obligationes defunctoꝝ retinent: ⁊ illi
qui ecclesijs tradere demorantur ut in-
fideles sunt ab ecclesia abijciendi. Exe-
cutores etiã si illa bona retinẽt ꝓ seipsis
sũt sicut fures ⁊ raptores. ⁊ sacrilegiũ
cõmittunt. sicut patet. 13. q. 2. c. clerici.
⁊. 17. q. 4. c. sacrilegiuz. Unde si execu-
tores infra annũ saltẽ ãmonitione epi
pias voluntates defunctoꝝ nõ implẽt
cum possent si vellent: ꝑ episcopũ debẽt
impleri. ut notat᷑ extra de testamẽtis. c
nos quidem. ⁊. c. tua nobis. in glo. ⁊. c.
Ioh. in textu. Si autẽ executores non
habeant bona in promptu de quib᷒ pos-
sint infra annũ testamentũ implere. nõ
credo propter hoc ꝙ deuoluat᷑ potestas
eoꝝ p᷒ annũ ad episcopũ. Tenent᷑ tamẽ
facere quod in se est ut bona habeant ⁊
habita debent distribuere q̃citius pos-
sunt. Tertiũ dubiũ erat. vtrũ dilatio
executionis ĩ aliquo preiudicet anime
testatoris. Et respondet Ric. ꝙ sic. cui᷒
duplex est ratio. Una quia quanto citi᷒
ecclesie ⁊ pauperes quibus legatum est
recipiunt illud quod testator eis lega-
uit: tanto feruentius ⁊ certius orant ꝓ
anima defũcti. ⁊ orare tenent᷑: ⁊ quãto
tardius recipiunt quod eis legatũ est:
tanto tepidiores sũt ad orandũ ⁊ ma-
gis tardant orare ꝓ anima eius. s. testa-
toris defuncti. Acceleratio aũt feruen-
tium orationũ pro anima defũcti mul-
tum valet ad eius alleuiationem ⁊ ce-
leriorem expeditionem. Alia ratio ẽ
quia sicut defuncti in caritate aliquid
purgabile secũ portãtes in hac vita me-
ruerunt ut elemosyne si pro eis dentur
eis prosint non ad augmentum gratie:
sed ad alleuiationem ⁊ abbreuiationez
pene: Sic testator testamẽtũ faciens ⁊

in caritate decedens testamentū suū fa-
ciendo meretur ut eius executio pꝰ mor-
tem valeat nō ad augmētū gratie: ſ ad
alleuiationem ⁊ abbreuiationem pene
sue. Et ideo quanto testamentū suū ci-
tius executiōi demandat: tanto citius
alleuiatur: ⁊ quanto tardius sui testa-
menti executio implet: tanto tardiꝰ ce-
teris paribus incipit alleuiari ⁊ tardiꝰ
liberatur. Si tamen legata sua nunꝙ
soluerētur non propter hoc ꝑpetuo re-
maneret in pena ꝙuis ꝓpter hoc multo
tardius liberaret ab ipsa. Ex predictis
patet ꝙ grauissime peccant ⁊ ꝙ magnā
perditionez faciunt hi qui executiones
testamentorum sibi cōmissas nō com-
plent ꝙ citius possunt habita cōpetenti
opportunitate.

// Quomodo hi qui sūt in purgatorio
iuuari possunt ꝑ suffragia viuorū. ⁊ de
suffragiorum fructu. Caplm. 3.

Tertia pars pietatis que defun-
ctis debet dicit suffragiorū cō-
municatio. Et pro huius intel-
ligentia tria dubia erunt discutienda.
Primū vtrū suffragia viuorum ꝓsint
defunctis. Secundū vtrum suffragia
facta determinate pro vno prosint oībꝰ
existentibus in purgatorio. Tertium
vtrum defūctis prosint suffragia facta
a viuis existentibus ī peccato mortali.
Ad primū dubium posset aliquis ar-
guere ꝙ suffragia viuorū non prosint
defunctis. Nam Apoc. 14. c. dicit. Opa
enim illorum sequuntur illos. ergo vi-
detur ꝙ non iuuātur operibus alienis
Et Ecclia͡stes. 9. dicit de mortuis ꝙ nō
habent partē in ope quod sub sole gerit
ergo idem quod prius. Sed in con-
trariū est illud qō scribit. 2. Machab.
12. Sancta ⁊ salubris ē cogitatio pro
defunctis exorare: ut a peccatis soluāt.
Et Augustinus in enchi. ait. Nō est ne-
gandum defunctorum animas pietate
suorum viuentiuz releuari cum ꝓ illis
sacrificiuz mediatoris offertur: uel ele-
mosyne in ecclesia fiunt. Respōdet Ric.
ꝙ animarum quedaz sunt beate iam in
celo. quedam sunt damnate in inferno
pro peccato originali ⁊ actuali: ul' pro
originali solo. quedam sunt in carita-
te suam explentes penitentiam in pur-
gatorio. Beatis non prosunt viuorum
suffragia: quia non indigent. Unde
Augustinus in en. h. dicit ꝙ sacrificia
siue altaris siue quarumcunꝙ elemo-
synarū pro defunctis valde bonis gra-
tiarum actiones sunt. Et idem habetur
extra de celebra. miss. c. Cum Marthe.
Damnatis etiam suffragia non prosūt
ut ostensum est supra eodem sermone.
Sunt tamen consolationes viuorum.
Animabus autem existentibus in pur-
gatorio prosunt viuorum suffragia nō
ad augmentum gratie gratū facientis:
sed ad pene earum mitigationem ⁊ ab-
breuiationem. Quia ut dicit Augꝰ in
ench. Cuz viuerent in hac vita merue-
runt ut hec sibi postea possent prodesse.
Ad auctoritatē ergo Apoc. dicendū
ꝙ suffragia viuorum que fiunt pro ex-
istentibus in purgatorio: dicuntur opa
eorum inꝙtum in hac vita meruerunt
ut eis prodessent: si pro eis fierent. Ad
auctoritatem ꝓo Ecclia͡stes dicenduz
ꝙ pro tanto mortui dicunt nō habere
partez in opere que sub sole gerit: quia
tali operi non cooperant: habent tamē
partem in fructu operis. Sed pro con-
firmatione vera dictorum notanda est
sententia Greg. que ponit. 13. q. 2. in. c.
anime defunctoruz. Anime inquit de-
functorū quattuor modis soluūt: aut
oblationibus sacerdotuz. aut precibus
scōꝝ. aut caroꝝ elemosynis. aut ieiunio
cognatoruz. Qꝫ enī sacre hostie oblatio
plimū ꝓsit defūctꝭ: appet ex illo exēplo
qō Greg. recitat. ī. 4. dial. li. Inqt. n. ꝙ
cū qdā monachꝰ suus noie Iustꝰ ad ex-
tremū veniēs tres se habē occultos au-
reos idicasset: ⁊ de hoc ingemiscēs mor-
tuus fuisset: precepit Gregꝰ fratribus
ut corpus eiꝰ cū tribꝰ aureis in sterqli-
nio sepelirēt. Tandē cuidā e fratribus

Greg⁹ p̃cepit ut vſq ad dies.30. omni
die ꝓ eo hoſtiã imolaret. Qui cũ iuſſa
cõpleſſet. is qui defunctus fuerat in die
30. cuidã fratri ſibi germano apparuit.
Quẽ germanus requiſiuit dicẽs. Quõ
es? Cui ille rñdit. huc uſq male fui: ſed
iam mõ bene ſũ: q̃a hodie coronẽ recepi.
Similit̃ Greg⁹ in preallegato li. oñdit
quantũ orationes proſint exiſtentibus
in purgatorio. Narrat n. de Paſcaſio: q̃
cũ vir mire ſanctitatis ⁊ ꝟtutis extiterit:
⁊ ſuo tẽpore duo fuiſſent ſũmi põtifices
electi: ↄueniſſetq tandẽ eccleſia i vnũ:
Ipſe tñ Paſcaſius quaſi ex errore aliũ
papam pretulit: ⁊ in hac ſententia vſq
ad mortẽ pmãſit. Qui cũ eſſet defunct⁹
⁊ dalmaticã feretro ſuperpoſitã demo-
niacus tetigiſſet: ſtatim ſanatus ẽ. Poſt
multũ ꝟo temporis cum Germanus
capuanus epiſcop⁹ balneũ ob gratiam
ſanitatis petijſſet: predictũ Paſcaſium
diaconẽ ſtantẽ ⁊ obſequentẽ inuenit: q̃
viſo vehementer extimuit. Et quid illic
tantus vir faceret inquiſiuit. Qui pro
nulla alia cauſa ſe i illo loco penali de-
putatũ aſſeruit: niſi quia i illa cauſa põ-
tific̃ plꝰ iuſto ſenſit: ⁊ addidit. d. Queſo
te deprecare deũ pro me: atq in hoc co-
gnoſces ꝙ exauditus ſis ſi hnc rediens
me non inueneris. Qui cũ ꝓ eo oraſſet
⁊ illuc pꝰ paucos dies redijſſet. p̃dictũ
Paſcaſiũ in eodem loco minime iuenit
Sunt ⁊ alia exẽpla: que breuitatis cã
dimittimus. Secundũ dubiũ erat
Utrũ ſuffragia facta determinate pro
vno ꝓſint omnib⁹ exiſtentib⁹ in purga-
torio. Et rñdet Ric. ꝙ ad cauſandum
penam cõcurrit virtus agentis: ⁊ diſpo-
ſitio patientis: quia actus actiuorũ ſunt
in patiente diſpoſito. ut dicit̃. 2° de aĩa.
Poteſt ergo diminui alicuius pena: uel
per diminutionẽ virtutis ex pte agent̃:
uel per diminutionẽ diſpoſitiõis ad pa-
tiendũ ex pte ſuſtinentis: ſicut ⁊ per au-
gmẽtationẽ cuiuſlibet iſtorũ pena poteſt
augeri. Unde iequaliter diſpoſiti ad pa-
tiendũ ab equali virtute inequalit̃ pa-
tiuntur. Propterea dicit Auicena. 6°
parte naturaliũ. Qꝫ multũ diſpoſitus ad
triſtitiã ex modica cauſa fortiter triſtat̃
Quõ aũt dictũ eſt videmus in exemplo.
Pena enim magnũ onus portantis di-
minui poteſt: uel per diminutionẽ gra-
uitatis oneris: uel per aliquã conforta-
tionẽ virtutis illius qui portat onus:
qua minuit̃ in ipſo diſpoſitio ad patien-
dum ab onere. Sic dico ꝙ iſto duplici
modo cõuenit intelligere diminui penã
exiſtentiũ in purgatorio. Et quantũ ad
diminutionẽ pene modo primo ſuffra-
gia facta determinate pro vno tm̃ alijs
non proſunt: quia ſic virtus eorum non
attingit niſi ad illũ ad quẽ determinãt̃
⁊ cui applicant̃ per intentionẽ agentis.
Sꝫ modo ſecũdo ſuffragia facta ꝓ vno
proſunt alijs: q̃a miſericordia dei ꝓui-
dente ſuffragia facta pro quocũq i pur
gatorio omnib⁹ alijs innoteſcũt. Et q̃a
ſeſe diligunt ex caritate: nec ſibi inuicem
inuident. imo oẽs gaudent de pene illi⁹
alleuiatione pro quo facta ſunt ſuffra-
gia. Quodlibet aũt gaudiũ reddit gau-
dentẽ minus diſpoſitũ ad penam contri-
ſtantẽ. quia ſm ſententiã Arſ. 2° ethi.
c. vltimo. Cuiuſq triſtitie repugnat ſm
formã generĩ quecũq delectatio: ⁊ ideo
mitiget eam. Notandũ tñ ꝙ ſi ſuffragia
fierent pro pluribus: nõ tantũ ꝓdeſſent
cuilibet quantũ ſi fierẽt pro illo ſolo: q̃a
ſi tãtũ ꝓdeſſent: ſequeret̃ ꝙ ille q̃ ꝓ vno
defuncto tenet̃ dicere miſſaꝫ vnã: ⁊ vnã
ꝓ alio. ſi diceret vnaꝫ pro illis duobus
cuilibet ſolueret illud ad qõ ſibi tenetur
Preterea bonũ finitũ quod ſufficeret ad
plenariam liberationẽ vnius anime de
purgatorio ſufficẽt ad liberationẽ oiuꝫ
aliarum ad equalẽ penam obligatarũ.
Preterea ↄſuetudo eccleſie eſſet iutilis:
que ſuffragia aliquando facit pro ſpe-
cialibus perſonis. que omnia falſa ſũt.
Fuere tñ quidam dicentes ꝙ ſuffragia
facta pro pluribus tãtũ ꝓſunt cuilibet
quantum ſi fierent pro vno ſolo: ſicut
candela accenſa pro pluribus: ⁊ lectio
lecta pro pluribus tantũ quẽlibet iuuãt
quãtũ iuuarent ſi pro eo ſolo candela

accenderet uel lectio legeret. Sꝫ rñdet
Ric. ꝙ hec exempla nõ valẽt: qa lumẽ
candele ⁊ vox doctoris se coicant ꝑ na-
ture necessitatẽ. Suffragia aũt coicant
ꝑ suffragantis intentionẽ. Tertium
dubium erat. vtrũ defunctis ꝓsint suf-
fragia facta a viuis existentibꝰ in pctõ
mortali. Et rñdet Ric. in. 4. dis. 45. ꝙ
malus faciens aliq̃ bona opa ꝓ defun-
ctis: aut facit ea sicut actor: aut sic mi-
nister. Primo mõ illa nõ ꝓsũt defunctꝭ:
etiã si ea faciat mediãte bono ministro:
nisi aliqñ ꝑ accidens inq̃tũ paupes sci
ꝓ elẏs receptis ab illo malo excitantur
ad orandũ ꝓ illis defũctis ꝓ quibꝰ ille
malus homo eis elẏas dedit. Si autem
facit ea ut minister distinguendũ ẽ: qa
aut facit ea ut minister publicꝰ dei ⁊ ec-
clesie: ut sacerdos qui celebrat missam
uel exequias mortuorũ. aut facit ea ut
minister alicuius ꝓuate ꝑsone. Primo
modo dico ꝙ ꝓsũt defũctis: qa malicia
ministri non tollit efficaciam sacri. Si
aũt facit ea ut minister priuate persone
aut illa ꝑsona qñ sibi p̃cepit tale opus
fieri ⁊ qñ factũ ẽ erat in caritate: aut nõ
Primo mõ dico ꝙ ꝓsunt defunctis pro
quibus fiunt: Et siue ille qui mãdauit
fieri migrauerit de hac vita: siue nõ. qa
h̃ opꝰ principaliter ipsiꝰ est qui hoc fieri
mandauit. Si ṽo erat in pctõ mortali:
aut hoc erat quãdo mandauit fieri. aut
qñ opus executioni mandatũ est. Si ꝓ
modo dico ꝙ illa opa nõ ꝓsũt defũctis
ꝓ quibꝰ fiũt: q̃uis sit in caritate ꝓ illo
tpe quo suũ mãdatũ executiõi deman-
dat: nisi tunc illud iterꝫ fieri demandet
aut demandationẽ factã de nouo acce-
ptet: quia opus ipsius nõ est nisi inq̃tũ
illud fieri mãdat: uel acceptat. Si aũt
erat in pctõ mortali qñ demandat opꝰ
bonũ executioni: qui erat in caritate qñ
p̃cepit fieri. dico ꝙ tunc opa ꝓsunt de-
functis ꝓ quibꝰ fiunt: maxime qa sunt
a precipiente rõne illius actus volũtatꝭ
quam habuit quãdo ea fieri precepit.
verũtñ cũ nemo sciat vtrꝫ odio an amo-
re dignus sit: nõ debent hoies retrahi a
coicatiõe suffragiorꝫ erga defũctos. Et
potissimũ tenere debet vnusq̃sqꝫ firmiter
ꝙ semꝑ valet missa ⁊ alia bõa que facit
homo ut minister ecclesie. Supradicte
itaqꝫ sũt pietatis ꝑtes: quã debent viui
mortuis exhibere. Sꝫ si quis posset ad
purgatoriũ usqꝫ descendere: audiret ꝑ-
fecto clamãtes ⁊ ciulãtes q̃ plurimos
ac voce querula lamentãtes. Audiret
quidẽ patres ⁊ mr̃es. d. O filij ingrati
quibꝰ bona nostra dimisimꝰ succurrite
nobis. Audirent viri suas vxores vo-
cantes. O vxores impie in quibꝰ confi
dentiã habentes: diuitias nostras vob
dimisimus: subuenite miseris ⁊ nos ad-
iuuate: ut eruamur ab his atrocissimis
penis. Audirent ⁊ alij clamantes. O
cõmissarij. o executores testõrũ nr̃orũ
expedite fideliter que vobis cõmisimus
Multi nãqꝫ sunt ⁊ q̃si inumerabiles: q
citius a purgatorio liberarẽt si viuen-
tes illos iuuarẽt. Idcirco ꝓcurent oẽs
benigne ⁊ caritatiue orare ꝓ defunctis
aliaqꝫ pietatis opa illis impendẽ: ut sic
mereamur i hoc seculo dei obtinẽ grãm
⁊ in futuro sempiternã gl̃iam. Amen.

Feria secunda quarte ebdomade in
quadragesima. de purgatorio: ⁊ atro-
cissimis penis: quibꝰ puniũt aie illorũ
qui nõ satisfecerũt in hac vita de pecca-
tis suis. Sermo. 48.

1 Ipse autem
ih̃s nõ credebat semet-
ipsũ eis. Scribunt hec
ṽba Joh̃. 2. c. ⁊ i euã-
gelio hodierno. Rara
fides inuenit in hoibus huiꝰ mũdi: qui
cum sepe blandiant multũ amicis: eo-
rumqꝫ se fateant beniuolos: adueniẽte
tñ necessitate aduersitateqꝫ ingruẽte de-
ficiunt. ꝓpterea saluator noster q̃ ꝓui-
debat se tpe passionis sue ab oibus de-
relinquendũ non credebat semetipsum
eis qui crediderant in noie eius ꝓpter
signa q̃ faciebat. Quo exẽplo edocem̃

ut ⁊ nos dum possumus: dum viuimꝰ:
dū facultas adest: anime nostre salutē
accuratissime ꝓcuremus. Neq̃ fiden-
dum est multum in parentibus: aut fi-
lijs. in viris aut vxoribus. i domesticis
uel amicis: quoniā ut dictū est in prece-
denti sermōe: consueuerūt tales caros
suos defunctos tradē obliuioni. Et qm̄
plerique penitentiā negligūt de suis pec-
catis in hac vita implere: estimātes mi-
tissimā satisq̃ leuem penam esse. ⁊ q̄nq̃
nullam penam. s. purgatorij. Idcirco i
presenti sermone de ipo purgatorio eri-
mus locuturi. de quo tria mysteria erūt
declaranda.
Primū dicit̃ veritatis.
Secundum penalitatis.
Tertium iocunditatis.

De ꝟitate ⁊ loco purgatorij: ⁊ de istis
qui post hanc vitam anteq̄ euolent in-
digent purgari. Caplm. j.

PRimū mysteriū declarandū de
purgatario dicit̃ veritatꝫ. in quo
tria sūt dubia absoluēda. Pri-
mū vtruꝫ sit ponere penā purgatoriā pꝰ
hanc vitā. Secundū vtruꝫ aliq̇s locꝰ
sit proprius ad purgandū animas de-
putatus. Tertiū qui sūt hi qui vadūt
in purgatoriū. Ad primū dubiū rn̄-
det Boñ. di. 20. q̄rti. ꝙ sicut dicit scri-
ptura ⁊ auctoritates sanctoꝝ: ⁊ plures
reuelationes: ⁊ rationes concordant: ⁊
ecclesia vniuersalis cōfirmat que orat
ꝓ existentibus in purgatorio: absq̃ du
bio post hanc vitā est ponere penaꝫ pur-
gatoriam. Et hoc colligit̃ ex ꝟbo xp̄i. d.
Math. 12. Qui dixerit ꝟbū cōtra spi-
ritū sanctū nō remittet̃ ei neq̃ in hoc se-
culo neq̃ in futuro. In qua snīa datur
intelligi quasdam culpas in hoc seculo
quasdaꝫ in futuro posse relaxari. Ideo
Greg. 25. di. c. q̄lis. ait. Qualis hinc
quisq̃ egredit̃: talis i iudicio presentat̃.
Sed tamē de quibusdā culpis esse ante
iudicium purgatorius ignis credēdus
est: pro eo q̇ð veritas dicit: quia si quis
in spiritum sanctū blasphemiā dixerit:
neq̃ in hoc seculo remittet̃ ei: neq̃ i fu-
turo. Et Math. 5. Esto cōsentiens ad-
uersario tuo cito. i. sinderisi murmurāti
in malo aut angelo ad oppositū decer-
tanti. dum es in via cū eo: ne forte tra-
dat te aduersarius tuus iudici. i. deo: ⁊
iudex tradat te ministro. i. angelo: ⁊ in
carcerē mittaris. i. ꝑ angelū i purgato-
riū deducaris. Amen dico tibi nō exies
inde donec reddas nouissimū quadran
tem. Hoc idem de carcere huius mundi
nō potest intelligi: eo ꝙ nec ibi ponūtur
oēs tales. Nec de carcere ifernali: quia
ibi nūq̄ soluitur nouissimus quadrās
debite pene. Sꝫ de carcē purgatorij ha-
bet intelligi: q̇a de illo exibit q̇s quādo
soluerit nouissimū quadrātē. Et adhuc
est in promptu ratio quare sit ponenda
pena purgatoria. Nam ut dicit Augꝰ.
⁊ ponit̃ a magistro in lrā. aut homo pu-
nit: aut deus punit. sed frequēter aliqui
ꝯuertunt̃ in fine qui nō puniūt̃ in p̄nti
ergo necesse est ꝙ puniant̃ a deo. s; non
in igne infernali siue eterno. ergo i igne
purgatorio. Itē si nō esset pena pur-
gatoria post hāc vitā. ergo qui ꝑdurat
in culpa vsq̃ ad mortē. cuꝫ nullā susti-
nuerit penā reportat de malicia sua cō-
modū. quod est falsū. Et si quis obijce-
ret ꝙ pronior est deus ad miserendum
q̄ ad condemnandū. sed decedentem in
mortali pctō stati condēnat. g̃ deceden
tem in caritate statim glorificat. Itē
potentior est caritas ad eleuandū q̄ sit
mortalis culpa ad deprimendū. sed cul-
pa mortalis statim demergit in abyssū.
ergo caritas statim eleuat in celū. ergo
non est ponere post morteꝫ aliq̇ð suppli-
cium. Item status pꝰ mortē respōdet
statui qui est in via. sed in via nō est nisi
duplex status. s. bonorum ⁊ malorum.
ergo similiter post mortem. Ergo aīa a
corꝑe recedens: uel est i paradiso cum
bonis: uel est in inferno cū malis. Rn̄-
det Boñ. ad primū. ꝙ nō est simile glo-
rificare decedentē i caritate statim: sicut
condemnare decedentem i mortali. qm̄

iſte qui in mortali eſt: nihil habet quod ſit dignū vita. Et ideo ſūme ē diſpoſit⁹ ad damnationem eternā. ⁊ ꝓpter h̄ ſtatim damnatur iuſta retributione. Sed ille qui eſt in caritate: cū caritas ſimul ſtet cum veniali culpa: ⁊ reatu pene: pōt i ſe habere aliquid dignū pena. Et quia gloria non poteſt ſimul ſtare cum pena ſm forū cōmune: neceſſe eſt prius debitum illud ſolui p penā purgatoriam.

Ad ſecundū dicit Boñ. ꝙ pondus caritatis habet in ſe aliqđ retardans ut culpā aliquā paruulā: uel reatum. Sꝫ pondus peccati nihil habet eleuās uel retardans. ideo non eſt ſimile de aſcēſu pcti. Ad tertiū ꝟo dicēdū ꝙ licꝫ duplex ſit ſtatus pncipalis. ſ. bonoꝝ ⁊ malorum. tamē qui habet iuſticiā i duplici eſt differentia. Aut eni eſt i ſtatu perfectorum ꝑfectione completa. ⁊ talis nō habet cremabilia: nec aliqua debita. ⁊ huic ſtatui debeť vita eterna. Alij ſunt in ſtatu impfectoꝝ. ⁊ hi habent cremabilia ut plurimū. ⁊ etiā debita. ideo oꝫ pmū debita ſolui: ⁊ cremabilia cremari anteꝙ introducanť i patriā. Et hi purgantur pena purgatoria. Similiter carentes iuſticia in duplici ſūt differētia. Quidā ſūt in ſtatu paruulorū. ⁊ hi carent iuſticia originali. ⁊ his cōpetit ſtatus in limbo ſine pena ſenſibili. Aliqui ſunt in ſtatu adultorum: qui carent iuſticia pſonali ſiue gratuita p propriam culpam. Et talibus competit ſtatus infernalis. Et ſic pꝫ ꝙ ratio illa nō valet. Poſſet etiaꝫ dici ꝙ pena purgatoria nō dicit ſtatuꝫ: ſed magis tranſitū de ſtatu ad ſtatū. Secundū dubiū abſoluendum erat. Utrū ad purgationē aiaruꝫ ſit aliquis locus ſpāliter deputat⁹. Et rn̄det Ric. di. xi. q̄rti. ꝙ in inferno ſūt quattuor loca ſe habentia ſm ſupius ⁊ inferius. In loco maxime infimo ſunt damnati ꝓ pctō actuali. In illo qui eſt imediate ſupra illuꝫ ſunt dānati ꝓ ſolo pctō originali. In loco qui cōſequenť eſt ſupra illū ſunt aie que purgāť: quia ibi de lege cōmuni purganť: ꝙuis aliq̄ alibi purgenť ex aliqua cauſa ſpeciali. ſ. uel ut viuentib⁹ aliquid nunciēt: uel ut ſuffragia ꝓ ſe impetrent. ⁊ ut patiendo vbi peccauerūt dei iuſticiā aliq̄bus ſenſibilibus manifeſtent. In quarto loco nō ſunt alique anime: ſed ante xp̄i aduentum ibi erant anime ſanctorum patrum: que penitentiam ſuam in purgatorio expleuerāt. Et ille q̄ recedentes a corpe nihil purgabile portauere. Locus aūt p̄fat⁹ dicebať ſinus Abrahe. quia Abrahā primus ab infidelib⁹ ſe ſeparauit: ⁊ fidei ſignaculum diſtinctiuuꝫ accepit. Ideo locus requiei que debetur anime propter fidē caritate formataꝫ ſinus Abrahe dictus eſt. Hugo tamen libro ſecūdo de ſacramentis pte 16. c. 4. negare videtur aliquem vnū locum determinatuꝫ eſſe purgationi aiarum dicēs ꝓbabilius eſſe ut in his potiſſimum locis ſingule penam ſuſtinere credantur in quibus culpam cōmiſerunt. ſicut multis ſepe documentis probatum eſt. Alia ꝟo ſi qua ſunt harum penarū loca non facile aſſignari videť. Sꝫ ſententia iſta Hugo. nō acceptatur a doctoribus niſi intelligatur: ut dicit Boñ. ſm diſpenſationem diuinā. ⁊ nō ſm cōmunē legem: quia improbabile ē ut omnes anime que pariſius peccauerunt. pariſius puniātur. Ideo ſm legē cōmunem credendum eſt ꝙ ſicut limb⁹ fuit inferius: ſic ⁊ locus purgatorius: qui locus pars inferni creditur a quibuſdam ꝓpter illud verbū Greg. in. 4. dial. Sub eodem igne electus purgať ⁊ damnatus cremať. Tertiū dubiuꝫ abſoluendum erat. Qui ſūt qui vadūt ad purgatorium. Et dicere poſſum⁹ ſm doctores ꝙ ſunt tria hominum genera.

Primi quidem ſunt qui cum venialibus moriunť. Naꝫ ſicut dicit magiſter ſup illo ꝟbo. 1. Coꝛ. 3. c. Si q̄s ſupedificat ſup fundamentū hoc aurū. argentū lapides p̄cioſos. lignū. fenū. ſtipulam: vniuſcuiuſqꝫ op⁹ manifeſtū erit. Dies. n. dn̄i declarabit: q̇a in igne reuelabiť: ⁊ vniuſcuiuſqꝫ op⁹ quale ſit ignis ꝓbabit

Per lignū fenū ⁊ stipulā intelligunt̄ ve-
nialia peccata ꝑ quādā similitudinem:
q̇a venialia in eodē subiecto cū caritate
existentia pūt ꝑ ignem purgatorij ⁊ spi-
ritualem ignez caritatis ⁊ dilectionis
cōsumi: sicut lignū. fenū. stipulaq̧ con-
sumunt̄ ꝑ ignē. ⁊ q̇a tardius ꝯsumitur
lignū ꝙ̄ fenū: ⁊ fenū ꝙ̄ stipula. ideo per
lignuz significant̄ venialia grauiora. ꝑ
fenū media. ꝑ stipulā minora. Secū-
di qui vadūt in purgatoriū sūt q̇ pniaz
ante obitū suū nō egerūt: sicut cōtingit
his qui absq̧ ꝯfessione moriunt̄ ꝯtriti.
Tertij sūt hi qui iniunctā sibi pniaz
nō compleuerūt. Nam pnia in ꝯfessiōe
a sacerdote iniuncta: aut est maior: aut
equalis: aut minor. Si autez est maior
tūc id q̇d homo plus fecerit cū moritur
in augmētū sue glorie cedit. Si ē eq̄lis
tunc sufficit ad totius pene dimissionē.
Si aūt fuerit minor: tūc id q̇d residuū
est ex virtute dine iusticie i purgatorio
emendatur: ne aliquod peccatuz rema-
neat impunitum.

De voluntate illoꝝ qui patiuntur in
purgatorio. ⁊ de grauitate penarum. ⁊
de ministro ꝑ quem deus infligit penas
illas. Capl'm. z.

Secundū mysterium principale
de purgatorio declarandū dicit̄
penalitatis. i quo tria dubia sūt
apienda. videlz. Primū vtrū pena illa
sit voluntaria. Secundū vtrū sit ma-
xima oiuz penarū tꝑaliū. Tertiū vtrū
ꝑ misteriū demonū infligat̄. Ad pri-
mū dubiuz rn̄det Boñ. ꝙ aliqua pena
dicit̄ tripliciter voluntaria. Vno mō q̇a
assumit̄ a voluntate imperante: sicut ē
pnialis pena. Alio modo q̇a sustinet̄ a
voluntate acceptāte. sicut est pena mar-
tyrum. q̇a adeo placet ꝙ ea liberari nō
vellent. Tertio modo est quedā pena q̄
acceptatur ⁊ sustinet̄ a voluntate cele-
rante. utputa pena que est cū patientia
ita ꝙ eius oppositū est in desiderio: sic̄
cum amans ⁊ desiderans sanitatē infir-
matur. sustinet quidē infirmitatē tanꝙ̄
penā diuinit᷒ inflictā. attamē ab ea libe-
rari ꝓcurat. ⁊ illud minime habet rōnē
voluntarij. Hoc modo est volūtaria pe-
na purgatoria in viris iustis: q̇ volūta-
rie eam sustinent: ⁊ desiderāt vehement̄
ad patriā ꝑuenire. ⁊ ab alijs sibi auxi-
lium preberi. Secūdū dubiū vidēdū
erat. vtrū pena purgatoria sit maxima
oiuz penaꝝ tꝑaliū. Et ꝓm doc. rn̄det̄ ꝙ
sic. ⁊ ꝓbat̄ tripliciť. ꝓ auctoritate. z°
rōne. 3° exēplo. ꝓ. ꝓbat̄ auctoritate.
Inq̇t eni Aug᷒ de pe. di. z. c. vlt̄. ⁊ dis.
z5. c. qui in aliud seculū. Qui in aliud
seculū distulit fructū ꝯuersiōis purgā-
dus ē igne purgatiōis. Hic eteni ignis
etsi nō sit eternus: miro tn̄ mō grauis ē.
Excellit eni oēm penā' quā vnꝙ̄ passus
est aliquis in hac vita. Nunꝙ̄ in carne
tanta inuenta ē pena tꝑalis. z° ꝓbat̄
rōne. Et ꝓm Boñ. pōt sumi rō ex dina
iusticia eo ꝙ deus iustus penā nō acce
ptat ꝓm ꝙ punitiua tm̄: ꝫ ꝓm ꝙ plus ē
in ea ratio ordinis recti. Scōm hoc g̊ ē
intelligendū ꝙ est pena sumpta: ⁊ pena
inflicta. In pena sumpta nō tm̄ placet
deo ordinatio pene ad culpā: ꝫ ordo ⁊
rectitudo que est in volūtate assumēte.
In pena inflicta placet ordinatio pene
ad culpā. Qm̄ ergo pena penitentiū in
pn̄ti plus est. pena morientiū ē inflicta
in purgatorio: ꝓ eo ꝙ iam nō est temp᷒
agendi sed recipiendi. Iō modica pena
in pn̄ti plus satisfacit. ⁊ magis ē de ea
ꝯtenta diuina iusticia: ꝙ̄ de magna i fu
turo. Ric. ꝟo sumit rōnem ex cā ipsius
pene. Nam pena causat̄ dupliciter. s. ex
absentia boni amati: ⁊ pn̄tia mali oditi.
Et vtroq̧ mō pena purgatorij maior ē
qualibet pena tēporali. Anime enim in
purgatorio q̇a mot᷒ earū non retardat̄
mole corpis: vehementissime desiderant
cum deo ꝑfecta fruitione ꝯiungi. Et iō
ex huius ꝯiunctionis absentia vehemē-
tissime affligunt̄ maxie cū videant tēp᷒
aduenisse: quo cum deo ꝑfecte eēnt cō-
iuncte: si dum erant i corꝑib᷒ penā suis
peccatis debitā ꝑsoluissent. Sicut ignis
affligens aiam in purgatorio magis ē
actiuus igne nr̄o: qui tamen inter alia

clemēta marie est afflictiu9. Ideo pena
purgatorij lōge grauior ē ꝙ alia pena i
hoc mūdo. Qualit' aūt aia patit' ab illo
igne declaratū est in ꝑcedentib9 sermōe
s.14°. huius operis. 3°. ꝓbat' grauitas
pene purgatorij exemplo. Habet' nāq3 i
legēda sancti Greg. ꝙ postq̄ orauit ꝓ
Traiano: apparuit ei angelus 7 dixit:
Quia ꝓ dānato rogasti duorū tibi dat'
optio. Aut.n.i purgatorio duob9 dieb9
cruciaberi. aut certe toto tēpore vite tue
fatigaberis dolorib9 7 īfirmitatib9. Qui
ꝑelegit toto tēpore vite sue dolorib9 cō-
cuti potius ꝙ duob9 dieb9 in purgato-
rio cruciari. Vñ factū ē ꝙ sp deinceps
aut febrib9 laborauit. aut podagre mo-
lestia pressus fuit. aut validis dolorib9
cōquassat9. aut dolore stomachi mise-
rabiliter cruciat'. Vñ i quadā epistola
sic loq̄t'.d. Tante podagre: tantisq3 do-
lorib9 ꝑmor: ut vita mea mihi grauissi-
ma pena sit. Quottidie.n. in dolore defi
cio: 7 mortis remediū expectādo suspiro.

Tertiū dubiū ꝓpositū fuit. Utrū pena
purgatorij ꝑ ministeriū demonū īfligat'
Et quibusdā videt' ꝙ sic. eo ꝙ in scripta
aut vix aut nūq̄ legit' ꝙ bon9 angel9 bo-
nos vexauerit. Sed vexatio bonorum
solū a malis fuit. sicut exēplū habet' de
Job. de Antonio: 7 alijs scis 7 amicis
dei. Mali vero vexati sūt a bonis 7 a mal'
Et ratio videt' esse ſm eos. q̇a qui vexat
alterū 7 affligit quodāmō odiū habet.
Diabolus aūt odit bonos 7 malos ob
suā crudelitatē. ideo vtrosq3 affligit cū
sibi ꝑmittit'. boni vero nō odiunt nisi ma-
los 7 ideo illos solos affligunt: sicut
afflixerūt sodomitas 7 egyptios. Sed
opinio ista stare nō potest. q̇a non decet
illū q̇ iuste de aliquo triūphauit postea
puniri ꝑ ipsū. Sed aie que sūt i purgato
rio adherendo iusticie vicerūt diabolū.
Ergo nō esset cōueniēs ut punirent' de-
monū ministerio. Proptea alij dixerūt
ꝙ pena purgatorij infligit' angeloꝝ mi-
nisterio. Sed ß nō videt' ꝓbabile. ꝙ tā
grauit' affligāt 7 puniāt cōciues suos.
nec hoc de facili ꝑ scripturā posset ꝓbari

Id dicendū ſm Ric. 7 Boñ. Qr̄ q̄uis
boni angeli 7 mali assistant morientib9
boni ad iuuādū. mali ad nocēdū si pñt.
tñ in loco penali ipsi9 purgatorij nō pu-
niūt' aie misterio demonū: nec misterio
bonoꝝ angelorū: ß sola diuina iusticia
ignē purgatoriū sicut īstrumētū appli-
cante ad punitionē earū.

De iocunditate quā habent existētes
in purgatorio. tum ꝓpter certitudinē de
sua salute. tum ꝓpter ꝯfirmationē i grā.
tum ꝓpter auxiliū viuoꝝ. Caplm.3.

Tertiū mysteriū declarandū de
purgatorio dicit' iocunditatis.
Nam int' acerbitatē penaꝝ sen-
tiūt aie i purgatorio existētes multā io-
cunditatē. maxime ꝓpter tria. Primo
ꝓpter certificationē. 2°. ꝓpter subuen-
tionē. 3°. propt' sanctorū affectionem.

Primo gaudēt anime in purgatorio
ꝓpter certificationez. q̇a iam certificate
sunt de gloria 7 btitudine ad quā debēt
ꝑuenire. Notandū tñ ſm Boñ. in 4°. di.
20. Qr̄ aie ille maiorē certitudinē habēt
ꝙ ille q̄ in via sūt: sicut habebāt anime
que erāt in limbo. Et illa certitudo me-
dia est inter certitudinē patrie. 7 certi-
tudinē vie. In patria est certitudo ten-
tionis euacuās expectationē 7 timorē.
In via autē est certitudo expectationis
mixta timori. q̇a q̇libet labi pōt dum est
viator. In purgatorio vero est medio mō
s. certitudo expectatiōis. q̇a nondū ob-
tinuit. sed est euacuatio timoris propt'
liberi arbitrij cōfirmationē. q̇a oio fit ꝙ
deinceps peccare nō pōt. Nam ꝯfirma-
ti sūt in grā: nec valent malū velle: nec
dum agetur: qō eis accedit ad leticiā 7
iocunditatē: Proptea sapientie.3. dicit'
Spes illoꝝ imortalitate plena est. Nec
acceptāda est quorūdā opinio eoꝝ qui
dicunt ꝙ ꝓ accerbitate penarū ita ab-
sorbet' spūs ut vbi sit ignoret. 7 ex ß du-
bitet vtrū sit in inferno: uel in purgato-
rio: aut extra. Sicut cū anima ex dulce-
dine ꝯtēplatiōis rapit' extra se ut nesciat
vtrū i corpore an extra corp9 ß videat:
sic suo modo dicunt in penis se habere.

f

Sed certe hoc nō videtur posse rationabiliter sustineri. quia etsi spiritus carni coniunctus possit ab huiusmodi penis adeo absorberi ut vsum ratiōis amittat: Spiritus tamen separatus qui immortalis est non videtur adeo absorberi: cū fortior sit ad sustinendum magnā penā in se quam in corpe paruā. Et cōtra dictā opinionē faciunt exempla: que Gregorius ponit in .4°. dial. li. vbi dicit. Qz quidam in purgatorio existentes in grauibus penis petierūt adiutoriū pro liberatione. ergo sciebāt se aliquādo liberandos. Insuper in omelia de diuite: et Laçaro dicitur quod dānati supra se electos cōsiderant vsque in diem iudicij. Si ergo pena illa infernalis improportionabiliter grauior est quam purgatoria. et illa nō absorbet vsū ratiōis damnatis qui sūt oppressi verme desperatiōe et culpa: quāto magis nec ista pena absorbebit spiritus iustorū qui fortificati sunt bona cōscia et spe et diuina gratia. 2° gaudēt aie existentes in purgatorio propter subuentionē. quādo subuenitur eis per suffragia viuorū. de quibus diximus in precedenti sermone. Innotescit autem eis predicta subuentio quadrupliciter. Primo diuina inspiratione 2° angelica reuelatione. ut dicitur .13. q. 2. c. fatendum. 3° morientiū noui intimatiōe. 4° experientie cognitione: quia per suffragia que impenduntur eis experiuntur sibi diminui penā. Conueniens nāque est ut innotescat eis a quibus: et que suffragia fiant: ut cum de purgatorio fuerint liberate: et in gloriā angelorum assumpte: gratias suffragatoribus suis impendāt: pro eis apud largissimū miseratorē oium deū intercedentes. Nō enim possibile est ut ingratitudo uel aliquod quodcūque vitium locum habeat in gloria sempiterna. Tertio gaudēt aie in purgatorio propter sanctorū affectionē. Superni quidē ciues orant et rogant dñm Ihesum xpm pro illis proximis suis: quos cruciari cernūt. Secundum n. Bon. in 4° di. 45. Duo inducunt sanctos orare pro his qui in purgatorio sunt. Primū est eorū necessitas: quia indigent ab alijs releuari. Secūdū ē dei voluntas qui vult quod vnū membrū releuet aliud. Tertiū addi pōt s. futura iocūditas seu felicitas. scilicet ut eorū gloria accidentalis augeatur cū videant eos futuros cōciues suos. Unde credendū est quod angeli sancti semper visitant eos: et cōsolantur. Propter quod omnia ad prudentiā spectat dum viuimus in hoc seculo penam quam possumus pro peccatis nostris exoluere. Sin vero illā in purgatorio dolenter luemus: vbi licet propter rationes iam tactas aliqua leticia aderit. non tamen tanta erit ut Bon. ait quāta erit afflictio. Ideo sollicite cogitemus que ventura sūt. et oculos aperiamus in tempore opportuno: ut sic placemus deū quē offendimus: impetremusque ab ipso hic gratiam et in futuro seculo sempiternam gloriam. Amen.

Feria tertia quarte ebdomade. de iudicio curioso et temerario: propter quod multi qui se iustos credūt: peccatores sunt: et inimici altissimi dei. Sermo. 49.

Nolite iudicare secundum faciem. sed iustum iudiciū iudicate. Uerba sunt redemptoris nostri originaliter Joh. 7°. c. et in euāgelio hodierno. Prebuit nobis saluberrimum documētū satisque necessariū saluator noster dñs Ihesus xps dum dixit verba in themate nostro proposita. quoniam ob curiosū iudiciū multi qui se bonos existimāt sepenumero mali fiūt. Secundum vero Alex. sniam in 3°. volumine sūme duplex est iudiciū. Unū publicū et ordinatū: quod quidē est actus iusticie. Aliud vero vsurpatū et temerariū quo quis proximū suū iudicat: uel reputat bonū aut malū. De hoc itaque iudicio de quo locutus est xps: et nos in presenti sermone dicemus. in quo triplex iudiciū subdistinguemus declarandum.
Primū dicitur dubietatis.
Secundum veritatis.

Tertiũ temeritatis.

Or peccatũ est iudicare in deteriorem partem aliena facta q̃ nobis dubia sũt: ꝛ quare dubia sunt in meliorem partez interpretanda. Capl'm.j.

PRimũ iudiciũ vsurpatum dicitur dubietatis: Cuz quis proximũ suũ ex operibus dubijs iudicat malũ. Naz multa sũt opa que bene fieri possũt ꝛ male. sicut ieiunare. orare. elemosynas facere. audire missas. visitare ecclesias. ꝛ similia. in quib[us] si q̃s diffinitiue iudicaret ꝓrimũ talia male facẽ utputa ꝓpter vanam gl'iam. aut aliquẽ alium malũ finẽ: peccaret ꝑ vsurpationem iudicij. Idcirco in his seruanda ẽ regula: que ponitur i glo. Ro. 14. sup illis verbis. Qui nõ manducat manducãtẽ non iudicet. vbi dicitur. Dubia sũt in meliorẽ partem interpretãda. Et ꝙ ita sit ꝓbari potest tripliciter. ꝑ auctoritate. 2° ratione. 3° exemplo. Primo ꝓbatur auctoritate. Vñ. 33. di. c. habuisse. In rebus ambiguis absolutum nõ debet esse iudicium. Et. xi. q. 3. in. c. graue Graue satis est ut in re dubia certa detur sententia. Et. 30. q. 5. c. incerta. Incerta nullatenus iudicemus: quousq[ue] veniat dñs: qui latentia producat in lucem. ꝛ illuminabit abscondita tenebrarum. ꝛ manifestabit cõsilia cordiũ. Ad h' facit ibidem. c. nullum. ꝛ. c. iudicantem. Et idem ponitur in glo. super. c. nauiganti. de vsurj. ꝛ in. c. ex litteris. de ꝓbatiõib[us]. Ad idem est illud dictum extra de reg. iurj. Estote inq̃t misericordes ꝛc̃. Hoc loco nihil aliud precipi existimo nisi ut ea facta que dubiũ est quo animo fiant in meliorem ptem interpretemur. 2° ꝓbatur ꝙ dubia sunt in meliorem ptez interpretanda ratione. Et hoc tripliciter. Primo propter diuinam maiestatem. Secundo propter proximi caritatem. Tertio propter propriam vtilitatem.

Primo propter diuinam maiestatẽ. Dubiorum enim ꝛ secretorum iudiciũ de[us] sibi reseruat: qui dixit Hiere. 17. Prauum est cor hominis ꝛ inscrutabile: q̃s cognoscet illud? Ego dñs scrutãs cor ꝛ probans renes: qui do vnicuiq[ue] scd'm viam suã. Et. 32. dis. c. erubescãt. Deus secretorum cognitor ꝛ iudex est. Hinc ẽ quod scribitur. 2. q. 1. c. nomen presbyteri Diuine pietatis potestati facere viderer iniuriam: si illius iudiciũ meo vellẽ iudicio ꝑuenire. Et. 15. q. 6. c. si ascẽdentibus. Nõ pñt humano cõdemnari examine: que deus suo reseruauit iudicio.

Secunda ratio est ꝓpter proximi caritatez. Scd'm eni Tho. 2. 2. q. 96. Ex hoc ipso ꝙ aliquis habet malã opinionem de aliquo absq[ue] sufficiẽti causa iniuriatur ei: ꝛ contemnit ipsuz. Nullus autẽ debet alium contemnere absq[ue] cogente causa. Ideo vbi nõ apparent manifesta indicia de malicia alicuius: deben[us] ut bonũ habere: in meliorẽ partẽ interpretando quod dubium est. Et si diceretur ꝙ iudiciũ debet esse magis de eo q̃ð ut in pluribus accidit. h' ut in pluribus accidit ut male agant. q̃a ut dicitur Eccl'iastes. ꝑ. Stultorum infinitus est numerus. ergo dubia magis debemus interpretari in malũ q̃ꝫ in bonũ. Respõdet Tho. ꝙ ille qui in meliorem partem aliorum facta interpretatur: frequenti[us] fallitur. Sed melius est ꝙ aliquis fallatur habens bonã fidẽ de aliquo homie malo q̃ꝫ rarius fallatur habẽs opinionem malam de aliquo bono: quia ex h' fit iniuria alicui. nõ autẽ ex primo. Iõ Seneca li. 4. de beneficijs ait. Sancti[us] est prodesse etiam malis ꝓpter bonos q̃ꝫ bonis obesse ꝓpter malos. Ideo lex fauet ut patiatur potius innocentem absolui: q̃ꝫ nocentem cõdemnari. ff. de penis. l. absentem. in principio. Tertia ratio est propter propriam vtilitatẽ: q̃a sic homo euitat iudicium dei. scd'm illud Luc. 6. Nolite iudicare ꝛ non iudicabimini. Notanduz tamen ꝑm Alex. in 2. volumine summe. ꝙ proximorũ nostrorũ facta dubia nobis pñt eẽ tripl'r. Primo ex ignorantia principij. Nam ut dicitur extra de sen. exco. c. cũ volũtate

Voluntate ac ꝓposito maleficia distin-
guūtur. Ideo nescimꝰ sepissime ex quo
principio procedant alioꝝ opa. ꝓpterea
in talibus iudiciū curiosū cauere debe-
mus. 2ᵒ potest esse aliquod dubiū ex
ignorantia medij: q̇a multotiens mu-
tať voluntas. Nam multi aliqua bona
exercentes: mala intentiōe mutari pñt
⁊ econuerso. 3ᵒ pōt aliquid esse dubiū
ex ignorantia finis. Ideo diciť. xi. q. i. c
sacerdotibus. Nescimꝰ quis in terribili
dei iudicio qualis sit futurꝰ. Eteni Pau
lus egregiꝰ p̄dicator dicit. Nolite ante
tempꝰ iudicare quoadusq̧ veniat dñs.

3ᵒ ꝓbať q̄ dubia sint in meliorē ꝑtem
transferenda exemplo. Legimꝰ nāq̧ q̄
sanctus frater Leo socius bti Frācisci
dum infirmaretur i loco scē Marie de
angelis vidit in visione multitudinem
fratrū processionaliter incedentiū. Inť
quos vidit vnū a cuiꝰ oculis radij ꝓce-
debāt lucidissimi: ⁊ q̄rens ab vno illoꝝ
quis esset ille cuius oculi ita splēdebāt
audiuit q̄ erat frater Berñ. de quinta-
valle primus socius beati Francisci. qui
semꝑ de his que videbat i alijs: in me-
lius iudicabat. Quando enim videbat
aliquos male idutos dicebat. Isti me-
lius seruant pauꝑtatē: q̄ tu frať Berñ.
Cum vo inspi iebat diuites p̄ciosa in-
dumenta deferētes cordis compūctiōē
dicebat. Forsan illi sub vestibꝰ delicatis
humiliores sūt q̄ tu frater Berñ. Ac
ꝑ hunc modū sꝑ in dubijs bene de alijs
sentiebat. His vo dictis visio disparuit

Qꝫ nō peccat qui manifesta damnat
mala: ⁊ iudicat. ⁊ qualiť ꝓximoꝝ pctā
nō sūt curiose exploranda. Caplm. 2.

Secundū iudiciū diciť veritatis
Ipsū autē est cum quis de ma-
nifestis: aut virtutibus: aut vi-
tijs ꝓximi sui recte sentit. De q̄ David i
ps ait. Recte iudicate filij hominuꝫ. Et
Ar. i. et hi. Vnusq̄sq̧ bene iudicat: que
bene cognoscit. Et de reg. iur. c. Estote
misericordes. Quod eni scriptū est. Ex
fructibus eoꝝ cognoscetis eos. de ma-
nifestis dictū est. que non pñt bono aio
fieri. ut stuprū: blasfemie: furta: ebrie-
tates ⁊ similia. de quibꝰ nobis ꝑmittiť
iudicare. Et. xi. q. 3. c. Si quis dixerit
iniustū iustū: ⁊ iustū iniustū. vterq̧ ab-
hominabilis est apud deū. Et ibidē in. c
si q̇s hoiem. ⁊ i. c. de vobis. induciť illud
Ysa. 5. Ve vobis qui dicitis bonū malū
⁊ malū bonū: ponentes tenebras luceꝫ
⁊ lucem tenebras. Verūtamē aliud est
aliena facta subtiliter ⁊ curiose inquirē
⁊ inuestigare: aliud eo q̄ manifesta sūt
⁊ mala illa condēnare. Primū vitiū est
⁊ reprehensibile. ꝓpťea Berñ. ait. Noli
esse aliene vite aut temerariꝰ iudex: aut
curiosus explorator. Secundū vero ⁊
si nō sit malū. tamen ita faciendū est. ut
ꝓximo peccatori cuius peccata sūt ma-
nifesta compassio habeať. Nam multi
repiūtur qui magis aliena facta q̄ sua
iudicare contendūt. De quibꝰ diċ Señ.
li. 2. de ira. Aliena vitia añ oculos ha-
bemus: a tergo nostra. Et Marcialis
cocus. Ad fratris culpā aquile tu lu-
mina portas. Ad propriā vo nulla: uľ
ceca geris. Et Crisoꝰ in li de cōpūctiōē
In alienis delictis seueri ⁊ amarissimi
iudices residemus: nostras autē trabes
oculis infixas ꝓprijs nō videmus. Sꝫ
ut inquit Tullius li. 3. q. tuscu. Prop̄e
stulticie est aliorū vitia cernere suorum
obliuisci. Ideo saluator noster Math
7. c. ait. Quid vides festucam in oculo
fratris tui: ⁊ trabem i oculo tuo nō vi-
des? Aut quō dicis fratri tuo: Sine
eijciā festucam de oculo tuo. ⁊ ecce tra-
bes est in oculo tuo? Hypocrita. Eijce
primū trabem de oculo tuo: ⁊ tūc videb
eijcere festucā de oculo fratris tui. Ex
hoc vsitatū ꝓuerbiū est. Tollere festucā
si vis de fratris ocello. Que tua cōtur-
bat luia tolle trabē. Et Gregꝰ i moraľ.
dicit illud qō poniť. 3. q. 7. c. qui sine pec
cato. Qui sine peccato est vestrū p̄mus
in illā lapidē mittat. Ad aliena quippe
pctā punienda ibant ⁊ sua reliquerant
Reuocentur itaq̧ intus ad cōsciam: ut
prius ꝓpria corrigant: ⁊ tūc aliena re-
prehendāt. Est ad hoc ꝓpositū illud qō

ſcribit̃.3.q.1.c.iudicet.⁊.c.i grauibus.
⁊.c.poſtulatꝰ.⁊.c.ſacerdos. Solent aũt
hoc vitio multũ infici laici ⁊ ſeculares:
qui ſubtiliter ꝑſcrutari querũt ſacerdo-
tum ⁊ religioſoꝝ vitã. Et ſi peccatum
aliqͦd veniale in eis viderint. damnant
illos: ſpernũt doctrinã: cõtemnũt ipſoꝝ
officia ⁊ orationes. reputant ipſos ma-
los: ac apto ore vbiq; crudeliter detra-
hunt: nec cogitant quot impietatibus
ipſi ſũt inuoluti: quot ꝑiurijs: blaſphe-
mijs: vſurȷ̃: furtis: rapinis: fornicatio-
nibus: adulterijs: ſodomijs: atq; ſiſibꝰ
Pro quibus.i.q.i.in.c.multi. Greg ait
Multi ſeculariũ hoĩuz cum plus ſacer-
dotum vitã q̃ ſuã diſcutiunt in magnũ
ꝯtemptionis diuinoꝝ ſacroꝝ crimẽ in-
currunt. Magna eni trabe vulneratos
oculos habentes: eamq; negligẽtes: fe-
ſtucã tenuem in alioꝝ oculis ꝯſpiciũt:
quã dum incaute auellere feſtinant: in
erroris foueã dilabũt̃. hec ille. Idcirco
ſalubre eſt documentuz fructuoſumq;
ut quilibet ſuis defectibus ſe accuſet: ⁊
humiliet. nõ autẽ alioꝝ pctã ꝑſũptuoſe
preiudicet. Unde btũs Frãciſcus dixit
in regula de fratribus ſuis. Quos mo
neo ⁊ exhortor ne deſpiciant neq; iudi-
cent homines quos viderint mollibus
veſtimẽtis ⁊ coloratꝭ indutos: vti cibis
⁊ potibus delicatis. ẜ magis vnuſq̃ſq;
iudicet: ⁊ deſpiciat ſemetipſum.

Qr temerarium eſt iudicare de ꝓximo
malũ ꝑ quodcũq; ſignũ: niſi eſſet ſignũ
violentum. Caplm.3.

Tertiũ iudiciũ quo quis alium
iudicat dicit̃ temeritatis. Et eſt
cum quis male ſentit de ꝓximo
ſuo diffinitiue ꝓpt̃ aliquod indeficiẽs
ſignũ ſuſpitionis. de quo fit mentio.2.
q.i.c.multi.⁊.2.q.3.c.temerariũ. No-
tandũ tamẽ ẜm Alex. ꝙ triplex eſt ſu-
ſpicio: ẜm quam quis põt malũ de pro-
ximo ſuo preſumere. Prima dicit̃ vio-
lenta. Secunda leuis. Tertia teme-
raria. Prima dicit̃ violenta ſuſpicio.
ſ. cum apparent oĩa ſigna mali: ⁊ nulla
boni. ut ſi adult̃ habitaret cũ adultera

de quibus ⁊ ſi nõ videat̃ quid faciãt. tñ
propter hꝰ ſignũ cohabitatiõis iudi-
care illos nõ eſt peccatũ. Propter talia
iudicauit Salomon de filio illius me-
retricis ꝙ alia meretrix illa dormiente
abſtuliſſet. de quibus dicit̃.2. Reg.3.
⁊ extra de preſump. in.c.afferte. Nã cũ
dixiſſet Salomõ: Afferte mihi gladiũ
⁊ diuidite infantẽ viuũ ⁊ date dimidiã
partem vni. ⁊ dimidiam alteri: qͦd non
dixit diffiniendo: ſed potius temptãdo
⁊ inquirendo veritatẽ. ut dicit glo. ſuꝑ
dcõ.c.afferte. Clamauit mulier cuius
filius erat viuus ad regẽ: Cõmota ſũt
quippe viſcera eius ſuꝑ filio ſuo: Obſe-
cro dñe date illi infantẽ viuũ: ⁊ nõ oc-
cidatur. Ecõuerſo illa dicebat. Nec m̃
nec tibi. ſed diuidatur. Rñdit rex: ⁊ ait.
Date huic infantẽ viuũ: ⁊ nõ occidat̃.
hec ẽ eni mater eius. Secũda ſuſpi-
cio dicit̃ leuis: qñ ſũt leuia ſigna mali:
⁊ fortia ac plura boni: ut ſi mulier lo-
quatur cũ aliquo viro religioſo honeſte
⁊ in honeſto loco ac cõdecenti. ⁊ ſimilia
⁊ ſic iudicare malũ peccatũ eſt. Scien-
dum tamẽ ẜm Tho. vbi ſupra. ꝙ aliud
eſt ex huiuſmõi ſignis dubitare de ma-
lo proximi. aliud illud affirmare. Pri-
mũ ꝑtinet ad humanã temptationem:
ſine q̃ nõ ducit̃ iſta vita. ẜm illud apłi
i. Corȷ̃.x. Tẽptatio vos non apprehen-
dat niſi hũana. Affirmare ꝟo ⁊ exiſti-
mare pro his ſignis malũ de ꝓrio ſuo
pctm̃ ẽ. Unde Augꝰ ſuꝑ illud.i. Corȷ̃.4.
Nolite ante tẽpꝰ ⁊c̃. ait. Et ſi ſuſpitiões
vitare non poſſumus: quia hoĩes ſumꝰ:
iudicia tamẽ.i. diffinitiuas ſñias ꝯtinẽ
debemus. Notandũ adhuc ẜm prefatũ
doctorẽ ꝙ ſuſpicio de malo alteriuſ põt
tripliciter ꝓuenire. Primo ex longa ex-
perientia. Unde Arȷ̃.2. li. ethi. dicit ꝙ
ſenes ſũt maxime ſuſpicioſi eo ꝙ mul-
totiens experti ſunt alioꝝ defectꝰ. Senes
eni inquit cacoges ſũt. Eſt eni cacogia
in deterius exiſtimare oĩa. 2ͦ ꝓuenit
talis ſuſpicio mali ex eo ꝙ aliq̃s male
afficit̃ ad alterũ. Cum eni quis alium
contemnit uel odit: facile opinat̃ malũ

de ipso: qa vnusquisq; facile credit qd
appetit. 3°. puenit suspicio mali ex hoc
q aliquis in seipso malus est. ex q con-
scius sue malitie faciliter malũ de alijs
opinaẗ. ppt̃ea sapiẽs Ecclĩastes. x. c. ait
Stultꝰ in via sua ãbulãs. cũ ipse sit in-
sipiẽs: oẽs stultos existimat. Et Sene-
ca in li. de moribus. Hoc habet ois af-
fectus ut i quo ipse insanit: ceteros pu-
tet insanire. Tertia suspicio diciẗ te-
meraria: cum quis oĩa bona in malam
partẽ trahit. Unde Crisoꝰ in quodam
sermone ait. Sunt quidã puersi qui de
oĩbus male iudicãt. Dicunt eni si quis
studet 7 humilitati vacat hypocrita est
Si recreatiõi gulosus est. Si societati
secularis est. Si simplicitati fatuus est
Si aliorũ correctioni p̃sumptuosus est
Si silentio 7 paci simulator est. hec ille
Quis ergo explicet q̃ multos lucretur
diabolus ppter temeraria 7 p̃sũptuosa
iudicia? In quibꝰ tanto maius piculũ
imĩnet: quãto minoris culpe eẽ credũẗ.
Euitemus itaq; illa q̃tũ possumus: ut
sic vere pniam agẽtes assequamur hoc
in seculo dei gratiã: 7 in futuro sempi-
ternam gloriã: in qua viuit gloriosus
deus p infinita secula seculorũ Amen.

Feria quarta quarte ebdomade in q̃-
dragesima. de sacratissimis idulgẽtijs
7 relaxationibꝰ: quas facit ecclĩa in re-
missionẽ pene peccatorũ. Sermo. 50.

Venit nox
quãdo nemo potest
opari. Redemptorꝭ
nr̃i v̄ba sũt ista ori-
ginaliter Joh. 9. c.
7 in euangelio ho-
dierno. Ostensũ est in supiori sermone
q̃ grauis erit q̃ue timẽda purgatoria
pena: que seruaẗ his qui i hac vita pro
suis pctis satisfacere negligunt. Et qm̃
pleriq; excusare se possent. s. vires aut
tempꝰ illis ad satisfaciẽdũ nõ sufficere:
Jdcirco clemẽtissime prouidit dñs nr̃
ihs xp̃s cõcedens thesaurũ ecclesie mi-
nistris suis p loco 7 tpe pctõribꝰ dispẽ-
sandũ. Fiunt nãq; in ecclĩa p prelatos
7 supiores relaxationes 7 indulgentie
in quibus qui faciũt qd debent: pctõrũ
suorũ remissionẽ lucranẗ. Ut aũt h cla
rius itelligaẗ: statui hodierna die de in-
dulgentijs v̄ba facere ut penitẽtes pec
catores intelligẽtes illaꝝ virtutẽ inui-
gilent cum studio eas acquirere. nõ ex-
pectantes noctem mortis 7 purgatorie
pene: quãdo amplꝰ nõ poterunt opari.
De ipsis ergo indulgẽtijs tria mysteria
p̃ncipalia pponimus declaranda.
Primũ diciẗ diffinitio.
Secundũ concessio.
Tertium fructificatio.

Quid sit indulgentia. 7 qualiẗ pdest
in foro dei ad diminutionẽ pene pur-
gatorie: 7 de clauibꝰ a xp̃o collatis sa-
cerdotibus. Caplm. 1.

Primũ mysteriũ de indulgentijs
declarãdũ diciẗ diffinitio. in q
quid sit indulgẽtia videamus.
Et rñdet Fran. de mar. i tractatu de in-
dulgentijs q indulgentia est remissio
pctõꝝ. Quod intelligẽdũ ẽ de remissiõe
pene tpalis: ad quaꝫ peccator remanet
obligatus pꝰ remissionem culpe 7 pene
eterne. Jpsa nanq; pena 7 culpa eterna
remittunẗ in contritione cũ pctõr iusti-
ficaẗ. Et qa ut tactũ est sermõe septimo
huiꝰ opis. c. i. licꝫ in baptismo ois pena
que p pctõ debeẗ: penitꝰ relaxeẗ merito
passiõis xp̃i: tamẽ cũ homo pctã iterat
reddit se indignũ tãto bñficio. Jdeo in
ptritione nisi esset multuꝫ feruentissima
nõ remittiẗ ei tota pena. sed minoraẗ ut
dicit mgr̃ fen. di. 19. tertij. q̃tuꝫ decet 7
expedit salua diuina iusticia. Remanet
itaq; ut in pluribꝰ obligatꝰ pctõr ad tẽ-
poraliẗ satisfaciendũ penãq; tpalẽ exol-
uendã. Hanc v̄o taxare habet sacerdos
in pfessione: qui ut dictũ est in sermone
p arbitrio pnias põt iniũgere. Et quia
raro ptigit ut qs totã penã tpalẽ debitã
excipe possit 7 adimplere. ideo q eam in

hac vita nō soluūt: in purgatorio acriꝰ
punient̃. Sʒ cū quis facit illud ꝓ quo
idulgētie ꝯcedūt̃: a dicta pena libat̃ plꝰ
ꝛ minus ẜm indulgētie qualitatē. No-
tandū tñ ẜm Ric. ꝛ Boñ. diſ. 20. q̄rti.
ꝙ fuerūt quidā qui voluerūt distinguē
forū dei ꝛ forū ecclie. Et hi dixerunt in-
dulgentias valere q̄ñtū ad forū ecclesie
non q̄ñtū ad forū dei. Ratio aūt ipsorū
erat. qa nullus inferior pōt absoluere a
pena ad quā ligat supior. Sed deus re-
mittendo culpā ligat ad aliquā penam
tpalem. ḡ videt̃ ꝙ nullꝰ possit de illa ali-
quid dimittere. Et ꝓpterea dicūt indul
gentias valere in foro ecclesie: remittē-
do penas taxatas a iure vl' a iudice. nō
tñ aliquid remittendo de pena taxata a
deo. Verūtñ ista opinio satis impia est
ꝛ cōtraria rōni. quia si sic esset. tunc ec-
clesia absoluēdo a penis satisfactorijs
trāsmutaret ad penas purgatorij: ꝛ ad
ḡuiora supplicia. Jō simpliciꝰ dicēdū ē
ꝙ relaxatio satisfactionis q̄ fit in indul
gentijs valet etiā in foro dei. q̄a deꝰ hʒ
ꝓ condonato qō sic cōdonat̃. Modus
aūt intelligendi qualiter fieri pōt talis
est. Presupponēdū nanq; est ꝙ bonum
obtinemus ex triplici merito. s. ex me-
rito ꝓprio. ꝛ ex merito capitis. ꝛ ex me-
rito ecclesiastice vnitatis. Et ꝙ ita fit in
se manifestū est. q̇a quilibʒ meret̃ sibi ꝑ
gratiā quā habet. Qꝫ xp̄s meruerit nob̄
nemo dubitat: nisi q̇ fide caret. ꝙ ecclia
mereat̃ nobis. ꝛ eiꝰ merita patēt ꝑ v̄ba
Aug. d. i li. de pnia. Credēdū est ꝙ oēs
oratiōes ꝛ elemosyne ecclesie. ꝛ opera
iusticie succurrūt recognoscēti morta-
litatem suā. ꝑ hunc modū: sicut triplex
est meritū obtinendi bonū: sic ꝛ meritū
liberandi a malo: Meritū. s. ꝓpriū. Et
hoc est meritū nostre cōtritiōis. ꝛ ꝑ hoc
meremur liberari a pena eťna: ita ꝙ sīt
sūt h̄ duo: sicut in angelis grā ꝛ gloria.
2° est meritū xp̄i. ꝛ hoc operatur in sa-
cramētis ꝛ ptāte clauiū. ꝛ ꝑ hoc remit-
titur pars pene. 3° est meritū ecclesia-
stice vnitatis. ꝛ ꝑ illud adhuc fit remis-
sio. Et sic ẜm triplex meritum fit triplex

pene ꝯdonatio: ut sic currat miȷ̃icordia
cum iusticia. ꝛ in qualibet est mutatio
maioris i minꝰ. Unde pena eterna pri-
mo mutat̃ in tpalem cū remittit̃ culpa.
2° tēporalis magna ꝛ supra vires cō-
mutatur in penam cōpetentē viribus in
sacerdotis absolutione. ꝛ qō residuum
est reseruat̃ in purgatorio. 3° v̄o pena
illa: ad quā quis tenet̃ mutat̃ in mino-
rem in indulgentijs. Hoc aūt pōt facere
ecclesia ex diuina auctoritate. Thesau-
rum eni meritorū. s. xp̄i martyrū cōfes-
sorum ac virginū recōmendauit ecclie
dispensandū. cum ecclie in p̄latis tradi-
dit claues regni celorū. Et ꝑ hoc solui
potest ratio eorum qui dicūt ꝙ inferior
nō pōt absoluē a pena iposita a supiore.
Nam licʒ nō possit auctoritate propria
potest tñ auctoritate ipsiꝰ supioris. Vel
pōt dici ꝙ prelatus dans indulgētias
nō absoluit oīo cōdonādo: ẜ soluendo
de thesauro ecclesie. Sed aliquis posset
obijcere ꝙ ecclesie non sūt date claues
quia claues aut sūt ad claudendū: aut
ad aperiēdū. Sed dicit̃ Apoc. 3°. Xp̄s
aperit ꝛ nemo claudit: claudit ꝛ nemo
apit. ergo ecclesie nō sunt date claues.
Verūtñ in ꝯtrariū est qō xp̄s dixit Pe-
tro Math. 16. Tibi dabo claues regni
celorum. Ex quibus v̄bis patet ꝙ me-
diante Petro ecclesia claues accepit.
Quod nō. 24. q. i. c. manet. c. qōcūq;
c. omnibꝰ consideratis. Respondet ergo
Ric. di. 18. quarti. ꝙ claues regni celoꝝ
date sunt ecclesie. Et accipiunt̃ hic cla-
ues ad similitudinē clauiū materialiū
ꝑ quas hostiū claudit̃ ꝛ apitur. Claues
enim ecclesie sunt quedā potestas data
ecclesie in prelatis suis ad aperiendū ꝛ
ad claudendū hominibꝰ regnū celorūʒ:
quod claudit̃ homini ꝑ pctm̄ uel ꝑ obli-
gationē ad penā ꝓ pctō. ꝛ aperit̃ ꝑ re-
motionem vtriusq;. Est autē potestas
triplex aperiendi celū ꝛ claudēdi. Pria
est auctoritas q̄ ē in solo deo: q̇ solꝰ apit
effectiue ꝑ infusionē gratie: ꝛ claudit ꝑ-
missiue ꝑmittēdo iusto iudicio hominē
ruere in pctm̄ gratiam nō conferendo.

Secunda est clauis excellentie q̄ est
in xp̄o ratione humane nature: qui ce-
lum aperit ꝑ meritū passiōis sue. ⁊ clau
dit ꝑ ptātem iudicialem sibi traditam.

Tertia est clauis ministerij. s. in pre-
latis ecclesie: qui celū aperiūt ministrā-
do sacramēta: que opanť in merito pas-
sionis xp̄i ⁊ virtute. Ad auctoritatē
ergo Apoc. dicendū q̄ clausura regni
celorū potest tripliciter accipi. uel pro
illa qua erat clausum generi humano
ꝓpter peccatū primorū parentū. uel ꝓ
illa qua claudeť omnibus reprobis in
iudicio ꝑ sniam diffinitiuā. uel pro illa
qua clauditur interim hoi ꝑ culpā ⁊ pe-
nā remittendas. Prima clausura fuit
vniuersalis ⁊ nō ꝑpetua. ⁊ hanc xp̄us
apuit merito passiōis sue. Et de hac dr̄:
apit ⁊ nemo claudit. Alia silr̄ clausura
erit ꝑpetua de qua Math. 25. Clau-
sa ē ianua. ⁊ de hac diciť: claudit ⁊ ne-
mo apit. Alia clausura est ꝑticularis: ⁊
nō ꝑpetua. ⁊ hāc prelati ecclesie possūt
ministerialiť apire. Propťea nō medio-
criter errāt hi qui dicunt indulgentias
non valere. cum tota ecclesia rōnabiliť
ꝯtrariū asserat ⁊ affirmet.

De auctoritate ꝯcedendi indulgētias
⁊ illarū varia cōcessione: ⁊ de causis ꝓ
quibus conceduntur. Caplm. 2.

Secundū mysteriū de indulgen-
tijs declarandū diciť concessio
in quo de ipsarū cōcessione tria
ꝯsideremus. p̄ auctoritatē. 2° varie-
tatem. 3° causalitatē. Primo ꝯside-
remus auctoritatē quis. s. habet aucto-
ritatē indulgentias concedendi. Et rn̄-
dent doc. s. Boñ. ⁊ Ric. vbi s̄. q̄ illi soli
pn̄t indulgentias dare: quibus dispen-
satio thesauri ecclesie cōmissa est. ⁊ s̄m
mensurā cōmissionis sue. Et q̄a xp̄i vi-
cario cōmissa est plenitudo potestatis
ab ipso xp̄o. ut patet extra de peni. ⁊ re.
c. cum ex eo. Ideo potest dare indulgē-
tias ꝑ totā ecclesiā militantē: ⁊ tantas
quātas sibi dare placuerit si adsit rōna
bilis causa. Alij autē habēt tātū de hac
potestate quantū eis a xp̄i vicario con-
cessum est. Ipse aūt ꝑ ius cōmune h̄ nō
cōcessit nisi episcopis. uel electis i ep̄os
⁊ suis legatis. Et ideo nulli alij pn̄t in-
dulgentias dare: nisi ex speciali cōmis-
sione. nec pn̄t legati dare indulgentias
nisi in prouincia sua. nec ep̄i nisi in suo
ep̄atu. Archiep̄i tamē possūt eas dare
in ep̄atibus suffraganeorū suorū. ut p3
extra de pe. ⁊ re. c. nostros. in textu. ⁊ in
glo. Isti tamen in dedicatione basilice
siue dediceť ab vno siue a pluribus nō
debēt extendere indulgentias vltra ānū
nec in anniuersario dedicationis vltra
40. dies. Limitata ē eni eis ptās a pa-
pa: ne ꝑ imoderatas remissiōes claues
ecclesie ꝯtemnerēť: ⁊ pnialis satisfactio
eneruareť. extra de pe. ⁊ re. c. cum ex eo.
Et si diceret q̄ omnis sacerdos habet
claues. ergo potest indulgentias con-
cedere. Respondet Boñ. q̄ clauis non
ē tota rō virtutis indulgentias faciēdi:
sed potestas clauis cum iurisdictione ⁊
auctoritate thesauri dispensandi: q̄ or-
dinarie solis cōpetit ep̄is ⁊ sacerdoti-
bus si eis ab episcopis cōmittať. 2°
consideremus circa cōcessiones indul-
gentiarū varietatē. Scd̄m eni q̄ appa-
ret ex vsu ecclesie solent indulgētie va-
riari tripliciter. Conceduntur nanq̄ aut
s̄m numerū dierū uel annorū. aut s̄m
partē pctōꝝ. aut s̄m plenariā remissio-
nem. Quādo conceduntur s̄m numerū
dierū uel annoꝝ. utputa q̄a danť centū
dies uel centū anni de indulgentia. tūc
qui illā lucranť absoluunť a pnia quā
facere debuissent ꝓ peccatis suis ꝑ centū
dies: uel ꝑ centū annos: siue i hac vita
siue in purgatorio. Quādo ṽo ꝯcedūť
indulgentie s̄m partē peccatoꝝ. utputa
quia concediť tertie uel quarte partis
remissio peccatoꝝ. tunc q̄ illas lucranť
absoluūť a pena quā tenebāť exoluere
ꝓ illa pte: siue illa pena sit centū ānoꝝ:
siue mille: siue plurium. Quādo autem
conceduntur indulgentie s̄m plenariam
remissionē. tūc qui illas lucranť: absol-
uuntur ab oi pena: ita q̄ si tunc ex hac
vita decederēt: statim ad celū euolarēt

⁊ inter cives celi nullo obstaculo impe-
diti collocarent. Tertio ꝯsideremus
circa concessionẽ indulgentiarũ causa-
litatem. pro qua causa concedi possunt
⁊ debent indulgentie. Et rñdet Boñ. ꝙ
sicut videmus in polliticis ⁊ coitatibꝰ
humanis: ꝙ thesaurꝰ reipublice ꝑpter
duo maxime consueuit ꝓferri ⁊ coicari
exterius: Sic in spiritualibus ẽ intelli-
gendũ. Profert nanqꝫ thesaurus extra
ꝑpter gloriam principis: sicut faciunt
reges curiales. quemadmodũ fecit rex
Assuerus ut habet hester. i. c. Alio mõ
ꝑpter vtilitatẽ cõmunitatis siue necessi-
tatem. Unde qñ ledit cõmunitas ꝓfe-
runtur stipendia ⁊ donatiua militibus
ut eant ad pugnã: Sic thesaurꝰ eccl'ie
ab his qui habẽt dispensare duplici ex
causa debet aperiri. s. ꝑpter gloriã prin-
cipis ⁊ laudem. Laus ꝟo ⁊ honor dei ẽ
i sanctis suis. Et sancti honorãt in cõ-
structiõe basilicarũ. visitatione earun-
dem. cõmemoratiõe virtutuꝫ suarũ. Et
idem fit in predicationibus ⁊ sermoni-
bus. Ideo pro his oibus indulgentie
recte fiunt. Cõmunis aũt vtilitas ẽ de-
fensio terre sancte: defensio fidei: ꝓmo-
tio studij. ⁊ ꝯsimilia: ꝓ qbꝰ adhuc recte
indulgentie ꝓcedunt. Et si diceretur ꝙ
non licet dare spiritualia ꝓ tẽporalibꝰ
quia illud esset symoniacũ. Sed i istis
indulgentijs dant spiritualia ꝓ tpalibꝰ
s. remissio pene ꝓ pecunijs ⁊ alijs rebꝰ
loco elemosyne oblatis. ergo videt ꝙ
nõ licet cõcedere hiꝰ indulgẽtias. Re-
spondet Ric. ⁊ Boñ. ꝙ nõ dãt spũalia
ꝓ tpalibus nisi ꝑ accidens. Cum enim
dant indulgentie ꝓ ecclesijs uel hospi-
talibꝰ cõstruendis: nõ dãtur ut in illis
temporalibus sistatur: s ꝑpter vtilitatẽ
spiritualem consequentẽ. Unde nõ dãt
pro tpalibus nisi inqꝫtuꝫ ordinãtur ad
spiritualia. Ideo quando prelatus dat
indulgẽtiã. nõ dat eam pro elemosyna
exteriori nõ considerans datũ s fructũ
videlꝫ quia ex radice bone voluntatis
procedit.

De fructu indulgẽtie respectu existen-
tium in mortali: ⁊ eoꝝ qui sunt in pur-
gatorio: ⁊ illorum qui post illarum ac-
quisitionem erunt propter alia peccata
damnandi. Capl'm. 3.

Tertiũ mysteriũ de indulgẽtijs
declarandũ dicit fructificatio:
in q̃ de fructu indulgentie circa
tria ꝑcipue dubitat. ꝓ vtrũ indulgẽtie
prosint existentibꝰ in mortali pctõ. 2°
vtrũ prosint his qui sũt in purgatorio
3° vtrũ ꝓsint his qui illas lucrantur ⁊
postea ꝑpter alia sua peccata damnãt
ad infernũ. Ad primũ dubiuꝫ rñdet
Ric. ꝙ nõ potest fieri remissio pene ma-
nente culpa. Et iõ cũ ꝑ indulgẽtias nõ
remittat culpa existẽtibꝰ i mortali pec-
cato: nõ remittit eis ꝑ indulgentiã ali-
quid de pena. Si tamẽ aliquis existẽs
in mortali peccato: facit illud qõ ꝯtinet
in forma indulgentie: prudenter facit:
qa bona facta in pctõ mortali aliq̃ mõ
peccatorẽ disponunt de congruo ad pe-
nitentiã: ⁊ illa mediante ad susceptionẽ
remissionis pctõrũ ꝑ diuinã misericor-
diam. hec Ric. Boñ. ꝟo dicit ꝙ ad hoc
ut indulgentie valeant requirit duplex
conditio ex parte dantis. s. ptãs uel au-
ctoritas: de qua supra dictũ est: Et ho-
nesta ac rationabilis cã. Unde nõ esset
credenda indulgẽtia alicuius valoris
si q̇s daret eam euntibꝰ videre tornea-
menta. Similiter ex ꝑte accipiẽtis du-
plex conditio requiritur. s. confessio cũ
vera contritione. ⁊ fides cũ vera deuo-
tione: ut vere de peccatis sit penitens. ⁊
vere confidens ꝙ pastoris indulgẽtia
sibi valeat. 2° cõtingit dubitare vtrũ
indulgentie valeãt his q̇ sunt i purga-
torio. Et quibusdã visuꝫ est ꝙ sic. ⁊ ar-
guunt ꝙ omnes aie scẽ aut sunt de ec-
clesia triumphãte: aut militãte. Sꝫ aie
existentes in purgatorio scẽ sũt. nec sũt
de ecclesia triumphãte: q̇a in ea nulla ẽ
pena. g̃ sũt de eccl'ia militãte. Sed oibꝰ
habẽtibꝰ grãm i eccl'ia militãte prosũt
indulgentie. g̃ ꝓsunt il'is q̇ sũt in pur-
gatorio. Alij ꝟo tenẽt ꝯriũ. q̇a ut scri-
bitur de pe. dis. i. c. si cui. §. alij econtra

Dn̄s par ius soluēdi voluit eē ⁊ ligādi.
Si prelati ecclesie nō pn̄t ligare illos
qui sūt in purgatorio. ergo nec eos sol-
uere. Qd̄ verū non esset si illis ꝓdessent
indulgentie. Rn̄det Ric. ꝙ indulgētie
nō prosunt illis q̄ nō sūt de iurisdictiōe
illius qui eas cōcessit. ut pꝫ extra de pe.
⁊ re. c. ꝙ aūt. Nec illis qui non faciunt
illud pro quo dant̄ indulgentie: ꝗuis
voluntatē habeāt faciendi. Nā licet nō
potenti opari voluntas reputet̄ ꝓ facto
ꝗtum ad p̄miū essentiale. nō tamē hoc
est verū ꝗtū ad quodlibet premiū acci-
dentale. Unde nec ꝓ facto reputat̄ ꝗtū
ad remissionē pene ꝑ indulgentias obti-
nende. Illi aūt qui sūt i purgatorio nō
sunt sub iurisdictione p̄latorū ecclesie:
qd̄ satis dat̄ intelligi: cū dixit dn̄s Pe-
tro. Quodcunqꝫ solueris sup̄ terrā ⁊c̄.
ꝯcedendo ei ptātē sup̄ eos tm̄ qui sunt
viuentes in hac mortali vita. Non pn̄t
etiā hi qui sūt in purgatorio facē illud
ꝓ quo dat̄ indulgētia. idcirco indulgē-
tie eis nō ꝓsūt directe. Indirecte tamē
eis prosunt inꝗtū existētes in hac vita
faciunt ꝓ eis illud qd̄ cōtinet̄ in forma
indulgentie. maxime si dent̄ indulgētie
sub hac forma. Quicunqꝫ fecerit hoc uł
illud ꝓ se uel pro patre suo defūcto uel
alia ꝑsona in purgatorio existente: da-
mus tot dies indulgentie. Et sic etiam
ſm cōem opinionē doctorū ꝓsūt ꝑ mo-
dum suffragij: ⁊ nō ꝑ modū indulgētie

Ad argumentū vero factū ꝓ opposi-
tione ꝫria dicit Ric. ꝙ illi q̄ sūt in pur-
gatorio: cū ecclesia militāte quodāmō
coicant in pena. ⁊ cū triumphāte cum
impossibilitate peccādi. cū vtraqꝫ i cari-
tate. Et ideo q̄a ꝯiūcti sūt cū militante
ecclesia ꝑ caritatē ⁊ maxime auxilio in-
digent. q̄a non sunt in statu in q̄ possint
penā assumere voluntariā: ꝑ quā citius
admitterent̄ ad visionē btā3. ideo eccl̄ia
pōt eos iuuare coicando eis merita vi-
uorū: nō tm̄ ꝑ modū auctoritatis. ꝑ quā
directe iuuant̄ illi q̄bus directe ꝓsunt
indulgētie. 3° ꝯtingit dubitare. Utrū
indulgentie ꝓsint his q̄ illas lucrantur
si post illarū adeptionē ꝓpter alia pctā
ꝑ eos cōmissa dānent̄ in inferno. Sed
ad intelligendā hāc difficultatē neces-
se est scire an ꝑ culpā sequētem pctā di-
missa redeant. Et ad hoc nos dicimus
ex sen. Ric. in. 4. ⁊ dn̄i Bon̄. di. zz. ꝙ
pctā dimissa redire ītelligi pōt dupliciť.
aut ꝗtuꝫ ad culpā. aut ꝗtuꝫ ad penā.
Primo mō pctā dimissa redire nō pn̄t:
quia nulla res anihilata redire potest
eadē numero nisi ꝑ diuinā potentiā. iux̄
illud Auicēne. 3. metaph. Qd̄ anihila-
tum est nō redit. Peccatū aūt cū remit-
titur anihilat̄. ⁊ ꝑ opationē diuine po-
tentie reuerti nō pōt. q̄a ut inq̄t Aug⁹ li.
83. q. Deo auctore nō fit homo deterior.
Dicunt̄ tn̄ pctā dimissa redire inꝗtum
sequens culpa magis grauat̄ ꝙ si pctā
illa nō fuissent dimissa. Quantū ṽo ad
penā. vtrū dānatus ꝓ pctis que cōmisit
post pctā dimissa: puniat̄ tm̄ ꝓ illis ꝓ
quibus dānat⁹ est: aut ꝓ alijs dimissis.
⁊ sic pctā redibunt ꝗtum ad penā. Rn̄-
det Ric. ꝙ pena que debebat̄ ꝓ peccatis
dimissis: aut ē tota expleta ante sequēs
mortale pctm̄. aut nō. Si nō. tunc dico
ꝙ remanet obligat⁹ pctōr ad solutionē
residui pene: si in illo pctō mortali mo-
riatur ꝓ pctis illis remissis q̄ ad culpā
nō quo ad penā. Et iō ꝓ illis in inferno
pena eterna puniet̄. Sed ꝑ accidēs q̄a
in pctō mortali nulla pena ē satisfacto-
ria in cōspectu dei: Et ideo quātūcūqꝫ
puniat̄ semꝑ remanebit obligatus ad
penā. Illa tn̄ pena erit minus intēsa ꝙ
si illa pctā nō fuissent ei dimissa. Si ṽo
pena ē soluta āte sequēs mortale: pctā
remissa nō redeūt nisi inꝗtū aggrauāt
sequēs pctm̄. ꝓpť quā aggrauatiōeꝫ sibi
maior pena debet̄. ꝓpť hoc dr̄ Naum. p̄
Nō iudicabit deus bis in idipsū. Et de
pe. di. 1. ṽsus finem. Diuina clementia
dimissa pctā vlterius in vltionē venire
nō patit̄. Cum ergo existentib⁹ in cari-
tate ꝑ indulgentias remittat̄ pena tpał
ꝓ pctis debita. si post ꝓpter alia peccata
sequētia: tales in inferno damnent̄: nō
amplius punient̄ ꝓ pctis illis: ꝓ quib⁹

iam remissionē pene indulgentijs me-
diantibus obtinuerunt. Ergo currant
peccatores sitientes ad fontē pietatis et
clementie dñi nři ihu xpi. et de suis pec-
catis vere cōfessi penitentes: indulgen-
tias que conceduntur pcurent acquirere
ut sic a pena liberati scādere valeāt re-
gna celorum: vbi xps dei filius regnat
cum patre et spiritu sancto per infinita
secula seculorum. Amen.

Feria quinta qrte ebdomade in qua-
dragesima. de viduitate seruanda. et de
eius laudibus atq preconijs quibus
sublimatur. Sermo .xi.

Hec vidua erat: et turba ciuita-
tis mlta cū illa: quā
cum vidisset dñs mīa
motus sup illā: dixit
illi. Noli flere. Scri-
buntur hec vba Luc. vij. c. in euangelio
hodierno. Visus ē pietate multa salua-
tor noster erga viduā: vnicū filiū suum
morte iā extinctū dolenter et amare lu-
gentē. Ipsam quidē ut euāgelica lectio
testatur. ꝑ ꝯsolatus ē vbis. demū suscita-
tū filiū ei benigne restituit. Quo exēplo
clarescit quāta sit vidualis stat⁹ gratia:
quantusue decor: quantū etiā et meritū.
Sz qm multi sūt q ignorāt pciū ei⁹. id
ad instructionē penitentiū hodierna die
de viduitate ꝯficiam⁹ sermonē. de quo
tria mysteria pncipalia erūt declarāda.
Primū dicitur obseruationis.
Secundū cōmendationis.
Tertium regulationis.

Qualiter p⁹ primū maritū melius ē
tenere et obseruare viduitatē q̄ denuo
nubere. tū ppter indiciū castitatis. tum
ppter signū caritatis. tū etiā ppter be-
neficiū libertatis. Capl'm .j.

Primū mysterium dicitur obserua-
tionis. in quo declarandū ē q̄re
post primū maritū melius ē ob-
seruare et tenē viduitatē q̄ ad secūdas
nuptias transire. Et assignari pñt tres
pncipales rōnes. pª ē ppt indiciū ca-
stitatis. 2ª ppter signū caritatis. 3ª p-
pter beneficiū libertatis. Prima rō ē
ppter indiciū castitatis. Qñ eni mulier
nubit totiēs signū ē magne incōtinētie
Vñ Hiero. ꝯ Jouinianū refert q Por-
tia minor cū laudaretur quedā bñ mori-
gerata q̄ secūdū accepat virū. respōdit.
Felix et pudica matrona nunq̄ pter sel'
nubit. Et Valeri⁹ li. 2. Qui vno fuerāt
ptente matrimonio corona pudicitie ho-
norabantur. Verūtñ disputandū est. vtrū
secūde nuptie sint licite. Et nōnulli ar-
guūt q non. Nam Criso⁹. 31. q. 1. c. hac
rōne. ait. Secundā. s. vxorē accipe sm
pceptū apl'i licitū est. sm autē veritatis
rōnem fornicatio est. Itē rōne videtur
q̄a bigam⁹ non pōt pmoueri ad sacros
ordines. sed pena nō infligitur nisi p cul-
pa. ergo i bigamia ē culpa. Sz in ꝯriū est
auctoritas Hiero. q. 31. q. 1. c. apiant. ait
Aperiāt q̄so aures obtrectatores mei
et videāt me secūdas et tertias nuptias
in dño cōcessisse. Et iterū in eodē. c. ait.
Non damno bigamos: imo nec triga-
mos: et si dici pōt octogamos. Et Aug⁹
i. c. deus. inqt. Deus masculū et feminā
ppagādi generis causa nuptiali casti-
tate cōiunxit: et secundas nuptias que
in vnoquoq testō pmittuntur licitas esse
mōstrauit. Et idē Aug⁹ exponēs illud
apl'i. q si dormierit dicit. Qz si dormierit
vir eius: nō dicit prim⁹ uel secund⁹ uel
tertius. nec nobis diffiniendū est qd nō
diffiniuit apl's. Vnde nullas debeo dā-
nare nuptias: nec eis verecūdiā inferre
numerositate. Respondēt doc. in. 4. dis.
42. scilz. Ric. Bon. Petrus de palude
Tho. et ceteri. q non tm secunde nuptie
s etiā tertie et quarte. et plures sūt licite.
Ratio quia p mortē alteri⁹ cōiugū tol-
litur impedimentū primi matrimonij.
Vnde dicit Petrus de palude. q si qs
resuscitaretur a mortuis non posset ad
vxorem viuentem redire: q̄a nō ampli⁹
sua vxor eēt: nec ipse vir ei⁹ nisi denuo
ꝯtraherent. ppterea dixit apl's i. Cor. 7.

Si dormierit vir eius liberata est a lege
viri: cui vult nubat tm̄ ī dn̄o. Beatior
tamē erit si sic ꝑmanserit ẜm meū ꝯsiliū
Ad dictū ergo Criso. rn̄deri potest ꝙ
improprie ⁊ largissime fornicationē su-
mit. s. ꝓ naturalis ꝯcupiscētie ardore: q̇
maxime cōsueuit mouere ad secundas
nuptias cōtrahendas. Ad secundū
ꝓo argumentū dicit Boñ. ꝙ non posse
ascendere ad sacros ordines: nō ē pena
q̇a etiā nec mut⁹ uel ali⁹ nāliter impedi-
tus potest ascēdere ad sacros ordines:
qd̄ nō fit ei in penā: ẜ q̇a non est idone⁹
Sunt ḡ licite secunde nuptie ⁊ plures:
⁊ nō sunt inhonorabiles. Jō hiero⁹ ad
Geruntiā īquit. Uide qualia sūt secū-
da matrimonia: que lupanarib⁹ ꝑferūẜ
Ait eni. s. apl's. Melius ē nubere ꝙ̄ vri
Adolescentula vidua: que ꝯtinere non
pōt: maritū potius accipiat ꝙ̄ diabolū.
Apl's ꝓo. i. Cor. 7. ait. Dico inuptis
⁊ viduis. bonū est illis si sic ꝑmaneāt sic
⁊ ego. ꝙ si nō cōtineāt nubant. melius
est eni nubere ꝙ̄ vri. Et hiero⁹ in ep'la
ad Geruntiā narrat de quodā rome q̇
habuerat. 20. vxores: quas sepelierat.
Et de muliere q̄ sepelierat. 22. maritos
qui fuerunt copulati mr̄imonio: ⁊ fuit
magna expectatio quis eoꝝ efferreẜ ad
sepulchrū ab alio. ⁊ vicit maritus. Un̄
hiero. sequiẜ. d. Obsecro ut illa testimo
nia nō noueris: quib⁹ incōtinentib⁹ ⁊
miseris subueniẜ: ẜ poti⁹ lectites quib⁹
pudicitia coronaẜ. Facit īsup ad vidui-
tatis laudem ꝙ ⁊ turtures illā seruāt.
Quod Amb°. in exameron ait. Discite
mulieres quanta sit viduitatis gratia:
que etiā ī auibus predicaẜ. Secūda
ratio quare melius ē obseruare vidui-
tatem ꝙ̄ transire ad secundas nuptias
est ꝓpter caritatis signū. ut. s. ostendat
vxor quanta caritate virū defunctū di-
lexerit. Unde Uirgili⁹. 4. eneidos. Jlle
meos primus qui me sibi iunxit amo-
res Abstulit. ille habeat secū: seruetꝗ
sepulchro. Et hiero⁹ ꝯtra Jouinianū
scribit. ꝙ cum Ualeria rogareẜ secūdū
virū accipere. rn̄dit se hoc nō posse facē:
q̇a primus adhuc viuebat. ꝙ diu enim
inquit vixero: vir meus ꝑ amorē viuet
in corde meo. Et iterū ibidē recitat. ꝙ
dum Martia Catonis nollet iterum
nubere: ⁊ virū defunctū semꝑ lugēt: in-
terrogata quē diem haberet vltimū lu-
ctus ait: Quē ⁊ vite. Querere tm̄ posset
hic aliq̇s. vtrū secunde nuptie sint sa-
cramētales. Rn̄det Boñ. ꝙ dupliciẜ
est loqui de secundis nuptijs. aut in se:
aut in relatione ad primas. Si in se sic.
Cum sit ibi consensus expressus inẜ le-
gitimas ꝑsonas: est vtiꝗ sacr̄m. nec est
ibi carnis diuisio: sed vnio carnis viri
⁊ mulieris. Si aūt loquamur in com-
paratione ad precedentes. sic manet in
eis sacramēti ratio incōpleta, ꝓpter car-
nis diuisionē: quia in primis carnē suā
vniuit cū vno. in secundis cū alio. Et
talis diuisio tollit de plenitudine signi-
ficationis. Tertia rō quare meli⁹ est
viduitatē seruare est ꝓpter beneficium
libertatꝪ. Uidua eni sua est dn̄a: ⁊ i pa-
ce viuit. ⁊ si virū accipiat di'crimini se
exponit: ut forte inueniat irosū. litigiosū
⁊ se tribulātē. Unde hiero⁹ ꝯ Jouinia-
num narrat. ꝙ cū quedā rogareẜ ut se-
cundo nuberet: respōdit se hoc nō facē;
quia bonū habuerat virū: ⁊ si secundū
acciperet aut ille esset bonus aut mal⁹.
Si bonus: semꝑ esset in timore ne illum
ꝑderet. Si malus semꝑ esset in dolore:
q̇a post bonū virū aliū nunꝙ̄ sustineret
Propter assertiōes iā tactas colligi pōt
quanta est preeminētia viduitatis. Ue-
runtn̄ ut predictū ē: si que mulieres p⁹
virorū mortē voluerint nubere faciant
animo libero. Notandū tm̄ ꝙ alique le-
ges dicūt mulierē nō posse nubere infra
temp⁹ luctus. i. vnius anni p⁹ mortem
viri. ut patet. C. de secundis nuptijs. l. i.
Tamen ꝑ licentiā apostoli ⁊ auctori-
tatem potest id fieri immediate p⁹ mor-
tem. ⁊ infamia nubentis aboletur: quia
in his seculares leges nō dedignantur
sacros canones imitari. ut patet extra
de secundis nuptijs. c. super illa. ⁊. c. cū
secundum.

// Qualiter cõmendabilis ẽ viduitas tum ꝓpter diuinã visitationẽ: tum ꝓpter acceptationẽ: tum etiã ꝓpter diuinam preceptionem. Capl̃m .2.

SEcundũ mysteriũ cõtemplãdũ de viduitate dicit̃ cõmendationis. Ostendit̃ ꝙ tum sit cõmendabilis triplici ratione. ꝓ rõne diuine visitationis. 2° rõne diuine acceptationis. 3° ratiõe diuine preceptionis.

Primo ratione diuine visitationis. q̇a deus viduas gratiosissime visitauit Unde .3. Reg. .17. Tempore famis missus est a deo Helias ad viduã sareptanam: que postꝙ dedit comedẽ Helie iux̃ verbũ eius: hydria farine eiꝰ nõ defecit miraculose: ⁊ lecythiꝰ olei nõ ẽ iminutꝰ omnibꝰ illis diebus. Et Judith ꝑ totũ habet̃ ꝙ grata fuerit vidua illa oĩpotẽti deo: cui tantã contulit grãm: ut ꝓpriis manibus interficeret Holofernẽ: liberaretq̃ populũ ab impetu ⁊ furore illius. Luc. ꝓo .2. c. dicit̃ ꝙ erat Anna ꝓphetissa vidua vsq̃ ad ãnos .84. q̃ vixerat cum viro suo annis .7. a ꝟginitate sua. Et hec nõ discedebat de tẽplo. ieiuniis ⁊ obsecratiõibꝰ seruiens deo die ac nocte. Huic ihs paruulꝰ: sicut ⁊ Symeoni prebuit se videndũ: illãq̃ dignatus est visitare: que cõfitebat̃ dño: ⁊ loquebatur de illo oĩbus qui expectabant redemptionẽ israhel. Secũdo dignitas viduitatꝭ apparet rõne diue acceptatiõis Luc. nanq̃ .21. scribit̃ quãtum accepta fuit oblatio vidue paupercule. de qua etiã Hiero. in ep̃la ad Julianũ sic loq̇t̃ Paupcula vidua: que duo era misit in gazophilacium: cunctos in oblatione munerꝝ dei dicit̃ supasse locupletes: que nõ pondere sui: sed offerentiũ voluntate pensant̃. Tertia rõ dicit̃ diuine preceptionis. Dedit nanq̃ deus preceptũ omnibꝰ regibus: principibus: iudicibꝰ ⁊ aduocatis: oĩbusq̃ hoĩbus ut viduarum causas tuerẽt̃: neq̃ illas opprimerent ⁊ molestarẽt. Unde Ysa. .i. dñs ait Querite iudiciũ. subuenite oppresso. iudicate pupillo. defẽdite viduã. Et Exo. 22. ait. Uidue ⁊ pupillo nõ nocebitis Si leseritis eos vociferabunt ad me: ⁊ ego audiam clamorẽ eoꝝ: ⁊ indignabit̃ furor meus: ꝑcutiãq̃ vos gladio. ⁊ erũt vxores vestre vidue. ⁊ filii vestri pupilli Et ꝑ Hiere. .22. Facite iudiciũ ⁊ iusticiam ⁊ liberate vi oppressũ de manu calumniatoris. Aduenã ⁊ pupillũ ⁊ viduã nolite cõtristare: neq̃ opprimatis inique. Et iteruꝫ Hiere. .5. dñs de his q̇ viduas spernũt ⁊ abiiciunt sic loquit̃. Preterierunt sermones meos pessime. Causam vidue non iudicauerunt. cãm pupilli nõ direxerũt: ⁊ iudiciũ pauperũ nõ iudicauerũt. Nunq̇d sup his nõ visitabo dicit dñs? aut sup gentẽ huiuscemodi nõ vlciscet̃ aĩa mea? Et Job .22. ait. Uiduas dimisisti vacuas ⁊ lacertos pupilloꝝ cõminuisti, ꝓpterea circũdatus es laqueis. ⁊ cõturbat te formido subita. Jacobus ꝓo .5. c. ait. Religio ꝓo mũda ⁊ imaculata apud deũ ⁊ patrem hec est. visitare pupillos ⁊ viduas in tribulatione eoꝝ. Sed hodierna die nõ solũ nõ visitant̃. q̇nimo vexant̃: expoliant̃: ⁊ turbant̃ a multis: rapiuntur sua bona ⁊ querũt iusticiã: nec iueniũt illã. Et quod his deterius est. vltra dãnum rerum patiũt̃ falsas grauesq̃ criminationes. Taceo reliquas melestias que eis inferũt̃. O viduarũ ꝑsecutores o lupi rapientes illaꝝ bona. o crudeles aduocati ⁊ iudices. o falsi notarii. o iniqui testes q̇s docebit vos fugere a ventura ira? Ut eni patꝫ ex dictis. inter oĩa peccata grauia maximũ scelus ẽ opprimere viduas.

// Qꝛ vidue debẽt eẽ mortificate ⁊ aliene a ꝯuersatione hominũ: ac deuotioni feruenter inuigilantes. Capl̃m .3.

TErtiũ mysteriũ declarandũ de viduitate dicit̃ regulatiõis: In quo scire licet ꝙ tres sũt regule quas vidue seruare tenent̃. Prima dr̃ mortificatiõis. Secunda cõuersatiõis Tertia deuotionis. Prima regula viduarũ dicit̃ mortificatiõis. Debẽt vidue eẽ mortificate ⁊ castigate ieiuniis

vigilijs ⁊ disciplinis : aliter i eis pudicicia tuta esse non potest. Unde Paulꝰ i. Timoth.5. Uidua que in delicijs ē viuens mortua est. Et Hiero. in epistola ad Furiam ait. O filia si apostolus corpus suū in seruitutē redegit ne cū alijs predicaret ipse reprobus efficeret: quō tu iuuencula adhuc in feruore iuuētutꝭ posita dapibus ⁊ vino plena: poteris eē de castitate secura? hec ille. Reprehensibiles itaqꝫ sūt vidue ille: que ocio vacantes comedunt ⁊ bibunt splendide. dormiūt satis: poliunt cutē ⁊ ornantur: licꝫ se vidualibus induant vestimentis

Secunda regula viduarū dicit̃ conuersationis. Debent euitare quātū pñt conuersationē hoiuꝫ. nō solū secularium sed sacerdotū ⁊ religiosorꝫ: ac quorūcunqꝫ qui spiritualē vitaꝫ profitentur: quoniā reuera nihil tam viris ꝙ mulieribus adeo est periculosū sicut crebra ⁊ frequentata etiā sub specie boni conuersatio ⁊ collocutio maxime vbi etas cōsentit ad vitium. Hinc Hieroꝰ ad Nepotianū ait. Matrem ita tu vide. ne per illam videre cogaris quarū vultus ita cordi inhereant. ⁊ tacitū viuat sub pectore vulnus. Et Johēs baptista scām matrem habuit pontificisqꝫ filius erat: ⁊ tamen nec matris affectu nec patris opibus vincebatur : ut i domo parentū cum periculo viueret castitatis. hec ille Et.32.dis.c.hospitiolum. Hospitiolum tuum aut raro aut nūꝙ mulierū pedes terant: quia nō pōt toto corde habitare cum deo: qui feminaꝝ accessibus copulatur. Si igit̃ piculosū ē viris volētibꝰ seruire deo cum mulieribus cōuersari: quanto magis ⁊ mulieribus ipsis: que debiliorꝭ sūt animi: inferiorisqꝫ nature? Debent eni vidue cauere omnes malas suspitiones. Hinc Hieroꝰ ad Saluinā. Caueto omnes suspitiōes ⁊ quicquid rationabiliter fingi potest: ne fingatur ante deuita. Debent adhuc vidue libent̃ inhabitare domū: audireqꝫ Hieronymū d. ad Eustochiū. Rarus tibi sit egressꝰ in publicū : matres tibi querant̃ in cubiculo. Et non tm̄ virorū: sed ⁊ matronarum non frequentare domos : cum Hieroꝰ dicat iterū ad Eustochiū. Nolo habeas consortium matronarū : nolo ad nobilium accedas domos : nolo te frequenter videri : ut cōtemnas qđ esse noluisti. Cur facis iniuriam viro tuo? Ad hominis coniugem dei sponsa quid properas? Disce in hac parte sanctam superbiā. Scito te illis esse meliorē. hec ille.

Tertia regula viduarū dicitur deuotiōis. Debent itaqꝫ esse deuote : timentes: diligentes: desiderantes: ⁊ colentes deū. Unde ⁊ apl'us. i. Timoth.5. ait. Si q̃ vidua filios aut nepotes habet: discat primo domuꝫ suam regere: ⁊ mutuam vicem reddere parentibꝰ. Hoc enim acceptuꝫ est coram deo. Que aūt vere vidua est ⁊ desolata : speret in deū ⁊ instet obsecrationibus ⁊ orationibꝰ die ac nocte. Huiusmōi viduis compatitur deus: easqꝫ consolat̃ tribuens in hͦ seculo suam gratiaꝫ: ⁊ in futuro sempiternam gloriā: i qua viuit ⁊ regnat deꝰ per infinita seculorum secula. Amen.

// Feria sexta quarte ebdomade i quadragesima. de diuinitate dn̄i nostri ihu xp̄i: qui licꝫ verus fuerit homo: fuit etiā verus deus : eiusdem cū patre ⁊ spiritu sancto nature. Sermo.52.

TU es xp̄s filius dei viui qui in hunc mundū venisti Scribunt̃ hec verba Joh̄.xi.c. ⁊ in euāgelio hodierno. Deridet̃ tā a gentilibꝰ ꝙ a iudeis imaculata fides nostra: quoniā predicat confitetur ⁊ adorat xp̄m crucifixum tanꝙ verum deum dominatoreꝫ celi ⁊ terre. Uerūtm̄ veritas ista tam multipliciter est declarata: ut amplius merito negari nō possit. Ad confusionē tamen omniū eorū qui contrarium tenent: asseruntqꝫ xp̄m purum hominē fuisse nō deum : in pñti

ſermone curabimus oſtendere ꝙ xp̄s eſt verus deus dei filius ab eterno a patre genitus: eiuſdem cū patre ⁊ ſpiritu ſancto ſubſtantie ſiue nature. Et diffuſe de ſua diuinitate loquemur. Jllam confitebat᷑ deuotiſſima Martha cum dicebat verba p̄miſſa i theumate. Quare cum oībus veritas eluceſcat ꝙ filius virginis qui pro nobis in cruce pependit fuerit deus verus: diuinitatē eius tripliciter inſinuabimus.

Primo auctoritate.

Secundo experimento.

Tertio ratione.

// Quomodo auctoritate veteris teſtamenti ⁊ Sibyllarū oſtendit᷑ xp̄m veruꝫ deū ⁊ hominem fuiſſe. Capl'm. j.

Primo inſinuemus auctoritate ꝙ xp̄s fuerit verus deus. Et adduci p̄nt vtriuſq; pagine ſcripture veteris ſcꝫ ac noui teſtamēti. Vn̄ Yſa. 9. c. ait. Paruulus natus ē nobis ⁊ filius datus eſt nobis. p hec v̄ba p̄nuncians xp̄i humanitatē. Deinde ſequit᷑: Et vocabitur nomē eius admirabilis. conſiliarius. deus fortis. pater futuri ſeculi. princeps pacis. Et ut dicit Nicola᷒ de lira. Trāſlatio ſeptuaginta interpretū habet: ⁊ vocabitur nomē ei᷒ magni ꝯſilij āgelus. Et trāſlatio chaldaica dicit: Et vocabit᷑ nomē ei᷒ p̄manens in ſecula Meſſias. in qb᷒ verbis exprimit᷑ xp̄i diuitas. Et Hiere. 23. ſcribitur. Ecce dies veniūt dicit dn̄s. ⁊ ſuſcitabo Dauid. g. iu. Trāſlatio chaldaica habet: ſtatuā Meſſiā iuſtū. Et ſeqt᷑: Et hoc ē nomē qd̄ vocabūt eū dn̄s iuſt᷒ noſter. Et ſ̄m Nico. de lira. vbi nos ponimus: dn̄s. in hebreo ponit᷑ nomē dei i Tetragrāmaton. qd̄ ē nomē ſignificās ſolā eſſentiā vnā diuinā. ut dic᷑ Rabbi Salomon. Per h̄ v̄o verba diuinitas ⁊ hūanitas xp̄i māifeſtat᷑. Et Baruch. 3. c. Hic eſt deus noſter: ⁊ nō eſtimabitur alius ad illū. Poſt hec in terris viſus ē ⁊ cum hominibus conuerſatus eſt. Et Sibylla erythrea: ut Aug᷒ meminit 18. li. de ciui. dei. verſus quoſdam compoſuit de fine mūdi. Quorū p̄me littere iuncte ſonāt: Jh̄s xp̄s fili᷒ dei ſaluator. Alie etiam Sibylle naſciturū predixerunt xp̄m filium dei de virgine imaculata. He omnes ſ̄m Jſido ethimol'. li. ⁊ Lact. in. i. li. diuinarū inſti. decē fuere. Prima perſica que fuit de perſis. Secunda libyca. Tertia delphica in tēplo delphici Apollinis genita: q̄ an̄ troiana bella vaticinata eſt cuius plurimos verſus opi ſuo Homer᷒ inſeruit. Quarta chymeria in Jtalia. Quinta erythrea: de qua paulo ante tactū eſt noīe Erophila in Babylone orta: que grecis Jlion petentibus vaticinata eſt perituram eſſe Troiam. ⁊ Homerum mendacia ſcripturum. Dicta aūt erythrea quia in eadeꝫ inſula eius inuenta ſunt carmina. Sexta Samia a Samo inſula vnde fuit cognomiata. Septima cumana que ⁊ cumea: de qua Virgili᷒ Vltima cumei venit iā carminis etas. Dicta autem cumana a cumis ciuitate que eſt in campania: cuius ſepulchrū adhuc eſt in ſicilia. Octaua helleſpontia. in agro troiano nata. Nona phrygia. Decima tyburtina. Ab his omnibus diuinitas xp̄i per multa ante tempora ꝙ in vterum virginis deſcendiſſet prophetata fuit. Quarum dicta ſi ⁊ ſil' collecta legerim. tamē quia vnde originalit᷑ fuiſſent extracta inuenire nō potui: hic minime volui inſerē: pret᷑ illud quod dictum eſt per Aug. de Sibylla erythrea. Memini etiam me legiſſe ⁊ vidiſſe in caſtro papienſi prophetiam Sibylle delphice: que de xp̄o ſic continebat. Jn vltima etate humiliabit᷑ de᷒: ⁊ humiliabitur proles diuina. iūgetur hūanitati deitas: ⁊ puellari officio educabitur deus ⁊ homo. Signa precedēt apud iudeos mulier vetuſtiſſima ſcilicꝫ Heliſabeth puerum concipiet. ſtella orbis mirabitur. ducatum preſtabit ſcilꝫ magis. ad ortū. ſcilicet xp̄i. Hic habens pedes. i. annos. 33. eliget ſibi de piſcatoribus eiectis numerum duodenariū:

vnūq; diabolū. s. Judā. Non in gladio
belloue Eneadē vrbē: regesq; subijciet
sed in hamo piscatoris deiectiōe ⁊ pau-
perie supabit diuitias. ⁊ supbiā ꝯculca-
bit. huic quattuor aīalia. id ē euāgeliste
surgent in testimoniū sectantes iusticiā
legemq; irreprehensibilē. huic cōtradi-
cetur a bestia. s. antixp̄o: ⁊ surget stella
mira. i. pau. q̄tuor aīaliū hn̄s imaginē.
Erit aūt bestia horribilis. s. Maugmeh
ab oriente veniens: cuius rugitus vsq;
ad gentes punicas audietur. Hucusq;
Sibylla: que satis apte diuinitatē xp̄i
ꝓnunciauit. In historijs ꝓ romanoꝝ
legitur ꝙ tp̄e Constantini impatoris ⁊
Helene matris eius inuentū fuit in ci-
uitate Cōstantinopolitana sepulchrū
quoddā: in quo iacebat homo laminā
auream habens i pectore: i qua scriptū
erat. Jhus xp̄s fili⁹ dei nascet̄ de virgi-
ne Maria. Credo in eū. O sol sub Cō-
stantini ⁊ Helene temporib⁹ iterū me vi-
debis? Simile exemplū inuenit̄ in cro-
nicis regū castelle. Dicit̄. n. ibi ꝙ apud
Toletū in quodā saxo inuentus ē liber
satis vetustus: qui scriptus erat littera
hebraica. greca. ⁊ latina. loquēs de tri-
plici mūdo mystico. Et in illo inter ce-
tera dicebat̄. In principto tertij mūdi
xp̄s filius dei nascet̄ de ꝟgine Maria.
⁊ ꝓ salute hominū patiet̄. At ⁊ Chalci-
dius sup. z. thimei Platonis de stella
que apparuit magis in ortu xp̄i sic loq̄t̄
Non fuit stella illa morbū ⁊ mortē de-
nuncians: s; aduentū dei venerabilis
quā cum suspexissent chaldeorū ꝑfecto
viri sapientes ⁊ in consideratione rerū
celestiū satis exercitati quesisse dicūtur
recētē ortū dei. Josephus ꝓ in. 18. an-
tiquitatū li. de xp̄o ait. Fuit aūt p̄dictis
temporibus sapiens vir si virū eū noīa-
re fas est. Erat eni mirabiliū operum
effector. ⁊ doctor hominū eorū qui libēt̄
que vera sunt audiunt. ⁊ multos quidē
iudeoꝝ: multos quoq; ex gentilib⁹ sibi
adiunxit. Xp̄s hic erat. Hūc accusatiōe
primoꝝ nostre gentis virorū: cum Pi-
latus in cruce agendū decreuisset: non
deseruerunt hi qui ab initio dilexerunt
eum. Apparuit enim eis tertia die iterū
viuens s̄m ꝙ diuinitus inspirati ꝓph̄e
uel hec uel alia de eo innumera miracu
la predixerūt. Angelus autē q̄ virgini
conceptū nasciturj dei nunciauit. Luc.
i. c. subdidit. Quod eni ex te nascet̄ scm̄
vocabit̄ fili⁹ dei. Et Johes baptista de
xp̄i diuinitate sic dixit. Uidi ⁊ testimo-
niū ꝑhibui: q̄a hic est filius dei. Idipsū
dixit Nathanael Joh. i. ⁊ Petr⁹ Math
16. Audiamus iterū ⁊ Paulū Heb. i. d.
Multifariā multisq; modis olim de⁹
loquens patribus in ꝓphis nouissime
diebus istis locutus est nobis in filio:
quem constituit heredem vniuersorum:
ꝑ quē fecit ⁊ secula. Et Ro. i. Qd̄ ante
ꝓmiserat ꝑ ꝓphas in scripturis sanctis
de filio suo. Et ad Titum z. Apparuit
gratia saluatoris nostri dei. Et ne ꝓli-
xitate dicendi tediū audientib⁹ ingerat̄
dimissis alijs testimonijs que xp̄m ac-
clamant deū verū: subnotabimus vocē
illam paternā: que insonuit in monte
ut patet Math. 17. Hic est filius meus
dilectus i quo mihi bene cōplacui ipsū
audite. Et Joh. 12. cum xp̄us dixisset.
Pater clarifica filiū tuū: audita est vox
d̄ celo: Et clarificaui: ⁊ iterū clarificabo
Et quidā de turba confusū sonū illius
vocis audiētes dicebāt tonitruū factū
esse. Alij autē dicebāt angelū illi fuisse
locutū. Sed nō desūt heretici maledicti
s. Cherintus Hebion Paulus Samo-
scetanus Fotinus ⁊ alij qui s̄m Tho. i
4. sūme cōtra gentiles tam preclara va
lidissimaq; de xp̄i diuinitate testimonia
infirmare: ⁊ deijcere satagūt. Aiūt eni
ꝙ de similibus idē est iudiciū. S; oēs
illi in quibus deus inhabitat ꝑ gratiam
vocant̄ in scripturis filij dei ꝑ nūcupa-
tionē ⁊ adoptionē. ⁊ tamē nō sūt eius-
dem nature siue substantie cū ipso deo
ergo a simili dicet̄ de xp̄o ꝙ ē dei filius
ꝑ ꝑticipationē: ꝑ adoptionē: uel nūcu-
pationem: nō aūt ꝑ naturam. Probare
autē possumus ꝑ scripturas ꝙ iusti vo-
cantur dei filij ⁊ dij. Unū Dauid in ps.

ait. Ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi oēs. Et Joh. i. c. dicit. Dedit eis ptātē filios dei fi. h. q. cre. i no. ei⁹. Et Joh. x. Illos deos dixit ad quos sermo dei factus est Et pme sue canonice. c. 3. Uidete qualē caritatē dedit nob deus: ut filij dei nominemur. ⁊ sim⁹. Et. Ro. 8. Ipse eni spūs testimoniū reddit spūi nr̄o ꝙ sumus filij dei. Et Jac. i. Uolūtarie eni genuit nos ꝟbo veritat. Huiusmodi ꝓbatiōib⁹ heretici venenosi suum virus effuderunt. Cōtra q̄s egregi⁹ Aug. in. li. de ecclīastic dog. de xp̄o ita loquit. Natus ē ſm ꝟitatē nature ex deo dei fili⁹: nat⁹ ē ſm ꝟitatē nate ex hoīe hoīs fili⁹: ut nō appellatiōe: nō adoptiōe: ſ natura i vtraqȝ natiuitate nascendo filij nomē haberet. Ex q̄ dicto doc. theologi. di. x. tertij li. colligunt vnā ꝓpositionē. ꝙ h locutio: Xp̄s fili⁹ dei ꝑ adoptionē nullo modo est admittēda: siue ꝓferat simplicit: siue cū determiatiōe: utpote si addat iquātū homo: quia filiatio respicit ꝑsonā eo ꝙ xp̄s est vnus fili⁹: ⁊ nō duo filij. licȝ i eo sint due natiuitates. s. eterna ⁊ tēporal. Adoptio aūt presupponit quandā extraneitatē: q̄ nullo modo cōuenire pōt ꝑsone xp̄i. Ad illud ꝟo qd̄ heretici obijciūt. s. de silib⁹ idē esse iudiciū. Rn̄det Tho. in. 4. li. sūme ꝯtra gētiles. Qr alit scriptura loquit de xp̄o ꝙ sit fili⁹ dei. alit de nobis. De ipso. n. dixit Joh. 3. ⁊ Joh 6. ꝙ descēdit de celo. ꝗ erat anteq̄ de celo descēdisset. Dicit eū vnigenitū Joh. i Et Joh. 8. ipse dixit. Anteq̄ Abrahaȝ fieret ego sum. Que oīa diuinitat eius veritatē ostendūt.

Qr experimento miraculorū xp̄i ostēditur eius diuinitas: tū propter speciē operum: tum propter modū: tū ꝓpter documentum. Capitulū. 2.

SEcūdo insinuem⁹ expimēto uel exemplo ꝙ xp̄s fuerit ver⁹ deus eiusdē cū patre nature. Et de h ipse xp̄s dixit iudeis in tēplo in porticu Salomōis qn̄ circundederūt eū introgantes si esset xp̄s. Loquor vobis: ⁊ nō creditis. opa que ego facio in noīe pr̄is mei: h testimoniū ꝑhibēt de me Joh. x. Et cū ꝓpt huiusmodi verba voluissent eū lapidare dixit: Vos dicit q̄a blasphemo q̄a dixi fili⁹ dei sū. Si nō facio opa patris mei: nolite credere mihi. Si autē facio ⁊ si nō creditis mihi: opib⁹ credite ut cognoscatis ⁊ credatis: quia pater in me est ⁊ ego in patre. Ex h dicit Tho. in. 3. pte. q. 43. Qr miracula xp̄i fuerunt sufficiens testimoniū diuinitat sue ꝓpt tria. p ꝓpter speciē opeꝝ. 2° ꝓpter modū. 3° ꝓpter documentū. Primo ꝓpter speciē opeꝝ que trāscendebāt oēm ptātē create nature. ꝓpterea fieri nō poterāt nisi ꝟtute diuina. Un̄ Joh. 9. Cecus illuminat⁹ dicebat: A seculo nō ē auditū: q̄a apuit q̄s oculos ceci nati: nisi esset hic a deo: nō poterat hec signa facere. 2° miracula q̄ fecit xp̄s fuerūt sufficiēs testimoniū diuinitat sue: quia faciebat miracula ꝓpria virtute ⁊ auctoritate. Unde Luc. 6. scriptū ē. Uirt⁹ de illo exibat ⁊ sanabat oēs. Et Luc. 7. Resuscitans adolescētulū. impatiue locutus est: Adolescens tibi dico surge. Et qn̄ resuscitauit Laçarū Joh. xi. ait. Laçare veni foras. Neqȝ audiendi sunt qui dixerūt aiam beatā. ⁊ pcipue aiam xp̄i virtute ꝓpria posse miracula facere Qm̄ ut dicit Ric. di. 14. 3. li. Miracula nō possunt fieri aliqua creata ꝟtute. Un̄ q̄uis xp̄s quia est de⁹ ⁊ hō: possit ratiōe diuine potentie miracula facere. hoc tn̄ aia eius nō pōt. Vn̄ Ric. li. i. de trinitate c. 2. ait. Illa ꝓdigia ⁊ signa que fuerūt facta ad cōfirmationē fidei nr̄e. nō nisi ꝑ diuinā virtutē fieri potuerūt. Et si dicat ꝙ i suscitatiōe Laçari xp̄s egit gr̄as deo patri. Rn̄det ꝙ aliud est gr̄as referre: ⁊ aliud suffragiū ipetrare. propterea xp̄s dixit loquēs ad patrē. Ego. n. sciebam ꝙ sꝑ me audis. sed ꝓpter populū q̄ circūstat dixi ut credāt. q̄a tu me misisti. Ideo iperatiua voce clamauit. Laçare veni foras. Alij ꝟo q̄ miracula fecerūt nō ea fecere ꝟtute ꝓpria: sed virtute dei: uel ꝟtute ipsi⁹ xp̄i icarnati. Un̄ ⁊ Petr⁹ ut scribit in actib⁹ aploꝝ dixit ei q. 40.

ānis iacuerat infirmus ad portā tēpli: Jn noīe iħu surge ⁊ ambula. Tertio miracula sunt sufficiens testimoniū xp̄i diuinitatꝭ ꝓpter documētū: q̇a filiū dei se p̄dicabat. Uñ Joh.5.dixit. Paťme⁹ vsq̄ mō operať. ⁊ ego operor. Et Joh. 6. Sicut misit me viuēs pať: ⁊ ego viuo ꝓpter patrē. Et Joh.7. Si me sciretis forsitā ⁊ patrē meū sciretis. Et Joh.8. Ego ⁊ pater vnū sum⁹. Et Joh.16. Exiui a p̄re ⁊ veni in mūdū. iterū relinquo mūdū ⁊ vado ad patrē. Nisi hoc fuisset verū nequaq̄ ei astitisset diuina virtus in miraculoꝝ patratiōe. Nam ip̄ossibile est ipsū deū tam scelesto mendacio ferre testimoniū per opera infinite virtutis: q̄ sūt miracula vera. Ex h̄ Greg⁹ i omelia de ep̄hia ꝯtra duros iudeos sic pulchre loquiť. Oīa elemēta auctorē suū venisse testata sunt. Ut eni de his quasi quodā humano vsu loquar: deū hunc celi esse cognouerūt: q̇a protin⁹ stellā miserunt. Mare cognouit: q̇a sub eius plantis se calcabile p̄buit. Terra cognouit: q̇a cōtremuit. Sol cognouit: q̇a lucis sue radios abscondit. Saxa ⁊ parietes cognouerūt: q̇a tēpore mortis ei⁹ scissa sūt. Jnfernus cognouit: quia hos quos tenebat captiuos reddidit. Et tñ hūc quē deū oīa elementa insensibilia senserunt: adhuc infideliū iudeoꝝ corda deū esse minime agnoscunt: ⁊ duriora saxis ad p̄niam scindi nolunt: eūq̄ confiteri abnegāt: quē elemēta ut diximus aut signis aut scissionib⁹ deū clamant.

Qr apparet diuinitas xp̄i rōne scificatiōis aiaꝝ. remissiōis peccatorū. ⁊ ꝓductionis mūdi. Caplm.3.

TErtio insinuem⁹ diuinitatē xp̄i ratione. Quecūq̄ eni attribuūť s̄m veritatē alicui illa que non possunt ꝯuenire nisi soli deo. ille ē deus. Sed xp̄o attribuūť s̄m veritatē ea que ꝯueniunt soli deo. ergo ipse est de⁹. Sūt aūt illa p̄ncipalia tria. Primū est aiaꝝ sanctificatio. Secūdū pctōꝝ remissio. Tertiū mundi ꝓductio. Primū qḋ deo conuenit est animarū sanctificatio. Jḋ ipse Leuitꝭ.19.c. ait. Ego dñs q̇ sanctifico vos. Hoc ipsum diciť de xp̄o. Uñ Heb. vltimo. Jħus ut sanctificaret per suū sanguinē populū extra portā pass⁹ est. Secūdū quod deo ꝯuenit ē pctōꝝ remissio. Propterea per Ysa.43. ipse sic loquiť. Ego sum qui deleo iniquitates vestras. Sed ⁊ de xp̄o Math.2. angelus dixit Joseph. Ipse eni saluū faciet populū suum a peccatis eorum. Ex hoc Math.9.c. habeť. Qr cū q̇dā ex scribis murmurarēt intra se: quia xp̄s dixerat paralitico. Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Xp̄s resp̄ōdit. Ut quid cogitatꝭ mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere: remittūť tibi peccata tua. an dicē: surge ⁊ ambula? Ut sciatꝭ aūt quia filius hoīs habet potestatem dimittendi peccata. tunc ait paralitico: Surge tolle lectū tuū ⁊ vade in domū tuā. Tertiū qḋ deo cōuenit est mūdi ꝓductio. Hinc est quod p̱ Ysa.48.c. ait Ego ipse: ego primus: ⁊ ego nouissim⁹ Manus quoq̄ mea fundauit terrā: ⁊ dextera mea mensa est celos. Sꝫ de xp̄o etiam dicitur Joh.i. In principio erat verbū ⁊.ī. Omnia p̱ ipsum facta sunt: ⁊ sine ipso factū est nihil. Et mundus per ipsū factus est: ⁊ mūdus eū non cognouit. Non cognouerūt iudei: quia i propria venit ⁊ sui eum non recepeerūt. Nō cognoscūt infideles: quia ipsum purum hominē existimantes deū verū adorare recusant. Nō cognoscūt ⁊ mali xp̄iani: qui ut dicit Paulus ad Titū.2. confitenť se nosse deū: factis autē negant. O mundanorū superbia detestanda. O temeraria mentis hūane curiositas. O deniq̄ ingratitudo maligna. Certe ille qui in cuna vagijt. in p̄sepio pānis fuit inuolutus. in terris cum hominib⁹ cōuersatus est. in cruce in medio latronū pependit. in sepulchro vsq̄ in diē tertiū latuit. ipse verus deus est. q̇ a mortuis resurgens ascendit in celū: ⁊ sedet a dextris dei. Ipse ꝓpter nimiā caritatē suā qua dilexit nos: cum in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ ē esse se equalē deo.

Exinaniuit semetipsū formā serui accipiens: in similitudinē hoīuz fact⁹ ⁊ habitu inuent⁹ ut homo. ut dicit᷑ Phil᷑. z. c. O imensa pietas. o ardentissima caritas prīs nr̄i dei. de quo dr̄ Joh. 3. Sic deus dilexit mundū ut filiū suū vnigenitū daret: ut oīs qui credit in illum nō ꝑeat: ſ; habeat vitā eternā. Hoc Greg⁹ ꝯsiderans xp̄m in cruce nudatū. clauis confossū. vulnerib⁹ plenū. coronatum spinis. extinctū morte crudeli: cū admiratione ad deū ac pietate clamabat. O iestimabilis dilectio caritatis: ut seruū redimeres. filiū tradidisti. Nos ꝓ ꝓo cuz ipso tam feruidū amorē recolentes referamus grās bn̄factori nr̄o deo ⁊ dn̄o ihu xp̄o: cui sit laus ⁊ gloria per infinita seculorum secula. Amen.

Sabbato quarte ebdomade in quadragesima. de ꝟitate: qualitate seu tp̄alitate horribilis illi⁹ bestie. s. antixp̄i: qui appꝛebit in vltimis tp̄ibus cū ꝯsūmata fuerit iniq̄tas hoīuz. Sermo. 53.

EGo suz lux mundi: Qui sequit᷑ me nō ambulat i tenebris. Uerba sūt redēptoris nr̄i originalit᷑ scripta Joh. 8. c. ⁊ in euāgelio hodierno. In vltimis tp̄ib⁹ cū ꝯsūmata erit iniq̄tas hoīuz apparebit deo ꝑmittēte horribil᷑ illa bestia que vocabulo cōi dicit᷑ antixp̄s. s. xp̄o ꝯtrari⁹. ꝓpterea saluator noster p̄monuit oēs ut solidi eēnt atq; ꝯstantes in fide: neq; desererēt ipsū saluatorē: q̄ ꝟbo ⁊ exemplo salutis viam nobis ostendit Erat eni lux vera que illumiat oēm hominē venientē i hūc mūdū. Joh. i. Qm̄ aūt tp̄e ꝑsecutionis antixp̄i multi deficient: q̄ xp̄m derelinquētes: antixp̄m sequent᷑ ⁊ colent. currētq; luce relicta p⁹ tenebras errorū ac vitiorū. Idcirco in p̄nti sermone ꝓ eruditiōe p̄ntiū de antixp̄o erim⁹ tractaturi. eo ꝙ nō ipse ſ; xp̄s est omni studio atq; conatu sequēdus.

De ipso itaq; antixp̄o tria mysteria p̄ncipalia declarabimus.
Primū dicit᷑ veritatis.
Secundum qualitatis.
Tertium temporalitatis.

Qr per auctoritates scripture ⁊ testimonia sanctorum ostenditur futurus antichristus. Cap̄lm. j.

PRimū mysteriū de antixp̄o declarandū dicit᷑ veritatis: i quo apte debemus ostendere qualit᷑ verū est ꝙ antixp̄s sit venturus: q̄ ecclesiā dei arctius expugnabit: ⁊ xp̄ianos credelissime ꝑsequet᷑ q̄ fecerit vnq̄ quicūq; alius xp̄iani nois inimicus. Ad hoc aūt ꝓbandū sunt auctoritates scripture ⁊ scōrū testimonia que sequunt᷑. Scribit᷑ nāq; Gen̄. 49. c. ꝙ Jacob patriarcha in extremo vite sue predicens filijs que ventura erant: dixit de Dan. Fiat Dan coluber in via cerastes in semita. mordens vngulas equi ut cadat assessor eius retro. Et licet ut dicit magister in historijs scholasticis intelligāt iudei hanc prophetiam de Samsone: qui fuit de tribu Dan. ut patet Judic. 13. Et iudicauit populuz ut habetur ibi 16. c. Tamen glo. ordinaria dicit ibi sic. Dan nō solum coluber sed cerastes vocatur: qui serpens esse cornutus perhibetur: quo digne antixp̄i aduentus asseritur: quoniā contra sanctos morsu pestifero ⁊ cornu ptātis armabit᷑. Ambrosius ꝓ ꝓo li. de bn̄dictiōe patriarchaꝝ dicit prefatā ꝓphiam de antixp̄o debere intelligi. Ait eni. Antixp̄s futurus est de tribu Dan. seuus iudex ⁊ tyrannus immanis qui populū iudicabit. ⁊ tāq̄ sedens i via serpens deijcere temptabit eos qui viam ambulāt veritatis. h᷑ ille. Sicut enim duodecim fuerunt apl̄i. de quorū numero cecidit vnus: loco cui⁹ successit Mathias. sic in numero duodecim tribuū filioꝝ isrl̄ vna tribus ruit s. Dan: que in antixp̄o persequet᷑ xp̄m: loco cui⁹ Apoc̄. 7. in visione beati Joh.

suppletur tribus Manassen: qui fuit
filiꝰ Joseph. ut dicit Gen̄.38. Quare
ꝓpheta Jacob recte pronunciauit anti-
xp̄m futuꝝ. Daniel. ꝟo. xi. c. ita inquit
Adhuc aliud tempꝰ erit. s. antixp̄i. s̄m
Nicolaū de lira. ⁊ faciet rex. i. antixp̄s
iuxta voluntatē suaꝫ: ⁊ eleuabit ⁊ ma-
gnificabit aduersū omnē deū. ⁊ aduer-
sum deum deoꝝ loquetur magnifica. ⁊
dirigetur. i. ꝓsperabit. donec cōpleatur ira-
cundia. s. dei ꝑpetrata quippe ē diffini-
tio: quasi dicat. sic est determinatū i dei
prescia. Et deum patrū suorū nō repu-
tabit: ⁊ erit in cōcupiscētijs feminarū:
nec quēq̄ deorū curabit: q̇a aduersum
vniuersa consurget. Et Daniel. 8. c. Cū
creuerint iniq̄tates: consurget rex impu-
dens facie. s. antixp̄s. inuerecūdꝰ ad oē
malū: etiam intelligens ꝓpositiōes. Et
roborabitur fortitudo eius: s̄ nō i viri-
bus suis. s. q̇a i viribus diaboli. Et sup̄
q̄ credi potest vniuersa vastabit. Et ꝓ-
sperabitur ⁊ faciet. Et interficiet robu-
stos. s. illos qui inuenientur firmi in lege
dei nolentes ei obedire. ⁊ ꝑplm scōꝝ s̄m
voluntatem suā: ⁊ dirigetur dolus in ma-
nibus eius: ⁊ cor suū magnificabit. Et
in copia rerū oiuꝫ occidet plurimos: ⁊
contra principē principū. s. deū ꝯsurget
Et sine manu ꝯteretur. s. q̇a illū deꝰ inter-
ficiet: nō p manū hoīs: sed angeli. De
ipso etiaꝫ antixp̄o ꝓphauit Joh. i. sua
canonica. c. z. Audistis q̇a antixp̄us
venit. i. veniet tp̄e suo s̄m Nicolaum de
lira. Et. Apoc̄. 13. Joh. ait. Uidi de ma
ri bestiam ascendentē: habentem capita
septē. ⁊ cornua. x. ⁊ sup cornua eius. x.
diademata: ⁊ sup capita eiꝰ noīa blas-
phemie. Et bestia quā vidi similis erat
pardo: ⁊ pedes eius sicut pedes vrsi: ⁊
os eius sicut os leonis. ⁊ dedit illi dra-
co virtutē suam. ⁊ potestatē magnā. Et
vidi vnū de capitibꝰ suis: quasi occisuꝫ
in mortē ⁊ plaga mortis eius curata ē.
Et admirata est vniuersa terra post be-
stiam. ⁊ adorauerūt draconē qui dedit
potestatē bestie. Et adorauerūt bestiā. d.
Quis similis bestie: ⁊ quis poterit pu-
gnare cuꝫ ea? Et datū est ei os loquēs
magna: ⁊ blasphemias. Et data ē ei po-
testas facere menses 4z. Et apuit os
suū i blasphemias ad deū blasphemare
nomen eius: ⁊ tabernaculū eius: ⁊ eos
qui in celis habitāt. Et datū ē illi facē
bellū cū scis ⁊ vincere illos. Et data est
illi ptās in omnē tribū ⁊ populū ⁊ lin-
guam ⁊ gentem. Et adorauerūt eā oēs
qui habitāt terrā: quorū nō sūt scripta
noia in libro vite agni qui occisus ē ab
origine mūdi. Sanctus etiā Metho-
dius: quem cōmendat hieroꝰ i ꝓlogo
sup Danielē. de quo etiā meminit mḡr
historie scholastice. c. 4. super Gen̄. ita
de antixp̄o dixit in libro quodā suo: in
quo tractat de primis ⁊ nouissimis tē-
poribus. Ueniet filius ꝑditionis q̇ dicitur
antixp̄s: ⁊ putans q̄ sit deus exaltabit
cornua eiꝰ nimis. Et Paulꝰ. z. Thessa.
z. c. Reuelabitur ille iniquꝰ: quem dn̄s
ih̄s interficiet spū oris sui: ⁊ destruet il-
lustratione aduentus sui. Cuiꝰ aduentus
est s̄m opationē sathane in omni ꝟtute
⁊ signis ⁊ ꝓdigijs mendacibꝰ: ⁊ i omni
seductiōe iniquitates his q̇ ꝑeunt. De
antixp̄o etiā Dama. dixit in 4. li. suarū
sniarū. Decet scire qm̄ oportet antixp̄m
venire. Et Augꝰ. zo. li. de ciui. dei. c. 19
Nō veniet ad viuos ⁊ mortuos iudicā-
dos xp̄s: nisi prius venerit ad seducen-
dos in anima mortuos aduersariꝰ eius
antixp̄s. Sed in quo templo sessurꝰ sit
incertū est. utrū in illa ruina templi: q̄d
a Salomone constructū est: an i ecclia
Et saluator noster Joh. 5. ait. Ego veni
in noie patris mei: ⁊ nō accepistis me.
Alius veniet i noie suo: ⁊ illū accipie-
tis. Et Math. z4. Cum videritis ab-
hominationē desolationis: que dicta ē
a Daniele ꝓpha stantē in loco sancto q̇
legit intelligit. Predixerat q̇ppe Daniel
9. c. In dimidio ebdomadis deficiet ho-
stia ⁊ sacrificiū. ⁊ in templo erit abbo-
minatio desolatiōis. Quod declamās
hilariꝰ sup Math. dicit. Totū iudiciū
aduentus futuri ponit. d. Cū videritis
⁊c̄. De antixp̄i eni tp̄ibꝰ hec locutus est

xp̄ha. Abhominatio eni ex eo dicta ẽ q̄ aduersus deũ veniẽs: nomẽ dei sibi ven- dicet. Desolatiõis aũt abhominatio. q̇a bellis ⁊ cedibus terraꝝ desolaturus sit. Deprehendimus ergo ꝑ tot testimonia verũ eẽ q̄ antixp̄s veniet. Sed nõnulli hanc veritatẽ subterfugere querunt. d. venisse iam antixp̄m. Nã aliqui sũt te- nẽtes hereticos omnes antixp̄os fuisse Alij opinanť illũ fuisse Nerone̅. Qui- dam vero arbitrãť q̄ fuerit spurcissim⁹ Maugmeth. Sed primis respondem⁹ nõ esse negãdũ hereticos omnes mysti- cos antixp̄os posse vocari. Quia ⁊ Joh̄ i. canonice. z. c. Antixp̄i ait multi sũt. Et Hieronym⁹ sup̱ illo v̄bo Math. z4. Multi venient in noĩe meo. d. ego sum xp̄us. inq̇t. Ego reor oẽs heresiarchas antixp̄os eẽ: ⁊ sb̄ noĩe xp̄i docere q̄ ꝯtra xp̄m sũt. Verũtñ nõ obstat quin verus ⁊ realis antixp̄s venire debeat. Contra secundos v̄o dicere possumus q̄ Nero nõ fuit antixp̄s verus. tum q̇a p⁹ ipsuꝫ inuenti sunt ⁊ alij crudelissimi ꝑsecuto- res xp̄ianoꝝ: ut Domitianus. Antoni⁹ Seuerus. Maximian⁹. Decius. Au- relianus. Dioclitianus. Maximinus ⁊ ceteri. tum q̇a antixp̄s regnare debet ꝑ tres ãnos cum dimidio. sicut patet in auctoritate sup̱ius allegata Apoc̄. vbi diciť q̄ data est illi ptãs facere menses 4z. Et Daniel. iz. c. dr̄. q̄ ꝑsecutio ei⁹ durabit ꝑ temp⁹. i. ꝑ ãnũ ⁊ tp̱a. i. ꝑ duos annos ⁊ dimidiũ tp̱is. i. dimidiuꝫ anni s̄m expositionẽ Hiero. Nero autẽ scd̄m Horosium ⁊ Eutropiuꝫ regnauit ãnis i4. Non potuit etiã Nero esse antixp̄s: q̇a antixp̄s interficiendus ẽ ab angelo: ⁊ Nero interfecit seipsum. ut qui alijs crudelis extiterat: in seipso crudelitatꝫ officium exerceret. Sed adhuc quidaꝫ dixerunt Neronẽ resurrecturũ ⁊ futuꝝ antixp̄m. de quib⁹ dicit Aug⁹ li. zo. de ci. dei. Multũ mihi mira hec opinantiũ tanta presumptio. Alios v̄o qui dixe- runt Maugmeth fuisse antixp̄m ꝯuin- cere possumus ex verbis christi dicẽtis Math. z4. Nisi breuiati fuissent dies illi non fieret salua omnis caro. Perse- cutio aũt Maugmeth durauit iam per ãnos octingentos. Persecutio autem antixp̄i licꝫ grauior ⁊ terribilior futura sit qualibet alia: abbreuiabiť ꝓpter ele- ctos. Quare expectandus est antixp̄s de quo Paulus. z. Thessa. z. c. ait. q̄ reuelabiť ille homo peccati filius perdi- tionis: qui aduersatur ⁊ extolliť supra omne quod dicitur deus.

De qualitatibus seu conditionibus antixp̄i q̄tum ad eius natiuitatẽ: ma- lignitatem. ⁊ potestatem. Caplm. z.

Secundũ mysteriũ declarandũ de antixp̄o diciť qualitatis. in quo notare debemus triplicem ei⁹ conditionẽ. Prima diciť natiuitatꝫ Secunda malignitatis. Tertia ptãtꝫ

Prima antixp̄i cõditio diciť natiui- tatꝫ. Scd̄m Methodiũ nasceť i Chora- çaim. nutrieť in bethsaida. Sed q̇busi- dam videtur q̄ nasceť in Babylone. ut dicit glo. sup̱. z. Thessa. Et Hiero⁹ sup̱ Danielẽ. Verũtñ nec hoc videť ꝯsonuꝫ veritati: nisi intelligam⁹ babylonẽ my- stice: put significat cõfusionẽ eo q̄ Ba bylon illa magna cecidit. ⁊ facta est in- habitabilis. Ex quo dubiũ videť i quo loco determiate sit nasciturus antixp̄s De gente v̄o credibile est ⁊ verisimile q̄ nasciturus sit. ut Hiero⁹ dicit sup̱. xi. c. Dañ. de populo iudeorũ. De modo aũt licꝫ quidam dicant q̄ ope demonis ge- nerabiť succubi. s. qui assumpto corp̱e in specie mulieris supponet se viro. ⁊ in- cubi qui. s. postea in specie viri cõmisce- bit se mulieri. Tamẽ hoc nulla auctori- tate ꝓbari põt. Et ut Hiero⁹ diĉ ad Pau- linũ. Qđ de scripturis scis auctoritatẽ nõ habet: eadẽ facilitate ꝯtemniť qua ꝓbať. Idcirco inherẽdũ est snie Dama. qui ait. Non ex fornicatiõe generabiť ⁊ suscipiet omnẽ actum sathane. Se- cunda conditio antixp̄i diciť maligni- tatis. Erit quidẽ homo mal⁹ vitiosus ⁊ nequã: sicut unq̄ aliquis fuerit in hac vita. Sed apud nõnullos dubiũ videť Utrũ antixp̄s erit diabolus incarnat⁹

quemadmodũ xp̃us fuit deus incarna
tus. Et q̇busdã videt̃ ꝙ sic. q̇a Greg⁹
16. moral̃. ait. Caput iniquorũ diabol⁹
est. q̇ vltimis tꝑibus illud vas ꝑditiõis
ingressus antixp̃us vocabitur. Uerũtñ
Hiero⁹ expresse ꝯtriuꝫ dicit sup illo v̓bo
Danielis. 7. c. Ecce oculi hoĩs erant in
cornu illo. Non putem⁹ inquit iuxta q̇
rundã opinionẽ illud cornu. i. antixp̃m
diabolũ esse vl̃ demonẽ: ſꝫ vnũ de hoib⁹
in quo sathan habitatur⁹ est corꝑaliter
Qḋ dictũ intelligẽdũ ẽ. nõ ꝙ istud fiat
ꝑ assumptionẽ ⁊ vnionẽ i suppósito: q̇a
ut puto inconueniẽs ẽ suppositũ quod-
cunq̃ creatũ posse nãm extraneaꝫ assu-
mere: q̇a hoc est ꝓuilegiũ singulare sup-
positi increati. Quare dicendũ ẽ ꝙ dia-
bolus i antixp̃o habitabit ꝑ totalẽ illi⁹
hoĩs possessionẽ. Et ad hũc intellectum
trahenda sũt v̓ba Greg̃. Hoc etiã ipsũ
sentire videt̃ Johes Dama. qui de anti
xp̃o ait. Presciens deus iniq̇tatẽ future
voluntatis eius ꝯcedet i eo habitare sa-
thanã. Erit itaq̃ antixp̃s homo pur⁹ ⁊
ver⁹: lꝫ diabolo familiarissim⁹: ex cui⁹
commertio multa scire ⁊ facere poterit.
Unñ Greg⁹. 29. li. moral̃. ait. Sicut. n.
cedrus arbusta cetera in altũ crescẽdo
deserit. ita etiã antixp̃s mũdi gl'iam tẽ-
poraliter obtinẽs: mẽsuras hoiuꝫ ⁊ ho-
mines culmine ⁊ signorũ ꝑtãte trãscẽ-
det. Spiritus quippe in illo est q̇ i sub-
limibus positus potentiã nature sue nõ
ꝑdidit uel deiectus. Cui⁹ idcirco virtus
nũc minime oñdit̃: q̇a dispensatiõe dine
fortitudinis ligat̃. Tertia antixp̃i cõ
ditio dicit̃ ꝑtãtis. Accipiet nãq̃ ꝑtãtẽ
a deo sinente ⁊ ꝑmittente sup vniuersã
terrã. Attrahet nanq̃ paucis dũtaxat
exceptis ad se oẽs gentes: facietq̃ non
solum obliuisci: verũ etiã blasphemari
nomẽ illud: qḋ est sup oẽ nomẽ. nomen
s. dñi nr̃i ihu xp̃i. Multaq̃ ipia loquet̃
⁊ dicet ꝯtra honorẽ eius: ⁊ v̓ginis ma-
tris: ac oiuꝫ scõꝝ celi: inducetq̃ oẽs po-
pulos ut ipsũ colãt ꝓ deo. Et ut dicitur
Math. 24. c. Erit enim tũc tribulatio
magna qualis nũq̃ fuit ab initio mũdi
vsq̃ modo. neq̃ fiet. Inuadet siq̇dẽ ille
homo pcti vniuersũ orbẽ terrarũ manu
armata: cõgregabitq̃ in prelium copias
incredibiles: nec erit q̇ possit se defendẽ
a furore illaꝝ. Largietur adhuc ampla
munera: ⁊ largissima dona his q̇ ei spõ-
te sua adherebunt. Seducet ⁊ alios si-
gnis ⁊ ꝓdigijs mendacib⁹. Et ut dicit̃
Math. 24. Surgẽt pseudo xp̃i: ⁊ pseu
do ꝓphe: ⁊ dabunt signa magna: ita ut
in errorẽ inducant̃ si fieri põt etiã electi
Cessabunt tũc deo ꝑmittente oia mira-
cula vera. Cruciabunt̃ ꝓ xp̃o illi q̇ fer-
uentes erũt. ⁊ nulla cõsolatione visita-
bunt̃. O quid erit tunc tãtas nouitates
inspicere? O quãta horribilitas videre
dirui templa ⁊ ecclesias dei: religioneꝫ
deleri: ꝯtemni virtutes: ꝓphanari sacra
⁊ pollui v̓gies: ac torqueri sine vlla pie-
tate xp̃ianos. O quãta ignominia oc-
cupabit tunc mũdũ qñ licebit vnicuiq̃
ꝓ libito ad carnalitates ad spurcitiam
omneꝫ: ⁊ ad lasciuias laxare habenas.
Sed breue erit temp⁹ illud in quo pro-
sperabit̃ diabolus antixp̃us. Qm̃ ut p̃-
dictũ est p⁹ tres annos cũ dimidio deo
iubente interficiet̃ ab angelo.

// Qꝛ ſm aliquos vicinũ ẽ temp⁹ anti-
xp̃i. tum ꝓphiarũ prenũciatione. tũ eta-
tum annumeratione. tum etiã iniq̇tatũ
consũmatione. Caplm̃. 3.

TErtiũ mysteriũ declarandũ de
antixp̃o dicit̃ tꝑalitat̃. in q̇ vi-
dendũ est an ꝓximũ sit ⁊ vicinũ
tẽp⁹ quo apparere debeat pessimus anti-
xp̃us. Et saluo iudicio meliore: dicunt
quidã ꝙ sic ꝓpter tria. Primo propt̃
ꝓphiaꝝ prenunciationẽ. Secũdo ꝓ-
pter etatũ annumerationẽ. Tertio ꝓ-
pter iniquitatũ cõsũmationẽ. Primo
ꝓpter ꝓphiarũ p̃nũciationẽ. Aiunt enĩ
abbatẽ Joachim spiritu claruisse ꝓphi-
co. Ipse v̓o papalistã depinxit: i q̇ mul-
ta futura de statu ecclesie prenũciauit.
Ibiq̃ ponit duos post istũ q̇ Paulus se-
cundus vocat̃ sũmos pontifices eẽ fu-

turos. post quos ⁊ tertius depingit qui
coronā exhibet antixpo. Sʒ ⁊ ego dico
ꝙ licʒ multa predixerint Joachim. scā
Brigida Methodius Merlinꝰ ⁊ ceťi
qui spm̄ habuerūt ꝓphie. tñ ut m̄ videt
dicta eorū nō intelligunt. Nam de Ni-
colao Calisto Pio ⁊ Paulo pōtificibꝰ
maximis nihil inuentū est. qd̓ Papali-
sta sonet ꝫm veritatē. Quod si verū sit
relinquo arbitrio sapientiū dicendum.
Et ꝓpterea reprehensibiles potiꝰ iudico
q̄ꝫ laude dignos eos q̇ ꝓphias que in
scriptura sacra nō habentur nimis cu-
riose legere ⁊ interpretari studēt: q̄m se-
pius inueniunt decepti. Scio etenī etiā
graues ac sanctos viros in hoc ipso de-
fecisse. Naʒ quidā egregius ⁊ sanctus
predicator diebus nostris cathalogo
scōrū ascriptꝰ bono çelo ductꝰ publice ⁊
sepissime predicauit. imo sup inde tra-
ctatū copiosissime scripsit. Qz suo tēpore
natus erat antixp̄s. habebat ipse quas-
dam prophetias: aliquasqꝫ rationes q̇-
bus inducebat: ut ita crederet ⁊ p̄dica-
ret. Sʒ reuera euidentia facti declarat
ipsum fuisse deceptū. Et sic nō audeo p
aliquā ꝓphetiā quā nō intelligo teme-
re diffinire ꝙ tēpꝰ iam im̄ineat antixp̄i.

Secunda rō que mouit aliquos ut
dicerent proximū iam fore antixp̄i tēpꝰ
est propter etatū ānumerationē. Dicūt
enī nos esse in sexta etate mundi ex qua
p̄terierunt 1466. anni. Et ex cōsequēti
in breui mundꝰ habebit finē. Et cū anti-
xp̄s anteq̄ꝫ mundus finiatur venturus
sit. ergo veniet in breui. Sed quid ad h̄
dicendū sit diffusius habebit in sermōe
de contemptu mundi. Tertia ratio q̄
pleriqꝫ astruere nitunt antixp̄m cito eē
venturū est ꝓpter iniquitatū consūma-
tionē. Dicunt enī impletā iam ⁊ consū-
matā esse mensurā iniquitatū ⁊ pctōrū
ac p hoc instare tempꝰ. de quo. z. Thi.
3. c. dicit. In nouissimis diebus insta-
bunt tpa piculosa ⁊ erunt hoīes seipsos
amātes. cupidi. elati. supbi. blasphemi.
parentibꝰ nō obediētes. ingrati. scelesti.
sine affectione. sine pace. criminatores.

incontinentes. imites. sine benignitate
ꝓditores. proterui. tumidi. voluptatum
amatores magis q̄ꝫ dei. habentes q̇deʒ
spēʒ pietatis. virtutē aūt eius abnegā-
tes. h̄ illi. Quia ꝑo oīa supradicta in-
uoluerunt hoīes mortales miserosqꝫ ⁊
potissimū eos qui nomē xp̄ianū ꝓfitēt
ꝓpťea ⁊ si rō tertia nō cōcludat de facto
ꝙ vicinū sit tempꝰ antixp̄i. satis tñ effi-
cax est ad nos monēdū ut illud timea-
mus tempꝰ. Heu heu. quis sine horrore
cogitare queat q̄ꝫtū hodie supabnuda-
uit iniq̇tas ⁊ refrigerata ē caritas mul
torū? O xp̄iana religio. o decora ⁊ in-
uiolata fides. psequunt te hodie. detur-
pant ⁊ inficiunt nō tm̄ aligenigene: h̄ ⁊
tui qui fideles ⁊ xp̄iani vocari gloriāt.
Illi sunt qui modicā aut nullā habent
ad dei cultuʒ reuerentiā. Illi qui eccle-
siasticas dignitates pro explendo am-
bitionis sue appetitu furantur ⁊ rapiūt
Illi sunt qui collocauerunt vineaʒ dn̄i
sabaoth. id est ecclesiam sanctam. non
agricolis fidelibus: sed ut ita dicā atro-
cissimis hostibus. Illi sunt qui eccl'iaꝝ
bona lacerant. dissipāt. in vsus malos
expendunt ⁊ deuorant: sicut lupi. Illi
sunt qui principantur. imperant ⁊ do-
minantur populis sine iusticia. sine ve-
ritate. sine clementia. Illi sunt qui pre-
cepta dei viuentes negligūt ⁊ ꝯtēnunt.
Non colunt deum. non amant. non ve-
nerātur. ⁊ blasphemant nomen eiꝰ scm̄.
⁊ in illo piurant. dies festos nō seruāt.
parentes aspernant. inuidi sūt. iracūdi
litigiosi. seditiosi. percussores. homicide
humanū sanguinē crudeliter effunden-
tes. Non erubescunt quasi iam publice
adulterari. fornicari. ⁊ qd̓ his fedius ē
contaminari fetidissimo vitio sodomie
Auaritie aūt locū dederūt ita ut nulla
sit āplius ꝟitas. nulla fides. nulla cari
tas i eis. Lucrant p vsuras. fraudes. si-
mulatiōes deceptiōes ⁊ alios idebitos
modos. Licentiarūt linguā ut loquat
criminatiōes. mēdacia. testimonia fal-
sa. detractiones. susurratiōes. scurilita-
tes, cōtumelias. improperia ⁊ cōuitia.

Aperuerunt cor suũ ad cõcupiscendũ huiꝰ seculi bona: ⁊ ad desiderandũ delectari in pctis carnis. Fregerunt multi votũ qḋ deo fecerant. Finxerũt multi bonitatẽ vite. acceperũt ouiũ vestimẽta intrinsecus autẽ sunt lupi rapaces. O quãta peccata ⁊ q̄̃ enormia latent sub ouina pelle. o magne deꝰ. o sapiẽtissime dñe: tu oĩa vides: tu oĩa deniq̃ nosti. Nos ꝟo merito ꝓpter tanta facinora timere debemꝰ ne ĩ nos deseuiat ira sua sinatq̃ ꝑ antixp̄m vexari mũdũ tempestate magna. A qua nos liberet redemptor noster piissimꝰ: qui cũ patre ⁊ spũ sancto viuit ⁊ regnat ꝑ infinita secula seculorum. Amen.

// Dominica de passiõe in mane. de honore parentũ exẽplo xp̄i: qui ĩ euangelio suũ patrẽ honorare se asserit. s. quo ad dilectionẽ: subiectionem. ⁊ conuersationem. Sermo. 54.

Ego honorifico patrẽ meuẽ. Verba sũt redemptoris nostri originaliter Joh. 8. c. ⁊ hodierno euangelio annotata. Facti sunt adeo ut plĩmũ impij filij ad parentes suos. ut merito quilibẽ pater aut mater dicẽ possit illud Ysa. i. Filios enutriui ⁊ exaltaui: ipsi aũt spreuerunt me. Ut igitur etiã ⁊ ipsi iuuenes ⁊ adolescentes ac pueri parẽtes colendo ad verã penitentiã reducant̃: in p̄nti sermone de honore parentũ dicẽ statui. Nam Exodi. 20. c. dñs deus dixit. Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã: ut sis longeuus sup̱ terrã. Xp̄s ꝟo in euangelio hodierno patrẽ se honorare fatetur. ut sic nos etiã suo exemplo instrueret q̇d agere debemus. De ipso itaq̃ parentuẽ honore tria mysteria declarabimus.
Primũ dicit̃ dilectionis.
Secundum subiectionis.
Tertium conuersationis.

// De honorandi sunt parentes propter beneficiorum multiplicitatẽ. ꝓpter parentũ caritatẽ. ⁊ ꝓpter irrationabilium exemplaritatem. Caplm. j.

Primũ mysteriũ declarandũ de parentuẽ honore dicit̃ dilectionis. Debent vtiq̃ filij q̇ parẽtes honorare volũt illos diligere ⁊ ex corde amare ꝓpter tria. Primo ꝓpter bñficiorum multiplicitatẽ. Secundo ꝓpt̃ parentũ caritatẽ. Tertio ꝓpt̃ irrationabiliũ aĩaliũ exemplaritatẽ. Primo filij debent parentes diligere ꝓpter bñficiorũ multiplicitatem. Quisnã explicet quot a parentibus filij bñficia receperunt? Ab illis equidẽ sumpserũt esse quod bonũ tam grande est. ut ipsum sit fundamentũ omniũ aliorũ bonoꝝ. Nã qui nõ habet eẽ: nullũ aliud bonũ habẽ potest. nõ diuitias. nõ gloriã. nõ famã. non sciam. nõ virtutes. nõ grãm. nõ vitã eternã. Ipsũ etiã esse bonũ ab omnibus est desiderabile. Vñ Ari. 2°. de aĩa inquit. Oĩa appetunt esse. ⁊ illius causa agunt q̄cunq̃ agũt ẜm nãẽ. Propt̃ hoc bonũ a parentibꝰ habitũ libro de ebdomadibus Boetiꝰ ait. Omniũ bonorũ ipsũ eẽ bonũ est. Hic etiã sapiẽs Ecc̄i. 7. c ait. Honora patrẽ tuũ ⁊ gemituũ mr̃is tue ne obliuiscaris. Memẽto quoniam nisi ꝑ illos nõ fuisses. Et Hiero in ep̄la de honore parentũ ait. Honorandi sunt parẽtes. q̇a ꝑmo sũt nobis cã nascẽdi. Hoc beneficio motꝰ Coriolanꝰ romanꝰ consul ab vrbis rome obsidione cessauit. Scribit nãq̃ de illo Eutropius q̄ postq̄̃ vicerat volscos ⁊ coriolos: vnde postea nomẽ accepit exul factus romanis ad volscos in exilium mittitur. cum quibus gratiose viuẽs ab eis cõtra romanos dux factus ẽ. Et pꝰ multas ciuitates ⁊ terras ab eis adeptas ad fossas q̇nq̃ miliũ passuũ ab vrbe castra posuit. secundus pꝰ Tarquiniũ sup̱bũ: q̇ ꝯtra patriã duxisset exercitũ. Populat̃ inde romanũ agrũ custodibꝰ inter populatores positꝭ. qḋ ẜm Frontinũ de re militari. faciebat ut discordia orireť int̃ p̄res ⁊ pplm. Multitudo tãdẽ ingens

pacem expectans: senatū mouit. ut ad
Coriolanū oratores mitteret. Qui cū
nō obtinuissent: iterū missi alij nō reci-
piuntur in castris. Mittunt postea sa-
cerdotes cū suis insignibus velati: qui
minus fecerūt ꝙ primi. Tūc matrone
ut scribit Valerius sub rubrica de pie-
tate erga parentes. ad Vecturiā matrē
Coriolani. Volumniāqꝫ vxorē frequē-
tes cōueniūt ut ipsa mater ⁊ vxor Co-
riolani duos eius filios i hostiū castra
ducerent: ⁊ vrbē precibꝰ liberarent: quā
armis tutari difficile erat. Cuꝫ ḡ adca-
stra ventū ē: nūciat Coriolano adesse
ingens mulieꝝ agmen. qui spreuit eas.
mox quidā familiarū: nisi me inquit
decipiāt oculi: mater tua. ꝯiunx ⁊ liberi
tui adsunt. Tunc Coriolanus cum ma
tri obuie amplexuꝫ ferret: dixit mater.
Priusꝙ amplexū accipiā dican ad ho-
stem: an ad filiū venerim. ⁊ vtrū capti-
ua in castris tuis sim. In hoc me longa
vita ⁊ senectus traxit ut exulē te deinde
hostem viderē. Potuisti populari hanc
terrā: que te genuit ⁊ nutriuit? Si ego
te non peperissem roma non oppugna-
retur. Si filiū non haberē: libera in pa-
tria mortua essem. Vxor deinde ac libe
roruꝫ amplexus ab omni turba mulie-
rū strauere virū. Tunc ad matrē ꝟsus
ait. Expugnasti ⁊ vicisti iraꝫ meā. Pa-
triā ergo vtero tuo dono: repenteqꝫ agꝝ
romanū armis hostibus liberauit. Re-
cordatus fuit ergo Coriolanꝰ ꝙtū ma-
tri debebat: in cuius vtero suscepit esse.
Hinc Hieroꝰ de honorādis parētibꝰ. ait
Prebeat patribus amoris mixta formi-
do: qui primi sunt nobis causa nascēdi.
Exhibete patribus filij qd̄ vos potestas
paterni nois cogit: que adeo est eorū
meritis attributa: ut ipsa de vobis exi-
gat quod natura iubere nō potuit. Ma
tribus quoqꝫ debitā impēdite reueren-
tiam: que vobis vteri liuore seruientes
pondus corpis vestri tolerāt: atqꝫ igno-
tam portātes infantiā: famulatū quen-
dā exhibent nascituris. Illo tpe nō tm̄
sibi mr̄ esurit. nec acceptos sola digerit
cibos. Materno victu alitur ⁊ ille qui
latet: eiusqꝫ mēbra alterius comestio-
ne pascuntur: ut homo futurus alienis
morsibus saturet. hec ille. Sunt ⁊ alia
bn̄ficia filijs a parētibꝰ oblata. Nam ut
in pluribus ipsi filios nutriunt. aut nu-
triri faciunt. ipsos in etate infantili cū
magna diligentia ab oibus contrarijs
ꝓtegunt ⁊ defendūt. Ipsi eis ꝓuidēt de
vita ⁊ tegumēto. Ipsi eis alludunt: ap-
plaudūt ⁊ blandiūt ut a plāctu reuo-
cent. Ipsi eos docēt ut loqui sciāt: imo
ut sepissime ut bonos mores sequātur.
ꝓpterea Hieroꝰ de honore parentū. ait.
Memēto ḡ parentū eē ꝙ talis es: q̄rū
manibus incremēta sumpsisti. 2° filij
debent parentes diligere ꝓpter parentū
caritatem. Nam quātūcūqꝫ filij diligāt
patrem ⁊ matrem: tm̄ ab his plus dili-
gunt. Et hoc ꝭm Arī. 8. ethi. ꝓuenit ex
triplici ratione. Prima ratio est diu-
turnitatis temporis. Nā quanto amor
magis durat: tanto vehementior ꝑficit.
Amor aūt parētū ad filios diuturnior
est ꝙ filiorum ad parētes. Statim eni
cum filij nascunt parētes diligunt eos:
non tamē statim filij diligūt parentes:
quia non statim sunt tante cognitionis
ut possint cognoscere quid sit diligendū.
diuturnior est ergo amor parentuꝫ ad
filios ꝙ econuerso. ⁊ fortior est ⁊ vehe-
mentior. Secūda rō est certitudinis
prolis. Parentes igitur sūt magis certi
de sua prole: ꝙ ipsa de parentibus. Et
sic matres plus ꝙ patres. Tertia rō
est vnionis. quia filij vniuntur parenti-
bus eo ꝙ ab ipsis habent esse. ⁊ nō ecō-
uerso. Ideo dicit Alex. in. 3. volumine
summe. ꝙ de amore filijs exhibendo nō
datur preceptū: sicut nec de amore sui-
ipsius. quia ad hoc sufficiēter inclinat
natura. Unde sicut humor ascēdit a ra-
dice ad ramos: ⁊ non ecōuerso. sic na-
turaliter a parentibus ascendit amor
ad filios ⁊ non ecōuerso. Idcirco amor
parentū ad filios est naturalis. Amor
ꝟo filiorum ad parentes debet esse gra-
tuitus. Hinc Hieronymus in epistola

de honorandis parentibus ait. Sit tibi
grata vita ipsorũ: quib⁹ carior est vita
tua ꝙ̃ propria. Redde amoris vicẽ co-
lende pietatis. De hoc aũt amore paren-
tum ad filios est exemplũ de David cle-
mentissimo. 2. Reg. 18. Cuꝫ enim Ab-
salon filius eius temptasset eum pellere
regno: ac David contra eum mouisset
exercitum: cum ipse David remansisset
in porta ciuitatis: p̃cepit Joab. ⁊ Abi-
sai quibus cõmissa erat sũma belli. d.
Seruate mihi puerũ Absalon. Itaq̃
egressus est populus contra Absalonẽ
⁊ suos in campum ⁊ factum est preliũ.
Debellataq̃ est ab exercitu David gẽs
Absalonis. Accidit autẽ ut Absalon
occurreret seruis David sedens mulo
Cumq̃ ingressus fuisset mulus subter
condensam quercum: adhesit caput ei⁹
quercui. ⁊ illo p capillos suspenso mu-
lus cui insederat pertrãsiuit. Quod cũ
nunciatum fuisset Joab. tulit tres lan-
ceas in manu sua: ⁊ infixit eas i corde
Absalonis. Cumq̃ adhuc palpitaret
cucurrerũt decẽ iuuenes armigeri Jo-
ab ⁊ interfecerũt eum. Cum ꝟo nunci-
us curreret ad David. qui sedebat int̃
duas portas: ⁊ speculator diceret. Vi-
deo aliquem venientẽ: dixit David. O
si bonus est iste nuncius. Et appropin-
quans nuncius ad David ait: Salue
rex. Benedictus dominus deus: qui di
spersit oẽs contrarios regi meo. Et ait
rex. Est ne pax puero Absaloni? Qui
respondit ꝙ interfectus erat. O David
pater piissime. o pater amantissime. Nõ
cogitauit Absalonis rebellionem: nõ
dixit. Volebat filius meus subripe re-
gnuꝫ meũ: ideo merito est interfectus:
imo paterno amore deuictus. ꝯstrictus
est lachrymas fundere. ⁊ ascẽdit cena-
culuꝫ porte: ⁊ fleuit: ⁊ sic loquebat̃: Fili
mi Absalon: Absalõ fili mi: quis mihi
tribuat ut ego moriar ꝓ te? Absalõ fili
mi: Fili mi Absalon. Vincebat ẽ pñ⁹
affect⁹ David animũ. ut d mortuo filio
licꝫ sibi inimico non gauderet: ꝫ potius
angustiaretur. Tertio filii debent pa-
rentes diligere propter brutorum ⁊ ir-
rationabiliũ animaliũ exemplaritatẽ.
Ipse equideꝫ seuissime fere ⁊ animalia
siluestria: serpentes feroces: volucresq̃
rapaces ad parentes suo modo pieta-
tem exhibent ⁊ amorem. De ciconia eñ
in li. de natura animaliũ legitur. ꝙ sene-
scens pr̃ aut mater eius ab ea nutritur
alis confouetur: ⁊ Ciconia filia q̃cũq̃
potest beneficia parentibus indulget.
Quare ut dicit Ambrosi⁹ in examerõ
Auis pia romanorum antiquo more
appellari solebat. Sed dum hec loqui-
mur: admirari debem⁹ vnde ẽ ꝙ i mul-
tis filiis tanta iniquitas reperitur. Nã
vsq̃ adeo pleriq̃ in patrẽ aut in matrẽ
crudeles effecti sunt: ut non solum eos
odiant: nõ solũ nõ amẽt: sed mori illos
desiderent ⁊ affectent. imo visũ est tem-
poribus nr̃is. s. 1470. in ciuitate Bari
filiũ gladio interimere propriã matrẽ.
O genimina viperaꝝ. O ois humani-
tatis inimici. o inexhonoratissimi filii. o
socii proditorꝫ Jude. Ecquid nequius
cogitari aut dici põt uel audiri: ꝙ̃ erga
parentes vestros vestra iniqua ⁊ mala
voluntas? Sed ut arbitrari possum tri-
plex est causa: cur filii parentes exosos
habent. Prima causa est filiorum su-
perbia. propter quã egre ferunt si a pa-
rentibus corrigant̃: si illoruꝫ reprimat̃
audacia. si moneantur ut bene viuant.
Contra tales est aureum illud dictum
Salomonis. Audi fili mi disciplinam
patris tui: ⁊ ne dimittas legem matris
tue: ut addatur gratia capiti tuo: ⁊ tor-
ques collo tuo. Secunda causa q̃re
filii odiunt parentes est auaritia. Cu-
piunt eq̃dẽ dominiũ ⁊ potestatẽ habere
sup paternis ⁊ maternis bonis. ⁊ cum
id assequi non valeant. contra parẽtes
concipiunt odiũ. Nonnulli ꝟo viduas
matres ⁊ vetulas nunc precibus: nunc
blanditiis falsis inducũt ut de sua dote
liberam eis faciant donationeꝫ. Qui tñ
cum id obtinẽt nullam de matrib⁹ curã
gerunt. Et propterea caute agendũ est
⁊ ꝙ̃ diu quis potest esse bonorũ suorum

dominus non det alicui bona sua. Et hoc sapiens Eccl. 33. c. ait. Filio et mulieri. fratri et amico non des potestatem super te in vita tua. et non des alienis possessionem tuam: ne forte peniteat te et deprecеris pro illis. Tertia causa est quare multi filii parentes odiunt. illorum luxuria. Ut enim dicitur. i. Esdre. 4. c. Multi dementes facti sunt propter uxores suas. Propter illas quoque filii parentes molestant. expellunt de domo. et quasi amplius videre non possunt. O filii diligite uxores vestras: sed non immoderato amore ut parentum vestrorum obliviscamini. Mementote semper quod magis diligunt vos parentes vestri quam uxores vestre.

Qualiter filii debent esse parentibus subiecti. et de triplici gradu superioritatis: spiritualis. temporalis. et corporalis.

Capitulum. z.

Secundum mysterium declarandum de honore parentum dicitur subiectio. Debent utique filii esse parentibus subditi: illisque obedire. Et de hoc dicitur Col. 3. Filii obedite parentibus vestris per omnia. Et Eph. 6. Filii obedite parentibus vestris in domino. hoc enim iustum est. Honora patrem tuum et matrem tuam: quod est mandatum primum in promissione ut bene sit tibi et sis longevus super terram. Et Hieronymus in epistola de honorandis parentibus ait. Imitamini filium Machabeum: qui matri suadenti mortem obedivit. et durum imperium gratanter aggressus est. ne offenderet genitricem. Et redemptor noster humilitatis magister. ut dicitur Luc. z. c. erat subditus illis scilicet Joseph: et virgini matri. Et Deut. xi. c. quando lex currebat severitatis et iusticie dixit deus. Si genuerit homo filium contumacem et proterуum qui non audiat patris ac matris imperium: et coartatus obedire contempserit: apprehendent eum: et ducent ad seniores civitatis: et ad portam iudicii: dicentque ad eos. Filius noster iste protervus et contumax est: monita nostra audire contemnit: commessationibus vacat. et luxurie atque conviviis: lapidibus eum obruat populus civitatis. et morietur ut auferatis malum de medio vestri: et universus israhel audiens pertimescat. Notandum tamen secundum Alex. in. 3. quod triplex est gradus superioritatis secundum quem debet esse ordinata obedientia. Prima est superioritas spiritualis. Secunda temporalis. Tertia corporalis. Prima est superioritas spiritualis. in qua est prelatus cui obediendum est in spiritualibus et non in temporalibus nisi per accidens inquantum temporalia quandoque ordinari possunt ad aliquem finem spiritualem. Secunda est superioritas temporalis: in qua preest dominus temporalis qui mandare potest ea que concernunt publicum et commune bonum. eique sub pena peccati obediendum est ut dicitur. 4i. q. 3. c. qui resistit. c. si bonum. c. Julianus. Et di. 8. c que contra mores. Tertia est superioritas corporalis: in qua paterfamilias preest filiis et omni domui sue. Et secundum hanc pater potest precipere ea que pertinent ad necessitatem vel utilitatem. Et secundum hoc filii debent parentibus obedire. Unde si parentes mandarent illa que pertinent ad superiores spirituales: utputa quod filii ieiunarent in pane et aqua: quod est officium confessorum: aut mandarent ea que pertinent ad superiores temporales sine ipsorum voluntate et auctoritate non esset eis obediendum. Multo minus etiam non debent filii parentibus obedire in his que cederent in detrimentum proprie salutis et esset contra divinum honorem. Unde Algo de sancto Victore ait. Obedire debemus parentibus in omnibus: exceptis his in quibus dei patris dilectio offenderetur. Et Hieronymus ad Furiam. Honora patrem tuum: sed si te a vero patre non separat. tamdiu scito sanguinis copulam: quamdiu ille suum noverit creatorem.

Alioquin tibi David ꝓtinus clamat ⁊
dicit. Audi filia ⁊ vide: ⁊ obliuiscere po
pulũ tuũ: ⁊ domũ patris tui ⁊ ꝯcupiscet
rex decorez tuũ. hec ille. Ex quibꝰ omni-
bus colligimus ꝙ grauiter errent hi
qui filios aut filias non ex leuitate: sed
ex voluntate bona deo seruire volentes
impediunt: ac a ꝓposito bono reuocare
nituntur. de quibus diffusius i sermõe
de religiõe dicemꝰ. Nũc aũt hortari tm̃
sufficiat iuuenes ꝓpť xp̃m nõ dubitare
parentibꝰ non obedire. Ipse enim dixit
Math. x. Qui amat patrez aut matrẽ
plus ꝙ̃ me nõ est me dignꝰ. Sic confor
tabat scũs Sebastianꝰ iuuenes illos
fide ⁊ sanguine ac passione germanos
Marcũ. s. ⁊ Marcellianũ dum ꝓ fide
xp̃i decollari debebãt. Ad quos adue-
nere parentes: ut eos a scõ ꝓposito re-
uocarent. Aduenit ⁊ primo mater que
soluto crine scissisq; vestibꝰ vbera osten-
dens aiebat. O preduices filij circũdat
me inaudita mestitia ⁊ intolerabilis lu
ctus. Heu me miseraz: amitto filios ad
mortem vltro tendentes: quos si mihi
hostes auferrent ꝑ media sequerer bella
raptores. si violenta iudicia conclude-
rent: carcerem irrumperem moritura.
Nouũ hoc pereundi genus est. in ꝗ car-
nifex rogať ut feriat. vita optať ut ꝑeat
mors inuitať ut veniat. Nouus hic lu-
ctus. noua miseria: in qua natorũ iuuẽ-
tus sponte amittiť: ⁊ parentũ miserãda
cogitur senectus ut veniat. Hec dicẽte
matre pater senior adducitur manibꝰ
seruulorũ: ⁊ puluere asperso capite hꝰ
voces dabat ad celũ. Ad mortẽ ultro
ꝓficiscentibꝰ filijs vale dicturꝰ adueni
ut que mee sepulture parauerã. in filio-
rum sepulturas expendã infelix. O filij
baculꝰ senectutꝭ mee: ⁊ geminũ viscerũ
meorũ lumẽ: Cur sic mortẽ diligitis?
Uẽite huc iuuenes: ⁊ flete sup iuuenes
spõte peũtes. Uenite huc senes ⁊ mecũ
sup filios plangite meos. Deficite plo-
rando oculi mei: ne videã filios meos
gladio cedi. Aduenerũt etiã coniuges
cuz filijs lamẽtãtes. Inter hec ceperũt
corda martyꝝ mollescere. quos tñ scũs
Sebastianus suis verbis dulcissimis
cõfortauit. adeo ut ꝓ xp̃o animose pati
nõ dubitarẽt. Et sic decollati sũt. Quo
exemplo edoceñť iuuenes. nõ esse illis
curandũ: si in his que ad anime salutẽ
proprie: ⁊ ad dei spectant honorẽ: a pa-
rentibus cõtrariũ precipitur: ⁊ ob hoc
sint eis inobedientes: ut deo pareant.

Qr filij debent cum parentibus con-
uersari cum benignitate: cum humili-
tate. ⁊ cum pietate. Capľm. 3.

Tertiũ mysteriũ declarandu3 de
honore parentũ dr̃ ꝯuersatiõis
Debent vtiq; filij cũ parẽtibus
conuersari ut debẽt ⁊ expedit tripliciter
Primo cum benignitate. Secũdo cũ
humilitate. Tertio cũ pietate. Prio
cum benignitate: ut sint eis benigni ad
ꝯsolandũ eos: nõ ad ꝯtristandũ. Nam
ut iquit Hieroꝰ. Habet quãdã senectus
infantiã. Solent vtiq; senes esse tediosi
suspiciosi. querulosi. imundi. ⁊ in domo
inutiles. Non tñ ꝓpterea filij debent per
impatientiã v̄bis illos exaspare. Unde
Hieroꝰ iquit. Nemo ꝑentes aspis v̄bis
ledat. hoc ora filioꝝ aspneñť qd̃ ꝑentes
ledat audire. Et idẽ Hieroꝰ de honorã-
dis parentibꝰ ait ad filios. Audite filij
salutiferam iussionez: ⁊ precepta legis
affectu debiti amoris implete. Seruite
patribus futuri patres. ⁊ matres v̄ras
tenera diligite pietate: ut vestre coniu-
ges mereanť matruz noĩe nuncupari.
Nemo patrẽ aspis verbis ledat: ne fiat
amara dulcedo. Hoc tamẽ sit inter pa-
rentes ⁊ filios ꝙ dño iubente natura
continuit. Affectũ sonet quicquid lin-
gue dixerint liberorũ. Inter caras con-
iunctasq; ꝑsonas pietatis iura serueñť
Hoc filioꝝ ora loquãť: qd̃ delectat pa-
rentes audire. Et iterũ sup̃dicto libello
idẽ ait. Mereť eni cecitatis sue subire
suppliciũ: qui parentũ vultꝰ uel toruo
visu despexerit. ⁊ elatꝭ oculis leserit pie-
tatẽ. Si q̇c ꝙ̃ sapitis filij: eo aio videte
venerabiles facies: ꝗ uos ipi cõspiciũt
⁊ eorũ labris dulcibꝰ osculis inherete:

q̄a eoꝝ oscula adhuc habetis i mēbris.
Senibus seruire ꝑfacile ē: quos nemo
potat nemo nutrit succo corporis sui. Fo-
ueatur itaq̧ parentū senectus: ⁊ factis
eorū vicissitudo reddat̃. hec ille. Con-
trariū aūt faciētibus multa mala eue-
niunt. Unde idē Hiero⁹ vbi supra. Ir-
reuerēs aūt filius qȯ a dn̄o ipe mereat̃
Salomonis dicta testāt̃. Contumelijs
afficiens patrē ⁊ contemnēs senectam
matris: cōfundet̃ ⁊ in obprobrijs erit.
Filius derelinquens custodire discipli-
nam patris: meditabit̃ sermōes malicie
Maledicenti patrē ⁊ matreꝫ extinguet̃
lumen. ⁊ pupille oculorū eius videbūt
tenebras. Audi fili patrē qui genuit te
nec ꝯtempseris quia senuerit mater tua
Parcat patri lingua quā genuit. ⁊ ma-
trem suā nemo crudeli verbo percutiat.
Sic te rapiet fili iuuenilis etatꝭ aucto-
ritas ut noueris vnde sis natus. Me-
mento scripture sancte: vbi spū scō lo-
quente dictū ē. Qui maledixerit patrē
aut matrē morte moriat̃. hec ille. Que
oia breuib⁹ ꝟbis cōprehendens sapiēs
Eccl̄.3.c.ait. Fili suscipe senectā pr̄is tui
⁊ nō contristes eum in vita illius. Si
defecerit sensu veniā da illi. Suscipe in-
quit senectā laboriosam ⁊ onerosam re-
cordās infantie tue quādo flebas: tur-
babas domū: inquietabas dormientes
fatigabas mr̄eꝫ: fedabas pānos. ⁊ alia
faciebas quib⁹ infantilis etas solet esse
molesta. Sicut eni tolerauit pater aut
mater imo suscepit. ⁊ adiuuit infantiā
tuam. sic ⁊ tu suscipe ⁊ nō abhorreas se-
nectā illorū. Sequit̃: Sapiēs i aucto-
ritate ꝑallegata. d. Patris tui. nō alieni
non canis. nō inimici: ſ patris tui cari
genitoris amatoris ⁊ benefactoris. O
ꝙ̄ dulce vocabulū pater aut mater. o ꝙ̄
gratū ꝟbū filius aut filia. Hinc Hiero⁹
ad matrē ⁊ filiā in gallijs cōmorantes
ait. Mater ⁊ filia noia pietatis officio-
rum vocabula vincula nature sunt. hec
ille. Caueant autē filij ne qȯ absit defi-
cientes sensu parētes derideāt ⁊ male-
dicāt̃: sicut ⁊ Cham qui maledict⁹ fuit

eo ꝙ Noe patre suo dormiēte eum dis-
cooꝑtum irrisit. ut habet̃ Gen̄.9.c. 2°
filij debent cū parentib⁹ ꝯuersari cū hu-
militate illos reuerendo atq̧ timendo.
Maxime autē filij debent timere ne sua
culpa aut defectu a pr̄e uł a matre ma-
ledicant̃. Est eni hoc modo paterna aut
materna maledictio sagitta vulnerans
⁊ penetrans intima cordis filiorū ma-
lorum. Un̄ Aug⁹.22.li. de ci. dei nar-
rat ꝙ apud Cesareā Cappadocie q̄dā
nobilis matrona fuit viri destituta so-
latio. x. filios habens: septem mares ⁊
tres feminas. Quadā autē vice mater
ab eis offendit̃: ⁊ maledictionem filijs
imprecat̃. Subito imprecationeꝫ mr̄is
diuina vindicta subsequit̃. ⁊ oēs pena
horribili: ⁊ simili feriunt̃. Nam omnes
tremore sunt horribiliter ꝑcussi. Quaꝓ-
pter nimiū dolentes ⁊ ciuiū suorū ocu-
los nō ferentes: ꝑ totum orbem vagari
ceperūt. Et quocūq̧ ibant oiuꝫ in se ꝓ-
uocabant aspectū. Ex his aūt duo frat̃
⁊ soror Paulus ⁊ Palladia Hyponiam
venerūt. ⁊ Augustino qȯ sibi aduenerat
narrauerūt. Cūq̧ iam. 15. diebus ante
pasca ecclesiā bti Stephāi frequētātes
sanitatē ab ipso martyre multis preci-
bus postulassent in ipso die pasce: cum
frequens populus presens esset oratiōe
facta ante altare sancti Stephani am-
bo frater ⁊ soror surrexerūt parit̃ sani.
O filij suꝑbi. o filij parentib⁹ vestris in-
sultantes. o filij irreuerētes. inobedien-
tes ⁊ cōtumaces timete patnā ⁊ mater-
nā maledictionē. Timete insuꝑ ⁊ diui-
nū iudiciū. Nā sicut longa vita speran-
da est ab illis qui parentes honorāt. ut
habetur Exo. 20. c. Ita ⁊ breuis vita
⁊ infelicitate plena a malis filijs ē per-
timescenda. 3° debent filij cū parētib⁹
conuersari cū pietate illis. s. in infirmi-
tatibus necessitatib⁹ ⁊ antiquitate pie
subueniendo cuꝫ facultas adest. Unde
Hiero⁹ vbi suꝑ ait. Exolue fili qȯ debes
⁊ officia debita qualicūq̧ exhibe famu
latu. parentib⁹ ꝟo nemo reddere potest
quantū tenet̃. Et Amb°. suꝑ Luc̄. ait.

Si paueris inquit matrē. nō reddidisti ei cruciatus: quos ꝓ te passa est. nō labores quibus te gestauit. nō alimenta que tibi ministrauit. Audi etiā Hiero. o ingrate fili vbi s̄. d. Quid ipa memorem nutrimenta: ꝛ tenere infantie dulces iniurias: quas nutritoris affectus de suis parabolis sumit? Quid cibos in matre confectos: qui femineis manantes ex membris lacteū soluūt̄ in succū: ꝛ fauces inualidas liquido sapore perfundūt? Cogente natura sumūt infantes de matre qđ bibāt. ꝛ dente nō nato hoc sibi currentibus labris eliciunt: ꝙ nō sit necesse mordere. Seruiūt materna posteris pectora. seruiūt ipsis i cunabulis manus ꝛ terga. mēbris deuoluta lactētium gratos artus accipiūt. Optat mr̄ paruulū crescē. optat cito videre maiorē: eūqꝫ numerꝭ iuuenū miscere festinat nūꝙ sibi forsitan seruituꝝ. His tot tantisqꝫ precedentibꝰ factis: parentibus ꝛ matri tota debet alacritate seruiri. Ħ ille Prout fecit illa filia licꝫ pagana: quaꝫ laudat Valeriꝰ rubrica de pietate erga parentes. Hec matrē adiudicatā ut fame moreret̄ i carcere ꝑ dies plurimos fingens se visitationis causa ad eā accedere velle. impetrato a carcerꝭ custode aditu: tamē bene excussa ne sibi alimēta portaret: ꝓprio lacte sustētauit. Quod dū iudici innotuisset matri donauit vitā admirans filie pietateꝫ. Curent igitur seruare filiꝭ que dicta sūt. patres vero ꝛ matres caueant ne ipsis ꝓ quibuslibet minimis defectibꝰ maledicāt. Hoc ideo dico qa solent plures mulieres nō posse loqui absqꝫ meledictiōibus ꝛ blasphemiꝭs. O feroces matres cur filios vr̄os quos portastis in vtero tot maledictionibus iugulatis? Ut tamē ꝓpitius sit deus oibus tam parētibus ꝙ filiꝭs cōsulo: ut hac die ꝙ primū intraueritꝭ domū anteꝙ comedere incipiatis omnes filiꝭ ꝛ filie corā patribꝰ ꝛ matribus genuflexi veniā petant ꝛ postulent bñdici. At ꝛ ipsi parentes eos amplexantes: dulciter osculent̄ ꝛ benedicant: sicqꝫ acquiret̄ in hoc seculo dei gratia: ꝛ in futuro etna gloria: in qua viuit ꝛ regnat Marie virginis filius amorosus redēptor nr̄ibꝫ: qui ut nobis daret exēplū honorādi parētes: ut dicit Lucas: erat subditus illis Joseph ꝛ Marie: ut dictum est supra. Amen.

Dominica de passione infra diem. de maledictionibus diuersaꝝ creaturarū: irrationabiliū: ꝛ intellectualiū: ꝛ ipsiꝰ dei omnū creatoris. Sermo. 55.

Demonium habes. Judeoruꝫ blasphemātiū xp̄m v̄ba sūt ista originaliter Job. 8 c. ꝛ i euāgelio hodierno Contremiscūt viscera mea: ꝛ cor meū fit gelidum totū cū cōsidero detestabilē horribileꝙ xp̄ianorū abusū: qui ꝓsumpserunt iam publice relaxare linguas suas ad maledictiōes ꝛ ad blasphemias dei ꝛ scōꝝ celi. Est aūt ħ malū adeo cōmune: adeo generale: adeoqꝫ āntiquū atqꝫ inueteratū. ut ꝓpterea videat̄ plerisqꝫ aut paruū: aut satis leue pctm̄: uel certe nullū. Quo fit ut iam i vicis. i plateis. in domo. in foro. in ciuitate. i agro resonet cōtumelia dei summi. ꝛ bñdicte matris eiꝰ: ꝛ alioꝝ scōꝝ. Et licꝫ nōnulli cōfiteantur ꝛ accusent se maledicendo ꝛ blasphemando peccasse. nihilominꝰ nolūt credē pcti huiꝰ ꝙuitatē. Ea ꝓpt̄ in pn̄ti s̄mone de pctō maledictiōis: sub q̄ ꝛ blasphemiā intercludemꝰ: aliq̄ necessaria studebimꝰ declarare: ut sic qui ad pniam verā voluerint redire: intelligāt ꝙtū ipsis cauendū sit a maledictis. Nā ꝛ iudei pessimi dño ihu xp̄o maledicentes. merito videt̄ abhorrēdi: multo fortius ꝛ ipsi xp̄iani: q fidem eiꝰ profitent̄. Distinguemus ꝙ triplicē maledictionē

Prima est facture irrationalis.

Secunda creature intellectualis.

Tertia nature diuinalis.

Qr nō debent xp̄iani maledicere creaturis irrationabilibꝰ eo ꝙ ordinant̄ ad hominē ꝑ subuentionē: significationē:

⁊ per modū continentis. Capl'm .j.

P[F]Rima maledictio est facture ir-
rationalis: cum .s. q̇s maledicit
terre. lapidibus. arborib[9]. aiali-
bus. pluuie. ventis. soli ⁊ lune. ac silib[9]
Et de hac maledictiōe scūs Tho. z[a]. z[e]
q. 76. inq̇t. Maledicē reb[9] irrōnabilib[9]
inq̄tū sunt creature dei ē pctm̄ blasphe-
mie. maledicere aūt eis s'm se ꝯsideratū
est ociosū ⁊ vanū. ⁊ ꝑ ꝯsequēs illicitū.

Sed posset aliquis arguere oñdēdo
nō eē illicitū maledicere creaturꝭ irra-
tionabilib[9]. Primo q̇a ut h̄r. z. Reg. i.
Audita Dauid morte Saulis ⁊ Jo-
nathe maledixit montib[9] gelboe. z[o]
q̇a xp̄us ut h̄r Math. zi. ⁊ Marci. xi.
maledixit ficulnee: in qua non inuenit
nisi folia. 3[o] q̇a Job: ut dicit' eiusdem
3. maledixit diei suo. ⁊ dicebat. Pereat
dies i qua natus sum: ⁊ nox in q̄ dictū
est: conceptus est homo: dies illa vertat'
in tenebras. Rñdet Tho. vbi s̄. ꝙ be-
nedictio ⁊ maledictio ꝓprie pōt ꝑtinere
ad illā rem cui pōt bonū aut malū ꝯtin-
gere. s. rōnali creature. Ipsis ḡ irrōna-
bilibus dicit' ꝯtingere bonū aut malum
in ordine ad creaturā rōnalē, ꝓpter quā
sunt. Ordinantur autē creature irrōna-
les ad hoiem triplicit'. Primo ꝑ modū
subuentionis: inq̄tū ex eis subuenitur
humane necessitati. Et hoc modo a deo
Geñ. 3. post pctm̄ primoꝝ parentū ma-
ledicta est terra. vt. s. ꝑ eius sterilitatem
homo puniret'. Et Deut[o]. z8. deus dixit.
Si audire nolueris vocē dñi dei tui. ut
facias ⁊ custodias oia mādata eius ⁊
cerimonias quas ego p̄cipio tibi hodie
venient sup te omnes maledictiōes iste ⁊
apprehendēt te. Maledictus eris in ci-
uitate. maledictus in agro. maledictuꝫ
horreū tuū. ⁊ maledicte reliquie tue. ma-
ledictus fruct[9] ventris tui. ⁊ fruct[9] terre
tue. armenta boū tuorū. ⁊ greges ouiū
tuarū. z[o] ordinant' creature irrōna-
les ad hoīeꝫ ꝑ modū significationis. Et
sic xp̄s maledixit ficulnee. in significa-
tionē synagoge ⁊ iudaice gentis: q̄ nō
hēbat nisi folia. v'ba. s. legis sine fructu.
Et ꝓpterea merito debebat arescē. ⁊ au-
ferri ab ea regnū dei. q̄d significatū fuit
in ficulnea a xp̄o maledicta. 3[o] ordi-
nant' creature irrōnales ad ipsū hoiem
ꝓpter modū ꝯtinētis: aut tp̄is: aut loci
Et sic Job maledixit diei in qua natus
erat, ꝓpter culpā originalē: quā nascen-
do ꝯtraxerat. Ita ꝙ maledictio illa nō
arguit in eo aliquam impatientiā: s' tm̄
arguit ⁊ explicat ꝙ die qua natus est ⁊
ꝯceptus ꝯtraxit originalem culpā: que
radix est omniū passionuꝫ quas patim̄
i hac vita. Dauid insup maledixit mō-
tib[9] gelboe: ad explicādā cedē q̄ in eis
facta fuerat. ꝓpterea dicebat cū fletu ⁊
lachrymis: Mōtes gelboe nec ros nec
pluuia veniat sup vos: i quib[9] ceciderūt
inclyti israhel Saul ⁊ Jonathas ama-
biles ⁊ decori. aquilis velociores. leo-
nibus fortiores. Filie isr'l sup Saul fle-
te. Et ego doleo sup te frat' mi Jonatha
Quare nō ē trahēdū in ꝯsequētiam: ut
vnusq̇sq; ꝓ suo libitu facturis irratio-
nabilibus maledicat.

Qr hō nō debet maledicere creaturis
intellectualibus. s. creature infernali:
cerature terrestri: ⁊ celesti. Capl'm. z.

SEcūda maledictio est creature
intellectualis. q̄ adhuc triplex ē
p̄[a] ē creat'a intellectualis infer-
nalis q̄ ē diabol[9]: cui inq̄tū creat'a dei ē
nō licet maledicē. Vñ i ep'la Jude. Cū
altcaret' Michael cū diabolo de corpe
Moysi: nō fuit ausus i eū iudiciū in-
ferre blasphemie. Altercatio aūt illa ut
dic' glo. erat: q̇a diabol[9] volebat iuenire
corp[9] Moysi: q̄d p[9] mortē ut h̄r Deut[o].
33. deo volēte vbi sit igrat': ⁊ diabol[9] vo-
lebat ut sciret'. ut sic trahēt ꝑpl'm ad ido-
latriā. Sꝫ angel[9] ꝓhibebat. ⁊ tm̄ cū dia-
bolo ꝯtendēs nolebat blasphemare eū.
Idcirco Hiero[9]. z4. q. 3. c. si igitur. ait.
Si igit' Michael nō fuit ausus diabo-
lo ⁊ certe maledictionis dignissimo iu-
diciū inferre blasphemie: quāto magis
nos ab oi maledicto puri eē debemus?
Merebat' diabolus maledictū: s' ꝑ os
archangeli blasphemia exire nō debuit.

Secũda creatura intellectualis dici
potest terrestris.s.homo : cui potest quis
tripliciter maledicere. Primo ex cõfor-
matiõe dei ⁊ amore iusticie. Et de hac
dicit̃.24.q.3.c.cũ sci viri. Cum sancti
viri maledictionis sñiam ꝓferũt : nõ in
hãc ex voto vltionis:ſ ex iusticie amore
prorumpunt. Sic Geñ.9.dixit Noe.
Maledictus Chanaan seruus sit fra-
trũ suorũ. Sic Actꝫ.8.Petrus maledi-
xit Symoni.d. Pecunia tua tecũ sit in
ꝑditione. Secũdo põt qs hoi maledi-
cere ex quadã leuitate uel subreptione:
sicut solẽt multi facere: licꝫ ociose ⁊ be-
stialiter : qui nesciũt loqui cũ socio sine
maledictiõe.d. Sis suspensus ꝑ gulas:
nascat̃ tibi vermis canis.⁊ similia. 3°
põt quis hoi maledicere ex liuore:odio
⁊ aio malo.⁊ hoc cum sit cõtra caritatẽ
peccatũ est mortale. Tertia creatura
itellectualis dicit̃ celestialis : cui nullo
pacto maledicere licet. Sed heu q̇d re-
feram ? Nam tãta est corruptela xp̃ia-
norũ:ut pro nihilo ducãt blasphemare
scõs ⁊ gloriosam virginez Mariã. Et
sicut hi qui boni sunt deuotionẽ habent
ad virginẽ. ⁊ vltra illã suũ patronũ ⁊
aduocatũ fecerũt scm̃ Antoniũ.aliqui
scm̃ Frãciscũ.aliqui scm̃ Nicolaũ.aliq
scãm katherinã ⁊ huiusmodi. Ita pessi-
mi ⁊ maligni blasphematores blasphe-
mant ꝟginẽ beatã :⁊ ꝑ sua mala deuo-
tione aliqui scm̃ Antoniũ. aliq Fran-
ciscum. Clarã ⁊ hi⁹. O ingratissimi pec
catores.o furentes animi.o venenosa ⁊
amarissima lingua.o deniꝗ ꝑditissimi
homies. Ecquid mali fecere vobis sci ?
In quo nocuerũt vobis? An non assi-
due pro vr̃a salute intercedũt ad dñm?
Nõne ⁊ ꝟgo illa pijssima mater gratie:
fons misericordie ꝓ vobis indefessa est
aduocata ? Quid ergo blasphematis
illã ⁊ reliquos scõs ? Sed reuera si ser-
uaretur illud qd̃ dicit̃ in.c. statuimus.
extra de malediq̇.s. ꝙ publice blasphe-
mantes deũ uel virginẽ sanctissimã: ul'
aliquẽ scõꝝ publica pnia.p.⁊.ebdoma
das puniret̃. in quarũ.s.qualibet sexta
feria in pane ⁊ aq̃ ieiunarent: facerẽtꝗ
alia que continentur ibi. ꝓfecto nõ ita
de leui prorumperẽt i blasphemias. Et
licꝫ pnie sint arbitrarie ut tactum est in
precedentibus.tamen laudo ut hi qui
audiunt ꝯfessiones ipsos blasphemos
nõ ita de leui absoluãt : q̇a facilitas ve-
nie tribuit incentiuũ delinquẽdi.ꝑ̃ea
arguẽt illos aspe: increpẽt dure:⁊ peni-
tentiã iniũgãt salutiferã ⁊ fructuosam
Quisnam nõ videt quãta diligẽtia op⁹
sit ad blasphemos ⁊ maledicos emen-
dandos? Difficile est vtiꝗ malã cõsue-
tudinẽ derelinquere. O vere mala con-
suetudo qua hoies xp̃iani iniuriãt̃ deo
⁊ scis eius. In hac soli xp̃iani demersi
sunt:quoniã non est aliqua natio neꝗ
iudeoꝝ neꝗ gentiliũ ⁊ paganoꝝ: i qua
tot sint blasphemie ⁊ maledictiones sicͭ
in populo xp̃iano.

// De peccatũ maledictionis ⁊ blasphe-
mie dei est graue : tũ rõne abhoiatiõis :
tum rõne sup̱ationis : tum etiã ratione
contrariationis. Caplm̃ 3.

Tertia maledictio est nature di-
uinalis.cuꝫ.s.quis de deo male
loquit̃ conuitia ⁊ contumelias
maiestati sue inferẽdo.⁊ de h̃ dicit Ric.
de scõ Vic. Sceleratissimũ gen⁹ pcti ẽ
quãdo quis in dei vituperiũ delectatur
Et glo.sup̱ illo ꝟbo Ysa.18.c. Ad pp̃lm
terribilem ⁊c̃. Omne pctm̃ blasphemie
compatum leuius est. Et iteꝝ ibi. Nihil
est horribili⁹ blasphemia : que ponit os
suũ in celũ. Quãtũ ꝟo graue sit peccatũ
maledictionis ⁊ blaphemie colligi põt
ex triplici rõne. Prima dicit̃ abhoiatio-
nis. Secũda sup̱ationis. Tertia cõ-
trariationis. Prima dr̃ ratio abhoia-
tionis. In veteri siquidem testõ abhoia-
bantur patres antiq̇ vsꝗadeo peccatũ
blasphemie ꝙ ex mandato dei de blas-
phemia cõuictũ lapidabãt. Vñ Leuitꝫ.
24.dixit dñs. Educ blasphemũ extra
castra:⁊ ponãt omnes q̇ audierũt ma-
nus suas sup̱ caput eius.⁊ lapidet euꝫ
ois populus. Insup̱ priores illi patres
audire detestabãt̃ eos q̇ blasphemabãt.

Jõ act. 9. Arbitrantes: licꝫ falso Ste-
phanũ blasphemare cũ dixit. Uideo ce-
los aptos. ⁊ .i. Cõtinuerũt aures suas ne
s. ẜm glo. audirẽt blasphemãtẽ. ⁊ nõ so-
lũ audire: ẜ etiã noiare nõ audebãt vo-
cabulũ maledictiõis. Uñ cũ accusarent
Naboth. ut habeť. 3. Reg. zz. benedixit
deo ⁊ regi. i. maledixit. Et Job. ut hẽť
eiusdẽ. p. offerebat holocausta pro filijs
suis. Dicebat. n. Ne forte peccauerit filij
mei. ⁊ benedixerint deo .i. maledixerint.
Similiter ⁊ tẽporibꝰ his abhoiabilis est
blasphemia apud infideles. nam qcũqꝫ
blasphemaret deũ i t̃ris turcoꝝ aut sar
racenorũ grauiť puniretur. Ob quod aut
nunq̃ aut satis raro sentiunť ibi verba
blasphemie ⁊ maledictionis. O xpiani
ꝑncipes. o ptãtes seculares. o cuiuslibet
reipublice patres. curate ⁊ vos legibus
honestis punire blasphemos: ne deteri-
ores infidelibꝰ habeamini. zª ratio
oñdens grauitatẽ malediciõis ⁊ blas-
phemie dei diciť supatiõis. Superat. n.
tria peccata g̃uissima ⁊ execrãda. Pri-
mũ est pctm̃ paganorũ seu infideliũ. qa
ut ait Tho. zª zᵉ q. 13. Infidelis ea de
deo dicit ⁊ loquiť q̃ licꝫ falsa sint. tñ cre
dit esse ꝟa. Xpianꝰ ꝟo blasphemãs lo-
quiť cõtra ꝟitatẽ quã credit. Secũdũ ẽ
pctm̃ homicidaꝝ. Ut eni dic̃ Tho. ibidẽ
q̃tũ ad nocumentũ maius pctm̃ est ho-
micidiũ q̃ blasphemia. eo q magis no-
cet homicida hoi iterfecto: q̃ blasphemꝰ
deo blasphemato. Sed q̃tũ ad obiectũ
maius pctm̃ est blasphemia q̃ homici-
diũ: quia homicida licꝫ interficiẽdo ho-
minẽ offendat deũ. tñ ꝑncipaliť intẽdit
offendere hoiem. Sed blasphemꝰ ⁊ ma-
ledicus intendit principaliter ⁊ directe
offendere ipsuꝫ deum. Tertiũ ẽ pctm̃
iudeoꝝ crucifigẽtiũ xpm. Unde Augꝰ
ait. Magis peccãt blasphemantes deũ
triũphantẽ in celis: q̃ q crucifixerũt eũ
ambulantẽ in terris. Rõ hꝰ ẽ ẜm Alex.
in. z. sũme. Tũ qa iudei nõ cognouerũt
ipsũ esse deũ. Uñ apl'us ait. Si cogno-
uissent: nũq̃ deum glorie crucifixissent.
Sꝫ q deũ blasphemant cognoscũt illũ
esse deũ. Tũ etiã quia iudei nõ ꝓmiserũt
ei fidẽ in baptismo: sicut xpiani. Tũ qa
fit maior iniuria ratione maioris statꝰ.

Tertia rõ oñdens grauitatẽ peccati
malediciõis ⁊ blasphemie diciť ꝯtrari-
ationis. Contrariať nãqꝫ blasphemia ⁊
maledictio dei. ꝑ nature. zº scripture
3º creature. Primo ꝯtrariať nature
q̃ dictat bñfactorẽ suũ esse cognoscẽdũ
Nam ⁊ suo modo hoc faciũt aues celi ⁊
pisces maris ⁊ bestie terre: quãto mag
ad id obligať homo rationalis. ⁊ tñ inť
oia bñficia: que magna ⁊ multa sunt a
bono deo hoi collata: bñficiũ lingue est
vnũ singulare prestantissimũ ⁊ egregiũ
O blaphemator ingrate. o feralis mẽs
o ĩpudica lingua: Cur nõ solũ deo tuo
g̃ras nõ agis: ẜ qd peiꝰ est illũ crudeliter
maledicis? Cur non solũ bñfactori tuo
laudes nõ impẽdis: ẜ illũ potius turpiť
vilipẽdis? Cur tantũ bñfactorẽ nõ solũ
nõ recognoscis: ẜ potius ita inhoneste
blasphemas? Dedit tibi ipse linguã: ut
tu cũ illa laudares eũ: ⁊ bñdiceres no-
men sanctũ eiꝰ. zº blasphemia ꝯriať
scripture. Ipsa vtiqꝫ admonet ⁊ hortať
nos ut bñdicamꝰ deũ. Uñ Thobie. 4. c
scribiť. Omni tpe benedic deũ. Et Eccl.
39. Bñdicite dñm in oibus operibꝰ suis
Et Dauid psal. 15. Benedicã dñm q tri-
buit mihi itellectũ. Et psal. 33. Bñdicã
d. i. o. t. s. l. e. i. o. m. Et psal. 144. Per sin-
gulos. d. be. t. ⁊. l. n. t. i. e. ⁊. i. s. s. Et Ro.
12. Benedicite ⁊ nolite maledicere. 3º
blasphemia ꝯtrariať creature. Ois eni
creatura laudat ⁊ bñdicit deũ. Uñ Augꝰ
in sermone vnius martyris inquit. Oia
quecũqꝫ fecit deus laudãt deũ. Audistis
in benedictiõibꝰ ⁊ audistis in oi solen-
nitate qñ leguntur: qm̃ oia laudant deũ:
celestia. terrestria. ãgeli. hoies. lumiaria
celi. arbores terre. flumina. maria. qcq̃d
deꝰ creauit siue in celo: siue in terra: siue
i mari. laudat deũ. hec ille. Et scã mater
ecclesia in matutinis cãtat hymnũ triũ
pueroꝝ. in camino ignis oẽs creaturas
inuitantiũ ad laudes ⁊ bñdictionẽ dei.
Quid respondetis igiť o blasphemi ad

voces oīuȝ creaturaꝝ? Angeli celi laudant ⁊ dicūt clamātes: Benedictꝰ deꝰ. Sol. luna. stelle. ⁊ oīa celestia corpora dicūt: bñdictꝰ deꝰ. Terra. aq̄. aer. ignis ⁊ cuncta q̄ in eis sunt dicūt: bñdictꝰ deꝰ Boni ⁊ recti viri dicūt: bñdictꝰ deꝰ. Et vos ꝯ morē oīuȝ aliaꝝ rerū maledicitꝭ: nisi forte dixeritꝭ ꝙ exēplū sumitꝭ ab his qui sūt dānati in inferno. de quibꝰ dicit̄ Apoc̄. 16. Blasphemauerūt deū celi p̄ doloribus ⁊ vulneribꝰ suis. O ĝ īfernales hoīes. o blasphemi diabolici q̄ non nisi cū dānatis blasphemādo ⁊ maledicendo ꝯformatis ⁊ ꝯcordatis. Jdcirco apparet ꝙ̄ ĝue sit pctm̄ vestꝝ. Proptea clamauit Ysa. i. c. Ue gēti peccatrici: populo graui īiquitate. semini neqꝙ̄. filijs sceleratis. blasphemauerūt deum Jsrl̄. abalienati sūt retrorsū. Et merito ꝓpħa cōminat̄ blasphemātibꝰ ⁊ maledicētibꝰ: q̇a ꝓpter blasphemias ⁊ maledictiōes indignatus deus etiaȝ in p̄senti seculo blasphematores flagellat ⁊ exēminat. Est de hoc exēplū. 4. Reg̃. 19. de Senacherib ob cuius blasphemiā angelꝰ vna nocte exercituȝ illius aggrediens. 185. millia hoīuȝ īteremit. ipso tandē Senacherib a ꝓprijs filijs īterempto. Refert insuper Gregꝰ in. 4. dial̄. li. Qꝫ Rome puer. 5. annoꝝ. blasphemus in brachijs patrꝭ exñs: iusto iudicio dei a diabolo suffocatꝰ est. Propt̄ hoc peccatū etiā deꝰ mittit pestilentias. famē. ⁊ guerras. ut dī. 31. q. z. c. Flagitia. i glo. ⁊ i Auten. ut nō luxurient̄ ꝯtra naturā. Et ut ego vidi diebꝰ meis Jtalia sepiꝰ flagellata ē multis tribulatiōibꝰ ⁊ pestilentijs. puto ꝓpter fetorē sodomie: ⁊ impietatē blasphemie. Nā licꝫ multa sint alia peccata que cōmittunt̄: hec tñ duo cōtaminare vident̄ q̄si oēm carnē: Et ut de blasphemia dicā. nō sūt ab ea mūdi ⁊ puri dñi nō ciues. nō rustici. nō agricole. nō artifices. nō viri. non mulieres. ⁊ qḋ auditu horribile est. nō sacerdotes. nō religiosi. Ex oī nāqꝫ statu grādis mł̄titudo extat que loquit̄ v̄ba blasphemie. O Jtalia tāto vitio dep̄uata. o populi tāto scelere deturpati: timeo ne deseuiat ꝯ nos furor dei. Corrigat igit̄ vnusq̄sqꝫ seipsū ⁊ refrenet linguā suā: oēsqꝫ parit̄ laudemꝰ ⁊ bñdicamꝰ deū: q̇ bñdictus ē ⁊ laudabilis ꝑ infinita secula seculorū. Amen.

Feria secūda q̇nte ebdomade. de pctō iuidie q̄ laborabāt pharisei ꝯ xp̄m Jhm

Sermo. 56.

COgitauerūt principes ⁊ pharisei ministros ut apprehenderent Jhesū. Scribunt̄ hec v̄ba Joh. 7. c. ⁊ in euangelio hodierno. Cōmouebant̄ pharisei ⁊ scribe ꝯ pijssimū Jhesū ex liuore ⁊ inuidia: quia non poterāt sufferre ut alicui maior honor exhiberet̄ ꝙ̄ ipsis. ⁊ ꝓptea nō ē mirandū si ita seueri fuerūt cōtra innocētissimū filiū v̄ginis. Jō Gilbertꝰ por. ait Jta obliquat īuidia ut rectū natura nō videat. Et Seneca ad Lucillū. Perit oē iudiciū cū res in affectu trāsit. Hoc aūt vitium satis infestat miseros mortales: adeo ut vix possit aliq̇s īmo nullꝰ euadere laqueos īuidoꝝ. Jdcirco in p̄senti sermone de inuidia erimus dicturi. de qua tria mysteria proponimus p̄ncipaliter declaranda.

Primū dicit̄ diffinitio.

Secūdū offensio.

Tertiū conditio.

Qualiter diffinit̄ a doctoribus quid sit inuidia: ⁊ ꝙ dolor ex bono alterius potest ꝓuenire ex timore: ex defectu: ⁊ ex malignitate. Capl̄m. j.

PRimū mysteriuȝ declarandū de inuidia dicit̄ diffinitio. in q̄ videndū ē q̇d sit inuidia. Et Johes Dama. li. z. suarū sniaꝝ ait. Jnuidia ē tristitia de alienis bonis. Pro cuius declaratiōe notādū s̄m Alex. z. volumie summe. ⁊ Tho. z.ᵃ zᵉ q. 36. Qꝫ dolor de alterius bono pōt tripliciter ꝓuenire. Primo ex timore proprio cū quis dolet de bono alicuiꝰ. q̇a verisimilit̄ timet sibi uł alijs nocumētū inferri. Et hunc dolorē

Arı̄.in.z.rhето.dicit nō esse iuidiā: sed
effectū timorı̄. de q̄ Greg⁹li.zz.moral.
ita ait. Euenire plerunq̄ solet: ut non
amissa caritate ⁊ iimici nos ruina letifi
cet: ⁊ rursus ei⁹ bonū sine inuidie culpa
ꝯtristet: cū ruēte eo quosdā bñ erigi cre
dim⁹. ⁊ ꝓficiente illo q̄sdā iiuste opp̄mi
formidam⁹. Rōnabilit̄ nāq̄ vn⁹quisq̄
magis dilige̅ debet seipsū q̄ꝫ alios: ⁊ cōe
bonū ⁊ multoꝝ: q̄ꝫ ꝑticulare uel vnius.
Sic letabāt̄ de malo pharaōis filij Isrl̄
q̄ Exo.15. dicebāt. Cātem⁹ dn̄o: gl̄iose
n. honorificat⁹ ē. equū ⁊ ascēsorē ꝓiecit
in mare. ⁊ dū erāt i captiuitate in manu
ei⁹ dolebāt de ꝓsꝑitate illi⁹. Idipsū fece-
rūt de ꝓsꝑitate ⁊ aduersitate Holofernis
aliorūq̄ q̄ ꝑpl'm dei vexare presūpserūt.
z⁰ pōt ꝓuenire dolor de alteri⁹ bono ex
defectu. cū. s. q̇s dolet nō q̄ꝫ ꝓxim⁹ bonū
illud habeat: sed q̇a illud sibi deficit. ⁊ si
q̇s dolet ex defectu boni quod nō est vere
bonū. male agit sic dolendo: ut si quis
doleat: q̇a nō fornicat̄. sicut multi faciūt
⁊ silia. Si v̄o doleat q̇a nō hꝫ bonū qȯ
ē vere bonū ⁊ honestū. recte agit. Et cum
dolor tal' circa honesta versat̄ ꝺm Arı̄.3.
rheto. vocat̄ çel⁹. De h̄ dicebat Paul⁹.z
Corı̄.14.c. Emulami spūalia. ⁊ hiero.
ad Letā de istitutiōe filie. Habeat socias
cū quib⁹ addiscat. quib⁹ inuideat. quaꝝ
laudib⁹ mordeat̄. 3⁰ pōt ꝓuenire dolor
de alteri⁹ bono ex malignitate ⁊ iniq̇tate
qñ displicet mult̄ absq̄ ipsorū cōmodo
uel incōmodo q̄ꝫ alij habeāt bonū. Et h̄
ut plurimū euenire solet ex inani gl̄ia.
Vñ Greg⁹ xi. moral. ait. Prima nāq̄ so
boles ianis gl̄ie ē que dū opp̄ssam mētē
corrūpit: iuidiā mox gignit. q̇a dū vani
nois potētiā appetit: ne quis hāc alius
adipisci valeat: tabescit. Et ex h̄ ē q̄ꝫ in-
uidia solet eē int̄ pares: q̇a vnusq̇sq̄ ap-
petit alios i gl̄ia ꝺm suū statū aut ḡduꝫ
supare. Vñ nūq̄ꝫ rustic⁹ aut agricola in-
uidebit doctori de scia: nec mulier inui-
debit militi de strenuitate ul' fortitudie:
nec mercator aut ciuis religioso de fa-
ma sanctitat̄. ⁊ sic de alijs. Sꝫ vnusq̇sq̄
iuuidet alteri de his bonis: q̄ uel ipse hꝫ
uel habere intēdit. Et tñ si hoc fiat aīo
deliberato cum sit ꝯtra caritatē: peccatū
est mortale. Caritas inquit apl's.i. Corı̄
13.c. nō emulatur.

Qr maligna bestia inuidie semꝑ offē-
dit virtuosos ⁊ scōs viros. ut ex multis
patet exemplis. Capl'm.z.

Secundū mysteriū declaranduꝫ
de inuidia dicit̄ offensio. Hec. n.
bestia maligna offendit semper
virtuosos ⁊ scōs viros. Unde Ualeri⁹
li.4. de amore ⁊ dilectiōe ait. Nulla tam
modesta facilitas est: que malignitatis
dētes vitare possit. Et Seneca de ꝯsola-
tione ad Paulinū. Inimica ē sꝑ alienis
ꝓfectibus inuidia. Et Ouidi⁹.i. de reme
dio amoris. Sūma petit liuor perflant
altissima venti. Summa petunt dextra
fulmina missa iouis. Et Orati⁹. Sepi⁹
ventis agitat̄ ingēs Pinus: ⁊ celse gra-
uiore casu decidunt turres: feriuntq̄
sūmos Fulgura montes. Et hiero⁹ in
epitaphio scē Paule. Semper virtutes
ꝑsequit̄ iuidia: Feriūtq̄ sūmos fulgura
mōtes. Eteni oēs sci emulos habuerūt.
In paradiso quoq̄ serpens fuit: cuius
iuidia mors intrauit in orbē t̄raꝝ. Ipse
quoq̄ dñs nr̄ Ih̄s xp̄s çelo ē crucifix⁹.
hec ille. Hec est. n. illa inuidia de qua d̄r
Sapie.z. qȯ i auctoritate hiero. ē iam
dictuꝫ. Qr. s. per illam mors intrauit in
mundū. Hec est illa fera pessima: propt̄
quā frēs Joseph eū interficere tēptaue-
rūt. ⁊ tandē vendiderūt hismaelit̄. dicen
tes patri: q̄ꝫ fera pessima deuorasset eū.
Hec est ꝓpter quā Saul odio graui cō-
mot⁹ fuit ꝯtra Dauid: temptans sepius
illū ꝑimere. qȯ ⁊ fecisset: nisi Jonathas
ꝓmonuisset eū. ut hēt̄.i. Regū.18. Inui-
debat aūt ei Saul: quia post interfectū
Goliath. ⁊ debellatos philisteos ad eū
puelle cantabant: Saul percussit mil-
le: ⁊ Dauid decem milia. Quid dicam
de antiquis Romanis: qui toto orbe
clarissimi. ⁊ sue reipu. çelatores fuere
precipui? Nōne inuidie morsib⁹ laniati
extitere? Patet hoc i Furio Camillo: de
quo scribit horosius ⁊ Titus Liuius

q cum romanus exercitus p decē continuos ānos magnas clades accepisset creatus dictator cū capanetibus ⁊ faliscis maxima cum pspitate confixit. ⁊ victis duob⁹ populis: predā inter milites partitus ē. Deinde Veientū ciuitatem obsedit: quā tādē cepit. Ista victoria fuit cū tanta gloria romanoꝝ q dictator sublatis ad celū manibus pcat⁹ est q si cui deoꝝ romana felicitas nimia videret eius inuidia sub aliquo suo incommodo satiaret: atq inter preces subito lapsu decidit. Qd omen ꝫm Valerium ad sui damnationē: qua postea pressus est ptinuisse tradit. Nam postq ad vrbem triūphās rediit: tribuni multiq ciues Camilli virtuti emuli: diffamabant gloriā eius cōtendētes hostilē predam nō equo iure fuisse diuisam. ⁊ ista pendente inuidia faliscoꝝ ciuitatē romano subegit imperio. Post qd a. L. Apulegio tribuno plebis accinct⁹ ꝓpt inequā Veientū prede distributionē: intercurrente illis diebus adolescētis sui filij morte. ut hinc i publico ⁊ inde priuato cruciaret incōmodo: in exiliū pellitur damnat⁹. 15. milibus eris. Camillus ꝓo ab vrbe discedēs humiliter deos precatus est: ut si hoc iniuste pateretur: q primū se ciuib⁹ ⁊ ingrate patrie necessariū fieri vellent. Qd subsecutuꝫ est. Nam gallisenones obsessam vrbem preter capitoliū cepere. Quare missū ē ad Camillū ꝓ auxilio: qui mox veniēs ingratā patriā ab hostibus liberauit. ut dicit Aug⁹ li. 5. de ci. dei. c. 18. De Scipione insup africano dicit Valeri⁹ maximus q cū p⁹ plurimos triumphos vocaret ad reddendū cōputuꝫ de pecunie quantitate: tanq indignat⁹ tale fertur dedisse responsū. Cum frater meus totā vobis subiugauit asiaꝫ. ⁊ ego totā africam. nec opes asiane fratrem meū: nec africane me diuitem fecerūt: sed inuidia fecit vtrūq gloriosū. Et ut scribit Liui⁹ tanta fuit inuidia ciuiū contra Scipionem q cuꝫ accusaret a tribunis plebis nil aliud ad obiecta respondit. sed dixit: O quirites. hoc die vici carthaginē magna sperātē. ⁊ accipe leges nostras iussi. Recordor eni hunc diem anniuersariū illum esse: quo ante aliquot annos vici Hannibaleꝫ. Et ut scribit Valerius de fiducia sui. laureā suā capiti suo imposuit ⁊ subiunxit. Equū est diē hūc litib⁹ ⁊ iniurijs semp imunē esse. Me ergo i capitoliū ad Joueꝫ optimū ⁊ Mineruaꝫ: ceterosq deos qui capitolio ⁊ arci president cōferā salutandos: eo q i die isto: ⁊ sepe ac feliciter ꝓ repu. dimicaui. Vosq omnes hortor venire mecū: orareq deos: ut vobis mei similes duces omni tpe largiant. His dictis ⁊ senatū totū ⁊ vniuersū equestrē ordinē ⁊ cunctam plebē comitē habuit de eo q paucissimi cū tribunis remāserūt. qui tandē ut inquit Valeri⁹. dolore anxij atq inuidia tabescentes: ⁊ pudore obruti se turbis imiscuere: ⁊ cum ceteris ꝓsecuti sūt reū. Scipio aūt nō modo capitoliū sed p totā vrbem omnia deoꝝ templa cum populo romano circuiuit: nō minore honore reus triumphans de inuidis. q victor olim triumphauit de hostibus. ⁊ cū videret necesse esse aut succumbere emulis: aut vlcisci. neutrū experiri decreuit: ꝫ potius voluntariū sibi elegit exiliū. abijtq Linternū suam villulā asperam solitariā ⁊ incultā. haud pcul a Cumis ciuitate cāpanie. O igit inuidia rapacissima. o virtutū emula. o pestilentissima oiuꝫ virtuosoꝝ inimica. Ex dictis vtiq claꝝ est qualit ipsa virtuosis ⁊ sanctis quietē aut pacē habere nec sinit nec patitur.

De triplici mala cōditione inuidie. s. ꝓpria flagellatione. caritatiua oppositione. ⁊ diabolica assimilatione. Cap. 3

Tertiū mysteriū declaranduꝫ de inuidia dicit cōditio. Est vtiq triplex mala conditio ꝓpt quā inuidia est abhomināda. Prima dicit ꝓpria flagellatio. Secūda caritatiua oppositio. Tertia diabolica assimilatio. Prima mala ꝯditio inuidie dicit ꝓpria flagellatio. Est vtiq officiū eius

flagellare ꝛ affligere ꝓpriū subiectum. Propterea Isidorꝰ in libro differētiaꝝ ait. Inuidus aio medullitꝰ estuans a semetipso liuoris ꝓprij sp exigit penas. Et Hieroꝰ ad Asellam de fictis amicis exclamat. d. O inuidia primū tui morsdax. Et Socrates dicebat. Utinā inuidi i oibus ciuitatibus oculos ꝛ aures haberent: ut de omnibꝰ ꝑfectibꝰ torquerentur. Quot enim sunt huiuꝫ felicium gaudia: tot sunt inuidorū gemitus. Et Oratius. Inuidia siculi nō inuenere tyranni Maius tormentum. Secūda mala cōditio inuidie dicitur caritatiua oppositio. Opponit siquideꝫ caritati ꝓximi. Illā tamē caritatē docent nos sci ꝛ ipse sanctus sanctorū xps Ihus. Uñ Paulus. i. Cor. i4. ait. Sectamini caritatē. Et. i6. c. ait. Omnia opa vr̄a fiāt in caritate. Et Eph. 3. c. In caritate radicati ꝛ fūdati. Et. 4. c. In caritate crescamus. Et. 5. c. Estote imitatores dei sicut filij carissimi. ꝛ ambulate in dilectione sicˀ ꝛ xps dilexit nos. Et ad Col 3. c. Super omnia caritatem habentes. Et Ioh. i. cano. 3. c. Qui nō diligit fratrem suum in tenebris manet. Et xp̄us ihus Ioh. i3. Mandatū nouū do vob ut diligatis inuicē. Et. i3. c. In hoc cognoscēt omnes q̄a mei discipuli estis: si dilectionē habueritis ad inuicē. Aduertenter igitur spirituales considerēt hi qui ꝑ pniam se affligunt: cogitēt religiosi qui seculū derelinquūt ut deo seruiant: q̄tū malū sit inuidia: que cū caritate stare nō potest. Ipsa equideꝫ sola venenū est cuiuscūqꝫ alterius boni. q̄a ut inquit Augꝰ sup Ioh. Dilectio sola discernit inter filios dei: ꝛ filios diaboli Signent se omnes signo crucis. baptizentur. omnes cantent alleluia. intrent ecclesias. impleāt parietes basilicarū: non discernunt filij dei a filijs diaboli nisi caritate. Magnuꝫ indiciū. magna discretio. Quicq̄d vis habeas: si nō habes caritatē nihil habes. Alias ṽtutes si non habes: hanc habe ꝛ legē implesti. hec Augꝰ. Tertia mala cōditio inuidie dicit diabolica assimilatio. Ipsa siquidē assimilat homines malignis spiritibus. Nam quid aliud ē alterius inuidere felicitati q̄ diaboli officiuꝫ exercere? Ideo xps inuidis phcis. Ioh. 8. c ait. Uos ex pr̄e diabolo estis. Nos vero curemus esse filij dei: omnē inuidiam a cordibus nostris expellentes: ut sic valeamus in hoc seculo acquirē dei grām ꝛ in futuro sempiternā gloriam: in qua viuit ꝛ regnat ipse benedictus deus per infinita secula seculorum. Amen.

Feria tertia quinte ebdomade i quadragesima. de pctō detractionis: a q̄ abstinere debent qui verā pniam deoqꝫ acceptam agere volunt. Sermo 5i.

Quidam enī dicebant: q̄a bonus est: alij autē non: ꝫ seducit turbas. Scribunt hec verba Ioh. 7. c. ꝛ i euāgelio hodierno. Loqͥt vnusq̄sqꝫ de alio ꝑm q̄ ei afficit: ita q̄ qui diligit non saturatur laudibus. qui vero inuidet aut odit: libēter detrahit ꝛ vitupat. ꝑpterea phci inuidentes xpo seq̄cesqꝫ sui causa detractionū morsibus lacerabant. Nec potuit pijssimus ihs vitare oblocutoꝝ dentes: quinimo ut pꝫ i hodierno euangelio publice a multis accusatus est. ꝛ noiatus pctōr ꝛ malus. Ista nāqꝫ solet esse pessima inuidoꝝ cōditio: ut omnia in malā partē interpretēt ꝛ trahant: ac de omnibus male dicant. Uenit inquit xps Luc. 7. Iohes baptista nō māducans nec bibens. ꝛ dicūt demoniū habet Uenit filius hominis manducans ꝛ bibens: ꝛ dicunt potator vini est. Cū ṽo detractio apud q̄plures minimū pctm̄ esse reputet. Ideo in hoc sermōe de ipsa aliq̄d disseramꝰ oñdētes q̄tuꝫ expediat penitentibꝰ a tali vitio penitꝰ abstinere. de quo tria mysteria principalia erunt declaranda.

Primū dicitur malignatio.

Secundū modificatio.
Tertiū offensio.

// Qr maligna sit detractio. tū respectu ɔtrarietatꝫ. tum respectu generalitatꝫ. tū etiā respectu crudelitatꝫ. Capl'm. j.

PRimū mysteriū declarandū de detractione dicitur malignatio Est siquidē pctm̄ h̓ satis malignū ⁊ graue triplici rōne. Primo ratione ɔtrarietatis. 2° rōne generalitatis. 3° rōne crudelitatis. Primo rōne ɔtrarietatis. Contrariat̃ siquidem fame que ut inquit Alex. in. 2. sūme. preciosissima est oīuz bonorū tēporaliū Et hoc expssius dixit Sapiens pꝟ. 21. Meli⁹ est nomē bonū q̄ꝫ diuitie multe. Et Ecc̄. 41. Curam habe de bono noīe. Et Aug⁹ id ꝑsuadebat. 12. q. i. i. c. nolo d. Qui fidens ɔ̄scie: famā suā negligit crudelis est. Est ḡ fama ꝑ̄ciosa corona oīuz hoīuz: siue maiorꝝ siue minorꝝ: siue dominorū siue ciuiū: siue ꝑ̄latorū siue subditorꝝ: siue seculariū siue religiosorꝝ siue virorꝝ siue mulierꝝ. Fame itaqꝫ grauis oēs nitore suo venustat atqꝫ decorat. Cū ḡ detractio hanc ipugnet: non dꝫ pctm̄ leue censeri. Propt̃ea ab Alex sic diffinit̃. Detractio est aliene fame per occulta ꝟba denigratio. Notādū tm̄ q̄ꝫ ē differentia int̃ cōtumeliā. cōuitiū. iproperiū. susurrationē. ⁊ detractionē. Contumelia ꝟm Tho. 2ª 2ᵉ q. 12. est expssio defect⁹ alteri⁹ corā eo ꝑ verba ad ipsum dehonorandū. Et si fiat aīo corrigendi nullū est pctm̄. q̇a etiā ⁊ sancti h̓ fecerūt Vn̄ Luc̄. 24. xp̄s dixit discipulis eūtib⁹ i Emaus. O stulti ⁊ tardi corde ad credēdū. ⁊c̄. Et Math. 15. dixit pharisceis. Hypocrite. bn̄ ꝓphetauit de vobis Ysa. Et Paul⁹ Gal'. 2. O isensati galathe q̇s vos fascinauit? Si ꝟo contumelia fiat aīo solatiandi: aut nullū peccatum: aut veniale ē: dūmodo fiat discrete. q̇a lud⁹ noxi⁹ ē i culpa. 2. q. 1. c. qualis. Si aūt ɔtumelia fiat aīo iiuriādi: q̇a ɔtra caritatē est: pctm̄ ē mortale. Ex h̓ Math. 5 xp̄us dixit. Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehenne ignis. Est ergo cōtumelia cum refert̃ defectus culpe: siue defectus ille sit ꝟm veritatē: siue nō: in vituperiū alicuius. Cōuitiū est cuꝫ refert̃ defect⁹ nature uel pene. ut q̇ diceret ceco O cece. ⁊ surdo: O surde. ⁊ claudo: O claude. aīo iniuriandi. Et sic. 1. Reg̃. 1. Fenēna q̄ multos habebat filios: amisit illos: q̇a inproperabat anne: q̄ steril' erat. Improperiū etiā est cum refertur alicui beneficiū sibi collatū ad ipsū confundendū. Et de hoc sapiēs Ecc̄. 41. ait. Cū dederis ne improperes. sed imiteris deū. Et. 20. c. Datū insipiētꝫ nō erit tibi vtile. nam oculi ei⁹ septēplices sūt. Exigua dabit: multa iproperabit. Idcirco Seneca li. 2. de bn̄ficijs ait. Qui dedit bn̄ficiū taceat: narret qui accepit. Ista tm̄ quādoqꝫ sumunt̃ vnū ꝓ alio. Susurratio est cū refert̃ malū de alio in ei⁹ absentia ut ponat̃ in discordia cū ꝓximis suis. Et de hac plene dictū ē in sermone de discordia. Detractio ꝟo est cū dicitur malū de alio i absentia ei⁹ ut sua fama denigret̃. Et ut inquit Tho. 2ª. 2ᵉ q. 14. Susurratio ⁊ detractio ɔueniūt i mā̄ ⁊ forma. sed differunt in fine: q̇a mā̄ tam susurratiōis q̄ꝫ detractiōis ē malū ꝓximi. forma ꝟo ē dicē illud i absentia ei⁹. Sꝫ finis susurratiōis ē discordia. finis ꝟo detractiōis ē infamia. O quot docti propter detractiōēs creduntur indocti. Quot virgines crediit̃ corrupte. Quot vidue continētes ⁊ caste: luxuriose credunt̃ ⁊ vane. Quot penitētes hypocrite Quot dn̄i iusticie amatores tyranni. Quot deniqꝫ boni reputant̃ mali. Ideo ait Ambro⁹. Tolerabiliores sūt fures q̇ diripiūt bona nostra: q̄ꝫ detractores q̇ lacerāt famā nostrā. 2ª rō ostendens malignitatē detractiōis vocat̃ generalitas. Sunt nanqꝫ multa peccata que ꝫ si cōmittant̃: nō tm̄ in oīb⁹ locis: nec oī tēpore: nec ab omnib⁹ personis. Vitiū aūt detractiōis nullū excipit locū: nullū temp⁹: nullāqꝫ personam. Hinc est quod glo. super illis verbis pꝟ. 24. c. Cū detrahentib⁹ ne cōmisceearis. ait. Propter

hoc vitiũ piclitat̃ fere totũ genꝰ huma‑nũ. Et hieroꝰ ad Celantiã. Raro iue‑nies q̇ ita irreprehensibilẽ velit exhibẽ vitã suã: ut nõ libent̃ reprehẽdat alienã.

Tertia rõ oñdẽs malignitatẽ detra‑ctionis dicit̃ crudelitas. Est eni pecca‑tũ h̄ satis crudele. ꝓpterea dicit̃. 6. q. 1. c. sũma iniq̇tas. Sũma ẽ iniq̇tas frẽs detrahere ⁊ accusare. q̇a ois q̇ detrahit fratri suo homicida ẽ. Qḋ intelligẽdũ ẽ ꝑ quãdã siĺitudinẽ. q̇a sic homicida ex‑tinguit ꝓximi corpꝰ: ita ⁊ famã detra‑ctor. Ex hoc cõpat̃ leoni deuoranti hu‑manas carnes. Vñ Ezech. 18. c. dicitur Leo factꝰ ẽ, didicit rape p̄dã: ⁊ comedẽ hoies. Et Gregꝰ. 13. li. moral̃. exponens illud Job. Quare ꝑseq̇mini me sic̃ deꝰ ⁊ carnibus meis saturamini? ait. Hi sũt q̇ aliene vite detractiõe pascũt: ⁊ aliorũ ꝓculdubio carnibꝰ saturãt̃. Et glo. suꝑ illo ṽbo. pṽ. 23. Noli eẽ i ꝯuiuijs pota‑torũ: nec in cõmessatiõibꝰ eoꝝ q̇ portãt carnes ad vescẽdũ. Carnes inq̇t ad ve‑scendũ: est in locutione derogatiõis vi‑cissim vitia ꝓximi dicere. Hoc g̃ pctm̃ feralẽ facit hoiem: imo oi fera peiorẽ. Quia ut dicit Jac. 3. c. sue cano. Oẽs nãq3 aialiũ volucrũ ⁊ serpentiũ nãe ab homine domite sũt ⁊ domant̃. Linguaz aũt hominũ nullꝰ vnq̃ domare potuit: neq3 põt. O igit̃ detractio pctm̃ dãna‑bile. Tu nempe es que multos ad tar‑tara festinantissime cõpellis. Quia ut Jac. 5. c. dicit̃. Si quis putat se religio‑sum eẽ nõ refrenãs linguã suã: s̄ sedu‑cens cor suũ. huiꝰ vana est religio.

De tribus modis cõmittit̃ detractio‑nis vitiũ. s. ꝑ modũ iniquũ. astutum. ⁊ simulatũ. Capl̃m. 2.

Secundũ mysteriũ declarandu3 de detractione dr̃ modificatio. Solet equidez pctm̃ istud plu‑ribus modis cõmitti: quos tñ nos ad tres p̄cipuos reducemꝰ. Primꝰ dicit̃ iniquꝰ. Secundꝰ astutꝰ. Tertiꝰ simulatꝰ.

Primus est modꝰ iniquꝰ: cũ quis ꝓ‑ximũ infamare studet cũ iniq̇tate. Qḋ põt fieri triplicit̃. p̄ reuelando pctã sua secreta: nõ seruando p̄ceptũ de fraterna caritate: de q̇ xp̄us dixit Math. 18. Si peccauerit i te frater tuꝰ vade ⁊ corripe eũ inter te ⁊ ipsũ solũ. 2° fingẽdo de ꝓximo mala que nõ cõmisit. 3° scriben‑do ꝯtra ipsũ famosos libellos uel sicut hodie fieri solet inuectiuas lenocinio ver‑borũ fucatas componẽdo ⁊ cantilenas

Secũdꝰ modꝰ detrahendi dicit̃ astu‑tus. Sũt nanq3 alij cum astutia detra‑hentes ꝓximo adhuc tripliciter. p̄ ta‑cẽdo. Nã cũ interrogãt̃ de alicuiꝰ vir‑tutibus: lic3 nullũ malũ dicãt. tacẽt tñ verũ ⁊ bonũ qḋ sciunt: dicereq3 debent. Sicut si q̇s interrogaret̃ de aliq̃ puella nubili an esset honesta. ⁊ ille sciret sic eẽ tñ aut taceret aut diceret. Nõ me inter‑pono de alienis fact᷒: talis vtiq3 ⁊ si nõ directe. indirecte tñ ꝓximi sui famã le‑deret. Jḋ dicebat Gilbertus por. Gra‑uis rapacitas cũ verã alterius gl̃ia3 ⁊ si mẽdacio nõ corrũpis: silẽtio p̄teris. Liuor eni excellentiã propriã semꝑ co‑gitans: alienã obscurat. 2° astuti de‑trahunt negando. cũ. s. ⁊ si malũ nõ di‑cant de proximo. negant tñ bona que de illo ab alijs narrant̃ ⁊ predicant̃. 3° astuti detrahunt venenãdo: cũ. s. multa bona dicunt de aliq̃ venenando cũ aliq̃ malo interposito. sicut pleriq3 faciunt sꝑ addẽtes: sed uel si. Dicũt eni. O si talis nõ haberet illũ defectũ: uel illũ ⁊c̃. quot virtutibus quibꝰ floret laudaret̃ a cun‑ctis. uel dicũt: Talis ẽ doctus uel pro‑bus: s̄ deficit i humilitate ⁊ huiusmõi. Sicq3 detractores astuti ne videantur detrahẽ laudãt ut tãdẽ vitupẽt. ⁊ sil̃ cũ melle porrigunt ad bibendũ venenum. Venena ait hieroꝰ ad Lethã. non dãt nisi melle circundata. Tertius modꝰ detrahẽdi dicit̃ simulatus: qui est ꝓpriꝰ hypocritarũ. Jpsi etenim detrahũt tri‑plicit̃. Primo dolendo. Fingunt nanq3 voce. vultu. ṽbis. gestu. suspirijs dolen‑ter ⁊ ex caritate referre criminationes ⁊ diffamationes proximoꝝ suoꝝ. cũ tñ id faciãt ex impietate: liuore ⁊ inuidia.

2º hypocrite detrahunt augendo: cū narrāt aliqđ factū minimū verbis suis aut factis ampliantes illud ⁊ adaugētes. 3º hypocrite detrahunt noiando cū. s. nominant multos cum laude. ⁊ pꝰ alicui alteri detrahunt. Hi modi ⁊ si nō hoc ordine: nihilominꝰ in substātia pro maiori parte ponunt̄ ab Alex. de ales i secundo volumine summe. ⁊ a scō Tho. 2ª 2e. q. 73.

De per detractionē offendunt̄ detrahentes: audiētes: ⁊ patiētes. Cap. 3.

Tertiū mysteriū contemplandū de detractione dicitur offensio. Est eteni pctm̄ hꝯ offensiuū valde. Offendit nanqꝫ tria hominū genera Primi sunt detrahentes. Secūdi audientes. Tertij patiētes. Primi q̄s detractio offendit sunt ipsi detrahentes Nam vltra hoc ꝙ mortaliter peccāt ꝫm Scotū. in. 4. di. 15. tenent̄ ad restitutionē fame. Q̄đ ꝫm Ric. ⁊ Tho. fieri habet ad arbitriū boni viri. Et de modo restituendi talem famam etiaꝫ satisample scripsit scūs Bernardinus in quadragesimali de xp̄iana religione. Ideo nō curaui hꝯ multū hic ampliare. Verūtn̄ cum paucissimi repiāt̄ q̇ famam velint restituere his quibus detrahūt: magnū ꝑiculum est detrahere. Secūdi quos detractio offendit sunt audientes. Illi eni qui detrahentibꝰ beniuolum prebent auditū: peccatuꝫ nō effugiunt. Idcirco Bern̄. ad Eugeniū inq̇t. Velle detrahē ⁊ audire quid horū damnabiliꝰ sit non facile dixeri. Et Augꝰ. Ne accōmodes aures tuas detractioni. Detrahenti eni aīe ⁊ audienti. vtrisqꝫ esca mortis ē detractio. Et. xi. q. 3. c. nō solū. Non soluꝫ ille reus est qui de alio malū profert. ſꝫ q̇ cito criminibꝰ aurē prebet. Propterea caute agēdū ē ut nō solū nō detrahamꝰ sed ne detrahentes quidē audire velimꝰ Ad hoc aūt quinqꝫ sūt opportuna remedia. Primū ē elongatio. ut si fieri pōt elonget se vnusq̇sqꝫ ab his quos detrahere videt ꝑatos. Et de hoc sapiēs ꝓu̇. 4. ait. Detrahentia labia ꝓcul sint a te.

Secūdū remediū est cōtristatio. Nā si quis non potest se a detractoribꝰ elongare. ostēdat eis detrahere volētibꝰ vultū tristem: significans se nō libenter audire: ⁊ confricādo caput. spuendo i terram. post tergum respiciendo. ⁊ faciendo similia refrenet dicentis audaciam. Quia ut inquit sapiens ꝓu̇. 25. Ventus aquilo dissipat pluuias ⁊ vultꝰ tristis linguaꝫ detrahentē. Et Hieronymꝰ ad Rusticum monachum. Sicut sagitta si mittatur in duram materiam: nonnūq̄ reuertitur in mittentē. ⁊ vulnerat vulnerantem. Ita ⁊ detractor cum tristem viderit vultū audientis: imo non audientis: sed obturantis aures suas ne andiat iudiciū sanguinis. ilico cōticescit. pallet vultus. saliua siccat̄. Et. 6 q. i. c. Ex merito. dr̄. Nemo inuito auditori libenter refert. Tertiū remedium est reprehensio. sicut xp̄s fecit dū discipuli detrahebant Magdalene: quibꝰ dixit Math. 26. Quid molesti estis huic mulieri? bonū opus ⁊c̄. Et ad hoc ꝓpositū Job. 29. dixit. Conterebā molas iiqui. ⁊ de dētibus illius auferebā predam. Quartū remediū est cordis stabilitio ut nō credatur cito omne malū quod dicit̄: q̇a multi multa loquūt̄: ⁊ sepius falsa ꝙ̄ vera. Et ut dicit̄ Eccq̇. 19. Qui cito credit leuis est corde. De xp̄o ⁊ Johē baptista: ut tactū est multi male loquebāt̄. Duo senes iudices tāq̄ adulterā mentiendo accusabant Susannā instantes ut lapidaretur. ut patꝫ Danielis. 13. Sancta Marina virgo que in habitu virili incognita alijs deo seruiebat in monasterio: infamata fuit ꝙ impregnasset iuuenculaꝫ quandam Ob quod fere usqꝫ ad mortē extra monasterium ab inde pniam egit. Hieroꝰ etiā gloriosus in ep̄la ad Asellam de fictis amicis ꝯquerit̄ valde sic. d. Si tibi putē a me gratias posse referri nō sapiā Potens ē deus sup ꝑsonam meā sancte anime tue restituere qđ meret̄. Ego eni indignus: nec estimare vnq̄ potui nec optare: ut tātū m̄ i xp̄o largirerꝫ affectū

Et licz me sceleratū quidā putent. ⁊ oībus flagitijs obrutū. ⁊ pro pctis meis etiā hec parua sint. tamē tu bene facis ꝙ ex tua mente malos etiā bonos putas. Periculosum quippe est de seruo alterius iudicare. ⁊ nō facilis venia praua dixisse de rectis. Veniet veniet dies illa. ⁊ mecū dolebis ardore non paruo Ego probrosus: ego versipellis ⁊ lubricus. ego mēdax ⁊ sathane arte decipiens. Quid eni tutius est. uel hec credidisse: uel finxisse de insontibus. an etiā de noxijs credere noluisse? Osculabāt quidam mī manus ⁊ ore vipereo detrahebant. dolebāt labijs. corde gaudebāt Videbat dominꝰ ⁊ subsannabat illos: ⁊ miserum me seruū suū futuro cuz eis iudicio reseruabat. Quintū remediū est cordis compassio: ut cum quis audit aliquos detrahentes. referētes etiā veritatē. cōpatiatur proximis suis peccatoribus: cōsideretqꝫ quia ꝑm cōmunem legez. ut Lact. ait li. 6. nemo potest esse tam circūspectus tam prudens q̄ non aliquando labatur. ⁊ ideo quilibz magis timē debet de suo lapsu ꝙ̄ de peccatis alienis gaudere. Tertij quos detractio offendit sunt patientes illi videlicz quibus detrahit. Nam vltra hoc ꝙ illorū fama denigraꝰ cum sepius innotescat eis ꝙ male dicit de illis. affliguntur ⁊ contristantur. Sed reuera conari debent ut potius letentur ⁊ iocundentur: quoniā tales detractiones. criminationes ⁊ oblocutiōes false faciūt ad augmentū glorie. Vñ xp̄s Math. 5 dixit. Beati eritis cuz maledixerint vobis homines. ⁊ ꝑsecuti vos fuerint ⁊ dixerint omne malum aduersum vos mētientes propter me. gaudete ⁊ exultate quia merces vestra copiosa est in celis. Seruanda insup est regula Gregorij. q̄ xi. q. 3. c. inter verba. ait. Inꝰ verba laudantium uel vituperantium semper ad mentem est recurrendū. Et si non inuenitur in nobis malū quod de nobis homines dicunt: in magnam debemus leticiam prosilire. Et rursus. si non inuenitur in nobis bonū quod de nobis homines loquuntur: magnam tristitiā generare debet. Videant itaqꝫ detractores ⁊ bilingues quanta mala faciūt detrahendo. Penitētes ergo prohibeant linguam suam a malo. ⁊ labia sua nō loquanꝰ iniqua: ut sic diuine gratie munera in seculo hoc possint participare: ⁊ tandem peruenire ad eternum regnum beatorum. in quo xp̄us saluator noster cum patre ⁊ spiritu scō viuit ⁊ regnat ꝑ infinita secula seculoꝝ. Amen.

Feria q̄rta quinte ebdomade i quadragesima. de piurij vitio: a quo maxime penitētes cauere debēt. Sermo. 58.

NOn estis ex ouibꝰ meis. Verba sūt redēptoris nr̄i originaliter Joh. x. c. ⁊ in euangelio hodierno. Quod de iudeis locutꝰ ē xp̄us i ꝟbis premissis: hodie nō imerito dici potest de xp̄ianis malis. Ipsi eteni voce xp̄i contemnentes: diuina mādata obseruare non curant: quinimo grauius offendūt ꝙ̄ cetere nationes: q̄ sub quacunqꝫ falsa religione viuūt. Inter cetera aūt mala atqꝫ peccata: que ab eis committi solent est illud vnuz execrandum valde. violatio scꝫ ⁊ fractio iuramenti. Istud nanqꝫ peccatum ita inoleuit: ut a multꝭ ob publicā cōmunē perniciosāqꝫ ꝯsuetudinem minimū esse credatur. Ea ꝑpter pro presentium eruditione in hoc sermone de piurio verba faciemus: qm̄ piuri ex ouibus xp̄i esse nō possūt. Proponemꝰ ergo de piurio ꝓncipaliter tria mysteria declaranda.

Primū dicit diffinitio.
Secundū commissio.
Tertium malignatio.

Quid sit piuriū: ⁊ an iurare sit licitū: quot sunt iuramenti comites. ⁊ que sit iuramenti forma. Caplm. j.

PRimū mysteriū declarandū de piurio dicit diffinitio. i q̄ vidē-da sūt quattuor. Primū q̄d ē piuriū. Secundū vtrū iurare sit licitū. Tertium quot sūt iuramēti comites. Quartū q̄ sit iuramēti forma. Primū videndū est. q̄d est piuriū. Et rn̄det Ray. in sūma sua. d. Periuriū est men-daciū iuramento firmatū. Et q̄a dicit iuramento. notandū ſm Alex. de ales in. 3. sūme. q̄ duplex ē iuramentū. Unū assertoriū: cū. s. iurando asserit aliquid sic esse uł nō esse. Secundū ē iuramētū pmissoriū cum pmittit aliquid fieri uel nō fieri. Et in vtroq̄ mentiendo piuriū consistit. Sed hoc plenius declarabit i se-quenti mysterio. Ugo ṽo de scō Uict. quid sit piurium expressius declarat sic Periuriū est falsa uel indiscreta iuratio seu iuramenti transgressio. Secūdū vidēdū. vtrū iurare sit licitum. Et q̄ sic videt primo exemplo dei. Ipse etenī iu-rauit. Unde Geñ. 22. Per me metipsū iuraui dic dn̄s. Et ps. 109. Jurauit dn̄s ⁊ nō penitebit eum. Et Hiere. 44. Ecce ego iuraui i noīe meo magno ait dn̄s. Et Amos. 4. Jurauit dn̄s deus i scō suo. Et Luc. i. Jusiurandū q̄d iurauit ad Abrahā patrē nostrum ⁊c. 2° q̄ iurare sit licitū patet exēplo patrū tam veteris q̄ noui testi. Scribit eni Josue 14. Jurauit Moyses in die illo dicens Terrā quā calcauit pes tu9 erit posses-sio tua: ⁊ filiorū tuorū in eternū. quia secutus es dominū deū tuum. Et Ju-dicū. 21. Jurauerūt filij isrł in maspbat ⁊ dixerūt. Nullus nostrum dabit filijs Beniamin de filiab9 suis. Et. 2. Reg. 21. iurauerunt viri Dauid. d. Jam nō egredierī nobiscū i bellū: ne extinguas lucernā isrł. Et. 2. Paral. c. 15. dr de fi-lijs Juda ⁊ Beniamin q̄ venerāt i hie-rusalē. Jurauerūt dn̄o voce magna. ⁊ i iubilo ⁊ i clangore tube. Et Ro. i. iura-uit Paul9. d. Testis ē m̄ de9 cui seruio i spū meo: ⁊ i euāgelio filij eius. q̄ sine intermissiōe memoriā vrī facio sp̄ i orōni-bus meis. Et Phił. i. Testis ē mihi de9 quō cupiā oēs vos i viscerib9 ihu xpi. Et Hiero9 in descriptiōe Pauli pmi he-remite inq̄t. Testor deū ⁊ angelos eius vidisse monachos ⁊c. 3° q̄ iurare sit li-citū pbat ex ordinatiōe eccl'ie ⁊ sacroꝝ cōciliorū. Nam ordinata sūt iuramēta romanoꝝ impatoris. ut patꝫ in cle. ro-mani pncipes. d iureiurī. Heretici abiu-rātis heresim. ut nō. de ɔsc. di. 2. c. Ego Berēgari9. ⁊ ex. de here. c. Ad abolen-dā. Prelatoꝝ. ut d elect. i. c. significasti ⁊ sic de alijs iuramētis q̄ sacri canōes ponūt. 4° q̄ iurare sit licitū pbat au-ctoritate. Uñ Deut° 6. Dn̄m deū tuum timebis: ⁊ illi soli seruies. ⁊ p nomē illi9 iurabis. Et Deut° x. c. Jurabis in noīe eius. Et ps. 62. Laudabūt oēs q̄ iurāt in eo. Et Hiere. 4. iurauit. Uiuit dn̄s in veritate ⁊ in iudicio ⁊ i iusticia. Ad idē facit q̄d scribit. 22. q. i. c. oē. c. nō ē. c. in nouo testō. c. ut nouerit. c. ita. c. tu ma-lum nō facis. c. ⁊ iurabūt. c. cōsidera. c si pctm̄ eēt. 5° pbat q̄ sit licitū iurare rōne. Nā act9 latrie est licit9. ſ iurare p deū ē act9 latrie. q̄a sic Hiero9 i glo. sup illud Math. 5. Reddes dn̄o iuramen-ta tua. ait. Hoc p q̄d q̄sq̄ iurat venerat. Uenerari aūt deū act9 latrie est. g̃ act9 iurandi p deū ē licitus. Sꝫ ɔ̄ arguūt aliq̄ ex auctoritate saluatorī. d. Math 5. Ego dico vobis: nō iurare oio. Et ex auctoritate Jac. q̄. c. 5. sue canonice ait Añ oia frēs mei nolite iurare. Rn̄det Aug9 i li. de mēdacio. ⁊ in epł'a ad ple-beculā. q̄ in his auctoritatib9 p̄dictis nō phibet iuramētū in q̄cūq̄ casu. Sꝫ interdicit imoderat9 ⁊ nimi9 vsus eius ne sic pueniat i piuriū. Tertiū vidē-dū. quot sūt iuramēti comites ut debito modo fiat. Rn̄det Hiero9. 22. q. 2. c. aīaduertēdū. q̄ sūt tres. s. veritas. iudi-cium ⁊ iusticia. Idē ponit. in. c. ⁊ si xp̄s ex. de iureiurī. Prima ɔditio uł comes iuramēti est veritas: ut. s. fiat cū ṽitate Secūda ē iudiciū ut fiat discrete. Ter-tia cōditio est iusticia: ut fiat de re iusta ⁊ licita. Quartū vidēdū erat. q̄ sit iu-ramēti forma. Et rn̄det Inno. ⁊ Ray.

ꝙ alia fuit forma iuramēti in veti lege
i qua iurare solebāt.d. Viuit deꝰ: viuit
aīa mea. ut pꝫ. i. Reg. 24. ⁊ 25. Alia
fuit forma iuramēti i ecclia primitiua.
Tūc eni iurantes dicebant: Testis est
mihi deꝰ. ut s̄ dictū ē de Paulo. Hodie
ṽo forma iuramēti solet esse: ad sacra
dei euāgelia. Omnibꝰ tñ modis quibꝰ
deus iuratur iuramentū est.

Quot modis cōmittat̃ periurium. ⁊
ꝙ q̄ttuor sūt iuramēta indebita .s. falsa
iniusta. incauta. ⁊ omissa. Caplm. 2.

Secundū mysteriū cōtemplādū
de piurio dicit̃ cōmissio. in quo
ex dictis notare debemꝰ ꝙ per-
iuriuꝫ cōmitti potest quadrupliciter ſm
quattuor indebita iuramēta. Primū
est iuramētū falsū. Secundū iniustū.
Tertiū incautum. Quartū omissuꝫ.

Primo cōmittit̃ piuriū respectu iura-
menti: cum quis iurat falsū siue i iura-
mēto assertorio: siue promissorio. Ad-
uertendū tñ ſm Aug. 22. q. 2. c. homines
ꝙ aliqs pōt iurare falsū cū intētiōe fal-
lendi. ⁊ talis peccat ⁊ piurus est. Aliqs
pōt iurare falsū sine intentione fallendi
⁊ tunc si adhibuit diligentiā debitā ne
iuraret falsuꝫ: licꝫ illud iuret nō peccat
Quia ut dicit̃ in dicto. c. Ream linguā
nō facit nisi rea mens. Potest etiā quis
iurare verū cū intentione fallendi. ⁊ tal̃
peccat. ⁊ q̄ptum in se est piurus efficitur

Secundo cōmittit̃ piuriū in iuramē-
to iniusto uel illicito. ⁊ tūc peccatuꝫ est
sic iurare. ⁊ peccatū est tale iuramentuꝫ
obseruare. Vñ Isidorꝰ in. c. In malis
22. q. 4. In malis promissis rescinde
fidē. in turpi voto muta decretū. Quod
incaute vouisti ne facias. Impia ꝓmis-
sio ē q̄ scelere adimplet̃. Ad idem ē. c. si
aliquid. c. nō solū. c. vnusq̄sq꜀. c. icōmu-
tabilis. c. magne. c. nō semp. c. diffinitio
c. si ad pctm. ⁊. c. mulier. Propterea nō
excusat̃ Herodes q̄ iussit amputari ca-
put Johis baptiste ne violaret iusiurā-
dum. Iurauerat nanq꜀ dare puelle sal-
tanti quicquid peteret: licꝫ dimidiū re-
gni eius. At illa petijt. d. Da mihi i di-
sco caput Johis baptiste. ut dr̃ Marci
6. c. Ideo dicit Amb. li. de officijs. He-
rodes saltatrici premiū turpiter ꝓmisit
crudeliter soluit. Turpe est ꝙ regnū ꝓ
saltatione promittat̃. Crudele ꝙ mors
ꝓphete pro iurisiurādi religiōe donat̃.

3° cōmittit̃ piuriū i iuramēto incauto
siue indiscreto: in quo deest iudiciū. si-
cut solēt facere multi: q̄ ꝓ oi minima re
iurant p deū: p scōs scāsq꜀: p corpus ⁊
sanguinē xp̄i. ⁊ hꝰ. q̄ audire debēt ṽbū
sapiētis. d. Eccl. 23. Iurationi non as-
suescat os tuū: Multi eni sunt casus i
illa. Et iterū ibi. Vir multū iurans im-
plebit̃ iniquitate: ⁊ nō discedet a domo
eius plaga. Qui aūt sic consueuerūt iu-
rare difficile corrigunt̃. Vñ ⁊ ego scio
in ciuitate quadā italie ep̄m quendā q̄
nesciebat loqui: nisi diceret p corpꝰ xp̄i
⁊ in noīe diaboli. Cuꝫ ṽo nullꝰ auderet
illū corrigē: dn̄s ciuitatꝭ caritate mot̃
hoc officiū i se suscepit. quare inuitauit
ep̄m ut secū pranderet: ⁊ finito prādio
dn̄s traxit ep̄m ad partē: satisq꜀ reuerēt̃
⁊ honeste dixit ei. Pater reuerendissime
multi de te aiunt ꝙ non scis ṽbū pro-
ferre sine iuramento ⁊ inuocatione dia-
boli. At ep̄s in impatientiā ṽsus rn̄dit
In noīe diaboli: ⁊ q̄s de me ita dicit? P
corpꝰ xp̄i nō ē verū. Cui dn̄s. Iam a te-
ipso testimoniū accepi. sicq꜀ ep̄s ille cū
rubore discessit. Illi ṽo siles plurimi in-
ueniūt̃. q̄ etiā dū ꝯfitent̃ ob iurādi lon-
gam cōsuetudinē iurare nō erubescunt.

Quarto cōmittit̃ piuriū i iuramento
omisso. cū. s. nō seruant̃ ea q̄ seruari de-
bēt ⁊ possūt etiā iuramēto firmata. O si
seruarēt reges. p̄ncipes. duces comites
marchiōes. barones. officiales publici
capitanei. potestates. rectores. iudices
aduocati. procuratores. notarij. ⁊ certe
multi alij que iureiurādo ꝓmiserūt. q̄t
īiusticie cessarēt. q̄t impietates deessent
q̄tue mala deficerēt. De p̄latis aūt curā
aīaꝝ habētibꝰ nihil dico. tñ vnū assero
ꝙ multi ex his q̄ i dignitatibꝰ sūt ꝯsti-
tuti tam spūalibꝰ q̄ tpalibꝰ: ex euidētia
facti: ipsorūq꜀ opibꝰ piuri eē cognoscūt̃.

// De piuriū oſtendit̄ peccatū malignū
⁊ graue. tum ꝓpter tranſgreſſionē. tum
ꝓpter ꝓuocationē. tū ꝓpt̄ aſſimilatio-
nem. tum etiā ꝓpter punitionē. Cap. 3.

TErtiū myſteriū de piurio decla-
randū dicit̄ malignatio. Eſt ſi-
qdē pctm̄ ſatis graue atq̄ mali-
gnū quadruplici rōne. p̄ rōne trāſgreſ-
ſionis. 2° rōne ꝓuocationis. 3° rōne
aſſimilationis. 4° ratione punitionis.

Prima rō dicit̄ trāſgreſſidis. Trāſ-
grediūt̄ ſiquidē ipſi piuri preceptū dn̄i
qui ait Exo. 20. c. Non aſſumes nomē
dei tui i vanū. Et Leuit. 19. Nō piurab
in noie meo. O quātū confundi debent
xp̄iani piurātes qn̄ apud infideles tan-
tam vim habet iuſiurandū. ut Marcus
Regulus mori potius elegerit q̄ iura-
ta per illum violare. Inquit eni Aug⁹
de illo li. i. de ciui. dei. Marcus Regul⁹
imꝑator populi romani captiu⁹ apud
carthaginēſes fuit: qui duȝ ſibi mallēt
a romanis ſuos reddi: q̄ eoꝝ tenere ca
ptiuos ad hoc impetrandū hūc p̄cipue
Regulū romā miſerūt prius iuratione
conſtrictū: ſi quod volebāt minime per-
egiſſet rediturū eſſe carthaginē. prexit
ille atq̄ in ſenatu contraria pſuaſit: qa
nō videbatur eſſe vtile romane reipub.
mutare captiuos: nec a ſuis poſt hoc ad
hoſtes redire cōpulſus eſt: tn̄ qa iuraue
rat id ſponte cōpleuit. Carthaginenſes
aūt ut dicit Ualerius ſb rubrica de cru
delitate. eum grandib⁹ cruciatib⁹ neca-
uerūt. iclusū quippe anguſto ligno: vbi
ſtare cogeret̄: clauiſq̄ acutiſſimis refer-
to: ut ſe in vllā ꝑtem ſine penis atrociſ-
ſimis inclinare nō poſſet: etiā vigilādo
ꝑemerūt. O xp̄iani piuri. o violatores
fidei. O fractores iuramēti. aiaduertite
⁊ cōſiderate q̄ vituꝑabile eſt q̄ue dam
nabile pctm̄ veſtrū. ⁊ i exemplo Marci
Reguli diſcite quanta diligentia teneri
debeat iuſiurandū. 2° pctm̄ periurij
eſt graue atq̄ malignū rōne ꝓuocatio-
nis. Ex illo nanq̄ ꝓuocat̄ deus ad in-
dignationeȝ ⁊ iram. quia ſicut inuocā-
tes nomē ei⁹ ꝓtegit ⁊ defendit. Ita illud

falſificantes ⁊ cōtemnentes abhorret ⁊
pſequit̄. Dixit eni Johel. 2. c. Omnis q̇
inuocauerit nomē dn̄i ſaluus erit. Et
ꝑ Dauid in p̄s. Protegā eum: quoniaȝ
cognouit nomē meū. Et ꝓv̄. 18. Turri
fortiſſima nomen dn̄i. Sic ecōuerſo ex-
pugnat illos q̇ nomē eius irreuerenter
tractant. Propt̄ea Aſdrubal a cartha-
ginenſibus miſſus ad romanos legat⁹
ꝓ pace firmanda. poſtq̄ Scipio deuicit
Hannibalē. ut dicit Titus Liuius cuȝ
oraſſet i ſenatu: flexiſſetq̄ ad miſericor-
diā patres: vni eorū q̇ pre oib⁹ cartha-
ginenſium fraudes celarat dicenti. Per
quos deos iurabitis nob̄: quos alias
iurādo fefelliſtis? Rn̄dit ꝑ eoſdē quos
tam aduerſarios exꝑimur cōtra iurata
frangentes. Legit̄ etiā in vita ſci Nico-
lai q̄ vir q̇dā ab vno iudeo quādā ſū-
mā pecunie mutuo accepit: iurās ſuꝑ
altare ſancti Nicolai q̄ q̄citius poſſet:
eam ſibi redderet. Tenente illo diu pe-
cuniā: iudeus eā expoſtulat. ſed ille eā
ſibi reddidiſſe affirmat. Ducit̄ res ad iu-
diciū ⁊ iuramentū indicit̄ debitori. At
ille baculū cauatuȝ: quem auro minu-
to impleuerat ſecum detulit: ac ſi ei⁹ ad-
miniculo indigeret. Uolens igit̄ facere
ſacramentū: iudeo ibidem exiſteuti ba-
culum tenendū dedit. Jurauit itaq̄ q̄
plus reddiderat q̄ acceꝑat. facto iura-
mento baculū ſuū repetijt. quē iudeus
ignarus aſtutie ſibi reddidit. Rediens
autē qui fraudē fecerat in quodā biuio
oppreſſus ſomno corruit. Curruſq̄ cuȝ
impetu veniens eum necauit: ⁊ plenum
auro baculū fregit ⁊ aurū effudit. Au-
diens hoc iudeus concitus illuc venit.
Cumq̄ dolū vidiſſet. ⁊ a multis ei ſug-
gereret̄ ut aurū reciꝑet omnino renuit:
niſi qui defunctus fuerat ad preces bti
Nicolai ad vitā rediret: aſſerens ſi hoc
fieret ſe baptiſma ſuſcepturū. Cōtinuo
igit̄ q̇ defunct⁹ fuerat ſurrexit. ⁊ iude⁹ in
xp̄i noie baptiçatus eſt. In ciuitate ꝓo
Litij fuit quidā q̇ Antoni⁹ pedul⁹ dice-
batur quē ego cognoui. hic dum coraȝ
officialib⁹ iuraſſet falſū: addidiſſetq̄:

Precor deũ celi ut si mentiar faciat me
morte subita interire. stati cecidit i eodẽ
loco ꝛ miserrim⁹ expirauit. 3° piuriũ
est peccatũ graue atq malignũ rõne as-
similationis. Facit vtiq hoiem similem
pditori Jude: qui xpm osculando ꝛ sa-
lutãdo tradidit inimicis suis. Sic per-
iuri inuocantes nomẽ dei veritatẽ ꝛ iu-
sticiam opprimũt ꝛ occidunt. 4° piu-
rium est pctm̃ graue atq malignũ rõne
punitionis. Nam p ciuiles leges punit
ut patet ex textu multarũ legũ ciuilium
quas causa breuitatis omitto. Naz vi-
demus iuramẽtũ violantes truncatiõe
man⁹ affici: ita ut oib⁹ sint eos viden-
tibus in exemplũ. ꝛ ut sibi caueant mo-
nimentũ. p leges aũt canonicas punit
piuriũ grauit. ut pz. zz. q. 5. c. q piurat
c. si qs coact⁹. c. si qs ꝯuict⁹. lz hodie ut
tactũ ẽ in pcedentib⁹: pnie sint arbitra-
rie. Sũt etiã piuri infames. ut patet. 6.
q. i. c. infames. Ex quib⁹ oibus colligi-
mus quãtũ hi qui ad penitentiã venire
volunt: curare debẽt ut abstineant a per-
iurio. Hoc siquidẽ pctm̃ ẽ quo maxim⁹
xpianorũ numer⁹ ad tartara ruit. Hoc
pctm̃ est q nutriũt fraudes: deceptiões
simulationes ꝛ iniusticie. Hoc pctm̃ est
ppter qd opprimũt paupes. vexant vi-
due. pupilli ꝛ orphani tribulãt. Quia
ut supius dictũ ẽ: si hi q uel ecclesie uel
reipublice presunt seruarent iuramẽta
sua: cuncta recte sancte iustissimeq fie-
rent: essentq de ouib⁹ ihu xpi: q nobis
omnibus suã largiatur gratiã ꝛ in fine
sempiternam gloriam. Amen.

Feria quinta post dñicã de passione
de Maria magdalenã. s. de triplici eius
statu. videlicz offensionis. conuersiõis
ꝛ gratificationis. Sermo. 59.

REmittũtur
ei pctã multa: qm̃ dile-
xit multuz. Uerba sunt
redemptoris nostri ori-
ginaliter Luc. 7. c. ꝛ in
euangelio hodierno. Relucet in exem-
plo Marie magdalene benignitas ꝛ cle-
mentia saluatoris nr̃i dei. Suscepit pe-
nitentẽ ꝛ pctã oia remisit illi. Propterea
scã mater ecclesia legit hodie euangeliũ
in quo res tam pia: tamq dulcis expri
mitur ꝛ narrat: ut sic pctõres nõ diffi-
dant de clemẽtia ihu xpi bñdicti. Qua-
re equũ ẽ ac rationabile ut ꝛ nos tota
mente contẽplemur Marie magdale-
ne penitentiã ꝛ cõuersionẽ. Ipsa ẽ que
in pctis deũ offendẽdo diutius fuerat
imorata. Ipsa est que corde cõpuncta
xpm audiuit pctã sua sibi remittentem.
Ipsa est in qua prius abũdauit delictũ
ꝛ postremo supabundauit ꝛ grã. Qua-
ppter de ea loqui volentes. in psenti ser-
mone triplicẽ eius statũ cõsideremus.
Primus dicit offensionis.
Secundus conuersionis.
Tertius gratificationis.

De statu offensionis Marie magda-
lene. in quo videndũ est: an hec mulier
fuerit soror Laçari. ꝛ an pctm̃ ei⁹ fue-
rit corde ꝛ ope perpetratũ. ac que potuit
esse causa peccati eius. Caplm. j.

PRimus status Marie magda
lene quẽ considerare debem⁹ dr
offensiõis. Hoc notat in euãge-
lio. cũ dicit: Ecce mulier que erat in ci-
uitate peccatrix. s. notoria publica ꝛ in-
famis. Uirgilius. 4. enei. Fama maluz
q non aliud velocius vllũ Mobilitate
viget: uiresq acqrit eundo. Parua me-
tu primo: mox sese attollit i auras. In-
greditq solo ꝛ caput inter nubila ꝯdit
Pro cuius clariore noticia tria dubia
emergunt declaranda. Primũ. vtrum
ista peccatrix: de qua Lucas meminit
fuerit Maria magdalena soror Laçari
Secũdũ. vtrũ hui⁹ mulieris peccatricis
pctm̃ fuerit tm̃ corde: aut simul ꝛ opere
ppetratũ. Tertiũ. que potuit esse cã ut
Maria magdalena rueret ꝛ peccaret.
Ad primũ dubiũ dixerunt aliqui q
hec peccatrix cui⁹ mẽtionẽ Lucas facit
nõ fuit Maria magdalena. sed quedã
alia. tum quia nomẽ eius nõ exprimit.

tum quia videtur eis incõueniens nobilissimã mulierez: qualis fuit Maria magdalena. ad tantã infamiã infameq̃ꝫ vitaz potuisse ꝑuenire. Sed ego dico q̃ qui hanc opinionẽ sequũtur minꝰ bene sentiunt. Nam ꝛ si Lucas nomẽ illius peccatricis non expressit. hoc fecit ad denotandũ ꝫm morem scripture q̃ in statu peccati non deo erat cognita per approbationem. Dicitur eni virginibꝰ stultis a deo q̇ omnia nouit cognitiõe simplicis̄ noticie Math. 25. Nescio vos. q̇a illas nõ cognoscebat: ut approbaret q̄ ab eo ꝑ pctm̄ erãt separate. Sic ꝛ Luce 16. exprimitur nomen Laçari: qui erat scriptus in libro vite. ꝛ tacetur nomen diuitis q̇ erat reprobatꝰ: Sic a simili dicimus de Maria magdalena. Qualiť autẽ ip̄a nobilis genere ꝛ soror Laçari tãta potuit ifamia deturpari declarabimus in tertio dubio. Hic vero ꝓprie debemꝰ dicere q̇ꝺ Lucas de ipsa Maria magdalena vere ꝛ realiter ẽ locutꝰ. Ad h̄ aũt facit ꝑmo auctoritas Aug. q̇ in libro de ꝯsensu euangelistarũ asserit hanc peccatricem Mariam magdalenam fuisse. Et hoc ipsũ asserit Greg. qui ĩ omelia presentis euangelij sic ait. Cogitanti mihi de Marie penitẽtia flere magis libet q̃ aliquid dicẽ. Cuiꝰ eni uel saxeum pectus ille huius peccatricis̄ lachryme ad exemplum penitendi non emolliũt? Cõsiderauit nãq̃ꝫ quid fecit ꝛ noluit moderari q̇d faceret. Sup con uiuantes ingressa ẽ. nõ iussa venit. inť epulas nõ erubescit. Hanc ꝟo quã Lucas peccatricem mulierẽ vocat: Johes Mariaz nominat. Jllam esse Mariã credimꝰ. de q̄ Marcus septez demonia eiecta fuisse testať. Et quid ꝑ septem demonia nisi vniuersa vitia designãť? hec ille. Joh. aũt. xi. c. ait. Maria erat que vnxit dominũ vnguẽto: ꝛ extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Laçarꝰ infirmabať. Marcus etiã vlť. c. sic de ipsa scribit. Surgens ih̄s mane prima sabbati: apparuit ꝑmo Marie magdalene. de q̄ eiecerat septem demonia. Jnsup patet hanc peccatricez Mariã magdalenã fuisse: eo q̃ eccl'ia i festo Marie magdalene legit euãgeliũ hꝰ peccatricis. Et in historia beate Marie magdalene habetur q̃liter ip̄a reuelauit sacerdoti cuidam qui eam in heremo inuenit q̃ ipsa fuisset famosa illa peccatrix. quare non est dubiuz q̇ꝺ Lucas loquiť de ipsa. Secundũ dubiũ erat. vtrum huius peccatricis scilicz Marie magdalene pctm̄ fuit tm̄ corde: aut simul ꝛ opere ꝑpetratũ. Et ad h̄ ẽ triplex modꝰ dicendi. Quidã eni dicunt ipsam fuisse virginem corpore ꝛ carne: ß tm̄ mente corruptã. Contra illos tamen ẽ auctoritas ecclesie que in festo eius nõ facit officiũ virginũ. cum tamẽ ꝫm oẽs doc. mentalis virginitas recupereť ꝑ pniaz Cõtra istos etiam est. quia ecclesia nõ iudicat de peccatis occultis ꝛ mentalibus: ß de manifestis ꝛ ope perpetratis. Cuz ergo euangelista noiat illã peccatricem: ꝛ in ciuitate notã. seq̇ť q̃ de peccatis eius manifestis ꝛ nõ secretis scripserit. Alij doctores dicunt q̃ Maria magdalena fuerit publica meretrix. q̃m̄ de illa Crisoꝰ sup Math. ait. Tunc illa prostituta lupanar exiuit: qñ discipulus gehennã intrauit. Et Hieroꝰ ad Furiam. Meretrix illa in euangelio: que pedes domini lachrymis lauit. ꝛ crine detersit. ꝛ cõfessionis sue honorauit vnguento. manifeste depingit ecclesiaz de gentibus congregatã. Et idẽ in ꝓlogo Osee ꝓphe. Hec ẽ illa mulier meretrix ꝛ adultera: de qua loquiť dominꝰ ad iudeos dicens: Meretrices ꝛ publicani precedent vos in regno celorũ. Propter huiusmodi ꝟba dixerũt aliqui prefatã secundã opinionẽ. Sꝫ ego dico q̃ satis durũ est: imo nec credibile mulierez generosam nobilissimis parentibꝰ ortam ꝛ diuitijs abundantẽ loca spurcissima pro precio inhabitasse. Doctores autẽ Crisoꝰ ꝛ Hieroꝰ loquũť de ea. ut supra dictũ est. ad denotãdũ q̃ vita eius: licz in ꝓpria domo: tam lasciua erat tamq̃ꝫ dissoluta ut videreť quasi vna ex mere-

tricibus: que solent in lupanaribꝰ imo-
rari. Et ꝓpterea est tertius modꝰ dicēdi:
cui ego adhereo tenēs viam mediaꝫ ꝙ
Maria magdalena ī sua domo delitijs
⁊ ocio vacans vsqꝫ ad suā cōuersioneꝫ
omne tempꝰ suū: omnēqꝫ vitā volupta-
tibus exposuit: ornādo caput: poliendo
crines. vnguendo faciē. componēdo ve-
stes. cantando vanas cantilenas. lo-
quendo lasciua. conuersando cū iuue-
nibus: ⁊ ex consequenti de facili alia fa-
ciendo: que nō licet homini loq̇. Ter-
tiū dubiuꝫ erat. que potuit esse causa ut
Maria magdalena rueret ⁊ peccaret.
Et dico ꝙ potuerūt eē tres. Prima cā
fuit eiꝰ formositas ⁊ pulchritudo. Erat
siquidē pulchra ⁊ formosa naturaliter
atqꝫ pulchritudinē illā āpliabat cū or-
natu vano īhonesto ac meretricio. Talꝭ
vtiqꝫ pulchritudo cū inhōestate habitꝰ
aspectus. vultus. ⁊ gestꝰ sociata. in ma-
gnū ponit discrimen mulieres: q̇a ut in-
quit Aureolus Theophrastꝰ. Mulier
pulchra cito adamaꝫ. ⁊ difficile est cu-
stodire quā multi amāt. Et sapiēs ꝓū.
5. inquit. Fallax species ⁊ vana est pul-
chritudo. Propterea Hieroꝰ reprehēdit
acritꝭ ornatū inhonestū mulierū. Unde
ad Furiam ait. Ornatus iste nō dn̄i est
velamē: ſ; antixp̄i. Aut loquēdū nobis
ut vestiti sumus. aut vestiendū ut loqui-
mur. Lingua ꝑsonat castitatē. ⁊ totum
corpus prefert impudicitiā. Et ideꝫ ad
sacras virgines de cōtinentia virginali
Propheticꝰ ille sermo nō ꝓferaꝫ de vobꝭ
Filie eorū composite circūornate: ut si-
militudo templi ⁊ dealbate ab extra: ut
monumenta que auro relucent: intus
ꝟo plena sunt ossibꝰ mortuoꝝ. He non
filie regis xp̄i sed regis Tyri. He semꝑ i
muneribꝰ vultꝰ i pudicitia diuites ple-
bis ⁊ capiūt ⁊ capiūꝫ. Impudicissimꝰ
mulierū affectꝰ: semꝑ in auro. semꝑ in
gemmis. semꝑ in ornamentis extrinse-
cus gloriā ponūt. Nō sufficit eis libido
innata nature: sed occasionē querūt ex-
plende libidinis. Affectant ꝓculdubio
ut oculi virorū aurū contemplantes. ⁊
gēmas tandē figanꝫ in faciē. ⁊ furtiuis
oculoꝝ suoꝝ nutibꝰ facilꝰ incitēt ad li-
bidinosū incēdiū. hec ille. Sic Maria
magdalena dissoluta ⁊ vaga vanitatiꝰ
bus dedita: offerebat seipsaꝫ viris dili-
gendā amore vano ⁊ vitioso. ⁊ ex ꝯn̄ti
sollicitādā. Secūda cā q̄re ad tā la-
sciuā vitā deuenit. fuit vbertas ⁊ abun-
dantia bonoꝝ tꝑaliū: ob quā satisfacie-
bat corꝑi in oībus delitijs suis. pasce-
bat illud splēdide. bn̄ comedebat. bibe-
bat ⁊ dormiebat. refugiebatqꝫ q̄scunqꝫ
labores. Q̄ō quāti ꝑiculi sit nō solū mu
lieribꝰ ſ; etiā viris declarat deꝰ ꝑ Ezech
33. d. Hec fuit iniq̇tas sororꝭ tue Sodo-
me. saturitas panis. ⁊ abūdātia. ⁊ ociū
ipsiꝰ. ⁊ filiaꝝ eiꝰ. Tertia cā q̄re Ma-
ria magdalena tanta flagitia enormia
ꝯmisit. fuit libertas. Scd̄m. n. Aug. i li.
de decē cordis. q̄tuor sꝫ custodie mulierꝭ
q̇bꝰ adiuuaꝫ ut honeste viuat. pᵃ est ti-
mor dei. 2ᵃ timor legū adulteras pu-
nientiū. 3ᵃ societas viri. 4ᵃ verecūdia
mūdi. De hac sic dicit Hieroꝰ ad Furiā
Tenera res i feminis fama pudicitie ē:
⁊ quasi flos pulcherrimus cito ad leuē
marcessit aurā. maxime vbi etas ꝯsentit
ad vitiū. ⁊ maritalis deest auctoritas:
cuius vmbra tutamē est vxoris. hec ille
Cū ġ Magdalena nec deuꝫ nec leges
timeret: essetqꝫ absqꝫ viro. ⁊ in libertate
sua: q̇a patrimoniū diuisū erat inꝫ La-
çarū ⁊ ipsam ⁊ Marthā: facile ē credē
⁊ opinari ꝙ frontē fecerit meretricis. ⁊
sine rubore ac verecūdia sue libidini sa-
tisfecit. ita ut ꝑ excellētiā diceref pecca-
trix. O Maria magdalena ꝙ̄ vilis est
in tali statu conditio tua. o quantū de-
nigrata est fama tua. o quāta ignominia
ꝓpꝫ tuā lubricā vitā circūdedit paren-
telam tuam. Sed his omnibꝰ grauiꝰ ē:
quia facta es dei inimica. ⁊ eiꝰ angelis
ac sanctis omnibꝰ odiosa valde. O in-
felix ⁊ excecata. o miserrima aīa cur tā-
to studio ꝓcuras perdere celū: offendē
deū: ⁊ in interitū currere damnatiōis
eterne? Et quid aliud est esse peccatricē
nisi eē i ꝑiculo grādi dānatiōis future?

Uerũtñ qꝺ audimus ꝺe Magdalena: q̇a peccatrix erat. hodie dici pōt ꝺe innumerabilib⁹ quasi mulierib⁹ adulteris: fornicarijs. incestuosis ⁊ omni flagitio ac ꝺedecore infectis. O impie creature o carnales ⁊ lasciue mulieres cognͦscite statũ ꝺestrũ: ⁊ scitote ꝙ nihil magis pōt ꝺos ledere ꝙ̃ peccatum. sicut patet ꝺe Magdalena.

Qualiť Maria magdalena cognouit pctm̃ suũ. ⁊ corde contrita ad pedes ihu humiliter satisfecit. Caplm̃. z.

S Ecundus status Marie magdalene: quē cōsiderare ꝺebem⁹ ꝺiciť ꝯuersionis. Hunc explicat Lucas cũ ꝺicit. Ut cognouit: quia ihs accubuit in ꝺomo pharisei attulit alabastrũ ⁊c̃. vbi ponunť tria ꝺe ipsa Magdalena. Primũ est cognitio. Secũdũ satisfactio. Tertiũ contritio. Primũ est cognitio: q̇a ꝺiciť: ut cognouit. Cognouit siquidē bona que omisit. mala q̄ cōmisit. ꝺamna que incurrit. Cognouit peccatorũ suoꝝ magnitudinē. turpitudinē ⁊ multitudinē. Cognouit ꝺei ꝯtra peccatores seueritatem. erga penitētes pietatē. ⁊ circa iustos liberalitatē. Quꝺ ista cognouit cum ꝑpter pctm̃ aia ceca efficiať? Iuxta illud qꝺ ꝺe pctōrib⁹ ꝺr̃ Sap̃. z. Excecauit illos malicia eoꝝ. Et Sophonie. i. Ambulabunt ut ceci: q̇a ꝺn̄o peccauerũt. Et ut Arĭ. inq̇t. z. ꝺe aia. Nihil videť nisi i lumine. Et ꝺicere possum⁹ ꝙ cognitionē accepit oiuꝫ supradictoꝝ ꝑ lumē irradiātis grē ꝺei: qui etiā pctōrib⁹ ⁊ malis quātum est ꝺe se offert claritatē ⁊ splēdorē gratie sue. Quidā aũt pie ꝺicunt Magdalenam audiuisse predicantē xp̄m. qꝺ satis verisimile ē ꝺetestantēq3 pctā aie ad ꝺei imaginem formate. O ꝙ̃ acuta ꝙ̃ penetrabilia: ꝙ̃ue ardentissima erant verba ihu xp̄i predicātꝭ. Loquebať siquidē ex intimis cordis cũ admirādo feruore hauriebat eius mēs: ut aias eriperet ꝺe ꝺiaboli laqueis. Aspexit ergo sic predicās ⁊ vidit Magdalenaꝫ extrinsecus ⁊ intrinsec⁹. Clamare forte cepit. O anima mea pro cuius amore ꝺeus homo fact⁹ sum: cur me ꝑsequeris? cur mũdũ amplecteris? cur patrē oiuꝫ ꝺeũ ita sup̄be cōtemnis? Quid tibi in fine succedet pro vanitatibus tuis? O plena oi miseria: cur nō erubescis carnalē ꝺucē vitam? An nō ꝯsideres ꝙ peccatoꝝ finis interitus est? Uita p̄ns nihil ē: mund⁹ cũ suis bonis ꝑditor ⁊ labilis est. Redi ad cor tuũ ⁊ ꝯsidera vias tuas. Reuertere reuertere a via tua mala: reuertere ad me qui te patienter expecto. ꝺulcissime iuito: clemētissimeq3 suscipio. Ueni ꝺepone pctā tua. ⁊ veni ad me secura. veni inquā o aia mea ꝺilecta. ⁊ ego remittam tibi pctā cũcta q̄ cōmisisti. Nō eni veni vocare iustos sed pctōres ad penitentiā. Huiusmodi āt similibusq3 v̄bis potuit xp̄s peccatricē Magdalenā excitare illuminare ⁊ inflāmare. q̄re mentem mutauit. mundũ ꝯtemnere cepit. ⁊ voluntatē ꝑposito se emēdandi: ac bene faciendi impleuit. qꝺ mystice ꝺesignať i alabastro. i. in vase ꝺe alabastro facto s̄m Cirillũ: qꝺ attulit plenũ vnguento p̄cioso. Secũdũ qꝺ poniť ꝺe Maria magdalena i eius cōuersione ꝺiciť satisfactio. Per que enim pctā peccauerat: ꝑ eorũ opposita satisfacere curauit s̄m Greḡ. i omelia. Peccauerat siq̇deꝫ ꝑ presumptionē ⁊ audaciā. satisfecit cũ verecundia ⁊ erubescētia: quia ingressa ꝺomũ pharisei nō stetit āte: ſ retro xp̄m Et stans inquit euāgelista retro secus pedes ⁊c̃. Peccauerat ꝑ sup̄biā. satisfecit cuꝫ humilitate tota inclinata ad peꝺes ihu. Peccauerat ꝑ vanũ oculorum affectũ. satisfecit cũ lachrymaꝝ iundātia. Peccauerat ꝑ inordinatũ capillorũ ꝺecorē. satisfecit ꝑ illorũ cōtemptũ: peꝺes ihu cum illis abstergendo. O felix cōmutatio excelsi ꝺextrā facta: q̄ paulo ante adeo erat aliena: nunc studiosissime illi conatur adherere. Tertiũ qꝺ ponitur in Marie magdalene conuersione ꝺiciť ꝯtritio. Erat vtiq3 abundās ꝺolor ꝑ pctis eius i corde illius: quē ꝑ lachrymas ostēdebat. Tot eni ab eius

oculis lacbryme defluebant: ut suffice-
rēt ad lauandū pedes ihu. Pieꝙ possu-
mus contemplari ꝙ licz nihil diceret
ꝟbo. in corde tñ suo loquebaꝛ ad dñm:
O bone ihu. o pastor aiarū. o spes vni-
ca salutis mee miserere mei. Ego sū illa
infelix ingrataꝙ peccatrix que te offen-
di. Ego sū illa que lasciuo gestu. vano
aspectu: nimioꝙ ornatu multorū aias
illaqueaui. Ego sum illa que mundum
cum suis bonis magis dilexi ꝙ̄ te deuz
meū benefactorē meū. fontē indeficien-
tem ois boni. Heu me miseram. heu me
dolentē nimiū. heu me quid feci. pecca-
ui. inique egi. sed tu pius ꝛ misericors
indulge mihi. Ecce pedes tuos teneo q̇
me ꝑegrinando quesierunt. Nō venisti
vocare iustos: ſ pctōres ad pniam. Nō
despicis cor cōtritū ꝛ humiliatū. O ihu
dulcis. o ihu clemētissime. o fili dei bñ-
dicti sana aiam meā. suscipe penitentez
consolare lacbrymantē. ad te veni. ad te
fugi. ad te totis visceribus clamo mise-
rere mihi peccatrici: que parata sum de
cetero obtemꝑare voluntati tue. Talia
uel similia in contrito corde Magda-
lene versabantur.

Qualiter post conuersionē Maria
magdalena multiplicem gratiā a dño
ihu xp̄o est consecuta. Caplm. 3.

TErtius status Marie magda-
lene quez considerare debemus
dicitur gratificatiōis. Inuenit
nanꝙ Magdalena cōtrita grāz apud
xp̄m. qui tria beneficia ei exhibuit admi-
randa. Primū dicitᷣ defensionis. Se-
cundū remissionis. Tertiū cōsolatio-
nis. Primū beneficiū dicitᷣ defensiōis
Factus etenmi fuit xp̄us defensor eius
qui defendit illā a phariseo intra se mur-
murante. ut patet in euāgelio. a Mar-
tha sorore sua de illa cōquerente. ut dr̄
Luc. x. c. ꝛ a discipulis indigne ferētib⁹
cum vngeret caput eius. ut nōtᷣ Math
26. c. Secundū beneficium dicitᷣ re-
missionis. Remittunᷣ dixit xp̄s ei pctā
multa. Et ꝯuersus ad illā addidit. Re-
mittūᷣ tibi pctā tua. O mellifluū ꝟbū
o iocunda snīa. Ecquid potuit audiri
meli⁹: quid vtili⁹: quidue fructuosius?
Beati ait psal. quorū remisse sunt iniq-
tates. ꝛ. q. t. s. p. O felix pnia Magda-
lene: que xp̄z ad se traxit. Fecitꝙ ut pec-
catricē animā antea ꝓpē pctā deletā de
libro vite iustificaret. ꝛ i numero ꝯscri-
bereᷣ electorū suorū. Tertiū benefi-
ciū collatū a xp̄o Magdalene fuit cō-
solationis. Fecit eteni eam dignā con-
solationibus suis spiritualibus: ita ut
merito dicere posset illud p̄s. Consola-
tiones tue letificauerunt aiam meam.
Quisnam explicet qualis fuit consola-
tio Magdalene quādo stabat ꝛ audie-
bat verbū xp̄i? quando cōuersabaᷣ cū
gl'iosissima Maria matre eius. quādo
angelos vidit resurrectionē suā illi an-
nunciantes. qñ ꝑ̄ma resuscitatū xp̄m in
specie hortulani aspexit ꝛ vocata ab eo
Maria: cognouit illū esse: voluitꝙ pe-
des eius tangere. ꝛ tunc nō fuit ꝑmissa:
quando p⁹ cum alijs mulierib⁹ tenuit
pedes eius dum eis apparuit in via. qñ
p⁹ exiliū ꝑueniens cū Laçaro ꝛ Mar-
tha ꝛ ceco nato: quē xp̄s illuminaue-
rat ꝛ beato Maximino: alijsꝙ xp̄ianis
Marsiliā. post illi⁹ patrie cōuersionē:
postꝙ miracula plurima suꝑne cōtem-
plationis auida asꝑrimā heremū petijt
ꝛ in loco angelicis manib⁹ ꝑ̄parato ꝑ
30. annos incognita māsit: in quo nec
aquarꝫ fluenta: nec arborꝫ: nec herbarꝫ
erant solatia. ut ex hoc manifestareᷣ ꝙ
nō terrenis refectionibus ſ celestibus
epulis satiabatur. Qualibet eni die se-
ptē horis canonicis ab angelis in ethe-
ra eleuabaᷣ. ꝛ celestiū agminū gl'iosos
cantus corporalibus aurib⁹ audiebat
Quanta adhuc fuit ei⁹ iocunditas: cū
dispositione dei in extremo vite sue a sa-
cerdote quodā inuenta est quē ad beatū
Maximinū misit ut die resurrectionis
dominice oratoriū solus ingredereᷣ tꝑe
quo ad matutinū surgere consueuerat:
qḋ ꝛ fecit: viditꝙ in oratorio Mariaz
magdalenā spacio duorꝫ cubitorū ele-
uatā a terra ꝛ stantē i medio angelorꝫ.

O quantũ fuit Magdalene gaudium qñ postremo cõuocato vniuˀso clero ab ipso epõ scissimũ sacramentũ cũ multa lachrymarũ inundatione suscepit: ⁊ añ altare ꝓstrata aiam emisit ad celos. O admirabilis deꝰ. o pater misericordia ꝝ qui obliuisceris oiuȝ iniq̄tatũ quas fecit impiꝰ: si ad pniam reuertatur. Ecce ostẽdisti nobis in Maria magdalena quanta est bonitas tua. quãta patiẽtia quãta caritas. quãta gratia. Tu illam peccantẽ supportasti. a te fugientem tenuisti. obaudientẽ aduocasti. reuertẽtẽ suscepisti. ⁊ penitentem iustificasti: atq̄ iustificatã in celo eẽ iussisti. Cuiꝰ meritis maiestatẽ tuã supplices deprecamur. ut nobis largiatur hic gratiã ⁊ in futuro sempiternam gloriam. Amen.

Feria sexta quinte ebdomade i quadragesima. de horrendo peccato homicidij: ad quod consequi solet desperatio ⁊ impenitentia. Sermo. 60.

Cogitauerunt ut interficerent eum. Scribunt hec ỽba Joh. xi. c. ⁊ in euangelio hodierno. Nescit quiescere maligna mẽs inuido ꝝ que semp proximo machinat mala: ⁊ exquirit dolos. Nec pctm̃ aliq̄d tam graue est: ut sibi facile non appareat. Propterea scribe ⁊ phiei statuerũt i cogitatu pessimo interficere xp̄m. q̄d tandẽ ope compleuerũt. Sic ⁊ pleriq̄ hoies nequã. ferales: atq̄ crudeles ad suã iram explẽdã sepissime suos proximos occidere non formidant. Et qm̃ homicidij pctm̃ solet sequi desperatio Idcirco ad tantũ piculũ deuitandũ in p̄nti sermõe de homicidio erimꝰ locuturi q̄a penitẽtibus satis ꝓdesse potest huiꝰ materie declaratio. De homicidio ergo tria principalia mysteria proponemus aperienda.
Primũ dicit diffinitio.
Secundũ modificatio.
Tertium punitio.

Quid sit homicidiũ. ⁊ de his qui inficiunt seipsos: ⁊ de occisione brutorũ: ⁊ qualiter quãdo ꝗ homicidiũ fieri põt absq̄ peccato. Caplm. j.

Primũ mysterium de homicidio aperiendũ dicit diffinitio. i quo q̄d sit homicidiuȝ videamꝰ. Et ſm̃ Ray. i sũma sua. ⁊ hosti. in ti. de homicidio. Homicidiũ est hois occisio ab hoie facta. ⁊ dicit ab hoie ⁊ cedo cedis: quasi hois cediũ. Pro cuiꝰ cõclusionis declaratione tria sũt dubia declaranda Primũ vtꝝ sit licitũ occidere volucres pisces ⁊ hꝰ. Secundũ vtrũ hõ peccet interficere seipsũ. Tertiũ vtrũ homicidiũ fieri possit absq̄ peccato. Ad primũ dubiũ r̃ndet Augꝰ li. i. de ci. dei. d. ꝙ fuit ⁊ est error manicheoꝝ tenentiuȝ ꝙ nõ sit licitũ hoi interficere bruta ⁊ irrõnabilia. Cuius erroris impietas apparet. q̄a deus b̃ndictus oia supradicta ad vsum hois deputauit. Vñ Geñ. 9. d deus. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terrã. ⁊ sit timor vester atq̄ tremor sup cuncta aialia terre: ⁊ sup oẽs volucres celi cũ vniuersis que mouent i terra Oẽs pisces marĳ manui vr̃e traditi sũt ⁊ oẽ q̄d mouet ⁊ viuit erit vobis i cibũ Proptea Augꝰ vbi s̄. ait. Justissima ordinatiõe creatorĳ ⁊ mors ⁊ vita eorũ nr̃is vsibꝰ subdit. Ex q̄ inq̄t Tho. 2ª 2ᵉ q. 64. ꝙ nullꝰ peccat vtendo re sua ad hoc ad q̄d est ordinata. Ex ordinatione aũt diña ut p̄dictũ ẽ gnãliter plãte sũt ꝓpt̃ aialia: ⁊ vtraq̄ ꝓpter hoiem. Usus aũt eoꝝ in cibũ maxime necessariꝰ ẽ. q̄d sine occisiõe fieri nõ põt. Hinc ⁊ Ari. i. politice inq̄t ꝙ venatio ẽ q̄si q̄dã iustũ bellũ: q̄ hõ rõnalis rebelles sibi bestias deuincit: ⁊ ad suũ vsũ ꝯuertit. ꝓpt̃ q̄ oia in diffinitiõe dr̃ ꝙ homicidiũ ẽ hois ⁊ nõ bruti. Ad secundũ dubiũ fuere nonnulli q̄ dixerũt ꝙ nõ peccat q̄ interficit seipsũ. q̄a inuẽti sunt p̄stantissimi viri q̄ sibipsis mortẽ intulerũt. Nã Samson

interfecit seipsũ. ut pꝫ Judic.16. Cato cẽsorinꝰ ut dr̃ i speculo ħ ipsũ fecit Idẽ ꝛ Cato vticensis. ut refert Lact.i.3.li. idipsũ ꝯfirmãs de Cleante. de Crispo. de Zenone. ꝛ de Empedocle. Curtiꝰ armatꝰ equo in hiatũ t̃re se p̃cipitauit. ut Augꝰ meminit. li.5. de ci. dei. Sꝫ ꝯ hãc opinionẽ ẽ ỽitas rei. q̇a ut inquit Alex.i.3. ꝛ Tho.2ª2ᵉ vbi s̃. Nulli licet sibiipsi mortẽ inferre q̃druplici rõne. ꝑ hoc est ꝯ rõnẽ nãlẽ. q̇a vnaqueqꝫ res nititur cõseruare seipsaꝫ. Vñ Ar.i.2. de aia ait. Oia appetũt eẽ: ꝛ illiꝰ cã agũt quicq̇d agũt ꝓm nãm. Et Boetiꝰ in.3. de ꝯsola. Oẽ nanqꝫ aial tueri salutẽ laborat: mortẽ pniciẽqꝫ deuitat. 2ª rõ ẽ q̇a est ꝯ caritatẽ: q̃ vnusq̇sqꝫ tenet̃ se diligere. 3ª rõ ẽ q̇a ẽ ꝯ coĩtatẽ: q̇a q̇libet hõ est ps coĩtatis. 4ª q̇a est ꝯ deũ: sicut q̇ alienũ ꝓuũ int̃ficit. Quare ꝓ nullo casu dꝫ se q̇s occidere. Necꝫ etiã occasiõe vitandi penã: q̇a ꝓm regulã apl̃i nõ sũt faciẽda mala ut inde eueniãt bona. De Samsone ỽo ꝛ ỽginibꝰ q̇busdaꝫ q̃ tpe psecutiõis se i casurũ fluuiũ p̃cipitarũt ꝛ tñ int̃ scõs habẽt̃. ait Augꝰ li.i. de ci. dei ꝙ nõ peccauerũt se occidẽdo. q̇a fecerũt illud ex reuelatiõe ꝛ instictu spũs sci. Cauendũ tñ est hodie ut non credat̃ oi spũi: q̇a diabolꝰ transfigurãs se i angelũ lucis m̃ltos decipe ꝯsueuit. Ad tertiũ dubiũ cũ q̃rebat̃. vtrũ homicidiũ fieri põt absqꝫ pctõ. dico ꝙ sic. i triplici actu. Primꝰ dr̃ casualitatis. Secũdꝰ necessitatꝭ. Tertiꝰ vtilitatis. Primꝰ actꝰ dicit̃ casualitatis cũ q̇s aliũ interficit nõ volũtate: ħ casu. ut inq̇t Ray. in sũma sua. Casu fit homicidiũ. ut cũ q̇s ꝓijcit lapidẽ ad auẽ uel ad aial ꝛ alius transiẽs ex insperato occidit̃. uel incidit arborẽ ad cuiꝰ casũ aliq̇s opprimit̃. Sꝫ distinguẽdũ ẽ. q̇a interficiens casu: aut dabat operã rei licite. aut illicite. Si illicite. utputa si ꝓijciebat lapidẽ ỽsus loca ꝑ q̃ ꝯsueuerũt hoies trãsitũ facẽ. ꝛ sĩlia. hic homicida reputat̃. ut.15.q.i.c. merito. ꝛ. §. ex ꝓmissis. Vñ si clericus ludo uel exercitatiõe viriũ: uel venatiõe iaculũ mittens aliũ ꝑimit: q̇a hoc ab eo debet esse penitus alienũ. homicidij reus efficit̃. ut pꝫ.50. di.c. clerico. ꝛ extra de p̃sump.c.i. Si ỽo iterficiẽs casu dabat operã rei licite: ut q̇a mg̃r cã discipline ỽberabat discipuluꝫ: uel q̇a deponebat aliq̇s fenũ de curru. uel arborẽ ꝓpriam sibi necessariam incidebat ꝛ sĩlia. hic si adhibuit diligentiã quã potuit videlicꝫ respiciendo ꝛ ꝓclamãdo nõ nimis tarde uel remisse: ħ tpe ꝯgruo ꝛ alte: ita ꝙ si aliq̇s erat ibi uel veniebat pot̃at fugẽ ꝛ sibi cauere. ꝛ magister nõ excessit modũ in ỽberando discipuluꝫ nõ imputabit̃ ei homicidiũ si casu ꝯtingat. Si aũt dabat opaꝫ rei licite: ꝛ nõ adhibuit diligentiã debitã. homicidiũ iputabit̃ ei. Huiusmõi distinctio ponit̃ di.50.c. sepe ꝯtingit. ꝛ.c. si duo frẽs. ꝛ extra de homi. c. Johẽs. ꝛ.c. q̇dã ut asseris. Secũdꝰ actus in quo homicidiuꝫ nõ est pctm̃ dr̃ necessitatis. cũ quis aliũ interficit se defendendo ne occidat̃ ab eo. Nõdũ tñ ꝓm Ray. in sũma sua. ꝙ aut necessitas occidendi fuit euitabilis: q̇a pot̃at euadere absqꝫ occasiõe. ꝛ tũc ẽ reus homicidij. aut fuit necessitas ineuitabilis: q̇a occidit hoiem sine odij meditatiõe: imo cũ dolore ai se ꝛ sua liberando cũ alias nõ poterat euadere. ꝛ sic occidens non peccat: nec astringit̃ ad pniam nisi ad cautelã ꝓpter ambiguũ duplicitatꝭ. ut pꝫ.23.q.5.c. excoicatoꝝ. Et licꝫ quidã dixerint ꝙ istud intelligit̃ de laicis tm̃ ꝛ non de clericis: Verũtñ verior est opinio ꝛ cõmunior ꝙ clericꝰ interficẽ põt in necessitate ineuitabili: ꝛ non peccat nec efficit̃ irregularis. sicut habet̃ extra de homi.i.c. significasti. ꝛ ex̃ de sen. exco. c. dilecto filio. li.6. ꝛ in cle. si furiosus. de homici. quia ut dicitur. ff. de iusti. ꝛ iure. l. ut vim vi. Vim vi repellere licet cũ moderamĩe inculpate tutele. Tertius actus in quo homicidium non est peccatum dicitur vtilitatis. cum scilicꝫ quis alium occidit uel in bello iusto pugnando. uel ex auctoritate officij iuris ordine seruato maleficos puniendo.

Nam Exo.22.dixit deus. Non patieris
maleficos viuere sup terrã. Ex quo dicit
Tho.2a2e vbi s. ꝙ sicut licitũ est occi-
dere animalia bruta: inquantũ naturaliter
ordinant ad vsũ hoiuz. sicut inpfectum
ordinat ad pfectũ: Sic cũ ois ps ordi-
netur ad totũ. sic impfectũ ad pfectum.
Omnis eni pars naturaliter est ꝓpter
totũ. vnde ⁊ ꝓ salute totius corpis lau
dabiliter precidit mẽbrũ putriduz. Id-
circo cum quelibz singularis psona cõ-
paret ad totã coitatẽ sicut ad totũ: vnꝰ
homo piculosus coitati ⁊ corruptiuus
alioꝝ: laudabiliter ⁊ salubriter occidit
ut bonum cõe seruetur. quare nec iudex
peccat reos ad mortẽ ꝯdẽnando ex de-
bito officij ⁊ amore iusticie. nec mini-
ster peccat si iussus a iudice occidat cõ-
dẽnatuz. ut habet expresse. 23. q. 5. c. mi-
les. c. cum minister. c. officia. c. lex eadẽ.
⁊ c. qui pcutit. Et vtinã huiusmodi seue-
ritas abũdaret in illis: ad quos spectat
alioꝝ crimia punire. Verũtñ hodie pu-
niunt nõ rei ⁊ malefactores amore iu-
sticie. sꝫ illi tñ qui licet rei sint fautores
tamẽ non habent.

// Qr non solum manu sed etiã multis
alijs modis homicidiũ damnabilit cõ-
mitti potest. Capl'm. 2.

Secundũ mysteriũ de homicidio
aperiendũ dicit modificatio. in
quo videdũ est quot modis ho-
micidiũ cõmittit. Et loquẽdo de homi
cidio ꝓprie dico ꝙ cõmitti potest tripli
p suasione. 2o auxiliatiõe. 3o opatiõe
Primo suasione uel consilio. Et sm
Guil. hoc intelligit de consilio exhorta-
tionis uel approbationis: nõ de cõsilio
simplicis opinationis. Si qs eni que-
renti alicui in genere. an liceret xpiano
clerico uel laico paganũ occidere: non
aio persuadendi sed exponẽdi quid hoc
casu sentiret. responderet hoc esse licituz
non fieret irregularis. licꝫ ille cui talit
rñdisset paganũ postea iterficeret ex cõ-
fidentia illius rñsionis. licꝫ etiã iste er-
rasset in rñdendo. Innoc. ꝗo in glo. sup
c. ad audientiã. extra de homici. dicit sic.
Intelligit cõsiliũ uel mãdatũ dedisse in
mortẽ alicuius. quãdo suasit illud. uel
rogauit uel mãdauit: uel alias ꝯsuluit
vtilitatẽqꝫ sequeret ex homicidio osten-
dendo. Secũdo cõmittit homicidiũ
auxiliatione. cum. s. quis auxiliat occi-
sori astando. ministrãdo arma. monẽ-
do. ꝯfortando. ⁊ hꝰ. Ut eni dicit Ro. i.
Nõ solũ qui faciũt: sed etiã q cõsentiũt
faciẽtibus digni sũt morte. 3o cõmit-
titur homicidiuz opatione. ⁊ hoc multi-
pliciter. Primo veneno aut venenosis
medicinis. Sic occiderũt Alexandrũ
magnũ Cassander Philippus ⁊ Sol-
la filij antipatri sm. Q. Curtiũ. Dede-
runt nãqꝫ in potũ venenũ sibi: quo hau-
sto sm Justinũ in media potione velut
telo confossus ingemuit: deportatusqꝫ ẽ
a cõuiuio semianimis. Maliuoli autẽ
dicebãt eũ ebrietate pire. Quarto itaqꝫ
die indubitata morte: sentiens tumul-
tuantes milites: qa rex occidebat insi-
dijs pia oratiõe sedauit. cũctisqꝫ dexte-
rã porrigens eos osculatus ẽ: sicqꝫ de-
fecit ãno etatꝭ sue. 30. Venenosis insup
herbis atqꝫ medicinis carnales qdaz
⁊ libidinose matres filios suos adhuc i
vtero latitãtes perimũt. Medici aũt ⁊
aromatarij uel incuria uel negligentia
uel malicia dũ venenosas medicinas
egrotis tribuũt: in hũc errorẽ ꝓlabũt.
Taceo reliqua que dicere possem tã de
mulieribus ꝙ de viris: quoniã sufficẽ
debet eis qui venenis vtunt: stimulꝰ cõ-
scientie sue. Secũdo cõmittit homi-
cidiũ opere cum maleficijs ⁊ incanta-
tionibꝰ. Uidi ego Janue cõbustã ⁊ af-
fixam palo quandã sclauã: q suũ dñm
ac dominã cuz his diabolicis supstitio-
nibꝰ interfecerat. 3o cõmittit homici-
diũ ope percutiendo manu. Sic Cayn
interfecit fratrẽ suũ Abel. ut dicit Geñ
4. ⁊ hoc vtiqꝫ peccatũ satis graue ẽ atqꝫ
crudele. tum quia est ꝯtra preceptũ dei
qui ait Exo. 20. Non occidas. tum qa
est contra opificium eius qui corpus ⁊
aiam mirabili sapientia sua vniuit. Est
etiã hoc peccatuz cõtra corpus proximi

⁊ sepe cōtra aīam eiꝰ: q̄a dum interficit̄ nō est ꝯtritꝰ. Est ꝯtra parētes interfecti qui excitant̄ ⁊ ꝯmouent̄ ad odiū. Est ꝯ rempu. quia homicida oēs leges: oiaq̄ꝫ iura spnit. Est ꝯtra angelū custodiētem qui nō parū de suo custodito interfecto dedignat̄. O igit̄ homicida ptinax ⁊ superbe. o pctōꝛ nequissime. o crudelioꝛ oī fera pessima. cōtine manū tuā. noli seuire in ꝓximos tuos. Si peccasti hactenꝰ age penitētiā. Si in ꝓposito es occidēdi desine ab ira: ⁊ derelinque furoꝛē. vince teipsum: ⁊ noli peccatū tam hoꝛrendū tāq̄ꝫ deo exosum immoꝛtali cōmittere. Noui nāq̄ꝫ q̄plures: qui tādē leti facti sunt: eo q̄ mutauerūt cōsiliū suū. Propterea dico ⁊ iterū dico. Nolite locū dare diabolo. nolite effundere sanguinem hoīs: q̄m int̄ cetera pctā homicidiū maximi est nocumenti. Unde posito q̄ homicida haberet in potestate uel destruere celū ⁊ terrā ⁊ oīa que in eis sūt: dūmodo talis destructio nō veniret i dānū hoīuꝫ: uel interficere hoīem: maiꝰ malū cōmitteret illū iterficiēdo q̄ deuastādo cūcta coꝛpoꝛa celestia: ⁊ oīa alia que sūt in hͦ mūdo. Maioꝛē siquidē iniuriā faceret deo hoīeꝫ interficiēs: q̄ꝫ q̄ sine hoīs dāno celū priuaret luminaribꝰ suis: aerē volucribꝰ: terrā arboꝛibꝰ. ⁊ mare aquis.

Quod oēs leges tam diuine q̄ humane acriter ⁊ grauissime dānant ac puniūt homicidas. Capl'm. 3.

Tertiū mysteriū aperiendum de homicidio dicit̄ punitio. Punit̄ siq̄deꝫ homicidiū grauit̄ triplici pena. Primo pena legali. 2ͦ pena cōscientiali. 3ͦ pena diuinali. Primo punit̄ pena legali. Scriptū quippe est in lege veteri Exo. 22. c. Qui ꝑcusserit hominē volens occidere: moꝛte moꝛiatur. Idē dicit lex ciuilis. ff. ad. l. coꝛ. de sicca l. i. ⁊. C. ad. l. coꝛ. de sicca. l. is qui cum telo. Scdm̄ ꝗ̄o legē canonicā homicida ē irregularis. ⁊ nō pōt ꝓmoueri. ⁊ eijcit̄ iā ꝓmotꝰ. sicut patꝫ. 50. di. c. si q̄s viduā Et. 51. di. c. aliquantos. ⁊ de peni. di. i. c. ꝑiculosa. ⁊ ex̄ ne cleri. uel mō. c. sniam sanguinis. ⁊ ex̄ de homici. c. sicut dignū. ⁊. c. significasti. 2ͦ punit̄ homicidiū pena cōsciētiali. Nam in foꝛo penitentie ꝑm Ric. in. 4. homicida astringi debet ad satisfaciendū. ⁊ q̄uis nō possit restituere vitā. obligatur tñ ad restituendū alia bona ꝓ illo damno: ꝯpensata q̄litate lesi: ⁊ quantitate dāni: ⁊ possibilitate dānificantis. Et hāc restitutionē debet facere ad arbitriū boni viri. Et q̄ talis teneat̄ ad restitutionē patꝫ. q̄a quanto hō aliū plus dānificat: tāto magis ad restitutionē tenet̄. Bona autē coꝛpoꝛis bona exterioꝛa excedunt. Scotus autē in. 4. di. 15. dicit q̄ ꝓ satisfactiōe homicidij expedit homicide primo q̄ exponat vitā suā i causa iusta: utpote ꝯtra eccl'ie īimicos. uel ꝯtra hereticos seu alios infideles. ⁊ hoc oꝛdinando laboꝛē ⁊ periculū suū in satisfactionē illiꝰ quē ipse occidit. ut si cui nō potest i coꝛꝑalibꝰ satisfacere: satisfaciat i spiritualibꝰ bonis. 2ͦ si ꝑdicti casus nō occurrant totā vitam suā i orōne ⁊ pnīa debet oꝛdiare ad illiꝰ subleuationē quē ipse occidit. 3ͦ quoq̄ꝫ si interfectꝰ alios sustētabat. s. patrē uel matrē: aut alios sibi ꝓpinquos seu pauperes: obligat̄ talis interfectoꝛ omnibꝰ illis ad tātā restitutionē: quātā illis abstulit ꝑ interfectionē illiꝰ. Sꝫ ego puto Scotū omnia supradicta intellexisse de quadā congruitate: non necessitate. ⁊ ꝑcipue primū. s. de exponenda vita pro aīa iterfecti. Quod si ipse intelligi voluit de necessitate expedire: Ego salua reuerentia sua id nō credo neq̄ꝫ teneo. Quoniam ut inquit Hieroꝰ ad Damasū papam. Lex iusticie tenax clementiā non habebat: Sed quicūq̄ꝫ adulter fraudatoꝛ homicida. ⁊ ut breuiter dicā qualicūq̄ꝫ moꝛtali crimie detiniebat̄: nulla venia pnīe laxabat̄ a crimie. oculū ꝓ oculo: dentē ꝓ dente. aīam ꝓ anima indebat̄ exoluē. Sed misit deꝰ filiū suū natū ex muliere: factū sub lege qui austeritatē legis euāgelij gratia temperauit. hec ille. Et propterea mihi videtur q̄ occisoꝛi penitēti

satisfaciat quelibet alia satisfactio sibi imposita ad arbitriũ discreti confessoris absq; hoc ꝙ vitã suam exponat periculo mortis: quia talis obligatio satis esset dura atq; periculosa. Induceret nanq; quoslibet homicidas in desperationem ⁊ deus benignus desperationẽ maxime odit. quia ut ait Hieroꝰ ad Rusticũ monachũ. Nihil sic offendit deum sicut cor ĩpenitẽs. Solũ desperationis crimẽ est: qd veniã cõsequi non põt. 3° punitur homicidiũ pena diuinali. Est vtiq; sepissime deus homicidarũ seuissimꝰ vltor ⁊ robustissimus ꝑsecutor: cuiꝰ iudicio fit ut homicide ferientes gladio gladio feriant. Et omissis que ĩ scripturis habẽt ⁊ notissima sũt: Patet etiã hoc ĩ exẽplis gentiliũ. Crudelis ⁊ homicida Cyrꝰ ẜm Iustinũ ⁊ Paulũ Horosiũ ĩ bello occisus fuit: eiusq; caput in vtrem humano sanguine plenũ missum est. Crudelis ⁊ homicida Nero: ut diximus ĩ sermõe de antixp̃o. ĩterfecit semetipsũ. Domicianꝰ ẜm Eutropiũ ⁊ Horosiũ qui senatores nobilissimos occidit: multos etiã cõsobrinos suos: a cubicularijs suis occisꝰ est anno etatis sue. 45. Hãnibal carthaginensis: q̇ ex crudelitate captiuos Romanos oneribꝰ ⁊ itinere fessos. ut dicit Valeriꝰ sub rubrica de crudelitate. succisa ꝑma parte pedũ relinquebat: quosdãq; fratres ⁊ ꝓpinquos ferro vsq; ad mortẽ decertare cogebat: veneno se extinxit. Nam fugerat post carthaginem deuictã ad Antiochũ regẽ: ad quem a senatu Romano missi fuere legati qui regẽ ad pacẽ cogerẽt: Hãnibalemq; deposcerent. ⁊ cum Hãnibal de fuga atq; salute oio desperasset: veneno hausto qd more regio sub gẽma ferebat̃ inclusũ obijt. sicq; ab his qui ad eũ ꝓphendẽdũ missi fuerãt exanimis est inuentus ẜm Eutropiũ. De interfectoribꝰ etiã Cesaris sic scribit Suetoniꝰ. Nullꝰ fere triennio supuixit: nullusq; naturali morte obijt Nã pars naufragio pars prelio defuncta est. Quidã se illo pugione quo Cesarem vulnerauerãt occiderũt. Diebus etiã nostris multa nobis exempla mõstrata sũt. Ex quibus vnũ tacendũ minime puto. In ciuitate Eugubij quidã iuuenis noie Petrus impedire volens testamentũ patris iam defuncti: vnũ de executoribus Laurentiũ. s. de strotijs de Florẽtia filiũ dñi Pale. manu propria interfecit. Eram ego Padue: vbi ⁊ dñs Palas supradictꝰ etiã morabat̃: egoq; sibi nunciaui dolendũ casum ⁊ inopinatũ filij hortans illum plurimũ ad patientiam. Sequenti ꝑo quadragesima cũ Senas accessissem repperi ibi homicidam illum qui sepius ad me veniens precabatur ut ab vxore interfecti: que Florentie tũc erat per meas litteras sibi veniã ĩpetrarẽ. qd cũ obtinere non valuissem ille miser in ciuitate Senaꝝ stare decreuit. ⁊ dum habitaret in quodã hospitio venerũt duo ex Florentia precio ducti qui hospitẽ pecunia corrũpentes: in eius celario ꝑfatũ iuuenẽ occiderũt: amputaueruntq; digitũ eius his q̇ illos miserãt pro signo ferendũ. Dũ aũt simul irent in itinere duo illi ceperũt cõtẽdere vnusq; in socium irruens ipsum pemit. At ⁊ ille captus ẽ. ⁊ ẜm iuris regulas vita priuatus in partesq; diuisus tãq̃ duoꝝ homicidioꝝ ꝑditissimus reus. O igit̃ terribilis iusticia dei: qui homicidis etiã in hac vita rependit vicem. Timete igitur illam omnes qui prompti estis ad rixas: ⁊ ab homicidio vobis caueat̃ ut sic valeatis acq̃rere in hoc seculo dei grãm ⁊ in futuro gloriã. Amen.

Sabbato quinte ebdomade in q̃dragesima. de sacratissima coione: ad quã oẽs fideles se debẽt disponere ⁊ ꝑparare

Sermo. 61.

Qui manducat meam carnẽ ⁊ bibit meum sanguinẽ in me manet ⁊ ego ĩ illo. Verba sunt redẽptoris nostri originaliter Ioh. 6. c. Ampliꝰ non est differendũ dicere ⁊ loqui de sanctissima coione: quoniam iam appropin

quat tempus quo fideles cuncti ad illā deuote sumendam esse debent expediti. Sunt tñ multi q̀ obliti salutis sue coicare aut negligunt. aut renuūt: ⁊ contemnūt: quibus in hoc sermone oñdere statui quanta sit necessitas suscipiendi sanctissimum eukaristie sacr̄m. Opus equidē est cū ꝟbis ꝟitatis cōterere duriciem obstinatorū: qm̄ nihil periculosius aut damnabilius ipsis potest euenire q̄ separari ab amore. a beniuolentia ⁊ a gratia dñi nostri ihesu xp̄i. Ipse vtiq̧ i verbis i themate allegatis se māsurum pollicet̄ cum eo qui eius carnem māducat ⁊ sanguinē bibit in sacramento altaris. Ut igit̄ rumpant̄ corda durissima eoꝝ qui cōmunionē fugiunt: de ipsius necessitate locuturi tria mysteria proponimus declaranda.

Primū dicit̄ obligationis.
Secundū exclusionis.
Tertium conditionis.

Qr obligantur ad coionem homines tum ob memoriā passionis xp̄i. tum ꝓpter ecclesie preceptū. tum etiā ꝓpter xp̄i cōminationem. Capl'm .j.

PRimū mysteriū de cōmunione declarandū dicit̄ obligationis. Obligantur siquidē homies ad coicandū suscipiendūq̧ scissimū sacr̄m dñi nr̄i ihu xp̄i triplici rōne. p̄ rōne recordationis. 2° rōne preceptionis. 3° rōne cōminationis. Primo rōne recordationis. Institutū siquidem fuit sacramentū alraris a dño ihu xp̄o ut fideles sui illud sumentes recordarētur amoris quem nobis ostendit dū ꝓ nr̄a salute passionē acerbissimā. crudeleq̧ mortē patiētissime tolerauit. vñ Math 26. ⁊ Luc. 22. ipse ait. Hoc facite i meam cōmemorationē. Et Paul⁹. i. Cor. xi. ait. Quotiēscunq̧ māducabitis panem hūc ⁊ calicem bibetis: mortē dñi annūciabitis donec veniat. Et idē ponit̄ in snia de ꝯse. di. 2. c. scriptura. c. qa passus. c. semel xp̄s. c. i xp̄o. ⁊. c. semel imolat⁹. In c. quia xp̄i corp⁹. Eusebius ita loquit̄. Quia corpus assumptū ablaturus erat ab oculis. ⁊ illatur⁹ siderib⁹ necessariū erat ut die cene sacr̄m nobis sui corpis ⁊ sanguinis ꝯsecraret: ut coleret̄ iugiter per mysteriū qd̄ semel offerebatur in preciū. ut quia quotidiana ⁊ indefessa currebat ꝓ oiū salute redemptio. ꝑpetua esset redemptionis oblatio ⁊ perennis victima illa iugiter viueret in memoria: ⁊ semꝑ pn̄s esset i gratia. hec ille. Cum ergo sacr̄m hoc venerabile fideliter ⁊ deuote sumptū xp̄m passū ad mentē reuocet. ingratissimi ꝓfecto censendi sūt illi qui saltē semel in āno coicare nolunt. O obstinate mētes q̄ tanti benefactoris: nec etiā raro recordari vultis. O impia aia peccatrix. nō sic fecit erga te fili⁹ dei bn̄dicti. Nunq̄ ipse te obliuioni tradidit. Quinimo semper fuit memor tui nascendo. sugendo vbera. in cuna vagiendo. ꝑegrinando. vigilando. ieiunando. orando. predicādo patiendo. ⁊ moriendo. Propter te naq̧ oia ista fecit. semꝑ te videbat. semꝑ te diligebat. semꝑ tecū i corde suo colloquebatur atq̧ dicebat. O anima delicata. o anima insignis ⁊ nobilis. propter te sū fact⁹ homo. ꝓpter te sum carne vestitus propter te fero quoscunq̧ labores. ꝓpter te deniq̧ affixus in cruce pendo. Quare h̄ xp̄us subdit illud Treñ. 3. Recordare pauꝑtatis ⁊ transgressionis. i. afflictionis mee. potatiōis fellis ⁊ absinthij. O ferrea mens cur non audis vocem amorosi ihu? Cur illum nō inspicis. ⁊ ꝓ suo amore ac cōmodo tuo vitia ⁊ pctā deponis? Cur sacramentū eius i memoriā ipsius ut debes nō accipis? Cur nō compateris doloribus cruciatibus ⁊ afflictionibus eius? Quibus omnibus grauior est ingratitudo tua. Audi ipsum o peccator: audi inquam: audi de cruce ad te clamantem ⁊ dicentem scd̄m Berñ. Uide homo que pro te patior. vide penas quibus afficior. vide clauos quibus confodior: non est dolor sicut quo crucior. cum sit tantus dolor exterior: intus est tamen dolor grauior tam ingratū dum te experior.

Ad hanc ergo ingratitudinē euitandā facit cōmunio altissimi sacramenti: q̄ ut p̄dictū ē signū est memoratiuū dn̄ice passionis. Secundo obligantur homines ad cōmunionē rōne preceptiōis. Precepit nāq; sancta mater ecclesia fidelibus cūctis ut cōmunionē suscipiāt De hoc aūt pro varietate tempoꝝ varia facta sunt statuta. In ecclesia siquidem primitiua dum sanguis xp̄i recens feruebat in corde credentiū coicabāt oēs quottidie. ut patz Act.z.c.⁊ de ɔse.di.z.c.pacta. Lapsu vero tp̄is vsus coiōnis deductus ē ad dies dn̄icos. Et de h̄ dixit Aug⁹ de conse.di.z.c.quottidie. Quottidie eukaristie cōmunionez accipere nec laudo nec vitupo. Omnibus tn̄ diebus dominicis cōmunicandum hortor. Succedente v̄o tempore statutū fuit ut ter in anno homines coicarent. videlicz in pasca. dn̄i natali. ⁊ pent. ut expresse patet de cōse.di.z.c.⁊ si nō frequentius.⁊.c.seculares. Notādū tamē quia quod dicit̄ de cōse.dis.z.c.in cena dn̄i.s.ꝙ cōmunicandū erat in die cene: intelligitur de consilio nō de precepto. Tempore vero in quo caritas refriguit ecclesia obligauit laicos ad cōmunicōez tm̄ semel in anno. sicut patz extra de pe. ⁊ re.in.c.omnis vtriusq; sexus. Et tn̄ tanta est in multis nequitia maleq; voluntatis obduratio: ꝙ nō solū nō coicant semel in anno: verū etiā sine coiōne per annos ⁊ annos perdurant. 3° obligantur ad cōmnnionē rōne cōminatiōis. Dicit eni xp̄s cōminant̄ Joh. 6.c. Nisi manducaueritꝭ carnē filij hominis: ⁊ biberitis eius sanguinem: nō habebitis vitam in vobis.

// Qr excusant̄ a peccato qui nō cōmunicant semel in anno propter punitiōez uel defectum. ⁊ de his qui indispositi sūt Caplm.z.

Secundū mysteriū declarandūz de cōmunicōe dicit̄ exclusio. Excludunt̄ eteni a cōmuniōe nōnulli qui coicare nō debent iuxta statutum ecclesie prefatum.s. semel in anno propter tria. Primo ꝓpter punitionē. Secundo ꝓpter defectionem. Tertio propter indispositionem. Primo ꝓpt̄ punitionem. Nam nōnullis interdicta est cōmunio semel in anno: licz contriti sint ⁊ cōfessi: ꝓpter punitionē precedentium peccatorū. Unde.33.q.z.c.latorē dicit̄ de patricida aut matricida: ꝙ nō debet ɔmunicare vsq; ad tres ānos. Et ut dicit Ric.in.4. Nulli notorio ⁊ manifesto ac infami peccatori cum ad penitentiam reuertitur: est statim eukaristia ministranda. tum propter reuerentiam sacramenti. tum ut probetur conuersio vera uel ficta. tum ne alij pusilli scandaliçentur. Posset tamē contrariū fieri vbi articulus pietatis uel necessitatis aliquādo alit̄ fieri suaderet: puta quia esset tam feruida penitentia: compunctio ⁊ lachrymarū abundantia: ꝙ etiam alios ad deuotionē prouocaret: uel mortis periculuz imineret. Nam in extremo vite nulli penitenti est eukaristia denegāda. ut ꝓbat̄.di.50.c.penitēs ⁊.26.q.6.c.si presbyter.⁊.c. cognouimus. ⁊ de elec.in.c.licet. Secūda rō quare aliqui excludunt̄ a cōmunione dicit̄ defectiua: siue defectionis. quādo s. aliquis deficit sensu aut ratione fatuitatis aut ratione etatis. De etate autez ī qua quis ad cōmunionē sit inducendus. dicit Alex.in.4.sūme ꝙ standum est arbitrio boni viri: qui potissime considerare habet an ille q̇ cōmunicare debet tantaz habeat fidem ⁊ discretionem ut distinguere sciat inter sacramentū in quo realiter continet̄ xp̄s. ⁊ materialez panem seu vinū. Tertia ratio quare aliqui excludunt̄ a cōmunione dr̄ indispositionis: quia non sūt dispositi cū firmo proposito a vitijs abstinere: qui ut dicetur in tertio mysterio si sic coicauerint peccāt. Et rursus si nō coicauerint semel in anno: a peccato nō sunt imunes. Et si dicatur ꝙ non videtur peccare qui cōmunionē omittit q̇a se ad illaz indispositum videt: cum hoc accedat ad

ſacramenti reuerentiam. Reſpondeo ⁊
dico ꝙ non peccat propter reuerentiã
ſacramenti: ſed propter indiſpoſitionem
ſuam: eo ꝙ quilibet peccator tenet diſ-
ponere ſe ad correctionem ⁊ emẽdatio-
nem. Ex quo dicit Alex. in .z. ſũme ꝙ
quando peccator cogitat de ſua mala
vita: ⁊ excitat intrinſecus a dei gratia
gratis data: ⁊ extrinſecus a verbis ſcri-
pture: a voce predicatorũ: ab exemplis
bonorũ viroꝝ: ut peccata deponat: ſi in
tali actu non agit operam ut cõteratur:
de nouo mortaliter peccat: peccato .ſ. ne-
gligentie: ad quod ſequunt alia pctã .ſ.
cõtẽptus diuine gratie: obduratio cor-
dis. ⁊ ipenitẽtia. Idcirco friuola ẽ atq̃
ꝑiculoſa excuſatio illius qui dicit: coi-
care nolo quia non ſum diſpoſit⁹ pctã
relinquere. Nam licz non ſit cum pctõ
coicandũ. tamẽ a peccato eſt abſtinen-
dũ. O quot detinet illaqueatos diabo-
lus. o quot ſunt fornicatores. adulteri
ſodomite. vſurarij. ⁊ ſimiles: q̇ nullam
i ſuo corde mentionẽ faciũt de emenda-
tione ſua. O inſenſati. o reprobi. o ma-
ligni inimici creatorꝫ veſtri dei. o dam-
nandi cruciatib⁹ eternis: cur duritiam
veſtrã voluntatemq̃ in malo ꝑſeueran
tem non inſpicitis? Flete ſuper voſmet-
ipſos. Flete inquã: quia in breui ꝓ di-
lectione momẽtanea luetis penas eter-
nas. Heu heu quãta crudelitas. quãta
impietas. quãta feralitas nõ compati
proprio ꝑiculo. ꝓprio damno atq̃ ia-
cture. O luxurioſi domate veſtram libi-
dinem. O auari refrenate veſtrã cupi-
ditatẽ. O ſuꝑbi deponite iras. rãcores
⁊ odia. ⁊ nolite fugere. nolite cõtẽnere
xp̃m deũ. Ipſe ẽ qui ad nos venit. Ipſe
nobis offert ſeipſum in ſacramento al-
taris. Sz dicet aliq̇s: Ecquis ſcire põt
ſi ſine peccato ⁊ mundus ſit? Inq̇t eni
ſapiens Eccliaſtes .9. Nemo ſcit vtrũ
odio uel amore dignus ſit. Et Dauid i
ps. Delicta quis intelligit? Cui ego re-
ſpõdeo. ꝙ etſi certitudinaliter de coi le-
ge nullus ſe ſciat eſſe in caritate. tamen
ꝑ coniecturas ⁊ ſigna poteſt vnuſq̇ſq̃
id credere atq̃ tenere. Sunt autem he
coniecture: dolor de peccatis cõmiſſis:
ꝓpoſitum ab illis in poſterũ abſtinẽdi:
humilis ⁊ diligens cõfeſſio: prompta
ſatiſfactio: ad bonũ operandũ expedita
voluntas. Verũtñ ut predictũ eſt ſi q̇s
omnino ſe ad hoc indiſpoſitũ viderit: a
ſacra cõmunione omnino abſtineat.

De tribus cõditionibus que ꝑcipue
obſeruari debẽt ab his qui ſanctiſſimũ
ſacrm̃ deuote ſumere volunt. Caplm̃ .3

TErtiũ myſteriũ declarandũ de
cõmunione dicit cõditio. Coi-
care ſiquidẽ volẽtes debent cor-
pus xp̃i cum deuotione. fide. ac reuerẽ-
tia ſuſcipe. quibus neceſſaria ſũt maxi-
me tria. Primũ eſt mundicia. Secũ-
dum diligentia. Tertium reuerentia.
Primũ quod coicantibus ẽ neceſſa-
rium dicit mũdicia. que eſt triplex. Pri-
ma eſt mundicia mentalis: ut .ſ. mens
munda ſit ab omni ꝓpoſito malo ⁊ ab
omni actu cuiuſcunq̃ peccati mortalis
Et de hac dicit aplꝰs .1. Corꝫ. xi. c. Pro-
bet aũt ſeipſum homo: ⁊ ſic de pane illo
edat: ⁊ de calice bibat. Qui eni mandu-
cat ⁊ bibit indigne: iudicium ſibi man-
ducat ⁊ bibit. Notandũ tamẽ ꝙ poteſt
quis dici indignus iſto ſacramento du
pliciter. Aut rõne proprie iniquitatis
⁊ ſic eſt indignus omnis exiſtẽs in pec-
cato mortali. Aut ratiõe proprie par-
uitatis ⁊ infirmitatis. ⁊ ſic quilibet etiã
quãtũcunq̃ ſanctus idignus eſt. Pro-
pterea ois coicans dicit: Dñe nõ ſum
dignus. Sed illi qui propter ſuã impie-
tatem ⁊ malitiam indigni ſunt: iudiciũ
ſibi manducãt ⁊ bibunt: dum ſciſſimũ
ſacramentũ ſuſcipiũt. O ſacerdotes o
religioſi eukariſtiã frequentantes no-
tate verba: ſignate myſteria. Ve mũdo
a ſcãdalis. Ecquis enumerat quot ſũt
qui polluto ore preſumũt accipe corp⁹
xp̃i? Verũtñ circa h̃ dubiũ oritur. vtrũ
peccet ſacerdos dans eukariſtiam illi
quem ſcit eſſe in pctõ mortali. Et rũdet
Ric. in .4. ꝙ. talis peccator aut nõ petit

eukaristiã sibi dari.⁊ tũc sacerdos dãdo peccaret. Aut petit.⁊ tunc distinguo q̇a aut suũ pctm̃ ē occultũ: aut manifestum. Si manifestũ. tunc sacerdos dãdo sibi eukaristiam peccaret: quia legitimã contra ipsũ habet exceptionẽ: quã sibi publice obijcere põt. Et accipio hic manifestuz non pro omni eo qȯ ꝓbari põt: qȯ magis ꝓprie dicit̃ manifestabile q̃ manifestũ. Vñ si sacerdos sciret parrochianũ suum esse in crimine: qȯ legitime contra eũ posset ꝓbare: ita ꝙ illud crimen nescirent cum ipso nisi duo uel tres testes ꝑ quos hoc probare posset: non ꝓpter hoc deberet eukaristiã negare illi in publico petenti: q̇a iam inferret sibi penã ante criminis probationẽ. qȯ fieri non debet. ut ponit̃. xi. q. 3 in. c. cor. Sed accipio hic manifestũ ꝓ notorio. Est aũt pctm̃ notoriũ: uel ꝑ sñiam uel per confessionez factam in iudicio. aut euidentiã rei: que tergiuersatione aliq̃ celari nõ potest. extra de coha. cle. ⁊ mu. c. vltimo. Si aũt pctm̃ suũ est occultũ: Aut petit i occulto.⁊ tũc sacerdos sibi dando peccaret: q̇a habet contra eũ legitimã exceptionė quam sibi in occulto obijcere põt.⁊ ipsũ debet monere ne petat in publico. ut hr̃ de ɔse. di. 2. c. nõ ꝓhibeat. Aut petit i publico.⁊ tũc est distinguendũ. q̇a aut est de aliena parrochia.⁊ tunc peccaret sibi dãdo. Aut est de parrochia sua.⁊ i tali casu sacerdos tenet̃ sibi dare: quia contra eũ nõ habet legitimã exceptionẽ: quã ei in publico obijcere possit. ex̃ de offi. iudi. ordi. c. si sacerdos. Sic xp̃s coicauit Iudã quẽ sciebat proditorẽ: ne pctm̃ eius occultũ panderet̃. ut dicit̃. i. q. i. c. xp̃s. ⁊. 2. q. i. c. aduersitas. Illi ergo qui cũ pctõ mortali coicare p̃sumũt: Iude similes efficiuntur. Secunda mũdicia necessaria coicare volentibus dicit̃ confessionalis. Debet nanq̧ quis ante sacramẽti susceptionẽ mundare se ꝑ confessionem factã sacerdoti. Sed hic dubitare contingit. vtrũ contrit⁹ nõ confessus peccet mortaliter coicando. Et rñdet Ric. ꝙ distinguendũ est. q̇a aut talis habet copiam confessoris idonei: ⁊ temp⁹ sufficiens ad cõfitendũ: ⁊ loquelã liberam: aut non. Primo suscipiendo hoc sacrm̃ mortaliter peccat. quia ad hoc ꝙ homo sit dign⁹ hoc sacramẽtũ suscipe: reqrit̃ ꝙ reconciliet̃ deo ⁊ eccl'ie: que reconciliatio est ꝑ confessionẽ ⁊ absolutionẽ. Secundo modo subdistinguendũ est: q̇a aut iminet scandalũ ꝑsone sue: aut cois hoc ē populi: aut quia iam incepit sacrũ mysteriũ si sacerdos est. ⁊ i quolibet istorũ casuũ licitũ est coicare cũ ꝓposito cõfitendi. Si tñ nõ adest aliquis predictorũ casuuz tenet̃ expectare quousq̧ habeat copiã cõfessoris. Tertia mũdicia que requirit̃ in volentibus cõmunicare dicit̃ corporalis. Pro cuius intelligẽtia notandũ ẜm Boñ. ⁊ Ric. i 4. di. 9. ꝙ alia est imundicia corꝑalis q̃ est ɔiuncta spũali. sicut pollutio proueniens ex crapula: uel ex turpib⁹ cogitationibus precedẽtib⁹.⁊ cũ hac nõ licet ad sacramẽtũ accedere. Alia ē imũdicia pure corꝑalis nullũ horrorẽ imũdicie in aĩa generãs: ut imũdicia in pede ⁊ hec non impedit. Unde pollutio ꝓueniens ex infirmitate: uel debilitate nãe nõ impedit vsũ sacramenti: licz laudabile sit ob reuerentiã abstinere. Similit̃ imundicia menstruoꝝ non ꝓhibet mulierẽ coicare: q̇a est imundicia pure naturalis. Simile põt dici de illa infirmitate: que Leuit. 15. vocat̃ fluxus semis. Et si diceret̃ ꝙ tales in veťi lege reputabantur imũdi: ⁊ arcebant̃ ab ingressu i templuz: ⁊ ab esu agni. Rñdent prefati doc. ꝙ istud non tenet̃ hodie. q̇a lex data est in onus ⁊ in figura: ⁊ ꝑ illas imũdicias significabant̃ imundicie spũales. Dicit tamẽ Boñ. ꝙ deus diligit mũdiciam corꝑalem que excitat deuotionez mentis: ⁊ abhoiatur imundiciã corꝑalem: que est via ad irreuerentiã mentis. Unde qui imundis manibus tractaret corpus xp̃i: ꝓpter irreuerentiã sacri nõ eẽt imunis a pctõ. Secundũ principale qȯ reqrit̃ ⁊ est necessariũ coicãtib⁹

dicit diligentia : que adhuc triplex esse
potest. Prima est diligentia examinatio-
nis. Debet q̄dē quilibet q̄ vult coicare
examinare diligenter seipsū: ut confiteat de
oibus peccatis mortalibꝰ: de quibꝰ me-
mor eē pōt. qm̄ si quis omisisset cōfiteri
aliqd̄ pctm̄ mortale ꝓpter suā volunta-
riam negligentiā: licȝ ꝑsuaderet sibi ꝙ
ꝓpter confessionē alioꝝ esset mūdꝰ: coi-
cando peccaret mortaliter. ⁊ si quis fa-
cta diligentia sua nō recordaret nisi de
vno pctō: ⁊ de illo dūtaxat confiteretur
in particulari: ⁊ de oblitis in generali
coicando grām xp̄i obtineret ꝑm Sco-
tū in. 4. di. 9. Immo multotiens oblita
pctā virtute sacramēti ad memoriā re-
ducunt. Et tūc tenet homo pꝰ susceptū
corpus xp̄i ꝙ citius pōt cōfiteri de illis
in speciali. qd̄ etiā tactū est a nobis: dū
diximꝰ de reiteratione ꝯfessionis. Se-
cunda diligentia est feruentis oratiōis
Debent vtiꝗ qui coicare habēt: ꝑ aliqd̄
spacium ante orare feruēter. Tertia
diligentia est pie meditationis. Debent
etiā pie meditari ⁊ cōtemplari clemen-
tiam ⁊ amorem dn̄i nostri ih̄u xp̄i q̄ no
biscum esse dignat in venerabili sacro.
Tertiū quod est necessariū coican-
tibus dicit reuerentia. Debent nāꝗ cor-
pus xp̄i sumere cum reuerentia ⁊ hono-
re genuflexi videlicȝ ⁊ pectora sua tun-
dentes. d. Centurionis ṽba Math. 8.
Domnine non sum dignus ⁊c̄. Et de h̄
deuotissimū est exemplū illud: menteꝗ
sollicita speculandū: quod de beato Hie-
ronymo Eusebius in eius transitu nar
rat. Scribit eni sic. Quidā frater ad lo-
cum accedens sanctissimū corpus ih̄u
xp̄i secum tulit. quod vbi Hieronymus
vir dn̄i videre potuit: nobis ei auxiliā-
tibus prostrauit se in terrā protinꝰ ⁊ vo-
ce ⁊ lachrymis ꝙtuȝ poterat clamabat
d. Domine quis ego sum ut sim dignus
ꝙ sub tectum meū intres? Meruit hoc
peccator homo? Certe dn̄e non sum di-
gnus. Nūquid ego melior sū ꝙ oēs pa
tres mei? Tu Moysi noluisti vno ictu
oculi te monstrare. Cur nunc tantum
te humilias: ut patiaris ad hominēȝ de-
scendere publicanū ⁊ peccatorē? Cūꝗ
proximus esset sacerdos: erigens se vir
gloriosus genibus flexis cum cunctis
tenentibus magnis lachrymis ⁊ suspi-
rijs: ⁊ ꝙpluries ꝑcutiens pectus suum
dixit. Tu es dn̄s meus ⁊ deus meus:
qui pro me passus es. an forte alius?
Certe tu es ille: qui cū deus esses solus
ante tempora ⁊ sine principio genitus
a deo patre eterna ⁊ inuestigabili gene-
ratione: qui cum ipso patre ⁊ spiritu scō
vnus deus es permanēs illud qd̄ eras
⁊ es: Intra vnius puelle corpusculum
te clausisti factus homo. Tu nempe es
ille quē in Iordane baptiȝāte Iohan-
ne vox subito paterna celitus intonuit
Hic inquiens est filius meus dilectus:
in quo mihi bene cōplacui: ipsum au-
dite. Et spiritus sanctus i te in colum-
be specie descendens te esse vnū cum pa-
tre ⁊ idem in substantia declarauit. Tu
bone ih̄u pro me crucis tam grandis in
tuo isto qd̄ cerno presens corpe super-
tulisti suppliciuȝ: ut mortem quā meis
incurrerā flagitijs interimeres. ⁊ aias
antiquorū quas dudum diabolica ne-
quitia infernalibus mansionibus deti-
nebat recupares. ⁊ totam humanā na-
turam: que corruerat in morteȝ perpe-
tuam: tuo cū ipsa pacificato patre: ad
vitam interminabilem reuocares. Tu
es vita vitalis ⁊ amabilis: atꝗ iocūda
Multaꝗ alia addidit verba mysterijs
deuotissimis plena: quibus finitis vir
domini gloriosus sacramentū suscipiēs
ad terram supinus redijt. Deinde ma-
nus in modum crucis supra pectus te-
nens Symeonis prophete vaticinium
decantauit. Quo finito apparente luce
quadaȝ mirabili: ex hac vita migrauit.
Elaboremꝰ itaꝗ omnes ut cum omni
deuotione qua possumus sacramentuȝ
hoc frequentemꝰ: ut sic mereamur in hoc
seculo participes fieri diuine gratie: ⁊
in futuro sempiterne glorie: in qua vi-
debimꝰ deū sicuti est: qui viuit ⁊ regnat
ꝑ omnia secula seculoꝝ. Amen.

Dominica oliuarũ in mane. de ꝯtem-
ptu mũdi: ad quẽ nos xp̃s rex regũ in-
duxit ꝟbo p̃iter ⁊ exemplo. Sermo .62

Ecce rex tuꝰ venit tibi mãsuetꝰ sedẽs
sup̃ asinã. Scribuntur
hec ꝟba Math. 21. c. ⁊
in euangelio hodierno.
Inuigilandũ ẽ accuratissime ab oibus
nobis: ne decipiamur a blanditijs ꝓdi-
toris mũdi. Allicit equidẽ nos appa-
renti suauitate: dulciq; armonia bono-
rũ tp̃aliũ. Cui si p̃buerimꝰ aures mẽtis
imemores facti glie celestis: ruemus i
pelagus vastissimũ iferni tenebrosi: sic
illi qui syrenarũ cantꝰ nõ curãt euitare
De quibus sic dicit Hieroꝰ ad matrẽ ⁊
filiã in gallijs cõmorãtes. Narrãt gen-
tiliũ fabule cantibꝰ syrenarum nautas
i saxa precipites. ⁊ ad Orphei cytharã
arbores bestiasq;: ut silicũ dura mollita
hinc ⁊ Hieroꝰ i ꝓlogo Josue dic̃. Nos
ad patriã festinantes mortiferos syre-
narũ cantus surda debemus aure per-
transire. Propterea saluator noster in oi
vita sua ꝟbo pariter ⁊ exemplo ꝯtẽnere
mundũ nos docuit: Pro cuiꝰ ꝯtemptu
hac die mãsuetus ⁊ humilis sedere vo-
luit sup̃ asinã. Et qm̃ rarissimi sũt q̇ eiꝰ
exemplũ sequant̃: pluresq; inueniuntur
dilectores q̃ꝫ ꝯtẽptores mũdi. Jdcirco
in p̃senti sermone de mũdi ꝯtemptu di-
cemus: notabimusq; tres principales
rationes quare sit contẽnendus.
Prima rõ dicit̃ diuine ordinationis.
Secunda finalis consũmationis.
Tertia maligne conditionis.

Qꝫ mundꝰ contẽnendꝰ est: eo q̄ deus
ita ordinauit. ⁊ de causa ꝓductiua mũ-
di ⁊ tp̃e ac vnitate. Capl'm. 1.

Prima rõ q̃re ꝯtẽnendꝰ ẽ mũdꝰ
dr̃ diuine ordinatiõis. Ordina
uit eni deꝰ ut hõ dilgeret ipsũ deũ
sũmũ bonũ. nõ aũt mũdũ. Vñ mgr̃ sen.
i. dis. secũdi li. ait. Fecit deꝰ rõnalẽ crea-
turã ut sũmũ bonũ intelligeret: intelli-
gendo amaret: amãdo possideret possi-
dendo frueret̃. Sꝫ ꝓ huiꝰ p̃tis pleniore
intelligẽtia tria sũt de mũdo declarãda
Primũ dr̃ cãlitas. Secũdũ tp̃alitas
Tertiũ vnitas. Primũ declarãdũ dr̃
causalitas. vtrũ .s. cã efficiẽs ꝓductiua
mũdi fuerit ipse deꝰ. Et circa h̃ sũt tres
opiniões. Prima ph̃oꝝ. qui nescien-
tes intelligere quõ aliq̇d fieret ex nihi-
lo. sũt multa falsa de mũdo locuti. sicut
patet de Democrito ⁊ Epicuro. qui ut
Lactantiꝰ ait in .i. di. insti. dixerunt oĩa
fortuitu esse facta. Cõtra quos licꝫ alij
ph̃i dixerũt mũdũ esse factũ. ut pꝫ p̃ de
celo ⁊ mũdo. ⁊ 2º. methauroꝝ. tñ erra-
uerũt aliq̇ asserentes illum factũ esse a
deo de sui essentia. Sꝫ h̃ positio sequen-
tibꝰ ph̃is apparuit improbabilis q̄ dei
essentia nobilissima ⁊ oĩo inuariabilis
fieret corp̃aliũ ⁊ variabiliũ materia: q̃
de se est imp̃fecta. nisi p̃ficiat̃ p̃ formam.
Anaxagore aũt opinio fuit ut dic̃ Arĩ.
i. ph̃icorũ. ⁊ .2. de aĩa. ⁊ in .i. de gñatiõe
q̄ mundꝰ erat factus ex principijs exi-
stentibus .s. materia ⁊ forma. Sed for-
me latebant i materia anteq̃ꝫ intellectꝰ
illas distingueret. Platonici ꝟo posue-
runt mundũ ex principijs existentibus
materia ⁊ forma. sed materiã posuerũt
p̃ se. ⁊ formas separatas. Thales mile-
sius ut refert Lactantꝰ. i. i. di. insti. dixit
deũ ex aqua cũcta formasse. Vnde ma
teriã rerum posuit in humore. ⁊ princi-
pium causamq; nascendi constituit in
deo. Omitto quid senserit Crisippus: q̇d
Cleantꝰ: quid Zeno: quid Empedocles
⁊ ceteri qui ideo errauerũt: quia nescie-
runt contemplari omnipotẽtiã dei: que
ex nihilo potest facere aliquid. Vnde ex
nihilo creauit angelos: ex nihilo mãm
primã: ex nihilo creat animas nostras.
Propterea dicit magister. di. 12. secũdi
li. Creare est ex nihilo aliquid facere.
Hoc aũt nos intelligimus ex reuelatiõe
dei facta Moysi eximio ꝓph̃ae. q̇ i p̃nº
Geñ. ita scripsit. Jn p̃ncipio creauit deꝰ
i. ex nihilo ꝓduxit ƀm glo. celũ ⁊ terrã.

Ex quo de phis dicim⁹ illud Lactātij i
l.di.insti. Omissis terrenis hi⁹ phie au-
ctoritatib⁹ nihil certi asserentib⁹: aggre
diamur viā rectam: quos equidē si pu-
tarem satis idoneos ad bene viuenduz
duces esse: ⁊ ipse sequerer ⁊ alios ut se-
querentur hortarer. Sed cū magna int̄
se concertatione dissideāt: secumq3 ipsi
plerūq3 discordent. apparet eoꝝ iter ne-
quaq̄ esse directū. Siquidez sibi quiq3
ut est libitū proprias vias impresserūt:
confusionēq3 maximā inquirentib⁹ ve-
ritatem reliquerūt. Nobis autē qui sa-
cramentuz religionis accepim⁹ cum sit
veritas reuelata diuit⁹ omnes vtriusq3
sexus sine vllo discrimine ad celeste pa-
bulum conuocamus. hec ille. Sileant
ergo phi ⁊ erroribus suis circa produ
ctionem mundi imponant iam finem.

Secūda opinio est hereticoꝝ. Nam
manichei ut cōmemorat Aug⁹ in li. de
nā boni. Ponentes duo principia. vnū
s. deū oīuz inuisibiliū. Aliud diabolum
oīuz visibiliū: dixerūt mundū istū visi-
bilem factū fuisse atq3 productū a dia-
bolo tenebrarū principe. Hanc aūt here-
sim ꝑditissimā conant̄ ipsi probare au-
ctoritate. ratione. ⁊ exemplo. Auctori-
tate cōtendunt probare. d. ꝙ diabolus
in scripturis vocat̄ princeps ⁊ de⁹ mūdi
hui⁹. Vñ Joh. iz. xp̄s ait. Nūc iudiciū
ē mūdi: nūc princeps mūdi hui⁹ eijcie-
tur foras. Et Joh. iz. Venit enim prin-
ceps huius mūdi: ⁊ i me nō habet q̄cq̄.
Et de se Joh. i9. Pilato dixit. Regnuz
meū nō est de hoc mundo. z° arguūt
manichei rōne sic. Nullū malū ē a deo.
quia ut hr̄ Gen̄. i. Vidit deus cuncta q̄
fecerat: ⁊ erant valde bona. Et Dio⁹ in
li. de di. no. ait. A sūmo bono non egre-
ditur nisi sūmū bonū. sed mund⁹ ē mal⁹
ergo non est a deo. Qz aūt sit malus pz:
q̇a si esset bonus eēt diligendus: q̇a ƀm
Dionysiū vbi s̄. Bonū ē naturalit̄ di-
ligibile. sed oīs predicat mūdū fore cō-
temnendū. Vnde Joh. i. cano. z. c. ait
Nolite diligere mundū: neq3 ea que in
mūdo sunt: quia si quis diligit mundū
non est caritas patris in eo. Et Jac. 4.
scribit̄. Adulteri an nescitis quia ami-
citia huius mūdi inimica ē deo? Qui-
cunq3 ergo voluerit amicus hui⁹ seculi
esse: inimicus dei cōstituet̄. Et Joh. 7.
de mundo xp̄s dixit. Non pōt mundus
odisse vos: me autē odit: q̇a testimoniuz
ꝑhibeo de illo: quia oꝑa eius mala sūt.

3° supinducunt manichei ad suuz er-
rorem ꝯfirmandū exemplū. qḋ Math.
recitat. 4. c. qñ ostendit diabol⁹ xp̄o oīa
regna mundi ꝓmittens se ea illi daturꝫ
si cadens adorasset eum. G̊ videt̄ ꝙ ipe
erat dñs mūdi. Sz certe mentiūt̄ ma-
nichei ⁊ scripturas corrumpūt: distra-
hūtq3 a veritate sensus. Qm̄ ut ait mḡr
historiaꝝ scholasticaꝝ in ꝑncipio Gen̄.
Et Alex. i. z. sūme. ⁊ Bon̄. ⁊ Ric. di. i.
secūdi li. Mūd⁹ i scriptura multiplicit̄
accipi ꝯsueuit. Nā aliqñ accipit̄ ꝓ deo.
aliquādo ꝓ oī creatura seu omni crea-
ta natura. aliqñ ꝓ ipso hoīe. aliqñ pro
vita presenti. aliquando ꝓ vitiosa vita
maloꝝ. Probat̄ hec acceptio multiplex
satis clare. Nam Joh. i. dicit̄ de v̄bo dei
In mūdo erat. i. in patre ƀm Aug̃. Et
mundus ꝑ ipsuz fact⁹ est. i. oē qḋ reꝑit̄
siue in celo siue in terra. Et mund⁹. i. hō-
īes eum. s. v̄bū incarnatū non cognouit:
qḋ dictū refert̄ ad iudeos. Qz etiā homo
intelligat̄ noīe mundi. patet ꝑ illud qḋ
dicit̄ Joh. 3. Sic deus dilexit mūdū ut
filiū suū vnigenitū daret: ut oīs qui cre
dit in illū nō pereat: ƀ habeat vitā etnā
Qz etiā mund⁹ accipiat̄ ꝓ vita presenti
patet in v̄bis xp̄i. d. Joh. i6. Exiui a pa
tre ⁊ veni in mundū. iterū relinquo mū-
dum ⁊ vado ad patrē. Qz etiā mūdus
accipiat̄ ꝓ vita maloꝝ ⁊ iniquoꝝ hoīuz
colligit̄ ex v̄bis xp̄i Joh. i5. discipulis
d. Quia de mundo nō estis: sed ego ele-
gi vos de mundo: ꝓpterea odit vos mū-
dus. Diabolus itaq3 dicit̄ ꝑnceps mūdi
nō ꝙ ab ipso mund⁹ creatus sit: ƀ quia
est oīuz maloꝝ caput ƀm illud Greg̃.
i6. moral. Caput iniquoꝝ diabolus est
Et ƀ modo mūd⁹ dicit̄ mal⁹: ⁊ merito
odiendus atq3 spernendus. Explicauit

hoc ipsū Johes cuȝ subdidit in aucto-
ritate preallegata. Nolite diligere mū-
dū ⁊c̄. Omne qd̄ ē i mūdo cōcupiscētia
carnis est. ⁊ cōcupiscētia oculoꝝ. ⁊ su-
perbia vite. Dicit̄ itaqȝ diabol⁹ princeps
maloꝝ rōne p̄tacta. Et a Paulo vocat̄
deus hui⁹ seculi nuncupatiue. sicut ab
eodeȝ Phil̄.3. gulosoꝝ venter dicitur
deus. Et p̄ hec dicta satis sufficient̄ rn̄-
sū est ad auctoritates: ac rōnem quas
manicheus induxerat. Ad exemplum
vero dicimus ꝙ diabolus qn̄ promitte-
bat xp̄o. mendacit̄ loquebat̄. Voluisset
vtiqȝ decipe cum mēdacio suo: sicut de-
cepit in paradiso terrestri p̄mos hoies
⁊ quottidie decipit sibi credētes. Pro-
pterea Joh.8. xp̄us de ipso dixit. In ve-
ritate non stetit: q̇a veritas non est i eo
Cum loquit̄ mendaciū ex proprijs lo-
quitur: q̇a mēdax est ⁊ pater ei⁹. Stent
ergo confusi manichei cuȝ diabolo p̄re
suo: ⁊ de mundi productione amplius
non loquant̄. Tertia est opinio vera
scōꝝ ꝙ mundus est in esse productus a
deo: quā ecclesia i symbolo apostoloꝝ
predicat. d. Creatorem celi ⁊ terre. Et
in symbolo patrū factorem celi ⁊ terre
vi. om. ⁊ inui. Que veritas colligit̄ ex
dictis scripture vtriusqȝ testi. Unde sa-
piens Ecc̄.i. ait. Unus ē altissim⁹ crea-
tor oipotens rex metuendus nimis. Et
Judith.13. Benedict⁹ deus qui creauit
celū ⁊ terram. Et Dauid in p̄s.88. Tui
sunt celi ⁊ tua est terra: orbem terraruȝ
⁊ plenitudinē ei⁹ tu fūdasti: aquilonē
⁊ mare tu creasti. Et Ysa.48. Ego pri-
mus ⁊ ego nouissimus. Manus mea
fundauit terram: ⁊ dextera mea mensa
est celos. Et Joh.i. Omnia per ipsum
facta sunt. Et. Eph.3. In deo qui crea-
uit omnia. Et Col̄.i. In ipso cōdita sūt
vniuersa q̄ sūt i celo ⁊ i terra visibilia ⁊
inuisibilia. Et Heb.i. In initio tu dn̄e
terrā fundasti. ⁊ opa manuū tuarū sūt
celi. Et Act̄.4. Dn̄e tu fecisti celum ⁊
terram. Et.17. Deus qui fecit munduȝ
⁊ omnia que i eis sūt. Et Apoc̄.x. Iu-
rauit per viuentem in secula seculoꝝ:
qui fecit celum ⁊ terram. Hoc insup̱ ut
premissuȝ est phi ꝙ plures confirmant
licȝ in modo producendi deficiāt. Un̄
Lact̄.li.i. di. insti. Orpheus inquit ve-
tustissimus poetarū deū verū ⁊ magnū
p̄mogenitū appellat: eo ꝙ an̄ ipsū nihil
sit genitū: s; ab ipso sūt cūcta generata.
Et Macrobi⁹ li.i. de somno Scipiōis
ait. Deus qui prima causa est: vocatur
vnus omniū que sūt: queqȝ vident̄ esse
p̄nceps ⁊ origo est. Et ut inquit Aug⁹
li.xi. de ci. dei. Exceptis propheticis vo-
cibus mund⁹ ip̄e ordinatissima sui mu-
tabilitate ⁊ mobilitate: ⁊ rerū omniuȝ
pulcherrima specie: quodāmodo tacite
⁊ factum se esse. ⁊ nisi a deo ineffabiliter
atqȝ inuisibiliter se fieri potuisse procla-
mat. Et idem li.x. cōfe. Interrogaui de
deo meo celum. solem. lunam. ⁊ stellas
Et rn̄derūt. Neqȝ nos sum⁹ qd̄ queris.
Et dixi oib⁹ que circūstant fores car-
nis mee. Dicite ḋ deo meo aliq̇d. Et ex-
clamauerūt voce magna. Ipse fecit nos
Interrogatio mea: intentio mea: ⁊ rn̄-
sio eoꝝ species eoꝝ. hec ille. Ex quib⁹
omnibus considerare debemus q̄ꝫ ad-
miranda sit sapiētia creatoris q̄ꝫ timē-
da ⁊ veneranda potētia: q̄ꝫ ue laudāda
ac benedicēda bonitas. que nobis fiūt
notissima dum inspicimus mūdū istuȝ
ab illo productū de nihilo: in quo oia
sunt ordinatissima ⁊ nihil est sup̱fluuȝ
atqȝ diminutū. Secūdū de mūdo de-
clarandum dicitur temporalitas. Et h̄
videndum est. vtrum mundus fuerit a
deo productus ex tempore: aut ab et̄no
Et quibusdam visum est Aristotelē te-
nuisse ꝙ mundus fuerit ab eterno. pro-
pterea quia primo phicoꝝ dicit ꝙ ma-
teria est ingenita. Et in primo de celo ⁊
mundo ꝙ celum est ingenitū: ⁊ nulluȝ
ingenitū incipit esse. ḡ vniuersitas reꝝ
nō incepit esse. Propterea Boñ.i. di. se-
cundi li. ait. Excellētior int̄ phos Ari-
stoteles ḃm ꝙ sancti ei imponūt: ⁊ com-
mentatores exponūt: ⁊ v̄ba eius p̄ten-
dunt i hunc errorē dilapsus fuit. Qui-
dam tamē moderni dicūt illū nequaq̄ꝫ

sensisse neq̧ intendisse ꝓbare ꝙ mund⁹
oio nõ cepit: ꝫ ꝙ nõ cepit motu nãli.ꝫ
Boñ. Et sanctus Tho.q.45.ꝑme ꝑtis
dicit. Non põt probari demonstratiue
mundũ semper fuisse. nec rationes q̃s
ad hoc Arı̃. inducit sũt demonstratiue
simpliciter: sed ꝫm quid.ad cõtradicẽ-
dũ positionibus antiquoꝝ ponẽtiũ inci-
pere ꝫm quosdam modos in ꝟitate im-
possibiles. Et ꝙ ita sit apparet ex tribus
Primo q̇a tam in.8.phicoꝝ: ꝙ̃ i pri-
mo de celo ⁊ mundo ꝑmittit quasdam
opiniones.ut Anaxagore ⁊ Empedo-
clis ⁊ Platonis ꝯtra quos rõnes ꝯtra-
dictorias inducit. 2° q̇a vbicunq̧ de
hac materia loquit̃ inducit testimonia
antiquoꝝ.qd̃ nõ est demonstratoris: ꝫ
ꝑsuadentis. 3° quia expresse dicit in
ꝑmo topicoꝝ. ꝙ quedã sunt problu-
mata dialetica: de quibus rationes nõ
habem⁹.s. vtrũ mñd⁹ sit eternus. Et cũ
ꝓbat materiã ingenitã.hoc facit ideo
q̇a materia nõ habet subiectũ de quo sit
⁊ sic ꝓbat celũ ingenitũ: quia nõ habet
subiectũ ex quo generet̃.ideo materia ⁊
celũ nõ inceperũt ꝑ generationẽ ut q̇dã
ponebant. Sed quicquid Arı̃. senserit
⁊ ceteri phi de eternitate mundi.a nob
paruifaciendũ ẽ: qm̃ scriptura sacra te-
statur mundũ nõ fuisse ab eterno. Vñ
ꝓũ.8. Sapientia dei deus dei filius cũ
patre eternus ⁊ cum spiritu sancto ait.
Dominus possedit me in initio viarum
suaꝝ: anteq̃ quicq̃ faceret a principio
ab eterno ordinata sum: ⁊ ex antiquis
anteq̃ t̃ra fieret. Ipse adhuc ibs bñdi-
ctus deus incarnatus Joh.17.inquit
Pater clarifica filiũ tuũ claritate quã
habui anteq̃ mũdus fieret. Vñ aperte
innuit mundũ ab eterno nõ fuisse. Rõ
aũt est ꝫm Tho.vbi s̃. Quia voluntas
dei est causa rerũ.ut nõ.de ꝯse.di.2.i.c.
reuera.7.c. oia. Sic ergo necesse ẽ oia
esse sicut necesse ẽ deũ velle: cum neces-
sitas effectus ex necessitate cause depen
deat.ut dicitur.5.metaph. Absolute g̃
loquendo non est necesse deũ aliquid
velle nisi seipsũ. Unde nõ est necessariũ
deum velle ꝙ mundus semꝑ fuerit: sed
eatenus mundus est quaten⁹ de⁹ vult
ipsũ esse.cũ esse mũdi ex dei volũtate de-
pendeat sicut ex sua causa. Et si dicatur
Cur de⁹ nõ cõdidit mũdũ añq̃ cõderet
Rñdet Aug⁹ li.i.sup Geñ.ꝯ manicx-
os: q̇a noluit. Et si adhuc petat̃ cur no
luit. Adhuc rñdet ꝙ non possum⁹ assi-
gnare cãm volũtatis diue: q̇a tũc esset
dare aliquid mai⁹ voluntate diua.qd̃ ẽ
falsum. Ideo magister sen.i.di.2.li.ait
Voluntatis dei cã querẽda nõ ẽ. Tũc
ergo de⁹ mũdũ ꝓduxit.cũ voluit ⁊ sibi
placuit. Qd̃ etiã ꝯfirmat Macrobius
li.2. de sõno Scipionis.d. Quis non
hinc estimet ipsũ mundũ cepisse.⁊ nec
longã retro ei⁹ etatẽ: cũ ab hinc vltra
duo retro annoꝝ milia de excellentium
rerũ gestarum memoria.nec greca q̇dẽ
extet historia. Nam sup Ninũ nihil in
libros preclarũ redactũ est. Si eni ab
initio imo añ initiũ fuit mũd⁹.cur per
inumerabiliũ seriem seculoꝝ nõ fuerit
cultus: quo nũc vtimur inuentus: non
litteraꝝ vsus: quo solo fulcit̃ et̃nitas?
Huiusmodi oia videt̃ eternitati rerum
repugnare.dũ opinari nõ faciũt certo
mũdi principio paulatim singula q̃q̧
reperisse. Tertiũ de mũdo declarãdũ
dicit̃ vnitas. Circa quod querit̃. vtrũ
mũd⁹ sit vn⁹ aut pl̃es. Et licz Anaxa-
goras ⁊ Democritus dixerint eẽ infini-
tos mũdos: tñ scriptura mundũ noĩat
in singulari.q̇a vnus est ⁊ nõ pl̃es. Rõ
est ꝫm Tho.vbi s̃. Quia vnus ẽ ordo
in rebus creatis existens. ꝓp̃ea mũd⁹
dicit̃ vnus vnitate ordinis: ꝫm ꝙ q̃dã
ad alia ordinant̃. Nam quecunq̧ sunt
a deo: ordinẽ habẽt ad inuicẽ: ⁊ ad ipsũ
deũ. Quare necẽ ẽ ꝙ oia ad vnũ mun-
dũ pertineant. Hinc Arı̃.xi.metaph.ex
vnitate ordinis in reb⁹ existentis ꝯclu-
dit vnitatẽ dei gubernantis. Fecit ergo
deus vnũ mũdũ: licz cõstet ex diuersis
distinctisq̧ partib⁹ ⁊ naturis. Omniũ
vero que sũt finẽ voluit esse hominẽ ra-
tionalẽ.ꝫm illud phi. Sumus quodã-
modo finis omnium eorum que sunt.

Dicit tñ Boñ. i. di. secundi. q̄ hō dicit̄ finis sub fine. Sʒ deus est finis principalis ⁊ vltimus: qm̄ omne officiũ: omne motũ: omneq̄ opationē cuiuscũq̄ create nature deus ad vsũ hoīs deputauit. Illi nanq̄ seruiũt elementa. obsequũt̄ celestia corpa. ⁊ assistũt ad custodiā āgeli. Et cur ista nisi ut omnia diligant benignissimũ deũ: qui non ideo fecit mũdũ ad hoīs vsum ut inde ipse contemneret̄ ꝫ potius ut ab hoīe cognosceret̄ ⁊ amaretur, ꝓpter tot exhibita bñficia? O igit̄ ingratissima anima que creaturam in amore p̄ponis creatori tuo: bonũ sũmũ ⁊ increatũ negligis atq̄ spernis ꝓ bono vilissimo ⁊ creato. Nō sic aīa peccatrix non sic. Euigila ⁊ suspice celũ. contemplare ibi deum creatorem benefactorẽ ⁊ glorificatorẽ tuũ tibi dicentē atq̄ clamantem. Noli diligere munduʒ. dilige me q̇ illũ ad te tā ordinate creaui. Noli me obliuioni tradere. Noli ꝓ momentanea dilectione perdere eterna gaudia ⁊ obligare te ad eterna supplicia.

Qr mundus est cōtemnendus: quia finietur ⁊ consũmabitur. ⁊ quid cognosci potest a nobis de huiusmōi fine ⁊ cōsũmatione. Caplm. z.

SEcunda ratio quare ꝯtemnēdꝰ est mundus dicit̄ finalis cōsũmationis. Habebit nāq̄ mũdꝰ iste consũmationē ⁊ finem: nec durabit semp. Ad cuius clariorē intellectuʒ in hac parte circa tria dubitare contingit. Primo circa noticiā gnālē. Secũdo circa noticiā certitudinalē. Tertio circa noticiaʒ coiecturalē. Primo contingit dubitare de fine mundi circa noticiam generalē. Utrũ s. in generali cognoscere possumꝰ ⁊ scire q̄ mũdus habebit fineʒ. Et rñdeo q̄ sic. eo q̄ sancte scripture: omnesq̄ doctores id tenent ⁊ cōfitent̄. Unde Jo. i. ca. c. z. ait. Trāsit mundus ⁊ cōcupiscentia eiꝰ. Et. i. Cor. 7. Paulus ait. Preterit figura hꝰ mũdi Et xp̄s Luc. zi. ⁊ Marci. 13. ⁊ Math z4. Celum ⁊ terra trāsibũt. Et Dauid in p̄s. Opa manuũ tuarũ sunt celi. Ipi pibunt tu aũt pmanebis. ⁊ omnes sicut vestimentũ veterascent. ⁊ velut amictuʒ mutabis eos: ⁊ mutabunt̄. Et sapiens Ecclíastes. 3. Oia tēpꝰ habēt: ⁊ suis spatijs trāseunt vniũsa sub sole. Et Augꝰ in. q. noui ⁊ veteris testi. Et. 1z. super Geñ. ad lrām. Incōueniēs est mundũ eternũ dicere: quē cum videmꝰ passioni subiectũ ⁊ p singula senectute deficere credimus ⁊ finiri. Et Gregꝰ in moral. exponens illud Job. 14. c. Nō resurget homo donec atterat̄ celũ. ⁊ nisi hꝰ mũdi finis aduenerit: humanũ genꝰ a somno mortis nō euigilabit. Sed posset aliq̄s arguere contra ex dictis phoꝝ ⁊ etiam scōrũ. Nam Plinius li. i. historie nālis ait. Munduʒ minime esse credi par est eternũ imensũ neq̄ genitũ neq̄ interiturũ vnq̄. Et Arī. li. i. de planetꝭ. Mũdus totalis est ppetuꝰ ⁊ sempiternꝰ: nec cessabit vnq̄ generare aīalia ⁊ plantas ⁊ omnes suas species. Et idem in. z. de generatiōe. Semp cōtinua erit gnātio ⁊ corruptio ⁊ nũq̄ deficiet. Ric. etiā in 4°. 43. di. dicit q̄ fuit opinio quorundā phoꝝ q̄ cum oīa naturalia p influentiā corporũ celestiũ disponant̄: qñ oēs partes celi redibunt ad primũ sue creationis locũ: tunc oīa generabilia ⁊ corruptibilia eadeʒ numero que ante fuerant reuertentur. Et hoc p naturā vniuersalem: que sicut dicit Auicēna. in. 6 metaph. est virtus infusa in substātias celoꝝ gubernās vniuersitatē gnātionũ Illa aũt celi dispositio erit in cōplemēto. 36. miliũ annoꝝ ab illo instanti quo creatũ est firmamētũ. Hanc ꝟo opinionē deridēdo cōmēorat Augꝰ. iz. de ci. dei. c. 13. o. q̄ q̇ sic tenuerũt ꝓfitebāt̄ Platonē iteꝝ lecturũ i achademia: easdēq̄ futuras scholas: illosq̄ phos qui ante fuerunt. Uerũtñ oēs phi qui de mundi eternitate loquũt̄: aut ex pte ante: aut ex parte post. ut inquit Augꝰ. 9. c. p̄fati li. iz. dicunt qō putant nō qō sciũt. Et contra ponentes annoruʒ rerũq̄ illam reuolutionē sup̄dicto. c. 13. inq̇t. Absit ut nos ista credamus. Semel eni xp̄us

mortuus est.p peccatis nostris.surgēs autē a mortuis iam nō morit̄: mors ei vltra nō dn̄abit̄.7 nos post resurrectionem semp cū dn̄o erimus.hec ille. Sūt tn̄ nonnulli obijcientes ex dictis sacre scripture. Nam Eccl.i.dicit̄. Generatio preterit 7 generatio aduenit:terra autē in eternū manet. Et de sole luna stellis ceterisq̄ celestibus corpibus Dauid ps 159.ait. Statuit ea i eternū 7 in seculū seculi.ergo nō deficient.7 ex cōsequenti mundus durabit i eternū.7 semp erūt terra elementa 7 celestia corpora. Cui obiectioni respondere possum⁹ ex dictis Scoti.i.4.dis.43.q.i.rn̄sioē ad secūdū argumentū:cum quo cōcordant ceteri theologi in.4.di.48. Dicimus ergo q̄ mundus potest considerari dupliciter. s.q̄tuz ad suā substantiā siue essentiā: 7 q̄tum ad suas opatiōes. Mundus ergo manebit q̄tū ad substantiaz:s3 nō q̄tuz ad opationē. Unde Ric.dicit q̄ cessabit motus corpoꝝ celestiū.quia ut habet̄ Apoc.x.angelus iurauit q̄ tempus ampli⁹ nō erit.s3 impossibile est esse motū sine tpe.ergo motus celi cessabit: non quidē p naturā:sed p voluntatē intelligentiarū mouentiuz obedientiū voluntati creatoris in desinendo mouere sicut ex amore eius modo sibi obediūt i mouendo. Quapropter cōuenienter a pho.iz.metaph.dr̄. Causa prima mouetur i ratiōe amati 7 desiderati. Si tn̄ phus i suo pho sanū habuit intellectū. Tūc aūt placebit creatori ut ampli⁹ intelligentie corpora celestia nō moueāt: quia tunc habebit̄ finis motus corpoꝝ illorū. Intelligētie eni mouēt illa corpora ut p motū eorū fiat renouatio influentiarū:7 contempantia: que req̄rit̄ ad generationē 7 corruptionē quousq̄ impleatur numer⁹ electoꝝ. Omne aūt q̄d p aliquē finē mouet̄: illo fine habito rōnabile est q̄ ab illo motu quiescat Tho.etiā in.4.summe contra gentiles c.vltimo ait. Quia omnia corporalia quodāmodo sūt ꝓpter hoiem:cōsumato electorum numero necesse est ut totius creature corporee status imutet̄ ut cōgruat statui hominū qui tūc erunt. Et q̄a tūc hoies incorruptibiles erūt: a tota creatura corporea tollet̄ generatiōis 7 corruptionis status. Et sic nō germinabit amplius terra.non ambulabunt in siluis animalia.non volabunt aues in aere.non fiet vicissitudo temporum. nō alternatio diei 7 noctis.nō videbūt̄ homines inhabitare terrā.non repient̄ ciuitates.castella.7 oppida.non edificia.non agriculture.non exercitia 7 artes.non erūt dominia principatus 7 regna. Si autē quereret̄.ergo quid erit? Respondeo q̄ i fine seculi oēs homines morient̄:7 omnes postea resurgent. Exurget autē flāma cōflagrationis:7 diluuiū ignis. s̄m illud ꝓphe. Ignis añ ipsū precedet. Et de illo dicit glo.sup.z c.z.Thessa.7 Beda in glo.sup.z.Pet 3.c.q̄ tantū ascendet quantū aq̄ diluuij fuit altior sup omnes montes terre. Et lic3 aliqui voluerint contendere q̄ diluuium illud fiet naturaliter: eo q̄ illius ignis generatio erit naturalis: q̄a virtute ignis elementi 7 corporū celestiuz generabitur in materia terrestri aquea 7 aerea. Et allegant Senecam in li.de q̄ōnib⁹ naturalib⁹.7 Ari.i.z.metaph. qui aiunt. Dixit Empedocles arsuram esse terrā cū vniuersa sidera conueniēt in signo cancri:7 vniuersalē inundationem futuram cum eadem turba siderū cōuenient in capricornio. Tamē Ric. in.4.dicit q̄ sicut purgatio mundi per aquā diluuij fuit supnaturalis ad purgandum munduz de hoibus malis. s̄m q̄ manifeste innuit tex.sacre scripture: Ita 7 illi⁹ ignis productio erit supnaturalis. Nec est incōueniens q̄ ei⁹ productionem precedat vehemeus siccitas naturaliter generata illius ignis productioni concordans.non tn̄ sicut dispositio necessaria: sed congrua. Quare autē p̄ma purgatio mundi fuit p aquā 7 secūda erit p ignē. Dicit Bon.47.dis. q̄rti.q̄ rō est: quia sicut i principio ardor regnauit ɔcupiscētie:sic in senectute

mundi frigus auaricie. Refrigescet eni
caritas multoꝝ. ⁊ ideo qa purgatio dȝ
fieri ꝑ cõtrariũ: sicut purgatio ardoris
ꝯcupiscentie facta est ꝑ aquã. sic purga-
tio frigorꝭ malicie ⁊ auaricie fiet ꝑ ignẽ
Post resurrectionẽ ꝟo erit ꝓ amicis dei
dies longissima iocundissima atq; leta
qui nunq̃ habet noctẽ: quãdoquidem
oẽs electi cũ aia simul ⁊ corꝑe ꝯregna-
bunt hinc cũ xp̃o. Pro dãnatis aũt re-
probis fiet nox amara ⁊ tenebrosa que
ꝑ infinita secula protrahet. in qua nũq̃
deerunt luctus. gemitus. suspiria. ⁊ ve.
quãdo ⁊ ipsi cum aia simul ⁊ corꝑe tre-
mendas penas inferni luent. 2º ꝯtin-
git dubitare circa noticiã certitudinalẽ
vtrũ possit aliquis certitudinaliter scire
quantũ tempus sit vsq; ad consũmati-
onẽ seculi. Et rñdet Ric. 4 ⁊. di. q̃rti. q̃
non. qa ut tactũ ẽ suꝑius: ꝯsũmatio se-
culi nõ dependet a causa naturali: sed
a voluntate diuina. Jõ xp̃s dixit Math.
25. Nescitis diẽ neq; horã. Et Marci
13. De die aũt illa ⁊ hora nemo scit: neq;
homo neq; angeli celoꝝ: neq; filius. Et
ẜm Aug. sumit hic filiꝰ ꝓ capite rõne
membroꝝ. ⁊ nõ rõne proprie ꝑsone: q̃m
xp̃s nouit oia: oiumq; sciam habuit. ut
dicit in. 3. sen. ẜ nulli mẽbro suo decla-
rauit q̃ diu erit mũdus duraturꝰ. Hinc
Luc. 12 dixit. Estote parati: quia qua
hora non putatis filius hois veniet. Et
Marci. 13. Uidete vigilate ⁊ orate. ne-
scitis eni quãdo tempus sit. 3º ꝯtingit
dubitare circa noticiam coniecturalem
Utrũ. scȝ ꝑ coniecturas aliquas posset
quis asserere modico tꝑe mundũ fore
duraturũ. Et q̃dã dicũt q̃ sic. inducen-
tes suo modo tres principales cõiectu-
ras. Prima est etatũ antiquitas. Di-
cunt eni etates mundi etati hois com-
parari. qd̃ Augꝰ sentire videt suꝑ Job.
⁊. 22. li. de ciui. dei. in fine. Sicut ergo
sex sunt etates hois. ⁊ in sexta nõ potest
diu viuẽ. ita ergo in sexta etate diu du-
rare nequit. Prima etas hominis est
infantia: que durat vsq; ad septimum
annum. Secunda est pueritia vsq; ad

14. annum. Tertia est adolescẽtia usq;
ad. 25. ãnũ. Quarta est iuuentus vsq;
ad. 50. Quinta est senectus vsq; ad. 80
Sexta ẽ decrepitus vsq; ad mortẽ. Cũ
aũt ad illã ꝑuenit iã certus est q̃ mors
nõ multũ tardabit. Et licȝ quãdoq; se-
nes cõfortent seipsos dicantq;: adole-
scentes etiã moriunt. allegantes illud
dictũ Tullij in li. de senectute. Frustra
sperat adolescens se diu victurũ. Quid
eni stultius q̃ incerta ꝓ certis habere:
q̃m etiã illa etas m̃lto plures q̃ senectꝰ
mortis habet casus. Facilius eni ado-
lescẽtes ĩ morbos incidũt. grauiꝰ egro-
tant. tristius curant. tamẽ vrbana con-
futatio huiꝰ sentẽtie est quã facit sancta
Marcella. de q̃ Hieroꝰ ĩ ep̃la ad Prin-
cipiam ait. Orbata patris morte: viro
quoq; post nuptias septimo mense pri-
uata est. Cũq; eã cerealis Inus: cla-
rũ inter consules nomen est: ꝓpter eta-
tem ⁊ antiquitatẽ familie: ⁊ insignẽ: qd̃
maxime viris placere consueuit. decorẽ
corꝑis ac moꝝ tꝑantiã ambitiosus pe-
teret: suasq; lõgeuꝰ polliceret diuitias:
ẜ nõ quasi in vxorem. ⁊ q̃si in filiã vel-
let donationes transfundere: Albinaq;
mater tam clarũ presidiũ viduitate do-
mus vltro appeteret: Illa rñdit. Si vel-
lem nubere ⁊ nõ eterne me pudicitie de-
dicare: vtiq; maritum quererẽ nõ here-
ditatem. Illoq; mandante: posse ⁊ se-
nes diu viuere ⁊ iuuenes cito mori. ele-
ganter lusit. Juuenis q̃dẽ põt cito mori
sed senex diu viuere non potest. hec ille.
Si ergo mors vicina est senectuti. ergo
finis ĩminet mundo iam senescenti. Est
equidẽ prima etas eius ab Adã usq;
ad Noe. Secũda a Noe vsq; ad Abra-
ham. Tertia ab Abrahã vsq; ad Da-
uid. Quarta a Dauid vsq; ad captiui-
tatẽ babylonis. Quinta a captiuitate
babylonis vsq; ad xp̃m. Sexta a xp̃o
vsq; ad finẽ mundi. Ex ista autem sexta
etate fluxerũt. 1466. anni. quare videt
q̃ parũ est illud qd̃ suꝑest. Secunda
ꝯiectura quã sumũt alij de ꝓpinquitate
finis mũdi ẽ antixp̃i vicinitas Asserũt

eni ꝫm ꝓphias antixp̄m fore de ꝓximo venturū. post cuius aduentū nō multū durabit mundus. Tertia coniectura est peccatorū cōsūmata iniqtas. Refriguit quippe caritas multoꝝ: ⁊ ex omni pte supabundat malicia. ⁊ ingratitudo occupauit cunctos habitatores terre. Verūtn̄ cuz coniecturis huiusmōi aut similib⁹ non audeo ego affirmare q̇cq̄ de vicinitate finis mūdi: sequēs in hoc Aug. qui li. 18. de ciui. dei. c. 53. ait. Frustra ānos qui remanēt: huic seculo cōputare ac diffinire conamur: cū hoc scire non esse nostrū ex ore veritatis audiuim⁹. Quos tamē alij q̄dringētos alij q̇ngētos alij etiā mille ab ascēsiōe dn̄i usq̄ ad vltimū ei⁹ aduētū cōpleri posse dixerūt. Queādmodū autē quisq̄ eoꝝ astruat opinionē suaz longū est demōstrare: ⁊ nō est necessariū. Coniecturis quippe vtunt̃ humanis non ab eis aliquid certū de scripture canonice auctoritate ꝓfertur.. Omniū ꝓo de hac re calculantiū digito resoluit: ⁊ quiescere iubet ille qui dicit. Non est vestrū nosse tēpora uel momēta que pater posuit i sua ptāte. hec ille. Quare ut optime hāc ptē concludam: omni curiositate dimissa dico q̄ satis debet esse omnibus nobis quia cito deficiemus: ⁊ in breui rapiet nos violentissima mors. Tūc ḡ nobis deficiet qn̄ vita presenti priuabimur.

// Qr contēnendus est mund⁹: quia est falsus ⁊ vanitate plenus: sicut apparet in exemplis eorū qui dilexerūt illum: ⁊ quia dilectores suos ducit in damnationem. Capl'm. 3.

TErtiū mysteriū siue tertia ratio quare contēnendus est mund⁹ dicit̃ maligne conditionis. Reperitur siquidē in huius mundi tpalib⁹ bonis triplex mala cōditio. Prima dr̄ falsitat̃. Secunda vanitatis. Tertia dānabilitatis. Prima cōditio bonoꝝ hui⁹ mūdi dicit̃ falsitatis. Sūt nāq̄ hec bona huius mūdi falsa nō vera: si in eis finis ꝯstituat̃: qm̄ ad veritatē boni quod nos beatos facere debet requirit̃ exclusio omnis mali: ⁊ cuiuscūq̄ contrarij. Sed in hac vita nullus euitare potest labores. dolores. angustias. calamitates ⁊ erūnas: quibus premitur mortalium gen⁹. Ex quo hiero⁹ ad Heliodorum de vita Nepotiani ait. Vbiq̄ luct⁹ vbiq̄ gemitus. ⁊ plurima mortis imago. Et Boetius. li. 2. de consol'. Quis est inquit tam composite felicitatis: ut nō aliqua ex pte cū status sui qualitate rixet̃? Anxia. n. res ē humanoꝝ bonorū ꝯditio: ⁊ q̄ uel nūq̄ tota ꝓueniat uel nūq̄ tota ꝑpetua subsistat. Huic cēsus exuberat: ꝫ ē sibi pudori degener sāguis. Hunc nobilitas notū facit: ꝫ angustia rei familiaris inclusus mallet eē ignotus. Ille vtroq̄ circūfusus vitā celibez deflet. Ille nuptijs felix: orbus liberis alieno censū nutrit heredi. Alius prole letat̃: filij filieue delict̃ mestus illachrymat. Idcirco nemo facile cum fortune sue conditiōe ꝯcordat. hec ille. Quare quasi ꝑ miraculo narrat̃ felicitas. Q. Metelli. de quo Valerius li. 7. ru. de felicitate ait. Q. Metelluz nasci in orbe terrarū principem voluit fortuna. parētes ei nobilissimos dedit: adiecit animi ratissimas dotes ⁊ corpis vires: ut sufficere laboribus posset: vxorem pudicitia ⁊ fecunditate cōspicuā: cōsulat⁹ decus impatoriā potestatē: speciosissimi triūphi: pretextū largita est. Fecit ut eodē tempore tres filios cōsulares: vnuz etiā censorem triumphalez videret. ⁊ quartū pretorē: utq̄ tres filias nuptui daret: earūq̄ sobolem sinu suo exciperet. Hunc vite actum eius finis consentaneus excepit. Nam vltimo senectutis spacio defunctū: leuiq̄ genere mortis inter oscula: complexusq̄ carissimoruz pignorum extinctum filij ⁊ generi humeris suis per vrbem latū rogo imposuerūt. hec ille. Sz rarissima sūt huiusmodi exempla. Proptea dixit Lucan⁹ Felix qui potuit mundi euitare ruinas. Q̄uinimo audiūt̃ oiuz regū: oiuz p̄nci pū: oiuzq̄ mg̃rat uū sepi⁹ deflēde q̄rele

Nec potest aliquis diu psistere qn tamē clamet ⁊ dicat. Heu mihi quia circūde/derunt me mala. Patet hoc in exemplo illo qđ Tullius refert in li. de finib⁹ bo/norū ⁊ maloꝝ. Quod etiā recitat Ua/lerius de mutatione morum ⁊ fortune. Et Plinius in historia naturali. Poly/crates inquit Samiorū tyrānus adeo fortunā sibi obsequiosaȝ habuit: ꝙ oia desiderata pficiebat. Ad moderandam igitur fortune inuidiā sumpto i manu annulo: quē preciosū possidebat in ma/re iecit: sed inopinate illū repente recu/pauit. Nā post dies paucos a piscatori/bus piscis captus qui annulū sorbue/rat tyranno donatus est. Accidit tādē ꝙ aduersus Darium psarū regē duxit exercituȝ ⁊ ꝙ Oruntes prefect⁹ Darij illū acie fuderit: cepitqꝫ. ⁊ in sūmo ma/galensis montis vertice suspēdi iusserit. Et relictus auibus lacerādus: q̇ vbiqꝫ felicissime i terra vixerat: i aere miserri/me expirauit. Quid ð infelicitate alio/rum referam: qui se beatos crediderūt? Legantur historie qui utplurimū illos infelici dolorosaqꝫ morte ac uiolēta ex/tinctos esse describūt. Ninus rex assy/riorū qui bella finitimis intulit. 50. an/nis: ut refert Paulus Horosi⁹ li. i. post deuictā asiam scythiam ⁊ Zoroastrem dum deficientē a se oppugnat vrbem sa/gitte ictu interijt. Baldasar rex baby/lonis. ut ait Josephus. x. antiquitatuȝ li. obsessa babylone a medis ⁊ persis: Dario s. ⁊ Cyro. in tantū venit in obli/uionē sui: ut celeberrimū iniret conuiuiū ⁊ in vasis templi biberet. ⁊ obsessus va caret epulis. vnde i nocte captus est ⁊ iugulatus. Cyrus rex psaꝝ: ut Horosi⁹ vbi supra cōmemorat: q̇ gangē fluuiū in quo miles submersus fuerat in qua/dringētos. lx. alueos cōminuit. a Tha/mari massagetarū regina supatus occi ditur. Xerxes ille rex potentissimus qui subuertit montes. ut Hiero⁹ ait ad He/liodorum de vita Nepotiani: ⁊ maria constrauit: bello in grecia infeliciter ge/sto contemptibilis suis factus: ſm Ju/stinū p Artbabanū prefectū suū occidit. Darius ut cōmemorat. Q. Curtius ab Alex. magno superatus a suis captus apud tharam oppidum Parthie dētē⁹ in vehiculo cathenis ⁊ cōpedib⁹ aureis vulneribus cōfossus: ⁊ letaliter vulne/ratus dimissus: sicqꝫ miserabiliter expi/rauit. Alex. magnus post tot celebres gl'iosasqꝫ victorias: subiectionēqꝫ vni/uerse asie imo pene totius orbis: p Cas/sandrū filiū antipatris. ut Q. Curtius dicit venenatus ē. Nam Cassander ille ⁊ Philippus ⁊ Solla fratres eius mi/nistrare regi solebāt: qui in potu illi ve/nenū dederūt: quo hausto ſm Justinū i media potione velut telo cōfossus in/gemuit. deportatusqꝫ ē a cōuiuio semia/nimis. Malivoli auteȝ dicebant eum ebrietate perire: quod ⁊ Solinus sentit in li. de mirabilibus mundi. Coñ queȝ est Tullius li. i. de diuinatione. ⁊ Justi/nus. ⁊. Q. Curtius. Quarto itaqꝫ die Alex. indubitata morte sentiēs tumul/tuantes milites: quia rex occidebat̃ in/sidijs: pia oratione sedauit: cūctisqꝫ de/xteram porrigens eos osculat⁹ est. tan/dem moritur anno etatis sue. 33. ⁊ men/se vno cum regnasset annis. 12. prout pꝫ. i. Machab. i. c. Romulus fūdator vrbis rome. ut ponit Titus Liui⁹ apud paludē capree tempestate magna orta ⁊ tonitruis circūdatus nube nusꝗ̄ ap/paruit: ⁊ noīe Quirini inter deos cōse/cratus est. Seruius Tullus sextus ro/manorum rex a Tarquinio supbo occi sus ē. Pyrrhus rex Epyrotarū: qui ro/manis bella intulit in fauorem tarenti/norū: venitqꝫ romā vsqꝫ Preneste a ro/manis tandē victus ad patriā rediens ſm Justinū Spartbanis indixit bellū quibus relictis Argos inuasit vbi fer/uide magis ꝙ̄ caute pugnans ictu saxi e muris iacti mactatus est. Hāmbal pe/norū dux qui ānis. 14. in italia roma/nos cōtriuit: postea i africa a Scipio/ne deuictus, pfugus: ⁊ dānatus exilio ad Antiochū magnū regē syrie veniēs ut Justinus meminit. quia a romanis

ꝑtebatur: fugereq̃ neq̃ret: veneno ra-
ptim hausto: q̃d more regio sub gemma
ferebat inclusũ obiit. Sicq̃ ab his qui
ad eum ꝯprehẽdendũ missi fuerant ex-
animis inuent⁹ est. Pompeius magni
Pompei genitor. ſm Horosium fulmine
ꝑcussus periit. Põpeius magnus filius
eius qui .22. reges orientales. ut ait
Horosi⁹ superauerat: a Cesare deuictus
cũ fugisset in Alexãdriã ad Ptolomeũ
regem: cui teste Eutropio Pompeius a
senatu tutor datus fuerat ꝓpter iuue-
nilẽ etatẽ eius. cuiq̃ regnum sũma fide
seruauerat. ⁊ paterna pietate restituerat:
ꝯsilio Theodoti Fotini ⁊ Achille: siue
timore ne Pompeius Alexandriã oc-
cuparet: seu despecta infelicitate eius:
siue credens placere multũ victori Ce-
sari: ꝑ Achillẽ ꝓfectũ regni occisus ẽ.
Florus autem dicit in .4. li. Pompeius
suo gladio trucidatus sub oculis vxo-
ris sue: liberorũq̃ suoꝝ morit. Cesar ut
Suetonius narrat: mortuo Pompeio
in eodẽ mense: sed interiectis dieb⁹ quin-
quies triũphauit. Primo de Gallia ⁊
Britannia. 2° de Egypto. 3° de Phar-
narce ⁊ Ponto. 4° de Juba ⁊ Africa.
⁊ 5° de Hispania. Fuitq̃ illi gloria mul-
ta in vsurpato imperio annis tribus. ⁊
mensibus septẽ. Tandẽ Caio Cassio.
⁊ M. Bruto cõtra eum cõspirantibus
princeps orbis. 23. plagis cõfossus oc
cubuit anno. 56. etatis sue. Marc⁹ An
toni⁹ nepos Julii Cesaris ex sorore Ju-
lia ab Octauiano Augusto victus in
Alexãdria ab eodẽ Cesare obsessa ſm
Plutarchũ gladio se peremit dũ annum
ageret etatis. 56. Caius Gallicula im-
perator Roman⁹ terti⁹ ab Octauiano
sceleratissim⁹ auar⁹ ⁊ libidinosus: adeo
ut duabus sororibus stuprũ intulerit:
crudelis omnib⁹ ⁊ exosus Rome i pa-
latio occisus est. ut habetur in cronica
Martiniana cũ regnasset annis tribus
mensibus. x. dieb⁹ octo. Nero iperator
q̃ntus ab Augusto: qui nat⁹ est ꝓmissis
pedibus ut scribit Plinius. li. 7. historie
naturalis. vitiosus: auarus ⁊ lasciuus

ab vrbe fugiẽs ſm Eutropiũ. 32°. ãno
etatis sue. ⁊ imperii. 14. seipsum interfe
cit. Domicianus imperator ſm Sueto-
niũ ⁊ Eutropiũ a cubiculariis suis. 7.
vulneribus occisus ẽ anno etatis sue
36. ⁊ cum dedecore sepult⁹. Helius ꝑti-
nax imperator vulnerib⁹ obtrũcat⁹ est.
Mauritius imperator ob inuidiã occi
sus est. cũ imperasset anno vno. Anto-
nius imperator tertio imperii sui anno
interfect⁹ est a tumultu militari Rome
cũ matre sua. Maximian⁹ imꝑator cũ
imperasset annis trib⁹ apud Aquileiã
desertentibus cum suis militibus: cum
filio suo adhuc puero occisus est. Gor-
dianus imperator 6°. imperii sui anno
postq̃ de Persis triũphauit veniẽs Ro-
mam prope vrbẽ: fraude Philippi occi-
sus est. Decius imperator cũ imperasset
annis duobus in bello barbaro ꝑemꝑt⁹
est. Valeri⁹ imperator a rege Persarum
deuictus est: ⁊ in seruitutẽ redact⁹. Nam
q̃ diu vixit rex eiusdẽ prouincie pedem
ceruicib⁹ eius imponendo: solitus erat
equũ ascẽdere. Aurelianus imperator
fraude sui serui occidit. Tacit⁹ impera-
tor septimo mense iꝑii sui subita mor-
te preoccupat⁹ est. Probus imperator
sexto anno imperii sui militari tumultu
vexatus est. Clarus imperator fulmine
periit. Dioclitianus imperator veneno
extinct⁹ est. Constãtin⁹ filius Cõstãtini
magni a ducibus fratris sui Constãtii
ꝑemꝑt⁹ est. Julianus apostata a sancto
Mercurio milite miraculose occisus ẽ
Valens imperator 4°. imperii sui anno
a Gottis in bello perempt⁹ est. Et ne si
oĩa hi⁹ exempla dicerem⁹ tediũ oriret i
mẽtibus auditoꝝ: Concludim⁹ breuit
q̃ cũcta huius seculi blandimẽta ama-
ritudine sunt permixta. Nec potest homo
ab illa se liberare pro libito voluntatis
sue. Non enĩ potuere predicti potẽtes
imperatores ⁊ reges euitare illam cum
oĩ potẽtia sua. nõ valuerũt se ab illa de-
fendere viri fortes. Non Antheus: nõ
Hercules: non Samson: non Hector:
non Achilles. non deniq̃ quilibet alii.

Nequiuerūt etiā ⁊ ipsi philosophi cum
philosophia sua declinare malignitatē
seculi. Quinimo passi sunt ⁊ ipsi incō-
moda multa. ꝑsecutiōes. captiuitates
exilia. cruciatus ⁊ dāna rerū. Propter
que omnia merito mūdus est paruipen
dendus. Secunda conditio bonorū
huius mūdi dicit̄ vanitas. Posito. n. ꝙ
cūcta feliciter dilectoribꝰ eius ad votū
succederēt. tn̄ vana sunt: caduca ⁊ bre-
uia: nullusq̄ pōt in illis diutiꝰ imorari
Oia nāq̄ que i mūdo sunt: cito i breui
deficiunt. Jō ait Ugo li. i. de aia. Dic m̄
vbi sunt amatores mūdi: q̄ ante pauca
tp̄a nobiscū fuerūt? Nihil ex eis māsit
nisi cineres ⁊ vermes. hoīes fuerūt sicut
tu: comederūt: biberūt: riserūt: duxerūt
in bonis apparentibꝰ dies suos: i pūcto
autē descenderunt ad inferna. Hic caro
eorū vermibꝰ: illic aīa eoꝝ eternis depu
tat̄ supplicijs donec rursus infelici col-
legio colligati sempiternis inuoluant̄
incendijs. hec ille. Cui ꝯsonat snīa Ba-
ruch ꝓphe. c. 3. d. Ubi sūt ꝑnceps gētiū:
⁊ qui dominā̄t sup bestias que sūt super
terrā: qui ludunt in auibꝰ celi: qui argē-
tum thesaurizant ⁊ aurū in quo ꝯfidūt
hoīes: ⁊ non est finis acq̄sitiōis eorū: q̄
argentū fabricant: ⁊ solliciti sunt: nec ē
inuentio opeꝝ illoꝝ? Exterminati sunt
⁊ ad inferos descenderunt. Dicite igit̄ o
amatores mūdi. vbi sunt tot clari viri:
qui reputabā̄t beati? Ubi sūt reges As-
syriorū: Belus Ninꝰ Semiramis Za-
menꝰ Arius Athalius Xerxes Ara-
metres Bolchus Balleus Alchadas
Manuchus Mathalenꝰ Sperꝰ Ma-
nulꝰ Sparethus Aminites Bolothꝰ
Bolosparis Lāpredes Sosores Mi-
threus Thātanes Thimeus Eupales
Offratenes Bazepes Sardanapalꝰ:
q̄ regnauerūt cū tanta gloria: successiue
ſm Pau. Horosiū li. i. annis mille cētū
60. vsq̄ ad Sardanapalum? Ubi sunt
reges Persaꝝ atq̄ medoꝝ: rex Darius
rex Cyrꝰ Cambises Xerxes Arthaxer-
xes ⁊ ceteri? Ubi sūt reges Atheniēsiū:
Cecrops Granaus Amphitrion Eri-
chthoniꝰ Pādeon Erictheꝰ Panchyon
Egeus Theseus Menesteꝰ Demofon
Nichites Obsides Themistes Melāpꝰ
Chodrus Archipus Thensipꝰ Fabras
Magetes Digenitus Agamestor Es-
chilus? Ubi sūt reges Lacedemonioꝝ
Herascheus Egis ⁊ Thetratꝰ Labotes
Doristus Ageselscus Archilaus The
letꝰ Calchamines? Ubi sūt reges Sic-
cioniorū: Gelsipꝰ Egialchus Europs
Thelcinus Apis Egialcha Thelsyon
Elgiorus Mesapus Erathus Orastꝰ
Orthopolꝰ Maratus Polybꝰ Siccion
Jnachꝰ? Ubi sūt Ptolomei ⁊ Phara-
ones: q̄ regnauerunt in Egypto. Pto-
lomeus primꝰ: a quo ſm Justinū alij
dicti sunt Ptolomei propter claritatem
noīs eius. Ptolomeus Philadelphus
Ptolomeus Euergetes: Ptolomeus
Philopater: Ptolomeus Epiphanes:
Ptolomeus Philometor: Ptolomeus
Phyton: Ptolomeꝰ Euergetes seruus
Ptolomeus Alexander: Ptolomeus
Dionysius? Ubi sunt iudices ⁊ reges
iudeorum: Moyses Josue Othoniel
Ayoth Sāgara Delbora Barach Ge
deon Abimelech Thola de Jsachar
Hyair Galadites Jepthe Abesā Helo-
nica Abdō Samson Heli ⁊ Samuel?
Hi oēs fuerūt iudices successiue. Regū
aūt primꝰ fuit Saul. post quē regnaue-
runt Dauid Salomon Roboā Abias
Assa Josaphat Joram Ochozias Jo-
has Johatan Amasias Ozias Achā
Ezechias Manasses Amō Joachim
Sedechias Aristobolꝰ Alexāder He-
rodes. Ubi sunt reges latinorū: Janꝰ
Saturnus Picus Faunus ⁊ Latinꝰ?
Ubi sunt reges Albanoꝝ: quorū ꝑmꝰ
fuit Ascaniꝰ Enee filius: qui condidit
Albā ſm Titū Liuiū cui successerunt
posthumꝰ Siluius filius eius sic dictꝰ
q̄a i silua ⁊ venatiōe nutritus ē. Eneas
siluius Latinus siluius Alba siluius
Egipus siluiꝰ Capis siluius Carpētus
siluius Tyberius qui suffocatus in ty-
beri fluuio nomen dedit. Nam ante Al-
bula dicebat̄: Agrippa siluiꝰ Aremulꝰ

Auentinꝰ Procas Amuliꝰ: Ubi sunt
reges Romanoꝝ: primꝰ Romulꝰ. 2ꝰ
Numa põpilius. tertiꝰ Tullus hostiliꝰ.
quartꝰ Anchus. qntꝰ Tarquinꝰ priscꝰ.
sextus Seruiꝰ tullus. septimꝰ Tarqui-
nius supbꝰ: Ubi tot gloriosi senatores
consules dictatores inuictissimiq; duces
qui floruerũt i vrbe: Brutus Lucius
Tarquinus Collatinꝰ Spuriꝰ Cassius
Coriolanus Caius Flauius Lucius
Uirginius Luciꝰ qntus Cincinatꝰ Fu
rius Camillus Appius Claudius. Q.
Cecilius Metellꝰ Balcharicus Sci-
pio asina Scipio aphricanus Scipio
emilianus Curius dẽtatꝰ. Q. Fabius
Caius Flaminius ⁊ ceteri: Ubi sũt tot
imperatores qui ibi regnauerũt: quorũ
aliqs i pcedẽtibꝰ nomiauimꝰ: Ubi sũt
tot sapientes seculi phi astrologi histo-
riogphi oratores ⁊ poete: Ubi Thales
milesius Chylo lacedemonius Solon
atheniẽsis Periãder corinthiꝰ Pithacꝰ
mithileneꝰ Byas prienneꝰ Pythagoras
samius Plato Socrates Aristoteles
Diogenes Anaxiales Zeno Empedo-
cles Epicurꝰ Anaxagoras Democritꝰ
Heraclitꝰ Leucippꝰ Hyparcꝰ. hi omnes
phi. Haliabragel Albumasar Ptolo-
meus. hi astrologi. Hieronyus egyptiꝰ
Berosus chaldeꝰ Manethã Sutoriꝰ
Chalinicꝰ Dyodorꝰ Possidoniꝰ Theon
Andronicus Aphricanꝰ Tertulianus
Phrygius Dares Trogus Pompeius
Iustinꝰ abbreuiator eiꝰ Iosephꝰ iudeꝰ
Titus Liuiꝰ. hi historiographi. Lysias
Demostenes Hegesias Cyreneus An-
tiochus Ascalonita Apollonius Ni-
conius Cicero Cato censorimꝰ. hi ora-
tores. Ouidius Iuuenalis Lucanus
Uirgilius Oratius Terentius Persiꝰ
Tibullus. hi poete. Ubi sunt deniq; oẽs
quos etiã diebus nostris ⁊ vidimus ⁊
cognouimus: quos mũdus tulerat in
sublimi: Perijt certe memoria eorũ cũ
sonitu: ut ait pphēta: ⁊ dñs in eternum
pmanet. O q̃ cito q̃ue repẽte euanescũt
velut fumus oia que in hoc mundo cre
dunt ⁊ reputant bona. Qd̃ considerãs

Salomon in. 2. Ecclesiastes. c. dixit.
Magnificaui opera mea. edificaui do-
mos. plãtaui vineas. feci hortos ⁊ po-
meria: ⁊ cõseui ea cuncti generis arbo-
ribus. Extruxi mihi pascinas aquarũ:
ut irrigarẽ siluas lignoꝝ germinantiũ.
Possedi seruos ⁊ ãcillas multãq; fami-
liã habui: armẽta q̃q; ⁊ magnos ouiũ
greges vltra oẽs qui fuerunt ante me in
irl'm. Coaceruaui mihi argẽtũ ⁊ auꝝ ⁊
substantias regũ ac puinciarũ. Feci m
cantores ⁊ cãtatrices ⁊ delitias filiorũ
hominũ. Scyphos ⁊ vrceos i misterio
ad vina fundenda: ⁊ supergressus sum
opibus oẽs qui fuerunt ante me i irl'm.
Sapientia quoq; pseuerauit mecum. ⁊
omnia que desiderauerũt oculi mei nõ
negaui eis: nec prohibui cor meũ quin
omni voluptate frueret ⁊ oblectaret se
in his que parauerã. Et hanc ratꝰ sum
partẽ meã si vterer labore meo. Cũq;
me cõuertissem ad vniuersa opera que
fecerant manus mee: ⁊ ad labores in
quibus frustra desudauerã: vidi in om-
nibus vanitatem ⁊ afflictionẽ spiritus
⁊ ai ⁊ nihil pmanere sub sole. Quanta
autẽ fuerit magnificentia ⁊ gloria Sa-
lomonis patet Primo si consideretur
eius potentia: ⁊ diuitiarũ copia: ⁊ fa-
me claritas. ac delitiarum affluentia.
Nam ut habetur. 3. Reg. i. c. Uiuente
Dauid patre ⁊ ipso imperante ⁊ volẽte
vnctus fuit in Regẽ. ⁊ dixit omnis po-
pulus. viuat rex Salomon. Et ascẽdit
vniuersa multitudo post eum: ⁊ popu-
lus canentiũ tibijs: ⁊ letantiũ gaudio
magno: ⁊ insonuit terra a clamore eoꝝ.
Et ut dicit. 3 Reg. 4. c. Regnauit sup
omnẽ isrl'. ⁊ erat in ditione sua habens
omnia regna secũ a flumine terre Phi-
listijm vsq; ad terrã Egypti offerentiũ
sibi munera: ⁊ seruientiũ ei cunctis die-
bus vite eius. Erat autem cibus Salo
monis per singulos dies. 30. chori si-
mile: ⁊. 40. chori farine. x. boues pin-
gues. ⁊. 20. boues pascuales: ⁊ centũ
arietes: excepta venatione ceruorum ⁊
caprearũ atq; bubalorũ ⁊ auiũ altiliũ.

Habebat.40. milia presepia equorum curialium. ⁊.12 .milia equestriũ. Et ut scribitur.x.c prefati.li. Regina Sabba donauit ei.30. talenta auri. ⁊ aromata multa nimis ⁊ gẽmas p̃ciosas. Scdm autẽ Catholicon apud aliquos ẽ.50.librarum.ꝭm alios .12. In.2.ꝓo li.pall' c.2.narraẗ qualiter Salomon volens edificare domũ dei.⁊ palatũ suum numerauit.70.milia virorũ portantiũ humeris suis .⁊.80.milia qui cederent lapides in montibus : prepositosq̃ eorũ tria milia sexcentos. Fecitq̃ fieri edificia speciosa valde.diffundebaẗq̃ fama eius per vniuersum orbem : ⁊ tamẽ deprauatum ẽ cor eius:ut adamaret mulieres alienigenas. Habuitq̃ omnẽ delectationem in quibuscũq̃ ꝭm sensualẽ appetitum. nihilominus omnia p̃terierũt ⁊ defecerunt. Iõ ipse ꝯqueriẗ in.c.i. Ecclesiastes.d. Vanitas vanitatũ ⁊ oĩa vanitas. Ob quod Criso⁹ sup Iob.ita pulchre loquiẗ. Vanitas vanitatũ inq̇t Salomon ⁊ omnia vanitas. Hũc versiculum si saperent qui in potentia versantur : in parietibus suis omnib⁹ ⁊ vestibulis scriberent.in domo. i foro. ⁊ in egressibus.⁊ ante omnia in cõscientijs suis ut semp eum ⁊ oculis cernerent ⁊ corde sentirent.quoniã multe sunt rerũ facies ⁊ imagines false : que decipiunt incautos. Istud oportet q̃tidie carmẽ salutare : ⁊ in prandijs ⁊ in cenis : ⁊ in omnibus conuentibus libenter vnumquẽq̃ proximo suo canere.a proximo suo libenter audire:quia vanitas vanitatum ⁊ omnia vanitas. hec ille. Que verba non imerito ponderanda sunt:ut sic cognoscatur mundi miseria. Tertia conditio bonorum huius mundi dr̃ dãnatio. Ipsa eteni se diligẽtes ducũt i dãnationẽ.eterne mortis. Et ut Greg⁹ ait. Momentaneũ est quod delectat: ꝭ quod cruciat est eternũ. Ideo Aug⁹ in quodam sermone inquit. Nulla maior insania q̃ ꝑ delectatione momentanea perdere eterna gaudia:⁊ obligare se ad ẽterna supplicia. Audite ergo o mortales homines: ⁊ cõsiderate que dicta sũt: ad mentẽq̃ vestrã currite ⁊ reducite cor ⁊ animũ ad amorem dei : ⁊ ad beatitudinez eius inardescat desideriũ vestrũ : reuocate affectum a proditore mundo illumq̃ spernite : ut sic possitis in hoc seculo adipisci dei gratiã : ⁊ i futuro sempiternam gloriam. Amen.

Feria secunda ebdomade sancte.de mysterijs sacramenti eukaristie:quorũ noticia fideles excitat ⁊ inflammat ad feruorẽ ⁊ deuotionẽ. Sermo.63.

Memoriã fecit mirabiliũ suorũ misericors ⁊ miserator dominus escã dedit timẽtibus se. Illuminati ꝓphete ꝟba sũt ista originaliter psal.110. Ostendit nobis dñs ihs xp̃s ardentissimam caritatẽ suã non solum in cruce ⁊ passione : verũ etiã ⁊ multis alijs diuersisq̃ modis : ⁊ potissimũ cum instituit sanctissimũ sacramentũ preciosissimi corporis ⁊ sanguinis sui. Quoniaz autẽ tanto feruentius xp̃ianorũ anime cum reuerentia ⁊ deuotiõe ad illud suscipiendũ animari possũt : quanto clarius eius mysteria cognoscunt ⁊ intelligunt. Idcirco in presenti sermõe de eo aliqua aperiemus:qm̃ si xp̃s illud fecit in memoriã eius ⁊ suorũ mirabilium : nisi nos tanti beneficij recordarem̃ merito de ingratitudinis vitio veniremus culpandi. De ipso itaq̃ sacramento venerabili tria mysteria erũt a nobis declaranda.

Primũ diciẗ institutionis.
Secundũ figurationis.
Tertium fructificationis.

Qualiter xp̃s instituit sacramentuz eukaristie in cena : ⁊ ordinauit ap̃l'os sacerdotes : ⁊ quare hoc sacramẽtũ cõficitur i specie panis ⁊ vini: ⁊ sub duplici specie: ⁊ an sub vtraq̃ debeat sumi. Capl'm.1.

PRimũ mysteriũ declarandum
dicit̃ institutionis. In quo con
tingit dubitare circa septem. ꝑ
circa tempus. 2° circa ꝑsonã. 3° circa
ordinẽ. 4° circa materiã. 5° circa spẽz
6° circa additionẽ aque. 7° circa ob-
ligationem. Primo circa temp⁹ du-
bitatur. Quare h̃ sacramẽtũ institutũ
fuit tẽpore legis gratie: ⁊ nõ ante. Ad
quod rñdet Alex. in. 4. sũme. ⁊ Boñ.
di. 8. q̃rti. ꝙ istud fuit cõueniens ꝓpter
duo. ꝑ ꝓpter rem contentã: que ẽ cor-
pus xp̃i verũ. ut plenı⁹ declarabit̃ in se-
quenti sermone. 2° fuit cõueniens ꝓpt̃
efficaciã: que est caritatis vinculũ. que
in noua lege apparere ⁊ abundare de-
buit. Et ex hoc institutũ est iminẽte paſ-
sione in signũ amoris quẽ xp̃s ad gen⁹
humanũ habebat. Nam nõ solũ voluit
dare nobis sua. i. obseq̃a omniũ creatu
rarum. ⁊ suos. i. angelos in adiutoriũ:
sed etiã seipsũ dedit in filiũ ꝑ carnis aſ-
sumptionẽ. ẜm illud Ysa. 9. Filius da-
tus est nobis. Dedit se ĩ sociũ ꝑ nature
nostre conformationem. ẜm illud apl'i
Phil'. 2. Habitu inuentus ut hõ. Dedit
se in magistrũ ꝑ doctrine predicationez
ẜm illud Joh̃. 13. Uos vocatis me ma-
gister ⁊ dñe: ⁊ bene dicitis: sum etenim.
Dedit se in lucẽ ꝑ exempli oꝑationẽ. ẜm
illud Joh̃. 13. Exemplum enĩ dedi vobis
ut quẽadmodũ ego feci. ita ⁊ vos facia-
tis. Dedit se in patrẽ ꝑ gratie regenera-
tionez. ẜm illud Joh̃. 1. Quotquot aũt
receperũt eũ: dedit eis ptãtem filios dei
fieri his qui credũt ĩ nomine eius. De-
dit se in holocaustũ medullatũ ꝑ paſſio-
nem. ⁊ tandẽ dedit seipsũ in cibũ ad spi-
ritualem refectionẽ. O inflãmata cari-
tas ih̃u xp̃i. O ardens amor clemẽtiſſi-
mi cordis sui. Sup̃abundanter ꝓfecto
ostendit nobis quãtũ nos ip̃e dilexit. ⁊
ꝓpterea tũc sacramẽtũ est institutũ: cũ
amor eius bulliebat atq; feruebat. Uñ
Joh̃. 13. dicit̃. Cum dilexiſſet suos qui
erant in mũdo: in finem dilexit eos. i.
ẜm glo. maiora signa dilectiõis osten-
dit. Secundo dubitatur circa horã.

Et ut colligitur ex dictis euãgelistarũ
xp̃us hoc sacramẽtũ instituit hora cene
quando iã comederãt ip̃se ⁊ apl'i agnũ
pascalem. Ex quo pleriq; non bene in-
telligentes dicere voluerũt ꝙ hoc sacra-
mentũ non debet confici ante prandiũ:
ſ3 post cenã. Arguũt enĩ sic. In operan-
do debemus nos conformare xp̃o tãq̃
exemplari. iuxta illud Exo. 25. Inspi-
ce ⁊ fac ẜm exemplar quod tibi in mõ-
te monstratum est. sed xp̃s hoc sacramẽ-
tum post cenã confecit. ergo ⁊ a nobis
debet confici post cenam. Contra istos
vero est tex. de cõse. di. 1. in. c. sacramen-
ta. Sacramenta inquit altaris non nisi
a ieiunis hominibus celebrentur. Rõ ẽ
ẜm Ric. in. 4. di. 8. ꝓpter maiorẽ solen-
nitatẽ ⁊ sobrietatem ministerij. ⁊ maio-
rem reuerentiã sacramenti. Nec valet
obiectũ. eo ꝙ xp̃s rationabiliter ꝯfecit
post cenam: quia voluit terminare figu-
ram ⁊ legem in esu agni pascalis. ⁊ in-
troducere veritatẽ ĩ institutiõe sacr̃i. Hı⁹
autẽ ratio non cõuenit ad hoc ut a no-
bis debeat post cenam cõfici. Et sic hoc
sacramentũ cõfici debet a ieiunis. ut p3
de cõse. diſ. 2. in. c. liquido. Et ẜm Ric.
vbi supra sumit̃ hic ieiuniũ pro priua-
tione cuiuslibet alimẽti ante. s. q̃ q̃s su-
mat cibũ uel potum. si etiã postea in die
pluries comesturus sit. In casu tñ ne-
ceſſitatis iminẽte mortis ꝑiculo potest
hoc sacr̃m post alios cibos sumi. Etiã si
sacerdos ante miſſam lauerit os suum
⁊ casu aliquo gutta illı⁹ aque intraue-
uerit in stomachũ: non ꝓpter hoc tenet̃
dimittere miſſam: precipue ĩ die solẽni:
quia hoc non videtur impedire dignam
preparationẽ presbyteri: nec reuerẽtiã
sacramẽti. Et de similibus idem iudiciũ
habeatur. Tertio contingit dubitare
circa ordinem: quando. s. apl'i. fuerunt
a xp̃o ordinati sacerdotes: ⁊ acceperũt
consecrandi potestatẽ. Ad quod rñdet
Ric. in. 4. di. 24. q. Tertio querit̃ in q̃
actu cuiuslibet ordinis imprimat̃ cara-
cter. in responsiõe ad argumẽtũ. ꝙ xp̃s
ordinauit apl'os sacerdotes: cum dedit

eis potestatez conficiendi. Luc.22.⁊
Math.26.dicens. Hoc facite in meaz
cōmemorationē3. 4° dubitatᷣ circa ma-
teriā in qua sacr̄m est cōficiendum. Et
rn̄dent doc.i.4.di.xi.ꝙ materia ꝯgrua
huic sacramento est panis de frumento
⁊ vinū de vite: eo ꝙ xp̄s ita instituit.⁊
h' rōnabiliter. Primo q̇dē q̄tū ad vsuz
huius sacr̄i: qui ē maducatio. Sicut.n.
aqua assumitᷣ in sacr̄o baptismi ad vsū
sp̄ualis ablutiōis: q̇a corporalis ablu-
tio conuenientᷣ fit in aqua: Ita panis ⁊
vinū quibus coiter hōies reficiuntᷣ in h'
sacr̄o assumūtur ad vsū spiritualis mā-
ducationis. Secundo q̄tū ad effectuz
consideratū in vnoquoq; sumentium.
quia ut Amb°. dic̄ sup ep̄lam ad Cor̄.
hoc sacramentū valet ad tuitionē cor-
poris ⁊ anime. Ideo caro xp̄i sub specie
panis: pro salute corpis: Sanguis ꝟo
sub specie vini ꝓ salute anime offertur.
3° q̄tuz ad effectū respectu ecclesie que
cōstituitᷣ ex diuersis fidelibus: sicut pa-
nis conficitᷣ ex diuersis granis: ⁊ vinū
fluit ex diuersis vuis. Notandū tn̄ s'm
Tho.in.3.p̄te.q.74.ar.3.in rn̄sione ad
tertiū argumētū.ꝙ si farine triticee ad-
misceretᷣ aliq̄ quantitas modica ⁊ ꝑua
alterius farine poterit ex inde cōfici pa-
nis: qui est materia hui⁹ sacramēti: q̇a
modica ꝑmixtio nō soluit sp̄ēm. secus
ꝟo si esset magna.   5° dubitatᷣ circa spe-
ciem quare.s.sacr̄m h' cōficitᷣ s'b duab⁹
speciebus. Ad qd̄ rn̄det Alex.de ales ꝙ
hoc principaliter fit duplici rōne. Prio
ꝓp̄t duplicis nature nr̄e a xp̄o sūptionē
ad vtriusq; redemptionē. ut ondēt xp̄s
totam humanā nām.i.aīam ⁊ corpus
assumpsisse ut vtrūq; redimeret. Panis
eni ad corpus referᷣtᷣ. vinū ad animam
Secunda rō est ꝓpter duplicē xp̄i imo-
lationē.s.in vita ⁊ i morte. Nam expec-
tatio ⁊ preparatio ad mortē fuit mors
quedā. que ergo fuit in vita representatᷣ
specie panis. que aūt in morte sp̄ē vini.
Sexto circa additionē aque. Vtruz
aqua sit de substātia siue integritate sa-
cramenti. Ad qd̄ rn̄det Bon̄.in.4.di.
xi.d.ꝙ de itegritate hui⁹ sacramēti sūt
quattuor.s.materia.forma.ordo.⁊ in-
tentio cōsecrantis. De cōgruitate aūt ⁊
bene esse sunt que sunt his annexa. Aq̄
ergo cū nō sit aliquod horū nō est de ne-
cessitate sacr̄i: s' ānexū ē materie.s.vino
q̇a adiungitᷣ vino: ⁊ in ipsū cōuertitur.
⁊ postmodū in sanguinē: ⁊ ideo ē de cō-
gruitate apponenda.tn̄ admiscenda est
vino. ut dicitᷣ extra de cele.mis.c.vltio.
Cui⁹ ratio multiplex est s'm Alex: Pri-
ma propter exemplū dn̄i. Probabiliter
eniz creditᷣ ꝙ dn̄s hoc sacr̄m instituit in
vino aqua permixto. ut dicit Dama.⁊
Cyprianus.de cōse.dis.2.c.scriptura.
Secunda rō est propter signū vnionis
corpis mystici cū capite. Vn̄ de ꝯse.di.
2.c. cum oē.dicitᷣ. Cum in calice vino
aqua miscetᷣ: xp̄o populus adunatur: ⁊
credentiuz plebs ei in quē credit copu-
latur ⁊ iungitᷣ.i.copulanda ⁊ iungēda
significatᷣ ꝑ fidē ⁊ dignā sacr̄i susceptio-
nem. Ex quo Ric.in.4.di.xi.refert ꝙ
ꝓp̄t hᷣi⁹ significationē tātū debet apponi
de aqua ⁊ de vino ꝙ aqua possit trahi
ad naturā vini. Popul⁹ eni trahēnd⁹ est
ad xp̄m. Et iō multū sūt illi rep̄hēsibiles
qui plus ponūt de aqua q̄ꝫ de vino. Est
quidē ꝑnitiosus abusus.ut dicitᷣ in.c.
ꝑnitiosus.ex̄ de cele.mis. Tertia rō q̄re
aqua admiscetᷣ vino ē ꝓpter fluxū aque
de latere xp̄i. a quo lāceato.ut hr̄ Joh.
19.continuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Jō
de cōse.di.2.c.in sacrox̄ oblationibus
dicitᷣ. Non debet in calice dn̄i aut vinū
solū: aut aqua sola offerri: sed vtrūq; ꝑ-
mixtū: q̇a vtrūq; ex latere xp̄i in passiōe
sua ꝓfluxisse legitᷣ. Notādū tn̄ s'm ma-
gistrū sen.c.penultimo.xi.di.q̄rti.ꝙ si sa-
cerdos cōsecret vinū sine aqua vere cō-
uertitur in sanguinē. Nam ⁊ grecorum
ecclesia dicitᷣ aquā non apponere sacr̄o
ut ait Inno.de officio misse.parte.3.c.
26.⁊ tn̄ ecclesia nō negat ipsos confi-
cere sanguinē xp̄i. Ille tamē qui aquā
nō apponeret reprehendendus esset ꝓp̄t
rationes iam dictas.   Septimo dubi-
tatur circa obligationē. vtrū.s.populus

debeāt coīcare sub vtraqꝫ specie. Ad qḋ rn̄det scūs Tho. 3. pte. q. 80. ꝙ circa vsū huius sacr̄i duo possūt cōsiderari. vnuz ex pte ipsius sacramenti. aliud ex pte sumentiū. Ex pte ipsius sacramēti ꝯuenit ꝙ vtrūqꝫ sumat̃. s. corpꝰ ⁊ sanguis: q̇a in vtroqꝫ cōsistit ꝑfectio sacr̄i. Et iḋ q̇a ad sacerdotē ꝑtinet hoc sacr̄m cōsecrare ⁊ ꝑficere: nullo modo debet corpus xp̄i sumere sine sanguine: ꝓut plene patz de ꝯse. di. 2. in. c. cōꝑrimꝰ. Ex pte autē sumentiū requirit̃ sūma reuerentia ⁊ cautela: ne aliquid accidat qḋ vergat in iniuriam tanti sacramenti. Qḋ precipue posset accidere in sanguinis sumptiōe: qui quidem si incaute sumeret̃ de facili posset effundi. Et quia crescēte multitudine populi xp̄iani i qua cōtinent̃ senes ⁊ iuuenes: quorū quidā nō sūt tāte discretionis: ut cautelā debitā circa vsuz huius sacramenti adhiberēt. Iḋ ꝓuide obseruat̃ ut populo sanguis sumēdus non detur: ſ solū sumat̃ a sacerdote. ⁊ etiā ſm aliq̊s non dat̃ sub vtraqꝫ specie ꝓpter ꝑiculuz erroris. ne. s. cois populꝰ crederet xp̄m non esse totum sub vtraqꝫ specie.

De figuris que precesserunt sacramētū eukaristie: ⁊ de septem proprietatibus manne appropriatis huic sacramento. Caplm̃. 2.

Secundū mysteriū declarandūz de sacramento eukaristie dicit̃ figurationis. Fuit nāqꝫ ꝯgruū hoc sacramentū prefigurari ſm Alex. ⁊ Boñ. in. 4. di. 8. propter tria. Primo propter dignitatē: quia predicandum ⁊ expectādū erat sic donū dei excellentissimū. ideo figure huiꝰ sacramenti precire debuerūt in quibus refulciret̃ expectatio fideliū: ⁊ dignitas huius sacramēti famosior ostenderet̃. Unde figurarum ꝓmissio non fuit aliud ꝙ̄ fame eius diuulgatio. Secūda ratio est propter difficultatē. Inter cetera eni sacramēta hoc est difficillimū ad credendū. imo inter cetera credibilia. ideo hoīes debuerūt ad hoc assuefieri quadaz figurarū manuductione. Tertia ratio fuit ꝓpter significationē: quia hoc sacramēto xp̄s passus significatur ⁊ continetur. Congruebat autē xp̄m passum aliqua figura ꝑ̇fsignari. Similit̃ autē ⁊ hoc sacramētū quo significat̃ ⁊ continetur. Precesserūt autē nō vna sed plures figure. quia sic dicit Augꝰ in. 4. de trini. Oportebat quia ꝑ multa eramus a deo decisi ꝙ multa vitam venturā conclamarent s. xp̄m. Et scḋm Alex. licz res ꝑ̄figurata tantis figuris sit vna ſm substantiā. tn̄ illius sunt multi effectus ⁊ multe proprietates siue conditiōes: quaruz multiplicitatē respiciūt ipse figure diuerse. Magister ꝟo sen. dimissis alijs figuris que assignari possent. tm̄ quattuor enumerat. sacrificiū scilicz Melchisedech: agnum pascalem. manna: ⁊ sanguinez qui fluxit de latere xp̄i. Que figure sufficienter enumerant̃ duplici rōne. Prima est respectus siue relatio figurarum ad legem nature mosaice ⁊ euangelice. ut. s. ꝑ oblationez Melchisedech ostēndatur fuisse prefiguratum sacramentū in lege nature. Per agnum pascalem ⁊ manna in lege scripture. Et ꝑ sanguinē qui fluxit de latere christi in lege gratie. Secunda ratio est si attendamus ad ea que presignātur. Nam in hoc sacramento est visibilis forma. ⁊ hec prefigurata est in sacrificio Melchisedech. ⁊ ē res contenta. ⁊ hec figurata est in agno pascali: ⁊ res significata tm̄. ⁊ h̄ in mānna. Et virtus dans efficaciam. ⁊ hoc in sanguine qui defluxit de latere xp̄i. Uerūtn̄ solerter est aduertendum ꝙ i manna quod pluit dominus patribus in deserto Exo. 16. septem ꝯditiones reꝑiunt̃ conuenientes huic sacramento ineffabili. Prima est modus generationis. Secunda est locus descensionis. Tertia tempus recollectionis. Quarta terminus mensurationis. Quinta ritus preparationis. Sexta ausus reseruationis. Septima gustus saporationis.

Prima conditio erat modus genera-
tiōis: q̇a in nocte inuisibiliter de celo de-
scendebat. Quid eni designat̄ p noctē
nisi fidei nostre status? Sicut eni in re-
gno celorū nulla ē obscuritas tenebro-
sa: ⁊ i inferno nulla pōt luciditas appa-
rere. Sic in presenti pegrinatiōe non est
lux clara visionis deifice sicut i celo. nō
obscura tenebrositas eterne dānatiōis
sicut in inferno: sed nocturna fidei lux
stellari ⁊ lunari non quidē solari lumīe
illustrata q̇bus luminibus videmus ⁊
cognoscimus hoc sacr̄m. Secunda
cōditio illius māne erat locus descen-
sionis: q̇a descendebat in deserto circa
castra filiorū isrl' solum: eisq̧ defecit cū
intrauerūt terrā pmissiōis. Sic hoc sa-
cramentū nō nisi in ecclia. ⁊ i eius fide
veraciter cōsecrat̄. atq̧ in deserto p̄ntis
vite tm̄modo frequētat̄. Cū aūt ad re-
promissam viuentiū terrā ventū fuerit
iam non amplius hoc sacrificiū offeret̄
sed gloriosus ihs in cōsūmato felicitat̄
loco ꝯspicietur ineffabiliter exaltatus.
Tertia cōditio erat tēp⁹ recollectio-
nis. Sex eni diebus poterat repiri. p̄ce-
pitq̧ Moyses ex parte dn̄i: feria sexta
p sabbato colligi. Sabbato aūt egressi
quidā de populo ut colligerēt nō inue-
nerūt. Sic ⁊ istud viuificū sacramentū
nō nisi sex diebus p̄ntis pegrinationis
reficere habet: sed sabbato sempiterne
quietis inuenieꝛ rex nr̄ ihs xp̄s nō my-
stice sacramento velatus sed manifest⁹
⁊ decore regio g'iosus. Quarta cō-
ditio est terminus mensurationis: quia
p singula capita mensurā gomor ex pte
dn̄i Moyses colligi instituerat. nec qui
plus collegit plus habuit: nec qui min⁹
minus inuenit. Sic quidē istud mira-
bile sacr̄m nequaq̄ ꝯtinet minorē ihm
in minori hostia q̄ in maiori. nec plus i
pluribus q̄ in vna. Quinta cōditio
erat ritus p̄parātiōis: q̇a illud manna
ignē optime sustinebat. nā māna liqui-
dum colligebat̄ simile coriandro: ⁊ ꝓpe
ignē ponebat̄: ⁊ efficiebat̄ durū: deinde
atritbat̄. ⁊ ex eius farina cōficiebatur
panis. Sed si ponebat̄ ad solē liquefie-
bat: ⁊ contabescebat. Sic istud benedi-
ctum sacramentum pfecte ignē sustinet
deuoti ⁊ feruentis amoris: atq̧ ratiōes
ab amoris fornace ꝓcedētes pfecte cō-
cludūt hui⁹ sacri irrefragabilē ꝟitatē.
Sed sol curiositatis humane ⁊ fanta-
stice rōnis ad pscrutationē sacramenti
p perfidiā eū liquescere facit. Sexta
conditio est ausus reseruationis. Nam
precipiens Moyses q̄ nullus seruaret
ex eo vsq̧ i mane: q̇ voluerūt reseruare
inuenerūt q̄ scaturire cepit vermibus
atq̧ cōputruit. Sic hoc sacramentū re-
seruatū ab his qui ad illud nolūt acce-
dere scatet vermibus: quia ipsi tales de-
teriorantur ⁊ indurant̄. ut patet. 8z. di.
in. c. presbyter. Septima ꝯditio erat
gustus saporatiōis: q̇a vnicuiq̧ sapie-
bat iuxta desiderij sui appetitū. Aliqui
eni cū sūma delectatione vescebant̄ cibo
illo sapidissimo. nōnulli ꝟo murmurā-
tes dicebant: Aia nostra nauseat super
cibo isto leuissimo. Sic h̄ sacratissimū
sacr̄m sumentibus diuersimode sapit:
s̄m diuersas dispositiones quas in eis
format uel desideriū caritatis uel inde-
uotio malignitatis. O quot sunt obsti-
nati pctōres ⁊ presumptuosi. qui corp⁹
xp̄i sumentes nullū ex eo pcipiūt gustū
Alij ꝟo q̄ mirabiliter ꝓpter deuotionē
⁊ fidem recreāt̄ ⁊ consolant̄: De quo ⁊
si multa possent exempla narrari. vnū
tamē referā qd̄ rome euenit. Tpe nāq̧
Eugenij quarti. quedā notabilis ⁊ spi-
ritualis domina deo deuotissima Frā-
cisca nomine de pontianis singulis die-
bus festis sacramenti cōmunionem de
manu sacerdot̄ reuerētissime suscipie-
bat: sentiebatq̧ delectationē admira-
bilem adeo ut sepius post cōmunionē
p magnū temporis spaciū raperet̄ i ex-
tasim. Quodam ꝟo die dū in ecclesia
sancte Cecilie transtyberim expectaret
accipere cōmunionē: sacerdos ille qui
celebrabat: aut leuitate duct⁹: aut dia-
bolica temptatione deuictus tempta-
uit sibi dare hostiam non consecratam

Cumq; ori eius appropinquasset recu-
sauit illã sumere dicens. Parcat tibi de⁹
o pater sacerdos: qui me non solum de-
cipere credidisti. sed etiam idolatriã fa-
cere voluisti. Quibus verbis cõmotus
sacerdos veniã petijt: ⁊ peccatuȝ postea
ↄfessus: rem alijs studuit enarrare.

De septẽ fructibus quos acquirunt
hi qui fideliter ⁊ deuote sanctã cõmu-
nionẽ suscipiunt. Caplm. 3.

TErtiũ mysteriũ declarandũ de
sanctissimo sacramento dicitur
fructificationis. Deuote enim
coicantes multos fructus consequunť
⁊ precipue septẽ. Primus dicit̃ grati-
ficatio. Secund⁹ remissio. Tertius
satisfactio. Quart⁹ defensio. Quin-
tus releuatio. Sextus cibatio. Se-
ptimus glorificatio. Primus fruct⁹
dicit̃ gratificatio. Cõfert eni sacramẽ-
tum deuote coicantibus gratiã. Ratio
est ẜm Tho. 3. pte. q. 19. Tum quia i eo
ↄtinetur xp̃us: qui sicut veniens in mũ-
do: venit cum gratia. ẜm illud Joh. i.
Gratia ⁊ ꝟitas p ih̃m xp̃m facta ẽ. Ita
veniens in isto sacramẽto. Tum quia
representat̃ passio eius: que fuit gratie
effectiua. Tũ quia sumit̃ sub specie cibi
nutriẽtis. Vñ sicut cibus prestat vitã:
ita ⁊ hoc sacramentuȝ. ꝓpterea vocatur
eukaristia. i. bona gratia. Nam dicitur
sacrificiũ respectu preteriti. scȝ passiõis
xp̃i quã representat. Et dicit̃ cõmunio
respectu presentis quasi cois vnio: quia
vnit membra cum corpe. uel in corpore
mystico. ⁊ dicit̃ viaticũ respectu futuri:
quia est prefiguratiuũ vite. ⁊ quia pas-
sio vnio ⁊ gloria sũt ex gratia. iõ noiat̃
eukaristia. Secũdus fructus deuo-
te coicantiũ dicit̃ remissio. Remittũtur
nanq; p hoc sacramentũ pctã venialia.
ut habetur de ↄse. dis. 2. c. cum omne. c.
si quotiẽs. ⁊ c. añ benedictionẽ. Quan-
tum aũt sit istud. s. remissionẽ venialiũ
habere: patere potest si considerеt̃ q̃tũ
ipsa aiam ledant. Nam licȝ eternã dã-
nationem nõ inducant. tamẽ inferunt
duo precipua nocumenta. Primũ ẽ q̇a
diminuũt feruorem caritatis. Secun-
dum quia obligant ad penã tpalez. Ex
quo dicit Boñ. in. 4. di. 20. q̧ si q̇s mo-
ritur tm̃ venialia habens vadit ad pur-
gatorium. Tertius fructus deuote
coicantium dicit̃ satisfactio. Hoc siq̇dẽ
sacramẽtũ satisfacit ꝓ peccatis. Scdm
eni Tho. 3. parte. q. 19. hoc sacramentũ
simul est sacrificiũ ⁊ sacramentũ. Sed
rationẽ sacrificij habet inq̃tũ offertur
Rationẽ ꝟo sacramẽti inq̃tũ sumitur
Et ideo effectũ sacramẽti habet in eo q̇
sumit. effectum autẽ sacrificij in eo qui
offert: uel in his pro quibus offert̃. Si
ergo cõsideret̃ ut sacramẽtũ: habet du-
plicem effectuȝ. Vno modo directe ex
vi sacramẽti. Alio modo quasi ex qua-
dam concomitantia. Ex vi quidẽ sacri
directe hȝ illũ effectũ ad quẽ ẽ institu-
tũ. nõ ẽ aũt institutũ ad satisfaciẽdũ: ẜ
ad spũalit̃ nutriẽdũ p vnionẽ ad xp̃m ⁊
ad membra eius: sicut ⁊ nutrimentum
vnit̃ nutrito. Sȝ quia huiusmodi vni-
tas fit p caritatẽ: ex cuius feruore ali-
quis consequit̃ remissionẽ nõ solũ cul-
pe: sed etiã pene. Inde est q̧ ex ↄsequẽti
p quandã concomitantiã ad principa-
lem effectũ homo consequet̃ remissionẽ
pene: non quidem totius: sed ẜm modũ
sue deuotionis atq; feruoris. Si autez
consideretur inq̃tũ est sacrificiũ habet
vim satisfactiuã. ⁊ prodest his pro q̇b⁹
offertur tam viuis q̃ defũctis. Sed in
satisfactione magis attendit̃ affect⁹ of-
ferẽtis q̃ qualitas oblationis. Quis
ergo hec oblatio ex sui quãtitate suffi-
ciat ad satisfaciendũ pro omni pena. tñ
fit satisfactoria illis pro quibus offert̃.
uel etiã pro offerentib⁹ ẜm quãtitatem
sue deuotiõis: ⁊ nõ pro tota pena. Hinc
Alex. papa. de ↄse. di. 2. in. c. nihil. ait.
Nihil i sacrificijs mai⁹ esse cepit q̃ cor-
pus ⁊ sanguis xp̃i. nec vlla oblatio hac
potior est. sed omnes precellit. que pura
ↄscia dño est offerenda. Quart⁹ fru-
ctus deuote coicantiũ dicitur defensio.
Defendit vtiq; h̃ sacramentũ p̃seruãdo

a peccatis futuris. Ut.n.ait Tho. vbi.s. Peccatū ē quedā mors spūalis anime. Unde hoc modo preseruat aliqs a pctō futuro: quo preseruat corpus a morte futura. quod quidem fit dupliciter. Uno mō inq̄tuz hois natura interius roborat contra interiora corruptiua. et sic preseruat a morte per cibū et medicinam. Alio modo p hoc q̄ munit cōtra exteriores impugnatiōes. et sic pseruat p arma: quib⁹ munitur corp⁹. Utroqz autē modo hoc sacramentuz conseruat a peccato. Nam primo quidem p hoc q̄ xp̄o coniungit per gratiā roborat spūalem vitā hominis tanq̄ spiritualis cib⁹ et spiritualis medicina. scōm illud psal. Panis cor hominis confirmat. Et Aug⁹ sup Joh. ait. Securus accede. panis ē non venenū. Secundo inq̄tū est signū passionis xp̄i p quā victi sunt demones repellit ipsorū ipugnationē. Uñ Criso⁹ sup Joh. ait. Ut leones flāmā spirātes de mensa dn̄i recedim⁹ terribiles demonibus facti. Notandū tamē q̄ licz hoc sacramentū inq̄tuz est de se habeat virtutem preseruatiuā a peccato. nō tamē aufert hoi possibilitatem peccandi. eo q̄ homo in statu vie est huius conditiōis q̄ potest flecti in bonum et in malum.

Quintus fructus deuote coicantiū dicit releuatio. Si eni homo post deuotam coionē in peccatuz rueret facilius ab illo surgere potest: q̄ si ante illud nō coicasset. Ratio est. qa ut diximus: per sacram cōmunionē anima roboratur et fortificatur: et ideo facilius est forti resurgere q̄ debili. Sextus fructus deuote coicantium dicitur cibatio. Cibat vtiqz hoc sacramentū spūaliter animaz et multotiens miraculose reficit ipsum corp⁹. Dicit eni de beata Katherina de Senis. q̄ sepius cōmuniōe suscepta p dies plīmos sine cibo et potu persistebat absqz aliqua sui corporis lesiōe. Septimus fruct⁹ dicit glorificatio. Facit etiā hoc sacramentū ad augmentū glorie que sequitur ad augmentuz gratie. Quāto eni aia proficit et crescit in grā: tanto copiosiorē gloriā pmeret. Sed q̄ deuote et humiliter suscipit sacramentū eukaristie proficit in gratia: ut tactū est superius. idcirco abundanti⁹ gloriam obtinebit. Currite igit omnes et pscientijs a peccatis emūdatis sacram communionē accipite. qa saluator nr̄ dixit Joh. 6. Si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternū. hic p gratiam et in futuro p gloriam: in qua viuit et regnat ipse ih̄s dei filius cū patre et spiritu scō per cuncta secula seculoz. Amen.

Feria q̄rtia ebdomade sancte. de v̄itate sacri eukaristie: in quo vere et realiter continet ipse xp̄us. Sermo. 64.

Caro mea vere ē cib⁹ et sanguis meus vere est potus. Uerba sunt redemptoris nostri originalit̄ Joh. 6. c. Inter cet̄a fidei nostre credibilia maximū et admirabile ē realis ac vera existētia corporis et sanguinis xp̄i in sacramento altaris sub speciēb⁹ panis et vini. hoc vtiqz nisi fides credat sermo nō explicat. Uerūtū ad confundendā pfidiā infideliuz consolandosqz fideles qui id credunt: in h̄ sermone de veritate altissimi sacramēti verba faciem⁹. Est eteni necessariū simpliciter credere et firmiter confiteri qd̄ a domino ih̄u xp̄o audiuim⁹ dictuz; carnem. s. suam vere esse cibum: et suuz sanguinē vere esse potū. s. in sacramento altaris: in quo vere et realiter continetur. Ad quod probandū et fideliter persuadendum procedemus tripliciter.

Primo per auctoritates.
Secundo per rationes.
Tertio per exempla.

Q̄ omnes tam theologi q̄ sacra cōcilia: et doctores antiqui tenent et confitentur dominū ih̄m xp̄m realiter esse in sacramēto altaris sub speciebus panis et vini. Cap̄lm. j.

PRimo probanda ē veritas cor-
poris ⁊ sanguinis xp̄i in sacra-
mento altaris ꝑ auctoritates.
Primo theologorum. Secundo con-
ciliorum. Tertio doctoꝝ. Primo
itaqꝫ theologi omnes Ric. s. Boñ. Tho
Sco. ⁊ ceteri. di. x. q̃rti. li. dicunt ꝙ opi-
nio quorundā fuit ⁊ error pessimus ꝙ
xp̄s nō esset i altari nisi tm̄ sic in signo.
⁊ dicit͛ mādu cari: quia signū eius tm̄
accipitur. Sed iste error contra pietatē
fidei est. q̄ tantū beneficiū sibi a deo da-
tū recognoscit ⁊ gratias agit. ꝙ in car-
ne sua ⁊ natura propria sit nobiscum.
Est etiā contra sacramēti dignitatē per
excellentiā. i quo relucet diuina poten-
tia ⁊ bonitas altius ceteris sacramentis
Nam cetera sacr̄a excellit: ⁊ q̄si consū-
matiuū est alioꝝ omniū: sicut caritas
omniū virtutum. Manifestatur nanqꝫ
omnipotentia dei in opis singularitate.
Cum eni panis in corpus xp̄i veꝝ ⁊ in-
tegrum in multis altaribus conuertit͛
nullo remanēte cōmuni ostendit se de⁹
posse supra omnē potentiā opatiuaꝫ in
cōuersione. Et per hoc ꝙ idem in pluri-
bus locis: supra imaginatiuam. ⁊ per
hoc ꝙ tam magnum ⁊ integrum in tam
parua specie facit existere nō cōtractū:
ostendit se posse supra potentiaꝫ intelle-
ctiuam. Error igitur pretactus retract⁹
est a quodā Berengario rome coram
iiꝫ. episcopis. ut habet͛ de conse. di. z. in
c. ego Berēgarius. Ideo catholice di-
cenduꝫ est ꝺm Franciscū de marone in
quodam sermone de corpore xp̄i. ꝙ sub
specie panis que videtur in hostia quat-
tuor esse creduntur. Primo quidem cre-
ditur ibi esse corpus xp̄i ex vi verborum
q̇a verba consecrationis de solo corꝑe
faciunt mentionē. Secundo est ibi san
guis xp̄i ex concomitantia immediata
quia sanguis imediate disponit corpus
ad vitam. Tertio est ibi anima xp̄i ex
concomitantia ꝓpinqua: quia licꝫ aīa
nō viuificet corpus nisi mediante san-
guine: tamē pertinet ad eandē naturā.
⁊ ideo cōcomitatur ipsum propinque.

Quarto ē ibi diuinitas verbi ex cō-
comitātia remota: quia licꝫ diuinitas
cum tribus precedentibus faciat vnuꝫ
suppositū: tamē nō ꝑtinet ad vnā nām.
Similiter etiā i calice ista quattuor eē
credunt͛: sed alio ordine. Primo est ibi
sanguis ex vi verboꝝ. ꝓ eo ꝙ v̄ba ꝯsecra
tionis calicis de solo sanguine faciūt
mentionē. Secūdo est ibi corp⁹ ex cō-
comitantia imediata: quia corp⁹ san-
guinis ē imediatū receptaculū. Tertio
est ibi aīa ex ꝯcomitantia ꝓpinqua: q̇a
ꝑtinet ad eādē nāꝫ humanā. Quarto
est ibi diuinitas ex cōcomitātia remota
q̇a nō ꝑtinet ad eandē naturā. ꝙuis ad
idē suppositū. Et ista quattuor signi-
ficauit saluator noster ibi esse. v. Ioh.
6. Ego sum panis. per hoc dās intelligi
corpus. Et subiūgit: viuus. per hoc de-
notans animā ꝑ quā corpus viuificat͛.
⁊ q̇a anima sine corporeo sanguine vi-
uificari nō potest: ideo subintelligit͛ hic
sanguis. Deinde addit: qui de celo de-
scendi. ꝓpter diuinitateꝫ. Quare totus
xp̄s cōtinet͛ sub specie panis: ⁊ tot⁹ sub
specie vini. Secundo ad ostēdendaꝫ
veritatē sacramenti facit auctoritas sa-
croꝝ cōciliorū. Scribit͛ eni ex̄ de cele.
mis. in. c. cum Marthe. Dicit͛ hoc sacr̄m
mysterium fidei: q̄m aliud ibi creditur
ꝙ̄ cernatur. ⁊ aliud ibi cernit͛ ꝙ̄ credat͛
Species panis ⁊ vini cernit͛: ⁊ credit͛
v̄itas carnis ⁊ sanguinis xp̄i. Et in. c. i.
de sū. tri. ⁊ fi. ca. sic scribit͛. Una est fide-
liū vniuersalis eccl̄ia extra quā nullus
oīo saluat͛. in qua idē ipse sacerdos ē ⁊
sacrificiū ih̄s xp̄s: cui⁹ corp⁹ ⁊ sanguis
in sacr̄o altaris sub sp̄ebus panis ⁊ vi-
ni veraciter continet͛ transubstantiatis
pane in corpus ⁊ vino in sanguinē vir-
tute diuina: ut ad ꝑficiendū mysterium
vnitatis accipiamus ipsi de suo q̄ᵈ ac-
cepit ipse de nostro. Sꝫ propter dicta i
ꝑall'. c. cū marthe. nōnda sūt ꝺm Fran.
de marone q̃ttuor documēta. Primū
ꝙ i hoc sacr̄o ꝓprie nō videt͛ xp̄s oculo
corporali. q̇a accidentia que ibi cernūt͛
non sunt in corꝑe xp̄i sicut in subiecto.

Et si queraꝭ quare xp̄s in hoc sacramē-to corpus suū dedit nobis velatuȝ sub accidentibus. Respōderi potest ꝙ id fe-cit ꝑpter quattuor rationes. Prima ē propter humilitatē: ut. s. homines i hoc sacramento humialiarēꝭ credentes ea que sunt supra intellectū. in hoc eni sa-cramento valde necessaria est captiua-tio intellectus in obsequiū xp̄i. Se-cunda ratio est propter fidelitatē: ut. s. fides habeat meritū. quia ut Greg̃. dic̄ in omel. Fides non habet meritum vbi humana rō prebet experimentū. Ter-tia ratio est propter indignitatē. s. quo ad malos qui indigni sūt clare cōspicē corpus dn̄i ihu xp̄i. Quarta ratio ē ꝑpter imbecillitatē quo ad oēs: q̇a cla-ritatem corporis ihu xp̄i nullus viator naturaliter posset inspicere. Secun-dum documentū ꝙ licȝ ꝓprie ibi nō vi-deatur xp̄s: tamē nō errant fideles qui dicunt dn̄m se vidisse in manibꝰ sacer-dotis: quia nullus errat cuius ꝟba pn̄t verificari eo modo quo verificatur scri-ptura diuina. in qua diciꝭ ꝙ aliqui vi-derunt deū oculo corpali: sic̄ de Moy-se diciꝭ ꝙ vidit dn̄m cernendo corpalē rubum. Exo. 3. nō ꝙ ibi viderit diuini-tateȝ: sed quia dn̄s assistebat illi rubo. Et ita corpꝰ xp̄i suo modo assistit spe-ciebus que in hoc sacramento cernunꭲ

Tertium documentū ꝙ in hoc sacr̄o adoratio nō est dirigēda ad illud quod cerniꝭ: ẜ ad illud qȯ crediꝭ tm̄: q̇a illud est dignū adoratione. Quartū docu-mentū ꝙ ante completa ꝟba consecra-tionis hostia non est adoranda donec eleuatur a sacerdote uel adoraꝭ: q̇a nō dum ibi constat esse corpus xp̄i. 3° ad ostendendā veritatē sacramenti sūt au-ctoritates sanctorū doctorū. Ex quibꝰ omnibus quattuor tm̄ inducemus no-minatissimos ⁊ famosos doc. s. Amb°. Aug̃. Greg̃. ⁊ Hilarium. Ambrosius eni in li. de sacramentis. ⁊ poniꝭ de ꝯse. di. 2. in. c. panis. ait. Panis est i altari vsitatus ante verba sacramentorū. vbi autē accessit cōsecratio: de pane fit cor-pus xp̄i. Et idē in li. de officijs. ⁊ hr̄ in c. ante benedictioneȝ. de cōse. di. 2. Añ benedictionem alia species noiatur. pꝰ benedictionē corpus significaꝭ. Et ideȝ de cōse. di. 2. in. c. reuera. ait. Hoc quod conficimꝰ corpus ex virgine est. Et idē de cōse. di. 2. i. c. omnia. ita pulchre lo-quitur. Omnia quecūq; voluit dominꝰ fecit in celo ⁊ in terra. ⁊ quia voluit sic factum est. Ita licȝ figura panis ⁊ vini videaꝭ: nihil tm̄ aliud ꝙ̄ caro xp̄i ⁊ san-guis post consecrationē credenda sunt Vñ ipsa ꝟitas ad discipulos Hoc inq̇t caro mea est ꝓ mūdi vita. Et ut mira-bilius loquar nō alia plane ꝙ̄ que na-ta est de Maria: ⁊ passa est in cruce: ⁊ resurrexit de sepulchro. Et Augꝰ de ꝯse di. 2. c. nos aūt. dicit. Nos aūt in specie panis ⁊ vini quā videmus: res inuisibi-les. i. carnē ⁊ sanguinē honoramus. Et idem in. c. non omnis. Non omnis pa-nis sed accipiens benedictionem xp̄i fit corpus xp̄i. Et idē in ep̄la ad Hyreneū Perfectus panis de celo: corpꝰ ē ex vir-gine. Greg̃. autē in omel. pascali. ⁊ hr̄ in. c. quid sit. de conse. di. 2. Mysteriuȝ fidei diciꝭ quod credere debes ꝙ ibi sa-lus nostra consistat. Prouidēs eni no-bis dn̄s dedit hoc sacramentū salutis: ut quia nos quottidie peccamus: ⁊ ille iam mori nō potest: ꝑ illud sacramētū remissionē consequamur. Quottidie. n ipse comeditur ⁊ bibitur in veritate: sed integer ⁊ viuus atq; imaculatus ꝑma-net. Et iō magnū ⁊ pauendū mysteriū est: quia aliud videꝭ: ⁊ aliud intelligiꝭ. Hilarius de conse. di. 2. c. corpꝰ. ita lo-quitur. Corpus xp̄i qȯ sumiꝭ de altari figura est: dum panis ⁊ vinuȝ extra vi-detur. veritas autē: dum corpus ⁊ san-guis xp̄i in veritate interius crediꝭ. Cō-fiteri igitur debemus ⁊ indubie credere dn̄m ihm xp̄m i sacramēto altaris vere ⁊ realiter contineri.

Qr rationibus fidelibus probari pōt etsi non demonstratiuis veritas carnis ⁊ sanguinis xp̄i in sacramento eukari-stie. Capl̄m. 2.

SEcūdo ꝓbanda est veritas cor-
poris ⁊ sanguinis xp̄i in sacro
admirabili eukaristie ꝑ rōnes:
nō quidē naturales ⁊ demōstratiuas ſ
fideles ac ꝑsuasiuas. Et colligi possūt
principaliter tres. Prima dicit᷑ distan-
tiua. Secunda conceptiua. Tertia
cōmutatiua. Prima dicit᷑ distantiua
Maior eni distantia est ut dicit Boñ.
di. x. quarti. inter ens non ens: q̄ꝫ inter
ens ⁊ ens. Si ergo de⁹ potuit de nihilo
ꝓducere omnia que sunt in celo ⁊ i t̄ra
cur nō poterit mutare vnū ens in aliud
ens. ⁊ conuertere panē in carnē. ⁊ vinū
i sanguinē? Ideo Amb⁹. in li. de sacris
ait. De totius mundi operibus legistis
quia ipse dixit: ⁊ facta sūt: ipse manda-
uit ⁊ creata sunt. Sermo igit᷑ q̇ potuit
ex nihilo facere quod nō erat. nō pot̄at
ea que sunt i id mutare qḋ nō erat? Nō
est eni min⁹ dare q̄ꝫ mutare nouas na-
turas rebus. Secunda ratio dicitur
ꝯceptiua. Si corpus xp̄i supnaturalit᷑
⁊ miraculose potuit a virgine concipi:
cur nō poterit in sacramēto ex miracu-
lo realiter contineri? Ideo ait Amb⁹.
vbi supra. Quid hic queris nature or-
dinem in xp̄i corpore: cū preter naturā
sit ipse dn̄s natus ex virgine? Sed non
imerito dubitari potest vtꝝ nobilior sit
virtus transubstantiādi panē in carnē:
⁊ vinū i sanguinē xp̄i: virtute virginis
ipsū concipientis. Et nōnulli tenere vo
luerunt q sic. tum quia sacerdos ꝯficit
corpus xp̄i paucioribus verbis q̄ꝫ con-
ceperit virgo. tum quia virtus conce-
ptionis i virgine terminata fuit ad cor-
pus xp̄i impassibile ⁊ imortale. Contra
istos tamē sic asserentes dicit Boñ. x.
di. quarti. q dupliciter est loqui de vir-
tute trāsubstantiante ⁊ de concipiente.
Uno modo ꝓut sunt i suo fonte ⁊ pri-
mo principio: ut dicat᷑ virtus ꝯcipiēdi
que opata est conceptionē principalit᷑
⁊ propria auctoritate: ⁊ similit᷑ virtus
transubstantiandi: ⁊ sic nō est compa-
ratio ſm magis ⁊ minus in se: cum sit
vna ⁊ eadem virtus diuina nō intensa
nec remissa. Sed si ipsa comparetur ad
manifestationē factā p hos effectus iu-
dicandū est q se habent sicut excedētia
⁊ excessa. licet eni vtrūqꝫ sit nobilissimū
⁊ ostēdat potentiā esse sūmā. in ꝯceptiōe
tamē magis laudat᷑ maiestas diuina.
⁊ in trāsubstantiatiōe magis captiuat᷑
ratio nostra. Secundo mō possumus
loqui de hac duplici virtute. ꝓut dicit᷑
coicari creature ſm q dicit᷑ q virgini
data est ptās concipiendi. ⁊ sacerdoti
ꝑ verbū potestas cōficiendi. ⁊ sic loquē-
do simpliciter ꝟtus ꝯcipiendi dignior
excellentior ⁊ nobilior est. tū quia sub-
iectum magis nobilitat. Maius eni ē
esse matrē dei q̄ꝫ esse sacerdotē. tū quia
actio est singularior ⁊ preclarior. Ma-
ius eni est concipere q̄ꝫ conficere: quia
terminus actionis plus accipit a cōci-
piente matre q̄ꝫ a conficiente sacerdote
Accepit eni a matre humanitatē ⁊ esse
In consecratione vero corꝑis xp̄i non
accipit esse. Idcirco respondendū ē his
qui contrariuꝫ tenere voluere dicentes
virginē concepisse xp̄m mediantib⁹ plu
ribus verbis q̄ꝫ sacerdos ꝯficiat. Quos
nescio si isanos aut ignorātes nominē
eo q comꝑatio ista nulla est: quia ꝟba
sunt de necessitate ꝯsecrationis. nō aūt
ꝯceptionis. Unde si sacerdos nunq̄ꝫ ꝓ-
ferret verba nunq̄ꝫ consecraret. Beatis-
sima autē virgo nō concepit xp̄m ex vi
verboꝝ: sed ex merito virtutū suarū. ob
qḋ posito q cuꝫ dixit. Ecce ancilla dn̄i
obmutuisset. remanentibus in ea tamē
virtutib⁹ supradictis adhuc cōcepisset
xp̄m. Similiter male intelligunt q̇ vir-
tutē transubstantiandi hoc modo ꝑfe-
runt virtuti concipiendi: q̇a illa termi-
natur ad corp⁹ impassibile ⁊ imortale.
⁊c. Nam arguūt quasi corpus xp̄i con-
secratiōe fieret. Sed certe nō fit. Nā nō
fit eius humanitas: quia facta est i con
ceptione. non fit gloria corporis: quia
facta est in resurrectione. nō fit perfecta
etas. quia etas. 33. annorū spacio ē ꝑfe-
cta. vnde argumentū deficit ut dixim⁹:
quia arguit ac si faceret. ſ p ꝯsecratiōeꝫ

nihil nouū fit: sed hoc soluз fit. ut quod erat in celo pfectū ⁊ gloriosuз idem sine mutatione sui sit in sacramento virtute transubstantiandi. Tertia rō manuducens nos ut firmiter credam⁹ corp⁹ xp̄i esse in sacramēto altaris dicit͛ commutatiua. Nam legimus sepius fuisse p diuinā virtutē imutatā naturā. Ideo Amb⁹. in. c. reuera. de psc. di. 2. inquit. Forte dices aliud video quomodo tu mihi asseris q corpus xp̄i accipiā? Et h̄ nob adhuc supest ut ꝓbem⁹. quantis i git͛ vtimur exemplis. ut probemus hoc non esse quod natura formauit: sed qd̄ benedictio cōsecrauit: maiorēq vim eē benedictionis q̄ nature: qa benedictiōe etiā natura ipsa mutat͛. Uirgā tenebat Moyses. ꝓiecit eam ⁊ facta est serpens Rursus apprehendit caudā serpentis ⁊ in virge naturā reuertitur. Uides g. ꝓphetica grā bis mutataз esse naturā: ⁊ serpentis ⁊ virge. Currebāt egypti flumina puro meatu aquaꝝ subito de fontium venis sanguis cepit erumpere. nō erat potus in fluuijs. Rursus ad ꝓphe preces cruor cessauit fluminū. aquarū nā remeauit. Circūclusus erat vndiq populus hebreoꝝ. hinc egyptijs vallatus: inde mari clausus. Uirgā leuauit Moyses separauit se aqua: ⁊ i muroꝝ speciem se congelauit: atq inter vndas via pedestrͣ apparuit. Jordanis retrorsum ꝯuersus ꝯtra naturā: in sui fontis reuertitur exordiū. Nōne claret naturā uel maritimoruз fluctuū: uel fluuialis cursus esse mutatā. Sitiebat popul⁹ patrū. tetigit Moyses petrā: ⁊ aqua de petra fluxit. Nunqd nō pret͛ naturā opata ē gratia: ut aquā vomeret petra: quā nō habebat natura? Marath fluuius amarissim⁹ erat ut sitiens popul⁹ bibē nō posset. misit Moyses lignū in aquā ⁊ amaritudinē suā aquaruз natura deposuit: quā infusa subito gratia tpauit. Sub Elyseo ꝓpha vni ex filijs ꝓphaꝝ excussū est ferrū de securi: ⁊ statim imersum. rogauit Elyseū qui amiserat ferrū Misit Elyseus lignū i aquā ⁊ natauit ferrū: vtiq ⁊ h̄ preter naturā factū esse cognouimus. Grauior est ferri species q̄ aquarū liquor. Aduertim⁹ ergo maiorem esse gratiā q̄ naturā. ⁊ adhuc tn̄ ꝓphetice bn̄dictiōis miramur grām. q si tantū valuit humana bn̄dictio ut naturā cōuerteret: quid dicem⁹ de ipsa cōsecratione diuina vbi ipsa v̄ba dn̄i saluatoris opantur. Nā sacramētū istud quod accipis xp̄i sermōe cōficitur. hec Amb⁹. Qui in talib⁹ ⁊ similib⁹ exēplis nobis ostendit quāta pōt magnus ⁊ excelsus deus: cui⁹ ptāti atq v̄tuti imēse ⁊ infinite ascribunt͛ omnia miracula sacramenti altaris.

Qualiter miracula ⁊ exempla opata in sacramēto altaris oñdūt vere ibi esse corpus xp̄i. Caplm. 3.

Tertio probanda est v̄itas sacri p exempla. Naз deus benedict⁹ ⁊ si nō semp qn̄q tamē ad confusionē cordiū inflatoruз multa de hoc sacro ostendit mira atq stupēda. Inter que illud vnū ē celeberrimū ac memoria dignū qd̄ euenit duз scūs Antoni⁹ de padua Arimini p̄dicabat. Ibi nāq hereticͦ qdā aderat: q male sentiebat de corpe xp̄i: atq in contemptū corpis xp̄i hostias nō cōsecratas sepius asino suo prebebat in cibū. Cuз v̄o hoc inotuisset Antonio fidei defensori acerrimo: illū ad se vocatū dure redarguit: veritatēq sacri ei fideliter psuasit. Cum v̄o ille ptinax in suo sensu maneret: assereretq asinū suū psepe tali cibo fore depastum: cōuenit cum eo Antoni⁹: ut de hoc experientia fieret ⁊ p dies tres asinus sine cibo trāsiret. ⁊ die tertia Antoni⁹ i foro celebrata missa. ⁊ reseruato sacro illud intra hostias nō consecratas reponeret atq illo modo asinus famelic⁹ inuitaret͛ ad pabulū. qd̄ cū factū fuisset corā multitudine maxima: aial illud appropinquans sponte in qua corp⁹ xp̄i intra hostias nō ꝯsecratas reuerenter recunditū erat ex miraculo dei cognouit dn̄m suū. ⁊ caput ⁊ pedes inclināns humilit͛ adorauit. neq cura sibi fuit de cibo: quo

indigebat. cũq; verberibus ab illo here/
tico angeret͛ traheret͛ ⁊ volueret͛: ſemper
faciebat ut prius. ob q̇d hereticus ille ⁊
alij q̄plurimi oĩ errore depoſito ad ve/
ram fidẽ redierũt. Antoni9 aũt deo gra
tias referẽs ſacr͞m honorifice i loco de/
bito poſuit ⁊ cõſeruauit. De multis etiã
comptũ eſt ꝙ ex priuilegio ſpãli corp9
xp̄i viderũt: aut in ſpecie pueri: aut car/
nis: aut ſanguinis. Q̇d fit ſc̄m Tho. 3.
pte. q. 16. p imutationẽ oculorũ eorũ
qui ſic vident: quorũ oculi imutant͛ ac
ſi expreſſe viderent exteri9 carnem aut
ſanguinẽ uel puerũ nulla trãſmutatiõe
facta ex pte ſacr͞i. Q̇d patet ex eo quia
alijs videt͛ ſub ſpẽ panis. Nec tamen id
ptinet ad aliquã deceptionem: q̇a talis
ſpecies diuinit9 format͛ in oculo ad ali/
quã ꝟitatẽ figurãdã: ad hoc. ſ. ꝙ mani/
feſtet͛ vere corpus xp̄i eſſe ſub hoc ſacr͞o
ſicut etiã xp̄s abſq; deceptiõe apparuit
diſcipulis euntib9 in Emaus. Dicit eni
Aug9 in li. q. euãgelij. ꝙ cuz fictio nr̄a
refert͛ ad aliquã ſignificationez non eſt
mendaciũ: ſ3 aliqua figura. Sũt itaq;
multa hui9 ſacr͞i pclariſſima teſtimonia
que tñ oĩa ſi deeſſent ſufficere nob̄ debet
ꝟbũ xp̄i dicentis. Hoc eſt corp9 meũ. de
quo dicere poſſum9 q̇d Iſaac dixit dũ
filiũ tangebat. Vox quidẽ vox Jacob ẽ
ſed manus man9 ſũt Eſau. Naz i tactu
⁊ i odoratu Eſau eũ reputabat. in voce
tñ Jacob eum confitebat͛. Sic in h̄ ad/
mirabili ſacr͞o ſenſibus noſtris. ſ. viſui
odoratui. guſtui. ⁊ tactui accidẽtia pa/
nis ſe offerunt: ſed ipſi auditui veritas
carnis xp̄i. O igit͛ ineffabile ſacramẽ/
tum. o inexplicabile ſignũ amorꝭ ihe̅ſu
xp̄i. o deniq; triumphale priuilegiũ no
bis exhibitũ. Non eſt eni aut fuit aliqñ
tam grãdis natio: que habeat deos ap/
propinquãtes ſibi: ſicut adeſt nobis de9
noſter. Ergo omni deuotione qua poſ/
ſumus celebremus hui9 ſacr͞i myſteria
quo nobis adueniat gratia. ⁊ tandem
perennis ⁊ et͞na gloria: in qua ipſe dñs
ih̄s viuit ⁊ regnat cum patre ⁊ ſpũ ſcõ
p infinita ſecula ſeculorum. Amen.

Feria quarta ebdomade ſancte. de ſa/
cramẽto eukariſtie: ad quod deuote ſu/
ſcipiendum fideles inuigilare debent.

Sermo. 65.

ACcepit pa/
nem ⁊ gr͞as agens fre/
git ⁊ dixit. Accipite ⁊
manducate. hoc eſt cor/
pus meũ: quod ꝓ vobis
tradet͛: hoc facite in meã cõmemoratio/
nẽ. Doctoris gentiũ ꝟba ſũt iſta. i. Corꝭ
xi. c. Satis vtile ⁊ proficuum eſſe arbi/
tratus ſum: ſi adhuc de ſacr͞o ineffabili
eukariſtie nõnulla dixero: qm̄ quanto
magis illius preconia fidelib9 innote/
ſcunt: tanto ardentius excitant͛ ad illi9
vſũ: deuotãq; ſuſceptionẽ. Idcirco prec͛
ea que dicta ſũt: adhuc videbim9 q̄daz
nõ imerito de hoc bñdicto ſacr͞o diluci/
danda. ꝓponemus itaq; tria p̄ncipalia
myſteria: que apl'us in ꝟbis p̄allegatis
explicauit ⁊ ãnotauit. videlicz.
Primũ dicit͛ trãſubſtantiationis.
Secundũ manducationis.
Tertiũ conſecrationis.

De trãſubſtãtiatiõe panis in carnẽ ⁊
vini i ſanguinẽ xp̄i. ⁊ de ꝯditionib9 ad/
mirãdis ipſi9 trãſubſtãtiatiõis. Cap. j.

PRimũ myſteriũ annotatum ab
apl'o dr̄ tñſubſtãtiatiõis. Quia
xp̄s panẽ accipiẽs: ⁊ gr͞as agẽs
panẽ illũ bñdixit ⁊ ꝯſecrauit: ꝯuertitq;
ſb̄am ei9 i ſb̄am corpis ſui: ſic ⁊ i ſacr͞o
iſto ſb̄a panis in ſb̄az corpis xp̄i. ⁊ ſb̄a
vini in ſb̄am ſanguinis ei9 vere ꝯuertit͛
Ad q̇d plenı9 intelligendũ q̄ttuor ſunt
dubia declaranda. Primũ vtrũ in cõ
ſecratione ſit vera trãſmutatio ſiue con
uerſio panis in corp9 xp̄i: an panis ſb̄
maneat cũ corpe. Ad q̇d rñdet Alex. i
4. ſu. volumine. ꝙ aliqui errantes dixe/
runt ꝙ in hoc ſacr͞o nõ eſt aliqua ꝯuer/
ſio. ſed ad ꝓlationẽ ꝟborũ ſine conuer/
ſione aliqua fit diuina ꝟtute: ut corp9
xp̄i ſit ibi. Tamen hec poſitio eſt ꝯtraria
ſcõꝝ auctoritati. ut p3. Eſt etiã ꝯ ꝯgrui/
tatẽ ſacr͞i: diminuitq; vtilitatem meriti.

Nam multiplex est ratio quare cõgruit
ut panis conuertat̃ in corpus xp̃i ⁊ nõ
maneat simul. Prima est vitatio idola-
trie. Si enim sub sacr̃o maneret panis
fortassis qñq̧ indistincte adoraret̃ cũ
dño. Secunda ratio ẽ efficacior redu-
ctio ad ipsũ xp̃m ꝯprehendendũ. Spẽs
eni panis que mõ reducit imediate ad
dñm xp̃m comprehendendũ ⁊ vescendũ
tunc mediate reduceret: qa primo redu
ceret ad comprehensionẽ panis: ⁊ post
ad comprehensionẽ dñi. Tertia rõ est
spũalior refectio. mõ eni illa refectio ẽ
spiritualis oio: tũc esset etiam carnalis
quia tunc cibus carnalis assumeretur:
⁊ nõ solũ spũalis. Quarta rõ est veri-
tatis isinuatio. s. ut credat̃ ꝙ sit tm̃ cibꝰ
anime: ⁊ non corporis: ⁊ ꝙ hoc cibo fit
vnio spiritualis: non corꝑalis. Opinio
ad hoc pretacta minuit vtilitatẽ meriti:
quia ponendo ꝙ accidentia non possũt
esse sine subiecto initendo rõnibꝰ huma
nis meritũ fidei diminuit. Ideo dicẽdũ
ꝙ tota substãtia panis cõuertit̃ in sub-
stantiam corꝑis xp̃i remanẽtibus acci-
dentibus sine subiecto. Secũdũ du-
bium declarandũ. vtrũ in ista cõuersiõe
ãnihilet̃ substãntia panis. Et ad hoc re-
spondet Ric. in. 4. dis. xi. d. ꝙ q̃uis post
cõuersionẽ substantie panis in substã-
tiã corꝑis xp̃i nihil de substãtia panis
remaneat. tñ quia substãtia corꝑis xp̃i
in quã conuersa est aliquid est: ãnihila-
ta non est. vnde substãtia panis nõ est
in nihilũ redacta: sed in melius cõmu-
tata. s. in corpꝰ xp̃i. non tamẽ ſm Alex.
de pane illo accipit esse corpꝰ xp̃i: ſ3 ipsa
essentia panis sine omni mutatione fa-
cta in corpus xp̃i mutat̃ in illud. Ideo
Ugo. li. z. de sacr̃is ꝑte. 8. c. 9. ait. Non
sic corpus xp̃i in pane cõsecrari dicimꝰ
ut de pane corpꝰ xp̃i esse accipiat: nec q̃i
corpus nouũ subito factum de mutata
essentia: sed in ipsũ verũ corpus mutatã
essentiã. nec ipsã sustantiã panis ⁊ vini
in nihilũ redactam quia desijt esse quod
fuit: sed mutataȝ potius: quia cepit esse
aliud qd̓ non fuit. Tertiũ dubiuȝ de-
clarandũ. vtrũ illa cõuersio fiat in in-
stanti uel successiue. Et rñdet Ric. vbi
supra. ꝙ fit in instãti. quia ut accipi pt̃
a cõmentatore. 4. metaph. Ois succes-
sio in mutatione causat̃ uł ex resistẽtia
mobilis ad motorẽ: uel medij ad moto
rem. uel ratione vtriusq̧. ⁊ puto ꝙ sub
resistentia ipsius medij debeat compre-
hendi diuisibilitas spacij ꝑ cõꝑationem
ad limitationẽ virtutis i motore. vnde
q̃uis corꝑale mediũ ãgelo nõ resistat:
tamẽ quia limitate ṽtutis est: nõ posset
se transferre ab oriente in occidentẽ per-
transeundo spaciuȝ in instanti. Uirtus
aũt conuertens substantiã panis i cor-
pus xp̃i non est limitata. Illa eni con-
uersio fit ꝑ virtutẽ diuinã: que infinita
est. Nec sibi resistit substãtia panis: qa
tota natura ꝑfecte subdit̃ virtuti diui-
ne. Nec est aliquod mediũ ꝑ quod ista
conuersio fiat. hoc eni nõ habet locũ ꝓ-
prie loquendo: nisi de mutatione locali
Panem eni nõ esse corpus xp̃i nihil po-
sitiuũ dicit: ⁊ tamen si esset mediũ non
oporteret ꝙ causaret successionẽ i dina
operatione. Deus eni vnũ lapidẽ trans-
ferre posset ab oriente in occidenteȝ per
totũ mediũ in instanti. Non eni oportet
ꝙ diuisibilitas medij causet successio-
nem in mutatione: nisi cũ hoc mutans
sit limitate virtutis. Quartũ dubiuȝ
declarãdũ. vtrũ virtus transubstantia-
tiua principalius respiciat sacerdotem
q̃ verba. Et rñdet Ric. dis. 8. quarti. ꝙ
virtus predicta ꝓ̇ncipalius respicit sa-
cerdotẽ: qa quando dñs operat̃ aliquẽ
effectũ mediante instrumẽto animato
cuiusmodi est seruus ſm phm ꝓ politi-
corũ: ⁊ inanimato. virtꝰ dñi principaliꝰ
respicit instrumentũ aiatũ q̃ inaiatum.
In transubstantiatione autẽ sacerdos
se habet sicut instrumẽtũ aiatũ: ⁊ verba
sicut inaiatum. iõ virtꝰ dñi principalit̃
oꝑantis principalius respicit sacerdo-
teȝ q̃ verba. Secũda ratio est. quia qñ
plura instrumenta ꝑ ordinẽ se habẽtia
concurrunt ad eundẽ effectũ: ut manꝰ
⁊ pẽna ad scripturã. virtus principalis

motoris principalius respicit illud instrumentũ qȯ est sibi ꝓpinqui⁹ ⁊ mediãte quo aliud instrumentũ moueť. vnde v̓tus scribentis ꝑncipalius respicit manũ ꝙ pennã. Ad transubstantiationeꝫ aũt cõcurrunt plura instrumenta ꝑ ordinem se habentia. s. sacerdos ⁊ verba: quorũ sacerdos ē ꝓpinquior ꝑncipali agenti: quia sibi est similior ⁊ eius repsentat ꝑsonã. Est etiã ꝓlationis v̓borũ causa. ideo v̓tus trãsubstantiatiua ꝑncipalius respicit sacerdotē ꝙ v̓ba. 3ª ratio est q̇a virt⁹ trãsubstãtiatiua sacerdotē respicit ꝑmanente rõne caracteris qui in sacerdote ꝑmanet. V̓ba aũt sicut sunt transeũtia respiciũt trãseuntē nõ ꝑ aliquē trãsitũ ex ꝑte virtutis: ꝓut est in principali agente: ẜ ꝑ transitũ ipsorum v̓borũ. ẜm quid tamen predicta virtus respicit principalius verba ꝙ sacerdotem: inꝙtũ v̓ba magis de propinquo se habent ad effectũ ꝙ sacerdos. ẜm queꝫ modũ etiã dici potest ꝙ virtus scribentis principalius respicit pennã ꝙ manũ.

De multiplici manducatione corꝑis xp̄i: ⁊ de dubijs que circa illam haberi possunt. Capl'm. 2.

Secundũ mysteriũ qȯ ãnotauit apl'us i themate diciť manducationis: asserens qȯ xp̄s dixit. Accipite ⁊ mãducate. hoc ē corp⁹ meũ. Ad quod pleni⁹ intelligēdũ quattuor sunt dubia declaranda. Primũ. quot sunt modi manducandi corpus xp̄i. Et r̃ndet magister in. 4. di. 9. ꝙ est duplex. vnus sacr̃alis: ali⁹ sp̄ualis. que distinctio ẜm Boñ. oriť vno mõ a dispositiõe sumentiũ. quia quidã accedũt male dispositi: ⁊ hi manducant sacramentaliter quidã bene: ⁊ hi sp̄ualiter. Secũdo accipiť a modo sumendi: q̇a quidã susciꝑiũt ore corꝑis: ⁊ nõ cordis. ⁊ hi sacr̃aliter. Quidã v̓o ore cordis. ⁊ hi sp̄ualiť. Comedere igiť sacr̃m sp̄ualiter ē illud suscipe cũ fide informata caritate. Comedere aũt sacr̃aliter est illud suscipere cum fide sine caritate. Qui manducãt sacramentaliter: tm̃ suscipiũt sacr̃m: sed non effectũ illius. Qui v̓o manducant sp̄ualiter effectũ gratie cõsequũť. Secundũ dubiũ. vtrũ mali sumãt corpus xp̄i veraciter. Et r̃ndet Tho. 3. ꝑte. q. 80. ⁊ Boñ. in. 4. di. 9. ꝙ circa hoc quidam antiqui errauerũt dicentes ꝙ corp⁹ xp̄i verũ a malis nõ sumiť: q̇a nõ decet tãtã maiestatē ⁊ carnē tam scãm ⁊ puraꝫ in corpus peccatis subditũ introire. Ideo asserebãt ꝙ corpus xp̄i verũ a specieb⁹ absccederet. ex quo peccator ipsũ labijs ⁊ ore polluto ꝯtingeret. Sꝫ hoc ē erroneũ eo ꝙ manentib⁹ sp̄ebus corp⁹ xp̄i sub eis esse nõ desinit. Species autē manet ꝙdiu s̄ba panis manēt: ⁊ sibi adesset. Manifestũ est aũt ꝙ s̄ba panis assumpta a pctõre nõ stati eē desinit: ẜ manet ꝙdiu ꝑ calorē nãlem digerať. Vñ tam diu corp⁹ xp̄i s̄b sp̄eb⁹ sacr̃alibus manet etiã a pctõrib⁹ sumptũ. Quare doc. oẽs dicũt ꝙ pctõres veraciter ⁊ sacr̃aliť: lꝫ nõ sp̄ualiter corp⁹ xp̄i suscipiãt. qȯ cãtat ecclesia in ꝓsa in festo corꝑis xp̄i dicēs. Sumũt boni: sumũt mali: sorte tñ ieq̃li vite uel interitus. Et Aug⁹ suꝑ Joh̄. ait Multi de altari accipiunt: ⁊ accipiēdo moriunť. Ad idem est. c. sicut Judas. c ⁊ sancta. de cõse. di. 2. Tertiũ dubiũ vtrũ peccator qui cuꝫ certa scia in pctõ sumit corpus xp̄i: sumat illud dãnabiliť. Et ꝙ sic pꝫ ꝑ dictũ apl'i. d. ꝙ iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit. qȯ nõ est ẜm Boñ q̇a ipsũ corp⁹ aliquã maculã det aie: ẜ q̇a pctõr ipsũ cõtemnit dũ se ꝑꝑare non vult ⁊ mundare. Sed aliq̇s obijcē p̄ōt si manducare corp⁹ xp̄i cũ pctõ pctm̃ ē: ġ a simili ⁊ vidē. ġ quotienscũq̧ existēs in pctõ mortali videt corp⁹ xp̄i peccat mortaliť. R̃ndet Tho. ⁊ Boñ. ꝙ visus nõ ꝑtingit ad s̄bam corꝑis xp̄i: ẜ solum ad sp̄ẽs sacr̃ales: ẜ ille q̇ mãducat non solũ sumit sp̄ẽs sacr̃ales: ẜ etiã xp̄m qui est sub eis. ⁊ iõ a visiõe corꝑis xp̄i null⁹ baptiçatus ꝓhibeť. nõ baptiçati aũt nõ sunt admittēdi: etiã ad inspectionē hui⁹ sacr̃i. ut pꝫ ꝑ Diony. in li. ange. hierar. sed ad manducationē nõ debent accedē nisi illi qui bñ dispositi ⁊ mundati sunt.

quare non est simile videre ⁊ sumere h̄
sacramentū. Quartū dubiū est. vtrū
accedere ad hoc sacramentū cū conscia
peccati sit grauissimū omniū peccatoꝝ
Et q̄busdā videt̄ ꝙ sic. Primo q̄a glo.
sup illud. i. Cor. xi. c. Qui mādūcaue-
rit. ⁊c̄. De indigne manducāte ait. ac si
xp̄m occiderit puniet̄. s̄ pctm̄ xp̄m occi-
dentiū videt̄ fuisse grauissimū. g̃ ⁊ hoc
peccatū. 2° arguūt. quia Hieroꝰ dicit
in quadā ep̄la. Quid tibi cū feminis q̇
ad altare cū dn̄o fabularis? Dic sacer-
dos dic clerice qualit̄ cum eisdē labijs
filiū dei oscularis: quibus osculatus es
filiā meretricis? O Juda osculo filiū
hominis tradis. Ex quibus v̄bis videt̄
ꝙ fornicator accedens ad mensam xp̄i
peccat sicut peccauit Judas pctō enor-
mi ⁊ grauissimo. R̄ndet tamē Tho. vbi
sup̄. ꝙ aliquod pctm̄ pōt dici grauius
alio dupliciter. vno modo p se. alio mō
p accidens. Per se quidē s̄m rōnem sue
speciei: que attendit̄ ex pte obiecti. ⁊ s̄m
hoc quāto id ꝯ qd peccat̄ est maiꝰ: tanto
peccatū est grauius. ⁊ q̄a diuinitas xp̄i
est maior humanitate ipsiꝰ: ⁊ ipsa hu-
manitas est potior q̄ sacra humanitat̄
Jnde est ꝙ grauissima peccata sūt que
cōmittunt̄ in ipsam diuinitatē: sicut est
peccatū infidelitat̄ ⁊ blasphemie. Se-
cundario aūt sunt grauia peccata que
cōmittunt̄ in humanitatē xp̄i. Tertio
aūt loco sunt peccata que comittunt̄ ꝯ
sacra que ptinent ad humanitatem xp̄i
Et post hoc sūt alia pctā contra puras
creaturas. Per accidens autē vnū pec-
catū est grauius alio ex pte peccantis:
puta peccatū quod est ex ignorantia uł
infirmitate leuius ē pctō qd ē ex ꝯtēptu
uel ex certa scientia. Et eadē ratio est de
alijs circūstantijs. Scdm̄ hoc ergo coi-
care in pctō mortali in quibusdā potest
esse grauius. sicut in his qui ex actuali
contemptu in cōscia pcti ad hoc sacrm̄
accedunt. Jn quibusdā v̄o minꝰ graue
puta in his qui ex quodā timore ne de-
prehendant̄ in pctō cum cōscia pcti hoc
sacramentū suscipiant. Sic ergo patet
ꝙ hoc pctm̄ ē multis alijs grauius s̄m
suā sp̄em: nō tn̄ oiuꝫ grauissimū. Ad
primū ergo dicendū ꝙ peccatū indigne
sumentiū hoc sacrm̄ compatur peccato
occidentiū xp̄m s̄m similitudinem. quia
vtrūq̧ cōmittit̄ cōtra corpus xp̄i. nō tn̄
s̄m criminis quātitatē. Pctm̄ eni occi-
dentiū xp̄m fuit multo grauius. Primo
quidē quia illud peccatū fuit cōtra cor-
pus xp̄i in sua specie propria. hoc aūt ē
contra corpus xp̄i in specie sacramenti
Secundo quia illud peccatū pcessit ex
intentiōe nocendi xp̄o. nō aūt h̄ pctm̄.
Similiter fornicator accipiēs corpus
xp̄i cōpat̄ Jude osculanti xp̄m q̄tū ad
similitudinē criminis. quia vterq̧ ex si-
gno caritatis xp̄m offendit. nō tamen
q̄tuꝫ ad criminis quātitatē. Hec tamē
similitudo non minus cōpetit alijs pec-
catoribus q̄ fornicatoribus. nam ⁊ p
alia pctā mortalia agit̄ contra caritatē
xp̄i: cuius signū ē hoc sacrm̄: tanto ma-
gis quāto peccata sūt grauiora. Scdm̄
q̄d tn̄ peccatū fornicatiōis magis red-
dit hominē ineptū ad pceptionē huius
sacramenti. ineptū. s. p hoc peccatū sp̄us
maxime carni subijcit̄. ⁊ ita impedit̄ fer-
uor dilectiōis qui requirit̄ in hoc sacr̄o
Plus tamē ponderat impedimētū ipsiꝰ
caritatis q̄ feruor eius. vnde etiā pec-
catum infidelitatis: quod fundit̄ꝰ sepat
hominē ab ecclesie vnitate simplicit̄ lo-
quendo maxime hominē ineptuꝫ reddit
ad susceptionē huius sacramenti. vnde
grauius peccat infidelis accipiens hoc
sacramentū q̄ peccator fidelis. ⁊ magis
contemnit xp̄m s̄m ꝙ est sub hoc sacr̄o
presertum si nō credat xp̄m vere sub hoc
sacramēto esse. q̄a q̄tū ē in se diminuit
sanctitatē huius sacr̄i: ⁊ v̄tutē xp̄i ope-
rantis in hoc sacramento: quod est cō-
temnere ipsuꝫ sacramentū in seipso. Fi-
delis autē qui cum conscientia peccati
sumit contemnit hoc sacramentū nō in
seipso: s̄ q̄tū ad vsuꝫ indigne accipiēs.

De potestate cōsecrandi concessa sa-
cerdotibus rite ordinatis s̄m formam

nota

eccleſie: qui ſoli conficere poſſunt.

Capitulum. 3.

Tertium myſteriū qđ apl'us annotauit dicitur conſecrationis. ibi. Hoc facite in meā cōmemorationē. In quibus verbis ſm Fran. data fuit poteſtas conſecrandi aplis: q ut dictū eſt in precedentibꝰ fuerūt tūc a xp̄o ordinati ſacerdotes. Sꝫ hic quatuor dubia adhuc occurrūt aperienda. Primū. vtrū angeli habeant ptātem conſecrandi. Et reſpondet Alex. in. 4. ꝙ non. eo ꝙ deus talem poteſtatē ipſis nō dedit. ⁊ hoc congrue. Primo qa virtꝰ tranſubſtantiandi elementū in corpus xp̄i ⁊ ſanguinē data eſt verbo ſenſibili vnde cuius eſt proferre verbū ſenſibile: eius eſt miniſterialiter mediante verbo tali conſecrare. Inquit eni Augꝰ. i. q. i. in. c. detrahe. Accedit verbū ad elementum ⁊ fit ſacramentū. Secunda rō ē qa ſi ſacra miniſtrarenť homini p angelos. eſſet homo in ſua reparatione ſubiectus angelice nature: ⁊ ſic nō eſſet per xp̄m ſolū reſtitutus in priſtinā dignitatem. Secundū dubiū. vtꝝ aliqs non ſacerdos poſſit conſecrare. Et rn̄deo ꝙ non. imo ſi omnes hoīes mundi non ſacerdotes eſſent ſcī ⁊ iuſti: ⁊ p annos ⁊ annos dicerent verba ꝯſecrationis ſup debita materia cum intentiōe ꝯſecrandi nunꝙ̄ conſecrarent. Ideo ſcribiť de ſū. tri. ⁊ fi. ca. c. i. Hoc vtiqꝫ ſacramentū nemo poteſt conficere niſi ſacerdos q rite fuerit ordinatus ſm claues eccl'ie: quas ipſe conceſſit apl'is eorūqꝫ ſucceſſoribus ih̄s xp̄s. ⁊ eccl'ia cantat ſic. ſacrificiū iſtud inſtituit: cuius officiū cōmitti voluit ſolis preſbyteris quibꝰ ſic ꝯgruit: ut ſumāt ⁊ dent ceteris. Et. 25. di. in. c. perlectis. diciť. Ad preſbyterū pertinet ſacramentū corporis ⁊ ſanguinis dn̄i in altare dei cōficere. Tertiū dubiū. vtrū ſacerdotes mali ⁊ peccatores poſſint conſecrare. Et rn̄det Bon̄. in. 4. di. 13. ꝙ ſic. quia officiū conſecrādi nō eſt ex propria ſanctitate: ut quidam heretici dicunt: ſed ex auctoritate. Tho. vo in. 3. parte. q. 82. ait. Nō ex hoc ipſo aliqs deſinit eſſe miniſter xp̄i ꝙ eſt malus: quia dn̄s habet bonos ⁊ malos miniſtros: qui cum auctoritatē habent conſecrandi: conſecrare poſſunt. Unde Augꝰ. i. q. i. c. intra. ait. Intra catholicā eccleſiā in miſterio corpis ⁊ ſanguinis dn̄i: nihil a bono maius: nihil a malo minus pficiť ſacerdote: qa non i merito conſecrantis: ſed in vbo pficiť creatoris ⁊ in virtute ſpūs ſancti. Ad idem eſt. c. vt euidenter. c. pphe. c. cum ſcriptura. c. mlti ſeculariū. ⁊. c. ſacerdotes. Quartū dubiū. vtrū ſacerdotes heretici. ſciſmatici. excoicati ul' degradati poſſint cōficē. Et rn̄det Bon̄. in. 4. diſ. 13. ꝙ aliq voluerūt diſtinguē ꝙ ſacerdotes mali quidam occulti ſūt mali: ⁊ tales poſſūt cōſecrare. Alij vo ſunt manifeſte mali ⁊ ab eccleſia preciſi: ſicut heretici: ⁊ alij predicti: ⁊ tales nō poſſunt. Et ad hoc allegant dictum Aug. i. q. i. c. extra catholicam. Extra catholicam eccleſiā nō eſt locus veri ſacrificij. Et Hieronymꝰ i c. odit. qui dicit. Odit dominꝰ ſacrificia hereticorū: ⁊ a ſe proijcit. ⁊ quotiens in nomine eius cōgregati fuerint deteſtať fetorē eorū: ⁊ claudit nares ſuas. Habent etiam ibi. c. nō oportet. Sed tamen poſitio iſta falſa eſt: ut patebit. Ideo dicendum ⁊ melius ꝙ ſacerdotes omnes prenominati conſecrare poſſunt: quia poteſtas ꝯſecrandi eukariſtiam ut inqt Tho. ⁊ omnes theologi pertinet ad caracterē ſacerdotalis ordinis. Caracter autē indelebilis eſt. Ideo dicendū ꝙ i ſacramēto duo attēdunť. ſ. ſacramēti veritas que conſiſtit ꝙ̄tum ad rem primā: ⁊ ſacramenti vtilitas: que conſiſtit ꝙ̄tum ad rem vltimā: que eſt incorporatio uel vnio: ꝙ̄tū ad corpus myſticū. Si de veritate ſacramēti loquamur veritas ſaluatur vbi ex parte miniſtri eſt ordo ⁊ intentio. ⁊ verbi prolatio: cū adeſt debitū elementū. Si aūt loquamur ꝙ̄tū ad vtilitatē. dicendū ꝙ ſacerdos bonꝰ ꝯficit ad vtilitatē ſuā ⁊ aſſiſtentiū

Malus occultus ad damnū suū tm̄: nihilominꝰ ad vtilitatē assistentiū qui deuote audiunt missam. Sed precisus ⁊ hereticus ad damnationē suā: ⁊ oīū assistentiū. Quia ergo in precisis ⁊ hereticis manifestis priuatur sacramentū omni fructu: quis sit ibi corpꝰ xp̄i verū. Ideo loquūt sacri canones ipsoꝝ sacrificia detestantes nō rōne opati operis: sed damni. Ric. ꝑo in .4. dicit ꝙ prefatos sacerdotes posse hoc sacrificiū ꝯficē intelligitur dupliciter. aut de iure: aut de facto. Primo modo nō omnis sacerdos potest hoc sacramentū conficere: qa nec irregularis nec suspensus: nec interdictus: nec excoicatus: nec scismaticꝰ: nec hereticus: nec degradatus h̄ sacrm̄ potest de iure cōficē: qa cuilibet p̄dictoꝝ prohibitus est potestatis sacerdotalis vsus. vnde conficiendo grauissime peccant. Secūdo modo .s. de facto quilibꝫ ipsorū potest ut predictū est. Cōsiderēt itaqꝫ laici quanta ē sacerdotalis dignitas: quanta sacerdotibus data est ptās Non sint ipsi sacerdotum iudices: ⁊ ex consequenti sacramentorū contemptores. de quo plenius diximus i opere de virtutibus. Venerentur ⁊ colant illos ut patres: ut dominos ⁊ tanti sacramēti ministros. Preparent se omnes cū oī humilitate ⁊ reuerentia ad sacrā coionem de illorū manibus suscipiendam. Ipsi ꝟo sacerdotes studeant ꝓ viribus nitorem mentis ⁊ anime conseruare: viuereqꝫ munde ⁊ caste: ut sic digne conficere possint ⁊ dispensare fidelibꝰ absqꝫ proprio detrimento: imo cum merito ⁊ benedictione dei sacratissimū corpꝰ filij eius dn̄i nostri ih̄u xp̄i: qui est benedictꝰ ⁊ laudabilis per infinita secula seculorum. Amen.

Feria quinta i cena domini. de exemplis a christo nobis exhibitis: in quibꝰ eum sequi debemus ⁊ precipue tempore sacre eukaristie communionis.

Sermo. 66.

Exemplum

Exemplum eni dedi vobis ut quemadmodū ego feci: ita ⁊ vos faciatꝭ. Pijssimi ih̄u verba sunt ista Joh̄. 13. c. ⁊ in euangelio hodierno. Suscepturi sanctissimū sacramētū hodierna die uel in ꝓxima solennitate pascali diligenter ac sollicite iuigilare debemꝰ: ut ad illud accedamus cum omni mundicia: puritate ac reuerentia. Id autē facere poterimus si voluerimꝰ imitari exēpla virtutum: que docuit nos ipse xp̄s in vltima sua cena. In illa nanqꝫ docuit nos omnes quid coicando essemus facturi Idcirco in presenti sermone ꝓ morali declaratione euāgelij de exemplis moralibus spiritualiter in eo cōtentis: ⁊ a dn̄o ih̄u xp̄o nobis oblatis erimꝰ tractaturi: quoniā ad illa xp̄s ih̄s nos in verbis in themate premissis inuitat. In quibus totum euangeliū hodiernū cōplectendo septem exempla deuotissima declarabimus.

Primū dicit memorande mortalitatis
Secundū consumande caritatis.
Tertiū tolerande aduersitatis.
Quartū ꝯtemnende prosperitatis.
Quintū obseruande castitatis.
Sextū exercende humilitatis.
Septimū desiderande felicitatis.

Qualiter xp̄us docuit nos exemplo suo memores esse mortis acerbissime: quā ꝓ nob̄ pctōribꝰ ex caritate ⁊ amore patientissime tolerauit. Caplm̄. j.

PRimum exemplū quod xp̄us nobis exhibuit dicit memorande mortalitatis. Ipse eteni memor erat mortis sue: quod euangelista exprimit. d. Ante diē festū pasce sciens ih̄s quia venit hora eius ut transeat ex hoc mūdo ad patrem. Pro quorū ꝟboꝝ declaratione tria sunt notanda. Primū quid ꝑ hoc nomē pascha intelligat. Et ad hoc sic dicit Augꝰ sup Joh̄. Pascha nō sicut qdā estimant grecū nomē est: sed hebreū. Opportunissime tamen

occurrit in hoc noie quedã congruẽtia vtrarũq linguar. Quia eni pati grece paschi dicit. ideo pascha passio putata est. uel hoc nomẽ a passione sic appellatum. In sua vo lingua hoc est in hebrea pascha transitus dicit: propterea q tũc primũ pascha celebrauit populus dei qñ ex egypto fugiẽs rubrũ mare ptrãsiuit. Scdm autẽ Nico. de lira dicebat pascha iudeor transitus: eo q tunc angelus transijt p egyptũ interficiẽs primogenita egyptior: et filios israhel saluans. Secũdũ notandũ q paschale festũ apud iudeos incipiebat a vespera diei: in qua luna erat. 14. Dies aũt festiuus apud eos incipit a vespera vnius diei. et durat vsq ad vespam sequẽt diei Unde Leuit. 23. c. dicit a deo. A vespe vsq ad vesperum celebrabitis sabbata vestra. et sic dies pasche solẽnis erat luna. 15. propter quod eundẽ diem: quem Johes noiat ante diẽ festũ pasche. ppt naturalẽ distinctionẽ dierũ: Marcus nominat primũ diem azimoruz: quia a vespe pcedentis diei incipiebant comedere azima. Quare sm Hiero. omnesq theologos di. xi. quarti. tenendũ est q ihs fecit cenã luna. 14. et passus ẽ luna existente. 15. Tertiũ notandũ q sicut xps recordabat mortis ỏ proximo sibi imminentis: ita et qui vult coicare mortẽ xpi ad suã mentem reuocare debet. Hoc docuit apls cũ dixit. i. Cor. xi. Quotienscunq manducabitis panẽ hunc et calicẽ bibetis: mortẽ dñi ãnunciabitis donec veniat.

Qualiter xpus nos docuit exemplo suo ut memores simus imense caritatis sue: qua nos dilexit. Caplm. 2.

Secũdũ exemplũ qd docuit nos xps dicit cõsumande caritatis. s. de quo euangelista scribit: Cũ dilexisset suos qui erant in mundo: in finẽ dilexit eos. i. sm glo. maiora signa dilectionis ostendit. Dilexit nanq dñs seruos suos iustos et sanctos: reos et peccatores: pro eis patiẽdo et moriendo. Ob quod Hieronym ad Damasuz papaz de filio prodigo ait. Que maior potest esse clemẽtia: q ut dei filius hois putaret. decẽ mensiũ fastidia sustineret partus expectaret aduentũ. p singulas adolesceret etates: et p9 ptumelias vocũ alapas et flagella crucis. p nobis fieret maledictus: ut nos a maledicto legis absolueret? Et apls Ro. 5. inquit. Cõmendat suã caritatẽ deus i nobis: qm cum adhuc pctõres essemus: xpus pro nobis mortu9 est. Si ergo xps tãtũ dilexit nos: ut sanguinẽ suũ et vitã daret p nobis: nos debemus et illũ diligere: ac pro eius amore pximorũ odia depo nere. An nõ heretici uel ingrati habẽdi sunt illi qui xpm nõ diligunt. pro qbus mori dignat9 est? Propterea scribitur sic de conse. di. 2. in. c. iterat. Semp xpi mors p seculi vitã posteris est nũciãda ut discant qua caritate dilexit suos qui pro eis mori dignatus est. Cui omnes debemus vicem rependere caritatis. qa ad hoc prior dilexit nos cũ essemus gehenne filij. ut eum diligeremus a morte iam liberati. Et Cassio. in li. de dilectiõe dei ait alloquẽs aiam sic. Audi anima mea et auribus pcipe diuinã clementiã Quis abyssũ tam ineffabilis grẽ considerauit? Quis de fonte tante dulcedinis gustauit et non amauit? Quare nõ diffundis i deũ vniuersos affectus qs dirigis ad vanitates et isanias falsas? Cur queso diligis aliquid preter illum qui tam benigne: tam misericorditer a tot miserijs te redemit? Jugi scrutinio et assidua meditatione reuolue qualit vnigenitus dei patris cuz esset splẽdor et figura substãtie eius post exinanitionẽ vsq ad formã serui. post lachrymas post labores. post sudores. post cõtumelias. post flagella. post sputa. p9 liuores post coronã spineam: pro te affixus in cruce quãdoq pepẽdit. Manus eleuabat ad patrẽ in sacrificium vespertinũ: ut te ad amplexus amicabiles inuitaret Uide anima mea ne ingrata sis in tãto cumulo beneficiorũ. Ingratitudo eni est peremptoria salutis. hec ille. Quãdo

ergo xp̄us conspicit hoiem q̄ nō diligit conquerit̄ de illo: ut Aug⁹ inq̄t in li. 3 5. hereses. d. Cum essez vnic⁹ patris mei reconciliaui te. cū inter mōtes ⁊ siluas errares quesiui te. humeris meis portaui te. laboraui. sudaui. caput meū spinis apposui. man⁹ meas ⁊ pedes clauis obieci. lancea latus meuz apui: ut te mihi copularem: ⁊ tu diuideris a me?

// Qualiter xp̄s nos exēplo suo docuit aduersa libenti aīo tolerare: ⁊ in tribulationibus esse patientes. Caplm. 3.

Tertiū exemplū qd̄ nobis xp̄us dedit dicit̄ tolerande aduersitatis. Tolerauit. n. Judā proditorem suū equo ⁊ patienti animo. quez in cena retinuit: coīcauitq̄ euz cū alijs discipulis: ne eius pctm̄ occultū faceret manifestū. ut habet̄. i. q. i. in. c. xp̄s. ⁊ hoc euangelista expressit cuz dixit. Et cena facta. s. q̄ñtuz ad esū agni pascalis non tamē cōpleta q̄ñtū ad alia cibaria. Sequit̄: cū diabolus iam misisset i cor ut traderet eum Judas Symonis scariotis. s. ꝑm Nicolaum de lira: quia die p̄cedenti eū vendiderat suggestione diaboli hanc ꝓditionē in cor ipsius mittet̄. Sequit̄ tex. Sciens quia omnia dedit ei pater in manus: ⁊ q̄a a deo exiuit. ⁊ ad deū vadit. Que v̄ba exponēs Greg̃ 4. moral'. ait. Sciebat. n. q̄ i manu sua ipsos etiā ꝑsecutores acceꝑat: ut ipse in se ad vsum pietatis intorqueret quicq̄d eorum contra se malicia ꝑmissa seuiret O quanta erat patientia ⁊ longanimitas benedicti ihu xp̄i: quando in cena illa respiciebat ꝓditorez. videbatq̄ cor eius malignū. ⁊ tamē nō eijciebat euz: nō ostendebat sibi turbulentā faciē: nō inferebat contumelias illi ⁊ conuicia: sed modis oībus mansuetissimis q̄ñtū in se erat: querebat reuocare illū a cogitatu maligno. O patientia inuictissimi xp̄i ihu benedicti. Hanc docuit nos v̄bo cum dixit Luce. 21. Jn patientia vestra possidebitis animas vestras. Et Math 5. Beati qui ꝑsecutionē patiunt̄ ꝓpter iusticiā: quoniā ipsoꝝ est regnū celorū.

De patientie aūt laudibus multa dicta sunt a nobis in opere de virtutib⁹. ideo pauca hec sufficiant.

// Qualiter xp̄s nos exēplo suo docuit ꝯtēnere ꝓsꝑa mundi hui⁹. ⁊ ne in illis fiduciam habeamus. Caplm. 4.

Quartū exemplūz qd̄ xp̄s nobis dedit fuit ꝯtemnende ꝓsꝑitat̄. De quo euāgelista scribit. Surgit a cena ⁊ ponit vestimenta sua. i. deponit. ꝑ hoc inuens deponendū esse omnez seculi huius affectū: neq̄ cōfidendū eē in bonis p̄ñtis vite. Quod Hiero⁹ dixit sic scribens in ep̄l'a ad Exupantiuz. Si fieri pōt imitare Joseph. ⁊ Egyptie dñe palliū derelinque. nudus xp̄m nudum sequere. Nec solū a xp̄o eiusq̄ sanctis: veꝝ etiā a gentilibus sepe monemur ut huius vite gaudia paruipendamus: respuamusq̄ omnia bona eius. Unde ⁊ Seneca ad Lucillū ait. Noli huic tranquillitati confidere. Et iterū ad eundē. Clamo vitate que vulgo placent q̇ casus ad oē fortuitū bonū suspiciosi pauidiq̄ subsistite. Et fera ⁊ piscis sepe aliq̃ oblectatione decipit̄: munera ista fortune putatis insidie sunt. Quisq̄s vestruz tutam agere vitam volet. ista fiscata beneficia deuitet q̄ plurimū: in quibus hoc quoq̄ miserrimi fallimur: quod dū habere putamus in precipitia cursus iste deducit: ⁊ huius eminentis vite exitus cadere est.

// Qualiter xp̄us exemplo suo nos docuit obseruare ⁊ custodire sibi valde acceptā virtutē castitatis. Caplm. 5.

Quintū exēplū a xp̄o nobis datum fuit obseruande castitatis Quod euāgelista explicauit cū dixit. Et cum accepisset lintheū precinxit se. Nos etiā lumbos p̄cinctos habē debemus. ꝑm illud Luc. 12. Sint lūbi vestri p̄cincti. Que v̄ba exponēs Greg̃ in omelia. ait. Lumbos eni precingim⁹ cum carnis luxuriaz per continentiam coartamus. Sed ut dicit Aug⁹: quem allegauim⁹ in sermone de luxuria. Jnt̄

omnia xpianoꝝ certamia duriora sũt prelia castitatis: i quibus quotidiana ẽ pugna ⁊ rara victoria. O quãta multitudo dãnatur ꝓpt̃ vitia carnis. Ecquis explicet quot sũt illi qui ut persistãt in miserijs ⁊ turpitudine cõfiteri ⁊ coicare postponũt. Quis etiã enumeret quot inueniuntur qui post perpetrata nefandissima ⁊ fetidissima peccata carnalia: pre verecundia illa nõ confitent̃. ⁊ sine vera emendatione conscientie accedũt ad sacram coionem. O infelix conditio talium sic facientium: qui iudicium dei manducant ⁊ bibunt.

Qualiter xp̃s exemplo suo nos docuit ut humilitatis exercitia non recusemus. Capl'm. 6.

Sextum exemplum quod xp̃us nob̃ tribuit dicit̃ exercende humilitatis. De quo euangelista subdit. Deinde misit aquã in peluim: ⁊ cepit lauare pedes discipuloꝝ: ⁊ extergere lintheo quo erat precinctus. O q̇d erat videre regem angeloꝝ ⁊ dñm celi ⁊ terre genuflexũ ante pedes discipulorum. ⁊ manibus ꝓprijs contrectantẽ ⁊ lauantem pedes illos sordidos ⁊ lutosos. Interroga cũ anima mea: ⁊ dic illi Cur o bone ihesu tantũ te humilias: ut defatigatus ⁊ madefactus sudore pedes discipulis tuis laues? Et rñdebit tibi protinus. O anima mea. Caritas q̃ me traxit usq₃ ad exinanitionẽ vsq₃ ad formam serui: ipsa me sic humiliare compellit. Quinimo ⁊ maiora humilitatis officia suscipere coget. cuȝ die crastina crucifixus ⁊ nudus cũ latronib⁹ deputabor. Sed discite a me oẽs: quia mitis sum ⁊ humilis corde.

Qualiter xp̃us exemplo suo nos docuit ut desideremus supernã felicitatẽ. Capl'm. 7.

Septimũ exemplũ qđ xp̃s nobis dedit dicit̃ desiderãde felicitatꝭ. quia Petrũ induxit ut desideraret habere partẽ secũ. Dicit ergo Johes Venit ergo ad Symonẽ Petrũ. Et dixit ei Petr⁹. Dñe tu mihi lauas pedes?

In passu hoc dubitare solent quidam vtrum xp̃s lauerit pedes discipuloꝝ aliorũ prius q̃ Petri. Et Origeñ. dicit q̃ sic. quia incepit lauare a minoribus Sȝ nõ videt̃ verisimile: ut dic̃ Nico. de lira. si transilisset p̱ oẽs alios: quin aliq̇s eoꝝ uel plures recusassent hanc lotionem. sicut ⁊ Petrus. Et ideo alij doct. dicũt q̃ primo venit ad Petr̃. ꝓpter qđ alij discipuli audita reprehensione Petri non fuerunt ausi vltra iam recusare. Cum ergo euangelista dicit: cepit lauare ⁊c. ⁊ postea subdit. Venit ergo ad Symonẽ. nõ est p̱ hoc intelligendũ q̃ alios lauerit ante ipsũ. sed euangelista prius dixit factum in generali. postea explicat modũ in particulari incipiens a Petro qui dixit. Domine tu mihi lauas pedes? i. vis lauare pedes mihi peccatori? tu qui es fili⁹ dei. quasi dicat. nullo modo decet. Sic̃ ꝟbuȝ dixit in principio sue ꝯuersionis Luc. 5. Exi a me dñe: q̇a hõ pctõr sũ. Rñdit ihus ⁊ dixit ei. Qđ ego facio tu nescis modo. scies aũt postea. i. ꝟm Criso. humilitatẽ hui⁹ doctrine. Et quõ humilitas sufficit in deũ ducẽ. Dic ei Petr⁹. Nõ lauas m̃ pedes in eternũ. i. nunq̃ ꝟm Aug. ac si dicẽt. Nunq̃ sustineho ut tu laues pedes meos. Et scđm Nico. de lira. licȝ Petr⁹ hoc facẽt bono çelo: tñ indiscrete hoc faciebat: q̇a cum xp̃s nõ posset errare nõ debebat volũtati eius aliq̇ mõ resistere. Idcirco rñdit ei ihs. Si nõ lauero te nõ habeb̃ p̱tẽ mecũ Qđ moralit̃ ⁊ lrãliter intelligi põt. Moraliter quippe intelligendo: null⁹ põt habere p̱tem cũ xp̃o in gl̃ia celesti: nisi lot⁹ fuerit a macula pcti. iuxta illud Apoc. zi. Nõ intrabit in ea aliq̇d coinq̇natũ. Si aũt intelligat̃ de lotiõe corp̱ali lrãliter. tũc ꝟm Origeñ. dubiũ ẽ quõ ille q̇ ob reuerentiã ihu nõ p̱mittebat lauare pedes suos. nõ habebit p̱tẽ cuȝ filio dei. Et rñdet Nico. de lira. q̃ sicut aliquid est illicitum nõ ex sui natura: sed tñ q̇a ꝓhibitũ: ut patet de ligno vetito primo parẽti: ita simili᷑ aliquid ẽ necessariũ ad salutẽ: nõ ex sui nã: ꝫ ꝓpt̃ preceptũ

dei uel prelati. et sicerat in proposito. Ex quo enim xps volebat simpliciter hoc facere. Petrus de necessitate salutis tenebatur hoc sustinere. Sed cum a xpo fuit replexus rndit. Dñe nõ tm̃ pedes meos sed et manus et caput. q. d. prius sustinere a te p totū corpus lauari q̃ a te separi. qa q̃uis esset durū sibi ut mgr suus ei seruiret: tñ grauius illi erat ab ipso separi Unde dicit in itenerario Clementis q quãcunq; Petrus memor erat dulcissime societatis xpi: resoluebatur in lachrymas ita q facies eius adusta videbatur ex frequenti lachrymarum fluxu. Dixit ei ihs: q lotus est. s. p baptismū nõ indiget nisi ut pedes lauet. i. affectus. qa ut dicit Augus in expositiõe huius passus: Si aliquis baptizatus statim moriatur euolat ad patriam: nec indiget aliqua alia lotione. Sed si supuiuat indiget lotiõe pedū. i. affectionū mẽtis. Subdit adhuc xps. Uos mundi estis: sed nõ oẽs. vbi Augus. Hoc qd sit ne quererem ipse euãgelista patefecit adiungens: Sciebat eni q̃snam esset qui traderet eum. Et Origenes. Dz q dicit: vos mūdi estis. refertur ad. xi. quod vbo subditur: sed nõ omnes. dicitur ppter Judam existentē imundū. Sequitur euãgelista. Postq̃ g lauit pedes discipulorū suorum accepit vestimenta sua et cū recubuisset: iterū dixit eis. Scitis qd feceri vobis? Uos vocatis me magister et dñe sum eteni. Si ergo laui pedes vos ego dñs et magister. et vos debetis alter alterius lauare pedes. i. pietatis. benignitatis. et humilitatis obsequia inuicē exhibere: qm̃ hec est via p quã acquiritur beata vita. Ergo ut sacra coio nobis pficiat: demus opam ut in his septē premissis exemplis imitemur dñm ihesum xpm: ut sic tandē admittamur ad cenã illam magnã: in qua oẽs electi pascūtur reficiunturq; btã visione dei: q est bñdictus in secula seculorū. Amen.

Feria quinta in cena dñi. de celebratione misse: ac eius significatiõe. necnõ et illius auditione. Sermo. 61.

Sacrificate sacrificiū iusticie: et sperate i dño. Illuminati pphe vba sunt ista ps. 4. Possūt ac debēt oẽs fideles sperare vberē fructū se fore suscepturos ex frequẽti oblatione sacrificij imaculati dei nři ihu xpi: qui quotienscunq; misse debite celebrantur offertur p viuis atq; defunctis. Et licz non oẽs esse possint parati semp et quottidie scissimū sacramentū suscipe. verūtñ nõ priuantur suauissimo eius fructu cũ assistūt fideliter et deuote qñ a sacerdotibus csecratur. Unde Augus de conse. dis. 2. in. c. ut qd ait. Ut quid paras dentē aut ventrem? crede et manducasti. Quoniã autē plerique cor habentes auidū et indeuotū negligenter suo tpe ad missas audiendas cõueniūt: aut illas audiunt minus reuerenter. Idcirco i hoc sermõe de missa loquamur ad quã nos inuitat pphã in verbis ppositis exhortans etiã eos qui nõ sunt sacerdotes ut velint adesse in celebratione tanti mysterij: sperantes ob id consequi copiosa munera gratie dei. De missa itaq; tractaturi tria mysteria principalia declarabimus.

Primū erit de celebratione.
Secundū de significatione.
Tertiū de auditione.

De triplex regula est obseruanda in celebratione misse. scilicz loci. temporis et modi. Caplm. 1.

Primū mysteriū de missa declarandum est de eius celebratione Nã licz ut ait Ugo li. de sacris Missa nil aliud est q̃ consecratio eukaristie. que ideo dicitur missa: qa mittitur hostia ul' oblatio. Uel sic dicit magister di. 13. q̃rti. Missa dr qa mittitur celestis missus. qui ut exponit Inno. ē magni csilij angelus. Iste inquã mittitur ad cõsecrandū: qa ille ē sacerdos inuisibilis dñs ihs xpus qui consecrat et conficit hoc sacramentum vbicunq; conficiatur.

Uel dicit missa: quia populus fidelis ꝑ ministeriū sacerdotis: preces ⁊ vota ⁊ oblatiōes deo mittit. Tamē celebrāda est cum obseruatione triplicis regule. Prima est loci. Secunda temporis Tertia modi. Prima regula obseruanda in celebratione misse est loci. Ut eni inquit Ric. in .4. dis. 13. Coiter non licet missā celebrare i loco nō sacro: q̇a sic instituit ecclesia. ut patet de cōse. di. i c. sicut. c. missarū. c. hic ergo. ⁊. c. nullus presbyter. Cuius institutionis rō fuit: quia in sacramento altaris qḋ in missa cōsecratur. ꝯtinet ille qui est sūme scūs ⁊ toti⁹ nostre sanitatis causa effectiue inq̄tū deus: ⁊ meritorie inq̄tum homo In casu tñ magne necessitatis ꝑmittunt iura celebrari in loco non sacro: si tamē tabula sit cōsecrata: ceteraq; scā mysteria ad illud officiuz ꝑtinentia ibi affuerint: sicut cum ecclesie omnes fuerint incense. uel cum hoies essent in itinere: uel cum adesset alia aliqua legitima ⁊ rationabilis causa. in quibus casibus cū licētia episcopi celebrare licet in loco non sacro. Conceditur tamē fratribus predicatoribus ⁊ minorib⁹ exigente legitima causa: utputa dū essent predicantes verbū dei in publicis campis uel plateis: aut in similib⁹ celebrare cum altari viatico absq; licētia ab epō postulata uel impetrata. quod patet ex̄ de priuil. ⁊ priuil. ex ces. c. in his. vbi sic habet. In his que ad cultū diuinū facere dignoscunt: non maligna sed benigna esset potius interpretatio facienda Unde imitari compellimur ꝙ cuz fratribus predicatoribus ⁊ minorib⁹ duxerimus indulgēdū: ut vbicūq; fuerint sine ꝑrochialis iuris ꝑiudicio: cū altari valeant viatico celebrare. Quidam nimis stricte interpretando indulgētiā nostrā nitunt asserere: ꝙ per eam dicti fratres preter prelatorū assensum facē hoc non possunt. propter quod eos celebrare iuxta indulgentiā apostolicaz nō ꝑmittūt. Cum autem nihil eis cōferret memorata indulgentia: sine qua ꝑlatis annuētibus id liceret eisdem: fraternitati tue mandamus quatenus interpretatione huiusmodi reprobata: dum tñ ab alijs que iuri parrochiali ꝑueniunt prorsus abstineant. dataz eis sic licētiā celebrandi auctoritate nostra nō differas publicare: ita ꝙ dicti frēs aliquaz ex indulgētia nostra videant in h̄ gratiam cōsecuti. hec ibi. Que verba sunt Honorij tertij. Et sicut in loco sacro ut dictum est coiter misse sūt celebrande: ita etiā celebrari debent sup altari consecrato. Notandū tñ ẜm Ric. vbi supra ꝙ q̄uis ante temp⁹ Siluestri celebraretur sup altare ligneū: quod cito poꝛtat transferri: quia propter ꝑsecutionē non erat fidelibus certus locus ad manendū. tamē postea instituit ecclesia ut celebraret sup altare lapideū. Uñ de cōse. di. i. in. c. altaria. dicit. Altaria si nō sūt lapidea chrismatis vnctiōe nō ꝯsecrēt Cuius ratio fuit: quia altare debet esse de materia forti: quia consecrari debet. ⁊ ideo nō debet esse de terra. Et quia in ecclesia debet esse copia altariuz: ut hoc mysteriū frequentetur: ideo altarę non debet esse de auro: uel de argento: q̄ non faciliter possunt haberi. In veteri autez lege: quia non sic multiplicabant altaria: nihil op⁹ erat si de auro fierent. Cōuenientius etiā ē altaria fieri de lapide q̄ de ligno propter significationē: q̇a ut dicit glo. in dicto. c. altaria. Altare significat xp̄m: qui dicit petra. Sz occasione dictorū apud multos dubitatur Utrum celebrans sup altare nō ꝯsecratum aut fractū sit irregularis. Et rñdet Ric. ꝙ nō: eo ꝙ irregularitas ē de iure positiuo: ⁊ hoc nō est i iure positū. Sciēt tamē celebrans sup altare nō ꝯsecratū grauit peccat etiā si h̄ faciat ex ignorantia crassa q̄uis minus grauiter q̄ si h̄ faceret scienter: quia ecclesia ordinauit sup altare cōsecratū debere celebrari. ut pz de cōse. di. i. c. ecclesie. ⁊ ex̄ de conse. eccle. uel alta. c. i. ⁊. c. quod in dubijs.

Secūda regula seruanda i celebratiōē misse dicit temporis. De quo sciendum

quare 3 misse in na[illegible] celebret

ẜm Ric. ꝙ q̇a hoc sacr̄m ꝑtinet ad tēpꝰ gratie: qḋ ꝑ diem significaꝫ. iuxta illud apl'i Ro. 13. Nox precessit dies aūt appropinquauit. iḋ coiter loquēdo missa debet celebrari in die artificiali ⁊ nō in nocte: incipiendo diē artificialem non tm̄ ab ascensu solis suꝑ horiçōtē nostrū sed ab illa parte tēporis qua potest perpendi esse suꝑ horiçontē nostrū aliqua aeris illustratio ꝑ aliq̄s radios solis: que illustratio ē manifestatio solis orituri. Jn nocte tm̄ natiuitatis dn̄i media nocte uel circa horam illam celebratur missa. ⁊ antiquitus celebrabaꝫ in p̄ncipio noctis resurrectionis. Et hoc ꝓpter priuilegiū illaꝝ noctiū. Et de hoc diciꝫ de ꝯsecra. di. i. in. c. nocte sancta. Nocte sancta natiuitatis dn̄i saluatoris missas celebrent presbyteri ⁊ hymnū angelicū in eis solenniter decantēt: quoniā etiam eadem nocte ab angelo pastoribus est nūciatus. Et subito facta est cū angelo multitudo celestis exercitꝰ laudantiū deum ⁊ dicentiū: Gloria in excelsis deo: ⁊ in t. p. h. b. v. Quare autē celebranꝫ tres misse in die natalis dn̄i rō est ẜm Archi. in tractatu quē fecit de offi. eccl'ie: q̇a vna missa. s. ante diem significat tempꝰ ante legē qn̄ eramus in tenebris. Secunda missa in aurora significat tempꝰ sub lege qn̄ nōdū plena dei cognitio habebaꝫ. Tertia in die significat tēpꝰ grē qn̄ iā plena cognitio habeꝫ. De hora aūt misse sciendū ē ꝙ instituta est fieri coiter tribus horis. scilꝫ hora tertia sexta ⁊ nona. Celebratio. n. misse ē memoriale passiōis xp̄i: qui ẜm Aug. in li. de cōcordia euangelistarū. crucifixus fuit hora tertia linguis iudeorū. hora sexta manibꝰ militū. ⁊ hora nona expirauit. Consuetudo tamē ē ut nō dicaꝫ solennis missa hora nona nisi in diebus ieiunioruꝫ: ⁊ maxime qn̄ ep̄i faciūt ordinationes. Misse aūt p̄uate dici p̄nt ab aurora vsq̄ ad sextā. Sed dubiū oriꝫ apud plerosq̄ quare in parasceue non celebraꝫ missa. Et r̄ndeꝫ ꝙ id rōnabiliter sit: q̇a dupliciꝫ representatur ab ecclesia passio xp̄i. Uno modo inq̄ꝫtuꝫ fuit in xp̄o ẜm se ⁊ absolute: ut moueanꝫ corda eorū ad compassionē: ⁊ quia ipsa dies i qua passus fuit ipsaꝫ passionē satis efficaciter rep̄sentat: statuit eccl'ia ut illa die nō consecreꝫ corpꝰ xp̄i: sed qḋ in precedenti die reseruatum est sumaꝫ. Sanguis tm̄ nō reseruaꝫ ꝓpt effusionis ꝑiculū. Quia aūt effectꝰ passionis illius seu influentie ad nos ꝯtinue proueniūt seu in nos descendūt. iḋ statuit ecclesia vt excepta die predicta quottidie in ecclesijs missa celebretur.

Tertia regula seruanda in celebratione misse diciꝫ modi: qui cōsideratur aut respectu calicis: aut respectu luminis: aut respectu indumentoꝝ. Si respectu calicis. ⁊ tunc aduertendū est ut dic̄ Ric. ꝙ nō licet celebrare in calice lapideo ꝓpter eius ineptitudinē. nec ligneo ꝓpter humiditatē. nec vitreo ꝓpter fragilitatē. nec ereo uel de auricalco: quia ob vini virtutē eruginē colligeret. ⁊ vomitū ꝓuocare posset: sed debet esse calix de auro uel de argēto. Et si q̇s tā pauꝑ est ꝙ non possit habere calicē aureū uel argenteū habeat stagneū: ut patꝫ exp̄sse de ꝯsecra. di. i. c. vasa. ⁊. c. et calix. Secundo cōsideraꝫ modꝰ in celebratione misse respectu luminis. Nam sacerdos nō debet celebrare sine igne seu lumine. ⁊ hoc primo ꝓpter eccl'ie cōstitutionē: q̄ rep̄hēdit celebrātes sine igne. ex̄ de cele. mis. c. vltimo. Secūdo ꝓpter ipsiꝰ ignis significationē. Significat eni dilectionis feruoreꝫ ꝑ quē xp̄s ꝓ nobis passus hoc sacr̄m instituere voluit. Etiam eius lumē ⁊ calor significāt ꝙ sacr̄m oꝑaꝫ i celebrante digne: ⁊ suscipiente augmentum illuminationis in intellectu: ⁊ feruorē caritatis in affectu. Tertio cōsideraꝫ modus celebrandi respectu indumentorū. Nullus vtiq̄ celebrare dꝫ sine vestibus ab episcopo benedictis. de quibus sic diciꝫ de ꝯse. di. i. c. vestimēta Uestimenta ecclesie q̇bꝰ dn̄o ministraꝫ ⁊ sacrata esse debent ⁊ honesta: quibꝰ in alijs vsibus nō debēt frui ꝙ ecclesiastic̄

⁊ deo dignis officijs: que nec ab alijs
debent cōtingi aut offerri: nisi a sacratis
hoibus: ne vltio que Balthasar regem
ꝑcussit sup hoc transgredientes veniat ⁊
corruere eos faciat ad ima. Et ut dicit
glo. in. c. se. sup ꝟbo polluunt. Ex veste
alicuius dn̄e uel alterius nō debet fieri
casula uel alius ornatus ecclesie. Que
aūt ⁊ quot sint vestes ille que requirūt
ad celebrationē misse refert Inno. in li.
de offi. misse. pte. i. c. io. d. Sex sūt indu-
menta coia epis ⁊ presbyteris. videlicz
amict⁹. alba. cingul⁹. stola. manipul⁹. ⁊
casula. In multis tn̄ locis inualuit cō-
suetudo ut cigul⁹ nō bn̄dicat. Quicūqꝫ
g̊ celebraret sine huiusmodi vestib⁹ gra-
uiter peccaret. Sint g̊ sacerdotes dili-
gentes ⁊ solliciti: ne omittant quicq̄ de
his que ordinata sūt ab ecclesia.

Qr illorū que requirūt in celebratiōe
quedā significant ptinētia ad incarna-
tionē: quedā ad passionē: quedā ꝟo ad
resurrectionē. Caplm. z.

Secundū mysterium de missa de-
clarandū est de eius significa-
tione: i quo videre debemus qd
significent illa que requirunt ad misse
celebrationem vltra ea que requirun-
tur ad essentiam sacramēti. Et respon-
det Ric. q̄ per illa significantur tria.
Primo quedā ptinentia ad incarna-
tionez. Secundo quedam pertinentia
ad passionem. Tertio quedā ptinētia
ad resurrectionem. Primo significāt
quedam pertinentia ad incarnationez
⁊ natiuitatē xp̄i. Nā sacerdotis calcia-
tio incarnationis est representatio. In
ꝑsona eni filij dei dr̄ in psal. In idumea
extendam calciamentum meum. i. hu-
manam naturam: quaz assumā. Unde
sacerdos cum xp̄m representet missam
non debet dicere discalciatus. Amict⁹
in capite representat diuinitatē amictā
humanitate. Caput enim xp̄i est deus.
Alba camisia nouitatez vite significat
quā xp̄s habuit ⁊ docuit ⁊ tribuit i ba-
ptismo. Zona siue cingul⁹ significat xp̄i
iusticiā. iuxta illud ꝓpheticum. Et erit
iusticia cingulum lumborum ei⁹. Ma-
nipulus positus in leua per quam vita
presens designatur significat q̄ xp̄s in
via manipulum portauit virtutū ⁊ me-
ritoruz. Stola que collo sacerdotis in-
cumbit significat obedientiā. quaz xp̄s
ꝓpter salutē humani generis subijt fa-
ctus obediens vsqꝫ ad mortē. Casula q̄
alijs vestimentis supponit̄ xp̄i caritatē
significat: que omnes alias ꝟtutes ex-
cellit. Introit⁹ sacerdotis ad altare ad-
uentuz xp̄i significat: ⁊ introitus misse
desideriuz aduentus eius significat. Et
ideo in missa solenni non debet intrare
sacerdos quousqꝫ inceptus sit introit⁹
misse: quia ante xp̄s fuit desideratus q̄
veniret. Et q̇a in aduētu xp̄i fuit aperta
vena misericordie. ideo post itroitū sub-
ditur Kyrieleison: qd̄ interpretat̄: dn̄e
miserere: qd̄ nonies dicit̄ computando
ibi xp̄eleī: ut ꝑ misericordiam xp̄i nouem
associemur ordinibus angelorum. P⁹
hoc subiungitur: Gloria in excelsis deo
ad representandū hymnū: quem angeli
pastoribus nato domino concinerunt:
quem sacerdos inchoat: quia angelum
magni consilij representat. Et chor⁹ cō-
cinendo prosequitur: quia subito facta
est cum angelo multitudo militie cele-
stis laudantium. ⁊c̄. Orationes autez
que subsequūt̄ representant orationes
quas xp̄s post suā natiuitatez fecit pro
populo. Epistola que premittit̄ euāge-
lio significat predicationē precursoris
Baptiste. Graduale significat lamen-
tum penitentie: q̇a Iohes pniam predi-
cabat. Et quia post luctū sequitur con-
solatio. iuxta illud Math. 5. Bti qui
lugēt qm̄. ⁊c̄. Ideo p⁹ graduale cantat̄
alleluia: quod significat ineffabile gau
dium angeloruz ⁊ hominū in eterna fe-
licitate laudantium deū. Diaconus su-
scipiens codicem euangelij benedictio-
nem a sacerdote postulat ad significan-
dum q̄ nullus debet predicare nisi mit-
tatur. Lectio enim euāgelij predicatio-
nem christi significat. Et debet legi in
loco magis eminēti q̄ epl'a. iuxta illud

significationes
vestimentorum
sacerdotis [illegible]

Sup montē excelsū ascēde tu qui euā-
gelizas syon. ⁊ quia corde creditur ad
iusticiam. ore autē cōfessio fit ad salutē
ut ostendat ecclesia ꝙ euangelij verbū
corde recipit. mox post euangeliuȝ fidei
symbolum ore decantat: qđ tamē sacer-
dos incipit ut significet ꝙ xp̄s ore ꝓpo
xp̄ianā fidem docuit. Offertoriū quod
cantatᷓ significat sacerdotem oblaturū
sacrificiū laudis. Qui āteꝙ dicat ore-
mus: ꝑmittit. dn̄s vobiscū. ad significādū
qa nisi dn̄s sit nobiscū ad salutē nostrā
orare nō possumus. 2ᵒ significatᷓ i missa
q̄dā ptinentia ad xp̄i passionē. Nam pᵒ
offertoriū fit silentiū: ⁊ dicuntᷓ oratiōes
tacite: ad representādū illud tempus quo
xp̄us nō ambulabat palā inter iudeos
cū eum interficere cogitarēt. quia tamē
appropinquante passione iteruȝ palam
ambulauit: ad hoc significandū excla-
mat sacerdos. Per omnia secula sclo͂rū
Prefatio aūt est quedā gratiarū actio ⁊
diuine laudis cōfessio: representās illā
gratiarum actionē quā sancti reddūt xp̄o
in celo. Sanctus repñtat laudē quā
sibi cecinerunt pueri hebreorū in dn̄ica
palmarum. eleuatio corporis xp̄i repñtat
eleuationē xp̄i in cruce. demissio deposi-
tionem eius de cruce. positio sup palaȝ
inuolutioneȝ in syndone munda. pala
enī syndonē representat. ideo dicitur de
cōse. di. i. c. consulto. Cōsulto oīuȝ con
stituimus ut sacrificiū altaris nō in se-
rico panno aut tincto quisꝙ celebrare
presumat: sed i puro linteo ab ep̄o cō-
secrato terreno. s. lino. pcreato: atꝙ con
texto. sicut corpus dn̄i nostri ih̄u xp̄i in
syndone linea mūda sepultū fuit. h ibi.
Cum aūt sacerdos dicit. Nobis quoꝙ
pctōribus. representat cōtritionē ⁊ con-
fessionē latronis alterū increpantis. ⁊
misericordiaȝ petentis: eo ꝙ Centurio
⁊ qui cū eo erāt reuertebantᷓ pcutientes
pectora sua. Quando sacerdos excla-
mans dicit. Pater noster. ⁊c̄. reductio ē
ad memoriā illius clamoris: quē emi-
sit xp̄s in hora mortis. s. Pater in manus
⁊c̄. Altare crucē significat. Calix sepul-
chrum. Patena lapidē quo sepulchruȝ
fuit clausum. 3ᵒ significantᷓ in missa
quedā ptinentia ad xp̄i resurrectionē
Nam cum sacerdos dicit. Pax dn̄i. ⁊c̄.
Insinuat ꝙ vna sabbatorū stetit ih̄us
in medio discipulorum suoruȝ ⁊ dixit eis.
Pax vobis. Et quia tūc dedit eis ptātē
remittendi peccata: ideo chorus excla-
mat. Agnus dei. ⁊c̄. quod ter repetitur
ad significandū ꝙ petimus nobis dimitti
pctā cogitationis. locutiōis. ⁊ opatiōis
p quorū remissionē venimus ad eternaȝ
pacē. Pᵒcoio significat gaudiū aplo͂rum
de xp̄i resurrectione. Ite missa est. repre
sentat illud qđ dictū est aplis pᵒ ascen-
sionem i celū. s. hic Ih̄s qui assumptus
est ⁊c̄. Deo gratias: representat aplo͂s
regressos in hierusalē cum gaudio ma-
gno vnanimiter perseuerātes in orone.
Significat etiā ꝙ ꝓ beneficio redem-
ptionis nostre cuius mysteriū repñtatᷓ
in missa debemus esse in cōtinua grāꝝ
actiōe. Si quis pᵒ quereret: cur nō dr̄
Ite missa est. i qualibet missa. Respōdet
Boñ. di. i3. quarti. in declaratiōe littere
ꝙ quedā misse celebrantᷓ specialiter ad
honorē sanctorū. ⁊ quia ipsi sūt beati: ⁊
coram deo. ideo in talibus licentiatᷓ po-
pulus: ⁊ dicitᷓ. Ite ⁊c̄. quasi festinate in-
gredi in illam requiē. Quedā misse spe-
cialiter celebrantᷓ ad salutem viuorum. ⁊
quia nō sumus certi de salute nostra: iō
debemus cōtinue solliciti esse: ne p nr̄am
ignauiā in nobis misse efficacia depeat
Ideo dicitᷓ in missa. Benedicamus dn̄o.
Quedā misse specialiter dicūtᷓ ad requieȝ
defunctorum. ⁊ in illis dicitᷓ. Requiescant
i pace. Si aūt adhuc aliquis quereret:
quis adinuenit ritū celebrandi missam
cum tot conditionibus. audiat. Ric. d.
in declaratione lr̄e. di. i3. q̄rti. Missam
beatus Petrus aplus primus oīuȝ An-
tiochie dicitᷓ celebrasse: scd̄m quod dicit
Ago. li. 2. de sacr̄is. pte. 8. c. vltimo. Et
de cōse. di. i. c. Jacobus. dr̄. Jacobus frater
dn̄i s̄m carnē: cui primū tradita est hie-
rosolymitana ecclesia. ⁊ Basilius cesa-
riensis ep̄us tradiderunt nobis misse

celebrationē.i.misse celebrande ordinē
sm glo.ibidē. Et p⁹ alij alia addiderūt
ad solēnitatē ꝛ decorem.ut habeť.di.xi.
c.Ecclesiasticarum.

An sit melior missa sacerdotis boni
ꝙ mali: ꝛ an sit de obligatione audire
missa3: ꝛ q̄liť missa sit audiēda humiliť
reuerenť ꝛ deuote. Caplm.3.

TErtiū mysteriū declarandu3 de
missa diciť auditio: in quo con-
siderabim⁹ adhuc tria videlicet
Primo meliorationē. Secūdo obli-
gationē. Tertio deuotionē. Primo
ꝯsiderem⁹ meliorationē. vtrū melior sit
missa boni sacerdotis ꝙ mali. Et q̇bus-
dam videť ꝙ nō ꝓpter verba Greg̃.qui
in registro ait. Heu in ꝙ magnū laqueū
incidunt qui diuina ꝛ occulta mysteria
plus ab alijs sanctificata fieri posse cre
dunt: cū vnus idē spūs sanct⁹ ea myste-
ria occulte atq̄ inuisibiliť op̄ando san-
ctificet. S3 in cōtrariū ē illud qḋ scribiť
i.q.i.c.ipsi sacerdotes. vbi sic habetur.
Quanto sacerdotes fuerint digniores:
tanto facili⁹ in necessitatib⁹ pro quibus
clamāt exaudiūť. Ad idē facit.c.ibidē
sacerdotes.ꝛ.c.sacrosācta. Rñdet Tho
3.pte.q.8z.ꝙ in missa duo sunt cōside-
randa:s.ipsū sacramētū: qḋ est p̄ncipale
ꝛ orationes: q̄ i missa fiūt ꝓ viuis ꝛ mor-
tuis. Quātū ergo ad sacramētū nō mi-
nus valet missa mali sacerdotis ꝙ boni
q̇a vtrobiq̄ idē ꝯficiť sacrm̄. Ad quod
facit.c.cū scriptura.i.q.i.ꝛ.c.significa-
stis.ꝛ.c.non quales.ꝛ.c.dñs.ꝛ.c.non
nocet. De orōne aūt que fit in missa: di-
cēdū ꝙ pōt considerari dupliciť. Uno
mō inquātū habet efficaciā ex deuotiōe
sacerdotis orātis. ꝛ sic nō est dubiu3 ꝙ
missa melioris sacerdotis ē magis fru-
ctuosa. Alio mō orō pōt cōsiderari in-
quātū ꝓferť a sacerdote in p̄sona toti⁹
ecclesie: cui⁹ sacerdos ē minister: quod
quidē ministeriū etiā in pctōrib⁹ manet
Unde quātū ad h̄ est fructuosa nō solū
oratio sacerdotis peccatoris ꝛ missa: h̄
etiā oēs alie eius orōnes quas facit in
in ecclīasticꝭ officijs: i quib⁹ gerit p̄sonā
ecclesie. Orationes tñ eius p̄uate nō sūt
fructuose. Greg⁹ ḡ loquiť de veritate sa-
cramēti i auctoritate p̄allegata ad pte
ꝯtrariā. Ex quo Boñ.d. Si quis liben-
tius audiat missam melioris sacerdotꝭ
credo ꝙ bene facit: dum tñ credat ipsū
in substantialib⁹ nō sup̄excedere pecca-
torē: alioq̄n p̄iculose erraret. Secū-
do ꝯsiderem⁹ misse obligationē. de qua
sic loquiť.c.missas.de ꝯse.di.i. Missas
die dñico secularib⁹ audire totas sp̄ali
ordine p̄cipim⁹: ita ut ante benedictiōe3
sacerdotꝭ egredi popul⁹ nō p̄sumat. Ubi
circa tria dubitare contingit. Primo
vtrū clerici ꝛ religiosi teneanť seruare h̄
statutū: q̇a diciť secularib⁹. Et respōdet
Jo.an.in rosario sup̄ dicto.c.ꝙ si ad h̄
teneneť laici: multo magis ꝛ clerici: qui
totaliter dediti sunt diuino cultui.ut p3
iz.q.i.c.duo sunt genera. z° dubitať
vtrū eadem sit obligatio audire missam
alijs diebus festiuis: que ꝛ dieb⁹ dñicis
Et dicēdū ꝙ sic. q̇a de silib⁹ idē est iudi-
ciū. Na3 statutū de auditiōe misse factū
fuit ut saltē ꝓ illo tēpore vacareť dinis.
Ex q̄ p̄cipiť ꝙ tota missa audiať.ut p3 i
p̄allegato.c.missas.ꝛ in.c.oēs fideles.ꝛ
in.c.cū ad celebrandas. Sed alia festa
ab ecclesia p̄cepta sunt sup̄addita dieb⁹
dñicis: ut in illis vaceť diuinis. ideo po
pulus in illis festis predictꝭ audire mis-
sas teneť. Et hoc colligiť ex his q̄ dicūť
extra de parrochijs i.c.ut dñicis dieb⁹
ꝛ festiuis. 3° cōtingit dubitare. vtrū
peccet qui non audit missam a proprio
parrochiano. Et dicūt coiter doc.ꝙ nō:
dummodo nō fiat ex cōtēptu. ꝛ ꝓprius
sacerdos nō requirat. q̇ si req̇reret indi-
screte ꝛ indebite nō esset audiēd⁹: puta
si req̇reret imp̄ediēs deuotionē ꝛ salutē
parrochianorū: puta si requirēt aliquē
parrochianū: ut audiret missa3 suā: dū
ille vellet p̄egrinari: uel ꝓ iplendo aliq̄
voto: uel ꝓ cōsequēda aliqua indulgē-
tia. Nā requisitio sacerdotis i tali casu
irrationabil' esset ꝛ iniusta. Similiť etiā
cū populus ire vellet ad audiendū v̄bū
dei ab aliq̄ illud p̄dicāte: q̄ auctoritatē

habeat predicandi: sicut habere solent
religiosi mēdicātes: iniquũ ꝓculdubio
esset si sacerdotes astringere vellēt suos
subditos ut omisso ꝟbo dei missas au-
direnti parrochia. in quo etiā casu sub-
diti ei nō obediētes meo iudicio nō pec-
cant: qa ut inqt Bern̄. in li. de p̄ceptiōe
⁊ dispēsatiōe. Iniquũ ꝓculdubio foret
si ea que sūt ꝑ sola caritate istituta ꝯtra
caritatē tenerent̄. sed obseruare statutũ
de auditione misse in ꝓpria parrochia ē
institutũ pro caritate. ergo nō debet ser-
uari cōtra caritatē. Esset autē cōtra ca-
ritatē si popul⁹ cōis impediret̄ ne posset
cibari: ⁊ recreari spirituali doctrina: ⁊
maxime qa ut in pluribus ipsi curati ⁊
parrochiani aut nō predicāt: aut p̄dica
re nesciūt: ⁊ tñ ut diximus in sermōe de
verbo dei. ⁊ habetur extra de offi. iudicis
ordi. c. inter cetera. Inter cetera que ad
salutē spectāt populi xp̄iani pabulũ ꝟbi
dei maxime noscit̄ necessariũ. quia sicut
corpus materiali: sic aīa spirituali cibo
nutritur. Si ergo necessitas corporalis
aut tēporalis excusat a pctō nō audien-
tes simpliciter missam. ⁊ ex ꝯsequenti si
illā nō audiāt i parrochia: multo forti⁹
necessitas spūalis excusabit: q̄ ut dictũ
est inest populo cōi ad audiendũ verbũ
dei. Hortandi tñ sunt oēs tā viri q̄ȝ mu-
lieres: ut suos parrochianos reuereāt̄:
cōsuetasq̄ȝ faciāt oblatiōes. ⁊ cum eoꝝ
bñdictione se transferāt cũ adest legiti-
ma cā ad missas alibi audiendum. imo
laudarē si ipi patres sacerdotes cũ pre-
dicat̄ verbũ dei ab aliquo famoso viro
surgerēt bono mane: ⁊ celebrata missa
populos suos admonerēt ut ꝯfluerent
ad predicationes: ipsiq̄ȝ ꝑ bono exēplo
vna cũ illis idem facerēt. qm̄ ut dictum
est satis indigent seculares dirigi ꝑ ꝟbũ
dei in viam salutis. 3° consideremus
misse deuotionē. Audiēda eteni est hu-
militer. reuerenter: ac deuote. Sunt tñ
multi qui dũ missa celebrat̄ ponunt se
ꝓpe os sacerdotis. ꝓspicientes si de illo
passeres exeāt ac musce. Alij sacerdotē
p̄ueniūt fortiter clamantes: Gloria in
excelsis. Credo. ⁊ similia. Nam dum sa-
cerdos facit pausam postq̄ȝ dixit visibi-
lium ⁊ inuisibiliũ. ante q̄ȝ sequat̄: Et in
vnũ dñm ihm xp̄m: ⁊ illi submurmurā-
tes dicūt. Et in vnum dñm. ⁊c̄. Multi
adhuc nō curant audire ea q̄ sacerdos
i missa dicit: sed suas oratiōes ⁊ officia
genuflexi dicunt: qui tñ q̄ȝdiu sacerdos
alte loquit̄ aut cātat astare debent misse
cũ silentio ⁊ intēte audire: ut dicitur de
cōse. di. i. in. c. apl'ica. Qñ ꝟo sacerdos
secretas or̄ones ⁊ canonē dicit. tūc pos-
sunt ⁊ ipsi dicere or̄ones ⁊ orare. nō tñ
cũ strepitu faciēdo pis. pis. pis. ⁊ turbā-
do mentē sacerdotis. Pleriq̄ȝ etiā volūt
audire missas quasdā peculiares omissa
ꝓpria missa dici dñici aut festi precepti.
q̄ si scienter id faciūt nō excusant̄ a pctō
nisi audiant missam ꝓpriā. Vñ dr̄ ex de
cele. mis. c. quidā. Quidā laicoꝝ habent
in cōsuetudine ut per singulos dies au-
diāt euāgeliũ: In principio erat verbũ:
⁊ missas peculiares. h̄ est de sancta tri-
nitate. ⁊ de sancto Michaele. Et ideo
statutũ est ut vlteri⁹ hoc non fiat nisi suo
tp̄e. Et nisi aliquis velit ꝓpter reuerētiā
sancte trinitatis nō ꝑ alia deuotiōe au-
dire. Sȝ si voluerint ut misse sibi cātent̄
de eodē die missas audiāt pro salute vi-
uoꝝ ac etiā defūctoꝝ. hec ibi. Quare ut
finē huic sermoni demus audiēde sunt
misse cũ oī mansuetudine ⁊ feruore. qm̄
sic audiētes ꝯsequūt̄ i h̄ seculo dei grām
⁊ i futuro sempitnā gloriā: in q̄ viuit ⁊
regnat de⁹ ꝑ etña secula seculoꝝ. Amē.

Feria qnta in cena dñi. de sacro ba-
ptismate: ꝑ qd̄ efficiūt̄ hoies dei filij ꝓmit
tētes in illo abrenũciare diabolo ⁊ ei⁹
pompis. Sermo. 68.

Qui lotus

est non indiget nisi ut
pedes lauet: s̄ē mūd⁹
totus. Verba sūt redē-
ptoris nostri Joh. 13.
c. ⁊ i euangelio hodierno. Multa debet
esse mūditia mentis omnib⁹ q̄ ꝑ sacrm

baptiſmi regenerati facti ſunt ꝑticipes ⁊
heredes celeſtis regni dñi ihu xp̄i. Per
baptiſmū nāq; filij dei efficimur. in illo
promittētes abrenūciare diabolo: ⁊ oi-
bus pompis eius. ut notat̃ de ɔſe. di. 4.
c. p̄ma igit̃. ⁊. c. primū interroget̃. Qm̄
aūt pleriq; tāti bñficij imemores: cē cor
ſuū ad mundana atq; terrena ɔuertunt
ꝑuipēdētes nō ſolū repromiſſam beati-
tudinem: vex etiā habitā dignitatem ⁊
gr̄am ꝑ baptiſmū. Idcirco de ipſo i p̄n̄ti
ſermone aliq̄ diſcutiem⁹: ut intelligētes
tanti ſacramenti virtutē p̄eminentiā ⁊
ſublimitatē: conemur iuxta ſaluatoris
noſtri ſniam in v̄bis allegatis ꝓ thema-
te lauare pedes. i. mētis affectiōes mū-
dare ab oi inquinamento ⁊ turpitudine
inordinati amorꝭ cuiuſcūq; boni creati
De ipſo itaq; baptiſmate locuturi tria
myſteria ꝓponim⁹ declaranda.
Primū dicit̃ diffinitiōis.
Secundū obligatiōis.
Tertiū fructificatiōis.

Quid ſit baptiſm⁹ ⁊ de ei⁹ inſtitutiōe ac materie determinatiōe: necnō ⁊ for-me obſeruatiōe. Capl'm. j.

PRimum myſteriū de baptiſmo
declarādū dicit̃ diffinitiōis: in q̄
q̇d ſit baptiſm⁹ videam⁹. Et licz
Ugo li. z. de ſacramētꝭ ꝑte. 6. c. z. dicat
Baptiſm⁹ eſt aqua diluēdis criminib⁹
ſanctificata ꝑ v̄bū dei. Tñ ɔuenientior
eſt diffinitio magiſtri qui in. 4. di. 3. ait.
Baptiſm⁹ eſt ablutio corporis exterior
facta ſb̄ forma p̄ſcripta v̄box. Scd̄m. n.
Ric. ſup p̄fata diffinitiōe duplex eſt mā
baptiſmi. ſ. remota: que eſt aq̄. ⁊ ꝓpiqua
que eſt ablutio in aq̄. Diffinitio ḡ Ugo-
nis exp̄mit māz remotā: ⁊ illa magiſtri
materiā ꝓpinquā. Pro declaratiōe aūt
clariore hui⁹ ꝑtis: tria adhuc de baptiſ-
mo cōſideremus. Primo eius inſtitu-
tionē. Secūdo materie detēminationē
Tertio forme obſeruationē. Pri-
mo eius inſtitutionē conſiderem⁹. qñ. ſ.
baptiſm⁹ fuit inſtitut⁹. Et aliq̄ dixerunt
ꝙ fuit inſtitut⁹ p⁹ reſurrectionē qñ xp̄s
dixit apl'is Math. vltimo. Euntes do-
cete oēs gētes baptiçantes eos in noie
patris. ⁊c̄. Alij aūt dicūt ꝙ fuit iſtitut⁹
ab illo tp̄e quo xp̄s ipſum ſanctificauit
Sz ut. d. Dama. i. 4. li. c. i. Xp̄s ſanctifi
cauit baptiſmū qñ fuit baptiçat⁹. ḡ tūc
fuit inſtitutus. Et glo. ſuꝑ illud Luc. 3.
Ihu baptiçato. ⁊c̄. Baptiçat⁹ inquit ē
dñs mūdari nō indigens: ſꝫ tactu mūde
carnis aquas mundās ut vim habeāt
abluēdi. Sz Ric. i. 4. dicit ꝙ xp̄us ba-
ptiſmi ſacr̄m p̄mo iſtituēdū inſinuauit.
ſecūdo iſtituit. tertio iſtitutū obſeruari
p̄cepit. Primū fecit facto ⁊ v̄bo. Facto
qñ a Iohāne baptiçat⁹ fuit: in q̄ baptiſ
mo inſinuauit baptiſmū fore in aqua fi
endū: quia ipſe in aqua baptiçat⁹ fuit:
⁊ in noie trinitatis iquātū i ſuo baptiſ-
mo apparuit ꝑſona patris i voce: ⁊ per-
ſona filij i carne: ⁊ perſona ſpūs ſancti
in colūbe ſpecie. nec tunc aliquā virtutē
regenerandis contulit aquis: niſi ꝙ ex-
tunc ordinata fuit aqua ad hoc ut in ea
inſtitueret̃ regenerationis ſacr̄m. Si tñ
haberet̃ illa aqua q̄ corp⁹ ei⁹ tetigit ſer-
uari deberet cū maxia reuerentia ꝓpter
mundiſſimā ⁊ ſanctiſſimā carnē quam
tetigit. Uerbo etiā inſinuauit baptiſmū
qñ Ioh. 3. c. dixit Nicodemo. Niſi quis
renatus fuerit ex aqua ⁊ ſpiritu ſancto
nō poteſt introire in regnū dei. Secūdo
xp̄s baptiſmū inſtituit qd̄ fecit facto ⁊
verbo. Facto. qñ ut dicit̃ Ioh. x. bapti-
çauit ꝑ diſcipulos ſuos qui de mādato
eius baptiçare ceperūt. Et ut dic̄ Nico.
de lira ſequendo Aug. Primo ipſe xp̄s
baptiçauit diſcipl'os ſuos baptiſmo ſuo
ſ. aqua ⁊ ſpiritu ſancto. qd̄ etiā ponitur
de cōſecra. di. 4. c. qñ ab hieroſolymis.
⁊. c. ſi eos. Deinde verbo inſtituit quādo
miſit diſcipulos ſuos binos ad predi-
candu ⁊ baptiçandū. de qua miſſione
habet̃ Luc. x. Tertio xp̄s iſtitutū baptiſ-
mum obſeruari precepit qñ poſt reſur-
rectionem dixit diſcipulis. Euntes. ⁊c̄.
Sanct⁹ v̄o Tho. in. 3. ꝑte. q. 66. dicit ꝙ
baptiſmus inſtitutus fuit ante paſſiōez
xp̄i: ſed neceſſitas vtēdi hoc ſacramēto
idicta fuit poſt paſſionē ⁊ reſurrectionē:

tum quia in passione xp̄i terminata sūt
figuralia sacramenta: quibus succedit
baptismus ⁊ alia sacramenta noue le-
gis: tum etiam quia ꝑ baptismū ꝯfigu-
ratur homo passioni ⁊ resurrectioni xp̄i
inquantū morit̄ pctō: ⁊ incipit nouam iu-
sticie vitā. ⁊ ideo oportuit xp̄m pati prius
⁊ resurgere q̄ hoibus indiceret̄ necessi-
tas se cōfigurandi morti ⁊ resurrectiōi
Et licꝫ apl'i baptiçassent ut dictū est añ
passionē xp̄i. tñ ẜm Ric. adhuc nō pu-
blicabāt baptismū ut necessariū ad sa-
lutē: ⁊ lex nō obligat quousqꝫ sit ꝓmul-
gata. Secundo cōsideremus circa ba-
ptismū materie determinationē. Est. n.
baptismi mat̄ia aqua. ut ait Ric. ⁊ oēs
doc. tam theologi q̄ canoniste. compre-
hendendo sub aqua ablutionē: que fit
i ea. Et loquēdo de baptismo ẜm ꝙ di-
stinguitur a baptismo sanguinis: ⁊ fla
minis: de quibus dicemus in sequenti
mysterio. Ratio est ẜm Ugo. in li. de sa-
cramētis: quia omne sacramentū simi-
litudinem quandā habet ad ipsam rem
cuius est sacramentū. Aqua eni est re-
presentatiua effectuū baptismi ⁊ ratiōe
nature ⁊ ratione vsus. Nam aqua est
naturaliter frigida. ratiōe cuius repre-
sentat fomitis repressionē. Est etiā na-
turaliter humida humiditate apta ad
abluendū. rōne cuius representat a sor
dibus peccati purgationē. Est etiā na-
turaliter diaphana ⁊ clara. rōne cuius
representat gratie illumiationē. Quia
etiā q̄tum ad vsum est multū vtilis: re-
presentat sacramentuꝫ baptismi esse in
effectu valde vtile. Et quia est ad habē-
duꝫ valde facilis: representat sacramē-
tum baptismi esse q̄tum ad obseruātiā
facile. Et quia etiā q̄tum ad vsum est
multum cois: representat sacramentuꝫ
baptismi q̄tū ad necessitatem esse cōe.
Nec potest esse aliqua artificialis aqua
materia baptismi: sed naturalis tm̄. q̇a
baptismus institutus fuit sacramentuꝫ
necessitatis q̄tuꝫ ad omnes. Et iō xp̄s
ipsuꝫ instituere noluit nisi in aqua: que
faciliter posset haberi. ⁊ coiter ab oibus
tam paupibus q̄ diuitibus. qđ nō est
verū de aliqua aqua: nisi naturali. Et si
diceretur ꝙ ignis esset conueniens mā
baptismi: qm̄ ẜm Dionysiū ⁊ Dama. hꝫ
vim illuminandi. Et Johes baptista
Math. 3. prenūcians xp̄i baptismum
dixit. Ille vos baptiçabit in spū sancto
⁊ igne. Rñdet Tho. ꝙ ꝓpter rationes iā
tactas aqua ⁊ nō ignis est materia ba-
ptismi. Dictū ꝟo Joh. ẜm expositionem
Hiero. refert̄ ad spm̄ sanctū: qui sup di-
scipulos in linguis igneis apparuit. ut
dicit̄ Act. 2. Uel per ignē potest itelli-
gi tribulatio. ut Criso. dixit sup Math
quia tribulatio peccata purgat ⁊ con-
cupiscentiā. quare ignis accipit̄ ibi me-
taphorice. Qm̄ aūt ut superius cōmemo-
rauimus materia propinqua baptismi
est ablutio in aqua: vnde baptiçare in
greco tantū valet quantū lauare in la-
tino. ẜm illud Judith. 12. Descendebat
i vallem Betulie ⁊ baptiçabat se. Pro-
pterea apud nōnullos de imersione in
aqua dubitat̄. vtruꝫ. s. sit necessaria. Et
respōdet Tho. in. 3. pte. q. 66. ⁊ Boñ. ⁊
Ric. in. 4. di. 3. ꝙ q̄uis tutius sit bapti
çare per modū imersionis: q̇a hoc habet
coior vsus: Potest tamē baptismus fieri
ꝑ modū aspsionis uel ꝑ modū effusiōis
ẜm illud Ezech. 36. Effundā super vos
aquā mundam. Sic apl'i baptiçauerūt
tria milia ho vꝫ vna die: nō imergēdo
ẜ aspergendo. Et btūs Laurentius ba-
ptiçauit Romanū effundendo. Qñ ḡ
imineret necessitas uel ꝓpter paucitatē
aque: uel propter debilitatē ministri: q̇
non potest sustentare baptiçanduꝫ: uel
ꝓpter damnum quod baptiçandus ex
imersione timeret: ⁊ verisimiliter dubi-
taret: pōt baptismus sine imersione cele-
brari. quia lꝫ ablutio aque sit de neces-
sitate sacri: modus tamē ablutionis ꝑ
accidēs se habet ad sacramētū. Scōm
ꝟo Ric. cum totū corpus nō posset ab-
lui: abluenda est pars principalior: ut
caput. ⁊ maxime facies: quia i ea vigēt
sensus. Uñ credo ꝙ si caput pueri ba-
ptiçaretur anteq̄ pars corporis exeat:

quod aliquãdo faciendũ est.ꝓpter peri-
culum mortis.puer baptiçatus est. Si
ꝟo manus uel pes abluat̃ anteq̃ aliq̃
pars alia appareat: volũt aliqui dicere
ꝙ puer baptiçatus esset: quia anima ẽ
i qualibet parte corpis tota. Cõmuni⁹
tamẽ tenet̃ ꝙ de lege cõi nõ esset bapti-
çatus:ꝗuis forte diuina pietas in tali
casu vicem suppleat baptismi.⁊ ideo sꝑ
qñ ꝑiculũ mortis iminet abluendũ est
illud de puero qȯ pȏt ablui siue sit paꝝ
siue sit multũ.hec Ric. Dubitat̃ adhuc
a multis An imersio effusio uel aspsio
debeat esse vna uel trina. Et rñdẽt doc.
supius noiati ꝙ vnitas uel multitudo
imersionũ nõ est de substãtia baptismi:
sed solum de bene esse.ideo vtrũq̧ licite
fieri pȏt.s.semel ⁊ ter immergẽ.q̇a vnica
imersione significat̃ vnitas mortis xp̄i
⁊ vnitas diuinitatis. Per trinã autem
imersionem significatur triduũ sepul-
ture xp̄i.⁊ etiã trinitas ꝑsonarũ. Sed
ut dicit Tho.diuersis ex causis ꝰm ordi
nationẽ ecclesie quãdoq̧ institutus est
vnus modus: quãdoq̧ alius.quia eni
a principio nascentis ecclesie quidã de
trinitate male sentiebant:xp̄m purũ ho-
minẽ estimantes: nec dei filiũ dictũ ꝰm
veritatẽ nature:ꝧ tm̃.ꝓpter meritũ eius
quod precipue fuit in morte. ideo non
baptiçabant in noie trinitatis: sed i cõ-
figuratiõe mortis xp̄i.⁊ vna imersiõe:
quod reprobatũ fuit i primitiua ecc̃lia:
statutũq̧ ut baptiçaret̃ in noie p̄ris ⁊c̃.
⁊ tunc imergendo.sicut patet de ꝯse.di.
4.c.postq̧ vos.⁊.c.si q̇s ep̄us aut p̄sbr
⁊.c.de trina.⁊.c.eodẽ modo.⁊.c.multi.
Postmodũ ꝟo inoleuit quorũdã here-
ticoꝝ ⁊ scismaticoꝝ error.qui ꝰm Aug
sup Job.male sentiebant de vnitate di-
uinitatis. ideo in detestationẽ erroris
eorũ fuit statutũ in cõcilio Tholetano
ut vna tm̃ fieret imersio. sicut habet̃ de
conse.di.4.c.ꝓpter vitãdũ. Sꝫ cessante
tali causa coiter obseruat̃ in baptismo
trina immersio.ut potest colligi extra de
baptismo ⁊ ei⁹ effectu.c.i.⁊ ideo grauit̃
peccaret aliter baptiçans quasi ritũ ec-
clesie non obseruans: nihilomin⁹ tamẽ
esset baptismus. Occurrit autẽ ꝓpt̃ di-
cta dubitare circa talẽ casũ. Quidã exi-
stens sup pontẽ nõ potens habere aquã
ad baptiçandũ puerum. ⁊ verisimiliter
timens eũ cito moriturũ intendẽs ꝓui-
dere saluti pueri:ꝓijcit eum in aquã cũ
intentione baptiçandi ꝓferens ꝟba: in
q̇bus cõsistit debita forma. postea puer
euadit aliquo casu:vtꝝ talis debeat re-
putari baptiçatus. Et aliquibus videt̃
ꝙ sic.quia ibi concurrũt debita forma:
debita mat̃ia:⁊ debita intentio. Ric.aũt
di.4.q̄rti tenet ꝯ̃riũ.qm̃ cũ ꝓxima mã
baptismi sit ablutio in aqua: qȯ aqua
abluit̃: primo aqua coopit̃ in toto uel
i parte.⁊ postea discoopit̃. vñ ꝓpt̃ ꝑmũ
baptismus representat xp̄i sepulturã.⁊
ꝓpter secundũ resurrectionẽ. ꝗuis aũt
puer in casu predicto ꝑ actũ illius qui
ipsũ ꝓiecit in aquã imergat̃. nõ tamẽ ẽ
actus ordinatus ex sui natura ad ħ ut
puer abluatur:sed ad hoc ut submergat̃
Et ideo si aliquo casu puer extrahatur
de aqua puer esset baptiçãdus :qm̃ illa
imersio q̄ptũ fuit ex sui natura nõ ordi-
nabatur ad eleuationẽ pueri de aqua
sed ad submersionẽ. Tertio circa ba-
ptismũ cõsiderem⁹ forme obseruationẽ.
Est.n.forma baptismi: Ego te baptiço
in noie patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti.ut
habet̃ extra de baptismo.c.i. Et ut dicũt
doc.nulli licet mutare aliquid q̄ptũ ad
illud qȯ est de essentia forme.⁊ si mutat̃
nihil agit̃.⁊ vltra hoc culpa incurritur.
Si autẽ aliquid qȯ ꝑtinet ad formã ex
sola determinatiõe ecc̃lie mutat̃:nihilo-
minus est sacrm̃: sed culpa incurritur.
Uerũ ab ap̄lis qui baptiçabãt in noie
dñi ih̄u.ut habet̃ Act̃.8.c. nõ fuit mu-
tata forma q̄ptũ ad intellectũ.q̇a i noie
xp̄i tota trinitas intelligit̃.sed solũ q̄ptũ
ad vocẽ.nec hoc ipsi potuissent nisi ex fa-
miliari cõcilio sp̄us sci. Et ħ fuit ut dic̃
Tho.ut nomen xp̄i qȯ erat odiosum iu-
deis ⁊ gentibus honorabile redderetur.
Nec pȏt dari baptismus.d. In nomine
trinitatis non exprimendo ꝑsonas.nec

in noie vnius ꝑsone. non exprimendo
alias: qm̄ sacra habẽt efficaciã ab insti-
tutiõe xp̄i. ⁊ ideo si pretermittat̃ aliquid
eorū que xp̄us instituit circa aliquod
sacr̃m efficacia caret: nisi ex sp̄ali dispen
satione eius qui virtutẽ suam sacris nõ
alligauit. Xp̄us aũt instituit sacr̃m ba-
ptismi dari cũ inuocatiõe trinitatꝭ: ⁊ iõ
q̇cq̇d deest ad inuocationẽ plenã trinitatꝭ
tollit itegritatẽ baptismi. Nec obstat ꝙ
in noie vniꝰ ꝑsone intelligat̃ alia sicut i
noie patris intelligit̃ filius: aut ꝙ ille q̇
noiat vnã solã ꝑsonã potest habẽ rectã
fidẽ de tribꝰ: q̇a ad sacr̃m sicut requirit̃
materia sensibilis: ita ⁊ forma sensibil̃.
vnde nõ sufficit intellectꝰ uel fides trini-
tatis ad ꝑfectionẽ sacramẽti nisi sensibi
libus verbis trinitas exp̄mat̃. vnde ⁊ in
baptismo xp̄i vbi fuit origo sc̃tificatio
nostri baptismi affuit trinitas sensibili-
bus signis. s. pater in voce. filiꝰ in hũana
natura. ⁊ sp̃us sc̃us i colũba. Notandũ
tñ ut inquit Tho. qñ greci baptiçant in
noie patris ⁊ filij ⁊ sp̃us sancti. tñ dicũt
baptiçet̃ seruus xp̄i: ⁊ non ego te bapti
ço. qd̓ ipsi faciũt ad euitandũ antiquoꝝ
errorem qui virtutem baptismi baptiste
attribuebant. d. Ego sum Pauli. ego
Cephe. ⁊ nihilominꝰ quia in illa forma
exprimit̃ actus exercitatus ꝑ ministrũ
cum inuocatione plena trinitatis: verũ
ꝑficit̃ sacramentũ. qm̄ ego nõ est de sb̃a
forme: sed ponit̃ ad maiorẽ expressionẽ
intẽtiõis. Nec sufficit verba corde cogi-
tare nisi vocalit̃ exprimant̃. quia ut inq̇t
Boñ. In vocali exp̄ssione verboꝝ signi-
ficat̃ ꝑfecta fidei ꝓfessio: que consistit in
verbo ⁊ in corde. Significat̃ etiã ꝙ re-
generatio facta est ꝑ verbũ incarnatũ:
qd̓ optime significat̃ per verbū voce in-
ductum. Hinc Augꝰ ait. i. q. i. c. detrahe
Detrahe verbũ. aqua q̇d erit nisi aqua?
Accedit verbũ ad elementũ: ⁊ fit sacr̃m
Unde ista tanta virtus aque ut corpus
tangat: ⁊ cor abluat nisi faciente v̓bo?
Et idẽ Augꝰ. Baptismꝰ inq̇t ẽ tinctio i
aq̃ v̓bo vite sanctificata. Propt̃ p̄dicta
ut plenior habeatur cognitio de forma

baptismi. sciendum est s̄m Ric. ⁊ Boñ
ꝙ forma põt variari sex modis. Primo
subtrahẽdo. Secundo addẽdo. Tertio
iterpõnẽdo. Quarto corrũpẽdo. Quin-
to v̓bũ ꝓ v̓bo ponẽdo. Sexto trãsponẽ-
do. Primo variat̃ forma subtrahẽdo
Et quãtũ ad hoc sciendũ ꝙ si subtrahit̃
aliquid de essentia forme non remanet
virtus baptismi. Et quia tota ista pars
In noie patris ⁊ f. ⁊ s. s. ꝑ quã exp̄mit̃
p̄ncipalis baptiçans ⁊ sanctificat̃ ele-
mentũ: est de essentia forme. ideo si de h̄
subtrahat̃ aliquid non remanet virtus
baptismi. In alia aũt ꝑte forme que est:
Ego te baptiço. sunt aliqua ꝑtinẽtia ad
essentiã forme. s. exp̄ssio actus baptiçã-
di. ⁊ persone baptiçate. eo ꝙ i illa termi-
nat̃ baptiçandi actus. Unde si aliquod
p̄dictoꝝ subtrahat̃ nõ remanet virtꝰ ba
ptismi. Exp̄ssio aũt ministri nõ videt̃ esse
de essentia forme: quã xp̄us tradidit in
baptismi istitutiõe. q̇a a ministro baptis-
mus nõ habet v̓tutẽ. 2ᵒ variat̃ forma
addendo. Et ut ait Ric. circa hoc ꝯside-
randa sũt duo. vnũ ex ꝑte addẽtꝭ. aliud
ex ꝑte additi. Si. n. addens illud qd̓ ad-
dit intẽdit esse de essentia forme volens
baptiçare i alia forma q̃ꝫ baptiçaret ec-
clesia tollit̃ virtꝰ baptismi. ad quã req̇rit̃
ꝙ baptiçans intendat facere quod facit
eccl̃ia. si etiã illud qd̓ addit̃ ẽ corrupti-
uũ forme nõ remanet virtꝰ baptismi. ut
si postq̃ꝫ dictũ est: ⁊ sp̃us sancti: addat̃
hiꝰ determinatio: creati: uel minoris q̃ꝫ
pat̃ ⁊ filiꝰ ⁊ hiꝰ. Si aũt addẽs nõ inten-
dat mutare ritũ ul̃ formã eccl̃ie. ⁊ illud
qd̓ addit non est corruptiuũ forme. non
tollit̃ ꝑ hoc virtꝰ baptismi. vnde si bapti
çãs terminata forma qua vtit̃ ecclesia
suꝑaddit illud: ⁊ beata virgo adiuuet te
aut aliquid cõsimile. uel si in principio
forme addat nomẽ ꝓpriũ: post h̄ ꝓno-
men ego. dicẽdo: Ego Johes baptiço
te. ⁊c̃. nõ tollit̃ virtꝰ baptismi. Tertio
variat̃ forma interponẽdo seu iterrum-
pendo. Et circa h̄ aduertẽdũ ꝙ cũ actꝰ
baptiçãdi sit actꝰ vnꝰ: si fiat interposi-
tio talis que corrũpat vnitatem actus

⁊ maxime si corrumpat ꝯtinuitatē intē-
tionis baptiçantis nō remanet virtus
baptisimi. vnde si baptiçās postꝙ̃ dixit:
Ego te baptico i noie patris: interponat
vnā longā narrationē: uel vadat ad fa
ciendū aliqȯ negociū: ⁊ postea reuertat̄
⁊ dicat. ⁊ f. ⁊ s. s. nō est puer baptiçatꝰ.
Si autē interpositio sit modica: ita. s. ꝙ
nō discontinuet intentionē baptiçātis:
neqꝫ actū ꝭm vsū coēꝫ. ⁊ interpositū nō
sit forme corruptiuū. nō ꝓpter h̄ impe-
ditur virtus baptisimi. Vn̄ si baptiçās
postꝙ̃ incepit actū tusciat: uel dicat ta-
ceatis uel aliqd simile. ⁊ postea ꝑficiat:
non ꝓpter hoc impedit̄ virtus baptisimi
Quarto variat̄ forma corrūpendo. ⁊
tunc si corruptio verborū sit talis ꝙ nō
remaneat eadē significatio: nec ꝭm in-
stitutionē prime impositiōis nec ꝭm ac-
comodationē vsus: impedit̄ virtus ba-
ptisimi. Si aūt sit talis ꝙ ꝗ̄uis non re-
maneat significatio ꝭm institutionē pri
me impositionis: remanet tn̄ ꝭm acco-
modationē vsus: Tūc si nō fiat tal' cor-
ruptio ex malicia uel derisiōe: ſ ex igno
rantia uel defectu lingue: nō ꝓpt̄ h̄ im-
peditur virtꝰ baptisimi. Vn̄ de cōse. di. 4.
c. retulerūt. Zacharias papa Bonifa-
cio ep̄o ita scribit. Retulerunt nuncij ꝙ
fuerit in eadem ꝓuincia sacerdos qui
latinā linguā penitꝰ ignorabat. ⁊ dū ba
ptiçaret nesciēs loqui latine infringēs
linguā dicēt. Baptiço te in noie pr̄ia ⁊
filia ⁊ spūs sanctia. ⁊ p hoc tua reuerē-
da scitas ꝯsiderauit eos baptiçare: sed
scissime frater. si ille q̇ baptiçauit nō er-
rorem inducens aut heresim: sed ꝓ sola
ignorantia rōne locutiōis infringēdo
linguā. ut s̄ diximꝰ h̄ baptiçās dixisset:
nō possumꝰ ꝯsentire ut denuo baptiçet̄.
5° variat̄ forma v̄bū ꝓ v̄bo ponēdo. ⁊
tūc si accipiat̄ v̄bū ꝓ sua mā̃ q̄ ē vox. po
nē v̄bū ꝓ v̄bo nō impedit v̄tutē baptis-
mi: q̇a in qualibꝫ lingua licitū ē bapti-
çare ꝗ̄uis male facēt latinꝰ si baptiça-
ret i lingua greca ul' hebrea: nisi ex aliq̄
casu impitiā lingue latine icurrisset: ⁊ i
linguis alijs eēt ꝑitꝰ. Si autē accipiat̄
v̄bū ꝓ sua mā̃ ⁊ forma sil'. ul' sua forma
tm̄: cū forma v̄bi sit significatio. ponere
v̄bū ꝓ v̄bo existi de eēntia forme: impe-
dit v̄tutē baptisimi: q̇a tal' mutatio cor-
rūpit formā. Vn̄ si diceret̄: In noie ge-
nitoris ⁊ geniti. nō eēt baptismꝰ: eo ꝙ p
nomē pr̄is ⁊ nomē filij significātur ipse
ꝑsone principalit̄. ꝑ genitorē aūt ⁊ geni-
tū significant̄ actꝰ notionales. 6° va
riatur forma tn̄sponēdo. ⁊ tūc si fiat tal'
trāspositio q̄ mutet sensū orōnis quam
hꝫ ex vi ordinis v̄borū impedit̄ v̄tꝰ ba-
ptisimi. ut si dicat̄: Ego pr̄is ⁊ filij bapti
ço te in noie spūs sci. q̇a ex vi istiꝰ ordi-
nis v̄boꝝ sensus ē. Ego q̇ sū pr̄is ⁊ filij
⁊c̄. ⁊ hoc qȯ dico: in noie: nō accipit̄ nisi
respcū spūs sci. Si aūt tn̄spositio nō mu
tat significationeꝫ orōnis: quā hꝫ ex vi
ordinis v̄boruꝫ. tūc dico ꝙ si nō fiat ex
malicia: sed ex ignorātia. nō impeditur
v̄tus baptisimi. Si autē fiat ex malicia
impedit̄ propter defectū intentionis in
baptiçante.

Qualiter omnes tenent̄ baptiçari de
necessitate. ⁊ de potestate baptisman̄. ac
de conditionibus que seruari debent in
baptismo. Caplm. z.

SEcūdū mysterium de baptismo
declarādū dr̄ obligatiōis: in q̄
tria adhuc hatemꝰ nō imerito
exq̇rere ⁊ ꝯsiderare ad h̄ ut ꝑs ista dilu-
cidior appeat. ꝑ̄ ꝯsiderabimꝰ ptātē. z°
necessitateꝫ. 3° q̄litatē. ꝑ̄ cōsideremꝰ
baptismi ptātē. q̇s. s. ptātē habeat bapti
çādi. ⁊ circa h̄ q̄nqꝫ dubia solēt emergē
Primū. vtrū ad diaconū ꝑtineat ba-
ptiçare. Et arguūt quidā ꝙ sic. ꝑ̄ q̇a sil'
iniūgit̄ a dn̄o officiū baptiçandi ⁊ ꝑ̄di-
candi. ꝭm illud Math. vlt̄. Eūtes do-
cete ⁊c̄. ſꝫ ad officiū diaconi ꝑtinet euā-
geliçare. ḡ videt̄ ꝙ etiā ad officiū diaco
ni ꝑtineat baptiçare. z° arguunt. quia
btūs Laurētiꝰ cū esset diaconꝰ pl'es ba-
ptiçauit. Sed ꝯ̄ est qȯ dicit Gelasius
papa. 93. di. c. diacones. vbi ait. Diaco-
nes ꝓpriā constituimꝰ obseruare mēsu-
rā: nec vltra tenorē paternis canonibꝰ
deputatū quippiā tēptare permittimus

Et.i. Absq; epo uel presbytero bapti-
çare nō audeant. nec predictis ordini-
bus fortasse longius constitutis neces-
sitas extrema cōpellat. Ad idē est tex.
de conse.di.4.in.c.ꝯstat. Pro solutiōe ḡ
ꝑsentis dubij rn̄det Tho.3.pte.q.67.ꝙ
sicut celestiū ordinū proprietates ⁊ eoꝝ
officia ex eorū noibus accipiuntur: ut
dicit Dioꝰ in li. de cele.bierar. ita etiā ex
noibus ecclesiasticorum ordinū accipi
potest quid ad vnūquēq; ꝑtineat ordi-
nem. Dicunť aūt diacones quasi mini-
stri: qa ad eos nō ꝑtinet aliquod sacr̄m
principaliter: ⁊ quasi ex proprio officio
prebeť: sed ministeriū adhibere alijs ma
ioribus in sacramētorū exhibitione. sic̄
habeť. 93.di.in.c.diaconi.i.c.nō oportz
⁊ in alio.c.diaconi. ⁊ in.c.legimꝰ. ⁊ i.c.
dn̄s. Quare ad diaconū nō ꝑtinet q̄si
ex proprio officio tradere sacramētum
baptismi: sed in collatione huiꝰ sacr̄i ⁊
aliorū assistere ⁊ ministrare maioribus
Hinc Isidorus li.2. de officijs ait. Ad
diaconū ꝑtinet assistē ⁊ ministrare ma-
ioribus sacerdotibꝰ in oibus que agūť
in sacramētis xp̄i i baptismo. s. in chris-
mate. in patena. ⁊ calice. Ad primū ḡ
dicendū ꝙ ad diaconū ꝑtinet recitare
euangeliū in ecclesia: ⁊ predicare ipsuz
postmodū cathetiçandis. Unde ⁊ Dioꝰ
dicit ꝙ diaconi habēt officiū suꝑ īmū-
dos. inter quos ponit cathecuminos. Ꝟ
docere. i. exponere euangeliū ꝑtinet ꝓp̄e
ad episcopū. vn̄ nō seq̇ť ꝙ ad diacones
ꝑtineat officiū baptiçandi. Beatus ꝓo
Laurentius baptiçauit necessitatis cā.
Secundū dubiū est. vtruz baptiçare
sit officium presbyterorū. Et respondet
Tho. ꝙ sic. eo ꝙ sacerdotes ad hoc cōse-
crantur ut sacramentū corporis xp̄i cō
ficiant. Illud aūt est sacramentū eccl'ie
vnitatis. Per baptismuz aūt aliquis fit
ꝑticeps ecclesie vnitatis. quia ianua est
⁊ fundamentū aliorū sacramentorū ut
diciť de conse. di.4.c.cuz itaq;. Unde ⁊
baptiçatꝰ accipit ius accedendi ad mē-
sam domini: quia sine baptismo alia sa-
cramēta cōferri nō pn̄t. ut habeť.i.q.i.c
si q̇s ꝑ ignorantiā. Ideo sicut ad sacer-
dotem ꝑtinet consecrare eukaristiaz: ad
quod principaliter ordinať sacerdotiū:
ita ad propriū officiū sacerdotis ꝑtinet
baptiçare. Eiusdē eni videť esse operari
totum ⁊ partem in toto disponere. Et si
diceretť ꝙ solū episcoporū est baptiçare
quia ipsorū est docere ut dicit Dioꝰ in li.
eccl'iastice hierar. Rn̄det Tho. ꝙ offi-
cium docendi ⁊ baptiçandi dn̄s apl'is
iniunxit: quorū vicem gerūt ep̄i. aliter
tamē ⁊ aliter. Nam officiū docendi cō-
misit eis xp̄s: ut ipi per se illud exercerēt
tanq̄ principalissimū. Unde ⁊ ipsi apl'i
dixerūt Actu.6. Nō est equū nos dere-
linquere verbū dei: ⁊ ministrare mēsis.
Officiū autē baptiçandi cōmisit apl'is
ut ꝑ alios exercenduz. Unde.i. Cor.i.
dicit apl's. Non eni misit me xp̄s bapti-
çare: sed euangeliçare. ⁊ hoc ideo quia
in baptiçando nihil oꝑatur meritum ⁊
sapientia ministri: sicut in docēdo. nec
tamē ꝑ hoc excludiť quin episcopi pos-
sint baptiçare. Nā ⁊ apl's dicit se quos-
daz baptiçasse in epl'a vbi suꝑ. Ter-
tiū dubiū. vtrū laicus possit baptiçare.
Et rn̄deť ꝙ ad misericordiam eius qui
vult omnes hoies saluos fieri ꝑtinet ut
in his que sunt de necessitate salutis hō
de facili remediū iueniat. Inter omnia
autē alia sacramēta maxime necessitatꝪ
est baptismꝰ: qui est regeneratio hois i
vitam sp̄ualem: quia pueris aliter sub-
ueniri nō potest: ⁊ adulti nō possunt aliť
q̄ ꝑ baptismū plenā remissionē ꝯsequi
⁊ q̄tum ad culpam. ⁊ q̄tum ad penā.
Et ideo ut homo circa remediū tam ne-
cessariū defectiuū pati nō possit. institu-
tum est ut etiā laicus iminente necessi-
tate baptiçare possit. ut habeť de conse.
di.4.c.constat. ⁊.c.in necessitate. Non
debet tamē laicus facere illa sacramen-
talia baptismi q̄ faciūt sacerdotes: que
ꝑtinent ad solennitatē: nō aūt ad neces-
sitatem baptismi. ⁊ ideo solum a sacer-
dote fieri debent. cuius est solenniter ce-
lebrare. Quartū dubiū est. vtrū mu-
lier possit baptiçare. Et respondet Tho.

ꝙ sicut nec laicus debet baptiçare pn̄te
clerico: nec clericus pn̄te sacerdote: ita
⁊ femina non debet baptiçare nō soluȝ
p̄sente clerico uel sacerdote: sed nec etiā
presente viro siue masculo. In necessi-
tatis tamē articulo potest absq̄ solēni-
tate baptiçare. ut habet̄ de cōse. di. 4. c.
mulier. Quintū dubiū est. vtrū ille q̇
nō est baptiçatus possit baptiçare. Re-
spondet Tho. ꝙ ꝑ ecclesiam determina-
tum est ꝙ non baptiçati siue sint iudei
siue pagani possunt baptismi sacramē-
tum conferre. dūmodo in forma ecclie
baptiçent. ut patet de ꝯse. di. 4. in. c. ro-
manus pontifex. ⁊ in. c. a quodam. Si
autē forma ecclesie nō fuerit obseruata
sacramentū baptismi nō confertur. Et
sic intelligendū est illud Greḡ. secundi
in. c. q̄s a paganis. de cōse. di. 4. Quos
a pagnis baptiçatos asseruisti. s. ecclie
forma nō obseruata: ut denuo baptiçes
in nomine trinitatis mandamus. No-
tandū aūt ꝙ si talis baptismus a paga
no siue infideli suscipitur necessitate vr-
gente debite fit. Si ꝟo extra articulum
necessitatis hoc fieret: vterq̄ grauit̄ pec-
caret. s. baptiçans ⁊ baptiçatus. ⁊ ꝑ h̄
impediret̄ baptismi effectus: licet nō tol
leretur ipsum sacramentū. Et si diceret̄
quō ille qui nō est baptiçatus cum nō
sit minister ecclesie pōt baptiçare? Re-
spondetur ꝙ ille qui non est baptiçatus
q̄uis nō ꝑtineat ad ecclesiam re uel sa-
cramento. potest tamen ad eam ꝑtinere
intentiōe ⁊ similitudine actus. inq̄tuȝ
s. intendit facere quod facit ecclesia. ⁊
formaȝ ecclesie seruat in baptiçando. ⁊
sic opat̄ tātū exteri⁹ ut minister xp̄i: qui
interius baptiçat. ut notatur de ꝯse. di.
4. c. si inter bonos. ⁊ c. baptismus. ⁊. c.
cum baptiçat. Secundo considere-
mus baptismi necessitatē. Et circa hoc
quinq̄ adhuc dubia sūt aperienda. P̄
vtrum omnes teneantur ad susceptio-
nē baptismi. Et respondet̄ ꝙ post diuul-
gationē institutiōis eius omnes tenēt̄
baptiçari. Un̄ Aug⁹ de fide ad Petrū
dicit illud quod scribit̄. 15. q. i. in. c. velis
firmissime. Firmissime tene: ⁊ nullaten⁹
dubites: exceptis illis qui pro xp̄i noīe
suo sanguine baptiçātur nulluū homi-
nem accepturum vitam eternam: q̇ nō
hic amabilis suis fuerit per penitentiaȝ
fidemq̄ conuersus. ⁊ per sacramētum
fidei ⁊ penitentie. i. per baptismum libe-
ratus. Et Criso⁹ idem dicit in senten-
tia de consecra. di. 4. c. nō potest. Tan-
te autem dignitatis est baptism⁹: ꝙ etiā
sanctificati in vtero debent baptiçari ut
inquit Bon̄. in. 4. di. 6. ⁊ hoc triplici ra
tione. Prima ratio est ꝓpter bonū obe-
dientie: quia deus precepit ut omnes
renascantur aqua. Secunda est ꝓpter
humilitatē. q̇a vnusquisq̄ debet se re-
putare pctōrem: ⁊ indigere xp̄i redem-
ptione. Tertia ratio est propter vnita-
tem: ut ab alijs membris xp̄i homo nō
discordet. Secundū dubiū vtrū sine
baptismo posset quis saluari. Et rn̄det
Tho. ꝙ sacramentū baptismi dupliciē
pōt alicui deesse. Uno modo ⁊ re ⁊ vo-
to. quod contingit illis qui nec bapti-
çantur nec baptiçari volunt: quod ma-
nifeste ad contemptū sacramenti ꝑtinet
q̄tum ad illos qui habent vsū liberi ar-
bitrij. ⁊ tales salutē consequi nō possūt
Alio modo potest sacramentuȝ baptis-
mi alicui deesse re sed nō voto: sicut cū
aliquis desiderat baptiçari: sed aliquo
casu preuenit̄ morte anteq̄ baptismuȝ
suscipiat. tal̄ aūt sine baptismo actuali
salutem consequi potest. Unde Amb°.
dicit de Ualentiniano q̇ cathecuminus
mortuus fuit: Quē regenerатur⁹ eram
amisi. verūtamē ille gratiā quā poposcit
non amisit. Et de hoc Aug⁹ de cōse. di.
4. in. c. baptismi. ita ait. Baptismi vicē
aliquādo implere passioneȝ de latrone
illo cui nō baptiçato dictum est: Hodie
mecum eris in paradiso: Beatus Cy-
prianus non leue argumentū assumit:
quod etiam atq̄ etiā considerans inue-
nio non tm̄ passionem pro nomine xp̄i
id quod baptismo deerat posse supplere
sed etiam fidem ⁊ conuersionem cor-
dis si forte ad celebrandum mysteriū

baptismi in angustijs tempoꝝ succurri
non pōt. hec ibi. Cui consonat notabile
dictū Inno. tertij. in. c. apl'icā. extra de
presbytero nō baptiçato. Propter ista
autē magister sententiarū ceteriq; theo-
logi distiguūt tria baptismata. Primū
vocant flaminis. s. spūs sancti: quo ba-
ptiçant hi qui baptiçari vellēt: ut dictū
est ⁊ nō possūt. Secūdū vocāt baptis-
mū fluminis. i. aque. de quo loquimur.
Tertiū dicūt baptismū sanguinis cū
quis nō valēs baptiçari aqua: patitur
ꝓ fide xp̄i ⁊ morit ꝓ confessiōe eius. cui
ianua celi apitur. ut dicit de cōse. di. 4.
c. cathecuminū. Et si obijceret ꝙ non ē
nisi vnū baptisma. iux illud ap'li Eph.
4. Unus deꝰ: vna fides: vnū baptisma.
Rn̄det Tho. ꝙ tria baptismata p̄dicta
vnū dici pn̄t ꝓpter vnitatē spūs sancti:
a quo habent ṽtutē ⁊ gratiā. Uel potest
dici ꝙ vnū est baptisma sacramentū. s.
fluminis: seu aque. alia vero duo licz cō-
ferant salutem. tamē nō sūt sacramētū
ut dicit Bon. in q̃rto. di. 4. Tertiuz
dubiū. vtrū baptismꝰ sit differendꝰ uel
accelerandus. Et rn̄det Tho. ꝙ circa
hoc est distinguendū de baptiçādis. Nā
aut sūt pueri aut adulti. si sūt pueri nō
est differendū baptisma. Primo quidē
quia nō expectat i eis maior instructio
aut plenior conuersio. Secundo ꝓpt
piculū mortis: q̄a eis nō pōt alio reme-
dio sbuenīri nisi p sacramētū baptismi:
quibus baptismꝰ ꝓdest ꝓpter fidē offe-
rentiū ⁊ ecclesie. ut dic Augꝰ de cōse. di.
4. c. illud pscrutari. Et Isidorꝰ ibidem
in. c. puuli. Si autē argueret ꝙ actus
actiuorū sunt in patiēte ⁊ disposito ꝯm
Ari. in. 2. de anima. ſ; i paruulis nulla
precessit dispositio ad susceptiōez effectꝰ
baptismi. ergo baptismus non pōt cau-
sare suū effectū i paruulis. Rn̄det Ric.
ꝙ illa propositio debet itelligi de actiuo
limitate virtutis. Deus aūt a quo sunt
principaliter effectus baptismi agens ē
infinite virtutis. Minor etiā argumēti
realiter intellecta falsa est. quia fides ec-
clesie aliquo modo ad susceptionez ba-
ptismi disponit: quare pueri ꝙcitiꝰ cō-
mode fieri potest sūt baptiçādi. Si vero
de adultis loquimur: quibꝰ subuenīri
pōt p baptismi desideriū ut supra dictū
est: tunc eis ut ait Tho. nō statim cū cō-
uertuntur est sacramentū baptismi cō-
ferendū: sed oportet differre usq; ad ali-
qd certū tempꝰ. Primo quidem ꝓpter
cautelā ecclesie: ne decipiat conferēs sa-
cramentū a credētibꝰ ficte. Unde de ꝯ̃e.
di. 4. in. c. iudei. dicit. Iudei quoꝝ pfi-
dia frequenter ad vomitū redijt. si ad le-
ges catholicas venire voluerit: octo mē-
ses inter cathecuminos eccl'ie limen in-
troeant. ⁊ pura fide venire noscūt: hanc
demū baptismi gratiā mereant. Se-
cunda ratio dilationis est vtilitas eoꝝ
qui baptiçātur: qui aliquo tp̄is spacio
indigent ad hoc ꝙ plene instruant de fi-
de. ⁊ exercitentur in his que ptinent ad
xp̄ianā vitam. Tertia ratio est sacra-
menti reuerentia: ob quam antiquitus
adulti baptiçabāt in duabꝰ precipuis
solennitatibus. pasca. s. ⁊ pent. ut habet
de ꝯse. di. 4. c. de cathecuminis. ⁊. c. duo
tp̄a. ⁊. c. venerabilis. Potest tamē omitti
dilatio predicta aut propter necessitatē
puta cuz aliquis baptiçari cupiēs esset
in articulo mortis psecutiōis ⁊ naufra-
gij. ut expresse habet de conse. di. 4. i. c.
hi qui. Aut quando illi qui sunt bapti-
çandi apparent pfecte instructi in fide ⁊
ad baptismū idonei. sicut Philippꝰ ap'ls
statim baptiçauit eunuchū. ut habetur
Act. 8. c. ⁊ Petrus Corneliuz: ⁊ eos q̄
cum ipso erant Act. xi. Quartū du-
bium. vtrum peccatores ad baptismuz
accedentes teneant sua peccata cōfiteri
Respondet Tho. ꝙ duplex est peccatorū
cōfessio. vna que fit interius deo. ⁊ hec
requirit ante baptismuz. ut. s. homo pec-
cata sua recogitans de eis doleat. Non
eni potest inchoare nouam vitaz: nisi eū
peniteat veteris vite. ut Augꝰ dicit i li.
de penitentia. Alia vero est cōfessio pec-
catoruz exterior que fit sacerdoti. ⁊ tal'
confessio non requirit ante baptismum
Primo quidem quia talis confessio cū

respiciat ꝑsonas ministri ꝑtinet ad priē
sacramentū. quod nō requirit ante ba-
ptismū: quia est ianua omniū sacramē-
torum. Secundo quia cōfessio exterior
que fit sacerdoti ordinatur ad hoc ꝙ sa
cerdos cōfitentē absoluat a peccatis: ⁊
liget ad opa satisfactoria: que baptiçā-
dis non sunt iponēda. ſm illud Amb.
in glo. Ro. xi. Grā dei in baptismo nō
requirit gemitū neqꝫ planctū: uel etiam
opus aliqd: sed solā fidem. ⁊ oia gratis
condonat. Que verba notant de ꝯse. di.
4. in. c. sine penitentia. Baptiçandi etiā
nō indigent remissione peccatorū ꝑ cla-
ues ecclesie: quibus omnia remittūtur
ꝑ baptismū. Sufficit ergo his q baptiçantur
confessio generalis: quā faciūt
ſm ritū ecclie abrenūciantes sathane:
⁊ omnibus opibus eiꝰ. Si tamē ex sua
deuotione vellent confiteri audiēdi sūt:
non ad hoc ꝙ satisfactio eis imponat: ſ;
ut contra peccata consueta eis spūalis
vite informatio tradatur. Quintum
dubiū. vtrū pueri iudeorū ⁊ infidelium
sint inuitis parentibus baptiçandi. Et
respōdet ſm sententiā Ric. di. 64. ⁊ Tho
2ª 2ᵉ. q. 10. ⁊ 3. parte. q. 68. ꝙ filij infi-
deliū aut habent vsum rationis ⁊ ānos
discretionis: aut nō. si sic quoniā ꝙtum
ad ea que sunt iuris diuini uel naturał
incipiunt sue ptātis esse. ideo ꝓpria vo-
luntate inuitis parentibꝰ baptiçari pñt
Si vo nondū habent vsū liberi arbitrij
baptiçari non debent.: quoniā nunꝙ h
fecit ecclesia. ⁊ hoc duplici ratiōe. Una
quidem est propter ꝑiculū fidei. Si eni
pueri nondū vsum rationis habentes
baptismū susciperent: postmodū cū ad
ꝑfectam etatem ꝑuenirent: de facili pos
sent a parētibus induci ut relinquerent
qd ignoranter susceperūt: quod verge-
ret in fidei detrimentū. Alia ratio est qa
repugnat iusticie naturali. Filius eni ē
aliquid patris: ⁊ primo quidē a paren
tibus nō distinguit ſm corpus ꝙdiu i
matris vtero continet. Postmodū vo
postꝙ a matris vtō egredit anteꝙ ha-
beat vsū liberi arbitrij ꝯtinet sub ꝑentū
cura: sicut sub quodā spūali vtero. Q̃diu
eni vsū rōnis nō habet puer: non differt
ab aiali irrōnali. vnde sicut bos uł equꝰ
alicuiꝰ ē: ut vtat eo cū voluerit sicut ꝓꝑo
instrō ſm iura ciuilia. ita de iure nāli ē
ꝙ filius anteꝙ habeat vsū rōnis sit sub
cura pris. q̃re iuitis pētibꝰ nō debet filijs
baptisma dari. Ipsi etiā infideles adulti
nullo mō coacti sūt baptiçādi. ut ꝑ. 45
di. c. de iudeis. q̃a ut ibi h tales nō sūt
iuiti saluādi: ſ; volētes: ut integra sit for
ma iusticie. Sic eni ꝓprij arbitrij volū-
tate hō serpēti obediēs ꝑijt: sic vocāte se
grā dei ꝓꝑa mētꝭ ꝯuersiōe q̃sqꝫ credēdo
saluat. Notandū tñ ſm Ric. sequendo
sñiam Inno. tertij. in. c. maiores. ex̃ de
bap. ⁊ eius effectu. ꝙ aliqs pōt cogi ad
baptismū suscipiendū duplici coactiōe.
Prima ē coactio absoluta: qñ quis ba-
ptiçet inuitus ⁊ penitꝰ ꝯtradicēs: qui l;
abluat exterius ⁊ baptiçet ſm debitam
formā: tñ nec rem nec caracterē suscipit
sacri. 2ª ē coactio ꝯditionalis: qñ qs
terroribꝰ atqꝫ supplicijs violēt attrahit
⁊ ne detrimētū incurrat: baptismi susci-
pit sacrm: talł sic ⁊ is q ficte ad baptis-
mū accedit caracterē suscipit xp̄ianitatꝭ
ipressū: ⁊ ipe tanꝙ ꝯditionalit volēs: l;
absolute nō velit cogēdꝰ ē ad obseruan-
tiam fidei xp̄iane. Tertio ꝯsideremus
baptismi q̃litatē. Debet nāqꝫ baptismꝰ
ꝯferri qñ a ministris ecclie dat cū qnqꝫ
ꝯditiōibꝰ. pª oꝛ vnitatis. 2ª simultatꝭ.
3ª modalitatis. 4ª paternitatis. 5ª
sacralis solēnitatis. pª cōditio q ob-
seruari dꝫ i baptismo dicit vnitas. Nā
vnꝰ dꝫ baptiçare ⁊ nō plures. qm̄ si plꝭs
baptiçarēt: aut dicerēt. nos te baptiça-
mus. ⁊ h nō eēt ꝯueniēs: qm̄ hō nō ba-
ptiçat nisi ut minister xp̄i: ⁊ vicē eius
gerēs. Vñ vnꝰ ē xp̄s. ita oꝫ vnū eē mi-
nistrū: q xp̄m repñtet. ⁊ ideo ꝯria intē-
tio videt excludē baptismi sacrm. Aut
plures baptiçarēt ⁊ vnusq̃sqꝫ dicēt. ego
te baptiço. ⁊ sic q̃libet exprimēt suā in-
tentionem ꝙ ipse singularit baptismū
ꝯferret. ⁊ tūc manifestū ē ꝙ ille q prius
vba ꝓferret daret baptismi sacramētū.

Alius ꝟo q̄ tumcunq̧ ius baptiçandi
haberet si verba ꝓnũciare ꝑ̄sumeret: eēt
puniendus tanq̄ rebaptiçator. Si aũt
oio sil' ꝟba ꝓferrēt: aut hoiez imergerēt
uel aspgerēt essent puniendi de inordi-
nato modo baptiçādi. ⁊ nō de iteratiōe
baptismi: qa quilibet q̄tũ in se baptiça-
ret: nec tradēt aliud ⁊ aliud sacrm̄: sed
xp̄us qui est vnꝰ interiꝰ baptiçans vnũ
sacrm̄ p oēs ꝯferret. Si aũt quereref an
possit vnꝰ plures sil' baptiçare. dicendũ
ꝙ i casu necessitatis sic sub hac forma:
Ego vos baptiço ⁊c̄. nec p hoc diuersi-
ficaref forma ecclesie: qa plurale nō est
nisi singulare gemiatũ: ꝑ̄sertim cũ plu-
raliter dicaf Math. vlti. baptiçantes
eos ⁊c̄. hec Tho. 2ᵃ ꝯditio que in ba-
ptismo ꝯferēdo requirif dicif simultas
ut. s. sil' sint ꝟba ꝓlata cũ ipsa ablutiōe.
Dicit tñ Ric. di. 3. q̄rti. ꝙ verba ⁊ ablu-
tionē sil' eē pōt intelligi tripliciter. aut p
realē existentiā vniꝰ in alio. aut p eorūz
coexistentiā in intentiōe. aut in tp̄e. Si-
multas ꝑm modũ primũ nō requiritur
qa nec possibilis est: eo ꝙ ꝟba nō sunt
nata esse i ablutione. nec ecōuerso. Si-
multas modo secundo reqrif de necessi
tate explicite: inq̄tũ necessariũ ē ꝙ ab-
luens ⁊ ꝟba ꝓferens intēdat circa ba-
ptiçandũ facere quod facit eccl'ia. Si-
multas autē tertio modo aliq̄ modo re-
quirif de necessitate: ⁊ aliquo modo nō.
Necessariũ eni ē ꝙ baptiçās sic abluat
⁊ ꝟba ꝓferat: ꝙ ꝑm coēm vsuz illa duo
videanf ptinere ad actũ vnũ: qd̄ nō eēt
verũ si in mane ablueret: ⁊ in sero verba
ꝓferret: uel econuerso. nō est tñ necessa-
rium ꝙ simul punctualiter vtrũq̧ inci-
piat ⁊ terminet. ꝫ sufficit ꝙ ꝓlatio ver-
borum incipiaf añq̄ ablutio terminef:
uel econuerso. Debet tñ baptiçans illa
facē simul: quātomagis pōt bono modo
3ᵃ cōditio que i baptismo est seruāda
dicif modalitas. Nam ut inquit Ric. ⁊
Boñ. Sacerdos debet puerũ tenere per
latera: ⁊ versa facie ad aquā debet imer-
gere. Quare aũt faciē magis ad aquā
⁊ nō ad celum baptiçandus tenet: debet
esse in signum humilitatis ⁊ reuerētie.
4ᵃ conditio que in baptismo seruāda
est dicif paternitatis. Debet nāq̧ aliq̄s
adesse q̄ baptiçādũ leuet de sacro fonte
ut Dioꝰ dicit in li. de eccle. hierar. R̄o ē
ꝑm Tho. quia spiritualis regeneratio q̄
fit p baptismũ assimilatur quodāmodo
generationi carnali. Unde dicif. i. Pet.
2. Sicut modo geniti infantes ratio-
nabiles: sine dolo lac concupiscite. In
generatiōe aũt carnali paruulus nup
natꝰ indiget nutrice ⁊ pedagogo. vnde
etiam i spirituali generatione baptismi
requirif aliquis qui fungaf vice nutric̄
⁊ pedagogi. instruendo eum qui est no-
uitiue in fide: de his que ptinent ad vi-
tam xp̄ianam: ad quod prelati vacare
non possunt circa omnez curam populi
occupati. Et debet esse vnꝰ qui leuat de
sacro fonte. ut dicif de consecra. di. 4. c.
non plures. Si tamē plures essent: cũ
omnibus cōtrahitur cognatio spũalis
ut habef ex̄ de cognatione spirituali. c.
q̄uis. li. 6. Et q̄ leuat etiā dz cē seculari
non religiosus aut monachus. ut dicif
de conse. di. 4. c. nō licet. ⁊ c. monachi.
Debet etiaz esse fidelis non infidelis. ut
patet de consecra. di. 4. c. in baptismate
Ratio est scd̄m Tho. quia infidelis nō
est membruz ecclesie: cuius ꝑsonā ge-
rit tenens ad sacramenta. Et si de facto
siue i necessitate leuat uel tenet: seu ba-
ptiçat: non contrahit aliquā cognatio-
nem spiritualē. Qui aũt leuat de sacro
fonte aliquē: eius pater spiritualis dicif
ut patet. 30. q. i. in. c. ad limina. i. §. filia
⁊ in. c. omnes. ⁊. 3. q. 3. c. ita. vbi dicitur.
Ita diligere debet homo eum qui se su-
scepit de sacro fonte sicut patrem. Et de
conse. dis. 4. i. c. vos ante omnia. de hoc
Augꝰ ita loq̄f. Uos ante oia tam viros
q̄ mulieres: qui filios i baptismo susce-
pistis moneo ut vos cognoscatis fide-
iussores apud deum extitisse ꝓ illis q̄s
visi estis de sacro fonte suscipere. id̄ eos
semp admonete ut castitatē custodiant
iusticiā diligāt: caritatē teneāt. Dicit tñ
Tho. ꝙ patres spirituales moderno tp̄e

ad hoc nõ ita stricte obligantur. quia ut
plurimũ hi qui baptiçantur parentes
habent xp̃ianos: de quibus presumẽdũ
est ꝙ suos filios diligẽter instruãt. Si
tamẽ quocunqꝫ modo sentirent ꝯtrium
tenenẗ ſm suũ modũ saluti sp̃ualiũ fi-
lioꝝ curã ip̃edere. Sꝫ nõ licet effari q̃t
mala: q̃t fraudes: quot ue lenocinia sb
nomie compaternitatꝭ ⁊ cõmaternitatꝭ
fiant. Taceo illa ne scandaliçẽẗ hi qui
deum timentes dũ compatres fiunt sa-
cramentũ baptismi fideliter reuerentur
Unusq̃sqꝫ iudicet seipsũ ⁊ videat si q̃s
ille est qui compaternitatis iura fidẽqꝫ
polluat: ⁊ ꝙ graue nephandumqꝫ scel⁹
cõmittat. Quinta conditio que i ba-
ptismo seruari debet dicitẗ sacramẽtaliũ
solennitas. Nam ut inquit Tho. lꝫ sa-
cramentalia non sint de substantia sa-
cramenti. sunt tamẽ ad bene esse ad ex-
citandũ deuotionẽ fideliũ: ⁊ reuerẽtiã
ad sacramentũ. Scd̃m ꝟo Boñ. di. 6.
q̃rti. Ordo coꝝ q̃ sũt ad solennitatẽ sa-
cramenti baptismi ſm coẽm eccl'ie con-
suetudinẽ hic est. Primo exsufflatur. ⁊
hoc fit ut ꝟtus diaboli exterioꝛ expellaẗ
⁊ interioꝛ expellenda significeẗ. sicut pꝫ
ex dicto Rabani. de institutione cleri-
coꝝ. Et Aug. in li. de symbolo. de ꝯse.
di. 4. c. postꝙ. ⁊. c. sicut nostis. Secũdo
signũ crucis fit i pectore ⁊ in fronte. ut
demon cognoscat se ꝑellendũ tam i oc-
culto cordis ꝙ in aꝑto ꝓfessionis. Ra-
banus aũt ubi supra. ⁊ in. c. postea. dic̃.
Postea signaẗ baptiçandus signaculo
sancte crucis: tam in fronte ꝙ in corde
ut ab eo tp̃e apostata diabolus in suo
vase pristino sue interẽptiõis cognoscẽs
signaculũ iã sibi deinceps illud sciat eẽ
alienũ. Tertio sal in oꝛe poniẗ. ut seq̇ẗ
Rabanus in. c. ex hinc. ut ꝑ sal typicũ
sapientie sale condit⁹ fetoꝛe careat ini-
quitatis. ne a vermibus peccatoꝝ vltra
putrefiat. sed magis illesus seruetur ad
maioꝛẽ gratiã percipiendã. Significat
ergo sal ꝙ ꝑ baptismũ sapientie sapoꝛ
ꝓparatur: ⁊ fetoꝛ fomitis restringitur.
Quarto fit linitio auriũ ⁊ nariũ cum
sputo. ⁊ de hoc dicit Raban⁹ vbi supra
in. c. postea. Postea tanguntẗ ei nares ⁊
aures saliua: ⁊ diciẗ ei ꝟbũ euãgelicũ
quod ih̃s qñ surdũ ⁊ mutũ sanauit tan-
gens cum sputo linguaꝫ eius: ⁊ mittẽs
digitos in auriculaꝫ eius dixit. Effeta
quod ẽ adapire. hoc eñi sacr̃m hic agiẗ
ut ꝑ saliuã typicã: ⁊ sacerdotis tactum
sapientia ⁊ virtus diuina salutẽ eiusdẽ
cathecumini opereẗ: ut aperiãtur ei na-
res ad accipiendum odoꝛẽ noticie dei:
ut aꝑianẗ ei aures ad audiẽdũ manda-
ta dei. Quinto fit inunctio i pectore ⁊
spatulis: ut significeẗ gratia vnctiõis
ad deũ amandũ: ⁊ ad bona oꝑa facien-
dum. de quo etiã loquiẗ Raban⁹ in. c.
deinde. Sexto p⁹ baptismũ fit iunctio
chrismatis i vertice: ut dicit ibidẽ Ra-
banus. i. c. postꝙ. ut xp̃i regni baptiça-
tus particeps fiat: ut a xp̃o xp̃ian⁹ vo-
cari possit. ⁊ talis vnctio fit in capite:
quia ut inquit Amb. in li. de sacramẽtꝭ
Sapientis sensus in capite eius. ꝑ ca-
put ergo ſm Boñ. anima designaẗ que
ꝑ baptismũ imputribilis redditẗ ad con-
templandum eterna. Chrisma eñi con-
fectũ est ex oleo lucente ⁊ balsamo cõ-
seruante. Septimo baptiçatus vestiẗ
vestimento candido. de quo Rabanus
in. c. post baptismũ. inquit. Post baptis-
mũ tradiẗ xp̃iano vestis cãdida: que si-
gnificat innocentiã ⁊ puritatẽ xp̃ianã:
quã post ablutas veteres maculas stu-
dio sancte cõuersatiõis imaculatã ser-
nare debet ad representandum ante tri
bunal xp̃i. Amb. ꝟo in. c. accepisti. sic
ait. Accepisti post baptismũ vestimẽta
candida: ut esset indiciũ ꝙ exueris vo-
luntatem peccatoꝝ. ⁊ indueris innocẽtie
caste velamina. Neqꝫ ꝓpterea tenẽdũ ut
ait Tho. ꝙ non liceat xp̃ianis alijs ve-
stibus vti: qm̃ vestis illa: ut dictũ ẽ daẗ
ꝓ tunc in mysterio sp̃ualis significatio-
nis. Ultimo poniẗ cereus in manib⁹. ut
sit lucerna pedibus eius verbum dñi ⁊
lumen semitis eius. Debent ergo cũ ne-
cessitas non cõtradicit sacra predicta
deuote celebrari cũ aliq̇s baptiçatur:

quorũ etiã nõ imemores esse debẽt hi q̃ sũt baptiçati. Recordare o aĩa xp̃iana qualiter in sacro fonte diabolo abrenũciãs ihũ xp̃i mẽbrũ effecta es. Recordare queadmodũ in baptismo grã tibi cõcessa est. ut ſm virtutẽ ⁊ voluntatem dei viuere posses. Recordare insup quõ in baptismo viam ingressa es eterne salutis. Noli o infelix peccatrix tantoruʒ beneficioꝝ oblita diabolo cõicare. Noli opa bona negligere. Noli viã paradisi deserere: sed curre post xp̃m in odorem vnguentoꝝ illius: cuius nomẽ est oleũ effusum. a quo xp̃o xp̃iani dicunt͛. ut dr̃ extra de sacra vnctione. c. cum venisset.

Quod ꝑ baptismũ delet͛ culpa. remittitur pena: ⁊ confert͛ gratia. Caplm̃. 3.

TErtiũ mysterũ declarandum de baptismo dicit͛ fructificatio: in quo de fructibus siue effectibꝰ baptismi libet dicere. Et notari possunt tres principales effectus. Primus dr̃ deletio culpe. Secũdus remissio pene. Tertius collatio gratie. Primꝰ effectus baptismi dicitur deletio culpe. Per ipsuʒ eteni delet͛ omnis culpa tam originalis q̃ actualis. ut docet magister sen. in. 4. di. 4. Et de hoc dicit Augꝰ de cõse. di. 4. in. c. a paruulo. A paruulo recenter nato vsqʒ ad decrepituʒ senem sicut nullus prohibendus est a baptismo: ita nullus est qui nõ peccato moriatur in baptismo: sed paruuli tm̃ originali. maiores autẽ omnibus etiã moriuntur peccatis que male viuendo addiderunt originali. Et idem Augꝰ in. c ut oñderet ait. Nullo excepto dictũ ẽ. s. ab aplo. Quicũqʒ baptiçati sumus in xp̃o: in morte ipsius baptiçati sumus. Et ideo dictum est ut ꝓbaret nos mortuos esse pctõ. Et glo. super illud Exo. 14. Unus ex eis nõ remãsit. iquit. Oia peccata ablata sunt in baptismo: potentia diabolica est submersa. Dicit ḡ dñs Bon. ꝙ i baptismo omnis culpa delet͛: ⁊ restituitur homo in pristinã innocentiam q̃tum ad animã. Si autẽ querat͛ ratio huius. dicit ꝙ est diuina liberalitas: que tantã huic sacramento contulit efficaciam. Sed posset aliq̇s arguere sic. Diuersoruʒ morborum diuerse sunt medicine. ḡ cũ culpe sint diuerse: nõ tm̃ specie: ꝫ gnẽ. utpote originalis ⁊ actual' ⁊ venialis ⁊ mortal'. ergo ad hoc ꝙ curentur necesse est ꝙ diuerse adhibeãtur spirituales medicine. Respondet Boñ. ꝙ remediũ potest morbum respicere dupliciter. aut quia principaliter sit ad ꝫ: aut q̇a hoc curat tanq̃ annexũ. Scd̃m ḡ ꝙ diuersi sunt morbi spũales: diuerse sũt etiã medicine sacramẽtales ꝑncipalit͛ ad illos ordinate. Si aũt morbꝰ habeat aliũ morbũ cõiunctũ: ⁊ medicina ꝑfectam habeat virtutẽ curandi nõ tm̃ curat principalem: sed etiaʒ annexã ⁊ sic facit baptismus. Secundꝰ baptismi effectꝰ est remissio pene. Remittit͛ siquidẽ baptiçato omnis pena peccato debita. Uñ Augꝰ i li. de baptismo paruulorum. ⁊ habetur de conse. di. 4. in. c ꝑ baptismum. inquit. Quicquid ab homine dictũ factum ⁊ cogitatũ est: totũ abolet͛: ⁊ quasi nõ factũ habet͛. Et glo. sup illo ṽbo psal. quorum tecta sũt peccata. dicit. Ita sunt tecta peccata in baptismo ꝙ deus ea non vult punire. Si autẽ diceret͛ ꝙ hoc nõ videt͛ cõsonũ co ꝙ Ansel. in li. cur deꝰ homo ait. Si peccatuʒ nõ punit͛: inordinatũ dimittitur ⁊ deus nihil inordinatũ relinquit. Respondet Ric. ꝙ xp̃s ꝑ passionẽ suã sufficienter exoluit penã peccatꝭ debitã: que in baptismo remittunt͛. Sed adhuc nõnulli arguũt ostendẽtes ꝙ ꝑ baptismũ non remittatur omnis pena. Primo q̇a ut habetur de conse. di. 4. in. c. ne absit. iudeis venientibꝰ ad baptismũ indicenda est penitentia ⁊ abstinentia. 40. dieꝝ. Secũdo quia videmus paruulos baptiçatos qui nullum peccatum cõmiserunt: post baptismũ multis penalitatibꝰ subiacere. ⁊ constat ꝙ non iniuste. ergo baptismus nõ remouet oẽm penã. Inquit eni Augꝰ. 13. de trini. c. 16. Omnia huius seculi mala: dolores: laboresqʒ ho-

minũ veniunt de peccatoꝝ. ⁊ maxime de
peccati originalis meritis. Tertio ar-
guunt quia baptiçatus ante xp̄i passio-
nem adhuc paradisuȝ nō intrabat: sed
clausura illa erat pena peccati. ergo per
baptismũ non remittit̃ illa pena. Ad
primũ rñdet Ric. ꝙ illa pnia nō indicit̃
iudeis propter sacramenti efficaciam:
sed propter eius reuerentiaȝ. ⁊ iudeoꝝ
recipientium baptismũ probationẽ. vñ
eis non indicebat̃ post susceptioneȝ ba-
ptismi: sed ante. ⁊ q̄uis sic obseruaret̃
quōdam. tamen modo nō oportet obser
uari: sed quod innuit glo. i preallegato
c. ne absit. nisi esset contraria consuetu-
do. Ad secundũ respondet Boñ. di-
cens ꝙ distinguẽdũ est de penis. Que-
dam enim sunt pene eternales. ⁊ quedã
temporales Ab omni eternali absoluit
baptismus delendo omneȝ culpam. De
penis autẽ tp̄alibꝰ adhuc est distinguẽ-
dum: quia quedã cōtrahunt̃. ut fames
sitis: passionesq̃ contemporanee vite.
Quedã imponunt̃ ⁊ assumunt̃: ut ieiu-
nia corporalia ⁊ spiritualia exercitia. ⁊
laboriosa opera. Baptismus ergo ut di
ctum est absoluit ab omni pena eternali
⁊ ab omni pena temporali satisfactoria
siue assumpta: nō autẽ ab omni ꝯtracta
utpote a fame siti ⁊ ceteris similibꝰ. Rō
autẽ est: quia ad hoc ipsũ nō ordinauit
⁊ ratio quare non ordinauit est: q̄a cō-
gruum fuit ꝙ huiusmodi penalitates i
nobis propter tria relinqueret. Prio
ꝓpter manifestandam equitatẽ diuini
iudicij. ut illa sententia quã dictauerat
de morte Ade ⁊ posterorũ eius imobil̃
permaneret. vnde ab illa nemo euadit.
Secunda ratio fuit ad ostendendũ
fructum passionis xp̄i: a qua virtutem
sacramentũ habet: ut penas remittat ꝑ-
sonales nō naturales: quia remedium
respicit ꝑsonã nō naturaȝ. Tertia rō
fuit propter hominẽ adiuuandum. Per
huiusmodi eteni penalitates adiuuatur
homo ut spiritualit̃ viuat: ⁊ pugnans
coronetur. Tho. vo. q. 69. tertie partis
dicit ꝙ baptismus habet virtutem au-
ferendi penalitates presentis vite. non
tamen eas aufert i presenti vita: quod
fit tum ut baptiçati conformēt̃ xp̄o: q̇
licȝ a principio sue conceptionis fue-
rit plenus gratia ⁊ veritate: habuit tñ
corpus passibile: quod per passionem ⁊
morteȝ est ad vitam gloriosam resusci-
tatum. ita ⁊ xp̄ianus in baptismo grãȝ
consequit̃ q̄tum ad aiam: habet tamẽ
corpus passibile: in quo proximo possit
pati: sed tandem resuscitabit̃ ad impas-
sibilem vitam. Unde ⁊ ap̄ls Ro. 8. ait.
Qui suscitauit ih̄m xp̄m a mortuis vi-
uificabit ⁊ mortalia corꝑa nostra ꝑ in-
habitantẽ spiritũ eius i nobis. Pena-
litates ergo virtute baptismi auferẽtur
a iustis in resurrectiōe quãdo mortale
corpus hoc induet incorruptionẽ ⁊ im-
mortalitatem. Ad tertiũ argumẽtũ
respondet Ric. ꝙ baptismus modo ap̄it
celi ianuam baptiçato q̄tum ad effica-
ciam: q̄uis hoc nō posset facere añ pas-
sionẽ: quia particularis remotio clau-
sionis predicte q̄tum ad efficaciaȝ de-
pendet ex vniuersali remotione illius
clausionis q̄tum ad sufficientiam: que
per xp̄i passioneȝ facta est. Tertiꝰ ba-
ptismi effectꝰ ẽ collatio gr̃e. Ut eni niq̇t
glo. ad Titũ. 4. c. in expositione verboꝝ
ap̄li dicẽtꝭ. Saluos nos fecit ꝑ lauacꝝ
regeneratiōis ⁊ renouationis spiritꝰ sci
quem effudit in nobis abunde. Laua-
crum regenerationis est sacramentum
baptismi: in quo datur gratia spiritꝰ sci
⁊ copia virtutũ. Sed nōnulli dubitãt
an pueri in baptismo consequant̃ grãȝ
⁊ virtutes: cum nondum habeant vsũ
liberi arbitrij. Et dicit Tho. 3. parte. q.
69. ꝙ quidã antiqui posuerunt ꝙ pue-
ris in baptismo non dantur gratie ⁊
virtutes: sed imprimitur eis caracter
christi: cuiꝰ virtute cũ ad perfectam eta-
tem venerint consequuntur gratiam ⁊
virtutes. Sȝ hoc patet eẽ falsũ dupli-
citer. Primo quidem ꝙ pueri sicut ⁊
adulti in baptismo efficiuntur mem-
bra christi. vnde necesse est ꝙ a capite
recipiant influxum gratie ⁊ uirtutis.

Secundo q̇a ꝭm hoc pueri decedentes post baptiſmũ nõ ꝑuenirent ad vitã eternã. quia ut dicit̃ ad Ro.6. Gratia dei vita eterna. Cauſa autẽ erroris fuit quia neſcierũt diſtinguere inter habitũ ꝛ actũ. ꝛ ſic vidẽtes pueros inhabiles ad actus virtutũ: crediderũt eos pꝰ baptiſmũ nullatenꝰ ꝟtutẽ habere. Sꝫ iſta impotentia operandi nõ accidit pueris ex defectu habituũ. ſed ex impedimento corꝑali: ſicut ꝛ dormientes q̃uis habeant habitus virtutũ. impediunt̃ tamẽ ab actibus ꝓpter ſomnuꝫ. hec Tho. Ex quibus omnibus colligimus quantuꝫ debeamus deo nos qui baptiçati ſumꝰ: quibus tam liberaliter ſua dona dignatus ẽ impartiri. conari inſuꝑ omni ſtudio tenemur virtutes amplecti: ad q̃s nos faciles reddidit in ſuſceptione baptiſmi. ut ſic mereamur i hoc ſeculo grẽ profectum: ꝛ in futuro eterne vite premium. Amen.

Feria ſexta in paraſceue. de doloribꝰ anxietatibus ꝛ amaritudinibꝰ xp̄i ih̄u quos in ſua paſſione ꝓ totius humani generis ſalute ſuſtinuit. Sermo.69.

Dolores noſtros ip̄e portauit. Yſa. ꝓph̄e ꝟba ſunt iſta.53. c. Paſſionẽ dñi nr̄i ih̄u xp̄i tam acerbiſſimã q̃ ignominioſã hodie recolẽtes a lachrymis cõtinere minime debemus. q̇nimo flentes iuitare debemꝰ inſenſibiles creaturas ut modo ſuo cõpatiant̃ filio virginis in cruce pendenti. d. illud Senece in ꝑma trage. Lugeat ether: magnuſq; parẽs etheris alti. Telluſq; ferax: ꝛ vaga ponti mobilis vnda. Tuq; ante oẽs qui per terras tractuſq; maris fundis radios. Nocteniq; fugas ore decoro. Quidnã flebilius cõmemorari poteſt: q̃ mors illa ſeuiſſima dei ꝛ ſaluatoris nr̄i ih̄u xp̄i? Talis memoria inq̇t Ber requirit lachrymas. Ad illaſ eteni nos ꝓuocat ſancta mater eccleſia hodie nigris induta. Ad illas nos excitat xp̄s ih̄s i doloribus ſuis. Ad illas inſuper nos trahit virgo illa piiſſima: ſpes vnica mundi. Nam ſi pie volumus cõtemplari videbimus eaꝫ vultu meſto. facie ſqualida. ſparſo crine: ac ſciſſis veſtibꝰ ſtantẽ ante crucem: ꝛ querula voce dicentem. O fili mi: quẽ de ſpũ ſcõ conceptum deũ verũ ꝛ hominẽ peperi: video te inter duos latrones cruci affixũ ꝛ vulneribus plenũ. O fili mi: quem adorãt angeli: caput ſpinis tenes coronatũ. O fili mi: quẽ tanta diligentia dum tenellus eras enutriui: quem ſemꝑ dilexi ſemꝑ amaui: q̇a tu me dilexiſti ꝛ amaſti genitricẽ tuã: ecce i cruce mortuus es ꝛ extinctus. O pater eterne: compatere mihi ſue miſerrime matri ꝛ plange mecũ tuũ ac meũ filiũ. Et quia id tue nature non conuenit: precipe illud creaturis tuis. O angelici ſpiritꝰ ꝛ vos modo veſtro plangite mecũ. O celeſtia corpora: quorũ pulchritudinem vincebat decora facies filij mei. plangite illũ iſta die inſtar leproſi deformẽ factũ. O inſenſibilia elementa. o terra cũ tuis arboribus ꝛ plantis. o aqua cum tua claritate ꝛ admirabili fluxu. o aer cũ tua facilitate. o ardens ignis cum tua viuacitate: plãgite mecũ factorẽ veſtrũ filiũ meũ. O reges terre: principes ꝛ quilibet domini: plangite mecũ dñm dominantiũ filiũ meũ. O populi oẽs: ꝛ tu ꝑcipue o popule xp̄iane: quos xp̄s tantũ amauit: ut ꝛ mori ꝓ vobis eligeret: plangite illũ mecũ tam dire mortuũ filiuꝫ meũ. O virgines. o vidue. o continentes. o ſenes. o paruuli. lugite mecũ benigniſſimũ dñm vr̄m. O matres que filios genuiſtis ſoluite crinẽ: ꝛ ꝑ meſta colla capilli fluant implentes aerem vocibus ꝛ dicentes mecũ. Fili mi ih̄u: ih̄u fili mi: hodie ꝓ peccatoribꝰ paſſus ꝛ mortuꝰ es O lumen oculorũ meoꝝ. o ſpes ꝛ ſolatium vite mee. o gaudiuꝫ ꝛ iocunditas mea: quomodo factus es mihi amaritudo ꝛ dolor: vulneraſti cor meum. ꝛ

ad crucem

192

transfodisti illud pungenti gladio. His aut similibus verbis pijssima virgo nostram duritiē rumpere satagit. Sȝ q̄a non sumus a nobis sufficientes horum mysteriorum ut debemus cū devotione cōpunctiōe: fletu: ꝛ lachrymis recordari. opus est ut supnū implorem⁹ auxilium. Et licȝ in omnibus alijs predicationibus consueverimus ꝟginū virginem interpellare. tñ quia hodie circa filij lamenta est occupata: gaudiumqȝ angelice salutationis conversuȝ est illi in tristiciam ꝛ merorem. ideo ad crucem humiliter confugiemus. illamqȝ salutabimus: verba quibus ecclesia vtit̄ referētes. O crux aue spes vnica h̄ passionis tp̄e auge pijs iusticiam reisqȝ dona veniā. Et tu pater de celis deus cōcede nobis omnibus: ut ꝑ merita cruc̄ filij tui corda nostra flectere mollireqȝ valeamus: quatenus cum lachrymis loqui ꝛ audire possimus passionē ei⁹. Hac itaqȝ suscepta fiducia de ipsa passiōe locuturi ad x̄pi dolores cōvertem⁹ sermonē: quos in verbis in nostro themate allegatis Ysaias prenunciauit. Ut aūt ordinate incedam⁹ distinguemus in tres principales articulos hodiernam predicationem: in quoꝝ quolibet quattuor dolores x̄pi pie contemplabimur.

In ꝑmo articulo quattuor dolores.
Primus dolor dicit̄ orationis.
Secundus comprehensionis.
Tertius deductionis.
Quartus contradictionis.

In secundo articulo quattuor.
Primus presentationis.
Secundus sententiationis.
Tertius crucifixionis.
Quartus inspectionis.

In tertio articulo quattuor.
Primus illusionis.
Secundus collocutionis.
Tertius incompassionis.
Quartus separationis.

Qualiter x̄ps in oratione vehement̄ doluit. ꝑpter cōtristationem. propter petitionem: ꝛ ꝑpter confortationem.

Primi articuli dolor primus.

Primus dolor quem x̄ps ih̄s ꝑ nobis tulit. ꝛ nos pie illū meditari habemus. dicit̄ orationis. Doluit nāqȝ dei filius in laboriosa oratiōe quā post cenā fecit ad patrē: Cui⁹ doloris vehementia colligi pōt ex trib⁹. ꝑ ex contristatione. 2° ex petitione. 3° ex cōfortatione. Primo apparet vehementia doloris x̄pi ad orādū cunct̄ ex contristatione. Ad q̄d intelligendū notare debemus. quia Joh.18. dicit̄ q̄ post cenam egressus est ih̄s cū discipul̄ suis trās torrētē. Cedron vbi erat hort⁹ in quē introiuit ipse ꝛ discipuli eius. Et licȝ Math.26. Marc.14. ꝛ Luc.22 narret̄ q̄ hymno dicto exierūt i montē oliuarū: Tamē Aug⁹ de cōsensu euāgelistarū dicit q̄ idem est locus. Hort⁹ eni ille erat trās torrentē. Cedron ad pedes montis oliueti. Ibi postq̄ discipul̄ dixit scandalū quod passuri erant: premonuissetqȝ Petrū in se nimiū cōfidentem qualiter eum ter anteq̄ gallus bis cantaret esset negaturus: Venit cū eis in villā: que dicit̄ Gethsemani. ꝛ dixit discipulis suis. Sedete hic donec vadā illuc ꝛ orem. Et assūpto Petro ꝛ duob⁹ filijs Zebedei: cepit contristari ꝛ mest⁹ esse: ꝛ ait illis. Tristis est aīa mea vsqȝ ad mortē. Sȝ hic theologi querūt vtꝝ i aīa x̄pi fuerit passio tristicie. Et arguūt quidam q̄ nō. Nam sapiens Ecc̄.30.c. tristiciam dissuadet dicēs. Tristiciā nō des anime tue: ꝛ nō affliges temetipsū in consilio tuo. Et iterū ibi. Tristiciam longe expelle a te. multos eni occidit tristicia ꝛ non est vtilitas i illa. Ar̄i. insuꝑ 3. ethi. ait. Eadem sunt magis eligenda sine tristicia q̄ cuȝ tristicia. Sapiēs insuꝑ ꝓv.12. ait. Non cōtristabit iustū quicq̄d ei acciderit. Sed Ric. ꝛ Boñ. di.15. tertij. r̄ndent q̄ absqȝ dubio sicut magister sen. refert. ꝛ tex. euangelicus confirmat. in anima x̄pi fuit passio tristicie. Sicut eni ex coniūctiōe rei amate cum apprehensione eiusdem causatur

3

2

in appetitu sensitiuo passio delectatiõis:
sic ex coniunctiõe rei cõdite cũ apprehen-
sione eiusdem causaẜ in appetitu passio
tristicie. ⁊ q̇a res de ꝓximo ⁊ certitudi-
naliter futura ꝯsideraẜ q̃si iam presens
ꝓpter euent⁹ instantẽ ꝓpinq̇tatẽ ⁊ infal
libilitatẽ. ideo nõ solũ respectu rei cõdite
cũ est pñs: ẜ etiã respectu rei cõdite infal-
libiliter ⁊ de proximo venture est passio
tristicie. Vñ ẜm pħm in. z. rheto. Illi
qui iã decapitanẜ nõ timẽt videtes sibi
necessitatẽ iminere: ẜ tristanẜ. Et idõ q̇a
sensualitas aĩe xp̃i mortẽ recusabat cũ
apprehendit ipsam ut de ꝓximo infalli-
biliẜ venturã. causata fuit i ei⁹ appetitu
passio tristicie. Aliẜ tñ fuit i eo tristicia
q̃ꝫ i nobis. In nobis eni frequẽter cau-
satur ꝯ ⁊ p̃ter impiuꝫ rõnis. qȯ vitupa-
bile est ut pꝫ p auctoritates sup⁹ allega
tas. In xp̃o ṽo nõ fuit nisi ẜm impium
rõnis: q̄ impabat sensualitatem tristari
moderate ẜm exigentiã sue nãe. ⁊ idõ in
ipso nõ fuit tristicia rõnẽ puertens neq̃ꝫ
ꝯturbans: nec de necessitate. Ob quod
Hiero⁹ sup Math̃. ait. Dñs nr̃ ut veri-
tatẽ ꝓbaret assumpti hõis vere quidẽ cõ
tristat⁹ est. Sed ne passio in aĩo illius
dñareẜ p passionẽ cepit ꝯtristari. Aliud
eni est contristari: aliud incipe ꝯtristari
hec ille. Consideremꝰ g̊ q̃ꝫ benigne dñs
orbis tribus illis discipulis aduocatis
eos forte amplexando: ⁊ nũc sup̃ vnuꝫ
nunc supra aliũ dexterã extendendo cũ
suspirijs ⁊ anxietate mł̃ta dicebat. Heu
filij mei: discipuli mei carissimi. Tristis
ẽ aĩa mea vsq̃ꝫ ad mortẽ. Scd̃m Nico.
de lira. dictio vsq̃ꝫ accipi põt dupliciter. nota
vno modo intensiue: q̇a tãtũ itensa erat
q̃ꝫtum poterat esse. alio modo extensiue
quia durauit vsq̃ꝫ ad horã mortis. z⁹
apparet vehementia doloris xp̃i ex peti-
tione. Dimissis vtiq̃ꝫ trib⁹ illis quibus
dixit. Sustinete hic ⁊ vigilate mecum.
Auulsus est ab eis q̃ꝫtũ iact⁹ ẽ lapidis
ut Lucas meminit. ⁊ positis genib⁹ ora
bat dicẽs. Pater mi si possibile ẽ trãseat
a me calix iste: verũtñ nõ sicut ego volo
sed sicut tu. Et venit ad discipł̃os suos:
⁊ inuenit eos dormiẽtes: ⁊ dixit Petro
Sic? Non potuisti vna hora vigilare
mecũ? Vigilate ⁊ orate ne itretis in tẽ-
ptationẽ. spiritus quidẽ ꝓmpt⁹ est: caro
aũt infirma. Iterũ secũdo abijt: ⁊ ora-
uit ut prius. Et venit iterũ ⁊ iuenit di-
scipulos dormientes p̃ tristicia. ⁊ relicꝫ
iterũ secnudo abijt: ⁊ orauit. Ubi doc.
theo. querũt vtrũ illa oratio fuit a rõne
aut a sensualitate. Et rñdet Boñ. di. iz
tertij. q̃ꝫ de ipsa dupł̃r possum⁹ loq̇. aut
q̃ꝫtũ ad mãm. aut q̃ꝫtũ ad formã. Si lo
quimur de ipsa q̃ꝫtũ ad mãm: cum mã
or̃onis respiciat desideriũ petẽtis talis
fuit petitio sensualitatis: cui⁹ desideriuꝫ
erat ad nõ moriendũ. ut magister sen.
dicit in littera. Si aũt loquamur de p̃-
dicta oratione q̃ꝫtũ ad formã: sicut cuꝫ
forma petitiõis respiciat discretionẽ ꝓ-
ponentis. ⁊ talis mod⁹ ꝓponendi sit a
discretione rõnis: cõcedẽdũ est q̃ꝫ talis
or̃o fuit volũtatis rõnalis. Ad qȯ me-
lius intelligendũ notandũ ẜm Boñ. ⁊
Ric. q̃ꝫ cũ in xp̃o sint plures nature in-
tellectuales. videlꝫ diuina ⁊ humana
necesse est in xp̃o plures eė voluntates:
qȯ magister i tex. p multimodas aucto-
ritates scõꝝ oñdit. Unde si numerẽtur
voluntates xp̃i ẜm nãs due sũt. s. dina
⁊ humana. sed ẜm psonas tres sũt. s. vo-
luntas dina. ⁊ voluntas aĩe rõnalis. ⁊
volũtas appetitiua sensitiua: que exten-
so noĩe volũtatis volũtas diciẜ: q̇a mo-
uetur p⁹ apprehẽsionẽ. q̇a ꝓꝓe loquẽdo
de noĩe volũtatis voluntas nõ inueniẜ
nisi in pte aĩe rõnali. ẜm pħm. 3⁰. de aĩa.
Igiẜ tanq̃ꝫ verus homo cogitans imo
clare vidẽs dñs ih̃s xp̃s que sibi para-
bantur in ꝓximo passiones que marty-
ria i suo corpe toleratur⁹ erat: volũtate
quadã pietatis dicebat. Pater si possibi
le est transfer a me calicẽ istũ: verũtñ q̇a
sic est voluntas tua ut ꝓ humano gnẽ
moriendo ⁊ patiendo satisfaciam: ecce
me promptissimũ ⁊ paratũ. fiat non qȯ
ego volo voluntate sensualitatis: ẜ qȯ
tu: q̇a ego idem volo volũtate rõnis. O
bone ih̃u doctor veritatꝫ q̄ cepisti facẽ ⁊

docere.tu nobis dixisti ut orantes loq̄remur patri tuo ꝟbū hoc:quod tu in tua agonia sepius replicasti. fiat voluntas tua. Ob quod Leo papa in sermone de passiōe ait. Hec vox oēs fideles instruxit.oēs confessores accendit. oēs martyres coronauit. Nam quis mūdi odia quis temptationū turbines.quis posset ꝑsecutorū supare terrores : vbi xp̄us in oibus ⁊ ꝓ omnibꝰ pr̄i diceret : Fiat voluntas tua ? Discant ḡ hāc vocē oēs ecclesie filij : ut cum aduersitas violenter alicuiꝰ temptationis incūbit sepato tremore formidinis accipiāt tolerantiam passionis.hec ille. 3° appet vehemētia doloris xp̄i in sua orone ex ꝯfortatione Tam vrgens eni erat dolor eiꝰ ut ⁊ angelus ad eū ꝯfortandū mitteret. Apparuit inq̄t Lucas ei angelus ꝯfortās eū. Apparitio aūt illa ſm Nico.d lira.fuit in visione corpali.vbi ostendit ꝙ in eo erat vera humanitas:que confortabat ꝯtra tristiciā insurgentē in pte sensitiua ex apprehensione mortis iminentis. Et factꝰ in agonia ꝓlixiꝰ orabat.Erat aūt hec agonia reluctatio sensualitatꝫ mortem horrentis.⁊ rōnis ipsaꝫ acceptātis q̄a ꝟtute diuina quelibet ps pmittebat agere ⁊ pati qd̄ erat sibi ꝓpriū.Et factꝰ est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis i t̄rā.Ex vehemēti eni anxietate fiebat: ut nō solū humores exirent p sudorē.ſʒ etiā aliq̄d de sanguine sudorem tingēte.Scd̄m ꝟo opinionē aliq̄rū hoc supnāliter factū est: ut sic xp̄s suuꝫ sanguinē iam ꝓ salute nr̄a effūdere incipet. Sed non imerito querē q̄s posset vtrū dolor xp̄i patientis fuit dolor acerbissimꝰ: ita ꝙ excesserit oēm dolorē quorumcunq̄ patientiuꝫ. Et rn̄det Ric.in tertio.⁊ Boñ.di.16.⁊ Tho. tertia pte.q 66.ꝙ q̄uis dolor xp̄i nō fuerit maximꝰ oiuꝫ dolorū simpliciter:cū dolor dānatoꝝ sit eo maior.fuit tamē maximꝰ oiuꝫ dolorū huius vite ꝓpter tria. ꝑ ꝓpter cām passionis. 2° ꝓpter modū patiēdi 3° ꝓpter ꝯditionē patientis. Primo si consideret causa ob quā xp̄s passus fuit: in eo doloris afflictio magna fuit. Non eni patiebat ꝓ culpa ꝓpria : imo ꝓ aliena.nō ꝓ amicis:sed pro inimicis: ⁊ etiam ꝓ his quos videbat ingratos.

2° si cōsideret modus patiendi : fuit in eo dolor acerbissimus.tum propt̄ generalitē:quia in omnibus membris affligebat.tum etiā ꝓpter continuitatem q̄a suspendiū eius continuabat:⁊ claui adeo affligebāt pendentē. Ob qd̄ mors confixorū in cruce est acerbissima:quia configunt in locis neruosis ⁊ maxime sensibilibus. 3° si cōsideret q̄litas siue ꝯditio patiētis:maxima fuit in eo afflictio ꝓpter maximā cōplexionis equalitatē: ⁊ ꝓpter sensus viuacitatē.Vn̄ q̄a nullus potuit ei equari nec i equalitate complexionis:nec in viuacitate sensus dolor illius fuit oiuꝫ doloꝝ acutissimꝰ. Addit etiā Tho.ꝙ si cōsideret puritas doloris xp̄i: dolor iste fuit maximꝰ. Nā in alijs patientibꝰ mitigat tristicia interior ⁊ etiā dolor exterior ex aliqua cōsideratione rōnis p quādā deriuationē seu redundantiā a supioribꝰ viribus ad vires inferiores: qd̄ in xp̄o patiente nō fuit.Vnicuiq̄ eni viriū pmisit agere qd̄ est sibi ꝓpriū ſm Dama. Jō xp̄s Treñ. i.c.ait. O vos omnes qui trāsitis p viā: attendite ⁊ videte si est dolor similis sicut dolor meꝰ. Cuiꝰ magnitudinē nos colligere possumꝰ cū videmꝰ xp̄m suā passionē cogitātē sudorē sanguineū emittere. Vbi es o aia rōnalis? Quid agis? O insignita imagine dei tui: Velis obsecro xp̄o ih̄u oranti.sudāti.gemēti.lachrymanti.⁊ agoniçāti ꝓ salute tua assistere misericorditer. Noli dormire illi qui nō dormiuit ipse tibi. Jnspice mentꝫ oculo cōpassiuo quāta pro te passus ē a die natiuitatis sue usq̄ ad horā pn̄tē : ⁊ nūc vigilans ⁊ orans frequēter patri seipsū offert:mortē acerbissimā hodie fore passurū. Et q̄a hō est cogitat in seipso ⁊ sibiipsi loquit. Heu me filiū mr̄is mee hinc ad modicū captus ero.ligatꝰ.flagellatus.delusus.spinis coronatus.⁊ ⁊ inter duos latrones in cruce ꝯfixus.

Faciam omnia libenter ut obediã patri meo: ⁊ redimã humanũ gen⁹. Sz heu me quãta sustinebo tormẽta. O quãta ẽ tristicia mea ⁊ amaritudo cordis mei Compatere illi anima dura: ⁊ collige i corde tuo guttulas illas sanguinis q̃s sudando ꝑ te fudit in terram.

De in comprehẽsiõe vehement̃ doluit ꝓpter Jude dãnationẽ. ꝓpter suã ligationem. ⁊ ꝓpter discipuloꝝ turbationẽ.

Primi articuli dolor secundus.

Secundus dolor quẽ xp̃s ꝑ nob sustinuit dicit̃ comprehensiõis. qñ .s. ministri iudeorũ comprehenderunt eũ: ⁊ velut mancipiũ vilissimũ ligauerũt. Fuit aũt tũc vehemẽs dolor eius ꝓpter tria. Primo ꝓpt̃ Jude damnationẽ. Secũdo ꝓpter suã ligationem. Tertio ꝓpter discipuloꝝ turbationẽ. Primo fuit vehemens dolor xp̃i ꝓpter Jude damnationẽ. Ipse nãq₃ turbam duxit ad locũ in quo xp̃s orauerat: postq̃ erat cum discipulis suis. Sciebat enim ipse locuz illum: q̇a frequenter cõuenerat illuc cum discipulis suis. Dederat aũt signũ his qui xp̃m cõprehensuri erant. d. Quẽcũq₃ osculat⁹ fuero ipse est: tenete eũ. Hoc aũt signũ ꝭm glo. dedit eis ne loco xp̃i caperent Jacobũ minorẽ: qui erat similis xp̃o i facie. Accedens ergo Judas ad xp̃m osculatus est eum: ⁊ dixit. Aue rabbi. Cui Jh̃s Amice inquit ad q̇d venisti? quasi dicat ꝭm aliquos. Tu ostendis amicitiam signo: ⁊ proditionẽ agis de facto. Vel melius scd̃m alios. O Juda amice mi quẽ ego dilexi: quẽ ad apostolatũ vocaui. cui familiarẽ me dedi. cui⁹ pedes in cena laui. cui nunq̃ displicui: osculo me tradis? Cur ista contra me facis? O amice mi Juda: cui si ad penitentiam redire volueris: veniã sum prestare paratus. Cur me derelinq̇s? Cur a tuo ꝓposito malo animũ tuũ nõ reuocas? Amice mi si adhuc me amicũ habere volueris: licz me tradas in manus inimicorũ meoꝝ: reuertere tamẽ ad me ⁊ ego suscipiaz te. O vere benignissimũ ⁊ mansuetissimũ dñm: qui licz doleret de iniuria quam sibi Judas inferebat: magis tñ ac magis affligebat̃ de damnatione eius. Naz licz xp̃s qui videbat omnia dolore non modico afficeret̃ qñ Judas cõcepit aĩo illũ vendere: quãdo Judas ad principes sacerdotũ accessit ⁊ .30. argenteos i manu recepit. quãdo a cena exiuit: ⁊ ad colligendũ cohortẽ ⁊ ministros sollicitus ꝓperauit. insuper suo fetido ore ausus ẽ proditorie osculari faciem ih̃u decoraz. ⁊ os eius preciosissimũ. plus tamẽ angustiabat̃ cuz videbat Judã ꝓpter suã obstinationez fore damnandũ. Sed hic dubitat̃ vtrũ si Judas nõ tradidisset xp̃m ⁊ iudei nõ crucifixissent eũ fuisset humanũ gen⁹ redemptũ. Et r̃ndet Alex. i. 3. volumie sũme q̈ sic. quia in tali casu sola voluntas patiendi suffecisset ad redemptionẽ siue ad liberationẽ. ideo non excusatur Judas a pctõ: neq₃ iudei. Et si dicatur Ro. 8. Proprio filio suo nõ pepcit deus sed pro nobis oĩbus tradidit illum. Et Ysa. 53. Tradidit in mortẽ aĩaz suam. ergo sicut pater ⁊ filius nõ peccauerũt: a simili nõ peccauit Judas neq₃ iudei. R̃ndet Tho. 3. pte. q. 47. q̈ eadez actio diuersimode iudicat̃ in bono uel i malo ꝭm q̈ ex diuersa radice procedit. Pater eni tradidit xp̃m passioni ex caritate. q̇d intelligi potest. vno quidez modo ꝭm q̈ sua eterna voluntate preordinauit passionem xp̃i ad humani generis liberationem. ꝭm illud Ysa. 53. Dñs posuit i eo iniquitatẽ omniũ nostrũ. Secundo nõ ꝓtegendo eũ a passiõe: sed exponendo ꝑsequentib⁹. ut Aug⁹ dicit. Ipse ꝓo filius tradidit seipsũ passioni ꝓpter humilitatẽ: ⁊ ex obediẽtia factus ꝑ nobis obediens usq₃ ad mortẽ. ut dicit̃ Phil̃. 2. Judas coopatus est passioni xp̃i ex cupiditate ⁊ iniquitate. Pilatus ex humano timore. Et ph̃ei ex liuore ⁊ inuidia. ideo ip̃i vituperant̃. ⁊ potissimũ ingratissim⁹ Judas: de quo sic exclamat Bern̄. O Juda mercator pessime. o proditor auarissime: cur nõ petiuisti a m̃re

trigita illos argēteos ? Et q̇a paupcu-
la erat aut mendicasset aut seipsam po-
tius vendidisset: dedissetq̄ tibi preciū
ne filiū suū pderes innocētē. 2° fuit
vehemens dolor xp̄i, ppter suā cōprehē-
sionē & ligationē. qn̄ s. a ministris illis
ligatus fuit. Ad qd̄ plenius intelligen-
dum querēdū prius nobis est. vtrū ipse
filius dei benedicti volēs passionē susti-
nuit. Et rn̄deo q̄ sic. quod patet tripli-
citer. Primo ex scripture ↄfirmatiōe
Unde Ysa. 53. dicit. Oblat⁹ est q̇a ipse
voluit. 2° ex pn̄ūciatiōe. Prenūciauit
quidē passionē suā qn̄ dixit. Math. 16.
q̄ oportet ire hierosolymā & mlt̄a pati a
seniorib⁹ & scribis & pncipib⁹ sacerdotū:
& tertia die resurgere. Et Math. 17. c. qn̄
post transfigurationē precepit discipul'
suis. d. Nemini dixeritis visionē donec
filius hoīs a mortuis resurgat. Et iterū
Math. 20. qn̄ assūpsit duodecī discipu
los suos secreto: & ait illis. Ecce ascen-
dim⁹ hierosolymā & filius hoīs tradet
pncipibus sacerdotū & scribis. & cōdē-
nabūt eū morte. & tradent eū gentibus
ad illudendū & flagellandum & crucifi-
gendum. 3° patet q̄ voluntarie xp̄us
se obtulit passioni ex facti probatione.
Nam iudeos & eos qui cuȝ ipsis erant
solo verbo v̄tute sua in terram, pstrauit.
Quippe cū interrogasset eos quē q̄rit:?
Illiq̄ rn̄disssent. Jhm Nazarenum. ut
eis dixit. Ego sum: abierunt retrorsuȝ
& ceciderūt i terrā. ut sic declararet virt⁹
diuinitatis ei⁹. Ob qd̄ Aug⁹ sup Joh.
inquit. Ubi nūc militum cohors? Ubi
terror & murmur armorum? Una vox
turbā odijs ferocē: armisq̄ terribilē: sine
telo vllo percussit. repulit. strauit. Deus
eni latebat in carne & sempiternus dies
ita membrīs occultabat humanis ut la-
ternis & facib⁹ quereret a tenebris. hec
ille. Et ut Criso⁹ sequit. Demū ne quis
dicat qm̄ ipse iudeos ad hoc induxit ut
ipsum occiderent: seipsum in manibus
eorū tradēs manifeste ostendit eis oīa q̄
sufficiebant eos reuocare: Sed q̇a per-
manebant in malicia & nullā habebant

excusationē: tunc seipsuȝ in manib⁹ eorū
tradidit. ideo iterum interrogauit eos
postq̄ a terra surrexerūt. Et illi rn̄derūt
sicut prius. Quib⁹ ipse dixit. Dixi vobis
q̇a ego sū. si ergo me queritis sinite hos
abire. Tunc Symon Petrus gladio p-
cussit Malcū seruū pōtificis: absciditq̄
auriculā eius dexterā. Si quis aūt que-
reret vnde gladi⁹ erat Petro. Criso⁹ dic
q̄ audiens iudeos contra xp̄m conspi-
rasse armauerat se. Theophilus v̄o ait
q̄ habuerat ipsū in cena pro vsu agni.
Sȝ xp̄s auricula illi⁹ sanata ut Lucas
refert Petrū caritatiue redarguit dicēs
Mitte gladiū tuuȝ in vaginā. An pu-
tas q̇a nō possum rogare patrē meum:
& exhibebit mihi mō plus q̄ .12. legiōes
āgelorū. Ubi Hiero⁹. Quasi dicat. Nō
idigeo .12. aplorū auxilio. etiā si oēs me
defenderēt: q possum habē .12. legiones
angelici exercit⁹. Un̄ legio apud veteres
sex millibus hoīuȝ ↄplebat. De .12. legi-
onib⁹. 72. millia angelorū fiunt i quot
genus hoīuȝ lingua diuisa est. hec ille.
Subdidit xp̄s. Quomō ergo iplebunt
scripture, pphetarū? Calicē quem dedit
mihi pater nō vis ut bibā illū? Deinde
dixit turbis. Tāq̄ ad latronē exijstis cū
gladijs & fustibus comprehendere me?
Quottidie apud vos eram docēs i tē-
plo: & nō me tenuistis. Sed hec est hora
vestra & ptās tenebrarū. hora vestra dicit
s. vobis concessa ad me cōprehendēdū:
& ptās tenebrarū: quia diabol⁹ tenebrarū
pnceps eos ad hoc incitabat. Tunc illi
comprehenderūt ihm: & ligauerūt eum.
O flebile spectaculū. o dolendū malum
o lachrymabile factū videre illos i xp̄m
seuientes. Nā ut pie possumus contem-
plari irruerūt in eum frementes & rugi-
entes leonū more. Alij ceperunt eum p
capillos suos: & violenter in terrā pro-
iecerūt. Alij gratiosas manus suas ca-
pientes retro verterunt. Alij funib⁹ du-
ris illas ligauerūt. Alij cathenā collo
eius iposuerunt. Alij ↄtumeliosis v̄bis
iniuriabant sibi. Alij deniq̄ pugnis &
pomis suorū ensium percusserunt eum.

Quid vides o aĩa mea? Quid audis?
Quid loquor? de quo dicimus ꝙ tãta
patiebat᷑. ꝙ ligatus erat: ⁊ tam viliter
oppressus ⁊ fatigat⁹: nõne ipse est ihũs
dei ⁊ virginis filius? Nõne rex hoiuꝫ ⁊
angelorũ? Nõne creator. gubernator
redẽptor. glorificator. ⁊ bñfactor tu⁹?
Cur igit᷑ nõ ploras: cur nõ clamas ad
sydera? O ihu mi sal⁹ anime mee. amice
ꝓpter me miseram peccatricem: tam di-
re vinctus es ⁊ cathenat⁹. Emolli cor
tuum ad pietatẽ: ⁊ cõmiseratiõnẽ: ⁊ se-
quere illũ meditatione deuota quocũqꝫ
de cetero perget. 3° fuit vehemens do-
lor xp̃i propter discipulorũ turbationẽ
Discipuli eteni talia que in xp̃m fiebãt
conspiciebant: ⁊ ex hoc territi fugierũt
eo relicto. ⁊ hoc ꝑdixit Zacharias pro-
pheta. 13. c. Percutiã pastorem ⁊ disper-
gent᷑ oues gregis. Sꝫ h̃ incidit questio
Utrũ ꝓphete predixerũt mortem xp̃i ⁊
passionẽ. Et rñdeo ꝙ sic. Nam Lactꝫ. li.
4. inducit verba Sibylle. d. Et in man⁹
impias infideliũ postea veniet. dabunt
autem deo alapas incestis manibus. ⁊
impurato ore expuent venenatos spu-
tos. Dabit ꝟo ad verbera simplicit᷑ scm̃
dorsuꝫ. ⁊ colaphos accipiẽs tacebit: ne
quis agnoscat ꝙ verbũ sit. uel vnde ve-
niat ut inferis loquat᷑: ⁊ corona spinea
coronet᷑. Ipsa eni insipiens gens deum
tuũ nõ cognouisti: sed spinis eum coro-
nasti: ⁊ horridũ illi fel miscuisti. hec ibi.
Sed expresse adhuc sancti ꝓphete passi-
onẽ xp̃i multipliciter prenũciarũt. Dic̃
nãqꝫ Ysa. 5. c. Incuruabit᷑ hõ ⁊ humi-
liabit᷑ vir. Glo. Rabbi Salomon dicit
Inclinabit᷑ homo ⁊ humiliabit᷑ altus
uel robustus virorũ. Et idẽ exponens
illud Deut⁰. 32. Deũ qui te genuit dere-
liquisti. dicit in hebreo. Thessi. i. debi-
litas ⁊ obliuisceris deũ. Moho ele ele
mole lecha. i. vulneratũ uel occisũ tuuꝫ
uel afflictũ. Et Treñ. i. c. Hieremias di-
xit. Plorãs plorauit in nocte ⁊ lachry-
me illi⁹ i maxill᷑ ei⁹. Glo. rabbi Moysi
hadet. Plorans erit. s. ipsa Hierusalẽ: ⁊
plorare faciet deuꝫ sanctũ. Et Treñ. 3.

Hieremias inquit. Dabit percutienti se
maxillam saturabit᷑ opprobrijs. Quib⁹
verbis consonat dictũ Michee. 5. c. In
virga inquit ꝑcutiẽt maxillã iudicis isrl̃
i. xp̃i Nam Ysa. 33. dicit᷑. Adonai iudex
noster. Adonai dator nr̃. Adonai rex
nr̃. ipse autẽ saluabit nos. Et Ysa. 53. c.
de xp̃o passuro ita locutus est. Dñe q̇s
credidit auditui nostro. i. passionis xp̃i
mysterio: qȯ ego ⁊ alij ꝓph̃e audiuim⁹
a spiritu sancto? Et brachiũ dñi cui re-
uelatũ est? quasi dicat. paucis. Et ascẽ-
det sicut virgultũ corã eo. s. xp̃s coram
deo p̃re: ⁊ sicut radix. s. sursũ fructificãs
de terra sitienti. i. de virgine non hume-
ctata uel fecundata humano semine. Et
nõ est ei sp̃es neqꝫ decor. s. in passione ⁊
vidimus eũ: ⁊ non erat aspectus: ⁊ desi-
derauimus eũ despectũ ⁊ nouissimũ vi-
rorũ: virũ dolorũ ⁊ scientẽ infirmitatẽ:
⁊ quasi absconditus vult⁹ ei⁹: ⁊ despect⁹
s. pre verecundia. vnde nec reputauim⁹
eum. Uere languores nostros ipse tulit
⁊ dolores nostros ipse portauit: ⁊ nos
reputauimus eũ quasi leprosũ ⁊ ꝑcussũ
a deo ⁊ humiliatũ. Ipse autẽ vulnerat⁹
ẽ propt᷑ iniquitates nostras. ⁊ attrit⁹ est
propter scelera nostra. Disciplina pacis
nostre super euꝫ ⁊ liuore ei⁹ sanati sum⁹.
Oẽs nos quasi oues errauimus. vnus-
quisqꝫ in viam suã declinauit: ⁊ dñs po-
suit in eo iniquitatẽ oiuꝫ nr̃m. hec ille
Qȝ autẽ predicta ꝓph̃ia ad litterã intel-
ligat᷑ de xp̃o patet ꝑ rabbi Moysen qui
hoc tenet ut dicit Nico. de lira De tribu-
latione etiã xp̃i exponũt doc. iudei. illud
Ysa. xi. Timoris dñi. quod sequitur ad
illa verba: Reqescet sup eu spũs timoris
dñi. ⁊c̃. Nã i li. Zanhedri ip̃hec. i. distin.
helecy taliter scriptũ est. Uahariho. i. ⁊
molestabit eum in timore dñs. Ibi dic̃
Rabbi Alexandri docet ꝙ honoraret
eum dñs precepto tribulationuꝫ ⁊ tor-
mentorum. Et Dauid in psal. 21. qui de
xp̃o ẜm Nico. de lira intelligit᷑ in perso-
na xp̃i ita dicit. Deus deus me⁹. i. pater
rõne diuinitatꝫ ⁊ rõne hũanitatꝫ. respice
in me. s. positũ in afflictione: quare me

dereliquisti.s.in manibꝰ iudeoꝝ. longe a salute mea.s.corꝑali.vba delictorum meorū.i.populi que sua fecit sustinēdo ꝓ eis penā. Deus meꝰ clamabo ꝑ diem s. circa hora nonā.⁊ nō exaudies: quia oratio illa ꝓcedebat ut dictū est q̄tum ad suā materiā a voluntate sensualitatꝫ ⁊ nō ad insipiētiā mihi .s.hoc contingit q̄ non sum exauditus: imo magna fuit sapia sic redimere genus humanū. Tu aūt i sancto habitas.i.oia sancte facis In te sperauerūt patres nostri: ⁊ libasti eos.s.de seruitute egypti ⁊ captiuitate Babylonis. Que liberatiōes fuerūt quedā figure liberationis hominū ꝓpt mortē meā facte. Ego aūt sum vmis.i. visus abhoiabilis: ⁊ nō hō.s.non vtens rōne q̄tū ad opinionē iudeorū q̄ dicebant eū demoniacū opprobriū hominū s.maiorū: ⁊ pħeoꝝ.⁊ abiectio plebis.s. populi cois. Omnes videntes me deriserūt me.locuti sūt labijs: ⁊ mouerunt caput.s.dicentes. Sperauit in domino eripiat eum: saluū faciat eū.qm̄ vult eū Qm̄ tu es qui extraxisti me de ventre.s sup naturam fecisti me nasci de virgine Spes mea: q̄a i x̄po fuit spes future glorie q̄ ad corpꝰ. In te ꝓiectus sū ex vtō. i.tibi in supposito vbi vnitꝰ a cōceptionis principio. de ventre matris mee deꝰ meus es tu.i.deū meum te cognoui.q̄a aia x̄pi ab instanti cōceptionis fuit repleta vtutibꝰ. Ne discesseris a me: qm̄ tribulatio proxima est: ⁊ nō est qui adiuuet. Circūdederunt me vituli multi: tauri pingues.s.iudei petulātes.⁊ auari obsederūt me. Aperuerūt sup me os suū: sicut leo rapiens ⁊ rugiens. Sicut aqua effusus sum: ⁊ dispsa sunt oia ossa mea.i.discipuli. Factū est cor meū tāq̄ cera liq̄scēs in medio ventris mei. Aruit tanq̄ testa vtus mea: ⁊ lingua mea adhesit faucibus meis.⁊ in puluerē mortꝫ deduxisti me. Qm̄ circūdederūt me canes multi: consiliū malignantiū obsedit me. Foderūt manus meas ⁊ pedes meos. dinumerauerūt omnia ossa mea Ipsi vo ꝯsiderauerūt ⁊ inspexerūt me.

diuiserunt sibi vestimenta mea: ⁊ super vestē meā miserūt sortem. Et iteꝝ ps.z quē apl'i Act.4.c.de x̄po intelligendū testati sunt: de eius passione ita inquit. Quare fremuerūt gentes ⁊ populi meditati sunt inania. Astiterunt reges tre i.Herodes: qui vocabatur rex Galilee Marci.6.⁊ Math.14. Et Pontiꝰ Pilatus qui tenebat pro tunc locum imperatoris. Unde Centurio sub eo constitutꝰ vocat regulus Joh.4. Et principes cōuenerūt in vnū aduersus dn̄m ⁊ aduersus x̄pm eiꝰ. Ad hoc etiā ē prophia illa Zach.12.dicēs. Uidebunt in quē trāsfixerūt. Sūt ⁊ alie pl'es de x̄pi passione ꝓphie: q̄s omittimꝰ breuitatꝫ cā: ⁊ ad discipulos reūtimur i captiōe x̄pi ꝑterritos ⁊ fugiētes. Neq̄ credēdū est id fuisse sine angustia cordis magistri sui etiā ⁊ sine fletu ac planctu ipsorū. Puto eteni q̄ postq̄ viderunt turbā x̄pm ligantē ab illo aliquātulū elōgati fugiendo cū eiulatu ⁊ suspirijs dicebāt O mgr̄ clementissime oi melle suauior: quō videmꝰ in te seuire maliciā iudeoꝝ heu ⁊ nos miseri q̄d faciemꝰ tā gratiosū p̄rez omittētes? Reliq̄mꝰ oia ut sequeremur te: ⁊ nūc certificati sumꝰ q̄ p̄ntia tua ꝑuabimur: qm̄ occidēt te pħei. His ⁊ silibꝰ q̄relationibꝰ discipuli mesti magistrū solū in ꝑsequētiū manibꝰ ac crudelissime eū tractantiū dereliquerūt.

// Qr x̄ps vehement doluit in deductiōe ꝓpt discipuli negationē: ꝓpter Anne interrogationē.⁊ ꝓpt alape ꝑcussionē.

Primi articuli dolor tertius.

Tertius dolor quē x̄ps pro nob pctōribus supportauit dicit deductionis.qn̄ ut habet Joh.18. vinctus ductus est ad Annā primū.i. ꝑmo. cuiꝰ causa subdit: Erat eni socer Caiphe.⁊ q̄a eundo ad domū Caiphe habebant transire ante domū istiꝰ Anne.iō intrauerūt domū eiꝰ ob ipsius reuerentiam. Beda vo dicit: quia forte diuinitus factū est: ut qui erāt affines sanguine sociarent in scelere. Tunc aūt fuit vehemens dolor x̄pi propter tria.

Primo ꝑpter negationē. Secundo ꝑpter interrogationem. Tertio ꝑpter percussionē. Primo fuit vehemēs dolor ille ꝑpter negationē quādo a discipulo negatus fuit. Ut etiā inqt Johēs sequebat ihm Symon Petrus ⁊ ali⁹ discipul⁹. i. Johēs ſm Aug. Discipul⁹ aūt ille erat notus pontifici. ⁊ introiuit cum ihū in atriū pontificis. Petrus aūt stabat ante hostiū foris: quē Johēs introduxit. Cui ancilla hostiaria dixit. Nūquid ⁊ tu ex discipul' es hois isti⁹? Dicit ille. Non sum. Erat aūt Symon Petrus stans: ⁊ calefaciens se. ⁊ ibi secundo ministris dixit. Non sū. Et tertio rńdit cognato illius: cui⁹ abscidit auriculā dicenti. Nōne ego te vidi i horto cum illo? Sȝ dubitat hic de hac negatione Petri: eo ꝙ videt diuersimode ab euangelistis narrari. Nam Matheus dicit secundā negationē factā ad vocē ancille. Et Johēs dic̄ ad vocē ministrorū ad ignē stantiū. Similit Matheus dicit tertiā negationem factā ad vocem illoꝝ qui stabant. ⁊ Johēs ad vocē cognati illius: cuius Petrus abscidit auriculam. Rńdet Nico. de lira sequendo Aug. de consensu euangelistarū. ꝙ pncipalis intentio euangelistarū erat exprimere tertiā Petri negationē. ⁊ in hoc omnes conueniūt. De ꝑsonis autē accusantib⁹ siue de negatiōis loco nō erat principalis intentio. ⁊ probabile est ꝙ multi ad v̄ba Petri circa eū ⁊ ꝯsimilia verba dicebant: improperādo ei magistrum suum. ⁊ ideo vnus euangelistaꝝ exprimit vnā ꝑsonā accusantē. ⁊ alius aliam. vnde ſm veritatē historie prima negatio fuit facta ad hostiarie vocē pncipaliter. Secunda ad vocē illorū qui stabant ad ignem. fuerunt tamen excitati ab alia ancilla. ⁊ tertia facta ē multis eum accusantibus: inter quos principalis erat cognat⁹ illius: cuius Petrus absciderat auriculam. De hac aūt negatiōe Petri Criso⁹ in sermōe ita ait. Idcirco aūt diuine ꝓuidentie secretū ꝑmisit. ut primus ipse laberet Petrus: q̄ erga peccantes duriorē sniam ꝓprij casus intuitu tēperaret. Petrus eni orbis terraꝝ doctor ⁊ magister peccauit: ⁊ veniam impetrauit. ut hec indulgētie norma ⁊ regula iudicātibus preberet. Idcirco non angelis arbitror cōmissā sacerdotij ꝑtātē: ne cum ipsi minime peccarent: in peccatoribus sine misericordia iudicarent. homo passibilis sup homines ordinat: ut dū ipse in alijs suas recolit passiones mitē apud eos se prebeat ⁊ benignū. h̄ ille. Scdm aūt Nico. de lira. q̄dā voluerūt tenere ꝙ Petr⁹ nō negauit xp̄m ex timore mortis: sed ex amore nolens ab eo separi. Sciebat. n. ꝙ si dixisset se eē discipulū xp̄i stati fuisset eiectus ⁊ separatus ab eo. Sed hoc patet esse falsū ꝑpter v̄buȝ xp̄i. qui predicens Petro ꝙ eum esset negatur⁹: ⁊ videns ꝙ esset de se multū ꝑsumēs subdidit. Spirit⁹ quidē promptus ē: caro aūt infirma. Et ꝙ negatio sua ex timore ꝓuenerit testatur Rabanus: qui ait. Palam corā omnib⁹ negauit. q̄ se manifestari expauit. Et de h̄ Leo papa sic dicit. Ob hoc autē hesitare ꝑmissus est: ut in ecclesie principe remediū penitentie recōderetur: ⁊ nemo auderet de sua v̄tute ꝯfidere. Et hiero⁹ sic refert. Scio quosdā pio affectu erga aplm Petruȝ locum hunc ita interpretatos: ut dicerent Petrū hominē negasse nō deū. ⁊ eē sensum. Nescio hoiem: q̄a scio deū. h̄ q̄ꝫ friuolū sit prudens lector intelligit. Si eni iste nō negauit. ergo mentit⁹ ē dn̄s: qui dixerat. Ter me negabis. Et iteruȝ Leo papa in quodā sermone sic loquit Felices o apl'e sancte lachryme tue: que ad diluendā culpā negationis virtutē sacri habuere baptismatis. Affuit eni dextera dn̄i ihū xp̄i q̄ labentē te pri⁹ q̄ꝫ deijcereris exciperet: ⁊ firmitatē standi in ipso cadente periculo recepisti. Cito itaqꝫ ad soliditatē redijt petra tanq̄ꝫ recipiens fortitudinē: ut qui tūc i xp̄i expauerat passione. i suo post supplicio nō timeret. Et Greg. i. 3. moral'. ita scribit. Ideo intus ⁊ caritatis calore Petrus

torpuerat. ⁊ ad amorē p̄ntis vite quasi ad ꝑsecutorū prunas infirmitate estuāte recalebat. Ex quibus constat ꝙ Petrus ex timore magistrū negauit: quē tamen ipē pie respexit: penitentēq̄ misericorditer ad se recepit. Secūdo fuit vehemens dolor xp̄i propter interrogationem. Interrogabat nanq̄ eum pontifex Anna de discipulis suis: ⁊ de doctrina eius. Scd̄m Criso. interrogabat eum velut seditiosum: ⁊ nouarū rerum factorem redarguere volens. Sed hic dubium oritur. vtrū iste Anna ⁊ ceteri ꝑsecutores xp̄i cognouerunt eū. Et ꝙ non probari posset ex v̄bo apl'i. i. Cor. z c. dicens. Si cognouissent nunq̄ dn̄m glorie crucifixissent. Et de hoc etiā Act. 3. c. Petrus loquens iudeis dixit. Scio ꝙ ꝑ ignorātiā fecistis: sicut ⁊ principes nostri. Verūtn̄ Tho. 3. pte. q. 47. ⁊ Ric. i. 3. dicūt ꝙ iudei nō cogñuerūt xp̄m ꝓpt̄ ignorantiam crassam ⁊ affectatā: qm̄ euidentia signa habebāt aduentus ei⁹: ⁊ videbant miracula: que fiebāt ꝑ ipsū sed ꝓpter odiū ⁊ inuidiam noluerunt eum recipere. Ideo Joh. 5. xp̄us dixit. Si nō venissem ⁊ eis locut⁹ nō fuissem peccatum non haberent. Tertio fuit vehemens dolor xp̄i ꝓpter percussionē. Narrat. n. euāgelista ꝙ pharisœo rn̄dit Ego semꝑ docui in synagoga ⁊ in templo: quo omnes iudei conueniunt. ⁊ in occulto lucut⁹ sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos q̄ me audierunt quid locut⁹ sū ipsis. Ecce hi sciūt que dixerim ego. Hoc autē cū dixisset vnus assistens ministrorū dedit alapā ih̄u dicens: Sic respondes pontifici? O admiranda patientia mansuetissimi ih̄u. ꝑcussus in faciē ictu graui: manu furibunda: adeo ut ſm quosdā dentes oris eius remouerent: ⁊ os sanguinem expueret: nihil tamē cōtumeliose locutus est illi: sed sic magis innocentiā suā defendit dicens: Si male locut⁹ sū testimoniū ꝑhibe de malo. si aūt bene: cur me cedis? Ubi Aug⁹ ait. Quid ista responsione verius: mansuetius: iustus?

Sed hic dubitat̄ an xp̄s sic respondendo bene fecerit. cū ipse dixerit Math. 5. Si quis te ꝑcusserit in maxillā dexterā prebe ei ⁊ alterā. Ipse aūt hoc non fecit sed magis ꝑcutientē se correxit. Ad qd̄ rn̄det Aug⁹. ꝙ illud preceptū non dat̄ absolute. sed magis ſm preparationē animi. quia homo debet habere animū preparatum ad hoc faciendum vbi videret hoc expedire ad honorem dei ⁊ vtilitatem ecclesie: alias autem non. imo aliquando expedit iniuriantib⁹ respondere ad ipsorū ⁊ aliorum instructionē sicut fecit hic xp̄s: qui licz ita respōderit tamen nō solum alteram maxillā iterū ꝑcussuro: sed totum corpus figendum parauit in crucis ligno.

// Qr xp̄s vehementer doluit in contradictione propter falsam testificationē propter publicam criminationem: ⁊ ꝓpter sibi factam derisionem.

Primi articuli dolor quartus.

Quartus dolor quem xp̄s sustinuit in passione pro nobis dicit̄ contradictiōis: quādo a domo Anne ligatus missus ē ad domū Caiphe pontificis: in qua vehement̄ doluit ꝓpter tria. Primo ꝓpter falsam testificationē. Secundo ꝓpter publicam criminationem. Tertio ꝓpter derisionem. Primo fuit vehemens dolor xp̄i ꝓpter falsam testificationē. Ut eni dicit Mathe⁹. Principes sacerdotū: ⁊ omne consilium querebāt falsum testimoniū contra ih̄m: ut eum morti traderent: ⁊ non inuenerunt: cum multi falsi testes accessissent. Refert eni Nicodemus in euangelio suo ꝙ cū multi surrexissent aliquis eorum dicebat. Ego vidi xp̄m miracula facientē. Alter asserebat. Et ego vidi eum. ⁊ audiui verba veritatis predicantē: ⁊ similia. Plerīq̄ locuti sūt spiritu sancto mouente linguam eorū contra voluntatem suā. Nouissime aūt venerunt ⁊ duo falsi testes: ⁊ dixerunt. Hic dixit: Possum destruere templū dei:

⁊ post triduū reedificare illud. Sed hic
oritur questio quomodo isti dicūtur falsi
testes. qm̄ Joh. 2. xp̄us dixerat. Solui-
te templū hoc. ⁊ in tribus diebus exci-
tabo illud. Ad quod r̄ndet Hiero. sup
Math. quem sequitur Nicolaus de lira
ꝙ illa ṽba que dixit xp̄s intelliguntur de
templo corporis sui. ut ibidem dicitur. Et hoc
sonant ṽba ibidē posita: que xp̄s dixit
non precipiēdo sed predicendo eis q̇d
essent facturi. Unde sensus ē. Soluite
i. soluetis templū hoc. s. corpus meū ꝑ
mortē. ⁊ i trib' dieb' excitabo illud ꝑ re-
surrectionē. ⁊ non destruā dixit uel pos-
sum destruere. Inquit ergo Hiero. Fal-
sus testis est qui non eodem sensu dicta
intelligit quo dicūtur. Possent etiā dici
predicti falsi testes ex falsa intentione:
quia intendebāt ꝓcurare mortē inno-
centis. Secūdo fuit vehemens dolor
xp̄i propter publicā criminationē. Nā
cum taceret ⁊ nihil responderet ad ea q̄
sibi obijciebātur: quasi responsione indi-
gna: princeps sacerdotū q̇ ex impatien
tia de tribunali surrexerat ait illi. Ad-
iuro te ꝑ deum viuū: ut dicas nobis si
tu es xp̄s filius dei. Dicit ei ih̄s. Tu di-
xisti. Ad quod respondet ꝓpter reuerē-
tiam diuini nominis inuocati. Et sub-
didit. Uerūtn̄ dico vobis āmodo vide-
bitis filiū hominis sedentē a dextris dei
⁊ venientem i nubibus celi. Tūc prin-
ceps sacerdotum scidit vestimenta sua
dicēs. Blasphemauit. quid adhuc ege-
mus testibus? Audistis blasphemiam
Quid vob̄ videtur? Ubi Hiero. ait. Pon-
tificem quē de solio sacerdotali furor
excusserat: eadem rabies ad scindēdas
vestes prouocat. Et Criso. in omel. in-
quit. Hoc fecit ut accusationē redderet
grauiorem: ⁊ quod verbis dicebat: fa-
ctis extolleret. Qui aūt erant cum pon-
tifice frementes dixerunt. Reus ē mortꝭ
Ubi Origenes ait. Quātū putas fuit er-
roris ipsam principalē omniū vitā reā
mortis pronunciare. ⁊ ꝑ tantorū resur-
gētiū testimonia nō respicē fontē vite:
de quo in omnes viuētes vita fluebatur.

hec ille. Quis ṽo falso illi violēta mor-
te dignū acclamassent xp̄m: tn̄ dubium
hic incidit. vtrū i ipso necessitas fuit ad
moriendū morte naturali. Et respōdet
Ric. in. 3. di. 16. ꝙ in ipso fuit necessitas
moriendi q̄ꝫtum ad humanā naturam
que necessitas non fuit cōtracta nec ꝓ-
pter peccatū debita: sed fuit voluntarie
assumpta. Uoluntarie eni filius dei ta-
lem assumpsit naturaꝫ humanā: ꝙ nisi
eam miraculose cōseruaret: necessariū
erat ꝙ corp' eius resolubile ⁊ mortale
senio defecisset: q̄uis valde diu duras-
set propter excellentissimā complexio-
nem. Fuit ergo i eo necessitas morien-
di ratione nature assūpte relicte suo re-
gimini naturali. nō tn̄ fuit necessarium
illum mori morte qua mortuus est. nisi
ꝑ compationē ad diuinā preordinatio-
nem. Sꝫ adhuc nōnulli dubitant vtrū
necessitas moriēdi i xp̄o subiecta fuerit
eius volūtati humane. Et quidā tenēt
ꝙ sic. Primo q̇a s̄m Ansel. in li. cur deus
homo. Sapiētie ⁊ iusticie dei repugnat
cogere mortē pati sine culpa illuꝫ quē
iustum ad eternam fecit beatitudinem.
sed homo xp̄s nunq̄ habuit culpam. ⁊
fuit factus iustus ad eternā beatitudi-
nem. ergo repugnasset sapiētie ⁊ iusticie
dei ꝙ xp̄s mortē sustinuisset si noluisset
Alij ṽo contrarium asserunt. qm̄ mori
ex conditione nature ⁊ posse mori nūq̄
aliqua creata ṽtute repugnare videretur
₰ in xp̄o fuit necessitas moriendi ex cō-
ditione nature. ḡ cū voluntas humana
sit creata non potuit illa voluntate fieri
imortalis. R̄ndet Ric. ad istaꝫ. q. ꝙ ut
tactū est aliqui dicunt ꝙ necessitas mo
riendi i xp̄o subiecta fuit voluntati hu-
mane. Dicunt eni ꝙ ꝑ compationeꝫ ad
necessitatem moriendi xp̄s inq̄ꝫtum hō
tenuit mediū inter statum innocentie ⁊
nature lapse. In p̄mo eni statu nec nā
nec volūtas suberat necessitati moriē-
di. sed in nobis tam natura q̄ voluntas
subsunt necessitati moriendi: nō sic in-
telligendo ꝙ necessarium sit voluntatē
mori: ₰ quia corpus a morte p̄seruari

non potest. In natura autem humana
xp̄i natura suberat necessitati moriendi
sed voluntas preerat ita ꝙ non potuis-
set mori nisi voluisset. Cui opinioni vi-
detur cōcordare Dama.li.3.c.19.dicēs
ꝙ non precedebant in dn̄o voluntatē
naturalia. Nihil eni coactū in ipso cō-
sideratur: sed oīa voluntaria. Alij autē
dicunt contrarium: quia ille solus pōt
mutare cursum ⁊ legem nature: q̇ na-
turam instituit ⁊ ordinauit. cum ergo i
natura humana xp̄i fuit necessitas mo
riendi ex conditione nature. ergo p̱ ali-
quam voluntatē creatā tanꝙ̄ p̱ causam
efficientē non potuisset p̄seruari a mor-
te. si tamē ex deliberatione mori noluis-
set: diuina voluntas eum a morte p̄ser-
uasset. Huic opinioni secūde magis ꝙ̄
prime Ric. inherere videt: licꝫ vtraqꝫ
sit sustentabilis. Nihilominus propter
dicta alia suboritur questio. Utrū xp̄s
p̱ voluntatē sep̱auerit miraculose aiam
suam a suo corpore. an vo fuerit sep̱ata
vi afflictionū ei illatarum. Et respōdet
Ric. ꝙ xp̄s mortuus fuit p̱ violentiaꝫ
afflictionū ei illatarū: concurrente ve-
hementia doloris cōpassionis q̄ mortē
accelerauit. Un̄ ⁊ Petrus Act.2. dixit
iudeis de xp̄o. Hūc p̱ manus iniquorū
affligētes interemistis. Et c.3. Aucto-
rem vero vite interfecistis. Et si arguet
ex dicto Aug. li.4. de trini. c.13. vbi ait.
Longa morte cruciabant ligno suspēsi
Un̄ latronib⁹ ut iā morerēt ⁊ de ligno
iam ante sabbatū deponerēt crura con-
fracta sūt. xp̄s aūt q̇a mortuus inuent⁹
est miraculo fuit. ergo si fuit mortuus
miraculo: nō p̱ violētiā mortu⁹ ē affli-
ctionū illataꝝ. R̄n̄det Ric. ꝙ ibi Aug⁹
accipit miraculū ꝓ mirabili: q̇a mira-
bat Pilat⁹ ⁊ sui quod ita cito eēt mortu⁹
eo ꝙ cām accelerationis mortis eius
nō ꝯsiderabāt. Cui⁹ accelerationis cā
fuit vehemētia doloris cōpassiōis: ⁊ te-
nerrima cōplexio: quā hēbat. ⁊ preterea p̱
totā noctē fuerat afflict⁹. ⁊ i crucifigē-
do eū crucifigētes graui⁹ extenderunt
mēbra eius ꝙ̄ illoꝝ q̇ crucifixi fuerunt
cū eo: q̇a plus eū odiebāt. Fuit tn̄ aliq̇
modo mors illa miraculosa: q̇a nisi dis-
p̄satiue dina potētia ꝓhibuisset btitu-
dinem aīe xp̄i in suū corp⁹ redundare:
corp⁹ xp̄i nulla interueniēte morte glo-
rificatū fuisset. Quo si fuisset factū nlla
virtute creata potuisset illa aīa a corp̱e
suo sep̱ari. hec Ric. Ex q̇bus oīb⁹ colli-
gimus dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m pro caritate
sua voluisse vnire aīe sue corp⁹ passibi-
bile ⁊ mortale: ut sic ꝓ nobis pctōrib⁹
patiēdo ⁊ moriēdo ꝓ nr̄is debitis satis-
faceret. Iudei aūt criminabant eū fore
reum mortis tanꝙ̄ malefactorē: sedu-
ctorē ⁊ blasphemū.   3° fuit vehemens
dolor xp̄i ꝓpter derisionē. qn̄. s. vsqꝫ ma-
ne dimissus ē i man⁹ seruoꝝ vilissimoꝝ
q̇ expuerūt in faciē ei⁹. ⁊ colaphis eum
ceciderūt. Alij aūt palmas i faciē eius
dederūt. d. Prophetiça nob̄ xp̄e q̇s ē q̇
te p̱cussit. Et ut inq̇t Marc⁹ velauerūt
faciē eius. ⁊ hoc fecerūt b̄m aliq̇s: ne vi-
dētes dignissimā faciē illā pietate vin-
cerēt. O ih̄u bn̄dicte ꝙ̄ dura nox h̄ est:
in qua a p̄ncipio usqꝫ ad finē quietem
nescis. s̄ nūc vno mō: nūc alio corp̱e ⁊
aīo fatigaris. O amantissime iuuenis
ꝙ̄tū me pctōrē dilexisti: quē cuꝫ tot la-
boribus passionibus ⁊ cruciatib⁹ redi-
mere voluisti. O mens humana cur tā
dura es ut dn̄o tuo cōpati negligas: q̇
ꝓ compassiōe tua sputis deturpat. ala-
pis ceditur. ⁊ ab indignissimis p̱sonis
viliter p̱tractat? Heu me quid erat in-
spicere illos seuientes i eum. alios tra-
hentes capillos ei⁹: nōnullos sudariū
leuātes spuere i os eius: quosdā impor-
tunis vocib⁹ clamare i aures ei⁹: hos
pugnis p̱cutere pect⁹ ei⁹: illos extensa
manu v̄berare collū ei⁹. O ih̄u mi ꝙ̄tū
nos dilexisti. Sꝫ nos miseri te non dili-
gim⁹. Uince o humanū cor vince tor-
porē tuū gen⁹ humanū. ⁊ oēm affectuꝫ
tuū porrige ih̄u xp̄o. Ecce ꝙ iā appro-
pinquat dies. ⁊ mors de ꝓximo ꝓ amo
re tuo sibi parat. Sed vbi es o Maria
mater? Ubi habitas? An ignoras que
circa dilectissimū filium tuū geruntur?

Dicunt nanq; quidā q̄ Johēs euange-
lista dimisso ihū i domo Caiphe cucur-
rit versus bethaniā ad domū Magda-
lene. vbi virgo remanserat qñ xp̄s cū
discipulis suis venit hierusalē ad cenā
faciendā: ⁊ ibi clamās ad hostiū: a vir-
gine orante: tremente ⁊ attonita audit⁹
est. Aduocauit mox Magdalenam. d.
Surge filia ⁊ videamus quid nobis de
filio meo significat. Apta fuere hostia
dom⁹: ⁊ intrauit Johēs eiulans. flens
⁊ lacbrymans. dicensq;: Heu me vene-
randa mater q̄ durus tibi nūci⁹ aduc-
nio. ⁊ cum pre singultibus vix loq̄ va-
leret. interrogabat a virgine collacbry-
mante Ubi est filius meus? vbi est ihs
meus? Quid actū ē de filio? Uiuit ad-
huc an iudei interfecerunt eū? Heu me
dolentē nimiū. Et Johēs rñdere potat
atq; dicere. nondū mortuus est. s; puto
hodie morti erit tradendus. Cōprehen-
derunt eni illū in nocte ministri iudeoꝝ
⁊ detinent eū vinctū in domo Caiphe:
asseruntq; neq̄ illi phei ⁊ scribe debere
morti adiudicari. O q̄ gelidum tūc fa-
ctū est cor illud virgineū: quātoue do-
lore repleta fuit aīa eius. Que statim
exiuit domū cū Johe ⁊ Magdalena:
alijsq; comitantib⁹ Hierusalem festina
petens. Cū aūt intrauit ciuitatē trans-
euntes q̄sdā interrogabat. d. illud Cāt.
3. Nū quē diligit aīa mea vidistis filiū
meū vnicū? Et illi interrogabant. qualꝭ
est dilect⁹ tuus? Et illa. Dilectus meus
candidus ⁊ rubicundus: filius meus
pulcher ⁊ decorus: sanctus: morigera-
tus: v̄tutibus redimitus: gratia plen⁹:
etatis. 33. annorū: ⁊ mihi carissim⁹. O
fili mi ihū vbi te inueniā? Circuibo ci-
uitatē p̄ vicos ⁊ plateas ut te queram.
ut te inueniam. ut te videā. ut cōplectar
ut alloquar priusq̄ moriaris. Perrexit
tandē usq; ad domū pontificis ubi mul-
titudinē cōgregatā inuenit. qm̄ ad Pi-
latū ihs xp̄s mittendus erat. Tempta-
bat ad filium ꝑpꝑrare: ⁊ nō p̄mittebat.
Clamabat altisona voce. Fili mi ihesu:
Ihesu fili mi. Audiebat tunc forte fili⁹
lamentantē matrē ⁊ adaugebat angu-
stia mentis eius. Nam quāto inter eos
amor erat vehementior: tanto vtriusq;
dolor compassionis intensior. Compa-
tiebatur vtiq; mater filio: cōpatiebatur
filius compassiue matri. S; ut deuoti⁹
hanc partē exoluam⁹ querendū ē. vtrū
virgo gloriosa magis dilexerit filiū suū
q̄ aliq̄ alia mater filios suos. Ad quod
ego rñdeo q̄ sic. ⁊ ꝓbo hoc mltiplici rō-
ne. Primo rōne claritatis. Clare enim
virgo cognoscebat. ⁊ certissima erat q̄
a filio sūme diligebat. ⁊ cū firmit cre-
deret ipsū esse deū in suo vtero incarna-
tū. sciebat illū eam diligere pre ceteris
creaturis ⁊ humanis ⁊ āgelicis: quare
cor eius inflāmabat ut illū diligeret: a
quo sciebat magnope se fore dilectam.

Secūdo hoc ꝓbo rōne sanctitatis. Di-
ligebat v̄go filiū suū copiosissime: quē
plenū sanctitate gratia oiq; virtute di-
ligendū cēsebat. Tertio hoc ꝓbo rōne
totalitatis. Fuit enim beata virgo ita
mr̄ xp̄i ut ab ea sola spū scō cooperante
corpulentā substantiā accipet. Quare
amor qui debet esse patris ⁊ matris ad
filiū: erat in virgine sola ad xp̄m ab ea
genitū. Quarto hoc ꝓbo rōne diutur-
nitatis. Amor enim quāto diuturnior
tanto vehementior. Cum ergo filiū suū
virgo dilexerit p̄ annos. 33. absq; vlla
p̄turbatione. ꝯsequēs est q̄ eum dilige-
bat in etate florenti iam ꝯstitutū vltra
q̄ dici possit. Quinto hoc ꝓbo rōne fa-
miliaritatis. Nūq̄ eni inuentus ē ali-
quis filius qui ita blande: ita reuerēter
ita dulciter: ita familiariter cōuersaret
cum parentibus suis: sicut xp̄us facie-
bat cum virgine matre. Non eni dubi-
tare quispiam posset q̄ p̄ tot ānos qui-
bus xp̄s cum matre conuixit nō fuerit
liquefactum cor eius in amorem illius
a quo totiens vocari matrem se sensit:
quem ⁊ ipsa filiū sepe noiabat. Quare
firmiter teneo q̄ virginis amor ad xp̄m
vincebat omnē amorem quorūcunq;
parentū: qui tenerrime filios suos dili-
gunt aut dilexerunt.

Qr xp̄s in presentatione vehementer
voluit.ꝓpter accusationem. propter fla-
gellationē. ⁊ propter coronationem.

Secundi articuli primus dolor.

Secundi articuli primus dolor
ihū xp̄i dicit presentandis. Cū
eni Pilato fuit presentatus vo-
luit vehementer. ⁊ precipue ꝓpter tria.
Primo ꝓpter accusationē. Secūdo
ꝓpter flagellationē. Tertio ꝓpter co-
ronationē. Primo voluit vehemēter
ꝓpter accusationē. Ad quod intelligē-
dum cōmemorandū est qd̓ euangeliste
tradunt. videlꝫ. q̄ mane adductus fuit
ihs a domo Caiphe ad domū Pilati p̄-
sidis in pretoriū. Erat autē pretoriū lo-
cus vbi audiebant ⁊ examinabant rei:
⁊ ipsi nō introierunt iudei in pretoriū:
ut nō ꝯtaminarent ex ingressu domꝯ hois
gentilis: sed manducarent pasca. i. azi-
mos panes: qui a iudeis p̱ dies. 8. co-
medebātur. O impia cecitas. alienige-
ne iudicis pretorio ꝯtaminari timebāt:
⁊ fratris innocentis sanguinē nō time-
bant. Exiuit ergo Pilatꝯ ad eos foras
d. Quā accusationē affertis aduersus
hoiem istū? Responderūt. Si nō eēt hic
malefactor: nō tibi tradidissemus eum.
Ubi Augꝯ. Interrogent atq̄ rn̄deant
ab imundis spiritibus liberati. ceci vi-
dentes. mortui resurgentes: vtrū sit ma
lefactor. Addiderūt etiā qd̓ Lucas dic̄
Hunc inuenimus subuertentē gentem
nostrā. ⁊ ꝓhibētē tributa dari Cesari. ⁊
dicentē se xp̄m regē eē. Dixit eis Pilatꝯ
Accipite eum vos: ⁊ ſm legem vestraꝫ
iudicate eum. quasi dicat. si sufficit vr̄a
examinatio: sufficiat ⁊ vestra sententia
Nā ut dicit Nico. de lira. Romani aliq̄
minora iudicandi ꝑmiserant iudeis re-
tinentes sibi penā mortis: ⁊ causam san
guinis. Ideo p̱ hanc rn̄sionē inhibebat
ne xp̄o mors inferret. Et ideo illi intē-
dentes eum morti adiudicari rn̄debant
Nobis nō licet iterficere quēq̄. Intro-
iuit ergo iterū in pretorium Pilatus. ⁊
interrogauit ihm. Tu es rex iudeorū?
Ubi queritur. quare Pilatus sic eū in-
terrogabat. Et rn̄det Nico. d̓ lira. q̄ cū
iudei accusassent eum de tribus videlꝫ.
quia subuerterat gentē. ⁊ prohibuerat
tributa dari Cesari. ⁊ dixerat se eē regē
De duobus p̄mis Pilatus nō curauit
inquirere. Non de primo: quia ipse gen
tilis erat: ⁊ non iudeus. non etiā de se-
cundo: quia sciebat illud esse falsum. ſ3
tm̄ de tertio: eo q̄ romāi nomē regiuꝫ a
iudeis abstulerāt. Rn̄dit ihs. A temet-
ipso h̄ dicis: an alij tibi dixerūt de me?
q. d. Cōcepisti hanc opinionēꝫ de me p̱
temetipsū? Vbi Crisoꝯ ait. Nō ignorās
interrogat: sed ab ipso accusari iudeos
volens. vnde sequit euangelista. Rn̄dit
Pilatus. Nunq̇d ego iudeus sū? Gēs
tua ⁊ pontifices tui tradiderūt te mihi.
Quid fecisti? Rn̄dit ihs. Regnū meuꝫ
non est de hoc mundo. Quasi dicat. nō
quero tp̄alem dn̄ationē. Dixit ei Pilatꝯ
Ergo rex es tu? Rn̄dit ihs. Tu dixisti
quia rex sum ego. Ego in hoc natꝯ sum:
⁊ ad hoc veni in mundo: ut testimoniuꝫ
ꝑhibeam veritati. Omnis qui est ex ve-
ritate audit vocē meā. Dicit ei Pilatus
Quid est veritas? Et nō expectato rn̄so
exiuit ad iudeos. d. Ego nullā in eo in-
uenio cām: ⁊ ut liberaret eum de furore
ipsorū ꝓposuit ſm cōsuetudinē quā ha
bebant. s. i solennitate pasce ut vnū reū
morte peterent liberādū: an vellent xp̄m
esse illū: uel Barrabā: qui in carceribꝯ
ꝓpter maleficia sua detinebat: ⁊ populo
erat odiosus. Clamauerūt aūt omnes
Non hūc ſ3 Barrabā. O quali gladio
feriebatur tunc cor virginis matris qn̄
audiebat horribiles illos clamores iu-
deorū petentiū potius liberationē Bar-
rabe latronis q̄ filij sui inocentissimi.
Dixit Pilatus iudeis. Quid igit faciaꝫ
de ihū: qui dicit xp̄us? Dicūt oēs. cru-
cifigatur. Et ille quid inq̇t mali fecit?
Rn̄derunt. Cōmouit populū p̱ vniuer
sam iudeā incipiens a galilea vsq̄ huc
Quare Pilatus misit ihm ad Herodeꝫ
galilee tetrarchā: qui illis diebus hie-
rosolymis erat. Et cum ihs benedictus
nullum verbū coram eo dixisset spreuit

illum Herodes cū exercitu suo: ⁊ illu-
sit indutū veste alba ⁊ remisit ad Pilatū
Pilatus aūt cōuocatꝭ principibꝰ sacer-
dotū dixit eis volens eripe xp̄m de ma-
nibus eorū. Ego nullā cām inuenio in
homine isto ex his in quibꝰ eū accusatꝭ.
Sed neqꝫ Herodes. Nam remisit eū ad
nos: ⁊ ecce nihil dignū morte actū ē ei.
At illi clamabāt: Nos legē habemus ⁊
s̄m legē debet mori. Dixit eis Pilatus.
Corripiā eū ⁊ dimittā. O Pilate si in-
nocens est: cur corripies? Si reus: cur
dimittes? O q̄ laboriosa fuit mors ihu
xp̄i tam diu malignis cōsilijs: crimina-
tionibus: accusationibꝰ: ⁊ clamoribus
exquisita. 2° doluit xp̄us vehementer
ꝓpt̄ flagellationē. q̄n ut refert Marcꝰ
Pilatꝰ tradidit ihm militibꝰ flagellādū
Ut eni doc. dicūt ligauerūt illi ihm de-
nudatū ad columnā quādā ⁊ flagella-
uerūt eum a planta pedis usqꝫ ad v̄ticē
Et ut ait Gregꝰ naçāçenꝰ: caro xp̄i fla-
gellata pꝰ liuores sanguinē ex oī parte
scaturiebat: quo etiā terra sub pedibus
ihu ⁊ columna ipsa atqꝫ flagella ma-
defiebāt. Et ut arbitror pꝰ crudelē illaꝫ
flagellationē cū soluissent eū pre debi-
litate nimia ⁊ doloris imensitate i terrā
cecidit sanguie suo irrigatā dn̄s noster
ihs. Sed hic theologi querunt. vtrū in
xp̄o fuit vera dolorꝭ passio. Et quidā: lꝫ
nō dicere voluerint: q̄ nō arguentes di-
cunt primo ex dicto Hilarij. d. in. x. li. de
trinitate. Uirtus corpis sine sensu pene
vim pene in se deseuientis excepit: verus
aūt dolor nō ē sine sensu pene. ergo ⁊c̄.
2° adducūt dictum Dionysij: qui ad
Johēꝫ euangelistā ita scribit. Absit ut
ita insaniā ut credā sc̄ōs aliq̄d pati s̄m
corpis passiones: sed solū credo nos iu-
dicare ipsos sentire. Si ergo sc̄i nō sen-
tiunt passiōes nisi s̄m iudiciū: ⁊ nō s̄m
expientiā. ergo patiendo nō habent do-
lorē verū: ⁊ p cōsequēs multo minꝰ nec
sc̄ūs sc̄ōꝝ xp̄s. 3° conant̄ ꝓbare opi-
nionem suā exemplo Moysi qui ieiu-
nauit. 40. diebus. ⁊. 40. noctibus sine
aliqua corpis lesione ꝓpter continuaꝫ
ꝯtemplationē. Si ergo ꝑfectio ꝯtēpla-
tionis aufert passionem ⁊ sensū famis:
pari rōne videt̄ q̄ aufert sensū doloris
in carne passibili. Sed in xp̄o fuit con-
tinua contemplatio ⁊ ꝑfectissima. ergo
videt̄ q̄ nulla fuit in eo doloris expien-
tia. Sed cōtra hāc opinionē est omnis
scriptura sacra. Unde in ps̄ i ꝑsona xp̄i
dicit̄. Afflictus sū ⁊ humiliatus sū ni-
mis. Et iterū. Ego sū paup ⁊ dolēs. Et
iterū. Sup dolorē vulnerū meoruꝫ ad-
diderūt. Propt̄ea dicūt theo. di. 16. t̄tij
libri. q̄ vera doloris passio fuit in xp̄o
q̄m in eo fuit caro passibilis ⁊ ꝑforabil'
Fuit etiā virtus sentiendi s̄m quā aīa
cōpatit̄ corpi leso. Et q̄m hec duo verū
dolorē faciunt. s. vera lesio ⁊ verꝰ lesiōis
sensus. ⁊ hec duo vere fuerūt in xp̄o in-
dubitanter tenenduꝫ est q̄ in ipso vera
fuit doloris passio. Ad dictū aūt Hila-
rij r̄ndetur q̄ s̄m quosdam dictū illud
retractauit. Vel p̄ōt dici q̄ Hilarius in
v̄bo p̄dicto nō excludit sensū doloris a
xp̄o s̄m humanā naturā: s̄ s̄m diuinā
Unde illa v̄ba referenda sunt ad ꝑsonā
xp̄i. Uel ut magister sen. exponit dicere
possumus q̄ Hilarius nō vult ostendē
xp̄m nō habuisse verū dolorē: sed nō ha-
buisse causam doloris: q̄m passus ē ꝓpt̄
delicta nostra. Ad secundū v̄o. s. ver-
bum Dionysij dicit Bon̄. q̄ Dionysius
nō vult dicere nec sensit q̄ btūs Johes
⁊ alij sancti non expiant̄ dolorem i tor-
mentis: sed vult cōmendare cōstantiā
mentis q̄ non magis cōmouebat̄ ex ex-
pientia sensus q̄ cōmoueret̄ ex sola cō-
sideratione ⁊ iudicio rōnis. Ad t̄tiū
v̄o q̄ð obijciebat̄ de Moyse dicēdū q̄
etsi dulcedo ꝯtēplatiōis quodāmō ipsū
reficeret ⁊ a sensibꝰ exterioribꝰ abstra-
heret. adeo ut naturales v̄tutes quodā-
modo cōsopiret: ut nō ita cōsumerētur:
⁊ cibum requirerēt. tn̄ q̄ tanto tp̄e ieiu-
nauit sine sui lesione hoc fuit p speciale
beneficiū ⁊ diuinū miraculuꝫ. ⁊ iō non
habet locū in ꝓposito: q̄a xp̄s in passiōe
sua nō exercuit miracula potentie: s̄ po-
tius vsus est armis patiētie. 3° doluit

vehementer xp̄s ꝓpter coronationē q̄ñ
milites duxerūt eum in atriū pretorij. ⁊
induerūt eum purpura: ⁊ imposuerunt
capiti eius coronā spineā: ⁊ circūdede-
runt eū. ⁊ veniebāt ad eū illudentes: ⁊
d. Aue rex iudeoꝝ. ⁊ expuebant in eū
⁊ dabant ei alapas: ⁊ percutiebant ca-
put eius. Et caput illud angelicis spiri
tibus tremendū. ut Berñ. ait. spinaruꝫ
densitate pungebat̃. Nā corona illa de
iuncis marinis ad modū spinaꝝ acutis
erat confecta. ut dicit Nico. de lira. At
Pilatus fecit ih̄m sic coronatū ⁊ pur-
pura vestitū velut cōtēptibilē ⁊ abiectū
exire. Dixitq̄ iudeis. Ecce homo. quasi
dicat. punitus est. ideo debet vobis suffi-
cere. At illi magis clamabāt: Crucifi-
ge. crucige eum. Et p⁹ multa addiderūt
Si hunc dimittis nō es amicus cesarꝭ.
Omnis eni qui se regem facit ꝯtradicit
cesari. Et cum talia agitarent̃ misit ad
Pilatuꝫ vxor eius. d. Nihil tibi ⁊ iusto
illi. Quasi dicat. nullo mō eū cōdēnes:
sed magis dimitte. Multa eni sū hodie
passa ꝑ visum ꝓpter eum. quia ut dicit
Rabanus diabolus apparuerat ei mo-
uens eam terroribus ad liberationem
xp̄i: volens sic impedire hoiuꝫ salutem.
Sed dubitat̃ vtrū visio predicta facta
fuerit in somno uel vigilia. Et respōdet
Nico. de lira q̄ hoc nō habetur expresse
creditur tñ magis q̄ fuerit in somno.

Ecce xp̄s in sentētiatiōe vehementer do-
luit ꝓpter onerationē: ꝓpt̃ associationē
⁊ propter lamentationem.

Secundi articuli dolor secūdus.

SEcundus dolor secūdi articuli
dicit̃ sententiationis. Uidens
nanq̄ Pilatus nō posse iudeo-
rum furorem sedare nec mitigare: q̄n-
imo audiebat eos magno cū tumultu
clamantes. Si hūc dimittis nō es ami-
cus Cesaris. accepta aqua lauit man⁹
corā populo. d. Innocēs ego suꝫ a san-
guine iusti hui⁹. Vos videritꝭ. Ubi Re-
migius ait. Mos erat apud antiquos
ut cū vellet quis ostendere se imunē esse
ab aliq̄ crimine: accepta aqua lauare
manus suas corā populo consueuerat
Et respondēs vniuersus populus dixit:
Sanguis eius suꝑ nos ⁊ suꝑ filios no
stros. Quare Pilatus humano timore
victus pro tribunali sedens ƀm ordinē
curie sue sniam iniustā ꝯtra ih̄m ꝓtulit
ut crucifigeret̃. Tūc amātissim⁹ noster
ih̄us cruciatus est ꝓpter tria. p̄. ꝓpter
onerationē. 2° ꝓpter associationem.
3° ꝓpter lamentationē. Primo cru-
ciatus est propter onerationē. quando
s. crux onerosa ⁊ dura humerꝭ suis fuit
imposita. Tunc eni cum de domo Pila-
ti versus montē caluarie duceret̃ añq̄
deuenisset ad locū: ut dicit̃ i quadā hi-
storia: afflicta ⁊ mesta mater ei⁹ obuiā
illi processit: volens illū tangere ⁊ am-
plecti. Quā ut filius aspexit merore cō
fectam: cecidit fatigat⁹ sub cruce. Ipsa
etiā mater dulciss.ma quasi mortua in
terrā ruit. Ob qd̄ in loco illo in hui⁹ fa-
cti memoriā capella a fidelibus cōstru-
cta fuit: que sancta Maria de spasmo
nuncupat̃. Tandeꝫ iudei angariauere
hominē Cyreneū noie Symonē ut tol-
leret crucē ih̄u. Qm̄ ut aiunt quidā cū
sepius temptasset ih̄s illā portare: p̄ de-
bilitate ferre ampli⁹ nō valebat. Curre
o anima mea curre velocit̃ ⁊ humeros
tuos subijce illi cruci: i qua ih̄s dei fili⁹
oꝑabitur salutē tuā: imo oiuꝫ saluan-
dorum. Sꝫ hic doc. querūt. quare xp̄us
benedictus pati voluit mortem crucis.
Et respondet Tho. 3. ꝑte q̄ hoc fecit ꝓpt̃
septē rationes. Prima rō est propter
exemplū virtutis. Dicit eni Aug⁹ in li.
83. q. Sapiētia dei hominē ad exemplū
q̄ recte viuerem⁹ suscepit. Pertinet autē
ad vitam rectā ea que nō sunt metuen-
da non metuere. Sunt aūt homies qui
q̄uis mortē ipsam nō timeant: genus
tamen mortis horrescunt. Ut ergo nul-
lū genus mortis recte viuenti homini
metuendū esset: illius hois cruce osten-
dendū fuit. Nihil eni erat inter oia gn̄a
mortꝭ illo gn̄e execrabili⁹ ⁊ formidabili⁹

Secunda ratio est. quia hoc gen⁹ mortꝭ maxime conueniens erat satisfactioni ꝓ pctō primi parētis. Unde Aug⁹ dicit in quodam sermone de passione. Contempsit Adam preceptū accipiens ex arbore: sꝫ quicquid Adam ꝑdidit: xp̄s in cruce inuenit. Et Amb°. de xp̄o ita ait. De parentis ꝓtoplasti fraude facta cōdolens qn̄ pomi noxialis morte morsu corruit. ipse lignū tunc notauit damna ligni ut solueret. Hoc opus nostre salutis ordo depoposcerat multiformis ꝓditoris ars ut artem falleret ⁊ medelam ferret inde hostis vnde leserat. Et iterū ecclesia dicit. Omnipotens eterne deus qui salutē humani generis i ligno crucꝭ constituisti. ut vnde mors oriebat͛ inde vita resurgeret: ⁊ qui in ligno vincebat in ligno quoqꝫ vinceret͛. Tertia ratio est. quia ut dicit Criso⁹ in sermōe de passione. In excelso ligno: ⁊ non sub tecto passus est: ut etiā ipsius aeris nā mundaret͛. Sed ⁊ ipsa terra simile beneficiū sentiebat decurrentis de latere sanguis stillatione mundata. Et idē Criso⁹ sup Job. inquit. Audiēs suspensionē intelligas in altū: ut sanctificaret aerē qui sanctificauerat terram ambulando in ea. Quarta ratio est. quia per hoc qꝫ xp̄us in cruce morit͛ ascensū nobis parat in celum: ut Criso⁹ dicit. Quinta ratio est. q̇a hoc competit vniuersali saluationi totius mūdi. Nam figura crucis: ut ait Greg⁹ naçāçen⁹ a medio cōtracta in q̄ttuor extrema partita. significat virtutē ⁊ prouidentiā eius qui in ea pependit vbiqꝫ diffusam. Criso⁹ etiā dicit qꝫ in cruce expansis manib⁹ morit͛ ut altera manu veterē populū: altera eos qui ex gentibus sunt trahat. Sexta ratio est. q̇a p hoc genus mortis diuerse virtutes designant͛. Unde Aug⁹ dicit i li. de gratia veteris ⁊ noui testi. Nō frustra tale genus mortis elegit: ut latitudinis ⁊ altitudinis ⁊ lōgitudinis ⁊ ꝓfunditatis: de quib⁹ apl̄s loquit͛ magister existeret. Nā latitudo est i eo ligno quod trāsuersū desup figit͛. hoc ad bona opa ptinet: q̇a ibi extendunt͛ man⁹. Lōgitudo est in eo ligno: quod vsqꝫ ad t͛rā trahitur: quo crux stat sistit͛ ⁊ pseuerat quod longanimitati tribuit͛. altitudo ē i ea ligni pte: que ab illa que transuersa figitur versus sursū relinquit͛. hoc ē ad caput crucifixi: quia bene sperantiū superna expectatio est. Jam vero illud ex ligno qḋ fixū occultat͛. vnde totū illud exurgit significat profūditatē gratuite gratie. Et sicut etiā Aug⁹ dicit sup Job Lignū in quo fixa erāt membra patiētꝭ ad cathedram fuit magistri docentis.

Septima ratio est. q̇a hoc gen⁹ mortꝭ plurimis figurꝭ respōdet. Ut eni Aug. dicit i sermone de passione. In diluuio aquarū humanū genus archa lignea liberauit. De egypto dei populo recedēte Moyses mare ꝟga diuisit: ⁊ Pharaonem prostrauit: ac populū dei redemit Idem Moyses lignū in aqua misit ⁊ amaritudinē eius in dulcedinē cōmutauit. Ex lignea ꝟga de spirituali petra salutarꝭ vnda profert͛. Et ut Amalech vinceret͛: contra virgā Moyses expāsis manibus extendit͛. Et lex dei arche testamenti credit͛ lignee ut his omnib⁹ ad lignū crucis p quosdā grad⁹ veniat͛.

Secundo cruciat⁹ ē xp̄s ingenti dolore ꝓpter associationē. Associat⁹ nāqꝫ est cum duob⁹ latronib⁹ sicut p̄dixerat Ysa. 53. c. Et cum sceleratis deputat⁹ est Ubi doc. querūt vtrū hoc cōuenient͛ sit factū. Et rn̄dent qꝫ in hoc alia fuit intētio iudeoꝝ: alia ordinatio dei. Q̄tū eni ad intentionē iudeorū sic dicit Criso⁹ Duos latrones vtrinqꝫ crucifixerūt: ut eorū suspicionis fieret pticeps. sed non ita euenit. Nam de illis nil dicit͛. huius aūt vbiqꝫ crux honorat͛. Reges diademata deponentes: assumūt crucē in purpuris ⁊ diadematibus maximis i mēsa sacrata. vbiqꝫ terraꝝ crux emicat. Q̄tū vero ad dei ordinationē xp̄s cum latronibus crucifixus ē. Primo q̇a ut dicit Hiero⁹ sup Math. Sicut ꝓ nobis maledictū crucis fact⁹ est. sic pro omniū salute inter noxios quasi noxi⁹ crucifigit͛

Secundo ut dicit Leo papa in sermõe de passione. Duo latrones vnus ad dexteram: alius ad sinistram crucifigũtur ut in ipsa patibuli specie denotaret illa que i iudicio ipsius hominũ omniũ facienda est discretio. Et Aug⁹ dicit sup Iob. Ipsa crux si attẽdas tribunal fuit In medio eni iudice cõstituto: vn⁹ qui credidit liberatus: alter qui insultauit damnatus est. iam sigñbat quid facturus est de viuis ⁊ mortuis: alios positurus ad dexteram: ⁊ alios ad sinistrã. Tertio ẜm Hilariũ duo latrones leue ac dextre affigũt: omnẽ humani generis diuersitatem vocari ad sacramẽtuʒ passionis dñi ostendentes. sed quia per diuersitatẽ fideliũ atq infideliũ fit oiuʒ ẜm dexteram ⁊ sinistrã diuisio. vnus ex duobus ad dexterã situs fidei iustificatione saluatur. Tertio cruciatus est xp̃us acerbo dolore ꝓpter lamentatiõeʒ quãdo ut meminit Lucas: sequebatur illum multa turba populi ⁊ mulierum que plangebant ⁊ lamentabant eum. Cum quibus etiã ipse compatiendo p̃dixit futurã illius ciuitatis calamitatẽ ⁊ desolationẽ. Sed doc. hic querũt. cur ih̃s xp̃us in hierusalem pati voluit. Et respondent ꝙ hoc conuenienter factum ẽ multiplici rõne. Primo q̇dẽ. q̇a hierusalem erat locus a deo electus ad sacrificia sibi offerenda: que quidẽ figuralia sacrificia figurabant xp̃i passionem que ẽ verũ sacrificium. iuxta illud Eph̃. 5. Tradidit semetipsũ oblationeʒ ⁊ hostiam deo in odorẽ suauitatis. Secundo quia virtus passiõis eius ad totum mundũ diffundenda erat: ideo in medio terre habitabilis pati voluit. i. in hierusalem. Unde dicit in ps̃. De⁹ autẽ rex noster ante secula opatus est salutẽ in medio terre. i. hierusalẽ: que dicit eẽ terre habitabilis vmbilic⁹. Tertio q̇a hoc maxime ꝯueniebat humilitati eius ut. s. sicut turpissimũ mortis genus elegit: ita etiã ad eius humilitateʒ ptinuit ꝙ in loco tam celebri confusioneʒ pati non recusauit. Unde Leo papa dicit in sermõe eph̃ie. Qui formã serui susceperat bethleem preelegit natiuitati. ⁊ hierosolymam passioni.

Qr in crucifixione xp̃us vehementer doluit ꝓpter potationem. ꝓpter conclauationem. ⁊ ꝓpter eleuationem.

Secundi articuli dolor tertius.

Tertius dolor scũdi articuli dr̃ crucifixionis. quãdo crucifixerũt eũ in mõte caluarie. vbi nimio dolore agitatus ẽ ꝓpter tria. p̃ ꝓpter potationẽ. 2° ꝓpter conclauatiõeʒ 3° ꝓpter eleuationẽ. Primo nimio dolore agitatus est xp̃s ꝓpter potatiõeʒ q̇a ut inquit Mathe⁹. Dederũt ei vinũ bibere cum felle mixtũ. Ubi querendũ ẽ quare illo vino sic amaro potauerũt eũ Et dicit Nico. de lira. ꝙ aliqui dicunt id factũ fuisse. ut citius xp̃s moreretur ⁊ sic milites eius custodia citius expedirent: qui debebant eũ custodire quousq expirasset. Sed ip̃e Nico. alit dicit Nam legit i quodã libro hebraico: qui apud eos intitulatur liber iudiciũ ordinariorum: ꝙ quia Salomon dixerat ꝓu. 31. Date siceram merentibus: ⁊ vinũ his qui amaro sunt animo ut bibãt ⁊ obliuiscantur egestatis sue. ⁊ ideo seniores iudeorũ statuerãt ut cõdemnatꝭ ad mortẽ daret vinũ aromaticũ ad bibendũ: ut facilius tolerarent passioneʒ. In hierusalem autẽ erant matrone deuote ⁊ cõpassiue: que hoc vinuʒ ⁊ siceram. i. potum inebriatiuũ dabãt ex deuotiõe. Iudei ergo ex nimia crudelitate moti tale vinũ datuʒ pro xp̃o ⁊ alijs duobus latronib⁹ accepertũt sibi ẜm ꝙ dictũ erat Amos. 2. Uinũ damnatoꝝ bibebãt: ⁊ loco eius posuerũt acetũ cũ felle mixtũ. Talẽ potũ cũ gustasset ih̃s noluit bibere. Nec cõtradicit Marcus cuius text⁹ habet. Et nõ accepit: q̇a nõ accepit ad bibendũ: ẜ ad gustandũ solũ ut sic impleret in eo qȯ dictuʒ est in ps̃. Et dederũt in escã meã fel. ⁊ in siti mea potauerũt me aceto. Secũdo multo dolore fatigatus ẽ xp̃s ꝓpter cõclauationem. quãdo. s. cruce iam parata atq

diſpoſita: ⁊ in terra collocata ſm cõem
opinionez cruentes nequã illi magno
impetu dñm ihm xp̄z ad terrã ꝓiecerũt
ut clauis eũ configerent. Et licz euan-
geliſte non oĩa dicant: qa tñ eſſentialia
ſcribere curauerũt: nihilominꝰ ꝟiſimilr
credere poſſumus: ꝙ ita nudatus ⁊ ge-
nuflexus ihs ut ſe ſup crucẽ extenderet
oculis ad celũ leuatis ĩ corde ſuo dixit.
Suſcipe ſcẽ pater et̃ne me dilectũ filiuz
tuũ quẽ tibi offero in ſacrificiũ imacu-
latũ ꝓ ſalute humani generis. ⁊ remiſ-
ſione pctõꝝ. Ecce iam nõ offerũt̃ tibi le-
galia ſacrificia hircorũ: aut agnoꝝ: ul'
ſimiliũ. ſed caro innocentis mei filij tui
Triginta ⁊ tres anni elapſi ſũt quibus
hanc crucẽ ſemꝑ aſpiciens in illã mori
ꝓ humani generis redẽptione ꝯcupiui
⁊ deſideraui. Tandẽ ꝓijciens ſe ſuper
crucẽ: manus ſuas ⁊ pedes liberaliſſi-
mo geſtu extẽdit. Acceperũt aũt clauoſ
crucifixores: ⁊ ꝯfixerunt eũ. Malleoꝝ
aũt ictꝰ ⁊ ſonitꝰ audiri poterãt a ꝟgine
matre: cuius cor clauis illis accutiſſi-
mis: qui manus ⁊ pedes oſſa ⁊ carnes
filij ſui rumpebant configebat̃. Cruci-
fixi ſunt etiã cũ eo duo latrones: quos
plerìqꝫ voluerũt tenere fuiſſe cruribus
alligatos tñ. Sed ego dico ꝙ fuere cõ
clauati. quia ut inquit Augꝰ ſup Joh
Pendentes in ligno: clauis ad lignuz
manibus ꝯfixi: ꝓducta morte necabãt̃
Scripſit aũt ⁊ titulũ Pilatꝰ ⁊ poſuit ſup
crucẽ. Erat aũt ſcriptuz. Jhs naçarenꝰ
rex iudeorũ. litteris hebraicis grecis ⁊
latinis. Ubi querit̃ a doctoribꝰ cur hac
triplici ligua deo volente titulꝰ ille fuerit
ſcriptus. Et rñdet Criſoꝰ. Credibile eſt
multos gentiles ſimul cũ iudeis ꝓpter
feſtũ ꝯueniſſe. ⁊ ideo ut nullꝰ ignoraret
nõ in vna lingua. ſed in tribus ſcripſit.
Et Augꝰ dicit. Tres lingue ibi pre ce-
teris eminebãt. hebraica ꝓpter iudeos
in dei lege gloriãtes. greca ꝓpter gẽtiũ
ſapientes. latina ꝓpter romanos mult̃
ac pene oĩbus tũc gentibus imꝑantes.
Theophilꝰ ꝟo inqt. Significat ãt ſup-
ſcriptio triplici ſermõe ſignata dñm eẽ

regẽ practice. philoſophice. necnõ theo-
logice. Nã ꝑ latinas lrãs figurat̃ pra-
ctica: eo ꝙ romanũ impiũ potẽtiſſimũ
ſatiſqꝫ officioſum in expeditionibꝰ fuit.
Per grecas ꝟo philoſophia figuratur
Greci nãqꝫ erga naturaliũ ſpeculatio-
nem inſudauerunt. Demũ ꝑ hebraicas
theologia portẽdit̃ dũ iudeis eſt credita
rerũ diuinaꝝ agnitio. Dicebãt ḡ Pila-
to pontifices iudeoꝝ. Noli ſcribere Rex
iudeoꝝ. ſed qa dixit Rex ſũ iudeorum.
Rñdit Pilatꝰ. Qđ ſcripſi ſcripſi. Mili-
tes aũt diuiſerũt ſibi veſtimenta ſua ⁊
tunicã mittentes ſortẽ. erat aũt tunica
incõſutilis. i. ſine ſutura deſup cõtexta
ꝑ totũ: ſup quã miſerunt ſortes. Et licz
Marcus dicat ꝙ ſortes miſerũt ſuper
eis. ſ. alijs indumẽtꝭ xp̄i. tñ ſm Nico. de
lira. illud debet intelligi ꝑ ſynedochen. i.
ſup aliqđ eoꝝ. i. ſup tunicam. Tertio
vexatus eſt ihũs multo dolore qñ crux
fuit eleuata a terra. ⁊ poſita i foramine
atqꝫ plantata: in qua iam natꝰ erat fru
ctus nr̃e ſaluatiõis: anteq̃ꝫ in mõte cal-
uarie defigeret̃. Jn ipſo aũt motu ⁊ ele
uatione crucis: ac plantatione pondus
corꝑis ꝑ tres clauos uel quattuor ſm
quoſdã ſuſtinebat̃. Jõ mẽbra illa debi-
litata incredibili cruciabãt̃ dolore. Sz
⁊ tũc meſtiſſima mater filiũ intuens cõ
temptibilẽ. ꝯfuſibilẽ. deſpectũ. deformẽ
grandi anguſtia plenũ. plagis attrituz
in medio latronũ pendentẽ. adiutorio
Magdalene ⁊ Johis q̃ꝫtũ potuit cruci
ꝓpinquã ſe fecit. Ubi mutatã cernens
aſpectus filij ſui venuſtatẽ ⁊ elegantiã
conſideranſqꝫ q̃ꝫ graui ſupplicio detine-
bat̃: lamẽtabiles voces emittebat. Hoc
aũt expſſit Joh. qñ dixit. Stabat aũt
iuxta crucẽ ihũ mater eiꝰ: ⁊ ſoror mr̃is
eius Maria Cleophe. ⁊ Maria ma-
gdalene. Sz dubiũ hic ẽ. qa Luce. 23.
dicit̃. Stabãt omnes noti eiꝰ a longe.
Sed dicit Nico. de lira. ſequẽdo Aug.
in li. de ꝯſenſu euãgeliſtarũ. ꝙ in tanto
interuallo erãt. ut ⁊ iuxta dici poſſent:
qa i ꝯſpectu eius preſto aderãt: ⁊ a lon-
ge reſpectu turbe ꝓpinquiꝰ circũſtantis

cum Centurióe ⁊ militib⁹. Pretereun-
tes aũt blasphemabãt cũ mouẽtes ca-
pita sua ⁊ dicentes: Uah qui destruis
templũ dei: ⁊ in triduo illud reedificas.
Salua temetipsũ. si fili⁹ dei es descẽde
nunc de cruce. Similiter ⁊ ꝑncipes sa-
cerdotũ illudentes cũ scribis ⁊ seniori-
bus dicebãt. Alios saluos fecit: seipsũ
non potest saluũ facere. Ihs aũt in tot
ꝑsecutionibus ⁊ maledictis dixit ꝟbũ
illud primuȝ in cruce omnis patientie
exemplũ. Pater dimitte illis: qa nesciũt
quid faciũt. ope implens quod ꝟbo do-
cuit quãdo dixit. Orate ꝓ ꝑsequentib⁹
⁊ calũniantibus vos. Improꝑabant
etiã ei latrones q̇ crucifixi erãt cum eo.
Lucas ꝟo dicit ꝙ vn⁹ tm̃ blasphema-
bat: quẽ alius reprehendit. Sed Aug⁹
in libro de consensu euãgelistarũ. dicit
ꝙ Iohes loquiť in plurali ponẽs plu-
rale ꝓ singulari ꝭm vsitatuȝ loquendi
modũ. Uel potest dici ꝭm hieronymũ
ꝙ primũ vterqȝ blasphemauerit. dein-
de vnus credidit in xp̄m. ⁊ priorem ne-
gationẽ sequẽti cõfessione emẽdauerit.
Unde hieronym⁹ sequiť. In duob⁹ la-
tronibus vterqȝ popul⁹ ⁊ gentiliũ ⁊ iu-
deoꝝ ꝑmo dominũ blasphemauit: p⁹ ea
signoꝝ multitudine alter exterrit⁹ egit
penitentiã. ⁊ vsqȝ hodie iudeos increpat
blasphemantes. hec ille. Dixit ergo la-
tro penitẽs. Domine memẽto mei dum
veneris in regnũ tuũ. Respiciẽs autem
Ihs bñdictus hui⁹ latronis ꝯtritionẽ
fidem. spem atqȝ caritatẽ. rñdit ei secũ-
dum verbum: quod in cruce ꝓtulit. d.
Hodie mecũ eris i paradiso. O felix ꝓ-
missio. O breuis tante felicitatis adim
pletio. Nullus ante latronẽ hoc verbuȝ
audiuit. Promissa siquidẽ fuit patrib⁹
⁊ ꝓphetis eterna vita ꝑ xp̄m: sed nulli
sicut latroni ita breui spacio designata.

Or in inspectiõe xp̄s vehemẽter doluit
ꝓpter querelationẽ. ꝓpter recordatio-
nem. ⁊ ꝓpter cõmendationem.

Secundi articuli dolor quartus.

Quartus dolor secundi articuli
dicitur inspectionis. Cũ eni de
cruce inspexisset matrẽ asꝑrimo
dolore vulneratũ est cor eius ⁊ ꝑcipue
ꝓpter tria. Primo ꝓpter querelationẽ
Secundo ꝓpter recordationẽ. Ter-
tio propter cõmẽdationẽ. Primo do-
luit xp̄s propter querelationẽ. Audie-
bat nanqȝ querelas matris ingeminãť
⁊ dicẽtis sibi vocabulũ illud qȯ ꝑ trigi-
ta ⁊ tres ãnos cũ tanta dulcedine vtri-
usqȝ cõmemorauerat. In passione vero
illud ꝓferebat cum corde pleno dolore
merore ⁊ amaritudine. Poterat g̃ ꝟgo
illa sanctissima lamentari ⁊ dicere. Fili
mi aie mee olim ꝯsolatio ⁊ gaudiũ: nũc
aũt gladius penetrabilior oi mucrone
acutissimo. Fili mi quẽ nouẽ mensib⁹ i
vtero tenui: quẽ paruo lacte paui: quẽ
totiens infantẽ ⁊ paruulũ pãnis iuol-
ui: in cuna reposui. ⁊ amorosis ample-
xibus strinxi inter vbera mea. ⁊ oscula-
ta sum. O ꝙ̃ infelix mihi ⁊ tibi facta ẽ
dies ista. Et quis potit mederi vulneri-
bus dolorũ meoꝝ: ⁊ mitigare angustiã
misellle matris tue: cum inspiciã te filiũ
meũ ut leprosũ factũ: q̇ speciosus eras
pre filijs hominũ. ut maleficum ⁊ reum
cum iniquis deputatuȝ? Qui sanctus
sanctorum es: ut fatuum ⁊ stultuȝ cer-
no: in quo recõditi sunt omnes thesauri
sapientie dei: ut hostem ⁊ omniũ inimi-
cum: qui omnibus affabilis benignus
⁊ humanus semper astitisti. ⁊ suꝑ oia
velut oblituȝ mei vidue matris tue. Nã
ecce iam morieris: ⁊ nil mihi dicis. Et
quid faciaȝ ego sine te filio meo? Quo
diuertam? Ad quem confugiam? Tu
mihi pater. tu mihi frater. tu mihi blã-
dus fili⁹ eras. tu mee diuitie. tu mee de-
litie. tu mea gl'ia. O me desolatã: q̃ tãtũ
filiũ i cruce video deficere. O amãtissi-
me fili loquere mihi matri tue: loquere
ut audiã vocẽ tuam cigneo canore dul-
ciorẽ. Loquẽ inquã ut sic saltẽ audiẽs
verba tua patientior fiam ad toleran-
dã que me cruciat pro amore tuo penã

Nō deneges mihi quod postulo. Exau-
di me ꝛ verbo tuo consolare ne deficiā
in hac tribulatiōe. O fili mi lumē ocu-
loꝛum meoꝝ condescēdisti latroni mi-
sericoꝛditer loquēs ei. Acquiesce itaqꝫ
voto matris tue: ꝛ dic mihi quid factu-
ra sim. Cui me oꝛphanā derelinquis?
His uel similibꝰ querelis pulsabat me-
stissima matˀ aures afflictissimi filij sui:
qui nō minoꝛē penā experiebatˀ in mēte
propter teneritudinē matris ꝙ sentie-
bat in coꝛpe a planta pedis usqꝫ ad ca-
pitis verticē vulnerato. Ideo ƀm quē-
dam deuotū: tacitus in suo coꝛde dice-
bat carmē illud vulgare siue eiꝰ senten-
tiā. Matre mia benedicta molto te ve-
go afflicta. El tuo lacrimare e vna sa-
gitta. Che il cuoꝛ mio ha passato. Non
piangere o matre mia. El tuo lacrima-
re e pena mia. Suppoꝛta fin chio sia
da moꝛte resuscitato. Secūdo doluit
xp̄s ꝑpter recoꝛdationē. In talibꝰ nāqꝫ
mysterijs recoꝛdabatˀ: ꝛ in seipso ꝯfere-
bat dicēs. O mi mater quō oīa gaudia
que de me suscepisti conuersa sunt tibi
in meroꝛē ꝛ luctū? Ubinam sūt angeli
in mea natiuitate cantantes? Ubi pa-
stoꝛes ad presepe venientes? Ubi oꝛien-
tales reges i cuna me adoꝛantes? Ubi
grata ꝑ.30. ꝛ tres annos vtriusqꝫ con-
uersatio ꝛ familiaritas? Ubi tot ꝛ tāta
de me ꝑdicata miracula: ꝑpter que oīa
letabatur coꝛ tuū? Heu me nūc vides
tantū filiū tuū factū in derisū omni po-
pulo. ꝛ abiectissimā moꝛtē pati. 3° do-
luit xp̄s ꝑpter cōmēdationē qn̄ apiens
os suū mellifluū dixit ei. Mulier ecce
filius tuus. s. Johēs euāgelista: q̄ secū
iuxta crucem astabat. Et ut doc. dicunt
non vocauit eam materno noīe: sed cōi-
ne ex teneritudine noīs materni: si ex-
primeretˀ aggrauaretˀ animꝰ eius. De-
inde cōmendans eam discipulo dixit.
Ecce mater tua. q. d. Deputo te ad eius
obsequiū. Et ex illa hoꝛa accepit eā dis-
scipulus in suā. s. curā ꝛ diligentiaꝫ. O
quot doloꝛum aculeis punctū fuit tūc
coꝛ virgineum ex vna parte: cum mu-
lieris non matris audiuit vocabulum:
licꝫ ex ꝑte altera aliqualiter cōsolaretˀ:
quia filius amantissimus eius ih̄s eā
cōmendauerat dilecto discipulo. Ideo
Augꝰ ait. suꝑ ħ passu Joh̄. Ex illa hoꝛa
ꝛc̄. Hec nimirū est illa hoꝛa: de qua ih̄s
aquā cōuersurus i vinū dixerat matri.
Quid mihi ꝛ tibi est mulier? nōdū ve-
nit hoꝛa mea. Tūc eni diuina facturꝰ:
non diuinitatis: sed infirmitatis matrē
velut incognitā repellebat. Nunc autē
humana iam patiens ex quo fuerat fa-
ctus hō: affectu cōmendabat humano.
Moꝛalis igitˀ insinuatˀ locus ꝛ exēplo
suo instruit preceptoꝛ bonus: ut a filijs
pijs impendatˀ cura parentibus tanq̄
lignū illud vbi erāt fixa mēbra moꝛiētꝭ
esset cathedra magistri docentis.

De xp̄s vehementer doluit in clama-
tione ꝑpter mūdi hoꝛroꝛē: ꝑpter sui cō-
fusionē: ꝛ ꝑpter patris derelictionem.

Tertij articuli primus doloꝛ.

PRimus doloꝛ tertij articuli dr̄
clamationis. Ostendit eni i cla
moꝛe suo imensitatem doloꝛis
ꝛ potissimū ꝑpter tria. ꝑ ꝑpter mundi
hoꝛroꝛem. 2° ꝑpter sui cōfusionem. 3°
ꝑpter patris derelictionē. Primo osn̄-
dit xp̄s imensitatē doloꝛis in mūdi hoꝛ-
roꝛe. quādo. s. insensibiles creature cru
delitatē q̄ in ipsū fiebat hoꝛrētes modo
suo patienti ih̄u compati vise sunt. A
sexta nanqꝫ hoꝛa tenebre facte sunt suꝑ
vniuersam terrā vsqꝫ in hoꝛā nonā. Et
ut Lucas inquit. Sol obscuratus est. ꝛ
velum templi scissum est i duas partes:
a summo usqꝫ deoꝛsū. ꝛ petre scisse sūt. ꝛ
terra mota est. Ubi apparet ꝑturbatio
coꝛpoꝛū suꝑioꝛū primo. deinde inferio-
rum. Qualiter autē fuit illa tunc solis
eclipsis doctoꝛes varie sūt opinati. Hie-
ronymus nanqꝫ dixit ꝙ ille tenebre fue
runt facte ꝑ retractionē radioꝛum solis
diuina virtute. Origenes autē dixit ꝙ
ħ factū ē ꝑ intˀpositionē nubiū densarū
Sꝫ in hoc magis credēdū est Dionysio
ariopagite: qui dicit i ep̄la ad Policar-
pum hoc fuisse per interpositionem lune

inter terrã ⁊ solem: sicut fit i eclipsi solis. Et ibidẽ dicit ꝙ ipse hoc vidit tunc existens in Egypto: vbi est aeris puritas. Vidit igit lunã ab oriente ascendentẽ versus meridiẽ ⁊ supponẽtẽ se soli. Hieron⁹ autem ⁊ Origeñ. non loquuntur de illa eclipsi asserẽdo ꝙ sic fuerit ut dicũt s3 ꝙ potuit sic fieri. Quare sequendo Dionysium dicimus ꝙ illa eclipsis non potuit esse naturalis: sed miraculosa. ⁊ hoc multipliciter. Primo qa luna erat. 15. ⁊ tunc distat a sole p diametrũ celi. Eclipsis aũt solis nõ põt fieri naturaliter nisi tpe cõiunctiõis solis ⁊ lune: ꝓpter quod dicit Dionys.⁹ ꝙ mirabat. quia non erat tẽp⁹ cõueniẽs ad talẽ ꝯiũctionẽ. Secundũ miraculũ fuit. qa trãsacta eclipsi luna rediit ad orientẽ: ita ꝙ in vespere fuit in oriẽte sole e ẽ istẽte in occidente: ⁊ sic orbes eorũ sunt ad pristinũ statũ restituti. Tertiũ miraculũ fuit. qa pars orientalis solis primo fuit obscurata: ⁊ iterũ vltimo illuminata. contrario autẽ modo fit in eclipsi naturali. Quartũ miraculũ fuit ꝙ luna fuit imobilis sub sole p tres horas. In naturali vero eclipsi cõtinue mouetur sub sole: ut etiã refert Criso⁹. Quintũ miraculũ fuit. qa illa eclipsis abstulit lumẽ vniuersis partib⁹ terre: lic3 aliq hoc velint intelligi tm̃ de terra Judee. Verũtñ ut apparet ex dict̃ Dionysii fuit in Egypto: fuit in grecia: ⁊ fuit Rome: ⁊ sic in aliis mũdi partib⁹ Unde Horosi⁹ ait. Cum dñs patibulo affixus est maximo terremotu p vrbem Romã facto: saxa in montibus scissa: maximarũq3 vrbiũ plurime partes pl⁹ solita concussione ceciderũt. Eodemq3 die ab hora diei. 6. sol in totũ obscurat⁹ ẽ. tetra nox subito obducta terris est: adeo ut stellas tũc diurnis horis uel potius i illa horrẽda nocte toto celo visas fuisse referat. Eusebi⁹ etiã in chronica asserit se legisse ꝙ tunc in Bithynia que est in Asia fuit magnus terremot⁹: ⁊ maior solis obscuratio ꝙ unq̃ fuerit: ⁊ ꝙ dies hora sexta in tenebrosam noctẽ versus sit. ita ut stelle viderent in celo: ⁊ ꝙ in

Nicea q̃ ẽ vrbs Bithynie multas edes terremotus subuerterit. De illi⁹ eclipsis miraculo Dionysi⁹ i epl̃a ad Apolophaniũ qui secũ erat in Egypto illo tẽpore postea sic scripsit. Cũ reperim⁹: qa ⁊ erat notissimũ solẽ pati molestias nõ debere aio ad te vaste peritie sacrariu3: adhuc nescim⁹ tante rei mysterium Quid inq̃ speculũ doctrine Apolophani his secret̃ ascribis: atq3 tu mihi ore diuino. ⁊ non humani sensus sermone? O bone Dionysi diuinarũ pmutatiões sunt rerum. In historia vero scholastica legitur ꝙ phi ad hoc adducti sũt ut dicerẽt: Aut deus nature patit: aut ordo nature peruertitur. De turbatiõe corporũ inferiorꝫ clara sunt oia. Tm̃ de velo sciendum est sm Nico. de lira. ꝙ erat iuxta templum inter sanctũ ⁊ sanctum sanctorꝫ. Cuius scissio significauit ipletionẽ veritatis in morte xp̃i: que latebat in figuris veteris testamẽti. Secundo fuit imensus dolor xp̃i ꝓpter sui confusionẽ: quãdo cõsiderabat q̃ ꝯfusibilit patiebatur: quia precedẽti dominica ab oi populo ita venerabiliter fuerat susceptus. Erat eteni passio ei⁹ ignominiosissima: ⁊ despecta valde: de qua alias deo dante suo loco dicem⁹. 3° imensus fuit dolor xp̃i ꝓpt patris derelictionẽ. Ideo clamãs circa horam nonam voce magna dixit. Hely hely. lamaçabathani? Quod est interpretatũ. hely. i. deus meus. lama. i. quare çabathani. i. dereliquisti me? Ubi glosa Dicitur deus eu3 deseruisse in morte: qa potestati persequentium eum exposuit. Subtraxit eni protectionẽ: sed non sol⁹ uit vnionẽ. Quidam aũt illic stantes. s. milites Romani sm Hiero. idioma hebraicu3 ignorantes dicebant. Helyam vocat iste. At ⁊ mater v̾ba illa audiẽs ⁊ intelligens: illorumq3 vim considerãs vndiq3 experiebatur merorẽ.

Dr xp̃us vehementer doluit in potatione propter amaricationẽ: propt peccatorũ obstinationẽ: propterq3 matris lamentationẽ.

Tertii articuli secũdus dolor

Secundus dolor tertij articuli dicitur potationis: quando iterũ clamans dixit: Sitio. oblataque fuit ori eius spongia potu amarissimo repleta. Tunc doluit xp̃s propter tria. Primo ꝓpter amaricationẽ. Secũdo ꝓpter peccatoꝝ obstinationẽ. Tertio ꝓpter matris lamentationẽ. Primo doluit xp̃us ꝓpter amaricationem: quia spõgia illa ori eius sic apposita amaricauit labia et eius linguã. Quare iterum clamans dixit. Consũmatũ est. s. totum iam corpus meũ doloribus et passionibus circũdatũ est. Nam lingua que sine lesiõe hucusque fuerat reseruata. modo amaritudine est repleta. Uel consũmatum est mystice intelligendo opus redẽptionis humane. 2° doluit vehementer xp̃us ꝓpter peccatorũ obstinationẽ. Non enim minus sitiebat peccatorũ salutẽ: quam corporis sui in cruce extensi et fatigati recreationẽ. Dicebat enim sitio. i. salutẽ omnium quia ꝓ omnibus patior: pro omnibus sanguinẽ meũ patri offero: pro omnibus morior. Uenite ad me omnes corde cõpũcti: et emẽdatione ac correctione vestra recreate mẽtẽ meã. O quam grauis tũc illius animũ dolor vrgebat cũ videbat inumeros esse: qui a peccatis ad penitentiã nunquam redirent: quibus nec passionis sue virtus propter eorũ duritiã esset in aliquo profutura. Ut enim dicũt theologi licet xp̃i passio sufficiẽtissima fuerit pro salute omnium. tamẽ illius effectũ nõ cõsequuntur illi qui pctã deponere nolunt. Quare cũ omnibus ꝓfuit sufficienter: non tñ omnibus efficienter. Unde sicut erga xp̃m crudeles fuerunt illi qui eum potauerũt felle et aceto: ita pctõres qui ad penitentiã redire nolũt. Audite illum audite o peccatrices aie: pro vobis clamat amorosissimus Jh̃us: pro vobis dicit: Sitio. Cur ergo saxea corda nõ rũpitis? Cur tam clementissimo dño nõ cõpatimini? Hinc Bern̄. ait Ascendit in altum crucis ut ab omnibus videretur. voce magna clamauit: ut ab omnibus audiretur. clamori lachrymas addidit: ut ei homo cõpateretur. Qui ad eius vocẽ non excitatur: ad clamorẽ non compungitur: grauior est terra et fetidior sepulchris. Tertio doluit xp̃s vehementer propter matris lamentationẽ. Potuit igitur tũc virgo benigna filiũ audiens in cruce dicentem: Sitio. multis singultibus lachrymis ac suspirijs dicere. Heu heu me. quid video? Quid audio? O vniuerse creature celi et terre admiramini paupertatẽ filij mei. Ipse. n. qui diuinitatis sue potẽtia satiat angelos: pascit etiã ꝓuidentia sua volucres celi et pisces maris: bestias ac vniuersa pecora campi: atque hominibus cunctis quottidianũ panem distribuit. clamat in cruce: Sitio. et denegatur sibi paululum aque: imo tribuitur sibi potus amarissimus. O fili fili fili mi amorosissime: cur tibi de meo pectore lac illud porrigẽ nõ valeo: quod totiens dum paruulus eras suxisti? O fili mi cur nõ possum tibi ministrare in cruce sitienti cibum et potum: quem colo et acu ita diligenter dum in etate ĩfantili eras acquirebã? Poterat etiã tũc illa feruentissima Magdalena et ipsa flendo dicere. O magister care: o magister bone. Et cur ego indigna tua discipula ĩ hac tãta necessitate tibi subuenire nõ possum? O damnata seuitia iudeorum: cur tanto furore inflãmaris aduersus dñm et magistrũ meum? Que omnia ipsi domino Jhesu ad dolorem accedebant.

Et xp̃s vehemẽter doluit cognoscẽs generalẽ scandalizationẽ. iudeoꝝ ingratitudinẽ. et multoꝝ incõpassionẽ.

Tertij articuli tertius dolor.

Tertius dolor tertij articuli dicitur cognitionis. Doluit etiam summopere ihesus noster amorosissimus ꝓpter suam scientiã et cognitionẽ: quia ut inquit sapiens Ecclesiastes. i. Qui addit scientiã: addit et dolorẽ. Et licet omnia xp̃us cognosceret presentia preterita et futura. Uerũtñ in cruce positus cognoscebat et cõsiderabat precipue tria vnde tristabatur atque dolebat. Primo generalẽ scandalizationẽ. Secundo

iudeorum ingratificationem. Tertio multoꝝ incōpassionē. Primo cognoscebat generalē scandalizationem. Videbat vtiq̧ ꝙ virgine matre duntaxat excepta in qua sola ut doc. dicūt remansit fides diuinitatis sue: ceteri omnes a fide defecerāt. nam apostoli ⁊ oēs discipuli videntes ignominiā crucis: putauerūt eum purum hominē ⁊ nō deum.

2° considerabat xp̄us ⁊ cognoscebat iudeoꝝ ingratificationē: de quoꝝ ingratitudine dolens in seipso: dicebat illud quod ecclesia hodie decantat. Popule meus quid feci tibi: aut in quo ꝯtristaui te? Rn̄de mihi. Ego propt̃ te flagellaui Egyptū cū primogenitꝭ suis: ⁊ tu me flagellatum tradidisti. Ego te eduxi de egypto demerso Pharaone in mare rubrum: ⁊ tu me tradidisti ꝓncipibus sacerdotum. Ego ante te preiui in colūna nubis: ⁊ tu me adduxisti ad pretorium Pilati. Ego te paui māna per desertum ⁊ tu me cecidisti alapis ⁊ flagellis. Ego dedi tibi sceptꝝ regale: ⁊ tu modo capiti meo coronam spineam. Ego propter te Chananeorum reges percussi: ⁊ tu percussisti arūdine caput meū. Ego te exaltaui magna virtute: ⁊ tu me suspēdisti in patibulo crucis. Tertio cognoscebat ⁊ cōsiderabat xp̄s in cruce multorū incōpassionē. Sciebat etenim quotquot futuri erāt qui non solum sibi compati nō debebant: verū etiā ⁊ crucem ipsam ⁊ passionē ipsius forent derisuri. Verbū nanq̧ crucis ut apostolus inquit pereuntibus quidē stulticia est. O quot innumerabiles ut sic dicam viri ⁊ mulieres inter xp̄ianos reperiunt̃: qui hodie passionē xp̄i recolentes nec minima pietate flectunt̃: nec curant dare operā ut i cōmemoratione tanti mysterij: ⁊ si non oculis corporis: saltem oculis mentis fleant ⁊ lachrymentur. Quinimo multi sunt qui aut luxuria aut auaritia aut superbia excecati dn̄m ih̄m xp̄m habent in derisū: rursus sibi crucifigentes filiū dei. pro quibus omnibus ipse mitissim⁹ dominus sua caritate dolore attrahebatur vehementer.

Qr xp̄us vehementer doluit dum inclinato capite emisit spiritū. ⁊ de lamentatione matris eius.

Tertij articuli dolor quartus.

Quartus dolor tertij articuli dr̄ sepationis. Doluit domin⁹ ih̄us xp̄us dum clamans ad patrem dicens: In manus tuas dn̄e cōmendo spm̄ meū. inclinato capite tradidit spiritū. Ubi Criso⁹. ait: Per hoc ꝙ moriēs vocē emisit magnā: aptissime se verum deum esse ostēdit. Qm̄ homines cū moriunt̃ vix tenuē vocē emittere possunt. Caput aūt inclinauit: ut ex modo moriendi ondn̄deret ꝙ moriebat̃ ex obedientia patrꝭ. Cōprobata aūt fuit veritas mortꝭ eius ut patet ex textu euāgelij. Judei. n. quoniā parasceue erat. i. dies veneris: i cuius vespa incipit solēnitas sequentis sabbati: ut nō remanerēt in cruce corpa sabbato: Erat eni magnus dies ille sabbati: ⁊ propt̃ se: ⁊ ꝓpter pasce solēnitatē: rogauerunt Pilatū ut frangerentur crucifixorū crura: ⁊ de cruce tollerentur eorū corpora. Venerunt ḡ milites ⁊ fregerūt crura latronū. Ad ih̄m autē cū venissent ut viderūt eū iam mortuū nō fregerunt eius crura. Sed vnus militū lancea latus eius aperuit: ⁊ ꝯtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Sanguis ad nr̄aꝫ redēptionē. Aqua ad peccatoꝝ ablutionē. Sciendū tamē ſm Tho. 3. pte. q. 66. ar. 4. in rn̄sione ad terciū argumētū Qr aqua illa nō fuit humor fleumatic⁹ ut quidā dixerunt. sed aqua miraculose egrediens a corpore mortuo: sicut ⁊ miraculose ꝓdijt sanguis ad cōprobandū veritatē dn̄ici corporis. contra Manicheorū errorē: ut. s. per aquā que est vnū ex quattuor elementorū numero: corp⁹ xp̄i vere fuisse compositum ex quattuor elementis: Per sanguinem vero ostenderetur esse cōpositum ex quattuor humoribus. Itaq̧ post tot labores cruciatus ⁊ penas rex angelorum ⁊ dominus in crucis supplicio fuit extinctus.

O quale nouum. Quo merito ꝓ amore ⁊ pietate tanti domini omnes homines lugere debent senes ⁊ iuuenes. mulieres ⁊ viri. Moueri siquidē debēt eorum corda: cum intuentur mortuū inť latrones benignū ihm ⁊ matrē semiuiuam inter brachia Magdalene ⁊ Johannis ac aliarū mulieꝝ deuotarū cadentem. O ꝙ durus esset qui temparet a lacbrymis: vidēs virginem illā iuxta crucem interfectum filium lamentantē. Puto ꝙ pre lacbrymis ⁊ clamoribus precedētibus rauce facte fuerāt fauces eius. tamen voce qua poterat clamans dicebat. O fili mi vita angelorum: quō extinctus es: ⁊ amplius non loqueris. O fili mi lumen oculoruꝫ meorum: qˀs mihi det ut moriar pro te? O fili mi in cuius cōceptu partu ⁊ ortu tantam suscepi leticiā. quomodo omnia mihi ṽsa sunt in tristiciam. O pater eterne defleo ⁊ plango vnigenitum filiū tuū ac meū ⁊ pre dolore quasi deficio. Adiuua me: ⁊ quasi dolore mortue mihi succurre o gabriel angele. Et vbi sūt verba q̄ mihi dixisti? Dixisti nanqꝫ mihi. Aue. i. sine ve. ⁊ hodie circūdederūt me angustie vndiqꝫ. Dixisti mihi ꝙ eram plena gratia ⁊ hodie plena sum tot tribulationibus. Dixisti mihi ꝙ eram in mulieribus benedicta: ⁊ hodie suꝫ a iudeis maledicta. Dixisti mihi ꝙ erat benedictus fructus ventris mei: ⁊ ecce fructus est hodie crucis maledictum. O me miseram tot penis atrocissimis agitatam. Fleuit ergo hodie xp̄s saluator noster in cruce. Fleuit mater eius Maria peccatorū oīuꝫ aduocata. Fleuit Magdalena. fleuit Johannes. fleuit Petrus. fleuere discipuli ceteri. fleuit sol dum obscuratus ē. fleuit terra dum contremuit. fleuit templi velum dū scissum est. fleuerunt saxa dum sunt scissa. fleuere sepulchra dum sūt apta. Plāge ergo ⁊ tu o popule xp̄iane: ⁊ dum passionem xp̄i cōmemoras: age ei quas potes totis viribꝰ gratias: ut sic ipse participes nos efficiat meritis sanctissime passionis sue: qui cum patre ⁊ spū sancto viuit ⁊ regnat deus ꝑ imortalia seculorū secula. Amen.

Sabbato sancto. de sepultura corꝑis xp̄i: ⁊ eius morte. quam semꝑ animo reuoluere debemus. Sermo. 10.

ERat enim magnus dies ille sabbati. Scribuntur hec ṽba Job. 9. c. Deuotissimus hic dies sabbati pia deuotiōe a nobis est recolēdus: in quo domini nostri ihu xp̄i mors occurrit non imerito contemplanda. Diximus nanqꝫ in ꝑcedēti sermone quantis doloribus agitatus xp̄us crucē pro nobis conscendit. ibiqꝫ tradidit spiritum. Nunc vero ad declaranda sue mortis mysteria dirigendus est stilus. Neqꝫ eni quicꝙ aut deuotius aut conuenientius meditari hodie fideles possent. Propterea magnus dicitur dies iste sabbati: non solum ſm litteralem intellectum iudeoruꝫ: verū etiā ſm mysticū spiritualemqꝫ intellectū. Magnificauit eni illum xp̄s benedictus per mortē ⁊ sepulturam suaꝫ. de qua loqui volentibus tria mysteria se ingerunt declaranda.

Primū est ex parte carnis.
Secundū ex parte anime.
Tertium ex parte sepulture.

An caro xp̄i fuerit mortua. ⁊ an fuerit a diuinitate separata. ⁊ vtrum per mortē carnis sit mors attribuenda persone verbi. Caplm. 1.

PRimū mysterium declaranduꝫ de morte xp̄i est ex parte carnis. Circa quā tripliciter dubitare contingit. Primo circa mortificationem. Secūdo circa seꝑationē. Tertio circa attributionem. Primo contingit dubitare circa mortificationem: vtruꝫ. s. per separationē anime a corꝑe

xp̄i. caro eius fuit mortua. Et ꝙ sic pꝫ.
quia in symbolo dicit̃ de xp̄o ꝙ mortuꝰ
est ⁊ resurrexit. Et hoc cãtat ecclesia cũ
dicit. Ipse eni verus est agnus: qui ab-
stulit peccata mũdi: qui mortem nostrã
moriendo destruxit: ⁊ vitam resurgen-
do reparauit. Dominus autẽ Boñ. di.
zi. tertij. dicit ꝙ caro illa fuit mortua:
eo ꝙ caruit vsu ⁊ cõplemẽto vite. Res
enim corporalis nõ ẽ viuificabilis ni-
si ab aliqua forma spirituali ipsam cõ-
plente ⁊ sibi ꝓportionabili. Qm̃ ergo i
ipsa separatione anime. caro xp̄i caruit
huiusmõi forma. ideo vere mortua fuit
Et q̃uis haberet diuinitatẽ vnitã. non
tamẽ ab ea viuificabat̃: nõ ꝓpt̃ defectũ
a ꝑte viuificantis: ſꝫ propter impropor-
tionem a parte viuificabilis. Secũ-
do contingit dubitare circa separatio-
nem. Utrum .s. in morte caro xp̄i fuerit
a diuinitate sepata. Et respondent doc.
ꝙ non. Unde Leo papa in sermone in-
quit. Tanta est vnio dei ⁊ hois: ut nec
supplicio posset dirimi nec morte disiũgi
Et Augꝰ contra Felicianũ. Xp̄s in se-
pulchro carnẽ suam nõ deseruit. Que
ṽba magister sen. ponit in littera di. zi.
tertij. Quare autẽ nõ fuit diuinitas a
carne separata ſm Boñ. põt esse ratio
triplex. videlꝫ liberalitas ex parte assu-
mentis. dignitas ex ꝑte assumptibilis.
⁊ vtilitas ex parte assumptiõis. Libera
litas inquã ex parte assumentis. quia
quãdo deus dat aliquod donũ. nõ sub-
trahit illud sine culpa. Si g̃ nulla cul-
pa interuenit: nõ decuit diuinã liberali-
tatem carnem quã sibi liberaliter vni-
uerat a se separare. Dignitas etiam ex
parte assumptibilis fuit in causa: quia
sicut caro illa ꝓpter sui dignitatẽ non
debuit videre corruptionẽ: ita nec ipsã
decuit a verbo separari. Utilitas autem
ex parte assumptiõis ad hoc ipsũ facie-
bat. Ad hoc eni fiebat illa vnio diuini-
tatis ad humanã naturaꝫ ⁊ carnis ad
animã. ut procuraret̃ nostra salus. Et
quoniã separatio anime a carne ordi-
nabatur ad hoc ut nostra salus ꝓcura-
retur: separatio aũt carnis a diuinita-
te ad nihil vtilis erat. Ideo firmiter est
tenendũ ꝙ nunq̃ diuinitas fuit a car-
ne illa sanctissima sepata. Tertio cõ-
tingit dubitare circa attributionẽ. Utrũ
s. propter mortẽ carnis sit mors ꝑsone
verbi attribuenda. Et respondent doc.
theologi ꝙ absq̃ dubio concedendum
est filium dei pro nobis fuisse mortuuꝫ:
prout in symbolo dicitur. Quod etiam
Ambrosius expresse testat̃. d. Tantuꝫ
fuit peccatum nostrum ut saluari non
possemus: nisi vnigenitus dei filiꝰ mo-
reretur pro nobis debitoribus mortis.
Hoc autem sibi vere attribuit̃: non ſm
naturam diuinã: sed ſm humanã. non
ꝑ essentiam: aut ꝑ inherentiam: sed per
idiomatum cõmunicationem. ⁊ hoc in
nullo derogat diuine dignitati: ⁊ mul-
tum consonat pietati. Nullum eni ver-
bum maioris dignationis ⁊ clementie
resonare põt i auribus cordis nostri q̃
ꝙ vnigenitꝰ dei filius ꝓ nobis sit mor-
tuus. qd̓ ut predictuꝫ est intelligi debet
non ſm naturã diuinã sed humanã per
idiomatum cõmunicationẽ: q̇a ut inq̇t
Augꝰ quem magister inducit in textu.
Si quis dixerit atq̃ crediderit deum
passum anathema sit.

// An anima xp̄i fuerit a carne sepata
etiam separata diuinitate: ⁊ an post in-
stans separatiõis sit effecta impassibil̃.
⁊ an ex benignitate descẽdit ad inferos
Caplm̃. z.

Secundũ mysteriũ declarandũ
de morte xp̄i est ex parte anime
Circa quã adhuc contingit tri-
pliciter dubitare. Primo circa separa-
bilitatẽ. Secundo circa impassibilita-
tem. Tertio circa benignitatẽ. Pri-
mo ꝯtingit dubitare circa sepabilitatẽ
An. s. anima xp̄i a carne sepata fuerit
etiaꝫ separata diuinitate. Et respondet
mgr̃ sniarũ. quẽ sequũt̃ ceteri theologi
di. zi. ꝙ sicut nũq̃ fuit diuinitas sepa-
ta a carne ita nec ab anima. Uñ. Joh.
Dama. inquit. Si mortuus ẽ ut homo

⁊ sancta illa aīa ab eius corpe diuisa ē. diuinitas tñ inseparabilis ab vtroq; permāsit. Rō aūt huiusmodi inseparabilitatꝫ ſm Boñ. pōt eē triplex. Prima. quia deum nō decebat. qui indissolubili matrimonio animam illam sibi copulauerat. Unde sicut non decet virum relinquere vxorem: sic non decuit verbuꝫ ab anima separari. Secunda rō est. q̇a nobis nō expediebat: eo ꝙ si facta fuisset separatio. anima illa non habuisset potentiam ad eripiendum genus captiuum: nec mediatricis effectum ad recōciliandum: ⁊ neutrum erat nobis expediens. Tertia ratio est. q̇a anime illi nō congruebat. tum quia erat inocentissima: tū quia erat beatissima. Quia eni beatissima erat nolebat a verbo separari. ⁊ quia innocentissima non poterat contra voluntatē suā separari ab eo. quia iam punita fuisset sine culpa. Hinc Dama. ait. Anathema sit qui dicī verbū deposuisse quod semel assumpsit. Sed cōtra hoc aliqui instant obijcientes illud Joh. x. Ptātē habeo ponendi animā meā: ⁊ iterū sumendi eam. ergo si iste sermo est persone filij dei: videt̄ ꝙ filius dei animā deposuit i morte. ergo i morte anima fuit a v̄bo separata. Ad hoc respondet Aug⁹. ꝙ verbuꝫ illud est ꝑsone filij dei ratione carnis assumpte. Erat eni in potestate eius separare aīaꝫ a corpe. ⁊ iterū corpi illam reunire. Jō aliud est ibi depōnēs: aliud vnde deponit. depōnēs est virtus diuina. vnde deponit est corpus. Secūdo contingit dubitare circa impassibilitatē. vtrū aīa xp̄i post instās sepatiōis impassibilis sit effecta. Ad qȯ r̄ndet Boñ. vbi s̄. ꝙ ex certitudine auctoritatis hoc nō ē determinatū. sicut etiā magister tangit. in. 3. di. 18. Uerūtñ ꝓbabile est ⁊ rōni magꝭ ꝯsonū ꝙ statim p⁹ sepationē habuit impassibilitatē. Si eni nō patiebat̄ anima xp̄i nisi dispensatiue: ⁊ ꝓpt̄ nostrā salutem. si iam nō erat temp⁹ ⁊ loc⁹ merēdi iam aīa xp̄i nō debebat nec poterat pati. Nec solū de aīa xp̄i. ꝓbabile ē ꝙ statim

post sepatione͂ a corpe facta sit impassibilis: sed etiā de qualibet aīa viri sancti in qua nō repitur reatus alicuius pct̄i. Et si diceretur: cur caro xp̄i nō fuit impassibilis facta ante resurrectionē: sicut ⁊ anima. Respondet Boñ. ꝙ hoc fuit ex duplici causa. Prima quidē: quia aīa ꝓpinquior erat glorie q̄ꝫ caro. Erat eni beata ſm aliquā sui ꝑtē. Secunda ꝓo causa: quia dilatio impassibilitatis in carne faciebat ad fidei nostre cōfirmationē. videlꝫ ut ostenderet̄ xp̄s veracit̄ passus ⁊ mortuus fuisse. non sic dilatio impassibilitatis i anima. Jdeo magis dilata fuit impassibilitas corꝑis q̄ꝫ ipassibilitas aīe ex dispensatiōe diuina.

3° ꝯtingit dubitare circa benignitatē vtꝝ. s. ex benignitate aīa xp̄i descēdit ad iferos. Et ꝙ sic pꝫ. q̇a i symbolo ap̄loꝝ dicit̄. Descendit ad inferos. Et Actꝫ. 2 Hunc deus suscitauit solutis dolorib⁹ inferni. Et Joh̄. Dama. ait. Descendit ad inferna aīa deificata: ut quēadmodū his qui in terra sunt: ita ⁊ his qui i tenebris ⁊ vmbra mortis sedent superluceat. Sciendū tamē ſm Boñ. dis. 22. tertij li. ꝙ nomine inferni aliquādo intelligit̄ pena. aliquando loc⁹ pene. ⁊ ſm hoc dupliciter potest aliquis dici descendere ad inferos: aut quia descendit ad penā: aut q̇a descendit ad locum pene. Primo modo non conuenit xp̄o. Jn eo enim nō fuit pena damni: nec fuit pena sensus. Secūdo modo competit xp̄o Descendit eni q̄ꝫtum ad illā parteꝫ in q̄ erant illi qui detinebant̄ merito peccati primi parentis: que quidē pars ꝯsueuit limbus appellari. Ad illā inquā partē descendit non compulsus necessitate: ſꝫ sua voluntate ⁊ ꝑtāte. Ratio aūt quare voluit descendere ad eripiendos illos q̇ detinebant̄ ibi compediti cum etiā posset facere hoc non descendendo: fuit duplex. videlꝫ ꝓpter ꝯsolationē vinctoꝝ: ⁊ ꝓpter ꝯfusionē aduersariorum. ꝓpter ꝯsolationē vinctoꝝ: q̇a magna fuit eis consolatio de p̄ñtia ipsius aīe ihū xp̄i: ⁊ maxima fuit dignationis ostensio in

hoc ꝙ ip̄e ꝑsonalit̄ voluit descendere ad
eos. Fecit etiā hoc ꝓpt̄ ↄfusionē aduer/
sariorū ut ipsi demones ↄfunderent̄ ex
sua p̄ñtia. ⁊ sicut vicerat eos ī t̄ra in nā
assumpta: sic aīa ei⁹ de eisdē triūphbaret
apud inferos de eisdem ipsos īuitos ex/
poliando. Descēdit itaq̄ aīa illa ad cō/
solandos scōs p̄res. ad letificandos: ⁊
btificādos. Viderūt nāq̄ ꝙ p̄rimū illis
se p̄ñtauit diuinitatē eius. vñ in loco in/
fernali ex̄ñtes habuerūt ꝑadisū ⁊ aptā
dei visionē: que nō ē aliud ꝙ vita et̄na.
Sed adhuc q̄s querere posset vtrū aīa
xp̄i morā ↄtraxit ī inferno vsq̄ ad horā
resurrectiōis. Et r̄ñdet Boñ. ⁊ Ric. ubi
s̄. ⁊ Tho. 3. p̄te. q. 53: ꝙ sicut xp̄s ut nr̄as
penas in se susciperet voluit corp⁹ suū in
sepulchro poni: ita etiā voluit aīam suā
ad infernū descendere. corp⁹ aūt ei⁹ mā/
sit in sepulchro ꝑ diem integrū: ⁊ duas
noctes ad cōprobandā veritatē mort̄
sue. Vñ etiā tantundē credendū ē aīam
eius fuisse in inferno: ut simul aīa eius
educeret̄ de iferno. ⁊ corp⁹ de sepulchro
Ex quo Aug⁹. 18. li. de ci. dei. c. 44. ait.
Propheta in ventre ceti triduo fuit. ⁊ tñ
illū significauit ī ꝓfūdo inferni triduo
futurū q̄ dñs est diuz ꝓphārū. Et in li.
de fide ad Petrū de aīa xp̄i loquēs dicit
Ipsa de inferis die tertio reuertēte idē
deus s̄m carnē qua in sepulchro iacuit
de sepulchro resurrexit. Sz nōnulli ar/
guunt: q̄a Luce. 22. xp̄s dixit latroni.
Hodie mecū eris ī paradiso. ergo videt̄
ꝙ aīa xp̄i illa die qua mortu⁹ est fuit in
paradiso. ⁊ sic descendens ad infernum
nullā morā ibi contraxit. Ad qd̄ r̄ñdet
Aug⁹ exponens verbū predictū ꝙ noīe
paradisi nō intelligit̄ ibi locus empyrei
nec locus paradisi terrestri: s̄ ipsa apta
⁊ clara visio ipsius dei. De hoc vero de/
scensu xp̄i ad inferos sic pulchre loquit̄
Aug⁹ in quodā sermone. Mox ut xp̄s
piritū tradidit vnita sue diuinitati aīa
ad infernorū profunda descendit Cūq̄
tenebrarum terminū quasi quidam de/
predator splendidus ac terribilis atti/
gisset aspicientes eum impij ac tartaree

legiones territi inquirere ceperunt. d.
Vnde est iste tam fortis: tam terribilis
tam splendidus: tam preclarus? Mū/
dus ille qui nobis subditus fuit: nunꝙ
nobis talem mortuum misit: nunꝙ in/
feris talia munera destinauit. Quis ḡ
iste qui sic intrepidus nostros fines in/
gredit̄: ⁊ nō solum nostra supplicia nō
veretur: verū etiaz ⁊ alios de vinculis
nostris absoluit? Ecce ipsi qui sub nr̄is
solebant suspirare tormentis insultant
nobis de ꝑceptione salutis. Et nō solū
iā nihil verent̄: sed insuꝑ nobis mināt̄.
Nunꝙ hic sic mortui superbierūt: nec ali
quādo sic leti potuerūt esse captiui. Vt
quid huc istum adducere voluisti o p̄n/
ceps noster? Perijt omnis leticia tua. ī
luctum conuersa sūt gaudia tua: dum
tu xp̄m suspendis ī ligno ignoras quā/
ta damna sustineas ī inferno. P⁹ istas
crudelium voces infernalium: ecce inu/
merabiles sanctorū populi lachryma/
bili voce clamabāt: Aduenisti redem/
ptor mundi. aduenisti quē desiderātes
quottidie expectabamus. Descēdisti ꝓ
nobis ad inferos. noli nobis deesse: cū
reuersus fueris ad superos. Ascende
domine ihesu inferno spoliato ⁊ aucto/
rē mortis suis vinculis irretito: ⁊ red/
de iam leticiam mūdo. Sucurre inqui/
unt: iam seuas extingue penas: ⁊ mi/
serando resolue captiuos: dum hic es
absolue reos. cum descenderis defende
tuos. hec ille. O ꝙ ingenti leticia ani/
marum in limbo existentiū tunc men/
tes perfuse sunt cum viderunt benignis/
simum ihesum tam diu expectatuz: tam
diu desideratum: tam diu deniq̄ accla/
matum. Viderunt inquā animam eius
⁊ diuinitatem: cui erat vnita. Viderunt
christum redemptorem mediatorem ⁊
glorificatorem suū. neq̄ locus ille etiā
luce corporali ex p̄sentia anime christi
illustratus. ut Ric. dicit erat eis ampli⁹
penosus. Expectauerūt ergo ut predi/
ctum est anime ille sancte cum summa
leticia ī eodē loco tempus resurrectio/
nis christi.

Qualiter xp̄s depositus fuit de cruce
et de afflictione matris eius: necnon et
de eius sepelitione. Caplm. 3.

TErtiũ mysterium declarandum
de morte xp̄i ẽ ex pte sepulture.
Ad quã pie volentes attendere
tria considerare debem⁹. p̄ subuentio-
nem. 2° afflictionẽ. 3° sepelitionẽ. p̄
ꝯsiderare debemus subuentionẽ: qualit
s. Joseph ab aramathia et Nicodemus
licẽtia a Pilato obtẽta: deposuerũt xp̄z
de cruce. Ipsi eni qui erãt discipuli oc-
culti ihũ ferentes secũ instrumenta ve-
nerũt ad crucẽ. ad cuius pedes iacebat
mesta mater cũ Maria magdalena: et
Maria iacobi: et matre filioꝝ Zebedei:
et euãgelista Johe. ceterisq; mulierib⁹ q̄
secute fuerãt Jhm a galilea mistrãtes
ei. ut Math⁹ refert. Cũ aũt Joseph et
Nicodemus virginez reuerenter salu-
tassent lachrymantib⁹ oculis ei dixerũt
Venimus o mater mesta: ut filiũ tuũ et
magistꝝ nostrũ deponam⁹ de cruce: re-
condamusq; ut moris est honorifice in
sepulchro. O pietas cõmẽdabilis horũ
virorũ nobiliũ. o deuotio digna laudũ
Joseph ab aramathia: qui a Pilato pe
tijt ut sepelire posset p̄ciosuz corpus ihũ
Sed si quis quereret q̄re p̄ hi⁹ licentia
nulli⁹ ex. 12. accessit. sed solũ iste Joseph
Rñdet Criso⁹. q̄ nullus audebat sicut
iste: qui insignis iudeoꝝ erat: et Pilato
notus. Dicebat̃ etiã ille Joseph ab ara
mathia: ex quo iã dixerat. ut ait Beda
ipsa est ciuitas: que p̄ Reg. dicit̃ rama-
tha de qua fuit Samuel. 2° ꝯsidere-
mus afflictionẽ. Surgẽs Maria mat̃
cum anxietate multa brachia extende-
bat. ut dilectũ filium tangere posset. Et
cum auulsi fuerũt claui de manibus et
pedib⁹ suscepit cũ contristantiũ auxilio
cum inter brachia sua. indeq; in terram
positũ adorabat eũ. Deinde cum multa
caritate dolore mixta contractabat sua
scissima mẽbra. tãgebat caput. et spineã
coronaz extrahebat ab illo. osculabat̃
illud multipliciter p̄foratũ: et cruore re-
spersũ. atq; dicebat. O caput dignũ dia

demate et corona imp̄iali: q̄ turpiter co
ronatũ te vidi hucusq; corona spinea.
inspiciebat liuidã faciẽ: et i illã merẽs et
ruẽs osculabat̃ eã atq; subdebat. O de
cora facies et speciosa nimis: ex q̄ p̄ tot
ãnos tantũ gaudiũ suscepi: quõ facta
es ut leprosa. Suscipiebat deinde p̄fo-
ratas man⁹ amorose osculãs illas refe
rens semp̄ pijssima v̄ba ꝯpatiẽdo q̄rele
Sic etiã et lat⁹ ap̄tũ tãgebat manu osq;
illi applicabat. Fili inquiens mi q̄ dira
fuit crudelisq; man⁹ illa: q̄ te lancea p̄-
forauit. nec puto posset aliq̄s plene inue-
stigare q̄lit̃ v̄go depositũ de cruce filiuz
dolent̃ lamentabat̃. Magdalena etiã et
Joseph et Nicodem⁹: cetericq; astãtes p̄
cõpassione flebãt et ipsi. 3° ꝯsiderem⁹
sepelitioẽz qualit̃ hora cõpletorij iã im-
minẽte Joseph et Nicodem⁹ instabant
ut corp⁹ sepelirec̃. Quare Nicodemus
ꝓtulit mixturã myrrhe et aloes quasi li-
bras centũ: et lz tali vnctiõe a putrefa-
ctione ꝯseruatiua xp̄s nõ indigeret: qm̄
corp⁹ ei⁹ corrũpi nõ poẽat nec debebat
tñ Nicodem⁹ h̃ nõ intelligens ex deuo-
tione sua ad vngẽdũ corp⁹. p̄i tulit vn-
ctionẽ p̄dictã. Acceperũt g̃ corp⁹ ihũ: et
ligauerũt cũ lintheis. i. pãnis lineis iuol
uerũt cũ aromatib⁹: sic mos ẽ iudeis se-
pelire. Erat autẽ i loco vbi crucifixus ẽ
hortus. et in horto monumẽtũ nouũ: in
quo nõdũ q̄sq̄ posit⁹ fuerat. Ibi g̃ ꝓpt̃
p̄asceuẽ iudeoꝝ: q̄a iux̃ erat monumẽtũ
posuere ihm. q̄ oia in mysterio facta sũt
Nam ut inq̄t Tho. sepeliri voluit xp̄s rõ-
nabilit̃. p̄ q̄dẽ ad cõprobandã veritatẽ
mortꝭ. Nõ eni aliq̄s in sepulchro ponit̃
nisi q̄ iã vere mortu⁹ ẽ. Vñ Pilat⁹ ut h̃r
Marci. 15. anteq̄ ꝯcederet xp̄m sepeliri
diligenti inquisitione cognouit eũ esse
mortuũ. 2° q̄a per hoc q̄ xp̄us de sepul-
chro resurrexit dat̃ spes resurgendi per
ipsũ his qui sunt in sepulchro. s̃m illud
Joh. 5. Oẽs q̄ i monumẽtis sũt audiẽt
vocem filij dei. et qui audierint viuent.
3° ad exemplum eorum qui per mortem
xp̄i spiritualiter moriuntur peccatis: q̄
s. absconduntur a conturbatione hominũ

Unde dicit Col. 3. Mortui estis et vita vestra abscondita est cum xpo. Mod' etiã sepeliẽdi rationabilis fuit. Nam in in horto sepultus est ad designandũ ꝙ ꝑ mortem et sepulturã ipsius liberamur a morte: quã incurrimus ꝓpter peccatũ Ade in horto paradisi cõmissũ. In aliena etiã positus ẽ sepultura: ut dicit Aug' in quodã sermone. qa ꝓ aliena moriebatur salute. et etiã ꝓpter abundãtiam paupertatis ꝓ nobis suscepte. Nam qui demuz in vita nõ habuit ut Theophil' refert: post mortẽ quoqꝫ in alieno sepulchro recondit. et nudus existens a Joseph coopitur. Erat insup monumẽtũ nouũ. ut Hiero' ait. ne post resurrectionem ceteris corpibus remanentib' surrexisse alius fingeret. Et ut Aug' dicit Sicut in Marie virginis vtero nemo ante illũ: nemo post illũ conceptus est: ita in hoc monumento nemo ante illuz nemo post illum sepultus est. Aduolutum etiã fuit saxum magnũ ad monumenti hostiuz: ut sic appareret oimoda veritas sepulture sue. Quare ut participes simus mortis et sepulture xpi: sepeliamus et nos vitia nostra atqꝫ pctã: sicqꝫ consurgem' cũ ipso accipiẽtes hic grãm et in futuro btãm glorïã. Amen.

Dominica resurrectionis dñi nostri ihu xpi. de iocunditate particulari: generali. et materiali resurrectionis eius. Sermo. ii.

Hec dies quã fecit dñs exultemus et letemur in ea. Scribũt h' vba ps. iii. Sicut amara fuit credentib' in ihm xpm passio eius: ita iocũda debet esse resurrectio illi'. Propterea gaudere vnusquisqꝫ et letari debet ac iocundari: cũ audit vere ex mortuis xpm surrexisse Hoc eni docet nos et instruit sancta mater ecclesia dũ sepius replicat ꝓpl' dictũ dictũ a nobis assumptũ ꝓ themate. In diuinis nanqꝫ officijs diurnis nocturnisqꝫ horis huius temporis exultanduz esse predicat. ꝓ victoria. ꝓ gloria. ꝓcꝫ magnificẽtia xpi resurgẽtis. Letabundum profecto nouũ ab angelo nũciatũ est: cum dixit. Surrexit nõ est hic. Surrexit inquã ille q. ꝓ amore nostro pati et mori nõ recusauit: ut nos mortuos peccato resuscitaret ad vitam. Qua ꝓpter ut diem istũ cum spirituali leticia compleamus: in hoc sermõe de resurrectionis xpi iocunditate vba faciem': Subdistinguemusqꝫ sermonẽ in tres principales partes triplicẽ. s. iocunditatem.

Prima dicitur particularis.
Secunda generalis.
Tertia materialis.

De iocunditate quã habuit ipse xps in resurrectione: et de mirabilibus actibus operatis a potentia diuina in ipso resurgente. Caplm. i.

Prima iocũditas resurrectiõis xpi dicit pticularis que. s. fuit i aia benedicta ipsi' ihu xpi: dum corpus suũ iterum sibi vniuit efficiens illud ppetuo gloriosũ. Ad quod plenĩ' intelligendũ notandũ est ꝙ in ipso xpo resurgente q̃ttuor act' mirabiles opata est virtus et potentia dei. Primus fuit sanguinis reassumptio. Secund' corporis mutatio. Tertius anime vnio. Quartus sepulchri penetratio. Primus actus fuit sanguinis reassumptio Nam reassumpsit corpus xpi clausum existens in sepulchro sanguinẽ ꝓpriuz qui extra erat dispsus: qd nõ nisi ꝑ diuinã virtutem fieri potuit. Ratio autẽ prefate reassumptionis sanguinis fm Tho. in. 3. pte. q. 54. est: quia quicq̃d ad naturã corporis humani ptinet: totũ fuit in corpe xpi resurgentis. Manifestũ ẽ aũt ꝙ ad nãm corpis humani ptinent carnes et ossa et sanguis et alia hi'. ideo omnia ista in corpe xpi resurgentis fuerunt. Dicunt etiã phi ꝙ sanguis est sedes anime. et aia viuificat corpus sanguine mediante. Quare indubitanter

sanguinē suū resurgēs xp̄s ad suū cor-
pus reduxit. Utrū autē totū sanguinez
assūpserit: ita q̄ nulla pticula siue gut-
tula de illo in terra remanserit due sunt
opiniones. Prima est sci Tho. q̄ vbi
s̄.ar.3. in rn̄sione ad argumētū.3. dicit
q̄ totus sanguis q̇ de corpe xp̄i fluxit:
cū ad veritatē humane nature ptineat
i xp̄i corpe resurrexit. Sanguis aūt ille
qui in quibusdā ecclesijs pro reliquijs
conseruat̄ nō fluxit de corpe xp̄i. sed mi-
raculose dicit̄ effluxisse de quadā ima-
gine xp̄i pcussa. Alia est opio Fran.
de marone. q̇ ait. Non est incōueniens
si aliquid de sanguine xp̄i fuso dicat̄ eē
in aliquib᷒ ecclesijs: q̇a forte corpus in
vita incorruptibili nō indiget tāto san
guine sicut in vita mortali. Et lz vtrq̄
opinio sit sustētabilis: tamē secūda ma
iorem firmitatē videt̄ habere. tum quia
totus sanguis nō ptinet ad veritatē hu-
mane nature. Un̄ et sanct᷒ Tho. in suo
quolibet̄.50.q.3. dicit. Cum ergo xp̄s
ante passionē comederit et biberit nihil
phibet in eo fuisse aliquē sanguinē nu-
trimentalē qui ad veritatē humane na-
ture nō ptinet. et quē nō oportēt i resur-
rectione ad corpus eius redire. tum q̇a
in plerisq̄ solennissimis locis ostendit̄
verus xp̄i sanguis. Nam in capella reḡ
francie est de sanguine xp̄i. et de spinea
corona sanguie tincta. In puincia p-
uincie apud sanctū Maximinū in cō-
uentu fratrum predicatorū in festo scē
Marie magdalene ostendit̄ ampulla
cum sanguine xp̄i. Apud Esculum in
cōuentu fratrū predicatorū est spina cū
sanguine xp̄i. Alia insup spina cuz san-
guine est Racaneti in cōuentu fratruz
heremitarū. In ciuitate vo mantue in
abatia sancti Benedicti in ecclesia sci
Andree est de sanguine xp̄i quez aspor-
tauit Longinus cui᷒ corp᷒ reqēscit ibi-
dem. In alemania vo in ciuitate Nu-
remberge est ferrū cuz quo Longinus
lanceauit latus xp̄i sanguine respersuz
Et sic in multis ptibus xp̄ianoꝝ verus
ostenditur sanguis xp̄i. Facit etiam ad

confirmationez secunde opinionis au-
ctoritas sūmi pontificis. Nam p Pium
maximū scriptū est ut sequit̄. Pius epi-
scopus seru᷒ seruorū dei. dilectis filijs
abbati monasterij btē Marie Xanto-
nensis diocesis: et cantori eccl'ie Xan-
tonēsis ac priori priorat᷒ sci Eutropij
extra muros Xantone salutē et aposto-
licā benedictionē. Illius qui se p dn̄ici
saluatione gregis in preciū imolari nō
abnuit vices: q̄uis imeriti gerentes in
terris ad ea curis vrgemur indefessis:
per que cunctorū xp̄i fidelib᷒ erga sal-
uatorem suū crescat deuotio: ac ipsorū
quib᷒ sit ab eis dubitat̄ semotis scru-
pulis pamplius succedat salus aiarū.
Exhibita siquidē nobis nuper p pte di
lectorū filiorum guardiani et cōuentus
domus ville Rupelle: ordinis fratrum
minorū Xantonen̄. diocesis petitio cō-
tinebat. Qz licz et tanto tpe: cui᷒ memo-
ria non extitit in ecclesia dicte domus:
ut pie credit̄ quedā portiuncula precio-
sissimi sanguinis domini nostri ih̄u xp̄i
in ligno crucis pro redemptiōe huma-
ni generis salubriter effusi. et per eosdez
guardianum et conuentuz certis anni
tpibus xp̄i fidelibus solenniter ostendi
ac inibi ab eodem tpe citra ab eisdem fi
delibus venerari cōsueta fore inhibea-
tur. et honorifice conseruetur. Nōnulli
tamen curiosi plus q̄ oporteat sapere
satagentes: quo spū ducti nescitur: pu-
blice ac priuate asserere non verentes
q̄ nil de prefato sanguine remansit in
terris: fideles ipsos a pia eoꝝ deuotiōe
quā hactenus gesserūt ad prefatā san-
guis portiunculā i dicta eccl'ia colen-
dā retrahere conant̄ in nō modicū in-
colarū ptiū illarū ac guardiani et con-
uentus p̄dictoꝝ scādalū atq̄ grauamē
Quare p pte dictoꝝ guardiani et cōuen-
tus nobis fuit humiliter supplicatum:
ut sup his sibi et fidelib᷒ eisdem oppor-
tune puidē benignitate ap'lica dignare-
mur. Nos igit̄ q̇ de premissis certā no-
ticiā nō habemus: attēdētes q̄ veritati
fidei nullaten᷒ repugnat affirmare re-

demptorē nostrū de sanguine ꝑfato ob
ipsius passionis memoriā aliquā ꝑtem
in terris reliquisse: ac ꝓpterea deuotionē
ipsoꝝ fideliū plurimū ꝯseruari: ⁊ scan-
dalis ipsis q̃ntum i nobis ē obuiare cu
pientes. hꝰ supplicationibꝰ inclinati di-
scretiōi vestre ꝑ ap̄lica scripta manda-
mus: quatenꝰ vos uel duo aut vnꝰ ve-
strum si ⁊ postq̃ vocatis q̇ fuerint euo-
candi de premissis vobis legitime con-
stiterit oibꝰ ⁊ singulis tam exemptis q̃
nō exemptis cuiuscunq; ꝑeminētie sta-
tus dignitat̄ gradus ordinis uel cōdi-
tiōis fuerint auctoritate nr̄a sub penis
⁊ censuris ecclesiasticis. ne dictos fide-
les ab oi pia eorū deuotiōe quā hacte-
nus gesserūt ad ꝑfatā sanguinis hꝰ por
tiunculā in eadē eccl'ia venerādā: ut ꝑ-
fert quoq̄ modo retrahēt. Guardiano
quoq; ⁊ conuentui ꝑdictis ne ꝑ illatas
eis retroactis tpibꝰ ꝑmissoruz occasiōē
iniurias quasuis ꝑsonas ad iudicium
euocari facere presumāt dicta auctori-
tate districtiꝰ inhibere curetis cōtradi-
ctores ꝑ censurā eccl'iasticā appellatiōē
postposita cōpescendo nō obstantibꝰ cō-
stitutionibꝰ ⁊ ordinationibus ap̄licis
necnō domus ⁊ ordinis ꝑdictorū iura-
mento: cōfirmatiōē ap̄lica uel quauis
firmitate alia roboratis: statutis ⁊ cō-
suetudinibus ceterisq; cōtrarijs q̇bus-
cunq;: aut aliquibꝰ coiter uel diuisim
ab ap̄lica sede indultū existat. q̄ inťdici
suspēdi. ul' excoicari nō possint ꝑ litteras
ap̄licas nō facientes plenā ⁊ expressaz
de verbo ad verbuz de indulto hꝰ men-
tionē. Datū rome apud sanctū Petrum
anno incarnatiōis dn̄ice. 1461. quinto-
decimo kal'. augusti. Pontificatꝰ nostri
āno tertio. Propť que omnia satis ra-
tionabile esse videť q̄ aliq̇d de vero x̄pi
sanguine effuso inueniať in terra. Utrꝫ
ꝟo talis sanguis sit tanta veneratione
dignus: quāta sanguis qui est in euka
ristia. apud plerosq; dubium est: qm̄ si
vnitus est diuinitati: adorandꝰ eēt ado
ratione latrie. Si ꝟo nō est vnitus diui
nitati: tūc honor latrie nō debeť ei: sicut

sanguini in eukaristia. Quid aūt tenē-
dum sit. an. s. a sanguine fuso sit sepata
diuinitas uel vnita nō ē diffinitum uel
determinatū cū altera opinionū sustineri
possit. ut pꝫ ꝑ ꝯstitutionē nouā factaz a
sūmo pōtifice Pio secūdo: qui ꝑdisputa
tam maꝫ istā in sui pn̄tia ꝑ doctiss' mos
viros statuit ⁊ ordinauit q̄ nullꝰ de ce-
tero sb pena excoicationis auderet dā-
nare quācūq; opinionē ꝑdictā cū vtrq;
sustineri possit absq; errore. Ego ꝟo ad-
hereo opinioni doc. mei Fran. qui ait.
q̄ licꝫ aia x̄pi ⁊ caro nūq̃ fuerint a di-
uinitate sepate: Sanguis tn̄ separatꝰ a
corpe: ex cōsequēti erat sepatꝰ a dinita-
te. Cuiꝰ signū ē: q̇a lꝫ dicamꝰ filius dei
fuit sepultus: ⁊ filius dei descēdit ad in-
feros. nō tamē dicimꝰ filiꝰ dei fuit effu-
sus sup terrā. Ista aūt idiomatū coica-
tio est nota talis vnionis s̄m Aug. i ꝑ
de trini. Secundꝰ actus quē opata est
virtus dina in x̄po resurgente fuit cor-
poris mutatio. Et si corpꝰ nō sit mutatū
s̄m substantiā: quia eiusdem nature re-
surrexit. fuit tn̄ mutatū s̄m qualitatem
Erat eni s̄m Greg. in omel'. eiusdē nāe
s alteriꝰ glorie. Nō potuit g̊ fieri creata
ꝟtute ut corpꝰ exanime aīa ⁊ vulneribꝰ
plenū sanareť impassibiliť addit̄ alijs
dotibus corpis gl'iosi Tertiꝰ actꝰ fuit
aie ad corpꝰ vnio. Nō eni pōt nisi dina
ꝟtute aia sepata eidem corpi vniri: qđ
melius ⁊ diffusius explicabitur in ope-
re de virtutibus. in sermone de resurre-
ctione generali. Quartus actus fuit
sepulchri penetratio. Exiuit nanq; x̄ps
de sepulchro clauso: sigillato: ⁊ custo-
dito. Sed nonnulli circa hoc dubitant
propter verbum Math. dicēt̄. Angelꝰ
autē domini descēdit de celo: ⁊ accedēs
reuoluit lapidem. Ad quod respondet
Beda. d. Accedens reuoluit lapidem
non ut egressuro dn̄o ianuā pandat: s
ut egressus eius iam facti hominibꝰ ꝑ-
stet indicium. Qui eni mortalis clauso
ꝟginis vt̄o potuit nascēdo mundū in-
gredi. ipse factꝰ imortalis clauso sepul-
chro potuit resurgendo exire de mundo

Consideremus ergo quãta leticia fuit mens xp̄i ꝑfusa cū de sepulchro exiēs qui prius passibilis fuerat gloriosum ⁊ impassibilem se conspexit. Ut puto ꝙ primū eleuatis in celū oculis gratias retulit patri: qui eum de morte iam fecerat triumphare.

De iocunditate quã habuerũt ex resurrectione xp̄i vincti. discipuli. mulieres. ⁊ angeli. Capl'm. z.

SEcũda iocunditas dicit̃ gñalis: que q̃druplciter subdistingui potest. Prima vinctorum. Secunda discipuloꝝ. Tertia mulierum. Quarta angelorũ. Prima iocunditas fuit vinctorũ. eorũ .s. q̃ vincti detenti fuerant in limbo: quos inde resurgens xp̄s penitus eduxit. ⁊ liberauit ꝓut Zacharias ꝓpheta prenũciauerat 9. c. d. Tu quoqꝫ in sanguine testamēti tui emisisti vinctos tuos de lacu: i quo non erat aqua. Que ṽba ſm Nico. de lira ad litterã intelligunt̃ de xp̄o. cui ꝓpheta loquit̃ in secunda ꝑsona: de quo ante dixerat in tertia ꝑsona. Sed dubium hic orit̃. vtrũ xp̄s omnes aias q̃ erant in inferno liberauerit. Ad quod respondet Bon. di. zz. tertij. li. ꝙ xp̄s non liberauit nisi animas electorũ suorum. ⁊ eorum qui erant mēbra ipsius. Quis eni passio xp̄i omnibꝰ suffecerit. nõ tamē influit nisi in eius mēbra. ⁊ iõ illi soli ꝑ passionem xp̄i saluati sunt: q̃ uel erãt eius membra quãdo passus ē: uel futuri erant ꝑ conuersionē ad ipsũ. Quoniã igit̃ multi erant in inferno: q̃ nec membra xp̄i erant: nec futuri erant quia nõ erant in statu merendi. nõ oēs dñs eripuit de iferno: ſ tm̄ electos. Uñ Greg. in quadã omel'. infra octauam pasce ait. Qr ante passionē suã dixit i resurrectione sua dñs impleuit. Si exaltatus fuero a terra omnia trahaham ad meipsũ. Omnia eni trahit qui de elect̃ suis apud inferos nullū reliquit. Oia abstulit vtiqꝫ electa. Uñ etiã recte ꝑ os Osee dicit. Ero mors tua mors: morsus tuus ero inferne. Quia eni i elect̃ suis funditus occidit mortē: mors mortis extitit. quia vero in inferno partem abstulit: partē reliquit. nõ occidit funditus: ſ momordit infernũ. h̄ ille. Nõ fuerunt ergo ab inferno liberati ꝑ xp̄m damnati ꝑ sniam diffinitiuã: siue ꝓpter peccatũ actuale: siue etiã ꝓpter peccatũ originale. Nam ut inquit Tho. 3. pte. q. 5z. Pueri qui cum originali decesserãt nullo mõ fuerant cõiuncti passioni xp̄i ꝑ fidem ⁊ dilectionē. ideo nõ fuerũt ab iferno liberati. Et licꝫ sci patres adhuc tenerētur astricti reatu originalis pcti inq̃tū respicit humanã naturã. tamē erant liberati ꝑ fidē xp̄i ab omni macula pcti. ⁊ ideo capaces erant illius liberationis quã xp̄s attulit descendēs ad inferos. Paruuli ṽo q̃ nõ fuerant a peccato originali mundati: neqꝫ ꝑ fidē ꝓpriam: quia nõdũ habuerũt vsũ liberi arbitrij: neqꝫ ꝑ fidē parentũ: aut ꝑ aliquod fidei sacramentũ. quia nõ erant i statu in quo essent capaces gratie xp̄i: nec merita xp̄i poterant eis suffragari: nec satisfactio eius ꝓ pctõ Ade ad eos habebat extēdi: liberati nequaꝙ̄ fuere. Sꝫ adhuc dubiũ est. an liberate fuerũt anime que erant in purgatorio. Et rñdet Tho. vbi supra. ꝙ passio xp̄i nõ habuit tũc maiorē efficaciã ꝙ̄ habeat nũc ⁊ ideo illi qui fuerũt tales: quales nũc sunt illi qui in purgatorio cruciantur: liberati non fuerũt. Siqui autē inuenti sunt ibi tales quales etiã nunc satisfactione completa liberant̃: nil prohibet eos a purgatorio fuisse liberatos. Fuit ergo iocunditas illa omniũ patrũ qui in limbo detinebant̃: quibus gaudium accidentale accreuit locū illũ derelinquendo: in quo tamdiu habitauerant in tenebris ⁊ merore. Secunda fuit iocunditas discipulorũ. Ipsa eteni resurrectiõis die apparuit xp̄s discipulis euntibus i Emaus: ut patꝫ Luce vlt̄. Itē apparuit discipulis ꝯgregat̄ i vnũ ut dicitur Joh. zo. Et tunc nõ aderat Thomas. Apparuit adhuc ⁊ Symoni: ſ vbi aut quãdo nescit̃. nisi forte qñ

redibat a monumento cum Johe. Luc. vltimo. Vel ut dicit̃ i historia ecclesiastica apparuit ei in cauerna i qua flendo manebat. nam postq̄ negauit xp̄m i cauernam quandā intrauit: q̄ modo dr̃ gallicātus. vbi se totū ad lamenta pn̄ie cōuertit. Ibi ut quibusdā placet i ipsa resurrectionis die magister benignissimus visitauit eum: certificans illum de sui remissione peccati. Ob quod Petrꝰ miro gaudio fuit affectus. Similit̃ letatus est ex resurrectiōe xp̄i Joseph ab arimathia. Legitur nanq̧ in euāgelio Nicodemi q̄ iudei indignati ɔtra ipsū eo q̄ xp̄m sepelierat. ceperunt ipsū: ⁊ in quodam cubiculo diligenter clauso ⁊ sigillato eum recluserūt: volentes post sabbatū eum occidere. Et ecce xp̄us in ipsa nocte resurrectiōis ad eum intrauit: ⁊ osculū ei dedit. ⁊ inde saluis sigillis eum educens in domuz suam in arimathia ipsū adduxit. Tertia fuit iocunditas mulierū que ipsa die resurrectionis viderunt eū. Vidit nanq̧ illum Maria magdalena in specie hortulani ut dr̃ Joh. 20. Viderūt ⁊ illū secū postea ⁊ alie Marie: quibꝰ a monumento redeuntibus apparuit ih̄s occurens illis ⁊ dicens. Auete. Ille autē accesserunt ⁊ tenuerunt pedes eius: ⁊ adorauerunt eum. ut patet Math. vlti. c. Quarta fuit iocunditas angelorū q̄bus accidētale gaudiū accreuit pro gloria xp̄i resurgentis. pro liberatione patrū de limbo. etiā ⁊ pro totius leticia ecclesie militantis.

De iocūditate quā habuit mater ih̄u xp̄i ex resurrectiōe eius: sicut multipliciter probatur. Caplm. 3.

Tertia iocunditas principalis dicit̃ maternalis. Sup ceteros etenim ꝓ xp̄o resuscitato letificatum est cor ꝟginis matris. Sibi nanq̧ ut pie credit̃ prius q̄ ceteris benedictus filius eius apparuit: qđ ꝓbari pōt quadrupliciter. P̄ ex testificatione. 2° ex ɔtrarij cōfutatione. 3° ex celebratione. 4° ex ɔuenienti rōne. Primo ꝓbari potest ex testificatione. Testatur enim hoc Amb. in li. de virginibꝰ. 3. Vidit Maria resurrectionem dn̄i. Et p̄mo vidit ⁊ credidit. vidit Maria magdalena: q̄uis ista adhuc nutaret. 2° probat̃ ex ɔtrarij confutatione. Aiūt enim nōnulli xp̄m virgini matri iđ nō apparuisse: q̄a nullus euāgelistarū hoc asserit. Sȝ ad hoc doc. dicunt q̄ euangelistarū officiū fuit solūmđ resurrectionis testes inducere. matrē autē ad testificandū ꝓ filio inducere eos nō decuit. Si enim ꝟba extranearū feminarū deliramēta visa sūt quomđ nō magis matrē ꝓ filij amore crederēt delirare? Nō scripserūt ḡ euāgeliste q̄ xp̄s apparuerit virgini matri. s; ꝓ constanti dereliquerūt illud. Tertio ꝓbat̃ ex celebratione. Ad insinuandum nanq̧ q̄ xp̄s resurgēs a mortuis appareret virgini matri sancta romana ecclesia ipsa resurrectiōis die stationeȝ celebrat apud sanctā Mariā maioreȝ vbi tp̄e magni Greg. dū ipse in die pasce missam cantaret: ⁊ pax dn̄i pronunciaret: angelus dn̄i alta voce respondit: Et cū spū tuo. Ob qđ cū ipsa die papa ibidē celebrat in huiꝰ miraculi testimoniū: nil sibi cū dicit pax ⁊c. respondetur. Quarto ꝓbat̃ ex cōuenienti ratione. Rationabile etenim fuit ut filius resurrectiōe sua priꝰ matrē letificaret: quā amplius ceteris voluisse constat. Contemplari ergo deuote possumus q̄ scissima illa virgo ipsa resurrectiōis nocte orōnibus intenta filiū suū: quē sepulchro clausū reliq̄rat vidē ardētissime cupiebat. Neq̧ enim ignara erat illū die tertia a mortuis resurrecturū. Ob qđ uel corde uel ore dicere poterat. O pr̄ et̄ne ecce iam tēpꝰ instat ut filiū tuū ⁊ meū a mortuis reuoces. Suscita ḡ illum ⁊ ad me mitte tāto merore ꝓ sua passiōe cōtritā. O fili mi dulcissime: o fili mi amātissime quē vidi plagis repletū. spinis coronatū. crudeli morte extinctū. ⁊ in sepulchro repositū: qn̄ video te ex mortuis triūphasse? Dixisti o fili mi: ⁊ totiēs dixisti. Die t̄tia resurgā. Ecce iā dies t̄tia

īminet. Surge dn̄e in requiē tuā: ⁊ veni
ut videā te solatiū aīe mee. Et dū hec ⁊
silia ꝟgo gl'iosa rogaret. ecce cū ingēti
lumine: decora facie: aspectuq; affabili
apparuit ei fili⁹ Salue ingens mater: ⁊
de cetero misericordie regina. Cessent
ām̄odo dolorosa suspiria: amara lamē-
ta. ⁊ copiose lachryme. Ecce ego ip̄e sū
qui in vtero tuo steti: quē pepisti: quem
pauisti lacte ꝟgineo: quē tenerrime edu
casti: quē tantope dilexisti: quem deniq;
defleuisti trāsfixa doloris gladio. Ego
sum ih̄s fili⁹ tuus: q̇ infernū expoliaui.
Inde patres eduxi: ⁊ et'nitatis aditum
deuicta morte reseraui. Gaude o mat'
venerāda: q̇a data ē m̄ ois ptās i celo ⁊
in t̄ra: ⁊ i noīe meo flectet' oē genu. Tu
ꝟo p⁹ me in regno celorū sup oēs hoīes
⁊ angelos exaltaberis. Non posset pfecto
mens nr̄a inuestigare q̄ꝑ benigna fuerit
visitatio illa: q̄ꝑ blanda ⁊ amicabilia ꝟ-
ba matris ⁊ filij: q̄ꝑ gratiosi ⁊ iocundi
vtriusq; i alterū aspectus: q̄ꝑ etiā reue-
rentes morigeratiq; reciproci gest⁹. p⁹
que oia decessit filius matre in leticia ⁊
desiderijs simul remanente. Letemur ḡ
⁊ nos cū illa desiderantes videre suum
dilectū filiū sedentē ad dexteraꝫ patris
cum quo ⁊ spiritus sanctus viuit ⁊ re-
gnat p eterna secula. Amen.

Feria secunda post dn̄icā resurrectio-
nis. de tēporalitate. qualitate. ⁊ veritate
resurrectionis xp̄i. Sermo. 12.

RESurrexit
dn̄s vere. Scribunt'
hec ꝟba Luc. vltimo
c. ⁊ i euāgelio hodier
no. Jocūdissima re-
surrectionis dn̄i nr̄i
ih̄u xp̄i sacr̄a a fidelib⁹ cūctis diligentis-
sime pariter ⁊ deuote ad mentē sunt re-
uocanda: q̄m̄ p illa exurgere pōt cūcto-
ruꝫ anim⁹ ad spem future ⁊ imortalis
vite. Idcirco pret' ea que dicta sūt i ser-
mone p̄cedenti: restant adhuc plurima
nō immerito apienda. Ipse eteni xp̄us
mortis peccatiq; destructor multifariā
resurrectionis sue veritatē pateface vo-
luit mūdo: ut sic nullus qui in eū credē
nollet inexcusabilis reddēt'. Et ut euā-
gelica lectio p̄nt̄ dici habet: discipulis
euntibus i Emaus: in specie pegrini se
ostendit: queꝫ in fractiōe panis cogno-
uerūt ex mortuis vere surrexisse. Ut igit'
de hac resurrectiōe gl'iosa clara habeat'
noticia. de ipsa in hoc sermone locuturi
tria mysteria pponemus declaranda.
Primū dicit' tpalitatis.
Secundum qualitatis.
Tertium veritatis.

Quare xp̄s accelerauit resurrectiōeꝫ
suā: nec illā distulit vsq; ad gnālē oiuꝫ
resurrectionem. Caplm. 1.

PRimū mysteriū declarandū de
resurrectiōe dr̄ tpalitatis: in q̄
possum⁹ subdistiguē triplex tēp⁹
Primū dr̄ tēp⁹ acceleratū. Secūdū
tēp⁹ retardatū. Tertiū tēp⁹ det'miatū.
Primū dicit' temp⁹ acceleratū. Acce-
lerauit eni xp̄s resurrectionē suam: nec
illā distulit vsq; ad resurrectiōeꝫ gnālē
rōnabilit' ppt' tria. Prima rō fuit ppt'
corpis dignitatē. Cū eni illud corp⁹ di-
gnissimū foret ex eo q̄ꝑ erat deificatum
siue diuinitati vnitū: nō fuit decens ut tā
diu sb puluē iaceret. Qd̄ p̄nūciauerat
ppha. d. Nō dabis scm̄ tuū. i. corp⁹ sci-
ficatū: q̇a i oi scitate ꝯceptū ⁊ cū diuinita
te vnitū: vidē corruptionē. 2ª rō fuit
ppt' fidei firmitatē. Si eni nō surrexis-
set fides perijsset: nec verū deū eū aliquis
credidisset. sicut pꝫ in discipulis: de q̇b⁹
nūc euāgelista loq̇t'. Ipsi eteni i via tri-
stes ⁊ dolentes colloquebāt' de his que
acciderāt: nō q̄si credētes. ut Theophi-
lus ait. S̄ sic stupentes in reb⁹ extraneis
ꝑpt'ea xp̄s rep̄hēdit eos. ut pꝫ i lr̄a euā-
gelij. 3ª rō fuit ppt' resurrectionis nr̄e
exēplaritatē. Si eni xp̄s resurrexit. ḡ ⁊
nos spare possum⁹ resurrectionē nostrā
Un̄ Pau. i. Cor. 15. ait. Si xp̄s p̄dicat'

ꝙ resurrexit a mortuis: quõ q̇dã i vob̄ dicũt ꝙ resurrectio mortuoꝝ nõ ẽ? Et Greg⁹ in omel. inq̇t. Exẽplo dñs mõstrauit qḋ ꝓmisit in p̄mio: ut sicut illum fideles resurrexisse cognoscũt. ita in se ipsis fine mũdi p̄mia resurrectiõis sperarẽt. Et idẽ iteꝝ ait. Nõ pl⁹ ꝙ triduanã mortẽ esse voluit: ne si i illo resurrectio differret in nobis oĩo desparet. Sꝫ circa h̄ dubitare ꝯtingit. vtrũ xp̄s p̄m⁹ fuerit resurgẽtiũ. Et ꝙ sic videt eo ꝙ Apoc̄ i. vocat p̄mogenit⁹ mortuoꝝ. Et i. Cor. 15. ap̄ls ait. Xp̄s resurrexit a mortuis primitie dormientiũ. Ubi glo. q̇a p̄⁹ tpe ⁊ dignitate. Cõtrariũ tñ videt: q̇a i veteri testõ per Heliam ⁊ Heliseũ aliq̇ resuscitati legunt. Similit ⁊ xp̄s añ passionẽ suã tres mortuos suscitauit. Insup Math. 27. dicit ꝙ int cetera miracula i passione xp̄i visa monumẽta apta sũt: ⁊ multa corpa scõꝝ q̇ dormierãt surrexerũt. g̃ nõ videt ꝙ xp̄s fuerit p̄m⁹ ad resurgẽdũ. Rñdet Tho. 3. pte. q. 53. ꝙ resurrectio est repatio a morte i vitã. Dupliciṫ autẽ aliq̇s eripit a morte. Uno° in actu .s. ut viuẽ incipiat: qualitercũq̧ etiã post moriet. Alio° ut aliq̇s liberet nõ solum a morte. ꝟ etiã a necessitate. ⁊ qḋ plus ẽ a possibilitate moriẽdi. ⁊ hec est vera ⁊ pfecta resurrectio: cui⁹ respcũ p̄ma dicit impfecta. Loquendo g̃ de resurrectione pfecta xp̄s est p̄m⁹ resurgẽtium: q̇a ipse resurgẽdo p̄mo puenit ad vitã penit⁹ imortalem. ꝺm illud Ro. 6. Xp̄s resurrexit ex mortuis. iã nõ morit mors illi vltra nõ dñabit. Sed resurrectione impfecta q̇dã alij surrexerũt añ xp̄m ad premõstrãdũ q̄si i quodã signo resurrectionẽ ipsi⁹. De illis aũt de quib⁹ dicit Mathe⁹ varie loquunt doc. Nam Hiero⁹ sup Math. sentire videt ꝙ surrexerũt añ xp̄m iterũ morituri. In ꝺmone ꝟo de assũptiõe ꝟginis h̄ sub dubio derelinq̇t. Remigi⁹ ꝟo ait. Indubitãt credere debem⁹ ut q̇ resurgẽte dño a mortuis surrexerũt: ascendẽte illo ad celos pariṫ ⁊ ipsi ascenderũt. Et licꝫ sustineri posset opinãdo ꝙ resurrexerint añ xp̄m iterũ morituri. tñ magis ꝯsonũ est pietati ꝙ resurrexerint p⁹ xp̄m: nõ iteꝝ morituri: tũ q̇a mors est pena peccati. ⁊ ipi erant ab oĩ pctõ vltimate purgati: tum q̇a corpib⁹ coꝝ vnite fuerũt aĩe glorificate. Ex qua vnione ꝺm Aug. in ep̄la ad Dioscorũ efficiũt corpa impassibilia ⁊ gloriosa. Resurrectio aũt illoꝝ ponitur ab euãgelista ante resurrectionẽ xp̄i p quãdã anticipationẽ. ꝓpterea ipse ait. Et exeũtes de monumẽtis p⁹ resurrectionẽ eius. i. xp̄i ꝺm Nico. de lira: venerant in scãm ciuitatẽ ⁊ apparuerunt multis. Secundũ temp⁹ notatũ i resurrectione xp̄i dicit retardatũ. Licꝫ. n. surrexerit ante resurrectionẽ gnãlẽ. nõ tñ statim ut mortu⁹ est resurrexit: ꝟ distulit vsq̧ in diẽ tertiũ. ⁊ hoc rõnabiliṫ ꝓpter tria. Primo ꝓpter significationem. ut. s. ex hoc significaretur ꝙ lux sue mortis curauit nr̄am duplicẽ mortẽ. ⁊ iõ vna die integra ⁊ duab⁹ noctib⁹ iacuit i sepulchro. ut p diẽ intelligat lux sue mortis. p duas noctes nostra duplex mors. Hanc rõnẽ assignat glo. sup illud Luc. vlt. Oportuit xp̄m pati. ⁊c̄.

2° rõ fuit ꝓpter restaurandoꝝ p̄figurationẽ. quã tangit Petr⁹ rauen. d. Tres dies voluit xp̄s esse sue sepulture: que i celo sunt restauratur⁹: que in terra reparaturus: que apud inferos redẽptur⁹.

3° rõ fuit ꝓpter ꝓbationẽ: ut. s. ꝓbaret veritatẽ mortis eius: ut sic clari⁹ eluceret ꝟitas resurrectionis. Tertium temp⁹ annotandũ de resurrectione xp̄i dicit determinatũ. Surrexit eni die tertia. qḋ p̄dixerat Math. 12. Sicut inq̇t Jonas fuit in ventre ceti trib⁹ diebus ⁊ tribus noctib⁹: sic erit fili⁹ hoīs i corde terre. i. i sepulchro ꝺm glo. trib⁹ dieb⁹ ⁊ tribus noctib⁹. Notãdũ tñ ꝺm Aug. li. 4. de tri. ꝙ h̄ intelligit p synecdochen ut p̄ma dies accipiat ꝺm ptẽ sui postremam. secunda dies ꝺm se totã ⁊ integrã. tertia ꝺm ptẽ sui p̄mã. ⁊ sic erũt tres dies. ⁊ q̇libet horũ dierũ suã noctẽꝫ habuit p̄cedẽtẽ. Tũc eni ꝺm Bedã mutatus est ordo: ⁊ cursus dierũ ac noctiũ.

Antea enī dies ꝑcedebant ⁊ noctes sequebāṫ. post passionē aūt hic ordo mutatus est: ita ꝙ noctes ꝑcedūt ⁊ dies sequūṫ. ⁊ hͦ mysterio cōgruit. qm̄ hō ꝑmo de die gratie cecidit in noctē culpe: post passionē aūt xp̄i ⁊ resurrectionē de nocte culpe rediit ad diem gratie. De hora ꝟo resurrectionis varie loquūtur doc. Nam quidā videnṫ dicē ꝙ surrexit media nocte. quidā ꝟo ꝙ surrexit in aurora. Rō aūt hui⁹ diuersitatis est ꝓpeo ꝙ ꝯsiderant diuersimode in illa dilatione congruentiā ꝙ̄tū ad numerū horarum Nam aliqui incipiunt temp⁹ cōputare ab hora sexta qua crucifix⁹ est ⁊ tenebre facte sūt sup vniuersam terrā. ⁊ isti protendunt temp⁹ vsq̧ ad mediā noctē inṫ diē sabbati ⁊ diē dn̄icuȝ. ⁊ sic cōputant 36. horas: q̇a tunc erat equinoctiū vernale qn̄ xp̄s dn̄s passus est. Aliqui inceperunt computare a sero in q̄ positos fuit in sepulchro. ⁊ ꝓtendūt temp⁹ vsq̧ ad diluculū diei dn̄ice. ⁊ tam isti ꝙ̄ illi tandē considerāt congruētiā tante dilationis. Ideo enim dn̄s distulit ꝑ. 36. horas. ut in hoc significeṫ liberatio ⁊ victoria ꝑfecta. Ille eni numerus ē ex senario numero in se ducto: qui quidē est numerus perfectus ꝭm arithmeticum. Est ⁊ alia conueniētia. quia in. 36. horis sunt due noctes: ⁊ vnus dies: ita ꝙ salua est ibi proportio simplicis ad duplum ut significeṫ sicut ꝑdictū ē ꝙ xp̄s vna simplici sua vetustate abstulit duas nostras vetustates. Licȝ ergo ut ait Boñ. dis. 22. tertii. li. predicte opiniones videantur differre. tm̄ cōueniunt in assignādo tꝑis cōgruētiā. Et posset dici ꝙ in hora sibi nō ꝯtradicunt: q̇a dupliciter diciṫ res fieri. aut quādo fit ꝭm veritatē: aut quādo innotescit. Et illi q̇ horam mediā noctis assignāt resurrectionis tempus determināt qn̄ ꝑmo fuit. q̇ ꝟo mane assignāt temp⁹ determināt qn̄ īnotuit. Vel certe resurrectio fuit inter horaȝ medie noctis. ⁊ mane dn̄ice. ⁊ q̇a mediū denoiaṫ ab extremis. iō aliq̇ dicūt fuisse ī media nocte. aliq̇ ꝟo ī mane.

Qr xp̄s resurrexit inuisibiliter. veraciter ⁊ feliciter. Caplm̄. 2.

Secundū mysteriū declarandū de resurrectione xp̄i diciṫ qualitatis. in quo sciendū est ꝙ xp̄s resurgere voluit a mortuis cum triplici qualitate ⁊ conditione. Surrexit enim ꝑ inuisibiliter. 2° veraciter. 3° feliciter

Primo surrexit inuisibiter: q̇a nullus mortaliū eū vidit resurgentē. Ad quod intelligēdū querūt doc. vtꝝ resurrectio xp̄i ī suo actu debuit omnib⁹ manifestari. Et quibusdā videṫ ꝙ sic. ꝑmo quia si publico pctō debetur publica pnīa. ꝭm illud. i. Timoth. 5. Peccantē corā oīb⁹ argue. ita merito publico debeṫ premiū publicū. sed claritas resurrectionis est premiū humilitatis passionis. ut Aug. dicit sup Iob. Cum ģ passio xp̄i omnibus fuerit manifestata eo puplice patiente. videṫ ꝙ glīa resurrectionis ipsi⁹ debuit omnib⁹ manifestari. Secūdo arguiṫ. quia discipuli viderūt xp̄ȝ actu ascendentē in celo. iuxta illud Acth. ꝑ. Videntib⁹ illis eleuatus est. ergo a simi debuerūt ipsū videre actu a mortuis resurgentē. Tertio arguiṫ. q̇a illi quib⁹ fuit manifestata resurrectio xp̄i testes fuerunt resurrectionis: qḋ testimoniuȝ ferebant publice predicando: quod nō cōuenit mulierib⁹. ģ videṫ ꝙ inconueniens ꝑmo illis ꝙ̄ ceteris fuerit manifestata. Rn̄det Tho. 3. pte. q. 55. ꝙ eorū que cognoscunṫ: quedā cognoscūṫ cōi lege nature. quedā ꝟo ex spāli munere gratie: sicut ea que diuinitus reuelanṫ: quorum ut Dio⁹ dicit in li. cele. hierar. hec est lex diuinitus instituta: ut a deo imediate supioribus reuelenṫ: quibus mediantib⁹ deferāṫ ad inferiores. sicut patet in ordinatione celestiū spirituum Ea ꝟo que ꝑtinent ad futurā gloriam cōēȝ hoīuȝ cognitiōēȝ excedūt. ꝭm illud Isa. 64. Oculus nō vidit deus absq̧ te que preparasti expectātib⁹ te. Ideo hi⁹ ab hoie non cognoscūṫ nisi diuinit⁹ reuelata Quia ergo xp̄s resurgēs non resurrexit

ad vitam mortalē sed īmortalē ⁊ glīosam. iō resurrectio illius debuit ordinate prius angelis: deinde p̱ angelos hoībus reuelari. Vn̄ Hilarius. sup̱ Math̄ dicit ꝙ ideo angelꝰ primꝰ resurrectiōis est index: ut quod q̄ʒ famulatu paterne volūtatis resurrectio nūciaret̄. Et ut dr̄ Act̄. x. Dedit eū manifestū fieri non oī ꝑplo: ſ̄ testibꝰ p̄ordinatis a deo. Ad pmū ḡ argumētū dicendū ꝙ passio xp̄i pacta est in corpe adhuc habente nām passibilē: que cōi lege nota est oibus. ⁊ iō passio xp̄i oī ꝑplo imediate māifestari potuit: Ipsa aūt resurrectio simplicit̄ supnālis ⁊ miraculosa fuit. Ad secūdum argumētū dicēdū ꝙ ascensio xp̄i q̄tū ad terminū a quo nō trāscēdebat hoīuʒ cōem noticiā: ſ̄ solū ad terminuʒ ad quē. Et ideo discipuli potuerūt vidē ascensionē xp̄i q̄tū ad terminū a quo. i. ſm ꝙ eleuabat̄ a terra. nō autē viderūt ipsū q̄tū ad terminū ad quē: q̇a nō viderunt quō recipet̄ in celo. ſ̄ resurrectio xp̄i transcendebat cōem noticiā: ⁊ q̄tū ad terminū a quo: ſm ꝙ aīa rediȷ̄t ab inferis: ⁊ corpꝰ de sepulchro clauso exiuit. ⁊ q̄tum ad terminū ad quē: ſm ꝙ ē adeptus vitā glīosam. Et iō nō debuit fieri resurrectio sic ꝙ ab hoīe videretur.

Ad tertiū ꝟo argumentū dicēdū ꝙ mulieri nō pmittit̄ docere in eccl'ia publice: ſ̄ bn̄ pmittit̄ aliq̄s domestica admonitiōe instruē. Apparuit ḡ xp̄s p̄mo Marie magdalene: ut sic̄ mulier p̄ma fuit nuncia mortis: ita esset nūcia vite. Ex quo Cirillꝰ ait. Femina que q̄dām ō fuit mortis ministra: venerande resurrectionis mysteriū p̄ma pcipit ⁊ nunciat. Adeptū est ḡ femineū genus ⁊ ignominie absolutionē ⁊ maledictionis repudium Similiter etiaʒ p̱ hoc ostendit̄ ꝙ q̄tū ad statū glorie ptinet nulluʒ detrimentū patiet̄ sexus femineus. Ostendit etiā ⁊ xp̄s. q̇a iam nō venerat vocare iustos ſ̄ pctōres. ⁊ q̇a pctōres ⁊ meretrices ad pn̄iam redeuntes precedent in regno celorū. Supest adhuc ⁊ alia rō quare mulieribꝰ prius apparuit: eo ꝙ ipse ipsū ardentissime amauerūt intātū ut ab eiꝰ sepulchro discipulis recedentibus nō recederēt: ⁊ precipue ipsa feruentissima Magdalena que stabat ad monumētū foris plorās. ut dr̄ Ioh̄. zo que a xp̄o sibi apparente introgata mulier quid ploras? existimans ꝙ hortulanus esset rn̄debat. Tulerūt dn̄m meū ⁊ nescio vbi posuerūt eū. Dn̄e si tu sustulisti eū dicito mihi vbi posuisti eū. ⁊ ego eum tollā. O ardēs amor Marie magdalene. Colloquebat̄ magistro suo de seipso cum tanta affectione. quare xp̄s bn̄dictꝰ eā noīando Mariā se cognoscendū illi dedit atq̄ȝ voluit p̄us q̄ discipulis sibi apparere. zº surrexit xp̄us veraciter q̇a verū corpꝰ habuit. Contra qȯ aliqui arguūt. Primo q̇a verū corpus nō p̄ōt esse cū alio corpe i eodē loco: sicut erat corpꝰ xp̄i. nam intrauit ad discipulos ianuis clausis. ut dr̄ Ioh̄. zo. Secūdo q̇a verū corpꝰ nō euanescit ab aspectu intuentiū nisi forte corrūpat̄. ſ̄ corpus xp̄i euanuit ab oculis discipuloꝝ eum intuentium. ut dr̄ Luc̄. vlt̄. Tertio q̇a cuiuslibet veri corpis ē determinata figura. sed corpꝰ xp̄i apparuit discipul' i alia effigie. ut pʒ Marci vlt̄. ergo videt̄ ꝙ xp̄s pꝰ resurrectioneʒ nō habuit verū corpꝰ humanū. Ad primū argumētū rn̄det Tho. ꝙ corpus xp̄i pꝰ resurrectionē nō ex miraculo: sed ex cōditione glīe sicut quidā dicūt clausis ianuis ad discipulos intrauit simul cum alio corpe in eodem loco existens. Vel dicendū ꝙ nō ex natura corpis: ſ̄ potius ex ꝟtute diuinitatis vnite illud corpꝰ ad discipulos: licʒ verū esset: ianuis causis itrauit. Vn̄ Augꝰ sup̱ Ioh̄ d. Moli corpis vbi diuinitas erat clausa hostia nō obstiterūt. Ille q̇ppe nō eis apertis intrare potuit: quo nascente virginitas matris iuiolata pmansit? Ad secundū argumentū dicit Tho. ꝙ quicunq̄ȝ habet corpus glorificatuʒ in potestate sua habet videri qn̄ vult: ⁊ non videri quādo nō vult. hoc tamē xp̄s habuit nō solū ex cōditione corpis glīosi:

sed etiã virtute diuinitatꝭ sue. Euanuit ergo ab oculis discipulorũ: nõ q̇a corrumperetur aut resolueret̃ i aliqua iuisibilia. sed quia sua uoluntate desijt ab eis videri. uel eo presente: uel eo abscedente ꝑ dotē agilitatꝭ. Et si adbuc quereretur cur post resurrectionem nõ cõuersabat̃ cũ discipulis sicut ante continue. respõdet Tho. ꝙ circa resurrectionem xp̄i duo erant discipulis declaranda. s. ipsa veritas resurrectionis: ⁊ glia resurgentis. Ad veritatem aũt resurrectionis manifestandam: sufficit ꝙ eis pluries apparuit: ut dicet̃ in tertio mysterio. Ad gloriam autē resurrectionis manifestandam noluit continue ꝯuersari cum eis: sicut prius fecerat: ne videret̃ eis ad talē vitã resurrexisse: qualē prius babuerãt. Ad tertium dicẽdũ ꝙ apparuit discipulis sicut voluit sine sui mutatione: quia sic erat in potestate eius. Ex quibus concludimus ꝙ verũ corp⁹ babuit ⁊ veraciter resurrexit. 3° surrexit xp̄s feliciter. q̇a in resurrectiõe corpus babuit gloriosum: qḋ apparet triplici ratione. Primo quidē quia resurrectio xp̄i fuit exemplar ⁊ causa nr̄e resurrectionis. Sancti autē in resurrectione babebũt corpa gloriosa: ut dicit apl̄s. i. Cor. 15. Unde cum causa sit potior causato: ⁊ exẽplar exemplato: multo magis corpus xp̄i gloriosum fuit cũ resurrexit. Secũdo boc apparet. quia ꝑ bumilitatem passionis meruit gloriã resurrectiõis. Tertio. quia anima xp̄i a ṗncipio sue conceptionis fuit gliosa ꝑ fruitionem ⁊ visionē diuinitatis. Est autē dispensatione factum ut ab anima gloria non redundaret in corpus. ad h̄ ꝙ mysteriũ nostre redẽptionis sua passione impleret. ⁊ ideo pacto boc mysterio anima xp̄i statim i corpus in resurrectione reassumptum suam gloriã deriuauit: ⁊ ita factum est corp⁹ illud gloriosum. de quo Phil. 3. apl̄us dicit. Reformabit corp⁹ bumilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Sed nõnulli obijciũt ꝓpter cicatrices quas in corpore post resurrectionem retinuit que ad quãdã corruptionē ꝑtinere videntur. Ad quod respondet Tho. ꝙ cicatrices ille erãt in corpe xp̄i post resurrectionē non ad corruptionez ⁊ deformitatē: sed ad dignitatez ⁊ decorem. ut Aug⁹ dicit. 22. li. de ci. dei. Quare aũt cũ cicatricibus resurrexit: plures a doctoribus assignant̃ rõnes. Prima rõ ē propter gloriam xp̄i. Unde Beda sup Luc. Non inquit ex impotentia curãdi cicatrices seruauit: sed ut in ꝑpetuũ victorie sue circũferat triũpbũ. 2° rõ fuit ad confirmandam fidem circa resurrectionem. Tertia ratio ut patri ꝓ nob̄ supplicans quale genus mortis ꝓ bomine protulerit semꝑ ostendat. Quarta ratio ut illas in iudicio ad confusionem reprobor ũ demonstret. Unñ Aug⁹ in li. de symbolo ait. Inimicis vulnera demonstraturus est sua ut conuincens eos veritas dicat. Ecce bominē quē crucifixistis: videte vulnera que infixistis: agnoscitis latus quod pupugistis: q̃m ꝑ vos: ⁊ propter vos apertuz est: nec intrare voluistis.

Qr sufficienter xp̄s declarauit resurrectionem suam verbo. nuncio ⁊ argumento. Capl'm. 3.

Tertiũ mysteriũ declarandũ de resurrectione xp̄i dicit̃ veritatis. Uoluit nanq3 clemẽtissim⁹ saluator noster veritatez resurrectiõis sue declarare sufficienter. qḋ fecit tripliciter ꝑ verbo. 2° nũcio. 3° argumẽto. ꝑ declarauit xp̄s veritatē resurrectiõis sue verbo: quãdo. s. ante passionē ṗnũciauit illaz. Unde Math. 17. p⁹ transfigurationē suã dixit. Nemini dixeritis visionem banc donec a mortuis filius bois resurgat. Et Math. 20. postq̃ dixit ꝙ filius bois erat crucifigendus: subdidit. Et tertia die resurget. Et Math. 26 passione sua iam de ꝓximo iminẽte dixit. Postq̃ resurrexero ṗcedã vos i galileam. 2° declarauit veritatē resurrectionis sue nũcio, qñ. s. ipso volente an-

gelus dixit mulieribus. Surrexit: non est hic Marci. vltī. ꝛ Math. 28. 3ᵒ id declarauit argumento. Vñ Act. p. Prebuit seipsū viuū in argumētis multis pᵒ passionē suā. Nondū tñ ut inquit Tho. 3. pte. ꝙ argumentū dr̄ dupliciter Uno mō quecūq̄ rō rei dubie faciens fidē. Alio mō aliqđ sensibile signū: qđ inducit ad alicuiᵒ ꝟitatis manifestationē. Primo mō xp̄us nō ꝓbauit discipulꝭ resurrectionē: qa talis ꝓbatio argumētatiua ꝓcedit ex aliquibᵒ principijs q̄ si nō essent nota discipulis: nihil ꝑ ea eis manifestaret: qa ex ignotis nō pōt aliqd fieri notū. Si autē eēnt eis nota nō trāscēderēt rōnē humanā. ꝛ iō nō eēnt efficacia ad fidē resurrectiōis astruēdā que rōnē humanā excedit. Oportet eni pncipia ex eodē gnē assumi: ut dr̄. i. posterioꝝ. Si āt accipiat argumētū secūdo mō. sic xp̄s resurrectiōeꝫ suā dr̄ argumentis declarasse inq̄tū ꝑ quedā signa euidentissima vere se resurrexisse ōndit Ōndit aūt illa ꝓpt̄ duo. p̄ qa nō erant corda coꝝ disposita ad h̄ ꝙ de facili fidē resurrectiōis accipēt. Vñ dixit eis Luc vltī. O stulti ꝛ tardi corde ad credēdū. Et Marci. vltī. Exprobrauit icrudelitatē illoꝝ. 2ᵒ ut ꝑ hiᵒ signa eis ostensa efficaciᵒ testimoniū illoꝝ reddēt. Ipsa āt argumēta uꝭ signa oia sꝭ sūpta ostēdūt verā ꝛ gl'iosaꝫ resurrectionē. Et q̄ ꝟa fuit resurrectio ōndit xp̄s ex ꝑte corpis ꝛ ex ꝑte aie. p̄ ex ꝑte corpis. circa quod tria ōndit. p̄ ꝙ eēt veꝝ ꝛ solidū nō fantasticū uel rarū sic aer. ꝑ h̄ ꝙ palpabile p̄buit. Vñ ipe dixit Luc. vltī. Palpate ꝛ videte: qa spūs carnē ꝛ ossa nō hꝫ sicut me videꝭ habē. 2ᵒ ōndit ꝙ eēt corpᵒ humanū ōndendo eis verā effigiē: quā oculꝭ intuerēt. 3ᵒ ōndit ꝙ eēt idē corpᵒ nūero ōndendo vulnerū cicatrices. ob qđ dixit Luc. vltī. Videte manᵒ meas ꝛ pedes meos: qa ego ipse sū. 2ᵒ ōndit veritatē resurrectiōis ex ꝑte aie iterato corpi vnite. ꝛ h̄ ꝑ opa triplicis vite. p̄ quidē ꝑ opᵒ vite nutritiue. in hoc ꝙ cuꝫ discipulis manducauit ꝛ bibit. ut legit

Luc. vltī. Et si dicēt ꝙ āgeli i assūptis corpibus comederūt ꝛ biberūt. ut patꝫ Gen. 18. de āgelis q̄s Abrahā suscepit hospitio. ꝛ tñ ex h̄ nō cōcludit ꝙ angeli habeāt vera corpa sibi nāliter vnita. g̃ nec ꝑ h̄ ꝙ xp̄us comedit posset argui ꝙ habuerit suū verū corpᵒ iterū aie vnitū Rñdet Tho. ꝙ ē alia rō de angelis. alia de xp̄o. Nam angeli apparētes nō asserebāt se hoies eē: sicut asseruit xp̄s se verum hoiem eē. Etiā aliter xp̄s māducauit: ꝛ aliter angeli. Nā qa corpa ab angelis assumpta: nō erāt corpa viua uel aiata. nō erat vera comestio: lꝫ eēt vera cibi ꝯtritio: ꝛ iniectio in interiorē ꝑtem corpis assūpti. Vñ angelᵒ dixit Tob. x. Cū essem vobiscū videbar quidē māducare ꝛ bibere vobiscū: ẜ ego cibo inuisibili vtor. Sed qa corpᵒ xp̄i vere fuit aiatuꝫ: vera fuit eius comestio. quia ut Augᵒ inq̄t. Nō ptās ẜ egestas edendi corpibᵒ resurgētiū auferꞇ: q̄re xp̄s vere māducauit ptāte nō egestate. Iō Beda inq̄t. Māducauit pᵒ resurrectionē: nō q̄si cibo idigēs: nec q̄i nos i resurrectiōe quā expectamᵒ cibis egere significās: ẜ ut eo mō nāꝫ corpis resurgētis astruēt 2ᵒ ōndit veritatē resurrectionis ꝑ opa vite sensitiue. i h̄ ꝙ discipulis ad interrogata rñdebat: ꝛ pñtes salutabat. i quo ōndebat se ꝛ videre ꝛ audire. 3ᵒ ꝑ opa vite intellectiue: in h̄ ꝙ cū eo loquebāt ꝛ de scripturꝭ disserebāt. ꝛ ne q̄d deesset ad ꝑfectiōeꝫ manifestatiōis: ōndit se habere diuinā nām ꝑ miraculū. qđ fecit in captura pisciū. ꝛ vlteriᵒ ꝑ h̄ ꝙ eis vidētibus ascēdit i celū. Gl'iaꝫ adhuc ōndit intrās ianuis clausis ꝑmittēs se videri ꝛ nō videri. Vñ Gregᵒ io meꝭ. Palpādā carnem dn̄s p̄buit: quā clausis ianuis introduxit: ut etiam post resurrectionē ostenderet corpus suū eiusdē nature: ꝛ alteriᵒ glorie. Ipse itaq̄ redemptor mūdi qui tot argumētis veritatē sue resurrectionis: ut tactū est ꝯfirmauit. voluit tandē de illa certiores nos reddere cū ad se attraxit oēs populos: cūctasq̄ natiōes falsorū deorum cultu penitus extincto.

Quomõ nãq3 nisi viueret deus ꝛ hõ sedens in gloria patris credidissent in cũ nõ solu3 populares ꝛ rudes: verũ etiã ꝛ docti phi ac potẽtissimi reges ꝛ ꝑncipes O vere efficacissimũ signũ ad credẽdũ i xp̃m resuscitatũ: quẽ adorãt ut diximꝰ tot milia miliũ eoꝝ q̇ credũt ꝛ sperãt in illũ. Ipse igit̃ ẽ in cuiꝰ femore erat scriptum. Hic est rex regũ: ꝛ dñs dñantiu3 Apoc̄.19. Ipse est cui data est oĩs ptãs in celo ꝛ i terra: qui surrexit vere regnaturꝰ cũ patre ꝛ spũ scõ in eternũ. Amẽ.

Feria tertia pꝰ dñicã resurrectionis de resurrectiõe oĩu3 generali ante iudicium: cõtra illos quibus hec videt̃ veritas impossibilis. Sermo.13.

Videte manus meas ꝛ pedes meos: q̇a ego ipse sũ. Verba sunt redẽptoris nr̃i Luc̄.24.c. ꝛ in euangelio hodierno. Cũ audimꝰ a mortuis suscitatũ dñm ihm xp̃m: spem nr̃a3 subleuare debemꝰ ad futurã oĩu3 resurrectionẽ. Qm̃ aũt plerisq3 incredulis ꝛ curiosis impossibile videt̃: ac nullo pacto verisimile q̇ rursus aĩe suis corporibꝰ reunientur: sicq3 oẽs hoĩes tandẽ resurgent. Idcirco in p̄nti sermõe de generali resurrectiõe aliqua discutiemꝰ: qm̃ hãc saluator noster resurgens idẽ numero premonstrauit in seipso. sicut p3 in v̄bis allegatis in themate: in quibꝰ ad gnãlẽ resurrectione3 animũ reuocantes tria mysteria declarabimus.

Primũ dicit̃ veritatis.

Secundũ generalitatis.

Tertiũ qualitatis.

De veritas resurrectionis generalis ꝓbat̃ ꝑ auctoritates. rõnes. ꝛ exempla.

Primũ mysteriũ / Caplm̃.1.

De resurrectione generali declarandũ dicit̃ veritatis: in quo ponitur talis cõclusio: q̇ numero electoꝝ cõpleto oẽs aĩe reunient̃ corpibꝰ suis: ꝛ resurgent hoĩes illi ide3 ꝫm naturã q̇ prius fuerũt. Probat̃ aũt hoc tripliciter ꝑ auctoritate. 2° rõne. 3° exemplo.

Primo auctoritate. Scribit̃ eni Job. 19. Scio eni q̇ redemptor meꝰ viuit. ꝛ i n.d.d.t.s.s. ꝛ rur.c.pel.m. ꝛ in.c.m.u.s.m quẽ vi.s.e.i. ꝛ ñ.a. ꝛ.o.m.c.s. ꝓpter que v̄ba Hieroꝰ dicit de Job. ad Paulinũ. Ut de ceteris sileam resurrectionẽ corporũ sic ꝓphat: ut nullus de ea uel manifestius uel clariꝰ scripserit. Et Ezech. 37. deus ait. Ecce ego intromittã i vos spm̃ ꝛ viuetis: ꝛ dabo sup vos neruos ꝛ succrescere faciã sup vos carnẽ: ꝛ superextendam in vobis cutẽ. ꝛ dabo vobis spm̃ ꝛ viuetis: ꝛ scietis q̇a ego dñs. Et Isa. 26. dicit̃. Viuent mortui: interfectiq3 vestri resurgẽt. Et Daniel.12. Multi de his q̇ dormiunt in terre puluere euigilabunt: alij in vitã eternã. alij in opprobriũ: ut videant semp. Et Sopho.3. Expecta me in die resurrectionis. Et Jone 3. Subleuabit de corruptiõe vitã meã. Et ps.138. Tu coguisti sessionẽ meã: ꝛ resurrectionẽ meã. Et.2. Machab.7. Rex mũdi defunctos nos ꝓ suis legibꝰ in eterne vite resurrectiõe suscitabit. Et 1. Cor.15. Oẽs q̇dẽ resurgemꝰ. Et ibidẽ Stella differt a stella i claritate: sic erit ꝛ resurrectio mortuoꝝ. Et.1. Thessal.4 Nolumꝰ vos ignorare de dormiẽtibus ut nõ c.s. ꝛ.c.qui.s.nõ.h. Si.n.c.q̇ ihs m.e. ꝛ.r.i. ꝛ.d.e.q̇.d.p ihm ad.cũ eo. Et Luc̄.14. Retribuet̃ tibi in resurrectiõe iustorũ. Et Joh.5. Procedẽt qui.b.f.in resurrectionẽ vite: qui v̄o.m.e.in.r.iudicij. Et Math.22. In resurrectione neq3 nubẽt neq3 nubent̃. Et ne multa dicamꝰ i vtroq3 symbolo resurrectio mortuorũ decantat̃. De qua etiã i.c.i. de sũ. trini. ꝛ fi.ca. Innocentius tertiꝰ ait sic. Oẽs cum suis ꝓprijs resurgẽt corpibꝰ: que nũc gestant ut recipiãt ꝫm opa sua siue bõa fuerint siue mala. illi cũ diabolo penã ꝑpetuã. ꝛ isti cũ xp̃o gloriã sempiternã. Sed cõtra hãc veritatẽ arguũt nõnulli multipliciter. Primo infirmãt testimoniũ scripturaꝝ asserentes q̇ q̇c

quid in eis dicit de resurrectione est spi-ritualiter intelligendū: licȝ etiā corpa-liter loqui videant. sicut cum dicimus multa de deo corpalia: q̄ incorporeus ē que p metaphorā aliqd spūale designāt 2° arguūt. qa. i. Cor. 15. dicit. Caro & sanguis regnū dei nō possidebunt. 3° arguunt. qa dicit Auicenna. 3. metha. Qd ānihilatū est nō reducit. sed forme corporū humanoꝝ ad vltimū ānihilāt quia nihil de eis remanet nisi materia pma. ergo ille forme eedē numero nūq̄ reuertent. 4° arguūt. qm̄ contigit ut aliquādo hoies carnib⁹ vescant huma-nis: & solū tali nutrimento nutriantur. Caro ergo eadē in plibus hoibus repit Nō est aūt possibile q̄ i plurib⁹ resurgat nec alit videt vniūsalis resurrectio & i-tegra: si vnicuiq̄ nō restituet qd habuit videt g̃ impossibile q̄ hoiuȝ resurrectio sit futura. Ad primū argumentum rñdet Tho. in. 4. sūme ptra gentiles. d. q̄ Philet⁹ quidā & himeneus tenuerūt spūalit itelligēda dūtaxat vba scriptu-raꝝ d resurrectiōe. q̄s apl's. 2. Thimot̄ 2. reprobat. d. Philet⁹ & himeneus ex-ciderant a veritate. d. resurrectionē iam esse factā. Contra eoꝝ igit opinionē est euāgelicus tex. Joh. 5. vbi de vtraq̄ re-surrectiōe spūali s. & corpali expsse dn̄s est locut⁹. Ait eni. Amē amē dico vob̄ quia venit h. & nūc est. q. m. au. u. fi. dei: & qui au. vi. Qd ad resurrectionē spūa-lem aiarū ptinere videt: que iam tunc fieri incipiebat: cum aliq̄ p fidē xpo ad-herebant. Sed postmodū corpalē resur-rectionē exprimit. d. Uenit hora in q̄. o. q. in. m. sunt. au. uo. fi. dei. Manifestuȝ est aūt q̄ in monumētis nō sunt aie: sed corpa. g̃ pdicit hic resurrectio corporuȝ Ad secūdū argumētū dicit Bon. i. 4 di. 43. q̄ apl'us loq̄t ibi de carne & san-guine q̄tū ad corruptionē: nō q̄tuȝ ad sbam: ut intelligat q̄ q̄ carnalit viuūt regnū dei possidere nō poterūt. & sumit ibi caro. p homine p synecdochen. Ad tertiū argumētū rñdet Ric. in. 4. di. 43 q̄ Auicēna loquit de ptāte nature q̄ ē limitata & finita. virtus aūt diuina cuȝ sit infinita pōt idem corp⁹ in numero re-formare. & aie sue vnire. Ad quartū argumentū rñdet Tho. in. 4. sūme ptra gētiles. c. 81. q̄ nō ē necessariū q̄ q̄cqd fuit in homie materialiter resurgat i eo. Et iterū si aliquid de est supplet p poten tiaȝ dei. Ad hoc ergo q̄ resurgat homo idem numero nō requiritur q̄ quicqd fuit materialiter in eo s̄m totū tēp⁹ vite sue resumat: sed tantū quantuȝ sufficit ad cōplemētū debite quātitatis: & pre-cipue illud resumenduȝ videt qd perfe-ctius fuit sb forma & spēie humanitat̄ subsistens. Caro ergo comesta resurget in eo in quo prius fuit anima rōnalis pfecta. in secundo vō si nō solū carnib⁹ humanis pastus est: sed & alijs cibis poterit resumere tantū de alio qd ei ma terialiter aduenit: qd erit necessariū ad debitā quātitatē corpis restaurandam Si vō solū humanis carnib⁹ sit pastus resurget in eo qd a generantib⁹ traxit: & qd defuit supplebit oipotentia creator̄. Et & si parentes ex solis humanis car-nibus pasti fuerāt: ut sic & eoꝝ semen qd ē supfluū alimēti ex carnib⁹ alienis generatum sit: resurget quidē semē in eo qui est nat⁹ ex semine. loco eius cui⁹ carnes comeste sūt supplebit aliūde. hoc eni in resurrectiōe seruabit. q̄ si aliqd materialiter fuit i plurib⁹ hominib⁹: re-surget in eo: ad cui⁹ pfectionē magis p-tinebat. Uñ & si fuit in vno ut radicale semen in quo est generatus. in alio vō sicut supplementū supueniens: resurget in eo qui est generatus ex hoc sicut ex se-mine. Si vō in vno fuerit ut ptinēs ad pfectionē indiuidui: i alio ut deputatū ad pfectionem speciei. resurget in eo ad quē ptinebat s̄m pfectionem indiuidui Unde semē resurget in genito: & nō i ge-nerante. Et costa Ade resurget i Eua: non in Adā in quo fuit sicut in nature principio. Si aūt s̄m eundem pfectio-nis modū fuit in vtroq̄: resurget in eo in quo primitus fuit: que omnia fient virtute illius cui nihil est impossibile.

Hinc Aug⁹ li. zz. de ciui. dei. c. zo. ait.
Absit ut ad resuscitāda corpora viteq̈
reddenda nō possit omnipotētia creato-
ris oia reuocare: que vis bestie uł ignis
assumpsit. uel in puluerē cinerēue col-
lapsum: uel in humorē solutū: uel i au-
ras est exalatū. Absit ut sinus vllus se-
cretūq̈ nature ita recipiat aliquid sub-
tractū sensibus nostris: ut oiu3 creato-
ris aut cognitionē lateat: aut refugiat
ptātem. hec ille. 2° pbaꝛ veritas gnā-
lis resurrectionis rōne: que triplex esse
potest. Prima dicitꝛ repationis. Se-
cunda pfectionis. Tertia completio-
nis. Prima rō ońdens futurā corpo-
rum resurrectione3 dicitꝛ repatiōis. Ut
eni dicit Ansel. i li. cur deus homo. Si
homo nō peccasset nūq̈ moreretꝛ. ß cum
anima simul ⁊ corpe ad beatā gloriam
assumeretꝛ. ergo si xp̄s pfecte reparauit
hominē lapsū debuit illū ad talē statum
reducere: in quo simul anima ⁊ corpus
glorificaretꝛ. Cū autē hoc nō fiat in pn̄ti
q̈a oēs morimur. ergo aut oēs resurge-
mus post mortem. aut humani generis
reparatio fuit minus sufficiens: qḋ est
falsum. Idcirco saluator noster voluit
a mortuis resurgere. ut dictū est in pre-
cedentib⁹: quatenus ⁊ nos de resurre-
ctione nostra spem habeamus indubi-
tatam. Unde ⁊ Paul⁹. i. Cor. i5. ait. Si
aūt xp̄s p̄dicatꝛ q̈ resurrexit a mortuis:
quō quidā dicūt i vobis q̈ resurrectio
mortuorū non est? Si autē resurrectio
mortuorū non est. neq̈ xp̄us resurrexit.

Secunda rō dicitꝛ pfectionis. Ut eni
inquit Ric. resurrectio corpoꝝ facit ad
perfectionē vniuersi. Est eni triplex sub-
stantia. s. pure corpalis: ⁊ pure spūalis
⁊ corpali ⁊ spirituali composita. Si aie
ergo a corporibus separate nunq̈ cor-
poribus iteꝝ vnirentꝛ: sequeretꝛ q̈ in hac
parte vniuersu3 perpetuo sua pfectione
careret. Preterea anima nata est ut sit
pars substantie composite ex corpali ⁊
spirituali natura. pars aūt habet de cōi
lege impfectū esse extra totū. Inconue-
niens autē ē ut tam nobilis substantia
perpetuo careat naturali pfectiōe sui etꝛ
Insuꝑ cum anima sit corpis forma: ⁊
forma naturalē inclinationem habeat
ad materiam: anima ex consequēti na-
turalem inclinatione3 habet ad perfici-
endum humanū corpus ⁊ regēdū. sed
nulla naturalis iclinatio est frustra. q̇a
ut dr̄ in. 3. de anima. Natura nihil facit
frustra. Et i. i. de celo ⁊ mūdo. Natura
non facit aliquid factū vacuum. Et si
hoc est verū de natura naturata: multo
fortius de natura naturante: hoc est de
institutore create nature: qui ipsam nō
naturalitꝛ nec de necessitate: ß libera vo-
luntate instituit. Frustra aute3 ⁊ vana
esset in anima separata p̄dicta inclina-
tio si nunq̈ esset humano corpi iterum
vnienda. Tertia rō dicitꝛ cōpletionis
Nam ut ait Isidorus in ꝑ de sūmo bo-
no. c. z9. Qui mente tractauerunt qḋ
pficerent corpe simul ⁊ animo punientꝛ
⁊ corpe. Spectat ergo ad cōpletā rōnē
punitionis iniquorū ⁊ manifestationē
diuine iusticie: ut mali cum suis ꝓprijs
corpibus ppetuo puniantꝛ. Sic etiā re-
quirit supabundantissima clementia ⁊
liberalitas summi dei ut electi sui cū ꝓ-
prijs corporibus eternaliter letentur ⁊
gaudeant. Fuerūt nanq̈ corpa ipsa in-
strumenta ⁊ organa animarū ad virtu
tum opa exercenda. Ipsi eteni sancti ꝓ
xp̄i amore carnē suā crucifixerūt cum
vitijs ⁊ ꝯcupiscētijs. Et ut ait Paulus
Heb. xi. Alij distenti sunt nō suscipiē-
tes redemptionē: ut meliorem inuenirēt
resurrectionē. Alij vo ludibria ⁊ v̄bera
experti: insuꝑ ⁊ vincula ⁊ carceres: la-
pidati sunt. secti sunt. temptati sūt. in oc-
cisione gladij mortui sunt. Circuierūt
in melotis: ⁊ in pellibus caprinis egen-
tes. angustiati. afflicti: quibus dignus
non erat mundus. in solitudinibus er-
rantes. in montib⁹ ⁊ speluncis ⁊ in ca-
uernis terre. Tertio probatꝛ exemplo
veritas resurrectiōis gnālis. Et Aug⁹
li. zz. de ciui. dei. refert exemplu3 illud
qḋ Valeri⁹ recitat li. i. in rubrica de mi-
raculis. Et Macrobi⁹ li. ꝑ. de somno

Scipionis. Et Plato in li. de repub. q
quidā Pheretres natione Pāphil⁹ mi-
les officio cū vulnerib⁹ i prelio accept
vitam effudisse crederet. cū. 12. die inter
ceteros vna peremptos iacens tandē cēt
honorand⁹ igne subito seu recepta aia
seu retenta quicq̄d emersis dieb⁹ egerat
viderat ve tanq̄ publicū pfessus iudi-
ciū humano generi enūciauit. Faciūt
adhuc ad resurrectionē corporū appro-
bandā exempla eorū q̄ surrexerunt p so-
lam virtutē dei tam in veteri q̄ in nouo
testō. Scribit nanq3. 3. Reg. 17. q Be-
lias precib⁹ suis filiū vidue suscitauit:
q̄a iam mortu⁹ erat. Et de ipso dic Hie-
ronym⁹ in plogo in Jonā. Scām Jonā
hebrei affirmāt filiū fuisse mlieris vidue
Sareptane: quē Helias ppha mortuū
suscitauit: mr̄e postea dicēte ad eū. Nūc
cognoui q vir dei es tu: 7 verbū dei in
ore tuo veruz est. Et. 4. Reg. 4. c. hr̄ q
Helise⁹ extinctū filiū mulieris pcib⁹ suis
ad vitā reuocauit. Luc. vo. 7. c. ponitur
resurrectio adolescentis. Et Math. 9.
resurrectio filie archisynagogi. Et Joh.
xi. resurrectio Laçari quattuor dies in
monumēto iā habētis. Et Act. 20. c.
narrat de Paulo q̄ dum p̄dicaret apud
Troadē: q̄dā adolescēs noie Eutych⁹
sup fenestrā cuz mergeret somno graui
cecidit de tertio cenaculo deorsū 7 sub-
latus oblat⁹ est mortu⁹. Ad quem cuz
descendisset Paul⁹: incubuissetq3 super
eū: adolescēs ille ptin⁹ viuēs 7 incolu-
mis resurrexit. Et ut breui⁹ ptē istā cō-
cludamus omissis alijs in mediuz ad-
ducem⁹ memoralibile illud exemplum
de. 7. dormientib⁹. qd̄ Theodor⁹ 7 Ru-
finus insimul scripserūt. In ciuitate ḡ
Ephesi orti sūt. s. Maximian⁹ Malch⁹
Martian⁹ Johes Serapbion 7 Con-
stantinus. Hi cū accusati essent Decio
tūc Ephesi exīti q xpiani essent: dato
eis resipiscendi spacio usq3 ad reditum
Decij: q̄ puinciā visitatur⁹ erat dimit-
tunt. At illi interim p̄rimoniū suum in
paupes expendētes: unito cōsilio i mōtē
Celiō secesserūt: 7 ibi esse secretius de-
creuerunt. Diu ḡ latentib⁹ sic vn⁹ eorū
s. Malchus mutato habitu ne cogno-
sceret ad emendū panes ciuitatē intra-
bat. Cū aūt Deci⁹ redijsset 7 eos ad sa-
crificandū pquiri iussisset: Malch⁹ ter-
ritus ad socios redijt: qui sedētes 7 col-
loquētes in luctu 7 lachrymis sicut de⁹
voluit dormierūt. Mane aūt facto cuz
inotuisset Decio illos in spelunca latere
iussit os spelūce lapidib⁹ obstrui. ut ibi
fame morerent. Mortuo ḡ Decio post
annos. 196. tpe Theodosij imperatoris
pullulauit heresis eorū q̄ negabāt resur-
rectionē mortuorū. Vn̄ ptristat⁹ Theo-
dosius indut⁹ cilicio p singulos dies fle-
bat. Qd̄ misericors de⁹ vidēs thesaurū
sue pietatis apuit: misitq3 in cor cuiusdā
burgensis Ephesi: ut in illo monte edi-
ficaret stabulū pastorib⁹ suis. Cemen-
tarijs ḡ spelūcā apiētib⁹ surrexerūt sci.
7 putabant se vna nocte tm̄ dormisse.
Malch⁹ vo ad vrbē descendē disposuit
ut panes emeret. 7 q̄d de ipsis diceretur
sentiret. 7 cum deuenisset ad os spelūce
videns lapides miratus est. Veniens
autem ad portaz vrbis vidit signū cru-
cius superius depictum. Inspexit cum
admiratione 7 timore. pariter vrbez in-
greditur in qua neminem cognoscebat
audiebatq3 hoies colloquentes de xpo
sicq3 stupefact⁹ 7 attonitus accessit ad
eos q̄ panes vendebāt: 7 cū argenteos
protulisset mirati venditores dicebant
ad inuicē: q ille iuuenis ātiquū thesau
rū inuenisset. Malch⁹ vo eos adinui-
cem loqui vidēs territus rogabat eos
ut ipsum dimitterent: 7 panes 7 pecu-
niam retinerent. At illi tenentes eū di-
xerūt. Vn̄ es tu q̄ thesauros impatorū
inuenisti? Indica nobis 7 erimus socij
tecū: 7 celabim⁹ te. At ille q̄si insanus
stabat. Illi vo clamare ceperūt. q the-
saurum absconditū inuenisset: addu-
xerūtq3 eū ad epm ciuitatis noie Ma-
mertinū: 7 ad pconsulē noie antipr̄em
Qui dū vidissent argēteos: introgas-
sentq3 Malchum vbi illos reperisset:
procidens ante eos Malchus dixit:

Pro deo dicite mihi vbi est Deciꝰ impe-
rator: qui heri fuit in hac ciuitate. Eps
dixit. Fili nō est hodie in terra q̄ Decius
imperator nominet̄. Hic fuit ante longū
tēpus. Malchꝰ dixit. In hoc ego stupeo
⁊ nemo mihi credit. Sed seq̄mini me: ⁊
ostendā vobis socios meos qui sunt in
mōte Celion. ⁊ ipsis credite. Hoc. n. scio
ꝙ a facie Decij imperatoris nos ꝯfugi-
mus: ⁊ heri sero vidi ꝙ igressus ē Deciꝰ
hanc vrbē. si tñ h̄ ē ciuitas Ephesi. Tūc
eps dixit ꝓcōsuli. Visio ē: quā vult dñs
ondere in iuuene isto. Perrexerunt g̃ cū
eo ⁊ populi plurima multitudo: ⁊ inue-
nerūt sicut Malchus dixerat. vidētesq̄
facies sanctoꝝ glorificauere dñm: nū-
tiauerūtq̄ rem tam grandē imperatori
qui mox ex Constantinopoli Ephesum
veniēs iuit ad locū vbi sancti morabāt̄
amplexatusq̄ illos dicebat: Sic video
vos tanq̄ si viderem dñm resuscitantē
Lazarum. Tunc dixit sanctus Maxi-
mianus. Crede nobis. ꝙ propt̄ te susci-
tauit nos deus. Vere eni resurreximus
⁊ viuimꝰ: ⁊ sicut infans est in vtero ma-
tris nō sentiens lesionē ⁊ viuit. sic fuimꝰ
viuentes iacentes ⁊ dormientes. ⁊ non
sentientes. Ex his dictis cōsolatꝰ totus
populus fuit xp̄ianoꝝ. ⁊ cunctis viden-
tibus inclinantes capita sua in terram
spiritū dño tradiderūt. Surgens autem
iperator cecidit sup eos flens. ⁊ deoscu-
lans eos. Et cū iussisset fieri loculos au-
reos: in quibus mitterent̄. in ipsa nocte
apparuerunt imperatori. d. ut sicut ha-
ctenus in terra iacuerāt: ⁊ de terra sur-
rexerāt. ita eos dimitteret: donec illos
deus iteꝝ suscitaret. Iussit g̃ imperator
locum illū in honorē ⁊ memoriā eoꝝ
ornatis lapidibus decorari.

An resurrectio erit gnālis respectu
electoꝝ. dānatoꝝ. ⁊ puuloꝝ. Caplm. 2.

Secundū mysteriū de resurrecti-
one generali declarādū dicitur
generalitatis: in quo aperiendū
est an resurrectio erit gnālis. ⁊ h̄ triplici
respectu. Primo respectu electoꝝ. 2o
dānatoꝝ. 3o puuloꝝ. Primo vidēdū
est si resurgēt electi. Et licȝ ex p̄cedētibꝰ
firmit̄ habeat̄ ꝙ sic. tñ nōnulli arguunt
in cōtrariū. Et p̄mo qa liberior ē aia ad
contemplandū deuȝ a corpore exuta q̄
corpori ꝯiūcta. sed nihil debet fieri quo
aie electorū sint minus libere ad contē-
plandū deum. ergo electorū aie iterum
corporibus non reuniēt̄. Secūdo ar-
guunt. qa nō debet participare i premio
qd prestat impedimētū in merito. h̄ cor-
pus prestat ipedimētū aie in merito: qa
ut dicit̄ ad Gal. caro cōcupiscit aduer-
sus spiritū. g̃ non debet ꝑticipare cū aia
in p̄mio. ꝑticiparet aūt si iteꝝ aie vniret̄
electe. 3o arguūt. qa nō p̄t esse resur-
rectio: nisi a morte in vitā reparatio. h̄
nō oēs hoies morient̄. ergo nō oēs resur-
gent. Dicit̄ eni in symbolo. ꝙ xp̄s venturꝰ
est iudicare viuos ⁊ mortuos. g̃ aliqui
iudicabūt̄ qui nūq̄ morient̄. Et Hieroꝰ
ad Marcellā ait. Quosdā i fine seculi
adueniente xp̄o non esse morituros: sed
viuos repertos in imortalitate repente
mutandos. Et Augꝰ li. 2. de baptismo
paruulorū dicit. Quibusdā in fine lar-
giet̄ ut mortē istam repentina cōmuta-
tione nō sentiant. Ad p̄mū argumē-
tū respōdet Ric. ꝙ licȝ aia vnita corpori
tali q̄le habet modo non sit ita libera ad
contēplandū deū sicut a corpe exuta. tñ
hoc nō ē veꝝ de corpe glorificato quale
habebūt electi i resurrectiōe. Ad secū-
dū dicēdū f̄m Ric. ꝙ in corpe nr̄o duo
sūt. s. nā. ⁊ h̄ nō p̄stat ipedimētū merito
⁊ vitiositas que p̄stat ipedimētū merito.
⁊ ideo in electis nō resurget vitiositas
corporis sed nā. Ad tertiū refert Ric
ꝙ falsū est dicē ꝙ nō oēs hoies morient̄
cū dicat̄ Gen. 3. ad Adam. Puluis es
⁊ in puluerē reuerteris. que snia cecidit
sup oēs qui f̄m legē nature ab eo erant
descensuri. Vnde Pau. Ro. 5. d. Sicut p
vnū hoiem pctm̄ in hūc mundū itrauit
⁊ per peccatū mors: ita in oēs homines
mors ptransijt: in quo oēs peccauerūt.
Et Heb. 9. ait. Statutū ē oibꝰ semel mo-
ri. Quare dicēdū ē ꝙ ad soluēdū debi-
tū originalis pcti oēs hoies morient̄.

In symbolo vero dicit ꝙ xp̄s iudicabit
mortuos qui iam mortui sunt. ⁊ viuos
qui.s. viuūt in presenti licȝ sint morittu-
ri. Hiero⁹ etiaȝ ꝓ tanto dixit quosdam
non morituros: q̇a post mortē q̄si stati
resurgent. Aug⁹ aūt dictū suū correxit
li.2°.retractationū.c.23. Secūdo vi-
dendū est si resurgent oēs adulti dānati
Et hoc ꝑpter ꝟbū ꝑph̄e.d. Nō resurgēt
impij in iudicio. Ad quod rn̄det Ric. ꝙ
illud ꝟbū intelligit̄ uel de resurrectione
spirituali in presenti iudicio misericor-
die. uel de resurrectione corꝑali gl̄iosa:
quod pȝ ex ꝟbis sequentib⁹ ubi subdit̄.
Neq₃ pctōres in cōsilio iustoꝝ. Ter-
tio videndū est an resurgēt ꝑuuli q̇ cuȝ
solo originali decesserūt. Et quibusdā
videt̄ ꝙ nō. eo ꝙ resurrectio erit ꝑpter
plenā retributionē meritorū. ſ3 paruuli
tam purgati a peccato originali q̄ꝫ illi
qui i peccato originali decedūt: nō me-
ruerunt nec demeruerunt. g° nec illi nec
isti resurgent. Sed in contrariū est snia
oīuȝ theologorū. Jō Ric. dicit ꝙ ꝑuu-
li qui cū originali decesserūt resurgent
Ratio est. q̇a ꝓ pctō originali obligat̄
homo ad penam dāni. pctm̄ autē origi-
ginale ꝯtrabit illa aīa ꝑ sui vnionē cuȝ
infecta carne. ⁊ ideo ꝯueniens est ut aīe
ꝑuulorū carentiaȝ visionis dei ꝑpetuo
patiantur suis corꝑib⁹ vnite: ꝑ quorū
ꝯtagionē incurrerūt obligationem ad
penam. Ad rōnē g° in cōtrariū dicendū
ꝙ q̄ꝫuis in ꝑuulis non sit act⁹ merendi
uel demerendi: in illis tm̄ i quib⁹ remis-
suȝ est peccatū originale est radix merē-
di.s. gratia gratū faciens: ⁊ in illis q̇b⁹
nō est remissū est radix demerendi.s. ha-
bitualis cōcupiscentia. ⁊ ideo resurgēt
tam isti q̄ꝫ illi. Ex quib⁹ omnib⁹ conclu
dimus resurrectionē corporū futuram
ad omnes homines se extendere.

Qualiter mortui resurgent respectu
loci: dispositionis ⁊ finis. Capl̄m.3.

Tertiū mysteriū de resurrectione
generali dicit̄ qualitatis: in q̄
aperienduȝ est qualiter mortui
resurgent. ⁊ h̄ triplici respectu. Primo
respectu loci. Secūdo respectu dispo-
sitiōis. Tertio respectu finis. Primo
videndū est qualiter mortui resurgent
respectu loci. in quibus.s. locis resurre-
cturi sunt. Et dicit Ric. ꝙ si corꝑa mor-
tuorū siue illorū pulueres fuerint i mo
numentis: ibidē reformabūt̄ ⁊ surgēt
iuxta illud Ezech.37. Ecce ego aperiā
tumulos vestros. ⁊ educā vos de sepul-
chris vestris popule meus. Et glo. suꝑ
illud Math.27. Monumēta apta sūt
⁊c̄.d. Monumenta apta sūt in typū re-
surrectionis future. Si aūt corpora nō
erunt in monumētis: resurgent in illis
locis in quib⁹ tp̄e resurrectiōis erit ꝑs
principalior corꝑis. Si aūt illo tp̄e cō
tingat alicui⁹ corꝑis ꝑtes esse i plurib⁹
locis: utpote quia medietas cordis esset
in vno loco. ⁊ medietas in alio. ⁊ sic de
capite ⁊ alijs membris: tūc resurrectio
fiet in loco vbi deus volet. Si autem in
vno loco esset cor totum: ⁊ in alio totū
caput: tunc q̇dā dicūt ꝙ resurrectio fiet
in eo loco vbi erit cor. q̇a ipsuȝ formatur
prius q̄ꝫ cetera membra. ut dicit Arī. in
13. de animalib⁹. Et sic dicit Auicenna.
Cor est primū mēbrū in vita. ⁊ est ꝓmū
principiū venarū ⁊ neruorū. ⁊ ab ipso
tanq̄ꝫ a primo principio deriuat̄ ꝑ totū
corpus influentia anime vitaliuȝ mo-
tuū causatiua: quia ab ipso est prima
origo spirituū qui sūt delatiui influen-
tie ipsius anime. Circa cor etiā alia mē-
bra congregant̄. sicut contra centrū. ⁊
est illud qđ vltimo morit̄ in hoīe. Alij
dicūt ꝙ homo resurget vbi tunc erit ca-
put. q̇a ut habet̄. ff. de reli. ⁊ sump. fune.
l. cū in diuersis. Ibi est hoīs sepultura:
vbi est caput eius sepultū. Amb°. etiaȝ
in glo. suꝑ illud ps. Vide humilitatem
meā ⁊ eripe me. dicit ꝙ caput totū cor-
pus dirigit ⁊ sensibus implet. ⁊ ibi ex-
presse videt̄ attribuere sibi primatū int̄
oēs partes totius corporis. Quicquid
aūt de hoc sit: relinquam⁹ ipsi deo. cui⁹
ꝟtute: ut dictū ē resurrectio mortuoꝝ
fiet. Secundo videndū est qualiter
mortui resurgent respectu dispositionis

⁊ hoc q̄ᵹtũ ad tria. ꝑ q̄ᵹtũ ad etatē. 2°
q̄ᵹtum ad quantitatē. 3° q̄ᵹtũ ad defor-
mitatē. Primo q̄ᵹtuȝ ad etatē q̄ritur
si oēs resurgent in eadem etate. Et rñ-
det Ric. in. 4. dis. 44. ꝙ etas pōt accipi
dupliciter. Uno mō ꝓ toto tp̄e quo vi-
xit homo ab instāti sue formatiōis vsq̄ʒ
ad instans sue reformationis. ⁊ sic nō
omnes in eadē etate resurgēt. Alio mō
ꝓ statu corꝑis ⁊ ꝟtutis: q̄ ex annis i hu
mano corꝑe relinquit̄: ſm quē modum
accipiendi etatē dicim⁹ ꝙ Adam fact⁹
fuit i etate virili. Et sic oēs i eadē etate
resurgent: q̄a omnes resurgent in statu
corporis ⁊ naturalis ꝟtutis quā habi-
turi erāt si tātũ vixissent uel habuerunt
qui tātũ vixerũt: que ē in tp̄e ad q̄d ter-
minat̄ mot⁹ ꝑficiēdi: qui circit̄ de lege
cōi est illud temp⁹ quo xp̄s mortuus ē.
Propterea glo. Eph. 4. quam magister
sen. inducit in tex. dicit. Omnes in eadē
etate resurgent in qua xp̄s mortu⁹ est ⁊
resurrexit: cuiuscũq̄ʒ etatꝫ mortui fuerit
Et Aug⁹. 22. li. de ciui. dei. c. 15. inquit
Quod cōmemorauit apl̄s de mensura
etatis plenitudinis xp̄i. sic accipiamus
dictũ ut nec vltra nec infra iuuenilem
formā resurgāt corꝑa mortuorũ. sed in
ea etate ad quā xp̄m ꝑuenisse cognoui-
mus. Secũdo q̄ᵹtũ ad quātitatē que-
runt doc. vtrũ omnes resurgēt in eadeȝ
forma. Et rñdet Ric. ꝙ nō. sed quilibet
resurget in ea quātitate ⁊ mensura siue
statura: q̄ vnicuiq̄ʒ indiuiduo debebat̄
in termino mot⁹ ꝑficiendi ſm naturalē
ꝟtutē caloris extendentis humidum ⁊
humidi suscipientis extensionē. Si aũt
ꝑ errorē nature uel ꝑ nimiā suꝑabũdā-
tiam materie eēt indebitus quātitatis
excessus. uel diminutio siue defect⁹: di-
uina potentia supplebit uel resecabit ꝓ
ut plene ponit Aug⁹ li. 22. de. ci. dei. c.
15. Tertio q̄ᵹtum ad deformitatē q̄rit̄
vtrũ corꝑa resurgentiũ resurgent cum
deformitatibus suis. Et quidā arguũt
ꝙ sic. Primo quia cicatrices sũt defor-
mitates in corꝑe. sed corpus xp̄i resur-
rexit cũ cicatricib⁹: ut pꝫ Joh. 20. ergo
multo fortius resurgēt alia corꝑa cum
suis deformitatib⁹. Secũdo arguunt
q̄a Aug⁹ dicit. 22. de ci. dei. c. 17. ꝙ mu
lieres i sexu femineo resurgēt. sed femi-
neus sexus est ex defectu nature ⁊ p̄ter
eius intentionē: q̄a sicut dicit Arī. i. 16.
de aialibus. Femina ē vir occasionat⁹
i. imꝑfectus. ergo aliq̄ deformitas erit i
illis resurgentib⁹. Sꝫ i cōtrariũ est au-
ctoritas Aug. in Ench. d. Resurgent
corꝑa scōrũ sine vllo vitio seruata inte-
gritate nature. Rñdēt ḡ doc. theo. ꝙ sic
accipi pōt ex sn̄ia Aug. 22. de ci. dei. c.
19. Omnis deformitas reducit̄ uel ad
illā que est ex ꝑte coloris. uel ad illaȝ q̄
est ex ꝑte figure. uel ad illā que ē ex ꝑte
diminutionis ꝑtiũ. uel ad illā que ē ex
ꝑte suꝑabundantie. Quocũq̄ʒ mō acci-
piat̄ deformitas nullo pacto erit i cor-
porib⁹ electorũ. Corꝑa autē damnato-
rũ resurgent sine deformitate que est ex
ꝑte diminutionis ꝑtiũ. q̄a ut apl̄s dicit
i. Cori. 15. Mortui resurgent incorrupti
i. sine diminutione ſm glo. Sed vtrum
resurgant sine deformitatibus alijs du
bium est. Et quidam dicunt ꝙ defor-
mitates alie manebũt in eis ad maiorē
confusionē illoꝝ. Alij ꝟo dicunt ꝙ re-
surgent sine illis: q̄a in reparatione cor-
poris resurgentis magis attendet̄ nãe
ꝑfectio q̄ᵹ conditio que prius fuit. Hoc
tñ Aug⁹ in ench. relinq̄t indetermina-
tũ. d. ꝙ nos fatigare nō debet eorũ icer-
ta habitudo ul̄ pulchritudo: quoꝝ erit
certa ⁊ sempiterna dānatio. Ad ꝑmũ
ḡ argumētũ rñdet Aug⁹. 22. de ci. dei
c. 20. ꝙ cicatrices i corꝑe xp̄i: ⁊ in cor-
poribus martyꝝ: ut etiā tactũ est in ser-
mone p̄cedenti nō erũt ad deformitatē
sed ad dignitatē ⁊ decorē. Ad secun-
dum argumentũ notandũ ꝙ ut Aug⁹
dicit. 22. de ciui. dei. c. 17. Aliq̄ volue-
runt dicere ꝙ omnes resurgent in sexu
virili. ꝓpter verbũ apl̄i: qui ait Eph. 4.
Donec omnes occurram⁹ in virũ perfe-
ctum. Et sic Aug⁹ exponit. Uir dicitur
ibi nō a sexu sed a ꝟtute. non corꝑis sed
mētis: ꝑ quē modũ mulier sancta vir ē.

Et ꝺm hoc dicitur in ps. Beatus vir q̇
non abijt in cōsilio ⁊c̄. qd̄ intelligi etiā
potest de muliere. Dicendū ergo ꝙ sicut
viri resurgēt in sexu virili: sic mulieres
in femineo: q̇a hoc exigit natura indiui/
dui. ⁊ cōgruit ꝑfectiōi speciei. ⁊ erit oc/
casio laudandi sapientiaꝫ dei. Et ut ait
Aug⁹ ubi sup̄. Membra feminea non
erunt accomodata veteri vsui. sed nouo
decori: quo nō alliciaꝰ aspicientis ꝯcu
piscentia que nulla erit: ꝫ dei laudetur
sapientia atqꝫ clementia. Quis igitur
mulier generetꝰ preter intētionē nature
ꝑticularis. est tamē de intentiōe nature
vniuersalis: que vtrunqꝫ sexū req̇rit ad
ꝑfectionē humane speciei. nec erit post
resurrectionē in illo sexu cōfusio. q̇a sic̄
dicit Aug⁹ nō erit ibi libido que cōfu/
sionis causa est. Nā priusꝙ peccassent
nudi erāt: ⁊ nō cōfundebāꝰ vir ⁊ femia
Und nec post resurrectionem vestibus
opus erit. Tertio videndū ē qualiter
mortui resurgent respectu finis. Et ad
hoc dicimus ꝙ ut ex ꝑcedentib⁹ colligi
potest: finis damnatorū erit: ut cuꝫ cor/
porib⁹ eternaliter crucienꝰ. Finis auteꝫ
electorū erit: ut cū corꝑib⁹ in ꝑpetuū le/
tenꝰ ⁊ cōsolenꝰ. Sed dubiū in hoc oriꝰ
vtrū electoꝝ btitudo maior erit p⁹ iudi/
ciū ꝙ̃ ante. Et rn̄det Ric. di. 49. ꝙ ma/
ior erit extensiue. eo ꝙ modo nō habent
nisi btitudinē aie. tunc aūt erunt beati
⁊ in anima ⁊ in corꝑe. Beatitudo etiā
cuiuslibet anime erit maior extēsiue: q̇a
nūc gaudet de bono ꝓprio. tūc aūt gau/
debit ⁊ de suo ⁊ de corporis bono. Aliq̇
tn̄ dicunt ꝙ nō erit maior intēsiue. Sꝫ
contra eos est auctoritas magistri. d. i
tex. Peracto iudicio ampliorē gloriaꝫ
sue claritatis deus monstrabit electis.
nō ꝙ aia sit receptura maiorē glīe ha/
bitū. sed quia augebiꝰ ꝑfectio sue nālis
ꝟtutis. Quāto aūt ꝑfectior ē nālis aie
virtus: tanto cū equali adiutorio supꝰ
naturali deū clari⁹ videt. Qr āt ꝑfectior
futura sit ꝑ corporis resumptionē natu
ralis anime ꝟtus. Ric. ꝓbat sic. Quāto
res habet ꝑfectiorē essendi modū: tāto
ꝑfecti⁹ pōt habere sue virtutis oꝑationē
Sꝫ anima beata ꝑ sui corꝑis resūptio/
nem habebit ꝑfectiorem essendi moduꝫ
ꝙ̃ modo: quia ois pars habet ꝑfectiorē
modum essendi in toto ꝙ̃ seꝑata. idō ha/
bebit perfectiorem naturalem ꝟtuteꝫ ꝙ̃
modo. Preterea natura recta nō appetit
naturaliter habere aliquid quo habito
non fieret ꝑfectior ꝺm modum essendi
nec ꝺm virtutē. ꝫ si cuiuslibet aie beate ē
natura recta ⁊ quilibꝫ naturaliter appe
tit resumptionem corꝑis ꝓprij. ergo per
illam resumptionē quilibet fiet ꝑfectior
ꝺm essendi modū uel ꝺm virtutē. Per/
fectiorem ergo habebunt anime essendi
modum ⁊ virtutem post reassumptionē
corporum ꝙ̃ ante. ⁊ ꝑ ꝯsequēs maio/
rem beatitudinem. Qr autē anima i cor
pore corruptibili imꝑfectiorem habeat
suam oꝑationem naturalem ꝙ̃ seꝑata
hoc est ꝑ accidens. s. rōne corruptibili/
tatis corporis. Quia ut diciꝰ Sap̄. 9.
Corpus quod corrumpitur aggrauat
animam. Sed ut dicit Aug⁹. iz. super
Gen̄. versus finem. Cum anima ꝫ cor/
pus iam non animale: sed per futuram
cōmutationem spirituale receperit per/
fectum habebit nature sue modum obe/
diens ⁊ imperans: viuificata ⁊ viuifi/
cans tam ineffabili facilitate: ut sit ei
glorie quod fuit sarcine. Erit itaqꝫ i illa
generali resurrectione supadmiranda
leticia ⁊ iocunditas amicorū dei: qui ex
affectu experientur ꝙ̃ fructuosuꝫ ē ꝓpt
xp̄m quoscūqꝫ subire labores. E cōuer/
so ꝓ ꝟo dānati miseri ex pene acerbitate
cognoscent quāta est stulticia: quanta
dementia negligē aiam: ⁊ fouere corp⁹
contemnere celum ⁊ querē mundū: re/
sistere deo ⁊ seruire diabolo. Sollicite
igiꝰ prouidenduꝫ est ut ab ipsis impijs
separati ꝑ bona opera ⁊ veram penitētiā
ānumerari valeamus angelicis choris
ordinibusqꝫ sanctorū: collaudantes ⁊
benedicentes deum ꝑ immortalia secu/
lorum secula. Amen.

Finis quadragesimalis.

Ant' manottj & sua noti